

**БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ БІЛІМ БАСҚАРМАСЫ
БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫНЫҢ ӘДІСТЕМЕЛІК ОРТАЛЫҒЫ**

**«БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЦИФРЛЫҚ ИННОВАЦИЯЛАР»
тамыз кеңесінің жинағы**

**"ЦИФРОВЫЕ ИННОВАЦИИ В ОБРАЗОВАНИИ»
сборник августовской конференции**

Орал, 2024 ж.

Батыс Қазақстан облысы Білім басқармасының облыстық әдістемелік орталығының
сараптама кеңесінде қаралып,
облыс педагогтеріне таратуға ұсынылды

Хаттама №3, 29.08.2024 жыл

Құрастырушылар: Г.К.Кубашева, БҚО әдістемелік орталығының директоры п.ғ.магистрі,
басшы-ұйымдастырушы;
Ж.М.Нарикова, БҚО әдістемелік орталығының бөлім басшысы,
п.ғ.магистрі, педагог- шебер.

Рецензент: А.Ж.Куатова, БҚО ӘО қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің әдіскері,
п.ғ.магистрі, педагог-зерттеуші;
У.М.Ажикенова, БҚО ӘО ағылшын тілі пәнінің әдіскері,
п.ғ.магистрі, педагог-зерттеуші.

Аталған жинаққа облыстық тамыз кеңесінің секциялық отырысында іс-тәжірибелерімен бөліскен педагогтердің жұмыстары топтастырылды. Жаңашыл педагогтердің, шебер мұғалімдердің іс-тәжірибесі: оқу-тәрбие үрдісінде қолданылып жүрген түрлі инновациялық педагогикалық технологиялары, зерттеу жұмыстары, ерекше идеялары мен тәжірибелері көрініс тапқан.

Бұл әдістемелік жинақты мектептердің басшылары, жалпы білім беретін және қосымша білім беру ұйымдарының педагогтері, білім беру саласының әдіскерлері және бастауыш сынып мұғалімдеріне пайдалануға болады.

**Құрметті ұстаздар, білім беру ұйымдарының басшылары, кеңеске
катысушы қонақтар!**

Сіздерді білім саласы қызметкерлерінің облыстық тамыз кеңесінің басталуымен шын жүректен құттықтаймын!

Тамыз кеңесі – ұстаздар арасында көп жылдан бері дәстүр болып қалыптасқан алқалы жиын ғана емес, бұл – білімнің заман талабына сай даму бағыттарын айқындайтын, ұлт ұрпағын тәрбиелейтін тұлғалардың пікір алмасып, ой бөлісетін ортасы.

Мемлекет басшысы «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – ел өркендеуінің берік негізі» атты Жолдауында цифрландыру – мемлекет дамуының басым бағыттарының бірі болып табылатынын ерекше атап өткен болатын. Соған орай, биылғы жаңа оқу жылы қарсаңында педагогтердің тамыз кеңесін өткізу цифрлық технологияларды, жасанды интеллект мүмкіндіктерін пайдалануда, сапалы контент жасауда жаһандық трендтер мен ұлттық бастамаларды біріктіретін, еліміздің болашағына ықпал ететін маңызды басқосу болмақ.

Ахмет Байтұрсынұлы «Біз елді түзеуді бала оқыту ісін түзеуден бастауымыз керек» деген. Ұлт ұстазының бұл сөзі қашанда орынды. Өскелең ұрпаққа тағылымды тәрбие, озық білім беру – өте маңызды міндет. Бүгінде білім саласында жаңа сатыға көтеріліп, жаңа белестерге жетудеміз. Осының барлығы – ұстаздардың ерен еңбегінің жемісі.

Жас өркенді біліммен қаруландырып, қанатын қатайтып, әлемдік бәсекеге қосудың кілті – Сіздердің қолдарыңызда, мәртебелі ұстаздар!

Сол ұлы істе абыройларыңыз қашан да биік, қоғам мен адамзат алдындағы өлшеусіз еңбектеріңіз жемісті де жеңісті болсын!

**БҚО Білім басқармасының басшысы
Елдос Набиоллиевич Сафуллин**

**БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ БІЛІМ БАСҚАРМАСЫ
БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫНЫҢ ӘДІСТЕМЕЛІК ОРТАЛЫҒЫ**

**«БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЦИФРЛЫҚ ИННОВАЦИЯЛАР»
педагогтердің облыстық амыз кеңесінің секциялық жұмысының
БАҒДАРЛАМАСЫ**

1. Секциялық жұмыстың тақырыбы:

«ТӘЖІРИБЕ. ИННОВАЦИЯ. НӘТИЖЕ» үздік тәжірибелер Фестивалі

Бөлімі: Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқыту

Мақсаты: Цифрландыру және жасанды интеллект технологиясын енгізу жағдайында мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту жүйесін дамытудың бірыңғай тәсілдерін қалыптастыру.

Уақыты: 15.08.2024 жыл, сағат 9.00-16.00

Өтетін орны: Орал қаласы, №42 «Ақ ниет» гимназиясы

Қатысушылар санаты: А(Қ)БББ-нің әдіскерлері, «Мобильді бірлестік» қауымдастығының мүшелері, Құзыреттілік орталығы мен «Өсу нүктелері» болып белгіленген МдҰ педагогтері, МдҰ, ШО, МББК, МАС әдіскерлері, тәрбиешілері, педагогтері.

Модераторлар: Кудашева Даурия Тулегенқызы, Сиражева Светлана Халенқызы

09.00–10.00	Катысушыларды тіркеу	
1 секция: «Цифрлық балабақша: негізгі тәсілдер, мәселелер және даму болашағы»		
Қатысушылар: А(Қ)БББ әдіскерлері, МдҰ, ШО, МББК әдіскерлері, құзыреттілік орталығы мен «Өсу нүктелері» болып белгіленген МдҰ Модератор: Убишева Айжан Султановна		
10.00–10.05	«Жақсы істердің жұлдыздары» психологиялық жаттығу	Абдуллова Зауре Абдуллақызы, Орал қаласы №9 «Еркемай» бөбекжайының педагог-психологі;
10.05–10.15	«Балабақша – жайлылық пен даму аумағы»	Гайтпаева Гүлім Нұрболатқызы, Бөкей ордасы ауданы «Ер Төстік» бөбекжайының әдіскері
10.15–10.30	«Ұлттық құндылықтарға бағытталған заманауи әдіс-тәсілдерді тиімді пайдалану»	Темірболатова Гүлзира Тайырқызы, Орал қаласы №8 «Арай» бөбекжайының қазақ тілі мұғалімі
10.30–10.45	«Балабақшадағы инновациялық трендтер»	Садыкова Асель Аликқызы, Шыңғырлау ауданы «Болашақ» бөбекжайының тәрбиеші-әдіскері
10.45–11.00	«STUDIO.D-ID онлайн платформасын пайдалану мұғалімнің оқу іс-әрекетінде»	Янеева Анастасия Владимировна, Орал қаласы №15 «Ақбота» бөбекжайының тәрбиешісі
11.00–11.15	«Мультстудия балабақшада «Мен әлемді жасаймын!»»	Бақыт Ақкенже, Орал қаласы №48 «Мұрагер» бөбекжайының тәрбиешісі
11.15–11.30	«Мектепке дейінгі ұйымдардағы психологиялық қолдау жұмысында цифрлық	Сұлтанова Ардақ Хамидоллақызы, Қаратөбе ауданы «Балдырған» бөбекжайының педагог-психологі

	технологиялардың қолданылу аймағы»	
11.30–11.40	«Жақсы көңіл-күй формуласы» музыкалық сергіту сәті	Гайсина Нұрлы Хамидоллақызы, Орал қаласы №9 «Еркемай» бөбекжайының музыка жетекшісі
Тәжірибе бөлісу алаңы («Өсу нүктелерінің» іс-тәжірибесінен)		
11.40–12.00	«STEM - мектеп жасына дейінгі балалардың дамуындағы жаңа кезең»	Урынбаева Айнұр Ибрагимқызы, Бөрлі ауданы №4 «Айгөлек» бөбекжайының әдіскері
12.00–12.15	«Таңғажайып ойындар әлемі»	Асқарова Ақторғын Саматқызы, Жаңақала ауданы Жаңақала балалар бөбекжайының әдіскері
12.15–12.30	«Ойын - ойды өсіреді»	Хамитова Анар Едіресқызы, Шайжанова Айнагүл Кенесқызы, Теректі ауданы «Бәйтерек» бөбекжайының педагогтері
2. «Цифрлық білім беру ортасын құру - мектепке дейінгі тәрбиенің сапасын көтеру»		
Қатысушылар: «Мобильді бірлестік» қауымдастығының мүшелері (пән жетекшілері)		
Модератор: Рахметова Ару Есжанқызы		
10.00–10.05	«Көңілді танысу»	Сихова Әсел Орынбекқызы, Орал қаласы №47 «Бәйтерек» бөбекжайының психологі
10.05–10.15	«Мектеп жасына дейінгі балалардың сөздерді байланыстырып сөйлеуін дамыту әдістері»	Қайыршақова Айкөркем Ғаділбекқызы, Қаратөбе ауданы «Айгөлек» балабақшасының қазақ тілі маманы
10.15–10.30	«Қазақ ертегілері 3-Д кітабы»	Янборисова Светлана Анатольевна, Карасаева Алия Азаматқызы, Орал қаласы №24 «Күншуақ» бөбекжайының педагогтері
10.30–10.45	«Мектепке дейінгі жастағы балалардың музыкалық шығармашылық қабілетін жетілдірудің цифрлық тәсілі»	Құмарова Жамал Жамбылқызы, Жаңақала балалар бөбекжайының музыка жетекшісі
10.45–11.00	«Виртуалды модельдер» – мектеп жасына дейінгі балалармен жұмыс істеуде толықтырылған шындық (нақтылық) технологиясын пайдалану»	Байсариева Асель Эльдарқызы, Орал қаласы №15 «Ақбота» бөбекжайының тәрбиешісі
11.00–11.10	«Музыка жетекшісінің мобильді сандықшасы»	Набиева Толкын Рысбайқызы, Жәнібек ауданы «Алтын ұя» бөбекжайының музыка жетекшісі
11.10–11.20	«Инновация – жаңаша көзқарас, жаңа бағытта жұмыс жүргізу»	Қатамоллина Ақбибі Қабиоллақызы, Орал қаласы, №39 «Салтанат» бөбекжайының тәрбиешісі
11.20–11.30	«Баланың тілін дамытуда инновациялық технологияларды қолдану»	Мусагалиева Гаухар Амангельдіқызы, Дусекова Жанна Әбдіғалымқызы, Орал қаласы №21 «Алпамыс» бөбекжайының педагогтері
11.30–11.40	«Боди перкуссия»	Аймагамбетова Эльмира Өтемұратқызы,

		Орал қаласы №47 «Бәйтерек» бөбекжайының музыка жетекшісі
Тәжірибе бөлісу алаңы («Өсу нүктелерінің» іс-тәжірибесінен)		
11.40–12.00	«Балабақшада цифрлық сауаттылықты дамыту»	Абуханова Лиза Адайбекқызы, Бөкей ордасы ауданы «Ер Төстік» бөбекжайының тәрбиешісі
12.00–12.15	«Ойнаймыз, ойлаймыз, дамимыз»	Нахметова Аққу Махсотқызы, Тлеккабулова Дидар Өмірғалиқызы, Сырым ауданы «Айналайын» бөбекжай- балабақшасының педагогтері
12.15–12.30	«Педагогикалық Инсайт»	Макашова Айшолпан Еркінқызы, Иса Эльвира Алимжанқызы, Тасқала ауданы «Бөбек» бөбекжайының педагогтері
3. «Мектеп жасына дейінгі баланы тәрбиелеудегі цифрлық технологиялар»		
Қатысушылар: мемлекеттік, жеке МдҰ, ШО, МББК, МАС тәрбиешілері		
Модератор: Кенжегарина Айнур Сарсенбаевна		
10.00–10.05	«Жақсы көңіл-күй жан азығы» тренингі	Қисымова Алтынай Қажымқызы, Орал қаласы №7 «Айналайын» бөбекжайының психологі
10.05–10.15	«Мектепалды жастағы балаларға арналған «Four Angles» құрастырғыш дамытушы ойыны»	Құлжанова Арайлым Сабитқызы, Бөкей ордасы ауданы Т.Масин ЖОББМ мектепалды сынып тәрбиешісі
10.15–10.30	«Мектеп жасына дейінгі баланы тәрбиелеудегі цифрлық технологиялар»	Ташкенова Ғайша Рақышқызы, Жәнібек ауданы Ғ.Қараш атындағы ЖОББМ мектепалды сынып тәрбиешісі
10.30–10.45	«Заманауи 3Д жанды көрнекіліктер жиынтығы»	Кенжебаева Айымгүл Рысқалиқызы, Ишанова Айжанар Ермекқызы, Орал қаласы №37 «Жұлдыз-ай» бөбекжайының педагогтері
10.45–11.00	«Мектепке дейінгі дайындықта цифрлық білім беру ресурстарын пайдалану мүмкіндіктері»	Ибраева Диляра Ибрайқызы, Теректі ауданы Подстепный №1 ЖОББМ мектепалды сынып тәрбиешісі; Омарова Мирамгүл Нұрлыбекқызы, Теректі ауданы Жайық негізгі орта мектебінің мектепалды сынып тәрбиешісі; Каримова Махаббат Нұрболатқызы, Теректі ауданы Госплемстанция ЖОББМ мектепалды сынып тәрбиешісі
11.00–11.15	«Балабақшадағы интерактивті ойындар»	Зинуллина Жанар Рухоллақызы, Жаңақала ауданы Абай ЖОББМ мектепалды сынып тәрбиешісі
11.15–11.30	«Мектепке дейінгі ұйымның білім беру үрдісінде цифрлық ресурстарды тиімді пайдалану»	Жұбай Мендігүл Сырымқызы, Орал қаласы № 37 ЖОББМ мектепалды сынып тәрбиешісі
11.30–11.40	«Көңілді әуендер»	Маширова Ұлжан Оразғалиқызы, Орал қаласы №7 «Айналайын» бөбекжайының музыка жетекшісі

Тәжірибе бөлісу алаңы («Өсу нүктелерінің» іс-тәжірибесінен)		
11.40–12.00	«Танып біліп, дамимын»	Ахметжанова Лятида Насимоллақызы, Хайдарова Ляззат Қайыржанқызы, Нугманова Гүлшат Саматқызы, Орал қаласы №27 «Жігер» бөбекжайының педагогтері
12.00–12.15	«Мектепке дейінгі ұйымда бала тілін арт-технологиялар арқылы дамыту	Шарипова Мөлдір Ғаділболатқызы, Жаденова Жансая Жумажанқызы, Есенгелдиева Динара Амангелдіқызы, Орал қаласы №35 «Шұғыла» МКҚК бөбекжайының педагогтері
12.15–12.30	«Қызықты ғылымдар зертханасы»	Сапашева Мадина Елтайқызы, Аязбаева Нұргүл Нұрланқызы, Орал қаласы №47 «Бәйтерек» бөбекжайының педагогтері
12.30-14.00	Түскі үзіліс	
Көрме «БАЛАБАҚША – ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ БАСТАМАЛАР АУМАҒЫ»		
14.00-14.30	«Интерактивті ойындар әлемі» (Ақжайық ауданы «Ақбота» бөбекжайы)	Кажғалиева Гүлжанат Жігербайқызы, меңгеруші; Кусанова Эльмира Сүйеуқызы, тәрбиеші
	«Ойна да, ойла» интерактивті ойындар шеруі (Орал қаласы №34 «Балбұлақ» МКҚК бөбекжайы)	Түймебаева Айсұлу Қабесқызы компьютерлік сауаттылыққа үйрету мұғалімі; Ахметова Данагүл Қуанышқызы, тәрбиеші
	«FOUR ANGELS 3D конструкторы- балабақшада» (Орал қаласы №37 «Жұлдыз-ай» бөбекжайы МКҚК)	Темірешова Алтынай Бейбітжанқызы, тәрбиеші; Байтукова Нұргүл Ермекқызы, тәрбиеші
	«ROBOLAND- ақыл ой алаңы» (Орал қаласы №44 «Мерей» бөбекжайы МКҚК)	Алигазиева Айгүл Калиматқызы, компьютерлік сауаттылыққа үйрету мұғалімі; Хайырова Жеміс Алібекқызы, әдіскер
	«Заманауи технология - жаңашыл бала» (Орал қаласы №50 «Заңғар» бөбекжайы МКҚК)	Хасанова Айман Ержанқызы, әдіскер-инноватор; Бақытжанова Жаннат Аманжолқызы, компьютерлік сауаттылыққа үйрету мұғалімі; Байзуллина Әсел Мендибайқызы, тәрбиеші
	«Инновация—жаңаша өрлеу кепілі» (Орал қаласы №49 «Ақ ниет» бөбекжайы)	Муканова Мендігүл Төлеуқызы, меңгеруші; Бейбіт Гүлжанат Бейбітқызы, Арыстанғалиева Алтын Базарбайқызы, Шаріпқалиева Эльмира Қаныбекқызы, тәрбиешілер
Ақпараттық алаң		
14.30–14.40	Алғы сөз	Бекжанова Жадыра Мұратқызы, БҚО ББ мектепке дейінгі және жалпы орта білімді дамыту бөлімінің басшысы;

		Кубашева Гульмира Камалқызы, БҚО ББ БҚО Әдістемелік орталығының директоры
14.40–14.50	«Digital skills - заманауи педагог қызметіндегі көмекші»	Утарбаева Аягүл Ерғалиқызы, Берлі ауданы білім беру бөлімінің мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқыту әдіскері
14.50–15.00	«Мектепке дейінгі ұйымның тәрбиелеу мен оқыту процесіндегі электрондық альбомдардың тиімділігі»	Мендіғалиева Ақмарал Қуанышқызы, Теректі ауданы білім беру бөлімінің мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқыту әдіскері, «COLLABORATION» мобильді тобы
15.00–15.30	«Жаңа 2024-2025 оқу жылындағы ерекшеліктер»: ✓ «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту жүйесіндегі жұмыстардың жүзеге асырылуы» ✓ «Мектепке дейінгі ұйымдардың жұмысына Біртұтас тәрбие бағдарламасын енгізу жолдары» ✓ «Әркімге қолжетімді сапалы білім» Ұлттық баяндамасының іске асыру Жол картасы ✓ «2023-2024 оқу жылының қорытындысы»	Кудашева Даурия Тулегенқызы, Сиражева Светлана Халенқызы, БҚО ББӘдістемелік орталығының мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту бөлімінің әдіскерлері
15.30–15.45	«Білім берудің цифрлық трансформациясы: STEAM әлеміндегі балалар мен педагогтерге арналған оқу платформалары»	Мақсат Марс Мавлетұлы, “MARS ROBOTICS” робототехника және инженерия мектебінің негізін қалаушысы
15.45–16.00	Еркін микрофон. Рефлексия. Семинарды қорытындылау, ұсыныстар қабылдау.	

DIGITAL ART: ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ЭКСКУРС

Бөлімі: Білім сапасын басқару және менеджмент

Мақсаты: Білім беру сапасын арттыруда цифрландырудың бірыңғай тәсілдерін қалыптастыру және жасанды интеллект технологияларын тиімді қолдану

Уақыты: 15 тамыз 2024 жыл, сағат 10.00-16.30

Өтетін орны: Орал қаласы, Эстетикалық бағыттағы гимназия, Самал көшесі 74

Қатысушылар санаты: аудандық (қалалық) білім бөлімдерінің әдіскерлері, директордың оқу жұмысы және әдістемелік ісі жөніндегі орынбасарлары, облыстық білім беру ұйымдарының бастауыш сынып, қазақ тілі мен әдебиеті, тарих, орыс тілі мен әдебиеті, ағылшын тілі, математика, физика, биология, химия, география, көркем еңбек, музыка, дене шынықтыру, алғашқы әскери және технологиялық дайындық пәнінің педагогтері.

Пленарлық бөлім	
09.30-10.00	Қатысушыларды тіркеу

I. «ЦИФРЛІК ӘДІСТЕМЕЛІК КЕЙС»		
10.00-10.10	Алғы сөз	Кубашева Гульмира Камаловна, БҚО әдістемелік орталығының директоры
10.10-12.30	Әдістемелік кейс	«Авторлық өнім» Дарынды балаларға арналған мамандандырылған «БІЛІМ-ИННОВАЦИЯ» мектеп-лицей-интернаты
		«Оқу көмекшілері рөліндегі жасанды интеллект» Дарынды балаларға арналған С.Сейфуллин атындағы №11 мамандандырылған облыстық мектеп-лицей-интернаты
		«Оқытудағы креативтілік» Орал қаласы №33 жалпы орта білім беретін мектеп
		«Шығармашылық атмосферасы» Орал қаласы Эстетикалық бағыттағы гимназия
		«Білім беру ортасындағы цифрлық білім беру ресурсы» Орал қаласы №41 мектеп-лицейі
		«Жасанды интеллект – білім берудегі тенденция» Тасқала ауданы «Сәулет» мектеп-лицейі
		«Шеберлік шыңы» Қаратөбе ауданы Қ.Жұмалиев атындағы Қаратөбе мектеп-гимназиясы
		«Білім берудегі жасанды интеллект» №125 «High school»
Түскі үзіліс		
4. «DIGITAL ART: ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ЭКСКУРС»		
Директордың оқу жұмысы және әдістемелік ісі жөніндегі орынбасарлары Модератор: Нарикова Женискул Мырзабековна Әдістемелік фристайл		
14.00-14.30	«Кәсіби қажуды жеңу үшін эмоционалды интеллекті дамыту»	Альмуханова Бибигул Сагиналиевна, Бөрлі ауданы Ақсай қаласының №1 мектебінің директордың оқу-әдістемелік ісі жөніндегі орынбасары Мусина Шынзада Адиевна, Орал қаласы Б.Момышұлы атындағы №46 жалпы орта білім беретін мектеп директорының оқу-әдістемелік ісі жөніндегі орынбасары
14.30-15.00	«Білімдегі жаңашылдық зертханасы»	Кенесарина Гулнур Сабыровна, Сырым ауданы Сырым мектеп-лицейі директорының бейін бойынша оқыту жөніндегі орынбасары Суюнгалиева Нурганым Амангельдиевна, орыс тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі Хайруллина Янгул Сабырқызы, география пәні мұғалімі Нығметжанов Бекболат Талғатұлы тарих пәнінің мұғалімі
15.00-15.30	«Білім берудегі жасанды интеллектінің рөлі»	Казиева Дамира Белековна, Теректі ауданы Еңбекнегізгі орта мектебі директорының оқу-жұмысы жөніндегі орынбасары

15.30-16.00	«Білім беру жүйесіндегі ЖИ: әсері және қолдану мысалдары»	Мулдашева Айнагуль Алибековна, Орал қаласы Ә.Молдағұлова атындағы №38 мектеп-лицейі директорының ақпараттық технологиялар жөніндегі орынбасары
16.00-16.30	Кері байланыс	
4.ТАРИХ Куатова Альбена Женисовна Коучинг		
14.00-14.30	«Тарих сабағында жасанды интеллект мүмкіндігі»	Джубангалиева Айбиби Бакытжановна, Ақжайық ауданы №1 жалпы орта білім беретін мектебінің тарих пәні мұғалімі
14.30-15.00	«Білім беру үдерісінде цифрлық платформаларды қолданудың тиімді жолдары»	Ислямгалиева Жанна Букенбаевна, Тасқала ауданы Амангелді мектеп-бөбекжай-балабақша кешенінің тарих пәні мұғалімі
15.00-15.30	«Дескриптор арқылы оқушылардың түсіндіру дағдыларын жақсарту»	Суесинова Клара Тельмановна, Бөрлі ауданы Ақсай қаласының №7 жалпы орта білім беретін мектебінің тарих пәні мұғалімі
15.30-16.00	«Тарих сабағында жасанды интеллектті қолдану: оқытудағы жаңаша жетістік»	Бактыгереева Гулбаршын Сапаровна, Казталов ауданы Казталов мектеп-лицейінің тарих пәні мұғалімі
16.00-16.30	Кері байланыс	
4. Қазақ тілі мен әдебиеті Модератор: Куатова Альбена Женисовна Джигсо (Jigsaw)		
14.00-14.25	«Оқу процесін жетілдіруде цифрлық технологияларды пайдалану тиімділігі»	Куспанова Гульзифа Дюсембаевна, Ақтөбе облысы Ақтөбе қаласы №31 қазақ орта мектебінің қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі
14.25-14.50	«Қазақ тілі сабақтарында цифрлық сауаттылықты арттыру»	Қазбек Гүлнұр Айдарбекқызы, Казталов ауданы Ғұмар Қараш атындағы мектеп-гимназиясының қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі
14.50-15.15	«Педагог қызметіндегі цифрлық құзыреттіліктің маңызы»	Икласова Нуржанат Кайратовна, Ақтөбе облысы Ақтөбе қаласы №18 орта мектебінің қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі
15.15-15.40	«Заманауи платформа - табысты оқытудың көзі»	Тұрсынғали Любовь Құттығұлқызы, Бөрлі ауданы Ақсай қаласы №7 жалпы орта білім беретін мектебінің қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі
15.40-16.05	«Сөздік қорды дамытуда жасанды интеллект тиімділігі»	Давлетова Гульжанат Сагидуллиевна, Бөрлі ауданы Ақсай қаласы №1 жалпы орта білім беретін мектебінің қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі; Тасимова Асель Бериковна, Бөрлі ауданы Ақсай қаласы №6 мектеп-лицейінің қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі
16.05-16.30	Кері байланыс	

5. Ағылшын тілі Модератор: Ажикенова Улпан Маликовна Дайджест		
14.00-14.20	«Modern approaches in teaching English»	Суянгалиева Акштап Жексенбиевна, Орал қаласы Ә. Молдағұлова атындағы №38 мектеп-лицейінің ағылшын тілі пәні мұғалімі
14.20-14.40	«Practising English using digital technology»	Голикова Яна Владимировна, Бөрлі ауданы Ақсай қаласы №3 жалпы орта білім беретін мектебінің ағылшын тілі пәні мұғалімі
14.40-15.00	«The possibility of artificial intelligence in English lessons»	Ахтаров Мирхат Жанболатұлы, Орал қаласы Эстетикалық бағыттағы гимназиясының ағылшын тілі пәні мұғалімі
15.00-15.20	«Development of speaking skills through the use of active methods in English lessons»	Кыдырниязова Ажаргүл Тыныштыкалиевна, Қаратөбе ауданы Қ.Жұмалиев атындағы Қаратөбе мектеп-гимназиясының ағылшын тілі пәні мұғалімі
15.20-15.40	«Interactive methods of teaching English»	Баяндыкова Жазира Максотовна, Орал қаласы Эстетикалық бағыттағы гимназиясының ағылшын тілі пәні мұғалімі; Мулдашева Айнагуль Едресовна, Тасқала ауданы Сәулет мектеп-гимназиясының ағылшын тілі пәні мұғалімі
15.40-16.10	«Improving the group work of students using the scaffolding method»	Машжанова Асылзада Ергеновна, Ақдаулетова Кымбат Хабибулловна, Орал қаласы Д.Қонаев атындағы №44 мектеп-гимназиясының ағылшын тілі пәні мұғалімдері
16.10-16.30	Conclusion. Feedback	
6. Орыс тілі мен әдебиеті Модератор: Шадғалиева Айнура Маратовна Педагогическая гостиная		
14.00-14.20	«Совершенствование видов речевой деятельности учащихся и их взаимосвязи: чтения, говорения и письма»	Бикеева Галина Владимировна, Бөрлі ауданы Жарсуат жалпы орта білім беретін мектебінің орыс тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі
14.20-14.40	«Современные технологии на уроках русского языка и литературы как средство повышения качества образования»	Тагберлиева Галия Кадимовна, Орал қаласы №19 жалпы орта білім беретін мектебінің орыс тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі
14.40-15.00	«Читательская грамотность: модель работы с текстом - от теории к практике»	Измуханова Улмекен Ашхатовна, Шыңғырлау ауданы А.Тихоненко атындағы жалпы орта білім беретін мектебінің орыс тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі
15.00-15.20	«Работа с текстом на уроках русского языка и литературы как средство формирования читательской грамотности учащихся»	Суетина Елена Алексеевна, Орал қаласы №20 жалпы орта білім беретін мектебінің орыс тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі

15.20-15.40	«Использование цифровых платформ на уроках русского языка и литературы»	Галиева Асем Сиражевна, Орал қаласы М.Ықсанов атындағы №36 жалпы орта білім беретін мектебінің орыс тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі
15.40-16.00	«Применение интернет-ресурсов на уроках русского языка и литературы»	Ескалиева Батима Карабаевна, Орал қаласы №17 жалпы орта білім беретін мектебінің орыс тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі
16.00-16.20	«Искусственный интеллект в помощь учителю»	Шадгалиева Айнура Маратовна, Орал қаласы №1 жалпы орта білім беретін мектебінің орыс тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі
16.20-16.30	Рефлексия. Принятие рекомендаций.	
7. Бастауыш сынып Модератор: Жакина Жулдыз Бауыржановна Форсайт		
ОҚУ САУАТТЫЛЫҒЫ		
14.00-14.30	«Использование цифровых технологий в начальной школе»	Таимова Рунат Жакуповна, Ақтөбе облысы Хромтау ауданы №4 орта мектебінің бастауыш сынып мұғалімі
14.30 -15.00	«Бастауыш сыныптардағы жасанды интеллект: мүмкіндіктері мен болашағы»	Отарғалиева Алиса Тарасқызы, Орал қаласы №50 жалпы орта білім беретін мектебінің бастауыш сынып мұғалімі
		Халиоллаева Данагүл Шалабайқызы, Орал қаласы №43 жалпы орта білім беретін мектебінің бастауыш сынып мұғалімі
МАТЕМАТИКАЛЫҚ САУАТТЫЛЫҚ		
15.00 -15.30	«Математика пәнінде жасанды интеллект жүйесін қолданудың артықшылығы мен маңыздылығы....»	Ибатова Аружан Сансызбайқызы, Орал қаласы №19 жалпы орта білім беретін мектебінің бастауыш сынып мұғалімі
		Орынбасаров Ермахан Қайырбайұлы, Қаратөбе ауданы Шөптікөл мектеп – бөбекжай – балабақша кешенінің бастауыш сынып мұғалімі
ЖАРАТЫЛЫСТАНУ ҒЫЛЫМИ САУАТТЫЛЫҚ		
15.30-16.00	«Жаратылыстану сабағында оқушылардың оқу дағдыларын дамытуда цифрлық ақпараттық құралдарды қолданудың тиімді жолдары»	Сапарова Назира Сарсекенқызы, Шыңғырлау ауданы А.Тихоненко атындағы жалпы орта білім беретін мектебінің бастауыш сынып мұғалімі
		Төлепова Айша, Бөкей ордасы ауданы Қ.Сағырбаев атындағы мектеп – бөбекжай – балабақша кешенінің бастауыш сынып мұғалімі
16.00-16.30	Кері байланыс «3-1-1» әдісі	Жакина Жұлдыз Бауыржанқызы, Батыс Қазақстан облысы әдістемелік орталығының бастауыш сынып әдіскері
8. Математика Модератор: Албидакова Гүлсара Баксиковна Математикалық вернисаж		

14.00-14.30	«Математика сабағында жасанды интеллектіні қолдану»	Нұрым Нұрхат Ербайұлы, Тасқала ауданы «Сәулет» мектеп-лицейінің математика пәні мұғалімі
14.20-14.40	«Решение олимпиадных задач»	Алиева Салима Темирбулатовна, Орал қаласы №35 мектеп-лицейінің математика пәні мұғалімі
14.30-15.00	«Жаңаша оқыту-жетістік көзі» Біріккен сыныптардағы инновациялық сабақтар.	Шуйншкалиева Сандугаш Канадиловна, Берлі ауданы Қанай мектеп-бөбекжай-балабақша кешенінің математика пәнінің мұғалімі
15.00-15.25	«Математика пәні мұғалімінің мектепшілік зерттеушілік қызметі»	Нурмухамбетова Дария Уахитовна, Орал қаласы Д.Қонаев атындағы №44 мектеп-гимназиясының математика пәні мұғалімі
15.50-16.15	«Жаңашыл әдістемелерді игерудің маңызы мен тиімділігі»	Есберген Жандос Маратұлы, Берлі ауданы Берлі №1 жалпы орта білім беретін мектебінің математика пәні мұғалімі.
16.15-16.30	Кері байланыс	
9. Физика Модератор: Кереева Гаухар Чапаевна Flash сессия		
14.00-14.20	«Внедрение ChatGPT в процесс создания уроков по физике: инновационные методы и практические примеры»	Запромётова Оксана Александровна, Орал қаласы №23 жалпы орта білім беретін мектебінің физика пәні мұғалімі
14.20-14.40	«Цифровая грамотность школьников на уроках физики»	Себелева Татьяна Владимировна, Орал қаласы №9 жалпы орта білім беретін мектебінің физика пәні мұғалімі
14.40-15.00	«Білім берудің цифрлық трансформациясы: STEAM әлеміндегі балалар мен мұғалімдерге арналған оқу платформалары»	Мақсот Марс Мавлетұлы, Астана қаласы «MARS ROBOTICS» робототехника және инженерия мектебінің негізін қалаушы
15.00-15.20	«Физика сабағында оқушылардың ізденімпаздық және логикалық ойлау қабілеттерін дамыту»	Есенова Хамида Максимовна, Орал қаласы №19 жалпы орта білім беретін мектебінің физика пәні мұғалімі
15.20-15.40	«Физика сабағында оқушылардың оқу белсенділігін арттыруда дидактикалық ойындарды пайдалану әдістемесі»	Мансурова Толганай Галлемовна, Орал қаласы М.Мәметова атындағы №27 мектеп-лицейінің физика пәні мұғалімі
15.40-16.00	«Сабақ барысында сандық технологияларды қолдану»	Иманжанова Викзат Жайкбаевна, Казталов ауданы С.Есетов атындағы мектеп - бөбекжай кешенінің физика пәні мұғалімі
16.00-16.30	Кері байланыс	
10. Биология Модератор: Куспанова Жанар Наурызбаевна Тәжірибелік алаң		

14.00-14.30	«Білім берудің цифрлық трансформациясы: STEAM әлеміндегі балалар мен мұғалімдерге арналған оқу платформалары»	Мақсат Марс Мавлетұлы, Астана қаласы «MARS ROBOTICS» робототехника және инженерия мектебінің негізін қалаушы
14.30-14.50	«STEM – как метод межпредметной интеграции на уроках естественных наук»	Петровскова Елена Павловна, Бәйтерек ауданы Б.Момышұлы атындағы жалпы орта білім беретін мектебінің биология пәні мұғалімі
14.50-15.00	«Z ұрпаққа білім беруде биология пәнінен жасанды интеллект сервистерін қолданудың маңызы»	Шәйтін Аягөз Қалиарыстанқызы, Бөкей ордасы ауданыМ-С.Бабажанов атындағы жалпы орта білім беретін мектебінің биология пәні мұғалімі
15.00-15.30	«Биология сабағында оқушылардың шығармашылық қабілеттерін арттырудағы жаңа технологиялардың тиімділігі»	Мурзашева Мадина Бегалиевна, Бөрлі ауданы Ақсай қаласы №4 жалпы орта білім беретін мектебінің биология пәні мұғалімі
15.30-16.00	«Искусственный интеллект в новом образовании. Новые горизонты для химии, биологии и географии»	Кажғалиева Салтанат Жасқайновна, Орал қаласы білім беру бөлімінің әдіскері Мендигазинова Акмарал Аскеровна, Орал қаласы №42 «Ақ ниет» мектеп-гимназиясының биология пәні мұғалімі Куспанова Баянсулу Қуанышқалиевна, Орал қаласы №9 жалпы орта білім беретін мектебінің биология пәні мұғалімі
16.00-16.30	Кері байланыс	
11. География Модератор: Уйсимбаева Шугыла Кузембаевна Тәжірибелік алаң		
14.00-14.25	«Қазіргі географиядағы цифрлік инновациялар»	Сансызбай Батырбай Ускинбайұлы, Казталов ауданы Көктерек жалпы орта білім беретін мектебінің география пәні мұғалімі
14.25-14.50	«Сайт мүмкіндіктерін пайдалану арқылы функционалдық сауаттылықты жетілдіру»	Түлешева Ләззат Наурызбаевна, Орал қаласы А.Тайманов атындағы №34 мектеп-гимназиясының география пәні мұғалімі
14.50-15.15	«Создание электронного портфолио экологического направления»	Новичков Владимир Вячеславович, Орал қаласы №20 жалпы орта білім беретін мектебінің география пәні мұғалімі
15.15-15.40	«География сабақтарында жасанды интеллект арқылы ғылыми жобалар негізінде оқу дағдыларын дамыту жұмыстарын жүйелеу»	Хайруллина Янгүль Сабыровна, Сырым ауданы Сырым мектеп-лицейінің география пәні мұғалімі
15.40-16.05	«Оқу үдерісінде географиялық картаны оқытудағы инновациялық технологиялар»	Жасуланова Нурсила Жасұланқызы, Бәйтерек ауданы Макаров жалпы орта білім беретін мектебінің география пәні мұғалімі
16.05-16.30	Кері байланыс	

12. Химия Модератор: Қоныспай Райхан Қуанышқызы Тәжірибелік алаң		
14.00-14.25	«Химия пәнін оқытудағы цифрлық трансформациялау»	Қоныспай Райхан Қуанышқызы , Облыстық дарынды балаларға арналған мамандандырылған ақпараттық технологиялар мектеп-лицей-интернатының химия пәні мұғалімі
14.25-15.00	«Білім берудің цифрлық трансформациясы: STEAM әлеміндегі балалар мен мұғалімдерге арналған оқу платформалары»	Мақсат Марс Мавлетұлы , Астана қаласы «MARS ROBOTICS» робототехника және инженерия мектебінің негізін қалаушы
15.00-15.25	«Химия пәнін оқытуда kundelik.kz жүйесіндегі бағдарламаны қолдану»	Әбілман Гүлжазира Әділханқызы , Орал қаласы А.Байтұрсынов атындағы №10 жалпы орта білім беретін мектебінің химия пәні мұғалімі
15.25-15.50	«Химия сабақтарындағы парадигманы цифрлық ресурстарда қолдану»	Ахметова Эльвира Муханбетжановна , Казталов ауданы С.Есетов атындағы мектеп-балабақша-кешенінің химия пәні мұғалімі
15.50-16.15	«Химия пәнін оқытуда цифрлық білім беру ресурстарын тиімді қолдану арқылы оқушылардың білім сапасын арттыру»	Елеусинова Нургуль Канатбаевна , Бөкей ордасы ауданы М-С.Бабажанов атындағы жалпы білім беретін мектебінің химия пәні мұғалімі
16.15-16.30	Кері байланыс	
13. Дене шынықтыру Модератор: Шарибданова Ақтолқын Бақытжанқызы Sport Time		
14.00-14.30	«Ұстаз - ұлылықтың, адалдықтың символы»	Карменов Марат Шинбулатович , Орал қаласы №50 жалпы білім беретін мектебінің дене шынықтыру пәні мұғалімі
14.30-15.00	«Формативное оценивание на уроках физической культуры»	Харькин Владимир Яковлевич , Бәйтерек ауданы Зеленов жалпы орта білім беретін мектебінің дене шынықтыру пәнінің мұғалімі
15.00-15.30	«Мұғалімнің шеберлігі – оқушының жетістігі»	Ниеткалиев Тлеп Бактанович , Теректі ауданы Шөптікөл негізгі мектебінің директоры
15.30-16.00	«Баланың салауатты өмір салтын қалыптастырудағы отбасының рөлі»	Садыков Айболат Канатович, Қанат Аманат Азаматұлы, Теміртасов Әліби Бейбітұлы, Шагуанов Равиль Аккалиевич, Мухамбетов Ержан Галжанович, Джаманбаев Арман Максutowич, Джетибаев Руслан Хайратович,

		Орал қаласы Эстетикалық бағыттағы гимназиясының дене шынықтыру пәні мұғалімдері
16.00-16.30	Кері байланыс	
14. Алғашқы әскери және технология Модератор: Нурканов Мейрлан Аманжолович Шығармашылық алаң		
14.00-14.25	«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық пәні сабақтарында заманауи әдіс-тәсілдері мен мүмкіндіктерін қолдану»	Тлепкалиев Мурат Хасанғалиевич, Бөкей Ордасы ауданы Қ.Сағырбаев атындағы мектеп-бөбекжай-балабақша кешенінің алғашқы әскери және технологиялық дайындық пәнінің педагог - ұйымдастырушысы
14.25-14.50	«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық пәнін жүргізуде ақпараттық – коммуникациялық және белсенді технологияларды пайдалану»	Карашов Амангелди Калимуллаевич, Жәнібек ауданы № 1 мектеп-лицейінің алғашқы әскери және технологиялық дайындық пәнінің педагог - ұйымдастырушысы
14.50-15.15	«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық пәнін оқытудағы жаңа тәсілдер, мүмкіндіктер мен перспективалар»	Калмаганбетов Амангелді Егелдиевич, Шыңғырлау ауданы А.Тихоненко атындағы жалпы орта білім беретін мектебінің алғашқы әскери және технологиялық дайындық пәнінің педагог - ұйымдастырушысы
15.15-15.40	«Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінде қызмет етудің қазіргі жағдайы мен түрлері»	Исмагулов Асхат Утегенович, Бәйтерек ауданы Қ.Қайсенов атындағы жалпы орта білім беретін мектебінің алғашқы әскери және технологиялық дайындық пәнінің педагог - ұйымдастырушысы
15.40-16.00	«Атыс дайындығы сабақтарында Калашников автоматын жартылай бөлшектеу және жинақтау тәсілдері»	Рахмет Нурхасан Нурланұлы, Теректі ауданы Ұзынкөл жалпы орта білім беретін мектебінің алғашқы әскери және технологиялық дайындық пәнінің педагог - ұйымдастырушысы
16.00-16.30	Кері байланыс	
15. Көркем еңбек Модератор: Кайрова Жемис Ерсайновна		
14.00-14.30	«Базовые ценности в образовании- фундамент формирования личности: стратегии и практики»	Шапкина Светлана Корнеевна, Алматы қаласы әдістемелік орталығының эстетикалық пәндер әдіскері

14.30-15.00	«Көкірекшені қарапайым әдіспен конструкциялау және модельдеу жолдары»	Кайрова Жемис Ерсайиновна, Орал қаласы Х.Доспанова атындағы №30жалпы орта білім беретін мектебінің көркем еңбек пәні мұғалімі
15.00-15.30	«Кулон в технике декупаж»	Бражникова Лилия Сергеевна, Орал қаласы №13жалпы орта білім беретін мектебінің көркем еңбек пәні мұғалімі
15.30-16.00	«Көркем еңбек пәнінде цифрлық білім беру ресурстарын қолдану»	Мырзашева Эльмира Набиоллақызы, Орал қаласы №42 «Ақ ниет» гимназиясының көркем еңбек пәні мұғалімі Қурманбаева Балауса Умбеткалиевна, Орал қаласы Д.Қонаев атындағы №44 мектеп-гимназиясының көркем еңбек пәні мұғалімі
16.00-16.30	Кері байланыс	
16. Музыка Модератор: Атауова Гульнара Канатовна Квест		
14.00-14.25	QUIZ танымдық – музыкалық ойын	Аюпова Нұргүл Ғалымжанқызы, Орал қаласы Эстетикалық бағыттағы гимназиясының музыка пәні мұғалімі
14.25-14.50	«Музыка пәні мұғалімдерінің цифрлық дидактикасы»	Молдағалиева Камшат Изғалиевна, Орал қаласы №42 «Ақ ниет» гимназиясының музыка пәні мұғалімі; Зиноллова Арайлым Серікқызы, Орал қаласы №37 жалпы орта білім беретін мектебінің музыка пәні мұғалімі
14.50-15.15	Педагогикалық зерттеушілік қызметі: «Әдістемелік құрал жазу және оқушыларды зерттеу жұмыстарына баулу»	Атауова Гульнара Канатовна, Орал қаласы №42 «Ақ ниет» гимназиясының музыка пәні мұғалімі Қазмағанбетова Назгуль Булатовна, Орал қаласы Х.Доспанова атындағы №30жалпы орта білім беретін мектебінің музыка пәні мұғалімі
15.15-15.40	«Педагогикалық білім берудің заманауи әдіс-тәсілдер трендтері»	Жұмаев Азамат Қанатұлы, Еселбаева Мейрамгүл Айболатқызы, Орал қаласы А.Байтұрсынов атындағы №10 жалпы орта білім беретін мектебінің музыка пәні мұғалімдері
15.40-16.00	«Бірғақтық қимылдың адам өміріне маңыздылығы»	Мухамбеткереева Сауле Амангелдиевна, №1 жалпы орта білім беретін мектебінің музыка пәні мұғалімі Кашкинбаева Турсынай Каирбаевна, Орал қаласы №45 жалпы орта білім беретін мектебінің музыка пәні мұғалімі
16.00-16.30	Кері байланыс	

18. Секциялық жұмыстың тақырыбы:

**«DIGITAL SCHOOL: БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ
ПАЙДАЛАНУ ТРЕНДТЕРІ»**

Бөлімі:

Уақыты: 15.08.2024 жыл, сағат 9.00-14.00

Өтетін орны: Орал қаласындағы физика-математикалық бағытындағы Назарбаев Зияткерлік мектебі

Қатысушылар санаты: аудандық (қалалық) білім бөлімдерінің әдіскерлері, облыстық мектептер және аудандық (қалалық) білім беру ұйымдарының информатика пәні мұғалімдері.

Модератор: Утегалиева Данара Сарсенғалиқызы

Пленарлық бөлім		
8.30-9.00	Қатысушыларды тіркеу	
9.00-9.10	Алғы сөз	Еркамешева Ардақ Бақытқызы, Облыстық білім беруді ақпараттандыру және жобалау орталығы директорының м.а.
I бөлім. DIGITAL SCHOOL: Білім берудегі цифрлық инновациялар және жасанды интеллект интеграциясы (секциялық отырыс)		
9.10-9.30	Электрондық оқулықтар: тиімді оқыту кеңістігі	Кабдолашева Гүлмарал Наурызбайқызы, PR-офисінің басшысы
9.30-10.00	Білім берудің цифрлық трансформациясы: STEAM әлеміндегі балалар мен мұғалімдерге арналған оқу платформалары	Мақсот Марс Мавлетұлы, "MARS ROBOTICS" робототехника және инженерия мектебінің негізін қалаушысы
10.00-10.30	Жасанды интеллекттің білім саласына пайдасы мен тәуекелдері	Талшын Қуандыққызы, Edata.kz басқарушы директоры
10.30-11.00	Жасанды интеллект әлеміндегі тұлғаның жеке басын растау (PoP)	Исенгазиев Ислам Максотұлы, ТОО «Alaqa Technologies» компаниясының бизнесті дамыту жөніндегі директоры
11.00-11.30	Жасанды интеллект “Нейро-Мұғалім”	Бижанов Ақан Малікұлы, Ж.Досмұхамедов атындағы жоғары педагогикалық колледж директорының ақпараттық технологиялар жөніндегі орынбасары
11.30-11.40	Үзіліс	
II бөлім. Педагогтердің цифрлық құзыреттіліктерін дамыту		
Информатика пәні мұғалімдері		
11.40-12.10	Цифрлық технология және жасанды интеллект - ұстаздың жаңа ғасыры	Кабекенова Гүлжайнар Утелгенқызы, Орал қаласы №50 орта жалпы білім беретін мектебінің информатика пәні мұғалімі

12.10-12.30	Применение сервисов искусственный интеллект как элемент цифровизации обучения.	Полулях Елена Владимировна, Дарынды балаларға арналған №8 облыстық мамандандырылған мектеп-лицейінің информатика пәні мұғалімі
12.30-12.50	Жасанды интеллект дәуіріндегі мұғалім	Сарсенғалиева Ұмсынғаным Болатқызы, №5 жалпы орта білім беретін мектебінің информатика пәні мұғалімі Қуат Алтын Қуатқызы, Б.Момышұлы атындағы №46 жалпы орта білім беретін мектебінің информатика пәні мұғалімі
12.50-13.20	Жасанды интеллект- жаңа мүмкіндік	Утешова Индира Жағыпарқызы , Орал қаласы №48 жалпы орта білім беретін мектебінің информатика пәні мұғалімі
13.20-13.40	«2024-2025 оқу жылында Қазақстан Республикасының жалпы орта білім беретін ұйымдарында оқу процесін ұйымдастырудың ерекшеліктері туралы» әдістемелік нұсқау хаты	Утеғалиева Данара Сарсенғалиқызы, Облыстық білім беруді ақпараттандыру және жобалау орталығының информатика пәні әдіскері
13.40-14.00	Кері байланыс	
Информатика пәні әдіскерлері Модератор: Ермамешева Ардақ Бахытқызы		
11.40-12.10	Білім беру мекемелерінде цифрлық технологияларды пайдалану	Кулекешов Максим Зайтқалиұлы, Қауіпсіздік және техникалық сүйемелдеу бөлімінің басшысы
12.10-12.30	Ақпараттандыру сандар тілімен	Байбулатова Мира Аблайқызы, Білім беруді ақпараттандыруды мониторингілеу және медиа бөлімінің басшысы
12.30-12.50	Искусственный интеллект в образовании	Томишева Айгүл Бикейқызы, Теректі аудандық білім беру бөлімінің информатика пәні әдіскері
12.50-13.00	Кері байланыс	

19. Секциялық жұмыстың тақырыбы:

«Тірек мектебі-магниттік мектеп: тәжірибе және практика» педагогикалық алаң

Бөлімі: Шағын жинақталған мектеп

Мақсаты: Цифрландыру жағдайында білім беру жүйесін дамытудың бірыңғай тәсілдерін қалыптастыру және жасанды интеллект технологияларын енгізу

Уақыты: 15.08.2024 жыл, сағат 9.30-16.00

Өтетін орны: Орал қаласы, «Ақ ниет» №42 гимназиясы

Қатысушылар санаты: А(Қ)ББ ШЖМ бойынша әдіскерлері, 19 ресурстық орталықтардың жауапты мамандары (мектеп директорының оқу-тәрбие ісі жөніндегі орынбасарлары), РО бекітілген магниттік мектептің оқу ісі жөніндегі орынбасарлары, «БҚО ауылдық және тірек және шағын жинақты мектептерде жекелеген пәндерді оқытудың инновациялық тәсілдерін

енгізу» пилоттық жобасы бойынша жұмыстанатын 5 пән (математика, физика, химия, биология және ағылшын тілі) педагогтері және ТМ мен ММ оқу ісінің орынбасарлары.

Модератор: Берниязова Айнагүл Кайрмуханқызы

Пленарлық бөлім		
09.30-10.00	Қатысушыларды тіркеу	
10.00-10.10	Алғы сөз	Кубашева Гүлмира Камалқызы, БҚО әдістемелік орталығының директоры
10.10-10.30	«Шағын жинақты ауыл мектептеріндегі білім беру процесін цифрландыруда «Microsoft Teams» платформасының мүмкіндіктерін тиімді пайдалану» («Microsoft-Kazakhstan» жобасын масштабтау негізінде)	Успанова Жайнагүл Балдырханқызы, Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы, Әдістемелік орталығының әдіскері. «Microsoft-Kazakhstan» жобасының үйлестірушісі
10.30-11.00	«Шағын жинақты ауыл мектептерінің әлеуетін цифрлы технологиялар арқылы дамыту»	Қозыбайұлы Шерхан, Ақтөбе облысы Байғанин ауданы Тобық Жармағанбетов атындағы жалпы білім беретін орта мектебі директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары
11.00-11.30	«Шағын жинақты ауыл мектептерінің білім беру процесін цифрландыруда TopIQ.kz платформасын тиімді пайдалану»	Кабдулашева Гүлмарал Наурызбайқызы, «Алматыкітап» баспасының PR бөлімінің басшысы
11.30-12.00	Пленарлық бөлімді қорытындылау	
12.30-14.00	Түскі үзіліс	
Шеберлік алаң		
14.00-14.20	«Критериалды бағалау – сапалы білім өлшемі»	Абдрахманова Алиса Оспанқызы, Облыстық дарынды балаларға арналған Абай атындағы мамандандырылған мектеп-гимназия-интернатының биология пәні мұғалімі
14.20-14.40	«Тірек және магниттік мектептер әрекеттестігі: проблемалар және шешу жолдары»	Иргалиева Анар Аманхосқызы, Бөрлі ауданы Ақсай қаласының №4 ЖОББМ директордың ғылыми-әдістемелік жұмыстар жөніндегі орынбасары, педагогика ғылымдарының магистрі
14.40-15.00	«Қашықтан оқытуда тиімді әдіс-тәсілдерді қолдану, кері байланыс»	Мурзагалиева Гүлмира Шуйгайқызы,

		Орал қаласындағы А.Тайманов атындағы №34 мектеп-гимназиясының информатика пәні мұғалімі
15.00-15.20	«Оқыту үрдісінде цифрлық платформаларды тиімді қолдану жолдары»	Мендибаева Жарқынай Қуантайқызы, Орал қаласының №48 ЖОББМ информатика пәнінің мұғалімі
15.20-15.50	2024-2025 оқу жылының ерекшеліктері	Бексұлтанова Айымгүл Жұмаканқызы, БҚОӨО МҰЖТ бөлім басшысы Берниязова Айнагүл Кайрмуханқызы, БҚОӨО-ның әдіскері
Қорытынды бөлім		
15.50-16.00	Кері байланыс	

20 .Секциялық жұмыстың тақырыбы:

«DIGITAL MONITORING: Білім берудің цифрлық трансформациясы» web-forum

Бөлімі: Мониторинг, ұйымдастыру және талдау бөлімі

Мақсаты: Цифрландыру жағдайында білім беру жүйесін дамытудың бірыңғай тәсілдерін қалыптастыру және жасанды интеллект технологияларын енгізу

Уақыты: 15.08.2024 жыл, сағат 9.30-16.00

Өтетін орны: Орал қаласы, №42 «Ақ ниет» гимназиясы

Қатысушылар санаты: аудандық білім беру ұйымдары директорларының оқу ісі, тәрбие жұмысы, әдістемелік жұмысы жөніндегі орынбасарлары және жалпы білім беретін пән мұғалімдері

Модератор: Тажгулова Светлана Маратқызы

Пленарлық бөлім		
09.30-10.00	Қатысушыларды тіркеу	
10.00-10.10	Алғы сөз	Кубашева Гүлмира Камалқызы, БҚО әдістемелік орталығының директоры
10.10-10.30	«DIGITAL MONITORING: Білім берудегі цифрлық трансформация»	Тажгулова Светлана Маратқызы, БҚО ӨО Мониторинг және талдау бөлімінің әдіскері
10.30-11.00	«Білім берудің цифрлық трансформациясы: STEAM әлеміндегі балалар мен мұғалімдерге арналған оқу платформалары»	Максот Марс Мавлетұлы, «MARS ROBOTICS» робототехника және инженерия мектебінің негізін қалаушы, Астана қаласы
11.00-11.30	«Білім берудегі басқару сапасы»	Абсәлямова Заузат Тоқпайқызы, Ақжайық ауданы М. Әуезов атындағы №2 жалпы орта білім беретін мектебі директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары

		Сарсенгалиева Дидара Наурызбайқызы, Ақжайық ауданы М. Әуезов атындағы №2 жалпы орта білім беретін мектебі директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары
11.30-12.00	«Педагогикалық кадрлардың жұмыс сапасы»	Сүлейменова Ләззат Батырбекқызы, Қаратөбе ауданы Қ. Жұмалиев атындағы Қаратөбе мектеп-гимназиясы директорының ғылыми-әдістемелік жұмыстар жөніндегі орынбасары Есқожина Самал Сембайқызы, Қаратөбе ауданы Қ. Жұмалиев атындағы Қаратөбе мектеп-гимназиясының қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі
12.00-12.30	«Білім алушылардың білім сапасын мониторингілеуде цифрлық құралдардың мүмкіндіктерін қолдану әдістері»	Жардемова Асылзада Ғұбайдоллақызы, Жаңақала ауданы Жаңақала мектеп-гимназиясы директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары
Түскі үзіліс		
14.00-14.25	«Жасанды интеллекттің білім беру жүйесіндегі мүмкіндіктері»	Мұхитова Дарига Әлібекқызы, Бөкейордасы ауданы М.Мәметова атындағы жалпы орта білім беретін мектебінің қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі Кисметова Ажаргүл Талапқызы, Бөкейордасы ауданы М.Мәметова атындағы жалпы орта білім беретін мектебінің физика, информатика пәні мұғалімі
14.25-14.50	«Білім беру мазмұнының сапасы»	Бахитова Маншук Ғарифоллақызы, Сырым ауданы Ж. Досмұхамедов атындағы «мектеп-бөбекжай-балабақша» кешені директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары
14.50-15.15	«Мониторингтік зерттеулер жүргізуде цифрлық ресурстардың ықпалы»	Ситказиева Гүлфайрус Мақсотқызы, Бәйтерек ауданы Абай атындағы мектеп-гимназиясы директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары Бисембиева Алмагүл Болатқалиқызы, Бәйтерек ауданы Абай атындағы мектеп-гимназиясының математика пәні мұғалімі
15.15-15.40	«Мониторинг барысында сауалнама жүргізуде жасанды интеллекті қолдану»	Хайрушева Светлана Алипқалиқызы, Жәнібек ауданы №1 мектеп-лицейі директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары
Қорытынды бөлім		

15.40-16.00	Кері байланыс «Padlet»	Тажгулова Светлана Маратқызы, БҚО ӘО Мониторинг және талдау бөлімінің әдіскері Шакиржанова Гүлбақыт Ержанқызы, Бөкейордасы ауданы М.Мәметова атындағы директордың оқу ісі жөніндегі орынбасары

21. Секциялық жұмыстың тақырыбы:

«Кітапхана ісін дамыту стратегиясы: жаңа идеялар мен мүмкіндіктер»

Бөлімі: Кітапхана қоры

Мақсаты: Облыс кітапханаларының даму стратегиясын анықтау. Мектеп кітапхана кадрларын кәсіби қолдау және шығармашылық әлеуетті дамыту. Халықаралық және өңіраралық кітапханалық ынтымақтастықты дамыту. «Балалар кітапханасы» жобасы аясында кітапханалық озат тәжірибе алмасуалаңын құру.

Уақыты: 15.08.2024 жыл, сағаты 9.30-16.00

Өтетін орны: №42 «Ақниет» гимназиясы

Қатысушылар санаты: аудандық (қалалық) білім беру бөлімдерінің кітапхана қоры әдіскерлері, мектеп кітапханашылары

Модератор: Сагиндықова Анаргүл Ғалиаскарқызы

Пленарлық бөлімі		
9.30-10.00	Қатысушыларды тіркеу	
10.00-10.10.	Алғы сөз	Кубашева Гүлмира Камалқызы, БҚО әдістемелік орталығының директоры
10.10-10.30	«Edu.bookfund.gov.kz платформасы арқылы порталда сатып алынатын әдебиеттер тізімін ұйымдастыру»	Танғатаров Қанат Пулатұлы, ҚР Оқу-Ағарту министрлігінің Республикалық ғылыми-педагогикалық кітапханасы директорының кеңесшісі
10.30-10.45.	«E-kitaphana.kz электронды кітапхана сервисі» «Кітапхана үшін АБИС: заманауи мүмкіндіктері және дамыту перспективалары»	Жұманазарова Бану Құрманғалиқызы, «Е-кітапхана» жобасының жетекші маманы
10.45-11.30	«Beuim.ai арқылы оқу үрдісінде жасанды интеллект технологияларын қолдану»	Маканов Біржан, «BeuimTech» ШСС контент секторының меңгерушісі
11.30-12.15	«Білім берудегі инновациялар: оқу сауаттылығын дамыту үшін онлайн кітапханамен серіктестік»	Темірғалиева Светлана Ибрагимқызы, Bilim Media Group» компаниясының «Kitap.kz» жобасының ресурстық менеджері
12.15-13.00	«Жеке деректерді қорғау: әлеуметтік желілерде ақпаратты дұрыс жариялау»	Кулекешев Максим Зейтқалиұлы,

		Облыстық білім беруді ақпараттандыру және жобалау орталығының бөлім басшысы
Түскі үзіліс		
Тәжірибе алмасу алаңы		
14.00-14.30	«Кітапхананың жобалық қызметі: жоспардан іске асыруға дейін»	Адиетова Гулниса Баксиыкқызы, Ақжайық ауданы білім беру бөлімінің кітапхана қоры бойынша әдіскері
14.30-15.00	«Е-кітапханаларының автоматтандыру жүйесі: корпоративтік каталогтау мүмкіндіктері»	Жаксылықова Арайлым Берікқызы, Бөрлі ауданының білім беру бөлімінің кітапхана қоры бойынша әдіскері
15.00-15.20	«Есімі қалды мәңгілік: тарихи тұлғалар өлке картасында	Курмашева Алтынай Сағындыққызы, Шыңғырлау ауданы білім беру бөлімінің кітапхана қоры бойынша әдіскері
15.20-15.40	«Әдеби Ақжайық» жобасы бойынша жерлес ақын-жазушылардың шығармаларының маңыздылығы»	Сагатова Айжан Ихсанқызы, Теректі ауданының білім беру бөлімінің кітапхана қоры бойынша әдіскері
Қорытынды бөлім		
15.40-16.00	Кері байланыс	

22. Секциялық жұмыстың тақырыбы:

«Цифрлық технология:мүмкіндіктері мен әлеуеті» CROWDSOURCING
«Біртұтас тәрбие» бағдарламасының тұжырымдамалық негізі»

Бөлімі: Тұлғаны әлеуметтендіру және тәрбие бөлімі

Мақсаты:«Біртұтас тәрбие» бағдарламасын жүзеге асырудағы, цифрлық технологияларды ұтымды қолдану мен шығармашылық іс-тәжірибе алмасу.

Уақыты: 15.08.2024 жыл, сағат 9.30-16.50

Өтетін орны: Орал қаласы Оқушылар сарайы

Қатысушылар санаты: аудандық (қалалық) білім беру бөлімдерінің әдіскерлері, білім беру ұйымдары директорларының тәрбие жұмысы бойынша орынбасарлары

Модератор: Сериккалиева Гүлзина Сулешовна

Пленарлық бөлім		
09.30-10.00	Қатысушыларды тіркеу	
10.00-10.10	Алғы сөз	Искандарова Хажарбиби Кадыровна, Білім басқармасының тәрбие жұмысы, қосымша білім, инклюзивті, арнаулы білім беру және балалардың құқықтарын қорғау бөлімінің басшысы
10.10-10.30	Қазақстан Республикасының білім жүйесіндегі зайырлылық қағидаттары	Ғайнеден Айдос Айтуғанұлы,

		Батыс Қазақстан облысының дін істері басқармасы діни бірлестіктермен жұмыс бөлімі басшысының міндетін атқарушы
10.30-10.50	«Жасанды интеллект, цифрландыру мен алгоритмдері»	Халина Гулден Хубаидоллиевна, Орал қаласы №37 ЖОББМ информатика пәні мұғалімі, сынып жетекші
10.50-11.10	«Құндылыққа негізделген тәрбие сағаттарында жасанды интеллектті қолдану»	Сарсенбай Гульдана Талаповна, Бәйтерек ауданы Жайық жалпы орта білім беретін мектебінің сынып жетекшісі
11.10-11.30	Padlet виртуалды тақтасын қолданудың тиімділігі	Ермекқалиева Гүлнұр Тлепбергенқызы, Казталов ауданы Ақпәтер ЖОББМ кураторы
11.30-11.40	Әдістемелік нұсқау хат	Серикқалиева Гүлзина Сулешовна, Облыстық әдістемелік орталығының тұлғаны әлеуметтендіру және тәрбие жұмысы бөлімінің басшысы
«Біртұтас тәрбие» бағдарламасының тұжырымдамалық негізі		
11.40-12.00	Тәрбие парадигмасы Білім беру мазмұны арқылы құндылықтарды дарыту	Кубашева Гулмира Камаловна, Облыстық әдістемелік орталық директоры
Түскі үзіліс		
14.00-16.30	«Біртұтас тәрбие» бағдарламасының тұжырымдамалық негіздері	Серикқалиева Гүлзина Сулешовна, Облыстық әдістемелік орталығының тұлғаны әлеуметтендіру және тәрбие жұмысы бөлімінің басшысы
	«Әлеуметтік –психологиялық қызметті оңтайландырудағы жасанды интеллекттің рөлі»	Қожанғалиев Айболат Тоғайұлы, ОКҚББАМИ директорының тәрбие жұмысы жөніндегі орынбасары
	Әлеуметтік жобалар мен іс-шаралар арқылы құндылықтарды енгізу	Жулкашева Сауле Талапқалиевна, Орал қаласы М.Мәметова атындағы №27 МЛ директорының тәрбие жұмысы жөніндегі орынбасары
	Іске асыру жоспарлары	Сеитова Жұлдыз Төлегенқызы, Орал қаласы, №42 Ақниет мектеп-гимназиясы директорының тәрбие ісі жөніндегі орынбасары Бисенғалиева Гульжан Байбориевна, Орал қаласы, №37 жалпы орта білім беретін мектебінің тәрбие ісі жөніндегі орынбасары Сагитова Гульфайруз Болатовна, Орал білім инновация лицейі директорының тәрбие ісі жөніндегі орынбасары Альдикенова Сауле Кумаровна, Бөрлі ауданы білім беру бөлімінің әдіскері

		Суйешова Жазира Жангелдіқызы, Казталов ауданы білім беру бөлімінің әдіскері Айболсын Тастемир, С. Сейфуллин ат. №11 Дарынды балаларға арналған облыстық мамандандырылған мектеп-лицей-интернаты директорының тәрбие жөніндегі орынбасары
Қорытынды бөлім		
16.30-16.50	Кері байланыс	Сериккалиева Гүлзина Сулешовна, Облыстық әдістемелік орталығының тұлғаны әлеуметтендіру және тәрбие жұмысы бөлімінің әдіскері

23. Секциялық жұмыстың тақырыбы:

«Қосымша білім беруде жасанды интеллектіні қолдану тиімділігі»
CREATIVE ACADEMY

Бөлімі: Тұлғаны әлеуметтендіру және тәрбие бөлімі

Мақсаты: қосымша білім беру ұйымдарының жұмысын ұйымдастырудағы жасанды интеллектті қолдану тиімділігі мен шығармашылық іс-тәжірибе алмасу.

Уақыты: 15.08.2024 жыл, сағат 9.30-16.50

Өтетін орны: Орал қаласы Оқушылар сарайы

Қатысушылар санаты: аудандық(қалалық) білім беру бөлімдерінің әдіскерлері, облыс бойынша қосымша білім беру ұйымдары директорларының орынбасарлары, қосымша білім беру педагогтері

Модератор: Кулекеева Асемгуль Муратовна

Пленарлық бөлім		
09.30-10.00	Қатысушыларды тіркеу	
10.00-10.10	Алғы сөз	Искандарова Хажарбиби Кадыровна, Білім басқармасының тәрбие жұмысы, қосымша білім, инклюзивті, арнаулы білім беру және балалардың құқықтарын қорғау бөлімінің басшысы
10.10-10.35	«Жасанды интеллект - тіл үйретудегі жасанды үрдіс»	Мөлдір Бақытқызы Ш.Шаяхметов атындағы «Тіл-Қазына» республикалық ұлттық-ғылыми практикалық орталығының Тіл-НАВ бөлімінің жетекшісі
10.35-11.00	«Жасанды интеллект VS Педагог»	Құлмырзаев Нұрлан Серікұлы, Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті Жасанды интеллект институты директоры, экономика ғылымдарының кандидаты

11.00-11.25	«Жасанды интеллектіні қолдану кейстері: әдістері, технологиялары, әдептілік»	Мұхтар Зинур Ғафурұлы, БҚИТУ Білім және менеджмент институты цифрландыру және инновация департаментінің басшысы, педагогика ғылымдарының магистрі
11.25-12.00	«Қосымша білім беру жұмысын ұйымдастырудағы реттеуші заңнамалық және нормативтік құқықтық актілері туралы әдістеме»	Кулекеева Әсемгүл Мұратқызы, Облыстық әдістемелік орталығының тұлғаны әлеуметтендіру және тәрбие жұмысы бөлімінің әдіскері
Түскі үзіліс		
WORK SHOP		
14.00-14.25	«Қосымша білім берудегі жасанды интеллекттің атқаратын рөлі»	Рахметов Қамбар Сансызбайұлы, Тасқала аудандық МТЖО директорының м.а
14.25-14.50	«Применение Ai в повседневных задачах»	Муратова Диана Муратовна, Облыстық балалар техникалық шығармашылық орталығы
14.50-15.15	«Artificial intelligence»	Бисенгожин Нұртас Жарасович, Қаратөбе ауданы балалар шығармашылық үйінің қосымша білім беру педагогі
15.15-15.40	«Жасанды интеллект көмегімен саяхат тенденцияларын болжау»	Сабитов Елжан Алибекович, Бәйтерек ауданы Жас туристтер станциясының қосымша білім беру педагогі
15.40-16.05	«Музыкалық композициядағы жасанды интеллект»	Бисембаева Жасмина Ерланқызы, Бөкей ордасы ауданы балалар музыка мектебінің қосымша білім беру педагогі
16.05-16.30	«Искусственный интеллект в музыке. Его влияние на музыкальную индустрию в будущем»	Швабенланд Наталья Николаевна, Бәйтерек ауданы балалар музыка мектебі директорының орынбасары
Қорытынды бөлім		
16.30-16.50	Кері байланыс	Кулекеева Әсемгүл Мұратқызы, Облыстық әдістемелік орталығының тұлғаны әлеуметтендіру және тәрбие жұмысы бөлімінің әдіскері

24. Секциялық жұмыстың тақырыбы:

««Әлеуметтік-психологиялық қызметті цифрландыру және оның мүмкіндіктері» WORK SHOP

Бөлімі: Тұлғаны әлеуметтендіру және тәрбие бөлімі

Мақсаты Әлеуметтік-психологиялық қызметті оңтайландырудағы жасанды интеллекті қолдану тиімділігі мен шығармашылық іс-тәжірибе алмасу

Уақыты: 15.08.2024 жыл, сағат 9.30-16.50

Өтетін орны: Орал қаласы М.Б. Ықсанов ат. №36 жалпы орта білім беретін мектебі

Қатысушылар санаты: аудандық (қалалық) әдістемелік кабинеттердің әлеуметтік-психологиялық қызмет бойынша әдіскерлері, білім беру ұйымдарының педагог-психологтері, әлеуметтік педагогтері

Модератор: Раушанова Айман Наушақызы

Пленарлық бөлім		
9.30-10.00	Қатысушыларды тіркеу	
10.00-10.10	Алғы сөз	Искандарова Хажарбиби Кадыровна, Білім басқармасының тәрбие жұмысы, қосымша білім, инклюзивті, арнаулы білім беру және балалардың құқықтарын қорғау бөлімінің басшысы
10.10-10.35	«Әлеуметтік-психологиялық қызметті ұйымдастырудағы нормативтік-құқықтық заңнамасы»	Куанышалиева Назгуль Мурзаевна, Облыстық әдістемелік психологиялық қолдау орталығының директорының м.а Раушанова Айман Наушақызы, Батыс Қазақстан облысының әдістемелік орталығының әдіскері
10.35-11.00	«Әлеуметтік –психологиялық қызметті оңтайландырудағы жасанды интеллекттің рөлі»	Қожанғалиев Айболат Тоғайұлы, Облыстық көру қабілеті бұзылған балаларға арналған арнаулы мектеп – интернатының директорының тәрбие ісі жөніндегі орынбасары
11.00-11.25	Об итогах проекта Информационной системы «Komek Stop Bullying»	Сабурова Айжан Бауыржанқызы, ЖШС IT Group Kazakhstan директоры
11.25-11.45	«Қазақстан Республикасының білім жүйесіндегі зайырлылық қағидаттары»	Мукателов Джанибек Алибекович, Батыс Қазақстан облысының дін істері басқармасы мониторинг және ақпараттық талдау бөлімінің басшысы
11.45-12.20	«Цифрлық трансформация»	Мурзағалиева Гүлмира Шұғайқызы, Орал қаласы А.Тайманов атындағы №34 мектеп-гимназиясының информатика пәні мұғалімі
Түскі үзіліс		
Педагог-психологтер секциясы		
14.00- 14.30	«Психологиялық қызмет және цифрландыру»	Оразбаева Гулназым Арыстановна, Жәнібек ауданы Х.Халиуллин атындағы жалпы орта білім беретін мектебінің педагог-психологі
14.30-14.50	«Применение цифровой образовательной платформы Kundelik.kz в работе педагога-психолога»	Сралиева Ольга Талгатовна, Орал қаласы №3 жалпы орта білім беретін мектебінің педагог-психологі

14.50-15.10	«Цифрлық дәуірде жасанды интеллектінің қолданысы»	Баян Айболат Ерболатұлы, Орал қаласы Д.Қонаев ат. №44 мектеп-гимназиясының педагог-психологі
15.10-15.30	«Цифрлық технологияларды қолдану арқылы оқушылардың танымдық қабілеттерін дамыту»	Кенжиева Бибигуль Гиниятовна, Бөрлі ауданы Ақсай қаласының №2 жалпы орта білім беретін мектебінің педагог-психологі
15.30-16.00	«Цифрландыру жағдайында қорқыту мен кибербуллингтің алдын алу»	Хамзина Жұмагүл Қуанышбайқызы, Теректі ауданы Подстепный жалпы орта білім беретін мектебінің педагог-психологі Туленова Татьяна Викторовна, Теректі ауданы Подстепный №1 жалпы орта білім беретін мектебінің педагог-психологі
Әлеуметтік педагогтер секциясы		
14.00-14.30	«Әлеуметтік педагог қызметінде цифрлық білім берудің мүмкіндіктері»	Кузайрова Асылай Маралқызы, Орал қаласы М.Б. Ықсанов ат. №36 жалпы орта білім беретін мектебінің әлеуметтік педагогі, Оразғали Әминат Әскербекқызы, Орал қаласы №40 жалпы орта білім беретін мектебінің әлеуметтік педагогі
14.30-14.50	«Әлеуметтік педагогтің жұмысында цифрлық ресурстарды қолдану»	Салыхова Гульшат Жаксылыковна, Бөрлі ауданы Ақсай қаласының №2 жалпы орта білім беретін мектебінің әлеуметтік педагогі
14.50-15.10	«Әлеуметтік педагог қызметінде ата-аналарды педагогикалық қолдау қызметінің инновациялық технологиялары»	Сагнаева Айжан Харасаевна, Орал қаласы №14 жалпы орта білім беретін мектебінің әлеуметтік педагогі Исатаева Замзагуль Сериковна, Орал қаласы М.Мәметова атындағы №27 мектеп-лицейінің әлеуметтік педагогі
15.10 -15.30	«Ерекше білім беруді қажет ететін оқушылармен жұмысты цифрландыру»	Умарова Аягөз, Бөкей ордасы ауданы М.Бегалиева атындағы жалпы орта білім беретін мектебінің әлеуметтік педагогі
15.30-16.00	«Баланың қауіпсіз ортасын құру бойынша әлеуметтік педагогтің практикалық және цифрлық құзыреті»	Алимбаева Назым Серікқызы, Бөрлі ауданы Бөрлі №1 жалпы орта білім беретін мектебінің әлеуметтік педагогі
Әлеуметтік – психологиялық қызметті оңтайландырудағы жасанды интеллекті қолдану тиімділігі мен шығармашылық іс-тәжірибе алмасу		
16.00-16.20	Қорытындылау, кері байланыс	Раушанова Айман Наушақызы, Батыс Қазақстан облысының әдістемелік орталығының әдіскері

25. Секциялық жұмыстың тақырыбы:

«Арнайы білім беру және инклюзивті оқытуға арналған жасанды интеллект»
EDUCATIONAL INTENSIVE

Бөлімі: Тұлғаны әлеуметтендіру және тәрбие бөлімі

Мақсаты Арнайы білім беру және инклюзивті оқытуға жасанды интеллект тиімділігі мен ақпараттық жүйеге бағыттау

Уақыты: 16.08.2024 жыл, сағат 14.30-17.20

Өтетін орны: Облыстық есту қабілеті бұзылған балаларға арналған арнайы мектеп-интернаты

Қатысушылар санаты: аудандық (қалалық) әдістемелік кабинеттердің инклюзивті білім беру бойынша әдіскерлері, білім беру ұйымдарының арнайы мамандары

Модератор: Кулекеева Асемгуль Муратовна

Секциялық бөлім		
14.00-14.30	Қатысушыларды тіркеу	
14.30-14.40	Алғы сөз	Искандарова Хажарбиби Кадыровна, Білім басқармасының тәрбие жұмысы, қосымша білім, инклюзивті, арнаулы білім беру және балалардың құқықтарын қорғау бөлімінің басшысы
14. 40-15.00	«Арнайы және инклюзивті білім беру жүйесін нормативтік-құқықтық қамтамасыздандыру»	Сериккалиева Гүлзина Сулешовна, Облыстық әдістемелік орталығының тұлғаны әлеуметтендіру және тәрбие жұмысы бөлімінің басшысы
15.00-15.20	"Арнаулы маманның қызметін оңтайландырудағы жасанды интеллекттің рөлі: уақытты үнемдеу және жақсарту мүмкіндіктері"	Қожанғалиев Айболат Тоғайұлы, Облыстық көру қабілеті бұзылған балаларға арналған арнаулы мектеп – интернатының директордың тәрбие ісі жөніндегі орынбасары
15.20-15.40	"Ерекше білім беруді қажет ететін білім алушыларды қолдау үшін цифрлық технологияларды пайдаланудың рөлі"	Балажан Ажар Мергенқызы, Облыстық көру қабілеті бұзылған балаларға арналған арнаулы мектеп – интернатының тәрбиешісі
15.40-16.00	«Ерекше білім беруге қажеттіліктері бар балаларды оқыту, тәрбиелеу және дамыту жұмыстары. Мектеп жасындағы балаларға арналған бағдарламаларды бейімдеу»	Аккереева Самал Сериковна, Аймақтық психологиялық-медициналық-педагогикалық кеңес беру мекемесінің дефектологі
16.00-16.20	«Зерде бұзылыстары бар балаларды оқытуда заманауи технологияларды қолданудағы жасанды интеллект тиімділігі»	Нүрекешова Жанар Мажитқызы, Зерде бұзылыстары бар балаларға арналған облыстық арнайы кешен мектеп-интернат-колледжі
16.20-16.40	«Жасанды интеллекттің презентация дайындаудағы тиімділігі»	Сисекенова Д.Н. Ақжайық ауданы, Қ. Байсықов ат.ЖОББМ педагог-логопеді

16.40-17.00	«Платформа – цифрлық трансформация құралы»	Куангалиева Мейрамгуль Бржановна, Теректі ауданы, Подстепный ЖОББМ мұғалім-логопед
Қорытынды бөлімі		
17.00-17.20	Қорытындылау, кері байланыс	Кулекеева Асемгуль Муратовна, Облыстық әдістемелік орталығының тұлғаны әлеуметтендіру және тәрбие жұмысы бөлімінің әдіскері

26. Секциялық жұмыстың тақырыбы:

«Цифрландыру-бүгінгі білім берудегі жаңа бағыт»

Бөлімі: Техникалық және кәсіптік білім беру бөлімі

Мақсаты: Жаңа оқу жылындағы «Біртұтас тәрбие бағдарламасының» тұжырымдамалық негіздерінің таныстырылымы, жүзеге асыру жолдары, цифрлық технологияларды ұтымды қолдану, тәрбие сағаттарында жасанды интеллекті қолдану, виртуалды тақта.

Уақыты: 15.08.2024 жыл, сағат 9.30-16.00

Өтетін орны: Жоғары аграрлық –техникалық колледжі

Қатысушылар санаты: Техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдары директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары.

Модератор: Бисалиева Жазира Еңсеповна

ТӘЖІРИБЕЛІК АЛАҢ		
09.30-10.00	Қатысушыларды тіркеу	
10.00-10.20	«Колледждің материалдық-техникалық базасы» бейнеролик	
10.20-10.40	«STEAM: Әдебиет мен тарихты кіріктіріп оқыту технологиясы»	Шарипова Динара Сайлауовна, Ақжайық аграрлық техникалық колледжі директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары, қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің оқытушысы
10.40-11.00	«Білім беру ұйымдарын цифрландыру – қазіргі заман талабы»	Масалимова Райгуль Сахипкалиевна, Орал политехникалық колледжі директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары
11.00-11.20	«Техникалық және кәсіптік білім берудегі заманауи трендтер»	Турешова Гульмира Жангельдиевна, Батыс Қазақстан индустриалды колледжі директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары
11.20-11.40	«Оқу үрдісінде цифрлық ресурстарды енгізу мүмкіндіктері» -	Кенжегалиева Салтанат Максотовна, Ж. Досмұхамедов атындағы жоғары педагогикалық колледжі директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары
11.40-12.00	«Білім сапасын арттыруда цифрлық ресурстарды пайдалану»	Уразалиева Аида Асановна, М.Б.Ықсанов атындағы Жәнібек колледжі директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары
12.00-12.20	«Білім платформаларын беру тиімді	Утегенова Дина Ербулатовна, Жаңақала колледжінің құқық және экономика негіздері пәні оқытушысы

	қолдану-табысты оқытудың нәтижесі»	
12.20-12.40	«Цифрлық білім беру - заманауи оқытудың кілті»	Қалиев Бахтияр Сәлімұлы, Батыс Қазақстан индустриалды колледжінің өндірістік оқыту шебері
12.40-13.00	«Цифрлық білім беру ресурстарын қолданудың маңыздылығы»	Исмагулова Алия Асылбековна, М.Б.Ықсанов атындағы Жәнібек колледжінің оқытушысы
13.00-13.20	«Педагог қызметінің сапасын арттырудағы бұлттық технологияның орны»	Бисалиева Жазира Еңсеповна, Орал ақпараттық технологиялар колледжі директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары
Түскі үзіліс		
Шеберлік сыныптар:		
14.00-14.20	"Колледждің алғашқы жарқын жобасы– ІТС қазақ радиосы "	Мурзагалиева Аймангуль Зайнуллиевна, Орал ақпараттық технологиялар колледжінің әдіскері, қазақ тілі және әдебиет пәнінің оқытушысы
14.20-14.40	«Искусственный интеллект: что это? Применение технологии, история и перспективы развития ИИ»	Мизинин Владимир Владимирович, Накишев Азирбай Нурбаевич, Орал ақпараттық технологиялар колледжінің арнайы пән оқытушылары
14.40-15.00	«Физика сабақтарындағы жасанды интеллект технологиялары»	Такирова Айгуль Мизимгалиевна, Орал ақпараттық технологиялар колледжінің физика пәнінің оқытушысы
15.00-15.30	«Техникалық және кәсіптік білім беру мекемелерінің ІТ бағытындағы жұмысын нейро желілер арқылы тиімді ұйымдастырудың кейбір ерекшеліктері»	Шагиров Самат Сагаткалиевич арнайы пән оқытушысы, директордың ІТ жөніндегі орынбасары
Қорытынды бөлім		
15.30-16.00	Кері байланысты	Бисалиева Жазира Еңсеповна

27. Секциялық жұмыстың тақырыбы:

«Оқу үдісіндегі жасанды интеллект: цифрлық технологиялар»

Бөлімі: Техникалық және кәсіптік білім беру бөлімі

Мақсаты: Цифрлық технологияларды қолдануда педагогтердің кәсіби құзыреттілігін дамыту арқылы іс -тәжірибелерін тарату, компьютерлік техника мен цифрлық білім беру ресурстарын пайдалану арқылы білім беру үрдісінің сапасын жаңа деңгейге көтеру, жасанды интеллектінің әр салада қолдану мүмкіндіктері, бағыттары, ерекшеліктері бойынша тәжірибе алмасу және өндірістік сабақтарында қолдану әдістері.

Уақыты: 15.08.2024 жыл, сағат 9.30-16.00

Өтетін орны: Жоғары аграрлық –техникалық колледжі

Қатысушылар санаты: Техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдары директордың оқу-өндірістік ісі жөніндегі орынбасары, аға және өндірістік оқыту шеберлері мен арнайы пән оқытушылары.

Модератор: Карманова Жанар Сабитовна

ТӘЖІРИБЕЛІК АЛАҢ		
09.30-10.00	Қатысушыларды тіркеу	
10.00-10.20	«Колледждің материалдық-техникалық базасы» бейнеролик	
10.20-10.40	«Білім беру үрдісінде жасанды интеллекті қолдану»	Бижанов Акан Маликович, Ж.Досмұхамедов атындағы жоғары педагогикалық колледжі директордың ақпараттық жұмысы жөніндегі орынбасары
10.40-11.00	«Цифровизация дәуірінің жасанды интеллект педагогы»	Жумабекова Индира Муханбеткалиевна, Теректі колледжінің арнайы пән оқытушысы
11.00-11.20	«Оқытушы жұмысындағы жасанды интеллект»	Зинелова Анаргүл Кыстаубаевна, Жоғары аграрлық техникалық колледжінің арнайы пән оқытушысы
11.20-11.40	«Жасанды интеллект және оны пайдалану»	Смағұлова Нұрбала Манарбековна, М.Б.Ықсанов атындағы Жәнібек колледжінің өндірістік оқыту шебері
11.40-12.00	«Заманауи білім берудің білікті маман даярлаудағы маңыздылығы»	Жангалиев Нуркен Жетисович, Ақжайық аграрлық техникалық колледжінің аға шебері
12.00-12.20	«Арнайы пәндерді оқытуда цифрлық білім беру ресурстарын қолдану тәсілдері»	Мұқанбетқали Гауһартас Хайырбекқызы, Батыс Қазақстан индустриалды колледжінің арнайы пәндер оқытушысы
12.20-12.40	«Современные образовательные технологии в преподавании специальных дисциплин по специальности «Организация питания»	Савонина Лариса Владимировна, Орал «Сервис» технологиялық колледжінің арнайы пән оқытушысы
12.40-13.00	«Цифрлық технологиялар және олардың заманауи оқыту әдістемесіндегі маңызы»	Хамидуллина Нурслу Каримуллаевна, Бөкей ордасы колледжінің әдіскері
13.00-13.20	«Өндірістік оқытуда цифрлық технологияларды қолдану әдістері»	Джурумбаев Жанкабыл Маутович, Батыс Қазақстан индустриалды колледжінің өндірістік оқыту шебері
13.20-13.30	«Цифрлық білім беру ресурстарын өндірістік оқуда қолдану»	Ишангалиева Гулжайна Абуовна, Жаңақала колледжінің өндірістік оқыту шебері
Түскі үзіліс		
Қорытынды бөлім		

15.30-16.00	Кері байланысты	Карманова Жанар Сабитовна, Облыстық әдістемелік орталығының әдіскері

28. Секциялық жұмыстың тақырыбы:

**«Колледждің тәрбие жүйесін дамытуда цифрлық білім беру
ресурстарын пайдалану жолдары»**

Бөлімі: Техникалық және кәсіптік білім беру бөлімі

Мақсаты: «Біртұтас тәрбие бағдарламасының» тұжырымдамалық негіздерінің таныстырылымы, жүзеге асыру жолдары, колледждегі цифрлық технологияларды ұтымды қолдану, тәрбие сағаттарында жасанды интеллекті қолдану, виртуалды колледж жұмысын көрсету, өзін-өзі басқаруда студенттердің жұмысын жетілдіру.

Уақыты: 15.08.2024 жыл, сағат 9.30-16.00

Өтетін орны: Жоғары инженерлік технологиялық колледжі

Қатысушылар санаты: Техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдары директордың тәрбие жұмысы жөніндегі орынбасарлары, педагог-психологтер, әлеуметтік педагогтер.

Модератор: Карманова Жанар Сабитовна

ТӘЖІРИБЕЛІК АЛАҢ		
09.30-10.00	Қатысушыларды тіркеу	
10.00-10.20	«Колледждің материалдық-техникалық базасы» бейнеролик	
10.20-10.40	«Біртұтас тәрбие бағдарламасы: жаңартылған мазмұны және енгізу алгоритмі»	Таубаева Гульмира Рашетовна, Орал политехникалық колледжі директорының тәрбие жұмысы жөніндегі орынбасары
10.40-11.00	«Тәрбие беру үдерісінде цифрлық платформаларды қолданудың тиімді жолдары»	Лукбанова Нургуль Утегеновна, Берлі колледжі директорының тәрбие жұмысы жөніндегі орынбасары
11.00-11.20	«Цифрландыру бағытында тәрбие жұмысын ұйымдастыру»	Багиджанова Эльмира Танатаровна, Шыңғырлау колледжі директорының тәрбие жұмысы жөніндегі орынбасары
11.20-11.40	«Оқу-тәрбие үрдісінде өлкетану жұмыстары арқылы отаншылдық сезімді қалыптастыру»	Каримова Бактиганым Максотовна, Ж.Досмұхамедов атындағы жоғары педагогикалық колледжі директорының тәрбие жұмысы жөніндегі орынбасары
11.40-12.00	«Тәрбие жұмысы ұйымдастырудағы цифрлық технологияларды пайдаланудың тиімділігі»	Махметова Айша Сагынғалиевна, Орал ақпараттық технологиялар колледжі директорының тәрбие жұмысы жөніндегі орынбасары

12.00-12.20	«Жаңа формациядағы тәрбие жұмысы:сын қатерлер, даму мүмкіндіктері»	Балуаноава Жансауле Кабдоловна, Жоғары инженерлік- технологиялық колледжі директорының тәрбие жұмысы жөніндегі орынбасары Серікқалиев Тасболат Серікқалиұлы, топ кураторы
12.20-12.40	«Баланың тілін заманауи жаңа технологиялар арқылы дамыту»	Нурланбаева Надежда Есмагуловна, Ж.Досмұхамедов атындағы жоғары педагогикалық колледжінің мектепке дейінгі педагогика және психология пәнінің оқытушысы;
12.40-13.00	"Цифрландыру-мектепке дейінгі ұйымдарда білім берудің ғаламдық болашағы" -	Бексариева Жазира Сабетбековна, Ж.Досмұхамедов атындағы жоғары педагогикалық колледжінің мектепке дейінгі тәрбие және оқыту кафедрасының оқытушысы.
13.20-14.00	Түскі үзіліс	
14.00-15.30	Шеберлік сыныптар	
Қорытынды бөлім		
15.30-16.00	Кері байланысты	

29. Секциялық жұмыстың тақырыбы:

«Цифрлық білім беру ресурстарын тиімді енгізудегі педагогтердің рөлі

Бөлімі: Техникалық және кәсіптік білім беру бөлімі

Мақсаты: Инженер педагогтердің цифрлық технологиялар бойынша оқытудың әдістемелік жұмысына ықпал жасау, білім беру сапасын көтеру, білім беруді трансформациялау үшін цифрлық біліктілікті арттыруға әдістемелік көмек көрсету, **цифрлық технологияларды қолдануда педагогтердің кәсіби құзыреттілігін дамыту арқылы іс -тәжірибелерін тарату**, жасанды интеллектінің қолдану мүмкіндіктері, бағыттары, ерекшеліктері бойынша тәжірибе алмасу.

Уақыты: 15.08.2024 жыл, сағат 9.30-16.00

Өтетін орны: Жоғары аграрлық –техникалық колледжі

Қатысушылар санаты: Техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдары директорының ғылыми-оқу-әдістемелік жөніндегі орынбасары, әдіскерлер.

Модератор: Тажикбаева Зияш Куатовна

ТӘЖІРИБЕЛІК АЛАҢ		
09.30-10.00	Қатысушыларды тіркеу	
10.00-10.20	«Колледждің материалдық-техникалық базасы» бейнеролик	
10.20-10.40	«Ғылыми -әдістемелік жұмысты ұйымдастыруда цифрлық ресурстарды енгізу»	Есенова Ляззат Сайкомовна, Ж.Досмұхамедов атындағы жоғары педагогикалық колледжі директорының әдістемелік жұмысы жөніндегі орынбасары

10.40-11.00	«Ақпараттық қауіпсіздікті сақтай отырып, оқытуда жаңа ақпараттық технологияларды қолдану»	Хаирлиев Нурлыбек Нурболатович, М.Б.Ықсанов атындағы Жәнібек колледжінің арнайы пәндер оқытушысы
11.00-11.20	«Кәсіптік білім беруде цифрлық білім беру ресурстарын қолдану»	Хабибуллина Дидар Тулепкалиевна, Жоғары инженерлік-технологиялық колледжінің әдіскері
11.20-11.40	«Цифрландыру - бүгінгі білім берудегі жаңа бағыт"»	Мендибаев Жангельди Амангельдиевич, М.Б.Ықсанов атындағы Жәнібек колледжі алғашқы әскери пәнінің оқытушысы
11.40-12.00	«Применение цифровых образовательных ресурсов в профессиональной деятельности педагога-методиста»	Шагиева Нина Николаевна, Ж.Досмұхамедов атындағы жоғары педагогикалық колледжінің орыс тілі мен әдебиет пәнінің оқытушысы
12.00-12.20	«Роль цифровых технологий в образовании»	Дарғалиева Фарида Мустафиевна, Орал политехникалық колледжінің орыс тілі мен әдебиеті пәнінің оқытушысы
12.20-12.40	«Жасанды интеллектіні білім беруде қолданудың тиімді жақтары»	Муханбеткалиева Жулдуз Махамбетовна, Батыс Қазақстан индустриалды колледжінің қоғамдық пәндер оқытушысы
12.40-13.00	«Білім берудегі цифрлық технологиялар маңызы (шеберлік сынып) –	Хамитова Злиха Бакитовна, Батыс Қазақстан «АТиСО» академиялық колледжінің информатика пәнінің оқытушысы
13.00-14.00	Түскі үзіліс	
14.00-15.30	Шеберлік сыныптар:	
Қорытынды бөлім		
15.30-16.00	Кері байланыс	

І БӨЛІМ. МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕЛЕУ МЕН ОҚЫТУ

БАЛАБАҚША– ЖАЙЛЫЛЫҚ ПЕН ДАМУ АУМАҒЫ

Гайтнаева Гүлім Нұрболатқызы

БҚО, Бөкей ордасы ауданы

«Ер Төстік» бөбекжайы МКҚК

әдіскер

Аннотация

Мақалада балабақшадағы балалардың білімге деген құштарлығын арттыратын цифрлық мүмкіндіктер, жаңаша оқыту - тәрбиелеу әдістері, цифрлық технологиялардың мектепке дейінгі ұйым үшін маңыздылығы жөнінде айтылған.

Мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеу мен оқытудың сапасын, олардың балабақшада болуының қауіпсіздігі мен жайлылығын қамтамасыз ету – мектепке дейінгі ұйымның басты міндеті. Әр баланың шығармашылық қызметін қамтамасыз етуге, балаға өзін толық жетілдіруге және өзінің белсенділігін көрсетуге, балалармен дамытушы ортаны ұйымдастыру арқылы тәрбиелеу жұмысының дамытушы әсерін арттыруға және педагогикалық үдерісті жетілдіруге мүмкіндік береді.

Бала – ұлы еліктегіш, толыққанды адам, өзінің дербестігіне бірегей, әуесқой зерттеуші, қоршаған әлемді өзі үшін таңдана және қуанышпен ашушы, әртүрлі белсенді іс-әрекет түрлері үшін оған берілгендердің барлығын пайдалануға ұмтылушы.

Педагогтың мақсаты – әр балаға толыққанды өмір сүруге мүмкіндік беру, жайлылық сыйлау, оны жан-жақты дамытуға жетелеу. Мектепке дейінгі ұйымның табалдырығын аттаған сәттен бастап әрбір бала әлемге ашылып, өзінің дарындылығын, қабілетін аша білуі, қызығушылығын жүзеге асыруы, үйден келгенде қуанып келетіндей екінші үйі сияқты қабылдай алуы, балабақша ол үшін жайлы орын болуы аса маңызды.

Бұл ұстаным «Баршаға қол жетімді сапалы білім» Ұлттық баяндамасы Жол картасының «Балабақша – өсіп жетілудің жайлы мекені» бөлімінде де аса көңіл бөлініп отыр. Бағдарламада «Мектепке дейінгі мекеме дегеніміз»:

- Баланы күтіп, оған қарайтын орын ғана емес, ең алдымен және негізінен жайлы әрі қауіпсіз жағдай жасалған, балалардың қажеттілігін жан-жақты қанағаттандыруды мақсат ететін дамытушы оқу ортасы;

- Балаларды дені сау, интеллектуал, адамгершілігі мол, эмоциялы етіп, әлеуметтік дамыту мәселелері бойынша отбасының серіктесі;

- Әрбір педагог- баланың досы және оның даму жолындағы көмекшісі болатын қуаныш пен игілік аумағы, - делінген.

Бұл ұстанымдар мектепке дейінгі мекемелердің іргетасы болуы керек.

Бала үшін «Балабақша – жайлылық пен даму аумағы» болуы керек. Балаға жеткілікті деңгейде білім, тәрбие берілуі үшін, жан-жақты дамыған тұлға болып қалыптасуы үшін барлық жағдай толығымен қамтамасыз етілуі керек. Осы мақсатта қазіргі уақытта балабақшаны цифрландыру жұмысы қарқынды дамуда.

Цифрлық технологиялар балалардың сыртқы әлеммен қарым-қатынасында балабақшадан бастап төңкеріс жасады десек болады.

Балабақшада балалардың білімге деген құштарлығын арттыратын көптеген цифрлық мүмкіндіктер бар, мысалы:

- **Интерактивті оқыту**

Интерактивті оқыту тәжірибесі - цифрлық технологиялардың бастамасы болып енді. Әр білім беру ұйымында интерактивті тақталар орналастырылып, сол арқылы көптеген ойын-сабақтар, көбінесе логикалық, математикалық есептерді шешуді талап ететін ойындар арқылы жаңа тұжырымдамалар мен дағдыларды қызықты үйрену үшін қолданылды. Интерактивті оқыту балаларға оқытудың практикалық тәсілін қолдануға мүмкіндік береді, бұл оларды жаңа нәрсені зерттеуге

және ашуға итермелейді.

• «Робототехника балабақшада».

Балабақшадағы робототехника мектепке дейінгі мекемелер жұмысында жаңа бағыт болып табылады. Бұл тек құрастыру емес, сонымен қатар мектепке дейінгі жастағы балалардың техникалық болжаудағы дағдыларын, мақсатқа жету үшін жұмысты құру қабілеті және ұжымда жұмыс істей алу іскерлігін дамытады. Оқыту балалардың қызығушылығы мен ынтасын оятатын оқу ортасындағы қызықты әрі тәжірибелік жаттығуларды ұсына алатын бірегей оқу құралы. Ол балалардың зерттеу дағдылары, шығармашылық ойлау, шешім қабылдау,

проблеманы шешу, қарым-қатынас жасау және командада жұмыс істеу дағдылары сияқты танымдық, метатанымдық және әлеуметтік дағдыларды қалыптастырады.

• Мультимедиялық материалдар

Цифрлық технологиялар әртүрлі оқу қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін бейне, сурет және аудио сияқты әртүрлі мультимедиялық материалдарды пайдалануға мүмкіндік береді. Мультимедиялық материалдардың көмегімен балабақша тәрбиеленушілері қабылдау қиын болуы мүмкін ұғымдарды түсінуге көмектесетін визуалды және есту құралдарының әртүрлі түрлерімен таныса алады. Бұл материалдар олардың оқуға деген қызығушылығы мен қызығушылығын арттыра алады. **Соның бірі – интерактивті құмсалғыш.** Ол үстелден, құм ыдысынан, проектордан, камерадан және бағдарламалық жасақтамадан жасалған интерактивті кешен. Балабақшаға, білім беру орталықтарына арналған интерактивті құмсалғыштар балаларға өте ұнайды. Балалар құмда әртүрлі пейзаждар жасайды. Құмның биіктігіне байланысты құрылымы мен түсі өзгереді. Балалар табиғаттың шынайы бейнесін көреді: тірі жанартау, тірі су. Интерактивті құмсалғыш табиғи табиғатты көрсете біледі, бала өзінің қызығушылығын шығармашылықпен байланыстырып белсенді болады және өзін жайлы, қауіпсіз сезінеді. Мысалы:

«Шығармашылық аралы» - бұл түстер мен таңғажайып өрнектер әлемі. Педагог стандартты емес ойлауды, шығармашылық пен қиялды дамытуға ықпал етеді.

«Бұлт аралы» - ерте жастағы балаларға өте қызықты ойын түрі. Балалар фигураларды, түсі мен пішінін есте сақтауға, коммуникативті дағдыларды, логикалық ойлауды және ұсақ моториканы дамыта алады.

«Ғажайып орман аралы» - бұл ертегі желісі бойынша ойналатын ойын. Мұнда педагог баланың сөйлеуін, сенсорикасын, ойлауы мен есте сақтау қабілетін дамыту міндеттерін жүзеге асырады.

«Логикум аралы» - сандар мен алгоритмдер әлемі. Балаларды санау дағдыларына үйретеді және оның логикалық ойлауын дамытады.

«Мұзды қала аралы» - балалар бұл саяхатта кеңістік туралы түсініктерін дамытады, есте сақтау қабілетін және зейінін дамытады, бағыт-бағдарды үйренеді.

Интерактивті еден. Қарапайым едендер шағылысқан жарық көздер арқылы интерактивті еденге айналады. Оның жарық көздері балаға қауіпсіз. Мұнда кез-келген жастағы және әр түрлі физикалық даму деңгейіндегі балалар жұмыс жасай алады. Еден аяқтың қысымына жауап береді, сонымен қатар ол геометриялық фигураның өлшемі мен түсін, баланың биіктігін және оның қозғалысын анықтауға қабілетті. Балалар жұппен, топпен өзара жұмыс жасай отырып, жас ерекшеліктеріне сәйкес ойындар, тапсырмалар арнайы бағдарлама бойынша таңдалады. Әбір танымдық аралда мектеп жасына дейінгі балаларды кейіпкерлер сүйемелдейді: «Ғажайып ормандағы тиін», «Сиқырлы айна әлеміндегі пингвин», «Логикумдағы тасбақа» т.б. Интерактивті құрал көмегімен педагог іс-әрекетті әр тараптандырып, балалар еркін қозғалыс жасап жүріп өткізіледі.

Интерактивті сенсорлық үстел тақтасы. Ол үстел үсті ойындарына, әртүрлі қолданбаларға қолдау көрсете алады, интерактивті сенсорлық үстел әртүрлі ойындарды біріктіреді және «түрту» арқылы ойын-сабақ тәжірибесін балаларға ұсынуға болады.

Интерактивті үстелді 3 жастағы балалардан бастап пайдалана алады.

Сенсорлық үстелді басқару компьютерге қарағанда оңай: тышқан мен перне тақта жоқ, жай ғана экранды басу арқылы бала қол жетімді ақпараттар мен тапсырмаларға қол жеткізе алады. Сондай-ақ оқыту бағдарламалары дыбыстық және мәтіндік түсіндірмелермен сүйемелденеді.

Сондықтан балалар бір рет көзбен көру арқылы тез меңгере алады. Балаларды интерактивті үстелге үйрету үшін дамытушы қосымшалар мен ойындар орнатылады. Оларды интернеттен жүктеуге болады. Жан-жақты ойын бағдарламалар: санамақтар, оқуға, жазуға, логикалық тапсырмалар, жұмбақтар, пазлдар құрастыру, бояу, жан-жануарларды, табиғат т.б.

Бұл тапсырмаларды балалар қызыға ерекше орындайды. Бұл құрылғының балабақшада болуы өте маңызды. Өйткені:

1. Балалар әлеуметтік тұрғыда дамиды, командамен жұмыс істеуге үйренеді. Өйткені үстел басында 2-ден 10-ға дейін бала топтасып, бірігіп жұмыс істей алады.

2. Педагогтің жұмысы жеңілдейді. Құрылғы интерактивті тақтаны толықтырады және оқуды тездетеді. Педагог балаларға жаңа ақпарат бере отырып, қызықты тапсырмаларды сенсорлық үстел үстінде орындайды.

3. Шексіз материалдар. Оқытушы сабақ пен дамытушы ойындардың шексіз санын жүктей алу мүмкіндігі бар.

Интерактивті панель - дәстүрлі компьютерлерді, проекторларды, тақталарды алмастыра алатын, мүмкіндігі мол, замануи, үнемді құрылғы. Ол оқыту мазмұны мен пішіндерін байыту үшін бейнелер, аудиолар, суреттер, құжаттар, веб-беттер және т.б сияқты әртүрлі оқыту ресурстарын іске асыруда қолданылады. Педагогтерге және тәрбиеленушілерге экран мазмұнын оңай бөлісуге мүмкіндік беретін сымсыз экран. Сондай-ақ қашықтықтан оқытуды жүзеге асыруда өте қолайлы.

Интерактивті тақта – мультимедиялық электрондық оқыту құралдарының бірі.

Білім беру үрдісінде қолданылатын ақпаратты көрсетуге және оны компьютермен басқаруға тағайындалған интерактивті жүйе, яғни презентациялар, видеороликтер көрсетуге, сурет салуға, электронды тапсырмалар орындауға болады.

• Жеке оқыту

Цифрлық технологиялар жеке оқытуды қамтамасыз етеді, өйткені балалар өз қарқынымен оқи алады, бұл әртүрлі оқу үлгілері бар балабақша тәрбиешілері үшін тиімді. Мұғалімдер әр баланың өз деңгейінде қанағаттануын қамтамасыз ететін жеке оқу бағдарламаларын қолдана алады. Жеке оқытудың арқасында балабақша тәрбиеленушілері

өздерінің білімдерін басқаратындай сезінуі мүмкін, бұл олардың жауапкершілік сезімін және сайып келгенде білімге деген құштарлығын арттырады.

- **Онлайн ресурстар**

Сандық технологиялар интернеттегі ресурстарға оңай қол жеткізуге мүмкіндік береді, әйтпесе табу қиын болады. Электрондық кітаптар, білім беру веб-сайттары және онлайн кітапханалар сияқты онлайн ресурстар сыныпта оқытуды қолдайтын көптеген оқу материалдарын ұсынады. Бұл ресурстарда балабақша тәрбиеленушілерін сыныптан тыс білім іздеуге шабыттандыратын көптеген ақпарат бар.

Біздің “Ер Төстік” бөбекжайымызда да «Балабақшаны цифрландыру» бойынша арнайы жоспар құрып, сол бойынша өз жұмысын бастап кетті. Цифрландыру жұмысын жандандыру мақсатында «ЦИФРЛЫ КАБИНЕТ» жасақталды:

- **Интерактивті тақта**
- **Интерактивті үстел**
- **«Сықырлы планшеттер»**
- **EduPlay (Эдуплей) бағдарламасы (қаржылық сауаттылық)**

EduPlay (Эдуплей) – бұл мектеп жасына дейінгі балалардың (2 -5 жас) ерекше қажеттілікті дамытып, өзіндік керемет бағдарламасымен қамтылған және дидактикалық компонентті, баланы жан-жақты дамытып, олардың қанағаттанарлықтай қамтамасыз ететін орта.

Эдуплей системасын өз балабақшамызда өз бағдарламамыз бойынша жазғы сауықтыру кезінде балаларға ерекше эмоция сыйлау, бос уақыттарын тиімді өткізу бағытында жұмыс жоспарға енгізіп, қолданып жүрміз. Нәтижесі өте жоғары деңгейде, балалардың қызығушылығы керемет болды. Алдағы уақытта жүйелі жоба ретінде енгізуді жоспарлап отырмыз.

Мақсаты – балаларға қаржылық сауаттылықты үйрете отырып, ақшаны еңбекпен табу жолын, өзінің еркін қалауларын орындау, ақшаны үнемдеу, өзіндік талғамын қалыптастыру, ойын ашық жеткізе білуге, шешім қабылдауға үйрету.

Педагог күнделікті ұйымдастырылған іс - әрекетте балаларға мадақтау мақсатында «ақшалай сыйлықтар» береді. 2 теңге, 5теңге, 10 теңге сынды ақшалай мадақтамалар беріліп, сол тиынды балалар «Қызықты мультфильмдер» топтамасының билеттерін сатып алу үшін жұмсайды.

Мұнда бала өзінің ойын ашық жеткізіп, қалауын айтады, ақша санап үйренеді (мысалы 1 теңгеден 5 ақшалай сыйлық алса, онда 5 теңгенің мультфильмін көруге барамын деген ойды есептей алады), 2 рет 5 теңгенің сыйлығын алса, онда 10 теңге тұратын туындыны таңдау мүмкіндігін біледі.

Қорытындылай келе, цифрлық технологиялар білім беру жүйесінде қажетті өзгерістерге әкеліп соқтырғанын және балалардың балабақшадағы білімге деген ұмтылысын арттыруға айтарлықтай үлес қоса алатынын атап өткен жөн. Интерактивті оқыту, мультимедиялық материалдар, жекелендірілген оқыту оқуға ынталандыратын және өмір бойы оқуға деген сүйіспеншілікті оята алатын негізгі мүмкіндіктер болып табылады. Зерттеушілер балабақшадағы білім берудегі цифрлық технологияның әсерін зерттеуді жалғастыра отырып, оларды пайдалану білім беруді қалыптастыруды және оқытудағы инновацияларды ынталандыруды жалғастыратыны анық.

«Баланы тәрбиешінің өзіндей қылып шығармай, келешек заманына лайықтап дайындау керек» дейді Мағжан Жұмабаев. Даналық ой бүгінгі күнгі білімді ұрпаққа қаратылып айтылғаны көрініп тұр. Өйткені елдің ертеңгі тірегі – біздің тәрбиелеп отырған бүлдіршіндеріміз. Олар заман талабына сай тәрбиеленуі тиіс. Отбасының да, балабақшаның да, мектептің де мақсат-мүддесі біреу, ол – заман талабына сай ұрпақ тәрбиелеу.

Пайдаланылған ресурстар

1. Интернет желісі: «Дарын» онлайн платформасы, «Инфоурок» сайты
2. Сілтемелер: <https://daryn.online/article/2291>
3. <https://infourok.ru/balabashada-zhaa-tehnologiyalardi-oldanu-disteri-1157906.html>

ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРҒА БАҒЫТТАЛҒАН ЗАМАНАУИ ӘДІС - ТӘСІЛДЕРДІ ТИІМДІ ПАЙДАЛАНУ

Темірболатова Гүлзира Тайырқызы

БҚО, Орал қаласы,
№8 «Арай» бөбекжайының
қазақ тілі мұғалімі

Аннотация

«Ұлттық құндылықтарға бағытталған заманауи әдіс-тәсілдерді тиімді пайдалану» тақырыбы бойынша жасалған флипбукта мектепалды, ересек, ортаңғы топтарда қазақ тілін меңгерту үшін үлгілік оқу бағдарламасы негізінде белсенді сөздікті байыту, сөздік қорын дамыту, заттарды сипаттау, жұмбақ шешу, мақал-мәтелдер, ертегі тыңдау әңгімелесу, баланың тілдік құзіреттілігін, қызығушылығын арттыру бойынша электронды ойындар қамтылған. Қазақстан Республикасының мемлекеттік жалпыға білім беру стандарты бойынша мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту барысында тәрбиеленушілерге қазақ тілін үйретудің деңгейін арттыру бағытында құрастырылған тапсырмалар Үлгілік оқу бағдарламасына сай жүзеге асырылды.

Мектепке дейінгі білім беру сатысының қазіргі даму деңгейі АКТ-ны барлық бағыттарда белсенді қолдануды көздейді. АКТ қолдану мектепке дейінгі білім беруде инновациялық процестерді енгізуге мүмкіндік береді, білім беру процесінің сапасын арттыруға ықпал етеді. Ақпараттық технологиялар мектеп жасына дейінгі балаларды оқыту саласындағы тәрбиешілер мен мамандардың мүмкіндіктерін едәуір кеңейтеді.

Шығармашылық идеяны жүзеге асыруға Power Point бағдарламасының әр түрлі мүмкіндіктерін тәжірибеде қолдану арқылы және қазіргі уақытта білім берудің келбетін өзгертетін негізгі жаңалықтардың бірі – жасанды интеллект мүмкіндіктерін пайдаландым.

Президентіміз Қасым-Жомарт Тоқаев: - Жасанды интеллект бұдан былай ғылыми фантастика емес, өмірдің ақиқатына айналды. Жаңа дәуірдің басталғанына куә болып отырмыз. Кезінде электр жарығы мен интернетті ойлап табу тіршілігімізді қалай түбегейлі өзгертсе, жасанды интеллекті технологиясының ықпалы да дәл сондай орасан зор. Жасанды интеллект мұғалім жұмысын жеңілдетіп, уақытын тиімді пайдалануға көмектесетін құрал ретінде қызмет атқарады.

Мемлекеттік білім беру стандартының мақсаты мен міндетін сапалы іске асыруда заманауи технологияларды ұлттық құндылықтарымызды дәріптеумен сабақтастықта қолданудамыз. 2022-2023 оқу жылынан бастап бөбекжайымыз «Ұлттық дәстүр балабақшасы»

тақырыбында облыстық тәжірибелік алаң жобасын бастаған болатын. Мектепке дейінгі мекемелердегі балалардың жас ерекшеліктеріне сай ата-баба дәстүрі мен халықтық педагогиканы басшылыққа алып, тәрбие жұмысын ұлттық негізде ұйымдастыра отырып, ұтымды жүргізе білу мақсатын көздеді. Осы мақсатты басшылыққа ала отырып, қазақ тілін меңгертуде жас ұрпақтың қалыптасуына әсер ететін фактордың бірі, дәстүрлі мәдениетіміздің бір бағыты - ұлттық ойындар түрлерін ойната отырып, мемлекеттік тілдің мәртебесін көтеру, сөздік қорларын байыту, байланыстырып сөйлеуін дамытуға бағыттадым.

Ойын – баланың негізгі іс-әрекеті. Ұйымдастырылған іс-әрекетте ұлттық ойындар түрлерін қимыл-қозғалыс арқылы ойната отырып, халықтың ғасырлар бойы жасаған асыл қазынасы, баланың көзқарасы, мінез-құлқын қалыптастырып, бір жүйеге келтіретін тәрбие құралы екенін анық айта аламын. Ұлттық ойындардың мектеп жасына дейінгі балаларға лайықты «Соқыртеке», «Сақина салу», «Тақия тастамақ», «Ұшты-ұшты», «Көкпар», «Ақ сүйек» т.б. ойындарды ойнау арқылы балалар тапқырлыққа, жылдамдыққа, шапшаңдыққа, икемділікке, батылдылыққа дағдыланады.

Осы тұста ұлттық ойын түрлерін ақпараттық коммуникациялық технологиялардың мүмкіндіктерін пайдалана отырып неге жасамасқа деген ойға келдім. Қазіргі таңда балалар қазақ тобында тәрбиеленсе де көбінесе орыс тілінде сөйлеп, өз ойын анық жеткізе алмайды. Сондай-ақ олар қарапайым көрнекіліктерге де аса қызығушылық таныта қоймайды. Ал бөбекжайда көрнекіліксіз ұйымдастырылған іс-әрекетті ұйымдастыру мүмкін емес. Осы орайда суреті қанық, балалардың назарын аударып, қызығушылықтарын тудыратын электронды ойындарға мән бердім.

Себебі, қазіргі таңда ақпараттық-коммуникациялық технологияны балабақшада қолдану – мектепке дейінгі тәрбиенің өзекті мәселесі болып отыр. Компьютерлік технология біртіндеп мектепке дейінгі білім беру жүйесінде білім берудің аса тиімді тәсілі ретінде жәймен еніп келе жатыр.

Электронды ойындардың артықшылығы ақпараттарды экранда ойын түрінде көрнекті, түсінікті етіп көрсетіп, қозғалысымен, даусымен және мультипликациясымен балалардың назарын өзіне аударып, зерттеушілік қабілеттерін, танымдық белсенділіктерін, дағдылары мен таланттарын дамытуға мүмкіндік туғызады.

Қазақстан Республикасының мемлекеттік жалпыға білім беру стандарты бойынша мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту барысында тәрбиеленушілерге қазақ тілін үйретудің білім деңгейі бағдарламада берілген. Осы бағытта құрастырылған тапсырмалар Үлгілік оқу бағдарламасына сай жүзеге асырылды. Электронды кітапшада бала білуі тиіс сөздер бағдарлама негізінде сөздік минимум бойынша жасалды.

«Асықтар шеңбері» ойыны

Мақсаты: ауызекі сөйлеуде мақал-мәтелдерді қолдана отырып, сөздік қорын молайту, ұшқырлыққа баулу.

«Сақина салу» ойыны.

Мақсаты: қазақтың ұлттық ойыны сақина салу ойынын ойнау арқылы жұмбақтарды шеше отырып, азық-түлік атауларын табу, тапқырлыққа баулу.

«Кім мерген?» ойыны

Мақсаты: егіншілік кәсіпке байланысты құралдарды сурет арқылы табу, ойлау қабілеттерін дамыту.

Мектепалды топтарда егіншілік кәсіпке байланысты сөздерді (диірмен, орақ, шалғы, айыр, күрек, тырма) сөздермен толықтыру.

«Салт-дәстүрді білесің бе?» ойыны

Мақсаты: салт-дәстүрлерді тану арқылы ауызекі байланыстырып сөйлеуді, суреттер бойынша әңгіме құрастыруға дағдыландыру.

«Арқан тартыс» ойыны

Мақсаты: киіз үйдің құрылысы мен қазақ халқы қолөнер шеберлерімен жасалған бұйымдар атауларын білдіретін сөздерді табу.

«Асық ату» ойыны

Мақсаты: ұлттық киім атаулары туралы түсінік беріп, төл дыбыстарды анық айтуға жаттықтыру, сөз тіркестерін құрастыру арқылы тілдерін дамыту.

«Ұшты-ұшты» ойыны

Мақсаты: дала құстарының атауын жұмбақтарды шеше отырып, сипаттауда сөздерді дәл және дұрыс қолдануға баулу.

«Соқыр теке» ойыны

Мақсаты: төрт түліктің төлдерін қалай шақыратынын ажыратып, балалардың өзіне айтқызып қайталату. Ересек топтарда төрт түлікті бағатын адамдардың кәсіпшілік атауларымен таныстыру, төрт түлік иелерінің төлдерді қалай шақыратын үйрету басты назарда.

«Даусынан таны» ойыны

Мақсаты: үй жануарларының дыбыстарын тыңдау арқылы ұшқырлыққа баулу. Жасанды интеллект мүмкіндіктерін қолдана отырып, баланың жас ерекшелігіне сай құрастырылған тапсырмаларды орындатқызу.

«Сиқырлы дыбыстар» ойыны

Мақсаты: сөздегі қазақ тіліне тән дыбыстардың орнын анықтау.

Тіл ұстарту жаттығулары

Мақсаты: қазақ тіліне тән дыбыстарды анық айта білуге баулу, балалардың тілін жаттығу арқылы дамыту. ЖИ мүмкіндіктері арқылы төрт түліктер (мысалы, лақ, қой) тіл ұстарту жаттығуларын өздеріне айтқызу арқылы балалардың қызығушылығын артқызу, бірге қайталату.

«Арыстан мен тышқан» ертегісі

Кішкентай балалар бейнені көру арқылы естерінде жақсы сақтайды. Ертегі, әңгіме, танымдық фильмдер көріп дүниетанымының кеңеюіне, ойлау процесін жеңілдетуіне септігін тигізеді.

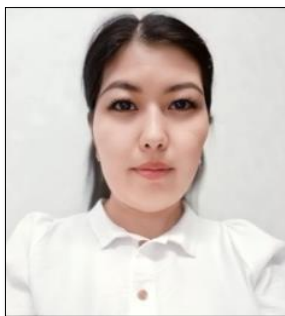
Мақсаты: жасанды интеллект арқылы ертегілер мазмұнын иллюстрациялар бойынша қайталап айту.

Бөбекжайда ақпараттық технологияны пайдалану - бала танымын жан-жақты дамытудың шешуші құралы. Мектеп жасына дейінгі балаларға жаңашыл әдіс-тәсілдерді қолдану арқылы балалардың жаттауға, есте сақтауға деген ынталарының артып, тілдерінің машықтанғанына көз жеткіздім.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы»
2. «Білім айнасы» Мектепке дейінгі білім ұйымдарындағы жасанды интеллект технологиялары
3. <https://www.akorda.kz/public/kz/memleket-basshysy-digital-bridge-2023-halykaralyk-forumyna-katysty-1294420> Қазақстан Республикасы, Астана қ., Президенттің «Ақорда» резиденциясы | 2024 ж.
4. Нысанбаев Ә., Қазақстан Ұлттық энциклопедиясы, - Алматы: Жазушы
5. Отбасы және балабақша. Ғылыми – әдістемелік, педагогикалық журнал.
6. Атабаев А.С. Ұлттық ойындар – халық мұрасы /Ұлт тағылымы. – Алматы, 2006.

БАЛАБАҚШАДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТРЕНДТЕР: STEAM ҰЛТТЫҚ МОДЕЛІ

Садыкова Асель Аликовна,
БҚО, Шыңғырлау ауданы
«Болашақ» бөбекжайының тәрбиешісі

Аннотация

Мақалада мектеп жасына дейінгі балалармен жұмыс істеуде STEAM технологиясын қолданудың артықшылықтары мен өзектілігі талқыланады.

Қазіргі уақытта айналамызда ескі және таныс әдістерді ығыстырып, жаңа технологиялар мен жаңа мамандықтар пайда болуда. Тәрбиеші ретінде біз балаларды осылай оқытамыз ба, мұндай білім жаңа өмірде пайдалы бола ма, бүгінгі мектеп жасына дейінгі балалардың қажеттіліктеріне сай білім берудің мазмұны мен технологиясын қалай түзетуіміз керек деген сұрақтарға жауап беруіміз керек. 3-5 жас – балалар дамуының стратегиялық маңызды кезеңі. Мектеп жасына дейінгі балалармен жұмыс істейтін педагогтер мектеп жасына дейінгі балалық шақта, яғни 3-5 жас аралығында балалардың білімге деген қызығушылығын ояту, оларды әртүрлі көздерден ақпаратты қабылдауға және пайдалануға үйретудің, қоршаған ортадағы шындықты қызықтыратын сұрақтарға өз бетінше жауап табудың қаншалықты маңызды екенін түсінеді. Өз бетінше және достарымен және ересектермен бірлесіп әрекет ету қабілетін дамыту өте маңызды. Осылайша, қазіргі уақытта көптеген ата-аналар мен тәрбиешілер проблемаға тап болады: бала тәрбиесінде және оқыту жүйесінде қандай әдістер мен тәсілдерді қолдану керек? Қандай жаңа инновациялық технологияларға жүгінуіміз керек?

Қазіргі заман ол қарқынды дамып жатқан, күрделі технологиялық және инновациялық қоғам екенін ескерсек, осындай ортада әлсіз топтар тасада қалып, дамыған топтар жақсы жетістіктерге жетуде. «Бұл деңгейге баланы қалай жеткізуге болады?» деген сұрақ әр біреуіміздің көкейімізде жүргені анық. Осы орайда білім мен ғылымды, өнерді ұштастырар білім беру бағдарламасының жаңа тренді - STEAM технологиясымен жұмыс жасау тиімді болмақ. Және оны мектепке дейінгі ұйым бүлдіршіндеріне сіңіре отырып, жетістіктерге жетуге болады деп ойлаймын.

STEAM технологиясы алғаш рет АҚШ-та балаларды жоғары технологиялық кеңістіктегі өмірге дайындауға бағытталған мета-пәндік ортада балалардың іс-әрекетін ұйымдастыру үшін қолданылды. Қазіргі уақытта STEAM технологиясы АҚШ, Англия және Германиядағы балабақшалар мен мектептердің білім беру бағдарламасына жоғары технологиялық адамдарды өте ерте жастан дайындау үшін енгізілген. Сонымен қатар, бұл технология өзіміздің елімізде де алдыңғы қатардағы технологиялар қатарына еніп келеді.

Жалпы STEAM дегеніміз не? Қандай ұғым? Қандай мағынаны білдіреді?

Нақтырақ айтсақ,

S – science (ғылым)

T – technology (технология)

E – engineering (инженерлік өнер)

A – art (шығармашылық)

M – mathematics (математика)

Бұл технология қазіргі әлемде ең танымал болып келеді, бренд-технология деп айтсақ та артық емес. Сондықтан бүгінгі таңда STEAM технологиясы жаратылыстану ғылымдарын технологиямен, инженериямен және математикамен, сонымен қатар шығармашылықпен үйлестіре отырып, негізгі бағыттардың бірі ретінде дамып келеді. Өмірдегі сияқты, барлық

объектілер біртұтас тұтастыққа біріктіріліп, өзара байланысты - және бұл өте үйлесімді тұтастықты түсінуде үлкен күш бар.

Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында STEAM технологиясын енгізу балаларға ақпарат ағынында жылдам бағдарлауға және алған білімдерін іс жүзінде қолдануға үйренуге көмектеседі. Мектеп жасына дейінгі балалар қазіргі өмірде өте қажет болатын қосымша практикалық дағдыларды игереді. Ойын түріндегі қызықты әрекеттер балалардың шығармашылық әлеуетін ашуға мүмкіндік береді. Балалар ағымдағы оқиғалардың өзара байланысын көруге үйренеді, логика принциптерін жақсы түсіне бастайды және өз үлгілерін жасау барысында жаңа және ерекше нәрсені ашады. Біріктірілген тәсіл олардың білімге құштарлығын дамытуға және оқу процесіне қатысуға ықпал етеді. Ал осы STEAM технологиясы арқылы балалардың бойына ұлттық құндылықтарымызды жаңа әдіс-тәсілдер арқылы дарыту, ұмытылып бара жатқан ұлттық ойындарды жаңғырту, рухани құндылықтарымызды бағалай алатын саналы ұрпақ тәрбиелеу қазіргі дамыған заманда өзекті мәселе болып табылады.

Халықта «Ағаш түзу өсу үшін оған көшет кезінде көмектесуге болады, ал үлкен ағаш болғанда оны түзете алмайсың» деп бекер айтылмаған. Сондықтан баланың бойына жастайынан ізгілік, мейірімділік, қайырымдылық, яғни адамгершілік құнды қасиеттерді сіңіріп, өз-өзіне сенімділікті тәрбиелеуде отбасы мен тәрбиешілер шешуші роль атқарады. Сондықтан да қазіргі кезде халқымыздың ұрпақтан ұрпаққа жалғасып келе жатқан салт дәстүрі мен әдет ғұрыптарын қымбат қазына ретінде бағалап балабақшадағы тәрбие жұмысын кешенді ұйымдастыру жағына көңіл бөлуіміз қажет. Адам баласы дүниеге келген күннен бастап үнемі салт-дәстүр аясында өседі. Бала тәрбиесінде халықтық, тұрмыстық салт-дәстүрдің туу себептерін, даму ерекшеліктерін ашып көрсетудің тәрбиелік мәні зор. Мектепке дейінгі мекемелерде балалардың жас ерекшеліктеріне сай ата –баба дәстүрі мен халықтық педагогиканы басшылыққа алып, тәрбие жұмысын ғылыми негізде ұйымдастырып, ұтымды жүргізе білуіміз қажет деп ойлаймын.

STEAM технологиясының оқыту модульдерін зерттеу

Жоғарда айтып кеткендей бүгінгі таңда STEAM білім беру технологиясы негізгі әлемдік трендтердің бірі ретінде дамып келеді және пәнаралық және қолданбалы тәсілді пайдалануға негізделген. Мұндай оқытудың міндетті шарттары оның сабақтастығы және балалардың ойларын жинақтап, пікір алмаса алатын жұмыс топтарындағы өзара әрекеттесу мүмкіндігі болып табылады. Сондықтан біз мақсатқа жету және мәселелерді шешу үшін абстрактілі және логикалық ойлауды дамытуға арналған модульдермен жұмыстанбақпыз.

- «Ұлттық құндылықтармен толықтырылған жаңа ойындар, әдіс-тәсілдер».
- «ДәстүрАРТ» жобасы;
- «Мультибалақай» мультжобасы;
- «ЭКО зертхана» тәжірибелер алаңы;
- «LEGO шеберлер»;

«Ұлттық құндылықтармен толықтырылған жаңа ойындар, әдіс-тәсілдер» оқу модулі арқылы жүзеге асырылады:

- балалардың жас және жеке ерекшеліктерін ескере отырып, ұлттық ойындарды жаңа әдіс-тәсілдер арқылы жасақтау;
- нейроойындарды ұлттық бағытта жандандыру.

Шығармашылық «Дәстүр АРТ» балаларды ұлттық өнер әлемімен таныстыруға көмектеседі. Шығармашылық сабақтары балалардың танымдық қызығушылықтарын қанағаттандыруға, осы білім беру саласындағы білімді кеңейтуге, коммуникативті дағдыларды байытуға және бірлескен іс-әрекеттерді жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Олар сондай-ақ балалардың сөйлеуін дамытуға маңызды әсер ететін ұсақ моториканы дамытуға ықпал етеді. Ұлттық өнер логикалық және бейнелі ойлаудың теңгерімді дамуына көмектеседі,

сонымен қатар баланың кеңістіктік түсінігі белсенді түрде дамиды, өз жұмысын біртіндеп жоспарлау және оны қажетті нәтижеге жеткізу мүмкіндігі пайда болады.

STEAM технологиясының бір бөлігі балаларды цифрлық технологиялармен таныстыру болып табылады. Бұған «МультБалақай» мультфильмдер студиясы көмектеседі. Ол баланың өз анимациялық фильмін жасауы арқылы әртүрлі жобалардағы балалардың жұмысының нәтижелерін заманауи деңгейде қорытындылауға және көрсетуге мүмкіндік береді.

«МультБалақай» мультфильмдер студиясы арқылы келесі жұмыстар жүзеге асырылуда:

- АКТ (ақпараттық-коммуникациялық технологиялар) және цифрлық технологияларды меңгеру;

- медиа технологияларды меңгеру;

- көркем-техникалық шығармашылық синтезіне негізделген өнімді іс-әрекетті ұйымдастыру.

«ЭКО зертхана» тәжірибелер алаңы оқу модулі арқылы.

- практикалық және ойша эксперимент жасау, жалпылау, сөздік жоспарлау және өз іс-әрекетінің процесі мен нәтижелеріне ауызша түсініктеме беру қабілетін дамытады;

- ана тілінде еркін сөйлеу, ұлттық атауларды дұрыс айту

- жаңа бейнелер жасау, қиялдау, аналогияларды қолдану мүмкіндігі.

Бала туғаннан зерттеуші, өнертапқыш және дизайнер. Табиғаттың өзі қойған бұл алғы шарттар дизайнда әсіресе тез жүзеге асады, өйткені тек бала ғана мақсаттылықты, қызығушылықты, дербестікті, тапқырлықты және ең бастысы шығармашылықты көрсете отырып, жасалған дизайнды шексіз ойлап таба алады, жасай алады және ойнай алады.

LEGO-мен құрылыс салуға қызығатын балалар басқалардан эксперимент жасауға деген құштарлығымен, бай қиялымен және дамыған қиялымен, шығармашылыққа құштарлығымен ерекшеленеді; олардың ойлауы мен есте сақтауы анағұрлым дамыған, бұл интеллектуалдық дамудың және мектепте одан әрі табысты оқудың негізгі көрсеткіші болып табылады.

Балабақшада легио конструкторларымен ойнау кезінде мектеп жасына дейінгі балаларды құрылыста оқытуды ұйымдастырудың әртүрлі формалары қолданылады:

- Әр түрлі (үлкен, орташа) элементтері және бөлшектердің қарапайым қосылымдары бар Lego жиынтықтары.

- Магнитті құрылыс жиынтығы, т.б.

Lego-дан балалар жасаған ғимараттарды рөлдік ойындарда, дидактикалық ойындарда және драмалық ойындарда пайдалануға болады. Олар топта шығармашылықты, сөйлеуді, танымдық саланы, эмоционалды атмосфераны дамытуға маңызды жағдайлар жасайды.

«LEGO шеберлер» модулі

- мектеп жасына дейінгі балалардың ғылым мен техникаға деген қызығушылығын арттыруға көмектеседі.

- балалардың танымдық белсенділігін қалыптастыру, әлеуметтік белсенді тұлғаны тәрбиелеуге ықпал ету, қарым-қатынас және бірлескен шығармашылық дағдыларын қалыптастыруға ықпал етеді;

- балаға тәжірибе жасауға және өз әлемін құруға мүмкіндік бере отырып, ойынды танымдық, зерттеушілік және эксперименттік әрекеттермен біріктіреді.

Ұлы тұлға, дана Абай атамыз **«Сенде бір кірпіш дүниеге, кетігін тап та бар қалан»**- деп айтқандай, біздің тәрбиеленушілеріміздің балабақшада алған білім мен тәрбиелерінің жемісін көріп, заман талабына сай білімді де білікті, елін сүйер патриот тұлға боп, өмірден өз орындарын табатынына сенімдіміз.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы
2. «Отбасы және балабақша» 2002 ж.

3. Айтмамбетова Б. Жаңашыл педагогтар идеялары мен тәжірибелері. 1991ж.
4. Білім айнасы 2023 «Балабақшамыздағы STEM технологиясы»
5. Котова Е.В., Кузнецова С.В., Романова Т.А. Развитие творческих способностей дошкольников: Методическое пособие. М.: ТЦ Сфера, 2010;
6. Куцакова Л.В. Конструирование и ручной труд в детском саду. – М.; Просвещение» 1990.
7. Комарова Л. Г. Строим из Лего (моделирование логических отношений объектов реального мира средствами конструктора LEGO). – М.: мозаикасинтез, 2006 г.
8. <https://prioritet1.com/blog/stem-obrazovanie-dlya-rebenka-chto-eto-takoe-i-kak-ego-razvivat>.

«ЦИФРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ВОСПИТАНИИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Янеева Анастасия Владимировна

ЗКО, город Уральск,
ГККП «Ясли-сад №15 «Ақбота»
воспитатель

Аннотация

В статье подробно описывается функциональность платформы D-ID, которая представляет собой мощный инструмент для педагогов, позволяющий создавать увлекательный видеоконтент и обогащать образовательный процесс. Этот проект демонстрирует, как современные технологии могут преобразовать традиционные методы обучения и открыть новые горизонты для творческого подхода в образовании.

В настоящее время окружающее цифровое пространство стало неотъемлемой составляющей жизни ребенка, начиная с раннего возраста. Источником формирования представлений ребенка об окружающем мире, общечеловеческих ценностях, отношениях между людьми становятся не только родители, социальное окружение и образовательные организации, но и медиаресурсы. Для современных детей познавательная, исследовательская, игровая деятельность с помощью компьютерных средств является повседневным, привлекательным занятием, доступным способом получения новых знаний и впечатлений. Нас не удивляет то, что планшеты и телефоны являются игрушками детей, сидящих в колясках и на коленях у родителей. С раннего возраста дети осваивают электронные устройства, знают, на какую кнопку нажать. И для взрослых это удобно: не нужно утруждать себя общением с ребенком. Дети привыкают, что электронные устройства служат игрушками. Но спектр их возможностей значительно шире.

Основная задача, которая стоит перед внедрением цифровых технологий, является адаптация дошкольника к жизни в информационном обществе.

Воспитанники ДО — это будущие школьники, и их подготовка должна соотноситься в том числе и с цифровыми технологиями, имеющими качественное преимущество перед традиционными методиками обучения. Цифровые технологии формируют современную образовательную среду, дают новый потенциал классическим методам и приемам, предоставляют педагогам новые инструменты.

Таким образом, применение цифровых технологий обусловлено, с одной стороны, требованиями ключевых нормативных документов в области образования, с другой стороны, интересами и потребностями детей и родителей.

Внедрение цифровых технологий имеет преимущества перед традиционными средствами обучения:

1. Даёт возможность расширения использования электронных средств обучения, так как они передают информацию быстрее.

2. Движения, звук, мультипликация надолго привлекает внимание детей и способствует повышению у них интереса к изучаемому материалу. Высокая динамика занятия способствует эффективному усвоению материала, развитию памяти, воображения, творчества детей.

3. Обеспечивает наглядность, которая способствует восприятию и лучшему запоминанию материала, что очень важно, учитывая наглядно-образное мышление детей дошкольного возраста. При этом включаются три вида памяти: зрительная, слуховая, моторная.

4. Слайд-шоу и видеофрагменты позволяет показать те моменты из окружающего мира, наблюдение которых вызывает затруднения: например, рост цветка, вращение планет вокруг Солнца, движение волн, вот идёт дождь.

5. Также можно смоделировать такие жизненные ситуации, которые нельзя или сложно показать и увидеть в повседневной жизни (например, воспроизведение звуков природы; работу транспорта и т.д.).

6. Использование цифровых технологий побуждает детей к поисковой исследовательской деятельности, включая и поиск в сети Интернет самостоятельно или вместе с родителями;

7. Цифровые технологии – это дополнительные возможности работы с детьми, имеющими ограниченные возможности.

При всех неизменных плюсах использования цифровых технологий в дошкольном образовании возникают и следующие проблемы:

1. Материальная база ДО.

Как уже отмечалось выше для организации занятий необходимо иметь минимальный комплект оборудования: ПК, проектор, колонки, экран или мобильный класс. Далеко не все детские сады на сегодняшний день могут позволить себе создание таких классов, а так же приобретение интерактивного оборудования.

2. Защита здоровья ребенка.

Использование цифровых технологий в дошкольных учреждениях требует тщательной организации как самих занятий, так и всего режима в целом в соответствии с возрастом детей и требованиями Санитарных правил.

3. Недостаточная ИКТ – компетентность педагога.

Педагог не только должен в совершенстве знать содержание всех компьютерных программ, но и разбираться в технических характеристиках оборудования, уметь работать в основных прикладных программах, мультимедийных программах и сети Internet.

Педагог, который организует деятельность детей с использованием мультимедиа-проектора, компьютера, имеет выход в Интернет, обладает качественным преимуществом перед коллегой, действующим только в рамках традиционных образовательных технологий. Электронные образовательные ресурсы, современные информационные технологии дают возможность индивидуализации образовательного процесса с учетом предпочтений, индивидуальных образовательных потребностей, уровня знаний, умений и навыков воспитанников. Дополнительный опыт педагогам дает обмен информацией в Интернете с партнерами из других организаций.

Цифровизация предоставила возможность детскому саду участвовать в жизни каждого ребёнка, даже тех, кто не посещает детский сад по состоянию здоровья. Родители, не водящие детей в садик, имеют возможность обратиться в консультационные центры, созданные на базах детских садов, в центры сопровождения семьи, логопункты. Все эти

структурные подразделения призваны помогать родителям воспитывать и обучать, корректировать и направлять, улучшать здоровье их детей.

Применение цифровых технологий обеспечивает такие условия, при которых любой человек (педагог, ребенок, родитель) с помощью своего мобильного телефона, ноутбука или планшета может двигаться внутри цифрового мира и получать необходимую помощь и информацию.

Но предстоит еще многое сделать, чтобы реализовать преимущества цифровизации и предоставить всем участникам педагогического процесса и партнерам по сетевому взаимодействию больше возможностей. Но не стоит забывать, что педагог - это в первую очередь личность, а цифровые технологии это лишь инструменты в его руках, которыми он должен владеть в совершенстве.

Сегодня, говоря о цифровых технологиях, я хочу предоставить вашему вниманию интересную нейросеть, которая поможет педагогам создавать интересные видеоролики при работе с детьми. Израильская компания D-ID, запустила новую платформу. Проект очень интересный и перспективный, он позволяет загружать изображение (портрет) и текст, из которых искусственный интеллект генерирует видео.

D-ID - это веб-приложение, которое использует анимацию лица в реальном времени и усовершенствованную систему преобразования текста в речь для создания захватывающего и похожего на человека ИИ.

Технология D-ID предназначена для быстрого и эффективного создания высококачественных реалистичных видеороликов, что делает ее бесценным инструментом как для бизнеса, создателей контента, так и для частных лиц.

Интерфейс интуитивно понятный. По центру предлагается выбрать аватара из нескольких вариантов. Можно загрузить и свой. Те, кто купил платную подписку, получают доступ к альбому с премиум докладчиками, у которых лучше выражены лица и движения рук, чем у базовых, то есть и видео получится более реалистичным.

С правой стороны предлагается загрузить текст, который будет озвучивать ведущий или аудио. Текст можно и сгенерировать встроенной текстовой нейронкой. Можно загрузить готовый текст, выбрать голос и нужный язык озвучки (платформа поддерживает 119 языков), голос и стиль речи (веселый, грустный, взволнованный и дружелюбный). Алгоритмы на основе искусственного интеллекта будут генерировать видео на основе этих параметров, и нажать кнопку "Сгенерировать". Генерация длится меньше минуты. Готовую запись пользователи могут свободно распространять где угодно.

Если говорить о стоимости, то на генерацию 30 секундного ролика потребовалось 3 кредита. Бесплатно новым пользователям доступно 20 кредитов, что хватит, примерно на 200 секунд видео.

Применение цифровых образовательных ресурсов оправдано, так как позволяет активизировать деятельность воспитанников, дает возможность повысить качество педагогического процесса и профессиональный уровень педагогов, разнообразить формы взаимодействия всех участников образовательного процесса.

Использованная литература

1. Григорьев, Д. С. Проектирование нейросетей / Д. С. Григорьев. — Казань: Казанский университет, 2023. — 180 с.
2. Жукова, С. Н. Основы работы с D-ID / С. Н. Жукова. — Новосибирск: Сибирское издательство, 2022. — 145 с.
3. Козлов, Р. В. Искусственный интеллект и искусство / Р. В. Козлов. — Екатеринбург: Урал, 2020. — 200 с.

4. Мартынов, П. А. Актуальные проблемы нейросетей / П. А. Мартынов. — Ростов-на-Дону: ЮФУ, 2021. — 220 с.
5. Орлов, Е. Ф. NER и D-ID: практический подход / Е. Ф. Орлов. — Москва: Наука, 2022. — 198 с.
6. Семенов, И. Г. Технологии D-ID в современном мире / И. Г. Семенов. — Самара: Самарский государственный, 2022. — 159 с.
7. Тихонов, В. Ю. Основы нейронных сетей / В. Ю. Тихонов. — Москва: Альпина Пабlishер, 2020. — 220 с.
8. Чистякова, О. В. Нейросети и их применение / О. В. Чистякова. — Краснодар: КубГУ, 2022. — 202 с.
9. Шевченко, А. Н. Программирование нейросетей / А. Н. Шевченко. — Ростов-на-Дону: Феникс, 2023. — 250 с.

МУЛЬТИМЕДИА БАЛАБАҚШАДА «МЕН ӘЛЕМДІ ЖАСАЙМЫН!»

Бақыт Ақкенже, тәрбиеші
 Батыс Қазақстан облысы әкімдігі білім
 басқармасының Орал қаласы білім беру
 бөлімінің №48 «Мұрагер»бөбекжайы»

Аннотация

STEM білім берудің міндетті бөлігі, балаларды цифрлық технологиялармен таныстыру болып табылады. Бұл жерде көмекке «Мен әлемді жасаймын» Мультистудия модулі келеді. Ол балалардың өз анимациялық фильмін жасау арқылы әртүрлі жобалардағы жұмыстарының нәтижелерін заманауи деңгейде қорытындылауға және көрсетуге мүмкіндік береді. Бұған ақпараттық-коммуникациялық, цифрлық және медиа-технологияларды игеру арқылы қол жеткізуге болады. Бұл модульмен жұмыс істеу балалардың көркемдік және техникалық шығармашылығын дамытады.

Балабақша тәрбиеленушілері өздері ертегілер ойлап тауып, өздері ойлап тапқан ертегі кейіпкерлерін әр түрлі әдіс- тәсілдер арқылы дайындап, өздері мультфильмдер түсіреді. Өз еңбектерінің нәтижесіне жету үшін еңбек етеді.

Жобаның мақсаты: Қазақ халық ертегілерін пайдалану арқылы балаларды туған өлкенің, мемлекетінің мәдениетімен таныстыра отырып, заманауи мультипликациялық фильмдер түсіру.

Міндеттері:

1. Мектепке дейінгі тәрбие және оқыту процесіне жобалау-зерттеу әрекетін енгізуді кеңейту;
2. Жобалау- зерттеу әдісі бойынша жұмыс жүргізуде педагогтердің кәсіби біліктілігін жетілдіру;
3. Коммуникативтік (әңгімелесе білу, әңгімелесушіні тыңдау және есту, өз көзқарасын дәлелдеу, әңгімелесушімен келісімге келу, өз ойын айта білу,) және әдістемелік (ақпарат алу дереккөздерін таба білу) дағдыларын жетілдіру;
4. Сахналық қойылым арқылы ертегі кейіпкерлерін сомдау, Stop Motion Studio бағдарламасы арқылы мультипликация түсіру, ақыл-ой белсенділігін күшейту;
5. Ертегі кейіпкерлерін білім беру дағдыларының мазмұнына сай дидактикалық көрнекіліктер ретінде пайдалану.

Күтілетін нәтижелер:

- Ұлттық құндылықтарымызды, салт-дәстүрімізді, мақал-мәтелдерімізді насихаттайтын ақпараттар жинақтау;
- Сахналық ертегілер сценарийлер жинағын құрастыру;
- Байланыстырып сөйлеу мәдениетіне, өз ой-пікірлерін айтуға тәрбиелеуге арналған мақалалар жазу;
- Дыбыс жазу студиясында жүйелі жұмыс жүргізу;
- Заманауи қазақ ертегілерінің мультипликациясын Youtube желісіне жүктеу;

Жобаны жүзеге асыру мерзімі:

- 1-кезең – дайындық кезеңі (қазан - желтоқсан 2023 ж)
- 2-кезең – негізгі кезең (қаңтар - сәуір 2024 ж)
- 3-кезең – қорытынды кезең (мамыр - маусым 2024 ж)

Материалдық-техникалық жабдықтау: Әдістемелік әдебиеттер, аудио-бейне жүйелері, интерактивті тақта, ноутбук, смартфон, Қуыршақ анимациясына арналған Мультстудия, дидактикалық материалдар (ертегі кейіпкерлеріне арналған фетр маталары, ермексаздар т.б.), лево конструкторлар.

Жобаның өзектілігі: Барлық уақытта ертегі позитивті тұлғааралық қатынастардың, әлеуметтік дағдылардың және мінез-құлық дағдыларының, сондай-ақ баланың ішкі әлемін анықтайтын адамгершілік қасиеттерінің дамуына ықпал етті.

Сонымен қатар, ертегі баланы дамытуда әрдайым педагогтер мен ата-аналар үшін қол жетімді құралдардың бірі болып қала береді. Ертегі, оның құрылымы, жақсылық пен жамандықтың айқын қарама – қайшылығы, фантастикалық және моральдық мәні бойынша анықталған бейнелер, экспрессивті тіл, оқиғалар динамикасы, мектеп жасына дейінгі баланы түсінуге болатын ерекше себеп – салдарлық байланыстар мен құбылыстар – осының бәрі ертегіні балалар үшін ерекше қызықты етеді, бұл баланың адамгершілік дені сау тұлғасын қалыптастырудың таптырмас құралы.

Өкінішке орай, бүгінгі таңда біздің балаларымыз ұлттық құндылықтардағы ертегілерді тыңдау арқылы емес, шетелдегі мультфильмдер арқылы тәрбиеленуде. Ата-аналардың көпшілігінде баламен бірге отыруға және кітап оқуға уақыты жоқ. Психологтар бұл балаларды тәрбиелеудегі ересектердің үлкен қателігі деп санайды. Менің жобамның маңыздылығы да осында, қазақ балалары үшін ең тиімдісі заманауи қазақ ертегілері.

Жобаның жұмыс бағыттары:

1. **Қолөнер бағыты:** материалдық заттардан ертегі кейіпкерлерінің атрибуттарын жасау. (Ертегі кейіпкерлерінің атрибуттарын сол жерде жасайды)

2. **Мультипликация жасау бағыты:** дайындап жасалған ертегі кейіпкерлерінің атрибуттарын пайдалана отырып, ұялы телефонмен Stop Motion Studio программасы арқылы анимациялау.

3. **Дыбыс жазу бағыты:** ертегі кейіпкерлеріне дауыстап дыбыс жазу, әр кейіпкерге жеке мінездеме жасайды.

Гипотезасы: Ертегі бала тәрбиесінің құнарлы және орны толмас көзі. Ертегі - бұл мәдениеттің рухани байлығы, оны бала өзінің туған халқы шын жүректен үйренеді.

Мектепке дейінгі жас – бұл ертегі ғасыры. Дәл осы жаста бала ертегіге, ерекше, ғажайыпқа деген құштарлығын көрсетеді. Егер ертегі жақсы таңдалған болса, егер оны табиғи және бір уақытта мәнерлеп айтып берсе, ертегі кейіпкерлерін өз деңгейінде сомдай алса, онда түсірілген анимациялық фильмдер кішкентай бүлдіршіндердің жүрегіне жол ашады және ол балалардың сезімтал, мұқият тыңдаушыларын таба алатынына сенімді боламыз. Бұл кішкентай адамның дамуына зор ықпал етеді.

Жобаны іске асыру этаптары:

I кезең - Педагогтермен жұмыс.

II кезең - Мектепке дейінгі ұйым тәрбиеленушілерімен жұмыс.

III кезең - Тәрбиеленушілердің ата-аналарымен және жоба мүшелерімен жұмыс.
Жобаны іске асыру жөніндегі іс-шаралар мен іс-қимыл жоспары
I кезең. Педагогтермен жұмыс.

	Іс-шара жоспары
1	Ауызша халық шығармашылығы арқылы баланың жеке басын қалыптастыру мәселелері бойынша көрнекі-әдістемелік әдебиеттерді зерттеу.
2	Жоба жоспары бойынша балалармен жұмыс жасауда қолданылатын халық ертегілерінің тізімін жасау
3	«Балаларды туған өлкенің мәдениетімен таныстыру үрдісінде қазақ халық ертегілерін пайдалану» шеберлік-сыныбы.
4	«Кітап сыйла және өзгеге ұсын!» атты буккроссинг жобасы
5	ФОРСАЙТ - СЕССИЯ «Балабақша театр» көрмесі

II кезең. Мектепке дейінгі ұйым тәрбиеленушілерімен жұмыс

1	Вариативтік компонент: Тәрбиеленушілермен жүргізілетін ертегілер топтамасы негізінде құрылған әзірлемелер
2	«Театрда ойнаймын» театрландырылған қойылымдар
3	Тас театры: «Шұбар тауық» ертегісі
4	Stop Motion Studio программасы арқылы анимациялық фильмдер
5	«Менің сүйікті ертегі кейіпкерім» жасанды және табиғи материалдан жасалған дизайн. «Ертегі кейіпкерлерін» түрлі материалдардан жасау (<i>фетр, мата, ермексаз, картон т.б</i>) Сүйікті ертегі кейіпкерлеріне анимация жасау («Ер Тарғын» ертегісі, «Ер Төстік» ертегісі, «Күн астындағы Күнекей қыз», «Тау көтерген Толағай» т.б.) Макеттер жасау үшін аңдардың, балықтардың, ағаштардың, гүлдердің, ертегі кейіпкерлерінің сұлбаларын ою, ертегілер бойынша макеттер жасау—балалар дизайны. Картонмен қағаздан құрастыру.
6	Күнтізбелік жоспарлау алгоритміне сәйкес режиссерлік ойындар, рөлдік ойындар, драматизация-ойындары, үстел үсті ойындары, қуыршақ театры

1	Дөңгелек үстел «Ертегі терапия түзету-оқыту жұмысының тиімді құралы»
2	Көрнекі ақпарат «Бізбен бірге үйрен!»
3	Үйірме мүшелерімен бірлескен шығармашылық жұмыс: «Сүйікті ертегілер» кейіпкерлердің атрибуттарын дайындау
4	«Шығармашылық шеберханасы» (Қазақ халқының ертегілерінен анимациялық фильмдер)

III кезең. Тәрбиеленушілердің ата-аналарымен және жоба мүшелерімен жұмыс.

Балабақшадан бастап балаларға білімнің қыры мен сырын жетік таныту, қабілеттерін шыңдау адамгершілік қасиеттерін дарытып, толыққанды етіп тәрбиелеу – біздің міндетіміз болмақ. Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделінің мақсатында айтылғандай дені сау, дербес білуге құмар, көпшіл, сын тұрғысынан ойлайтын балаларды қалыптастырумен әлеуметтендіруге бағытталған тәрбиелеу мен оқыту жүйесін өзгерту арқылы мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамытудың бағыттары мен қағидаттарын айқындауда балабақшаның алар орны ерекше. Сондықтан да балабақшадан бастап балалардың жан-жақты дамуына басты назар аударылуы керек. Талабы мен таланты, бағы мен бабы қатар жүретін дарынды балалардың мәдени кеңістігін қалыптастыру, адамгершілікке, азаматтық патриоттыққа баулу және отансүйгіштікке тәрбиелеу.

Ел тарихы мен мәдениетіне құрметпен қарап, рухани байлыққа ұмтылу қасиеттерін насихаттау, эстетикалық тәрбие беру.

Эстетикалық тәрбие дегеніміз - баланың қоғамдық өмірде, еңбекте, табиғатта көркем өнерде бар әсемдікті сезіне білуге үйрету, тәрбиелеу. Эстетикалық тәрбие балалардың әсемдік жөніндегі түсінігі кеңейіп сұлулықты сүйе білуі, көркем өнердің, қоғамдық өмірдің, оқудың еңбектің, табиғаттың әсемдігін тану кезінде адамдармен қарым-қатынас үстінде тәрбиеленеді. Көркем шығарманы, табиғат әсемдігін адамның жақсы тәртібін, тамаша мінез құлқын, мәдениеттілігін көріп сүйсіну, қабылдау адамның адамгершілік парасатына эстетикалық сезімдеріне үлкен әсер етеді.

Эстетикалық тәрбиені мектеп жасына дейін бастау жан-жақты дамыған ұрпақ тәрбиелеудің негізі болып табылады.

Әр баланың көркемдік ойлау қабілетін дамыта отырып, шығармашылық, қиял сезімін дамыту. Ал, осы мәселелер балабақша қабырғасы мен отбасында бірізді жүргізілгені абзал. Отбасында ертегі оқитын, әңгімелейтін әже мен ана болса, баланың тілі мен сөйлеу мәдениеті қалыптасады. Баланың ертегіге деген қызығушылығы пайда болады. Аналар мектебі арқылы осы жобаға ата-аналарды қатыстыру. Әр баланың көркемдік ойлау қабілетін дамыта отырып, шығармашылық, қиял сезімін дамыту. Халық әрдайым әсемдікті іздеуін қолдан жасады, оны өмірге, тұрмыста, еңбекте бекітуге тырысты. Оны халқымыздың үй жиһаздарын жасауынан және оны әсемдікті сезінуге тәрбие құралы ретінде пайдалануынан көруге болады. Ата-аналармен бірлесе отырып мультистудияға қажетті тұрмыстық заттарды жасау. Ата-аналарды осы жобаға тарту, бірлесе жұмыстану. Ашық есік күндері жұмыс нәтижесін балалармен бірге көрсету.

Балабақша тәрбиешілері эстетикалық тәрбиені кітап оқу, ән тыңдау, бейнелеу өнері мен театр, кино т.б. өнер түрлері арқылы көркем өнерге тарту, тағы басқа да жолдармен жүргізуге болатынын біліп қана қоймай, оны қалай жүзеге асыру тәсілдерін жан-жақты

меңгеріп, жетілдіруі тиіс. Тәрбиеші эстетикалық тәрбиені балаларға өнер түрлерін меңгерту арқылы жүзеге асырады.

Осы орайда бөбекжай педагог мамандары баланы эстетикалық тәрбиелеуді тиімді әдіс-тәсілін іздеп тапты. Бұл әдіс балаларға өте ұнайды, әрі жұмыс жасауға да өте ыңғайлы және заманауи талаптарға сай, баланың қиялын, ойлауын, сөздік қорын және т.б. қабілеттерін ашып баланы дамытуға көмектеседі. Ол әрине мультипликация.

Мультипликация –термині латынның «multiplicatio» сөзінен аударғанда «үлкею», «көбею», «еселене түсу», ал ағылшын тілінде – «жандандыру» деген мағынаны білдіреді.

Мультипликациялық фильм ісінің белгілі 4 тәсілі бар: Біріншісі – суреттер (графикалық мультипликация).

Екіншісі – қуыршақтар (көлемді мультипликация)

Үшіншісі – жалпақ, жұқа қуыршақтар (жазық пішінге салып қиылған) пішінінде пайдаланылады.

Төртіншісі – ермексаздармен.

Балалардың шығармашылығын дамыту әдісін іздеу барысында, қолжетімді цифрлық технологиялардың арқасында, балалардың жеке анимациялық фильмін жасап шығаруға болады. Балабақшада ермексазбен жасалған анимация түрін дамыту қолға алынуда. Бұл баланың қиялын, сөйлеуін, ойын, логикасын ғана емес ұсақ қол моторикасын да дамытады. Ол өзінің қолжетімділігімен, қайталанбастығымен мектепке дейінгі жастағы балалар ересек адамдардың қызығушылықтарын барынша жақындастыра алады. Оның көмегімен іс-әрекетті қызықты сәтке толы етіп өткізе алады. Баланың түрлі қабілеттерін, яғни қиялын, ойлауын, сөздік қорын және т.б. қабілеттерін ашып баланы дамытуға көмектеседі.

Қорытынды

«Мультистудия әлемі» баланың өзі анимациялық фильмін жасау арқылы балалардың әртүрлі жобалардағы жұмысының нәтижелерін қорытындылауға және заманауи деңгейде көрсетуге мүмкіндік береді. Бұған ақпараттық-коммуникативтік, цифрлық және медиа технологияларды игеру арқылы, өнімді технологияларды игеру арқылы қол жеткізуге болады. Балабақша бүлдіршіндері өздері ойлап тапқан ертегілерінің кейіпкерлерін өздері дайындап, өздері мультфильм түсіреді. Бір ертегіні дайындау үшін қанша күн тер төгеді, еңбектенеді. Өз еңбегінің жемісін көргеннен артық бақыт бар ма? Балалардың шат күлкісі мен риза болған жүздері бізге де ары қарай ізденуге, еңбек етуге шабыт сыйлайды.

Еліміздің болашағы бүгінгі жас ұрпақ десек. Осы өскелең ұрпақты тәрбиелеу, олардың болашағына баспалдақ болар білім беру жолында балабақшамызда жасалып жатқан іс-шаралар жеткілікті. Балалардың болашағы жарқын болу үшін, балабақша, ата-ана болып бірлесіп ынтымақта жұмыс атқарудамыз. Балабақшада ұйымдастырылған әрбір іс-шараға ата-аналар белсене атсалысады.

Ұлы тұлға, дана Абай атамыз «Сенде бір кірпіш дүниеге, кетігін тап та, бар қалан» - деп айтқандай, біздің тәрбиеленушілеріміздің балабақшада алған білім мен тәрбиенің жемісін көріп, заман талабына сай білімді де білікті, елін сүйер патриот тұлға боп, өмірден өз орындарын табатынына сенімдіміз.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің м.а. 2016 жылғы 12 тамыздағы №499 бұйрығының 1 -қосымша жаңа редакцияда - ҚР Білім Министрінің 2022.10.14 №422 бұйрығымен бекітілген «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы»

2. Белая К.Ю., «Білім беру процесін модернизациялау». Мәскеу ЖАО мектепке дейінгі білім беру педагогикасы және әдістемесі кафедрасының профессоры, ақпан 2012 ж.
3. Поддяков Н.Н. «Мектеп жасына дейінгі балалардың шығармашылығы және өзін-өзі дамыту». Тұжырымдамалық аспект. – Волгоград: Өзгеріс, 1995ж.

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАҒЫ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ҚОЛДАУ ЖҰМЫСЫНДА ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ҚОЛДАНЫЛУ АЙМАҒЫ

Султанова Ардак Хамидуллаевна
БҚО, Қаратөбе ауданы,
«Балдырған» бөбекжайы МКҚК
педагог-психолог

Аннотация

Баяндамада цифрлық технологиялардың мектепке дейінгі ұйым психологтарының жұмысындағы тиімділігі мен білім беру және тәрбиелеу үдерісіндегі тарихи кезеңдері қарастырылған. Мектепке дейінгі ұйымдағы психологиялық қолдау жұмысының бағыттары бойынша цифрлық сервистардың тиімділігін ашады.

Қазіргі таңда бізді қоршаған цифрлық кеңістік ерте жастан бастап бала өмірінің құрамды бөлігіне айналды. Цифрлық гаджеттер қазіргі заман балаларының күнделікті өміріне терең бойлап енді. Осы технологияларды өскелең ұрпақты дамытуда тиімді қолдана отырып білім беруді цифровизациялау қазіргі таңдағы білім беру саласындағы өзекті мәселелердің бірі болып табылады. Цифрлық білім беру технологиялары-білім беру процесін ұйымдастырудағы көрнекілікті қамтамасыз ететін, электронды жүйелерге негізделген инновациялық әдіс-тәсіл. Цифрлық технологияларды қолданудың мақсаты білім беру және тәрбиелеу процесінің сапасын жақсарту, тәрбиеленушілердің ортаға сәтті әлеуметтенуі мен бәсекеге қабілеттілігін қалыптастыру. Цифрлық технологиялар мектепке дейінгі ұйымдағы дамыта отырып оқыту міндетін жүзеге асыруға қажет, нәтижелі тәсіл және мектепке дейінгі ұйымның дамытушы ортасының ажырамас бөлігі болып табылады. Цифрлық технологиялар біздің өміріміздің барлық саласына тереңдеп енген. Білім беру жүйесіндегі цифрлық технологиялардың даму тарихы үш кезеңді қамтиды:

1. Цифрлық қоғам алды құралдары: кино, радио, телевидениялардың дамуы. Білім беру саласына бұл технологиялар 1890-1950 жылдары енген.

2. Цифрлық технологиялар және персоналды компьютерлер. 1970-1980 жылдары үстел үсті компьютерлері білім беру саласына ене бастаған.

3. Цифрлық технологиялар және интернет, интернет құрылғылары.

Ақпараттық қоғамда сәтті және нәтижелі қызмет ету үшін, жаңа құзыреттіліктің бірі болып табылатын «цифрлық сауаттылық»-ты меңгеру қажет. Цифрлық технологиялар мектепке дейінгі ұйымдардың дамытушы ортасын байытатын, дамыта оқытудың міндеттерін жүзеге асыруда қолданылатын тиімді құрал. Виртуалды тапсырмалар Қазақстан Республикасының білім беру стандартының мақсаты болып табылатын бала бойындағы шығармашылық мүмкіндіктерін аша отырып, ізденімпаздық, бастамашылдық, қызығушылық, зейін тұрақтылығын, еңбекқорлық пен жауапкершілік сияқты қасиеттерін дамытады. Алайда қазіргі таңда мектепке дейінгі ұйымдарда цифрлық құрал жабдықтардың аз болуы, мектепке дейінгі ұйым педагогінен цифрлық сауаттылық пен терең ізденісті талап етеді. Мектепке дейінгі ұйымдағы психологиялық қолдау жұмысының нәтижелігін арттыру мақсатында өз тәжірибемде цифрлық құралдарды, цифрлық ресурстарды, цифрлық сервистар мен веб

сайттарды қолданып отырамын. Психологиялық қолдау жұмысының түзеу-дамыту бағытында көпфункционалды **WORDWOLL** - цифрлық құралды қолдана отырып, балаларға арнап дамытушы ойындар, викториналар құрастыруға болады. Бұл цифрлық құралдың тиімділігі ойындар құрастыруда көмекші шаблондардың болуы, көрнекі стиль мен параметрлердің болуы, шаблондардың ауыспалылығы, тәжірибеңізбен өзге педагогтермен бөлісе алатындығыңыз, жасап шығарған ойын немесе тапсырмаңызды түзете алу және өз жұмысыңызды веб-сайттарға орналастыру мүмкіндігіңіздің болуы.

WORDWOLL - цифрлық құралды қолданып, барлық лексикалық тақырып бойынша балалар үшін қызықты дамытушы ойындар құрастыруға болады. **WORDWOLL** қолдана отырып, балаларға қазақ тілінде дыбысталуымен дамытушы тапсырмалар құрастыруға мүмкіндік бар. **LearningApps** – педагогтің өз қалаған тақырыбы бойынша ойындар мен жаттығулар жасауға болатын немесе дайын ойындарын алып, түзетіп қолдануға болатын цифрлық сервис. Психологиялық қолдау қызметінің ағарту және алдын-алу бағыты бойынша кеңес беру, әдістемелік көмек беру мақатында **EMAZE** –презентациялы веб-сайтын қолданамын. Бұл құралдың тиімділігі тартымды, анық реңкті, анимациялық презентациялар жасауға мүмкіндігі мол. Саны көп шаблондар еш қиындықсыз презентация құрып қана қоймай, ерекше слайд шоуы бар фотоальбомдар жасауға, блог немесе сайтта интерактивті парақша рәсімдеуге мүмкіндік береді. Психологиялық қолдау қызметінің психодиагностикалық бағытында ата-аналармен және ұжыммен сауалнамалар өткізуде тиімді болып табылатын **ONLINE TEST PAD**- көпфункционалды цифрлық сервисті қолданамын. Бұл сервистің тиімділігі:

1. тест және сауалнамалар құрастыру;
2. кроссвордтар құрастыру;
3. жүйелі тапсырмалар;
4. қашықтан оқыту жүйесі;
5. диалогтық тренажер;
6. сабақтар мүмкіндіктері.

Сервистің тест және сауалнамалар құрастырып оны белгілі бір аудиторияға өткізу қатысушылардың және психологтың уақытын үнемдейді, сауалнама интерпретациясын жасауда да тиімді болып табылады. Өйткені әр сұрақ бойынша жауап берушілердің жауаптарының пайыздық және сандық көрсеткіші автоматты түрде шығарылады. Сонымен қатар әр қатысушының жауаптарын жекелей талдап қарауға мүмкіндік толықтай қарастырылған. Диагностикалық сауал немесе тест өткізу кезінде аудиторияның қатысу динамикасын толық бақылап отыруға мүмкіндік бар. Сервистің диалогтың тренажер мүмкіндігі арқылы ата-аналармен немесе педагогтермен диалог жүргізе отырып болашақ жоспарланып отырған кеңес немесе семинарлардың тақырыптарын талдай отырып, таңдау жасауға болады. Жүйелі тапсырмалар мен қашықтан оқыту жүйесі мүмкіндіктері әдіскер жұмысында тиімді құрал бола алады. Сабақтар мүмкіндіктері бойынша ата-аналар мен педагогтерге ағарту бағытындағы кеңестермен, нұсқаулықтармен бөлісіп отыруға болады.

Сервистегі барлық ақпарат сақтаулы тұрады және қажет жағдайда көшірмесі жасалып, түзетіледі. Цифрлық технологияларды қолдана отырып өз тәжірибемде тәрбиеленушілердің ойын түрінде арнайы цифрлық ресурстарды қолданып жасаған дамытушы ойындарға деген қызығушылықтары артқанын байқадым. Тәрбиеленушілер дамытушы тапсырмаларды жауапкершілікпен, зейінділікпен орындайды. Сонымен қатар, ата-аналардың психологиялық-әлеуметтік сауалнамаларға деген қызығушылықтары мен жауапкершіліктері артып, сауалнамаларға аудиторияның 90-80 % қатысып отырады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Дронова Е.Н. Интернет -сервис **ONLINE TEST PAD** Как инструмент педагога для создания компьютерных тестов// Информационное пространство 2020 №1(64) С. 44-46

2. Морозов А.В., Самборская Л.Н. Профессионализм учителя как важнейший ресурс и детерминанта качества педагогической деятельности в условиях цифровой образовательной среды // Казанский педагогический журнал. 2018. № 6 (131). С. 43–48.

3.Смайлова Н.С. Использование интернет платформы LearningApps. Org на уроках казахского языка// Педагогическая практика и наука. 2023. № 1(39).

4. Сервис Wordwall в образовательном процессе / М.А Лукачева, Д.М Богачева, И.Д. Борисова. // Молодой ученый. 2022 № 20 (415). С 59

«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ СӨЗДЕРДІ БАЙЛАНЫСТЫРЫП СӨЙЛЕУІН ДАМУАТУ ӘДІСТЕРІ

Қайыршақова Айқоркем Ғаділбекқызы

Батыс Қазақстан облысы әкімдігі білім басқармасының Қаратөбе ауданы білім беру бөлімінің «Айгөлек» балабақшасы» МКҚК қазақ тілі мұғалімі

Аннотация

«Мектеп жасына дейінгі балалардың сөздерді байланыстырып сөйлеуін дамыту әдістері» тақырыбы бойынша жасалған электронды 3Д кітапшасы қазақ тілін меңгерту үшін балабақшада ортаңғы топқа арналған. Электронды кітапшада бағдарлама негізінде сөздік минимум бойынша барлық тақырыптар қамтылған. Жаңа технологиялық әдіс-тәсілдердің түрлері балалардың сөздерді байланыстыра сөйлеуін дамытады, толықтырады.

Қазақстан Республикасында қазақ тілінің мемлекеттік тіл құқығына ие болуы, Қазақстан Республикасының Білім және Тіл заңдарының қабылдануы болашақ ұрпақ тәрбиесіне жаңаша көзқараспен қарауды талап етеді. Мектеп жасына дейінгі балалардың байланыстырып сөйлеуін дамыту мәселесі бағдарламаға сай дидактикалық ұстанымдарды басшылыққа алып жүргізіледі. Әсіресе, баланы мектепке даярлауда олардың байланыстырып сөйлеуін, сөздік қорын байыту, өз ойларын басқару, түсіндіре білу жақтарына баса көңіл бөлінеді. Берілетін білім мен тәрбиелеу әр уақытта баланың өз ана тілі арқылы іске асады. А.Байтұрсыновтың пікірінше, балалар жеке заттарды біліп қана қоймай, оларды жіктеп, топтап айта білуге, әр заттың қайдан, неден жасалатынын, қалай пайда болатынын түсінуге тырысатындығын айтады.

Бала айналадағы өмірмен танысу нәтижесінде әр түрлі құбылыстармен бетпе-бет кездеседі. Күнделікті тұрмыста, табиғат аясында ойын, еңбек, серуен, ұйымдастырылған оқу қызметінде жаңа сөздер үйренеді. Үйренген сөздерін күнделікті іс-әрекет үстінде қолданады. Бұл сөздерді сөйлем ішінде қолданып, жүйелі байланыстырып сөйлеуге үйрету туралы көптеген ғалымдар өздерінің анықтамаларын ұсынған. Мәселен, Ф.А.Сохина: «Байланыстырып сөйлеу дегеніміз – белгілі бір ойды жүйелі, анық, грамматикалық тұрғыдан алғанда дұрыс және бейнелі түрде жеткізу болып табылады» деп қарастырады. Сонымен байланыстырып сөйлеу – отбасында және балабақшада іске асатын бала тілінің дамуының тиімділігінің көрсеткіші.

Білім беру жүйесінің барлық сатыларының алдында тұрған көкейтесті мәселелерінің бірі: білім сапасын арттыру, оның әдістемесін жетілдіру жас ұрпақтың тұлғалық дамуына қолайлы жағдай жасау, мемлекеттік тілдің мәртебесін көтеру. Қазақстан Республикасының мемлекеттік жалпыға білім беру стандарты бойынша мектепке дейінгі тәрбиемен оқыту барысында бүлдіршіндерге қазақ тілін үйретудің білім деңгейі нақты бағдарламамен берілген. Қазақ тілін оқыту Үлгілік оқу бағдарламасында жүзеге асырылады.

Байланыстырып сөйлеу:

1. Қарапайым сұрақтар қоюды және оларға жай сөйлемдермен жауап беруді, жай сөйлемдер құруды, 2-3 сөйлеммен жақын маңдағы заттарға, ойыншықтарға, жемістерге шағын сипаттама беруге үйрету;

2. Шғын қарапайым мазмұнды мәтіндерді, такпақтар мен өлеңдерді тыңдауға және оларды түсінуге, мазмұндау мен жатқа айтып беруге машықтандыру.

Күтілетін нәтижелер:

- таныс сөздерді дұрыс атайды және ажыратады;
- сөз ішіндегі қазақ тіліне тән дыбыстарды дұрыс айтады;
- туыстық қатынасқа байланысты сөздерді, кейбір тұрмыстық заттардың, жемістердің, көкөністердің, жануарлардың, апта күндерінің, ай атауларын, жыл мезгілдерін айтады және түсінеді;
- заттардың түсін, көлемін, санын, қимылын білдіретін сөздерді айтады;
- қарапайым сұрақтар қояды және оған жауап береді;
- 2-3 сөйлеммен заттарға, ойыншықтарға, жемістерге қысқа сипаттама береді;
- шағын қарапайым мәтіндерді, такпақтарды тыңдайды, түсінеді және мазмұндайды;
- қазақ тілінде жай сөйлемдер құрастыра алады.

Заман талабына сай әр мұғалім өз сабағын жаңаша ұйымдастырып, шығармашылық ізденіспен өткізеді. Осы мақсат пен міндеттерді негізге ала отырып, балаларға қазақ тілін үйретуде, білім беру процесінде ақпараттық және коммуникациялық технологияларды (АКТ) пайдалану мектепке дейінгі білім берудің өзекті мәселесі болып табылады. Сондықтан ұйымдастырылған іс-әрекеті АКТ көмегімен өткізіледі. Теледидар немесе компьютер арқылы көрсетілетін сиқырлы анимациялық әлемнің кейіпкерлері баланы қазақ тілінде сөйлеуге үйретеді. Мұндай жағдайда оқыту процесі тура байланыс түрінде өтеді: балалар сөзді естиді, кейіпкерлерді көреді, олармен бірге ән айтады, билейді.

Қазақ тілін меңгерту үшін ортаңғы топтағы баланың сөздік қоры шамамен 1000 сөзді құрайды. Электронды кітапшада Үлгілік бағдарламадағы сөздік минимум бойынша жасалды.

«Отбасы» тақырыбы бойынша: ата, әже, әке, ана, апа, іні, мен, сен, ол деген сөздерді бала суретке қарап айтады.

«Күнделікті жиі қолданылатын тұрмыстық сөздер»: балабақша, үстел, орындық, сабын т.б сөздерді суретке қарау арқылы балалар қайталайды.

«Киім-кешек»: шалбар, көйлек, жемпір, етік сөздерді суретке қарап айтады.

«Сыпайы сөздер»: сәлеметсіз бе, сау болыңыз, рақмет, кешірші, мен олай қайталамаймын, татуласындар, бірге ойнайық, алуға болама? D-id платформасы арқылы Алдар көсеге сыпайы сөздерді айтқызу арқылы балалардың қызығушылығы артып, бірге қайталайды.

«Кеңістікті бағдарлау сөздері»: оң, сол, үстінде, астында, қасында, артында сөздерін түсінеді, қайталайды.

«Заттардың санын білдіретін сөздер»: аз, көп деген сөздерді суретке қарап табады.

«Табиғат әлемі»: жаз, күз, қыс, көктем деген сөздері жылдың төрт мезгілінің суретіне қарай айтқызылып, жұмбақтар жасырылады.

«Ауа райы құбылыстары»: жылы, ыстық жел, жаңбыр, аяз, қар сөздерін балалар бейнероликтен ауа райы құбылыстарын көріп, дауысын естиді, қайталайды.

«Өсімдіктер әлемі»: жапырақтар, шөп, шырша, гүл, ағаш деген сөздерді суретке қарап қайталайды.

«Жануарлар әлемі»: ит, мысық, ат, сиыр, қоян, түлкі, қасқыр, аю деген сөздерді балалар суретке қарап атауларын атап, дыбыстарын естиді, қайталайды.

«Көліктер»: автокөлік, кеме, ұшақ, тік ұшақ, пойыз, велосипед, самокат, жүргіншілер жолы, бағдаршам деген сөздерді бейнеролик көріп, көліктердің түрлерімен танысып, оларды қайталап айтады.

«Ойыншықтар»: қуыршақ, доп, асық, күрек, шелек деген сөздерді ойыншықтар туралы өлеңді балалар бірге қосылып айтып, сурет бойынша қайталайды.

«Ыдыстар»: кесе, қасық, тәрелке, ыдыстарды суретке қарап қайталайды. Ыдыстар туралы тілдерін жаттықтырып жаңылтпаштар айтады.

«Түстер атауы»: ақ, көк, қара, қызыл, сары, жасыл дегенді, балалар түстер атауын суретке қарап қайталап айтады.

«Бауырсақ» ертегісі QR код арқылы көрсетіледі, суретке қарап ертегі желісі бойынша балалар өздері айтады.

«Шалқан» ертегісін балалар бейнероликтен көріп, сұрақтарға жауап беру арқылы ертегіні айтады. «Мнемотехника» әдісі арқылы балалар сюжетті суреттерге қарап сөйлем құрастырады.

Мультимедиялық бағдарламалар негізінде интерактивті оқыту әдістемелік, дидактикалық, педагогикалық және психологиялық қағидаларды толық кешенді жүзеге асыруға мүмкіндік береді, оқу процесінің шығармашылықпен қызықты өтуіне септігін тигізеді. Мектепке дейінгі білім беруде АКТ қолдану педагогтің шығармашылық қабілеттерін кеңейтуге мүмкіндік береді, бұл балалардың тәрбиесіне, оқуына және дамуына оң әсер етеді.

Электронды 3Д кітаптың артықшылығы өзіне керек ақпараттарды интернет желісінен алып, сапалы сурет, бейнеролик, аудиожазба, өз дауысыңмен аудиожазба, ан т.б ақпараттарды бір кітапқа қою арқылы балалардың қызығушылығын арттыруға болады. АКТ-ның әртүрлі мүмкіндіктерін шебер пайдалану педагогтың кәсіби шеберлігіне байланысты.

Электронды кітаптың сілтемесі:

https://read.bookcreator.com/OmK8i5RDFFXqZJDMSAtVOcTRnd1/mqH_8e4wRGGXM8qVQbrczQ

Пайдаланылған әдебиеттер

Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 14 қазандағы №422 бұйрығымен Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы

<https://read.bookcreator.com/>

<https://www.d-id.com/>

<https://www.zharar.com/index.php?do=shorttexts&action=item&id=1543>

<https://www.zharar.com/index.php?do=shorttexts&action=item&id=40972>

https://www.zharar.com/kz/zhumbak/7314-summer_winter_spring_autumn.html

<https://youtu.be/XrjJ96zdlaQ?si=qcTi7lu6AfHXX8W2>

<https://youtu.be/4cz9SYqDg6E?si=2goDL7kvPAuWVlo9>
https://youtu.be/Yqs7q66G42c?si=eLz3cVWITdp_y1NU
<https://www.zharar.com/index.php?do=shorttexts&action=item&id=19741>
https://youtu.be/FRPrUfjB90o?si=dcA4_W9DDZLXONzy
https://youtu.be/Vxz1xdNY3L4?si=2p8o4e0eDhC9z_Cp

**Мастер- класс по теме
«3D КНИГА СВОИМИ РУКАМИ. КАЗАХСКИЕ СКАЗКИ»**

***Карасаева Алия Акимжановна,
воспитатель
ГККП «Ясли-сад №24 «Күншуақ»
отдела образования г.Уральск
управления образования акимата
Западно - Казахстанской области***

***Янборисова Светлана Анатольевна,
воспитатель
ГККП «Ясли-сад №24 «Күншуақ»
отдела образования г.Уральск
управления образования акимата
Западно - Казахстанской области***

Аннотация. В ходе мастер-класса «3D книга своими руками. Казахские сказки» педагоги получают возможность изучить методы создания трёхмерных книг, способствующих развитию творческих и литературных навыков у дошкольников. Мастер-класс поможет педагогам освоить техники изготовления интерактивных 3D страниц, которые стимулируют воображение и развивают моторику детей. Участники также научатся интегрировать элементы рисунка, коллажа и других художественных приёмов для создания книги.

«Если вы хотите, чтобы ваши дети были умными,
читайте им сказки. Если вы хотите, чтобы они
были умнее, читайте им больше сказок».
Альберт Эйнштейн

Цель: повысить компетентность педагогов в изготовлении 3D книги своими руками и использовании 3D книг при ознакомлении с казахскими сказками.

Задачи:

- познакомить педагогов с использованием 3D книг при ознакомлении с казахскими сказками;
- побудить к использованию таких книг в своей работе;
- научить педагогов изготавливать 3D книги из картона и готовых картинок.

План проведения

1. Теоретическая часть.
 - Презентация: «Работа детей с 3D книгой».
 - Видеоролик «Рассказывание казахской сказки «Дед Канбак».
2. Практическая часть. Изготовление с педагогами 3D книги.
3. Рефлексия упражнение "Чемодан, мясорубка. мусорный бак".

Ход мастер- класса

1. Теоретическая часть

- Добрый день уважаемые коллеги.

В дошкольном возрасте маленький читатель делает первые шаги в мир большой литературы. Проводниками для детей становятся родители и воспитатели. Часто ли мы задаем себе вопрос: «Что принесет книга ребенку? Чему научит? От взрослого в большей степени зависит и то, станет ли ребенок настоящим читателем или встреча с книгой в дошкольном детстве станет случайным, ничего не значащим эпизодом в его жизни. На сегодняшний день в нашем обществе совершенно очевидно снижается статус чтения. В век технического совершенства информации интерес к книге ослабевает. Чтобы решить эту проблему, необходимо повысить интерес подрастающего поколения к чтению, к книге. Если в семье любят и много читают, то и ребенок будет подражать образу жизни своей семьи. Задача взрослых – приобщить детей к чтению, привить любовь к книге.

Новая подача информации сейчас очень актуальна. Современные технологии 3D визуализации имеют большое влияние на восприятие ребенком демонстрируемого материала. Используя данную особенность можно привлечь детей к образовательной деятельности, повысить мотивацию к изучению нового.

И сегодня я хочу вас познакомить с 3D книгами по казахским сказкам: «Дед Канбак» и «Хитрый Алдар Косе».

Эти книги выполнены из фетра, такая 3D книга выглядит, как «Живая», иллюстрации её объёмные, интересные, оригинальные. Такая книга объединяет в себе и обычную книгу, и современные технологии. 3D книга обязательно заинтересует ребенка, откроет для него волшебный мир книги. Эти книги в своей работе я использую для знакомства детей с казахскими сказками, сначала мы рассматриваем книги, называем героев, читаю детям сказку, затем пересказываем сказку по иллюстрациям книг. Видя перед собой оживающих героев и декорации, у детей появляется интерес к книге, дети быстрее запоминают содержание сказки, эмоционально откликаются на содержание сказки.

Также выполненные мной книги несут развивающий характер, в них представлен игровой материал по ознакомлению со сказкой. Здесь представлена игра - бродилка по сказке «Дед Канбак», играя в эту игру дети смогут вспомнить героев сказки, закрепить события происходящие в сказке. В книге «Хитрый Алдар Косе» можно поиграть в игры «Узнай героя сказки по тени», «Кто из другой сказки». Такие игры расширяют кругозор детей, развивают память, воображение, речевую активность, формируют интерес к казахским сказкам.

Основа таких 3D книг может быть выполнена не только из фетра, но и из картона. Представляю вашему вниманию 3D книгу по казахской сказке «Комар и медведь». Рассказывая сказку ребенок может самостоятельно крепить героя сказки с помощью липучки, перемещать их, и даже придумывать свой сюжет или окончание сказки. Также дети играя с 3D книгой, могут раскрашивать готовых героев или самостоятельно рисовать новых героев.

- А сейчас я предлагаю вашему вниманию видеоролик, в котором воспитанник дошкольной группы Абдрахманов Руслан, по иллюстрациям 3D книги рассказывает казахскую сказку «Дед Канбак».

Таким образом, мы видим, что содержание 3D книги воспринимается ребенком, более естественно, развивает творческие навыки.

3. Практическая часть.

- Сегодня я хочу познакомить вас с техникой изготовления 3D книг.

Педагогом предлагается: заготовки страниц, краски, силуэты животных и т.д. Выполняется практическая работа с педагогами по изготовлению 3D книг.

-Приступим к созданию книги. Каждый из нас будет делать одну страничку книги. Так же нам нужен переплетчик, который оформит обложку и соберет книгу, начиная с конца. Для

начала определимся с содержанием. Затем берем картонный лист и сворачиваем его пополам – это страничка. Ну а теперь начинаем фантазировать, использовать подручные материалы и оформлять страничку в соответствии с данным текстом. Для оформителя обложки задача другая. Картон свернуть пополам и разрезать. Это обложка. Еще одну половину картона приготовить для переплета. Её приклеить к задней части обложки. Оформить лицевую часть обложки. Когда странички готовы, нужно склеить книгу, начиная с конца.

Выводы:

Уважаемые педагоги! Разрешите поблагодарить вас за активное участие, за вашу фантазию и творчество, которое вы проявили. В ходе нашего **мастер- класса** мы еще раз убедились в огромном потенциале **использования 3D** книг в детском возрасте.

А сейчас давайте поиграем.

Рефлексия, упражнение «Чемодан, мясорубка, мусорный бак».

В чемодан вы сложите, то, что сегодня вам было интересно, полезно в вашей работе, в мясорубку отправим, то что необходимо додумать, осмыслить, ну а в мусорный бак отправим то, что сегодня в мастер классе было не интересно и не пригодиться в вашей дальнейшей работе.

Закончить нашу встречу хочется замечательными словами Петрарка: «В книгах заключено особое очарование, книги вызывают в нас наслаждение, они разговаривают с нами, дают нам добрый совет, они становятся живыми друзьями для нас».

Использованная литература

1. Карпинская, Н.С. Методы воспитания детей дошкольного возраста средствами художественной литературы / Н.С. Карпинская. – М.: «Питер», 2009. – 195 с.
2. Казахские народные сказки –Алматы, Балауса, 1994-240 с.
3. Короткова, Э.П. Обучение детей дошкольного возраста рассказыванию/ Э.П. Короткова. – М.: «Просвещение», 2002. – 128с.
4. «Как создать 3D книгу?», автор Damir-Tote, <http://damir-tote.ru/kak-sozdat-3d-knigu/>
5. Гриценко З.А. Ребенок и книга / З.А. Гриценко. – М.: «Владос», 2010. – 245.

«ВИРТУАЛЬНЫЕ МОДЕЛИ»-ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИИ ДОПОЛНЕННОЙ РЕАЛЬНОСТИ В РАБОТЕ С ДОШКОЛЬНИКАМИ

Байсариева Асель Эльдаровна
ЗКО, город Уральск
ГККП «Ясли-сад №15 «Ақбота»
воспитатель

Аннотация

В данной статье рассмотрено развитие понятий виртуальной и дополненной реальности, а также применение и перспективы приложения Jig Space для воспитателя. Описана возможность использования данного приложения в образовательной среде для обучения детей дошкольного возраста. Рассматриваются вопросы применения дополненной реальности в дошкольном образовании с целью повышения наглядности развития интереса и мотивации у детей. Делается заключение о целесообразности использования технологий дополненной реальности при обучении дошкольников. Рассматривается положительное влияние виртуальной и дополненной реальности на образовательный процесс. Обучение на основе виртуальной реальности позволяет передать знания наглядными способами, которые в реальности сложно или невозможно показать.

В 21 веке невозможно представить нашу жизнь без использования компьютерных технологий. И мы, педагоги, всегда стремимся обучать своих воспитанников с использованием новых, современных инновационных методик. Дополненная реальность (от англ. «augmented reality, AR» – «расширенная реальность») – это новая технология наложения виртуальной (цифровой) информации на видимый объект. Цифровое пространство в настоящее время стало неотъемлемой составляющей жизни ребенка, начиная с раннего возраста. Планшеты и телефоны стали игрушками детей. В наше время дети с легкостью осваивают электронные устройства, знают, на какую кнопку нажать. Они каждый день совершают открытия, заставляя нас взрослых взглянуть на мир по новому. И чтобы лучше их понять, нам нужно попытаться взглянуть на мир их глазами, и наша основная задача помочь им приспособиться (или правильнее сказать, адаптироваться) к существующей реальности. Цифровые технологии являются эффективным средством для решения задач развивающего обучения и реализации деятельностного подхода, обогащения развивающей среды. В процессе решения виртуальных образовательных задач у детей развиваются творческий потенциал, инициатива, любознательность, настойчивость, трудолюбие, ответственность. Уникальная технология дополненной реальности дает возможность для создания благоприятных условий развития детей в соответствии с их возрастными и индивидуальными особенностями и склонностями.

Интерес к технологии дополненной реальности возрастает с каждым годом сильнее и сильнее. И этот интерес обоснован. Учёные считают, что технология дополненной реальности может качественно дополнить обучение и сделать его доступнее проще и увлекательнее. Главной особенностью дополненной реальности является поразительная наглядность. Элементы дополненной реальности не просто передают те или иные факты, а расширяют функционал привычных учебных материалов. Для детей очень важно не только увидеть предмет, но и ощутить и понять предмет в пространстве, что является главным преимуществом внедрения технологии дополненной реальности.

Сегодня, цифровые технологии открывают огромный спектр возможностей. Для цифровых устройств создаются различные компьютерные программы и приложения. С их помощью педагог может проводить интересные, познавательные занятия, показывать наглядный материал. Больше не нужно думать, как привлечь и удержать внимание дошкольника. Сегодня цифровые технологии можно считать тем новым способом передачи знаний, который соответствует качественно новому содержанию обучения и развития ребенка, повышающим эффективность организации образовательного процесса. Применение интерактивного оборудования делает занятие привлекательным и по-настоящему современным, вызывает у детей эмоциональный подъем. Обеспечивает наглядность, которая способствует восприятию и лучшему запоминанию материала, что очень важно, учитывая наглядно-образное мышление детей дошкольного возраста. При этом включаются три вида памяти: зрительная, слуховая, моторная.

Сегодня я хочу вас познакомить с приложением Jig Space, которое является самым универсальным приложением для работы воспитателя. Здесь собраны уже готовые элементы дополненной реальности. Всё, что нужно педагогу, это открыть приложение, выбрать необходимый предмет, продемонстрировать его детям.

Например, в рамках трансдисциплинарной темы «Как работает мир» изучается тема «космос». Благодаря приложению можно рассмотреть солнечную систему, или строение Земли.

На рисунке 1,2 «Виртуальная модель Земли» изображена модель земли. Её можно приближать, поворачивать, раскрыть и просмотреть каждый слой.

На рисунке 3,4 изображена виртуальная модель муравья.

На рисунке 5,6 – виртуальная модель подсолнуха, где детям можно приблизить и отдалить предметы, раскрыть, и рассмотреть их внутреннее содержание.

Предметы, которые собраны здесь, можно рассмотреть со всех сторон, увидеть как они работают внутри.

Рисунок 1.

Рисунок 2.

Рисунок 3.

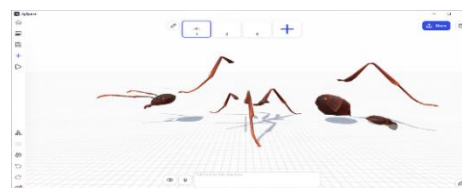

Рисунок 4.

Рисунок 5.

Рисунок 6.

Использование этой программы позволяет нам перейти от объяснительно-иллюстрированного способа обучения к деятельностному, при котором ребенок принимает

активное участие в данной деятельности. Внедрение интерактивных технологий в новой и занимательной для дошкольников, помогает нам решать задачи речевого, математического, экологического, эстетического развития, а также помогает развивать память, воображение, творческие способности, навыки ориентации в пространстве, логическое и абстрактное мышление.

У данной технологии большое будущее, дети всегда занимаются добровольно и всегда с интересом. Дополненная реальность пригодится людям очень многих профессий, так как работа в данном направлении дает положительные результаты.

Использованная литература

1. Махат А.Б., Ахаев Ж.Б., Элжанов А.К. «Дополненная реальность в жизни современного человека». Вестник Северо-Казахстанского Университета им. М. Козыбаева.
2. Акулич, Маргарита «Дополненная, виртуальная, смешанная реальность».
3. Кирюшин, Алексей Виртуальная реальность / Алексей Кирюшин. - М.: LAP Lambert Academic Publishing.
4. М.У.Мукашева, А.М.Байбурин, С.М.Сарсимбаева, А.У.Мухиядин «Виртуальная и дополненная реальность в образовании: состояние и перспективы»
5. А.В. Санец, Т.Ю. Шлыкова «Технологии дополненной реальности в педагогической практике».

МУЗЫКА ЖЕТЕКШІСІНІҢ МОБИЛЬДІ САНДЫҚШАСЫ

Набиева Толкын Рысбаевна
БҚО, Жәнібек ауданы,
«Алтын ұя бөбекжайы» МКҚК
музыка жетекшісі

Аннотация

Мақалада «Мобильді сандықша» әдісі мектеп жасына дейінгі жастағы балаларға музыкалық қабілеттерін дамытуда ерекше орын алатынын және педагогтердің жұмыстарына қолайлы, тиімді әдіс-тәсілдерінің бірі екендігі жөнінде айтылған.

Қазіргі қоғам талабына сай алынған терең білім, дағдылар мен құзыреттіліктер негізінде еркін бағдарлай білетін, қойылған мақсатқа танымдық қызмет жасау арқылы жете алатын, өз бетінше дұрыс тиімді шешімдер қабылдауға қабілетті жеке тұлғаны қалыптастыру негізгі міндет. Балаларды әсемдік әлеміне жақындатып, өнерге баулитын кезең балабақша болып табылады. Осыған орай «Мобильді сандықша» әдісін қолдануды жөн көрдім. «Мобильді сандықшаның» негізгі идеологиясы ҚР Оқу – ағарту министрінің №394 бұйрығы негізінде туындады. Аталмыш бұйрықта музыка ұйымдастырылған іс-әрекеті ерте жас, кіші топ және ортаңғы топтарында аптасына бір рет, ересек тобы мен мектепалды топтарында аптасына екі рет деп берілген. Ұйымдастырылған іс-әрекетінен бөлек «күн сайын» ұғымы енгізілді. Нақтылап айтатын болсақ, «қазіргі таңда, мектепке дейінгі ұйымдарында балалардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, күні бойы ән айтуға, музыка тыңдауға, әндерді жаттатуға, импровизацияға, музыкамен ырғақты қозғалыстарға, шулы балалар аспаптарында ойнауға және музыкалық іс – әрекеттің басқа түрлеріне уақыт бөлінеді» деп нақты көрсетілген. Осы орайда сіздердің алдарыңызға ұйымдастырылған іс-әрекетті ұйымдастырып болғаннан кейінгі «күн сайынғы» нормаларды орындау үшін музыка жетекшісінің «мобильді сандықшасын» ұсынамын.

Іс-тәжірибеде тәрбиеленушілермен қолдану.

«Мобильді сандықша»-ны топтағы іс-әрекетті толықтырушы немесе жалғастырушы педагогикалық әдістемелік құрал ретінде пайдалануға ұсынамын. Мобильді сандықша музыка жетекшісіне қажетті құралдармен толықтай жабдықталған құралдар жиынтығы деуге болады. Жабдықтар саны бала санына толық жетеді. Сандықшаны топтық жұмыс кезінде ғана емес сонымен қатар жеке жұмысқа да қолдануға болады. Мысалы: топқа барған кезде тәрбиеленушілер қимыл-қозғалыс іс-әрекеттерін (қимылды ойындар) жасап жатырса, керісінше пассивті ойын «Ғажайып доптар», «Құлыншақ», «Керік», «Көңілді саусақтар», «Білезік», «Етік» түрлерін ұсынамын. Ал егерде, топ тәрбиеленушілері пассивті іс-әрекет түрлерімен (үстел үсті ойындарымен, ұсақ мозаикалармен, сурет салу жұмыстары) айналысып жатырса музыкалық ырғақты қимылды «Текшемен ойын», «Музыкалық мамандықтар», «Телефон ойыны», «Таңғажайып қолшатыр» ойын түрлерін пайдаланамын.

Жеке жұмыс кезінде балаға жұмыстану аумағын және қай құралмен жұмыстанғысы келетінін өз еркімен таңдау ұсынылады. Яғни, бала бөбекжайдың кез келген жерінде ол музыка залы, спорт зал, ойын алаңы не болмаса ұйқы алаңдары болуы мүмкін. Баланың қызығушылығымен жас ерекшелігін ескере отырып, музыка жетекшісі айналыса алады.

Қорытынды:

«Мобильді сандықша» ол.....

- Қолжетімді - бала өзін қызықтырған құрал немесе жабдықты таңдай алады.
- Әртүрлі - бала таңдауына бірден бірнеше (10-15) түрлі ойын түрлері мен жабдықтар ұсынылады.
- Мазмұнды – ойын түрлері мен құралдар бағдарламаның мазмұнын меңгертуге бағытталған.
- Көп атқарымды – сандықшада дидактикалық ойындар мен музыкалық ырғақты қимылды ойын құралдарымен жабдықталған.
- Өзгермелі – кез келген аймақта және күн тәртібінің кез келген бөлігінде қолдауға болады.
- Тартымды – эстетикалық талғамға сай, балалар қызығушылықтары мен жас ерекшеліктері ескерілген.
- Қауіпсіз – балалар денесіне жарақат келтірмейді, сандықшаны өз беттерімен ашып қолданып кері жинап қоя алады.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. ҚР Оқу ағарту министрінің 2022 жылғы 9 қыркүйектегі №394 бұйрығы. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқыту жоспары.
2. ҚР Оқу- ағарту министрінің 2022 жылғы 14 қазандағы №422 бұйрығы. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы.

ИННОВАЦИЯ– ЖАҢАША КӨЗҚАРАС, ЖАҢА БАҒЫТТА ЖҰМЫС ЖҮРГІЗУ

Қатамоллина Ақбибі Қабиоллақызы

БҚО, Орал қаласы
№39 «Салтанат» бөбекжайының
тәрбиешісі

Аннотация

Мектепке дейінгі жастағы балаларды оқытуда цифрлық технологияларды кеңінен пайдалану мүмкіншіліктері қарастырылған және білім сапасын арттыру мүмкіндіктері туралы мәліметтер келтірілген.

Цифрлық технологиялар - бұл ақпараттық қоғамдағы өмірге бейімделген тұлғаны тәрбиелеуді, қарқындату және оңтайландыру мәселелерін табысты шешетін құрал. Цифрлық технологиялар: электронды оқулықтар, тренажерлар, презентациялар балаларға оқу материалдарының үлкен көлемін қызығушылықпен және тез меңгеруге мүмкіндік береді. Бүгінгі қоғамның жаңа ұрпағы цифрлық технологиялармен өмір сүреді. Сондықтан да педагог ҰІӨ-де әртүрлі цифрлық технологияларды қолданады. Цифрлық технологияларды қолдану адам қызметінің кез келген саласында қажет болып отыр.

Цифрлық технология білім берудің негізгі мақсаты:

Біріншіден, балаға беретін білімнің сапасы артады, екіншіден, компьютерлік технологияны пайдаланып оқытуда педагогтің атқаратын қызметін жеңілдетеді. Баланың білім деңгейін тереңдетуге және өз ісіне талдау жасай алуға көптен-көп көмегін тигізеді. Оқытудың дәстүрлі әдістерімен және инновациялық педагогикалық технологиялармен ұштастыра отырып, оқу процесінде барлық электрондық оқыту Superkid.online, Power Point, Wordwall платформаларын жүйелі түрде пайдалану білім, білік және дағды әр түрлі деңгейдегі балаларды оқытудың тиімділігін еселей түседі.

Оқу үрдісінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану жолдары:

Wordwall – білім беру процесінің басты міндеттерінің бірі балалардың ынтасын арттыруға көмектесетін әмбебап оқу ресурсы. Wordwall- балалардың ақпаратпен жұмыс жасау іскерлігін қалыптастыру арқылы коммуникативтік қабілеттерін, ақыл-ойын, танымдық және шығармашылық қабілеттерін дамыту. Wordwall веб-сайтында ұсынылған 18 шаблон өте сапалы құрылымға ие және салыстыру, кездейсоқ карталар, сәйкестікті табыңыз, кездейсоқ дөңгелек ойынның нұсқаларын қолдануға және өз нұсқаларын жасауға мүмкіндік береді.

Power Point программасы презентациялық материалдар дайындауға арналған. PowerPoint бағдарламасын пайдалану арқылы түрлі түсті мәтін мен суреттерді, көрнекі суреттерді, сызбаларды, кестелерді, схемаларды және фильмдерді нәтижелі үндестіретін және бірінен екіншісіне слайд көрсетілімі сияқты өтілетін бейнебеттер және Power Point программасы арқылы пазл жасауға болады.

Superkid.online – платформасы бұл қазіргі уақытта 14 түрлі үлгіні қамтитын технология. Балалар орындаған тапсырмаларды автоматты түрде тексеретін шаблондар: түймені басу арқылы үйлестірмелі материалды алуға мүмкіндік беретін шаблондар.

Қазіргі уақытта ақпараттық-коммуникативті технологиялар мектепке дейінгі жастағы балаларға білім берудің ең тиімді құралы болып келе жатыр. АКТ-ын пайдалану мектепке дейінгі жастағы балалардың сөйлеу әрекетінің мақсаттылығын дамытуға және жекелеп оқытуға мүмкіндік береді.

АКТ-педагогтың өз жұмыстарының әдістері мен ұйымдастыру түрлерін түбегейлі өзгертуге, балалардың жеке қабілеттілігін дамытуға, оқу процесін ұйымдастыруды үнемі жаңартып отыруға мүмкіндік береді. Ақпараттық коммуникациялық технология жағдайындағы жалпы оқыту үрдісінің функциялары: оқыту, тәрбиелеу, дамыту, ақпараттық болжамдау және шығармашылық қабілеттерін дамытумен анықталады.

Балабақшада балалардың білімге деген құштарлығын арттыратын цифрлық мүмкіндіктер **интерактивті оқыту** - балабақша тәрбиеленушілері *интерактивті* қосымшалар мен ойындарды қолдана алады. Мысалы, олар математиканы фигуралар немесе сандар арқылы математикалық есептерді шешуді талап ететін ойындар арқылы үйрене алады. Интерактивті оқыту балаларға жаңа нәрсені зерттеуге және ашуға итермелейді.

Мультимедиялық материалдар - мультимедиялық материалдардың көмегімен балабақша тәрбиеленушілері қабылдау қиын болуы мүмкін ұғымдарды түсінуге көмектесетін визуалды және есту құралдарының әртүрлі түрлерімен таныса алады. Бұл материалдар олардың оқуға деген қызығушылығын арттыра алады.

Жеке оқыту- жеке оқытудың арқасында балабақша тәрбиеленушілері өздерінің білімдерін басқаратындай сезінуі мүмкін, бұл олардың жауапкершілік сезімін және сайып келгенде білімге деген құштарлығын арттырады.

Онлайн ресурстар- электрондық кітаптар, білім беру веб-сайттары және онлайн кітапханалар сияқты онлайн ресурстарда балабақша тәрбиеленушілерін әдеттен тыс білім іздеуге шабыттандыратын көптеген ақпарат балалардың білімге деген құштарлығын арттырады.

Мектеп жасына дейінгі баланы тәрбиелеудегі цифрлық технологиялар білім беру жүйесінде қажетті өзгерістерге әкеліп және балалардың балабақшадағы білімге деген ұмтылысын арттыруға айтарлықтай үлес қоса алады. Интерактивті оқыту, мультимедиялық материалдар, жекелендірілген оқыту оқуға ынталандыратын және өмір бойы оқуға деген сүйіспеншілікті оята алатын негізгі мүмкіндіктер болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Жалпы орта білім беру мекемелеріндегі электрондық оқыту жүйесі үшін цифрлық білімдік ресурстарды дайындау стандарты ([www. nci.kz](http://www.nci.kz))
2. АҚ «Білім беруді ақпараттандырудың ұлттық орталығы» (www. nci.kz)
3. Infourok.ru «Цифрландыру дәуіріндегі мектепке дейінгі тәрбие мен білім берудің ғаламдық болашағы» (ust.kz)
4. А.Абаева «Жаңа ақпараттық технологияларды оқу үрдісінде қолдану». Информатика негіздері 2012, №1.

БАЛАНЫҢ ТІЛІН ДАМУДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

*Мусағалиева Гаухар Амангельдиевна
БҚО, Орал қаласы
№21 «Алпамыс» бөбекжайының
қазақ тілі мұғалімі*

*Дусекова Жанна Әбдіғалымқызы
БҚО, Орал қаласы
№21 «Алпамыс» бөбекжайының
қазақ тілі мұғалімі*

Аннотация

Қазіргі уақытта жасанды интеллект оқытудың инновациялық әдістерін енгізу, білім беру бағдарламаларын әзірлеудің негізгі факторына айналды. Баланың тілін дамытудағы әдістеменің бірі ол қызығушылығын ояту. Заман талабына сәйкес тілге деген қызығушылық пен дұрыс сөйлеу, анық айту осы ЖИ көмегінің маңызы зор. Мектеп жасына дейінгі балалардың тілін дамытудағы инновациялық технологияларының бірі ЖИ білім беру платформаларының мүмкіндіктерін ұсынып отырмыз.

Мақсаты: Инновациялық технологиялар арқылы баланың мемлекеттік тілді меңгеруі. Жасанды Интеллект көмегімен тіл ұстарту жаттығуларын тиімді ұйымдастыру. Анимациялық ойындар арқылы балалардың вербалды қарым-қатынасын орнату.

«Жүз рет істегеннен, бір рет көрген артық» деген сөздерді ескере отырып, ұйымдастырылған іс-әрекетімізде мүмкіншілігіне қарай мультимедиялық ойындарды пайдаланып отырсақ мұғалімнің ұтары сөзсіз. Тек оларды тиімді, жүйелі түрде қолдану ұстаздың шеберлігіне байланысты әрқилы жүзеге асырылуы мүмкін.

Осы технологияны пайдаланудың тиімді тұстары:

- баланың тілге, пәнге деген жеке қызығушылығын оятады;
- танымдық қабілеттілігін қалыптастырады;
- этно педагогикалық тәрбие береді;
- баланың шығармашылық жұмысқа баулиды;
- ұстаздың уақытын үнемдейді;
- қосымша мәліметтер береді.
- Мультимедиялық ойындарды пайдаланудың ұстазға береріне келсек:
 - барлық баланы оқыту;
 - тәрбие үрдісін тиімді ұйымдастыруға көмектесу;
 - білім берудің формасын оңайландыру міндеттерін атқару;
 - тәрбиеленушінің жеке қабілетін айқындау, іздену.

Яғни, әр қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекеттерде анимациялық слайдтар, тақырыпқа байланысты инновациялық платформалар, жасанды интеллект қолдану арқылы өткізсек, әр іс-әрекетіміздің өзінде баланың тілге деген қызығушылығымызбен баурап алатынымыз сөзсіз.

Әр баланың өз жаңалық-жасампаздығы болса, біздің тіліміздегі тілдік талдауларға қажетті жаңалықтың бірі – сатылай оқыту технологиясы. Тіл білімінің қай саласы болмасын сатылап талдауға бағынады. Сатылай комплексті талдаудың маңызы зор деп ойлаймын:

- баланың материалды қалай меңгергендігі байқалады;

- білімін тұрақтандыруға көмектеседі;
- ізденуге жетелейді, қызықтырады;
- талдау нәтижесінде балалардың ойлау, есте сақтау қабілеті артады;
- өзіндік пікірі қалыптасады.

«Қызығушылығын ояту» кезеңінде алдыңғы өткен тақырыпты тексеру мақсатында QUIZ жұмыстарын өткізу арқылы баланың білім деңгейін қадағалап, «Топтастыру» стратегиясы арқылы баламен бірлесе жаңа сөздерді меңгертуге болады.

Инновациялық білім беру – іскерліктің жаңа түрі. Білім беру жүйесіндегі инновациялық тәсілдер заманауи педагогика мен білім беру реформаларының негізгі аспектісін білдіреді. Балаларға жай ғана тілді түсіндіріп қана қоймай оларға 3D форматта әртүрлі сайттарды қолдану арқылы тілін дамыту. Баланың тілін дамытудағы мақсаттарының бірі – пәнге, тілге деген қызығушылық. Іс – әрекетте бағдарламасыз дайын 3D модель қолдану. Trimble нейрожелісі арқылы 3 модель құруға болады.

Genially - интерактивті және анимациялық ойындар жасаймыз. Слайдтарға, инфографикаға, электрондық оқытуға және т.б. арналған 200+ кәсіби дизайн. Тегін Пайдалануға оңай.

D-id нейрожелімен видео құру. Ұйымдастырылған іс – әрекетке арналған ертегі кейіпкерлерін сөйлету бейнежазбалары.

Clipdrop – сурет салу нейрожелісі. Онлайн тақтада сурет салу.

Educarplay - көмегімен ойын жасау пиццаға тапсырыс беру сияқты оңай және жылдам ойындар бар. Ұпайларды сақтау, оларды басқа платформаларға біріктіру сияқты мүмкіншіліктері бар.

Narakeet Tools – қазақша диктор.

Геймификацияға арналған топ сервистер.

Blooket - заманауи шолу ойынының қызықты жаңа нұсқасы. Ол соңғы оқу тәжірибесін жасау үшін әрекетті біліммен сәйкестендіруге бағытталған!

Қашықтықтан оқыту кезіндегі дидактикалық материалдар.

Интерактивті тапсырмалар: learningapps, Logiclike, JOyteka, Activinspire, Meetsocrative.

Пазл, кроссворд ребус құру ресурстары: Onlinepuzzle.ru, Crossmaker.ru, Wordwall.

Топқа бөлу ресурстары: Classtools, Flippity, Classdojo, Nismath.

Сондай-ақ бөбекжайда **Жасанды интеллект** көмегімен қашықтан ұйымдастырылған іс-әрекеттер (оқыту). Педагогтердің кәсіби дамуына **Жасанды интеллект** ықпалын да ескеруіміз қажет.

Жоғарыда көрсетілген платформалар мен жасанды интеллект түрлерінен бөлек тағы да біршама қолданбаларды ұсынамыз:

- Curipod – интерактивті материалдар жасаушы;
- Media.io – медиафайлдарды жақсартуға арналған құрал;
- Hilink – сабақжоспарын жасау генераторы;
- Decktopus – презентация жасайтын нейрожелі;
- Whimsical – ақыл-ой карталары;
- Nearpod – 3д бейнелер жиынтық платформасы;
- MagicSchool.ai – контент генератор;
- Canva – көптеген дизайнға ие презентация жасаушы;
- Learn.Genetics – дайын материал видеосабактар;
- Educarplay – интерактивті тапсырмалар орындауға арналған қолданба.

Практикалық жұмыс.

Графикалық диаграммалар балаларға сөздердің шекарасын және олардың бөлек жазылуын нақтырақ сезінуге көмектеседі. Бұл жұмыста әртүрлі суреттер мен заттарды пайдалануға болады. Балалар, ең алдымен, суреттерден (бастауыш + баяндауыш, баяндауыш

+ бастауыш), сондай-ақ біртектес бастауыш мен баяндауышы бар қарапайым сирек кездесетін қарапайым сөйлемдерді құрастыруды үйренеді. Жұмыс сюжеттік суреттерге, сұрақтарға, сызбаларға және т.б. негізге ала отырып, әр түрлі құрылымды ортақ сөйлем құрау дағдысын қалыптастырумен аяқталады, содан кейін оларды екі жақты, жай сөйлемнің бастапқы түріне ықшамдайды.

Интеллектуалдық карталар ақпаратты есте сақтаудың бірегей және қарапайым әдісі болып табылады. Ақыл-ой карталарын үнемі пайдалану кескіндерді пайдалануды әдетке айналдыруға мүмкіндік береді. Ақыл-ой картасы әдісі тақырыпқа назар аударуға және сөздік қорын және үйлесімді сөйлеуді қалыптастыру бойынша мақсатты жұмысты жүргізуге мүмкіндік береді.

Ақыл-ой картасын құрастыру ережелері:

1. Негізгі ой (сурет) жазылады және парақтың ортасына дөңгелектеніледі.
2. Әр негізгі нүкте үшін әртүрлі түсті тұтқаларды пайдаланып, ортасынан алшақ жатқан бұтақтар сызылады.

1. Әрбір бөлім үшін мәліметтерді қосу мүмкіндігін қалдырып, кілт сөзді немесе сөз тіркесін жазу қажет.

2. Таңбалар мен иллюстрациялар қосылады.

3. Әріптерді анық (басылған) жазу керек.

4. Маңызды ойларды үлкенірек әріптермен жазу керек.

5. Еркін пішінді сызықтар белгілі бір элементтерді немесе идеяларды бөлектеу үшін қолданылады.

6. Жад картасын құру кезінде қағаз парағы көлденең орналасады.

Қорытындылай келсек, жасанды интеллект бағалау және есепке алу сияқты әкімшілік тапсырмаларды автоматтандыру үшін пайдаланылуы мүмкін, баланың тілін дамытуда осы технологиялардың маңызы зор. Бұл мұғалімдердің уақытын үнемдеуге және олардың оқуға және тәрбиеленушілермен қарым-қатынасқа көбірек көңіл бөлуіне мүмкіндік береді. Білім беру ландшафтын цифрлық түрлендіру жолы ынтымақтастықты, мәселелерді мұқият қарастыруды және қарқынды дамып келе жатқан жаһандық қоғамда табысқа жетуге дайындалған ұрпағын тәрбиелеуге берік міндеттемені талап етеді. Адам тәжірибесі мен технологиялық инновацияның үйлесімі ХХІ ғасырда білімнің толық әлеуетін ашудың кілті болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 14 қазандағы № 422 бұйрығына қосымша Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің міндетін атқарушының 2016 жылғы 12 тамыздағы № 499 бұйрығына 1-қосымша Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы

2. Мектепке дейінгі жастағы балаларға қазақ тілін үйрету бойынша әдістемелік ұсынымдар – Нұр-Сұлтан қ. 2021ж. – 57 бет. «Мектепке дейінгі балалық шақ») республикалық орталығының Ғылыми-әдістемелік кеңесінің шешімімен (2021 жылғы 21 қыркүйектегі №7 хаттама)

3. Daryn-online сайты

4. Жасанды интеллект оқыту платформалары.

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАНЫ ТӘРБИЕЛЕУДЕГІ ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

Ташкенова Гайша Ракышевна

БҚО, Жәнібек ауданы
Ғұмар Қараш атындағы ЖОББМ
мектепалды сынып тәрбиешісі

Аннотация

Мақалада мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеуде цифрлық технологияларды тиімді пайдалану маңыздылығы қарастырылады. Цифрлық технологиялардың түрлері арқылы мектеп жасына дейінгі балаларды жан-жақты дамыту, олардың танымдық, логикалық және шығармашылық қабілеттерін арттыру, технологияларға деген қызығушылықтарын ояту жөнінде айтылған.

Мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеуде цифрлық технологияларды пайдалану маңызды және қызықты бағыт болып табылады. Мұнда бірнеше негізгі аспектілерді қарастыруға болады:

- балалар цифрлық технологияларды қолдануды үйренеді;
- танымдық және логикалық дағдыларын дамытады;
- топпен жұмыс істеу қабілеттерін арттырады.

Ойын арқылы балаларға қызықты әрі пайдалы тәжірибе сыйлаймыз.

Болашақта цифрлық құралдарды дұрыс пайдалану мүмкіндіктері артады.

1. Цифрлық құралдардың түрлері:

-Мобильді қосымшалар: Балаларға арналған танымдық және оқыту қосымшалары, мысалы, әліпби, сандар, түстер, пішіндер үйренуге арналған қосымшалар.

- Интерактивті тақталар: Ойын және оқу материалдарын көрсетуге, бірге жұмыс істеуге ыңғайлы құрал.

- Электронды кітаптар: Балаларға қызықты және пайдалы ертегілер мен әңгімелерді оқу үшін.

- Робототехника: Қарапайым роботтарды құрастыру және бағдарламалау арқылы балалардың логикалық ойлауын дамыту.

2. Цифрлық технологияларды пайдаланудың артықшылықтары:

-Мотивация және қызығушылық: Цифрлық құралдар балалардың қызығушылығын оятып, оларды оқу процесіне тартады.

- Танымдық және зияткерлік даму: Логикалық ойлау, есте сақтау, зейін қою қабілеттерін дамытуға көмектеседі.

- Коммуникация және әлеуметтік дағдылар: Топпен жұмыс жасау, бір-бірімен қарым-қатынас орнату қабілеттерін дамытады.

3. Қауіпсіздік және шектеулер:

- Уақытты шектеу: Баланың экран алдында көп уақыт өткізбеуін қадағалау.

- Контентті бақылау: Балаларға арналған материалдардың сапасын және қауіпсіздігін қамтамасыз ету.

Шеберлік сынып

1. Кіріспе

Қатысушылармен амандасу.

Амандасу-сәлемдесу.Тілек шоғы

Мақсаты:балаларды біріктіріп,өзара сенім жағдайын құру.Жағымсыз сезімдерден арылту, жақсылық жасауға үйрету.

Ойын барысы: балалар,тәрбиешімен бірге шеңбер құрып отырады. Амандық сөздерді әндетіп айтуға жаттығады.

Қайырлы таң, Асқар! Күліп,басын изеу

Қайырлы таң тәрбиешінің атын атайды.

Қайырлы таң.....шеңбер бойымен балалар бір-бірінің аттарын атап шығады.

Қайырлы таң аспан!

Қайырлы таң,барлық жақсылық өзімізге!Балалар қолдарын жандарына жайып, кейін түсіреді.

Ойын барысы: Балалар дөңгелене отырады, әрқайсысының қолында гүл.

Педагог өзі бастап сәлемдеседі, балалар қолдарындағы гүлді бір-біріне тілек айту арқылы ұсынады. Гүл шоқтары бірте - бірте көбейіп, тәрбиешінің өзіне бір құшақ гүл - Тілек шоғы болып оралады. Өзгелерге денсаулық тілеп, жақсылық жасасаң, ол өзіңе қайтып оралады деп қорытынды жасайды.

- Шеберлік сыныптың мақсаты мен міндеттерін түсіндіру.

Шеберлік сынып мақсаты:

Мектеп жасына дейінгі балаларды цифрлық технологияларды қолдану арқылы жан-жақты дамыту, олардың танымдық, логикалық және шығармашылық қабілеттерін арттыру, технологияларға деген қызығушылықтарын ояту.

Міндеттері:

-балаларды цифрлық технологиялар арқылы ойнау және үйрену процесіне тарту;

-логикалық ойлау мен ынтымақтастық дағдыларын қалыптастыру;

-танымдық қабілеттерін дамыту.

2. Теориялық бөлім (20 минут)

- Цифрлық технологиялардың түрлері мен олардың бала тәрбиесіндегі орны.

- Мобильді қосымшалар мен интерактивті құралдарды пайдалану бойынша мысалдар.

Балаларға арналған мобильді қосымшалар:

1.Kitap және Audiokitap

Қазақстанның ашық кітапханасы аталатын бұл жоба 5мыңнан астам кітапты оқуға және тыңдауға мүмкіндік береді. Кітапхана қорында 500-ден аса автордың туындылары жинақталған. Аудиокітаптың ерекшелігі-кітаптарды автордың өзі немесе кәсіби диктор оқыған.

2.IQ Bala

Бұл мобильді қосымша телефон арқылы қазақ тілін меңгеріп,тіпті латын таңбаларын тануға мүмкіндік береді.Бұл тәсіл болашақта бүлдіршіндердің жаңа әліппені тез үйренуіне көмектеседі. Мобильді ойын жаттығулары 2-10 жас аралығындағы балаларға арналған.Жоба авторы-Алмас Топеев.

3.BalaSoyle

Қосымшадан ойын арқылы қазақ тілін үйренуге болады. Қысқа уақыт ішінде әдеби және ауызекі сөйлеу тілдерін жетік меңгеруге болады. Қазақ тілінде оңай сөйлесуді, оқуды, сөздерді дұрыс айтуды және сөйлемдерді дұрыс құруды үйретеді. Қосымшада балалардың қазақ тілін дұрыс сөйлеу, оның сөздік қорын кеңейту және қоршаған ортаны танып білу секілді қажетті білім көздері табылады.

4.Жеті қазына

Қазақстан туралы энциклопедиялық ресурс. Энциклопедия моделінде жасалған қосымша 7 бөлімнен тұрады:

-Сандардың қасиетті мағыналары

-Салт-дәстүрлер

-Ұлттық мұра

- Халық даналығы
- Ұлттық шығармашылық
- Тайқазан
- Ұлы дала ғажайыптары

5.Кім білгіш

Бұл –мобильді қосымша түрінде ұсынылған интеллектуалды ойын.Оның базасында түрлі тақырыптағы 35 мыңнан астам сұрақ бар. Түрлі анимациялық әдістер мен дыбыстық жүйе негізінде дайындалған, сан алуан тақырыптағы сұрақтарды қамтитын интеллектуалды викториналық ойын.

6.Balatili

Balatili қосымшасы қазақ тілін оқып, дамытқысы келетін, үш жастан асқан балаларға, сонымен қатар бала тәрбиесі мен оқытуды жүзеге асырушы тәрбиешілерге арналады. Сайтта дыбыс пен әріп, сөз, сөз тіркесі, сөйлем, мәтін, тұрақты сөз тіркестеріне қатысты дидактикалық оқу материалдары сонымен бірге балалардың тілдік, жазу және көркем жазу, оқу дағдыларын қалыптасыру мақсатындағы оқыту материалдары қамтылады. Балалардың жас ерекшеліктеріне сәйкес оқуға арналған көркем мәтіндер, соның ішінде қызықты әңгімелер, тақырыптық өлеңдер, интерактивке негізделіп жасалған жаңылтпаштар, жұмбақтар мен мақал-мәтелдер топтастырылады.

7.Zhanuar 4D

Жобаның мақсаты - баланың зейінін аулап, ой-өрісі мен шығармашылығын дамыту. Күнделікті кітаптардың бетін парақтау, қазіргі заман баласын тез жалықтырады, ал технологиялардың көмегімен кейіпкерлерге жан бітіп, баламен тілдесіп, материалдың күрделі жақтарын түсіндіріп, түп-негізін анықтауға көмек көрсетіледі. Бейнекөріністі 3D арқылы шынайылыққа өткізу тәсілдемесі арқылы әлдеқайда қызық әрі түсінікті.

3. Практикалық бөлім

- Қатысушыларға бірнеше цифрлық құралдарды қолданып көруге мүмкіндік беру.
- Мобильді қосымшалармен жұмыс: балаларға арналған ойындар мен оқу материалдары.

4. Қорытынды

- Шеберлік сыныптың нәтижелерін талқылау.
- Қатысушылардың пікірлері мен сұрақтарына жауап беру.
- Болашақта цифрлық технологияларды қолдану мүмкіндіктері мен бағыттары туралы ой бөлісу.

Қорытынды

Цифрлық технологиялар мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеуде үлкен мүмкіндіктерді ашады. Оларды дұрыс және тиімді пайдалану арқылы балалардың жан-жақты дамуына қол жеткізуге болады.

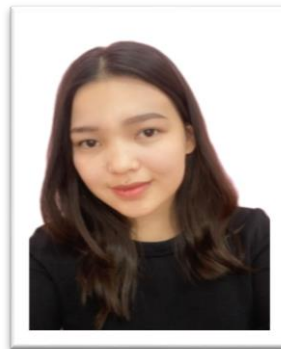
Пайданылған әдебиеттер

1. Мектепке дейінгі ұйымдардың тәрбиелеу-оқыту жұмысында инновациялық технологияларды енгізудің талаптары: әдістемелік ұсыным. – Астана, 2014, – 36 б. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің «Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығы
2. Тәрбиелеу-оқыту барысында инновациялық технологияларды интерактивтік жабдықтар негізінде қолдану әдістері: әдістемелік ұсынымдар. /– Астана, 2015. – 16 б. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің «Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығы.
3. Мектепке дейінгі ұйымдарға инновациялық технологиялар мен әдістерді енгізу бойынша бағдарлама. – Астана, 2015ж. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің «Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығы.
4. «Компьютерлер және жас балалар» журналы, 23 бет

ЗАМАНАУИ 3D КӨРНЕКІЛІКТЕРДІ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

***Кенжебаева Айымгүл Рысқалиқызы,
Батыс Қазақстан облысы
Орал қаласы №37 «Жұлдыз-ай»
бөбекжайының психологі***

***Ишанова Айжанар Ермекқызы,
Батыс Қазақстан облысы
Орал қаласы №37 «Жұлдыз-ай»
бөбекжайының тәрбиешісі***

Аннотация

Мақалада мектепке дейінгі ұйымда заманауи 3Д жанды көрнекіліктерді қолдану мүмкіндігі мен тиімділігі баяндалған. Цифрлық технология негізінде мектеп жасына дейінгі балалардың іс-әрекетін мазмұнды және әсерлі ұйымдастыру тәжірибесі ұсынылған.

Қазіргі уақытта айналаны қоршаған цифрлық кеңістік ерте жастан бастап баланың өмірінің ажырамас бөлігіне айналды. Бүгінгі таңда цифрлық гаджеттер балалардың күнделікті өміріне берік еніп кеткендігін байқауға болады. Осы белең алған құбылысты пайдалы жағынан қалай қолдануға болады? Бұл ата-аналар мен педагог-тәрбиешілерді толғандырған өзекті мәселелердің бірі.

Аталған мәселенің шешіміне орай заманауи педагог мамандар балаларды дамыту мен оқытуда инновациялық технологияларды, яғни аудио және бейнематериалдарды, презентацияларды жиі қолданады. Тәжірибе көрсеткендей, тәрбиешілер ұйымдастырылған іс-әрекеттерде дәстүрлі оқыту әдістерін қолданады: көрнекі, ауызша, практикалық әдістермен жұмыс істейді. Мысалы, мектепке дейінгі ұйымда көрнекілікті дұрыс қолдану баланың тақырыбы бойынша нақты түсініктерін қалыптастыруға ықпал етеді, зейінді, фонематикалық қабылдауды, логикалық ойлауды және сөйлеуді дамытады, материалды талдау арқылы жалпылауға көмектеседі, олар кейінірек тәжірибеде қолданылады. Осы әдістермен қатар цифрлық 3Д көрнекілік әдісі баланың ерекше қызығушылығын туғызып, жаңаны тануға, ашуға, әрекет етуге ықпал етеді. Бұл білім беру саласында заманауи компьютерлік технологияларды кіріктіру жүзеге асып отырғанына дәлел болады. Десек те, цифрлық құралдарды қолдану тиімділігі әлі де зерттелуде.

Көрнекілік принципі негізгі әдістемелік принциптердің бірі ретінде мектеп жасына дейінгі балаларды оқытуда ерекше рөл атқарады. Ұзақ уақыт бойы оны тәрбиешілер мен психологтар зерттеп келеді, бірақ бүгінгі күнге дейін өзектілігін, құндылығын жоғалтқан жоқ.

Әр түрлі иллюстрациялар, демонстрациялар және компьютерлендіру арқылы қамтамасыз етілетін оқу-тәрбие процесіндегі 3Д көрнекілік мектеп жасына дейінгі балалардың ақыл-ой, танымдық шеңберін байытады, байқау мен ойлауды дамытады, оқу материалын тереңірек игеруге көмектеседі.

Цифрлық 3Д технологиялар дамыта оқыту міндеттерін шешудің және іс-әрекеттік тәсілді іске асырудың, мектепке дейінгі білім беру ұйымының даму ортасын байытудың тиімді құралы болып табылады. Мектепке дейінгі ұйымдағы ұйымдастырылған іс-әрекеттерде

балалардың дамуы үшін 3Д көрнекілік құралдарын қолдану материалды сәтті игеруге пайдалы әсер етеді, қызығушылықты арттырады, назар аударады, балалардың алған біліміне эмоционалды-бағалау қатынасын дамытуға ықпал етеді.

Осыған байланысты 3Д көрнекіліктерді пайдалану кезінде бірқатар шарттарды сақтау қажет:

1. Көрнекілік баланың жасына және психикалық жағдайына сәйкес келуі керек.
2. Ұйымдастырылған іс-әрекеттің тиісті сәтінде ғана қолданыңыз.
3. 3Д көрнекіліктерді көрсету кезінде негізгі және негізгі емес нәрсені ажырату қажет.
4. Балаларды жақсы қабылдау үшін ілеспе түсініктемелерді алдын-ала ойластыру керек.
5. Көрсетілген материал ұйымдастырылатын іс-әрекеттің мазмұнымен келісілуі тиіс.
6. Берілген ақпаратты талдауға балаларды тарту керек.
7. Көрнекі құралдардың мазмұны мен ерекшеліктерін ескере отырып, оқу материалы мен балалардың еңбегін жеткізудің әртүрлі формалары мен әдістерін ұтымды үйлестіру қажет.

Цифрлық технологиялар балабақшаның дамушы ортасын байытатын дамытушылық оқыту және іс-әрекеттік тәсілді іске асыру міндеттерін шешудің тиімді құралы болып табылады. Виртуалды оқу мәселелерін шешу барысында балалар мектепке дейінгі білім берудің мемлекеттік білім беру стандартының мақсаттары болып табылатын шығармашылық, бастамашылық, қызығушылық, табандылық, еңбекқорлық, жауапкершілікті дамытады. Осыған орай цифрлық көрнекіліктер бүгінде іс-тәжірибелерге кеңінен ене бастады.

Біз балабақшамызда AR технологиясы қолданыс тапты, *Star studio* приложениесімен ойындар жасақталды, *quiver* қосымшасымен суреттер дайындап қолданамыз. AR технологиясы «*виртуалды шындық*» яғни адамның көру, есту және сезім қабілеттеріне әсер ету арқылы берілетін жасанды кеңістік. AR технологиясын кіші топ балаларынан бастап қолдануға болады. AR технологияны сонымен қатар психологиялық құрал ретінде де кеңінен қолданып жатыр. Мысалы, психология саласына келетін болсақ кейбір балалар тараканнан өрмекшіден т.с. қорқады соған байланысты VR арқылы сол қорқыныштарды қауіпсіз ортада қарым – қатынас орнату мүмкіндігі пайда болады. Сондай орталардың көмегімен фобиялардан арылуға болады.

Star studio қосымшасы балаларға арналған интерактивті кітап. Бұл кітаптің ерекшелігі

3в1

- Қосымша шынайылық
- Өзің бояп үйрен
- Әр жануарға ақпарат

Quiver қосымшасы балалардың көркемдік талантын ашуға мүмкіндік береді және жеке туындыларымен өзара әрекеттеседі. Боялған суреттер тікелей «өмірге келеді». Гаджет экранында таңдалған боялған анимациялық кейіпкерлермен ойнау мүмкіндігі пайда болады. Қолданудың қуанышынан басқа, қосымша баланың дамуына көмектеседі.

Quiver-бұл керемет әртүрлі тақырыптар бойынша дағдылар мен білімді дамыту құралы.

Сонымен қатар, өзіңізде күнделікті ҰІӨ-де қолданатын көрнекіліктерді тақырыбыңызға сай жасауға болады. Ол үшін *Stories AR* қосымшасын сайттан жазылым сатып алу арқылы жасауға болады. Фотомен видеобейнені біріктіріп, QR штрихын жүктеу арқылы жасалады. Біз қолданыста жасап, ойнатып жүрген ойындарымызды атасақ;

- Құстар әлемі
- «Киіз үй» ішіндегі ертегі әлемі
- «Күн жүйесі»
- Жабайы жануарлар 3Д альбомы
- Көңілді сандар
- Түстер
- Жыл мезгілдері

- Әлияның жұмбақтары
- Тірі және өлі табиғат
- Пішіндер
- «Не артық?» дидактикалық ойыны

Заманауи 3Д технологиялар мультимедиямен жұмыс істеуге яғни, фильмдерді көруге немесе әртүрлі сипаттағы аудио жазбаларды тыңдауға мүмкіндік береді. Бұл білім беру процесін едәуір жеңілдетеді, өйткені педагог-тәрбиешіге материалды түсіндіруге көмек болады. Бұл әдіс визуалды және есту қабылдауына негізделген, бұл ойлауға, танымдық белсенділікке үлкен әсер етеді. Электрондық ойындар мен құралдар балаларға тәуелсіздікке үйренуге, өзін-өзі бақылау дағдыларын дамытуға көмектеседі. Техникалық оқыту құралдарын пайдалану олардың жинақылығын, зейінін, табандылығын дамытуға көмектеседі. Заманауи құралдар педагогикалық процесті оңтайландыруға, мектеп жасына дейінгі балаларды оқытуды жекелендіруге және олардың балабақшадағы оқу бағдарламасымен танысу тиімділігін арттыруға мүмкіндік береді.

Сонымен заманауи 3Д жанды көрнекілік материалды балаға ойын арқылы жеткізуге, оны шамадан тыс жүктемей, нақты жағдайда елестету қиын процесті модельдеуге мүмкіндік береді. 3Д көрнекіліктер оқытуды күшейту, ойын арқылы оқыту, эмоционалды сәттерді кезектестіру арқылы жүзеге асырылады. Заманауи 3Д жанды көрнекілік балалардың түрлі іс-әрекеті мен ойын мотивациясын танымдық әрекетке көшіру ықпал етеді, олардың әрекеттерін тіркеуге, бақылауға, жоспарлауға көмектеседі.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Литвинова С. Н. Цифровые инструменты в работе с детьми дошкольного возраста: учебное пособие для вузов / С.Н. Литвинова, Ю.В. Чельшева. – Издательство Юрайт, 2021. –188с
2. Бондарчук, О.А. Особенности формирования мировоззрения дошкольника под влиянием информационных технологий / О. А. Бондарчук // Научный альманах. – 2019. – № 5. – С136-138
3. Петроченко Г.Г. Развитие детей 6-7 лет и подготовка их к школе: учеб. пособие для пед. ин-тов по спец. «Педагогика и психология (дошкол.) / Г. Г. Петроченко. - 4-е изд., перераб и доп. - Мн.: Высш. школа, 2010.
4. Яружина А.И. Использование электронных пособий при ознакомлении детей старшего дошкольного возраста с космосом / А. И. Яружина // Педагогика: традиции и инновации: материалы VI Междунар. науч. конф. февраль 2015 г., Челябинск, 2015.

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ДАЙЫНДЫҚТА ЦИФРЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ РЕСУРСТАРЫН ПАЙДАЛАҢУ МҮМКІНДІКТЕРІ

Ибраева Диляра Ибраевна,
БҚО, Теректі ауданы
Подстепный №1 ЖОББМ
мектепалды сынып тәрбиешісі

Аннотация

Мақалада цифрлық білім беру ресурстарын пайдалану, тәрбиеленушілердің белсенділігін арттыруға мүмкіндік беру, педагогикалық үдерістің сапасын және педагогтердің кәсіби деңгейін арттыруға бағытталған жұмыстар жөнінде айтылған.

Мақсаты: Заманауи цифрлық білім беру кеңістігін ұйымдастыру арқылы білім берудің сапасы мен қолжетімділігін арттыру.

Міндеттері:

- жоғары жылдамдықты Интернет қосылымымен қамтамасыз ету;
- білім беру процесінің барлық қатысушылары ақпараттық деңгейде тартылатын және өзара байланысты болатын бірыңғай ақпараттық кеңістікті ұйымдастыру;
- цифрлық технологияларды пайдалана отырып, оқу процесінің заманауи үлгілерін іске асыруға мүмкіндік беру;
- білім беру процесіне заманауи әдістерді енгізу;
- цифрлық технологияларды пайдалану;

Күтілетін нәтиже:

- мектепке дейінгі білім беру ұйымының білім алушылардың сабаққа деген қызығушылықтары артады;
- қызықты видео ойындар ұйымдастырылады, интернет арқылы тапсырмалар орындай алады.
- мектепке дейінгі білім берудің мемлекеттік білім беру стандартына сәйкес негізгі және қосымша білім беру бағдарламаларының құрылымында жұмыс бағдарламаларын іске асыру үшін цифрлық білім беру ресурстары бар оқу-әдістемелік жиынтықтары әзірленеді;

Цифрлық технологияларды қолдану кез келген адам (мұғалім, бала, ата-ана) ұялы телефон, ноутбук немесе планшет арқылы цифрлық әлемде қозғала алатын және қажетті көмек пен ақпаратты ала алатындай жағдайларды қамтамасыз етеді. Цифрлық білім беру ресурстарын пайдалану - оқушылардың белсенділігін арттыруға мүмкіндік береді, педагогикалық үдерістің сапасын және мұғалімдердің кәсіби деңгейін арттыруға, білім беру қатынастарының барлық қатысушыларының өзара әрекеттесу формаларын әртараптандыруға мүмкіндік береді. Қазіргі уақытта қоршаған цифрлық кеңістік ерте жастан бастап бала өмірінің ажырамас бөлігіне айналды. Баланың қоршаған әлем, жалпыадамзаттық құндылықтар, адамдар арасындағы қарым-қатынас туралы түсініктерін қалыптастырудың қайнар көзі тек ата-аналар, әлеуметтік орта және білім беру ұйымдары ғана емес, сонымен қатар медиа ресурстар болып табылады.

Қазіргі заманғы балалар үшін компьютерлік құралдарды қолдану арқылы танымдық, зерттеушілік, ойын әрекеттері күнделікті, тартымды іс-әрекет, жаңа білім мен тәжірибе алудың қолжетімді тәсілі болып табылады. Планшеттер мен телефондардың арбада және ата-анасының тізесінде отырған балалардың ойыншықтары екені бізді таң қалдырмайды. Ерте жастан бастап балалар электронды құрылғыларды меңгереді, қандай батырманы басу керектігін біледі. Ал ересектер үшін бұл ыңғайлы: баламен қарым-қатынас жасауда қиналудың қажеті жоқ. Балалар электронды құрылғылардың ойыншық ретінде қызмет етуіне дағдыланады. Бірақ олардың мүмкіндіктерінің ауқымы әлдеқайда кең.

Мектепке дейінгі білім беру ұйымында заманауи цифрлық ортаны ұйымдастыру мемлекеттік білім беру стандартының негізгі қағидаларын, мақсаттары мен міндеттерін жүзеге асыруға ықпал етеді. Интерактивті оқыту ойындары әртүрлі қабілеттері мен мүмкіндіктері бар балаларды бір мезгілде оқытуды ұйымдастыруға, әр баланың жеке ерекшеліктеріне қарай тәрбиелік іс-әрекетті қалыптастыруға мүмкіндік береді. Цифрлық технологиялар дамытушылық оқыту мәселелерін шешудің және іс-әрекеттік тәсілді жүзеге асырудың, мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының дамытушылық ортасын байытудың тиімді құралы болып табылады. Виртуалды білім беру мәселелерін шешу барысында балалардың шығармашылық қабілеті, бастамашылдығы, ізденімпаздығы, табандылығы, еңбекқорлығы, жауапкершілігі дамиды, бұл мемлекеттік білім беру стандартының мақсаттары болып табылады. Цифрлық технологиялар балабақшаның отбасымен ынтымақтастығын ұйымдастыруда, оның ішінде қашықтықтан оқытуды ұйымдастыруда, әлеуметтік білім беру желілері мен қоғамдастықтарын құруда маңызды буын бола алады.

Цифрлық технологияларды қолдану арқылы білім беру іс-әрекетінің 3 түрі бар:

- ❖ Интерактивті оқыту
- ❖ Мультимедиялық қолдаумен сабақ
- ❖ **Онлайн ресурстар**

Цифрлық технологиялар балаларға білім беруді қызықты ететін интерактивті оқыту тәжірибесін ұсынады. Балабақша тәрбиеленушілері жаңа тұжырымдамалар мен дағдыларды қызықты үйрену үшін *интерактивті* қосымшалар мен ойындарды қолдана алады.

Мысалы: олар математиканы фигуралар немесе сандар арқылы математикалық есептерді шешуді талап ететін ойындар арқылы үйрене алады. Интерактивті оқыту балаларға оқытудың *практикалық* тәсілін қолдануға мүмкіндік береді, бұл оларды жаңа нәрсені зерттеуге және ашуға итермелейді. Жаңадан қосылған жасанды интеллект арқылы балаларға тақырыпты түсірдіру де өте тиімді болады. Creative Reality Studio платформасында жасанды интеллект жасауға болады. Практикалық жұмыс.

Мектепалды сынып

Сөйлеуді дамыту ҰІӨ

Тақырыбы: «Тұңғыш қазақ ғарышкері» С.Қалиев өлеңін жаттау.

D-ID | The #1 Choice for AI Generated Video Creation Platform платформасы арқылы құрылған ұйымдастырылған іс әрекетінен үзінді.

https://studio.d-id.com/share?id=9ffdd545e5e9ef3119c948bc8c2ea8eb&utm_source=copy

МУЛЬТИМЕДИЯЛЫҚ ҚОЛДАУМЕН ҮІӨ

Омарова Мирангүл Нұрлыбекқызы.

БҚО, Теректі ауданы
Жайық негізгі орта мектебінің
мектепалды сынып тәрбиешісі

Тыңдалым: https://studio.d-id.com/share?id=9a956286ad484334a7dd7572f18b7794&utm_source=copy

Сәлеметсіздер ме? Әріптестер! Мен Di di ai платформасы арқылы жасалға жасанды интеллект Мирангүл Нұрлыбекқызы боламын.

Мультимедиялық қолдаумен өткізетін іс әрекет туралы түсіндіріп өтетін болсам. *Цифрлық технологиялар* әртүрлі оқу қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін **бейне, сурет және аудио** сияқты әртүрлі мультимедиялық материалдарды пайдалануға мүмкіндік береді. Мультимедиялық материалдардың көмегімен балабақша тәрбиеленушілері қабылдау қиын болуы мүмкін ұғымдарды түсінуге көмектесетін визуалды және есту құралдарының әртүрлі түрлерімен таныса алады. Бұл материалдар олардың оқуға деген қызығушылығын арттыра алады.

LogicLike, <https://www.igraemsa.ru/> платформаларында балалардың логикалық ойлауын дамытуға арналған ойындар орналасқан. («Играемся») платформасы балаларға арналған түрлі ойындар бар. Бұл сайт тегін әрі өте қызықты, басқа да көптеген балаларға арналған тегін платформаларды іс әрекет кезінде қолдануға болады.

<https://chudo-udo.info/> (Чудо-юдо) порталында балаларға арналған кроссвордтар, ребустар, түрлі жазу түрлері, жаңылтпаштар, аудио-ертегілер жинақталған.

<http://www.razvitierebenka.com/> («Развитие ребенка») сайты.

<https://pochemu4ka.ru/> (Почемучка) сайтында көптеген ата-аналарға арналған конкурстар орналасқан. Бұл ата-аналардың балаларды жақсы түсінуіне дұрыс қарым-қатынас жасауына көмектеседі.

Интернет ресурстар Worldwall бағдарламасы (тегін бағдарлама)

Тыңдалым.

https://studio.d-id.com/share?id=c0dcb0898913c6808ea31db9d26a2690&utm_source=copy

Жаңа технологиялар сан түрлі оны игеріп қолдану тәрбиешінің шеберлігіне байланысты. Оқу іс әрекетінде тиімді әдіс-тәсілдерді пайдалана отырып, іс әрекетті қызғылықты да тартымды өткізу тәрбиешінің шеберлігіне байланысты екені баршамызға мәлім.

Мысалы: ақпараттық технологиялардың ішіндегі **wordwall** интерактивті тапсырма құру сервисін қолдану өте тиімді.

Wordwall интерактивті тапсырма құру сервисін қолдану төмендегіде мақсатты көздейді:

Балалардың ақпаратпен жұмыс жасау іскерлігін қалыптастыру арқылы коммуникативтік қабілеттерін, ақыл ойын, танымдық және шығармашылық қабілеттерін дамыту алған білімдерін практикалық іс-әрекетте қолдануға үйрету. Төмендегі сілтемде көрсетілген ойын түрлері менің **Wordwall** программасы арқылы құрылған ойындарым.

<https://wordwall.net/ru/resource/72132441> (1-10 сандарын атап шығу)

<https://wordwall.net/ru/resource/73170077> (балабақшадағы сергіту сәті)

<https://wordwall.net/ru/resource/72079883> (сыңарын тап ойыны)
<https://wordwall.net/ru/resource/52297981> (таңдап, дұрысын белгіле).

ОНЛАЙН РЕСУРСТАР

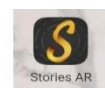
Каримова Махаббат Нурболатовна

БҚО, Теректі ауданы
Госплемстанция ЖОББМ
мектепалды сынып тәрбиешісі

Сандық технологиялар интернеттегі ресурстарға оңай қол жеткізуге мүмкіндік береді, әйтпесе табу қиын болады. *Электрондық кітаптар, білім беру веб-сайттары және онлайн кітапханалар* сияқты онлайн ресурстар сыныпта оқытуды қолдайтын көптеген оқу материалдарын ұсынады. Бұл ресурстарда балабақша тәрбиеленушілерін сыныптан тыс білім іздеуге шабыттандыратын көптеген *ақпарат* бар.

Тыңдалым және Qr арқылы жүктеп әлеуметтік желісінде бөлісуге болады. <https://www.eneasy.kz/imagevideo/QR/ertegi/ErtegiQR.html?ysclid=lywery5qjb257279222>

Ar technology арқылы суреттерді жандандыру арқылы Заманауи жанды көрнекіліктер мен ұйымдастырылған іс-әрекеттерді қызықты өткізуге, интернетсіз интерактивті тақтаны пайдаланып тапсырмалар, ойындар ертегілер видеосын көрсетіп балалардың қызығушылығын арттыруға болады.

1) телефонға осы приложениені жүктеу
2) рет қана qr код енгізу
3) суретке приложение арқылы камера апарамыз, видео ойнайды
қайта қайта qr енгізу керек емес

Интерактивті ойындар PowerPoint арқылы жасалған ойындар

- 1) интерактивті ойындар PowerPoint арқылы жасалған;
- 2) интернетті қажет етпейді;
- 3) сөздерін өзгертіп кез-келген сыныпқа, пәнге пайдалана аласыз;
- 4) жаңаша, қызықты, заманауи, красочный әдіс-тәсілдер;
- 5) ашық ұйым қатысқан мұғалімдер бааууу бұл қандай әдіс, қандай сайттан алдың деп таңқалатын болады;
- 6) пәніңізге деген оқушылардың қызығушылығын арттырасыз;
- 7) ата-аналардың ризашылығын аласыз;
- 8) ұжымда беделіңіз артады;
- 9) креативті мұғалім деген статусқа ие боласыз;
- 10) Ойындар бір-біріне мүлде ұқсамайтын авторлық жаңа ойындар шаблонын аласыз.

Интерактивті жабдықты енгізу мектеп жасына дейінгі баланың ойын кеңістігін шынымен байыту үшін мұғалімдер интерактивті құралдарды қолданудың келесі шарттарын сақтауы керек.

1. «Балалар» іс-әрекетіне жүгіну.
2. Педагогикалық қолдау, балалардың іс-әрекетін ұйымдастыру. Ересек адам ойынды ұйымдастыру үшін қандай сыртқы құрал қолданылатынына қарамастан, баланың жеке жетістіктері мен даму қарқынын ескере отырып, оны кеңейтіп, байыта отырып, балалардың іс-әрекетін бағыттау керек.
3. Балалар шығармашылығын қолдау.
4. «Ақылды» пән ойынға қатысушылардың бір-біріне деген қызығушылығын сақтаған кезде ересек адам мен баланың немесе баланың және басқа балалардың еркін қарым-қатынасы.

5. Баланың дербестігі. Іс-әрекетте әрбір мектеп жасына дейінгі баланың бойында жатқан қабілеттерін өзі ашады, ал оқыту тек осы жаңалыққа апаратын жолды ұсынады.

Интерактивті жабдықтың жұмыс істеу принципі балаға әдеттен тыс нәрсені үйретпеуі керек, керісінше, мектеп жасына дейінгі дамудың табиғи жақтарын кеңейтіп, тереңдетуі керек.

Цифрлық технологияларды енгізудің дәстүрлі оқыту құралдарына қарағанда артықшылықтары бар:

1. Электрондық оқыту құралдарын пайдалану мүмкіндігі, өйткені олар ақпаратты жылдамырақ тасымалдайды.

2. Қозғалыс, дыбыс, анимация балалардың назарын ұзақ уақыт бойы аударады және олардың зерттелетін материалға деген қызығушылығын арттыруға көмектеседі. ҰІӨ жоғары динамикасы материалды тиімді меңгеруге, балалардың есте сақтау қабілетін, қиялын, шығармашылығын дамытуға ықпал етеді.

3. Мектеп жасына дейінгі балалардың көрнекі-бейнелі ойлауын ескере отырып, материалды қабылдауға және жақсы есте сақтауға ықпал ететін көрнекілікті қамтамасыз етеді, бұл өте маңызды. Бұл ретте есте сақтаудың үш түрі қамтылады: көру, есту, моторикалық.

4. Слайд-шоулар мен бейнероликтер қоршаған әлемнен байқау қиын болатын сәттерді көрсетуге мүмкіндік береді: мысалы, гүлдің өсуі, планеталардың Күнді айналуы, толқындардың қозғалысы, жаңбыр жауып тұр.

5. Күнделікті өмірде көрсету және көру мүмкін емес немесе қиын өмірлік жағдайларды модельдеу (мысалы, табиғат дыбыстарын жаңғырту; көліктің жұмысы және т.б.).

6. Цифрлық технологияларды пайдалану балаларды ізденушілік зерттеушілік әрекетке, соның ішінде өз бетінше немесе ата-аналарымен бірге Интернеттен іздеуге ынталандырады;

7. Цифрлық технологиялар – мүмкіндіктері шектеулі балалармен жұмыс істеудің қосымша мүмкіндіктері.

❖ **Қорытындылай келе,** *цифрлық технологиялар* білім беру жүйесінде қажетті өзгерістерге әкеліп соқтырғанын және балалардың балабақшадағы білімге деген ұмтылысын арттыруға айтарлықтай үлес қоса алатынын атап өткен жөн. *Интерактивті оқыту, мультимедиялық материалдар, жекелендірілген оқыту* оқуға ынталандыратын және өмір бойы оқуға деген сүйіспеншілікті оята алатын негізгі мүмкіндіктер болып табылады. Зерттеушілер балабақшадағы білім берудегі цифрлық технологияның әсерін зерттеуді жалғастыра отырып, оларды пайдалану білім беруді қалыптастыруды және оқытудағы инновацияларды ынталандыруды жалғастыратыны анық.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Жалпы орта білім беру мекемелеріндегі электрондық оқыту жүйесі үшін цифрлық білімдік ресурстарды дайындау стандарты. АҚ «Білім беруді ақпараттандырудың ұлттық орталығы» (www.nci.kz)

2. Білім беру жүйесінің басшы және ғылыми-педагогикалық кадрлары біліктілігін арттыратын республикалық институт (www.ripkso.kz)

3. И.В.Роберт Теория и методика информатизации образования. 3-е изд., доп. - М.: ИИОРАО, 2010. - 356с.

4. Савелова Е. В. Цифровые образовательные ресурсы в школе: методика использования. Обществознание. Сборник учебно-методических материалов для педагогических вузов. - М.: Университетская книга, 2008. - 224с.

5. Р.І.Қадірбаева Жаңа ақпараттық-білім технологиясын пайдаланып оқытудың ерекшеліктері //Шығармашылық іс-әрекетті дамыту арқылы бәсекеге қабілетті жеке тұлғаны қалыптастыру мәселелері: Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. - Шымкент-Москва, 2009. — Т. III. — Б. 174–178.

6. Цифрлық білім беру ресурстарын білім беру үдерісінде қолдану /А. Е. Абилхасимова. — Текст : непосредственный // Молодой ученый.—2020.—№14(304).—С.292-295.— URL:<https://moluch.ru/archive/304/68503/>
7. Қазіргі мектепке дейінгі білім беру ұйымындағы ата-аналармен жұмыстың жаңа формалары / Г.А.Антипова // Мектепке дейінгі білім беру мекемесінің тәрбиешісі. — 2011. — № 12.
8. Мектепке дейінгі мекеме және отбасы — балаларды дамытудың біртұтас кеңістігі: әдіс, мектепке дейінгі жастағы қызметкерлерге арналған құралдар. білім беру мекемелері / Т.Н. Доронова [және т.б.]. — М.: ЛИНКА-ПРЕСС, 2001.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМНЫҢ БІЛІМ БЕРУ ҮРДІСІНДЕ ЦИФРЛЫҚ РЕСУРСТАРДЫ ТИІМДІ ПАЙДАЛАНУ

Жұбай Меңдігүл Сырымқызы
БҚО, Орал қаласы, №37 ЖОББМ
мектепалды сынып тәрбиешісі

Аннотация

Мақалада балалардың танымдық, коммуникативтік дағдыларын дамыту және қалыптастыру бағыты бойынша айтылған. Қолданылған түрлі платформалар арқылы жасалған дидактикалық және дамытушы ойындар балалардың қызығушылығын арттыратын құрал екендігі дәлелденген.

Мақсаты: Мектепке дейінгі ұйымдарда цифрлық ресурстарды пайдалану арқылы бәсекеге қабілеттілікті арттыру, оқу -тәрбие процесін жеңілдету немесе жеделдету.

Мектепке дейінгі ұйымдарда білім беру процесінде цифрлық трансформацияны дамыту – күрделі компьютерлік бағдарламалар нәтижесінде дайындалған цифрлық ресурстарды пайдалануды арттыру болып табылады. Цифрлық ресурстар баланың жаңа сөздер мен басқа тілді меңгеруіне, жаңа білім мен біліктерді меңгеруге ықпал етеді. Цифрлық ресурстар ретінде қазіргі уақытта көптеген шетел порталдарында әр түрлі дамытушы және үйретуші балалар ойындары ұсынылады. Олар балалардың үйде, көшеде өз бетімен немесе педагогтің бақылауымен де білім алумен айналысуына көмектеседі. Осы ойындар арқылы балалар оны қоршаған табиғат пен әлеуметтік ақиқат туралы алғаш рет абстрактылы ойлауға үйренеді.

Цифрлық ресурстардың басты көзі: компьютер. Компьютер – заттық-дамытушы ортаны байытушы және түрлендіруші элемент. Ондағы ойындар интерактивтік пен іс-әрекеттік қағидаларды іске асыра отырып, баланың көру, есту, қабылдау, есте сақтау, сөздік-логикалық ойлау және тағы да басқа психикалық қызметтерін дамытуға бағытталады. Сондай-ақ ерте жастағы балалар ересектерге қарағанда жаңа білімдерді көбірек жақсы сіңіреді. Бастысы – оларға оқуды тек тым жеңіл және жағымды ету ғана маңызды. «Компьютерлік технологияларды меңгерген мектеп жасына дейінгі бала «санада ойлауға» аса дайын болады да, мектепке баратын балалардың ойлауына қойылатын негізгі талаптардың бірі болып саналады. Қазіргі балалар медиа әлемімен ерте кездеседі, олар жаңа тұжырымдамалар мен дағдыларды қызықты үйрену үшін интерактивті қосымшалар мен ойындарды қолдана алады. Мысалы, олар математика негіздері ұйымдастырылған іс-әрекетінде пішіндер мен сандарды танымдық, зияткерлік

дағдысын дамытуға арналған ойындар арқылы үйрене алады. Интерактивті оқыту балаларға оқытудың практикалық тәсілін қолдануға мүмкіндік береді, бұл оларды жаңа нәрсені зерттеуге және ашуға итермелейді.

Цифрлық технологиялар әртүрлі оқу қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін *бейне, сурет және аудио* сияқты әртүрлі *мультимедиялық* материалдарды пайдалануға мүмкіндік береді. Мысалы: коммуникативтік дағдыны дамыту үшін ауа-райы құбылыстарын немесе жануарлардың дыбысын тыңдату арқылы қызығушылығын арттырамыз. Мультимедиялық материалдардың көмегімен тәрбиеленушілері қабылдау қиын болуы мүмкін ұғымдарды түсінуге көмектесетін визуалды және есту құралдарының әртүрлі түрлерімен таныса алады.

Сандық технологиялар интернеттегі ресурстарға оңай қол жеткізуге мүмкіндік береді. *Электрондық кітаптар, білім беру веб-сайттары және онлайн кітапханалар* сияқты онлайн ресурстар сыныпта оқытуды қолдайтын көптеген оқу материалдарын ұсынады. Бұл ресурстарда тәрбиеленушілердің сыныптан тыс білім іздеуге шабыттандыратын көптеген *ақпарат* бар.

Осыған орай, бүгінгі тақырыпқа сай Canva, learningapps, wordwall платформаларды үнемі ұйымдастырылған іс-әрекеттерде қолданып келемін.

Canva - бұл дизайнды жаңадан бастағандар мен тәжірибелі кәсіпқойлар үшін тамаша тегін графикалық редактор. Сервис әлеуметтік желілер, шығармашылық бейнелер, презентациялар, Instagram Stories және басқа да көрнекі материалдар үшін тамаша жазбаларды жылдам және оңай жасауға мүмкіндік береді. **Canva** платформасын қолдану арқылы ұйымдастырылған іс-әрекет барысында дайын шаблонды пайдалану арқылы түрлі тақырыптарда презентация жасауға болады және дайын графикалық диктанттарды қолдана отырып балаларға кеңістікті бағдарлау, оң және сол ұғымдарын үйретуге өте қолайлы.

LearningApps.org шағын, жалпыға қолжетімді интерактивті модульдер (бұдан әрі - жаттығулар) арқылы оқыту мен оқытуды қолдауға арналған. Бұл платформа арқылы дидактикалық ойын тапсырмалар жасаймын. Әрбір ұйымдастырылған іс-әрекетті бастамас бұрын миға шабуыл немесе балалардың қызығушылығын арттыру мақсатында түрлі жұмбақтарды осы платформа арқылы пайдаланамын және оларды кейін оқу процесінде өзгертіп қолдануға болады. Мұндай жаттығуларды жасау үшін сайт бірнеше үлгілерді ұсынады.

Wordwall интерактивті тапсырма құру сервисін пайдалану ҰІӨ ұйымдастырушылық, қайталау, жаңа тақырыпты игеру, бекіту, практикум өткізу, қорытындылау, талдау кезеңдерінде, білім бақылауда кеңінен балалардың қызығушылығын, оқуға танымдық қасиетін оятуға өте пайдалы платформа. Объективті бағалауға, оқушының еркін сезінуге ақпараттық-коммуникациялық мәдениетінің деңгейі өсуіне жағдай жасалып, келешекте терең білім алуға көмегі зор. Бұл платформа арқылы да түрлі қоршаған ортаны тануға немесе сауат ашу негіздері, математика негіздері іс-әрекетінде ойын тапсырмалар жасалады.

Қорытындылай келе, цифрлық технологиялар білім беру жүйесінде қажетті өзгерістерге әкеліп соқтырғанын және балалардың білімге деген ұмтылысын арттыруға айтарлықтай үлес қоса алатынын атап өткен жөн. *Интерактивті оқыту, мультимедиялық материалдар* оқуға ынталандыратын және өмір бойы оқуға деген сүйіспеншілікті оята алатын негізгі мүмкіндіктер болып табылады. Білім берудегі цифрлық технологияның әсерін зерттеуді жалғастыра отырып, оларды пайдалану білім беруді қалыптастыруды және оқытудағы инновацияларды ынталандыруды жалғастыратыны анық.

Пайдаланылған әдебиеттер

<https://www.google.com>

https://www.google.com/search?q=canva&sca_esv

<https://wordwall.net/ru/myactivities>

<https://learningapps.org/>

«Мектепке дейінгі ұйымның тәрбиелеу мен оқыту процесіндегі электрондық альбомдардың тиімділігі»

Мендигалиева Акмарал Куанышевна
БҚО Теректі ауданының білім беру
бөлімінің әдіскері,
«COLLABORATION» мобильді топ
мүшелері

Аннотация

Аталған мақалада мектепке дейінгі білім беру процесіндегі инновациялық технологиялар қолдана отырып, AnyFlip Book-тың жасалу жолдары, тәжірибеде жүзеге асырудың тиімді жолдары қарастырылған.

AnyFlip Book — бұл сандық форматтағы интерактивті кітап жасауға арналған қуатты құрал. Бұл платформа кітаптарды, журналдарды, каталогтарды және басқа да баспа материалдарын онлайн режимінде қолжетімді интерактивті flipbook-қа айналдыруға мүмкіндік береді. AnyFlip қолданушыларына оңай оқылатын, беттерді айналдыратын анимациялар мен мультимедиялық мазмұнды қосуға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, бұл платформа әртүрлі құрылғыларға арналған толық икемділік пен қолдау көрсетеді. Оқырмандар мен баспагерлер үшін кітап оқу тәжірибесін жетілдіруге арналған мінсіз шешім.

Any Flip платформасында электронды кітап жасау жолдары

Электронды кітаптардың мақсаты – мәтіндерді сандық форматта ыңғайлы түрде оқу. Орын үнемдеу: мыңдаған кітаптарды бір құрылғыда сақтауға мүмкіндік береді. Қолжетімділік: кітаптарды кез келген уақытта және кез келген жерде жүктеп алып оқуға болады. Мәтіннің баптаулары: қолданушылар шрифтті, мәтіннің көлемін және беттің фонын өзгерте алады. Іздеу және навигация: қажетті бөлімдерді оңай табуға, бетбелгілер жасауға және мәтінді белгілеуге мүмкіндік береді. Энергия тиімділігі: электронды кітаптардың экрандары аз энергия тұтынады және кез келген жарықта жақсы көрінеді.

Электронды кітаптардың пайдасы бірнеше аспектілерде көрінеді:

1. Ыңғайлы пайдалану: Бір құрылғыда көптеген кітаптарды тасымалдауға мүмкіндік береді, бұл әсіресе саяхаттауға ыңғайлы.
2. Қолжетімділік: Кітаптарды онлайн сатып алу немесе кітапханаға қол жеткізу арқылы тез әрі оңай оқуға болады.
3. Көлемі мен салмағы: Электронды кітаптар физикалық кітаптарға қарағанда жеңіл және ықшам, бұл оларды тасымалдауды оңай етеді.
4. Мәтіннің реттелуі: Қолданушы өзіне ыңғайлы шрифт пен мәтін көлемін таңдай алады, бұл оқу процесін жайлы етеді.
5. Түсті экран: Кейбір электронды кітаптарда түсті экрандар бар, бұл кітаптардың иллюстрацияларын немесе графиктерін көрнекі ете алады.
6. Сөздік және түсіндірмелер: Көптеген электронды кітаптарда сөздіктер мен түсіндірмелер болады, бұл жаңа сөздер мен түсініктерді тез үйренуге көмектеседі.
7. Экологиялық тиімділік: Электронды кітаптар қағазды үнемдейді, бұл орманды қорғауға және ресурстарды үнемдеуге ықпал етеді.

Біздің электронды кітабымыздың тақырыбы "Сөйлеуді дамыту". Әр тәрбиеші ұйымдастырылған іс-әрекеттің қысқаша мазмұнына, талаптарына сәйкес әзірлейді. Мақсаттар мен міндеттерге сәйкес ұйымдастырылған іс-әрекетке фотоматериалдар, жабдықтар, аудио және бейне сүйемелдеу таңдалады. Электронды кітапшаның сілтемелері ата-аналарға беріледі.

Электронды кітаптың жасалу жолы.

***1-қадам: Тіркелу және кіру

1. [AnyFlip](https://anyflip.com/) сайтына өтіңіз.
2. Электрондық пошта арқылы тіркеліңіз* немесе егер аккаунтыңыз болса, жүйеге кіріңіз.

***2-қадам: Құжатты жүктеу

1. Жүйеге кіргеннен кейін, басты бетте "Upload PDF" батырмасын басыңыз.
2. Компьютеріңіздегі PDF-файлды таңдаңыз, оны Flipbook-қа айналдырғыңыз келеді.
3. Құжатты жүктеңіз. Файл жүктелгенін және өңделгенін күтіңіз.

***3-қадам: Flipbook параметрлерін орнату

1. Жүктеуден кейін, сіз параметрлер бетіне өтесіз. Мұнда сіз Flipbook-тың атауы мен сипаттамасын өзгерте аласыз.
2. "Advanced Settings" бөлімінде үлгіні таңдап, логотип қосып, интерфейсті және басқа параметрлерді орнатуға болады.

***4-қадам: Жариялау

1. Барлық параметрлерді аяқтағаннан кейін, "Publish" батырмасын басыңыз.
2. Flipbook-ты жалпыға қолжетімді еткіңіз келетінін немесе оны жеке қалдыратыныңызды таңдаңыз.

***5-қадам: Тарату

1. Жарияланғаннан кейін, сіз Flipbook-тың сілтемесін аласыз. Бұл сілтемені әлеуметтік желілерде бөлісуге, электрондық пошта арқылы жіберуге немесе веб-сайтқа қоюға болады.
2. Сондай-ақ, Flipbook-ты AnyFlip ұсынған HTML-код арқылы сайтқа орнатуға болады.

***6-қадам: Басқару

1. Сіздің Flipbook-тарыңыз "My Flipbooks" бөлімінде сақталады, мұнда сіз оларды өңдей аласыз, жоя аласыз немесе оларға қолжетімділікті басқара аласыз.

Қорытынды

AnyFlip платформасы – бұл қазақстандық білім беру саласындағы онлайн платформа, ол балаларға қашықтан білім алуға және педагогтерге ұйымдастырылған іс-әрекетті тиімді ұйымдастыруға, ата-аналарға балабақшадағы баласының жұмысын көріп отыруға көмектеседі. Бұл платформа оқытудың заманауи тәсілдерін қолдана отырып, балалардың білім деңгейін көтеруге және білім беру сапасын арттыруға бағытталған. Платформаның артықшылықтары ретінде оның қолжетімділігі, интерактивті мазмұны, педагогтер мен ата-аналар арасындағы байланыс мүмкіндіктерін атауға болады. AnyFlip платформасы оқу процесін жеңілдетіп, оны интерактивті және қызықты етуге көмектеседі.

Қорытындылай келе, AnyFlip платформасы білім беру саласында инновациялық шешімдерді ұсынатын маңызды құрал болып табылады. Ол балаларға өз білімдерін жетілдіруге, ал педагогтерге ұйымдастыру процесін тиімді басқаруға мүмкіндік береді.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Инновациялық технологиялар арқылы функционалдық сауаттылықты көтерейік. Қазақстан мектебі.2014, №9.
2. Цифрлық білім беру ресурстарын білім беру үдерісінде қолдану /А. Е. Абилхасимова. — Текст : непосредственный // Молодой ученый. — 2020. — №14(304). — С.292-295. — URL:https://moluch.ru/archive/304/68503/
3. Жалпы орта білім беру мекемелеріндегі электрондық оқыту жүйесі үшін цифрлық білімдік ресурстарды дайындау стандарты (www. nci.kz).

«МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДЕ АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ»

***Кудашева Даурия Тулегеновна
БҚО ББ Әдістемелік орталығының
мектепке дейінгі тәрбиелеу мен
оқыту бойынша әдіскері***

***Сиражева Светлана Халеновна
БҚО ББ Әдістемелік орталығының
мектепке дейінгі тәрбиелеу мен
оқыту бойынша әдіскері***

Аннотация

Мақалада мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқыту процесінде ақпараттық технологиялардың маңызды рөл атқаратындығы және педагогтердің оқу үдерісінде қолдану тиімділігі туралы айтылған.

Қазіргі таңда ақпараттық орта өте бай. Қазіргі қоғамда нақты техникалық өзгерістер немесе басқаша айтқанда, техникалық революция болғанын ешкім жоққа шығармайды. Айналамызда өмірді жеңілдететін әртүрлі құрылғылар пайда бола бастады. Бұл факт. Әлбетте, біз белгілі бір қоғамда өмір сүріп жатқандықтан айналамызда ақпараттық технологиялар құралдары қолданылады. Бұл жаһандану үдерісі білім беру жүйесін де айналып өткен жоқ.

Білім беру жүйесінің өзіне де, мектепке дейінгі ұйым педагогіне де жүктелген талаптар көбейіп, педагог мамандығының маңыздылығы артты. Білім беру ортасы қазіргі білім беру жүйесінде, оның ішінде мектепке дейінгі білім беруде де өзгерді, енді ол ақпараттық білім беру ортасы ретінде бола алады. Бүгінгі таңда білім беру мекемелерінде, атап айтқанда, мектепке дейінгі білім беру мекемелерінде ақпараттандырудың мазмұнын құрайтын ақпараттық білім беру ресурстарының әртүрлілігі компьютерлік оқыту құралдары ретінде кеңінен қолданылады. Бұл тек нақты жабдық қана емес, сонымен қатар нақты кәсіби міндеттерді шешуге бағытталған бағдарламалық жасақтама. Мысалы, мектеп жасына дейінгі балалардың педагогтері өз тәжірибелерінде заманауи байланыс құралы – вебинарды қолданады, демек, педагогикалық технологиялар ақпараттық технологияларды қолдану аясында қазіргі заманға сай болып есептеледі. Сонымен, ақпараттық технологиялар дегеніміз не?

Ақпараттық технологиялар – адамдардың білімін кеңейтетін және олардың техникалық және әлеуметтік үдерістерді басқару мүмкіндіктерін дамытатын, ақпаратты жинау, ұйымдастыру, сақтау, өңдеу, беру және ұсыну әдістері мен техникалық құралдарының жиынтығы.

Дәлірек айтқанда, ақпараттық технологиялар – бұл нақты міндеттерді шешетін белгілі бір әдістер мен құралдардың жиынтығы. Қазіргі таңда барлық білім беру мекемелері кем дегенде келесі ақпараттық-технологиялық құралдармен жабдықталған:

- Интерактивті тақта;
- Интерактивті дауыс беру жүйесі;

- Интерактивті үстел;
- Интерактивті планшет (балалар планшеті немесе ноутбук);
- Аппараттық-бағдарламалық кешендер;
- Фото және (немесе) видео-камера;
- Проектор;
- Музыкалық синтезатор немесе фортепиано.

Техникалық құрылғылар бізді және біздің өмірімізді қоршап алды. Онда неге оларды қолданбасқа? Ақпараттық технологиялар оқу үдерісінің элементі ретінде біздің өмірімізге өте органикалық түрде енеді. Осыған байланысты «оң» және «қарсы» пікірлер баршылық. «Ерте жаста АТ қолдану» мәселесін қарастырайық - бұл мәселе ме, жоқ па? Біз ақпараттық технологиялар ғасырында өмір сүріп жатырмыз. Енді педагогтер заман талабымен қатар жүруі керек, балалар үшін технологияның жаңа әлемінің ашушысы болуы керек. Сондықтан, қазіргі балалар компьютерлік технологиялар туралы түсінікке ие болуы керек.

Қазіргі білім беру процесін жаңа ақпараттық технологияларды енгізбей елестету мүмкін емес. Олар педагогтерге білім беру қызметін жүзеге асыруға көмектеседі. Ақпараттық технологияларды қолдану мектеп жасына дейінгі балалар үшін жаңа материалды ұсынудың өзгермелі формаларын құруға ықпал етеді, сонымен қатар, білім беру қызметін әртараптандыруға мүмкіндік береді. Балаларды жаңа және белгісізге ынталандыру, шығармашылыққа, тілдерге, қоршаған әлемге деген қызығушылықты дамыту, білім мен дағдылардың көкжиегін кеңейту үшін мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту жүйесіне ақпараттық технологияларды (АТ) енгізу қажет.

Ақпараттық технологиялардың алдыңғы ақпарат беру жүйелерінен бірқатар артықшылықтарын атап өтсек:

Біріншіден, мектепке дейінгі білім берудегі ақпараттық технологиялар балаларды талқыланатын тақырыпқа тарта алатындығын және балаларға қызықты, ойын түрінде материал ұсыныла алады.

Екіншіден, ақпараттық технологияларды енгізумен педагогтердің сабаққа дайындалу уақыты айтарлықтай үнемделеді. Барлық қажетті материалды ғаламтордан табуға болады.

Үшіншіден, электронды файлдардың бүліну ықтималдығы қағаз тасымалдаушыларға қарағанда айтарлықтай төмендейді. Кейбір зерттеушілердің мәліметтері бойынша (К.Н. Моторина, С.П. Первина және т. б.) 3-5 жастан бастап балалардың компьютерді игеру мүмкіндігі туралы айтылады. Өйткені, дәл осы кезең баланың ойлауының белсенді даму шағы болып табылады.

Жасыратыны жоқ, бұл ойын мектеп жасына дейінгі баланың жетекші іс-әрекеті. Сондықтан, бала компьютерлендіру дағдыларын ойын түрінде біле алады. Компьютерді қолдана отырып, оқу-ойын іс-әрекеті барысында бала бірқатар біліктерді дамытады: қиял дамиды, есте сақтау қабілеті жақсарады, бала өз іс-әрекетін жоспарлай алады және т. б.

Бірақ, артықшылықтармен қатар кемшіліктер жүретіндіктен, біз олар туралы да айтамыз:

Біріншіден, кейбір ата-аналар мектепке дейінгі білім беру ұйымдарындағы жаңалықтарға өте теріс қарайды. Ақпараттық технологияларды қолдану балаға зиян тигізеді деп санау оны компьютерге тәуелді етеді. Бірақ егер сіз баланы сауатты және біртіндеп оқытсаңыз, онда бұл зиян тигізіп қана қоймай, баланы дамытады.

Екіншіден, мектепке дейінгі білім беру мекемесінде компьютерлендіру қаншалықты жақсы болса да, балалардың денсаулығы туралы ұмытпаңыз. Көзге түсетін үлкен жүктеменің тигізетін әсері, баланың АТ пайдалану жолы сияқты факторларды ескере отырып, физикалық жаттығу, көзге арналған гимнастика секілді іс-әрекеттер де ойластырылу қажет. Сондықтан балалардың компьютерді қауіпсіз пайдалануы үшін қажетті талаптарға назар аудару керек.

Мәселе балалардың электронды құрылғыларды көбірек қолдануында емес, балалардың білім алатын қоғамға дамуы мен бейімделуіне жауапты маман мұғалімдердің оның АКТ

қолдану мәселелерін жеткілікті түрде білмейтіндігінде және түсінбейтіндігінде, осы технологияларда және балаларды дамыту мен тәрбиелеуде қандай мүмкіндіктер бар. Яғни, бұл мәселені балаларда емес, біз түсінуіміз керек, бірақ егер бұл факт бар болса және бұл үрдіс өсіп келе жатқан болса, онда цифрлық құрылғыларға деген көзқарасымызды қайта қарауымыз керек, өйткені олар біздің өміріміздің бір бөлігі ғана емес, олар да біздің әлеуметтік контекстімізді қалыптастырады. Қазіргі бала шын мәнінде өсіп, дамып жатқанын түсінуіміз керек.

Педагогтің міндеті - физикалық әлем (яғни, біз ұйымдастырылған іс-әрекетінде дәстүрлі түрде қоятын міндеттер арасындағы) және виртуалды шындықты қолдайтын цифрлық технологиялар мен кейбір жаңа мүмкіндіктер, дамудың жаңа жолдары арасындағы тепетендікті құру.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. И. Д Коган, В.В. Леонас. Бұл балаларға арналған компьютерлік кітап. М., Педагогика, 1999ж.
2. И.Д. Белоусов. Оқыту процесіне ақпараттық технологияларды енгізу: монография, Магнитогорск, 2009ж.
3. Н.И. Мовчан. Информатиканы оқытудағы инновациялық тәсілдер: Қазіргі ғылыми зерттеулер мен инновациялар. 2014ж. Электрондық ресурс: <http://web.snauka.ru/issues/2014/05/34180>.

II. БІЛІМ САПАСЫН БАСҚАРУ ЖӘНЕ МЕНЕДЖМЕНТ БӨЛІМІ

DIGITAL ART: ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ЭКСКУРС
«DIGITAL SCHOOL: БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЦИФРЛЫҚ
ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ПАЙДАЛАНУ ТРЕНДТЕРІ»

Педагогикалық ұжымдағы эмоционалды интеллект көрінісі

Альмуханова Бибигул Сагиналиевна.
БҚО, Бөрлі ауданы, Ақсай қаласының
№1 ЖОББМ, КММ I санатты директордың
оқу-әдістемелік іс жөніндегі орынбасары.
Мусина Шынзада Адиевна
БҚО. Орал қаласы,
Бауыржан Момышұлы атындағы «№46
ЖОББМ» ШЖҚ МКК. I санатты директордың
оқу-әдістемелік
іс жөніндегі орынбасары.

Аннотация

Мақалада «эмоционалды интеллекті» ұғымы туралы өз тәжірибелерінен жинақталған ойлармен бөлісе отырып, түрлі жағдаятта пайда болатын сезім немесе эмоциялардың шығу төркініне үңіле білу, кәсіби қажу, қате әрекеттерге жол бермеу, өз эмоциянды басқара алу қабілетін, өзгелердің эмоциясын аңғарып, ажыратып тиімді қарым-қатынас орната білу немесе соған икемді болу және әдістемелік ұсынымдар ұсыну арқылы әр педагогтың көшбасшылық деңгейге жоғарлау мүмкіндігін айқындайды.

Адамдар арасындағы қарым-қатынас, өзіндік байланыс орнату бағытындағы әрекеттер алғаш рет «әлеуметтік интеллект» ретінде қарастырылуы Э.Л.Торндайктің зерттеулерінде 1920 жылдан бастау алды. 1980 жылдардан бастап, адамзат өміріндегі үлкен өзгерістер, толқулар, көз ілеспес шапшаңдықпен даму эмоционалды интеллекттің ғылым ретінде зерттелуі қажеттігін туындата бастады. Ғылымға «эмоционалды интеллект» терминін америкалық психологтар П. Сэловей мен Д.Мэйер 90-жылдары енгізді. Америкалық ғалым Д.Гоулманның 1995 жылы жарық көрген «Эмоционалды интеллект неліктен IQ -ден де маңызды?» деген еңбегінен соң EQ жеке ғылым ретінде қарастыру кең қолданысқа ие бола бастады.

Эмоционалды интеллект (EQ) дегеніміз – адамның өз эмоциясы мен басқа адамдардың эмоциясын танып, бақылай алуы, оларды ажырата білуі және соны өзінің ойлануы мен іс-әрекетіне қолдануы.

Өз эмоциясын тануы

EQ

Өзге адамдардың эмоциясын
тани алуы

Жоғарда келтірілген түсінік барлық «эмоционалды интеллекті» зерттеу еңбетерінде жие берілетін түсінік. Бұл түсінікке қосымша: өзіңді толық тану, әлсіздіктеріңмен артықшылықтарыңды бағалай білу, түрлі жағдаятта пайда болатын сезім немесе

эмоциялардың шығу төркініне үңіле білу, қате әрекеттерге жол бермеу, өз эмоциянды басқара алу қабілетін, өзгелердің эмоциясын аңғарып, ажыратып тиімді қарым-қатынас орната білу немесе соған икемді болу. Жалпы адамзат өз дамуында әркез қарым-қатынас жасау арқылы өзінің даму сатысына өтіп отырды десекте болады.

Өз тәжірибемізде педагогикалық ұжымда 90-жылдарда бермен қарай жұмыстанып келеміз, педагогикалық үдерісте болып жатқан өзгерістер және жаңалықтардың бәрі көз алдымызда. Өзгерістер мен жаңалықтар ұжымның эмоционалды жағдайына үлкен әсерін тигізуде. Педагогикалық ұжымда әр педагогтың эмоциясын (сезімдерін) бақылау арқылы мінезін де, «кәсіби әлуетінде» көруге болады. Әр педагог және педагогтармен тығыз жұмыстанатын әкімшілік мүшелері өз «эмоционалды интеллектін» дамытуға көңіл бөлуі тиіс және қазіргі таңда бұл басты қажеттілік:

- өз эмоцияңызды сезініп, атауға дағдылану, (не сезінетіңізді дауыстап айту);
- эмоцияларды қабылдау, өзіңізге және өзгеге зиян тигізбейтіндей өмір сүруге тырысу;
- эмоцияны өзіңізден ажыратуға үйрену;
- эмоцияны дамытуда саналылық қажет.

Қазіргі таңда, өмірдегі, жанұядағы, жұмыстағы әртүрлі жайттар педагогтың эмоциясына тікелей әсерін тигізіп отыр. Өз эмоциясын басқарып, игеріп, зерделеу арқылы үлкен жетістікке жетуге болады. Ежелгі гректер «ақылды адам» деп *ақыл-ой, логика, эмоция* үштігін біріктіре алған тұлғаны айта отырып, эмоционалды интеллектпен ойлауды алдыңғы орынға қойған.

Мектептерде педагог кадрларды жұмысқа қабылдауда олардың IQ көрсеткішін бірінші орынға қойып жатамыз, алайда осы көрсеткіші жоғары адамдар айналасымен тіл табысуы ұжыммен қарым-қатынас жасауда қиындықтарға кезігіп жататындығы байқалып жатады. Сондықтанда алдағы уақытта педагогтардың «эмоционалды интеллектін» анықтайтын тест өту қажеттігі туындайды деген ойдамыз. Шынымен де, жұмысқа бірінші кіріскен жас маман да тәжірибелі маманда ұжыммен біте қайнап жұмыстануы, көңіл-күйінің тұрақты болуы жетістікке жетудің басты кепілі. EQ-і жоғары адам өз-өзін шыңдауға ұмтылады, қателіктерін зерделейді, айналасына ашық, көмек беруге әркез даяр келеді. Тіпті айналасына мотивация сыйлап жүреді десекте болады. Олар берілген мүмкіндікті пайдаланып, жеңіске ұмтылады. Өзін сынып көреді, жеңеді. Маңыздысы – ұнату (эмпатия) EQ- басқаның сезінетінін және не туралы ойлайтынын түсінуге әкеледі. Бұл әр педагогке, басшыға тіптеп келгенде оқушыға да қажет дағды. Қорытындысында Сіз, риторикалық әдіспен жұмыстануды үйренесіз. Сендіру техникасын меңгересіз, тәжірибе көрсеткендей өз күшіне, өз оқушысына сенбейтін педагогтарды көреміз әртүрлі деңгейдегі байқаулар мен жарыстарға сатылы түрде қатыстыру арқылы кәсіби бағытта жоғарлауына көмек беруге болады. Ал ол көмек түрлі бағытта болуы мүмкін, алайда ең бастысы педагогтың «эмоционалды интеллектін» айқындай отырып бағыт-бағдарды дұрыс беріп, эмоциясына әсер ететін «дұрыс сөз» табу шарт деп ойлаймыз. Жалпы әлемде, аталған дағдыларды жетілдірумен жұмыстанатын мектептер бар. Олар баланы жастан эмоциясын басқара білуге үйретеді.

EQ-і төмен адам қалай анықтаймыз?

- Өз ісіне және өз-өзіне деген сенімсіздік;
- Шамадан тыс өзін сынауға бейім;
- Қоршаған ортамен тіл табыса алмау.

Өзіңді шынайы танып білуде «Петридес әдісін» қолданып көріңіз. К.Петридес EQ зерттеп жүрген ғалым. Ол өз әдісінде адам өзіне «Мен кімін?», «Нені сезіп тұрмын?» деген сұрақтар қойып, шынайы жауап алуы, сұрақтар мәні: адам өзін түсініп, эмоцияларын тануы керек. Адам

өзін түсіне алған сайын, айналасының да эмоциясын танып сезіне түседі, өмір сүруі жеңілдейді.

Педагогикалық қызметте кәсіби қажу туралы соңғы кезде айтылып жүр. Эмоционалды шаршау құбылысына алғаш рет XX ғасырдың 60 жылдарында АҚШ- та жұмыссыздарға, мүгедектерге және т.б. арналған әлеуметтік көмек қызметтері пайда бола бастаған кезде америкалық психологтар назар аударыла бастаған. Оңалту орталықтарына әркім өзінің қиындықтарымен, проблемаларымен келе бастаған екен. Қызметкерлерден келушіні тыңдау, жанашырлық таныту, кеңес беру, моральдік қолдау көрсету талап етілген. Жұмыс істейтін қызметкерлер өте мұқият іріктелді, жақсы даярлықтан өтті, бірақ біраз уақыттан кейін қиындықтар басталды. Келушілер тарапынан қызметкерлердің назар аудармауына, немқұрайлылығына, тіпті дөрекілігіне шағымдар түсе бастаған. Зерттеулердің нәтижесінде ғалымдар кәсіби сарқылудың, немесе қарым- қатынас күйзелісінің бар екенін мәлімдеді. [42. 7]

«Шаршау», «Қажу» ұғымдары алғаш рет 1961 жылы Грэм Гриннің «Жоғалту құны» атты (A.Burnt-Out case) әңгімесінде қолданылған. Эмоционалды шаршау (ағылш. Burnout – бенаут, выгорание) синдромы терминін алғаш рет 1974 жылы Фрейденбергер мен Гинзбург (Freudenberger, Ginsburg) психиатриялық мекемелердегі қызметкерлердің моральдік азғындауын, өмірден түңілуі мен қатты шаршауын сипаттау үшін қолданған. Осы «burnout» термині «эмоционалды әлсіреу» немесе «кәсіби шаршау» деп аударылып, адамның кәсіби қызметіне байланысты туындайтын ерекше психикалық проблемалар кешенін қарастырады.

Эмоционалды шаршауды синдром деп тапқан ғалымдар (эмоционалды әлсіреу) мамандар өз міндеттерін орындау кезінде адамдармен тығыз қарым-қатынас жасауға мәжбүр болған адамдардың кәсіби деформациясының айрықша түрі ретінде қарастырды. А. Лэнгле шаршау синдромын жарақатсыз және органикалық бұзылыстарсыз туындайтын, өмірлік құндылықтардың біртіндеп жоғалуы салдарынан болатын депрессия түрі ретінде қарастырады. Шаршау синдромының артында қарым-қатынастың екі жақты тапшылығы тұр: сыртқы – басқа адамдармен және қызметпен, ішкі – өз-өзімен және өзінің эмоционалды қабілетімен. Соның нәтижесінде мән-мағынасыздық пен ашуланшақтық (сарқилу депрессиясы) туындайды [42; 9].

И.В.Возняк сынды авторлар «Педагогтердің эмоционалды шаршауының алдын- алуы бойынша әдістемелік ұсынымдарында» эмоционалды шаршаудың пайда болуының сыртқы және ішкі тәуекел факторларын қарастырған.

Сыртқы факторлар:

- Үнемі эмоционалды қызу жұмыс.
- Қызметтің нашар ұйымдастырылуы.
- Атқарылатын функциялар үшін жоғары жауапкершілік.
- Кәсіби қызметтегі қолайсыз психологиялық ахуал.
- Қарым-қатынас саласында кәсіби маман айналысатын психологиялық тұрғыдан

күрделі контингент (мінез-құлқы «қиын», жүйке жүйесінің ауытқулары бар, психикалық дамуы тежелген балалар және т.б.).

Ішкі факторлар:

- Эмоциялық қатандыққа бейімділік.
- Кәсіби қызметке қатысты жағдайларды қарқынды интериоризациялау (қабылдау және әсерлену).
- Кәсіби қызметтегі эмоционалды қайтарымға әлсіз мотивация.

-Тұлғаның адамгершілік тұрғыдан кемшіліктері мен бағдарсыздануы. Адамгершілік кемшіліктер ар-ождан, ізгілік, парасаттылық, адалдық, басқа тұлғаның құқықтары мен қадір-қасиеттерін құрметтеу сияқты адамгершілік санаттарын іскерлік серіктестермен өзара әрекеттестікке енгізе алмауынан туындайды. Адамгершілік бағдардан адасуы басқа себептерден, жақсы нәрсені жаманнан, игілікті зияннан ажырата алмаудан және т.б.

туындайды. Алайда адамгершілік кемшіліктер жағдайында да, адамгершілік бағдардан адасу жағдайында да эмоционалдық шаршаудың қалыптасуы жеңілдейді. Қызмет субъектісіне немқұрайдылық және орындалатын міндеттерге бей-жай қарау ықтималдығы артады.

Қолайсыз эмоционалдық жағдайлардың алдын-алу үшін мына әдістерді ұсынамыз:

Оптимист болыңыз. Өмірдің түсініксіз жақтарын елеменіз, оқиғалар мен жағдайларды оң бағалаңыз.

2. «Жалпы бәрі жақсы, не болса да, оңынан болсын» деген ұранмен өмір сүріңіз.

3. Өзіңіз үшін белгілі бір босаңсыту рәсімін жасаңыз.

4. Өмірдің қанағаттанарлықсыз жағдайларын уақытша деп қабылдап, оларды жақсы жаққа өзгертуге тырысыңыз.

5. Өз жетістіктеріңізді, табыстарыңызды атап өтіп, олар үшін өзіңізді мадақтаңыз, қол жеткізген мақсаттарға қуаныңыз.

6. Болған жанжалдар мен жіберілген қателіктер туралы өзіңізді «жей» бермеңіз. Олардың себебін түсініп, тұжырым шығарыңыз және одан шығудың жолын табыңыз.

7. Егер мәселе немесе жанжал туындаса, оларды уақтылы және ойластырылған түрде шешіңіз.

8. Ешкімге жағынудың қажеті жоқ. Егер сіз бір нәрсемен келіспесеңіз, онда нақты «жоқ» деп, ал келіссеңіз «иә» деп жауап беріңіз. Маған сеніңіз, бұл қиын емес. Өзіңізді қатты қинамаңыз.

9. Өзіңіз үшін күнделікті технологиялық үзіліс жасаңыз. Толығымен бәрінен алшақтауға болатын уақытты белгілеңіз. Ноутбукке, телефонға, әлеуметтік желілерге, электрондық поштаға жоламаңыз. Өткен күнді талдаңыз, жағымды сәттерге көбірек назар аударыңыз.

10. Өзіңіздің шығармашылық бастамаңызды қолдаңыз.

11. Күйзелістің алдын алу әдістерін қолданыңыз. Медитация әдістерін қолданыңыз, жұмыстан үзіліс жасаңыз, өз ойларыңызды күнделікке жазыңыз, сүйікті хоббиіңізбен және сіздің жұмысыңызға ешқандай қатысы жоқ басқа істермен айналысыңыз.

12. Мынаны ережеге айналдырыңыз: жағымды адамдармен ұзақ және жиі қарым-қатынас жасау. Жағымсыз адамдармен қарым-қатынасты сыпайы және байқатпай шектеңіз.

13. Кез келген адамның өз даралығын еркін көрсету құқығын тану.

14. Көзқарастардың серпінділігін дамыту. Икемді көзқарастардың үлкен жиынтығын қамтитын және әртүрлі мақсаттарды көздейтін, сәтсіздікке ұшыраған жағдайда оларды алмастыра алатын адам жалғыз, негізгі нақты нәтижеге қол жеткізуге бағытталған адамға қарағанда жағымсыз күйзелістерден жақсы қорғалған. Міндеттемелерді ойластыруға ұмтылу (мысалы, клиент үшін ол өзі жасағаннан гөрі үлкен жауапкершілікті өз мойнына алмау керек).

15. Эмоционалдық шиеленісті төмендететін және арттыратын тәсілдерді қолданыңыз:

Шиеленісті төмендететін тәсіл	Шиеленісті арттыратын тәсіл
1. Серіктеске ішіндегісін айтуға мүмкіндік беру	1. Серіктестің сөзін бөлу
2. Эмоционалдық жағдайды (өзінің, серіктесінің) вербалдау	2. Эмоционалдық жағдайды (өзінің, серіктесінің) елемей
3. Серіктеспен ортақ тұстарын (мүдделер, пікірлер және т.б. ұқсастықтар) атап көрсету	3. Өзіңіз бен серіктес арасындағы айырмашылықтарды атап көрсету
4. Серіктестің мәселелеріне қызығушылық таныту	4. Серіктестің мәселелеріне қызығушылық танытпау
5. Серіктестің көзінше оның маңыздылығын, пікірін атап өту	5. Серіктесті төмендету, серіктестің жеке басын теріс бағалау
6. Қазіргі жағдайдан нақты шығу туралы ұсыныс	6. Кінәлі адамды іздеу және серіктесті кінәлау
7. Фактілерге жүгіну	7. Жеке басына өту
8. Байсалды, сенімді сөйлеу қарқыны	8. Сөйлеу қарқынының күрт жылдамдауы

Жоғары эмоционалды интеллекттің белгілері:

1. Сіз сезім мен эмоция туралы ойлайсыз.

Эмоционалды интеллект эмоцияларды және олардың өзіне және басқаларға әсерін танудан басталады. Саналы өмір сүру рефлексиядан басталады. Сіз өзіңізге сұрақ қоя бастайсыз:

1. Менің күшті эмоционалды жақтарым қандай? Қандай әлсіздіктер бар?
2. Менің көңіл-күйім менің ойларыма және шешім қабылдауға қалай әсер етеді?
3. Адамдардың ішінде не болады, олардың сөздері мен әрекеттеріне не әсер етеді?

Осындай сұрақтар туралы ойлана отырып, сіз қарым-қатынас құруда қолдануға болатын маңызды түсініктерді түсінесіз.

2. Сіз үзіліс жасайсыз

Үзіліс жасау - сөздер мен әрекеттерді ойлауға уақыт бөлу (теорияда оңай, практикада қиын). Бұл сізді ыңғайсыз сәттерден және қажетсіз міндеттемелерден құтқаруы мүмкін.

Басқаша айтқанда, мұндай үзілістер өтпелі эмоцияларға негізделген ұзақ мерзімді шешімдер қабылдаудан аулақ болуға көмектеседі.

3. Сіз ойларға қадағалау жасағыңыз келеді

Эмоцияларды ешкім толық қадағалай алмайды, бірақ біз өз ойларымызға назар аудара отырып, эмоцияларға реакцияны нақты басқара аламыз. Болып жатқан оқиғаларға реакцияны өз қолыңызға ала отырып, сіз қарым-қатынас пен маңызды байланыстарды бұзбай, мақсаттарыңыз бен құндылықтарыңызға сәйкес өмір сүре аласыз.

4. Сіз сынның арқасында өзіңізді жетілдіресіз

Теріс кері байланыс ешкімге ұнамайды. Сын – бұл жаңа нәрсені білуге мүмкіндік береді. Егер сын дәлелденбесе, бұл сізге басқалардың көзқарасы мен ойларын білуге мүмкіндік береді.

Теріс кері байланыс алған сайын, эмоцияларыңызды өзіңізде сақтаңыз және бұл сізге жақсы адам болуға қалай көмектесетіні туралы ойланыңыз?

5. Сіз өзіңіздің шынайы бейнеңізді көрсетесіз

Бұл айналаңыздағы барлық адамдарға өз құпияларын айту керек дегенді білдірмейді. Бірақ бұл сіздің ойлағаныңызды айту - құндылықтарыңыз бен принциптеріңізге сәйкес келу дегенді білдіреді. Сіздің ашықтығыңызды бәрі бірдей бағалай бермейді, бірақ маңызды адамдар міндетті түрде түсінеді.

6. Сізде эмпатия қаншалықты дамыған

Эмпатияны білу басқа адамдардың сезімдері мен ойларын түсіну және байланыс орнатуға көмектеседі. Басқаларды айыптау орнына, керісінше оның ішінде не бар екенін білуге тырысасызба.

Эмпатия басқа адамдардың пікірімен келісу керек дегенді білдірмейді. Сіздің көзқарасыңыздан өзгеше көзқарасты түсіну және қабылдау сізге тереңірек және маңызды қарым-қатынас орнатуға мүмкіндік береді.

7. Сіз басқаларды мақтай аласыз ба?

Барлық адамдар мойындауды және оң бағалауды қалайды. Сіз басқаларды мақтаған кезде, Сіз бұл тілекті қанағаттандырасыз және сенімді қарым-қатынас қалыптастырасыз. Алдымен сіз басқалардың жақсы жақтарын байқай бастауыңыз керек, содан кейін бақылаулармен бөлісе отырып, сіз айналаңыздағы адамдарды өзіңіздің ең жақсы нұсқаңыз болуға шабыттандыра бастайсыз.

8. Сіз пайдалы кері байланыс бересіз

Теріс кері байланыс басқаларды ренжітуі мүмкін, сондықтан сіз тек жақсы адам болуға көмектесетін және зиян келтірмейтін сындарлы сындармен бөлісесіз.

9. Сіз кешірім сұрай аласыз

Кешірім сұрау үшін батылдық пен күш қажет. Бұл әрқашан қатені мойындау емес, бірақ сіз өзіңіздің эгоңыздан гөрі қарым-қатынасты бағалайтындығыңыздың көрсеткіші.

10. Сіз кешіресіз және ұмытасыз

Ренжіту - пышақты жарада ұстау тәріздес. Сізді реңжіткен адамдар ешнәрсе болмағандай өмір сүре берсе, сіз өткен шақта жүре бересіз. Басқалардың сіздің эмоцияларыңызды кепілге алуына және оның орынына алға жылжып барыңыз.

11. Сіз өз міндеттемелеріңізді орындайсыз

Бұл күндері адамдар уәделерін жиі бұзады. Досыңызбен, балаңызбен уақыт өткізу және іс-әрекетті уақытылы аяқтау – уәдені орындау бастағаннан кейін сіз сенімді адам ретінде күшті беделге ие боласыз.

12. Сіз басқаларға көмектесесіз

Көптеген адамдар үшін сіздің не аяқтағаныңыз және не істегеніңіз маңызды емес. Бірақ көмекке мұқтаж адамдарға Сіз қанша уақыт бөлуге дайынсыз? Мұндай әрекеттер сенім тудырады және құрметке лайық.

13. Сіз өзіңізді эмоционалды манипуляциядан қорғайсыз

Кейде адамдар өз күн тәртібін құру және жеке мақсаттарға жету үшін басқалардың эмоцияларын басқара бастайды. Сондықтан сіз өзіңізді осындай әрекеттерден қорғау үшін эмоционалды интеллектті шыңдай бересіз.

Адамзат өз өмірі мен эмоциясын материалды дүниелерге (сыртқы факторларға) бағынышты етіп алды, сол себепті шынайы қуану, өзінің жасап отырған жұмысынан ляззат ала алмау т.б сынды дағдарыста жүреді. Ғалым «Эмоциянды шығарып, ішкі өзінді іздеуге ұмтыл» дейді. Эмоция адамды басқарса бұл өте қиын болатынын айта келіп, эмоциямызды басқаруды үйрену керектігін айтады. Егер адам іштей өзгеруге дайын болса, қолынан келмейтіні жоқ, ал бұны «өзгеріске бейімделе білу» дейміз. Ал өзгеріске кім тез бейімделсе, сол жеңіске, табысқа жетеді.

Біздің ұлы ата-бабаларымыз ақыл мен парасат-пайымды, зияттылықты (интеллект) терең түсінген. Оған би-шешендердің даналық сөздері куә. Абай: «Ақыл-жүректің сауыты», Саққұлақ шешен «Адам басшысы-ақыл, шолғыншысы-ой», Бөлтірік шешен «Сөзінді тіліңе сөйлетпе, ақылыңы билет», ақыл, парас пен пайымға толы мақал-мәтелдерде жеткілікті. Сондықтан қазақ түсінігінде «эмоционалды интеллект» ұғымы халық даналығынан бастау алады.

Мақаламыздың басында айтылған білім саласындағы болып жатқан өзгерістерге тез бейімделіп, өздерін толық тани бастаған педагогтар ғана жаңа заманның, жаңарған тұлғаларын даярлай алады және айналасына үлгі бола отырып көшбасшылық деңгейге жоғарлайды.

Абай атамыздың сөзімен түйіндесек: «Үш-ақ нәрсе адамның қасиеті»: ыстық қайрат, нұрлы ақыл, жылы жүрек» әрбір ісіңізде, қарам-қатынасыңызда, әр ортада осы үш қасиетіңізбен даралана біліңіз.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. А.Құнанбаев. Өлеңдер жинағы 2 том. «Жазушы» баспасы, Алматы-2005 ж.
2. «Бес ғасыр жырлайды» жинағы. «Жазушы» баспасы, Алматы-1994 ж.
3. А. Линн. Сила эмоционального интеллекта. Москва-2019 ж.
4. Д.Гоулман. Эмоционального интеллекта. Москва-2020 ж.
5. П.И. Третьяков Управление школой по результатам: Практика педагогического менеджмента. М.: Новая школа, 1997. 288 б.

6. Управление развитием школы/ Под ред. М.М.Поташника, В.С.Лазарева. М.: Новая школа, 1995. 464 б.
7. Нововведения в муниципальном управлении образованием/ Под ред. Н.Д.Малахова. М.: Новая школа, 1997. 96 б.
8. *Управление современной школой/ Под ред. М.М.Поташника. М.: АПП ЦИТП, 1992. 168 б.*
9. Внутришкольное управление: теория и опыт педагогических и управленческих инноваций/ Под ред. Н.В.Горбуновой. М.: Новая школа, 1995. 112 б.

Мектепте білім беру процесіндегі жаңашылдық зертханасы

Кенесарина Гулнур Сабыровна

*БҚО әкімдігі білім басқармасының
Сырым ауданы білім беру бөлімінің
«Мектеп-лицейі» коммуналдық
мемлекеттік мекемесінің директордың
бейін бойынша оқыту жөніндегі орынбасары*

Аннотация

Мақала қазіргі уақытта заман талабына сай білім берудегі жаңашылдық зертханасын қалай дамытуға болатынына арналған.

Қазіргі әлемдегі білім беруді дамытудың негізгі тенденциялары білім беру процесін жаңартуға және оны қоғамның талаптарына сай бейімдеуге бағытталған. Білім берудегі жаңашылдық зертханасы оқушылардың білім сапасын арттыруға, олардың өмірлік дағдыларын дамытуға және болашақта табысты болуына ықпал етеді. Әдіс-тәсілдерді тиімді пайдалану қоғамның жалпы дамуына оң әсер етеді және болашақ ұрпақтың әлеуетін толық ашуға мүмкіндік береді.

Қазіргі таңда білім беру саласында күрделі өзгерістер мен жаңашылдық қарқыны жылдан жылға өсуде. Бүгінгі күнгі мұғалім білім беру жүйесінде, қоғамда, әлемде болып жатқан өзгерістер мен жаңашылдықтардан тыс қалмауы қажет. Білім беру үрдісінде өзінің өзектілігін жоғалтпас үшін өзгерістерге тез жауап беруді қажет етеді. Мектептің әкімшілігінің алдында тұрған басты мақсаттардың бірі бәсекеге қабілетті, жаңашыл ұстаздар мен оқушыларды дамыту. 2019 жылы аяғын тәй- тәй басқан лицей ұжымы 5 жыл ішінде оң өзгерістерге, жақсы нәтижелерге қол жеткізуде. Ұжым болып қалыптасу, командалық жұмыс, біте қайнасқан білім беру процесі әр басшының алдында тұрған басты міндеттерінің бірі. Сырым ауданы білім беру бөлімінің «Мектеп-лицейі» КММ-де білім беруді жоғары деңгейге көтеру және сапасын арттыру, жеке тұлғаны қалыптастыру және әлемдік білім кеңістігіне қол жеткізу мақсатында **жоспарлы үш бағытта** жұмыстанады. **Бірінші бағыт:** лицей мұғалімдерінің жұмысын нәтижеге бағыттау. Педагог қызметкерлердің біліктілік арттыру курстарын уақтылы өтуі, олардың семинарларға, ғылыми-әдістемелік конференциялар, педагогикалық оқулар мен шығармашылық байқауларға қатысуы, өз бетінші кәсіби дамуы. «Әріптестен әріптеске» бір-бірімен іс-тәжірибе алмасу шығармашылық есептерде педагогтер кәсіби шеберліктерін көтереді. Кәсіби шеберлігін дамытқан мұғалім оқушылардың да білім сапасын арттыруға өз үлесін қосады. **Екінші бағыт:** сабақты оқытудың белсенді оқыту әдістерін ұтымды пайдалану.

Инновациялық технологияларды жақсы меңгерту арқылы оқушылардың функционалды сауаттылықтарын арттыруда ұтымды әдіс тәсілдерді пайдалана білу және оны сабақтарда қолдану оқушылардың білім сапасына айтарлықтай оң өзгеріс береді. Сабақта белсенді әдіс тәсілдерді ұтымды пайдалану бұл көздеген мақсаттарға қол жеткізеді және оқушылардың ынтасын арттыру, қызығушылығын туғызу, жігерлендіру болып табылады. **Үшінші бағыт:** оқушылармен жүйелі жұмыс. Лицейде оқушылармен жүйелі жұмысты оңтайлы ұйымдастыру білім сапасын арттыруға өз септігін тигізеді. Сынып және оқушылардың білім сапасына мониторинг жүргізу, дарынды оқушылармен жұмыс, ғылыми жобалар мен олимпиадаға қабілетті оқушыларды іріктеу, оқушылар арасында бәсекелестікті туғызу, пәндер бойынша үлгермеушіліктің алдын алу мақсатында дайындық сабақтары, оқушылармен жеке жұмыс өз нәтижесін беруде. Сондай-ақ оқушылардың қоғамдық жұмыстар мен тәрбиелік шараларға белсене араласуы, пәндік үйірмелер мен спорттық секцияларға қатысуы да тұлғалық дамуы үшін қажет.

Бүгінгі күні бағытталған іс-шаралар өз жемісін беруде. Лицей ұжымы өз алдына бірнеше төмендегідей міндеттерді

1. Білім беру мен білім алудағы жаңа тәсілдер;
2. Сыни тұрғыдан ойлауға үйрету;
3. Білім үшін бағалау және оқытуды бағалау;
4. Білім беруде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану;
5. Талантты және дарынды балаларды қабілеттерін ашу және оқыту;
6. Білім берудегі басқару және көшбасшылықты дамытуды негізге алады.

Әрине бұның барлығы бәріміз білетін дүние болғандықтан ешқандай жаңашылдық емес, алайда осы міндеттерді іске асыруда жаңашылдық зертханасы немесе жаңашылдық алаңы болғаны дұрыс деген ой келді. Жаңашылдық зертханасы немесе алаңы шығармашыл және креативті ойлайтын әріптестердің бірлесе жұмыс істеуіне мүмкіндік береді. Мұндай кеңістікті келесі жолдармен іске асыруға болады.

1. Командалық жұмыс.

Мақсатты топ: Әріптестерді қызығушылықтары мен дағдыларына қарай топтастыру, әр топтың нақты бір міндеттерді орындауға жауапты болуы.

Идеяларды дамыту: Жаңашылдық зертханасында кездесулер өткізу, онда идеялар талқыланып, шығармашылық шешімдер қабылданады.

2. Интерактивті жұмыс ортасы

Ортаны жабдықтау: Техникалық құралдармен, қажетті материалдармен және ыңғайлы жұмыс кеңістігімен қамтамасыз ету.

Мультимедиялық ресурстар: Креативті жұмыстарды қолдау үшін мультимедиялық құралдарды қолдану, мысалы, идеялар картасын жасау, презентациялар дайындау.

3. Жаңа әдістерді сынақтан өткізу

Тәжірибелік жобалар: Жаңа оқыту әдістері мен құралдарын сынау үшін жобалар ұйымдастыру, бұл оқушыларға да, мұғалімдерге де жаңа әдістерді тәжірибе жүзінде көруге мүмкіндік береді.

Қателіктерден үйрену: Нәтижелерді талдау және қажетті түзетулерді енгізу арқылы үздіксіз жақсарту процесін орнату.

4. Шығармашылықты және инновацияны ынталандыру

Бірлескен шығармашылық сессиялар: Шығармашылық сессиялар ұйымдастыру, онда әріптестер жаңа идеяларды ұсынып, оларды жүзеге асыру жолдарын талқылайды.

Жігерлендіру мен сыйақылар: Жаңашыл идеялар мен жобалар үшін марапаттау жүйесін енгізу.

5. Кері байланыс пен нәтижелерді бағалау

Жиынтық талдау: Әр жобаның соңында нәтижелерді талдап, болашақта қолдануға болатын жаңалықтар мен ұсыныстарды анықтау.

Әріптестерден кері байланыс: Жобаларды жүзеге асыру барысында әріптестерден тұрақты түрде кері байланыс алып отыру.

Жаңашылдық зертханасы арқылы осындай бірлескен жұмыс ортасы сіздің мақсаттарыңызға жетуге және білім беру процесін жақсартуға септігін тигізеді. Бұл сізге және әріптестеріңізге өз идеяларыңызды жүзеге асыру үшін қолайлы орта қалыптастырады.

Жаңашылдық зертханасы (Innovation Lab) – бұл мектептердегі инновациялық идеяларды сынақтан өткізу, жаңа технологияларды және оқыту әдістерін сынап көру, оқушылар мен мұғалімдерге шығармашылық пен зерттеу жұмыстарымен айналысуға мүмкіндік беретін арнайы кеңістік. Мұндай зертханалар оқушылардың сыни және креативті ойлауын дамытуға, практикалық дағдыларды игеруге және болашақта қажетті кәсіби дағдыларды қалыптастыруға бағытталған. Жаңашылдық зертханасы (Innovation Lab) арқылы білім беру үрдісін жақсарту бірнеше маңызды аспектілерге негізделеді. Бұл зертханалар оқыту процесін жаңартуға және оқушылардың түрлі дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді:

1. Практикалық дағдыларды дамыту

Жобалық оқыту: Оқушылар нақты жобалармен жұмыс істеп, зерттеу, жобалау және өнім жасау процесін өз бетімен үйренеді.

Қолданбалы білім: Жаңашылдық зертханасы оқушыларға теориялық білімдерін тәжірибеде қолдануға мүмкіндік береді, бұл оларға өз білімдерін нақты әлемде пайдалану дағдысын қалыптастырады.

2. Креативті ойлауды ынталандыру

Шығармашылық еркіндік: Зертхана оқушыларға еркін ойлауға, жаңа идеялар мен шешімдерді іздеуге мүмкіндік береді.

Инновацияны қолдау: Оқушылар өздерінің идеяларын зертхана жағдайында сынақтан өткізіп, жетілдіре алады.

3. Технологиялық сауаттылықты арттыру

Заманауи технологиялармен жұмыс: Жаңашылдық зертханасы оқушыларды 3D-принтерлер, робототехника, бағдарламалау, VR/AR құралдарымен таныстырады, бұл олардың цифрлық сауаттылығын арттырады.

Жаңа технологияларды меңгеру: Оқушылар технологиялық құралдарды пайдалану арқылы болашақта қажет болатын дағдыларды игереді.

4. Сыни ойлауды дамыту

Мәселелерді шешу дағдылары: Оқушыларға зертхана жағдайында әртүрлі мәселелерді шешу, болжамдарды тексеру және шешімдерді бағалау мүмкіндігі беріледі.

Аналитикалық дағдылар: Зерттеу және эксперимент жүргізу барысында оқушылар ақпаратты талдауды және дәлелдер негізінде қорытынды жасауды үйренеді.

5. Оқушылардың қызығушылығын арттыру

Интерактивтілік: Жаңашылдық зертханасында оқушылар интерактивті әдістер арқылы білім алады, бұл олардың сабаққа деген қызығушылығын оятады.

Қатысушы белсенділігін арттыру: Оқушылар өздерінің оқу процесіне белсенді қатысады, бұл олардың оқу материалын тереңірек түсінуіне көмектеседі.

6. Командалық жұмыс және ынтымақтастық

Топтық жобалар: Оқушылар зертханада топтарда жұмыс істей отырып, бірлесіп шешім қабылдау және жобаларды бірге орындау дағдыларын дамытады.

Әртүрлі көзқарастарды біріктіру: Зертхана оқушыларға түрлі идеялар мен көзқарастарды біріктіріп, ортақ шешімдер табуға үйретеді.

7. Болашаққа дайындық

Кәсіби дағдыларды дамыту: Жаңашылдық зертханасы арқылы оқушылар болашақ мамандықтары үшін қажетті дағдыларды игереді.

Өзін-өзі дамыту: Оқушылар өздерін кәсіби және жеке тұлға ретінде дамытуға мүмкіндік алады, бұл оларға болашақта сенімді қадамдар жасауға көмектеседі.

Жаңашылдық зертханасы білім беру үрдісін жаңа деңгейге көтеріп, оқушылардың танымдық белсенділігін арттырып, олардың білім мен дағдыларын жан-жақты дамытады. Мұндай зертханалардың тиімділігі мұғалімдердің зертхана мүмкіндіктерін қалай пайдаланатынына және оқушылардың қызығушылығына байланысты болады.

Жаңашылдық зертханасында білім берудегі трендтер соңғы жылдары жылдам өзгеріп, заманауи қоғамның талаптарына сай қалыптасып келеді. Мұндағы негізгі трендтер:

1. STEM-білім беру

Мәні: Ғылым (Science), технология (Technology), инженерия (Engineering) және математика (Mathematics) салаларына басымдық беру.

Мақсаты: Оқушыларды техникалық және аналитикалық дағдылармен қамтамасыз ету, оларды болашақта осы салаларда жұмыс істеуге дайындау.

Қолдану мысалдары: Робототехника бойынша сабақтар, инженерлік жобалар, ғылыми зертханалар.

2. Геймификация (Gamification)

Мәні: Оқу процесін қызықтыру және мотивациялау үшін ойын элементтерін пайдалану.

Мақсаты: Оқушылардың сабаққа қызығушылығын арттыру, оқу үрдісін тартымды әрі интерактивті ету.

Қолдану мысалдары: Оқу ойындары, анимелер, викториналар, деңгейлер мен марапаттар жүйесі.

3. Дербестендірілген білім беру

Мәні: Оқушылардың жеке ерекшеліктері мен қызығушылықтарына сәйкес бейімделген білім беру бағдарламаларын құру.

Мақсаты: Әрбір оқушының жеке оқу қажеттіліктерін қанағаттандыру, оқыту тиімділігін арттыру.

Қолдану мысалдары: Адаптивті оқыту платформалары, жеке оқу жоспарлары.

4. Онлайн білім беру және гибриді оқыту

Мәні: Дәстүрлі сыныптық оқыту мен онлайн оқытуды біріктіру.

Мақсаты: Оқушыларға қолжетімділік пен икемділік беру, қашықтықтан оқыту мүмкіндіктерін кеңейту.

Қолдану мысалдары: Онлайн курстар, вебинарлар, оқу материалдарын цифрландыру. (Мини сайт, білім берудегі мобильді қосымшалар т.б.)

5. Құндылықтарға негізделген білім беру (Values-Based Education)

Мәні: Оқушылардың моральдық және этикалық құндылықтарын қалыптастыру, әлеуметтік және эмоционалдық дағдыларды дамыту.

Мақсаты: Қоғамдық жауапкершілікті арттыру, ынтымақтастық, құрмет, және эмпатия сияқты құндылықтарды насихаттау.

Қолдану мысалдары: Жобаға негізделген оқыту, қызметтік оқыту (service learning), этикалық дилеммалар арқылы талқылау.

6. Өмір бойы білім алу (Lifelong Learning)

Мәні: Адамдардың өмір бойы білім алуын жалғастыру, өзін-өзі дамыту және жаңа дағдыларды игеру қажеттілігі.

Мақсаты: Жылдам өзгеретін әлемде жеке және кәсіби өсуге бейімделу қабілетін дамыту.

Қолдану мысалдары: Кәсіби қайта даярлау курстары, онлайн білім платформалары, менторинг және коучинг бағдарламалары. (Жас ұстаздар мен жоғарғы сынып оқушылары үшін).

7. Экологиялық білім беру

Мәні: Экологиялық сананы қалыптастыру және тұрақты даму қағидаларын оқыту.

Мақсаты: Оқушылардың қоршаған ортаға деген жауапкершілігін арттыру, экологиялық проблемаларды шешуге қатысуға ынталандыру.

Қолдану мысалдары: Экологиялық жобалар, табиғатпен танысу сапарлары, қайта өңдеу, сұрыптау бойынша озық тәжірибелер.

Бұл трендтер оқушыларды ХХІ ғасырдағы өмірге дайындауға, олардың білімін, дағдыларын және құндылықтарын кеңейтуге бағытталады. Озық нәтижеге жету үшін білім беру процесінде дұрыс жоспарлау, инновациялық тәсілдерді қолдану және оқушылардың қажеттіліктеріне бейімделу маңызды. Бұл кешенді жоспар мектеп әкімшілігі мен мұғалімдердің бірлескен күш-жігерін талап етеді және оны жүзеге асыру үшін жүйелі жұмыс қажет ететіні сөзсіз.

Пайданылған әдебиеттер:

1. Дж. Курос. 2015 , «Мышление инноватора: расширение возможностей обучения, раскрытие талантов и лидерство в культуре творчества»
2. Раджерс Э. Инновация туралы түсінік. /Қазақстан мектебі, №4, 2011ж. «Әлеуметтік әріптестік жағдайында техникалық және кәсіптік білім беру»
3. Лаборатория инноваций средней школы: ранние инновации: как лаборатории средней школы развивают стартап-мышление – Faster Capital
4. Тони Вагнер, Тед Динтерсмит. «Большие шансы на успех: Подготовка наших детей к эпохе инноваций» - 2015ж.
5. Алиса Галлахер, Ками Тордарсон. «Дизайн-мышление для руководителей школ: Пять ролей и образов мышления, которые вдохновляют на позитивные изменения» /ASCD, 2018 г.

Білім беру жүйесіндегі ЖИ: әсері және қолдану мысалдары

Мулдашева Айнагуль Алибековна
Орал қаласы, Ә.Молдағұлова атындағы
№38 мектеп-лицейі
Директордың АТ жөніндегі орынбасары
Педагог-зерттеуші

Аннотация

Жасанды интеллект (ЖИ) технологиялары қазіргі таңда білім беру саласында үлкен өзгерістер әкелуде. ЖИ білім беру процесін дербестендіруге, педагогтар мен білім алушылардың жұмысын жеңілдетуге, білім сапасын арттыруға және білім берудің барлық деңгейлерін жаңартуға мүмкіндік береді. Бүгінгі баяндамада біз ЖИ-дың білім берудегі рөлі, оның қолдану аясы және қазақстандық білім беру жүйесіндегі нақты мысалдарымен танысамыз.

ЖИ дегеніміз не?

Жасанды интеллект – бұл адамның ойлау қабілеттерін имитациялайтын компьютерлік жүйелер. Ол үлкен деректер көлемін талдау, үлгілерді анықтау және шешімдер қабылдау қабілетіне ие. Білім беруде ЖИ оқушылардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, оқытуды дербестендіруге мүмкіндік береді.

Жасанды интеллекттің білім беру жүйесіне әсері айтарлықтай және көп қырлы. Міне, осы әсердің негізгі аспектілері:

Оқытуды жекелендіру:

- ЖИ оқу процесін әр оқушының жеке қажеттіліктері мен қарқынына бейімдейді.
- Тиісті мазмұнды ұсына отырып, оқушылардың күшті және әлсіз жақтарын талдайды.

Автоматтандырылған бағалау:

- Тапсырмалар мен тесттерді жылдам және объективті тексеру.
- Плагиатты анықтау жүйелері академиялық адалдықты арттырады.

Интеллектуалды оқыту жүйелері:

- Оқушыларға жедел кері байланыс пен қолдау көрсетіңіз.
- Материалдың күрделілігін нақты уақытта бейімдеңіз.

Виртуалды көмекшілер:

- Оқушылардың сұрақтарына жауап беру 24/7.
- Оқытушыларға әкімшілік міндеттерге көмектеседі.

Мазмұнды құру:

- Оқу материалдарын, тесттер мен жаттығуларды жасауға көмектеседі.
- Оқу бағдарламаларын құруды және жаңартуды автоматтандырады.

Болжау және талдау:

- Білім беру деректерінің үлкен көлемін талдайды.
- Оқу үлгерімін болжайды және оқушыларды тастап кету қаупін анықтайды.

Адаптивті оқыту:

- Оқу процесін жеке оқу стиліне бейімдейді.
- Жеке оқыту жолдарын ұсынады.

Білім берудің қолжетімділігін жақсарту:

- Ерекше қажеттіліктері бар білім алушыларға көмектеседі.
- Шалғай аудандарда білім беруді қол жетімді етеді.

Мұғалімдерді қолдау:

- Оқушылармен жұмыс істеу уақытын босатып, күнделікті тапсырмаларды автоматтандырады.
- Кәсіби даму құралдарын ұсынады.

Тілдерді оқыту:

- Тілдерді үйрену үшін интерактивті орта жасайды.
- Лезде аударма мен айтылымды түзетуді қамтамасыз етеді.

Виртуалды және кеңейтілген шындық:

- Иммерсивті оқу орталарын жасайды.
- Виртуалды эксперименттер мен модельдеулерге мүмкіндік береді.

Үздіксіз оқыту:

- Өмір бойы оқыту тұжырымдамасын қолдайды.
- Жаңа дағдыларды тез үйренуге көмектеседі.

Қатысу мониторингі:

- Оқушылардың зейіні мен қатысу деңгейін бақылайды.
- Оқу процесін оңтайландыруға көмектеседі.

Білім беру менеджментін жақсарту:

- Оқу орындарындағы әкімшілік процестерді оңтайландырады.
- Ресурстарды жоспарлау мен бөлуді жақсартады.

Болашақ дағдыларын дамыту:

- Оқушыларға AI және деректерді талдау дағдыларын дамытуға көмектеседі.
- Болашақ мамандықтарына дайындайды.

Қазақстанда да білім беру саласында ЖИ енгізу бойынша бірқатар бастамалар бар. Мысалы, кейбір мектептерде адаптивті оқыту платформалары қолданылып жатыр, ал басқалары оқушылардың үлгерімін бақылау үшін аналитикалық құралдарды пайдаланады.

Алайда, білім беруде ЖИ енгізу белгілі бір қиындықтармен байланысты:

- Құпиялылық және деректер қауіпсіздігі мәселелері.
- Шешім қабылдауда ЖИ қолданудың этикалық мәселелері (әділдігі мен бейтараптығы).
- Мұғалімдерді қайта даярлау қажеттілігі.
- Сандық теңсіздіктің жоғарылау қаупі.
- Білім берудегі адам факторын сақтаудың маңыздылығы.

Кейбір қолжетімді генеративті жасанды интеллект сервистерін қарастырайық.

Claude.ai - бұл мәтіндік мазмұнды құруға және пайдаланушымен сөйлесуге арналған жасанды интеллект чат-боты. Ерекшеліктері: өте қауіпсіз, контекст - 200000 токен (500-600 бет), кітап, құжат талдау, файлдармен жұмыс істеу мүмкіндігі, тегін.

Perplexity.ai - бұл нақты уақыт режимінде сұрауларға нақты және жан-жақты жауаптар беру үшін табиғи тілді өңдеу (NLP) және машиналық оқытуды қоса алғанда, озық технологияларды қолданатын ақысыз іздеу жүйесі және жасанды интеллектке негізделген чат-бот. Ерекшеліктері: мәселелерді терең түсіну және егжей-тегжейлі жауап беру қабілеті, ғылыми зерттеулерде және пәндерді терең зерттеуге арналған материалдарды дайындауда қолдануға жарамды, нақты уақытта іздей алады.

gemini.google.com - бұл Google-дің жасанды интеллектке негізделген көмекшісі, ол тікелей Gmail, құжаттар, кестелер және басқа қызметтерге енгізілген. Осы қосымшамен өзара әрекеттесу кезінде корпоративтік деңгейдегі қауіпсіздік пен құпиялылық қамтамасыз етіледі. Ерекшелігі: мәтіндерді аударуға және халықаралық салаларда жұмыс істеуге өте ыңғайлы.

bing.com - бұл Microsoft корпорациясының іздеу жүйесі. Әлемдегі ең танымал 5 іздеу жүйесінің қатарына кіреді. Американдық Bing іздеу жүйесінде классикалық іздеу интерфейсі бар, оны санаттар бойынша іздеуге болады: суреттер, бейнелер, карталар, жаңалықтар. Bing Chat іздеу деректеріне негізделген жауаптар беру үшін кеңейтілген алгоритмдерді пайдаланады. Зерттеу үшін ақпарат пен деректерді жинауға көмектесу үшін өте пайдалы.

ChatGPT - бұл диалог жүргізуге, кодтағы қателерді іздеуге, өлең жазуға, сценарий жазуға және тіпті дауласуға қабілетті чат-бот. Нейрондық желі, басқалармен қатар, негізгі бағдарламалық кодты шығара алады, қаржылық талдау жасай алады, техникалық мақалалардың немесе ғылыми тұжырымдамалардың қысқаша мазмұны, болжамдар, жеке кеңестер және кез-келген сұрақтарға этикалық жауаптар береді. Сонымен қатар, ол пайдаланушымен диалогтың егжей-тегжейін есте сақтайды және даулы тақырыптардан аулақ болады. Тіпті, чат-боттың жауаптарын жетекші сұрақтар арқылы реттеуге болады.

Getimg.ai - бұл жасанды интеллекттің 20-дан астам моделін қамтитын мәтіннен кескіндер мен фотосуреттерді жасауға арналған онлайн қызмет.

leonardo.ai - бұл көптеген модельдерді қолдана отырып, мәтіндік сипаттамадан кескіндер жасауға мүмкіндік беретін терең оқыту жүйесі. Жасанды интеллект иллюстрациялар жасай алады, кенеп режимінде жұмыс істей алады, фонды алып тастай алады немесе дайын суретті ремикс жасай алады.

Pebble - пайдаланушыларға түймені басу арқылы кез келген өнімнің кәсіби көрінетін фотосуреттерін жасауға мүмкіндік беретін керемет жасанды интеллект негізіндегі өнім кескін генераторы.

Suno.com - бұл машиналық оқытудың генеративті моделі, оның көмегімен музыкалық аспаптарда нота мен ойнаусыз музыка жасауға болады.

Нейрондық желі екі минутқа дейін толыққанды әндер шығарады, барлық танымал жанрлармен таныс және қазақ тілін қолдайды.

MagicSchool AI - бұл нейрондық желілер арқылы білім беру процесін жеңілдететін мұғалімдер мен оқытушыларға арналған платформа. Қызмет сабақтарды жоспарлауға, білім беру мазмұнын дайындауға, студенттермен және ата-аналармен қарым-қатынас жасауға көмектесетін 60-тан астам тәрбиеші құралдарын ұсынады.

Тұтастай алғанда, ЖИ білім берудің сапасы мен қолжетімділігін айтарлықтай жақсартуға мүмкіндігі бар, бірақ оны енгізу дәстүрлі оқыту әдістерімен мұқият ойластырылған және теңдестірілген болуы керек.

Қорытындылай келе, ЖИ білім беру саласында үлкен әлеуетке ие бола отырып, оқыту мен оқу процессін жаңартуға, тиімділігін арттыруға және білім алушылардың қажеттіліктеріне жауап беруге мүмкіндік береді. ЖИ технологияларының дамуы білім беру саласындағы инновацияларды жеделдетіп, оқушылардың білім алу тәжірибесін түбегейлі өзгертуде. Білім беру жүйесінің болашағы ЖИ-дің тиімді әрі жауапты қолдануға байланысты.

Қолданылған әдебиеттер:

1. А. Ю. Уваров Технологии искусственного интеллекта в образовании. Мақала
2. Резаев А. В. ChatGPT и искусственный интеллект в университетах: какое будущее нам ожидать? = ChatGPT and AI in the Universities: An Introduction to the Near Future /А. В. Резаев, Н. Д.Трегубова;
3. Сысоев П. В. Искусственный интеллект в образовании: осведомлённость, готовность и практика применения преподавателями высшей школы технологий искусственного интеллекта в профессиональной деятельности = Artificial Intelligence in Education: Awareness, Readiness and Practice of Using Artificial Intelligence Technologies in Professional Activities by University Faculty.

«Білім берудегі жасанды интеллектің рөлі»

*Казиева Дамира Белековна Теректі ауданы, Үлкен Еңбек ауылы «Еңбек негізгі орта мектебі» КММ
Физика пәні мұғалімі, Педагог-сарапшы ДОГЖО*

Аннотация

Мақалада жасанды интеллект (ЖИ) платформаларының білім беру саласындағы рөлі және оның мүмкіндіктері туралы айтылған. Жасанды интеллект білім беру

процесін өзгертуге және жетілдіруге үлкен әсерін тигізеді. Жұмыста ЖИ сервистерінің оқыту және оқу әдістеріне енгізілуі, пайдалану жолдары, олардың тиімділігі мен мүмкіндіктері қарастырылады.

Жасанды интеллект (ЖИ) білім беру саласында көптеген жаңа мүмкіндіктер ашып, мұғалімдердің жұмысын жеңілдетуге бағытталған тиімді құралдарға айналды. Ол оқыту процесін тиімді етіп, оқушылардың жеке ерекшеліктерін ескеруге және білім беру жүйесін автоматтандыруға мүмкіндік береді. Жасанды интеллектінің білім беру жүйесіне енуі білім алуды жеке тұлғаға бейімдеп, оқушылардың оқу үлгерімін жақсартуға ықпал етеді.

Жасанды интеллекттің білім беру саласындағы негізгі бағыттары:

- ✓ **Адаптивті оқыту жүйелері:** ЖИ оқушылардың оқу материалын меңгеру деңгейін бағалап, оларға сәйкес оқу тапсырмаларын ұсынады. Бұл жүйелер әрбір оқушының білім деңгейіне сәйкес тапсырмалар беріп, оқыту процесін жеке тұлғаға бағыттауға мүмкіндік береді.
- ✓ **Оқу процестерін автоматтандыру:** ЖИ негізінде бағалау жүйелері, тестілеу процестері автоматтандырылып, мұғалімдерге оқу нәтижелерін жедел түрде бағалауға мүмкіндік береді. Бұл мұғалімдердің жұмыс жүктемесін азайтып, оқушыларға тезірек кері байланыс беруге ықпал етеді.
- ✓ **Білім берудегі виртуалды көмекшілер:** Виртуалды көмекшілер оқушыларға күрделі тақырыптарды түсіндіруде, үй тапсырмаларын орындауда көмек көрсетеді. Бұл құралдар оқушыларға қолдау көрсетіп, олардың оқу нәтижелерін жақсартуға көмектеседі.
- ✓ **Тілді үйрету:** ЖИ тіл үйрету бағдарламаларында кеңінен қолданылады. Мысалы, сөйлеуді тану және аударма жүйелері оқушылардың тілдік дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді.
- ✓ **Деректерді талдау және болжау:** ЖИ білім беру мекемелерінің деректерін талдап, оқу үлгерімін болжауға, әлеуетті мәселелерді анықтауға мүмкіндік береді. Бұл әдіс оқу процесін жақсартуға және оқу нәтижелерін арттыруға көмектеседі.

Жасанды интеллектінің артықшылықтары:

- ✓ **Ұақытты үнемдеу:** ЖИ автоматтандырылған бағалау мен кері байланыс беру процестерін жылдамдатып, мұғалімдердің уақытын үнемдеуге мүмкіндік береді.
- ✓ **Жеке оқыту:** ЖИ әрбір оқушының қажеттіліктеріне сәйкес бейімделген оқу бағдарламаларын ұсына алады.
- ✓ **Оқу тиімділігін арттыру:** ЖИ оқу процесін тиімдірек ұйымдастыруға, оқушылардың үлгерімін арттыруға және оқыту сапасын жақсартуға көмектеседі.

Қиындықтар мен шектеулер

- ✓ **Мұғалімнің рөлін алмастыру мүмкін еместігі:** ЖИ қаншалықты дамығанымен, ол мұғалімнің тұлғалық ықпалы мен адами қарым-қатынасты толық алмастыра алмайды.
- ✓ **Технологияға тәуелділік:** ЖИ құралдарын қолдану үшін тиісті технологиялық инфрақұрылымның болуы қажет, ал бұл барлық білім беру мекемелерінде қолжетімді бола бермейді.

- ✓ **Этикалық мәселелер:** ЖИ қолдануда жеке мәліметтердің қауіпсіздігі мен құпиялылығы, сондай-ақ этикалық мәселелерді ескеру маңызды.

Педагогтерге арналған ең жақсы жасанды интеллект құралдарына: ChatGPT, MagicSchool, D-ID, Bard, Conker, educaPlay, Colorize, joyteka, wordwall, learningApps.org және т.б. сервистер жатады.

ChatGPT – 2019-2020жылға дейінгі бүкіл ғаламтор желісіндегі ақпаратты бір нейрондық желіге жинақтаған сервис.

ChatGPT не жасай алады?

1. ChatGPT мұғалімдерге оқу материалдарын, тапсырмаларды, сұрақтарды және тіпті оқу бағдарламаларын жасауға көмектеседі.
2. Мұғалімдер сұрақтарды құрастыру, сабақ идеяларын құру, іс-шараларды жоспарлау және оқыту тәсілдерін анықтау үшін Chat GPT пайдалана алады.
3. Қызықты тапсырамаларды жасау үшін идеяларды ұсынады.
4. ChatGPT мұғалімдерді қосымша тіл үйрену материалдарымен қамтамасыз ете алады және сонымен қатар қиын ұғымдарды түсіндіруге көмектеседі;
5. 1-2 минутта қалаған сұрақтарыңызға жауап береді;
6. БЖБ-ТЖБ жасатып алсаңыз болады.

1. ChatGPT-ге кіру

- **Платформа таңдау:** ChatGPT-ге қол жеткізу үшін OpenAI-дің ресми сайтындағы немесе интеграцияланған платформалардағы (мысалы, чатбот қосымшалар, веб-сайттар) интерфейсті пайдалана аласыз.
- **Тіркелу немесе кіру:** Егер арнайы платформа қолданылса, алдымен тіркелу немесе кіру қажет болуы мүмкін.

2. Сұрақтар қою немесе тапсырма беру

- **Қарапайым мәтін жазу:** Сіз өз сұрағыңызды немесе тапсырмаңызды қарапайым сөйлемдермен жаза аласыз. Мысалы, "Маған физика туралы айтып берші" немесе "Эссе жазып берші" деп жазу жеткілікті.
- **Нақты әрі қысқа сұрақтар:** Нақты сұрақтар қою ChatGPT-ден жақсы нәтижелер алуға көмектеседі. Мысалы, "Электромагнетизм дегеніміз не?" деген сұрақ анық әрі нақты.
- **Күрделі тапсырмалар:** Егер сізге күрделі тапсырма керек болса, мысалы, код жазу немесе мәтіннің аудармасын жасау, оны нақтылап көрсету қажет.

3. Жауаптарды талдау және тексеру

- **Алынған жауапты қарау:** ChatGPT сіздің сұрағыңызға жауап берген кезде, жауапты мұқият қарап шығыңыз.
- **Қосымша сұрақтар қою:** Егер жауап толық болмаса немесе қосымша мәліметтер керек болса, сұрағыңызды қайта қойып немесе нақтылап сұрауға болады.
- **Тексеру:** Маңызды мәліметтерді алу кезінде ақпараттың дұрыстығын тексеріңіз, себебі ChatGPT кейде қате немесе дәл емес ақпарат беруі мүмкін.

MagicSchool – дүниежүзінде мұғалімдердің ең көп қолданатын жасанды интеллект платформасы.

Платформаға кіру үшін:

- ✓ **Тіркелу:** Жаңа қолданушылар тіркеліп, өздерінің аккаунттарын жасайды. Бұл платформаға кіру үшін қажет.
- ✓ **Профиль құру:** Тіркелгеннен кейін педагог немесе оқушы өздерінің профилін толтырады, бұл оқыту процесін жеке қажеттіліктерге бейімдеуге мүмкіндік береді.

D-ID - бұл бейнелермен, суреттер мен жұмыс істеуге арналған жасанды интеллект платформасы.

D-ID сервисінің негізгі функциялары бейнелерге анимация жасау және өмірге келтіру.

- ✓ **Жанды бейнелер жасау:** D-ID технологиясы суреттерді анимациялау арқылы оларды өмірге келтіруге мүмкіндік береді. Бұл, мысалы, портреттердің сөйлеп немесе қозғалып тұрғандай көрінуін қамтамасыз етуі мүмкін.
- ✓ **Автоматтандырылған қозғалыстар:** Технология түрлі эмоцияларды немесе әрекеттерді көрсету үшін суреттерге автоматты түрде қозғалыстар қосады.

D-ID сервисінде портретті сөйлету немесе анимациялау үшін, сізге келесі қадамдарды орындау қажет болуы мүмкін:

1. Тіркелу және платформамен танысу:

- Тіркелу: D-ID платформасына кіріп, тіркелу қажет. Бұл платформаға қолжетімділік үшін жеке аккаунт құруды талап етеді.
- Интерфейспен танысу: Тіркелгеннен кейін, платформаның интерфейсін зерттеп, оның функционалдығы мен мүмкіндіктерін түсіну үшін нұсқаулықтарды қараңыз.

2. Портретті таңдау және жүктеу:

- Суретті таңдау: Сізге анимациялау немесе сөйлету үшін портреттік сурет қажет. Суретті таңдаған кезде, оның сапасы мен анықтығын ескеріңіз.
- Суретті жүктеу: D-ID платформасына портреттік суретті жүктеңіз. Платформа файлдың дұрыс форматта екенін және сапасын тексереді.

3. Анимация параметрлерін орнату:

- Анимация таңдау: Суретті сөйлету үшін арнайы анимация немесе қозғалыс эффектілерін таңдау қажет. Бұл параметрлер әдетте платформаның интерфейсінде ұсынылады.
- Эмоциялар мен қозғалыстар: Портретке қажетті эмоциялар мен қозғалыстарды таңдау. Мысалы, ауызды қозғау, көзбен байланыс орнату және т.б.

4. Мазмұнды қосу:

- Дыбысты немесе мәтінді қосу: Сөйлету үшін қажетті дыбысты немесе мәтінді қосу қажет. Бұл сіздің портретіңіз сөйлейтін мәтін немесе аудио файл болуы мүмкін.
- Сценарий жасау: Егер қажет болса, портреттің қандай сөздер айтатынын немесе қандай сценарийде сөйлейтінін анықтап, енгізіңіз.

5. Процесті бастау және нәтижені тексеру:

- Анимация жасау: Барлық параметрлер мен мазмұнды енгізгеннен кейін, анимацияны жасау процесін бастаңыз. Платформа суретті анимациялау және оны сөйлету үшін қажет алгоритмдерді қолданады.
- Нәтижені қарау: Анимация аяқталғаннан кейін, нәтижені тексеріңіз. Сөйлейтін портреттің сапасын және дұрыстығын қараңыз. Анимацияның сапасы суреттің анықтылығына байланысты болады, сондықтан жоғары сапалы суретті пайдалану маңызды.

6. Экспорттау және қолдану:

- Нәтижені сақтау: Анимацияланған портретті қажетті форматта сақтау немесе экспорттау. Бұл бейнемазмұнды әртүрлі платформада қолдану үшін қажет болуы мүмкін.
- Қолдану: Анимацияланған портретті өз сабақ кезеңіне немесе жеке жобаларда қолдануға болады.

Bard — Google-дің жасанды интеллект негізіндегі тілдік моделі. Ол сұрақтарға жауап беруге, ақпаратты іздеуге, мәтін жазуға және басқа да тапсырмаларды орындауға көмектеседі. Bard-ды қолдануды бастау үшін келесі қадамдарды орындауға болады:

1. Bard қызметіне кіру

- Құрылғыны таңдаңыз: Bard қызметіне кез келген құрылғыдан, компьютерден немесе мобильді құрылғылардан қол жеткізуге болады.
- Google аккаунты: Bard қызметін пайдалану үшін Google аккаунты қажет болуы мүмкін. Егер сізде аккаунт болмаса, оны жасау керек.

2. Тіркелу және кіру

- Тіркелу: Егер Bard арнайы платформасында тіркелу қажет болса, Google аккаунтыңызбен тіркеліңіз. Бұл қадамды орындау үшін Bard-дың ресми веб-сайтына немесе қосымшасына кіріңіз.
- Кіру: Тіркелгеннен кейін, қызметке кіру үшін Google аккаунт мәліметтеріңізді енгізіңіз.

3.Интерфейспен танысу. Bard интерфейсі қарапайым және пайдаланушыға ыңғайлы болуы керек. Сіз сұрақтарды қоюға, тапсырмаларды орындауға және жауаптарды алуға арналған терезені көресіз.

4. Сұрақтар мен тапсырмалар қою

- Сұрақтар қою: Bard-қа кез келген тақырып бойынша сұрақтар қоюға болады. Мысалы, "Сәлем! Маған жаңалықтармен таныстырып өтесіз бе?" немесе "Физикадан түсініктеме беріңіз."
- Тапсырмаларды орындау: Bard-тан мәтін жазу, ақпарат іздеу немесе басқа шығармашылық тапсырмаларды орындауды сұрауға болады. Мысалы, "Маған тақырыпқа байланысты мәтін жазып беріңіз" немесе "Жаңа идеялар ұсыныңыз."

5. Жауаптарды пайдалану және тексеру

- Жауаптарды қарау: Bard берген жауаптарды қарап шығыңыз. Егер жауап толық болмаса немесе қосымша түсініктемелер қажет болса, сұрақты нақтылаңыз.
- Қосымша сұрақтар қою: Жауап толық болмаса немесе түсініксіз болса, қосымша сұрақтар қойып, қажетті мәліметтерді алу үшін сұрауды жалғастырыңыз.

Білім беру саласындағы жасанды интеллекттің рөлі күн санап артып келеді. Ол оқыту процесін тиімді, дербес және интерактивті етіп қана қоймай, оқушылардың жеке қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталған оқу материалдарын дайындау, бағалау, кері байланыс беру және оқушыларды қадағалау сияқты міндеттерді автоматтандыра отырып, мұғалімдердің жұмысын жеңілдетеді.. Дегенмен, ЖИ-ды тиімді пайдалану үшін оның мүмкіндіктерін дұрыс бағалап, ықтимал қиындықтарды ескеру маңызды. Алдағы уақытта ЖИ білім беру саласын одан әрі жетілдіруге және оқу сапасын арттыруға мүмкіндік беретіні сөзсіз.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Luckin, R. (2018). Machine Learning and human Intelligence: The Future of Education in the 21st Century.
2. Holmes, W., & Bialik, M. (2019). Artificial Intelligence in Education: Promises and Implications for Teaching and Learning.
3. Білім беру саласындағы жасанды интеллект туралы ғылыми мақалалар мен зерттеулер.
4. OpenAI. (2024). ChatGPT: An Overview. OpenAI. <https://openai.com/chatgpt>
5. D-ID. (2024). Creating Lifelike Portraits with AI. D-ID. <https://www.d-id.com>
6. Google. (2024). Introduction to Bard: Google's AI Language Model. Google. <https://bard.google.com>

ТАРИХ САБАҒЫНДА ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТІҢ МҮМКІНДІГІ

Джубангалиева Айбиби Бакытжановна
Ақжайық ауданы Чапаев ауылы
№1 жалпы орта білім беретін мектебінің
тарих пәні мұғалімі

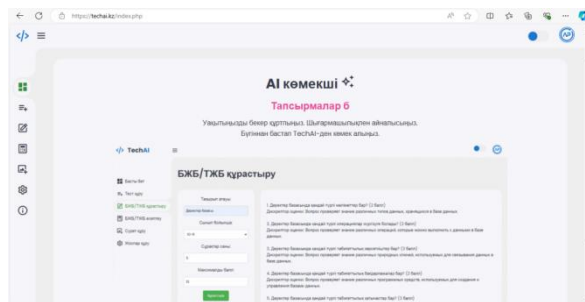
Баяндамада жасанды интеллект (AI) дәуіріндегі педагогтың рөліне арналған және технологияның қарқынды дамуы аясында білім беру саласында болып жатқан өзгерістерді қарастырады. Білім беру үдерісін жақсарту және оқушыларды оқыту мен дамытуда үлкен жетістіктерге жету үшін оқушының жасанды интеллектпен қалай тиімді ынтымақтаса алатыны талданады. Тарих пәні сабағында тиімді оқытуда мұғалім пайдаланатын және оқушылардың дағдыларын қалыптастыруда көмектесетін жасанды интеллект құралдары көрсетіледі.

Қазіргі уақытта жасанды интеллект білім беру саласында кең қолдануда. Жасанды интеллектті тарих сабағында қолдану, оқытудың мазмұны мен әдістері бүгінгі күні ХХІ ғасырдың қажеттілігіне сәйкес жаңа форматқа ауыстырылуда. Жасанды интеллект оқушының қабілетіне қарай бағдарламаны бейімдеуге, әкімшілік тапсырмаларды автоматтандыруға, бағалауды жақсартуға және академиялық өнімділікті болжауға көмектеседі. мұғалімдердің жүктемесін азайту арқылы күнделікті тапсырмаларды автоматтандыруға және оқушылардың үлгерімі туралы нақты мәлімет беруге қабілетті.

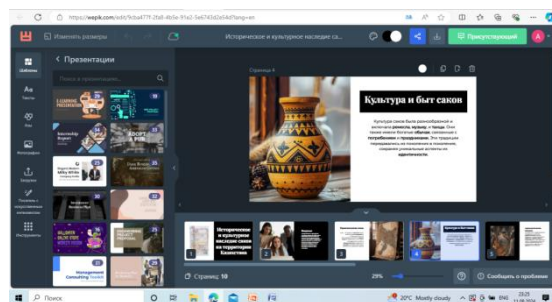
Тарих пәні бойынша білім беруде мен қолдануға болатын жасанды интеллект құралдары мен нейрожелілер аз емес. Мысалы, оқушыларға квиз-тест жүргізу үшін – **Doozy, FlexyQuiz, simpoll, diagnostic Questions.**

Жасанды интеллектке негізделген қазақ тіліндегі қуатты құралдың бірі-TechAI. ол мұғалімдерге сабақ жоспарын құруға, жобаларды табуға және басқа да көптеген тапсырманы санаулы секундтарда орындауға мүмкіндік беру арқылы оқу тапсырмаларын айтарлықтай жеңілдетеді, бұл күніне орта есеппен 2,5 сағатты үнемдейді. Сонымен қатар оқытушылар бірден сабақ жоспарларын, мақалаларды, ақпараттық бюллетеньдерді және олардың жеке қажеттіліктеріне сәйкес келетін басқа оқу мазмұнын жасай алады. Мұғалім өз пәні бойынша БЖБ/ТЖБ тапсырмаларын да құрастыра алады.

Ал, Wepik.com - тақырып енгізсеңіз баяндама жазып, бірнеше секундта слайд жасап, сөйлемдерді суретке айналдырып, суреттің фонын өзгертіп, тақырыбыңызға қажетті видеоны да тауып береді.

Оқушылардың білімін бағалау үшін , **TEACHALLY** сайттары мұғалімге көмекке ал сабақ жоспарлау үшін келеді.

Қорытындылай келе, білім беруде жасанды интеллектті қолдану айтарлықтай перспективалар береді. оңтайлы нәтижелерге қол жеткізуге және білім берудегі AI артықшылықтарын барынша арттыруға мүмкіндік береді. ЖИ сабақта оқушының сыни тұрғыдан ойлана білуіне, зерттеу жұмыстарын жүргізіп, цифрлық технологияларды сауатты қолдана алуына, жұптық жұмыс жасай білуіне, білім нәтижесін бағалауға мүмкіндік береді.

Қазіргі уақытта, жылдам технологиялық прогресс дәуірінде сапалы білім беруді қамтамасыз ету үшін педагогтар мен жасанды интеллекттің тиімді өзара әрекеттесуін жалғастыру маңызды деп санаймын.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. М.Бруссард. «Жасанды интеллект: мүмкіндіктің шегі»
2. <https://wordwall.net/ru>
3. <https://support.wepik.com/>, <https://techai.kz>

ОҚЫТУ ҮРДІСІНДЕ ЦИФРЛЫҚ ПЛАТФОРМСАЛАРДЫ ТИІМДІ ҚОЛДАНУ ЖОЛДАРЫ

Ислямгалиева Жанна Букенбаевна
Батыс Қазақстан облысы, Тасқала ауданы
Амангелді мектеп-бөбекжай-балабақша кешенінің
тарих пәні мұғалімі, педагог-зерттеуші

Баяндамада елімізде технологияның қарқынды дамуы аясындағы өзгерістер қарастырылады, дәстүрлі әдіс-тәсілдерге қарағанда көрнекі, қызығушылықты оятатын, білім алушыларға әртүрлі тапсырмаларды орындау кезінде таптырмас көмекші құрал болатын жасанды интеллект (AI) негізіндегі білім беру платформалар туралы

түсінік беріледі. Білім беруде білім берудің цифрлық ресурстарын пайдалану қандай мүмкіндіктер беретіні талданады.

Тарих сабағында толық презентациялар жасауға арналған жетілдірілген нейрондық желі, көптеген нұсқаларда ойын жаттығуларын жасауға мүмкіндік беретін онлайн қызмет туралы көрсетіледі.

Цифрлік сауаттылық - ақпараттық қоғамдағы қауіпсіздіктің негізі, ХХІ ғасырдың ең маңызды білімі, ең негізгі тақырыптарымыздың бірі.

Елімізде білім беруді дамытудың 2025 жылға дейінгі мемлекеттік бағдарламасының басым бағыттарының бірі – электрондық оқыту жүйесін енгізу. Электрондық оқыту жүйесі арқылы ауыл және қала мектептеріндегі білім деңгейлерін теңестіріп, ойлау қабілеті жоғары және технологиялық жағынан сауатты оқушыларды дайындай аламыз.

Мұғалімдер мен оқушылар ең үздік әлемдік білім ресурстарын пайдалану мүмкіндігіне ие бола алады.

Президент тапсырмасы аясында елімізде «2024-2029 жылдарға арналған жасанды интеллектті дамыту» тұжырымдамасы негізінде жасанды интеллект білім беру саласына белсенді түрде енгізілуде.

Цифрлық білім беру ресурстары мұғалімді алмастыра алмайды, бірақ мұғалімге қосымша материалдарды ұсынады, яғни сабақ мазмұнын ақпараттық коммуникациялық технологиялардың жаңа мультимедиялық мүмкіндіктерімен толықтыруға, оқушылардың назарын аса маңызды оқу тақырыптарына аударуға, қажет болған жағдайда оқушылардың назарын зерделенген көріністердің ерекшеліктеріне шоғырландыруға, оны көрнекі түрде көрсетуге, сабақтың мазмұнын қоғамда болып жатқан өзгерістермен, өмірлік тәжірибелермен, оқушылардың пәнге деген қызығушылықтарымен байланыстыруын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Білім беруде білім берудің цифрлық ресурстарын пайдалану:

– тұрақты мотивацияны қалыптастыру және білім сапасын арттыру, білім алушылардың ойлау қабілеттерін белсендіру;

– пассивті білім алушыларды жұмысқа тарту, оқу-тәрбие процесінің қарқындылығын арттыру;

– білім беру процесін заманауи материалдармен қамтамасыз ету, білім алушыларды әртүрлі ақпарат көздерімен өз бетінше жұмыс істеуге дағдыландыру;

– жеке тұлғаға бағытталған және сараланған тәсілді жүзеге асыру;

– білім алушыларды зерттеу қызметіне тарту, оқу процесінің икемділігін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Жасанды интеллект негізіндегі білім беру платформалар дәстүрлі әдіс-тәсілдерге қарағанда көрнекі, қызығушылықты оятатын, білім алушыларға әртүрлі тапсырмаларды орындау кезінде таптырмас көмекші құрал болатын ресурстар. Осы құралдар мен қызметтердің кейбірін қарастырайық.

1. Gamma AI- мәтін, дизайн, қаріптер және басқа да маңызды элементтерді қоса алғанда, толық презентациялар жасауға арналған жетілдірілген нейрондық желі. Оның көмегімен пайдаланушылар жоғары сапалы, бірегей дизайн презентацияларын жасай алады Gamma - Gamma сілтемесі арқылы кіреміз.

Gamma AI қалай пайдалануға болады:

Gamma ai қолданбасын іске қосыңыз немесе оның веб-нұсқасын ашыңыз. - Жаңа презентация жасаңыз немесе бар презентацияны PowerPoint, Google презентациялары немесе Keynote форматында жүктеңіз.

Презентацияңыздың негізгі тақырыбы мен мақсатын көрсетіңіз.

Әр слайд үшін мәтіндік мазмұнды көрсетіңіз немесе мәтінді автоматты түрде жасау үшін кірістірілген мәтін генераторын пайдаланыңыз.

Слайдтар үшін қалаған макеттерді, стильдерді және дизайн тақырыптарын таңдаңыз.

Қаріптерді, түстерді және басқа визуалды атрибуттарды қалауыңыз бен брендингіңізге сәйкес реттеңіз.

Gamma ai қосымша құралдары мен мүмкіндіктері арқылы презентацияны жекелендіріңіз және бейімдеңіз.

Презентацияны аяқтаңыз, оны қажетті форматқа экспорттаңыз және аудиториямен бөлісіңіз

Мәтінді құру: gamma AI-де мазмұнды және ақпараттық слайдтар жасауға қабілетті қуатты мәтінді құру алгоритмдері бар. Нейрондық желі берілген контекстті талдайды және презентацияның талаптары мен мақсаттарына сәйкес келетін мәтінді автоматты түрде жасайды. Ол пайдаланушыларға жоғары сапалы презентациялар жасауға көмектесетін тақырыптарды, тізімдерді, абзацтарды және басқа мәтіндік элементтерді ұсына алады.

Дизайн және визуалды элементтер: Gamma AI-дің негізгі чиптерінің бірі-презентацияның дизайны мен визуалды элементтерін құру мүмкіндігі. Нейрондық желі слайдтарға қолдануға болатын әртүрлі макеттерді, стильдерді және тақырыптарды ұсынады. Ол тартымды және кәсіби слайдтар жасай отырып, түс схемасын, композицияны, мәтін мен кескіндердің орналасуын ескереді.

Қаріптер және пішімдеу: Gamma AI презентациядағы қаріптер мен мәтінді пішімдеуге мүмкіндік береді. Нейрондық желі қаріптердің, өлшемдердің, туралаудың және мәтіндік элементтердің басқа атрибуттарының әртүрлі нұсқаларын ұсынады.

2.Classroomscreen- әр оқытушыға қол жетімді тақта. Тіркелудің қажеті жоқ. Classroomscreen компьютердің жұмыс үстеліне ұқсайды. Құрал-жабдықтарын қолдануға болады. <https://classroomscreen.com/> сілтемесі арқылы қосымшаға кіреміз. Classroomscreen терезесі ашылады .

Экранның төменгі жағында кез-келген уақытта сыныпта қолдануға болатын құралдары бар белгішелер орналасқан. Мысалы, QR коды, сурет, мәтін, бағдаршам, таймер, маркер тақтасы және т. б.

3. Flippity – бұл Google кестелеріне негізделген ойын жаттығуларын жасауға мүмкіндік беретін онлайн қызмет. Қызмет ойын жаттығуларының көптеген нұсқаларын қамтиды. Әр шаблонға арналған нұсқаулық бар. Жаттығу аяқталғаннан кейін жаттығу сілтемесін бөлісуге немесе басып шығаруға болады.

Бұл сервисе жылдар мен орын алған оқиғаларды жаттауға жаттығулар құрастыруға болады. Тақтада көрсеткен әдіс белгілі бір оқиғаларды рет-ретімен көрсете отырып, ақпаратты жеңіл есте сақтауға мүмкіндік береді. Осы әдісті оқушыны ҰБТ-ға дайындағанда қолдансаңыз көмектесетіне сенімдімін. Сонымен қатар, олимпиада, ғылыми жобаға дайындағанда оқушы өзі іздену үшін және оны есте сақтау үшін тапсырма ретінде де ұсынсаңыз болады. Flippity – интерфейсінің көмегімен сіз оқуға арналған түрлі интерактивті жаттығулар жасай аласыз.

Қызмет ақысыз, тіркелу қажет емес, кейбір жаттығуларды басып шығаруға болады, жаттығулардың әрқайсысы үшін барлық қажетті нұсқаулар мен демонстрациялар берілген. Flippity қосымшасына кіру үшін: <https://www.flippity.net/>

Аталған ресурстарды пайдалануға негізделген оқыту үдерісі оқу іс-әрекетіне ынталандыру деңгейін, білім беру нәтижелеріне қол жеткізудің жоғары нәтижелілігін, білім беру үдерісіне қатысу деңгейін арттырады. Оқытуға жаңашыл көзқарасты қолдану, тәжірибеге бағытталған оқытудың үлкен жетістігі болып табылады.

Қорытындылай келсек, жасанды интеллект негізіндегі білім беру платформаларының артында болашақ жатыр. Мектептер осы жаңа әлемге неғұрлым ертерек қатыса бастаса, соғұрлым жоғары оқу стандарттарын сақтай отырып, жаңа жағдайларға бейімделу оңайырақ болады. Тренажерлер, қосымшалар, тесттер, оқу жоспарларының генераторлары – осы аталған қызметтерінің барлығы бүгінде мектеп өміріне берік енеді.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. АҚ «Білім беруді ақпараттандырудың ұлттық орталығы»
2. Савелова Е. В. Цифровые образовательные ресурсы в школе: методика использования. Обществознание. Сборник учебно-методических материалов для педагогических вузов. –М.: Университетская книга, 2008. -224с

ОҚУШЫЛАРДЫҢ САПАЛЫ БІЛІМ АЛУҒА ҚОЛ ЖЕТКІЗУІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТЕТІН ЖАҢА ӘДІС-ТӘСІЛДЕР

Суесинова Клара Тельмановна
Бөрлі ауданы, Ақсай қаласы
№7 жалпы орта білім беретін мектебінің,
тарих пәні мұғалімі, педагог-зерттеуші

Аннотация:

Берілген баяндамада қазіргі білім алушыларға цифрлық әдіс-тәсілдер арқылы білім сапасын арттыру бағытындағы жұмыстармен бөлісу, білім алушылардың ізденіс жұмыстарына қызығушылығын қалыптастыру, шығармашылық қабілетін дамыту жолдары талданады.

Бүгінгі күні республикамызда білім беру жүйесінің түбегейлі өзгеріске ұшырауы анықталғаны баршамызға аян. Оның негізгі факторы жаһандану үрдісіндегі білім беру саласында жаңа модельдердің дүниеге келуі, білім беру үрдісінің ақпараттандырылуы болып табылады.

Біздің міндетіміз – білім беруді экономикалық өсудің жаңа моделінің орталық буынына айналдыру. Оқыту бағдарламаларын сыни ойлау қабілетін және өз бетімен іздену дағдыларын дамытуға бағыттау қажет. Сонымен бірге, IT-білімді, қаржылық сауаттылықты қалыптастыруға, ұлтжандылықты дамытуға баса көңіл бөліп, қазіргі кезеңде заманауи білім беру парадигмасы өзгертіп, жасанды интеллект дәуіріне аяқ басу.

Ақпараттық және педагогикалық технологиялар негізінде мұғалімнің рөлін түбегейлі өзгертуге мүмкіндік туды, мұғалім тек қана білімді алып жүруші ғана емес, сонымен қатар оқушының өзіндік шығармашылық жұмысының жетекшісі және бағыт берушісі болып анықталды. Осыған орай сабақ беру үрдісінде қазіргі күннің, яғни инновациялық әдістерді оқытудың интерактивті оқыту моделі болып табылады.

Бүгінгі тәуелсіз мемлекетіміздің ертеңі біз тәрбиелеп отырған жас ұрпақтың меңгерген біліміне, алған тәжірибесіне байланысты екеніне еш күмән жоқ. Білім алушылардың танымдық көзқарасын байыту, ақыл-ой қабілетін жетілдіру, өзіндік ойлау және өмірлік ұстанымын қалыптастыру мұғалімнің шеберлігіне, шығармашылық қабілетіне байланысты.

Сабақ үдерісінде жаңа әдістер қолдану арқылы төмендегідей нәтижеге қол жеткізуге болады:

- Оқушының белсенділігін арттыру.
- Шығармашылық қабілетін дамыту.
- Оқушы дарыны мен талантын анықтау.

Қазіргі оқытудағы жаңа педагогикалық әдіс-тәсілдері педагогикалық әдебиеттерде: инновация – «жаңалық», «жаңа әдіс», «өзгеріс», «жаңаша әдістеме деген мағынада пайдаланылады. Инновациялық процесс, оның құрылымы жаңаны пайдалану идеяларынан туындайды. Қазіргі дәуірдің әлеуметтік және экономикалық даму ерекшеліктерінің бірі ретінде автоматтандырылған және ақпараттық технологиялардың тегеурінін атауға болады. Мұндай

жағдайда үйрене білу және үйренуге ұмтылу адамның ең басты қабілеттеріне айналуға, бүтінде үйренуге үйрену керек.

Қазіргі күн іс-әрекетті педагогика ең танымал оқу жүйесіне айналған, яғни оқу процесін интербелсенді әдістемелер құрауы керек, әрбір оқытушы әр сабақта интербелсенді әдістер, құралдар мен тәсілдерді қолдануы қажет.

Интербелсенді оқу/оқыту бірлесе үйрену идеяларын ұстанады. Бірлесе үйренуде әрбір үйренуші танымның (оқу, үйренудің) мазмұны мен қорытынды нәтижесіне өз үлесін қосып, басқалармен өзінің білгенімен, идеяларымен түсінігімен алмасады, жоғары нәтижеге қалай жете алатындығын анықтайды.

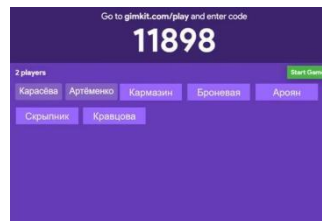
Жалпы, тарих сабақтарында оқытудың заманауи әдістерін пайдалану, оқушылар бойында пәнге қызығушылығын арттырады, бәсекелестік қалыптастырады, сынып толық жұмыстанады. Өзімнің тәжірибемде пайдаланатын әдіс-тәсілдерді назарларыңызға ұсынамын:

1. «World wold» әдісі

Мақсаты: білім алушылардың ақпаратпен жұмыс жасау іскерлігін қалыптастыру арқылы коммуникативтік қабілеттерін, ақыл-ойын, танымдық және шығармашылық қабілеттерін дамыту, алған білімдерін практикалық іс-әрекетте қолдануға үйрету.

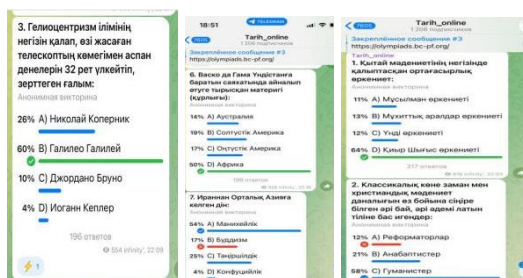
2. «GimKit» цифрлық платформасы

Мақсаты: интерактивті викториналар мен оқу ойындарын жасауға мүмкіндік беретін платформа. GimKit көмегімен жеке сұрақтар мен жауаптарды жасау, суреттер мен бейнелерді қосу, сонымен қатар жауап беру уақыты, ұпайлар сияқты әр түрлі ойын параметрлерін реттеу, ашық және жабық тесттерді қолдану

3. «Тарих онлайн-платформа» әдісі

Мақсаты: Оқушы бойында қарапайым логиканы қолданумен қатар, хронологиялық даталар туралы түсінігі болуы керек және әр бөлім тақырыптарын оқыған кезде, қосымша деректермен жұмыстану қажет.

4. «Белгілер диаграммасы» әдісі

Мақсаты : картамен жұмыс тарихи оқиға қай жерде, қалай болғанын анықтауда өте зор. Берілген тапсырма оқушыларға көзбен көру, елестету, есте сақтау қабілеттерінің негізінде тапсырманы дұрыс орындауға мүмкіндік береді. Бұл әдістер уақыт үнемдеу үшін, білім алушы сабақты тиімді меңгеру үшін қажет.

Тарих ғылым ретінде адамзаттың өткенін, оның мәдениетін, әлеуметтік және саяси процестерін, сондай-ақ әртүрлі халықтар мен өркениеттердің өзара әрекеттесуін зерттейді. Алайда, тарихты оқытудың дәстүрлі әдістері көбінесе оқушылардың қызығушылығының болмауы, ақпараттың үлкен көлемін қабылдаудың қиындығы және әр оқушыға жеке көзқарастың қажеттілігі сияқты бірқатар мәселелерге тап болады. Бұл тұрғыда тарихты оқытуда АІ қолдану аталған мәселелерді шешуге және сабақтарды қызықты әрі танымдық етуге көмектесетін тиімді құрал бола алады.

Бұл баяндамада жасанды интеллекттің пайда болуынан бастап, білім саласына енуі, оның ішінде тарих сабақтарында жасанды интеллектті қолданудың жан-жақты мүмкіндіктері жайында айтылады. Тарих сабақтарында жасанды интеллекттің даму перспективалары әрі қарайғы зерттеулер үшін қызықты сала болып табылады.

Тақырыптың өзектілігі технологиялардың қарқынды дамуымен және олардың білім беру процесіне интеграциялануымен байланысты, бұл тарихи білімді оқыту мен қабылдаудың жаңа көзқарастарын ашады. Ақпарат кез-келген форматта қол жетімді болатын қазіргі әлем жағдайында жасанды интеллектті қолдану оқытуды жекелендіруге, мұғалім мен оқушының өзара әрекеттесуін жақсартуға, интерактивті және қызықты білім беру материалдарын жасауға бірегей мүмкіндіктер береді.

Жасанды интеллект тарихы жаңа ғылыми бағыт ретінде XX ғасырдың ортасында басталды. Осы уақытқа дейін оның пайда болуының көптеген алғышарттары қалыптасты: философтардың арасында адам табиғаты мен әлемді тану процесі туралы даулар бұрыннан жүрді, нейрофизиологтар мен психологтар адам миы мен ойлау жұмысына қатысты бірқатар теориялар әзірленді, экономистер мен математиктер оңтайлы есептер құрастыру мен формальды түрде әлем туралы білім беру мәселелерін қойды, осылайша есептеулердің математикалық теориясының- алгоритмдер теориясының іргетасы пайда болды және алғашқы компьютер құрылды. Егер XX ғасыр коммуникация құралдарының дамуымен және есептеу технологияларын танымал етумен ерекшеленсе, XXI ғасыр жасанды интеллект пен робот техникасын дамытудың ғасырына айналды. Ойлау қабілетін модельдеу және адам санасының жасанды түрін жасау идеясы ежелгі заманнан басталады. Алайда жасанды интеллектің негізін қалаушы ортағасырлық испан философы, математик және ақын Р.Луллий (1235-1315) болып саналады. XVII-XVIII ғ. Лейбниц (1646-1716) және Р.Декард (1596-1650) идеялары жасанды интеллект теориясының негізіне айналды. Ғылыми бағыт ретінде жасанды интеллекттің дамуы ЭЕМ XX ғ. 40-жылдарынан бастап мүмкін болды. Жасанды интеллект термині (artificial intelligence) термині 1956 жылы Станфорд университетінде (АҚШ) осындай атаумен өткен семинарда ұсынылған. 1956-1963 жылдары адам ойлауының модельдері алгоритмдерін қарқынды іздеу жүргізіліп, алғашқы бағдарламалар жасалды. Қазіргі уақытта ЖИ-бұл тез дамып келе жатырған ғылым саласы. Тек қана компьютерлік лингвистика бойынша әлемде жыл сайын 40-тан астам конференция өткізіледі. Еуропа елдерінде, сонымен қатар АҚШ, Жапония, Ресей, Оңтүстік-Шығыс Азияда ЖИ бойынша ұлттық конференциялар тұрақты түрде өткізіледі.

Жасанды интеллект-бұл компьютерлік жүйенің біздің өміріміздің барлық салаларындағы күрделі мәселелерді шешуге арналған бағдарламалар құру мүмкіндігі. Іс жүзінде ЖИ мүмкіндіктерінің ауқымы шексіз: ғарыштық зерттеулер, әскери ғылым, робототехника, өнеркәсіп, ауыл шаруашылығы, көлік, медицина, білім және т.б. Елімізде «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы аясында ұлттық экономиканың барлық салаларында өндіріс процестерін цифрландыруға және роботтандыруға көп көңіл бөлінеді.

ЖИ-нің қолданылу шеңбері өте ауқымды. Солардың ішінде ең белгілі бағыттарын қарастыратын болсақ:

Медицинада. Бұл салада жасанды интеллектің қолдану артықшылығы – есте сақтау және үлкен көлемдегі ақпаратты өңдеу қабілеті. Мұнда емделушілерге қалай емделу керектігі

жайында кеңес беретін, кейбір ауруларды арнайы белгілері бойынша анықтап, алдын алу шараларын ұсынуға қабілетті программалар бар.

Өндірісте. Бұл салада жасанды интеллектіні қолдану көрсеткіші өте жоғары. Алдағы уақытта тіпті адам көмегі қажет болмайды. ЖИ көмегімен орындалатын зауытта сатып алудан бастап, дайын өнімді жүктеуге дейінгі әрекеттің барлығын роботтар атқарады. Тауар сапасы арнайы программалық жасақтама көмегімен бақыланып отырады.

Ауыл шаруашылығында. Бұл салада ЖИ өсімдіктер күйін, ылғалдылық деңгейін, тыңайтқыштар көлемін бақылап отырады. Сонымен қатар арамшөптерді бірден анықтап, өсімдіктің өсуіне ешқандай қауіп келтірместен оларды жойып отырады.

Қоғамда. Бүгінде жасанды интеллект жолдағы кептеліс мәселесін шешу үшін қолданылып келеді. Ол үшін ЖИ нақты уақытта бағдарламалардан ақпарат жинап, машиналар арасындағы қашықтыққа, орын алған апаттарға талдау жасайды, жолкөлік қатынасын реттеу жұмыстарын жүргізеді. Мұндай жүйе көптеген елдерде қолданылады.

Білім беруде жасанды интеллект қалай қолданылады? Қазірдің өзінде білім саласында ЖИ көптеген мүмкіндіктер ашты және олар күн санап артып келеді.

1. Білім сапасын арттыру: ЖИ әрбір оқушының қажеттіліктеріне бейімделген жекелендірілген оқыту тәсілін ұсына отырып, білім сапасын жақсартуға көмектесе алады. ЖИ жүйелері оқу әрекетінің деректерін талдап, ұсыныстар мен кері байланыс ұсына алады, бұл тиімдірек оқуға және жақсы нәтижелерге әкеледі.

2. Білімге қолжетімділікті жақсарту: ЖИ білімге қолжетімділікті кеңейтуге көмектеседі, әсіресе мұғалімдердің ресурстары шектеулі болуы мүмкін шалғай немесе табысы төмен аймақтарда. ЖИ технологиялары онлайн білім беру ресурстары мен қызметтерін қамтамасыз ете алады, бұл білім беруді барлығына қолжетімді етеді.

3. Мұғалімнің рөлін оңтайландыру: ЖИ мұғалімнің рөлін алмастырмайды, керісінше оны оңтайландырады. Мұғалімдер бағалауды, деректерді талдауды автоматтандыру және жекелендірілген оқытуды қолдау үшін ЖИ технологияларын пайдаланады. Бұл мұғалімдерді күнделікті тапсырмалардан босатып, курсты әзірлеу, жеке басшылық және білім алушыларды ынталандыру сияқты жоғары деңгейлі тапсырмаларға назар аударуға мүмкіндік береді.

4. Жаңа білім беру тәсілдерін дамыту: ЖИ білім беру бағдарламалары өзгеріп, нақты уақыт режимінде оқушылардың қажеттіліктеріне қарай бейімделген оқыту сияқты жаңа білім беру тәсілдерін дамытуды бағытталған. ЖИ сонымен қатар оқушыларға бірегей және қызықты оқыту әдістерін ұсына алатын ойын технологиясы, виртуалды шындық және модельдеу сияқты инновациялық оқыту әдістерін ұсынады.

5. Инклюзивті білім беруді қолдау: ЖИ әртүрлі оқушылардың, соның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың қажеттіліктеріне сәйкес ақпаратты ұсынудың және білім беру материалдарын бейімдеудің әртүрлі тәсілдерін ұсына отырып, инклюзивті білім беру ортасын құруға көмектесе алады. Сондай-ақ, ол қиын жағдайларға тап болғандарға қосымша ресурстар мен қолдау ұсына отырып, оқушылардың үлгерімін бақылау мен бағалауды қолдай алады.

6. Білім беру жүйелерін басқарудың тиімділігін арттыру: ЖИ деректерді талдау және білім беру жүйелерін басқару процестерін жақсартуға көмектесетін үлгілерді анықтау үшін пайдаланылуы мүмкін. Деректерді талдау неғұрлым негізделген шешімдер қабылдауға, ресурстарды бөлуді оңтайландыруға және білім беру бағдарламаларының тиімділігін бағалауға көмектеседі.

Тарих сабақтарында жасанды интеллектіні қолдану жолдары қандай?

Информатика, математика, жаратылыстану пәндері қатарында тарих сабақтарында да жасанды интеллектті қолданудың көптеген тиімді нұсқалары бар. Бұл әдіс арқылы жаңа тақырыпқа оқушылардың қызығушылығын арттыруға, өтілген материалды қайталауға, жалпы алғанда білім алушылардың пәнге қызығушылығын оятуға болады.

Машиналық оқыту, табиғи тілді өңдеу және үлкен деректерді талдау сияқты жасанды интеллект технологиялары интерактивті және жауап беретін оқу материалдарын жасаудың жаңа мүмкіндіктерін ұсынады. Мысалы, AI көмегімен тарихи орындарға виртуалды экскурсиялар жасауға, оқиғалардың интерактивті хронологияларын жасауға және тарихи процестердің модельдеулерін қолдануға болады. Мұндай тәсілдер тарихты зерттеуді қызықты етіп қана қоймайды, сонымен қатар тақырыпты тереңірек түсінуге ықпал етеді.

AI интерактивті оқу материалдарын жасау үшін пайдаланылуы мүмкін. Мысалы, Кеңейтілген және Виртуалды шындық технологияларын қолдана отырып жасалған тарихи орындарға виртуалды экскурсиялар студенттердің тақырыпқа деген қызығушылығын едәуір арттыра алады. Мұндай экскурсиялар тарихи нысандарды көруге ғана емес, сонымен қатар әртүрлі дәуірлердің атмосферасына "енуге" мүмкіндік береді, бұл тарихты зерттеуді көрнекі және есте қаларлық етеді. Мұғалімдер AI-ді оқушылар тарихтың барысына әсер ететін шешімдер қабылдауға қатыса алатын тарихи оқиғаларды модельдеу үшін қолдана алады, бұл себеп-салдарлық байланыстарды жақсы түсінуге ықпал етері сөзсіз.

Тарихты оқытуда AI қолданудың негізгі аспектілерінің бірі-адаптивті білім беру платформаларын құру мүмкіндігі. Бұл платформалар оқушылардың үлгерімі, олардың қалауы және оқу мәнерлері туралы деректерді талдау үшін машиналық оқыту алгоритмдерін пайдаланады. Жиналған ақпаратқа сүйене отырып, жүйелер әр оқушыға жеке көзқарас ұсына отырып, оқу материалдарын бейімдей алады. Мысалы, егер бір оқушы белгілі бір дәуірді түсінудің жоғары деңгейін көрсетсе, жүйе оған осы тақырыпқа қатысты күрделі тапсырмаларды ұсына алады, ал басқа қиындыққа тап болған оқушы негізгі білімді бекіту үшін қосымша ресурстар мен жаттығулар алады. Бұл тәсіл оқытудың тиімділігін арттырып қана қоймай, тарихи процестерді тереңірек түсінуге ықпал етеді.

Тарихты оқытуда AI қолданудың тағы бір маңызды саласы-мазмұнды автоматтандырылған құру. AI негізіндегі жүйелер оқулықтар, мақалалар және презентациялар сияқты мәтіндік және визуалды материалдарды жасай алады. Бұл мұғалімдерге сабақтарды дайындауға уақытты үнемдеуге, сондай-ақ өзекті ақпаратқа қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Тарихты оқытуда AI қолданудың тағы бір маңызды артықшылығы-әртүрлі ақпарат көздерін біріктіру мүмкіндігі. Жасанды интеллект мәтіндік, аудиовизуалды және графикалық материалдарды қоса алғанда, үлкен көлемдегі деректерді өңдей алады, бұл тарихи оқиғалар мен процестердің толық бейнесін жасауға мүмкіндік береді. Мысалы, AI әртүрлі тарихи дереккөздерден алынған деректерді талдап, салыстыра алады, дәстүрлі оқыту тәсілінде көрінбейтін байланыстар мен заңдылықтарды анықтай алады. Бұл білім алушыларға аналитикалық дағдыларды дамытуға, әртүрлі ақпарат көздерімен жұмыс істеуді үйренуге және өткен оқиғалар туралы өз пікірлерін қалыптастыруға көмектеседі. Тарихты оқытуда AI қолдану ақпаратпен жұмыс істеу, сыни тұрғыдан ойлау және талдау дағдыларын дамытуға ықпал ететінін атап өткен жөн. Оқушылар фактілерді есте сақтап қана қоймай, оларды түсінуге, әртүрлі көзқарастарды салыстыруға және деректерді талдау негізінде қорытынды жасауға үйренеді.

Сонымен, тарих сабақтарында жасанды интеллекттің даму перспективалары әрі қарайғы зерттеулер үшін қызықты сала болып табылады. Мәселен, D – ID-бұл сандық кейіпкерлер мен "бейне мәтіні"мазмұнын құруға және өзара әрекеттесуге арналған құралдарды ұсынатын жетілдірілген жасанды интеллект көмегімен бейне жасау платформасы. Creative Reality™ Studio көмегімен белгілі бір уақыттағы кейіпкердің бейнесін жасауға болады. Дайын бейнелерді қолдану арқылы оқушылардың жаңа тақырыпқа қызығушылығын арттыруға болады.

Gradescope (gradescope ретінде стильдендірілген) компаниясы американдық ed-tech жоғары білім беру үшін жасанды интеллект арқылы онлайн бағалау құралдарын ұсынды. Мұғалімдер үшін бұл бағдарламалық құрал үй тапсырмаларын бірден тексеріп, бағалауға мүмкіндік берген болатын.

Қазіргі таңда жасанды интеллект технологиясының өрлеуі басталды десек артық болмас. Педагогикалық идеяларды қалыптастыру, ең алдымен цифрлық дидактикалық ресурстарды құру үшін көптеген негіздер пайда болды. Осыған байланысты Magic School нейрондық желісі басқа жасанды интеллект білім беру платформаларынан айтарлықтай ерекшеленеді. Сондай-ақ, мұғалімдердің өмірін жеңілдету үшін арнайы жасалған басқа да көптеген дүниелер ұсынып, мектептерде өз қолданушыларын тауып үлгерді. Басқа сынақ генераторларынан айырмашылығы, ол әртүрлі қиындық деңгейлері бар тапсырмаларды жасап бере алады, сондықтан берілген тақырып бойынша әр оқушыға сұрақтар әзірлеуге, білімін бекітуге болады.

Gamma-нейрондық желілер негізінде жасалған презентация платформасын қолдану. Күнделікті сабаққа тұтас презентацияны немесе жеке бөліктерін дайындауға мүмкіндік береді.

Chat GTP сияқты чатботтар мен виртуалды көмекшілерді оқушылармен интерактивті диалог құру, олардың сұрақтарына жауап беру және қосымша материалдар беру үшін пайдалануға болады. Бұл студенттерге өз сұрауларына жедел жауап алуға мүмкіндік береді, бұл тақырыпты тереңірек зерттеуге және тақырыпқа деген қызығушылықты арттыруға ықпал етеді.

Қорытындылай келе, жасанды интеллект білім берудің жаңа мүмкіндіктерін ашады, оны қол жетімді, интерактивті және жекелендіреді деп айтуға болады. Тарих сабақтарында жасанды интеллектті қолдану сыни ойлауды, аналитикалық дағдыларды және ақпаратпен жұмыс істеу қабілетін дамытуға ықпал етеді, бұл оқушыларды қазіргі әлемде өмір сүруге дайындаудың маңызды аспектісі болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Баймухамедов М.Ф. «Жасанды интеллект: қазіргі заманғы теория және тәжірибе», Алматы қ. «Бастау»баспасы-2020ж.
2. <https://martebe.kz/>
3. <https://ust.kz/word>
4. [http://didaktor.ru /](http://didaktor.ru/)
5. <http://localhost:8080/xmlui/handle/123456789/6260>
6. <https://cyberleninka.ru/article/n/generativnyy-iskusstvennyy-intellekt-v-obrazovatelnom-protssesse-vyzovy-i-perspektivy>.

ОҚУ ПРОЦЕСІН ЖЕТІЛДІРУДЕ ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ПАЙДАЛАНУ ТИІМДІЛІГІ

Куспанова Гульзифа Дюсембаевна
Ақтөбе облысы, Ақтөбе қаласы
№31 қазақ орта мектебінің
қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі,
педагог-шебер

Аннотация

Қазіргі таңда білім саласында цифрлық технологияларды пайдалануды жетілдіруге көп жұмыстар жасалуда. Бұл баяндамада келешек ұрпақтың білімді, бәсекеге қабілетті болу үшін, олардың ұрпақтар ерекшеліктеріне қарай цифрлық технологияларды қолдану маңыздылығы, жолдары талданып жазылды. Z, Альфа ұрпағы ерекшеліктері және оларға білім беру тәсілдері талданды. Сондай-ақ қазіргі заманғы озық технологияларды мектеп тәжірибесінде тиімді қолдану, ең алдымен, оларды терең, жан-жақты оқып-үйренуді қажет ететіндігі, қазіргі

заманғы педагогикалық технологияны қолдануда мұғалім нені білу керек екендігі туралы баса айтылды. Оқытуда пайдалануға болатын платформалар көп, олар арқылы тапсырмалар беру тиімді, өйткені қазіргі таңдағы оқушылар сұранысын қанағаттандырады. Мұғалім оқытудың қазіргі заманғы педагогикалық технологияларға ынта қоюы керек. Оқу процесін жетілдіруде цифрлық технологияларды тиімді пайдалануға баса назар аудару керек.

Түйін сөздер: білім саласы, цифрлық технология, ұрпақтар сабақтастығы, бәсекеге қабілетті.

Бүгінгі таңда цифрлық заманда өмір сүріп жатқандықтан, адамзат өмірінде цифрлық технологиялардың орны ерекше. Цифрландыру көз ілестірмес жылдамдықта тез дамуда. «Ақпараттық қоғамда, үлкен көлемдегі деректерді өңдеу маңызды болған кезде, әртүрлі сауаттылықты дамыту қажет», - деп әдістемелік нұсқаулықта көрсеткендей, ақпараттық қоғамда цифрландыруды дамытудың білім саласына тигізетін әсері мол [1]. Елімізде білім беру саласында оқыту процесін ұйымдастыруда цифрландыруды тиімді жүзеге асыруда. Ондағы негізгі мақсат – білім беру сапасын арттыру. Білім сапасы арқылы бәсекеге қабілеттілікті арттыру, яғни оқушыларымыз халықаралық деңгейде әртүрлі салаларда, оның ішінде жасанды интеллект және ауқымды деректер жасау саласында бәсекеге қабілетті болуын қамтамасыз ету.

Цифрлық технология дегеніміз не? Цифрлық технология термині (digital technologies) ағылшын тіліндегі педагогикалық әдебиеттерде қолшатыр термині ретінде қолданылады. Оның ішіне әртүрлі жақында пайда болған (бұлтты, мобильді, ақылды технологиялар) және дәстүрлі ақпараттық-коммуникациялық технологиялар кіреді. Цифрлық технологиялар – бұл ақпараттық қоғамдағы өмірге бейімделген тұлғаны тәрбиелеуді, тәрбиелеуді қарқынлату және оңтайландыру мәселелерін табысты шешетін құрал. Цифрлық технологияның негізгі дидактикалық қасиеті – мультимедиа. Мультимедиа мобильді және компьютерлік құрылғыларға анимацияның кейбір белгісін әрі мүмкін емес деп ойлаған дағдыларды қалыптастыруға мүмкіндік береді. Тәжірибеде дәлелденгендей, адамға жай ғана қарапайым затты анықтауы үшін: ауызша сипаттау - 2,8 сек; контурлық суретте бейнеленген кезде - 1,5 сек; түрлі-түсті фотосуреттер - 0,9 сек; мультимедиа құралдарымен - 0,7 сек; затты заттай көрсету арқылы - 0,4 сек қажет екен [2]. Осының ішінде мультимедиялық құрылғыларды оқыту процесінде қолдану тиімдірек екені анық көрінеді. Мультимедия құрылғыларын оқытуда жиі қолданып жүрміз.

Ал енді оқытуда неліктен цифрлық технологияларды қолдануымыз керек? Әрине, оқытуда тақта мен бордың орнын ештеңе баса алмайды деп ойлаймын. Бірақ алдымызда отырған ұрпақтың сұранысы қандай, оларды қалай оқытуымыз керек? Шетелдік ғалымдар ұсынған «ұрпақтар теориясы» деген ұғыммен таныспыз. Түрлі ұрпақ ұстанатын құндылықтар, ұқсастықтар мен ерекшеліктер сол дәуірдегі саяси-экономикалық, әлеуметтік жағдаймен, технологияның дамуымен байланысты болып келеді. Әлеуметтанушылар әрбір 20 жыл сайын алдыңғысынан ерекшеленетін жаңа буын дүниеге келеді деген ойды айтады. Қазіргі таңда X, Y және Z ұрпақтары туралы жиі айтылып жүр. Жас теориясының үш негізгі компоненті (X, Y және Z ұрпақтары) және бір қосымша компонент (Baby boomers) бар. Алғаш рет жас айырмашылықтарының ерекшеліктері туралы 1991 жылы АҚШ зерттеушілері Нил Гоув (Neil Howe) пен Уильям Штраус (William Strauss) айтқан. Олар адамдардың жас айырмашылықтарына қарап, әртүрлі уақыттағы ұрпақтардың құндылықтарына негізделген теорияны шығарды. Олардың пікірінше, әр кезең шамамен 20 жылға созылады. Ал елімізде бұл туралы нақты зерттелмесе де, X-Y-Z ұрпақтар теориясы туралы өмірдің өзі көрсетіп жатқандай [3]. Қазіргі таңда біздің алдымызда отырған ұрпақ - Z ұрпағы. Z ұрпағының балаларын тәрбиелеуде нені басты назарда ұстауымыз керек? Бірінші, гаджеттер - қазіргі заманғы адамның өмірінің ажырамас бөлігі болып отыр. Сондықтан Z ұрпағының балаларын ғаламтордан ақпарат алуына шектеу қойып, техникадан оқшаулауға тырысудың қажеті жоқ екен, керісінше мұндай құрылғыларды қалай қолдануға болатындығын, одан дұрыс ақпаратты

қалай алу керектігін, алынған ақпаратты дұрыс түсініп, жүйелеуге үйретуіміз керек. Екінші, өмірдің қызықты болатындығын мысалмен көрсету үшін балалармен көбірек уақыт өткізіп, көп көңіл бөлу керек. Бұл - маскүнемдіктің, нашақорлықтың және басқа да тәуелділіктің алдын-алудың тамаша тәсілі. Үшінші, балалармен қарым-қатынаста сыйластық танытып, оларға өз пікірін білдіруге мүмкіндік беруіміз керек. Төртінші, баланы жанашырлыққа және басқалардың сезімін түсінуге үйретуіміз керек. Бесінші, баланың қажеттілігін бірінші сөзінде-ақ орындауға тырыспау керек, бұл оның қажеттіліктерін дұрыс қалыптасуына мүмкіндік бермейді екен. Алтыншы, өзгеге тәуелсіз болуды үйрету керек, ең кішкентай жетістігі болса да, күш-жігер мен сәттілік үшін мақтауымыз керек. Жетінші, оның ойынына кедергі жасамау керек, егер мүмкін болса, онымен бірге ойнауымыз керек [2]. Міне, алдында отырған оқушылардың оқуға деген қызығушылығын арттыру үшін мұғалімдер цифрлық технологияларды терең меңгеріп алулары керек.

Алдымызда тек Z ұрпағы ғана емес, Альфа ұрпағы да отыр. Олар - 2010 жылы, яғни Instagram іске қосылған және алғашқы iPad-тың тұсаукесері болған жылы дүниеге келе бастағандар. Кейбір әлеуметтанушылар бұл балалардың кітап пен сурет дәптерінен бұрын планшетке тезірек қол жеткізгенін, сонысымен жоспарланбаған жаһандық эксперименттің бір бөлігіне айналғанын айтады. Мектеп табалдырығын енді аттағандар үшін мұғалімнің жеке тұлғасы, оның қарым-қатынасы және диалогқа дайындығы ерекше маңызды. Бүгінгі балалар ата-аналарына қарағанда психикалық жағынан әлсіздеу. Олар ақыл айтқанды емес, тең дәрежеде сөйлескенді ұнатады. Қазір геймификация мен эдьютеймент үрдісі (ойната отырып үйрету) қарқын алуда. Сондықтан бұл балаларды оқытуда тек таңғалдырып отыру керек. Сонда ғана бүгінгі балалар білімді жақсы қабылдайды. Бұның астары - жаңа білім беру технологиялары. Альфалар үшін ескі, суреттері аз плакаттармен безендірілген кластағы сабақ пен мұғалімнің монотонды монологын тыңдаудан гөрі телефон қосымшасында тапсырмалар орындау әлдеқайда қызықты. Қазір біз қымбатты альфаларымыздың білім алудың бүкіл жүйесін қайта құрылымдауға әкелетін білім берудегі цифрлық революциядан өтуі керек екенін түсінеміз[4]. Сондықтан да қазіргі заманғы озық технологияларды мектеп тәжірибесінде тиімді қолдану, ең алдымен, оларды терең, жан-жақты оқып-үйренуді талап етеді. Қазіргі заманғы педагогикалық технологияны қолдануда мұғалім нені білу керек? Біріншіден, қазіргі заманғы педагогикалық технология көмегімен шешілетін мәселені анықтай алуы керек. Екіншіден, қазіргі заманғы педагогикалық технологияны қолдану арқылы алынатын нәтижелерді білу керек. Үшіншіден, қазіргі заманғы педагогикалық технология мәнінен алынатын нәтижелердің теориялық негізін білу керек. Төртіншіден, қазіргі заманғы педагогикалық технологияда мұғалім қолданылатын әдіс-тәсілдерді білуі керек[5]. Оның ішінде оқытуда пайдалануға болатын платформалар көп, олар арқылы тапсырмалар беру тиімді, өйткені қазіргі таңдағы оқушылар сұранысын қанағаттандырады.

Қорыта айтқанда, білім сапасы – мұғалімнің шеберлігіне байланысты. Мұғалімнің шеберлігі қойылған педагогикалық мақсатқа және бағдарламаға сай қажетті мазмұнды таңдап алуында және тиімді әдістер мен құралдарды пайдалана білуінде. Мұғалім оқытудың қазіргі заманғы педагогикалық технологияларға ынта қоюы керек. Оқу процесін жетілдіруде цифрлық технологияларды тиімді пайдалануға баса назар аударуды қажет етеді. Еліміздің экономикалық, саяси-мәдени дамуына үлес қосатын, әлеуметтік цивилизацияға көтеретін, қарасатын, денсаулығы мықты азаматты тәрбиелеп шығару – мектептің ұстаздар қауымының бүгінгі таңдағы басты міндеті. Сондықтан мұғалім әр оқушының қабілетін танып-біліп, дамытып, адам дәрежесіне жеткізу үшін цифрлық технологияларға бет бұрып, оқыту процесін жетілдіруде тиімді пайдалануы керек деп ойлаймын.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. «2024-2025 Оқу жылында Қазақстан Республикасының жалпы білім беретін мектептерінде білім беру процесін ұйымдастырудың ерекшеліктері туралы». Әдістемелік

нұсқау хат. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігі. Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы

2. <https://bugin.kz/18839-tsifrlyq-tehnologiyalar>

3. https://kopilkaurokov.ru/vsemUchitelam/presentacii/ozin_oz_i_tanuda_urpaktar_sabaktastygy

4. <https://aqshamnews.kz/kz/article/alfa-urpaqty-qalai-oqytyp-tarbieleimiz.html>

5. Ф. Б. Бөрібекова, Н. Ж. Жанатбекова. Қазіргі заманғы педагогикалық технологиялар: Оқулық. – Алматы: 2014. – 360 бет.

ҚАЗАҚ ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА ЦИФРЛЫҚ САУАТТЫЛЫҚТЫ АРТТЫРУ

**Қазбек Гүлнұр Айдарбекқызы
Казталов ауданы, Қараоба ауылы
Ғ.Қараш атындағы мектеп-гимназиясының
қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі**

Аннотация

Бұл жариялымда қазақ тілі сабақтарында цифрлық сауаттылықты арттыру мәселесі қозғалған. Цифрлық сауаттылық – технологияларды және интернет ресурстарын қауіпсіз және тиімді пайдалану үшін қажет білім мен дағдылардың жиынтығы. Дәл осы жариялымда қазақ тілі сабақтарында түрлі қосымшаларды пайдаланып, оқушылардың бойына қажет білім мен дағдыларды сіңіру арқылы оқу мақсатына жетудің жолын көрсетеді. Әрі сол қосымшалардың кем-кемтік тұстарын жеткізу арқылы интернет ресурстарын қауіпсіз және тиімді пайдалану жолын нұсқайды. Сондай-ақ қазақ тілі сабақтарында цифрлық сауаттылықты арттыру – заманауи ұстаздың алғашқы қадамдары екені көрсетілген.

Қазіргі біз жасап жатқан дәуір – нағыз цифрландыру дәуірі. Қолымыздағы бір ғана электронды цифрлы қолтаңба көптеген жұмыстың тізгінін ұстап отыр деуге де болады. Өткен замандағыдай теміржол вокзалына немесе әуежайға барып, билет алуға кассаға кезекке тұрмайсыз, нұсқаулығын білсең, құжаттарды да айлап күтпейсіз. Ал осы цифрландыруды бүгінде біздің өмірімізде ғана емес, сабақтарымызда қолдануға мүмкіндік жетерлік.

Информатик ұстаздарымыз оқушыларға бағдарламаның кодтау тілін үйретсе, біз оны сауатты пайдалануға үйрете аламыз және дағдыландырамыз. «Бұл қалай?» деген сұрақ тууы заңдылық. Ол үшін мемлекеттік білім беру бағдарламасының оқу мақсаттары көмекке келеді. Назар аударсақ, 10-сыныптың қазақ тілі сабағында «10.3.1.1. ғылыми-көпшілік стилдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, интервью, нұсқаулық жазу» мақсаты және «Таңғажайып мұра» тақырыбы бар.

Оқушы бұған дейін мақала, интервьюді білді десек, нұсқаулық жазу барысында оқушыға kaspi.kz – railways.kz, әуе билеттерін, booking-krisha.kz, инстаграмм қосымшаны пайдалану арқылы бірінші топқа Алматының таңғажайып мұраларына жету жөнінде нұсқаулық жазуды, ал екінші топқа Алматы қаласынан 3 күнге баспана табу нұсқаулығын жазуды ұсыну керек. Міне, осы кезде біз оқушыға kaspi.kz қарағанда railways.kz сайтында билет құны 1500-3000 теңге аралығында арзан екенін, әуе билеттерін алып-сатар сайттардан емес, тікелей әуе компаниясынан және түн ортасы 2-3-терде алғанда арзан болатынын, [booking-әлемдік сенімді отель брондау](https://booking-alemdik-senimdi-otel-brondau.kz) қосымшасы екенін, дегенмен тікелей сонда көрсетілген отель нөмерге қоңырау шалып брондап қою тегін әрі тез екенін, ал krisha.kz пен инстаграмм желісінде алаяқтар кездесуі ғажап екенін айта аламыз. Сондай-ақ оқушымен бірге талдау жасап, дұрыс нұсқаулық жазамыз.

Оқушы сізге нұсқаулықты: Алматы бару үшін каспиге кіресіз, одан орынды таңдайсыз, - деп жазып беретіні сөзсіз. Ал біз оны: Құрметті жолаушы! Сізге Алматы қаласына бару үшін алдымен билетті қайдан алу керектігін анықтау қажет.

Екіншіден, өзіңізге ыңғайлы болған қосымшаны таңдаған соң, өзіңізге қажетті орынды ойластырғаныңыз жөн. Назар аударыңыз, теміржол жолаушылар көлігі 3-қатарлы болып келеді., - деп түзеу арқылы дұрыс нұсқаулықты жазуды үйрете аламыз.

Осылайша бір ғана сабақ арқылы қазір болмаса да болашақта кәдесіне жарайтын ақпарат бере аламыз, әрі қосымшаларды пайдаланар алдында сауатты түрде зерделей алатындай эмоция қалдыруымыз мүмкін. Әрине, мұның бәрі мұғалімнің кәсіби шеберлігіне тікелей байланысты.

Күні кеше елімізде жасанды интелект бойынша тұжырымдама қабылданды. Қазіргі таңда біз ChatGPT пайдаланып, лезде сабақ жоспарын құрып алып, арнайы шаблон салып жүрсек, болашақтағы жасанды интелект күші бұдан да зор болмақ. Қазіргі таңда Қазақстанда ChatGPT – дің мүмкіндіктерін пайдалануды үйретіп жүрген Тимур мырзаның өзі соңғы 4 айда ChatGPT -де қазақ тілі жақсы дамып келе жатқанын айтуда. Мұның өзі қазақ тілді қолданушылардың саны артып келе жатқанын көрсеткіші. Осынау жасанды интелект күш алып келе жатқан кезде біз де өз сабақтарымызда барынша мүмкіндіктерін жиі пайдаланып оқушыға көз үйрете аламыз. Қазақ тілі сабақтарындағы «комментария жасау, іріктеп жазу» деген мақсаттар кездескен кезде біз өзіміздің әлеуметтік парақшамыз арқылы мәтіндер даярлап қойып, сол мәтін астына оқушыларға комментарий жаздырып, оларды өздерімен бірге талдасaq, біз көптеген оқушының әлеуметтік желіні сауатты пайдалануға үйрете де аламыз ба деп ойлаймын. Қарапайым инстаграмм смайлик оқимайтынын оқушыға айтып, толық комментарий жазу арқылы рейтинг көтеруге болатын айтсақ, блог жүргізетін оқушы үшін жаңалық болуы да ғажап емес. Себебі біз қанша жерден оқушыға әлеуметтік желі пайдасы аз деп айтсақ та олар пайдаланады, ал соны сабақта пайдалансақ ұтарымыз болары анық. Оқушы тілінде сіз, сөзсіз, «заманауи ұстаз» атанасыз.

Қазір цифрландыру заманы десек, біз ұстаздар жаңадан шыққан әр бағдарламалармен, әлеуметтік желілемен дос болып, сабақтарымызда мақсатқа сай пайдалана білсек, алдымыздағы оқушы цифрлы сауатты, ал сіз заманауи ұстаз боларыңыз сөзсіз, әріптес!

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. ҚР мемлекетік оқу бағдарламасы
2. Жасанды интелект тұжырымдамасы
3. ChatGPT
kaspі.kz
railways.kz
booking
krisha.kz

ПЕДАГОГ ҚЫЗМЕТІНДЕГІ ЦИФРЛЫҚ ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТІҢ МАҢЫЗЫ

Икласова Нуржанат Кайратовна
Ақтөбе олбысы, Ақтөбе қаласы,
«№18 орта мектебі» КММ
қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімі, педагог-зерттеуші

Аннотация

Бүгінгі күн талабы жалпы білім беру жүйесіне, білім беру мазмұны мен оқыту әдістеріне үлкен міндеттер жүктеуде. Қоғамның әлеуметтік-экономикалық және мәдени дамуына білім мен ғылым жетістіктері ықпал ете отырып, мемлекеттің болашағы оның ұрпағының білімділігімен өлшенеді. Бұл баяндамада педагогтардың цифрлық құзіреттілігінің маңызы талданып жазылды. Қоғамның үздіксіз ақпараттандырылу жағдайында тұлғаның, оның ішінде педагогтың құзіреттілігі - маңызды мәселе. Сондай-ақ, мақалада бүгінгі өмір жағдайына байланысты туындап отырған цифрлы технологияларды тез меңгеру, жаңа жаңдайда жұмыс жасау үшін өз құзіреттіліктерінің көлемін кеңейту мәселелері айтылады.

Бүгінгі күн талабы жалпы білім беру жүйесіне, білім беру мазмұны мен оқыту әдістеріне үлкен міндеттер жүктеуде. Қоғамның әлеуметтік-экономикалық және мәдени дамуына білім мен ғылым жетістіктері ықпал ете отырып, мемлекеттің болашағы оның ұрпағының білімділігімен өлшенеді.

Өткен ғасырдың отызыншы жылдарында сауатсыздықпен күрес жүргізілгендей, ақпараттық теңсіздікті жою жөніндегі ауқымды іске азаматтарды тарту қажеттігі қадап айтылған және қызметке жаңа қызметкерлерді қабылдау кезінде компьютерді, Интернетті және электрондық почтаны қолдана білу дағдысы міндетті талап болуға тиіс екендігі де атап көрсетілген. Осыған байланысты ХХІ ғасырда ақпараттық қоғам қажеттілігін қанағаттандыру үшін білім беру саласында төмендегідей міндеттерді шешу көзделіп отыр: компьютерлік техниканы, интернет, телекоммуникациялық желі, электрондық және интерактивтік технология құралдарын, мультимедиялық электрондық оқулықтарды оқу-тәрбие үрдісінде тиімді пайдалану арқылы білім сапасын көтеру қажет.

Қоғамның үздіксіз ақпараттандырылу жағдайында тұлғаның, оның ішінде педагогтың құзіреттілігі - маңызды мәселе. Әр педагог интернет материалдарын қолдануды, заманауи бағдарламалармен жұмыс істеуді өзінің қабілеті мен мүмкіндігіне қарай игерді. Бірақ әлемді дүр сілкіндірген пандемияға қатысты жағдай педагогтың цифрлық іскерлігі мен дағдыларының міндетті және қажет бола бастағанын көрсетті. Цифрлық құзіреттіліктер қашықтықтан оқыту жүйесі енгеннен кейінгі оқытушы түбегейлі жаңа, цифрлық ортада жұмыс істеуге мәжбүр болды. Осыларға байланысты, педагогтың сандық сауаттылығы дегеніміз не? Жаппай цифрландыруға байланысты педагогтардың қандай дағдыларына сұраныс көбейді? Қандай цифрлық құзіреттіліктерді дамыту қажет? - деген сияқты сұрақтар саны артты.

Бүгінгі күннің өзекті мәселелерінің бірі болашақ ұрпақты жаңа заман талабына сай, жан-жақты дамыған, цифрлы сауатты тұлға дайындайтын оқу орындары педагогтарының цифрлық құзіреттілігі. Цифрлық құзіреттілік - ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолданудағы түрлі мәселелерді шешу мүмкіндігі. Орындалған жұмыстың сапасы бірқатар құзіреттермен байланысты. Д.Равен көрсеткендей әрбір жеке құзіреттілік үш құрылымды қамтиды:

- маманның мотивациясы мен жеке құндылықтарына негізделген әрекет қабілеттілігі;

- адамның қоғам құрылымын және олардың әлеуметтік рөлдерінің ерекшеліктерін түсінуі;

- не өзі жұмыс істейтін ұйым ішіндегі процестерді түсіну.

Адамның кәсіби ұтқырлығын, адамның жаңа технологияларды, оның ішінде ақпараттық технологияларды игеруге дайындығын қамтамасыз ететін іргелі білім беру үшін мұғалімдер үнемі дамып отыруы қажет.

Қорыта айтқанда, білім беруде цифрлық технологияларды мұғалімдердің пайдаланудағы цифрлық құзыреттіліктерін қалыптастыруды диагностикалауды жүйелі іске асыру, олардың ұдайы ізденісте болып, цифрлық белсенділіктерін жетілдірулеріне оң ықпал етеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Акпарова Ж. 1, п.ғ.к., профессор, «Bolashaq» Академиясы.
2. Гузенко А. Ю., Кузин А. С. Ақпараттық сауаттылық - табысты еуразиялық интеграцияның шарты ретінде - 2017. - № 2 (11). - Б. 23—25.
3. <http://43-oskemen.mektebi.kz/>

ЗАМАНАУИ ПЛАТФОРМА – ТАБЫСТЫ ОҚЫТУДЫҢ КӨЗІ

Тұрсынғали Любовь Құттығұлқызы

Бөрлі ауданы Ақсай қаласының
№7 жалпы орта білім беретін мектебінің
қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі,
педагог-зерттеуші

Аннотация

Заманауи мұғалім – шығармашылық қабілеттерді шыңдауға жағдай жасай алатын, оқушылардың білімді қабылдауға деген құштарлығын дамыта алатын адам. Сонымен қатар оқушылардың пәндерді оқуға деген ынтасын арттырып, олардың жеке бейімділігі мен талантын көтермелейтін тұлға.

Бәріміз білетіндей, ХХІ ғасыр – ақпараттық технология мен ғылымның дамыған заманы. Білім беру саласында интерактивті техника және технологияларды пайдалану арқылы білімнің сапасын арттыру, білім беру үрдісінде тиімді әдіс-тәсілдерді іздестіру және оларды қолдану қазіргі заман мұғалімдеріне қойылатын басты талаптардың біріне айналды. Әр адамнан, әсіресе мұғалімнен әмбебеп болуды талап ететін қазіргі уақытта түрлі оқыту құралдары, ғаламтор желісінде көптеген платформалар, сайттар мен құралдар пайда болды.

Ақын Мұхтар Шаханов: «Бала жүрегі кішігірім күйсандық. Сол сандықтың кілтін тапсаң ғана ашылады. Әр мұғалімнің қолында сол кілт тұруы керек» - демекші әр оқушы бір әлем. Оқушының бойындағы дарын мен таланттылықты ашу ұстаздың басты міндеті болып табылады. Педагогика әлемінде де терең ізденіс талап етіліп, жаңа ұрпаққа заманауи білім беру қажеттілігі туындады.

Ақпараттық сауаттылық – бүгінгі заман талабы. Компьютерлік сауатты болу баршаға міндетті ме? Білім беру саласында интерактивті техника және технологияларды пайдалану арқылы білімнің сапасын арттыру, білім беру үрдісінде тиімді әдіс-тәсілдерді қолдану қазіргі заман мұғалімдеріне қойылатын басты талаптардың біріне айналды. Қазіргі уақытта түрлі оқыту құралдары, ғаламтор желісінде көптеген платформалар, сайттар мен құралдар пайда болды.

«Кішкентай кілтпен үлкен сандықты ашуға болады» деп Расул Гамзатов айтқандай, бүгінгі өзімнің іс-тәжірибемде қолданып жүрген заманауи платформаны назарларыңызға ұсынамын.

Flippity – интерфейсінің көмегімен сіз оқуға арналған түрлі интерактивті жаттығулар жасай аласыз. Айта кету керек, Flippity функционалдығы бірнеше танымал веб-қызметтердің мүмкіндіктеріне ұқсайды: LearningApps (Лернинг Аппс), Quizlet, Jeopardy.

Қызмет ақысыз, тіркелу қажет емес, кейбір жаттығуларды басып шығаруға болады, жаттығулардың әрқайсысы үшін барлық қажетті нұсқаулар мен демонстрациялар берілген.

Flippity қосымшасына кіру үшін: <https://www.flippity.net/> Random арқылы топқа, жұпқа біріктіруге болады.

Бұл платформаның ерекшелігі сайтқа тіркелмей-ақ бірден тапсырмаларды құрастыра аласыз. 20 шақты ойын түрлері берілген.

Сабақ барысында карталар, кестелер, крассовордтың түрлерін қолданып қана қоймай, сабаққа арналған түрлі ойындарды құрастыру, шатасқан сөздерді табу, «Адасқан әріптер» ойынын да құрастыра аласыз.

Мен не үшін flippity (флиппити) платформасына тоқталдым? Себебі мұғалімдер мен оқушылар үшін де

- ыңғайлы;
- сапалы;
- қолжетімді;
- жаңашыл

Тінтуір батырмасы арқылы шәкірттеріңді тапсырмалармен қамтып, қосымша ақпараттарды тіркей аласың. Телефон мен ноутбукті жанына серік еткен олардың оқуға қызығушылығын арттырады.

genially.com (дженили) – бұл платформада жасалған тапсырмалар сақталып тұрады. Бұл платформалар дәстүрлі әдіс-тәсілдерге қарағанда көрнекі, қызығушылықты оятатын, білім алушыларға әртүрлі тапсырмаларды орындау кезінде таптырмас көмекші құрал болатын ресурстар.

Оқыту үрдісінде цифрлық платформаларды қолдану сабақ мазмұнын мультимедиялық мүмкіндіктерімен толықтыруға, білім алушылардың назарын тақырыптарына аударуға, қажет болған жағдайда назарын зерделенген көріністердің ерекшеліктеріне шоғырландыруға, оны көрнекі түрде көрсетуге, сабақтың мазмұнын қоғамда болып жатқан өзгерістермен, өмірлік тәжірибелермен, пәнге деген қызығушылықтарымен және т. б. құбылыстармен байланыстыруын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. АҚ «Білім беруді ақпараттандырудың ұлттық орталығы»
2. Роберт И. В. Теория и методика информатизации образования (психолого-педагогический и технологический аспекты). 3-е изд., доп. -М.: ИИО РАО, 2010. -356с.
3. Савелова Е. В. Цифровые образовательные ресурсы в школе: методика использования. Обществознание. Сборник учебно-методических материалов для педагогических вузов. –М.: Университетская книга, 2008. -224с.
4. https://www.flippity.net/fc.php?k=1K1lPd2zgcmoJvH2klJLUP1hm9qWqMhK5-GAK5h0E2_Q
5. <https://view.genially.com/669a5a52079a5f293337dcea/interactive-image-interactive-masterpiece>

СӨЗДІК ҚОРДЫ ДАМУДА ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ТИІМДІЛІГІ

Давлетова Гульжанат Сагидуллиевна

Бөрлі ауданы Ақсай қаласының
№1 жалпы орта білім беретін
мектебінің

қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі

Тасимова Асель Бериковна

Бөрлі ауданы Ақсай қаласының
№ 6 мектеп-лицейінің

қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі

Аннотация

Оқыту тілі орыс сыныптарында қазақ тілі пәнінің көздейтін мақсаты – оқушыны қазақша сөйлеуге, өз ойын басқаға түсіндіре алатын, біреудің сөйлеген сөзін түсіне алатын дәрежеге жеткізу.

Осы орайда жүргізілетін жұмыстардың түрлері әр алуан. Соның бірі – сөздік жұмысы.

Сөздік жұмысы әр сабақ үстінде, жыл бойында, бүкіл оқу кезеңінде белгілі жоспармен, жүйемен жүргізілуі керек. Оқушы сабақ сайын жаңа сөз үйреніп отырады. Сөздік жұмысын күнделікті сабақта жүйелі ұйымдастыру арқылы оқушылардың тілін дамытып, үйренген сөздерін күнделікті өмірде қолдануына мүмкіндік бар.

Сөздік жұмысын жаңа әдіс-тәсілдер арқылы ұйымдастыруда қазіргі білім беру жүйесіндегі трендке айналған жасанды интеллекттің маңызы зор. Жасанды интеллект арқылы балалардың болашағын, олардың үйлесімді дамуын қамтамасыз ете отырып, адам мен компьютердің артықшылықтарын біріктіру арқылы білім беруді тиімді етіп, ал мұғалімнің жұмысын шығармашылыққа айналдыруға болады.

2-сыныпқа арналған сөздік жұмыс дәптерінде орыс тілді мектептерінде қазақ тілін мен әдебиетін оқытатын педагогтарға арналған сөздік жұмыстарының түрлері, тиімді әдіс-тәсілдері ұсынылған, жаңартылған оқу бағдарламасы аясында лексикалық минимум жұмыстарын 100 % қазақ тілінде жүргізуге әрекеттер дайындау және практикалық көмек көрсетуге бағытталған.

Тілдің негізгі өлшемі - сөздік қор. Ал сөздік қор дегеніміз - тілдің құрамының ең тұрақты, талай ғасырлар бойы өмір сүріп келе жатқан, жалпы күнделікті өмірде кеңінен қолданылатын халыққа ортақ сөздер жиынтығы.

Тілдің негізгі сөздік қоры - тілдің сөздік құрамының ең тұрақты бөлігі. Сөздік қор тілдегі сөздерді ғасырлар бойы сақтап отырып, тілдегі жаңа, туынды сөздер мен жаңа мағынаның жасалуына ұйытқы болады.

Қазіргі таңда орыс тілді мектептегі оқушыларды қазақ тілінде сөйлету, сөздік қорын арттыру өте күрделі процесс. Өзге ұлт оқушыларын қазақша сөйлетуде жаңа сөздердің маңызы зор. Жаңа сөздер сабақтың басында дәстүрлі түрде оқытылады, аударылады және дәптерлеріне жазылады да бірақ бекіту жұмыстарының күнделікті жүргізілуі жеткіліксіз. Сол себепті де үйренген жаңа сөздерін көп жағдайда оқушылар қолдана алмай жатады.

Бастауыш сыныптарда жұмыс дәптерлері болғанымен сөздікпен жұмыс тапсырмалары қамтылмаған. Сөздік жұмысын күнделікті сабақта жүйелі ұйымдастыру арқылы оқушылардың тілін дамытып, үйренген сөздерін күнделікті өмірде қолдануына мүмкіндік бар. Сөздік жұмысын жаңа әдіс-тәсілдер арқылы ұйымдастыруда қазіргі білім беру жүйесіндегі трендке айналған жасанды интеллекттің маңызы зор. Жасанды интеллект арқылы балалардың болашағын, олардың үйлесімді дамуын қамтамасыз ете отырып, адам мен компьютердің

артықшылықтарын біріктіру арқылы білім беруді тиімді етіп, ал мұғалімнің жұмысын шығармашылыққа айналдыруға болады.

Сыныпқа арналған сөздік жұмыс дәптерінде орыс тілді мектептерінде қазақ тілін мен әдебиетін оқытатын педагогтарға арналған сөздік жұмыстарының түрлері, тиімді әдіс-тәсілдері ұсынылған, жаңартылған оқу бағдарламасы аясында лексикалық минимум жұмыстарын 100 % қазақ тілінде жүргізуге әрекеттер дайындау және практикалық көмек көрсетуге бағытталған.

Сөздік дәптері оқушылардың сабақ барысында алған білімдерін практикада тиімді қолданып, талдау жасай білу үшін, Жаңа сөздерді игеруге арналған түрлі тапсырмалар оқушылардың сөздерді естеріне сақтап, күнделікті тұрмыста қолдана білуге, өз ойын еркін жеткізуге мүмкіндік береді.

Сөздік дәптерінде әр тақырыпқа арналған жаңа сөздер аудармасымен, сөз тіркестері суреттерімен және жаңа сөздерді бекітуге арналған тапсырмалар жасанды интеллект әдісімен дайындалған.

Жасанды интеллект әр бөлімнің қорытындысында қолданылады. Қолдану ерекшеліктері:

- 1-бөлім. Диалогтік әдіс
- 2-бөлім. Әңгімелесу әдісі
- 3-бөлім. Тыңдалым әдісі
- 4-бөлім: Ой жалғастыру

Қолдану әдістерін әр сыныпта әр бөлімде осылайша түрлендіріп отыруға болады. Сөздік дәптерінде жасанды интеллект бағдарламасына сілтеме арқылы өте алады. Осылайша, оқушымен әр бөлім бойынша сөздікпен жұмыс жүйелі жүргізіледі. Жасанды интеллектпен жұмыс жасау арқылы жаңа сөздер естерінде қалып, сөздік қорлары артады, күнделікті өмірде қолдануға негіз болады.

Сөздік дәптердің тиімділігі:

1. Оқушылар әр тақырып бойынша берілген жаңа сөздермен толық танысып, жұмыстанады;
2. Жаңа сөздердің тек аудармасымен танысып қана қоймай, сөз тіркестерін де біледі;
3. Әр жаңа тақырыптың басында уақытты көп алмайтын жаңа сөздерді бекіту тапсырмаларын жасайды. Ал жаңа сөздерді бекітуде оқушылар жасанды интеллектпен түрлі тапсырмалар орындайды.

Сөздік дәптерімен жұмыстану үшін оқушыларды қызықтыру мақсатында формативті бағалауға да болады.

Сөздік дәптеріне қойылатын негізгі міндеттер:

- Оқушылардың сөздік қорын байыту;
- Жаңа сөздердің мағынасын түсіндіру;
- Үйренген сөздерді күнделікті өмірде қолдануға дағдыландыру.

Күтілетін нәтиже:

- Оқушылар жаңа сөздерді ауызекі сөйлеу тілінде қолданады;
- Мазмұнды сөйлеу дағдысы қалыптасады;
- Коммуникативтік қарым – қатынаста еркін сөйлей алады.

Сөз - тілдің «құрылыс материалы» болғандықтан, онсыз ешқандай тілдік қатысым әрекеті болмайтыны әркімге аян. Бұл — күрделі құбылыс. Сөзде қоршаған ортадағы заттардың, құбылыстардың, іс-әрекеттердің мағыналары бейнеленеді. Сондықтан оқушы сабақта өткен сөзді тек құр жаттап қоймай, оны әрі қарай қолданыста енгізуіне мүмкіндік берілуі керек, ал біз тіл мамандары бұл әрекетте басты рөл атқарамыз.

Сөздер жеке тұрып қолданылмайды, ол әркімге ақ белгілі, олардың қызметі, мағынасы сөйлеуде және сөйлемде анық көрінеді. Яғни бала игерген жаңа сөзін мейлінше өз ойын жеткізуде қолдана білуі тиіс. Сондықтан, оқушылардың дұрыс сөйлеу, сөздерді орынды

қолдануының барлығы оның сөздік қорының аз-көптігіне тікелей байланысты. Оқушылар сөздік қорындағы сөздердің мағыналарын жете білген жағдайда ғана оны дұрыс қолдана алады.

Қорытындысында, тілді оқытудағы басты мақсат оқушының белгілі бір деңгейінде тілдік қарым-қатынасқа түсе алуына қол жеткізу, ол үшін біз тіл мамандары барлық мүмкіндікті жасауымыз керек. Бұл мақсатқа жүйелі әрі тиянақты түрде сөздікпен жұмыс істеу арқылы қол жеткізуге болады. Себебі лексикалық шекті жеткілікті меңгерудің ең негізгі діңгегі сөздікпен жұмыс істетуде жатыр.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Қадашева Қ. “Қазақ тілін оқыту әдістемесі”, Алматы 2005
2. Бектуров Ш.Қ. “Қазақ тілі. Лексика. Фонетика. Морфология. Синтаксис”, Алматы “Атамұра” 2006
3. Рахметова С. “Қазақ тілін оқыту методикасы”, Алматы 1991
4. Буратова И., Әбдіғалиева Д. “Бастауыш сынып оқушыларының оқу икемдігі мен машығын қалыптастыру”, Алматы “Мектеп” 1987
5. Кайырбекова А. “Қазақ тілі оқулығы” (1-бөлім, 2-бөлім), Алматы “Атамұра” 2022

MODERN APPROACHES IN TEACHING ENGLISH

Syuynghaliyeva A.Zh,
school-lyceum № 38
named after A.Moldagulova

To enter the world educational space, the Republic of Kazakhstan has chosen a strategic course oriented to the world educational experience, following the best traditions and standards of domestic education. In this regard, the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan has launched a set of measures aimed at updating the content of secondary education. Updating the content of education - reviewing the structure and content of the educational program, methods and approaches to learning and education. This should be the result of introducing an updated content of education - creating an educational environment for the harmonious development and intellectual development of a person who has functional literacy and competitiveness in all aspects of life, including national and universal values.

In this regard, the priorities for updating the curriculum are: the success of the idea that students need skills, because knowledge is necessary for success. This requires students to memorize information and understand, understand and apply knowledge in various fields. This use of knowledge allows students to acquire a wider range of competences, often called «The Skills of the 21st Century». There are several definitions of the term «21st century skills». Within the framework of the curriculum, the Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) uses the structure created within the framework of the project of identification and selection of competencies. Here competence is more than just knowledge and skills. It includes the psychological resources of certain contexts and, therefore, includes the ability to solve complex problems. For example, the ability to communicate effectively is the ability of a person to communicate, acquire practical skills in the field of information technology and build relationships with others». That is why he defined the values and skills of students in the updated general education programs. The values, skills and competencies of the subject are considered. The curriculum for the discipline includes the level of knowledge, skills and competencies in the subject, taking into account the proposed values and skills.

That is, these values and skills are defined in the curriculum that teaches the subject, the subject curriculum is the basis of the standard curriculum.

Basically, the renewed education system is a program of competence and quality. The importance of modern education is critical thinking, research, practice, the use of ICT, communicative communication, individual, teamwork, functional literacy, creativity and effective teaching methods necessary for effective communication and effective implementation. Using modern methods of teaching and learning to achieve the educational goals of the curriculum: – problem-oriented learning: the student is looking for solutions to the problem that he is facing; – Students independently learn information, communicate with the group, classify them, analyze and solve the knowledge of students, make presentations.

- research position (what I know, what I want to know or know); –
- gambling;
- a differentiated approach, allowing in-depth study of the topic;
- combination of traditional and new teaching methods;
- evaluation of training;

– Formation of a situation that stimulates students to self-evaluation and self-identification (selfrealization). In the updated curriculum, the assessment systems are fundamentally changed, and the transition to a rating-based assessment system is one of the most important. The main goal of the improved educational program is to improve the results of students' education. That is, the transition of the educational system to new educational content involves the preparation of a student who can illustrate the full picture of modern schools. The success of the modern school is determined by the formation of a new approach to the evaluation of the teacher, aimed at updating the teaching experience.

Educational process will be effective and fruitful if we use different approaches. Modern approaches directed to the student-learning education. That's why the main figure in the lesson is a student. There are several effective approaches. It's worth noting that none of these teaching strategies should be considered "the best" since every language classroom, educator and student is different. In this blog post, we are looking at these teaching approaches mainly from the perspective of traditional face-to-face classroom teaching instead of including also all of the aspects and characteristics of online language teaching.

Keep also in mind that these strategies can be adapted and combined in various ways to suit different learners, contexts, and educational goals. The most effective language teaching approach is often a mix of several strategies tailored to the needs of individual learners.

1. Communicative language teaching (CLT)

This approach is probably now the most popular teaching model for English language teaching globally. In part because it aims to put students in a variety of real-life situations, so that they can learn how to use their language skills to communicate in the real world. Educators therefore tend to focus on fluency of communication rather than accuracy and lessons are more hands-on than theoretical.

Interactive and relevant classroom activities characterise this approach along with the use of authentic source materials. Teachers are encouraged to provide the students with as much opportunity to give and receive meaningful communication as possible. The use of personal experience is also common in CLT classrooms.

2. Task-based language teaching (TBLT)

The focus of TBLT language teaching is solely on the completion of a detailed task which interests and engages the learners. Learners use the language skills that they already have to complete the task and work through three distinct phases – a pre-task, the task itself and post-task review.

Students might, for example, be asked to deliver a presentation about an important environmental issue. In order to complete it, they will need to read / listen to source material, conduct internet research, as well as writing and delivering the presentation itself. Research suggests that

students in TBLT classes are empowered and motivated because they ‘own’ the language and can control the nature of the task response.

3. Content and language integrated learning (CLIL)

The CLIL approach principally involves studying one subject (for example, biology, science or history) and learning a language, such as English, at the same time — effectively integrating the two subjects.

The language teaching is organized around the demands of the first subject rather than that of the target language. So it’s critically important to make sure that the integration is clear and that students are engaged. Having said that, the CLIL approach does create significant opportunities for cross-curricular working; it opens up language learning to a wider context and can be used to re-engage previously demotivated students.

4. Cooperative Language Learning (CLL)

Cooperative Language Learning or CLL forms part of a wider teaching approach known as Collaborative or Community Language Learning (CLL). CLL seeks to make the maximum use of cooperative activities involving pairs and small groups of learners in the classroom. As such, it is a student-centered, rather than a teacher-centered, approach to language teaching.

In the CLL classroom, all of the language learning activities are deliberately designed to maximise opportunities for social interactions. Students should accomplish tasks by interacting between themselves and talking / working together. The teacher’s role is to act as a facilitator of and a participant in the learning tasks.

5. The Direct Method

When using the Direct Method of language teaching, all teaching happens in the target language, forcing the learner to think and speak in that language. The learner does not use their native language in the classroom at all!

As a result, students work out key grammar concepts by practicing the language and by building up their exposure to it. Standard classroom techniques for this approach include Q+As, conversation, reading aloud, writing and student self-correction.

6. Grammar-Translation

This is a very traditional teaching approach which prioritises translation from the students’ mother tongue into the target language and vice versa. To succeed in this approach, students need to memorize long lists of vocabulary and detailed grammar formats and rules.

The approach favours accuracy over fluency and tends to favour the development of reading and writing skills instead of communicative or speaking skills. The downside of this approach is that it does not prepare students with spontaneous communication skills. Classroom activities therefore usually include grammar drills, vocab tests and encouraging students to incorporate new grammar concepts in standardised writing tasks.

7. Audiolingualism

Audiolingualism was developed in response to some of the problems associated with Grammar-Translation. As a result, classes are usually held in the target language as this approach deliberately seeks to prioritise speaking and listening skills.

Activities typically involve students repeating the teacher’s words (either face-to-face or through headphones in a language lab) until they get the pronunciations and rhythm right. Good work is rewarded by the educator and mistakes are quickly corrected.

8. Total Physical Response

Total Physical Response or TPR is a way of language teaching in which the teacher presents language objects as instructions and the students have to do exactly what the teacher tells them. Students might therefore be asked to sit down, stand up, point to the clock or walk to the front of the class.

As students improve, such instructions can become more detailed including additional elements for language comprehension, including adverbs (e.g. talk quickly), adjectives (e.g put on your red jumper) and prepositions (e.g stand in front of the teacher).

9. The Silent Way

It's perhaps hard to imagine a language classroom where the teacher doesn't actually say much, but that's the principle at the heart of this approach. As with CLL above, this approach deliberately shifts the focus from the teacher's teaching to the student's learning.

Evidently, the Silent Way uses silence as a teaching tool. It encourages students to be more independent and to discover the target language for themselves. Teachers need to employ the widest possible range of gestures and facial expressions to communicate. Props might also be useful and of course, make sure that you explain the whole process to the class first!

10. The Natural approach

Adherents of this approach characterise it as recognising and highlighting the difference between learning and acquiring a language. For them, learning a language requires structure, textbooks, resources and memorising grammar rules or vocabulary lists. Whereas acquiring a language only needs teachers to create an environment which immerses students in the repetition, correction and recall of their target language.

Primarily intended to be used with beginner learners, teachers emphasize interesting, comprehensible input (CI) and create low-anxiety situations. As such, lessons delivered using the natural approach focus on understanding messages in the foreign language, and place little or no importance on error correction, drilling or on conscious learning of grammar rules.

Literature:

1. A.I. Syzdykova Branch office of JSC «NCPD «Orleu» Institute of professional development of teaching employees in Karaganda region, Kazakhstan (E-mail: sysdikova_a@mail.ru) Updated educational program: a new direction, a new look
2. <https://sanako.com/the-10-best-language-teaching-strategies-explained#1> Communicative language teaching CLT
3. Kadirova F.X. "New approaches and modern methods of teaching foreign language pronunciation", "Молодой учёный" Международный научный журнал, № 25 (129) / 2016

PRACTISING ENGLISH USING DIGITAL TECHNOLOGIES

«Technology is a tool, it is not the solution»

Голикова Яна Владимировна
Бөрлі ауданы, Ақсай қаласының
№3 жалпы орта білім беретін мектебінің
ағылшын тілі пәні мұғалімі,
педагог-сарапшы,

Overview of the Report

This report is structured to provide a comprehensive overview of digital technology in English language practice, as digital technology has revolutionized the way we learn languages: technology offers diverse, flexible, and interactive methods for practicing and improving English skills (from mobile apps to virtual reality (VR)), that is why digital tools play a vital role in teaching English as a second language. The report includes an examination of popular digital tools, the benefits and challenges of using these tools and strategies for effective use.

1.1. Importance of English Proficiency

In today's globalized world, English has emerged as the predominant international language. Proficiency in English opens up vast opportunities for education, career advancement, and personal growth. And Digital technologies provide us with a great number of opportunities to practise our English. We -Teachers can show our students such great opportunities and teach the that using technology is about exploring, discovering, experimenting, creating and being open-minded to new opportunities.

1.2 Role of Digital Technology in Language Learning

Digital technologies have a crucial role to play in the teaching of foreign languages. They offer teachers and learners easier access to a greater range of

foreign language material than ever before. This increases the scope for learners to engage independently and extensively with the language they are studying.

Digital technologies allow for collaborative and interactive learning spaces to exist beyond the foreign language classroom. However, to fully realise their potential and have a positive impact on foreign language learning, they need to bring an added pedagogical value to classroom practice.

2. Digital Technology in Language Learning

2.1. Definition and Types of Digital Technology

Digital technology in language learning encompasses a range of tools, including mobile applications, online platforms, interactive software, VR, and AR. These tools use multimedia elements such as text, audio, video, and interactive exercises to facilitate learning.

2.2. Advantages of Digital Tools

Accessibility: Learners can access resources anytime, anywhere, making it easier to fit learning into busy schedules.

Interactivity: Interactive exercises and games enhance engagement and motivation.

Personalized Learning: Many tools use algorithms to tailor content to the learner's level and progress.

Immediate Feedback: Digital tools often provide instant feedback, helping learners correct mistakes and reinforce learning.

3. Popular Digital Tools for Practicing English

3.1. Language Learning Apps

3.1.1. Duolingo

Duolingo offers a gamified approach to language learning, making it fun and engaging. The app covers vocabulary, grammar, and pronunciation through short, interactive lessons. Its strengths lie in its accessibility, user-friendly interface, and motivational elements like streaks and rewards.

3.1.2. EWA

EWA focuses on conversational skills, providing real-life dialogues and interactive speech recognition. It combines the best-in-class learning methods with your favorite movie characters and most beloved books.

3.2. Online Courses and Platforms

3.2.1. Coursera and edX

These platforms provide comprehensive courses from top universities and institutions. Courses cover various aspects of English, from basic grammar to advanced writing and speaking skills. They often include video lectures, quizzes, and peer-reviewed assignments.

3.2.2. Udemy

Udemy offers a wide range of courses on specific English skills, such as business English, IELTS preparation, and accent reduction. Courses are typically video-based and allow learners to progress at their own pace.

3.3 Artificial Intelligence in Language Learning

AI-powered adaptive learning systems analyze learner performance and adjust the difficulty and type of content accordingly, ensuring a tailored learning experience. AI chatbots and virtual tutors

offer personalized assistance, answering questions, providing explanations, and offering practice exercises based on the learner's progress.

3.3.1. Chat GPT

Chat GPT is an artificial intelligence program that generates dialogue. Created by Open AI, this high-capable chatbot uses machine learning algorithms to process and analyze large amounts of data to generate responses to user inquiries.

3.3.2. Magic School AI

Magic School AI is a set of tools for assisting teachers with developing lesson plans, designing assignments, generating materials, creating newsletters, and several other tasks. It claims to have 60+ AI tools that can save up to 10 hours a week for educators.

3.4. Virtual Reality (VR) and Augmented Reality (AR)

3.4.1. VRChat

VRChat allows users to practice speaking English in a virtual environment with other users from around the world. It provides a social and immersive experience, helping learners improve their conversational skills in a realistic context.

3.4.2. MondlyAR

MondlyAR uses augmented reality to create interactive language lessons. Users can engage with virtual characters and objects in their environment, making learning more dynamic and memorable.

4. Benefits of Using Digital Technology for English Practice

✓ Flexibility and Convenience

Digital tools provide flexibility, allowing learners to practice English at their own pace and on their own schedule. This is particularly beneficial for individuals with busy lives or irregular schedules.

✓ Enhanced Engagement through Interactive Content

Interactive exercises, games, and multimedia content make learning more engaging and enjoyable. This can lead to increased motivation and sustained interest in language learning.

✓ Immediate Feedback and Assessment

Many digital tools offer instant feedback on exercises and quizzes, helping learners identify and correct mistakes quickly. This immediate reinforcement can accelerate the learning process.

✓ Access to Diverse Learning Resources

Digital platforms provide access to a wide range of learning materials, from vocabulary lists and grammar exercises to real-world videos and interactive simulations. This variety helps cater to different learning styles and preferences.

5. Challenges and Limitations

- Digital Divide and Access Issues

Not everyone has access to the necessary technology or internet connectivity to use digital learning tools. This digital divide can limit opportunities for some learners.

- Lack of Human Interaction

While digital tools offer many advantages, they cannot fully replace the benefits of face-to-face interaction with teachers and peers. Human interaction is crucial for developing conversational skills and cultural understanding.

- Potential for Distraction

The same devices used for learning can also be sources of distraction. Notifications, social media, and other apps can interfere with focused study time.

- Quality and Accuracy of Content

Not all digital tools are created equal. Some may contain outdated or inaccurate information, which can hinder learning. It's essential to choose reputable and well-reviewed resources.

6. Strategies for Effective Use of Digital Tools

✓ Setting Clear Learning Goals

Establishing specific, measurable, achievable, relevant, and time-bound (SMART) goals can help learners stay focused and motivated. Clear goals provide direction and a sense of accomplishment.

✓ *Combining Digital Tools with Traditional Methods*

Blending digital tools with traditional learning methods, such as textbooks, classroom instruction, and conversation practice, can provide a more comprehensive learning experience.

✓ *Regular Practice and Consistency*

Consistent practice is key to language learning. Scheduling regular study sessions and sticking to them can lead to steady progress over time.

✓ *Seeking Feedback and Participating in Online Communities*

Engaging with online language learning communities can provide additional support, feedback, and opportunities for practice. Participating in forums, discussion groups, and social media communities can enhance the learning experience.

Conclusion

Digital technology offers a wide range of tools for practicing English, each with unique features and benefits. These tools provide flexibility, engagement, immediate feedback, and access to diverse resources, making them valuable additions to traditional learning methods. While digital technology offers powerful tools for practicing English, it is essential to use them wisely and in conjunction with other learning methods. By setting clear goals, maintaining regular practice, and seeking opportunities for human interaction, learners can maximize the benefits of digital tools and achieve their language proficiency goals.

References

Cambridge Assessment English. "Practising English Using Digital Technology | Cambridge English." Cambridge Assessment English, www.cambridgeenglish.org/learning-english/parents-and-children/your-childs-interests/practising-english-using-digital-technology.

OECD, "The use of digital technologies to enhance foreign language learning", in How 15-Year-Olds Learn English, 2024

"Role of Digital Tools in English Language Teaching." Shanlax International Journal of English, 2023.

"Coursera: Online Courses from Top Universities" (Coursera.org)

"Duolingo: Gamified Language Learning" (Duolingo.com)

"edX: Free Online Courses from Top Institutions" (edX.org)

"EWA: Gamified Language Learning" (Appewa.com)

"Magic School AI: An artificial intelligence program (Appmagicschool.com)

"MondlyAR: Augmented Reality Language Lessons" (Mondly.com)

"Udemy: Online Courses and Classes" (Udemy.com)

"VRChat: Virtual Reality Social Platform" (VRChat.com)

MASTER CLASS
AI for the English teacher: tips and assignments

Akhtarov Mirkhat Zhanbolatuly
English teacher, teacher-expert
Gymnasium-aesthetic direction
WKO, Uralsk

Objectives:

Demonstration of the capabilities of known neural networks in preparing lessons for both teachers and students, the choice of the optimal platform-generator for content creation in our opinion, and the role of artificial intelligence in overcoming the language barrier of students when communicating in English.

№	Presentation	Time	Activities
I	Teachers are hearing about ChatGPT from everywhere, and students are already using it. Many questions arise: is the neural network dangerous, can it replace real teachers? And the main one - how can an English teacher use it? In this article, I will share the results of my ChatGPT testing, cases, and tips and tricks.	2	Presentation
II	Production Lifehack and Case 1 <u>ChatGPT will help you create interesting exercises for your students - text tasks with grammatical constructions, vocabulary and phrases in English.</u> <u>Case. A teacher has the vocabulary for a lesson, but does not have the appropriate tasks and time to create them.</u> It is possible to make the labour easier and not to suffer with making up translation exercises. I wrote a request to the virtual assistant to create translation exercises with these words: For example: amazed, amazing, bored, boring, excited, exciting, interested, interesting, relaxed, relaxing, surprising, surprised. Here's what I got in a minute. 1. Choose the correct translation of the word: interesting film - amazing / boring / interesting relaxing massage - amazed / relaxing / exciting surprised person - bored / surprised / relaxed 2. Finish the sentence using the correct word: I was (amazed / bored / excited) by our new research results. This film was very (amazing / boring / interesting). I couldn't tear myself away from the screen! I often listen to relaxing music (relaxed / exciting / interested).	8	Presentation

Not a bad result! You can use the ChatGPT neural network if you need a quick repetition of vocabulary, grammar, as a warm up at the beginning of a lesson to get the student on track and remind them of the key points from the previous lesson. Lifhack and Case 2 <u>Make a clear request - this will save you time. Be specific about what exercises are needed: fill in the blanks, paraphrase, connect words and definition.</u> ChatGPT doesn't work perfectly yet, so don't be lazy to check the text behind it. If the query was incorrect, you'll get a ridiculous or inappropriate response. <u>Case study. My request was to create exercises with the same vocabulary as in the first case study. The exercises were needed to work out the difference between adjectives with -ing and -ed endings.</u> Result: Finish sentences using an adjective with -ing or -ed: My trip was (boring / bored). He felt (excited / exciting) before exam. I found that book (interesting / interested). Lifhack and Case 3 <u>Use ChatGPT to check the spelling and grammar of your students' essays. This will come in handy when there is a lot of work or you are tired.</u> <u>Case. There is an unchecked student essay:</u> My favourite character from film is Elizabeth Bennet from Pride and Prejudice. She is the most famous female character in literature and film. She is a young lady from a small British town. She has five sisters - she is the second. Lizzie's family doesn't have much money, but they are not poor. She is 21 years old. Lizzie is a pretty, polite and intelligent girl. She likes to read books and take walks alone. This story began when Elizabeth met a man at a ball. It was Mr Darcy... On the one hand, it seems to be an ordinary "love story". It really is. But love is not the main idea of this story. It's about a woman's right to choose, about pride in relationships and the influence of social status on decision making. I think Elizabeth's character is very modern for the 19th century. I copy and send to ChatGPT and get a corrected text: My favourite character from film is Elizabeth Bennet from Pride and Prejudice. She is the most famous female character in literature and film. She is a girl from a small British town and has five sisters - she is the second oldest daughter. Lizzie's family doesn't have a lot of money, but they are not poor. Lizzie is 21 years old and she is a beautiful, polite and intelligent girl. She likes to read books and take walks alone. Story	

	Life Hacks and Case 4 Use ChatGPT to create effective audio training materials to help students improve their listening and speaking skills. <u>Case. I entered a list of words and asked the bot to create a dialogue in English. You can do this to practice translating from one language to another.</u> Request: Create an audio recording with a dialogue in English, use the words to be prone to / fad / commitment/ keep doing/ lifestyle. ChatGPTBot: Sure, I can create a dialogue audio for you in English using these words! Here is an example dialogue: Person 1: "Have you heard about the latest fad diet? It's supposed to help you lose weight quickly." Person 2: "I have, but I'm not interested. I think those diets are too restrictive and unsustainable." Person 1: "I see what you mean, but I'm really prone to gaining weight, so I'm willing to try anything." Person 2: "I understand, but I think it's better to focus on making small, sustainable changes to your lifestyle. That way, you can keep doing them in the long term and see real results." Person 1: "That's a good point. But I'm not sure if I have the commitment to make those changes." Person 2: "It can be tough at first, but once you start seeing the benefits, it becomes easier to stick to. Why don't we make a commitment to try it together?" Person 1: "Okay, I'm willing to give it a shot. Let's start by making some small changes to our diets and see how it goes." <u>A perfectly acceptable dialogue. How can it be voiced? The bot recommended several online services such as Google Translate or Natural Reader. It turned out to be quite good, aimed at a specific topic and practising the skill. By the way, on these services you can choose different accents and practice listening.</u>		
III	Practice		
	Teachers shared their experience of using GPTchat to create a CV Ask for general guidelines for creating a resume; write the resume yourself, ask the bot to correct mistakes; ask the bot to tweak your resume and make it attractive. The result is as good as on Head Hunters.	2	Presentation
IV	Feedback: 321 strategy	2	Google form

	3-2-1 Comprehension Check 3 things I learned: 2 questions I have: 1 connection I made:	

REFERENCES

1. Russell S. Artificial Intelligence. Modern approach / S. Russell, P. Norvig / - BHV - Petersburg, 2013.- 480 p
2. Artificial intelligence in foreign language learning [Electronic resource]// <https://mel.fm/blog/maksim-sundalov/65742-iskusstvenny-intellekt-v-izuchenii-inostrannykh-yazykov>
3. Neural network generates exercises for learning languages from photos [Electronic resource]// <https://neurohive.io/ru/gotovye-prilozheniya/nejroset-generiruet-uprazhneniya-dlya-izucheniya-yazykov-po-fotografiyam>
4. Neural networks in education: how they help to learn [Electronic resource]// <https://neiroseti.tech/interesnoe/nejroseti-v-obrazovanii-kak-oni-pomogayut-uchitsya>

DEVELOPMENT OF SPEAKING SKILLS THROUGH THE USE OF ACTIVE METHODS IN ENGLISH LESSONS

Kydyrnyazova Azhargul Tynyshtykalievna
English teacher of Karatoba school- gymnasium
named after K. Zhumaliev
Teacher-expert

Actuality of the theme: Active methods can be used at any stage of the lesson once the target language has been introduced and explained. They serve both as a memory aid and repetition drill, and as a chance to use freely and as a means to an end rather than an end in itself. In rural schools, this topic is relevant because there are no English language courses in the village, there is no conversational environment, parents do not understand English, therefore cannot help them with homework at home

Aims of the project work: to show the ways to develop pupils` speaking skills by the active methods; and give clear examples for using them at each part of the lesson; to bring up children with the help of active methods which are suitable to their age.

Duty of the project work: to find the importance of different active methods in learning foreign language, to define the role of a active methods in learning foreign languages and to develop pupils' speaking skills

Theoretical value of the research work:

Active methods in the school classroom work best when they are built upon the premise of relaxation and reward, but in reality are strengthening skills already learned. Once teacher finds out which method works best, the effective teacher can then utilize this method as a means to get students on task and focused.

Result of the project work:

The technology of active teaching methods allows you to make lessons that are modern, meet the needs of students and increase the level of motivation of students and their activity in foreign language lessons. Active methods add variation to a lesson and increase the motivation to use the target language. The active methods context makes the foreign language immediately useful to the children. It brings the target language to life. The active method makes the reasons for speaking.

All active and interactive teaching methods are designed to solve the main task – to teach the learner to learn.

Strategies for teaching speaking skills

Speaking skills are important because

- Skills speaker can effectively present their own point of view.
- Skills speakers are often better readers and writers.
- Skill speakers are more confident in participating in a variety of contexts both in and out of school.

Skill speakers are able to advocate for themselves and get their academic and emotional needs.

Method to Teach Speaking Skills

What are active methods:

They are:

- Games (educational/interactive games)
- Jigsaw techniques
- Role playing games (a dialogue)
- Debates
- Making maps
- Presentations
- Dramatizations of fairy tales
- Field Trips
- Quizzes and so on

In this post, you will get some method to teach speaking skills

1. Entrance ticket" method

Aims: to introduce students to a foreign language environment, motivate them to work in the classroom.

Conducting: Each student, entering the classroom, must name as many words on the topic under study as he remembers. Depending on the number of words spoken, the student receives a ticket to the "stalls", "box" or to the "gallery". You can change the place only when you are actively working in the lesson. After earning a certain number of points, the student can change them to a better place.

2.The "Chessboard" method.

Aims: To identify the expectations and concerns of students.

Participants: all students.

Conducting: On the layout of the chessboard, students attach pieces of paper with written expectations in a light square, with fears in a black one. This method is also very good at the stage of Entering the topic. Students, having determined the name of the topic, can plan their work in the lesson. The white squares indicate what the students already know, and the black squares indicate what they would like to know or do not know.

The "Bus stop" method

Aims: to learn how to discuss and analyze a given topic in small groups.

Materials: large format sheets (Whatman, poster, flipchart pad), felt-tip pens.

Conducting: The teacher determines the number of issues discussed on a new topic (optimally 4-5). Participants are divided into groups

according to the number of questions. The groups are distributed by bus stops. At each stop (on the wall or on the table) there is a large-format sheet with a question on the topic written on it. The teacher sets the task for groups to write down on a sheet the main points of a new topic related to the question. Within 5 minutes, the questions raised are discussed in groups and key points are recorded. Then, at the command of the teacher, the groups move clockwise to the next bus stop. They get acquainted with the available records and, if necessary, supplement them within 3 minutes. You cannot correct existing entries made by the previous group. Then the next transition to the new bus stop and 3 more

The "Board game"

Aims: to teach students to master and consolidate the material they have learned on their own. **Conducting the game:** students answer questions written on pieces of paper. these can be both questions and pictures. Students answering questions by taking steps within a certain time reach the finish line. if the student does not know the answer to the question, they can

proceeds to the next question. By calculating the time in which the student was able to answer the questions, you can identify the winner of the game. To do this, the student's name must be written on the blackboard or on the poster in advance. This method helps to develop the speed and skill of memorizing a topic.

The purpose of the game: to instill interest in the subject of interest in the subject, to consolidate the material passed through an interesting Bowling game. **Conducting:** questions on the topic or section are attached to the pins. Students answer questions by knocking out pins with a ball. If the first student could not answer, the next one will come out. This game not only helps to consolidate students' knowledge, but is also useful for physical activity.

The "Bowling" method

The purpose of the game: to instill interest in the subject of interest in the subject, to consolidate the material passed through an interesting Bowling game.

Conducting: questions on the topic or section are attached to the pins. Students answer questions by knocking out

pins with a ball. If the first student could not answer, the next one will come out. This game not only helps to consolidate students' knowledge, but is also useful for physical activity.

One of my active methods are comics reading and Dictogloss dictation

Comics reading

In the process of creating a comic book, we develop the creative (sense of composition, style) and analytical abilities of the child (the ability to see the whole, the essence of an object, phenomenon or hero, the connections between them) A child who has learned to draw a comic book will not remain indifferent to the reader, he will strive to comprehend what he has read, see the main thing, thereby developing his imagination and improving his skills to analyze and synthesize.

The next my active method is “Dictogloss”. It is a classroom dictation activity where learners are required to reconstruct a short text by listening and noting down key words, which are then used as a base for reconstruction. A dictogloss is not the same as a dictation, where students try to write down exactly what the teacher reads out.

Dictogloss activities integrate the four language skills of listening, reading, and writing. They also give students opportunities to talk about both content and the language itself. Furthermore, dictogloss activities are a useful way of presenting new factual information to students and encourage them to listen for key points. Finally, they give support to less confident students, as they are encouraged to participate in their groups as part of the structure of the activity

Eg: Learners discuss the sea. the teacher then explain the task and reads a short text on the sea to the class, who just listen. the teacher reads the text again and the learners take notes. In groups, the learners then reconstruct the text.

In the classroom Dictogloss is often regarded as a multiple skills and systems activity. Learners practise listening, writing and speaking (by working in groups) and use vocabulary, grammar and discourse systems in order to complete the task.

Dictogloss dictation. Aims: to recreate a head text by taking notes and pooling knowledge within a small group to reconstruct in written form.

What is dictogloss VS dictation?

In a dictation, students write down segments of text immediately after listening to them

What grammatical structure can be taught using dictogloss?

1. Double verb construction
2. object pronouns
3. demonstrative adjective pronouns

In Dictogloss students try to reconstruct the text from the memory.

Book summary

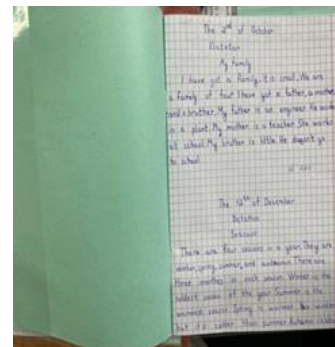
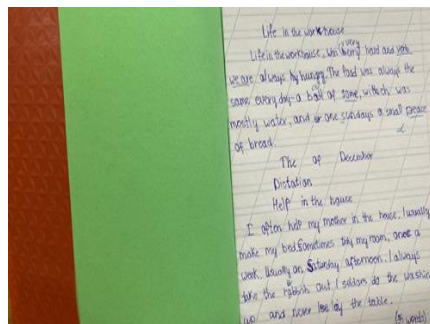
Preparation: a warm up that triggers interest and prepares learners for what they are about to hear.

Dictation: Students first listen for meaning, then listen again and take notes. Then analyses.

Reconstruction: Learners work in groups, compare their notes and reconstruct the text together

Correction: Students write their texts on the board and get feedback from the teacher or compare their texts to the transcript.

In the beginning, my students wrote dictation with mistakes, but when I often used this method, my students began to write without mistakes.

He is Arman . He is my best Student. He is in the 5 th grade. At the beginning he wrote everything wrong, with mistakes. But using “Dictogloss” , he began to write without mistakes Working with active methods at the lesson , my students and I have achieved such success.

My achievements:

My students achievements:

Conclusion

In addition I want to say that active method is not isolated activity but an integral part of the lesson.

It may be only a small part of lesson for example for presentation of vocabulary or for testing or conclude the lesson Perhaps the most important reason for using role play that it is fun and entertainment that leads to better learning, promote interaction in the classroom and increases motivation.

Active methods develop learners autonomy and sense of responsibility and also gives pupils the opportunity to monitor their own progress and built up a feeling of success and achievement.

Students can predict the results at the beginning of the lesson and than compare it with their actual result.

It should encourage them in evaluating themselves and creating their own Role plays.

There are integrated into series of activities that helps students to go from teacher supported and controlled practice to late automatic reception and production of language It is step-by- step preparation of how to organize the active methods.

INTERACTIVE METHODS AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN TEACHING ENGLISH

Bayandykova Zhazira Maksotovna
(Uralsk.Gymnasium of aesthetic direction)

Muldasheva Ainagul Yedressovna
(Taskala district, school-lyceum “Saulat”)

1. Interactive methods of teaching English
2. Artificial Intelligence in teaching English
3. Collaboration of Interactive teaching and AI

1. Interactive teaching in teaching English

Interactive teaching allows such kind of teaching in which students show active involvement in the learning process to absorb the maximum amount of information and knowledge from their teachers. Teachers use different interactive methods to involve students in interactive teaching methods and mostly it's from.

- Interaction between teacher-student
- Interaction between student-student
- The use of audio, visuals, and video
- Showing hands-on demonstrations and exercises

Teachers carry the responsibility to encourage the students to actively participate in the activity of the classroom, apply their brains, and motivate themselves to think to have long-term memory retention. In these ways, students' knowledge will be improved, along with their sense of interest, strength, team spirit and freedom of expression will aid raise.

Interactive teaching is a powerful tool for great teachers, who motivate their students to take up tasks positively, perform them in a better way and give positive and desired outcomes. The quality of a good teacher involves being observant, responsive, nimble and encouraging. They should always work with an open mind so that they will be able to encourage their students in a better and more productive way.

Interactive Method of Teaching involves trying out different interactive learning styles in the interactive session in the classroom.

Interactive Teaching

To interact with students effectively in the active phase of teaching, the teaching styles should involve a simple principle of creating without practical application. As sometimes learners fail to comprehend the depths of the content which is to study in the classroom.

Teachers also can get the advantage of Interactive teaching methods in a number of ways which are:

Measurable student accomplishments

By adopting interactive teaching styles, teachers can make sure that how well students are responding towards a given subject material. Teachers are able to measure students' accomplishments.

Flexibility in teaching

Interactive teaching methods involve two-way communication whether it is between student teachers or student-students. This will help to adjust quickly in a process and approaches.

Practice makes perfect

With Interactive teaching styles, the learning process can be enhanced and students get to benefit from it.

Student motivation

Interactive teaching methods allow two-way teaching which dispels the passivity in students and the engagement of more number of students in the process makes it more interesting.

Application of interactive education

The same old lecture style teaching is not interesting anymore as it often bore students in the classroom. Students are losing their interest in this type of teaching. Instead, they are taking interest in interactive teaching styles for creating an atmosphere of attention and participation to make it likeable, enjoyable and interesting. Interactive teaching methods make teaching exciting and fill it with fun.

As per the guidelines of the ARMA International Center for Education, the focus of interactive educational teaching styles should be on:

- Encourage students to take more participation.
- Introduce such questions that expect a stimulating response, discussion, and hands-on experience.
- Use such teaching methods that press for answers, and capture the attention of students.
- They should work in a set-up workgroup environment.
- Teachers should involve themselves as well as the student in the learning process.

The Interactive Teaching Strategies is to improve students' interest in the learning process and make them active participants in the lessons and also strategies of teaching benefits than simply achieving educational goals. The Classrooms teaching has virtual classroom lessons to help improve your student's communication skills and teamwork abilities, problem-solving, and decision-making skills.

Artificial Intelligence in teaching English

The development of technologies in the field of education offers us new opportunities but no technology will replace the teacher; on the contrary, technology will become a powerful tool in the hands of the teacher, which will improve the quality of education and take education to a new level. As artificial intelligence increasingly impacts our daily lives, it is important that teachers should integrate it effectively into their lessons. There are periods in which teachers spend a lot of time preparing a text within a certain topic, creating a test for the text. At this time, artificial intelligence tools save time for teachers and are undoubtedly the most effective tools for automatically preparing ready-made tasks on the text. They automatically analyze your study topic, create and prepare quiz-style questions, and even suggest answers. It saves your golden time and energy. From my experience, analyzing and distinguishing different platforms, I have identified the advantages of these artificial intelligence platforms for teachers:

• **An indispensable time-saving tool** - it saves a lot of time in the development of tasks for improving reading literacy. They allow educators to devote more time to other important aspects of the learning process, such as the quality of teaching content and monitoring their learning progress.

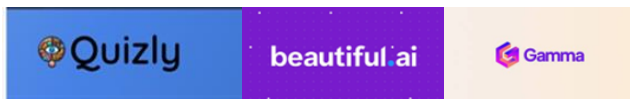
• **Variety of task templates** - offers a variety of quiz, true/false, matching and open-ended question types.

• **Adaptability** - the task can be adapted to the age and level of students using the artificial intelligence platform.

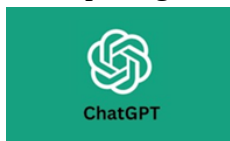
Types of artificial intelligence for creating lesson plan

TOP 5 AI WHICH SAVE THE TEACHER 'S TIME AND MAKE THEIR WORK EASIER

Quiz generator Generators composing tasks on text and pictures

Informational chat-bot that answers various questions

In conclusion, the use of artificial intelligence in English classes helps to increase the academic achievement of students. With personalized learning programs, automated testing, and interactive tools, AI makes lessons fun and effective. In the future, AI technologies are expected to be widely used in the field of education!

1. <https://www.pearson.com/languages/community/blogs/ais-potential-in-english-language-teaching-3-24.html>
2. <https://www.digitalclassworld.com/blog/interactive-teaching-methods/>
<https://www.teachingenglish.org.uk/publications/case-studies-insights-and-research/artificial-intelligence-and-english-language>

“Improving the group work of students using the scaffolding method”

**Машжанова А.Е. педагог-зерттеуші,
Акдаулетова К.Х. педагог-сарапшы**
Орал қаласы Д. Қонаев атындағы
№44 мектеп-гимназиясының
ағылшын тілі пәні мұғалімдері

What is Scaffolding in Education?

Scaffolding is a classroom teaching technique in which instructors deliver lessons in distinct segments, providing less and less support as students master new concepts or material. Much like scaffolding on a building, this technique is meant to provide students with a framework for learning as they build and strengthen their understanding. When students reach the intended level of comprehension or mastery, the teacher can step back and gradually remove their support.

The scaffolding approach differs from traditional “independent learning” model, in which a teacher asks students to read an article as homework, write a five-page essay and hand it in by the end of the week without providing any additional structured support. (Students are typically able to ask questions, but many are hesitant.) In this scenario, students would be responsible for navigating their own way through new course content, which would likely prove challenging for students who do not learn well via independent study.

The term “scaffolding” was first used in an educational context in the mid-1970s, coined by American psychologist Jerome Bruner. In *The Child's Conception of Language* (ed. A. Sinclair, et al, 1978) Bruner describes scaffolding as:

“...the steps taken to reduce the degrees of freedom in carrying out some task so that the child can concentrate on the difficult skill she is in the process of acquiring.”

Scaffolding can also be explained by the phrase “I do, we do, you do,” wherein the teacher demonstrates, guides, then hands the reins to the students.

Scaffolding

Breaks up a lesson, concept or skill into distinct units or parts

Teachers decrease their support as students progress through lessons

Enables students to develop autonomy

Example: Read a summary of a book chapter, define key vocabulary words, then read the chapter as a group and answer a short quiz.

Differentiation

Presents different students with different methods of learning

Lessons may follow a different format for different students, with varying levels of teacher support

Allows students to interact with course content in the ways most comfortable or effective for them

Example: Watch a video about the chapter, define key vocabulary words using a dictionary, then watch the video again and summarize out loud to the teacher.

Benefits of Scaffolding in Education

Even before it was given a name, the concept of scaffolding has proven itself an essential approach to education. Teachers find that scaffolding:

- Improves the likelihood that students will retain new information
- Helps connect foundational knowledge to new concepts
- Engages students with their learning and tracking their own progress
- Gives students more autonomy and independence in the classroom
- Bridges student learning gaps in traditionally difficult course content
- Reduces students’ feelings of frustration, confusion and negative self-perceptions in the classroom
- Improves communication between students and teachers
- Allows students to “fail productively” and encourages asking for help
- Keeps classes organized and on schedule

4 Strategies for Scaffolding in the Classroom

No matter the instructional approach, teachers should always introduce new concepts to students in a way that meets their current level of comprehension. A tenth-grade geometry teacher wouldn’t begin a unit on the Pythagorean theorem without first ensuring that students knew what a hypotenuse was.

Once teachers establish their students’ starting point, they can scaffold new course content by following this process:

- Break the new lesson into discrete units
- Create assignments for each unit
- Talk students through each assignment before they begin work
- Explain the purpose of the lesson or assignment — answer the age-old question, “Why do we need to know this?”
- Divide students into groups to discuss the assignment, plan their approach and support each other

- Provide students with tips or examples of the completed assignment so they can compare their progress
- Have students present their work for feedback and/or take an assessment to gauge understanding

Examples of some of these steps can be illustrated with specific scaffolding strategies, including:

Show and tell: The teacher models a process or final product so students can see what they are meant to be creating. Show and tell can be used to demonstrate algebra equations, scientific models, artistic techniques and much more. Teachers can even extend show and tell to doing the first assignment along with the students following their initial demonstration.

Making real-life connections: Sometimes, it can be challenging for students to understand why they need to know something or how it connects to the world outside of school. As the teacher, share an example of how an academic concept applies to your own life, then ask students if they have any similar examples.

Start with vocabulary: If a student encounters a word they don't recognize in a text about a new concept, they may start to feel out of their depth, and their engagement may falter. Before embarking on a new lesson or assigning independent reading, make sure students understand key vocabulary words so they don't become lost. Again, connect new words to concepts students are already familiar with, and have students create their own vocabulary flash cards or "cheat sheets" (with examples) to refer back to.

Use visual aids: There are countless studies demonstrating the increase in retention of visual over auditory information (from the University of Tennessee). Specifically, it's been found that seeing images or visual demonstrations helps students understand and remember key concepts better than simply listening to the teacher explain them. Charts, models, slideshows, videos and other visual tools can all support student learning.

To conclude, the scaffolding technique has the potential to take the learning process to a new level. Using various frameworks, a teacher can develop essential knowledge skills and connect students' past knowledge to new one. Scaffolds help empower students' independent practice, which benefits both students and their teachers. Students are challenged to deal with new content individually, whereas teachers polish their skills of guiding and counseling.

Even though scaffolding can be unclear when first implemented, it boosts students' academic performance and confidence and develops interpersonal relations. Moreover, it positively impacts the teacher-student relationship and group dynamics. Regardless of whether you decide to use the scaffolding technique or any other teaching method, consistency is essential. That way, students.

1. Encyclopedia.com. (n.d.). Hunter, Madeline Cheek (1916-1994). Retrieved on August 31, 2023.

2. Mcleod, S., PhD. (2023, June 14). Jerome Bruner's theory of learning and cognitive development. Simply Psychology. Retrieved July 18, 2023

3. McIsaac, J. (2019, August 6). What is 'scaffolding' in teaching?: a simple explanation. Exceptional Lives. Retrieved July 18, 2023.

4. Professional and Continuing Education. (n.d.). 7 scaffolding learning strategies for the classroom. University of San Diego. Retrieved July 18, 2023.

5. Lyman, F. T. (1981). The Responsive Classroom Discussion: The Inclusion of All Students. In A. Anderson (Ed.), *Mainstreaming Digest* (pp. 109-113). College Park: University of Maryland Press.

6. Rigolosi, Dr. Laura. (2022, January 27). Tiered Vocabulary: Narrowing Your Instructional Focus. Center for Professional Education of Teachers (CPET). Retrieved on August 31, 2023.

7. Beck, I., McKeown, M., and Kucan, L. (n.d.). Choosing words to teach. Reading Rockets. Retrieved July 18, 2023.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ВИДОВ РЕЧЕВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧАЩИХСЯ В ИХ ВЗАИМОДЕЙСТВИИ: СЛУШАНИЕ, ГОВОРЕНИЕ, ЧТЕНИЕ И ПИСЬМО

(мастер – класс)

Бикеева Галина Владимировна
КГУ «ОШ Жарсуат», Бурлинский район, ЗКО.
Учитель русского языка и литературы

Наше с вами общение я хочу начать с вопроса: «Вы умеете читать, писать и говорить?» (*ответы участников семинара*). Такой же вопрос мы задаём детям и они бойко и радостно отвечают "Да, конечно". Но что чаще всего дети понимают под чтением? (*ответы участников*). Верно, складывание слогов в слова и воспроизведение прочитанного. А нам же надо, чтобы они могли осознавать идейный замысел автора и уметь перерабатывать информацию. А это работа уже более высокого творческого и интеллектуального порядка. Посмотрите, пожалуйста, на экран. (реклама чтения). Что вы видите? (*ответы участников*). Считается, что в рекламе нуждаются те товары, которые не являются жизненно необходимыми. Вы видели когда-нибудь рекламу картошки, соли? А чипсы, шоколадные батончики? (*ответы участников*) Чтение, литература не является жизненно необходимой потребностью. Это духовная потребность. И вот сейчас мы как раз подходим к моменту: как можно "замотивировать" учеников, чтобы наши дети не только хотели и любили читать, но умело могли анализировать и использовать информацию из текста.

Свой мастер-класс я назвала «Совершенствование видов речевой деятельности учащихся в их взаимодействии: чтения, письма, говорения». Чтение служит основой для развития смежных языковых и речевых навыков и умений, таких как говорение и письмо, а соответственно способствует развитию коммуникативной компетенции, поскольку ученики обсуждают содержание текста с одноклассниками, выражают собственное мнение о прочитанном.

- Как вы думаете, коллеги, успешный читатель-он какой? (*ответы участников*). Всегда знает, о чем он читает. Он анализирует свое понимание прочитанного и в случае, если это понимание не достигнуто, то он подсознательно выбирает другую стратегию чтения, которая помогает понять текст. И здесь нам важно еще и научить детей ориентироваться в тексте. Очень часто бывает, что ребёнок прочитает 1-2 страницы и не помнит, что читал. Как же сделать так, чтобы чтение приносило и удовольствие, и пользу, стало эффективным.

Итак, видами речевой деятельности являются: слушание, говорение, чтение и письмо. На своих уроках я использую некоторые приёмы, которые нравятся детям. Например, диалог – расспрос (папа/ сын, врач/ ребёнок), интервью (в рамках школы), «Авторский стул», «Идеальная озвучка» («Ералаш», кадры из мультфильма), оценивание речи «нравится/не нравится» (навык Слушание и Говорение). «Моторчик», «Бросай- Зевай», «Переворачиваем книгу», «Четыре угла», «До и После» (навык Чтение)

1. «Моторчик». Складываем ладони в замок, и начинаем крутить большими пальцами. Чем быстрее крутим, тем больше скорость чтения. И наоборот. Пробуем в парах.

2. «Переворачивание книг». Читаем справа налево. И здесь мы тренируем не только скорость чтения, но и говорим мозгу, что вещи могут быть нестандартными. Любое задание включает в себя ситуацию, ее контекст, комментарии к ней, задания и вопросы

для работы с текстом. Таким образом, работая с приемами смыслового чтения мы формируем определенные читательские умения у детей.

3. Прием - игра «Бросай-Зевай». У учеников газетная статья с новостями и по команде «бросай» они читают 1- 2 минуты. По команде «зевай» останавливаются. По команде «бросай» сосредотачиваются и находят в тексте последнее прочитанное слово, продолжают чтение с этого слова. Затем они делятся новостями. «Письмо герою/ автору», «Цитата и комментарий», сказка, стихотворение эссе (аргументированное, дискуссионное, академическое), творческие работы на литературные темы, создание несплошных текстов. (навык Письмо)

Коллеги, какая основная и главная цель в обучении языку? *(ответы участников)* Верно, это цель практическая - обучение коммуникации. А эффективные методы и приемы обучения смысловому чтению могут помочь современным школьникам научиться быстро и качественно воспринимать и обрабатывать большие объемы информации. А теперь давайте и мы с вами попробуем поработать с текстом, побудем на месте наших учеников.

Групповая работа с текстом.

1 группа – задания по рисунку, 2 группа – «До и после», 3 группа – «Прогнозирование идеи»

Коллеги, мы с вами сегодня отлично поработали. И сейчас мне хочется вернуться к словам А.А.Леонтьева. «Мы понимаем не текст, а мир, стоящий за текстом». Мир, который полон чудес и красоты. И наша с вами задача научить наших детей увидеть этот прекрасный мир.

Рефлексия «Кубик Блума». *(ответы участников семинара)*.

Спасибо за работу и обратную связь!

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ КАК СРЕДСТВО ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ

Тагберлиева Галия Кадимовна,
учитель русского языка и литературы
педагог – мастер
КГУ ОШ №9 г Уральск

Актуальность данной темы заключается в том, что современные технологии являются неотъемлемой частью жизни каждого человека и могут значительно облегчить и улучшить процесс обучения и преподавания русского языка и литературы. Их эффективное применение позволит сделать уроки более интересными, наглядными и доступными для учащихся, а также способствует развитию их критического мышления и творческих способностей. Современные технологии помогают сделать уроки более интересными и привлекательными для учеников, а также обогащают учебный процесс новыми возможностями. Использование интерактивных досок, компьютеров, планшетов и других устройств позволяет расширить возможности обучения, делая его более доступным и увлекательным. Ученики могут работать с различными текстами, аудио- и видеоматериалами, участвовать в онлайн-конференциях, обсуждать произведения с помощью специальных приложений и программ. Также использование современных технологий на уроках русского языка и литературы помогает развивать у

учеников цифровую грамотность, аналитическое мышление, критическое мышление, навыки креативного мышления и творчества.

Цель: рассмотреть возможности использования современных технологий на уроках русского языка и литературы с целью повышения качества образования.

Задачи: изучение существующих технологических решений, которые могут быть применены на уроках русского языка и литературы;

- исследование преимуществ и недостатков использования различных технологий в образовательном процессе;

- определение возможностей современных технологий для повышения интереса учеников к изучению русского языка и литературы;

- разработка рекомендаций по эффективному использованию технологий на уроках русского языка и литературы.

На своих уроках я стремлюсь к созданию системы оптимального сочетания элементов современных образовательных технологий и индивидуализации образования, не забывая при этом о физическом и психическом здоровье обучающихся. Активно использую на своих уроках такие образовательные сайты как Quizizz, Wordwall, Wheel of fortune и другие. На мой взгляд, использование нейросетей на уроках русского языка и литературы может значительно улучшить качество образования и помочь учащимся лучше усваивать материал. Во-первых, они могут помочь оптимизировать процесс обучения, предлагая учащимся персонализированные задания и упражнения, адаптированные под их уровень знаний и способности. Это поможет каждому ученику развиваться в своем темпе и получать необходимую помощь и поддержку.

Во-вторых, их можно предложить учащимся как дополнительный материал и ресурс для самостоятельного изучения. Это поможет им углублять свои знания и интересоваться предметом более активно. Также ими можно и воспользоваться учителям, чтобы эффективнее оценивать знания учащихся, обнаруживать проблемные моменты и предлагать индивидуальную помощь. Это позволит учителям более качественно проводить занятия и помогать каждому ученику достичь лучших результатов. Лично я зачастую пользуюсь такими как ChatGPT, Wordify, «YandexART», YaGPT2 (Алиса).

В своей практике я зачастую использую следующие подходы:

- нейросеть можно использовать для автоматического анализа и выделения ключевых слов и фраз в литературных произведениях, что поможет учащимся лучше понять смысл и структуру текста;

- для создания текстов и заданий на основе литературных произведений, что поможет учащимся лучше усвоить материал и развить свои навыки письма;

- они могут использоваться для анализа и тестирования знаний учащихся по литературным произведениям, что поможет учителям оценить уровень понимания и освоения материала;

- предоставления дополнительной информации, которая поможет учащимся лучше понять и интерпретировать произведения;

- для создания персонализированных образовательных материалов, которые будут адаптированы к конкретным потребностям и уровню знаний учащихся.

Кроме этой достаточно актуальной технологии на сегодняшний день, я также активно применяю в своей практике и другие методы на уроках. Например, использование интерактивных досок очень эффективно при работе с текстами, анализом литературных произведений и проведении обсуждений.

- они позволяют визуализировать тексты и литературные произведения, делая их более понятными и доступными для обучающихся. Учащиеся могут видеть и читать тексты, аудио и видео материалы прямо на доске, что помогает им лучше понять содержание и контекст;

- на ней можно подчеркивать, выделять ключевые фразы и идеи, а также добавлять комментарии и заметки. Это стимулирует участие и активное участие обучающихся в анализе и обсуждении.

- при коллективной работе ученикам и преподавателям можно работать вместе над текстами и литературными произведениями. На доске можно создавать групповые проекты, обсуждать идеи и делиться своими мыслями. Это способствует развитию коллективного мышления, коммуникативных навыков и способствует созданию сотрудничества.

- с помощью интерактивных досок обучающиеся и преподаватели имеют доступ к широкому спектру ресурсов, которые могут быть использованы для обучения и анализа текстов и литературных произведений. Они могут использовать интернет, базы данных и электронные книги, чтобы найти дополнительные материалы и исследования, которые помогут им лучше

По моему мнению, использование интерактивных досок в образовании может значительно повысить качество обучения, особенно при работе с текстами, анализе литературных произведений и проведении обсуждений. Они помогают визуализировать информацию, стимулируют взаимодействие и коллективную работу, предоставляют доступ к ресурсам и повышают мотивацию обучающихся.

Электронные учебные пособия и онлайн-ресурсы для изучения русского языка и литературы является эффективным средством повышения качества образования. Ниже приведены некоторые преимущества такого подхода:

- электронные учебные пособия и онлайн-ресурсы предлагают широкий выбор материалов для изучения русского языка и литературы. Это может включать тексты, аудио и видео материалы, упражнения, тесты и многое другое. Учащиеся могут выбирать материалы, соответствующие их уровню и интересам, что способствует более эффективному обучению.

- они стимулируют активное участие учащихся. Они могут проходить тесты, решать задачи, делать упражнения на грамматику и т.д. Это помогает учащимся лучше усваивать и закреплять изученный материал.

- предоставляют мгновенную обратную связь по результатам выполненных упражнений и заданий. Учащиеся могут сразу узнать о своих ошибках и недочетах, что помогает им исправляться и совершенствоваться в изучении русского языка и литературы.

- доступны в любое время и из любого места, где есть доступ к интернету. Учащиеся могут изучать русский язык и литературу в удобное для них время и темпе. Это особенно полезно для самостоятельного обучения и индивидуализации учебного процесса.

- предоставляют возможность для дополнительной практики. Учащиеся могут выполнять дополнительные упражнения и задания для закрепления и углубления изученного материала. Это способствует более глубокому пониманию и усвоению русского языка и литературы.

Использование электронных учебных пособий и онлайн-ресурсов для изучения русского языка и литературы значительно повышает качество образования. Они предлагают разнообразные материалы, интерактивные упражнения, мгновенную обратную связь, доступность и гибкость учебного процесса, а также возможность дополнительной практики. Все это способствует более эффективному обучению и повышению уровня знаний и навыков в изучении русского языка и литературы.

Эти методы помогут учителям сделать уроки более интересными и эффективными, а учащимся - лучше усвоить материал и развить свои навыки в изучении русского языка и литературы.

ЧИТАТЕЛЬСКАЯ ГРАМОТНОСТЬ – МОДЕЛЬ РАБОТЫ С ТЕКСТОМ ОТ ТЕОРИИ К ПРАКТИКЕ

Измуханова Улмекен Ашхатовна,
Учитель русского языка и литературы
высшей категории, педагог-мастер
КГУ «Общеобразовательная
школа им.Л. Кылышева»
Чингирлауского района, ЗКО

Основные ценности XXI в. - интеллект, креативность, социальные умения, развивающиеся на протяжении всей жизни человека. Знаний и умений, которые формировала школа в прошлом веке, недостаточно для того, чтобы стать успешным в наше время. Развитие технологий, глобализация, демографические проблемы активно меняют общество. Наиболее важными становятся социальные умения, критическое мышление, умение кооперироваться с другими людьми, решать проблемы.

Важной задачей современной образовательной системы становится воспитание личности, которая готова к коммуникации с окружающим обществом, к самообразованию и углублению знаний. И значительное положение среди общепредметных универсальных учебных действий отводится чтению и работе с материалами. Успех обучающихся в школе невозможен без сформированной у детей читательской грамотности. Что мы понимаем под читательской грамотностью?

Читательская грамотность – это способность человека понимать и использовать письменные тексты, размышлять о них и заниматься чтением для того, чтобы достигать своих целей, расширять свои знания и возможности, участвовать в социальной жизни.

Читательская грамотность (чтение, письмо, говорение; язык/родной язык + иностранные языки) – это способность извлекать смысл и создавать смысловые сообщения на естественных языках в разных текстовых и визуальных форматах, в том числе в цифровой среде (читательская и визуальная грамотность+цифровая грамотность).

Читательская грамотность связана с процессом развития коммуникативных навыков обучающихся, которые являются метапредметными. Поэтому на уроках необходимо организовывать работу, направленную на формирование способов чтения и понимания любого текста. Деятельность, организованная в данном направлении, должна носить не случайный, а системный подход. Для школьников должен быть понятен тот итог в развитии читательской грамотности, к которому им следует стремиться. Преподавание любого предмета на современном этапе должно включать работу с упражнениями на функциональную грамотность, поэтому на каждом уроке главной составляющей должно быть осознанное чтение, нацеленное на получение знаний и таких навыков, которые помогут школьнику стать конкурентоспособной личностью.

В ходе пилотного проекта нами, учителями гуманитарного цикла, были разработаны модели учебных ситуаций и учебных заданий, которые открывают для учеников возможность применять и развивать компетенции «4К»: креативность, критическое мышление, коммуникация и кооперация (взаимодействие и сотрудничество).

Было запланировано Исследование в действии с применением инновационных форм и методов обучения, которые бы способствовали бы развитию читательской грамотности учащихся в аспекте функционального чтения. Так, учителями-предметниками был разработан

инновационный подход к проблеме - метод «Читательская траектория»: этапы работы по развитию читательской грамотности», который состоит из 3-ёх этапов:

1. Опора на текст;
2. Опора на внетекстовые знания;
3. Осмысливание и оценивание сообщения.

Был намечен алгоритм работы с текстом.

**«Читательская траектория»: этапы работы по читательской грамотности
(работа с текстами и графическими органайзерами)**

Этапы работы по развитию читательской грамотности обучающихся	Среднее звено		Старшие классы	
	Приёмы работы с текстом на уроках	Чек-листы	Приёмы работы с текстом на уроках	Чек-листы
I этап. Опора на текст				
1.Найти информацию и извлечь её Ученики находят и извлекают информацию, определяют основную мысль текста, сравнивают содержание текстов, могут оличить основную информацию от второстепенной	Аналитическая таблица работы с текстом	Чек-лист по работе с аналитической таблицей	Аналитическая таблица работы с текстом	Чек-лист по работе с аналитической таблицей
II этап. Опора на внетекстовые знания				
Осмыслить и оценить содержание и форму текста Ученики интегрируют и интерпретируют информацию, формируют общее понимание текста, отбирают нужную информацию, соотносят информацию, заключённую в тексте с информацией из других источников, делают выводы по содержанию текста, находят аргументы, подтверждающие мнения	Интеллект-карта, приёмы и методы Сюжетная таблица Тарсиа Было.Стало.Изменилось. «Constructionofparts» Карта сюжета Круги Эйлера Приём «РОС» (Рассмотреть с обеих сторон)	Чек-лист с Интеллект-картой	Интеллект-карта «FILE – анализ» «Организатор для решения проблем» Приём «Ключи мудреца» Приём «PRESS»	Чек-лист с Интеллект-картой

	T-chart (Таблица из двух колонок)			
	IPAR – анализ			
III этап. Осмысливать и оценивать сообщение				
Алгоритм работы Ученики осмысливают и оценивают информацию источника, различают объективную и субъективную информацию, связывают информацию текста с фактами, событиями, сравнивают различные оттенки смысла, выраженные словом, различную подтекстовую информацию аргументируют свою точку зрения, выделяют свою позицию и доказывают.	Таблица значимости Приём «П и Р» Приём «Т-график» Приём «Колесо последствий»	Чек-лист с Интеллект-картой	Таблица значимости HIP-формула Формула GREAT Двусторонний дневник Стратегия «ЗРИО»	Чек-лист с Интеллект-картой

Были проведены уроки-исследования. После проведённых уроков было запланировано выходное анкетирование в тех же классах для того, чтобы узнать, как повлияло на процесс обучения использование отдельных приёмов на грамотность чтения учащихся. Результаты были положительные, а именно: специально подобранные приёмы и методы развили читательскую компетенцию учащихся. Качество знаний в исследуемых классах по сравнению с началом учебного года значительно повысилось.

Данное Исследование в Действии показало, что специально подобранные задания, использованные приёмы и стратегии с учётом возрастных особенностей учащихся способствуют формированию функционально-грамотной личности, нравственно и духовно богатой, которая способна к самоанализу, к самореализации, творчески и правильно подойти к решению задач, которые ставит перед нами жизнь.

Работа эта сложная, но очень важная, и её нужно проводить систематически.

Список литературы и интернет-ресурсов:

1. Инструктивно-методическое письмо «Об особенностях учебно-воспитательного процесса в организациях среднего образования в Республике Казахстан». Астана: НАО имени И. Алтынсарина, 2023. С. 18-21
2. Компетенции «4К»: формирование и оценка на уроке. Практические рекомендации. Москва. ДРОФА, 2019г. С. 10-14, 26, 64-73
3. Загашев И.О. Новые педагогические технологии в школьной библиотеке: образовательная технология развития критического мышления средствами чтения и письма // lib.1september.ru. 2004/17/15. htm-35к.
4. Мастер-класс «Применение активных методов обучения на уроках»

«РАБОТА С ТЕКСТОМ КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ ЧИТАТЕЛЬСКОЙ ГРАМОТНОСТИ УЧАЩИХСЯ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Сутина Елена Алексеевна,
КГУ «Общеобразовательная школа №20» г.Уральска
учитель русского языка и литературы
педагог-исследователь

Актуальность формирования читательской грамотности обучающихся связана с изменениями целей школьного образования: от освоения системы знаний к формированию способности использовать знания для решения различных задач, находить нужную информацию, преобразовывать информацию для создания новых знаний, одновременно работать с несколькими источниками информации. В XXI веке актуальным становится формирование читательских умений при работе с множественными текстами, которые включают в себя несколько текстов, каждый из которых создан независимо от другого и является связным и законченным. В исследовании PISA читательская грамотность понимается как способность человека понимать и использовать письменные тексты, размышлять о них и заниматься чтением для того, чтобы достигать. Оцениваются важнейшие составляющие читательской деятельности:

- Ситуации - разнообразные цели чтения и контексты, в которых необходимо ориентироваться с опорой на текст;
- Текст - разнообразные материалы для чтения;
- читательские умения – когнитивные стратегии и способы работы с текстом.

Понятие «читательская грамотность» в системе школьного образования имеет несколько значений:

1. В освоении предмета «Литература» выступает как характеристика квалифицированного читателя, способного воспринимать и анализировать тексты художественной литературы, понимать принципиальные отличия художественного текста от научного, делового, публицистического и т.п., критически оценивать прочитанное, аргументировать свое мнение и оформлять его словесно в устных и письменных высказываниях разных жанров, создавать развернутые высказывания аналитического и интерпретирующего характера, участвовать в обсуждении прочитанных книг.

2. В освоении предмета «Русский язык» ассоциируется с развитием навыков чтения (изучающего, ознакомительного, просмотрового) и содержательной переработкой прочитанного материала, в том числе умением выделять главную мысль текста, ключевые понятия, оценивать средства аргументации и выразительности.

В достижении метапредметных результатов означает смысловое чтение, а также ряд смежных умений таких, как умение определять понятия, создавать обобщения, устанавливать аналогии, классифицировать, самостоятельно выбирать основания и критерии для классификации, устанавливать причинно-следственные связи, строить логическое рассуждение, умозаключение индуктивное, дедуктивное и по аналогии) и делать выводы; умение создавать, применять и преобразовывать знаки и символы, модели и схемы для решения учебных и познавательных задач.

Повышение адаптивности современного образования, его направленность на использование получаемых знаний в реальной жизни и будущей профессии требует изменения подходов к обучению и концентрации внимания педагогического коллектива на формировании читательской грамотности обучающихся.

По словам В. А. Сухомлинского, «кто не умеет читать – тот не умеет мыслить». Поэтому важно научить ребёнка читать осмысленно. Это внимательное вчитывание и проникновение в смысл с помощью анализа текста. Когда человек действительно вдумчиво читает, то у него обязательно работает воображение, он может активно взаимодействовать со своими внутренними образами. Человек сам устанавливает соотношение между собой, текстом и окружающим миром. Когда ученик владеет смысловым чтением, то у него развивается устная речь, а в дальнейшем - и письменная. Интеграция читательской грамотности в систему общего образования как одного из направлений его обновления инициирует создание системы специальных заданий. Суть их заключается в том, чтобы «погрузить» обучающегося в жизненную ситуацию, контекст, в решение реальных проблем. Задания по читательской грамотности позволяют подготовить обучающихся к пониманию того, как предметные знания становятся востребованными для жизни и будущей профессии.

Включение в образовательную деятельность заданий по читательской грамотности, отвечающих требованиям концептности, контекстности, комплексности и компетентности, предполагает изменение форм образовательной деятельности, используемых технологий и методов. Последние должны способствовать деятельностному освоению учебного материала, обеспечивать обучающимся возможность адекватно представить реальную проблему, трансформировать ее в соответствующую предметную (межпредметную) модель, которую необходимо решить (исследовать) и далее интерпретировать результаты в контексте реальной ситуации. Формируя навыки смыслового чтения у обучающихся, педагоги, тем самым, способствуют их развитию, что, в свою очередь, приводит к более осмысленному и качественному чтению, повышает интерес к работе с текстом (за счет использования разнообразных и интересных приемов работы с текстом), который лежит в основании обучения по любым школьным предметам, развивают интерес к изучению школьных предметов, самообразования и непрерывной работе над собой.

Для формирования читательской грамотности учащихся необходимо предлагать им специальные учебные задания, направленные на обучение:

1) умению найти и извлечь информацию из текста; 2) умению интегрировать (связывать) и интерпретировать (толковать) прочитанное; 3) умению осмыслить и оценить прочитанное.

Формирование читательской грамотности направлено на освоение обучающимися новых видов предметных и метапредметных умений, совокупность которых следует рассматривать как адаптационный потенциал как в ежедневных жизненных ситуациях, так и в будущей профессии.

Для формирования читательской грамотности сегодня активно используются стратегии работы с текстом, техники активно-продуктивного чтения и алгоритмы работы с несплошными текстами. Стратегии чтения должны «развивать навыки использования различных стратегий чтения, в частности развивать у учащихся навыки интегрирования, обобщения и оценки прочитанного».

Понятие «текст» на современном этапе трактуется широко: он может включать не только слова, но и визуальные изображения в виде диаграмм, рисунков, карт, таблиц, графиков. Наряду с печатными современный человек может читать и электронные книги, большой популярностью сегодня пользуются и аудиокниги, поэтому школа должна научить ученика работать с различными текстами: «бумажными», электронными и «звучащими».

К сплошным текстам относят тексты, читаемые в повседневной жизни: описание (отрывок из рассказа, стихотворения, описание человека, места, предмета и т.д.);

повествование (рассказ, стихотворение, повесть, басня, письмо, статья в газете или журнале, статья в учебнике, инструкция, реклама, краткое содержание фильма, спектакля, пост блога, материалы различных сайтов и т.д.);

рассуждение (сочинение-размышление, комментарий, аргументация собственного.

К несплошным текстам относятся графики, диаграммы, таблицы, схемы (кластеры), географические карты и карты местности, план помещения, входные билеты, расписание движения транспорта, карты сайтов и т.д.

Стратегии работы с текстом – «это закономерность в принятии решений в ходе познавательной деятельности. Одинаковый способ работы с материалом при изменении самого материала, набор действий, которые использует учащийся для совершенствования обучения, повышения его эффективности и результативности. В случае успеха учащийся запоминает способ, переносит его в другие ситуации, делает универсальным». По мнению Сметанниковой Н.Н., стратегия — это план-программа совместной деятельности, в которой учащийся работает самостоятельно под руководством учителя».

Обучение стратегиям чтения и последовательное их применение позволят учителю-предметнику изменить методику проведения урока, максимально дифференцировать, индивидуализировать и интенсифицировать процесс обучения, так как большая часть стратегий предусматривает индивидуальную, парную работу и работу в малых группах, в том числе и исследовательскую. Овладев набором приемов и стратегий, обучающийся сможет успешно работать с текстовой информацией. Технология смыслового чтения текста по Сметанниковой Н.Н., проходит три этапа: предтекстовая, текстовая и послетекстовая, соответственно, со своими целями и задачами.

Стратегии предтекстовой деятельности представляют собой достаточно новое явление в работе учителя. Согласно традиционной методике, на этапе предчтения текста давалось лишь одно задание - прочитать текст. По технологии профессора Сметанниковой Н.Н., чем лучше организован этап предчтения, тем легче учащемуся читать текст и выше достигаемый им результат.

Только систематическая работа по формированию читательской грамотности на всех ступенях обучения способна решить проблему формирования грамотного читателя. Для этого необходимо правильно выстроить весь инструментарий, распределив его по ступеням обучения, и задействовать его и в учебной и во внеучебной работе, а так же привлечь к данной проблеме родителей.

Таким образом, представленные приемы работы с текстом позволяют решать такие речевые задачи:

- учить видеть, слышать и чувствовать текст;
- пополнять речевую память учащегося;
- обогащать словарный запас;
- продуктивно усваивать учебный материал;
- прививать эстетический вкус;
- формировать собственное мнение, высказывать и аргументировать его.

Применение данных приемов формирования читательской грамотности на уроках русского языка и литературы позволяет получить очень хороший результат, поскольку используются разные источники информации, задействованы различные виды памяти и восприятия. Письменное фиксирование информации позволяет лучше запоминать изученный материал, ведь на уроках важно не столько техника чтения, сколько умение эффективно работать с текстом: понимать его, анализировать, использовать.

В заключение хочется отметить, что эффективность данной работы по формированию читательской грамотности прежде всего зависит от педагога, задача которого, выступая организатором учебной деятельности, стать заинтересованным и интересным соучастником этого процесса.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЦИФРОВЫХ ПЛАТФОРМ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Галиева Асем Серажевна
учитель русского языка и литературы
СОШ №36 им.М.Б.Ихсанова
г.Уральск Западно-Казахстанской области,
педагог-эксперт

"Мы живем в эпоху, когда расстояние от самых безумных фантазий до совершенно реальной действительности сокращается с невероятной быстротой», - сказал ещё в начале XX века писатель-реалист М. Горький. Эти слова классика звучат необыкновенно актуально сейчас, когда развитие техники идёт семимильными шагами.

Развиваются технологии – изменяются и требования, предъявляемые к содержанию учебного процесса. В настоящее время учителя должны не столько давать знания, сколько учить школьников самостоятельно находить источники пополнения знаний. Учебник долгие годы был главным источником знаний для подрастающего поколения, основным средством и сценарием обучения, хранителем содержания образования. Но в настоящее время печатная продукция сдаёт свои позиции. На её место приходят информационные технологии, позволяющие человеку получить несоизмеримо больше информации по интересующей его проблеме. В связи с этим возникла необходимость в новой модели обучения, построенной на основе современных информационных технологий, которые не только облегчают доступ к информации, но и позволяют по-новому построить образовательную систему.

В своей практике я часто использую современные образовательные платформы – это инновационный инструмент, помогающий учителю повысить самостоятельность ученика, познавательную активность и, конечно, качество обучения. Это ресурсы, содержащие банк учебных материалов, которые предоставляются пользователям на определенных условиях.

Целью таких платформ является обеспечение высокого качества образования с помощью современных цифровых технологий. Они являются актуальными для детей школьного возраста, особенно в условиях дистанционного обучения, так как ребенку приходится практически самостоятельно изучать материал, а наглядность и качественная визуализация позволяют школьникам облегчить процесс запоминания информации.

Применение образовательных онлайн платформ позволяет:

- применять новые педагогические подходы к организации учебного процесса;
- использовать при обучении тесты и диагностические работы, которые есть в системе (банк вопросов, заданий и упражнений по всем предметам);
- отслеживать динамику усвоенного материала учеником.

Одной из образовательных платформ, которую я часто использую в своей практике, является **Live Worksheets** - площадка, которая превращает рабочие материалы в интерактивные задания. Она позволяет преобразовывать традиционные печатные рабочие листы и классные работы (doc, pdf, jpg) и превращать их в интерактивные онлайн-упражнения с автоматической оценкой, делая их... живыми! Удивительный инструмент для учащихся и преподавателей!

4exam - удобный онлайн-конструктор тестов, который позволяет легко и быстро создавать тесты любой тематики, а также проводить онлайн-тестирования большого количества учащихся как в аудитории, так и удаленно, либо скачать интерактивную offline версию созданного теста. Для прохождения теста регистрация не обязательна. Это позволяет значительно упростить работу с большим количеством людей. Есть журнал успеваемости с оценками и подробной информацией о выполненных тестах. Полная детализация теста с правильными и фактическими ответами доступна только автору теста, что исключает возможность списывания.

ГрамотаДел – это онлайн конструктор грамот, дипломов, сертификатов, свидетельств и благодарственных писем. Готовый файл можно отправить на печать, в смартфон или Telegram, по электронной почте либо добавить в хранилище для долговременного хранения. Можно вставить свою подпись или печать организации. Позволяет создавать безграничное количество файлов. Большой выбор шаблонов.

Система тестирования **Let's test** - конструктор для создания тестов, онлайн сервис для проверки знаний учащихся. Система сразу готова к работе, не требуется скачивать и устанавливать какие-либо программы, необходим только браузер и доступ в интернет. Онлайн сервис работает на компьютере, планшете и телефоне. Доступны широкие возможности по созданию тестов. Разнообразные типы вопросов и гибкая настройка оценок позволяют составлять как простые тесты для проверки знаний, так и психологические тестирования. Все результаты тестов доступны в кабинете администратора, можно просмотреть детальную информацию, включая ответы на конкретные вопросы.

На сайте **puzzlecup.com** можно быстро составить или сгенерировать кроссворд онлайн для учёбы или досуга, а также разгадывать кроссворды других посетителей сайта. Сервис **puzzlecup.com** – полностью бесплатный.

Emaze – один из лучших сайтов для создания презентаций. Начать презентацию можно с помощью любого из готовых к использованию, профессионально разработанных шаблонов. Больше не нужно беспокоиться о том, что вы забыли сохранить изменения, поскольку слайды сохраняются постоянно. Легко импортируются или встраиваются изображения, GIF-файлы, видео, формы, карты и другие элементы. Позволяет преобразовать необработанные данные в простые для понимания диаграммы и графики.

Для создания презентаций также очень популярен сайт **Canva** – это графический сервис, который позволяет создавать любые виды презентаций прямо в браузере без установки какого-либо программного обеспечения на компьютер. Ресурс ориентирован на непрофессиональных пользователей, что отражается не только в простоте использования сервиса, но и в детальной системе обучения, которая расскажет о всех возможностях работы с проектами.

Canva предлагает своим пользователям более 300 000 бесплатных изображений для фона презентаций, более 50 тысяч уже готовых шаблонов и более 35 разных видов шрифтов от рукописных до стандартных.

Сервис предусматривает совместную работу нескольких людей над одним проектом, использование собственных медийных материалов при оформлении слайдов. А это значит, что одну презентацию одновременно могут делать несколько учеников.

Skasmart класс – это сайт, на котором размещены бесплатные интерактивные задания, соответствующие школьной программе. Можно просмотреть задания, выбрать нужные и отправить ссылку с работой ученикам. После того как они выполняют работу, сайт предоставляет результат.

Конечно, это не все образовательные платформы, которые используются в практике, но их применение показывает, что рутинную работу педагога можно немного облегчить, а дети, работающие с данными сайтами успешнее справляются с самостоятельными и контрольными работами в школе.

Таким образом, современные образовательные платформы являются прекрасным источником информации для педагогов, которым нужно грамотно подобрать и внедрить материал в процесс обучения. Нужно использовать в своей практике все возможные инструменты, для того чтобы разнообразить учебный процесс, развить интерес школьников к предмету, повысить мотивацию к обучению, качество обучения и эффективность подготовки детей. А также сэкономить время учителя, освободить его от постоянной проверки. Использование данных платформ позволяет сделать образовательный процесс более результативным, чем при использовании традиционных методов. Использование ИКТ в процессе обучения влияет и на рост профессиональной компетентности учителя, что способствует значительному повышению качества образования.

Список литературы

1. *Богданова Е.С.* Использование информационных технологий в преподавании русского языка // Образование и наука. 2020. Т. 22. №5. С. 149-172.
2. *Ефимова Е.А.* Роль цифровых систем в повышении качества преподавания русского языка и литературы // Педагогика. 2021. №2. С. 67-73.
3. *Комаров Р.В.* Применение цифровых технологий в изучении русского языка как иностранного // Иностранные языки в школе. 2019. №8. С. 40-44.
4. *Кудрявцева А.А., Ларина Т.В.* Использование цифровых ресурсов в обучении русскому языку в условиях дистанционного образования // Образование и саморазвитие. 2020. №25. С. 73-84.

«ПРИМЕНЕНИЕ ИНТЕРНЕТ-РЕСУРСОВ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ»

Ескалиева Батима Карабаевна
Учитель русского языка и литературы
КГУ «ОШ№ 17» г. Уральск
Педагог-эксперт

Ресурсы сети Интернет являются обширнейшим фундаментом для создания информационно-предметной среды, образования, а главное, самообразования учащихся.

Сейчас уже все понимают, что Интернет обладает колоссальными информационными возможностями. Использование интернет - ресурсов переводит на качественно новый уровень подготовку и проведение уроков, открывает широкие возможности для творчества. Чаще всего пользователи читают в Интернете новости, переписываются по электронной почте, общаются друг с другом в социальных сетях. Интернет – это не только пространство для общения, но и современная площадка для быстрого обмена информацией, легкий доступ к знаниям, к обучению. Без процесса информатизации образования уже невозможно представить современное образование. Интернет – это источник дополнительной и актуальной информации, используя которую возможно сделать процесс обучения более эффективным [1, с. 23-45]. При удачном и правильном сочетании применяемых технологий и форм проведения уроков такие уроки оказываются очень интересными и для ученика, и для учителя. Учителю русского языка необходимо сформировать прочные орфографические и пунктуационные умения и навыки, обогатить словарный запас учащихся, научить их владеть нормами литературного языка, дать детям знание лингвистических и литературоведческих терминов.

Использование ИКТ в учебном процессе позволяет: усилить образовательные эффекты; повысить качество усвоения материала; осуществить дифференцированный подход к

учащимся с разным уровнем готовности к обучению; наполнить уроки новым содержанием; развивать творческий подход к окружающему миру, любознательность учащихся; формировать элементы информационной культуры; прививать навыки рациональной работы с компьютерными программами; поддерживать самостоятельность в освоении компьютерных технологий. Применение интернет - ресурсов помогают реализовать личностно-ориентированный подход в обучении, обеспечивают индивидуализацию и дифференциацию обучения с учётом способностей детей, склонностей. Учащимся важно дать метод, путеводную нить для организации и приобретения знаний. Педагог может обращаться к электронным словарям, энциклопедиям, справочникам, филологическим сайтам, толковым словарям, сборникам правил и нормативным документам, программам, методическим разработкам, научным статьям. Он также может обращать внимание учеников на тот или иной ресурс, давая, например, конкретные задания по его использованию. Возможности использования интернет - ресурсов огромны и приводят к разумному, системному использованию Интернет ресурсы позволяют учителю более эффективно использовать 87 время на уроке. Уроки, проводимые с компьютерной поддержкой, являются наиболее интересными.

Информационно-коммуникационные технологии наполняют процесс обучения современными методами и приемами, легко вписываются в учебный процесс, оживляют и разнообразят содержание обучения. Они успешно дополняют учебники и раздвигают рамки школьного учебника. С точки зрения организации самостоятельной работы для подготовки к урокам литературы учащийся имеет возможность работать в удобном для него темпе, а преподаватель выполняет функцию консультанта. Это позволяет больше внимания уделять индивидуальной работе, учитывая способность и уровень подготовки учащегося [2, с. 4-8].

Перечисленные возможности интернет-технологий могут способствовать не только обеспечению первоначального становления личности учащегося, но и выявлению, развитию у него способностей, формированию умений и желания учиться, созданию условий для усвоения в полном объеме знаний и умений, что приводит к воспитанию квалифицированного читателя со сформированным эстетическим вкусом, способного аргументировать своё мнение и оформлять его словесно в устных и письменных высказываниях разных жанров, создавать развёрнутые высказывания аналитического и интерпретирующего характера, участвовать в обсуждении прочитанного, сознательно планировать своё досуговое чтение [3, с.85-87].

Список литературы

1. Поташник М.М. «Требования к современному уроку» Центр педагогического образования. Москва, 2007. С. 23-45.
2. Гусарова Е.Н. Современные педагогические технологии. М.:АПК и ПРО, 2004. С. 4-8.
3. Абдуллаева М. Х. Применение интернет-ресурсов на уроках русского языка и литературы. Фергана, 2019. С. 85-87.

«ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ

Таимова Рунат Жакуповна
Учитель начальных классов, ХСШ №4
Педагог-исследователь

Аннотация

Развитие применения использования ИИ ведет к адаптации технологий в классических отраслях экономики по всей цепочке создания ценности и преобразует их, приводя к алгоритмизированию практически всего функционала, от логистики до управления компанией. Компьютеры, смартфоны, интеллектуальные помощники и другая техника поражает своей разумностью и предусмотрительностью. Технология, которая позволяет смартфону (и другой технике) вести себя разумно, носит название «искусственный интеллект» (ИИ). ИИ позволяет компьютерам обучаться на собственном опыте, приспосабливаться к задаваемым параметрам, принимать решения и выполнять те задачи, которые раньше были под силу только человеку. Обратите внимание на термины, которые часто применяются в связке с ИИ. По своей сути искусственный интеллект - это способность машины или компьютерной системы выполнять задачи, для которых обычно требуется человеческий интеллект. Это включает в себя программирование систем для анализа данных, обучения на основе опыта и принятия разумных решений - под руководством человека.

Но прежде, чем начать нашу работу, я попрошу вас заполнить левую колонку в таблице, которая состоит из утверждений: если согласны с данным утверждением – ставите +, если несогласны -.

Опрос/онлайн-голосование: Искусственный интеллект: является фантастичной технологией будущего или современной технологией настоящего времени?

Сильный искусственный интеллект – обладает сознанием, мудростью, выглядит и движется как человек, понимает речь, принимает решение, обладает совокупностью возможностей. Пока это остаётся фантастикой.

Слабый ИИ – специализированный ИИ, решающий определенную, очень ограниченную задачу. Так говорят о приложениях (распознавание образов, беспилотный транспорт, перекресток со светофорами, чат боты, игра ГО).

В итоге, оба варианта ответа опроса верны, если рассматривать для первого варианта понятие «сильного» ИИ, для второго – «слабого».

Компьютерное зрение:

- Системы и приложения компьютерного зрения позволяют извлекать информацию из изображений, который аккумулируют машины, — будь то фотографии, картинки, видео, штрих коды.

- Принципиальная схема типовой системы компьютерного зрения: это камера, осветительные приборы (для устранения шумов), компьютер для обработки полученного изображения и, конечно же, программное обеспечение, способное оперативно и эффективно обрабатывать большое количество изображений.

Обработка естественного языка:

- NLP (Natural language processing) помогает компьютерам общаться с людьми на человеческом языке, позволяя компьютерам читать текст, слышать речь, интерпретировать её, и определять, что из этого важно.

Теперь любой пользователь может сказать: «Алиса, поставь песню...», и это будет выполнено. Человек озвучил запрос, устройство активировалось, когда услышало, как человек

говорит, провело анализ, поняло намерение, выполнило действие и предоставило обратную связь в хорошо сформированном предложении на естественном языке.

NLP важен, потому что он помогает устранить двусмысленность в языке и добавляет полезную числовую структуру к данным. Как и случае с компьютерным зрением, такое взаимодействие стало возможным не только благодаря NLP, но и другим элементами искусственного интеллекта, таким как машинное обучение и глубокое обучение.

С математической точки зрения нейросеть — это функция с большим количеством параметров. Процесс обучения алгоритма на основе нейронных сетей во многом напоминает процесс обучения человека. Как мы совершаем ошибки и учимся на них (например, что не стоит засовывать руку в кипящую воду), так и алгоритмы, использующие машинное обучение, совершают ошибки, за что получают штраф. Как работает нейросеть? Чтобы корректно обучить любую нейросеть, нужно сделать две вещи: собрать достаточное количество данных и определить, за что мы будем ее штрафовать.

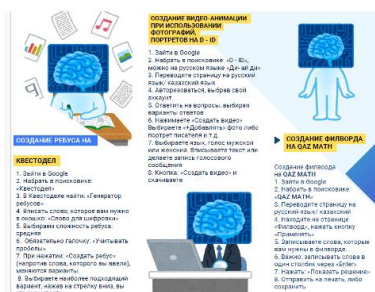
Чтобы соответствовать званию учитель, не только учу детей, но и постоянно учусь сама, применяю при обучении детей новые технологии. Сегодня попрактикуемся в составлении ребуса в приложении Квестодел. Практическая работа.

1. Зайти в Google
2. Набрать в поисковике: «Квестодел»
3. В Квестоделе найти: «Генератор ребусов»
4. Вписать слово, которое вам нужно в окошко: «Слово для шифровки»
5. Выбираем сложность ребуса: средняя
6. Обязательно галочку: «Учитывать пробелы»
7. При нажатии: «Создать ребус» (напротив слова, которого вы ввели), меняются варианты.
8. Выбираете наиболее подходящий вариант, нажав на стрелку вниз, вы его скачиваете

D –ID (Ди- ай ди) -это словно цифровой театр кукол, где вы можете заставить картинки говорить своим голосом либо голосом, предложенным из компьютера. Предлагаю прослушать версию поздравления сделанное с оживлением фотографии.

Вернемся к нашей таблице: До и после. Теперь, прослушав всю информацию, определите верные и ложные утверждения. В ответах используйте: «Раньше я думала..., а теперь я знаю....»

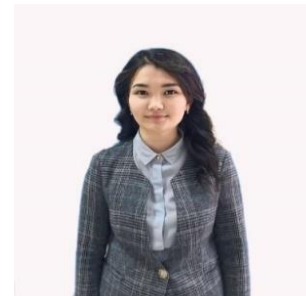
Так как времени очень мало, я предлагаю вам буклет, на котором написаны алгоритмы работ, которые вам помогут: составить ребус на «КВЕСТОДЕЛ», филворд на «QAZ MATH», оживление фото или портретов на «D- ID»

БАСТАУЫШ СЫНЫПТАРДАҒЫ ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ: МҮМКІНДІКТЕРІ МЕН БОЛАШАҒЫ

**Батыс Қазақстан облысы Орал қаласының
№50 жалпы орта білім беретін мектебінің
бастауыш сынып мұғалімі
Отарғалиева Алиса Тарасқызы**

**Батыс Қазақстан облысы, Орал қаласының
№43 жалпы орта білім беретін мектебінің
бастауыш сынып мұғалімі
Халиоллаева Данагүл Шалабайқызы**

Жасанды интеллект дәуіріндегі педагогтың рөліне арналған және технологияның қарқынды дамуы аясында білім беру саласында болып жатқан өзгерістерді бұл мақала қарастырады. Білім беру үдерісін жақсарту және оқушыларды оқыту мен дамытуда үлкен жетістіктерге жету үшін педагогтың жасанды интеллектпен қалай тиімді ынтымақтаса алатыны талданады. Бұл жұмыстың мақсаты жасанды интеллект қосымшаларының білім берудегі рөлін зерттеу болып табылады. Жасанды интеллектті қолдану көбінесе білім алуға және кәсіби даярлыққа қол жеткізуде қиындықтар туғызатын қазіргі заманғы проблемалардың экспоненциалдық өсу проблемасын шешуге ықпал етеді. Олар әлеуметтік роботтар, ақылды оқыту және зияткерлік оқыту жүйелерін құруда маңызды рөл атқарады. Зерттеуіміз білім беру жүйесінде оқытудың қазіргі заманғы әдістерін де қолдануы тиіс екенін көрсетеді. Бұл жұмысты жазуда біз ғұлама ғалымдардың еңбектеріндегі нақты ақпараттарды негізге ала отырып, жасанды интеллекттің оқу сауаттылығына тиімді технологияларды қолдану керектігін ашып көрсеттік. Сонымен қатар, функционалды сауаттылықтың негізі саналатын оқу сауаттылығының маңызы, оны мектепте қалыптастырып дамытудың әдіс-тәсілдері сөз етілді. Зерттеу барысында саралау, жинақтау, талдау тәсілдері қолданылып, білім алушылардың оқу сауаттылығын арттыруда тиімді болып табылатын тәсілдер келтірілді.

Қазіргі даму кезеңі - білім беру жүйесінің алдына оқу үрдісін технологияландыру мәселесін қойып отыр. Мектеп өміріне еніп отырған жаңа технологиялардың ерекшелігі өсіп келе жатқан жеке тұлғаны жан –жақты дамыту. «Қазіргі заманда жастарға ақпараттық технологиямен байланысты әлемдік стандартқа сай мүдделі жаңа білім беру өте қажет» деген елбасымыздың үндеуінде айтылып кеткендей, білім ақпараттық қоғамда, жаһандану заманында құнның негізгі көзіне айналуда. Қазіргі білім алушылар мектепте оқып жүргенде-ақ әлемдік ақпараттық кеңістікке қатысты оқу мен жазуды үйренуі керек.

Жаңа ақпараттық ағындарда, мультимедиялық ортада бағдарлауды, гипермедиа объектілерін құруды, меңгеруді көздейді. Соның ішінде бастауыш мектепте оқыту процесінде ақпараттық технологияларды қолдану оқушылардың танымдық және ақыл-ой белсенділігін арттыруға мүмкіндік беретінін ұмытпауымыз керек.

Бастауыш мектептің оқу-тәрбие үрдісінде ақпараттық технологияларды сауатты қолдану оқушылардың теориялық ойлауын дамытуға, білім беру үдерісінің шынайы интеграциясына ықпал етеді деген қорытынды жасауға болады.

Бастауыш мектеп- оқушы тұлғасы мен санасының дамуы қуатты жүретін, ерекше құнды, қайталанбас кезең. Сондықтан бастауыш сыныпқа үздіксіз білім берудің алғашқы баспалдағы, қиын да жауапты жұмыс. Бастауыш сынып балаға білім беріп қана қоймай, оны жалпы дамыту, яғни, сөйлеу, оқу, қоршаған орта жөнінде дұрыс көзқарас қалыптастыруға, ойын дұрыс айтуға, салыстыра білуге, дәлелдеуге, сөйлеу мәдениетіне үйретеді.

Қазіргі заман балалардың жан-жақты, сауатты, білімді, ізденімпаз болуымен қоса, функционалды сауатты болуын да талап етеді. Соның бірі - оқу сауаттылығы деп білеміз. Оқу

сауаттылығы дегеніміз – қарапайым тілмен айтқанда бала өзі оқып отырған ақпаратты толықтай қабылдай біліп, ішінен негізгісін ала білуі. Оқу сауаттылығы түсініп оқудан басталып, сөздердің мағынасына, грамматика және тілдік, мәтіндік құрылымдарға талдау жасауды қамтиды. Оқу сауаттылығы: ақпаратты табу, мәтінді интерпретациялау, рефлексия және бағалаудан тұрады.

Оқу сауаттылығын қалыптастыру үшін қазіргі кезде түрлі технологияларды пайдалануға болады. Соның бірегейі білім беру жүйесінде қолданылатын негізгі бағдарламалар мен жүйелерді құрушы технологиялық құралдың бірі – жасанды интеллект болып табылады. Жасанды интеллект – бұл адам ойын компьютерде бейнелейтін программалық жүйе. Яғни адамның логикалық ойлау қабілетін әртүрлі платформаларда іске асыру, тәжірибе негізінде ойлау, түсіну, жалпылау немесе үйрену қабілеті болып саналады. Оқушының қабілетін дамыту барысында, жасанды интеллектті оқу сауаттылығында тиімді қолданудың маңызын ашып көрсетпекпіз. Яғни, оқушылардың оқу сауаттылығын арттыруға, негізгі проблеманы шешуге бағытталған әдіс-тәсілдер жоспарланып, тапсырмалар дайындалады. Соның ішінде компьютерлік жүйелер арқылы көрсетілетін платформалар:

1. *D-ID платформасы*
2. *Merge cube* (виртуалды шындық) платформасы
3. *Nils.blog* (көркем жазу) платформасы
4. *Vomikod.com* (жылдам оқу) платформасы

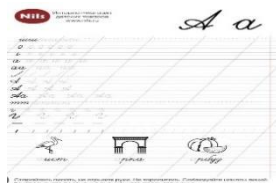
1. Мультимедиялық және гипермедиалық технологиялардың жаңа ақпараттық даму деңгейіне сәйкес келетін құралдар мен әдістердің кең спектрінің бірі – **D-ID платформасы**. Бұл сандық кейіпкерлер мен «бейне мәтіні» мазмұнын құруға және өзара әрекеттесуге арналған құралдарды ұсынатын, жетілдірілген жасанды интеллект көмегімен бейне жасау платформасы. Қазіргі уақыттағы бет анимациясы мен ауызша жасанды интеллект үшін мәтінді сөйлетуге арналған технология. Бұл платформаны қолдану үшін ең алдымен іздеу жүйесіне атауын енгізе отырып, Google Mail арқылы тіркеледі. Кейін «Бейнені жасау» бөлігіне өту арқылы алдын ала жасалған суретті

«+ қосу» белгісі жазылған шеңберге жүктейді. Оң жақтағы панельден қазақ тілін таңдап, қажетті мәтінді енгізе отырып, "Generative Video" батырмасын басу арқылы жүктеп алады.

2. **Merge Cube** сандық әлеммен өзара әрекеттесудің қызықты әдісін ұсынатын толықтырылған шындық технологиясы арқылы, сандық 3D нысандарын сақтауға мүмкіндік беретін платформа. Бұл платформаның көмегімен программада орналасқан көптеген объектілерді 3D форматта сабақ тақырыбына байланысты виртуалды шындық негізінде көрсетуге болады. Платформаны қолдану барысында алақандағы галактиканы, жер ядросын зерттей алады сонымен қатар виртуалды жан-жануарларды, жәндіктерді, өсімдіктерді алақанында ұстай алады.

3. **Nils.blog платформасы** – бұл көркем жазуға үйретуге арналған платформа болып табылады. Платформадағы тапсырмалар генератордың көмегімен балаға әріптер, сөздер немесе сөз тіркестерін жазуға көмектеседі. Генератордың артықшылығы-балаға зерттеу немесе бекіту қажет әріптер мен сөздерді жасауға мүмкіндік береді. Платформа параметрінен үзік нүктені, үздіксіз сызықтарды, әріптердің өлшемдерін таңдап алуға болады. Мұғалім оқушыға осы платформаны қолдана отырып, тақырып негізінде түрлі тапсырмалар даярлай алады.

4. **Vomikod платформасы** жылдам оқуды, ментальды арифметиканы және балаларға ауызша санауды, оқуды кәсіби түрде үйретуге арналған бағдарлама. Бұл платформа қызықты және жылдам оқу түрлерін ұсына отырып, айқын прогресс береді және нақты нәтижеге бағыттайды. Платформаны қолдана

отырып, оқушыларға сөздердегі жетіспейтін әріптерді, төңкерілген мәтіндерді, жүгіртпелі сөздерді, бос орынсыз оқуды меңгертуге болады.

Қорытындылай келгенде, оқушылардың оқу сауаттылығын қалыптастыруда, мәтінмен сауатты жұмыс жасауға жетелейтін интербелсенді әдіс-тәсілдерді орынды, сауатты қолдана білу – әр педагогтың міндеті екендігі бәрімізге белгілі. Ендеше заман ағымынан қалмай, түрлі жаңа технологияларды меңгеріп, оқытудың интербелсенді стратегияларын үздіксіз түрлендіріп қолдану арқылы ғана жақсы нәтижелерге, көздеген мақсаттарға қол жеткізуге болады. Оқытушы үшін нәтижеге жету білім алушысының білімді болуы ғана емес, білімді өздігінен алуы және алған білімдерін қажетіне қолдану болып табылады.

Бүгінгі бала - ертеңгі жаңа әлем. Бүгінгі күні ақпараттар ағымы өте көп. Ақпараттық ортада жұмыс жасау үшін кез келген педагог өз ойын жүйелі түрде жеткізе алатындай, коммуникативті және ақпараттық мәдениеті дамыған, интерактивтік тақтаны пайдалана алатын, онлайн режимінде жұмыс жасау әдістерін меңгерген мұғалім болуы тиіс. Заман талабына сай жаңа технология әдістерін үйрету, бағыт-бағдар берушіде – мұғалім. Сондықтанда білім алушыларды жаңашылдыққа, жаңа оқуға, жаңа технологияларды пайдалануға, жаңа қатынастарға бейімдеу керек. Осы үрдісті мақсат ете отырып, бәсекеге сай дамыған елдердің қатарына ену үшін ұстаздар қауымына үлкен міндеттемелер мен жүктемелер, ізденістер талап етіледі.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. «PISA халықаралық зерттеуін жүргізу аясында оқушылардың функционалдық сауаттылығын дамыту» тақырыбы бойынша педагог қызметкерлерінің біліктіліктің арттыру курсы бойынша типтік оқу бағдарламасы
2. Хакимова Г.Н. Бастауыш мектепте ақпараттық технологияларды қолдану [Электрондық ресурс] / Г.Н. Хакимова // Электрондық журнал "Nauka-Rastudent.ru". – 30.09.2016. – Қол жеткізу режимі: <http://nauka-rastudent.ru/33/3650/> - (қол жеткізілген күні 03.06.2017).
3. Садыбекова Ж. Оқу-тәрбие үрдісінде ақпараттық-коммуникациялық технологияны қолдану қажеттілігі // Информатика негіздері. – №4. – А., – 2008. – 78-79 бб.
4. Ғалымжанова М. Ақпараттық коммуникациялық технологияларды пайдалану арқылы білім беру деңгейін көтеру // Информатика негіздері. №3. – А., – 2006. – 49-52 бб.
5. Әлмұхамбетова Б.А., Ғалымжанова М.А. Білім беру жүйесі қызметкерлерінің біліктілігін арттыруда ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың қолданылуы // Информатика негіздері. – №5. – А., – 2008. – 128 б.
6. Сабитова Н. TIMSS, PISA нәтижелері негізінде қазақстандық оқушылардың функционалдық сауаттылығын арттырудың негізгі бағыттары // Білімді ел – образованная страна. - 2015.- №20.
7. TIMSS, PIRLS халықаралық зерттеулер аясында бастауыш сынып оқушыларының функционалдық сауаттылығын қалыптастыру//https://uskz.org/load/ash/bastau/timss_pirls_khaly_araly_zertteuler_ajasynda_bastauysh_synyp_o_ushyларыny_funkcionaldy_sauattyly_yn_alyp_astyru/17-1-0-2017
8. «Бастауыш сыныпта оқыту әдістемесі» - 2013 жыл;
9. «Бастауыш сыныптарды оқытуда жаңа педагогикалық технологияларды пайдалану» - Алматы, 2009 жыл;
10. Апатова Н.В. Мектептегі білім берудегі ақпараттық технологиялар.- М.: РАО баспасы., 1994.- 228 б.
11. Жаңа білім беру жүйесіндегі педагогикалық және ақпараттық технологиялар: Оқулық. оқу құралы. пед. университеттер мен жоғары оқу орындары. біліктілік. пед. кадрлар / Е.С. Полат, М.Ю. Бухаркина, М.В. Моисеева, А.Е. Петров; Ред. Е.С. Полат. - М.: "Академия" баспа орталығы, 1999. – 224 б.

МАТЕМАТИКА ПӘНІНДЕ ЦИФРЛЫҚ ЖҮЙЕНІ ҚОЛДАНУДЫҢ АРТЫҚШЫЛЫҒЫ МЕН МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

Орынбасаров Ермахан Қайырбайұлы
БҚО, Қаратөбе ауданы, «Шөптікөл «мектеп-
бөбекжай-балабақша» кешені»
бастауыш сынып мұғалімі

Ибатова Аружан Сансызбайқызы
БҚО, Орал қаласы
№19 ЖОББМ бастауыш сынып мұғалімі

Аннотация

Жасанды интеллект - жаңа цифрлық заманда түрлі саладағы жұмыс процесін жеңілдететін компьютерлік бағдарлама. Математикада жасанды интеллектті қолдану білім алушылардың күрделі есептерді шешуіне және талдауына көмектесе алады. Бұл жұмыстың мақсаты - білім беру саласында жасанды интеллекттің мүмкіншіліктері мен артықшылықтарын ашып көрсетіп, педагогтердің жұмыс процесін жеңілдетіп, оқушылардың пәнге деген қызығушылығын арттыру. Жұмыста жасанды интеллекттің балаға тигізер пайдасы мен саладағы маңыздылығы қарастырылады. Бұл жұмыс білім саласында жасанды интеллекттің рөлінің артуына байланысты үлкен маңызға ие. Бұл мақаланы жазуда педагогика саласына еңбек еткен ғалымдардың ғылыми тәжірибелері алынды. Жұмыста маңызды аспектілерді көрсете отырып математикада жасанды интеллектті қолдануды одан әрі дамыту бойынша бағыттаушы болады. Бұл жұмыстың нәтижелері оқыту саласында маңызды рөл атқаратын білім алушы үшін де, педагог үшін де пайдалы бола алады. Математикадағы жасанды интеллекттің әлеуетін ашу математикалық есептерді шешуге мүмкіндік береді және жаңа жетістіктерге жетуге бағыт береді.

Бүгінгі таңда ақпараттық заман дамыған сайын, оны қолдану аясында кеңейіп келе жатырғаны аян. Осы орайда АКТ-ның білім саласында өз қызметін атқара бастаған уақыттан бастап, педагогикада «Балаларды қалай қызықтыруға болады?» деген сұрақөзекті мәселе болып отыр. Ол мәселенің туындау себебі неде?

Ғылыми дәлелге сүйене отыра, австралиялық зерттеуші - ғалым Марк Мак Криндл 2010 жылдан бастап дүниеге келген балаларды «Альфа - ұрпақ» деп атаған. Ғалым бұл ұрпақты «тарихтағы ең көп формалды білім алған, ең көп технологияларды меңгерген және әлемдегі ең бай ұрпақ» деп сипаттаған. Мектеп қабырғасында білім алушылар альфа-ұрпақ қатарына жатады.

Мектеп қабырғасының төменгі сатысы бастауыш сыныптағы оқушылар мен педагогтар оқытылатын пәндер бойынша проблемаларға кезігуде. Соның ішінде математика пәні бойынша:

- ✚ қызығушылықтың аздығы;
- ✚ зейіннің тұрақсыздығы;
- ✚ қабылдаудың төмендігі.

Есептерді ойдағыдай шығара білу балалардың заттардың, құбылыстардың өзара әрекеттестігін көруді үйрене білуіне байланысты. Яғни, бастауыш сыныптағы математика сабағы, есептерді шығару - ой еңбегінде балаға табыс қуанышын беру, оның бойында мақтаныш пен қадір-қасиет сезімін ояту. Сондықтан математикадағы алғашқы қиындық баланы сүріндірмеуі қажет. Балалар өздігінен ойлауға, тапсырманың шарттарын талдай білуге, оны орындаудың жолын табуға үйренуі керек. Баланың пәнді меңгеріп, жеке жұмыс жасауында суреттеудің маңыздылығы зор. Ол туралы Мағжан Жұмабаевтың «Педагогика» кітабында: «Біз барлық білімнің $\frac{3}{4}$ -ін осы көру сезімі арқылы аламыз. Басқа сезімдер арқылы алынған білімдерді, әсерленулерді көруарқылы анықтауға ұмтыламыз»-деп баланың пәнді меңгеруінде суреттеудің маңыздылығын баса айтқан. Мектеп табалдырығын енді аттаған бала математикалық ұғымдармен жаңа таныса бастағандықтан, балада

әсерлену көп болуы шарт. Сондықтан, баланың жадында дұрыс суреттеу қалыптасуы үшін педагог оқу процесінде математикалық ұғымдарды әсерлендіре білуі керек. Егер бір заттан бірлі-жарым ғана әсерлену болса, ол уақытта заттың барлық сыны жадында қалмайды. Демек, педагог балаға не нәрсені үйретсе де оны көрсетіп үйрету керектігі осыдан.

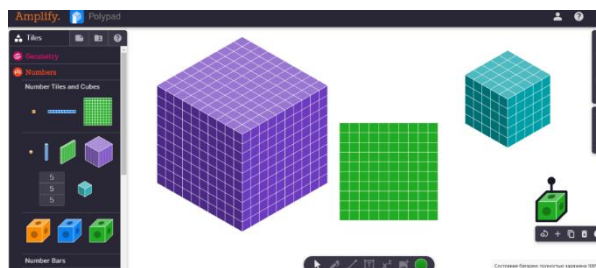
Жоғарыда атап өткеніміздей, математика пәнінде гаджет, компьютер, АКТ құралдарын пайдалану арқылы виртуалды әлемде жұмыс жасау-олардың өздеріне тән ерекшеліктері. Жасанды интеллект заман ағынымен әр сала бойынша маңызды және пайдалы технологияға айналууда. Ал, оқыту барысында АКТ-ны қолдану орасан зор әлеуетке ие және математикалық ұғымдарды түсіну мен қолдану үшін айтарлықтай мүмкіндік береді. Математикада АКТ-ны қолдану әсерленуді қалыптастырып, пән бойынша туындаған проблемаларды шешуге өз ықпалын тигізеді. Осы орайда, бізге әсерлену қалыптастыратын жасанды интеллекттің маңыздылығы мен артықшылығына тоқталатын болсақ:

🧩 Суреттеуді дамыту. Баланың бойында суреттеуді дамыту үшін 3Д форматтағы платформаларды қолдану. Мысалы, геометриялық фигураларды барлық жағынан көруге мүмкіндік беретін, көрнекіліктерді пайдалануға қолжетімді көмекші құралдар.

🧩 Күрделі есептерді талдау. Балаға күрделі математикалық есептерді ұғындыруға жәрдемдеседі. Мысалы, күрделі есептердің оңтайлы шешімдерін табуға көмектесетін ЖИ.

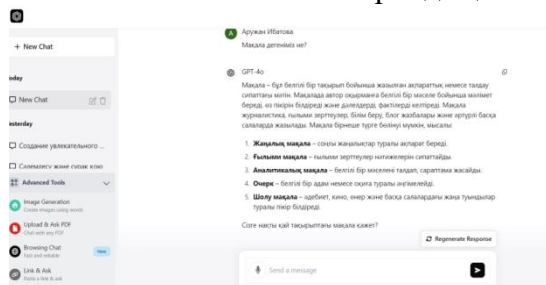
🧩 Математикалық дәлелдемелерді генерациялау. Математикалық дәлелдемелерді генерациялау үшін пайдалануға болады. Мысалы, педагогтардың жұмысын едәуір жеңілдетіп, күрделі теоремаларды жас ерекшелігіне сай жасауға қабілетті.

Дәл осы орайда математикада жасанды интеллектті қолдану біз үшін түрлі мүмкіндіктер есігін ашады. Балада суреттеуді дамытатын 3Д форматтағы «**Polypad**» платформасына тоқталсақ:

🧩 Платформа балаға әртүрлі фигураларды әр жағынан қарауға және жазықтық пен кеңістік фигураларының аражігін ажыратып, педагогтың оқу процесінде тақырыпты балаға жеңіл әрі көрнекі түрде түсіндіруіне жағдай жасайды. Бұл тұста балада болатын құбылыс білім алушының виртуалды әлемдегі құралды пайдалана отырып, әсерленуді барынша молынан алып, визуалды түрде жадында ұзақ сақталуы.

Жаһандық білім жүйесі оқытудың инновациялық түрлі бағыттарын көрсетуде көптеген жетістіктерге қол жеткізді. Соның бірі де бірегейі дәстүрлі оқыту жүйесінен жаңаша түрдегі оқытуға бағытталған-жаңартылған білім беру мазмұны. Қазіргі білім беру жүйесінде математика оқулығында деңгейлік тапсырмалар мен логикалық есептер берілген. Осы жолда балалар мектеп жағдайында математикалық күрделі есептерді педагогтың бағыттауы және топтық жұмыста саралауы арқылы шығара алады, алайда, үй жағдайында көмекке жүгінуіне тура келеді. Сондықтан білім алушыға тақырыпты өз бетімен қорытуға мүмкіндік беріп, есептердің шығару жолына бағыттайтын – **ChatGPT-4o** нейрондық желісі іске қосылды.

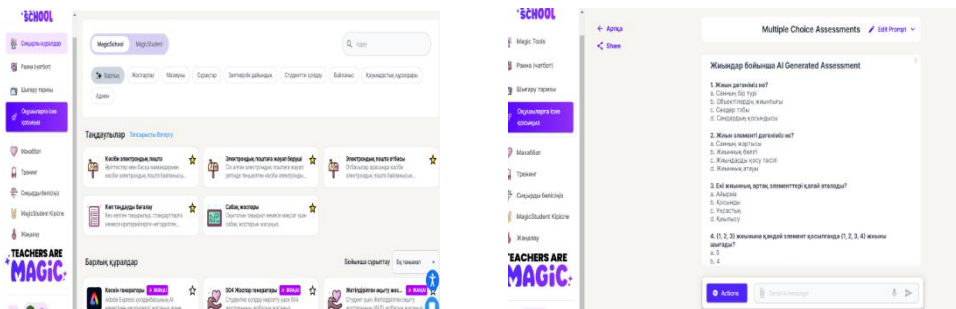

ChatGPT-4o нейрондық желісінің білім алушыға беретін пайдасы:

🌐 Сабақтан тыс уақытта баламен жұмыс жасайтын мұғалімді қажет етпей-ақ нейрондық желіде диалог құру арқылы есептерді талдап, түсініксіз тұстарына тікелей сұрақ қою арқылы жауап алады;

🌐 TIMSS халықаралық зерттеуі бойынша математикалық сауаттылық бағытында кездесетін есептердің шығару жолын тексеріп, қатемен жұмыс жасауға мүмкіндік береді.

Математика пәнінде кездесетін тағы бір мәселе-математикалық теорияларды педагогтарға бала жасына сай етіп жеткізуге көмектесетін компьютерлік бағдарлама-**Magic School AI**. Бұл тақырыптар мен күрделі мәтіндерді оқушыларға қалай ұсыну керектігін көрсететін нейрондық желі.

Сөзімізді қорытындылай келе, математикада жасанды интеллектті қолдану бұл - білім саласындағы сапаны одан әрі дамыту үшін үлкен әлеуетке ие. Ол математикалық білімнің шекарасын кеңейтуге және пәнде туындайтын мәселелердің шешімін табуға көмектесе алады. Яғни, математикада жасанды интеллектті қолдану арқылы келесі артықшылықтарға қол жеткізуге болады. Біріншіден, ол қиын немесе мүмкін емес жаңа математикалық шешімдерді табуға көмектесе алады. Екіншіден, жасанды интеллект геометриялық фигураларды көруіне көмектесе алады. Үшіншіден, берілген деректерді талдауға, математикалық модельдер мен теорияларды жасауға көмектесе алады.

Артықшылықтарына қарамастан, математикада жасанды интеллектті қолданудың тигізер кері әсерлері де бар. Мысалы, оқушылардың дайын дүниеге жүгінуі креативті ойлауы мен шығармашылық қабілеттерін тежейді, қоршаған ортамен байланыстың үзіліп, коммуникациялық қабілеттің төмендеуіне әкеліп соғады.

Осылайша, жүргізілген зерттеу жасанды интеллектті математикада қолдану перспективаларын растайды. Заман талабына сай АКТ құралдарын оқыту процесінде тиімді қолданатын, білім алушылардың пайдасына жаратып, білім бәйгесінде оза шабуына, бәсекеге қабілетті, ғаламтор мүмкіндіктерін игерген жаңашыл ұрпақ қалыптастыруына біріге күш салайық.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. М.Жұмабаев. «Педагогика». Алматы-1922ж.
2. В.А.Сухомлинский. «Балаға жүрек жылуы». Алматы:Мектеп-1974ж.
3. Ж.Аймауытұлы. «Психология». Казанское Государственное Издательство-1926ж.
4. А.Ж.Асамбаев. «Жасанды интеллект негіздері». Алматы-2011ж.
5. С.П.Буслаев. «Жасанды интеллект жүйесіндегі математикалық модельдердің мазмұны»- 2021 ж.
6. С.С.Бурынин. «Жасанды интеллекттің түсінігі мен құрылымы» - 2021ж.
7. Almaty-akzhany.kz/ 16 ақпан 2022ж.
8. https://translated.turbopages.org/proxy_u/ru-kk.ru.d911f78f-66a769c8-fceb0d68-74722d776562/https/infourok.ru/primenenie-iskusstvennogo-intelekt-a-v-matematike-6789516.html
9. <https://aqmeshit-apalygy.kz/newspaper/zhasandy-intellekt-bilim-berw-sapasyn-arttyra-ma-58898/>
10. <https://daryn.online/article/3982>

ЖАРАТЫЛЫСТАНУ САБАҒЫНДА ОҚУШЫЛАРДЫҢ ОҚУ ДАҒДЫЛАРЫН ДАМУДА ЦИФРЛЫҚ РЕСУРСТАРДЫ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІ ЖОЛДАРЫ.

Сапарова Назира Сарсенкқызы
Батыс Қазақстан облысы, Шыңғырлау ауданы
А.Тихоненко атындағы жалпы орта білім беретін
мектебінің бастауыш сынып мұғалімі

Төлепова Айша
Батыс Қазақстан облысы, Бөкей Орда ауданы,
Қ.Сағырбаев атындағы МББК
бастауыш сынып мұғалімі

Аннотация

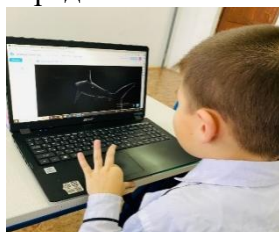
Бұл мақала цифрлық технологиялар арқылы оқушылардың ойлауын, қызығушылығын дамыту үшін, оқушыларға берілген нұсқаулық пен тапсырмалардың тиімділігін зерттеуге бағытталған. Оқушылар оқу тапсырмаларын орындау барысында өздерінің ойлау процестеріне қатысты рефлексиясын жүргізілді. Мұндай цифрлық технологияның тиімділігін анықтау үшін эксперименттік және бақылау сыныптары ұйымдастырылып, нәтижесі талданды. Нәтижесінде жаратылыстану пәнінен 3D модельдеу бағдарламаларын, 3D кітапшаны пайдалану оқушылардың креативті дағдыларны дамытуға өте тиімді.

Қазіргі білім беру саласындағы өзекті мәселелердің бірі-жаңа технологияларды қолданудың әдіс-тәсілдері. Цифрлық даму технологиясы қазіргі қарқынды дамып жатырған технология болып табылады. Біздің өміріміздің барлық салаларында, соның ішінде білім беруде де цифрлық жаңа платформалар кеңінен қолданысқа енуде. Заманауи платформа оқушылардың шығармашылық, теориялық негіздерін, эстетикалық көзқарастарын пайымдауын, баға беруін, танымдық белсенділігін дамытуға бағытталған. Жаңа әдістерді қолдана отырып жас жеткіншектердің интеллектілік, шығармашылық ойлауын дамыту, қазіргі заман талабына сай көзқарастары мен белсенділігін қалыптастыра отырып, өз бетінше білім алу және еңбек ету дағдыларына негіз салу болып табылады.

Оқушылар сабақ меңгеру барысында әртүрлі іс-әрекет жасайды: мұғалімді тыңдайды, орындайды. Оқушылардың білімін соның ішінде ғылыми сауаттылық дағдыларын, креативті ойлауын әр сабақта күнделікті өмірінде қолдана білу дағдыларын дамытудың жолдары мен әдістерін үнемі сабақтарында қолдану. Ол үшін сабақта белсенді оқу мен оқытудың тәсілдерінің бірі - модельдеу.

Модельдеу – кез келген затты мақсатты, жылдам, неғұрлым тиімді тәсілмен зерттеуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, модель зерттеліп жатқан объектінің оқушы баса көңіл қойып отырған қасиеттерін жоғары дәлдікпен бейнелей алады. Ол объектіні құбылыстарға, заттар мен процестерге тән қосалқы белгілерден айырып, ондағы жалпы, негізгі, елеулі заңды табуға мүмкіндік береді. Модельдеу әдісі арқылы оқушылардың креативті ойлау дағдыларын қалыптастыра аламыз.

Жаратылыстану пәнінен оқушылардың танымдық қабілеттерін, креативті ойлау дағдыларын дамыту үшін мен NEARPOD, MOZAIK3D, Quiver платформаларын өз тәжірибемізде қолданып келеміз. Өйткені бұл платформалар оқушылардың визуальді ойлауына мүмкіндік береді.

Nearpod - бұл тегін презентация және 3д объектілер, бағалау құралы. Қолдану тұжырымдамасы қарапайым. Мұғалім викториналар, сауалнамалар, 3д бейнелер, суреттер және басқаларын қамтитын презентациялар жасай алады.

Бастау үшін мұғалімдер сайтта тегін аккаунт жасайды **Nearpod.com**. Бұл платформаны оқушылар аса қызығушылықпен орындайды.

Nearpod тек ақысыз және қолдануға оңай, сонымен қатар оны оқытушылар үшін пайдалы ресурс ететін басқа да мүмкіндіктерге ие. Бұл бағдарлама пәнге немесе оқу деңгейіне қарамастан кез-келген сыныпта жұмыс істеуге тиімді. Сонымен қатар мұғалім үшін де өте тиімді. Өйткені мұғалімде өз уақытын үнемдей алады.

MOZAIK 3D платформасы үлгілері – виртуалды ортада шынайы әлемді зерттеуге болатын бірегей бағдарлама. 3D нысандарында телефон немесе планшет арқылы да, компьютер браузері арқылы да көруге болатын мектеп бағдарламаларының барлық тақырыптары бар. Толығымен интерактивті 3D үлгілері арқылы дауыстық анимацияларды еркін айналдыра және масштабта көре аласыз. 3D үлгілерінде сіз оқып жатқан материалды бекіту үшін сынақтардан өтуге болатын тапсырмалар да бар.

Quiver қосымшасы (оқылған: "quive") 3D бояу беттерін жасауға мүмкіндік береді. Тегін бояу беттерін тауып, қосымшаны веб-сайттан жүктей аласыз <http://www.quivervision.com>. Қолданбаны пайдалануды бастау үшін беттерді тікелей сақтау керек сайт. Суреттер PDF форматында сақталады және оларды компьютерден басып шығаруға болады. Quiver қосымшасы балалар мен ересектерге суретшінің талантын ашуға мүмкіндік береді. Боялған суреттерді сканерлеп гаджет экраны арқылы таңдалған боялған, суреттерге анимациялық кейіпкерлермен ойнауына мүмкіндік береді.

- Ең алдымен қосымшаны телефонға жүктейсіз.
- Сайттағы беттердің көпшілігі тегін, бірақ ақылы мазмұн бар.

Заман талабына сай сабақты жоспарлау кезінде қолданатын әдіс-тәсілдердің балалардың қызығушылығын арттырып, сабаққа деген зейіндерін шоғырландыруға бағытталуы - заманауи мұғалімнің шеберлігінің айғағы.

Әлеуметтік желілердің қыр-сырын меңгерген балаларды сабақ барысында қызықтыру қиынның қиыны екені белгілі. Сондықтан дәстүрлі әдіс-тәсілдерді цифрлық технологиялар мен платформаларға алмастыру мұғалімге де, оқушыға да тиімді болатыны анық.

Өз тәжірибемізге сүйене отырып, тағы бір цифрландыруға бағытталған туындымыз - 3д кітапша. Дәстүрлі кітапшаны жоққа шығара алмаймыз, бірақ кітапшаның бұл түрі мұғалімнің уақытын үнемдегенмен қоса, оқушылардың танымдық қабілеттерін дамыта отырып, сабаққа

қызығушылықтарын арттырады. Сонымен қатар оқушының өз бетімен жұмыстану қабілетін дамытары сөзсіз.

3 д кітапша – **Flip Builder** платформасында жасалады. Кітапшаны платформаға енгізу үшін **pdf** форматында құжатты дайындап алу керек.

Берілген жұмыс дәптері 3д кітапша нұсқада жасалды. Кітапшаға барлығыңызға таныс **Word wall, Qr code** платформаларында жасалған тапсырмалар енгізілді. Сонымен қатар сілтемелер де қойылды. Бұл жұмыс дәптері 4 сыныпты ББЖМ сынағына дайындау мақсатында құрылып, өткен оқу жылы барысында қолданылды.

Мұғалім үшін: сабақты қызықты өткізу, тақырыпты ұтымды бекіту, уақытты үнемдеу, оқушының сабаққа қызықтыру.

Оқушы үшін: өз бетімен жұмыстану, қатесін түзетуге мүмкіндік, танымдық қабілеті арту, цифрлық технологияларды қолдана білу қабілетін дамыту.

Кітапшаны кез-келген сыныпқа, кез-келген бағытта құрастыруға болады және ешқандай қағазға басып шығармай-ақ интерактивті тақтадан көрсету арқылы немесе оқушылардың жеке смартфондарына жіберу арқылы қолдана аласыз. Сонымен қатар, үй жұмысын осы кітапшадан беруге болады, каникул кезінде де оқушының

бос уақытын ұйымдастыру мақсатында да қолдануға ыңғайлы.

Қорытынды. Қазіргі кезеңде білім саласындағы цифрлы технологиялардың ерекшелігі- өсіп келе жатқан тұлғаны жан-жақты дамыту. Цифрлық білімді дамыту, жаңа идеялар мен жаңалықтарды өмірге әкелуде. Оқушы тек қана тыңдаушы, орындаушы ғана емес, заманауи оқушы өздігінен білім іздейтін жеке тұлға болу керек. Өйткені, оқытудың әр түрлі технологиялары зерттелініп, жаңашыл педагогтердің іс- тәжірибесі зерттеліп мектеп өміріне енуде.

Сөзімді түйіндей келе бала бойындағы шығармашылық, икемділік әр түрлі болады. Оны көре білу бір бөлек, әрі қарай шыңдап жандандыру мұғалім шеберлігінде. Өз сөзімді Жүсіпбек Аймауытовтың «Сабақ беру-үйреншікті жай шеберлік емес, ол – үнемі жаңадан жаңаны табатын өнер» деген сөзімен аяқтағым келіп отыр.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы / Қазақстан Республикасы Президентінің 2010 жылғы 7 желтоқсандағы №1118 Жарлығы. PISA халықаралық зерттеуі. Әдістемелік құрал. – Астана. 2013, - 121 б.

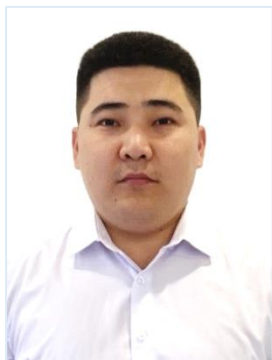
2. TIMSS халықаралық зерттеуі. Әдістемелік құрал – Астана, 2012, ҰББСБО.-77 б.

3. <http://didaktor.ru/flip-book-maker-ot-flip-builder-odin-iz-luchshix-konstruktorov-elektronnyx-knig/>

4. <https://daryn.online/article/1135>

5. <https://egemen.kz/article/342950-tsifrlyq-sauattylyq-zaman-talaby>

МАТЕМАТИКА САБАҒЫНДА ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ҚОЛДАНУ

Нұрым Нұрхат Ербайұлы
Тасқала ауданы "Сәулет" мектеп-лицейінің
математика пәні мұғалімі

Аннотация

Бұл жұмыс жасанды интеллекттің (ЖИ) математика сабағында қолданылу жолдары мен артықшылықтары және кемшіліктері қарастырылады. ЖИ жеке оқыту бағдарламаларын құру, автоматты түрде тексеру және интерактивті құралдарды қолдану арқылы оқушылардың білім алуын жеңілдетеді.

Құрметті әріптестер!

Білім беру саласында технологиялардың дамуы бізге жаңа мүмкіндіктер ұсынып отыр. Әсіресе, жасанды интеллект (ЖИ) құралдары оқыту процесінде үлкен көмекші бола алады. Бүгін біз ЖИ-дің математика сабағында қалай қолданылатыны және оның артықшылықтары мен кемшіліктері туралы сөз қозғаймыз.

Жасанды интеллекттің қолдану жолдары

1. Жеке оқыту бағдарламалары: ЖИ оқушылардың білім деңгейіне қарай жеке оқу жоспарларын құрастыра алады. Бұл әр оқушыға өз қарқынымен оқуға мүмкіндік береді, нәтижесінде оқыту тиімдірек болады.

2. Автоматтандырылған тексеру: ЖИ арқылы жазбаша жұмыстар мен тесттерді автоматты түрде тексеруге болады. Бұл бізге уақыт үнемдеуге және бағалауды объективті етуге мүмкіндік береді.

3. Интерактивті оқыту құралдары: ЖИ негізіндегі құралдар, мысалы, виртуалды және кеңейтілген шынайылық, математикалық ұғымдарды түсіндіруді жеңілдетеді. Бұл оқушылардың қызығушылығын арттырады.

ЖИ-дің артықшылықтары

1. Жеке тәсіл: Әр оқушының қажеттіліктеріне қарай икемделеді. Бұл оқушылардың білім алуын жеңілдетеді және мотивациясын арттырады.

2. Тиімділік: Мұғалімдер автоматтандырылған жүйелер арқылы уақыттарын үнемдейді. Бұл бізге оқу процесіне көбірек көңіл бөлуге мүмкіндік береді.

3. Қолжетімділік:

ЖИ қосымшалары оқушыларға кез келген уақытта және кез келген жерде білім алуға мүмкіндік береді. Бұл әсіресе қашықтықтан оқыту кезінде өте маңызды.

ЖИ-дің кемшіліктері

1. Жеке қатынастың болмауы: Оқушылар мен мұғалімдер арасындағы тікелей байланысты алмастыра алмайды. Кейбір оқушылар үшін мұғаліммен тікелей қарым-қатынас маңызды болып табылады.

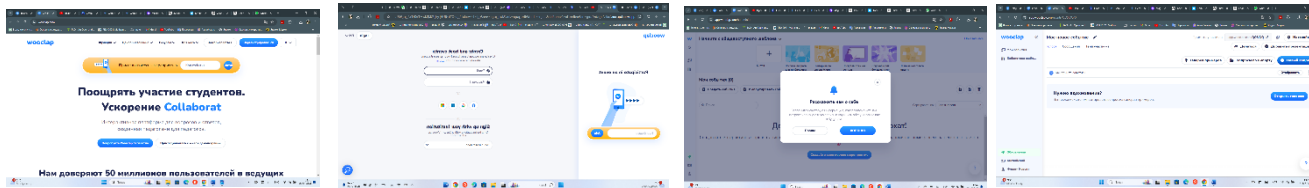
2. Техникалық қиындықтар: ЖИ жүйелері дұрыс жұмыс істеуі үшін тұрақты интернет байланысы мен жақсы техникалық жабдықтар қажет. Бұл әсіресе ауылдық аймақтардағы мектептер үшін қиындық туғызуы мүмкін.

3. Құпиялылық пен қауіпсіздік мәселелері:

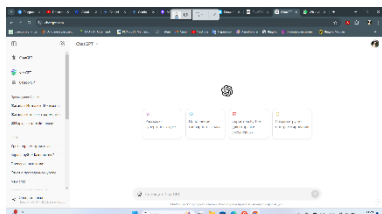
ЖИ жүйелері оқушылардың жеке мәліметтерін жинап, өңдейді. Бұл мәліметтердің құпиялылығы мен қауіпсіздігі маңызды мәселе болып табылады.

Жасанды интеллекттің түрлері

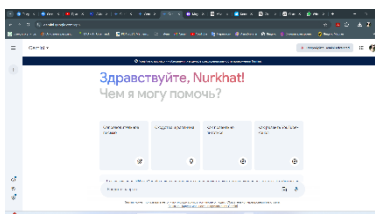
wooclap.com

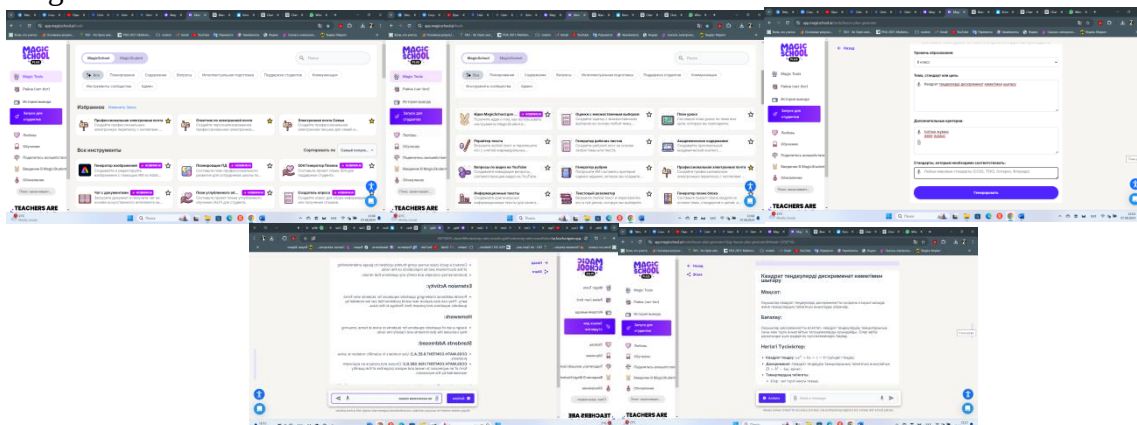
ChatGPT

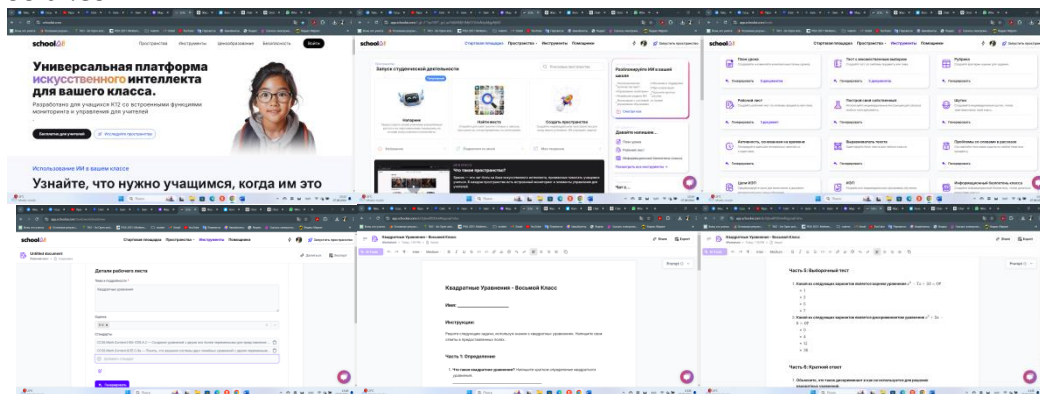
Gemini

magicschool.ai

schoolai.com

Қорытынды

Құрметті әріптестер, жасанды интеллекттің математика сабағында қолданылуы оқушылардың оқу жетістіктерін арттыруға көмектеседі. Жеке оқыту бағдарламалары, автоматтандырылған тексеру және интерактивті құралдар арқылы ЖИ математика сабақтарын қызықты және тиімді етеді. Сонымен қатар, ЖИ-дің кейбір кемшіліктерін ескере отырып, оны қолдануда сақ болуымыз қажет. Алдағы уақытта ЖИ технологиялары білім беру саласында кеңінен қолданылады деп күтілуде.

Пайдаланған әдебиеттер

1. Anderson, J. (2020). Artificial Intelligence in Education. Springer.
2. Holmes, W., & Tuomi, I. (2019). The Ethics of Artificial Intelligence in Education. Learning, Media and Technology.
3. Luckin, R. (2017). Enhancing Learning and Teaching with Technology: What the Research Says. UCL Institute of Education Press.
4. Rose, C. P., & Levin, K. L. (2016). A Socio-Cognitive Model of Sensemaking in Collaborative AI in Education. Proceedings of the 12th International Conference on Intelligent Tutoring Systems.
5. Шаховская, Н. Н., & Дроздова, О. В. (2018). Применение искусственного интеллекта в образовательной среде. Вестник Российского нового университета. Серия: Человеко-социальные науки, 3, 45-52.

РЕШЕНИЕ ОЛИМПИАДНЫХ ЗАДАЧ ПО МАТЕМАТИКЕ

Алиева Салима Темирбулатовна
учитель математики ШЛ №35 г. Уральск

На протяжении нескольких лет для учителей математики проводятся различные математические олимпиады и традиционные математические регаты. Кроме республиканской предметной олимпиады проводятся также дистанционные конкурсы и различные онлайн олимпиады. Математические олимпиады не только дают возможность подготовить учащихся, но и способствуют тренировке самого учителя. Основная цель ученических олимпиад – это выявление талантливых ребят и развитие математических способностей к предмету углублённо. Олимпиада с другой стороны является стимулом для старшеклассников. Победы учащихся на заключительном этапе республиканской олимпиады поощряются сертификатами ВУЗ, что является грантом для зачисления выпускников сразу на 1-ый курс.

- Как добиться успешных результатов в математической олимпиаде? Для этого необходимо тренироваться и ещё раз тренироваться. Это значит нужно побольше и почаще решать нестандартные и олимпиадные задачи. Мало иметь способности, нужно иметь практический опыт. Поэтому к любой олимпиаде нужно основательно готовиться. Сегодня на математическом вернисаже мы разберём ряд задач, которые предлагались на школьных олимпиадах и на творческих конкурсах и регатах учителей математики.

$$\begin{cases} ab + c = 2023, \\ a + bc = 2024. \end{cases}$$

Задача 1. Решите в целых числах систему уравнений:

Решение: Вычтем из второго уравнения первое: $a + bc - ab - c = 1 \Leftrightarrow -a(b - 1) + c(b - 1) = 1 \Leftrightarrow (b - 1)(c - a) = 1$. Из полученного уравнения следует, что $b - 1 = c - a = 1$ или $b - 1 = c - a = -1$.

В первом случае $b - 1 = 1$ и $c - a = 1$, значит $b = 2$, $c = a + 1$. Тогда первое уравнение системы можно записать так:

$$2a + a + 1 = 2023, \text{ откуда } a = 674, c = 675.$$

Во втором случае $b - 1 = -1$ и $c - a = -1$, тогда $b = 0$. Подставив это значение в исходную систему, получим: $a = 2024$, $c = 2023$.

Ответ: (674; 2; 675), (2024; 0; 2023).

Задача 2. Найдите все функции $f: R \rightarrow R$, которые при всех $x, y \in R$ удовлетворяют уравнению

$$f(1 + x + 2y + y^2) = y^4 + 4y^3 + 2xy^2 + 5y^2 + 4xy + 2y + x^2 + x + 1.$$

Решение: Поскольку нужно получить $f(x)$, то необходимо избавиться от слагаемого $1 + 2y + y^2$ под знаком функции. Уравнение $1 + 2y + y^2 = 0$ имеет одно решение при $y = -1$. Подставим в исходное уравнение $y = -1$,

$$f(x) = (-1)^4 + 4(-1)^3 + 2x(-1)^2 + 5(-1)^2 + 4x(-1) + 2(-1) + x^2 + x + 1 = x^2 - x + 1.$$

Ответ: $f(x) = x^2 - x + 1$.

Задача 3. Вычислите $\sin^2 x \cdot \sin^2 y$, если $\frac{\operatorname{tg}^2 x + \operatorname{tg}^2 y}{1 + \operatorname{tg}^2 x + \operatorname{tg}^2 y} = \sin^2 x + \sin^2 y$.

Решение: Используем, что $\sin^2 \alpha = \cos^2 \alpha \cdot \operatorname{tg}^2 \alpha = \frac{\operatorname{tg}^2 \alpha}{1 + \operatorname{tg}^2 \alpha}$. Тогда данное равенство

$$\text{примет вид: } \frac{\operatorname{tg}^2 x + \operatorname{tg}^2 y}{1 + \operatorname{tg}^2 x + \operatorname{tg}^2 y} = \frac{\operatorname{tg}^2 x}{1 + \operatorname{tg}^2 x} + \frac{\operatorname{tg}^2 y}{1 + \operatorname{tg}^2 y} \Leftrightarrow$$

$$\frac{\operatorname{tg}^2 x}{1 + \operatorname{tg}^2 x + \operatorname{tg}^2 y} + \frac{\operatorname{tg}^2 y}{1 + \operatorname{tg}^2 x + \operatorname{tg}^2 y} = \frac{\operatorname{tg}^2 x}{1 + \operatorname{tg}^2 x} + \frac{\operatorname{tg}^2 y}{1 + \operatorname{tg}^2 y}.$$

Так как $\frac{\operatorname{tg}^2 x}{1 + \operatorname{tg}^2 x + \operatorname{tg}^2 y} \leq \frac{\operatorname{tg}^2 x}{1 + \operatorname{tg}^2 x}$ и $\frac{\operatorname{tg}^2 y}{1 + \operatorname{tg}^2 x + \operatorname{tg}^2 y} \leq \frac{\operatorname{tg}^2 y}{1 + \operatorname{tg}^2 y}$, то равенство достигается тогда и только тогда, когда $\operatorname{tg} x = 0$ или $\operatorname{tg} y = 0$. Следовательно, $\sin x = 0$ или $\sin y = 0$, то есть $\sin^2 x \cdot \sin^2 y = 0$.

Ответ: 0.

Задача 4. В треугольнике ABC проведена высота CD. Известно, что $AD \cdot BD = CD^2$. Обязательно ли треугольник ABC – прямоугольный?

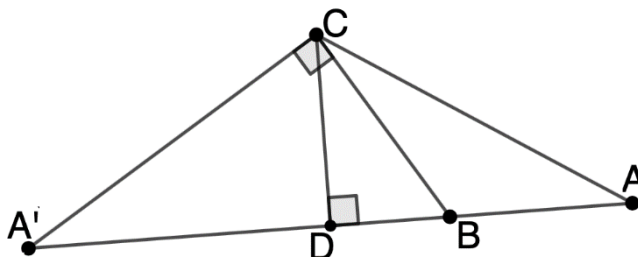
Решение: Рассмотрим прямоугольный треугольник A^1BC и проведём его высоту CD из вершины прямого угла.

Тогда, по свойству высоты, проведённой к гипотенузе, $A^1D \cdot BD = CD^2$.

Пусть точка A симметрична вершине A^1 относительно точки D, тогда $AD = A^1D$. Значит для треугольника ABC выполняется равенство

$AD \cdot BD = CD^2$, где CD – его высота, но этот треугольник – тупоугольный.

Ответ: не обязательно.

Задача 5. Решите систему уравнений:
$$\begin{cases} x + [y] + \{z\} = 3,9, \\ y + [z] + \{x\} = 3,5, \\ z + [x] + \{y\} = 2, \end{cases}$$

Где $[x]$ – целая часть числа x , а $\{x\} = x - [x]$ – его дробная часть.

Решение:

Складывая все три уравнения получим $x + y + z = 4,7$.

Складывая первое и второе уравнения, получим: $[y] + \{x\} = 2,7$;

$$[y] = 2, \{x\} = 0,7.$$

Складывая первое и третье уравнения, получим: $[x] + \{z\} = 1,2$;

$$[x] = 1, \{z\} = 0,2.$$

Складывая второе и третье уравнения, получим: $[z] + \{y\} = 0,8$;

$$[z] = 0, \{y\} = 0,8.$$

Следовательно, $x = 1 + 0,7 = 1,7$; $y = 2 + 0,8 = 2,8$; $z = 0 + 0,2 = 0,2$.

Ответ: $x = 1,7$; $y = 2,8$; $z = 0,2$

Задача 6. Решите в целых числах уравнение $6x^2 + 5y^2 = 74$.

Решение: Оценим возможные значения y^2 . Заметим, что $y^2 < 15$.

В противном случае было бы

$74 = 6x^2 + 5y^2 \geq 6x^2 + 5 \cdot 16 = 6x^2 + 80 > 74$, противоречие. Также заметим, что y – чётное число, иначе левая часть уравнения была бы нечётным числом, в то время, как правая часть уравнения чётное число 74. Значит решение есть только при $y = \pm 2$, тогда $x = \pm 3$.

Ответ: $(-3; -2)$, $(-3; 2)$, $(3; -2)$, $(3; 2)$

Список литературы:

1. Агаханов Н.Х., Подлипский О.К. Математические олимпиады Московской области. Изд. 2-е, испр. и доп. - М.: Физмат книга, 2006.
2. Кунгожин А.М., Кунгожин М.А., Районная олимпиада школьников 2000-2018 учебные года: Астана, 2018.
3. Блинков А.Д. Московские математические регаты. - М.: МЦНМО, 2013.

БІРІККЕН СЫНЫПТАРДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ САБАҚТАР «ЖАҢАША ОҚЫТУ – ЖЕТІСТІК КӨЗІ»

Шуйншкалиева Сандугаш Канадиловна
Бөрлі ауданы Қанай мектеп- балабақша кешенінің
математика пәні мұғалімі

Аннотация

Біріккен сыныптардың білім сапасын арттыру мақсатында «Жаңаша оқыту – жетістік көзі» тақырыбындағы тамыз кеңесіне арналған баяндамада жаңартылған тиімді әдіс-тәсілдерді, заманауи инновациялық технологияларды өз сабақ үрдісінде пайдаланғанымды ұсынып отырмын.

В своем докладе, посвященном августовскому совещанию на тему «новое обучение – источник успеха» с целью повышения качества образования Объединенных классов, я предлагаю использовать в своем учебном процессе обновленные эффективные методы и приемы, современные инновационные технологии.

Жаңартылған білім беру мазмұны – болашақтағы сапалы білім кепілі

Қазіргі ғылым мен техниканың даму кезеңінде алдымыздағы шәкірттің жан-жақты, білімді, ой өрісінің кең болып шығуына ықпал ететін мұғалім екені түсінікті. Мектептегі оқу процесінің негізгі мақсаты – арнайы педагогикалық әдістермен мақсатты және жүйелі түрде оқушылардың интеллектін, шығармашылық ойлауын дамыту, белсенділігін қалыптастыру, адамның бойындағы туғаннан пайда болған интуициясын әрі қарай дамытуға ықпал ету, оқушының табиғи қасиеттерін математикалық білім деңгейін тереңдету үшін оқытуды жоспарлы түрде ұйымдастыру, өз бетінше білім алу дағдыларының дамуына негізін салу болып табылады.

Мақсатым: Біріктірілген сыныптардағы әр оқушының алған білім деңгейі мемлекеттік білім стандартына негізделген және бағдарламаға сәйкес болуын көздеу.

- Оқушылардың шығармашылық деңгейін арттырып, өз беттерінше жұмыс істей білуге дағдыландыру;

- оқушыларды алған білімдерін мірде қолдана білетін, құзыреттілігі дамыған саналы да тәртіпті шәкірт болуын қалыптастыруды негізге алу.

Міндетім:

- теориялық білімді күнделікті заман талабына сәйкес етіп жетілдіру;

- жаңа оқу технологияларының элементтерін тиімді пайдалану;

- сабақ жоспарларын құрастыру барысында оқытудың жаңа әдіс-тәсілдерін және сабақ жоспарын құру барысында жеті модульды ықпалдастыру арқылы оқушы білімінің сапасын арттыруға негіздеу;

- сабақта пайдаланатын қажетті көрнекілік құрал жабдықтардың, сонымен қатар талапқа сай болуын ескеру;

- интерактивті тақта, интернет желісін, электронды оқулықтарды тиімді пайдалана білу.

Біріккен сыныпта сабақ беру кезінде мұғалімге қойылатын талаптың бірі: 45 минут ішінде екі сыныпқа бірдей білім мазмұнының толық жеткізу. Мұғалімнің шеберлігімен біліктілігінің арқасында оқушының білімді қабылдап алуға мүмкіндігі болады. Біріккен сыныпта оқыған оқушылар көбіне өз бетінше жұмыс жасауға дағдыланады. Біріктірілген сыныптар оқушылардың жас ерекшеліктері және сабаққа даярлығы сабаққа әсерін тигізбей қоймайды. Осы орайда біріктірілген сыныптарда оқу үрдісінің ұйымдастыруда: «Сабақтың құрылымы қандай болу керек?» - деген сұрақ туындайды.

Мұғалім, алдымен екі сыныпқа ортақ ұйымдастырушылық жұмыстарды атқарған соң, жаңа материалдарды түрлі әдістермен жеткізе білу керек. Содан соң бір сыныптың оқушыларымен жұмыс жасау үшін екінші сыныптың оқушыларына тапсырмалар беріліп, оны өз бетінше орындауға тапсырма береді. Бір сыныптың оқушылары оқу тапсырмаларын өз беттерінше орындау барысында мұғалім өткен тақырыпты сұрап, жаңа материалды пысықтау жұмыстарын жүргізеді, сондай-ақ екінші сынып оқушыларына өздік жұмыстары үшін кезекті тапсырмаларды түсіндіреді.

Ерекшеліктері:

1. Оқушылар өз бетінше жұмыс жасап үйренеді

2. Сабақ барысында көшбасшының көмегіне жүгіну

3. Уақыт көлемінің басқа сыныппен жұмыс уақыты көлеміне тәуелділігі. Біріккен сыныптардың тағы бір ерекшелігі екі сыныпқа түрлі әдістермен мысалы бірінші өткен

материалдарды қайталауға арналған «Пазл» әдісі, «Табан іздері» әдістері көмекке кеп жатса, екінші сыныпқа түрлі платформадан жаңа материалдар беруге болады.

Қазір трендте жүрген әдістердің бірі - өткен сабақта пысықтағанда оқушылардың ынтасын арттыру үшін интерактивті тақта мүмкіндіктерін пайдалануға болады. Соңғы жылдары заман ағымына сай күнделікті сабаққа жаңа педагогикалық технологиялар, компьютер, электрондық оқулық, интерактивті тақта қолдану жақсы нәтиже беруде. «Word wall» бағдарламалары, «Padlet» тақтасы, BilimLand, «Кубик-рубик», жақсы нәтиже беріп келеді. Топқа бөлу үшін «Көрінбейтін сурет» (телефон жарығы арқылы көреді), «Кемпірқосақ», «Түсті кеш» әдістерін қолдануға болады.

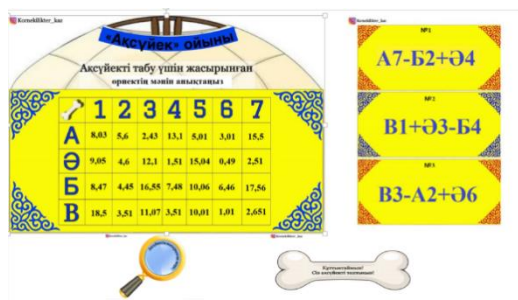
Сайыс сабақтарында «Зымыран», «киіз үй құрастыру», «шыңның басына шығу», «жалаушаны бұрып алу», «аламан бәйге», ойындары арқылы, «Түсті кеш» әдісін деңгейлік есептерді шығару үнемі оң нәтижелер беріп, оқушылардың ынтасын арттырып, сабаққа құлшыныстарын арттырып келеді. Көрнекіліктер әдемі, ойын түрлері қызығалықты болған сайын оқушы белсенділігі артатыны сөзсіз. Неғұрлым әдістер мен платформалар қолданылған сайын оқушылар өздерін біріккен сыныпта отырмыз деп ойламай қалады.

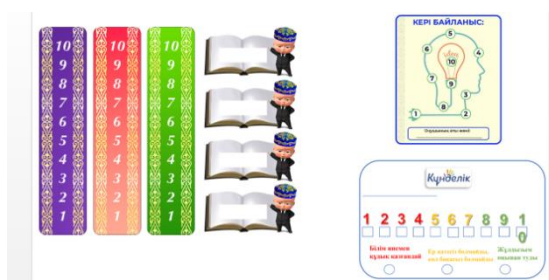
Қалыптастырушы бағалау арқылы оқушының ынтасын, шынайы өзін өзі бағалау, өзара бағалау қалыптастыруға болады. Қазір әлеуметтік желілерде кеңінен таралған «смайт сағат» 10 баллдық шкаласы бар, «Ат жарысы», «Банкамат», «Сағат», «Күнделік» платформасын бағалауға пайдаланып жүрміз. Сабақ уақытында сергіту сәті ретінде «Сиқырлы қорапша», «Пингвин бий» әдістері оқушыларды сергітіп, көңілдерін көтереді.

Сабақ соңында бір сыныпқа Plickers қосымшасы арқылы тақырып соңында тест өткізуге болады. Ол үшін алдын ала сыныптың тізімі мен тест сұрақтарды енгізіп қою қажет. Оқушылар карточкаларын дұрыс жауабына бұрып бір уақытта көтереді, ал сіз планшетке немесе ұялы телефонға түсіріп аласыз, бағдарлама жауаптарды сканерлеп, нәтижесін көрсетеді. Plickers-те жауаптарды диаграмма арқылы да көруге болады. Plickers-ты оқушылардың сабаққа кім қатысып отырғанын білу үшін де қолдануға болады. Ал екінші сыныпқа Quizizz арқылы тест орындатуға болады.

Мұғалім үнемі оқушының ойлау белсенділігін арттырып, білімге қызығушылығын тудырғанда ғана сабақ мақсатына жетеді. Сабақ оқушыларды жалықтырмайтын және біркелкі болмас үшін мұғалімнің әрбір сабағы оқушы сезіміне, ынта ықыласына әсер етуі керек. Оқушылардың пәнге деген қызығушылығын арттыру- мұғалімнің өз еңбегін жаңаша ұйымдастырып, ізденімпаздығын қалыптастыру, эксперименттік мәні бар тапсырмаларды шештіру, ой таласын жасау, танымдық ойындар ұйымдастыру арқылы іске асады. Математика сабақтарында мынадай «Ақсүйек» ойыны арқылы оқушылардың пәнге деген қызығушылықтарын арттыруға болады.

Біріккен сыныптарды да жаңаша әдіс тәсілдермен екі сыныпты екі әдіспен бағалауға болады.

Д.Пойа айтқандай «егер мұғалім өз пәніне шын ықыласымен берілсе, онда бүкіл сыныпта бұл пәнге ықыласымен берілетін болады. Егер де пән сізді қызықтырмаса, оны терең білмесеңіз - онда сабақ беруден бас тарту керек. Себебі сіз ешқашан сабақты дұрыс бере алмайтын боласыз».

Расында пәнді сүю және оны терең білу –мұғалімге қажетті шарт, алайда бұл жеткілікті емес. Мұғалім өзінің пәнге деген қызығушылығын өз оқушыларының бойына сіңіре білу қажет.

Қазіргі білім беру саласындағы оқытудың жаңа технологияларын меңгермейінше сауатты, жан-жақты жеке тұлғаны қалыптастыру мүмкін емес. Сонымен қатар жаңа технологияны меңгеру мұғалімнің зейін-зерделік, кәсіптік, адамгершілік, рухани, азаматтық және басқа да көптеген ұстаздық келбетінің қалыптасуына игі әсерін тигізеді, өзін-өзі дамытып, оқу-тәрбие үрдісін жүйелі ұйымдастыруына көмектеседі. Оқытудың бұндай әдісі білімалушылардың пәнге деген қызығушылықтарын арттырып, соның нәтижесінде пән бойынша білім сапасының деңгейі көтеріле түсетіні анық.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Волина В.В. Ойнауды үйрену. – М.: Педагогика, 1992. -448 б.
2. «OQU-zaman» республикалық педагогикалық журнал 05\2020 ж.
3. «OQU-zaman» республикалық педагогикалық журнал 54\2022 ж. Интернет көздері

МАТЕМАТИКА ПӘНІ МҰҒАЛІМІНІҢ МЕКТЕПШІЛІК ЗЕРТТЕУШІЛІК ҚЫЗМЕТІ

Нурмуханбетова Дария Уахитовна
Орал қаласы Д.Қонаев атындағы
№44 мектеп-гимназиясының
математика пәнінің мұғалімі, педагог-сарапшы

Аннотация

Ұсынылған жұмыста сабақты зерттеу (Lesson study) тәжірибесі негізінде зерттеу командасымен бірлесе құрылған сабақты жоспарлау, өткізу, талдау жасау кезеңдерінде кездескен кедергілерді шеше отырып, сабақтың нәтижелі болуы туралы мәліметтер берілген.

*Бірге жиналу - бұл бастама, бірге болу –
бұл ілгерілеу, бірге жұмыс істеу - бұл жетістік*
Генри Форд

Қазіргі уақытта әрбір педагог үшін өз білімдерін шыңдау, дамыту басты мақсат болып табылады. Себебі, білім бір орында тұрмайды, ол үздіксіз дамып отырады. Әр күн сайын біз жаңа ашылулар, жаңалықтар оқып, көруімізге болады. Сол жаңалықтардың бірі - жаңаша тәсіл - Lesson Study деп аталады. Lesson Study - мұғалімдер тәжірибесі саласындағы білім жетілдіруге бағытталған ынтымақтастық педагогикалық тәсіл. Егер мұғалім айтылған ұстанымдарды қолданса олардың кәсіби әрекеттері «Бірлесу, ақылдасу, қолдау» ұғымдары аясында жүзеге асырылады. Осылайша Сабақты зерттеу (Lesson Study) әдісі мұғалімдерді тұрақты түрде, толассыз кәсіби шеберлігін дамытуға ынталандырып, ұжымдағы ынтымақтастықты дамыта түседі.

Мектептерде орын алып жатқан сабақты зерттеу тәсілі - мектептегі мұғалім тәжірибесі саласындағы білімін жетілдіруге бағытталған, іс – әрекеттегі зерттеудің ерекше түрі болып табылады. Сабақты зерттеу тәсілі оқыту мен оқуды жетілдіру саласында ғана емес, сонымен қатар, педагогикалық білімді жетілдіру, оқу бағдарламасы мен оқытуды құрылымдау, мектепті басқаруды жүргізу болып та табылады. Сабақты зерттеу тәсілі: сабақ жоспарлау, сабақ жоспарын талқылау, зерттеу сабағын өткізу, сабақтан кейінгі талдауды қамти отырып, оқыту мен оқу тәжірибесін жетілдіру, соның нәтижесінде түпкі мақсат – оқушылардың оқу үлгерімін арттыруды көздейді (Б. Ғабдоллақызы, 2015).

Сабақты зерттеу мұғалімді бағамдауға ғана емес, оқушының ойлауы мен оқуы зерттеуге бағытта келіп, зерттеу сабағы бірлесіп жоспарланатын болғандықтан, зерттеу сабағын өткізу мен қадағалауға топ мүшелерінің жауапкершілігі зор. Зерттеу сабағын өткізген мұғалім де, оны қадағалауына алған мұғалім де өзіне көп тәжірибе жинақтайды. Сабақты зерттеуде мұғалімдер өзара білім мен тәжірибе алмасуына септігін тигізеді. Сабақты зерттеу мұғалімдердің кәсіби өсуіне бірден бір даңғыл жол болып табылады. Математикалық тілде, пифагор теоремасымен айтатын болсақ, жауапкершілік² + ынтымақтастық² = қолайлы зерттеу ортасы² қалыптасады.

Мектеп басшысымен, фасилитатор (ДФӘЖЖО) бірлескен түрде мұғалімдерден іс-тәжірибесі және сабағындағы оқушыларды өзгерту жөнінде сауалнама алу және сауалнаманы қорытындылай отырып:

1. Зерттеу тақырыбын анықтау және қызығушылығы және нысаналы сыныпқа сабақ беретін пән мұғалімдерінен команда мүшелерін құру.

2. Зерттеу тақырыбының аясында зерттеу сұрағын анықтау.

3. Бірлескен түрде және жан-жақты зерттеу сұрағын негізге ала отырып, сабақ жоспарын жасаймыз. Жоспарлау барысында үш деңгейдегі оқушыларды анықтаймыз.

4. Сұрақты негізге ала отырып, сабақтағы іс-әрекетті бақылаймыз. Сабақты бақылау барысында нысанадағы оқушының іс-әрекетін бақылаймыз. Бақылау барысында алдын –ала бақылау парақшасын және бейнебақылауды дұрыс құрылымдап аламыз.

5. Сабақтан соң оқушы үнін алу үшін сұрақтарды тиімді құрастыра отырып, сұхбат жүргіземіз. Оқушыдан алынған сұхбат оқытудағы кедергілерді анықтаудың тиімді жолы болып табылады. Сабақты зерттеу тобы зерттеу аяқталған соң оқушылардың пікірінше не пайдалы болғанын, олардың нені білгенін және олардың көзқарасы бойынша,оны одан да пайдалырақ ету үшін сабақты тағы бір рет өткізілсе, нені өзгертуге болатыны туралы пікірін білу үшін сабақты тағы бір өткізсе, нені өзгертуге болатыны туралы пікірін білу үшін қадалаудағы оқушылармен сұхбаттасады (Дадли, 2013).

6.Оқушы үнін және бақылау парақшасын, бейнебақылауды, суреттерден деректерді жинақтай отырып сабақтағы іс-әрекетке талдау жасаймыз. Сабақты зерттеу барысында мақсатқа жету жолындағы нақты кедергілерді анықтап, жою жолдарын ортаға салып қайта сабақ жоспарын бірлесе жасаймыз. Зерттеу сабағын қайта жоспарлау арқылы алдыңғы кеткен кемшіліктерді қайта болдырмауға, сонымен қатар, белсенді оқу әдістерінің нысанадағы оқушыларға қалай тиімді әсер ететіндігін нақтылап аламыз.

«Адам баласы адам баласынан ақыл, ғылым, ар, мінез деген нәрселермен озбақ» деген ұлы Абайдың сөзін ұстаным етіп, бүгінгі жаһандану дәуіріне озық біліммен қаруланған, биік парасатымен ерекшеленетін, ұлттық құндылықтарды сақтай отырып, әлемдік өзгерістерде өзін еркін сезінетін дара тұлға қалыптастыруға ықпал ете отырып, зерттеу командасымен бірлесе нысаға 5 б сыныбын алып, оқушыларды сынып ішінде ұжымдық қарым-қатынасын қалыптастыру мақсатында «Топтық, жұптық, жеке жұмыс тапсырмаларын құндылыққа негіздеп оқушылардың арасында ұжымдық қарым-қатынасын нығайту» зерттеу тақырыбын алдық. Құндылыққа негізделген топтық, жұптық, жеке жұмыс тапсырмаларын жас ерекшеліктеріне сай, әр түрлі деңгейде түрлендіріп берсе, оқушылардың да шығармашылық белсенділіктері артып қана қоймай ұжымдық қарым-қатынасы артатынына көзімізді жеткіздік. Сабақта «Төңкерілген сынып әдісі», Киіз үй жиһаздарына байланысты тапсырмалар, «Магнит», «Ақсүйек», «Асық ату», «Бәйге», «Қыз куу» т.с.с. ұлттық ойындар ойналса, сонымен бірге түрлі бағдарламалар: «Wordwall», «quizizz», «learningapps» қолданылды. Әр сабақ соңында «Оқушы үнін» анықтау мақсатында «Екі жұлдыз бір ұсыныс», «Менің сабақтан кейінгі әсерім», «Сөйлемді аяқтаңыз», «Менің ойым...» секілді кері байланыс жүргізіп отырдық.Зерттеу сабағы барысында барлығы оңай болған жоқ, кедергілер де кездесті. Сол кедергілерді зерделей келе, мүмкіндіктерді қарастырдық. Қысқа мерзімді жоспарды құрғанда әр тапсырманың мақсатқа сай сауатты құрылу қажеттігін анықтадық.Тізбектелген бес сабақта мақсатымызға жетуге әрекеттер жасалды. Пән мұғалімінің ойын саралай келе, сынып оқушылары Лессон стади зерттеу сабағына дейінгі жағдайларымен зерттеу сабағынан кейінгі жағдайларына қарайтын болсақ оқушыларының бірлескен жұмысының нәтижесі оң нәтиже көрсеткенін айтты, сондай-ақ оқушылар қызығушылықпен сабаққа қатыса бастағанын, сыныптағы бір-бірімен түсініспеушіліктері азайып, татуласа жұмыстануға үйреніп келе жатқанын айтты. Бұл пән мұғалімінің ойын сынып кураторы Ботагөз Әбдушевна да растап, өз ойымен бөлісті. Пән мұғалімі Айгуль Мералықызыда даму , ізденіс барысында көптеген құнды ақпараттарымен қоржынын толтырғанын айтты. Пән мұғалімі Айгуль Мералықызы сабақтарын өткізу барысында өзінің шығармашылығын, жауапкершілігін, жан-жақтылығын, ұйымдастыру білу қабілетін көресе білді. Әліде даму үстінде. Зерттеу барысында жүргізілген саралау, зерделеу жұмыстары жалғастырылады.

Ендеше математиканың тағы бір формуласымен айтатын болсақ, фасилитатор мен модератор оған осы сыныпты зерттеу командасы қосылатын болса керемет нәтижеге жетеміз деген сенімдемін. Яғни А,В,С деңгейіндегі оқушының әр сабақ сайын пәнге қызығушылығы артатын болса, ол оқушының сабақтағы белсенділігі де артады, нәтижесінде өзін-өзі бағыттаушы оқушыға айналып, сыныппен қарым-қатынасы да нығаяды.

Жаңа әдіс тәсілдер– белсенді, бәсекелестік атмосфера тудырудың кепілі. Тәжірибедегі «белсенді емес сыныптың» мәселесі бірден шешілмейді, бірақ оқушыны топтық жұмысқа тарта отырып, ашық сөйлесу, пікірін тыңдау арқылы ортаға бейімдеуді және «оқушы-мұғалім», «оқушы-оқушы» үдерісін үнемі дағдыға айналдырсақ, үнемі оқушы пікірімен санаса отырып, оларға ұнайтындай әдістерді қолдана отырып сабағымызды жоспарласақ ғасырдың талабына сай сындарлы ой айта алатын жеке тұлға тәрбиелей аламыз деген ойға келдік. Бұрынғы тәжірибемізде сабақ жоспарларын бірігіп құру, сабақты бірігіп зерттеу, бақылау, проблемаларды бірігіп шешу деген бұрын болмаған еді, Lesson Study мұғалімдердің кәсіби біліктілігін көтерудің, білім жетілдірудің, тәжірибе алмасудың оңтайлы әдісі екендігіне көзіміз жетті. Оқушы тақырыпты жақсы меңгеруі үшін бірнеше сабақ бойы түрлі әдістерді қолданып, бақылап, зерттеп, соңында тиімді тәсілді анықтау арқылы жетістікке жетуге болады.

Lesson Study- оқушыға саналы білім беруді көздеген бір мақсатқа жұмылған ұстаздар шеберханасы десек артық айтқандық емес.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Сабақты зерттеуді қалай сапалы жүргізуге болады: Әдістемелік ұсыным/А.А.Ошақбаева –Астана «Назарбаев зияткерлік мектептері» ДББҰ Педагогикалық шеберлік орталығы, 2016-346.

2. Сабақты зерттеуді тәжірибеде қолдану бойынша әдістемелікұсыныстар/ А.А.Ошақбаева, А.Е.Ахметбекова, Б.А.Джамбаева, Г.Ш. Таникенова - Астана: «Назарбаев зияткерлік мектептері» ДББҰ Педагогикалық шеберлік орталығы, 2017-406.

ЖАҢАШЫЛ ӘДІСТЕМЕЛЕРДІ ИГЕРУДІҢ МАҢЫЗЫ МЕН ТИІМДІЛІГІ

Есберген Жандос Маратұлы

Бөрлі ауданы Бөрлі №1 жалпы орта білім беретін мектебінің
математика пәні мұғалімі

Аннотация

Заманауи білім беру жүйесіндегі өзгерістер педагогтың біліктілік және кәсіби деңгейінің яғни кәсіби құзыреттілігінің дамуын қажет етеді. Еркін ойлайтын, өз жұмысының нәтижесін болжап, білім беру үдерісін алдын ала жасай алатын педагог заман талабына сай мақсатына жете алады. Сондықтан да қазіргі уақытта білікті, бәсекеге қабілетті мұғалімге сұраныс артып отыр. Мұғалімнің оқушыны тәрбиелеуге және дамытуға бағытталған күнделікті жұмысы маңызды. Сондықтан мұғалім өзінің сабағына арналған қосымша платформалармен жұмыстана білуі керек. Жұмыс барысында қажетті ақпараттармен бөлісемін деп есептеймін.

Оқытудың жаңа ақпараттық- коммуникациялық технологияларын меңгеру - қазіргі заман талабы. ХХІ ғасыр - ақпараттық технология ғасыры. Қазіргі қоғамдағы білім жүйесін

дамытуда ақпараттық - коммуникациялық технологиялардың маңызы зор. Білім беруді ақпараттандыру және пәндерді ғылыми - технологиялық негізде оқыту мақсаттары алға қойылуда. Ақпараттандыру технологиясының дамуы кезеңінде осы заманға сай білімді, әрі білікті жұмысшы мамандарын даярлау оқытушының басты міндеті болып табылады. Қоғамдағы ақпараттандыру процестерінің қарқынды дамуы жан-жақты, жаңа технологияны меңгерген жеке тұлға қалыптастыруды талап етеді.

Қазіргі заман талабына сай адамдардың мәлімет алмасуына, қарым-қатынасына ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың кеңінен қолданысқа еніп, жылдам дамып келе жатқан кезеңінде оқушылардың технологияны меңгеруіне ешқандай кедергі жоқ. Сол себепті оқу процесін технологиямен ұштастыра отырып өткізу, білім сапасымен бірге ақпараттық жағынан да дамуға зор септігін тигізері сөзсіз.

Ақпараттық технология – қазіргі компьютерлік техника негізінде ақпаратты жинау, сақтау, өңдеу және тасымалдау істерін қамтамасыз ететін математикалық және кибернетикалық тәсілдер мен қазіргі техникалық құралдар жиыны.

Оқытудың ақпараттық-коммуникативтік және интерактивтік технологиялары бағыттары:

- а) электронды оқулықтар;
- ә) телекоммуникациялық технологиялар;
- б) мультимедиялық технологиялар;

Интерактивтік оқыту технологиясы - бұл коллективтік, өзін-өзі толықтыратын, барлық қатысушылардың өзара әрекетіне негізделген, оқу процесіне оқушының қатыспай қалуы мүмкін болмайтын оқыту процесін ұйымдастыру.

Интерактивтік оқыту – бұл, ең алдымен оқушы мен мұғалімнің қарым-қатынасы тікелей жүзеге асатын сұхбаттасып оқыту болып табылады. Сабақтағы интерактивтік әрекет өзара түсіністікке, өзара әрекетке, қатысушының әрқайсысына қажет есепті бірлесіп шешуге алып келетін - ұйымдастыру және сұхбаттасып қарым-қатынас жасауды дамытуды ұсынады.

Ақпараттық-коммуникациялық технологияны дамыту білім берудің бір бөлігі. Соңғы жылдары заман ағымына сай күнделікті сабаққа компьютер, электрондық оқулық, интерактивті тақта қолдану жақсы нәтиже беруде. Білім беру жүйесі электрондық байланыс, ақпарат алмасу, интернет, электрондық пошта, телеконференция, On-line сабақтар арқылы іске асырылуда.

Бүгінгі күні инновациялық әдістер мен ақпараттық технологиялар қолдану арқылы оқушының ойлау қабілетін арттырып, ізденушілігін дамытып, қызығушылығын тудыру, белсенділігін арттыру ең негізгі мақсат болып айқындалады.

Математика сабағында ақпараттық технологияларды пайдалану арқылы оқушылардың ақпараттық күзінеттілігін қалыптастыру, қазіргі заман талабына сай ақпараттық технологияларды, электрондық оқулықтарды және Интернет ресурстарды пайдалану оқушының білім беру үрдісінде шығармашылық қабілетін дамытуға мүмкіндік береді. Оқушылардың ақпараттық құзырлылығы мен ақпараттық мәдениетін қалыптастыру қазіргі таңда үздіксіз педагогикалық білім беру жүйесіндегі ең көкейтесті мәселелердің біріне айналып отыр.

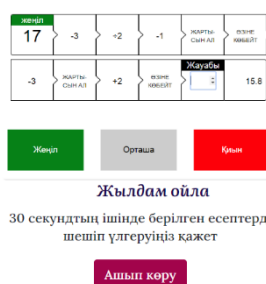
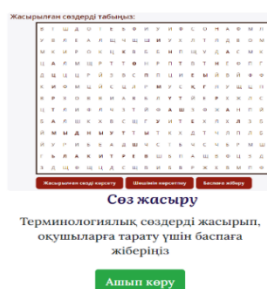
Сабақта ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдаланудың тиімділігі:

- оқушының өз бетімен жұмысы;
- аз уақытта көп білім алып, уақытты үнемдеу;
- білім-білік дағдыларын тест тапсырмалары арқылы тексеру;
- шығармашылық есептер шығару;
- қашықтықтан білім алу мүмкіндігінің туындауы;
- қажетті ақпаратты жедел түрде алу мүмкіндігі;
- экономикалық тиімділігі;
- іс-әрекет, қимылды қажет ететін пәндер мен тапсырмаларды оқып үйрену;

- қарапайым көзбен көріп, қолмен ұстап сезіну немесе құлақ пен есту мүмкіндіктері болмайтын табиғаттың таңғажайып процестерімен әр түрлі тәжірибе нәтижелерін көріп, сезіну мүмкіндігі;

- оқушының ой-өрісін дүниетанымын кеңейтуге де ықпалы зор.

Осы орайда өзімнің сабақтарымда жиі қолданатын әдіс-тәсілдерге көшейік. Ең алдымен сабақтың басы оқушылардың сабаққа зейінін аудару үшін «Сөз жасыру» (1.1), «Жылдам ойла» (1.2), «Жасырылған сөйлем» (1.3) ұйымдастырамын. Әрине ол қағаз жүзінде оқушылардың қызығушылығын оятпауы мүмкін, интерактивті тақта арқылы <https://qazmath.net/bolimder/aktivitiler-men-oiyндar/> осы сайтпен жұмыс жасауға болады. Бұл сайтпен жұмыс жасау көп уақытыңызды алмайды. «Сөз жасыру» ойыны өзіңіздің сабағыңызда қажетті терминдерді жазу, жаңа тақырыпты ашу кезінде, басқа пәндермен сабақтастық ретінде қолануға болады. «Жылдам ойла» ойыны деңгейге сәйкес 30 секундтің ішінде амалдарды орындап үлгеруіңіз қажет. Есептерді ауыстыра алмайсыз, сайттың тапсырмаларымен ғана жұмыс жасауға мүмкіндік береді. Әрине бір қуантарлығы бұл қазақша сайт екендігі.

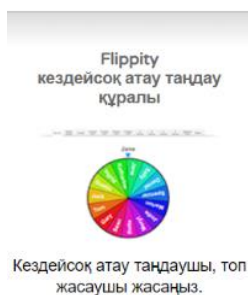
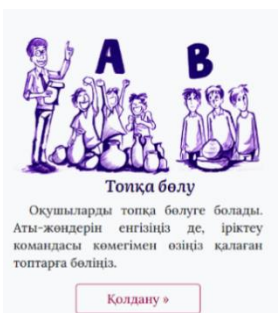

1.1 сурет. «Сөз жасыру»

1.2 сурет. «Жылдам ойла»

1.3 сурет. «Жасырылған сөйлем»

Сабақтың басында оқушыларды топқа бөлу қажет және ол көп уақыт алмауы үшін ең қолайлы екі сайтты қолданамын. Алдымен <https://qazmath.net/quraldar/topka-bolu/> «Топқа бөлу» (2.1) және <https://flippity.net/RandomNamePicker.htm> «Кездейсоқ атау таңдау құралы» (2.2) сайттары. Аталған сілтемелер арқылы оқушылардың тізімін жүктеп, алдағы уақыттағы сабағыңыз үшін сақтап қоюыңызға болады. Сонымен қоса сыныпты жұпқа бөлу қосымшасында жүзеге асыруға болады. Сонымен қоса тақтаға қай оқушыны шығару үшін «Оқушыны таңдау» (2.3) бөлігі де осы сайттар арқылы таңдауыңызға болады.

2.1 сурет. «Топқа бөлу»

2.2 сурет. «Кездейсоқ атау таңдау құралы»

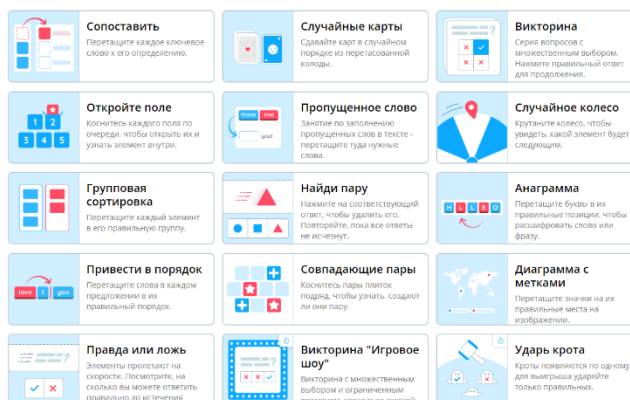
2.3 сурет «Оқушыны таңдау»

Сабақтың ортасы кезеңінде оқушылар орындайтын тапсырмаларды интерактивті тақтамен жұмыс жүргізу өте маңызды. Сіздерге ұсынатын бағдарламалар төмендегідей:

- Wordwall.net [<https://wordwall.net/ru/>]
- Joyteka.com [<https://joyteka.com/ru/cabinet/>]
- Qalan.kz [<https://qalan.kz/>]

Келесі кезекте сіздерді толығымен жекелей таныстырып өтемін. Алдымен Wordwall.net сайтымен жұмыстанып өтейік. Бұл сайтта сізге тапсырманың он сегіз түрлі амалдары бар. Олар:

- Құрастыру
- Кездейсоқ ұяшықтар
- Викторина
- Ұяшықта таңдау
- Қалып қойған сөздер
- Сәйкесін тап
- Қалпына келтір
- Диаграмма
- Шын немес жалған
- Көргішқанды ұру
- Шарды жару
- Лабиринт
- Ұшақ (3 сурет.)

3 сурет.

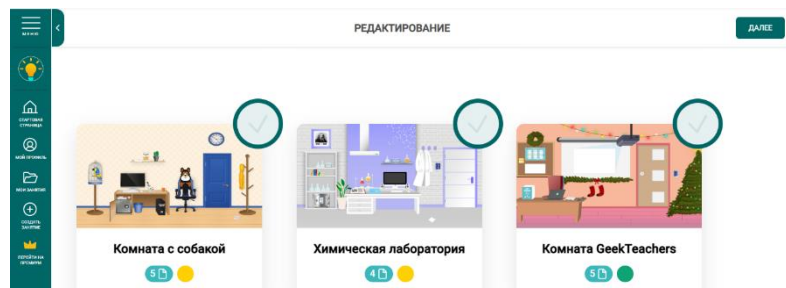
Әрине бұл амалдар оқу бағдарламасына сәйкес орындалады. Өте жеңіл тапсырмалар мен қоса күрделенген жаттығуларды енгізуге болады. Барлық тапсырмалардың орындалуы үшін уақыт енгізе аласыз. Бұл сізге уақытыңызды тиімді пайдалануға зор көмегін тигізеді. Бір тапсырманы жасаған жағдайда, сол тапсырманы сіз кемінде бес түрліге айналыра аласыз. Мысалы, 5 «а» сыныбына «Сәйкесін тап» өткізіп, сол тапсырманы 5 «ә» сыныбына «Қалпына келтір» тапсырмасы ретінде өткізе аласыз. Бұл тапсырмалады мұғалім сабақтың басы, ортасы және соңғы бөлімінде де өткізуіне болады. Тек қана оқушылардың деңгейін ескергені жөн.

Joyteka бағдарламасы <https://joyteka.com/ru> ескі атауы Learnis атымен сіздерге таныс болуы мүмкін. Қазіргі атауымен бірге бағдарлама жұмысын тағы бір қосымшамен толықтырды. Сайт қызметтері:

Квест бөлмелері (4.1 сурет)

Викторина
Видео кері байланыспен
Терминдер
Тест

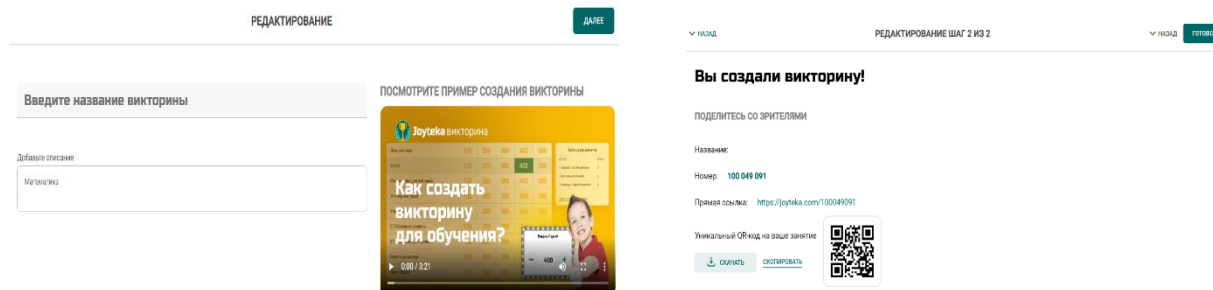
Сіздер үшін әр қызметті таңдаған жағдайда қосымша видеоны қарап, толық түсінуге мүмкіндік жасалған.

4.1 сурет. Квест бөлмелері.

Жоғарыда көргендеріңіздей Квест бөлмелерін таңдаймыз. Бұл жерде 4, 5 сіздер енгізу қажет тапсырмалар саны. Ал сары және жасыл түстер тапсырма деңгейі. Жалпы Joyteka бағдарламасы негізгі бет, менің парақшам, менің жұмыстарым, тапсырма жасау бөлімдерінен тұрады. Сіздерге құлаққағыс ретінде айтарым бұл сайт әрине тегін. Тек жалпы 20 жұмыс қана жасай аласыздар. Содан кейін сізге бұл сайтта сіздерге тегін жұмыс жасау мүмкіндігі аяқталады. Сәйкесінше айға немесе бір жылға толық төлем жасаңыздар сіздерге бұл қосымша шексіз қызметін көрсететін болады.

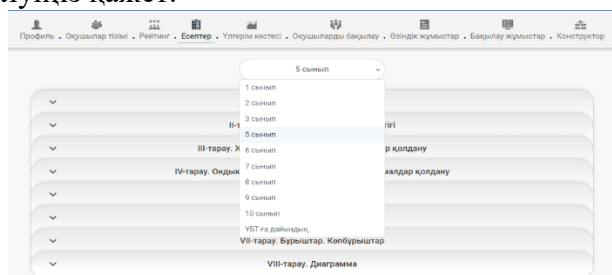
Викторина құрастыру үшін небары екі кезеңнен өтесіздер. Бірінші, тақырып енгізу (4.3 сурет), екінші әр тапсырмаға сәйкес 30, 40, 50 баллмен бағаланатын тапсырмаларды енгізуіңіз қажет. Сізде викторина дайын десек те болады. Бұл жұмысты оқушыларға сілтеме арқылы, және QR код арқылы берсеңіз болады. (4.4 сурет)

4.3 сурет. Бірінші кезең

4.4 сурет. Екінші кезең

Математика пәнін оқытуда қазақша сайт ол – Qalan.kz <https://qalan.kz/> (5 сурет). Бұл сайта 1-10 сынып аралығы бойынша барлық тақырыптарға толық түсіндірулер мен есептер енгізілген. Тақырып бойынша алдымен видео түсіндіруге уақыт бөліп, кейін тақырып бойынша есептерді аяқтап, сабақ соңында тест тапсырмасын орындауға болады. Сайтқа оқушыларды тіркеп үй жұмысында беруге болады. Сайтта жұмыс жасау үшін міндетті түрде тіркелуіңіз қажет.

5 сурет. Басты бет

Жалпы сабақ уақытында сіздерге қосымша фишкаларды ұсынғым келді. Бұл оқушылардың уақытқа сәйкес жұмыс жасауына қолайлы болып табылады. Ол – онлайн сағат (6.1сурет) және онлайн таймер, секундамер (6.2 сурет). Егерде тақтада уақыт көрсетіліп тұрған жағдайда, оқушылар өздеріне жауапкершілікпен, шапшаң жұмыс орындайтынын өз тәжірибемде көрген болатынымын.

6.2 сурет. Онлайн таймер, секундамер

6.1 сурет.Онлайн сағат

Біздің білім жүйесімізде оқытудың негізгі түрі ретінде қала береді. Оның ерекшеліктері менгеру-күрделі үрдіс. Осыдан шығатын қорытынды сабақ барысында ескі технологияны ұмытпай, жаңамен де жұмыстансақ оқушылардың санасына білім нәрін сусындата алатынымыз анық. Әрине біз математика саласында жүргесін жерде өз ойымызды ашып жазу және осындай 4-5 беттік мақала жазу қиынның қиыны екенін түсіндім. Дегенмен әр саланың маманы өз ісіне зор жауапкершілікпен жұмыстана алса кез келген саланың шыңына жететіні анық екенін ұққандай болдым...

Қолданылған әдебиеттер:

1. <https://qazmath.net/bolimder/aktivitiler-men-oiyndar/>
2. <https://flippity.net/RandomNamePicker.htm>
3. <https://wordwall.net/ru>
4. <https://joyteka.com/ru/cabinet>
5. <https://qalan.kz/>

«ВНЕДРЕНИЕ ChatGPT В ПРОЦЕСС СОЗДАНИЯ УРОКОВ ПО ФИЗИКЕ: ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ И ПРАКТИЧЕСКИЕ ПРИМЕРЫ»

Запромётова Оксана Александровна
КГУ «Общеобразовательная школа № 23»
г. Уральск
педагог- мастер

Аннотация.

Современное образование стремится к интеграции инновационных технологий в учебный процесс. Одним из таких нововведений является использование искусственного интеллекта для создания и улучшения образовательного контента. Внедрение ChatGPT в процесс создания уроков по физике открывает новые возможности для повышения качества образования. Инновационные методы и практические примеры использования ИИ позволяют создавать персонализированные и

интерактивные учебные материалы, поддерживать учащихся в реальном времени и готовить их к экзаменам. Важно отметить, что ChatGPT не заменяет учителя, а дополняет его работу, делая образовательный процесс более эффективным и увлекательным. Использование ChatGPT способствует не только повышению уровня знаний учащихся, но и развитию их интереса к науке и технике, что является важным аспектом современного образования.

Одним из ключевых преимуществ использования ChatGPT в образовательном процессе является возможность автоматической генерации учебных материалов. Это значительно упрощает и ускоряет процесс подготовки уроков для учителей. ChatGPT может создавать разнообразные и качественные образовательные ресурсы, которые могут быть немедленно интегрированы в учебный план. Рассмотрим более подробно, какие материалы может генерировать ChatGPT и как это может помочь в обучении физике.

Объяснение принципа работы электрического двигателя: ChatGPT может подробно описать, как электрический ток в обмотке двигателя создает магнитное поле, которое взаимодействует с постоянным магнитом, заставляя ротор вращаться. Такое объяснение может сопровождаться иллюстрациями и схемами, помогающими визуализировать процесс.

Тема "Фотоэффект" ChatGPT может предоставить текстовое объяснение, описывающее, как фотоны света выбивают электроны из поверхности металла, и как это явление подтверждает квантовую природу света. Объяснение может быть дополнено историческими фактами о работе Альберта Эйнштейна, что делает материал более интересным и доступным для учеников.

Создание тестовых заданий и упражнений для проверки понимания материала — еще одна сильная сторона ChatGPT. Этот инструмент может генерировать разнообразные вопросы разной сложности, начиная от базовых, проверяющих знание теории, и заканчивая сложными задачами на применение знаний.

Примеры использования ChatGPT для создания тестовых заданий:

1. Базовые вопросы на знание теории:

○ Вопрос: Что такое фотоэффект?

■ Ответ: Фотоэффект — это явление, при котором электроны испускаются из вещества под действием света.

2. Вопросы средней сложности на понимание концепций:

○ Вопрос: Как изменяется скорость выбитых фотоэлектронов при увеличении частоты падающего света?

■ Ответ: При увеличении частоты падающего света скорость выбитых фотоэлектронов увеличивается, так как энергия фотонов зависит от частоты света.

3. Сложные задачи на применение знаний:

○ Вопрос: Вычислите работу выхода, если энергия фотона составляет 5 эВ, а максимальная кинетическая энергия выбитого электрона — 3 эВ.

4. Практические упражнения:

○ Задача: Определите интенсивность света, необходимую для выбивания фотоэлектронов из металла с работой выхода 4,5 эВ, если известна частота падающего света.

5. Творческие задания:

○ Вопрос: Опишите эксперимент по изучению фотоэффекта и определите параметры, которые необходимо измерить для вычисления работы выхода материала.

■ Ответ: В эксперименте по изучению фотоэффекта используется источник света с регулируемой частотой и интенсивностью, фотоэлектрический элемент, измеритель тока. Параметры: частота света, интенсивность света, измеряемый ток, напряжение на фотоэлементе.

Использование ChatGPT для создания тестовых заданий позволяет учителям эффективно проверять знания учащихся, а также стимулирует их к глубокому изучению материала и развитию критического мышления.

Домашние задания: Учитель может запросить у ChatGPT набор задач для самостоятельного решения, которые помогут учащимся лучше усвоить пройденный материал. Например, задачи по расчёту энергии, передаваемой при упругом столкновении двух тел.

Разработка сценариев лабораторных работ.

Лабораторные работы играют важную роль в изучении физики, позволяя учащимся применять теорию на практике и развивать исследовательские навыки. ChatGPT может предложить детально проработанные сценарии лабораторных экспериментов, включая пошаговые инструкции, списки необходимых материалов и приборов, а также методики обработки и анализа полученных данных. Лабораторная работа по изучению закона сохранения импульса*: ChatGPT может составить подробный сценарий эксперимента, в котором учащиеся будут измерять импульсы тел до и после столкновения, рассчитывать их значения и сравнивать результаты, подтверждая закон сохранения импульса. Эксперимент по определению коэффициента трения*: Сценарий может включать инструкции по установке оборудования, измерению сил трения и нормальной реакции, расчету коэффициента трения и анализу погрешностей эксперимента.

Адаптация и персонализация учебных материалов.

Одним из уникальных возможностей ChatGPT является его способность адаптировать учебные материалы под индивидуальные потребности учеников. Это может включать создание различных версий одного и того же материала для учащихся с разным уровнем подготовки или с особыми образовательными потребностями.

Персонализированные объяснения: Учитель может запросить у ChatGPT упрощенные объяснения для учеников, испытывающих трудности с пониманием сложных концепций, или, наоборот, более углубленные материалы для одаренных учеников.

Например:

Задания для учащегося с диагнозом ЗПР и легкой умственной отсталостью по теме "Закон сохранения импульса тел"

Задание 1: Основные понятия

Вопрос: Что такое импульс тела? Ответ: Импульс тела — это количество движения, которое имеет тело. Он зависит от массы тела и его скорости.

Задание 2: Определение импульса

Вопрос: Как можно определить импульс тела? Ответ: Импульс тела можно определить, умножив его массу на скорость. Импульс = масса $\times$ скорость.

Задание 3: Простое объяснение закона сохранения импульса

Вопрос: Как гласит закон сохранения импульса? Ответ: Закон сохранения импульса говорит, что общий импульс тел до столкновения равен общему импульсу тел после столкновения.

Задание 4:

Два шарика движутся навстречу друг другу. У первого шарика масса 2 кг и скорость 3 м/с, а у второго шарика масса 3 кг и скорость 2 м/с. Вопрос: Каков общий импульс двух шариков до столкновения? Ответ: Общий импульс = $(2 \text{ кг} \times 3 \text{ м/с}) + (3 \text{ кг} \times 2 \text{ м/с}) = 6 + 6 = 12 \text{ кг} \cdot \text{м/с}$.

Задание 5:

После столкновения первый шарик остановился, а второй шарик продолжил двигаться с новой скоростью. Вопрос: Какой должна быть скорость второго шарика, чтобы общий импульс остался таким же ($12 \text{ кг} \cdot \text{м/с}$)? Ответ: Новый импульс второго шарика должен быть $12 \text{ кг} \cdot \text{м/с}$. Масса второго шарика = 3 кг. Новая скорость = $12 \text{ кг} \cdot \text{м/с} \div 3 \text{ кг} = 4 \text{ м/с}$.

Задание 6: Пример с реальной жизнью

Представьте, что два человека играют в кегли. Один человек бросает шар массой 1 кг со скоростью 5 м/с. Шар сталкивается с кеглей массой 2 кг, которая покоится. Вопрос: Каков

импульс шара до столкновения? Ответ: Импульс шара = масса $\times$ скорость = $1 \text{ кг} \times 5 \text{ м/с} = 5 \text{ кг} \cdot \text{м/с}$.

Задание 7: Практическое задание

Нарисуйте рисунок, показывающий столкновение двух тел. Подпишите массы и скорости тел до и после столкновения.

Задание 8: Выбор правильного ответа

Вопрос: Какой из следующих примеров является примером закона сохранения импульса? а) Машина останавливается после торможения. б) Лодка движется вперёд после того, как человек толкнул её с берега. в) Человек прыгает вверх и приземляется на землю.

Ответ: б) Лодка движется вперёд после того, как человек толкнул её с берега.

Эти задания помогут учащимся с диагнозом ЗПР и легкой умственной отсталостью лучше понять концепцию закона сохранения импульса и применить её в простых ситуациях.

ChatGPT искусственный интеллект поможет составить КСП к любому уроку.

Отправляем запрос:

Создай конспект урока в табличной форме, по физике 9 класс, Явление фотоэффекта

Столбцы : Этап урока/ Время, Действия педагога, Действия ученика, Оценивание ресурсы.

Строки : Начало урока Актуализация знаний, Середина урока, Конец урока, Рефлексия.

Конспект урока по физике, 9 класс, тема: "Явление фотоэффекта"

Раздел		
ФИО педагога		
Дата		
Класс	Количество присутствующих:	отсутствующих:
Тема урока	Явление фотоэффекта	
Цели обучения, которые достигаются на данном уроке (ссылка на учебную программу)	9.6.1.3 описывать явление фотоэффекта и приводить примеры применения фотоэффекта в технике; 9.6.1.4 применять формулу Эйнштейна для фотоэффекта при решении задач;	
Цель урока	Узнать понятие, законы фотоэффекта, что такое фотон, формулы. Узнать какое значение имеет в практической жизни человека. Уметь объяснять законы и применять при решении задач	
Критерии успеха	Умеет описывать явление фотоэффекта и приводить примеры применения фотоэффекта в технике; Знает как применять формулу Эйнштейна для фотоэффекта при решении задач	

Этап урока / Время	Действия педагога	Действия ученика	Оценивание	Ресурсы
Начало урока / 5 минут	Приветствует учеников, сообщает тему и цели урока	Слушают, записывают тему урока	Включение в работу	Доска, маркеры
Актуализация знаний / 10 минут	Проводит фронтальный опрос по теме "Свет и его свойства"	Отвечают на вопросы, участвуют в беседе	Устные ответы, активность	Презентация, вопросы на доске

Этап урока / Время	Действия педагога	Действия ученика	Оценивание	Ресурсы
Середина урока / 20 минут	Объясняет явление фотоэффекта, демонстрирует опыт	Слушают объяснения, наблюдают за опытом	Вопросы по ходу объяснения	Лабораторное оборудование, схема
Середина урока / 15 минут	Делит класс на группы, раздает задания по фотоэффекту	Работают в группах, выполняют задания	Самооценка, групповая оценка	Рабочие листы, учебники
Конец урока / 5 минут	Подводит итоги урока, дает домашнее задание	Записывают домашнее задание, задают вопросы	Устная обратная связь	Доска, учебники
Рефлексия / 5 минут	Просит учеников оценить свою работу и работу группы	Высказывают свои мнения, заполняют анкеты	Устная обратная связь, анкеты	Анкеты, листы рефлексии

Использование ChatGPT для генерации учебных материалов открывает широкие возможности для улучшения качества образования и облегчения работы учителей. Этот инструмент позволяет создавать разнообразные и адаптированные под нужды учащихся образовательные ресурсы, что способствует более глубокому и эффективному изучению физики. Благодаря таким инновационным подходам, процесс обучения становится более интересным, интерактивным и продуктивным.

Используемая литература:

1. OpenAI. (2023). ChatGPT: Трансформация образования с помощью искусственного интеллекта. Официальный сайт OpenAI. Доступно на: <https://www.openai.com>
2. Андерсон, М. (2022). Роль ИИ в современном образовании: кейсы и примеры применения. Журнал образовательных технологий, 15(4), 45-59.
3. Смит, Дж. (2023). Улучшение преподавания физики с помощью инструментов на базе ИИ. Международный журнал научного образования, 20(3), 102-118.
4. Браун, Т. и др. (2022). Языковые модели как ученые в условиях ограниченной информации. Труды конференции по искусственному интеллекту 2022 года, 34(1), 187-196.
5. Дилленбург, П., и Фишер, Ф. (2023). ИИ в классе: возможности и вызовы. Образовательные исследования и обзоры, 18(2), 202-217.

ЦИФРОВАЯ ГРАМОТНОСТЬ ШКОЛЬНИКОВ НА УРОКАХ ФИЗИКИ

Себелева Татьяна Владимировна
учитель физики и информатики
г. Уральск, КГУ ОШ №9

Введение

Как я понимаю «Цифровой Казахстан»? Растёт моя страна, а вместе с ней расту и я. Уходят старые пережитки, на смену приходит целая компьютеризация. Цифровая технология стала одним из основных трендов нашей профессиональной жизни. Появился новый формат социальных взаимодействий между людьми и стал, по сути, новой формой общественного сознания: блоги, мини-проекты, социальные сети, другие проекты и медиа-сервисы, активно развиваемые и улучшаемые самими пользователями. Информации стало много, её может видеть и создавать, но при этом нет гарантий её достоверности. Поэтому актуальным стал вопрос о формировании умений ориентироваться в цифровых медиа и пользоваться ими. Мы движемся, мир, где компьютеры будут настолько разумны, что смогут выполнять рутинную часть работы, и людям нужно будет выполнять и культивировать то, что могут именно они, например, эмоциональный интеллект. Уже сейчас компьютеры способны выполнять творческий, исследовательский, интеллектуальный труд. К примеру, в контексте цифровизации, стремительно меняется подход.

В условия дистанционного обучения меня заинтересовало то, как можно изучать физику дома. Многие образовательные учреждения обратились к цифровым технологиям, чтобы сделать учебный процесс четче, прозрачней, эффективней. Цифровизация в образовании – это переход на электронную систему обучения. Все учебные материалы (пособия, сборники упражнений), а также журналы и дневники в режиме онлайн. Вместо привычных тетрадей задания будут выполняться учениками на компьютерах и планшетах.

1.1. Цифровая грамотность школьников на уроках физики

В Казахстане цифровизация образования является одним из ведущих направлений в процессе преобразования. Речь идет об онлайн-учебниках, уроках, мероприятиях, где учитель находит подход к каждому учащемуся. Домашние задания ученики смогут выполнять совместно в онлайн-режиме. Библиотеки переходят в информационно-компьютерные центры. Ведутся электронные планирования документаций, отчётности, семинары, лекции, онлайн-уроки, что позволяет выставлять оценки и формировать рейтинги. Однако темпы компьютеризации и цифровизации достаточно сильно опережают «цифровые умения и навыки» основной массы граждан Казахстана. И сегодня активно поднимается вопрос о повышении цифровой грамотности населения. В особенности это касается школьников, как наиболее интенсивных пользователей интернета. В аспекте умений безопасной работы в интернете и несения ответственности за совершенные действия следует признать достаточно большим «цифровой разрыв» между обучающимися и взрослыми [8].

Цифровая грамотность занимает приоритетное место в перечне базовых навыков, востребованных в XXI веке практически на любой должности. Отмечается, что цифровая грамотность будет столь же востребована, как способность писать и читать [6].

Из доклада Всемирного экономического форума цифровая грамотность определяется, как способность использовать и создавать контент на основе цифровых технологий, включая поиск и обмен информацией, ответы на вопросы, взаимодействие с другими людьми и компьютерное программирование.

Цифровая грамотность определяется как совокупность знаний и умений,

необходимых для безопасного и эффективного использования цифровых технологий и ресурсов интернета. Состоит из цифровой безопасности, цифровых компетенций и цифрового потребления.

Отмечается, что цифровая грамотность признана одной из основных ключевых компетенций для обучения на протяжении всей жизни, это уверенное, критическое и творческое использование ИКТ для достижения целей, связанных с работой, трудоустройством, обучением, отдыхом, социальной сферой. Обучающиеся, которые развивают цифровую грамотность как неотъемлемую часть своего обучения более эффективны в учёбе, более востребованы в трудоустройстве, а педагоги, владеющие цифровой информацией свободно сочетают инновационные педагогические практики, такие как перевернутое обучение, цифровое курирование, технологии мобильного обучения, использовать открытые образовательные ресурсы с максимальной пользой [2; 6; 8-10].

В процессе подготовки выступления, для выявления роли цифровой грамотности школьников, я провела анкетирование учащихся 11 классов (в опросе приняло 30 человек). Анализ ответов на вопросы анкеты приведён в таблице.

Анализ ответов школьников на вопросы анкеты

Вопросы	Ответы, %
1. Цифровая грамотность – это...	экономическая деятельность, основанная на цифровых технологиях, связанная с электронным бизнесом и электронной коммерцией, и производимых и сбываемых ими цифровыми товарами и услугами – 36,7
	набор знаний и умений, которые необходимы для безопасного и эффективного использования цифровых технологий и ресурсов интернета – 50
	степень владения человеком навыками чтения и письма на родном языке – 3,3
	технология передачи телевизионного изображения и звука при помощи кодирования видеосигнала и сигнала звука с использованием цифровых каналов – 10
2. Какими интернет источниками Вы пользуетесь при подготовке домашнего задания? Можете выбрать несколько вариантов.	электронная энциклопедия – 10
	википедия – 57
	видеоуроки – 50
	электронные учебники – 17
	сайт «Классная физика» – 3,3
3. Какие интернет источники использовали Вы во время дистанционного обучения? Можете выбрать несколько вариантов.	Видеоуроки на «YouTube» канале – 66,6
	ZOOM – 60
	виртуальные лабораторные работы – 36
	Гугл тесты – 46,7
	Онлайн мектеп - 80
	источник информации (новости, погода, политика и т.д.) – 73,3

4. Укажите наиболее важные для Вас способы использования компьютера. Можете выбрать несколько вариантов.	использование государственных услуг (жилищно-коммунальных, медицинских, образовательных, социальных) – 26,6	
	общение с близкими или с незнакомыми людьми – 53,3	
	переписка по электронной почте – 20	
	покупки через Интернет – 36,6	
	прослушивание радио и музыки, просмотр видео и телепередач – 50	
	работа в Excel – 13,3	
	работа в PowerPoint (презентация) – 33,3	
5. Какими мобильными приложениями Вы пользуетесь для облегчения учебы? Можете выбрать несколько вариантов.	скачивать файлы из интернета – 30	
	Photomath (Математика) – 60	
	Гугл-переводчик – 70	
	калькулятор – 70	
6. Считаете ли Вы что, владение цифровой грамотностью необходимо для Вас?	да	нет
	100	0
7. У Вас есть электронная почта (E-mail, Яндекс, Gmail)?	100	0
8. Сколько времени в день Вы тратите на работу с Интернетом?	до 1ч – 13,4 1-2ч – 16,6 более 3ч – 70	

Анализируя данные анкетирования выпускников, пришла к следующим выводам:

1) основными интернет источниками для подготовки домашнего задания являются википедия (57%), видеоуроки (50%), сайт «Знания» (53,3%)

2) основными источниками информации во время дистанционного обучения были Онлайн мектеп (80%), Видеоуроки на «YouTube» канале (66,6%), Гугл тесты (46,7%), ZOOM (40%);

3) для школьников компьютер это источник информации (73,3%), общение с близкими или с незнакомыми людьми (53,3%), прослушивание радио и музыки, просмотр видео и телепередач (50%);

4) мобильные приложения для учебы Photomath (Математика) – 60%, Гугл- переводчик – 70%, калькулятор – 70%;

ученики больше 3 часов в день тратят на работу с Интернетом (70%).

Современная казахстанская молодежь – технологически продвинутая, активная. Можно заметить, что мобильно подтянутая.

1.2. Цифровые технологии по физике

Особую роль на уроках физики играет эксперимент. Именно он даёт наглядное представление на проблему, поставленную на уроке. Но, к сожалению, показать его удаётся не всегда: эксперимент или слишком сложен или опасен для воспроизведения в условиях школьного урока, или не достаёт оборудования. Использование цифровых образовательных ресурсов (ЦОР), в этих случаях может решить многие проблемы

Физический эксперимент на уроках физики формирует у учащихся накопленные ранее представления о физических явлениях и процессах, пополняет и расширяет кругозор учащихся. В ходе эксперимента, проводимого учащимися самостоятельно во время лабораторных работ, они познают закономерности физических явлений, знакомятся с методами их исследования, учатся работать с физическими приборами и установками, то есть учатся самостоятельно добывать знания на практике.

В большинстве интерактивных моделей предусмотрены варианты изменений в широких пределах начальных параметров и условий опытов, а также моделирование ситуаций, недоступных в реальных экспериментах.

Использование цифровых образовательных ресурсов на уроках физики позволяет:

- сделать урок более наглядным, ярким, эмоциональным; обеспечить мотивацию деятельности учащихся на уроке, даёт возможность учащимся реализовать себя в различных видах учебной деятельности;

- компенсировать недостаточное количество информационного материала в существующих учебно-методических пособиях (в учебниках нет определенных иллюстраций, схем, текстов и т.д.);

- повысить эффективность усвоения учебного материала за счет одновременного изложения учителем необходимых сведений и показа демонстрационных фрагментов;

- усилить формирование информационной культуры и компетентности школьников (поиск, отбор, переработка, упорядочивание информации);

- развивать наглядно-образное мышление за счет повышения уровня наглядности (виртуальное преобразование предметов в пространстве и на плоскости, виртуальный эксперимент - визуализация процессов, которые трудно или невозможно рассмотреть в реальных условиях и др.);

- развивать понятийное мышление за счет возможности и необходимости самостоятельно обобщать материал, выделять смысловые группы, выстраивать логические связи, определять алгоритм работы, систематизировать весь предлагаемый материал.

Ещё один позитивный момент в том, что компьютер предоставляет уникальную возможность визуализации не реального явления природы, а его упрощенной модели, что позволяет быстро и эффективно находить главные физические закономерности наблюдаемого явления.

Но следует помнить, физика – наука о природе, а не о виртуальной реальности. Физические модели – это всегда приближение к реальной действительности. Компьютерный эксперимент не может заменить реальный, но может эффективно дополнить его, помочь в его теоретическом осмыслении. Проводя такие эксперименты, стоит озадачить учащихся, обратив их внимание на то, что происходящее так реально на экране монитора движения и взаимодействия тел – всего лишь модель реальных физических процессов. Каждое положение тела на экране рассчитывается компьютером по законам физики, открытыми людьми и изучаемыми в данный момент на уроке.

Применение ЦОР на уроках физики не заменит полноценных лабораторных работ, но может существенно облегчить их проведение. На уроках физики ЦОР используются при объяснении нового материала с целью создания проблемной ситуации, выдвижения проблемы и формулировки гипотезы, а также с целью ее экспериментальной проверки (виртуальный

эксперимент). При закреплении и повторении пройденного материала учащиеся работают фронтально или в малых группах, например, решая видеозадачи, выполняя различные тесты, просматривая или создавая презентации и медиаиллюстрации к уроку по пройденной теме. Тесты к уроку позволяют выяснить степень усвоения материала и провести коррекцию. Особенно тесты помогают при дистанционной работе с детьми с ограниченными возможностями.

Наглядные методы обучения физики реализуются через:

- интерактивные интеллект-карты (mindmaps) (например, FreeMin)
- интерактивные компьютерные «истории» (например, сайт «Выбор будущего» в игровой форме подготавливает к сдаче тестов и экзаменов по физике);
- виртуальные музеи физики, ленты времени (timeline), (например, сервис для создания хроник: <https://chronolines.ru>)
- иллюстрации учебного материала, выполненные с помощью инструментов дополненной реальности (например, «Увлекательная реальность» - образовательный комплекс для проведения интерактивных 3D-уроков по физике);
- приложения в игровой форме для мобильных устройств (например, приложение для изучения физики «Физика.Супертренинг» и т.д.)

Практические методы обучения (упражнения, лабораторные и практические работы, расчетные задачи) модифицируются в:

- компьютерные практикумы (например, виртуальные практикумы «Физикон», сайт «Виртуальная образовательная лаборатория»);
- интерактивные тесты (например, сервис Proprofs; сервис StudyStack:);
- компьютерные тренажеры (например, интерактивный тренажер по физике «Постоянный ток»);
- компьютерные интерактивные обучающие игры (например, генератор QRвикторин);
- виртуальные экскурсии (например, по «Ньютон – парку»); вебинары (например, сайт «Виртуальный лицей»).

Подобные Интернет-ресурсы позволяют обучающимся оперативно работать с информацией и представлять результаты работы

II. Роль электронной формы учебника.

Кому и зачем нужен электронный учебник? Электронный учебник необходим для самостоятельной работы учащихся при очном и, особенно, дистанционном обучении потому, что он облегчает понимание изучаемого материала за счет иных, нежели в печатной учебной литературе, способов подачи материала: индуктивный подход, воздействие на слуховую и эмоциональную память и т.п.; допускает адаптацию в соответствии с потребностями учащегося, уровнем его подготовки, интеллектуальными возможностями и амбициями; освобождает от громоздких вычислений и преобразований, позволяя сосредоточиться на сути предмета, рассмотреть большее количество примеров и решить больше задач; предоставляет широчайшие возможности для самопроверки на всех этапах работы; дает возможность красиво и аккуратно оформить работу и сдать ее учителю в виде файла или распечатки; выполняет роль бесконечно терпеливого наставника, предоставляя практически неограниченное количество разъяснений, повторений, подсказок и проч. Электронный учебник полезен на практических занятиях в специализированных аудиториях потому, что он позволяет использовать компьютерную поддержку для решения большего количества задач, освобождает время для анализа полученных решений и их графической интерпретации; позволяет преподавателю проводить занятие в форме самостоятельной работы за компьютерами, оставляя за собой роль руководителя и консультанта; позволяет преподавателю с помощью компьютера быстро и эффективно контролировать знания учащихся, задавать содержание и уровень сложности контрольного мероприятия.

Электронный учебник удобен для учителя потому, что он позволяет выносить на уроки материал по собственному усмотрению, возможно, меньший по объему, но наиболее существенный по содержанию, оставляя для самостоятельной работы с ЭУ то, что оказалось вне рамок учебных занятий; освобождает от утомительной проверки домашних заданий, типовых расчетов и контрольных работ, передоверяя эту работу компьютеру; позволяет оптимизировать соотношение количества и содержания примеров и задач, рассматриваемых в аудитории и задаваемых на дом; позволяет индивидуализировать работу с учащимися, особенно в части, касающейся домашних заданий и контрольных мероприятий.

2.1. Изучение темы «Виды соединения проводников: последовательное и параллельное соединения» средствами электронной формы учебника

2.2.

Целевая аудитория (возраст, класс):	8 класс
Предмет, тема:	физика. <i>Виды соединения проводников: последовательное и параллельное соединения</i>
Проблемные вопросы учебной темы:	Раскрыть взаимозависимость силы тока, напряжения и сопротивления цепи при последовательном и параллельном соединении проводников
Планируемые образовательные результаты (предметные, метапредметные, личностные):	Предметные: понять основные закономерности при последовательном и параллельном соединениях проводников; научиться применять полученные знания при решении задач. Метапредметные: <i>регулятивные:</i> определять цели учебной деятельности; планировать деятельность, оценивать достижение результата, производить по возможности коррективы в организацию учебной деятельности. <i>познавательные:</i> самостоятельное выделение и формирование познавательной цели; поиск и выделение необходимой информации, с применением методов информационного поиска, в том числе с помощью компьютерных средств; структурирование знаний; выбор наиболее эффективных способов решения задач в зависимости от конкретных условий; <i>коммуникативные:</i> планирование учебного сотрудничества с учителем и сверстниками – определение цели; постановка вопросов - сотрудничество в поиске и сборе информации; Личностные формирование ответственного отношения к учению, готовности и способности к саморазвитию и

	самообразованию на основе мотивации к учению и познанию; формирование целостного мировоззрения; самостоятельность в приобретении новых знаний и практических умений.
Домашняя работа	Посмотри <u>пример решения задачи</u> Реши задачи на последовательное и параллельное соединение проводников. <u>ЗАДАЧИ</u> Сформулируйте и запишите достоинства и недостатки последовательного и параллельного соединений проводников.
Классная работа	Здравствуйтесь ребята! Желаю всем хорошего настроения, пусть сегодняшний урок принесет нам много открытий, интересных заданий, а этим нам помогут : смекалка, внимание и находчивость!!! Давайте повторим предыдущую тему “Закон Ома для участка цепи” Предлагаю вспомнить теоретический материал, просмотрев видео по ссылке https://ed.ted.com/on/5U9WfUwz и решить интерактивную <u>задачу</u> У вас получилось? Хорошо! 2. Теперь мы можем изучать электрические явления дальше. Посмотрите обучающее видео по нашей теме урока <u>последовательное соединение проводников</u> <u>параллельное соединение проводников</u> 3. Для того чтобы достичь успехов необходимо научиться решать задачи. А для начала давайте посмотрим <u>АЛГОРИТМ РЕШЕНИЯ</u> 4. Проверь себя. Выполни <u>задание</u> и посмотри, что ты освоил хорошо, а где тебе еще надо поучить. 5 Рефлексия. Учащиеся проводят самоанализ и заполняют <u>форму</u> Учитель получает ответы учащихся, анализирует их и составляет план по корректировке знаний учащихся.

Заключение

В заключении хочу сказать, что цифровая грамотность как набор знаний, умений и навыков, которые необходимы для жизни в современном мире, для безопасного и эффективного использования цифровых технологий и ресурсов интернета.

Таким образом, изучение физики в условиях цифровизации способствуют повышению цифровой грамотности школьников.

Благодаря технологиям наш мир может стать равноправным, миролюбивым и справедливым. Развитие цифровых технологий может способствовать поддержанию и ускорению достижений.

Как отметил наш Президент РК К-Ж.Токаев: «Цифровизация – это не цель, это средство достижения абсолютного преимущества Казахстана».

Подводя итог своих мыслей, хочу заметить, что наш Казахстан с каждым годом совершенствуется, повышая цифровую грамотность народа, экономики и качество жизни.

Аннотация: Статья посвящена вопросу цифровизации и цифровым технологиям в образовании. Современное общество характеризуется большим потоком информации и внедрением в различные сферы деятельности нововведений, что требует от человека определенного багажа знаний и умений, во главе которых – креативность и творческое мышление. Рутинная работа активно передается электронно-вычислительным машинам, в основе которых лежит искусственный интеллект. Система образования должна обеспечить уверенный переход в цифровую эпоху, которая обеспечит рост экономики и производительности труда. Система образования формирует у человека базовые знания и умения для успешного существования в условиях цифровизации. В данной статье обоснована необходимость использования цифровых технологий и обеспечения цифровой социализации учащихся, рассмотрено понятие цифровизации и представлены цифровые технологии в образовании. Цифровые технологии – это не просто инструмент в современном мире, но и среда, которая открывает обширные возможности для обучения, которая поможет стать создателем.

Ключевые слова: цифровизация, цифровые технологии в образовании, совершенствование системы образования, искусственный интеллект.

Используемая литература

1. Антонова Н.А. Роль и место экспериментальных задач и заданий по разделу «Постоянный ток» курса физике основной школы // Инновационные технологии образования: коллективная монография / отв. ред. А.Ю. Нагорнова. – Ульяновск: Зебра, 2018. С. 331 – 346.
2. Бороненко Т. А., Кайсина А. В., Федотова В. С. Развитие цифровой грамотности школьников в условиях создания цифровой образовательной среды // Перспективы науки и образования. 2019. № 2 (38). С. 167-193. doi: 10.32744/pse.2019.2.14
3. Гиголов А. И., Поваляев О. А. Возможности оценки экспериментальных умений по физике с использованием цифровых технологий / Педагогические измерения. – 2020. - № 2. – С. 102-108.
4. Учебник. Б.А. Кронгарт, Ш.Б. Насохова. Алматы: Мектеп, 2018г. – 271, с.: ил.

ФИЗИКА САБАҒЫНДА ОҚУШЫЛАРДЫҢ ЛОГИКАЛЫҚ ОЙЛАУ МЕН ІЗДЕНІМПАЗДЫҚ ҚАБІЛЕТІН ДАМУДЫҢ НЕГІЗДЕРІ.

Есенова Хамида Максимовна
№ 19 жалпы орта білім беретін мектебінің
физика пәні мұғалімі

Аннотация

Оқушылардың логикалық ойлау мен ізденімпаздық және қабілетін дамыту жайында түсінік ол оқушылардың ізденімпаздығы туралы мәселе, тамырын тереңге жіберіліп, көне заманнан бастау алады. Сократтың өзі-ақ оқыту барысында шәкірттердің танымдық белсенділігі мен ізденімпаздығын арнайы басқарудың маңыздылығын атап көрсеткенді.

Белгісіз нәрсені тануға, табиғат сырларын білуге, қоғамдық құбылыстар заңдылығын ұғыну мен дүние тануға зерттеуге құмарлық т.б. сезімдерді қалыптастыруға ұмтылу күшті, терең ой жұмысына түрткі болады. Ал осындай сабақтарда түрлі интерактивтік оқыту формалары арқылы алған білімін одан әрі тереңдететіндей әртүрлі күнделік деңгейдегі тапсырмалар беріледі.

Бұл үрдістің тиімділігі:

- Қарастырылып отырған тақырыпты оқушыға әр қырын қарастырып, өз бетімен зерттейді;

- Теориялық білімді толық меңгеруге мүмкіншілік беріледі;

- Ақпараттармен жұмыс жасап үйренеді;

- Әр балаға мүмкіндігіне қарай еңбек етуге мүмкіндік беріледі;

- Әр сабақта барлық оқушы еңбегіне қарай өз бағасын алып, қанағаттандырады;

- Оқушылардың бойында зерттеушілік, шығармашылық қабілет ең бастысы қолдануға тиімді және қарапайым;

- Білім беру саласы артады, оқушылардың білімділік деңгейі көтеріліп, көздеген түпкі нәтижеге қол жеткізіледі;

- Ең бастысы әлі келгенше еңбек етеді, «өмір бойы оқып үйрену» принципі жүзеге асады;

- Психологиялық жайлы ортада еңбек ету арқылы оқушы денсаулығы сақталады және тұлғалық қабілеттері дамиды, өз ойын дәлелдеп үйренеді.

Оқушының логикалық қабілетін дамыту үшін бірнеше шарт орындалуы тиіс.

- Логикалық қабілетін дамытуды ерте бастан қолға алу;

- Жүйелі түрде логикалық әрекет жағдайында болуы;

- Ойлау мүмкіндігінің ең жоғарғы деңгейіне жетуі;

- Логикалық іс-әрекетке жағдай тудыру;

Оқушылардың танымдық ізденімпаздық және ойлау қабілетін дамытудың рөлі мен мәні

Жалпы білім беретін мектеп оқушылардың тиянақты білім алуан мақсат ете отырып, оларды өз бетінше білімдерін толықтыру, жаңа білімдерді алу тәсілдерімен қаруландыру, алған білімдерін теориялық және практикалық мәселелерді шешуге саналы түрде қолдана білу сияқты ақыл-ой белсенділігін дамытуы қажет. Сондықтан физиканы оқыту процесін жетілдіру оқушылардың танымдық белсенділігін мен ізденімпаздығын арттыруға негізделген.. Осыған байланысты оқушының танымдық ізденімпаздығын, қызығушылығын дамыту арқылы шығармашылыққа баулуды сызба-нұсқа арқылы жүзеге асыруға болады.

Оқушыларды физиканың зерттеу әдістеріне үйрету, оларда зерттеушілік дағдыларын қалыптастыру арқылы физикалық теорияның мәнін дұрыс түсінуге мүмкіндік туады. 7-сынып «Табиғат және адам» тақырыбын өткенде оқушыларға «Табиғатты аялай біл» тақырыбында шығарма жаздыру және т.б. болып табылады.

1. Оқушылардың пәнге деген қызығушылығын арттырудың танымдық іс-әрекеттің бірі – өзіндік жұмыс, физикалық диктант. Оқушылардың өз бетінше іздену арқылы білімін көтеруі, біліктілікке талпынуы, ептілікке дағдылануы оқу процесінде белсенділігін арттырудың бір жолы екендігі белгілі. Физикалық диктант, зертханалық жұмыстар, лабораториялық практикум жұмыстары арқылы оқушылардың танымдық ізденімпаздығын, белсенділігін арттыруға болады.

2. Оқушылардың танымдық ізденімпаздығын, белсенділігін арттырудың тағы бір түрі – пәнаралық байланыстарды жүзеге асыру. Мысалы, 9-сыныпта «Векторлар және оларға амалдар қолдану» тақырыбында математикалық оқып-үйренгенімізді еске түсіреміз.

Векторларды қосу, азайту, көбейту.

Мысалы, «Екі векторды бастарын түйістіре параллелограмның екі қабырғасы болатындай етіп өз-өзіне параллель көшіреміз де, параллелограмм саламыз. Сонда екі вектордың шыққан нүктесінен жүргізілген бағыты көрсетілген диагональ қорытқы вектор болып табылады. Векторларды осылайша қосу параллелограмм ережесі бойынша қосу деп аталады» деген сияқты, 10-сынып «Сұйықтардағы электр тогы» тақырыбында электролиттік диссоциация, электролиз немесе химиядағы тотығу реакциясын еске түсіру, т.с.с.

1. Физикалық әдебиетті оқуға баулу.

2. Модульдеп оқыту (М. Жанпейісова)

3. Деңгейлеп оқыту (Ж. Қараев)

4. Шаталовтың тірек конспектісі негізінде оқыту.

Тиімді де орынды пайдаланған педагогикалық технология сапалы білім негізі бола алады.

1. Танымдық ойындар.

Мысалы, «Қозғалыс» тарауына өткізген әр түрлі ойын сабағы, «Жарыс сабақтары» (суретке қарап сөйлеу), түрлі тәжірибелер жүргізу.

Соңғы кездері көп қолданылып жүрген жаңа оқыту технологиясының озық үлгілерінің бірі – профессор Ж.А.Қараевтың педагогикалық технологиясымен оқыту. Ондағы көзделетін негізгі мақсаттар:

1. Оқушы сенімін арттыру.

2. Пәнге деген қызығушылығые арттыру.

3. Жаңа білімді өзі меңгеретін, өз бетінше ізденетін, пікір таластыру деңгейіне жететін ұрпақ тәрбиелеу.

Оқушылардың танымдық ізденімпаздығын арттырудың бір түрі – Үйірме жұмысы. Физикалық қызықты тәжірибелер жасау. Физикалық фокустар, сөзжұмбақ, схемалар құрастыру. Физикалық құралдардың істен шыққандарын қайта жөндеуден өткізу.

Оқушылардың танымдық ізденімпаздығын арттырудың тағы бір түрі – Пән апталығы.

Физика пәні бойынша оқушылардың ізденімпаздық және логикалық ойлау қабілетін дамытудың педагогикалық шарттарын тәжірибеде қолдану

Оқушының шығармашылық ойлауын қалыптастыруға негіз болатын физиканың кез келген тақырыбының белгілі бір мазмұндық құрылымы болады. Олар:

- фактілердің жалпылануы;

- абстрактілік модель құрылуы;

- теориялық салдар;

- бұл салдардың эксперименттік тексерілуі.

- Физиканы оқытудың бірінші кезеңінде оқушыларды физика тілінде сөйлеуге үйрету керек. Ол үшін мынадай алгоритм пайдаланамын:

- құбылыс, туралы не білуге болады?

Оқыту процесінің басты мақсаттарының бірі – оқушыға дайын білімді беру ғана емес, келешекте, күнделікті тұрмыста алған білімдерін қолдана білуге дербес ойлануға ой тұжырымдауға және нәтижесін іске асыра білуге үйретеді. Ол үшін сабақта

- проблемалық жағдаяттар;

- эксперименттік жұмыстар;

- эвристикалық тәсілдерді қолдану керек. Мен физика сабағында оқушылардың ізденімпаздық, ойлау қабілетін дамыту үшін осы әсістерід басшылыққа ала отырып, төмендегідей жоспармен жұмыс жасап келемін.

І. Проблемалық мақсат қою.

- Сабақ мақсат қоядан басталады. Алға қойған мақсатқа байланысты мынадай мәліметтер жүзеге асырылады:

- жаңа білімді қабылдауға даярлау;

- жаңа білімді меңгеруге, танытуға.

- жаңа сабақты қорытындылау:

- білімді толықтырып жаңа (тәжірибе) жұмыс орындау, яғни формула қолдану, есептеу.

Білім мен білікті меңгеру, нәтижесін тексер, оқушылардың жетістіктерін талдау.

1. Оқушылардың алдына проблемалық мақсатты эксперимент арқылы қою:

Мысалы. «Денелердің жүзу шарттары» тақырыбын өтенде бірдей көлемдегі денелердегі суға салу арқылы проблемалық сұрақ қою.

Мұнда тәжірибе жасай отырып, жаңа сабақ мақсатын айқындау.

1. Жаңа сабақты проблемалық сұрақ қою арқылы бастаудың оқушының ойлай және іздену қабілетін дамытуға негіз болатыны сөзсіз. Мысалы, «Атмосфералық қысым» тақырыбын өткенде «Пілдер суды қалай ішеді?», «Масса центрі» тақырыбын өткенде «Ежелгі Египетте олшеу құралдарынсыз пирамидаларды қалай тұрғызған?», «Үйкелес күші» тақырыбын өткенде «Қозғалып келе жатқан дене неге тоқтайды?», «Неге ауыр денені су ішінде көтеру жеңіл?» т.б. сұрақтарды қою арқылы оқушыны ізденуге жетелей отырып, сол тақырыптың негізгі мазмұнын айқындауға бағыттаймын.

Физика сабағында физика пәнінің күнделікті өмірге қаншалықты маңызды екенін көрсететін тапсырмаларды 8-сыныпта «Жылу құбылыстары» тақырыбын өткенде былайша беруге болады.

- Сіздің аяқ киімінің су, орны қалай тез кептіресіз? Жауапты түсіндіріп беріңіз. (Құрғақ шөптен толтырып, желге іліп қою. Бұл жерде диффузия, жердің молекулалар жылдамдығына әсері).

- Сізге тамақ дайындау керек. Бірақ шырпыны ұмытып кетпеңіз. Қалтаңызда айна бар екен. Тығырықтан қалай шығасыз?

- Ыстық үйде тоназытқыш болмаған жағдайда бөтелкедегі сүтті суық күйінде қалай сақтауға болады? (Сыртын дәкемен орап, оның шеті суы бар тәрелкеге батып тұратын етіп қояды, себебі).

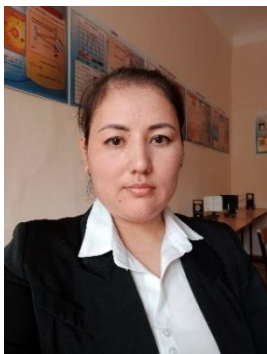
Қойылған проблеманы шешу арқылы оқушыларды ізденімпаздыққа, ойлануға қалыптастыру.

«Эксперимент қортындысынан оқушылар алдында неге олай болды?» деген сұраққа жауап беру үшін оқулықтан, тірек конспектілері арқылы өз бетінше жауап беруге тапсырмаларды жүйелі құрастырып бере отырып оқушы ойлауын дамытуға болады. Мысалы, «Іштен жану қозғалтқышы» тақырыбын өткенде.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. «ҚР білім беру жүйесінің 2015 жылға дейінгі дамыту тұжырымдамасы». Астана, 2005.
2. Әбілқасымов А.Е. «Оқушылардың танымдық ізденімпаздығын қалыптастыру» Алматы «Білім» 1994ж.186 б.
3. Ковалева А.Т. «Ойлау қабілетін дамыту» Общая психология. Просвещение 1991ж.
4. Ланге В.Н. «Экспериментальные физические задачи на смекалку». – М.: Наука. 1974 – 95с.
5. Аубакирова Ж. «Оқушылардың ойлау қабілетін дамыту» //Қазақстан мектебі. №10. 2003ж.
6. Қапанова Ж.Т. «Оқушылардың логикалық ойлау қабілеті» //Егемен Қазақстан 20.03.2004ж. 16б.
7. Мұсабекова О. «Логикалық ойлау тәсілдерін қалыптастыру» //Қазақстан мектебі. №3.2004ж.
8. Жаспанова В.Қ. «Физикадан топтық әдіспен оқыту арқылы оқушылардың ойлау қабілетін дамыта пәнге деген қызығушылығын арттыру», //Білім берудегі менеджмент, №4, 2010ж. 439 бет.
9. Сәрсенбаева Ж. «Физика сабағында оқушылардың ізденімпаздық және ойлау қабілетін дамыту жолдары»// Қазіргі мектеп, №4, 2011ж. 48бет.
10. Түймелейова Н. «Физика пәнінде танымдық ізденімпаздықты қалыптастыру» //Физика және Астрономия, №4, 2006 ж. 48бет.

ФИЗИКА САБАҒЫНДА ОҚУШЫЛАРДЫҢ ОҚУ БЕЛСЕНДІЛІГІН АРТТЫРУДА ДИДАКТИКАЛЫҚ ОЙЫНДАРДЫ ПАЙДАЛАНУ ӘДІСТЕМЕСІ

Мансурова Толганай Галлемовна

М.Мәметова атындағы №27 мектеп – лицейінің
физика пәні мұғалімі, педагогика ғылымдарының магистрі, педагог –
модератор

Аннотация

Қазақстан Республикасы Білім және Ғылым министрінің

2009 жылғы 13 шілдедегі №338 бұйрығымен күшіне енген «Педагог

лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту» туралы Заңының 7-тарау 63-бабына сәйкес «барлық мамандық мұғалімдері пәнді оқыту әдістемесін, тәрбие жұмысын, оқыту құралдарын және олардың дидактикалық мүмкіндіктерін білуі керек» деп бекітілген болатын. Осы орайда педагогтың алдына қоятын ең негізгі мақсаты - оқушыларға заман талабына сай қызықты әрі түсінікті дидактикалық материалдар жиынтығымен сабақ өткізу. Мақсатқа жету жолында мұғалім оқушылардың білім беру мақсаттары мен қажеттіліктерін нақты анықтауы, құрылымдық және нақты материалдарды әзірлеуі, оқытудың әртүрлі әдістері мен заманауи технологияларын қолдануы, материалдарды оқушылардың жеке қажеттіліктеріне бейімдеуі және үлгерімді бағалау әдістерін қамтамасыз етуі керек. Қазіргі уақыттағы дидактика тереңдете оқытуға назар аударады, талқылау және жобалық тапсырмалар сияқты оқыту әдістері сабаққа белсенді қатысуға ынталандырады және сыни ойлауды дамытады. Интерактивті тақталар мен онлайн ресурстар сияқты заманауи технологияларды пайдалану оқу процесін толықтырады және оны қызықты әрі қолжетімді етеді. Жан-жақтан алаңдатушы факторлардан аталған тәсілдерді қолдана отырып оқушылардың бар фокусын пәнге аудартып, сабақ жүргізу басты мәселе болып отыр.

Білім саласында күн сайын дамып, артып жатқан ақпараттарға ілесу әрі оларды меңгеру мұғалімдердің негізгі міндеті және оны оқушыларға қарапайым, түсінікті және табиғатына сай қызықты етіп жеткізу өзекті болып отыр. Осы орайда мұғалімдер дидактикалық материалдардың түрлерін оқушылардың жасына, қызығушылығына, меңгеру қабілеттеріне қарай пайдаланып, оқушы назарын сабаққа аудартады.

«Бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім деңгейлерінің жалпы білім беретін пәндері мен таңдау курстары бойынша үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 16 қыркүйектегі №399 бұйрығы бойынша Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2022 жылғы 23 қыркүйекте № 29767 болып тіркелген Заңының 57-қосымшасы «Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған «Физика» оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасына» сәйкес 7-9-сыныптардағы физика курсының оқытудың мақсаты – оқушылардың ғылыми көзқарасының негізін қалыптастыру. Әлемнің жаратылыстанымдық-ғылыми бейнесін тұтастай қабылдауды, бақылау қабілеттерін дамыту және табиғат құбылыстарын талдау және таңдау арқылы өмірге қажетті практикалық есептердің шешімдерін таба білуге дағдыландыру.

Занда көрсетілген мақсатқа сәйкес пәнін оқытудың негізгі міндеттері:

- оқушылардың әлемнің қазіргі физикалық бейнесінің негізінде жатқан іргелі заңдылықтар мен принциптер туралы білімді, табиғатты танудың ғылыми әдістерін меңгеру;
- оқушылардың зияткерлік, ақпараттық, коммуникативтік және рефлексивтік мәдениетін дамытуға, физикалық экспериментті орындау және зерттеу жұмыстарын жүргізу дағдыларын дамыту;
- оқу және зерттеу қызметіне жауапкершілікпен қарауға тәрбиелеу;

- табиғат ресурстарын пайдалануда және қоршаған ортаны қорғауда, адамды және қоғамды қауіпсіз өмір сүрумен қамтамасыз етуде меңгерген дағдыларды қолдану болып табылады.

Физика мектеп пәндері арасында ерекше орын алатын ғылыми-техникалық процестің негізі бола отырып, ғылыми білімнің гуманистік мәнін көрсетеді, олардың адамгершілік құндылығына баса назар аударады, оқушылардың шығармашылық қабілеттерін, олардың дүниетанымын қалыптастырады, яғни жоғары адамгершілік тұлғаны тәрбиелеуге ықпал етеді. Жалпы пәнге деген қызығушылықты тәрбиелеудің көптеген жолдары бар, олардың ішіндегі ең тиімдісі-ойын қызметін ұйымдастыру.

Дидактикалық ойындар физиканы оқыту процесінде маңызды рөл атқарады, өйткені олар оқушылардың қызығушылығын тиімді түрде ынталандырады, олардың оқу процесіне қатысуын күшейтеді және физиканың күрделі тұжырымдамаларын игеруге көмектеседі.

Физиканы оқыту үшін дидактикалық ойындар маңызды болатын бірнеше негізгі аспектілерді қарастырамыз:

Мотивация және қызығушылық: Ойындар оқушылардың физиканы оқуға деген ынтасын арттыратын қызықты және тартымды оқу ортасын құруға көмектеседі. Қызықты тапсырмалар мен қиындықтар оқушыларды қызықтыра алады және оларды оқу процесіне көбірек қатысуға шабыттандырады.

Абстрактілі ұғымдарды визуализациялау: Физика көбінесе абстрактілі және күрделі ұғымдарды қамтиды, оларды қабылдау қиын болуы мүмкін. Дидактикалық ойындар интерактивті модельдер мен модельдеу арқылы осы ұғымдарды визуализациялауға мүмкіндік береді, бұл олардың оқушыларға түсінуін жеңілдетеді.

Білімді практикалық қолдану: Ойындар оқушыларға физика туралы білімдерін іс жүзінде қолдануға көмектесетін практикалық тапсырмалар мен эксперименттерді қамтиды. Бұл оларға физикалық заңдардың нақты әлемде қалай жұмыс істейтінін және оларды практикалық мәселелерді шешуге қалай қолдануға болатындығын көруге мүмкіндік береді.

Сыни ойлау мен проблемаларды шешу дағдыларын дамыту: Ойындар көбінесе оқушыларға сыни ойлауды, логикалық ойлауды және талдау дағдыларын дамытуға ықпал ететін әртүрлі тапсырмалар мен басқатырғыштарды шешуге мүмкіндік береді. Бұл дағдылар физиканы сәтті үйрену және оның білімін әртүрлі салаларда қолдану үшін маңызды.

Ынтымақтастық және топтық жұмыс: Көптеген дидактикалық ойындар топтық немесе топтық жұмыс түрінде ұйымдастырылады, бұл ынтымақтастық, қарым-қатынас және ұжымдық жұмыс дағдыларын дамытуға ықпал етеді. Бұл ойын тапсырмаларын сәтті орындау үшін ғана емес, сонымен қатар оқушылардың әлеуметтік құзыреттіліктерін дамыту үшін де маңызды.

Дидактикалық ойындар физиканы оқытуда маңызды рөл атқарады, өйткені олар оқушылардың назарын аударып, оларды күрделі ұғымдарды үйренуге ынталандырады. Олар интерактивті модельдеу және практикалық мысалдар арқылы дерексіз және күрделі ұғымдарды визуализациялауға мүмкіндік береді, бұл материалды тереңірек түсінуге ықпал етеді. Ойын ортасында оқушылар тәжірибе жасап, қателіктер жібере алады, бұл оларға сәтсіздік қорқынышын жеңуге көмектеседі.

Дидактикалық ойындар сонымен қатар әр оқушының қажеттіліктеріне сәйкес қиындық деңгейін реттеуге мүмкіндік беретін оқытуды жекелендіреді. Олар сыни тұрғыдан ойлауды, шығармашылықты және зерттеу дағдыларын дамытуды ынталандырады. Заманауи технологияларды қолдану оқытуды интерактивті және қол жетімді етеді, ал дидактикалық ойындармен жұмыс жасау оқушыларды пайдалы дағдылар мен құзыреттіліктерді дамыта отырып, болашақ мансапқа дайындайды. Осылайша, физикадағы дидактикалық ойындар тиімдірек, қызықты және қолжетімді оқытуға ықпал етеді.

Физикадағы дидактикалық ойындардың дизайны мен мазмұнын әзірлеу білім беру мақсаттарын, оқушылардың ерекшеліктерін, қол жетімді ресурстар мен нәтижелерді бағалау әдістерін ескеруді талап етеді.

Физика бойынша дидактикалық ойындарды реттілігінің жалпы жоспары:

1. Білім беру мақсаттарын анықтау: Ойын арқылы қандай білім беру мақсаттарына қол жеткізгіңіз келетінін нақты анықтаңыз. Бұл физикадағы нақты тақырыптарды немесе ұғымдарды игеру, бақылау, эксперимент немесе проблемаларды шешу сияқты белгілі бір дағдыларды немесе дағдыларды дамыту мақсаттары болуы мүмкін.

2. Оқушылар деңгейіне бейімделу: Ойынды әзірлеу кезінде оқушылардың жас ерекшеліктері мен дайындық деңгейін ескеріңіз. Ойын сіздің оқушыларыңызға сәйкес және қызықты болуы керек.

3. Ойын форматын таңдау: Ойын тақталары, карта ойындары, модельдеу, рөлдік ойындар және т.б. сияқты әртүрлі ойын форматтарын қарастырыңыз.

4. Ойын ережелерін әзірлеу: Ойынның мақсаттарын, негізгі қадамдары мен әрекеттерін, сондай-ақ ойынды жеңу немесе аяқтау шарттарын анықтайтын нақты және түсінікті ойын ережелерін жасаңыз.

5. Ойын материалдарын жасау: Ойын тақталары, карталар, чиптер, модельдер, модельдеу және т.б. сияқты барлық қажетті ойын материалдарын жасаңыз.

6. Оқыту мазмұнын енгізу: Оқу мазмұнын ойын барысында пайда болатын физикалық заңдар, ұғымдар мен принциптер, есептер мен сұрақтарды тұжырымдау сияқты ойынға біріктіріңіз.

7. Тестілеу және түзету: Оның тиімділігі мен ыңғайлылығын бағалау үшін оқушылардың немесе әріптестердің шағын тобымен ойынды сынақтан өткізіңіз. Кері байланыс негізінде қажетті түзетулер мен жақсартулар жасаңыз.

Нәтижелерді бағалау: Білім беру мақсаттарына қол жеткізуді және оқытудың тиімділігін бағалауға мүмкіндік беретін ойын нәтижелерін бағалау әдістерін жасаңыз. Бұл қатысуды, тапсырмаларды орындау сапасын бағалау немесе ойыннан кейін білімді тексеру болуы мүмкін.

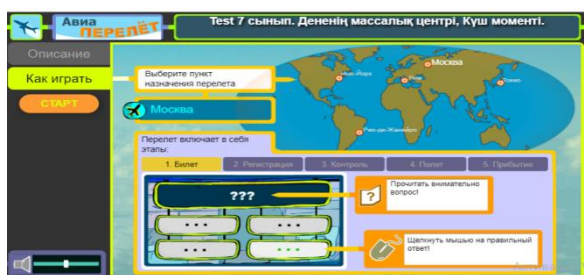
Физика пәні бойынша оқушылардың пәнге қызығушылығын арттыруға негізделген дидактикалық ойындарға мысал:

Атауы: «Дененің массалық центрі мен күш моменті»

Ойын шарты. (Бұл тапсырма компьютер көмегімен ойналынады). Дененің массалық центрі және күш моменті тақырыбында берілген сұрақтарға дұрыс жауап беру арқылы төрт кезең билеттерін жинап, Мәскеу қаласына жету. Ойынға 5 минут уақыт беріледі, уақытты қанша қалғаны процент бойыншы экранның сол жақ төменгі бөлігінде көрсетіліп тұрады.

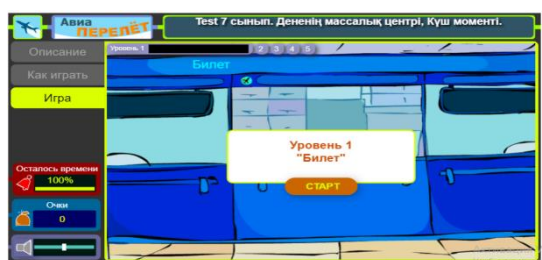

1-сурет . Дененің массалық центрі мен күш моменті ойыны шарты

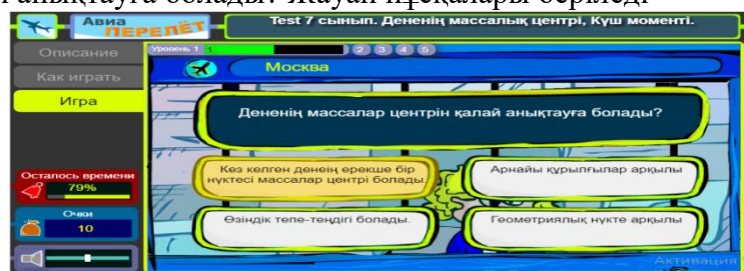
2-сурет . Дененің массалық центрі мен күш моменті ойыны ережелері

«Старт» батырмасын басу арқылы ойынның бірінші кезеңіне өтеді. Ары қарай берілген тапсырмаларға дұрыс жауап беру арқылы әр кезеңнен қажетті билеттер жиналады. Төменде ойын-тапсырма қалай жүргізілетіні көрсетілген.

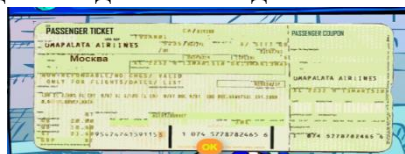
3-сурет. Дененің массалық центрі мен күш моменті ойынының бірінші кезеңі басталғанын көрсетеді

Бірінші кезең бірінші тапсырмасы 4-суретте көрсетілген: Дененің массалар центрін қалай анықтауға болады? Жауап нұсқалары беріледі

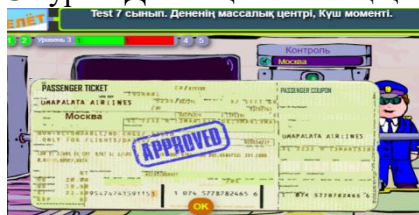

4-сурет. Дененің массалық центрі мен күш моменті ойынының бірінші кезеңінің алғашқы тапсырмасы көрсетілген

Сұраққа дұрыс жауап берген жағдайда келесі кезеңге өтіледі және оны растау үшін темір жол билеті беріледі. Төмендегі 5-суретте бірінші кезең билеті көрсетілген. Ары қарай екінші кезеңге жолдама алынады.

5-сурет. Дененің массалық центрі мен күш моменті ойынының алғашқы кезеңі билеті

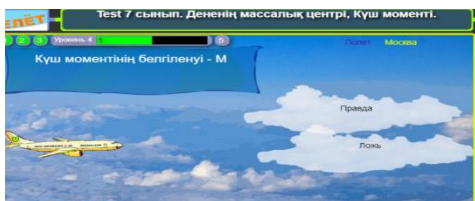

6-сурет . Дененің массалық центрі мен күш моменті ойынының келесі кезеңінің билеті

Келесі кезеңде берілген сұрақтың бұтшаларда берілген дұрыс жауабының бойына ұшақты алып бару керек, бұлтшалар ұшаққа жеткенше жауап таңдауға уақыт беріледі (5 секунд). Сұрақтардың компьютердегі бейнесі 7- суреттерде бейнеленген.

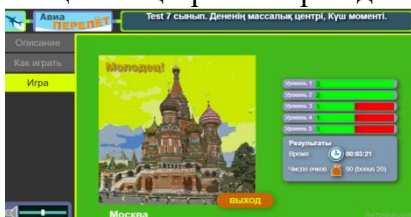

7-сурет. Дененің массалық центрі мен күш моменті ойынының төртінші кезеңінің бірінші тапсырмасы көрсетілеген

8-сурет. Дененің массалық центрі мен күш моменті ойынының төртінші кезеңінің екінші тапсырмасы көрсетілеген

Барлық кезеңдерден сүрінбей өтіп, соңына жеткен кезде 9- суреттегідей құттықтау мен нәтежиелер беті ашылады. Сол бойынша оқушылардың жұмыстары бағаланып, тақырыпты қаншалықты меңгергені көрінеді.

9-сурет. Дененің массалық центрі мен күш моменті ойынының нәтижелер беті

Компьютер көмегімен ойналатын бұл ойындар оқушыларға материалды оңай ойын түрде қабылдай отырып, сабақтың көңілді өтуіне көмектеседі.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі

1. «Педагог лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту» туралы Заңы. Қазақстан Республикасы Білім және Ғылым министрінің 2009 жылғы 13 шілдедегі №338 бұйрығымен күшіне енген.

2. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығына 3-қосымша «Негізгі орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартының»

3. Латышева А.Т., Самыгин С.И., Суценко С.А. Педагогика для студентов вузов. Издание 4-е Ростов – на – Дону: Феникс, 2015 г.- С 12.

4. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігі «Бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім деңгейлерінің жалпы білім беретін пәндері мен таңдау курстары бойынша үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы» 2022 жылғы 16 қыркүйектегі №399 бұйрығы.

5. Браверманн Э. В. «Как повысить эффективность учебных занятий», Физика в школе, № 7; 2005. – С-15-18.

6. Моделирование комплекса дидактических материалов нового типа по опережающему курсу физики (для учащихся 5-6 кл.) // Конкурс грантов студентов, аспирантов

и молодых ученых вузов Челябинской области: Сборник рефератов научно-исследовательских работ аспирантов. - Челябинск: Изд-во ЮУрГУ, 2012. - С. 83-84.

7. Степанов Е.Н. «Личностно – ориентированный подход в работе педагога: разработка и использование», М., Творческий центр, 2003.-С. 51-53.

8. И. Я. Ланина «100 игр по физике». –М.: Просвещение», 2015. – С-86.

САБАҚ БАРЫСЫНДА ОҚУШЫЛАРДЫ ЫНТАЛАНДЫРУ МАҚСАТЫНДА ҚОЛДАНАТЫН САНДЫҚ ТЕХНОЛОГИЯ ТҮРЛЕРІ

Иманжанова Викзат Жайкбаевна

Казталов ауданы С.Есетов атындағы мектеп - бөбекжай
кешенінің физика пәні мұғалімі, педагог - модератор

Мақсаты:

Физика пәнінде сабақ барысында қолданатын сандық технологиялармен таныстыру арқылы тәжірибе алмасу.

Міндеттері:

- Заманауи электронды материалдардың көмегімен пәндерді оқуға деген ынтаны арттыру оқушылардың ақпараттық ойлауын

дамыту;

- Ақпараттық - коммуникативтік құзыреттіліктерін қалыптастыру;
- оқу жайлылығының деңгейін арттыру;
- сабақта және сабақтан тыс іс-әрекетте белсенділік пен бастамашылдықты арттыру.

Өзектілігі:

«Оқушы білімін арттырып, қойылған мақсатқа жету - мұғалімнің ұйымдастыру шеберлігімен іске асады». Сол себепті әр сабақта сандық технологияларды қолданып, оқушының пәнге деген қызығушылығын арттыру қазіргі өзекті мәселелердің бірі.

Заманауи мұғалімнің-цифрлық құралдары

1.ТЕСТ ЖАСАУҒА АРНАЛҒАН САЙТТАР

<https://docs.google.com/forms/u/0/> - Сауалнама құрастыру

<https://wordwall.net/ru/account/basicsignup?ref=home-benefit-cta>

<https://onlinetestpad.com/>

<https://madtest.ru/>

<https://quizlet.com/ru>

2.ТОПҚА БӨЛУГЕ АРНАЛҒАН САЙТТАР

Айналмалы доңғалақ көптеген кездейсоқ нәтиже алудың қызықты жолы. Ойнау кезінде дөңгелекке жазбаларды жою/қосу керек.

<https://wheelofnames.com/>

<https://www.flippity.net/>

<https://www.classdojo.com/ru-ru/?redirect=true>

<https://qazmath.net/>

<https://www.classtools.net/>

<https://www.socrative.com/index.html>

3.ОНЛАЙН ТАҚТАЛАР

Онлайн тақталар сабақ барысында тиімділікті арттырады. Тақтаның жазуға,сызуға арналған функциялары уақытты үнемдейді және көрнекіліктер жасауға көмек береді. Сабақ барысында осы көрсетілген бағдарламаларды қолдансаңыз болады.

Онлайн доска Padlet

Linoit.com- <https://en.linoit.com/>

<https://learningapps.org/>

4. ПАЗЛ, КРОССВОРД, РЕБУС ҚҰРУ РЕСУРСТАРЫ

Сабақ процесінде ең тиімді жылдам сұрау құралдары. Оқушылардың жылдамдық , бәсекелестігін арттырады.

<https://online-puzzle.ru/>

<https://hotpot.uvic.ca/> - **Hot картошка**

<https://crossmaker.ru/>

<https://biouroki.ru/>

5. ОНЛАЙН ПРЕЗЕНТАЦИЯ ЖАСАЙТЫН РЕСУРСТАР

Презентация – бір нәрсені (ұйым,жоба,өнім т.б) таныстыруға арналған құжат немесе құжаттар жиынтығы. Мақсаты: тыңдаушыларға презентация нысаны туралы ақпаратты ыңғайлы түрде жеткізу. Сабақ барысында қолдану тиімділікті арттырады. Сілтемеге өтсеңіз презентация жасайтын сайттарға өте аласыз:

<https://www.canva.com/>

<https://genial.ly/>

Focusky

<https://focusky.com/>

<https://cc.nearpod.com>

<https://slidesmania.com>

6. МҰҒАЛІМГЕ КЕРЕК КЕРІ БАЙЛАНЫС САЙТТАРЫ

Миға шабуыл жасаудың, қарапайым сауалнама жүргізудің , пікірлер жинаудың, аудиториямен байланыс үшін де пайдалануға болады.

<https://qr-feedback.ru/>

<https://www.formative.com/>

<https://www.qrcode-monkey.com/>

<https://answergarden.ch/>

<https://jamboard.google.com/?pli=1>

Қорытынды

Қорытындылай келе оқытуды ұйымдастырудың тиімді құралдары ретінде сандық технология екендігі сөзсіз болып отыр. Мақалада қарастырылған платформалардың білім беру үдерісінде теріс әсерінен оң әсерінің басымдылығы екені және білім беру сапасының жоғарылай алатындығы айқын. Мен бұл әдістерді, яғни сандық технологияларды өз

тәжірибемде күнделікті сабағымда қолданып жүрмін. Бұл әдістерді қолдану арқылы балада қандай дағды қалыптасады? Бала өз ойын еркін, әрі нақты жеткізе алады. Сыныптың ішінде бәсеке қалыптасады. Оқушының ойлау қабілеті артады, оқу дағдысын арттырамыз. Ең бастысы осы сандық технологияларды қолдану арқылы осындай жетістіктерге жетуге болады. Әр педагогке қолдануды ұсынамын.

Аннотация

Бұл мақалада білім беруде қолдануға арналған тиімді сандық технологиялар қарастырылады. Сандық технологияларды қолдану барысында мұғалім мен оқушы арасындағы қарым-қатынас болағанымен, уақытты тиімді, әрі жаңа білімді алуда мәліметтердің толықтығы игеріледі.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Абилхасимова А. Е. Цифрлық білім беру ресурстарын білім беру үдерісінде қолдану/
2. А. Е. Абилхасимова. — Текст: непосредственный // Молодой ученый. — 2020. — № 14 (304). — С. 292–295
3. [<http://www.nomad.su/?a=3-201311200034>]
4. BilimLand, Daryn.Online, Opiq және өзге онлайн оқу платформалары. [<https://informburo.kz/kaz/bilimland>] [darynonline-opiq-zhne-zge-onlayn-ou-platformalary-oldanu-nsaulyy.html]
5. «Жоғары білім берудің e-learning жүйесіндегі жаңа парадигмасы». [<https://www.semanticscholar.org/paper/%D0%96%D0%BE%D2%93%D>]

STEAM- КАК МЕТОД МЕЖПРЕДМЕТНОЙ ИНТЕГРАЦИИ НА УРОКАХ ЕСТЕСТВЕННЫХ НАУК.

Е.П.Петровскова

педагог-мастер, учитель биологии
КГУ «СОШ им. Б. Момышулы»
отдела образования района Байтерек.

Аннотация

Использование STEAM-технологий на уроках естественных наук — это эффективный способ сделать обучение более интересным, результативным и соответствующим современным требованиям.

В современном мире стремительно развивается наука и техника, и как следствие развиваются новые технологии в образовательном процессе. Урок остается основной формой организации обучения. Но методы, приемы и технологии непрерывно меняются. Поэтому основной задачей педагогов в таких условиях является внедрение в процесс образования таких технологий и приемов, которые сделают урок интересным, познавательным, формирующим у обучающихся определенные знания, умения и навыки в различных сферах жизни.

В настоящее время в школах Казахстана уже начинают обучать робототехнике, конструированию и моделированию. В связи с этим учащиеся будут приобретать новые навыки и компетенции. Им необходимо научиться исследовать, изобретать, работать над проектом.

Трендом современного образования во многих странах: США, Австралии, Южной Кореи, Канаде, Таиланде и др. является STEAM-образование [1]. В Казахстане данная технология развивается с 2014 года.

Аббревиатура STEAM расшифровывается как: S (естественные науки), Т (технология), Е (инженерное искусство), А (творчество), М (математика) [2]. В разрезе каждой из перечисленных областей идет привитие теоретических и прикладных навыков обучающихся.

Естественнонаучные дисциплины: поле для применения межпредметных связей и STEAM-технологий.

Естественнонаучные дисциплины, такие как биология, химия, физика, география по своей сути меж дисциплинарные [3]. Они тесно связаны друг с другом и с другими областями знаний, такими как математика, информатика, инженерия и искусство.

STEAM технология опирается на межпредметные связи, интегрированное обучение или обучение на «стыке наук». В этом состоит большое преимущество данной технологии обучения, в современный период, когда появляются новые профессии, связанные с конструированием, моделированием. Кроме того, технология позволяет развивать критическое мышление и творческие способности обучающихся и ведёт к формированию у них инновационного мышления, умений, навыков 21 века.

Итак, первая ступень-наука.

На что ориентирована: что и как исследуем? Что и как изучаем? Что и как познаем?

Для изучения теории на этапе урока Изучения-Объяснения применимы такие приемы и методы: Мозговой штурм, Работа с иллюстрациями, Ключевые слова, Термины, Биологический диктант, проблемный вопрос, продуктивное чтение.

Технология реализуется посредством овладения обучающимися определенного алгоритма деятельности. На ступени- технология учащимся предлагаются такие виды работы, как: составление ментальных карт, заполнение таблиц, задания на установление соответствия, установления последовательности.

На этой ступени можно предложить лабораторную или практическую работу по определенному алгоритму действий. Учащиеся выполняют проверку выполненной работы по образцу, учатся читать схему, подбирают необходимый материал для следующего шага: Инженерии

На уроках естественных наук отлично применяется модельная инженерия.

Модель — это искусственный предмет (явление), копирующий реальный предмет (явление). Модели предназначены в основном для изучения свойств настоящего объекта, поэтому могут создаваться в увеличенном/уменьшенном масштабе (модель атома, модель самолета). В качестве материалов для создания предметных моделей используются: цветная бумага, клей, картон, пластилин, нитки, скотч, бисер, проволока и др.

Кроме предметных моделей почти на всех уроках использую знаковое моделирование. Работа со схемами, таблицами, текстами. Знаковое моделирование включает:

Название модели	Описание модели
Геометрическая	Графики и объёмные конструкции
Словесная	Иллюстрации с устными или письменными описаниями
Математическая	Формулы
Структурная	Схемы, графики, таблицы, диаграммы
Логическая	Варианты выбора на основе умозаключений
Структурно-логическая	Ментальные карты
Специальная	Ноты, химические формулы
Кинематическая	Шарниры, рычаги

Модель позволяет: сохранить и передать информацию (рисунок, фото, карта); изобразить, как будет выглядеть еще не созданный объект; провести испытания на модели будущего изделия; воссоздать модель объекта, который существовал когда-то.

Приведу примеры моделирования из своей практики на уроках:

1. Материальное моделирование **объемное** – модель из пластилина.
 2. Материальное моделирование – **кинематическая** модель – из картона на шарнирах.
- Созданные модели помогают лучше усвоить тему, запомнить терминологию.

Лабораторные работы на уроках можно провести в виде «сюжетно-ролевых игр» В игре учащиеся имитируют биологические, медицинские и социальные отношения. Обучающиеся в играх показывают очень высокую степень творчества. Игра развивает самостоятельность и взаимопомощь.

Естественные науки связаны с математикой: решение задач, построение вариационного ряда и вариационной кривой и др. Практически в каждом уроке встречаются цифры, обозначающие какое-либо количество или какой-то процесс или явление, происходящие в природе и процессы в организме человека. Учащиеся с удовольствием работают с такими цифрами. Задачи, которые связаны с жизнью вызывают живой интерес обучающихся.

STEAM технология позволяет формировать любознательность, инженерный тип мышления, умение критически мыслить, работать в команде.

У учащихся формируется навык самопрезентации. После проведенной серии уроков с применением элементов STEAM-технологии видно, как повысилась мотивация учащихся, возрос интерес к предмету, повысилось качество знаний. Учащиеся заинтересовались проектной деятельностью, и результат – ученица Шайхиева Венера в секции «Охрана окружающей среды и здоровья человека», проект на тему «Исследование биологических и экологических особенностей лесозащитных насаждений в окрестностях села Щапово района Бэйтерек ЗКО» заняла третье место в Республиканском конкурсе научно-исследовательских проектов в 2023 учебном году.

Таким образом, элементы STEAM-технологии дает возможность организовать изучение науки на интегративной основе, выдвигая гипотезы, экспериментируя и моделируя реальные биологические объекты. Решение прикладных задач с простейшими жизненными ситуациями, выполнение лабораторной работы через прием «ролевая игра» способствуют развитию навыков критического мышления и коммуникабельности [4]. Также внедрение STEAM-технологии в образовательный процесс направлен на привлечение учащихся к проектной деятельности.

Список литературы:

1. Анисимова Т.И. Шатунова О. В. Сабирова Ф. М. STEAM-образование как инновационная технология для Индустрии 4.0// Научный диалог. -2018, №11-с 322-332
2. Морозова О.В., Духанина Е.С. STEAM-технологии в дополнительном образовании детей// Баландинские чтения. – 2019. – с.553-556.
- 3.Хачатурьянц В. Е. Теремов А. В. Использование элементов STEAM-образования в межпредметной интеграции биологических знаний школьников на базе создаваемой в России сети кванториумов// Евразийский Союз Ученых. – 2021. – с.56-60
4. Эльконин Д. Б. Э53. Психология игры. — 2-е изд. — М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС. – 1999.

Z ҰРПАҚҚА БІЛІМ БЕРУДЕ БИОЛОГИЯ ПӘНІНЕН ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ СЕРВИСТЕРІН ҚОЛДАНУДЫҢ МАҢЫЗЫ

А.Қ.Шәйтiм

**Бөкей Ордасы ауданы,
М-С.Бабажанов атындағы ЖОББМ
Биология пәні мұғалімі, педагог-сарапшы**

Аннотация

Мақалада Z ұрпаққа білім беруде биология пәнінен жасанды интеллект сервистерінің мүмкіндіктерімен тиімділігі және олардың ерекшеліктері туралы айтылған. Жасанды интеллект - адамның ойын, іс-әрекетін компьютерде бейнелейтін қосымша. Жасанды интеллект оқыту мен оқуды жақсарту үшін қолданылады және ол мұғалімдерге оқушылар үшін жекелендірілген оқу тәжірибесін жасауға көмектесетін жүйе.

Қазіргі ұрпақ өткен ұрпаққа ұқсамайтын өзіндік ерекшеліктері бар буын. Білімге деген ынтасымен де ерекшеленді. Олардың ұраны «Мені тыңда, түсін, сөйлес, мені бағала». Ал енді осындай ұрпақты оқытуда басты күш ұстазға түседі. Ол үшін ұстаз заманауи ағымға бағытталған тұлға болуы қажет. Олар сабақты ұстаздың әр түрлі платформамен сабақтастырғанын қалайды.

Мысалы, Z буыны – теориядан гөрі тәжірибиеге баса назар аударатын буын. Сондықтан білімін жетілдіру үшін, қызығушылықтарын арттыру үшін құндылықтарды кіріктіре отырып, мультимодальды ресурстарды пайдаланған жөн. Бұл ұрпақ үшін ұстаздың неліктен нақты білім беретінін және бұл өмірде пайдалы бола алатындығын білу олар үшін өте маңызды.

Z ұрпағын оқытуда өз қалаулары жан-жақтылық, әлеммен байланысы, білім ошақтарынан өздеріне қажетті білімді ала отырып, қызығушылықтарымен, білімге деген ынтасын арттыру біздің міндет болмақ.

Осы орайда мен Z ұрпаққа білім беруде биология пәнінен жасанды интеллект сервистерін қолдану арқылы өз пәніме деген қызығушылықтарын арттырып қана қоймай, заман талабына сай жасанды интеллект мүмкіндіктерін пайдаланудамын.

Жасанды интеллект оқыту мен оқуды жақсарту үшін қолданылады және ол мұғалімдерге оқушылар үшін жекелендірілген оқу тәжірибесін жасауға көмектеседі.

Мектептерде жасанды интеллектті қолдану мұғалімдер үшін оңтайлы шешім болып келеді. Өйткені ЖИ мұғалімнің жұмысын жеңілдетеді. Сабақ жоспарын құрудан бастап, кезкелген құжатты өңдеуге дейін.

Жасанды интеллект мектептердегі оқу үдерісінің әртүрлі аспектілерін автоматтандыруға қалай көмектесетінін егжей-тегжейлі қарастырсам.

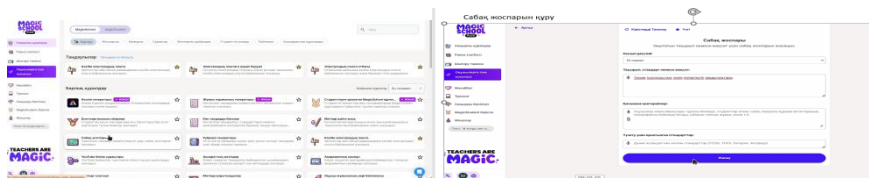
1. Оқу материалдарын басқару:

Оқулықтарды, оқу бағдарламаларын және оқу ресурстарын қоса алғанда, оқу материалдарын автоматты түрде жаңартып, қолдайтын мазмұнды басқару жүйелерін жасайды. Өзгеретін стандарттар мен білім беру талаптарын ескере отырып, материалдарды жаңарту және бейімдеу процестерін автоматтандыру.

2. Электрондық тесттер мен бағалаулар:

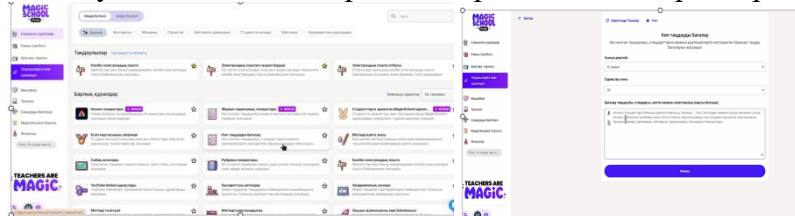
Тесттер мен тапсырмаларды автоматты түрде жасау және тексеру жүйелерін енгізу. Қосымша қолдауды қажет ететін оқушыларды жылдам анықтау үшін жасанды интеллект аналитикасын пайдаланып, оқушылардың үлгерімін бақылау және бағалау.

3. Әкімшілік тапсырмаларды басқару:

2-сурет. Magicschool сервисі көмегімен сабақ жоспарын құру

Білім алушылардың пән бойынша бөлімді меңгергендігін анықтау немесе нәтижесіз білім кесімін жасауда ЖИ көмегіне сүйене отырып тест тапсырмаларын құра аласыз (3-сурет).

3-сурет. Пән бойынша тест тапсырмасын жасанды интеллект көмегімен құру

Қазақстандағы білім берудегі инновациялық процестер сапалы білім беруді қамтамасыз етуге және білім беру жүйесінің барлық компоненттерін жеке тұлғаның, қоғам мен мемлекеттің өзекті және болашақ қажеттіліктеріне сәйкес келуі керек. Жасанды интеллект – білім берудің жаңа парадигмасы.

Жасанды интеллект біздің өміріміздің барлық саласына еніп жатқан керемет қуатты құрал және білім де артта қалмайды. Біз ЖИ қазірдің өзінде білім беру процесіне қалай оң өзгерістер енгізіп жатқанын және оқушылар мен мұғалімдерге жаңа мүмкіндіктер беріп жатқанын қарастырдық. Z ұрпақтың пәнге деген қызығушылығы мен олардың білім сапасын көтеруде жаңа мүмкіндіктерді пайдалана отырып, білім беру жаңашыл ұстаздың басты міндеті болмақ.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Смит, Дж. (2020). «Жасанды интеллекттің білімге әсері». Білім беру технологиясы журналы, 25(3), 123-136.
2. Джонсон, А. (2019). «ЖИ негізіндегі білім берудегі этикалық ойлар». Білім беру этикасы, 12(2), 45-58.
3. Браун, Л. және т.б. (2018). «ЖИ негізіндегі оқыту қолданбалары: ағымдағы тенденцияларға шолу». International Journal of Educational Technology, 7(1), 32-45.
4. Білім беру ЖИ консорциумы. (2021). «Білім берудегі ЖИ: үздік тәжірибелер мен нұсқаулар».
5. Ұлттық білім беру зерттеулері орталығы. (2017). «Оқытудың болашағы: ЖИ және білім». Зерттеу есебі, 42.
6. <https://www.magicschool.ai/>

«БИОЛОГИЯ САБАҒЫНДА ОҚУШЫЛАРДЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТТЕРІН АРТТЫРУДАҒЫ ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ТИІМДІЛІГІ»

М.Б.Мурзашева

Бөрлі ауданы, Ақсай қаласының
№4 жалпы орта білім беретін
мектебінің биология пәні мұғалімі,
педагог-сарапшы

*«Дарынды оқушы – еліміздің интеллектуалдық элитасын
қалыптастыратын ұлттық құндылық»*

Аннотация

Қазіргі заман талабына сай, жаңа технологиялардың кеңінен қолданысқа еніп, оқушылардың ойлау қабілеттерін дамытып, ақпараттық технологияны пайдалану дағдыларын қалыптастыру және оқушы әлеуметінің ақпараттық сауатты өсуі мен ғасыр ағымына бейімделе білуге тәрбиелеу. «Ақпарат кімнің қолында болса, әлем соның қолында» деп белгілі банкир Нотан Ротшильдтің айтуы бойынша, бүгінгі таңда білім беру саласында мобильді қосымшалар кең қолданыс табуда. Ақпараттық ортада жұмыс жасау үшін кез келген педагог өз ойын жүйелі түрде жеткізе алатындай, коммуникативті және ақпараттық мәдениеті дамыған, интерактивті тақтаны пайдалана алатын, заманауи ақпараттық технологиялармен жұмыс жасау әдістерін меңгерген педагог болуы тиіс. Биология сабағында оқушылардың шығармашылық қабілеттерін арттырудағы жаңа технологиялардың тиімділігі: оқыту, тәрбиелеу, дамыту, ақпараттық болжамдау және шығармашылық қабілеттерін дамытумен анықталады.

Қазіргі кезде егемен елімізде білім берудің жаңа жүйесі жасалып, әлемдік білім беру кеңістігіне енуге бағыт алуда. Ғылым мен техниканың жедел дамыған, ақпараттық мәліметтер ағыны күшейген заманда ақыл-ой мүмкіндігін қалыптастырып, адамның қабілетін, талантын дамыту білім беру мекемелерінің басты міндеті болып отыр. Ал ол бүгінгі білім беру кеңістігінде ауадай қажет, ол оқытушының қажымас ізденімпаздығы мен шығармашылық жемісімен келмек. Сондықтан да әрбір оқушының қабілетіне қарай білім беруді, оны дербестікке, ізденімпаздыққа, шығармашылыққа тәрбиелеуді жүзеге асыратын бақылаудың жолдарын меңгеруге үлкен бет бұрыс жасалуы қажет. Жұмыстың мақсаты: шығармашылықпен жұмыс істей отырып, заман талабына сай іскер, жан – жақты, терең білімді, интеллектуалдық деңгейі жоғары дамыған шәкірт тәрбиелеу.

Оқу-тәрбие үдерісінде инновациялық педагогикалық жаңалықтарды енгізудің IV кезеңін бөліп көрсетуге болады:

I кезең: Жаңа идеяны іздеу;

II кезең: Жаңалықтарды ұйымдастыру;

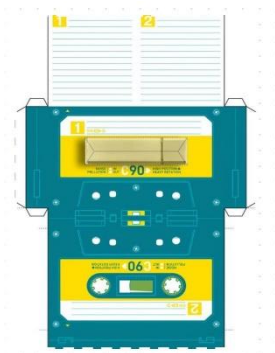
III кезең: Жаңалықтарды енгізу, инновациялық әдіс-тәсілдерді пайдалану;

IV кезең: Жаңалықтарды бекіту. Оқу-тәрбие үдерісінде енгізілген жаңалықтардың нәтижесін бағалау.

1. «COMPARISON» ӘДІСІ:

Митоз — дене (соматикалық) жасушалардың бөлінуі. Митоз жасуша көбеюінің бір түрі, ол ДНК ақпаратын толық қатесіз көшіреді, жаңа жасуша тудырады.

Митоздың бөлінуі кезінде бір диплоидты жасушадан ($2n$) генетикалық материалы теңдей бөлінген екі диплоидті жасуша түзілген. Жасушалардың бөлінуге дайындық кезеңі — **интерфаза** кезеңінде, сонымен қатар митоз барысында бірінен соң бірі жүретін және өзара байланысты процестер жиынтығын *митоздық цикл* деп атайды, ол тіршілік циклінің бір бөлігін құрайды. Митоз 4 фазадан тұрады. Митоз көп жасушалы ағзалар жасушаларының көбеюінің негізгі жолы болып табылады.

Мейоз — жетіліп келе жатқан жыныс жасушаларының (**гаметалардың**) бөлінуінен хромосомалар санының азаюы (**редукциясы**). Мейоз кезінде әрбір жасуша екі рет, ал хромосомалар бір-ақ рет бөлінеді. Осының нәтижесінде жасушалардың гаметадағы хромосомалар саны бастапқы кезеңдегіден екі есе азаяды. Жануарларда мейоз жыныс жасушалар пайда болғанда (**гаметогенез**), ал жоғары сатыдағы өсімдіктерде споралары түзіле бастағанда жүреді. Кейбір төмен сатыдағы өсімдіктерде мейоз гаметалар түзілгенде жүре бастайды. Мейоз барлық организмдерде бірдей жүреді. Егер де ұрықтану диплоидтық жасушаларда жүрсе, онда ұрпақтардың пloidтығы келесі әр буында геометриялық прогрессиямен көтеріледі.

Мейоздың арқасында гаметалар барлық уақытта гаплоидты жағдайда болады, бұл организмнің дене жасушаларының диплоидтығын сақтауға мүмкіншілік береді. Мейоздың бөліну уақытындағы екі сатысын 1-мейоз және 2-мейоз деп атайды. Әрбір мейоздық бөлінуде төрт сатысы бар: **профаза**, **метафаза**, **анафаза** және **телофаза**.

Дескриптор:

Берілген ақпаратты оқып, талдайды;
Мейоз процесін сипаттайды;
Митоз процесін сипаттайды;
Мейоз және митозды салыстырады.

2.«ANALYSIS» ӘДІСІ:

Дескриптор:

Берілген дисктегі суреттерді ретімен орналастырады;
Продуценттерді атайды;
Консументтерді атайды;
Экологиялық пирамиданы дисктің көмегімен түсіндіреді.

3.«MECHANISM» ӘДІСІ:

Жел энергетикасы - **жел** энергиясын механикалық, **жылу** немесе **электр** энергиясына түрлендірудің теориялық негіздерін, әдістері мен техникалық құралдарын жасаумен айналысатын **жаңартылатын энергетиканың** саласы.

Ол жел энергиясын халық шаруашылығына ұтымды пайдалану мүмкіндіктерін қарастырады. Елімізде арзан электр энергия көздерін іздеу мақсатында, “Қазақстанда 2030 жылға дейін электр энергиясын өндіруді дамыту туралы” мемлекеттік бағдарламаға сәйкес, жел күшімен өндіретін электр энергиясы **қуатын** халық шаруашылығына қолданудың тиімді жолдары қарастырылуда. Қазақстанда жел күшімен алынатын электр энергиясы қуатын кеңінен және мол өндіруге болады.

Дескриптор:

Берілген нұсқаулық бойынша жел энергетикасын құрастырады;
Жел энергетикасын сипаттайды.

4. «3 D LAYOUT» ӘДІСІ:

Ас қорыту жүйесі (**көне** грекше: systema digestoria; **көне** грекше: systema — бүтін, байланысқан, жүйе; лат. *digestoria* — асқорыту) - адам мен жануарлар организмдеріндегі асты (азықты) қабылдау, өндеу, қорыту, сіңіру және жын қалдығын сыртқы ортаға шығару

қызметтерін атқаратын мүшелердің жүйесі. Асқорыту жүйесі түтік тәрізді мүшелерден және ас қорыту бездерінен тұрады. Филогенездік және онтогенездік тұрғыдан асқорыту жүйесін төрт бөлімге бөледі: бас бөлімді — ауызжұтқыншақ (аран), алдыңғы бөлімді - өңеш пен қарын (асқазан), ортаңғы бөлімді — ащы ішектер (он екі елі ішек, аш ішек, мықын ішек) мен ірі асқорыту бездері (ұйқы безі, бауыр), артқы бөлімді - жуан ішектер (бүйен, тоқ ішек, тік ішек) құрайды.

Дескриптор:

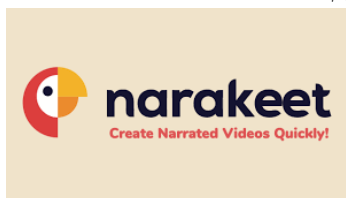
Асқорыту жүйесі туралы ақпаратпен танысады;

Асқорыту жүйесін ретімен бейнелейді.

Сонымен қатар, сабақта оқушылар қызығушылығын арттыру мақсатында қолданылатын тиімді мамандандырылған мобильді платформалар:

Narakeet, Jamboard, Kahoot, Classtime, Naturalist, Padlet, Prezi, Плантариум, Genially, Superkid, ClassDojo, Umaigra, Flippity, Baamboozle, Socrative, Froggy Jumps, LearningApps, Wordwall, Plickers, Educaplay, PNET, Lumio, Bandicam, Amrita, Nobook, Boombuzle, Interacty. Солардың біріне тоқталсам:

Narakeet – жасанды интеллекттің табиғи сөйлеу синтезі бар мәтінді дыбыстап оқуға арналған қосымша. Мәтінді сөйлеуге шынайы түрлендіруді пайдалана отырып, бейнеге аудионы оңай қосуға, мәтінді қазақ дауысына түрлендіруге, онлайн тіл үйрену сабақтарын және т.б. жасауға болады.

Classtime - бұл мұғалімнің жұмыс құралы, ол сабақ үлгерімін және әр оқушыны дербес бағалауға көмектеседі. Бұл платформа нәтижелердің талдауына, нақты уақыттағы жауаптар, бағалау, экспорт, сұрақтар қоры, технология енгізілген сұрақтар, әдемі математикалық формулалар, суреттер мен пазлдар жасауға мүмкіндік береді.

Jamboard - мәтіндерді, кескіндерді (соның ішінде анимациялық) және стикерлерді салуға және қосуға, сондай-ақ нәтижелерді сақтауға мүмкіндік береді. Jamboard пайдалану өте оңай және оны сыныпқа немесе жұмыс процесіне жылдам біріктіруге болады.

ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯНЫҢ ТИІМДІЛІГІ, МҰҒАЛІМ ҮШІН:

- ❖ Сабаққа деген қызығушылығын арттырады;
- ❖ Шығармашылық еркіндік беріледі;
- ❖ Жүйелі тапсырма беруге ұмтылады;
- ❖ Оқушыны жан-жақты танып біледі;
- ❖ Қарым қатынас орнатады.

ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯНЫҢ ТИІМДІЛІГІ, ОҚУШЫ ҮШІН:

- ❖ Мақсат қоюға үйренеді;
- ❖ Есте сақтау қабілеттері дамиды;
- ❖ Басқалармен бірігіп жұмыс жасайды, қатарынан қалмауға тырысады;
- ❖ Дарынды оқушылар өз қабілеттерін одан әрі бекіте түседі, өзіне деген сенімсіздіктен арылады;
- ❖ Білім дәрежесі бірдей сыныптарда оқу жеңілдейді;

❖ Өздігінен жұмыс істеуге дағдыланады.

ҚОРЫТЫНДЫ:

Елдің ертеңі білімнің тереңдігі мен өлшенеді демекші, өзгеріп тұрған әлем адамнан да, қабілет пен қажеттіліктерді үздіксіз дамытуды талап етеді. Сондықтан білім беру саласының басты мақсаты оқушыларды өзгермелі өмірде қорықпай, еркін өмір сүруге, білім мен білігіне сай келетін бағдар таңдап алатындай дәрежеге, өз бетінше жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыруға, аналитикалық ойлау қабілеттерін дамыту және олардың шынайы өмірде дара тұлға етіп қалыптасуына ықпал ету.

«Шәкірт – нығырлай беретін ыдыс емес, керісінше тұтандыруды талап ететін шырақ» демекші оқушылардың жеке шығармашылық мүмкіндіктерін дамыту және оларды шынайы өмірдегі дара тұлға етіп дайындау мектептің басты мақсаттарының бірі.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Мұхамбетжанова С.Т, Мелдебекова Л.Т. педагогтердің ақпараттық – коммуникациялық технологияларды қолдану бойынша құзыреттіліктерін қалыптастыру әдістемесі. Алматы баспа, 2010 ж;
2. Жанпейісова М.М. «Модульдік оқыту технологиясы оқушыны дамыту құралы ретінде». Алматы, 2006ж;
3. Исакова Р., Ерназаров З. «Жаңа технологияны пайдалану әдістері». 2004ж;
4. Жүсіпова М., «Ұжымдық оқыту технология әдістемелері», Павлодар, 2005ж.
5. <https://www.narakeet.com/>;
6. <https://www.classtime.com/ru.html>;
7. <https://sites.google.com/view/sharedocs/Jamboard>.

ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ НА СЛУЖБЕ УЧИТЕЛЯ: ПЕРЕЗАГРУЗКА В ОБРАЗОВАНИИ

Кажгалиева С.Ж.,
педагог-мастер,
методист химии, биологии и географии
Отдела образования г.Уральска

Мендигазиева А.А.,
педагог-исследователь
учитель биологии гимназии
№42 "Ақ ниет" г. Уральска

Куспанова Б.К.,
педагог-эксперт
КГУ «Общеобразовательная школа» №9
г.Уральска

Аннотация

В статье "Искусственный интеллект на службе учителя: перезагрузка в образовании" рассматриваются возможности и перспективы применения искусственного интеллекта (ИИ) в сфере образования. Акцент делается на том, как ИИ способствует персонализации обучения, автоматизации административных задач и повышению эффективности учебного процесса. Анализируются примеры использования ИИ для создания интерактивных и увлекательных уроков, которые делают процесс изучения более интересным и доступным для учеников. Особое внимание уделяется применению виртуальной реальности и симуляторов в обучении биологии, что позволяет учащимся активно исследовать и экспериментировать, углубляя свои знания. Применение ИИ и платформ, таких как Gamma App и ChatGPT, на уроках биологии является особенно актуальным и значимым, так как они обеспечивают высокую степень взаимодействия и адаптации учебного материала под индивидуальные потребности каждого ученика. Статья подчеркивает, что интеграция ИИ в образование не только помогает учителям более эффективно организовать учебный процесс, но и мотивирует учеников, сокращая время ожидания результатов и делая обучение более продуктивным.

Современное образование активно трансформируется под влиянием инновационных технологий, среди которых искусственный интеллект (ИИ) занимает одно из ключевых мест. Внедрение ИИ в образовательный процесс открывает новые горизонты, особенно в таких дисциплинах, как химия, биология и география. На сегодня в образовательном пространстве возникла потребность в создании не только единой цифровой экосистемы, которая позволит полностью автоматизировать процессы на всех уровнях образования, но и на региональном уровне, а также точно при каждом отделе образования по направлениям обучения создавать

собственную экосистему нейросети, т.е. пришло время для трансформации в преподавании учителями в современной школе.

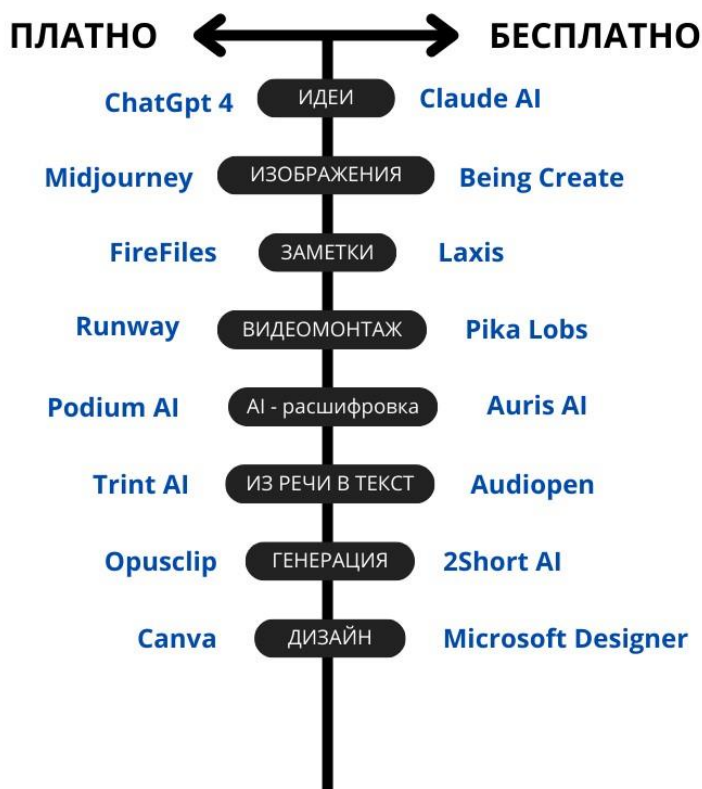
Искусственный интеллект в биологии

Биология, как наука о жизни, также активно использует возможности ИИ для обучения и исследований. С помощью алгоритмов машинного обучения можно анализировать сложные биологические данные, такие как геномные последовательности, что открывает новые возможности в генетике и медицине.

Виртуальные dissections — это технологии, которые позволяют проводить виртуальные вскрытия или анатомические исследования с использованием компьютерных программ и симуляций. Они заменяют традиционные лабораторные практики, где используются реальные животные или человеческие образцы, на цифровые модели. Это дает возможность изучать анатомию и физиологию организмов в интерактивной и этичной форме.

Такие инновационные технологии, как виртуальные исследования, часто используют различные типы нейросетей для анализа и моделирования данных. Важно отметить, что нейросети бывают как платные, так и бесплатные. Платные нейросети обычно предоставляют более мощные и специализированные функции, которые могут быть полезны в сложных и требующих внимания задачах. Бесплатные нейросети, с другой стороны, доступны широкому кругу пользователей и могут быть отличными стартовыми для тех, кто только начинает свое знакомство с искусственным интеллектом

Типы нейросети:

Преимущества виртуального ИИ

В образовательном процессе ИИ помогает создавать модели биологических систем, что позволяет лучше понять взаимодействие различных компонентов живых организмов. Виртуальные dissections и анатомические симуляторы заменяют традиционные лабораторные работы, делая процесс обучения более этичным и доступным. Применение виртуального ИИ, в том числе и в области виртуальных моделирований 3D, обладает рядом существенных преимуществ. Одно из ключевых преимуществ - это возможность масштабирования и автоматизации сложных процессов, что значительно экономит время и ресурсы.

1. Доступность и удобство: Можно получать ответы на вопросы и решать проблемы в любое время и из любого места.

2. Многофункциональность: Подходит для множества задач - от помощи в учебе до решения профессиональных вопросов.

3. Быстрый доступ к информации: Обеспечивает мгновенные ответы на широкий спектр вопросов.

4. Поддержка на различных языках: Может общаться на нескольких языках, что делает его полезным для людей по всему миру.

5. Личностная адаптация: Может быть настроен для предоставления персонализированных ответов и рекомендаций.

6. Развитие навыков: Помогает развивать навыки письма, изучения языков и другие образовательные цели.

7. Техническая поддержка: Обеспечивает поддержку по техническим вопросам и программированию.

Использование виртуального ИИ GPT имеет ряд недостатков:

1. Отсутствие реального понимания: Модель не понимает текст так, как человек. Она генерирует ответы на основе вероятностных паттернов, а не на реальном понимании содержания.

2. Генерация некорректной информации: Модель может генерировать ответы, которые звучат правдоподобно, но на самом деле являются некорректными или вводящими в заблуждение.

3. Этичность и предвзятость: Модель может отражать предвзятости и стереотипы, присутствующие в данных, на которых она была обучена. Это может привести к созданию нежелательных или оскорбительных ответов.

4. Конфиденциальность данных: Поскольку модель обрабатывает текстовые данные, существует риск утечки конфиденциальной информации, если система не защищена должным образом.

5. Отсутствие эмоций и эмпатии: Модель не способна испытывать эмоции или проявлять настоящую эмпатию, что может быть важным в некоторых ситуациях, например, в психологической поддержке.

6. Ограничения контекста: Хотя модель может учитывать предыдущие сообщения в рамках одной сессии, она все еще может терять контекст или неправильно интерпретировать длительные и сложные диалоги.

7. Злоупотребление и дезинформация: Модель может быть использована для создания ложных новостей, фальшивых отзывов и других форм дезинформации, что может нанести вред обществу.

Как работают виртуальные Chat GPT - Чат GPT (Generative Pre-trained Transformer) работает на основе архитектуры трансформеров, использующих механизмы глубокого обучения для обработки и генерации текста.

Основные этапы работы ChatGPT:

1. **Ввод данных:** Вводите свой вопрос или запрос в текстовом формате.

2. **Анализ:** ChatGPT анализирует ваш запрос, чтобы понять, что именно вам нужно. Для этого используются сложные алгоритмы обработки естественного языка (NLP).

3. **Поиск информации:** ChatGPT использует свою базу данных знаний, которая включает информацию до 2023 года, для поиска ответов на ваш запрос. Если требуется, может выполнять вычисления или анализ данных.

4. **Формирование ответа:** На основе найденной информации ChatGPT формирует текстовый ответ, который максимально полно отвечает на ваш вопрос.

5. **Вывод данных:** ChatGPT предоставляет вам готовый ответ в виде текста.

ChatGPT - это мощный инструмент, основанный на технологиях искусственного интеллекта, который позволяет проводить диалоги с пользователями на естественном языке. Он способен отвечать на вопросы, генерировать тексты, переводить и даже помогать в решении различных задач, используя свой обширный обучающий модельный набор данных. ChatGPT находит применение в самых разных областях - от образовательных и профессиональных консультаций до творческих проектов и р

Использование таких продвинутых технологий, как ChatGPT, также открывает двери к инновационным приложениям, таким как Gamma.app. Gamma.app - это платформа, которая фокусируется на создании динамичных и интерактивных презентаций. Подобно тому, как ChatGPT взаимодействие по вопросам развития с ИИ через текст, Gamma.app процесс создания визуально привлекательного контента. Она позволяет легко создавать слайды, вставлять мультимедиа и даже использовать анимацию, чтобы сделать свои презентации более впечатляющими и понятными.

С Gamma.app вы получаете интуитивно понятный интерфейс и множество инструментов для быстрой и удобной работы над презентациями. Независимо от того, являетесь ли вы профессионалом, который готовит бизнес-презентацию, или студентом, которому нужно сделать доклад, Gamma.app предлагает всем необходимые возможности для создания качественного контента.

Основные этапы работы Gamma.app

Шаг 1: Регистрация и вход

1. Зайдите на сайт Gamma.app: Откройте браузер Google и введите адрес сайта Gamma.app.

2. Зарегистрируйтесь: Нажмите на кнопку "Sign Up" и следуйте инструкциям для создания аккаунта. Заполните необходимые поля, такие как имя, электронная почта и пароль.

3. Подтвердите электронную почту: Перейдите в ваш почтовый ящик и подтвердите регистрацию, следуя инструкциям в полученном письме.

4. Войдите в аккаунт: После регистрации используйте свои учетные данные для входа на сайт.

Шаг 2: Настройка профиля

1. Перейдите в настройки профиля: Нажмите на иконку профиля или ваше имя в правом верхнем углу страницы.

2. Заполните информацию: Добавьте необходимые данные о себе, Дайте имя рабочему пространству - загрузите фотографию профиля и настройте параметры уведомлений и приватности.

Шаг 3: Создание и редактирование проектов

1. Создайте новый проект: Нажмите на кнопку "Create New" или аналогичную.

2. Выберите шаблон: Выберите подходящий шаблон для вашего проекта Текст или Generate или Веб-сайт начните с пустого.

3. Редактируйте проект: Используйте встроенные инструменты для добавления и редактирования контента, включая текст, изображения, видео и другие медиафайлы.

4. Сохранение изменений: Не забывайте сохранять изменения, нажимая на кнопку "Save" или аналогичную.

Шаг 4: Экспорт и публикация

1. Экспорт проекта: После завершения работы над проектом, выберите опцию экспорта в нужный формат, такой как PDF, презентация или видео.

2. Публикация: Опубликуйте проект на платформе или поделитесь ссылкой с другими пользователями.

Шаг 5: Выход из аккаунта

1. Завершите сеанс: После завершения работы не забудьте выйти из аккаунта, особенно если используете общий компьютер.

2. Нажмите на кнопку выхода: Найдите опцию "Log Out" в меню профиля и нажмите на нее.

Виртуальные dissections используют трёхмерные (3D) модели организмов, созданные на основе реальных анатомических данных. Эти модели интерактивны и могут включать анимации, пояснительные материалы и интерактивные задания. Программы позволяют пользователям «разбирать» модели, изучать внутренние структуры, их расположение и функции.

В рамках меморандума Министерства просвещения РК и Freedom Holding Corp. о сотрудничестве, предусматривающее установление партнерских отношений в области развития образовательных ресурсов методистом Кажгалиевой С.Ж и учителями ШЛ№28 Кравченко З.М. , КГУ ОШ №9 Куспановой Б.К.отдела образования г.Уральска управления образования ЗКО на 2023-2024 гг планируется реализация проекта **«Teacher and Artificial Intelligence mixed reality»** («Учитель и Искусственный интеллект смешанная реальность») для учителей естественно-математического направления по обучению возможностям искусственного интеллекта в учебном процессе.

Проект предусматривает создание «Start App» маркетплейса образовательных продуктов с использованием инструментов искусственного интеллекта, как для развития индивидуального таланта каждого ребенка с применением мягкого подталкивания, так и совершенствования цифрового поля учителя, т.е. подталкивание учителей к самосовершенствованию и самое главное научить экономить время при подготовке к урокам, при этом разнообразив свою методическую копилку заинтересовать современное поколение детей. Как отметила вице-министр просвещения Арай Уразова: Внедрение ИИ в образовательную среду «несомненно позволит детям на ранних этапах определиться с выбором профессии, исходя из их талантов, повысит человеческий капитал нашей страны и улучшит коммуникации между учителем, ребенком и родителем».

В рамках обучения учителей естественного цикла через реализацию данного проекта:

- ✓ планируется создание единой площадки по обмену опытом учителями освоившими возможности ИИ;

- ✓ обучение использования элементов ИИ в конструировании и проведения уроков, мероприятий , обучающих курсов по подготовке к различным видам контроля знаний и определения уровня знаний обучающихся;

- ✓ реализации совместных проектов, проведении конференций и семинаров со стейкхолдерами;

- ✓ реализация данного проекта на областном и региональном уровне, т.е. планируется выведение продукта через мастер-классы учителей освоивших возможности ИИ;

Заключение

Искусственный интеллект открывает перед образованием новые горизонты, делая процесс обучения более эффективным, доступным и интересным. Внедрение ИИ в такие дисциплины, как химия, биология и география, позволяет не только улучшить качество образования, но и подготовить учащихся к будущему, где технологии будут играть всё более важную роль.

Искусственный интеллект на службе учителя дает новые возможности для перезагрузки образования. Использование ИИ в образовательной сфере помогает персонализировать обучение, автоматизировать административные задачи и повысить эффективность учебного процесса. Учителя получают эффективные инструменты для прогресса учеников и адаптации учебных заведений. В результате ИИ способствовал созданию более гибкой и инклюзивной образовательной среды, которая позволила каждому ученику раскрыть свой потенциал. Внедрение таких технологий трансформирует традиционные методы преподавания и обучения, способствуя образованию более доступным, интерактивным и ориентированным на будущее. С его помощью можно создавать интерактивные и увлекательные уроки, которые

пробуждают интерес к изучаемым предметам. В частности, изучение биологии становится более динамичным и наглядным, благодаря использованию виртуальной реальности, симуляторов и интерактивных приложений. Ученики получают возможность самостоятельно исследовать и экспериментировать, что способствует глубокому пониманию материала и не заставляет долго ждать ожидаемого результата.

Тем не менее, важно помнить о необходимости этического использования ИИ, чтобы обеспечить защиту данных и уважение к частной жизни учащихся. Переход к использованию ИИ в образовании требует подготовки и поддержки как для учителей, так и для учеников, чтобы они могли эффективно использовать новые инструменты. Таким образом, искусственный интеллект становится неотъемлемой частью современного образовательного процесса.

Использованная литература

1. Лукин Р., Холмес В., Грифис М., Форцер «Интеллект без границ: аргументы в пользу искусственного интеллекта образовании». Пирсон. 2016.
2. Андерсон М. Искусственный интеллект в образовании: как ИИ может преобразовать преподавание и обучение» Спирингер. 2018г.
3. Фриена Л.,Отт М., Обзор литературы по использованию виртуальной реальности в образовании: текущее состояние и перспективы. В рамках Международной научной конференции e-Lerning и программное обеспечение для образования. 2015
4. Завацкий-Ричтер О., Марин В., Бонд И., Систематический обзор исследований по применению искусственного интеллекта в образовании – где учителя? International Journal of Educational Technology in Higher Education, 16(1), 39. 2019.

ҚАЗІРГІ ГЕОГРАФИЯДАҒЫ ЦИФРЛІК ИННОВАЦИЯЛАР

Б.У.Сансызбай

БҚО, Қазталов ауданы, Көктерек ЖОББМ,
география пәні мұғалімі, педагог-модератор

Аннотация

Мақалада қазіргі таңдағы география пәніндегі цифрлік инновациялар, оның ішінде ГАЗ қызметтері мен сервистерін қолдану ерекшеліктері туралы баяндалған. Қарапайым қолданушы Excel бағдарламасы арқылы географиялық деректер базасы мен географиялық карталар құрастыру жолы туралы ақпарат ала алады.

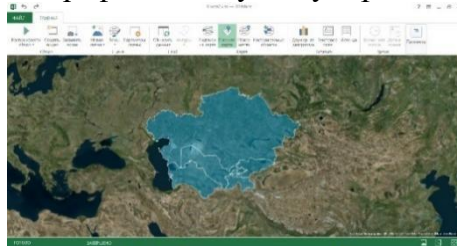
Қазіргі қоғамда цифрлық технологиялар күнделікті өміріміздің ажырамас бөлігіне айналып, қызметтің барлық саласына теңдессіз өзгерістер әкелді.

Қазіргі қоғамда цифрлық технологиялар күнделікті өміріміздің ажырамас бөлігіне айналып, қызметтің барлық саласына теңдессіз өзгерістер әкелді. Революциялық идеялар мен инновациялармен ұштасып жатқан бұл қайта құру білім беру, экономикалық, денсаулық сақтау және әлеуметтік жүйелерімізге қатты әсер етуде.

Мектептегі география пәнін оқыту цифрлік инновациялармен тығыз байланысты дамуда десек артық айтқандығымыз емес. Өйткені, қай-қай ғылымға болмасын уақыт өте бір серпіліс керек екені анық. Осындай серпілісті география ғылымына Географиялық Ақпараттық Жүйелер немесе ГАЗ алып келді.

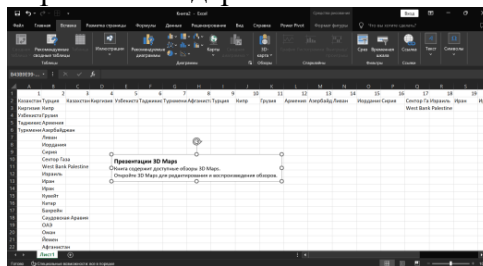
ГАЗ өткен ғасырдың 70-80 жылдарында алғаш пайда болған. Уақыт өткен сайын ГАЗ бағдарламалары мен қызметтері кеңінен тарап, әлемге әйгілі болып отыр, мысалы американдық ESRI компаниясы әлемдегі №1 ГАЗ қызметтері мен түсірілімдерін жасайтын компания болып табылады. Ал дәл осылай кеңінен таралған ГАЗ қызметтері мектептегі география пәнінде айналып өтпейтіні анық. Қазіргі география пәнінің өзінде 10-сынып бағдарламасында ГАЗ жүйелеріне тұтас бір оқу бөлімі арналады. Көптеген білім алушыларға, тіпті мұғалімдердің өздері үшін ArcGIS бағдарламасы қолданыста ауырлық туғызатыны рас. Мен өз тәжірибемнен осы цифрлік инновациялар ішінінен қарапайым Microsoft Excel бағдарламасының ГАЗ қызметтерімен байланысы туралы айта кетсем деп едім.

Microsoft Excel – XX ғ. 70-80 жж. Американдық студенттер Дэн Брикин мен Боб Френкстон екеуінің ойлап тапқан бағдарламасы еді. Excel бағдарламасы әлемдегі ең танымал кестелермен жұмыс жасаушы бағдарлама. Ал бұл бағдарламаның география пәні мен ГАЗ қызметіне қандай қатысы бар дерсіз. Excel бағдарламасы 2019 жылдан бастап ГАЗ жүйелерімен бірлесе отырып өзінің графиктік визуалдау жүйесін жаңа деңгейге шығарды.

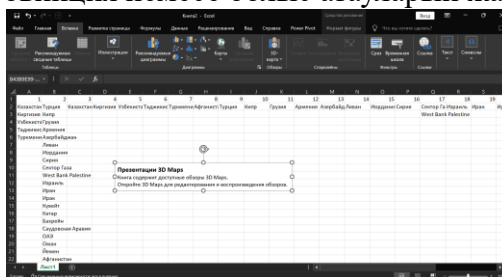
1-сурет

Енді бағдарламадағы кестелік ақпараттарды географиялық картадан көрсетуге жол ашылды. Бұл өз кезегінде география пәні мұғалімдеріне ұсынылған жеңілдік десек те болады. Excel қолданысқа ыңғайлы және түсінікті бағдарлама.

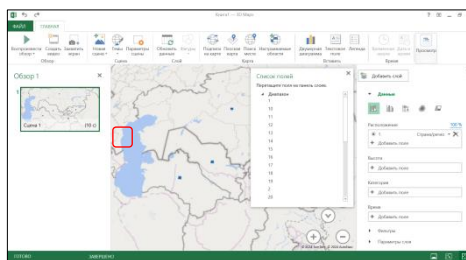
2-сурет

Microsoft Excel бағдарламасымен(2019 ж. нұсқа немесе одан жаңа) географиялық деректер базасын құрастыру үшін ең алдымен кез-келген жаңа құжат ашып оған қажетті мемлекеттерді, аймақтарды, провинция немесе облыс атауларын жазасыз. (2-сурет)

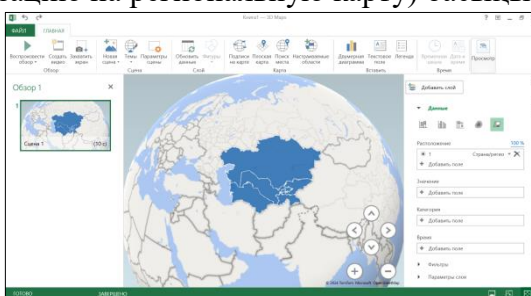
3-сурет

Бірінші қадамды жасағаннан кейін географиялық деректер базасын географиялық картадан көрсету үшін көрсетілген батырманы(3D-карта) басасыз. (3-сурет)

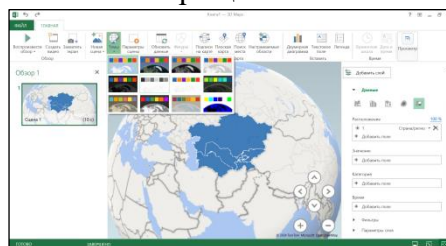
4-сурет

3D-картаға өткеннен кейін, картада мемлекеттерді бейнелеу үшін, көрсетілген батырманы(изменить визуализацию на региональную карту) басыңыз.

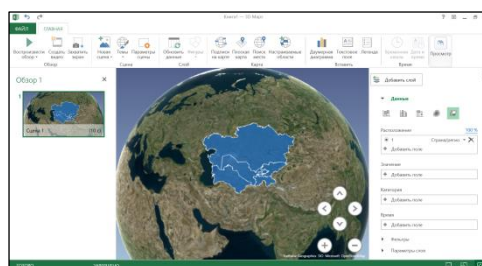
5-сурет

Сіздің географиялық деректеріңіз картадан көрініс тапқаннан кейін, тінтуірдің ортаңғы дөңгелегін пайдаланып карта масштабын өзгертіңіз.

6-сурет

Бұл қадамнан кейін карта түрін физикалық картаға айналдыру үшін бірінші «Темы» батырмасын басып, содан кейін сол батырма ішіндегі екінші түрөзгерісті(гибридная цветная) таңдайсыз.

7-сурет

Бұл қадамдардан кейін сіздің картаңыз дәл осындай түрге ауысуы қажет. Дәл осындай стандартты қадамдар арқылы сіз ең қарапайым картаны құрап, оны «Захватить экран» батырмасы арқылы .jpeg форматына сақтап алып, төмендегідей суретке айналдырып, құжаттарыңызға пайдалана аласыз:

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. <https://daryn.online/article/3772>
2. <https://www.thoughtco.com/dan-bricklin-bob-frankston-spreadsheet-visicalc-4078060>

САЙТ МҮМКІНДІКТЕРІН ПАЙДАЛАНУ АРҚЫЛЫ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҚТЫ ЖЕТІЛДІРУ

«Мұғалім үнемі білім алуы керек, бір бірінен үйренеді. Бұл үшін ең жақсы ынталандыру өзара кәсіби тәжірибе алмасу болуы керек... »

Л.Н.Тулешева

Орал қаласы, А.Тайманов атындағы
№ 34 мектеп- гимназиясының
география пәні мұғалімі, педагог-зерттеуші

Аннотация

Заман талабына сай география пәнінің білім сапасын арттыру, қызығушылықты ояту мақсатында сайт мүмкіндіктерін пайдалану. Ыңғайлы және тегін сайт оқушылар үшін қол жетімді, оқу материалды меңгеру үшін тапсырмалар, теориялық және практикалық бөлімдері қамтылған.

Соңғы жылдары технологиялық прогресс оқу процесіне көптеген өзгерістер әкелді. Бірнеше жыл бұрын мұғалімдер оқу процесін ұйымдастыру үшін ақпараттық материалдарды іздеу үшін негізінен интернетті пайдаланса, қазір білім беру интернетің дамытудың тағы бір тұрақты тенденциясы анық көрсетілген: мұғалімнің өз ресурстарын әзірлеуі, электрондық оқу объектілерін құру, оларды алмасу және оқушыларға оқуға ұсыну.

Оқытуды ұйымдастырудың осындай инновациялық құралдарының бірі-Google сайт көмегімен сабақ өткізу.

Мұғалімдер үшін бұл оқу мүмкіндіктерін кеңейтудің, оқу материалдарына қол жеткізуді және оқушылармен кез келген уақытта және кез келген жерден қарым-қатынасты қамтамасыз етудің тамаша мүмкіндігі. Ыңғайлы және тегін әлеуметтік веб-қызметтердің пайда болуы және екінші жағынан, мұғалімдердің АКТ сауаттылығының айтарлықтай жоғарлауы интернетті өзара әрекеттесу және өнімді ынтамақтастық құралы ретінде көбірек пайдалануға мүмкіндік береді.

Google сайттың негізгі артықшылықтары:

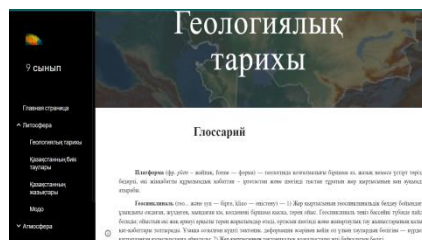
- Заманауи, стильді тақырыптар, бейімделгіш дизайн;
- Қол жетімділік және ыңғайлылық. Оқушыларға компьютерден, планшеттен немесе смартфоннан үйден немесе тіпті оқу сабағынан шықпай-ақ қосыла алады;
- Нақты уақыт режимінде оқушылармен онлайн дәрістер, семинарлар, консультациялар алу мүмкіндігі;

- Оқуға қажетті құжаттарды, презентацияларды, кестелерді және басқа материалдарды бөлісуге арналған кіріктірілген құралдар;
- Топтық жұмысты жүргізу, тапсырмалар мен жобаларды онлайн форматта тапсырма орындау мүмкіндігі.

Қазіргі заманғы география пәні мұғалімінің алдында күрделі міндет тұр - оқушыларға география пәнінің қазіргі әлемдегі ролін түсінуге көмектесу, мектеп оқушыларын белсенді азаматқа айналдыруға, бағалауға, талдауға, пайымдаулар жасауға, функционалдық сауаттылығын арттыру және шешім қабылдауға үйрету. Өз тәжірибиемде осы сайтты 9 сынып Қазақстанның географиясын оқып үйрену ретінде пайдаландым.

<https://sites.google.com/view/knig/>

Мақсаты: сайт мүмкіндіктерін пайдалану арқылы білім алушылардың қызығушылығын арттыру және функционалдық сауаттылықты жетілдіру.

Сайтта оқу бағдарламасындағы барлық тараулар қамтылған. Әр тараудағы тақырыптағы теориялық мәліметтер, глоссарий, тапсырмалар және слайттар бар.

Күтілетін нәтиже:

- Жүйелі жұмыс арқылы функционалдық сауаттылықты дамыту;
- Ынталандыру арқылы көңіл күйін көтеріледі;
- Түрлендіру арқылы пәнге қызуғышылықтары арттады;
- Сабақ сайын қолдану сапаға қол жеткізуге болады

Қорыта келгенде, қазіргі білім беру жүйесінің сапасының жоғарылауына әсерін тигізетін басты фактор - оқу орындарындағы білім алушылардың орындайтын жеке өзіндік жұмыстарының мазмұндылығы мен маңыздылығы болып келетіндіктен білім беру үдерісінде сайт сияқты платформаны қосымша көмекші құрал ретінде қолдану оң нәтиже беретіні анық. Себебі, осындай платформа бағдарламалау дағдысынсыз оқу материалдарын оңай және тез құруға, білім беру материалдарының меңгеруге мүмкіндік береді.

Сіз бен біз бүкіл білім беру саласының дамуындағы мүлдем жаңа кезеңнің қарсаңында тұрмыз. Осындай қарқынды болашаққа алғашқы қадамды қазір жасауға болады!

Әдебиеттер тізімі

1. Тельбаева Г.Ш. Оқытудың жаңа технологияларын енгізу - білім сапасын арттырудың кепілі: <https://oqu-zaman.kz/>;
2. Google sites - платформа конструирования образовательных материалов и проверки знания <https://www.tadviser.ru/index.php>;
3. <https://sites.google.com/view/knig/>.

ЭЛЕКТРОННОЕ ПОРТФОЛИО УЧИТЕЛЯ КАК СРЕДСТВО САМОРЕАЛИЗАЦИИ И САМОРЕФЛЕКСИИ

Новичков В.В.,

педагог-исследователь

КГУ «Общеобразовательная школа»

№20 г. Уральска

Аннотация

Статья посвящена практике активного применения электронного портфолио в профессиональной деятельности педагогов. В данной статье представлен опыт работы, отражающий новый взгляд на особенности использования технологии электронного портфолио, как инструмента развития, оценки индивидуальных компетенций и способа демонстрации профессионального опыта педагогов. Итоги реализации данного направления деятельности, подтверждают факт результативности работы педагогов, а также наглядно отражают динамику их профессионального развития.

Изменения, осуществляемые в системе образования, вызвали необходимость в изменении средств оценивания учащегося, что в свою очередь является толчком для изменения в средствах оценивания учителя. Одним из методов аутентичного оценивания результатов профессиональной деятельности педагога сегодня становится портфолио. Основная задача ведения портфолио – вовлечение учителя в осмысление результатов своей профессиональной деятельности, в определение целей дальнейшего развития.

В научной литературе существует описание нескольких видов портфолио в зависимости от их содержания и функциональной направленности: портфолио достижений, портфолио презентационное, портфолио тематическое, комплексное портфолио.

Требования к формированию информационной образовательной среды школы актуализируют проблему ведения электронных портфолио обучающихся и учителей. Профессиональный стандарт педагога обязывает учителя вести педагогическую деятельность в информационной среде и постоянно ее отображать в соответствии с задачей прозрачности и понятности образовательного процесса окружающему миру.

В переводе с итальянского «портфолио» означает «папка с документами». Но что такое портфолио на самом деле? Есть множество определений, предлагаю несколько из них.

Портфолио – это набор материалов, демонстрирующий умение учителя выбирать стратегию и тактику профессионального поведения и предназначенный для оценки уровня профессионализма работника.

Портфолио - форма аутентичного оценивания личностных достижений и образовательных результатов в различных видах образовательной деятельности за определенный период времени.

В широком смысле портфолио – это упорядоченный, грамотно оформленный набор достижений деловой личности, занятой в любой сфере профессиональной деятельности (т.е. разработки, наиболее значимые продукты деятельности)

Портфолио учителя - это способ фиксирования, накопления материалов, демонстрирующих уровень профессионализма учителя и умение решать задачи своей профессиональной деятельности. Портфолио учителя показывает уровень подготовленности педагога и уровень активности в учебных и внеучебных видах деятельности.

Электронное портфолио педагога - это веб-базированный ресурс, сайт учителя, который отражает индивидуальность и профессиональные достижения владельца.

Главное назначение портфолио - продемонстрировать наиболее значимые результаты практической деятельности для оценки своей профессиональной компетенции, такие как

реализованные проекты, участия в олимпиадах и конкурсах, проведённые педагогом исследования.

Портфолио позволяет педагогу проанализировать, обобщить и систематизировать результаты своей работы, объективно оценить свои возможности и спланировать действия по преодолению трудностей и достижению более высоких результатов.

Второе важное предназначение портфолио учителя - это альтернативная форма оценки профессионализма и результативности работы педагога при проведении экспертизы на соответствие заявленной квалификационной категории.

Среди учителей портфолио завоевывает все большую популярность, и становится необходимым для педагогов повышающих свой профессиональный уровень. Таким образом ведение электронных портфолио становится еще и методом обучения, постоянного самосовершенствования и повышения квалификации учителя.

Структура портфолио педагогического работника.

Титульный лист.

Раздел 1. Общие сведения о педагоге

- образование (копия диплома);
- копия аттестационного листа предыдущей аттестации;
- повышение квалификации (копии документов).

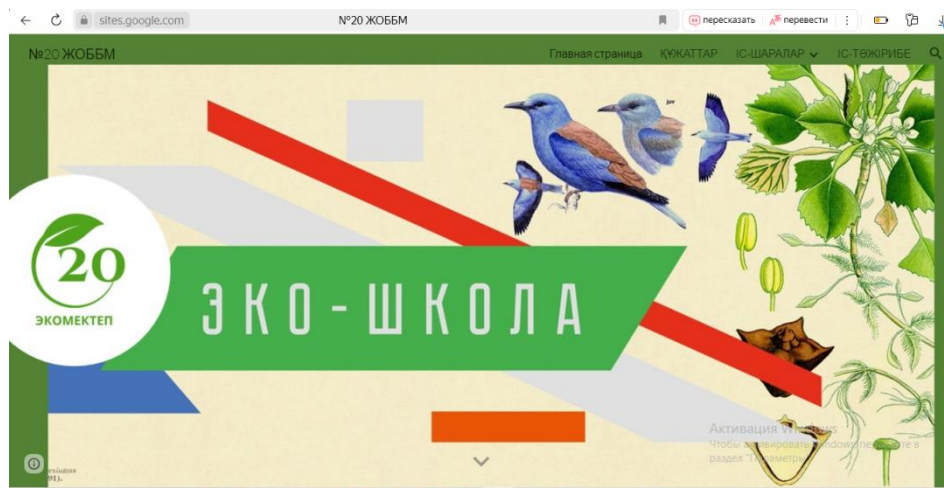
Раздел 2. Владение современными образовательными технологиями и методиками, эффективность их применения

Раздел 3. Вклад в повышение качества образования, распространение собственного опыта

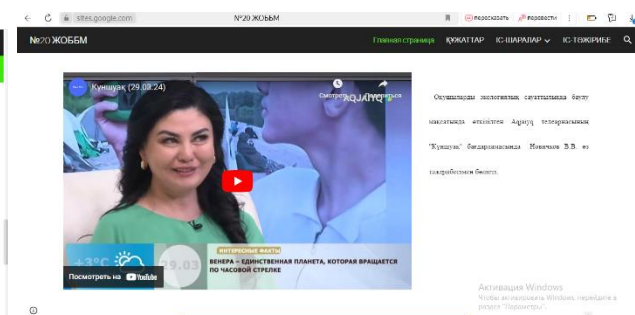
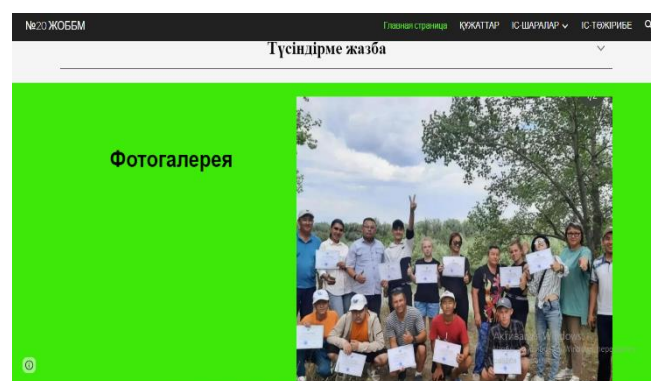
Раздел 4. Результаты освоения обучающимися, воспитанниками образовательных программ и показатели динамики их достижений

Раздел 5. Награды и поощрения за успехи в профессиональной деятельности.

Сейчас представим скрины с нашего сайта (<https://sites.google.com/view/site20sh/>).

На главной странице сайта дается видео информация с телеканала Акжайык - передача «Күншуақ», представлена фотогалерея, новости, можно пройти анкетирование «Табиғат - ортақ үйіміз», указан адрес школы с геолокацией.

НАЗВАНИЕ	ПОСЛЕДНЕЕ ИЗМЕНЕНИЕ
Брошюра Новичков В.В. docx	16 апр. 20 ЖОББМ
Доклад экспедиции Данилюк Урал.docx	29.10.2022 20 ЖОББМ
Задание по географии. Топографический диктант.docx	10.06.2023 20 ЖОББМ
Отчет экспедиции Жайыл-Урал.docx	29.10.2022 20 ЖОББМ
Отчет экспедиции Урал 2023 30нояб.docx	30.11.2023 20 ЖОББМ
Посовет журналы 1.pdf	5 апр. 20 ЖОББМ
Посовет журналы 2.pdf	5 апр. 20 ЖОББМ
Презентация_Способы ориентирования на местности_.ppt	21.08.2023 20 ЖОББМ
Проект по Зерде секция туризм 7-класс Динамибетов С.д...	12.11.2023 20 ЖОББМ

В каждом из этих разделов помещены методические материалы, свидетельствующие о профессионализме педагога.

В итоге хотелось бы подчеркнуть следующее: процедура создания электронного портфолио весьма трудоемка, однако, она является активным процессом конструирования достижений педагогов.

Подводя итоги реализации проекта можно отметить, что работа над электронным портфолио не закончена. Оно постоянно пополняется новыми разработками, некоторые материалы неизменно претерпевают изменения и доработки, обобщается опыт педагогической деятельности и с его помощью можно продемонстрировать результаты педагогического труда. Наряду с этим необходимо отметить следующее: систематическое пополнение электронного портфолио создает ситуацию успеха для педагога, вселяет уверенность в собственных силах, способствует индивидуальному росту и развитию, формирует стремление к творческой деятельности. Но все же, суть составления электронного портфолио состоит не столько в том, чтобы педагог мог самопрезентовать себя как профессионала, а в том, чтобы, оглянувшись назад, можно было обобщить, обдумать результаты своего педагогического труда. Вместе с тем, созданное электронное портфолио позволяет нам пополнять банк данных об эффективности профессиональной деятельности педагогов и ее связи с повышением квалификации. Из опыта можно сказать, что электронное портфолио является хорошей мотивационной основой деятельности педагога и развития его профессиональной компетентности.

Практика внедрения электронного портфолио подтверждает результативность деятельности педагогов, позволяет им отойти от формального накопления материалов, формирует умение планировать свое развитие, анализировать собственную деятельность, перестроить свою работу в соответствии с требованиями времени. А для посетителей сайта электронное портфолио выступает легко доступной визитной карточкой педагога.

Использованная литература

1. Пинская М.А., Портфолио как инструмент оценивания образовательных достижений учащегося в условиях профильного обучения: дис. канд. пед. наук/ М.А. Пинская. – М., 2007 <https://cyberleninka.ru/article/n/elektronnoe-portfolio-kak-innovatsionnaya-tehnologiya-inzhenernogo-obrazovaniya>
2. Путинцева Т.С., Памятка по составлению портфолио педагога к аттестации, 2015, <http://astrahanka.akmoedu.kz>
3. Смирнова И.Н., Методика создания электронного портфолио, 2016, <http://keepslide.com/>
4. Тишкова И.А., Портфолио как творческая форма развития компетентности педагога 2015, <http://www.myshared.ru/>
5. Финк В.Г., Рекомендации и методика создания электронного портфолио, 2016, <https://infourok.ru/>

«ГЕОГРАФИЯ САБАҚТАРЫНДА ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ АРҚЫЛЫ ҒЫЛЫМИ ЖОБАЛАР НЕГІЗІНДЕ ОҚУ DAҒДЫЛАРЫН ДАМУ ЖҰМУЫСТАРЫН ЖҰЙЕЛЕУ

Я.С.Хайруллина

Сырым ауданы, Сырым мектеп-лицейі география пәні мұғалімі,
педагог-зерттеуші

Аннотация

География сабағында жасанды интеллект (ЖИ) арқылы оқу дағдыларын дамыту үшін жүйелі және инновациялық тәсілдерді қолдану маңызды. ЖИ құралдары оқу процесін тиімдірек және қызықты ете алады, сонымен қатар оқушылардың түсінігін кеңейтеді және олардың географиялық дағдыларын шыңдайды. Жасанды интеллект (ЖИ) арқылы оқу дағдыларын жүйелеу — бұл білім алу процесінде ЖИ құралдарын пайдалану арқылы оқушылардың оқу, түсіну, талдау және ақпаратты қолдану қабілеттерін дамытуды көздейді.

Жасанды интеллекттің көмегімен оқу дағдыларын жүйелеу арқылы оқыту процесін тиімдірек және жекелендірілген етуге болады, бұл оқушылардың әртүрлі деңгейлердегі білім алу қажеттіліктеріне жауап береді.

Зерттеу жұмысының мақсаты: География сабақтарында жасанды интеллект негізінде құрылған тапсырмалар арқылы білім алушылардың оқу сауаттылықтарын арттыра отырып, оқу дағдыларын дамыту

Зерттеу жұмысының өзектілігі: Жасанды интеллект арқылы ғаламдық проблемаларды жергілікті масштабта шешуге, адамзаттың және қоршаған ортаның қазіргі және болашақтағы жағдайына жеке жауапкершілікті сезінуге, туған өлке құндылықтарын бағалауға үйрету.

Күтілетін нәтиже: Жасанды интеллект география сабағында оқушылардың оқу дағдыларын дамытуға үлкен үлес қоса алады, олардың білімін кеңейтеді және әлемді түсіну қабілеттерін жақсартады.

Атақты физик М. Лауэ оқу, білім жөнінде айта келіп: «Білім — бүкіл оқығандарың ұмытылып қалғанда, бойында сақталатыны», — дейді. Бұл сақталып қалатын не? Ол — әдет, сенім, бағыт, дағды және қабілет — міне, нағыз білім — осылар! «Дағды, — деп көрсетеді психолог С. Л. Рубинштейн, — саналы түрде автоматталған қимыл-әрекет түрінде көрінеді, ал сонан соң, әрекеттің автоматталған тәсілі ретінде қызмет атқарады».

Қандай да болмасын дағдыға бала басқалармен қарым-қатынас жасау барысында үйренеді. Бала үлкендердің істеген әрекеттерін көріп бақылап, оған еліктейді, кейін оны өзі істей бастайды. Ал оқытуда мұғалім дағдыландыратын әрекеттерін әдейі көрсетеді, түсіндіреді, балалар оның орындалуын бақылайды. Осы процесс, сыртқы әрекеттің адамның бойына сіңуі, ішкі психикалыққа айналуы интериоризация деп аталады, яғни сыртқы заттық әрекеттің ақыл-ойға, санаға өтуі. Мұндай процесті оқытуда баланың ақыл-ой әрекетін қалыптастыру саласында психолог П. Я. Гальперин және оның шәкірттері зерттеді. Бұл зерттеулер бойынша баланың ақыл-ой әрекетін қалыптастыруға болатыны дәлелдейді. Мұнда дағды мен шеберліктің қалыптасу ұзақтығы да, оның нәтижесі де (беріктігі, саналылығы, жинақтылығы т. б.) ақыл-ой әрекетін қалыптастыру процесін ұйымдастыруға байланысты екені көрсетіледі. Ендеше мұнда да басты жауапкершілік мұғалімге жүктеледі.

ЖИ негізіндегі жекеленген оқыту бағдарламалары оқушылардың жеке қажеттіліктеріне сәйкес оқыту материалдарын бейімдейді. Бұл әр оқушының білім алу тиімділігін арттырады және олардың оқу дағдыларын жеке дамытуға мүмкіндік береді.

1. Интерактивті карталар мен виртуалды экскурсиялар: Google Earth немесе арнайы ЖИ негізіндегі қосымшалар арқылы оқушыларға әртүрлі географиялық орналасуларды зерттеуге

мүмкіндік беріңіз. Бұл олардың орын туралы түсінігін кеңейтеді және тарихи, экологиялық, және әлеуметтік контексттерді үйренуге көмектеседі.

2. Жасанды интеллект негізіндегі оқыту платформалары: ЖИ негізіндегі оқыту платформаларын пайдаланып, оқу материалдарын жекелей бейімдеу. Бұл оқушылардың әрқайсысының жеке қажеттіліктеріне сай келетін оқу жоспарын құруға мүмкіндік береді. ЖИ технологиялары арқылы оқушылардың прогресін бақылау және олардың оқу дағдыларын жақсарту үшін жеке кеңестер ұсыну.

3. Деректер талдауы және модельдеу: ЖИ құралдарын пайдаланып, географиялық деректерді талдау және модельдеу. Оқушыларға ауа райы модельдері, халықтың өсуі немесе ландшафттың өзгеруі сияқты күрделі процестерді түсінуге көмектеседі.

Жасанды интеллект (ЖИ) арқылы оқу дағдыларын жүйелеу — бұл білім алу процесінде ЖИ құралдарын пайдалану арқылы оқушылардың оқу, түсіну, талдау және ақпаратты қолдану қабілеттерін дамытуды көздейді.

1. Интерактивті карталар мен географиялық ақпарат жүйелерін (ГАЗ) пайдалану

ЖИ негізіндегі интерактивті карталар мен ГАЗ оқушыларға әлемді виртуалды түрде зерттеуге мүмкіндік береді. Мысалы, оқушылар ЖИ арқылы әртүрлі аймақтардың климатын, топографиясын және демографиялық өзгерістерін зерттей алады. Бұл оқушылардың географиялық түсінігін кеңейтіп, олардың картамен жұмыс істеу дағдыларын дамытады.

2. Виртуалды экскурсиялар мен 3D модельдеу

ЖИ негізіндегі виртуалды экскурсиялар мен 3D модельдеу құралдары оқушыларға әлемнің қашықтағы немесе қол жетпейтін бөліктерін зерттеуге мүмкіндік береді. Бұл тәсіл оқушылардың кеңістіктік ойлау қабілеттерін дамытады және оларға географиялық процестердің күрделілігін түсінуге көмектеседі.

3. Жасанды интеллект негізіндегі сұрақ-жауап жүйелері ЖИ негізіндегі сұрақ-жауап жүйелері оқушыларға географиялық тақырыптар бойынша сұрақтар қойып, тез арада нақты жауаптар алуға мүмкіндік береді. Бұл оқушылардың зерттеу дағдыларын дамытып, оларға тез ақпарат іздеу және сыни ойлау қабілеттерін жетілдіруге көмектеседі.

4. Деректерді талдау және модельдеу құралдары

ЖИ негізіндегі деректерді талдау және модельдеу құралдары оқушыларға географиялық деректерді түсінуге, талдауға және болжам жасауға мүмкіндік береді. Бұл олардың қорытынды жасау және дәлелдеме келтіру дағдыларын дамытады.

5. Жекеленген оқыту бағдарламалары

Жасанды интеллекттің көмегімен оқу дағдыларын жүйелеу арқылы оқыту процесін тиімдірек және жекелендірілген етуге болады, бұл оқушылардың әртүрлі деңгейлердегі білім алу қажеттіліктеріне жауап береді.

Халықтың таралуын болжау және халықтың тығыздығы карталарын құру. Климаттың өзгеруін талдау және ауа райының өзгеру карталарын жасау. Жер сілкінісі, су тасқыны және дала өрттері сияқты табиғи апаттардың қауіп карталарын әзірлеу. Пайдалы қазбалар кен орындары мен ресурстардың карталарын жасау. Экожүйенің өзгеруін зерттеу және биоәртүрлілік карталарын құру. Көлік ағындары мен қозғалыс маршруттарының карталарын құру үшін GPS және мобильді құрылғылардың деректерін талдау

Навигация және қозғалыс маршруттарын жоспарлау үшін спутниктік карталар жасау

Жасанды интеллект (ЖИ) білім берудегі ең перспективалы зерттеу бағыттарының біріне айналды. Білім беруде ЖИ-ті енгізудің негізгі міндеті мұғалімдерді алмастыру емес, ол — мұғалімдерді ЖИ-ке тапсыруға болатын күнделікті жұмыстан босатып, басқа да басым міндеттерге уақыт бөлу. Мұғалім бір оқушының үй тапсырмасын тексеруге 5-10 минут жұмсаса, жасанды интеллект оны 20-30 секундта орындайды. Мұндай жағдайда адамның зияткерлік ресурстарын пайдаланудан гөрі машинаға мұндай тапсырмаларды беру ұтымды болып көрінеді.

Техникалық прогресс жоғары білімді де айналып өткен жоқ. Қазіргі уақытта университеттерді цифрландыру, білім беру бағдарламаларына жасанды интеллектті енгізу және оқу орындарының күнделікті жұмысында жаңа технологияларды қолдану бойынша жұмыстар жүргізілуде.

Білім беруде жасанды интеллектті қолдану білім беру жүйесін модернизациялау және оның тиімділігін арттырудың жаңа перспективаларын ашады. Осы технологияларды дұрыс енгізу және қолдану біздің елімізде қол жетімді, икемді және сапалы білім алуға ықпал ете алады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Баймухамедов М.Ф. Искусственный интеллект: Основы теории и практики. Монография, изд-во «Master Reprint», 2019. – 278 с.
2. Искусственный интеллект [Электронный ресурс] / «Wikipedia» – Режим доступа: https://ru.wikipedia.org/wiki/Искусственный_интеллект (дата обращения: 20.03.2019).
3. <https://utc-aviator.com> › iskusstvennyj-intellekt-i-aviatsiya.
4. <https://aiconference.ru/ru/article/otpravim-ii-v-kosmos-vmesto-nas-kakuchenie-ishchut-novie-planeti-i-obuchayut-samostoyatelnosti-kosmicheskie>
5. <https://stem-academia.com/kk/білім-берудегі-жасанды-интеллект/>
6. Концепция развития искусственного интеллекта.

ОҚУ ҮДЕРІСІНДЕ ГЕОГРАФИЯЛЫҚ КАРТАНЫ ОҚЫТУДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

Н.Ж.Жасуланова

Бәйтерек ауданы, Макаров ЖОББМ-нің
география пәні мұғалімі, педагог-сарапшы

Аннотация

Дәстүрлі қолданып жүрген тақырыптық карталарымызды инновациялық форматта қолдансақ, білім алушылардың тақырыпқа, пәнге деген қызығушылығын аша аламыз. Бүгінде цифрлық инфрақұрылым білім беру жүйесінің ажырамас бөлігіне айналды. Ең бастысы, цифрландыру білім беру сапасын арттырады.

Қазіргі цифрлық технологиялар білім беру үдерісінде дәстүрлі құралдарды тиімді түрде толықтырып жаңа құралдарды ұсынады, осы арқылы көптеген педагогтар өздерінің әдістемелік жүйесін кеңейтуде. Цифрлық білім беру ресурстары - оқытудағы көрнекіліктің жедел құралы, педагогтердің практикалық дағдыларын пысықтаудағы көмекші құрал. Алдымызда отырған білім алушылардың ой санасының деңгейінің күн санап жоғарылап, талғамдарының өзгеруі байқалуда. Осыған орай әр педагог оқытудың жаңа инновациялық технологияларын іздестіру мен жаңарту жолында.

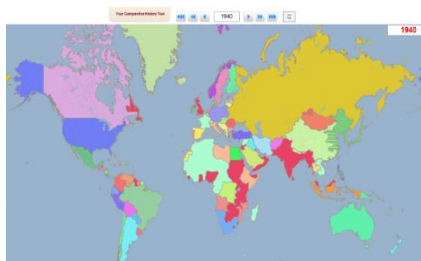
Педагогикалық іс-тәжірибемде әр түрлі цифрлық ресурстарды қолданып, тиімді және тиімсіз тұстарымен бетпе-бет келдім. Бірнеше жылдар бойы қолданып жүрген жаңартылған технологияның келесі оқу жылында білім алушыларға қызықсыз болып қалуы қалыпты жағдай. Бұл әрбір педагогтың кездесіп отырған мәселесі.

Әрбір пәннің өзінің оқыту мақсат-міндеттері бар. Сол сияқты география сабағында да білім алушыға арналған бірнеше мақсат-міндеттері бар. «География» пәні физикалық, экономикалық, әлеуметтік, саяси география туралы білім мен түсініктер жүйесін меңгеруге

ықпал етеді. Оқушылардың табиғатта болып жатқан үдерістерге өз пікірін білдіре отырып, олардың себептерін анықтауына және болжам жасауына мүмкіндік береді. Пәндегі негізгі құрал немесе көрнекілігіміз – карта. Білім алушылардың картамен жұмыстануына баса назар аударуды талап етуіміз керек. Ал карта дегеніміз география ғылымының тілі десек те болады. Картаның географиядағы маңызы туралы атақты кеңес географы Н.Н.Баранский былай деген: "Карта – географияның "альфа және омегасы" (яғни басы мен соңы) болып табылады. Барлық географиялық зерттеулер картадан шығады және картаға оралады, картадан басталады және картамен аяқталады".

Қазіргі таңда жаңашыл педагогтарымыз әр түрлі ресурстардың көбейіп кеткеніне байланысты, цифрлық ресурстарды іріктей бастады. Дайын және жасанды интеллекті цифрлық ресурстарына сұраныс көбейе түсті. Өз іс-тәжірибемде бірнеше білім беру ресурстарын қолданып жүрсем де, география пәніне қатысты цифрлық ресурстарды аз кездестірдім. Ғаламтор желісі арқылы карталарға байланысты сайттарды, білім беру жүйесіне көмек бере алатын ресурстарды іздестіріп, бірнешеуін өз іс-тәжірибемде қолдандым. Ендігі кезекте картаны оқытудағы жаңа инновациялық технологияларды қолдану кезеңіндегі ұтымды платформаларға тоқтала кетсек. Төменде ұсынылған ресурстарды физикалық географияның атмосфера, литосфера бөлімдерінде және саяси географияда, әлеуметтік экономикалық географияның бөлімдеріндегі тақырыптар бойынша қолдануға болады. Осы арқылы әр тақырыпқа сай оқу мақсатына жетуге болады.

Ең бірінші кезекте GeoGrop платформасы. Бұл платформада біздің дәуірімізге дейінгі 3000 жылдықтан басталатын интерактивті дүниежүзілік саяси географиялық картасы орналасқан. Платформада білім алушылар, жылдарды жылжыта отырып, саяси картадағы елдердің территориясы бойынша өзгерісін байқай алады. Бұл жердегі ерекшелік, әр құрлықта мемлекеттердің пайда болуы немесе тарихи кезеңдерде саяси картадан жоғалып кетуі және қайтадан тәуелсіздік алуы сияқты саяси-географиялық өзгерістерді көре алады. Осы арқылы оқушыларға сипаттама және анықтама бере алады.

(1-сурет)

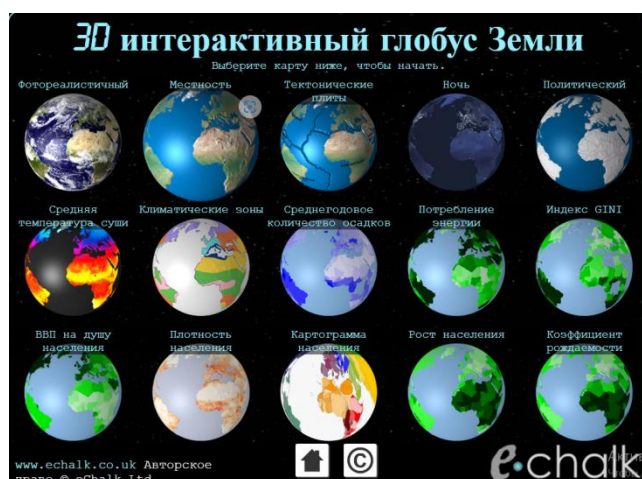

(2-сурет)

Бұл платформаға тағы да мән беріп қарасақ, 1-суретте 1940 жылдардағы дүниежүзінің саяси картасы. Бұл жылдары Африка және Еуразия құрлығында, қазіргімен салыстырғанда, мемлекеттер саны аз немесе көптеген мемлекеттер отарлықта екенін және алып империя мемлекеттерін көре аламыз. Келесі 2-суретке назар салсақ, қазіргі кезеңдегі тәуелсіз мемлекеттер күрт көбейгені байқалады. Платформада әр кезеңдерді осылай қарай беруге болады. Осы арқылы білім алушыларға саяси-географиялық карта туралы толық түсінік қалыптастыра аламыз. Білім алушылардың 10-11-сынып география курсын меңгеру кезінде, саяси география бөлімін игеру үшін, ҰБТ немесе олимпиадаға дайындағанда қолдану өте тиімді.

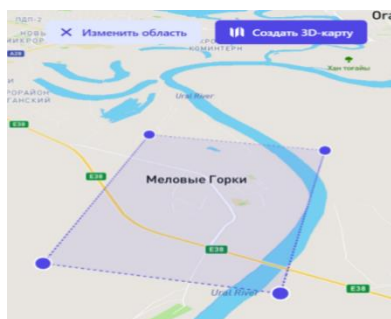
Келесі 3D глобус (www.echalk.co.uk) платформасының өзі айтып тұрғандай, 3D форматындағы тақырыптық глобустар берілген. Бұл платформа да 7-9 сыныптар үшін таптырмайтын ресурс. Бұл платформада 3д глобустарда көптеген тақырыптар қамтылған. Оқушылар өз қалауларымен глобусты қозғай алады. Әр тақырыпқа сай сол жағында шартты белгілер берілген, сол шартты белгілер арқылы оқушылар сипаттама бере алады. Мысалы,

мынандай тақырыптар қамтылған: «Күрлықтың ортша температурасы», «Халық тығыздығы» «Климаттық белдеулер» т.б (3 –сурет)

(3-сурет)

Worldweatheronline (Worldweatheronline) платформасы әр сыныпта атмосфера тарауын оқығанда өте қажет. Жаттанды атластағы тақырыптық карталарды бергеннен көрі, осындай табиғи үдерістерді көрсететін платформалар тиімдірек. Бұл платформада әр түрлі атмосфералық құбылыстар қамтылған. Бүгінгі күннің атмосфералық жағдайын көре алады: қысым, ылғалдылық, температура, т.б. Ең маңыздысы – қатып қалған тақырыптық карта емес, үдерістерді көрсетеді, сипаттайды. Барлық география пәнінің мұғалімдеріне белгілі бағдарламаға енгізілген геоинформатика немесе ГАЗ-ды оқыту жүйесі енгізілген. Алайда оны оқыту қиындау. Ал бұл платформа соның бір бөлшегі десек болады. Себебі бұл платформада екі клавиатураны баса отырып кез келген географиялық нысанның 3D рельефін шығара аласыз. Бұл платформа атауы 3D MAPs.

(3-сурет)

(4-сурет)

3 және 4-суретте байқап тұрғандарыңыздай, Орал қаласының жанында орналасқан Меловые Горкиді (Таулы төбешіктер) белгілеп алып, 3д карта жасау батырмасын бассаңыз болды, аталған аймақтың 3д картасы дайын болады. Бұл білім алушылардың өздіктерінен 3д карта жасауына мүмкіндік береді. Географиялық нысандардың рельефіне сипаттама бере алады. Жоғарыдағы әр платформа әр сабағыңыздың мақсатына жетуіне мүмкіндік береді. Төмендіге кюар QR код арқылы т.б географиялық карталарға байланысты платформамен таныса аласыздар.

Пайдаланылған әдебиеттер.

1. Explore in 3D | Maps 3D
2. 3D Интерактивные Земные Глобусы (echalk.co.uk)
3. Карты 3D, создание и загрузка 3D карт (maps3d.io)
4. World History Maps & Timelines | GeaCron
5. «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ NIS-Programme білім беру бағдарламасы «География» пәні бойынша оқу бағдарламасы Негізгі мектеп (7-10 сынып)

«ХИМИЯ ПӘНІН ОҚЫТУДАҒЫ ЦИФРЛЫҚ ТРАНСФОРМАЦИЯЛАУ»

Р.Қ.Қоныспай

Батыс Қазақстан облыстық дарынды балаларға арналған мамандандырылған ақпараттық технологиялар мектеп-лицей-интернатының химия пәні мұғалімі, педагогика ғылымдарының магистрі

Аннотация

Бүгінгі күн оқытудағы өзгерістердің жеделдігін көрсетуде. Цифрлы құралдар, сервистер, қосымшалар педагогтер үшін оқу процесін тиімді ұйымдастыру және оқушылардың бойында ХХІ ғасыр дағдыларын дамытудың заманауи әдісіне айналып отыр.

Ақпараттық технологияны, сандық қосымшаларды білім беруде қолдану, қазіргі таңдағы педагог жұмысының оңтайландырудың тиімді құралы болып табылатындығы сөзсіз. Жаңа жағдайлар оқу процесіне және мұғалімге жаңа талаптар туғызады. Цифрлық сервистерді қолдану арқылы педагогтің білім деңгейін көтеріледі, білім берудің қолжетімділігі мен тиімділігін қамтамасыз етеді, оқушылардың сабақта іс-әрекетін белсендіруге ықпал етеді, шығармашылығы мен дамуы үшін жаңа мүмкіндіктер ашады.

Оқу үдерісін цифрландыру - бүгінгі білім берудегі жаңа негізгі бағыт. Ақпараттық технологияларды оқу үдерісінде қолдану қазіргі біртұтас білім беру процесінің ажырамас бөлігі болып табылады және оның тиімділігін айтарлықтай арттыруға мүмкіндік береді. Қазіргі таңда білім беру үдерісінде сандық технологияларды және инновациялық әдіс-тәсілдерді енгізу және оқу үдерісінде қолдану өзекті мәселе.

Оқыту – бұл жекеленген құбылыс немесе дағды емес, ол білім алушылардың оқуға қабілетін жақсартуға мүмкіндік беретін педагогикалық әдіс-тәсілдердің біртұтас кешені деп айқындалған [1]. Осы орайда химия пәнін оқытуда цифрлық әдістерді енгізу білім алушылар мен оқытушылар үшін жаңа мүмкіндіктер береді, оқу процесінің қолжетімділігі мен тиімділігін арттырады, қызықты қылады.

Химияны оқытуда электрондық білім беруді енгізу оқушылар үшін де, мұғалімдер үшін де бірқатар артықшылықтар береді. Білім алушылардың белсенді-танымдық және ойлау

қызметін жандандырады, оқу процесіне тартып, жаңа материалды енжар тыңдаушылар ретінде емес, белсенді қатысушылар ретінде меңгеруге, талдау және сыни ойлау дағдыларын дамытуға, пәнді оқуға деген қызығушылықты (уәждемені) күшейтуге мүмкіндік береді. Мұғалімдер үшін цифрлық технологияларды қолдану сабаққа қолайлы жағдай жасауға, білім алушылардың коммуникативтік құзыреттілігін дамытуға, дәстүрлі аудиториялық жұмыстың үлесін қысқарту және білім алушының өзіндік жұмысының көлемін арттыруға, ақпаратты өңдеудің заманауи техникалық құралдары мен технологияларын меңгеру дағдыларын дамытуға, ақпаратты өз бетінше таба білуді қалыптастыру және дамытуға ықпал жасайды [2].

Цифрлық білім химияны заманауи оқытуда шешуші рөл атқарады. Сандық ресурстарды құру және қолдану химия ғылымы мен білімнің дамуына ықпал етеді.

Химиядағы сандық білім берудің негізгі аспектілерінің бірі-сапалы электрондық ресурстарды құру. Бұл ресурстарға интерактивті оқулықтар, бейне дәрістер, онлайн зертханалар, виртуалды эксперименттер, 3D нысандар, слайдтар, веб-тапсырмалар, тесттар жасау және т.б. кіреді [3].

Осы орайда білім беру үдерісінде жасанды интеллект қолдану өзекті мәселе. Жасанды интеллект оқыту мен оқуды жақсарту үшін қолданылуы мүмкін және ол мұғалімдерге оқушылар үшін жекелендірілген оқу тәжірибесін жасауға көмектеседі.

Химия оқу үдерісінде ChatGPT, Чат Bing, Magic School, D-ID жасанды интеллект және нейросеть бағдарламаларын қолдану сабақты оңтайлы құрастыруға, уақытты үнемдеуге және қызықты өткізуге мүмкіндік береді [4]. Ең маңызды артықшылығы мұғалімдердің уақытын үнемдейді. Мұғалімдерге сабақ жоспарын, тапсырмаларды, тесттарды құруға, жобаларды табуға және басқа да көптеген тапсырманы санаулы секундтарда орындауға мүмкіндік беру арқылы оқу үдерісін айтарлықтай жеңілдетеді.

Төмендегі платформалар мен жасанды интеллект түрлері қазіргі уақытта кең қолданысқа ие [5]:

➤ Merge Cube бағдарламасы:

Куб формасындағы интерактивті құрал STEAM білім беруде жаңа дағдылар меңгеруге мүмкіндік береді. Merge Cube сервисін қолданғанда шынайы голограмма жасау арқылы қолымызда әртүрлі цифрлық объектінің 3D моделін көруге болады, көп сенсорлы оқытуды қамтамасыз етеді. Оқушылардың есте сақтау қабілетін дамытуға тиімді оқу үшін визуалды, есту, кинестетикалық және тактильді сезімдерді қолдана отырып, сандық мазмұнмен табиғи және интуитивті түрде жұмыс істей алады.

➤ Curipod – интерактивті материалдар жасаушы.

Сабақты жоспарлау процесін жеңілдететін «Ойын формасындағы сабақты секундтарда жасау» құралын ұсынатын жасанды интеллект қолданбасы. Бұл құрал мұғалімдерге олардың сынып деңгейіне және тақырыбына сәйкес зерттеуге негізделген сабақтарды жылдам жасауға мүмкіндік береді.

➤ Zipgrade – тест тапсырмаларын тексеру құралы. Бірнеше таңдауды таңдау тесттерін бірнеше минут ішінде бағалауға көмектесетін бағалау қосымшасы. Смартфонмен сынақтарды жай сканерлеңіз, қалғанын қолданба жасайды.

➤ Joyteka, Liveworksheets, Educaplay, Media.io, Whimsical – интерактивті тапсырмалар құру құралы. Мұғалім үшін қалыптастырушы бағалау тапсырмаларын құруға, веб-квест, веб-тест форматында жұмыстар дайындауға арналған бағдарламалар. Дәстүрлі басып шығарылатын жұмыс парақтарын (doc, pdf, jpg...) «интерактивті жұмыс парақтарына» өңдейтін қосымшалар. Оқушылар онлайн жұмыс парақтарында тапсырма орындап, жауаптарын мұғалімге жібере алады. Бұл оқушыларға (мотивация береді), мұғалімге (уақытты үнемдейді) және қоршаған ортаға пайдалы (қағазды үнемдейді). Сонымен қатар, интерактивті жұмыс парақтары білім беруде қолданылатын жаңа технологиялардың барлық мүмкіндіктерін пайдалануға мүмкіндік береді.

➤ Hilink, MagicSchool.ai, Learn.Genetics – сабақ жоспарын жасау генераторы. Жасанды интеллект арқылы сабақ, тест, тапсырма құруға мүмкіндік беретін тиімді бағдарламалар.

➤ Canva, Emaze, Prezi – көптеген дизайнға ие 3D презентация жасаушы. Үшөлшемді, виртуальды, анимациялық слайдтар жасауға арналған бағдарламалар.

Көрсетілген сандық білім беру ресурстарын пайдалану арқылы мұғалімнің дәстүрлі оқыту әдістерін заманауи ақпараттық технологиялармен үйлестіруге, оқу үдерісін тиімді ұйымдастыруға жағдай жасалынады. Мұғалімнің сабақта цифрлық білім беру ресурстарын қолдану әдістемесі оқу пәнін оқу кезінде өзіне қоятын нақты педагогикалық міндеттермен анықталады. Қорыта келгенде, дамып келе жатқан білім беру саласында жасанды интеллект пен цифрлық трансформацияның тоғысуы мұғалімдер мен білім алушылардың рөлдерін өзгерте отырып, жаңа мүмкіндіктер дәуірін бастайды. Сабақты цифрлық трансформациялау мүмкіндіктерін әрбір мұғалім ұтымды әрі тиімді пайдалана білсе, білім сапасы қажетті деңгейге артып, оң нәтижесін көрсететіні анық.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Пак М.С. Дидактика химии: учебно-методическое пособие для студентов вузов / М.С. Пак. - М.: Знание, 2012. - 457 с.
2. Беспалько, В.П. Педагогика и прогрессивные технологии обучения / В.П. Беспалько. - М.: Высшая школа, 2001. - 243 с.
3. Полат, Е.С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / Е.С. Полат [и др.]; науч. ред. Е.С. Полат. - М.: Изд. Центр «Академия», 2008. - 272 с.
4. Осовский С. Нейронные сети для обработки информации. –М.: Финансы и статистика, 2002. – 344с.
5. <https://daryn.online/article/3889>

ХИМИЯ ПӘНІН ОҚЫТУДА KUNDELİK.KZ ЖҮЙЕСІНДЕГІ БАҒДАРЛАМАНЫ ҚОЛДАНУ

Г.Ә.Әбілман

БҚО, Орал қаласы А.Байтұрсынов атындағы №10
жалпы білім беретін мектебінің химия пәні
мұғалімі, педагог-зерттеуші

Аннотация

Бұл мақалада kundelik.kz кз жүйесіндегі бағдарлама арқылы химия пәнін оқытуда пайдалануы баяндалады. ПББ, PISA, ББЖМ, TIMSS, ҰБТ және тоқсандық тесттерге дайындық бөлімдерге өту жолы мен нұсқаулығы көрсетілген.

Болашақта ұлттың табысты болуы оның табиғи байлығымен емес, адамдарының бәсекелестік қабілетімен айқындалады, сондықтан әрбір қазақстандық сол арқылы тұтас ұлтқа лайықты қасиеттерге ие болуы үшін елімізде «Цифрлы Қазақстан» жобасы қолға алынды. Осы жоба аясында барлық мектептерде www.kundelik.kz бағдарламасы іске қосылды. Kundelik.kz-тің ұстаз-ата-ана-оқушы үшін көп мүмкіндіктері бар. Солардың бірі осы жүйедегі

бағдарламада химия пәнін оқытуда сабаққа қажет тапсырмалар тиімді құрастырылған. Бағдарлама мақсаты оқушыларға қалай оқу керектігін үйретіп, химия бойынша алған білімдерін пайдалана отырып, танымдық белсенділігін жандандыру, онлайн жұмыс істеуге және білімін тереңдетуге жағдай жасау, жинақтылыққа, сенімді болуға дағдыландырады.

<https://portal.kundelik.kz/video-lessons> бөлімінде әр сыныпқа арналған бейне сабақтардың топтамасы жүктелген.

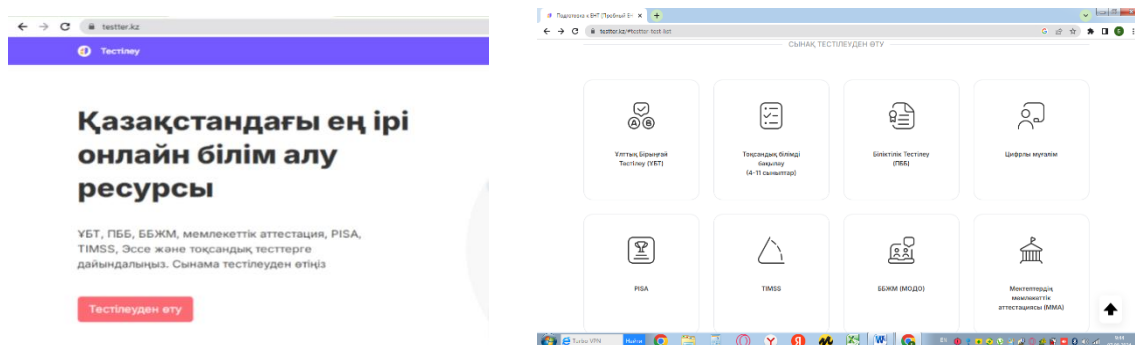
7-сынып бағдарламасына сәйкес жүктелген 24 бейне сабақтар ішінде «Химия және өмір», «Адам ағзасындағы химиялық элементтер», «Тағам құрамындағы қоректік заттар» тақырыптарын толық меңгеруге болады.

8-сыныпта 48 бейне сабақта «Судың ластану себептері», «Қышқылдар», «Оксидтер», «Иондық байланыс», «Термохимиялық реакциялар» т.б.

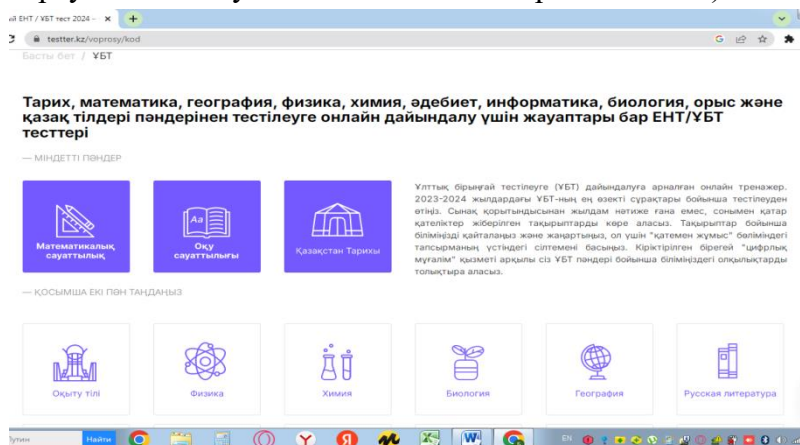
9-сыныпта 48 бейне сабақ, оның ішінде «Фосфор және оның қосылыстары», «Тотығу-тотықсыздану реакциялары», «Азот қышқылы» т.б. тақырыптары 10-сыныпта 46 бейне сабақ, 11-сынып үшін 45 бейнесабақ түрлерін химияны оқытуда қолдануға болады.

Келесі мүмкіндік әр сыныптың оқулықтарының электронды нұсқасы «Атамұра», «Мектеп» баспасымен <https://www.oqulyqtar.kz/Catalog> сынып оқулықтарын таңдай отырып, керек тақырыптарымен оқушы да мұғалім де жұмыстана алады.

Осы бағдарламаның ішінде ұсынылатын келесі бір бөлім www.testter.kz таңдаулысы. Бұл бөлімде ПББ, PISA, ББЖМ, TIMSS, ҰБТ және тоқсандық тесттерге дайындық түрлері бар.

Тестілеудің барлық түрлеріне шектеусіз қол жеткізу үшін бір күн, 30 күн, 90 күн, 365 күнге қажетіне қарай балансты толтыру арқылы тіркеледі. Активация жасалған соң тестке өту беті ашылады (Ескерту: тестіге өту кезінде kundelik.kz арқылы өтеді.).

Қазіргі кезде мектепте барлық пәннен тест әдісі кеңінен қолданылады.

1. ҰБТ тапсыру үшін де дайындалуға арналған онлайн тренажермен және 2023-2024 жылдардағы ҰБТ-ның химиядан ең өзекті сұрақтары бойынша тестілеуден өтуге болады. Сынақ қорытындысынан жылдам нәтиже ғана емес, сонымен қатар жіберілген қателік тақырыптарын білімді қайталауға "қатемен жұмыс" бөліміндегі тапсырманың үстіндегі сілтемені басып көреді.

2. ББЖМ тапсырмаларымен жұмыстануда 9-сыныпты таңдау арқылы ғылыми сауаттылықтағы химия сұрақтарын есептерін шығарады.

3. Тоқсандық білімді бақылауда 5-11 сынып оқушыларына арналған онлайн тестілеу бірнеше нұсқалары оқушыларға өз білімдерін тексеруге, мұғалімдерге оқушылардың білімін бақылауға жарамды. Бұл бөлімде таңдау пәні ретінде химияны, тоқсандық және жылдық, оқыту тілін таңдап, сол тоқсанда өткен тарау бойынша тапсырмалармен жұмыстанады. Тапсырма тарау бойынша 25 сұрақтан құрастырылған. Тестілеу қорытындысы бойынша дұрыс жауапты, тақырыптарды біліп, қатемен жұмыстанып, біліміндегі олқылықты толтыра алады.

Kundelik.kz жүйесіндегі бағдарламамен жұмыстану кезінде әр бөлімдегі химия пәнінен түрлі тапсырмаларды орындау арқылы білімін көтеруге, кездескен олқылықтарды жою жұмыстары мұғалімге де, оқушыға да тиімді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Б.А.Бірімжанов, Н.Н.Нұрахметов. Жалпы химия – Алматы: “Ана тілі” – 1991, 640 бет.
2. Аханбаев. Химия – Алматы: “Ана тілі” – 1993,
3. Н.Л. Глинка. Общая химия. Ленинград: “Химия”-1988, 704бет .
4. Жаналиева Р.Н. Бейметалдар химиясы. Алматы., 2004 ж., 105 бет
5. Нұғыманов И., Мусина Т. химия есептері мен жаттығулары. Алматы 1972
6. Стамқұлов Ө.С., Тұртабаев С.Қ., Әшіров Ә.М. жалпы және бейорганикалық химия жаттығулары мен есептер жинағы. 1999ж.
7. Қыстаубаев Е.И. Химиялық тесттік тапсырмалар. Шымкент.2003

Химия сабақтарындағы парадигманы цифрлық ресурстарда қолдану

Э.М.Ахметова

БҚО, Казталов ауданы, С.Есетов атындағы
«мектеп- бөбекжай» кешенінің химия пәні мұғалімі,
педагог-модератор

Аннотация

Парадигманы іс жүзінде қолдану үшін интерактивті оқулықтар, бейне оқулықтар, Мультимедиялық презентациялар және онлайн зертханалар сияқты сандық ресурстарды пайдалануға болады. Мысалы, оқушылар химиялық реакцияларды бейнелейтін анимациялар мен бейнелерді көре алады, сонымен қатар әртүрлі заттармен тәжірибе жасау үшін онлайн зертханаларды пайдалана алады.

Мұндай визуалды және интерактивті оқыту оқушыларға химияның негізгі принциптерін жақсы түсінуге және оларды тәжірибеде қолдануға мүмкіндік береді. Олар химиялық құбылыстарды өздігінен зерттей алады, эксперименттер жүргізе алады және материалдың тереңірек және өнімді сіңуіне ықпал ететін әртүрлі заттарды зерттей алады.

Осылайша, цифрлық ресурстарда химия сабақтарында парадигманы қолдану ғылымға деген қызығушылықты арттыруға, аналитикалық ойлауды дамытуға және оқушылардың ғылыми зерттеу дағдыларын қалыптастыруға көмектеседі.

Цифрлық орта білім алушының өз бетінше білім алуы үшін мүмкіндіктер көкжиегін кеңейтеді, білім мен дағдыларды өзектендіруге, бәсекеге қабілеттілікті бағалауға, қолда бар әлеуетті бағалауға, ғаламтор желісі арқылы қашықтықтан жаңа білім мен дағдыларды алуға және өз бетінше игеруге жағдай жасауға бағытталған цифрлық өнімдерге қолжетімділік береді. Педагогтің кәсіби қызметін жүзеге асыру кезінде цифрлық технологиялар мен цифрлық құралдарды пайдалана білу қажет. Парадигманы қолданудың маңызды жолы – оқу іс-әрекеті процесінде цифрлық ресурстарды қолдана отырып тапсырмаларды орындау. Химияны оқытуда әлеуметтік және таза танымдық мотивтерді қалыптастыру үшін танымдық тапсырмалардың әртүрлі формалары бар.

Парадигма-бұл белгілі бір білім саласындағы мәселелерді шешудің жалпы қабылданған идеяларының, принциптері мен әдістерінің жүйесі. Химияны оқытуда парадигма шешуші рөл атқарады, өйткені ол ақпаратты құрылымдауға көмектеседі және химиялық процестерді тереңірек түсінуге ықпал етеді. Цифрлық технологияның дамуымен химия сабақтарында парадигманы қолдану мүмкіндігі едәуір кеңейді.

Химия сабақтарында цифрлық ресурстарды пайдаланудың басты артықшылықтарының бірі-ақпараттың үлкен көлеміне қол жеткізу. Оқушылар Интернетті қосымша ақпарат, мысалдар іздеу және нақты өмірде химиялық ұғымдарды қолдану үшін қолдана алады. Бұл оларға материалды жақсы меңгеруге және білімдерін кеңейтуге көмектеседі.

Сондай-ақ, цифрлық ресурстар оқу процесін қызықты әрі тиімді ететін интерактивті оқу материалдарын жасауға мүмкіндік береді. Мысалы, онлайн зертханалардың көмегімен оқушылар химиялық реакциялардың принциптерін жақсы түсінуге көмектесетін сыныптан шықпай-ақ химиялық эксперименттер жүргізе алады.

Жалпы, цифрлық ресурстарды қолдана отырып, химия сабақтарында парадигманы қолдану оқытудың тиімді және заманауи тәсілі болып табылады. Бұл оқушылардың пәнге деген қызығушылығын оятуға, олардың білімін тереңдетуге және өзіндік жұмыс пен зерттеу дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді.

Химия сабақтарында цифрлық ресурстарды пайдаланудың тағы бір артықшылығы-оқытуды жекелендіру мүмкіндігі. Мұғалімдер әр оқушының білім деңгейі мен қызығушылығына байланысты жеке тапсырмалар мен материалдар жасай алады. Бұл оқудың мотивациясы мен тиімділігін арттыруға көмектеседі.

Цифрлық ресурстарда химия сабақтарында парадигманы қолдану күрделі химиялық ұғымдарды оқыту мен түсіну процесін едәуір жақсарта алады.

Мысалы, химиялық қосылыстардың молекулаларының, реакцияларының және құрылымдарының интерактивті үлгілерін пайдалану оқушыларға теориялық ұғымдарды жақсырақ елестетуге және түсінуге мүмкіндік береді.

Сонымен қатар, цифрлық ресурстарда оқушыларға білімді нығайтуға және материалды түсіну деңгейін бағалауға көмектесетін әртүрлі тапсырмалар мен тесттер жасауға болады.

Сондай-ақ, цифрлық ресурстарда химия сабақтарында парадигманы пайдалану әртүрлі оқушыларда әртүрлі оқу стильдері мен материалды меңгеру қарқынын ескере отырып, оқытуды жекелендіруге мүмкіндік береді. Бұл оқу процесін әр оқушының қажеттіліктеріне тиімді бейімдеуге көмектеседі.

Парадигма-бұл зерттелетін пәнге жүйелі көзқарасты қамтамасыз ететін принциптер, теориялар мен әдістер жиынтығы.

Цифрлық ресурстарда химия сабақтарында парадигманы қолданған кезде оқушылар химиялық ұғымдар мен заңдарды тереңірек түсінуге, сондай-ақ оларды іс жүзінде қолдануға мүмкіндік алады. Бұл тәсіл сыни ойлауды, аналитикалық дағдыларды және проблемаларды шешу дағдыларын дамытуға ықпал етеді.

Сонымен қатар, цифрлық ресурстарды пайдалану мұғалімдерге оқуды жекелендіруге мүмкіндік береді, бұл оқушыларға материалдарды өз қарқыны мен қиындық деңгейінде оқуға мүмкіндік береді. Бұл әсіресе әртүрлі дайындық деңгейлері мен оқу стильдері бар оқушылар үшін өте маңызды.

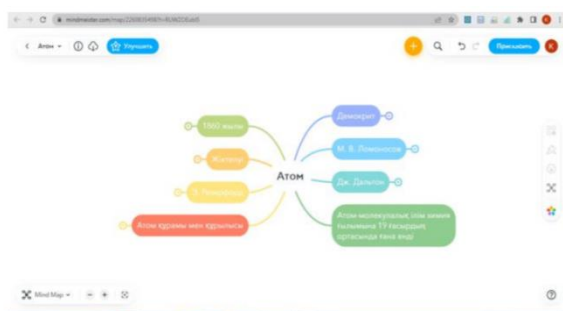
Осылайша, сандық ресурстарда химия сабақтарында парадигманы қолдану білім сапасын едәуір жақсартады және оқушыларға күрделі химиялық ұғымдарды жақсы түсінуге көмектеседі.

Цифрлық ресурстарда химия сабақтарында парадигманы қолдану оқытудың өте тиімді әдісі болуы мүмкін.

1. Интерактивті тапсырмалар. Оқушыларға оқу процесіне белсенді қатысуға, мәселелерді шешуге және материалмен өзара әрекеттесуге мүмкіндік береді. Мысалы, оқушылар виртуалды эксперименттер жасай алады, молекулалық модельдер жасай алады және т. б.

2. Мультимедиялық презентациялар. Күрделі ұғымдар мен процестерді визуализациялауға көмектеседі, оларды түсінікті және есте қаларлық етеді.

Ментальды карталар – бұл деректерді құрылымдаудың ыңғайлы тәсілі, онда негізгі тақырып парактың ортасында орналасқан, ал онымен байланысты 157 ұғымдар схема түрінде орналасады. Ақпаратты есте сақтау процесі жақсырақ жүреді, қажетті ақпарат автоматты түрде басына қойылады. MindMeister – күнделікті тапсырмаларды орындау үшін жеткілікті функционалдығы бар онлайн қызмет. Оның дизайн мүмкіндіктері алдыңғы қызметтерге қарағанда әлдеқайда жоғары: кірістірілген суреттер бұтақтарды бөлу жазбаларды бекіту.

1-сурет. Жабық сызба
MindMeister ерекшеліктері:

2-сурет. Ашық сызба

- бұл онлайн сервиспен жұмыс істеу үшін тіркелу қажет. Балама нұсқа сыртқы қызметтер мен әлеуметтік желілердегі аккаунттар арқылы кіру;

- жобаны басқару үшін MeisterTask қосымшасымен синхрондау;

- стандартты шаблондар (шамамен 60 дана) және суреттерді немесе фондарды жүктеу мүмкіндігі бар. (ақылы тарифте);

- картаны редакциялау құқығын бере отырып, әріптестермен бөлісу оңай;

- тегін базалық пакетте 3 картаға дейін жасауға мүмкіндік бар.

Ойын элементтері. Ойындарды білімді тексеру, материалды қайталау және оқушыларды химияны оқуға ынталандыру үшін пайдалануға болады.

Ақпараттық кеңістікті ұйымдастыруға арналған платформалардың бірі Trello. Trello – бұл жұмыс процесіне оңай енгізілетін ең қарапайым құрал. Бұл ерекше сұранысқа ие онлайн режимінде жобаларды басқарудың ең танымал жүйелерінің бірі.

Trello-ның басты артықшылықтары:

- қарапайым интерфейске ие;

- шексіз тегін қол жетімділік;

- онлайн-жұмыс үшін басқа да танымал құралдармен біріктіру мүмкіндігі. - Trello тек браузерде ғана жұмыс істемейді: смартфонға арналған қосымшаны жүктеп, жүйені жолда пайдалануға болады - пайдаланушы тақталарда тізімдер мен карточкаларды қандай принцип бойынша ұйымдастыру керектігін өзі таңдайды;

- адамды командаға шақыру немесе тапсырманы жауапты ретінде тағайындау үшін оған сілтемені жіберу жеткілікті. Тіркеу процедурасы қарапайым және жылдам.

Trello құрылымы үш элементтен тұрады: тақта (board); тізім (list); карточка (card). Тақта – бұл тізімдерге логикалық түрде бөлінген бір жұмыс экраны. Өз кезегінде тізімдер карточкаларды сақтауға арналған тік қатарлар болып табылады. Карточкалар – тапсырмаларды сипаттауға арналған арнайы нысандар; олар ақпараттық кеңістікті қалыптастыру үшін орындалуы керек тапсырмаларды тікелей орналастырады.

Тапсырма. Тізімдегі заттарды сілтілік металдар, сілтілік жер металдар, халькогендер, галогендер, инертті газдарға дұрыс топтастырыңыз: криптон, барий, фтор, теллур, йод, хлор, күкірт, кальций, оттек, магний, натрий, ксенон, аргон, калий, литий.

Тапсырма <https://learningapps.org/watch?v=p4x7vo4gk22> сілтемесінде беріледі.

«Периодтық жүйе» тақырыбына топтастыру тесті

Сілтілік металдар	Сілтілік жер металдар	Халькогендер	Галогендер	Инертті газдар
литий	магний	күкірт	фтор	аргон
натрий	кальций	оттек	хлор	ксенон
калий	барий	теллур	йод	криптон

Бұл стандартталған танымдық тапсырма, оның мақсаты логикалық операциялардың, практикалық әрекеттердің, есептеулердің дұрыс реттілігін белгілеу болып табылады.

Цифрлық ресурстарда химия сабақтарында парадигманы қолдану оқуды қызықты, қол жетімді және оқушылар үшін тиімді ете алады.

Цифрлық ресурстарда химия сабақтарында парадигманы қолдану білім сапасын арттырудың өте тиімді әдісі болуы мүмкін. Парадигма-әртүрлі химиялық құбылыстарды

түсінуге және түсіндіруге көмектесетін химиядағы ғылыми-зерттеу жұмысының негізгі принциптері мен әдістерінің жинағы.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Гильманшина С.И., Каримова Г.Д., Шакирова Р.Н. АВТОРСКИЕ ЦИФРОВЫЕ РЕСУРСЫ КАК ЭЛЕМЕНТЫ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ ПОДГОТОВКИ УЧИТЕЛЕЙ ХИМИИ // Современные проблемы науки и образования. – 2022. – № 1. ;
2. URL: <https://science-education.ru/ru/article/view?id=31435> (дата обращения: 18.07.2024).
3. Введение в хемоинформатику. Ч. 6: Химическое пространство и виртуальный скрининг, , 2019
4. Введение в хемоинформатику. Ч.3: Моделирование "структура - свойство", 2015
5. Атом тарихы — теориялар мен үлгілер. (2016). 5 маусым 2020, <https://www.compoundchem.com/2016/10/13/atomicmodels/>

ХИМИЯ ПӘНІН ОҚЫТУДА ВИРТУАЛДЫ ЗЕРТХАНАЛАРДЫ ПАЙДАЛАНУ

Н.Қ.Елеусинова

Бөкей ордасы ауданы,

М-С.Бабажанов атындағы ЖОББМ

химия пәні мұғалімі, педагог-зерттеуші

Виртуалды зертхана-бұл интерактивті ғылыми модельдеу, оқушылар өздерінің жеке құрылғыларынан онлайн режимінде орындайды. Виртуалды зертхананы орындау барысында мектеп оқушылары зертханалық жұмыстар бойынша жеке жұмыстанып, олар өз білімдерін нақты мәселелерді шешу үшін қолдана алады (1-сурет).

1-сурет. Химия сабағында қолданылатын ресурстар

Виртуалды зертхананы қолданудағы негізгі мақсат бұл - білім берудің жаңа сапасына қол жеткізу, оқу үдерісін заманауи, интерактивті оқытумен қамтамасыз ету, сондай-ақ оқу дербестігін арттыру және оқушылардың шығармашылық белсенділігін дамыту болып табылады.

1. Виртуалды зертханалар оқушыларды шабыттандыру арқылы ғылымды өмірге әкелетін

қызықты тәжірибе. Модельдеу арқылы қызыға отырып ғылыми ізденіске, оқушыларға өздерін нағыз ғалымдардың орнына қоюға көмектеседі.

2. Қолжетімділікті арттыру - кез келген жерде виртуалды зертханалар арқылы оқушылар жұмыс істей алатын заманауи тәжірибеге қол жеткізе алады, кез келген уақытта және өз қарқынымен.

3. Оқуды жеделдету – виртуалды зертханалар оқушыларға ғылымдар теориясын елестету және әдістерді бірнеше рет қолдану, оларды игеру үшін қажет.

Виртуалды зертханалардың шынайы зертханалардан артықшылығы:

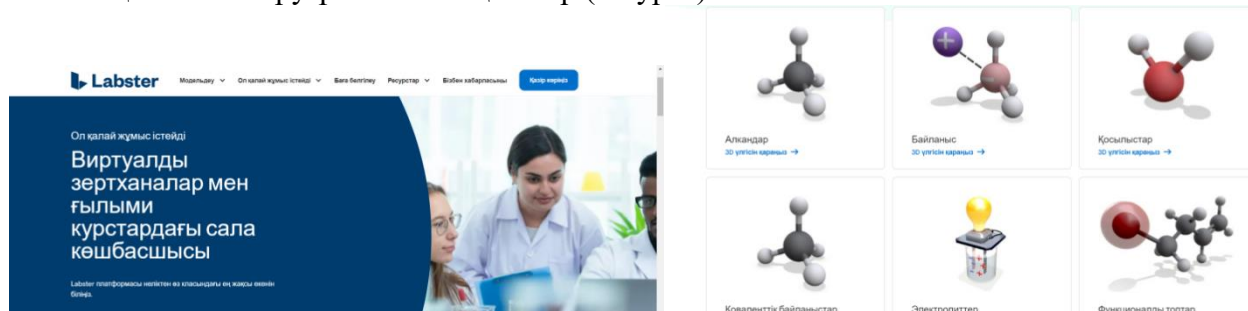
- 1) Қымбат бағалы жабдықтар мен реактивтерді сатып алу қажеттілігінің болмауы;
- 2) Шынайы зертханалық жағдайда бақылауға мүмкін емес үдерістерді бақылауға;
- 3) Уақыттың тиімділігі;
- 4) қауіпсіздік;
- 5) қашықтықтан оқытуда виртуалды зертхананы пайдалану мүмкіндігі.

Виртуалды зертханаларды қолдана отырып, мұғалімдер зерттеу жұмыстары туралы оңай түсіндіре алады, оқушыларға визуалды тәжірибе арқылы күрделі теориялық ұғымдар туралы түсінік қалыптастыра алады. Электронды тренажерларда тек оқушы білімін тексеруге бағытталған тапсырмалар ғана емес, сонымен қатар логикалық ойын дамытатын жаттығулар бар. Мысалы, 8-сыныпта «Көміртектің аллотропты модификациясын» оқу кезінде оқушыларға 3D форматында жасалған компьютерлік модельдерге сүйене отырып, графит, алмаз, карбид, фуллерен, нанотүтікшенің құрылымын өз бетінше зерттеуді және олардың бақылауларына сәйкес салыстыру кестесін толтыруды ұсынуға болады. Заттың құрылымы туралы алған білімдеріне сүйене отырып, оқушылар көміртектің аллотропты модификациясының физикалық қасиеттері жайында тұжырым жасай алады.

Виртуалды зертханалардың тағы бір артықшылығы-бұл оқушыларға эксперименттерді қайталауға мүмкіндік береді. Дәстүрлі зертханалық қондырғыдан айырмашылығы, виртуалды зертханаларда бірнеше эксперимент түрлерін жасауға мүмкіндік болады. Оқушылар өз қателіктерін қарап, оны талдай алады, дұрыс емес әрекет болса түзетуге мүмкіндік алады.

Химия пәнін оқытуда қолданып жүрген виртуалды зертханамен таныстырсам:

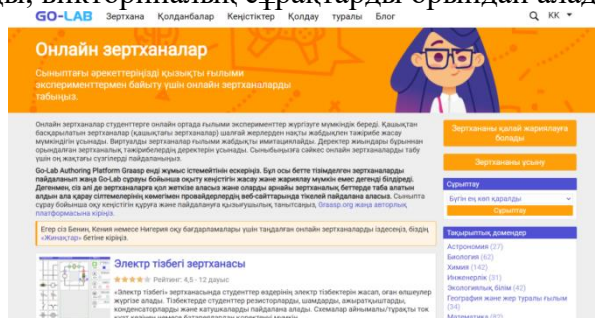
"Labster" виртуалды зертханасы. Labster - бұл android үшін толық жабдықталған виртуалды зертхана, мектеп оқушыларына білім беруде ыңғайлы. Labster виртуалды зертханасы интерактивті басқаруға мүмкіндік береді, құрылғыны таңдау мен орналастырудан бастап әр қадамды орындауға дейінгі барлық аспектілер бар эксперимент жасауға қолайлы. Қолданба визуалды модельдеуге бағытталған және тапсырмаларды орындау кезінде реализм сезімін қалыптастыру үшін анимация бар (2-сурет).

2-сурет . labster қосымшасы

Тегін онлайн зертхана (**Golab/labs**) – модельдеуге арналған веб-құрал зертханалық тәжірибелер. **Golab-** виртуалдандырылған зертхана, оқушылар үшін өте пайдалы, мектепте жетіспейтін жерде дәстүрлі зертханада құрылғы жоқ кезде қолдануға ыңғайлы. Ол жерде физика, химия және биология пәндерінен 9-дан 11-сыныпқа дейінгі стандарттар бойынша зертханалық жұмыстардан тұрады. Әрбір эксперимент мыналарды қамтиды жақсы

түсіндірілген теория және қолмен интерактивті модельдеу, анимациялар, зертханалық бейнелер, бағалау сұрақтары және сілтемелер. Сабақтағы **Golab**-тің алғашқы қадамы - оқушыларды зертханалық жұмыс орындамас бұрын жабдықтар мен зертханалық нұсқаулықтармен танысып, зертханалық жаттығулар мен зертханалық жаттығуларды орындау арқылы тәжірибе жасайды, викториналық сұрақтарды орындай алады (3-сурет).

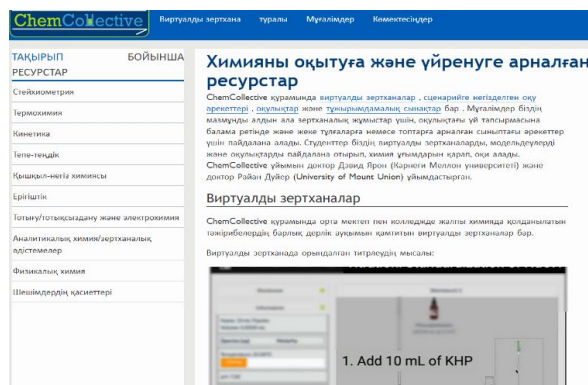

3-сурет. **Golab** онлайн зертханасы

"Chemcollective" виртуалды зертханасы ("Химколлектив").

Онлайн курстар өткізетін мұғалімдерге пайдалы болуы мүмкін. Материалдар, стехиометриямен, термодинамикамен, кинетикамен, тепе-теңдікпен байланысты, ерігіштік, тотығу-тотықсыздану және электрохимия, аналитикалық химия /зертханалық әдістер, физикалық химия, ерітінділердің қасиеттері, курс жалпы химияны қамтиды. Әрбір модуль қысқа мәтіндерді қамтиды, тақырыпты пысықтау үшін мысалдар, көптеген жүйелі құрастырылған практикалық тапсырмалар (адаптивті және мақсатты кері байланыс) және бағалаудан тұрады (4-сурет).

Кемшіліктеріне мыналар жатады: ағылшын тілін білу қажет, сонымен қатар виртуалды зертхана тек келесі операциялық жүйелерде жұмыс істейді: WindowsXP, Vista, Windows7 немесе MacOS10.5 және одан жоғары.

4-сурет. "Chemcollective" виртуалды зертханасы

Осылайша, виртуалды зертханалардың тиімділігі оқушылар өз беттерінше білім ала отырып, тәжірибе жасай алатындығында, жасаған жұмыстарының нәтижесін көре отырып, оны қайта жасау арқылы қателіктерді болдырмауға үйренеді.

Виртуалды зертхана – білім беруде цифрлық білім беру ресурстарын пайдалану сабақты көрнекі түрде, қызықты өткізуге, оқушылардың танымдық белсенділігін дамытып, зерттеушілік дағдысын қалыптастыруда, зертханалық және практикалық жұмыстарды шынайы жағдайға сай өткізуде тиімді.

Аннотация

Бұл мақалада химия пәнінен білім беруде виртуалды зертханалық жұмыстардың артықшылықтары мен кемшіліктері туралы айтылады. Виртуалды зертханаларды қолдану арқылы оқушылардың химия пәнін меңгеруге деген қызығушылықтарын арттудағы орны туралы қарастырылады.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Виртуальная лаборатория Labster [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.labster.com/>свободный (дата обращения: 20.04.2023).
2. Виртуальная лаборатория «ChemCollective» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://chemcollective.org/vlab/vlab.php> / свободный (дата обращения: 21.04.2023).
3. Недунгади, П., Р. Аман, Р., Макгрегили М.: Улучшенный заработок STEM
4. Князева Е.М. Лабораторные работы нового поколения // Фундаментальные исследования. – 2012. – №6-3. – С.587-590. – URL: <https://fundamental-research.ru/ru/article/view?id=30079>.

ҰСТАЗ – ҰЛЫЛЫҚТЫҢ, АДАЛДЫҚТЫҢ СИМВОЛЫ

Карменов Марат Шинбулатович,
Батыс Қазақстан облысы Орал қаласының
№50 жалпы орта білім беретін мектебінің
дене шынықтыру пәні мұғалімі педагог -
зерттеуші

Ұстаз... жаратылысынан өзіне айтылғанның бәрін жете түсінген, көрген, естіген және аңғарған нәрселердің бәрін жадында жақсы сақтайтын, ешнәрсені ұмытпайтын... алғыр да аңғарымпаз ақыл иесі..., мейлінше шешен, өнер-білімге құштар, аса қанағатшыл жаны асқақ және ар-намысын ардақтайтын, жақындарына да, жат адамдарына да әділ..., жұрттың бәріне... жақсылық пен ізгілік көрсетіп...қорқыныш пен жасқану дегенді білмейтін батыл, ержүрек болуы керек.

Әл-Фараби

XXI ғасырда адам баласы білімнің бар құпия- сырын ашып, үлкен дәрежеге жеткендей. Бірақ әлі де алдымызда «болашағымыз жарқын, әрі шаттыққа толы болу үшін не істеуіміз қажет?» деген сұрақ әлі де ашық қалады. Әрине, жетістікке жету үшін өмір жолында тәжірибе жинаған жанмен бірігу қажет. Сондықтан да адам өмірінде ұстаз үлкен рөл ойнайды, ол бізге өзімізді танып, білімнің шыңына ұшуымызға көмектеседі. Балаға деген махаббат пен сыйластық, төзімділік болмаса, ол бізге қол- ұшын бере алмас еді. Қаталдық пен талап ету- бала жауапкершілігін арттырып, тәрбиелеу үшін қажет. Біздің көпшілігімізге, әрине, бұл жетіспейді.

Тек қана адамгершілігі мен балаға деген сүйіспеншілігі мол, қоршаған ортадан жақсылықты көретін адам бойына өмірдегі ең жақсы қасиеттерді сіңірген: шыншылдық пен мәдениеттілік, ар- ұят пен заңды, әдептілікті қадірлеп- қастерлейтін жанды тәрбиелей алады.

Ұстаз- баланың пір тұтар мақтанышы болып, ақыл ойының түп- тамыры тереңде жататын, бейбітшілік пен тәуелсіздікті қолдайтын болашақ адамын тәрбиелеп, өсіруі қажет.

Мен біздің алтын ұя мектебімізде осындай ұстаздар өте көп деп ойлаймын. Туған еліміздің, мемлекетіміздің болашағы- олардың қолында!

Ғалым да, шахтер де бас иетін,

Ұстазым, бар сенің қасиетің.

Білім берген, ой берген, ақыл берген

Көз алдымнан кетпейді асыл бейнең ...

Осы тақырыпты алғаннан соң көп ойландым. Шындығында мұғалім барлық мамандық иесін тәрбиелейтін, оқытып үйрететін абзал жандар. «Мұғалім мамандығы – барлық мамандықтың анасы» деп, қалай дәл тауып айтқан. Ұстаз алдынан тәрбие алмайтын жан жоқ. Ұстаз берген тәрбие әрбір жанның өміріне жол сілтер шамшырақ болары анық. Ғылым иесі ғалым да, ел қорғаған батыр да, тілінен бал тамған ақын да, тегеуріні темір балқытқан жұмысшы да, егін салған диқан да, мал бағып терін төккен шопан да - бәрі ұстаздан білім, тәрбие алған. Сондықтан, ұлағатты ұстаздарға бүкіл адам баласы құрметпен бас иеді.

Өйткені, бұл мамандық иелерінің мойнына ешнәрседен хабары жоқ, мыңдаған тарыдай ғана бүлдіршіндердің бойына білім нәрін сеуіп, тәрбие ұрығын егіп, таудай азамат етіп шығару міндеті жүктелген.

Сондықтан, басқа мамандық иелерінің баршасы да ұстаздарға борыштар деп ойлаймын.

«Қыран түлегіне қайтпас қанат сыйлайды,

Ұстаз шәкіртіне талмас талап сыйлайды» демекші, ұстаз қай кездеде мектептің жүрегі, қоғамның тірегі. Әрбір тұлға өмірінде үлкен тәрбие мен таусылмас білім ошағын санасына ұялатқан ұстазын мәңгілік есінде сақтайды. Менің түсінігімдегі ұстаз – рухы таза, ой-өрісі бөлек, ұлты мен Отанының болашағы үшін тер төгіп, шыдамдылық пен табандылықтың үлгісін көрсетуші, өз бойындағы асыл қасиеттері мен білімін болашақ ұрпақтың бақыты мен кәдесіне жаратып, қоғамды өрге өркендетуші, жаңашылдықтың бастаушысы, жүрегі жылы, көңілі дарқан адам.

ФОРМАТИВНОЕ ОЦЕНИВАНИЕ НА УРОКАХ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ

Харькин Владимир Яковлевич

Западно-Казахстанская область,

«Зеленовская общеобразовательная школа

отдела образования района Бәйтерек,

учитель физической культуры, педагог-исследователь

"Образование признано одним из важнейших приоритетов долгосрочной Стратегии «Казахстан - 2030». Общей целью образовательных реформ в Казахстане является адаптация системы образования к новой социально-экономической среде. Президентом Казахстана была также поставлена задача о вхождении республики в число 50-ти наиболее конкурентоспособных стран мира. Совершенствование системы образования играет важную роль в достижении этой цели". Внедрение обновленной образовательной программы в Казахстане обусловлено тенденциями мирового развития в системе образования направленной на подготовку компетентных специалистов, готовых работать и принимать решения в быстро меняющихся социально-политических и экономических условиях. Современные изменения в методике и практике преподавания направлены на: активизацию познавательной деятельности, раскрытие потенциала и умения мыслить, создание условий для максимального развития личности, её интересов и способностей. Результатом применения данной методики, должно стать формирование собственного видения решения возникающих проблем.

В свою очередь современное общество и тенденции его развития диктуют нам требования к личности человека и учащихся в том числе. Современный человек – это всесторонне развитая личность: как психически, так и физически. Поэтому основной целью уроков физической культуры является формирование основ физической культуры, направленных на здоровое физическое развитие, приобретение спортивно-специфических двигательных навыков и физических способностей.

Изменения в системе образования немыслимы, на мой взгляд, без модернизации в системе оценивания. Ведь оценивание является важнейшим инструментом, который позволяет определить качественный уровень достижений не только учащегося, но и образования в целом.

В настоящее время система оценивания достижений учащихся занимает особое место среди современных педагогических технологий. Повышение статуса физической культуры, накладывает особую ответственность в разработке новых методологических подходов в системе оценивания достижений обучающихся. Практические занятия по физической культуре являются спорными по вопросу оценивания. Как оценить достижения обучающихся по данной дисциплине, ведь все учащиеся разные, а значит и имеет место быть разный уровень физической подготовки каждого обучающегося. В условиях же обновлённого содержания образования роль физического воспитания состоит в том, чтобы, исходя из реальных условий, предложить такие формы организации учебного процесса, которые способствовали бы формированию культуры здоровья обучающихся и её саморазвитию. А эффективность этого процесса зависит от качества организации физического воспитания в образовательной среде школы, включая в неё современные педагогические технологии, в частности систему оценивания, ориентированную на саморазвитие культуры здоровья. Реализовать современные требования к системе оценивания, а именно сделать этот процесс прозрачным, понятным, мотивирующим на самообразование способно формативное оценивание.

Формативное оценивание – целенаправленный непрерывный процесс наблюдения за учением обучающегося. Благодаря различным приемам и технологиям формативное оценивание позволяет отслеживать достижения учащихся на индивидуальном уровне, помогает вовремя устранить пробелы в знаниях, повысить учебную мотивацию, самостоятельность учащихся, что в свою очередь, помогает более полному, всестороннему развитию учащегося и повышает качество образования. И все мы прекрасно понимаем, что успешное достижение целей обучения зависит от правильно разработанных, персонализированных критериев успешности учащихся. А каковы же критерии оценивания в физической культуре? Они подразделяются на две группы: качественные и количественные. Качественные критерии успеваемости характеризуют степень овладения программным материалом: знаниями, двигательными умениями и навыками, способами физкультурно-оздоровительной деятельности, включенными в обязательный минимум содержания образования и в школьный образовательный стандарт. Количественные критерии успеваемости определяют сдвиги в физической подготовленности, складывающиеся из показателей развития основных физических способностей: силовых, скоростных, координационных, выносливости, гибкости и их сочетаний, что отражает направленность и уровни реализуемых образовательных программ.

Осуществляя оценивание подготовленности по физической культуре, учителя реализуют не только собственно оценочную, но и стимулирующую и воспитывающую функции, учитывая темп (динамику изменения развития физических качеств за определенный период времени, а не в данный момент) и индивидуальные особенности учащихся (типы телосложения, психические и физиологические особенности). При этом учителю необходимо быть максимально тактичным, внимательным, не унижать человеческое достоинство обучающегося, заботясь о повышении и дальнейшем развитии интереса к физической культуре. Ни для кого не секрет, что ученики средней школы «переживают» переходный

период своего становления как личности. Чаще всего трудности подросткового возраста связывают с половым созреванием как причиной различных психофизиологических и психических отклонений. В связи с этими изменениями у подростков может возникнуть эмоциональная неустойчивость, повышенная возбудимость, конфликтность, чувство тревоги, резкая смена настроений, депрессивные моменты. Следствием таких переживаний является снижение самооценки. Работая в классах средней школы, каждый учитель должен знать о данных особенностях и строить свою работу соответственно.

Итак, какое же место имеет формативное оценивание на уроках физкультуры? Необходимо ли? Если да, то, как осуществляется? Отвечая на этот вопрос, я хотел бы сделать ссылку на **Инструктивно-методическое письмо «Об особенностях учебно-воспитательного процесса в организациях среднего образования Республики Казахстан в 2022-2023 учебном году» (стр 238) раздел 4. Количество суммативного оценивания за раздел согласно нормативным требованиям к оцениванию учебных достижений обучающихся.** Оценивание учебных достижений обучающихся 1-11 классов по предмету «Физическая культура» проводится в соответствии с Типовыми правилами проведения текущего контроля успеваемости, промежуточной и итоговой аттестации обучающихся для организаций среднего образования, утвержденными приказом Министра образования и науки РК от 18 марта 2008 года № 125 (с дополнениями в пункт 16 приказа Министра образования и науки РК от 12.05.2022 №193). В соответствии с типовыми учебными программами (по обновленному содержанию и сокращением учебной нагрузки) по учебному предмету «Физическая культура» в 2–11 классах по итогам формативного оценивания в конце каждой четверти и учебного года по предмету «Физическая культура» выставляется «зачет»/«незачет». Суммативное оценивание не проводится. В 1-м классе оценивание не проводится. При подведении итогов во 2–11 классах и выставлении «зачет» или «незачет» педагогу необходимо руководствоваться принципами критериального оценивания, то есть, чтобы получить «зачет», обучающемуся потребуется не просто посещать уроки физкультуры, но и овладевать знаниями и умениями в области физического развития. Контрольная деятельность учителя на каждом уроке носит систематический характер, что позволяет обучающимся понять, насколько правильно они выполняют задания на этапе изучения нового материала, позволяет скорректировать индивидуальную образовательную траекторию ученика (На уроке не обязательно оценивать весь класс, оценивание проводится выборочно, в зависимости от мотивации достижения цели обучающегося).

Исходя из вышеизложенного, перед учителем встаёт вопрос: как правильно оценить учащегося, чтобы ему было понятно, за что дана оценка, и при этом не пропало желание заниматься физической культурой. Для этого необходимо рассмотреть основные принципы формативного оценивания. Оно, (**оценивание**) прежде всего, сконцентрировано на ученике (в центре формативного оценивания - ученик), направляется учителем, разносторонне, результативно, формирует учебный процесс, осуществляется с учетом как нужд учителя, учеников, так и характеристик изучаемых дисциплин, происходит непрерывно, основано на качественном преподавании. Формативное оценивание – это обратная связь для учащихся, позволяющая оценить степень достижения цели, и какие необходимы учащимся действия, чтобы улучшить результат. Это оценивание используется для того, чтобы выяснить, достигнуты ли поставленные учебные цели. Данный вид оценивания позволяет согласовать результаты оценивания с поставленными целями.

Опираясь на свой опыт и учитывая опыт своих коллег, я в своей работе использую следующие приёмы и формы формативного оценивания. Прежде всего, любой урок начинается с постановки целей перед классом. Каждый ученик должен знать, чего он должен достичь к концу урока. Для этого знакомя учеников с дескрипторами достижения целей и количеством баллов за достигнутый результат. (Дескрипторы составляю сам в зависимости от целей урока, данных в программе, с учетом уровня физических и индивидуальных

особенностей учащихся или использую сборники заданий формативного оценивания). На протяжении всего урока стараюсь поддерживать ребят, мотивируя их как устно (например, «Молодец! Отлично получилось!», «Грамотные действия, но будет ещё лучше, если...»), так и предоставляю практическую обратную связь. Данный момент очень важен для обучающихся. Ведь, зная цель, они анализируют, что у них получилось отлично, чтобы её достичь, а над чем стоит ещё потрудиться. В этом направлении немаловажным является и факт постановки вопросов. В данном случае задаётся учащимся вопросы высокого порядка: какими упражнениями мы можем развить качества (например, бег на длинные дистанции, выбегание из низкого старта, сгибание и разгибание рук в упоре)? **Почему получилось/ не получилось достичь желаемого результата?** Порой достаточно одного взгляда (что тоже является формативным оцениванием) со стороны педагога, чтобы ученик понял, по какой траектории он движется на уроке: верно или же что-то выполняет не так. Мне немного проще, ведь в основном наполняемость классов в сельской школе не высокая, но есть и классы с большим количеством детей и это порой не позволяет проверить «всех и сразу». Тогда в своей работе использую тестовые задания, или заранее заготовленные вопросы, которые направлены на то, чтобы обучающий проанализировал свои знания по данному вопросу и дал определённый ответ. А я смог для каждого учащегося определить «путь» формирования и развития тех или иных навыков. Например:

Тест № 1 по правилам игры в волейбол

Ответьте, пожалуйста, на следующие вопросы:

1. Какова продолжительность волейбольного матча?
2. Время продолжительности одной партии?
3. На сколько игровых зон делится волейбольная площадка?
4. Как производится замена игроков?
5. Объясните правило атаки со второй линии.
6. Что такое заступ при подаче?
7. Сколько времени дается игроку на проведение подачи?
8. Сколько игроков находится одновременно на волейбольной площадке во время игры?
9. Кто такой «либеро»?
10. Размер волейбольной площадки?

За каждый правильный ответ обучающийся получает один балл, которые затем суммируются и выставляются в электронный журнал. Очень важным моментом является самооценивание и взаимооценивание. Я так же стараюсь применять элементы взаимооценивания. При выполнении какого-либо упражнения или техники, прошу учащихся проанализировать свою работу или работу их товарища (например, скорость ведения мяча, расчёт расстояния от игрока до сетки, правильное положение корпуса тела, руг и ног и другое) и привело ли это к достижению поставленной цели? Для большей осознанности значимости оценивания сам выполняю комбинацию или определённый элемент техники и предлагаю ребятам оценить мою работу. Этот элемент позволяет учащимся более точно сконцентрироваться на технике и точности выполнения упражнения, подбирать спортивную терминологию и аргументировать свою оценку.

Порой учащиеся в силу своих физических особенностей не могут достичь поставленной цели к концу урока. Здесь требуется дополнительная тренировка и отработка тех или иных приёмов на последующих уроках. Выслушав оценку ребят, выполнив оценивание в «Лестнице успеха», «Светофор», «Мое настроение», «Три смайла», «Мишень настроения», проанализировав работу учащегося на уроке, сравниваю его достижения с прошлым уроком, прошлым месяцем или даже четвертью и указываю на то, что нужно ещё «подтянуть» и выставляю формативную оценку по 10-ти бальной шкале. Как уже упоминалось выше, дети очень восприимчивы и к похвале, и к порицанию. Для того, чтобы не задеть достоинство учащихся, их самооценку, отлично срабатывает письменная обратная

связь (комментарий) через электронный дневник. Здесь срабатывает «золотое правило»: хвали при всех, критикуй наедине. То, чего не следует говорить вслух, обязательно в виде комментария записываю в Кунделик, тем самым даю обратную связь родителям.

Оценивая учащихся на уроке, стимулирую их к занятиям физическими упражнениями, достижению определенных результатов в занятии физической культурой. Стремясь качественно освоить учебный материал, глубоко мотивированные учащиеся, достигают высоких спортивных результатов.

Результатом своей работы считаю не только развитие у учащихся физических качеств, но и понимание ими своей значимости для педагога, своей «нужности».

Список литературы

1. Машковцев А. Критериальное оценивание на уроках физической культуры.

Интернет-источник: <https://infourok.ru/kriterialnoe-ocenivanie-na-urokah-fizicheskoy-kulturi-1115582.html>

2. Типовая учебная программа по предмету «Физическая культура».

3. Тукубаева И. А. Психологические особенности подросткового возраста. Интернет-источник: <https://pedsovet.su/publ/28-1-0-3399>

4. Царёв В. А. Формирующее оценивание на уроке физкультуры. Интернет-источник: <https://multiurok.ru/files/formiruiushchee-otsenivanie-na-uroke-fizkultury.html>

5. Сборник заданий формативного оценивания Физическая культура 7 класс АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы» smk.edu.k

Дополнительная информация

«Светофор»

У каждого ученика имеются карточки трех цветов светофора (зеленый, желтый, красный). Учитель просит учащихся показывать карточками сигналы, обозначающие их знание/понимание или незнание/непонимание материала.

Зеленый цвет: «Я могу. У меня все получилось»

Желтый цвет: «Я не совсем уверен. Мне требуется консультация».

Красный цвет: «Я не могу. Требуется помощь».

Здорово! Хорошо... Плохо...

«Моё настроение»

Каждый ребёнок рисует в течение минуты своё настроение.

«Лестница успеха»

Ученики на ступеньках лесенки отмечают, как усвоили материал урока: нижняя ступенька - не понял, вторая ступенька - требуется небольшая помощь или коррекция, верхняя ступенька - хорошо усвоил материал и работу может выполнить самостоятельно.

«Мишень настроения»

День – это один выстрел. В какую область настроения он попал сегодня? В зависимости от этого *рисуется (наклеивается) кружок-попадание в одной из цветовых зон. Внутри – дата и мотивация.* В конце недели (четверти, месяца) вся мишень «прострелена» днями.

«Три смайла»

Учитель показывает учащимся карточки с изображением трех лиц: веселого, нейтрального и грустного. Учащимся предлагается выбрать рисунок, который соответствует их настроению.

«ҰСТАЗ ШЕБЕРЛІГІ – ОҚУШЫНЫҢ ЖЕТІСТІГІ»

Нияткалиев Тлеп Бактанович
БҚО, Теректі ауданы, Шөптікөл Н
педагог-зерттеуші

*«Адамның адамшылығы- жақсы ұстаздан»
(Абай)*

Бүгінгі қарқынды дамып, жылдам өзгеріп отырған заман талаптарына сай, лайықты ұрпақ тәрбиелеу- ұстаздардың парызы деп білемін. Президентіміз Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев «Білімді ұрпақ қалыптастыра алған мемлекет қана талабы мен талғамы күн санап жоғарылап отырған мына заманның бар қиындығын тізе бүктіріп, әлемді мойындата алады» деп атап көрсетті. Сондай-ақ, «Біз қазіргі заманның жаңаша талаптары мен үрдістеріне әрқашан сай болуымыз керек. Бұл үшін бір орында тұрып қалмай, ілгері жылжу басты мақсат болуы тиіс. Сондықтан білімі терең, ойы озық ұрпақты тәрбиелейтін ұстаздар қауымына үлкен жауапкершілік жүктеледі. Сіздердің бүгінгі шәкірттеріңіз- Қазақстанның жарқын болашағы», - деп баса айтқан болатын.

Бүгінде жаңа қоғам мұғаліміне жүктелер жүк еселене түсуде. Ұстаз қауымы алдында жай білім беру ғана емес, сонымен қатар өркениет көшіне жол бастайтын әрі ұлттық рухта сусындаған білімді, дарынды азаматтар тәрбиелеп шығару міндеті тұр. Бұл жолда мұғалімнің кәсіби шеберлігін дамыту, біліктілігін арттыру сынды мәселелер мектеп алдында тұрған жауапты іс болмақ. Тәуелсіз ел тірегі білімді ұрпақ десек, жаңа дәуірдің негізгі мәселесінің бірі- білім беру, ғылымды дамыту екендігіне ешкімнің таласы жоқ. Ұстаз қолында адам тағдыры, болашақ ел тағдыры тұр. Қазіргі оқу орындары алдындағы міндеттерді шешуде мұғалімнің кәсіптік мәдениеті басты шарт екендігі бәрімізге аян.

Осы тұрғыда ең бірінші «мұғалім дегеніміз кім?» деген сұраққа жауап алатын болсақ, мұғалім- білімді, күзиретті, зерттеуші, ұйымдастырушы, жауапты, маман, сыншы, сарапшы, ұқыпты, зияткер, тәрбиеші, адал болуы керек. Мұғалімнің бойында осы қасиеттердің барлығы болса, онда оқушыларға да толыққанды білім бере алады.

Мұғалімнің шеберлігіне тоқталар болсақ, өз пәнін терең меңгерген, кәсіби шеберлігін үздіксіз шындап отырып, тілді меңгеруі мен тіл шеберлігі келіскен, байқағыштық пен көрегендік қасиетке ие, әр жүрекке жол таба білетін жасампаз, жан-жақты, дарынды, үздіксіз, тынымсыз ізденімпаздығының арқасында, мәдениеттілігі, педагогикалық этикасы жоғары болғанда ғана шебер мұғалім атануы сөзсіз дер едім.

Қандай да бір істі өзінің нақты деңгейіне жеткізіп атқару үшін шеберлік керек. Шеберлік барлық іс-әрекеттерге де, барлық мамандықтарға тән қасиет. Шебер мұғалімнен сәтті оқушыны көреміз. Олай дейтінім, өз ісінің шебері ғана әр уақытта шәкірттерін жетістікке жетелейді және де өзі де жетістікке қол жеткізеді (Оқушылардың жетістіктері. Өткізілген іс-шаралар).

Мұғалімнің шеберлігі-педагогикалық іс- әрекетті жоғарғы педагогикалық мамандық негізінде басқара білу және өзінің алдына қойған мақсатын нәтижелі түрде іске асыра білу (Іс-тәжірибе тарату. Мұғалімнің жұмыс нәтижелері).

Білікті ұстаздан білімді шәкірт қана емес, жахандану дәуірінде өзінің ұлттық келбетін сақтай отыра әлемдік білім кеңістігінде өзін еркін сезінетін тұлға шығары анық.

«Ұстазы жақсының ұстамы жақсы», - дейді. Дана халқымыздың ұрпағы жақсы жаңалықты қолдайтын ұстаздардың ұлағатын көріп, жаңа заман көшінің алдыңғы сапында жүрері сөзсіз. Ендеше, жаңалықтың басында және оны қолдап шығармашылықпен еңбек етіп жатқан ұстаздар қауымына сәт-сапар тілеп, ұрпақ тәрбиесіндегі қиын да қызықты еңбектеріне шығармашылық табыстар тілеймін.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Мемлекет басшысы Қ.Ж.Тоқаевтың «Bilim jane Gylым!» атты тамыз форумындағы сөзі. 2019 ж.
2. Қазіргі заманғы мұғалім. «Қазақстан мектебі» журналы. 2003ж.
3. Р.Қоянбаев. «Педагогика», Алматы., 1997ж.

АЛҒАШҚЫ ӘСКЕРИ ЖӘНЕ ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ ДАЙЫНДЫҚ ПӘНІН ОҚЫТУДАҒЫ ЗАМАНАУИ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРІ МЕН МҮМКІНДІКТЕРІН ҚОЛДАНУ

Тлепкалиев Мұрат Хасанғалиұлы
Бөкей орда ауданы Саралжын ауылы
Қ.Сағырбаев атындағы мектеп-бөбекжай-балабақша
дайындық пәнінің педагог – ұйымдастырушысы
педагог-модератор

Аннотация

Қазіргі әлем білім берудің алдына жаңа міндеттер қояды, түлектерден теориялық білімді ғана емес, сонымен қатар практикалық дағдыларды, күрделі мәселелерді шешуге бейімделу мен дайындықты талап етеді. Алғашқы әскери және технологиялық дайындық (АӘТД) жастардың Отанды қорғауға, төтенше жағдайларды жеңуге және білімді нақты өмірде қолдануға қажетті құзыреттіліктерін қалыптастыруда шешуші рөл атқарады. Алайда, АӘТД оқытудың дәстүрлі әдістері көбінесе қазіргі заманғы талаптарды сәйкестендірмейді. Оқыту қажетті практикалық дағдыларды қалыптастыру үшін жеткілікті қызықты, өзекті және тиімді ұйымдастыру қажет.

Мақсаты: АӘТД оқытудағы заманауи әдістер мен мүмкіндіктерді зерделеу және талдау, олардың артықшылықтары мен кемшіліктерін анықтау, сондай-ақ оқытудың тиімділігін арттыру үшін оларды оқу процесіне енгізу бойынша ұсыныстар әзірлеу.

Міндеттері:

- АӘТД оқытуда заманауи әдістерді қолдану тақырыбы бойынша қолданыстағы әдебиеттерге шолу жасау.
- АӘТД оқытудың дәстүрлі әдістерінің негізгі артықшылықтары мен кемшіліктерін анықтау.
- АӘТД оқытуға қатысты заманауи цифрлық технологияларды, оқытудың белсенді әдістерін және басқа пәндермен интеграцияны талдау.
- Оқу процесіне заманауи әдістерді енгізудегі негізгі кедергілер мен проблемаларды анықтау.
- Заманауи әдістер мен мүмкіндіктерді қолдануды ескере отырып, оқу процесін оңтайландыру бойынша ұсыныстар әзірлеу.

Күтілетін нәтижелер: АӘТД оқытудағы заманауи әдістер мен мүмкіндіктерге жүйелі талдау жасай алады.

Әр әдістің негізгі артықшылықтары мен кемшіліктерін анықтай алады.

Білім беру мекемесінің нақты шарттары мен мүмкіндіктерін ескере отырып, АӘТД оқу процесіне заманауи әдістерді енгізу бойынша ұсынымдар әзірленді.

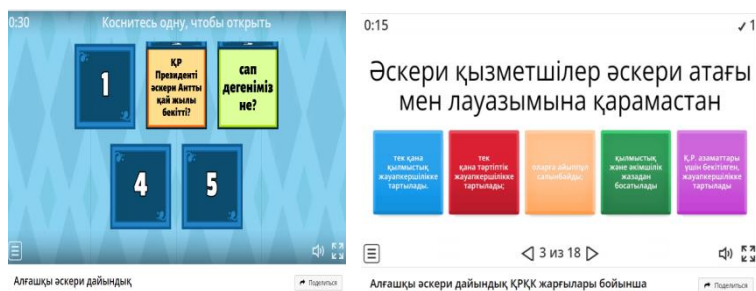
Оқушылардың практикалық дағдылары мен құзыреттіліктерін қалыптастыруға бағытталған АӘТД қазіргі заманғы оқу процесінің тұжырымдамасын құру.

Қазіргі білім беру жағдайы білім беру ортасын дамытудың жаңа тәсілдерін талап етеді. Әмбебап ақпараттандыру ғасыры оқытушыдан ақпараттық компьютерлік технологиялардың негіздерін меңгеруді талап етеді. Бүгінгі таңда интерактивті технологиялар адам қызметінің көптеген салаларында белсенді қолданылады. Оларды қолдана білу және оларды жұмыс пен оқуда қолдану өмірлік қажеттілікке айналады. Оқу орындарында интерактивті жабдық қажет. Бұл мұғалімге оқу процесін қызықты әрі есте қаларлық етуге мүмкіндік береді. Интерактивті

жабдық материалды беру мәдениетін өзгертеді, өйткені бұл жүйелер презентациялар өткізуге ғана емес, сонымен қатар топтық жұмысты ұйымдастыруға да пайдалы.

Қазіргі білім беру жағдайы мен қоғамның даму тенденциялары білім беру ортасын дамытудың жаңа тәсілдерін қажет етеді. Жалпыға бірдей ақпараттандыру ғасыры мұғалімнен басқа пән мұғалімдерімен қатар ақпараттық компьютерлік технологиялардың негіздерін меңгеруді талап етеді. Бұл біз жоғары білікті ақпараттандыру мамандары болуымыз керек дегенді білдірмейді, бірақ біз өз сабақтарымызда заманауи технологияларды қолдануға міндеттіміз. Мен әскери-патриоттық тәрбиенің маңыздылығына тоқталмаймын, өйткені бұл басқа баяндамалардың тақырыбы және қосымша түсіндіруді қажет етпейді. Оның маңыздылығы айқын. Патриоттық тәрбиенің мақсаты-жоғары әлеуметтік белсенділігі, азаматтық жауапкершілігі бар тұлғаны дамыту, руханиятқа тәрбиелеу, жағымды құндылықтар мен қасиеттерге ие, оларды Отан мүддесі үшін шығармашылық процесте көрсете алатын жеке тұлғаны қалыптастыру. Мен әскери-патриоттық тәрбиеде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды, мультимедиялық кабинеттердің ресурстарын пайдалану тәжірибесіне тоқталамын. Осы технологияларды пайдалану тәжірибесі туралы айтпас бұрын, мен АКТ-ны қолданудың оң және теріс жақтарына қысқаша тоқталғым келді.

Күнделікті өтіп жатқан дәстүрлі сабақты жанданырып, мен түрлендіріп өткізуге тырысамын, мәселен, онлайн білім беру платформаларын қолдану арқылы оқушылардың пәнге деген қызығушылығын арттырып, білім сапасының көрсеткішін өсіруге болады. Мысалы, Wordwall платформасы, презентациялық сабақтарды prezі.com сайты арқылы түсіндіріп, Kahoot, Quizz, Plickers бағдарламасын қолданып, сабақты әсерлі өткізуге болады. Сонымен қатар Wordwall платформасында әр түрлі деңгейлі тапсырмалар жасауға болады. <https://wordwall.net/ru/resource/67827959/алғашқы-әскери-дайындық>

1. Оқытудың заманауи әдістері:

Интерактивті әдістер:

Ойын жаттығулары: әртүрлі жағдайларды модельдеу, әскери және технологиялық сценарийлерге қатысу.

Жобалық оқыту: нақты міндеттер бойынша топтарда жұмыс істеу, жобаларды әзірлеу және іске асыру.

Іс әдісі: нақты жағдайларды талдау және оңтайлы шешімдерді табу.

Пікірталас әдістері: өзекті мәселелер мен мәселелерді белсенді талқылау.

Оқыту технологиялары:

Виртуалды шындық (VR): нақты жағдайларға еліктеу, қауіпті жағдайларда әрекет етуге үйрету.

Толықтырылған шындық (AR): виртуалды объектілерді нақты әлемге қабаттастыру, механизмдердің жұмысын көрсету.

Мобильді қосымшалар: оқу материалдарына қол жеткізу, тестілеу, тренажерлер.

Онлайн платформалар: интерактивті курстар, вебинарлар, бейне сабақтар.

2. Заманауи әдістердің артықшылықтары:

Мотивацияны арттыру: оқытудың қызықты форматтары, практикалық бағыт.

Дағдыларды дамыту: Топта жұмыс істеу, мәселелерді шешу, сыни тұрғыдан ойлау.

Білімді тереңдету: интерактивті материалдар, ақпаратты визуализациялау, өзекті деректерге қол жеткізу.

Уақыт пен ресурстарды үнемдеу: онлайн оқыту, виртуалды зертханалар.

3. Қазіргі әдістердің кемшіліктері:

Іске асырудың күрделілігі: оқу бағдарламаларын өзгерту, жаңа әдістемелер әзірлеу қажеттілігі.

Тікелей байланыстың болмауы мүмкіндігі: онлайн форматтардың басым болуы.

4. Инновацияларды енгізу бойынша ұсыныстар:

Мақсаттар мен міндеттерді анықтау: оқушылардың нақты дағдыларын анықтау.

Қолайлы әдістерді таңдау: оқушылардың дайындық деңгейін, қол жетімді ресурстарды, пәннің ерекшеліктерін ескеру.

Біртіндеп енгізу: жеке элементтерден бастау, жаңа әдістерді қолдануды біртіндеп кеңейту.

АЭТД оқытуда заманауи әдістер мен мүмкіндіктерді қолдану қазіргі жағдайда күрделі мәселелерді шеше алатын мамандарды оқыту мен даярлаудың тиімділігін арттыруға ықпал етеді. Инновацияларды енгізу оқу процесінің ерекшеліктері мен қолжетімді ресурстарды ескере отырып, жоспарлы түрде жүзеге асырылуы тиіс екенін атап өту маңызды.

Компьютерлік технологиялармен жұмыс істеу кезінде мұғалімнің рөлі де өзгереді, оның негізгі міндеті-оқушылардың жеке басының дамуын, олардың шығармашылық ізденістерін қолдау және бағыттау. Оқушылармен қарым-қатынас ынтымақтастық және бірлескен шығармашылық принциптеріне негізделген. Мұндай жағдайда бүгінгі таңда қалыптасқан оқу жұмысының ұйымдастырушылық формаларын қайта қарау сөзсіз: оқушылардың дербес, жеке және топтық жұмысын ұлғайту, оқытудың түсіндірме-иллюстрациялық әдісі басым дәстүрлі сабақтан кету, іздеу және зерттеу сипатындағы практикалық және шығармашылық жұмыстардың көлемін ұлғайтады.

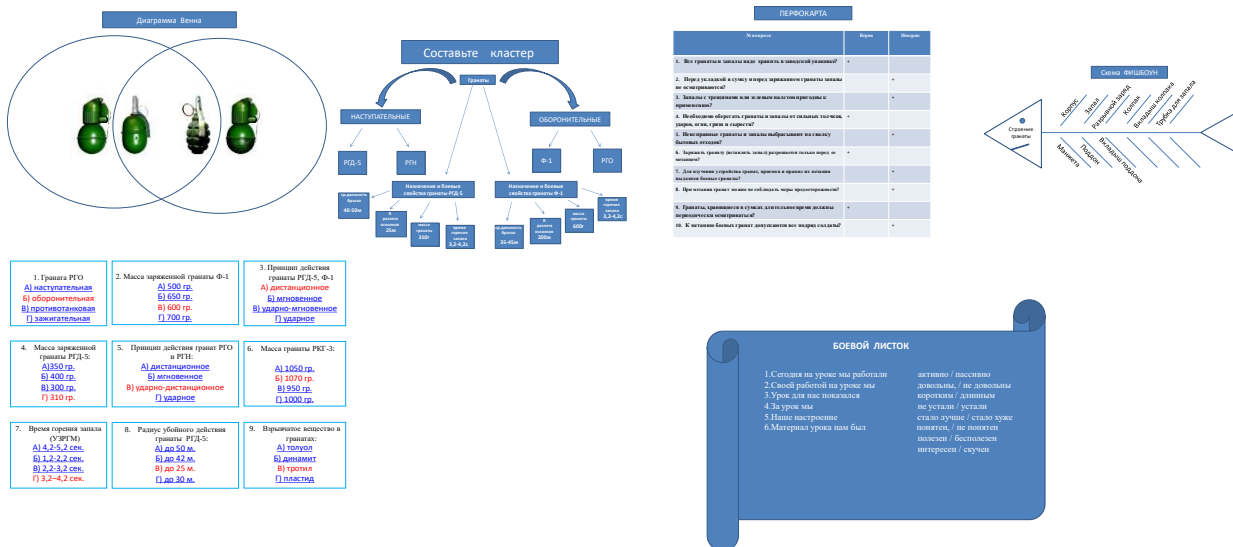
Осы мақсатта мен өз тәжірибемде ақпараттық коммуникациялық технологиялар модулін қолдануды күшейтемін. Бұрын мен компьютерді пайдалану мен оның мүмкіндіктеріне көп мән бермедім, бұл менің сабақтарымда маңызды емес деп ойладым.

Ақпараттық-компьютерлік технологияларды қолдану маған пәнді оқытуда жаңа мүмкіндіктер ашады. АКТ-ны қолдана отырып, алғашқы әскери және технологиялық дайындық сияқты пәнді оқу балаларға сабақ элементтерін құруға қатысуға мүмкіндік береді, бұл оқушылардың пәнге деген қызығушылығын дамытуға ықпал етеді. Цифрлық ғасырда АКТ қолдану өмірлік қажеттілікке айналды. Мұнда интерактивті тақтаны пайдалану, бейне - аудио бейнелерді түсіру, презентациялар, флипчарттар жасау, ата-аналардың, тәрбиешілердің, құрдастарының сұхбаттары, мысалы, телефонға немесе бейнекамераға түсіріліп, содан кейін орнатылып, көрсетілетін кең көкжиекті экраннан көрсетуге ұсынылады. АКТ-ны қолдану маған сабақтың әртүрлі кезеңдерінде көмектеседі.

Мысалы, сабақтың кіріспе бөліміндегі ұйымдастыру кезеңінде мен кейінгі жұмыстың мақсаты мен мазмұнын түсіндірдім. Бұл кезеңде тақырыпты және зерттеуге арналған сұрақтар тізімін көрсететін слайдтарды көрсеткен жөн. Мұндай ақпаратты экранда көрсету жұмысты тездетіп, жеңілдетеді. Үлгерімі жоғары оқушылардың үй тапсырмасын тексеру кезінде мен күрделі тапсырмалар беріп, оған жауап ретінде олар қысқа хабарламалар мен слайдтармен презентациялар дайындайды, содан кейін оларды сабаққа енгізіп, көрсетеді. Үй тапсырмасының бұл түрінің мотивациялық және танымдық әсері, әрине, бұрынғыдан әлдеқайда жоғары болды. Жаңа материалды зерделеу кезінде сабаққа арналған презентациялар оқушыларды жаңа материалды түсіндіруге тартуға мүмкіндік берді. Оқушылар интерактивті тақтадағы мәтінге сүйене отырып, анықтамалар береді. Сабақтың соңғы бөлігінде оқушыларға танымдық қызығушылықты сақтау үшін тестілеу түрінде қорытынды бекіту материалы беріледі. АКТ модулін қолдана отырып, сабақты қорытындылау

кезінде мен оқушыларға таныс слайдтар интерактивті тақтаның экранында көрсетілген презентацияны қосып, зерттелген материалдың мазмұнын қысқаша еске түсірдім.

Сабақтағы АКТ Венн диаграммасын толтыру, кластер құру, Балық қаңқасы түріндегі Фишбоун схемасын толтыру кезінде, сондай-ақ оқушылар дұрыс емес жауап табуы керек перфокартамен жұмыс істеу кезінде және әрине, флипчартпен жұмыс істеу кезінде қолданылады

АКТ модулін сабақта қолданудың арқасында сабақтың қарқыны анағұрлым серпінді және қарқынды болады, оқу мәселелерін толық, түсінікті және эмоционалды түрде қамтуға, проблемалық жағдайлар жасауға мүмкіндік туады.

Сабақ барысында АКТ бейнелерді қарау түрінде қолдануға болады.

Сабақтарымыз АКТ модулін қолдану нәтижесінде мен әр оқушыны жақсы біліп, оның ерекшеліктерін ажыратып, әрқайсысының ерекшеліктерін ескеретін етіп сабақ құра бастадым. Топтағы жұмыс атмосферасы маған жоспарланған барлық нәрсені жүзеге асыруға мүмкіндік береді, бұл қажетті материалды белсенді игеруге және берік білуге мүмкіндік береді. Мұндай сабақтар барысында оқушылар айналасындағы адамдарға қарамастан өз ойларын білдіруге үйренеді. Заманауи компьютерлік технологияларды қолдану оқушылардың өз іс-әрекеттерін өз бетінше жоспарлау, бағалау және түзету қабілетін дамытуға көмектеседі, олардың мотивациясын, танымдық белсенділігін арттырады, интеллектуалды қабілеттерін, ақпаратты табу және өңдеу қабілетін дамытады, ой-өрісін кеңейтеді, сонымен қатар оқу деңгейінің динамикасы артады, оқушылардың пәнге деген көзқарасы өзгереді. Танымдық белсенділік деңгейі артады. АКТ қолдану оқушының іс-әрекетінің сипатын өзгертеді, оны оқу материалын дербес игеруге бағыттауға, жұмыстың фронтальды формаларынан жеке тұлғаға ауысуға, мұғалім мен оқушының өзара әрекеттесу сипатын өзгертуге, мұғалімнің іс-әрекетінің нәтижелерін бағалаудан өзін-өзі бағалауға және өзара бағалауға көшуге мүмкіндік береді. АКТ-ны қолдана отырып, оқушылардың алғашқы әскери және технологиялық дайындық сабақтарындағы танымдық белсенділігі өзгереді, бұл оқушының оқу процесінде АКТ қолдану арқылы оқу процесінің объектісінен оның субъектісіне айналуымен түсіндіріледі. АКТ қолдану оқу процесінде танымдық белсенділікті дамытуда жоғары нәтижелерге қол жеткізуге ықпал етеді. АКТ-ны қолдану оқушылардың іс-әрекеті оқушылардың өзін-өзі дамыту және өзін-өзі тәрбиелеу процестерін жандандыруға ықпал етеді, алғашқы әскери және технологиялық дайындық пәнін оқу барысында әр оқушының жетістігіне қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Оқытуда ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолдану оқушылардың оқуын ынталандырады және берілген материалды зерттеуге танымдық қызығушылықты дамытады. Интерактивті тақтаның көмегімен мен оқушыларға олар ойлануы керек жағдайларды, сондай-ақ сабақтарға арналған презентацияларды, флипчарттарды көрсетемін. Интерактивті тақтаны пайдалану мұғалімнің уақытын үнемдейді және оқушыларға өздерін дәлелдеуге мүмкіндік береді.

Интерактивті технологиялар мұғалімге ақпаратты жақсы меңгеру үшін қызықты атмосфера құруға көмектеседі. Интерактивті тақталар ақпарат берудің дәстүрлі тәсілін өзгертіп қана қоймайды, сонымен қатар сыныпта топтық жұмыс жасауға көмектеседі. Интерактивті тақталарды пайдалану қызығушылықты, зейінді және қабылдауды арттырады.

Сурет 1. Интерактивті тақтаны пайдалану

Оқушылар «Атыс дайындығы» тарауының бөлігі болып табылатын «Калашников автоматы мен пулеметі» тақырыбынан өткен кезде, мен автоматтың суреті бар слайдты көрсетіп, олардан бүгінгі тақырып туралы болжамдар сұрадым. Оқушылар қызығушылық танытып, көптеген жауаптар дайындап, суретті пайдаланып сабақ тақырыбын ашты. Мұғалім оқушыға ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолданудың пайдасын аша алады: үй тапсырмасын орындау кезінде, жаңа тақырыпты ашу кезінде және электронды оқулықта тест тапсырмаларын орындау кезінде.

Сурет 2. Электрондық оқулық арқылы тест тапсырмаларын орындау
Электрондық оқулықтарды пайдалану оқушыға өз білімін толықтыруға және шығармашылық жұмыстармен айналысуға мүмкіндік береді. Оқушылар орындайды: өткен параграф бойынша тапсырмалар және тарау бойынша тест. Олар сонымен қатар практикалық бөлімді зерттеуге бағытталған анимациялық тапсырмаларды орындай алады.

Мультимедиялық құралдар сабақтың форматын өзгертуге мүмкіндік береді: суреттер, аудио және бейнематериалдар.

Компьютер мен мультимедиялық технологияны бірқатар сабақтарға қолдана отырып, мен келесідей қорытынды жасаймын:

- * мультимедиялық технологиялар оқу процесін жылдамдатады;
- * олар білім алушылардың пәнге деген қызығушылығының күрт өсуіне ықпал етеді;
- * материалды игеру сапасын жақсартады;
- * оқу процесін жекелендіруге мүмкіндік береді;
- * бағалаудың субъективтілігін болдырмауға мүмкіндік береді.

Компьютерлік бағдарламалар нашар ынталандырылған және ынталы оқушылар үшін қызығушылық тудырады. Нашар ынталы оқушылар аз жұмыс істейді, бірақ оқу еңбегінен қанағат алады. Оқушылар осындай сабақта іздеу жұмыстарына терең бойлауға мүмкіндік алады.

Нәтижесінде, ақпараттық технологиялардың оң және теріс жақтары бар деген қорытынды жасауға болады. Алайда, бұл шешімнің сөзсіз екенін және ерте ме, кеш пе, бәрібір болатынын түсіну маңызды. Бұл білім беру жүйесінің эволюциясындағы келесі кезең.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Жолдасова Б.Б. «Использование инновационных технологий в преподавании». «Білім», № 5, 2007 г.

2. Руководство для учителя. (2012) Использование информационно коммуникационных технологий в обучении (61-73 стр.) Жолдасова Б.Б. «Использование инновационных технологий в преподавании». «Білім», № 5, 2007 г.

АЛҒАШҚЫ ӘСКЕРИ ЖӘНЕ ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ ДАЙЫНДЫҚ САБАҚТАРЫНДА АҚПАРАТТЫҚ-КОММУНИКАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ ЖОЛДАРЫ

Карашов Амангелды Калимуллаевич
Жәнібек ауданы, Жәнібек ауылы
«№1 мектеп-лицейінің алғашқы әскери және
технологиялық дайындық пәнінің педагог –
ұйымдастырушысы педагог - модератор

Аннотация

Қазіргі уақыттағы білім беру қызметкерлерінің алдында тұрған басты мақсат-еліміздегі білім беруде халықаралық деңгейге көтеру және білім сапасын көтеру, жеке тұлғаны қалыптастыру, қоғам қажеттілігін өтеу, оны әлемдік білім кеңістігіне кіріктіру болмақ. Біріккен Ұлттар Ұйымының шешімімен «XXI ғасыр-ақпараттандыру ғасыры» деп аталады. Бүгінгі басты мәселеміз - білім сапасы десек, осы білім сапасын арттырудың тиімді жолы – білім беру жүйесінде түрлі ақпараттық технологияларды қолдану. Келешек қоғамымыздың мүшелері – жастардың бойында ақпараттық мәдениетті қалыптастыру қоғамның алдында тұрған ең басты міндет.

Компьютер білім алушы үшін қоршаған әлемді танудың табиғи құралы болып табылады. Олай болса сабақтарды компьютердің, ақпараттық технологиялық құралдардың көмегімен өткізе білу–керек күттірмейтін өзекті мәселелердің бірі.

Жаңа ақпараттық технологиялар дегеніміз–білім беру ісінде ақпараттарды даярлап, оны білімалушыға беру процесі.

Білімалушылардың білімін дамыту үшін жаңа ұғым, жаңа үлгі, жаңа тәсілдер керек деп ойлаймын.

Қазақстан Республикасы Президентінің 2010 жылғы 7 желтоқсандағы №1118 Жарлығымен Қазақстан Республикасындағы білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы қабылданды. Бағдарламада «E-learning» электронды оқыту жүйесі бойынша білім беру сапасын және басқару тиімділігін арттыру үшін оқу процесін автоматтандыру, педагогтар мен оқушыларды ең жақсы білім беру ресурстарына және технологияларына тең қол жеткізуін қамтамасыз ету мақсаты атап көрсетілді.

Қазіргі таңда елімізде білім беру жүйесінде жаңашылдық қатарына ақпараттық кеңістікті құру енгізілді. Ақпараттандыру жағдайында оқушылар меңгеруге тиісті білім, білік, дағдының көлемі күннен күнге артып, мазмұны өзгеріп отыр. Білім беру саласында ақпараттық - коммуникациялық технологияларды пайдалану арқылы білімнің сапасын арттыру, білім беру үрдісін модернизациялаудың тиімді тәсілдері пайдаланылуда және одан әрі жетілдірілуде.

Кәсіптік білім беруде ақпараттық технологияларды пайдалану мен оқушылардың ақпараттық күзіреттілігін қалыптастыру қазіргі заман

талабына сай ақпараттық технологияларды, электрондық оқулықтарды және Интернет ресурстарды пайдалану оқушының білім беру үрдісінде шығармашылық қабілетін дамытуға мүмкіндік береді.

Алғашқы әскери дайындық азаматтарды Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің қатарында әскери қызмет атқаруға дайындық жүйесінің бір бөлігі болып табылатындықтан, қазіргі кезеңде «Алғашқы әскери дайындық» пәнін оқыту Қазақстан Республикасының Конституциясы, Қазақстан Республикасының Әскери доктринасы, «Қазақстан Республикасының Қарулы Күштері және Қорғанысы туралы» және «Әскери міндеттілік және әскери қызмет туралы» Қазақстан Республикасының заңдарының талаптарына сәйкестікте жүзеге асып отыр.

Алғашқы әскери дайындық – Қазақстан Республикасы азаматтарын Қарулы Күштерде, басқа да әскер және әскери құрамаларда қызмет етуге дайындайтын мемлекеттік жүйенің негізгі құрамы болып табылады. Алғашқы әскери дайындық меншік түрі мен ведомствалық бағыныштылығына қарамастан, барлық типтегі жалпы білім беретін мектептерде, орта арнаулы оқу орындарында (колледждерде), кәсіптік- техникалық мектептерде (кәсіптік мектеп) әскерге шақырылуға дейінгі және әскерге шақырылу жасындағы білім алушы жастардың міндетті оқытылатын пәні болып табылады. Әскери-патриоттық тәрбие алғашқы әскери дайындықпен тығыз ұштастырыла отырылып, жастардың әскери істі жақсы меңгеруіне, төтенше жағдайларда қорғанудың тәсілдері мен құралдарын дұрыс пайдалана білуіне ықпал ете алуы қажет.

Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінде қызмет ету туралы түсінігін және әскери іс негіздері бойынша оқушылардың білімдерін қалыптастыру, оқушылардың өмірлік қабілеттері мен дағдыларының дамуын қалыптастыруға ықпал ету. ҚР ҚК туралы Заң қабылдануына байланысты білім беру саласы мен мектептегі АӘД сабағына мемлекеттік пән мәртебесі беріліп, әскерге даярлау мен жас жеткіншекке отаншылдық тәрбие беру жұмысына Үкімет тарапынан көңіл берілуде. Пәннің міндеті – келешекте Отанын, жерін, елін қорғай алатын, ұлттық намысы мол, жігерлі ұл, қыз тәрбиелеу, әскер қатарына сауатты, моральдық жағынан дайын азамат даярлау. Оқытудың жаңа ақпараттық-коммуникациялық технологияларын меңгеру - қазіргі заман талабы.

Алғашқы әскери дайындық пәні сабақтарында ақпараттық - коммуникациялық технологияларды пайдаланудың тиімділігі:

- оқушының өз бетімен жұмысы;
- аз уақытта көп білім алып, уақытты үнемдеу;
- білім-білік дағдыларын тест тапсырмалары арқылы тексеру;
- қашықтықтан білім алу мүмкіндігінің туындауы;
- қажетті ақпаратты жедел түрде алу мүмкіндігі;
- іс-әрекет, қимылды қажет ететін пәндер мен тапсырмаларды оқып үйрену;
- оқушының ой-өрісін дүниетанымын кеңейтуге де ықпалы зор.

Мұғалім сабағында ақпараттық – коммуникациялық технологияларды пайдалану арқылы оның тиімділігін жүйелі түрде көрсете біледі. Ақпараттық - коммуникациялық технологияны пайдалану оқытудың тиімді әдістерінің бірі деп ойлаймын.

Ақпараттық - коммуникациялық технологияны меңгеру күзіндеттілігін қалыптастырудың басты мақсаты – білімалушыларға ақпаратты беру, түрлендіру және оны қолдану білімдерімен қаруландыру, олардың компьютерлік технологияны өз қызметтеріне еркін, тиімді пайдалана алу қабілеттерін қалыптастыру. Оқушы тұлғасының дамуына ықпал жасайтын электрондық оқулықпен сабақтар жүргізудің негізгі міндеттері оқушылардың базалық білім, ептілік, дағдыларын игеру жүйесін жетілдіру, оқыту үрдісінде теориялық және өнімділік ой құрастыру әрекеттері арқылы танымдық қабілеттерін белсендіру, танымдық қызығулары арқылы оқуға деген мотивациясын дамыту, оқу материалын игеруде және оқу іс-әрекеттерінде жете ұғынуға талпындыру, өзіндік жұмыстарының ізденісті-зерттеу түрлерін ұйымдастыру, оқу үрдісінде компьютерлік технологияларды қолдану, әр түрлі шапшаңдықпен және әр түрлі көлемді оқу материалын игерудің мүмкіншілігін ашу. Басқаша айтқанда, бұл кеңістікке ең алғаш еніп, оны жүйелі және кәсіби бағытта енуін қамтамасыз ететін мұғалім. Бүгінгі күні ақпараттар ағымы өте көп. Ақпараттық ортада жұмыс жасау үшін кез келген педагог өз ойын жүйелі түрде жеткізе алатындай, коммуникативті және ақпараттық мәдениеті дамыған, интерактивтік тақтаны пайдалана алатын, Он-лайн режимінде жұмыс жасау әдістерін меңгерген мұғалім болуы тиіс.

Алғашқы әскери дайындық пәнінде ақпараттық – техниканы тиімді пайдаланудың тағы бір жолы, бұл электронды оқулықтарды қолдану болып табылады. Электрондық оқулық арқылы түрлі суреттер, видеокөріністер, дыбыс және музыка тыңдатып көрсетуге болады. Бұл

әріне, мұғалімнің тақтаға жазып түсіндіргенінен әлдеқайда тиімді, әрі әсерлі. Меңгерілуі қиын сабақтарды компьютердің көмегімен оқушыларға ұғындырса, жаңа тақырыпқа деген баланың құштарлығы оянады. Компьютерлер мен интерактивті тақта оқушылардың тілдік құзіреттілігін, шығармашылық мүмкіндігін дамыту құралы ретінде пайдалану интеллектуалдық, эстететикалық және ақпараттық сауаттылығын арттыруға көмектеседі, ал көрнекі құрал ретінде пайдалану оқу-танымдық үрдіс тиімділігін арттырады. Бұл жерде электронды лекцияны электрондық почта арқылы жіберу. Барлық нәрсе виртуалды болып кетпеуінде қадағалаған жөн. Мысалы, кестеге сай саптық дайындық кезінде саптық дайындықты арнайы орындарда өткізу.

Электрондық оқулық пән оқытушылары үшін бұл күнделікті дамытылып отыратын ашық түрдегі әдістемелік жүйе, оны сабақта қолдану оқытушының шығармашылықпен жұмыс жасауына, белсенділігін арттыруына мол мүмкіндік береді.

Сонымен қатар электрондық оқулықтарды сабақта пайдалану кезінде оқушылар бұрын алған білімдерін кеңейтіп, өз бетімен шығармашылық тапсырмалар орындайды. Әрбір оқушы таңдалған тақырып бойынша тапсырмалар мен тарау бойынша тест жұмыстарын орындап, анимациялық практика тапсырмаларымен жұмыс жасауға дағдыланады. Электрондық оқулық арқылы түрлі суреттер, видеокөріністер, дыбыс және музыка тыңдатып көрсетуге болады. Бұл, әріне мұғалімнің тақтаға жазып түсіндіргенінен әлдеқайда тиімді, әрі әсерлі. Меңгерілуі қиын сабақтарды компьютердің көмегімен оқушыларға ұғындырса, жаңа тақырыпқа деген баланың құштарлығы оянады деп есептеймін. Осылайша оқыту құралдарының бірі – электрондық оқулық. Ол оқушыларды даралай оқытуда жаңа ақпараттарды жеткізуге, сондай-ақ игерілген білім мен біліктерді тестік бақылауға арналған бағдарламалық құрал.

Білім беру жүйесін ақпараттандыру мен ақпараттық – коммуникациялық технологияны сабақта пайдалану оқушының пәнге қызығушылығы мен білім сапасын арттырып, шығармашылық шабытын шыңдап, ғылыми көзқарасын қалыптастырып, бәсекеге қабілетті тұлға даярлауда қоғамның даму жолдарын анықтайтыны сөзсіз. Сондықтан да мектеп оқушыларын ғылым мен білімнің қоғамға қажетті деңгейімен қамтамасыз ету, олардың отандық, ұлттық және әлемдік мәдениет арналарымен сусындату басты міндет. Өйткені егеменді елдің ертеңі оқу білімнің тереңдігімен өлшенеді.

Үздіксіз өзгеріп отырған әлем адамнан қабілет пен қажеттіліктерді дамытуды талап етеді. Тәжірибе көрсетіп отырғанындай бұрын оқушының ойлау қабілетін, оқу, көру, есту арқылы дамытсақ, қазір ақпараттық технологияларды пайдаланып оқытудың ролі ерекше.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011 – 2020 жылдарға арналған Мемлекеттік бағдарламасы // Егемен Қазақстан. 2010, 16қазан
2. Мұхамбетжанова С.Т., Мелдебекова М.Т. Педагогтардың ақпараттық–коммуникациялық технологияларды қолдану бойынша құзырлылықтарын қалыптастыру әдістемесі. Алматы. ЖШС «Дайыр Баспасы», 2010 ж.
3. Жолдасова Б.Б. Инновациялық технологияларды білім беруде қолдану. Білім, №5, 2007 ж.

АЛҒАШҚЫ ӘСКЕРИ ЖӘНЕ ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ ДАЙЫНДЫҚ САБАҚТАРЫНДА АҚПАРАТТЫҚ - КОММУНИКАЦИЯЛЫҚ ЖӘНЕ БЕЛСЕНДІ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ПАЙДАЛАНУ ЖОЛДАРЫ

Қалмағанбетов Аманкелді Елкелдиевич

Шыңғырлау ауданы, Ақшат ауылы

А.Тихоненко атындағы орта жалпы білім беретін мектебінің алғашқы әскери
және технологиялық дайындық пәнінің педагог –
ұйымдастырушысы, педагог - сарапшы

Аннотация

Тәуелсіз ел тірегі – білімді ұрпақ десек, жаңа дәуірдің күн тәртібінде тұрған мәселе - білім беру, ғылымды дамыту. Өркениет біткеннің өзегі, ғылым, тәрбие екендігіне ешкімнің таласы жоқ. Білім ордасы – мектеп, ал мектептің жаны – мұғалімдердің басты міндеті – өз ұлтының тарихын, мәдениетін, тілін қастерлей және оны жалпы азаматтық деңгейдегі рухани құндылықтарға ұштастыра білетін тұлға тәрбиелеу.

Мұғалімдердің алдына қойылып отырған басты міндеттердің бірі – оқытудың әдіс – тәсілдерін жетілдіру және заманауи педагогикалық технологияны меңгеру. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында «Білім беру жүйесінің басым міндеттерінің бірі – оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу» деп көрсетілген.

Жаңа педагогикалық технология – мұғалімнің кәсіби қызметін жаңартушы және сатыланып жоспарланған нәтижеге жетуге мүмкіндік беретін іс – әрекеттер жиынтығы. Заманауи технологияларда басты міндет – оқушының оқу – танымдық әрекетін жандандыра отырып, алға қойған мақсатқа толықтай жету.

Оқыту үрдісін жандандыру оқушылардың оқу материалының теориялық мазмұнын игеру жөніндегі еңбекті тиімді ұйымдастыру және олардың тәжірибелік іскерлігі мен дағдыларын қалыптастыру болып табылады. Оқу үрдісінің тиімділігі мен сапасы мұғалімнің әдістемелік дайындығы және сабақ жүргізу тәсілдері мен әдістеріне, жаңа педагогикалық технологиялық технологияларды игерулеріне тікелей байланысты болады.

Әскери-патриоттық тәрбие алғашқы әскери дайындықпен тығыз ұштастырыла отырылып, жастардың әскери істі жақсы меңгеруіне, төтенше жағдайларда қорғанудың тәсілдері мен құралдарын дұрыс пайдалана білуіне ықпал ете алуы қажет. Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінде қызмет ету туралы түсінігін және әскери іс негіздері бойынша оқушылардың білімдерін қалыптастыру, оқушылардың өмірлік қабілеттері мен дағдыларының дамуын қалыптастыруға ықпал ету. ҚР ҚК туралы Заң қабылдануына байланысты білім беру саласы мен мектептегі АӘТД сабағына мемлекеттік пән мәртебесі беріліп, әскерге даярлау мен жас жеткіншекке отаншылдық тәрбие беру жұмысына Үкімет тарапынан көңіл берілуде. Пәннің міндеті – келешекте Отанын, жерін, елін қорғай алатын, ұлттық намысы мол, жігерлі ұл, қыз тәрбиелеу, әскер қатарына сауатты, моральдық жағынан дайын азамат даярлау. Әскери пәндерді оқыту арқылы Қазақстан Республикасы азаматын тәрбиелей отырып, оқыту арқылы адамгершілік-рухани тұрғыда егемен еліміздің ұлттық сана-сезімі мен намысы оянған, рухани ойлау дәрежесі биік, мәдениетті, еңбекқор, бойында білімге негізделген ізгілікті қасиеттері қалыптасқан азамат тәрбиелеу.

Алғашқы әскери және технологиялық дайындық сабақтарында ақпараттық – коммуникациялық және белсенді технологияларды пайдалану арқылы оқушыларға сапалы білім берудің мүмкіндіктері және пайдаланудың тиімділігі:

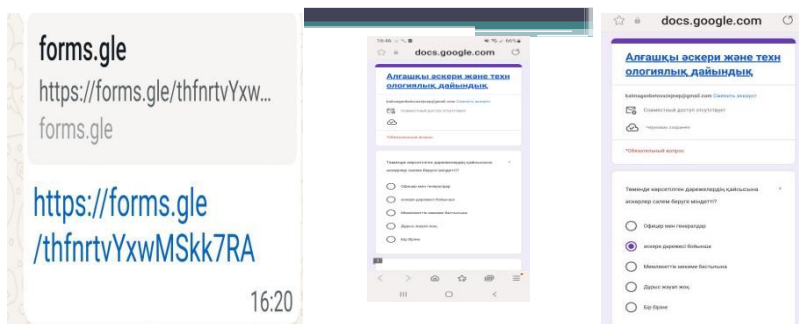
- оқушының өз бетімен жұмысы;
- аз уақытта көп білім алып, уақытты үнемдеу;

- білім-білік дағдыларын тест тапсырмалары арқылы тексеру;
- қашықтықтан білім алу мүмкіндігінің туындауы;
- қажетті ақпаратты жедел түрде алу мүмкіндігі;
- іс-әрекет, қимылды қажет ететін пәндер мен тапсырмаларды оқып үйрену;
- оқушының ой-өрісін дүниетанымын кеңейтуге де ықпалы зор.

Алғашқы әскери дайындық пәнінде ақпараттық – техниканы тиімді пайдаланудың тағы бір жолы, бұл электронды оқулықтарды қолдану болып табылады. Электрондық оқулық арқылы түрлі суреттер, видеокөріністер, дыбыс және музыка тыңдатып көрсетуге болады. Сонымен қатар электрондық оқулықтарды сабақта пайдалану кезінде оқушылар бұрын алған білімдерін кеңейтіп, өз бетімен шығармашылық тапсырмалар орындайды. Әрбір оқушы таңдалған тақырып бойынша тапсырмалар мен тарау бойынша тест жұмыстарын орындап, анимациялық практика тапсырмаларымен жұмыс жасауға дағдыланады.

Компьютерді АӘТД сабақтарында ақпараттандыру, кәсіби бағдар беру барысында тиімді пайдалануға болады.

Пән бойынша оқушылардың білім тексеру, мониторинг жүргізу жолында түрлі платформаларды тиімді пайдалануға болады. Сондай платформалардың бірі forms.gle (гуглформа) арқылы тест сұрақтарын жүктеп, оқушыларға ұсынуға болады. Оқушылардың белгіленген жауаптары және % көрсеткіші мұғалімге ақпарат болып түседі.

Білім беру жүйесін ақпараттандыру мен ақпараттық–коммуникациялық технологияны сабақта пайдалану оқушының пәнге қызығушылығы мен білім сапасын арттырып, шығармашылық шабытын шыңдап, ғылыми көзқарасын қалыптастырып, бәсекеге қабілетті тұлға даярлауда қоғамның даму жолдарын анықтайтыны сөзсіз.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Білім берудегі жасанды интеллект. https://ust.kz/word/bilim_berydegi_jasandy_intellekt-331159.html
2. Мұхамбетжанова С.Т., Мелдебекова М.Т. Педагогтардың ақпараттық – коммуникациялық технологияларды қолдану бойынша құзырлылықтарын қалыптастыру әдістемесі. Алматы. ЖШС «Дайыр Баспасы», 2010 ж.
3. Жолдасова Б.Б. Инновациялық технологияларды білім беруде қолдану. Білім, №5, 2007ж.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҚАРУЛЫ КҮШТЕРІНДЕ ҚЫЗМЕТ ЕТУДІҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ МЕН ТҮРЛЕРІ

Исмагулов Асхат Утегенович

Бәйтерек ауданы, Қ.Қайсенов атындағы жалпы
орта білім беретін мектебінің алғашқы әскери және
технологиялық дайындық пәнінің педагог– ұйымдастырушысы,
педагогика ғылымдарының магистрі,
педагог - сарапшы

Аннотация

Қазақстан Республикасының Қарулы Күштері 1992 жылы 7 мамырда құрылды. Global Firepower мәліметтері бойынша, бүгінде Қазақстанның әскери персоналының жалпы саны 77 мың адамды құрайды, оның 45 мыңы – жұмыс істеп тұрған әскери және 32 мыңы әскерилендірілген құрамаларға жатады.

Отандық ӘК үш бөлімшеден тұрады: Құрлық әскерлері, Әуе қорғанысы күштері, Әскери-теңіз күштері. Олардың барлығы дерлік нөлден жасалған.

Әсіресе 7 Сәуірде 30 жасқа толған әскери-теңіз күштерін құру үшін жұмыс істеу керек болды. Әр елдің Әскери-теңіз күштеріне мүмкіндігі бола бермейді. Ол кезде жас мемлекет өзінің кемелері, қару-жарақтары мен құжаттары жоқ еді. Сондықтан, бірінші кезеңде қорғаныс ведомствосының басшылығы қиындықтарға тап болды. Әскери-теңіз қызметін реттейтін құжаттар жай болған жоқ. Сондықтан Ақпарат қазақстандық шындыққа бейімделген ескі кеңестік құжаттардан алынды. Алыс шет елдер де өз тәжірибелерімен бөлісті. Бірінші Әскери-теңіз базасы Ақтауда 1993 жылдың күзінде пайда болды.

Дәл осы сәттен бастап елдің Әскери-теңіз күштерінің бөлімдері мен бөлімшелерінің құрылуы басталды.

Кемелер, техника, қару-жарақ үнемі жаңартылып отырады, оларды сатып алу керек, пайдалануды үйрену керек. Алайда, кадрларды даярлау мәселесі маңызды мәселе болды. Әскери-теңіз күштерінің әскери қызметшілері Ресей, Германия, Түркия, Қытай, Үндістан, Пәкістан оқу орындарында оқыды. Жоғарыда аталған елдердің тәрбиеленушілері өзара тәжірибе алмасу үшін қазақстандық әскери институттарда да білім алды. Каспий маңы мемлекеттерімен бірлескен оқу-жаттығулар, халықаралық, бірлескен оқу-жаттығулар көп болды. 2003 жылы Әскери-теңіз күштері Қарулы Күштердің тәуелсіз формасы ретінде құрылды. Бүгінде қазақстандық Әскери-теңіз күштері, оның ішінде Каспийдегі мұнай аймақтарының қауіпсіздігін қамтамасыз етеді және өзінің жауынгерлік шеберлігін жетілдіруді жалғастыруда.

Мемлекет басшысы ерекше көзге түскен әскери қызметшілерге мемлекеттік наградаларды тапсыру рәсімі барысында еліміздің қорғаныс қабілетін арттыру мен қауіпсіздігін нығайту Қазақстанның мызғымас басымдығы болып табылатынын тағы да атап өтті.

"Қазақстан-бейбіт мемлекет. Біз барлық шет елдермен достық қарым-қатынаста боламыз. Біз мемлекеттер арасындағы кез келген мәселелерді бейбіт жолмен шешу қажет деп санаймыз. Алайда, біз немқұрайлылық таныта алмаймыз, кез-келген жағдайда сергек болу маңызды. Еліміздің қорғаныс қабілеті мен қауіпсіздігін нығайту – маңызды міндеттердің бірі", – деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Жаңа стратегиялық бөлімшелер және ұшқышсыз авиация Қазіргі заманғы талаптарды ескере отырып, қазіргі уақытта ел ҚК әскери бөлімдері жетілдірілуде, жаңа бөлімшелер

құрылуда. Осылайша, ҚР Қарулы күштерінің құрамында қаладағы әскери іс-қимылдарға бейімделген бөлімшелер құрылатын болады. Бұл туралы ҚР Қарулы Күштері Бас штабы Жедел жоспарлау департаменті бастығының орынбасары Дәурен Абдуллин ағымдағы жылдың сәуір айында Орталық коммуникациялар қызметінде өткен брифингте мәлімдеді.

"Урбанизацияланған аумақтарда іс-әрекетке бейімделген бөлімшелер құру жоспарлануда. Десанттық-шабуылдау әскерлерінің жауынгерлік қабілетін арттыру жөніндегі шаралар өзектендірілуде. Іске асырылған іс-шаралар десантшылардың жылдам және батыл әрекеттердегі "әмбебап" құрал ретіндегі рөлін арттыруға мүмкіндік берді. Стратегиялық бағыттар бойынша дербес топтар құру жалғасуда. Бұл жұмыс шекарашылардың, Ұлттық ұланның және ТЖМ - нің құтқару бөлімдерін дамытумен тығыз ынтымақтастықта жүргізілуде", - деді Дәурен Абдуллин. Ол сондай-ақ бас штапта пилотсыз авиациялық кешенді дамыту департаменті құрылғанын айтып, қазіргі уақытта пилотсыз аппараттарды қолданбай бірде-бір қарулы қақтығыс өтпейтінін атап өтті.

Қазақстан Президенті Астанадағы бүкіл армия кеңесінде сөйлеген сөзінде армияны технологиялық жаңғыртудың маңыздылығын атап өтті.

"Қазіргі заманғы қару-жарақ пен техниканың, әсіресе жоғары дәлдіктегі зақымдау құралдарының, дрондар мен роботтық кешендердің үлесін арттыру қажет. Әскерлердің ұтқырлығын арттыру үшін әскери-көліктік авиация мен жауынгерлік машиналар паркін ұлғайту қажет", - деп тапсырды ол.

Бұл ретте, жоғарыда айтылғандай, шешімдер қабылдаудың жеделдігін арттыруға және жауынгерлік бөлімшелердің әлеуетін арттыруға ерекше назар аударылатын болады.

Жалпы, қарулы күресті жүргізу тәсілдері соңғы уақытта айтарлықтай өзгерістерге ұшырауда.

"Қарулы күресті жүргізу тәсілдерінде елеулі өзгерістер орын алуда. Әскери іс - қимылдардың барысы мен нәтижесіне алыс қашықтықтағы атыс қаруының жоғары дәлдіктегі құралдарының, пилотсыз авиацияның, барраждайтын оқ-дәрілердің болуы, арнайы операциялар күштерін, сондай-ақ ақпараттық кеңістікте күрес құралдарын қолдану әсер етеді", - деді ОКҚ брифингінде ҚР Қарулы Күштері Бас штабы Жедел жоспарлау департаменті бастығының орынбасары Дәурен Абдуллин.

Ол танкке қарсы және тасымалданатын зениттік-зымырандық кешендермен жабдықталған аумақтық қорғаныс күштері сәтті қолданылатынын атап өтті. Артиллерияның, әсіресе батареяға қарсы күрестің, танк әскерлерінің, инженерлік қамтамасыз етудің өзектілігі жойылмайды. Барлау, камуфляж және логистика рөлінің маңыздылығы расталды. Алайда, әскери қызметшілердің моральдық-психологиялық тұрақтылығы, бөлімшелердің жауынгерлік білімі және әк пен тұтастай мемлекеттің жұмылдыру дайындығы шешуші мәнге ие екені сөзсіз.

Әскери ұшқыштар күрделі аэробатика дағдыларын үйренеді. Жауынгерлік дағдыларды жетілдіру-армияның жауынгерлік қабілетінің негізі. Мәселен, мысалы, әуе қорғанысы күштерінің армиялық авиация ұшқыштары жаттығулар аясында тікұшақтарды күрделі ұшыру дағдыларын игеруде. Ұшу тапсырмаларын орындау барысында Экипаждар қарапайым және күрделі пилоттау, ұшу, қону, шартты жау объектілерін барлаумен маршрут бойынша ұшу, қону үшін берілген ауданға кіру және ауада іліну элементтерін пысықтайды. Жауынгерлік жұптар құрамындағы ұшқыштар таулы шатқалдардан өту, шыңдар мен жартас учаскелерін айналып өту, тікұшақтарды теңіз деңгейінен 3 мың метр биіктікте орналасқан алаңдарға отырғызу кезінде тікұшақтарды басқару дағдыларын жетілдіреді.

Сонымен қатар, таулы жерлерде авиацияны тиімді қолдануға және қарсы тұруға мүмкіндік беретін өте төмен биіктікте ұшулар пысықталуда тасымалданатын зениттік-зымырандық кешендермен жарақтандырылған қарулы құралымдарға.

Әскери қызметшілерді әлеуметтік қолдау "Отбасы Банктің" деректері бойынша 13 мыңға жуық әскери қызметші Банктің қолданыстағы бағдарламалары шеңберінде қарыз алды. Бұл

ретте, "жаңа баспана" бағдарламасы шеңберінде тұрғын үй төлемдерін алушылар үшін мөлшерлемелер қарапайым клиенттерге ұсынылатын мөлшерлемелерден төмен. Бастапқы жарна 50% болатын тұрғын үй төлемдерін алушылар үшін аралық қарыздар бойынша аралық мөлшерлемелер 6% құрайды, бұл тек әскери қызметшілерге берілетін ең төменгі мөлшерleme.

Жақында Орталық коммуникациялар қызметіндегі алаңда өткен брифинг барысында Бас штаб бастығы - ҚР Қарулы Күштері Құрлық әскерлері бас қолбасшысының бірінші орынбасары Қаныш Әбубәкіров көптеген банктер әскерге шақырылушыларға қызмет көрсету кезінде қандай да бір кредиттік міндеттемелерден босатылатын кредиттік демалыс туралы ұсынысты қолдағанын хабарлады.

Сонымен қатар, 70-тен астам ЖОО үздік әскери қызметшілерді тегін оқыту туралы бастаманы қолдады.

"Біз жылына үш мыңға жуық азаматқа осындай мүмкіндік беруді жоспарлап отырмыз", - деді Қаныш Әбубәкіров.

Ал Отан алдындағы әскери борышын орындаған және екі жыл бойы қызмет өткерген жастар ҰБТ тапсырусыз Қазақстанның кез келген жоғары оқу орнының ақылы бөлімшесіне түсе алады.

Қазақстан Президенті 5 мамырда Астанада өткен бүкіл армия кеңесінде сөйлеген сөзінде әскери қызметшілер үшін жастарға қоғамда өз орнын табуға көмектесетін әлеуметтік лифтердің болуы маңызды екенін атап өтіп, әлеуметтік қолдау шараларын кеңейтуді тапсырды.

"Қазір бұл бағытта белсенді жұмыс жүргізілуде: әскери қызметтен өткен жастар үшін жоғары оқу орындарына түсу үшін жеңілдіктер қолданылады. Мерзімді сарбаздар несиелерді өтеу бойынша міндеттемелерден уақытша босатылады. Сондай-ақ, егер қаласаңыз, олар қызмет барысында белгілі бір мамандық ала алады. Жалпы, әскери қызметшілерді әлеуметтік қолдаудың осындай шараларын кеңейту керек", - деді Мемлекет басшысы.

Президент қазақстандық әскери қызметшілердің лайықты жалақысы болуы керек деп мәлімдеді.

"Биыл әскери ұшқыштардың жалақысы осы салада жұмыс істейтін оқытушылар мен дәрігерлер сияқты орта есеппен 60% - ға өседі. 2024 жылы әскери атағы үшін айлық жалақы 30% - ға өседі", - деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Қазіргі уақытта әскери қызметшілерді зейнетақымен қамсыздандыру мәселесі қаралуда, сондай-ақ сержанттар мен офицерлерді әлеуметтік қолдау жөніндегі жұмыс жалғастырылатын болады.

Қазақстанның "көк дулығалары"

Қазақстандық әскери қызметшілер БҰҰ бітімгершілік миссияларына белсенді қатысады. Қазақстанның бітімгершілік қызметінің тарихы 2000 жылы басталды. Ел Президентінің Жарлығымен қазақстандық бітімгершілік батальоны құрылды. Ал 2003 жылы қарқынды дайындықтан кейін "Қазбат" әскери қызметшілері Ирактағы АҚШ пен НАТО қамқорлығымен бітімгершілік операцияға кірісті ("Ирак бостандығы" операциясы).

2003-2008 жылдар аралығында операцияға барлығы 270-тен астам әскери қызметші қатысты. Қазақстанның "көгілдір дулығалары" Мина алқаптарын тазарту және суды тазарту бойынша тапсырмаларды орындады. Бес жыл ішінде әрқайсысы алты айдан тұратын жеке құрамның он ротациясы өтті.

Иракта қазақстандық мамандар 4,5 миллионнан астам түрлі оқ- дәрілерді-миналарды, зымырандар мен снарядтарды жойып, 6718 текше метр суды тазартты. Қазақстандық әскери дәрігерлер американдық "Дельта" базасының медициналық тобында жұмыс істеуге үнемі тартылды, онда олар негізінен террористік шабуылдардан зардап шеккен жергілікті тұрғындарға медициналық көмек көрсетті.

2015 жылы "Қазақстан Республикасының бітімгершілік қызметі туралы" Заң қабылданды, ол елдің Қарулы Күштерінің ұлттық контингентінің бітімгершілік операцияларға қатысуын реттеудегі мемлекеттің міндеттері мен құзыреттерін айқындайды.

2014 жылдан бастап 45 қазақстандық офицер БҰҰ-ның Батыс Сахара, Кот-д'Ивуар және Ливан миссияларына әскери бақылаушылар мен штаб офицерлері ретінде қатысты.

2018 жылдан бастап-БҰҰ-ның Ливандағы уақытша күшінің миссияларында бітімгершілік бөлімшесінің құрамында 520 қазақстандық әскери қызметші. 2022 жылғы маусымда Парламент Мемлекет басшысының Қазақстан Қарулы Күштерінің бітімгершілік контингентін Орталық Африка Республикасындағы тұрақтандыру жөніндегі БҰҰ көпсалалы кешенді миссиясына, Конго Демократиялық Республикасындағы тұрақтандыру жөніндегі БҰҰ миссиясына, Малидегі тұрақтандыру жөніндегі БҰҰ көпсалалы кешенді миссиясына және БҰҰ уақытша күшінің Орталық Африка Республикасындағы тұрақтандыру жөніндегі миссиясына қатысу үшін шамамен 430 әскери қызметшіні жіберу туралы ұсынысын қолдады. Ливан.

Қазіргі уақытта Африкадағы миссияға 250 әскери қызметші дайындалуда.

"Қазақстанның бітімгершілік операцияға қатысу аясы кеңеюде. Соңғы 10 жылда 600-ден астам әскери қызметші Біріккен Ұлттар Ұйымының контингентінде қызмет етіп, тәжірибе жинақтады. Қазір Африкадағы миссияға 250 адам дайындалуда",-деді Қорғаныс министрі Қазақстан Президенті, ҚР Қарулы Күштерінің Жоғарғы Бас қолбасшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың қатысуымен өткен бүкіл армия кеңесінде.

Бүгінгі таңда Қазақстан посткеңестік кеңістік елдерінің арасында шет елдерде орналасқан бітімгершілік саны бойынша жетекші елдердің бірі болып қала береді. Айта кету керек, Қазақстан Global Firepower әлемдік рейтингінде 145 елдің әскери күші бойынша 63-ші орында тұр. Рейтинг армия мен әскери бөлімдердің саны, қорғаныс шығындары, жауынгерлік Арсенал саны және армияның жауынгерлік қабілетіне әсер ететін басқа аспектілер сияқты 60 түрлі факторларға негізделген. Алайда, сарапшылардың пікірінше, қару – жарак, техника, кемелер-жемісті іс. Ең бастысы-елдің қарқынды дамуы үшін тұрақты қаржыландыру. Егер ел қарқынды дамитын болса, ЖІӨ пайызы елдің қорғаныс қабілетін дамытуға жұмсалады, жаңа әскери техника сатып алынады. Биыл елдің әскери бюджеті елдің ЖІӨ-нің 1% шегіне дейін ұлғайтылды.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. military-kz.ucoz.org
2. .wikipedia.org/wiki
3. www.kt.kz/rus/interview/armiya_stala_esche_silnee_i_sovremennee
4. sarbaz.kz/analitika
5. Начальная военная и технологическая подготовка. Рихтер А.И., Яковенко В.Л.

АЛҒАШҚЫ ӘСКЕРИ ЖӘНЕ ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ ДАЙЫНДЫҚ САБАҚТАРЫНДА ТӘРБИЕНІҢ АЛАТЫН ОРНЫ

Рахмет Нурхасан Нурланұлы

Теректі ауданы, Ұзынкөл жалпы білім беретін
мектебінің алғашқы әскери және технологиялық
дайындық пәнінің педагог – ұйымдастырушысы,
педагог - сарапшы

Аннотация

Алғашқы әскери дайындық пәнін жан – жақты меңгерту мақсатында қазіргі педагогикалық технологиялар, сабаққа қойылатын талаптарды, оқушыларды жеке тұлға ретінде дамытуға арналған әдістемелерді меңгеруіміз қажет.

"Адамға ең бірінші білім емес, тәрбие керек, тәрбиесіз берілген білім - адамзаттың қас жауы, ол келешекте оның өміріне қауып әкеледі" деп ұлы ғалым, философ Әбу Насыр әл-Фараби айтқандай, өскелең ұрпаққа жан-жақты тәрбие беруді жетілдіріп отыру басты парызымыз.

XX ғасырдың басындағы ұлт зиялылары отансүйгіштік қасиеттерді қалыптастырып, дамытуда ұлттық тәрбиені бірінші кезекке қойды. Білім мен ғылымды және тәрбиені өркениетке жетудің төте жолы санаған Алаш ардақтысы Жүсіпбек Аймауытов «Тәрбиеге әсер беретін өскен орта, ата - ананың тәрбиесі. Соңғысы күшті болмаса, бара - бара адамды замандас, жолдастың азғырып, не түрлі жаман мінезді жұқтыратыны белгілі», - деп жазды. Жақсы жігіт он бесінде баспын дейді, жаман жігіт отыз бесінде жаспын дейді, - деп халық жеке тұлғаның мәдениеттілігі мен елжандылығының жастайынан-ақ белгілі болатындығын дәлелдеген.

Қазіргі уақытта армия мен флоттың жаңа қару мен және техникамен жарақтануына байланысты жас жауынгерлерді оқыту мен тәрбиелеу міндеті едәуір күрделенді, қысқа мерзім ішінде қазіргі қаруды меңгеру, өзінің тәуелсіз демократиялық Отанының лайықты қорғаушысы болу - жауапты іс, сондықтан әрбір жасөспірім мектеп қабырғасынан бастап өзін әскери қызметке дайындауға, өз Отаны – Тәуелсіз Қазақстан халқы алдындағы азаматтық жауапкершілігін кәміл ұғынуға тиіс. Орта оқу орындарында бастауыш әскери дайындық курсы мен жастарға ҚР ҚК қатарында қызмет етуге дайындалуына көмектеседі. Оның бағдарламасы шақырылған жастарды ҚР ҚК-де қазіргі заманғы қару мен әскери техниканы қысқа мерзімде меңгере алуы үшін жас сарбазды дайындау көлемінде әскери істі оқып-үйренуін көздейді. Алғашқы әскери дайындық жастарды патриотизм мен интернационализм, демократиялық қоғам және оған шексіз берілгендік, Отанға және Қарулы Күштерге деген сүйіспеншілік, әскери борышты мүлтіксіз орындауға әзірлік рухында тәрбиелеуге бағытталған. Отанды қорғау әрбір азаматтың парызы. Елімізде Отанның қорғаушысы болуды армандайтын ұлдар мен қыздар білім алуда екендігін айта кету керек. Олар Қазақстан тарихын терендетіп оқиды, алғашқы әскери дайындық сабағына аса бір ынтамен қатысып, болашақта тәуелсіз еліміздің мақтан тұтар аяулы ұлдары - Бауыржан Момышұлы, Талғат Бигелдинов, Тоқтар Әубәкіров сынды халқының құрметті азаматы болуды армандайды.

Конституциялық міндеті мен парызы болып табылады деп көрсетілген. Ғасырлар бойы халқымыз ұрпағын ізгілікке, өз елін сүюге баулып келеді. Бұл берік қалыптасқан дәстүрді ұлттық тәрбиенің өзегі, діңгегі десе де болады. «Атаның ұлы болма, адамның ұлы бол» дей келіп, адамның ұлы болуы үшін кісіге «Нұрлы ақыл, ыстық қайрат, жылы жүрек» керектігін ұлы Абай да жеріне жеткізе өсиет етіп кетті. Бұл өсиет, пікірлер бүгінгі мектебімізде жеке

тұлғаны патриотизм рухында тәрбиелеудің темірқазығы. Алғашқы әскери дайындық пәнін оқытудың негізгі міндеті: жастарға әскери патриоттық білім беру мен қатар оларды әскер қатарына дайындаудағы алғашқы баспалдақ.

Пәнді оқу барысында мектеп оқушылары: Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері, олардың ерекшелігі, қарулы күштердің жарғылары, тактикалық дайындық, Әскери топографиялық және азаматтық қорғаныс, медициналық білім негіздерімен танысады.

Бүгінгі таңда адамзат саласының қай қажеттілігін алсақ та, қауіпсіздікті қамтамасыз ететін басты қару – білім. Сондықтан да бүгінгі мектеп – жаңа қоғам мектебі, бүгінгі ұрпақ – бәсекеге қаблетті елдің ұрпағы болуы тиіс. Еліміз егемендік алғалы бері білім саласында бірнеше реформа жүргізіп, білім саласына түбегейлі өзгерістер енгізілетіндігі мәлім болып отыр. Ендеше дәл қазіргі таңда мектеп мұғалімі – еркін де белсенді, өз қызметінің нәтижелігін болжай отырып, тынымсыз еңбек пен төзімді, шығармашылық шабытты серік еткен жаңалыққа жаны құмар жан болуы керек. Өйткені, тәуелсіз елдің болашағы жас ұрпақ қолында болса, сол жас ұрпақтың тағдыры ұстаздардың қолында. Қарқынды да жылдам даму үстіндегі жаһандану дәуірінде өмір сүріп отырған бүгінгі ұрпақты бәсекеге қаблетті, әлеуетті, білім мен ғылымның негізін жетік меңгерген әрі алған білім мен білігін қай жерде, қалай жұмсауды білетін, өз бетінше білім алуға бейім жеке тұлғаны тәрбиелеу басты міндеттің бірі. Бұл тұрғыдан алғанда Алғашқы әскери дайындық пәнін жан – жақты меңгерту мақсатында қазіргі педагогикалық технологиялар, сабаққа қойылатын талаптарды, оқушыларды жеке тұлға ретінде дамытуға арналған әдістемелерді меңгеруіміз қажет. Жас ұрпақты отаншылдық рухтағы адамгершілігі жоғары тағлымы биік азамат етіп тәрбиелеу үшін әр мұғалім жас ұрпаққа білім беру барысында Ж.Аймауытовтың «сабақ беру – үйреншікті жәй ғана шеберлік емес, ол жаңадан жаңаны табатын өнер» деген сөздерін есінде сақтап, шеберлік шыңына ұмтылса деп ойлаймын. Оқушы бойына әскери патриоттық білімді қалыптастыруға қажетті білім білік дағдыларды меңгерудің тиімді тәсілдердің бірі ретінде бүгінгі күнде «Кембриж әдісі» деген атаумен білім беру жүйесіне енгізіліп жатқан. Бұл әдістің негізгі мақсаты: әр оқушының тұлғалық қаблетін дамыту іскерлік дағдыларын қалыптастыру сын тұрғысынан ойлай алатын, дербес өзіне сенімді тұлғаны қалыптастыру болып табылады.

Қарулы Күшіміздің алдыңғы сапында қазақ жастарының тұруы, олардың бір кісідей ынтымақпен топтасуы, Ата заңымызда көрсетілген қасиетті борышын, перзенттік парызын орындауы - Отанға, Атамекенге деген сүйіспеншіліктің негізгі мазмұны, имандылық пен адамгершіліктің басты өлшемі. Ал мектепте жастарға әскери патриоттық тәрбиені жеткізу үшін және әскери қызметті түсіндіру мақсатында алғашқы әскери дайындық оқытушы-ұйымдастырушысы тағайындалған. Қарулы Күштердің қатарында әскери қызметшілердің құрамын білімді және спортпен шыңдалған, жүрегінде от жалындаған азаматтармен толтыру үшін мектеп жастарына әскери жетекшінің әскери патриоттық тәрбиені түсіндіруінің (әскери тақырыпта әңгімелер қозғау, әскери кездесулер өткізу және т.б.) және әскери патриоттық тәрбиеге қатысты іс-шаралар ұйымдастыруының (әскери спорт жарыстары, әскери ойындар және т.б.) пайдасы көп. Алғашқы әскери дайындық пәнін оқу барысында оқушылар азаматтардың, Қазақстан Республикасын қорғау жөніндегі Конституциялық құқықтарын ұғынуға, ҚР Қарулы Күштерінің сипаты мен мақсатын, әскери іс пен азаматтық қорғаныстың негіздерін анықтап түсінуге тиіс, Қазақстан Республикасының Қарулы Күштеріндегі мерзімді әскери қызметке шақырылған кезде мерзімді әскери қызметті өткерудің жағдайларына қысқа мерзімде бейімделіп, өздеріне сеніп тапсырылған қару-жарақ пен жауынгерлік техниканы меңгеру үшін жас сарбазды дайындау көлемінде қажетті білім, практикалық машықтанушылық, мінез-құлық орнықтылығын қалыптастыруы тиіс. Алғашқы әскери дайындық бөлімінің кіріспе бөлімінен бастап, әрбір тақырыптары жастардың бойында терең патриоттық сезім қалыптастырады деп айтсақ болады. Оқытушы кіріспе сабақты өткізуде оқушыларды әскери қызметке және Қазақстан Республикасын қорғауға дайындаудың маңызына, алғашқы әскери дайындық курсының оқу міндеттерін орындауға байланысты

моральдық-психологиялық және дене күшті шоғырландырудың қажеттілігіне ерекше көңіл бөледі.

«Қарулы Күштер Қазақстан Республикасының егемендігі күзетінде» тарауындағы «Қазақстан Республикасының мемлекеттік нышандары. Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің нышандары және әскери бөлімнің жауынгерлік туы» тақырыбында мемлекеттік нышандарды зерделеуге ерекше мән беріледі. Пәннің міндеті келешекте Отанын, жерін, елін қорғай алатын, ұлттық намысы мол, жігерлі ұл-қыз тәрбиелеу, әскер қатарына сауатты, моральдық жағынан дайын азамат даярлау. Сабақ барысында ұжымдық қорғаныс жұмыстарына, сабақтан тыс уақытта жаттығу жұмыстарын өткізуге аса көңіл бөлінеді. Ұжымдық қорғаныс жұмыстары алғашқы әскери дайындықты оқытудың негізгі бір бөлімі. Оқушылар теориялық сабақта алған білімдерін ұжымдық қорғаныс жұмыстары кезінде іске асырып, өздерінің білімдерін, біліктілік дағдыларын арттырады. Патриоттар даярлаудағы жауапкершілікті неғұрлым терең сезініп, бар мүмкіндікті пайдаланып, шыныққан да, шымыр отансүйгіш азаматтар даярлау ісінде алғашқы әскери дайындық пәні мұғалімдеріне үлкен талап қойылады. Сондықтан оларға өз ісінің жетік маманы болу жеткілісіз, сонымен қатар білімді, тың ақпараттардан хабары мол болуы шарт.

Елімізде өскелең ұрпақтың Отанға деген патриоттық сезімін ояту және одан әрі арттыру мақсатында мынандай ұсыныстар айта кетуді жөн көріп отырмыз. Қазір жас жауынгерлердің әскери қызметі туралы бейнефильмдер шығарылып, телеарнада арнайы әскери жаңалықтар қызметі жұмыс істеу қажет.

Мемлекеттік тілде әскери кітаптар шығарылуы керек. Сонымен қатар, қайтадан еліміздегі әскери-патриоттық бағыттағы клубтардың жұмыстарын жаңғырту маңызды. Яғни, қандай да әскери сала болмасын Құрлық әскері, Әуе қорғанысы, Ішкі әскері, Шекара қызметі тағы да басқа әскери ұйымдармен өз көлемінде тығыз бірлесе әрекеттесу мәселесін алға қою. Әскери жетекшілерді де жай қалдырмай оларды марапаттау, құрметтеу жақтарын қарастыру қажет. Алғашқы әскери дайындық оқытушы-ұйымдастырушыларға арнайы мерекелік күн тағайындап, ол күні жастармен әскери патриоттық тәрбиелік іс шаралары ұйымдастырылғаны дұрыс. Әскери дайындық енді дамып келе жатқанда қолдау көрсетіп, жастардың еліміздің лайықты азаматы болып өсуіне ат салысуымыз керек.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған Мемлекеттік бағдарламасы // Егемен Қазақстан.
2. 2010, 16 қазан .wikipedia.org/wiki
3. «Білім», № 5, 2007 ж.
4. АӘТД оқулығы 2019 ж.

III. ШАҒЫН ЖИНАҚТАЛҒАН МЕКТЕП БӨЛІМІ

«ШАҒЫН ЖИНАҚТЫ АУЫЛ МЕКТЕПТЕРІНДЕГІ БІЛІМ БЕРУ ПРОЦЕСІН ЦИФРЛАНДЫРУДА «MICROSOFT TEAMS» ПЛАТФОРМАСЫНЫҢ МҮМКІНДІКТЕРІН ТИІМДІ ПАЙДАЛАҢУ» («MICROSOFT-KAZAKHSTAN» ЖОБАСЫН МАСШТАБТАУ НЕГІЗІНДЕ)

Успанова Жайнагуль Балдырхановна
*«Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің
білім басқармасы» КММ «Әдістемелік
орталық» КММ» әдіскері, «Microsoft-Kazakhstan»
жобасының үйлестірушісі*

В выступлении рассматриваются аспекты внедрения цифровых технологий в образовательный процесс в сельских МКШ. Реализуемый в СКО проект направлен на модернизацию учебного процесса, повышение качества образования и доступности образовательных ресурсов для учащихся и педагогов данных школ.

С цифровизацией образовательной деятельности возникает возможность интеграции современных обучающих платформ и инструментов. При этом применение технологий Microsoft позволяет создавать интерактивные и адаптивные учебные материалы, соответствующие потребностям учащихся.

Солтүстік Қазақстан облысының әдістемелік орталығының ғылыми-әдістемелік жұмысының қорытындысы білім беру жобаларының жұмыс нәтижесінен көрініс тапты, олардың ішінде: «Білім сараптамасы», «Бірлестік», «Тірек», «Қолдау», «Серіктестер» «Microsoft Kazakhstan» және т.б. жобалар өңірлік деңгейде жүзеге асырылды, олардың қызметі облыстың білім беру кеңістігінің тұрақты мониторингіне негізделді. Проблемалық аймақтарды анықтау - орталық әдіскерлеріне әдістемелік көмекті жоспарлауға және түзетулер енгізуге мүмкіндік берді.

Менің жұмысымның бір бағыты – «Microsoft Kazakhstan» жобасын шағын жинақты мектептің білім беру процесін цифрландыру және әдістемелік тұрғыда көмек көрсету.

2022 жылдың желтоқсан айында ҚР Оқу-ағарту министрлігі «Microsoft» компаниясымен ынтымақтастық меморандумға қол қойды. Меморандум аясында білім саласын цифрландыру арқылы қазақстандық ауыл мектептерінің білім сапасын жақсартуда жаһандық бәсекеге қабілеттілігін арттыру және білім беруді цифрлық трансформациялау.

Солтүстік Қазақстан облысындағы ауыл мектептерінің 77 %-ы шағын жинақты мектептер болғандықтан, 2023 жылғы қаңтар айынан бастап «Microsoft» компаниясымен бірлескен «Майкрософт Казахстан» жобасы жүзеге асырылды.

Аталған жобаның мақсаты – «MS Teams» платформасында ауылдық шағын жинақты мектеп педагогтері мен білім алушыларына сапалы білімді қолжетімді ету, заман талабына сай оқу процесін цифрландыруда қала мектептері мен ауыл мектептері арасындағы білімдегі алшақтықты қысқарту, сонымен қатар педагогтер мен білім алушылардың цифрлық сауаттылық күзінеттіліктерін арттыру.

Жобаны іске асырудың дайындық кезеңінде облыстық білім басқармасы Б.Алтынсарин атындағы ҰБА-мен бірлесе жобаны іске асыру құжаттарын әзірледі. Жоба

аясында 2022-2023 оқу жылында 8 тірек және 17 магнитті мектептің 107 педагогі тегін, өздігінен біліктілік арттыру курстарынан өтіп, сертификатталды.

2023-2024 оқу жылы жобаны масштабтау және әрі қарай дамытуда 40 шағын жинақты мектептің интернет жылдамдығы артты, 223 педагог, 2031 білім алушы және 26 педагогтен жасақталған жобалық топ құрылды. 26 педагог тәлімгер ретінде шағын жинақты мектеп педагогтеріне оқу- әдістемелік тұрғыдан жетекшілік жүргізді.

Аталған жоба аясында педагогтер «Microsoft Learning» сайтының «MS Teams» платформасында жұмыс жүргізу және оқытуды ұйымдастыру бойынша білім алып, біліктіліктерін арттырды. Педагогтер курс барысында «21-ғасырдың білім беру дизайны», «MS Teams платформасының негізгі функциялары», «Minecraft Education» сынды модульдерді меңгерді.

Біліктілік арттыру курсынан өткен педагогтер өздігінен платформада сабақтар өткізуге машықтанды. Сабақ барысында тірек мектебінің педагогтері қашықтан шалғайдағы магнитті мектеп білім алушыларына цифрлық платформада онлайн сабақтар ұйымдастырып, жүргізді. Цифрлық платформаны пайдаланып, жүргізілген сабақтар ауыл мектебінің білім алушылары мен педагогтеріне білім берудің жаңаша форматын ұсына отыра, қатысушылардың әлеуметтенуі мен коллаборацияға түсуіне, ұжымдаса ортақ мақсатқа жетуге таптырмас мүмкіндіктің бірі болды десек те болады.

«Microsoft Teams» платформасы білім саласын цифрландыруды ғана көздемей, сапалы контентті дұрыс таңдауда, оны бідім алушылар үшін өңдеп, сабақта тиімді қолдануға үйретті.

Бұған дейін әр педагог өз сыныбымен ғана сабағын өткізсе, жоба аясында педагогтер бірнеше ауыл мектептерінің білім алушыларына, педагог ассистенттеріне, қашықтан сабақ өткізуге бейімделе бастады. Педагогтің әрбір қашықтан өткізген сабағы ашық сабақ ретінде қаралып, оған тәлімгер-педагогтер, аудандық білім бөлімі мен облыстық білім басқармасын мамандарымен, Ы.Алтынсарин атындағы ҰБА-ның ғалымдары қатысқан республикалық деңгейдегі таңдау сабағы ретінде қаралып, педагогтердің кәсіби өсуіне қолдау көрсету мақсатында кері байланыстар беріліп отырды.

Платформаның тағы бір басымдығы педагогтер кабинетінен шықпай білім алушылар, ата-аналар және әріптестермен қауіпсіз цифрлық ортада қарым- қатынас жасай алды.

2023-2024 оқу жылында жобаның ауқымы кеңейіп, жобаға оқу- әдістемелік көмек пен ғылыми- әдістемелік сүйемелдеу жүргізіле, аудандық, облыстық және республикалық деңгейде түрлі оқыту семинарлары мен экспресс-сессиялар өткізілді.

Атап айтқанда өткен оқу жылында «Microsoft Teams - ең тиімді оқыту құралдарының бірі»; «Оқу үрдісін цифрландырудың ерекшеліктері»; «Шағын жинақты ауыл мектептеріндегі білім беру процесін цифрландыруда «Microsoft Teams» платформасының мүмкіндіктерін тиімді пайдалану»; «Ауылдық тірек және шағын жинақты мектептерде жекелеген пәндерді оқытудың инновациялық әдістерін енгізу» тақырыптарына облыстық және республикалық семинарлар онлайн және офлайн форматта ұйымдастырылып, педагогтер әріптестермен тәжірибе алмасты.

Жүргізілген жоба аясында «Математика», «Физика», «География», «Информатика», «Химия», «Биология» және «Ағылшын тілі» пәндерінен 92 сабаққа тәлімгерлер, аудандық, облыстық әдіскерлер мен Ы.Алтынсарин атындағы ҰБА-сы тарапынан онлайн бақылау жүргізілді. Қашықтан өткізілген сабақтардың кестелері алдын ала бекітіліп, сабақ сілтемелері тиісті сарапшыларға жіберілді. Жан-жақты пысықталып, кері байланыс жүргізілген сабақтар педагогтердің кәсіби өсуіне цифрлық форматта жұмыс жүргізу дағдыларын қалыптастыруда септігін тигізсе, білім алушылар үшін өз ойларын еркін жеткізуде, басқа ауыл мектептеріндегі қатарластарының алдында білім бәсекесінде қабілетті бола, әрі қарай өздігінен ізденіс жасауға талпындырды.

Жоба аясында тағы бір жасалған мүмкіндік облыстағы ауыл мектептерінің педагогтері үшін оқыту барысында әртүрлі туындаған мәселелерді талқылауға және шешім қабылдауға

арналған онлайн әдістемелік ұжым ретінде Телеграмм канал ашылды. 2023-2024 о.ж. жобаға жаңа қосылған педагогтер үшін «Microsoft Teams» платформасында жұмысты ұйымдастыруда бейнероликтер түсірілді және **«Microsoft Teams» бағдарламасын шағын жинақты мектептердің оқу-тәрбие үрдісіне енгізу: педагогтердің жұмыс тәжірибесінен»** атты әдістемелік нұсқаулық әзірленді.

Аталған нұсқаулықтың мақсаты: «Microsoft Teams» бағдарламасын шағын жинақты мектептердің оқу-тәрбие үрдісіне енгізу және педагогтер мен білім алушылардың цифрлық сауаттылық деңгейін арттыру.

Әзірленген әдістемелік нұсқаулықтың құрылымында: «Microsoft Teams» бағдарламасында жұмысты ұйымдастыру; «Microsoft Teams» бағдарламасы арқылы өткізілген сабақтар топтамасын (педагогтер тәжірибесінен) және интерактивті сабақты өткізуге арналған цифрлық құралдарды пайдалану қамтылған.

Жобаға дейін ауыл мектептерінің педагогтері мен білім алушылары «Microsoft Teams» платформасының кейбір қосымшаларын ғана қолдана алған болса, жоба аясында жаңа цифрлық дағдыларды меңгеріп, ақпараттық кеңістікте еркін жұмыс жүргізу құзіреттіліктерін дамытты, сонымен қатар оқу үдерісін тиімді ұйымдастыруға, білім алушылардың тұлға ретінде қалыптасуда, қашықтан қарым- қатынас жасауда цифрлы, мәдени орта қалыптасты.

Дәстүрлі сабақтарға қарағанда цифрлық мүмкіндіктерді пайдаланып, платформада жүргізілген сабақтар әрбір білім алушының өздігінен қызыға отыра сабақты меңгеруге деген ынтасын арттырды. Бұның өзі ауыл мектебінің білім алушылары мен педагогтері үшін жасалған үлкен мүмкіндік. Жобаға қатысушылар платформаның командаларында белсенділік таныта, орындалған тапсырмаларды платформаға жүктеп, кері байланыс беру арқылы ойларын жеткізуге дағдыланды, материалдың қолжетімділігі тапсырмаларды жылдам, әрі креативті орындауға мүмкіндік берді. Танымал білім беру қолданбаларын тікелей «Teams» платформасында қолдану арқылы білім алушылардың пәнге деген қызығушылықтары артып, цифрлық құзіреттіліктері дамыды, ақпараттық кеңістікте жұмыс жасауды, қатарластары мен басқа педагогтер алдында өзін- өзі ұстау, ойларын жүйелі жекізуде сөйлеу мәдениетімен бірге цифрлы мәдениеттері қалыптасты.

Платформаның мүмкіндіктерін педагогтер білім алушылармен меңгере отыра цифрлы білім беру ортасының шексіздігіне көз жеткізді. Білім саласында ізденіс жасаған әрбір педагог пен білім алушыға цифрлық білім берудің әлі де қарастыратын тұсы көп. Сондықтан педагогтер сабақта цифрлық платформаларды тиімді пайдалану арқылы оқу мақсаттарына жетуде шығармашылық пен ізденісті қатар ала, кез келген сабақты қызықты өткізуге болады.

Жоба аясында «География» пәнін платформаны пайдалып, қашықтан өткізуде шағын зерттеу жүргіздік. Зерттеу барысында 9-сынып білім алушыларының білім сапасы 2022-2023 о.ж. және 2023-2024 о.ж.-ның 4 тоқсандағы білім сапасы зерделенді. Алғашқы оқу жылында Покровка орта мектебінде «Microsoft Teams» платформасы қосылғанға дейін білім сапасы 68,54 % болса, жоба аясында 75,71 % ға өсіп, арадағы өсім 7,17 % ды құрады. Бұл ауыл мектептері білім алушылары үшін жақсы көрсеткіш және платформаның тиімді мүмкіндіктері.

Сондай-ақ СҚО әдістемелік орталығы педагогтерге білім беру процесінде «Microsoft» өнімдерін қолдануға мониторинг жүргізді және педагогтерде туындаған мәселелерді анықтау мақсатында жобадағы 117 педагогтен онлайн сауалнама алынды.

Сауалнамада білім беру процесін жақсартуда «Microsoft» өнімдерін пайдалану сұрақтары қамтылды.

Диаграмма 1. Цифрлы білім беру ресурстарын, инновациялық әдіс-тәсілдерді пайдаланып, білім беру сапасын жақсартуға мүмкіндік береді.

Диаграмма 2. Педагогтердің кәсіби құзыреттілік деңгейінің жоғарылауын және желішілік ынтымақтастықты көрсетеді.

Диаграмма 3. Педагогтер әрі қарай кәсіби тұрғыда өсіп, өзгерістерге дайын екендіктерін көрсетеді.

Сонымен, жоба облыстың ауыл мектептерінің педагогтері үшін қаншалықты тиімді болды:

Облыстың 330 педагогі «Microsoft Learning» платформасында біліктілігін арттырып, сертификатталды;

Педагогтер «Microsoft Teams» платформасының мүмкіндіктерін қолданып қашықтан сабақтар жүргізуге машықтанды;

Педагогтер мен білім алушылардың цифрлық құзыреттілік деңгейлері артты;

Педагогтер цифрлы білім беру ресурстарын, инновациялық әдіс-тәсілдерді пайдаланып, білім беру сапасын жақсартуға мүмкіндік алды;

Педагогтердің кәсіби құзыреттілік деңгейлері арттып, желілік қоғамдастықтардың жұмысы белсендірілді;

Білім алушылардың пәнді меңгеруге деген қызығушылықтары жоғарылады;

Педагогтердің платформада бірлесе, ұйымдаса, ұжымдаса жұмыс жүргізу дағдылары қалыптасты;

Білім беруде оқу мақсаттарына жетуде қашықтан оқыту құралдарын тиімді пайдаланып, сапалы контент іріктеуге, сабақты қызықты өткізуде, жаңаша цифрлы әдіс-тәсілдерді қолдануға машықтанды.

Ғұлама Сократ айтпақшы: «Мен еш нәрсе білмейтінімді түсіндім» дегендей, жобаға қатысқан педагогтер цифрлы платформаның мүмкіндіктерін меңгерген сайын өзіміздің көп нәрсені әлі де үйренуіміз бен шығармашылық ізденісімізді шындамуыз қажет екенін түсінді.

Сондықтан ауыл мектептерінің білім сапасын арттыру мен білім бәсекесіне қабілетті білім алушыларға сапалы білімді қолжетімді етуде жобаға қатысқан педагогтер өздерінің жауапкершіліктерін сезіне отыра, жобаның сәтті жүзеге асыруына барынша ізденіс жасап, оқу процесін цифрландыруда жаңаша мүмкіндіктерді, оқытудың заманауи әдіс тәсілдерін пайдаланып сапалы білім беру жолында аянбай еңбек етіп келеді.

Әдебиеттер тізімі

- 1) «Microsoft Teams» платформасы
- 2) <https://www.microsoft.com/ru-ru/microsoft-teams/log-in>
- 3) <https://astanait.edu.kz/wp-content/uploads/2020/05/kz-microsoft-teams-instructions.pdf>

ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНА ОТЫРЫП, ШАҒЫН ЖИНАҚТЫ АУЫЛДЫҚ МЕКТЕПТЕРІНІҢ ӘЛЕУЕТІН ДАМУ

Шерхан Қозыбайұлы

*Байғанин ауданы, Т. Жармағамбетов атындағы
орта мектебінің директорының оқу ісі жөніндегі
орынбасары*

Аннотация

Бұл баяндамада келер оқу жылында «Шағын жинақты мектептердің әлеуетін дамыту» жобасына қосылатын мектептерге әдістемелік көмек көрсетілген. Шағын жинақты мектептердің оқушыларына онлайн сабақ өткізуді ұйымдастыруда, мұғалімдерді іріктеуде нені басшылыққа алу керектігі туралы, қандай платформалардың тиімді екендігі, сонымен қатар сабақ кестесін құруда ескеру керек тұстары баяндалады.

Данный доклад направлен на оказание методической помощи школам, которые присоединятся к проекту «Развите потенциала малокомплектных школ» в следующем году. В докладе говорится об организации онлайн-занятий для учащихся малокомплектных школ,

даются рекомендации для отбора учителей, для выбора наиболее эффективной платформы, а также учитываются некоторые моменты при составлении расписания уроков.

Өткен оқу жылында «**Ауылдық жерлердегі тірек мектептердің әлеуетін дамыту**» **жобасы** аясында мектебімізге «тірек мектебі» статусы беріліп, Оқу ағарту министірлігі және Ақтөбе облысы әкімдігінің ұйымдастыруымен «Қазақстан халқына» және «Білім беру саласын тұрақты дамыту» қоры аясында «Ғылым және Цифрлы технология» кабинеттері берілді. Атап айтар болсақ, пәндік кабинеттерден бөлек замануи үлгіде жабдықталған жаңа кітапхана, STEM зертханасы, телестудия, ер балалар мен қыз балалар шеберханасы, аспаздық бөлмесі, интеллектум кабинеті, ART-студиясы, робототехника кабинеттері, домбыра кабинеті оқушыларға шығармашылықпен айналысуға жаңа мүмкіндіктер силауда. Оқушылар ғылыми-зертханалық жұмыстармен айналысып, робототехника үйірмелері арқылы танымдық қызығушылығы мен интеллектуалдық қабілеттерін дамытуда. Ауыл мектебін қолдауға арналған инновациялық жобаның бастамашыларына осындай берілген мүмкіндіктер үшін барлық ауыл мектептерінің атынан ерекше алғысымызды білдіреміз.

Қазіргі уақытта тұрғындарының саны аз, шалғай аймақтарда орналасқан шағын жинақты мектептер де жаһанданудан тыс қалған жоқ. Мектеп құрылымы «Шағын жинақты мектеп» (бұдан әрі – ШЖМ) –деп өзгеше аталғанымен, мұндағы білім мен тәрбие сапасына қойылатын талап барлық білім беру мекемелеріне қойылатын талаппен бірдей болып қала береді. Дегенмен, **шағын жинақты мектеп (ШЖМ)** – білім алушылар контингенті шағын, сынып-жинақтары біріктірілген және оқу сабақтарын ұйымдастырудың өзіндік нысаны бар жалпы білім беретін мектеп. Сондықтан да шағын жинақты мектеп жұмысын ұйымдастыруға ерекше көңіл бөлінеді. Осы орайда, Ақтөбе облысында шағын жинақты ауыл мектептеріндегі білім сапасын арттыруға бағытталған «Цифрлық технологияларды қолдана отырып, шағын жинақты ауылдық мектептерінің әлеуетін дамыту» пилоттық жобасы басталғаны барлықтарыңызға мәлім. Бұл жоба білім алушылардың тұратын жеріне қарамастан білім алуда тең мүмкіндіктерді қамтамасыз етуді көздеді, оқушылар үшін білікті педагогтерден жақсы білім алуға, ал ауыл мұғалімдері үшін тәжірибе жинақтауға және біліктілігін арттыруға тамаша мүмкіндік.

ШЖМ-дің материалдық-техникалық базасын нығайту мақсатында және ол мектептерде білім алатын оқушылардың сапалы білім алуына жағдай толық жасалуда деп айта аламын. Кейбір ауыл мектептерінде интернет желісі нашар болатын, осы жоба аясында көптеген ауылдар интернет желісімен қамтылып, оқушылардың *өз бетімен заманауи білім алуына, білім сапасын арттыру үшін цифрлық технологияларды пайдалануына мол мүмкіндік берді*. 1000-ға жуық өңірдің ауыл педагогтері бірегей білім мен дағдыларға ие болды. Олар шағын жинақты мектеп оқушыларына сапалы білім беру бағытында жұмыстанды.

Жоба аясында білім сапасын арттыру **4 модель бойынша** іске асырылды, оның ішінде **стриминг, онлайн оқыту, тірек және магниттік мектептер** кешенін құру, сондай-ақ **цифрлық шешімдерді пайдалану** модельдері бар.

Облысымыздың білікті мамандары мен тірек мектептердің педагогтері шалғай аймақтардағы шағын жинақты мектеп оқушыларына онлайн форматта физика, математика, химия, биология, ағылшын тілі пәндерінен сабақ беріп, соның нәтижесінде бір мұғалімнің бірнеше пәнді жүргізуі тоқтатылды. Мұғалімдер арасындағы байланыс нығайып, біліктілігі жоғарылады. Сонымен қатар, педагогтер мен оқушылардың цифрлық сауаттылығы артып, жүйелі жұмыстар нәтижесінде білім алшақтығын азайтуға қол жеткізілді.

Бұл жобаның ең алғашқы жұмысы онлайн сабақ беретін білікті де тәжірибелі мұғалімдерді сұрыптап алудан басталды. Нәтижесінде, санатына, еңбек өтіліне, оқыту тіліне қарай 11 педагог таңдап алынды. Оның барлығы педагог-сарапшы және педагог-зерттеуші санатындағы мұғалімдер.

Мектептің ішкі сабақ кестесін жасау барысында ең алдымен жобадағы онлайн педагогтердің сабақ кестесі ескерілді. Себебі, онлайн сабақтар аптаның бес күнінде де

жүргізілетін болды, атап айтар болсақ, дүйсенбі күні – математика, сейсенбі күні – физика, сәрсенбі күні – химия, бейсенбі күні – биология, жұма күні – ағылшын тілі пәндері жүргізілді. Математика пәні 6-11 сыныптар аралығында өткізілсе, қалған пәндер 7-11 сыныптар аралығын қамтыды.

Онлайн сабақтардың сабақ кестесін жасау барысында ескеру керек:

- Мектептің ішкі сабақ кестесін жасау барысында онлайн сабақ беретін мұғалімдердің сабақтарын сол күннен немесе сол ауысымнан алып тастау керек, себебі бір күнде 6 сабақ бойына тек бір пән жүргізілгендіктен өзара параллель болып қалу қаупі бар;
- Математика пәні мұғалімінің сабақ кестесін жасау барысында біраз қиындықтар туындады, себебі математика пәні аптаның бес күнінде де өтетін болғандықтан осы пәнді жүргізетін онлайн педагогтерді мектептегі сабақтарынан босата алмаймыз, яғни жобандағы математика сабағы мұғалімнің мектептегі сабағы болмайтын бос уақыттарына қойылуы керек;
- Магниттік мектептердегі сыныптардың оқу ауысымының сәйкес келмеуі. Бұл жағдайда білім бөлімімен бірлесіп барлық сыныптарды бір ауысымға қою жағдайын қарастырған жөн, олай болмаған жағдайда магниттік мектептердің жекелеген сыныптарының онлайн сабақтары екі ауысымда да жүргізілетін болады (*үлгіде көрсетілген*);

Магниттік мектептермен бірлескен сабақ кестесіне және ассистент мұғалімдермен бірлескен сабақ жоспарына сәйкес сабақтар өткізілді. *Алғашында онлайн сабақтар бірыңғай «Zoom» платформасы арқылы өткізілсе, қазіргі уақытта «Bilimclass» платформасында өткізіледі.* Сабақ беру барысында сабақтың ұйымдастыру бөлімін педагог-ассистенттер өткізеді. Негізгі бөлігін виртуалды мұғалім, яғни тірек мектебінің мұғалімі өткізеді. Қысқа мерзімді жоспарды ассистент мұғалімдер және онлайн мұғалімдер бірігіп құрады. Оқу ісі меңгерушісі тарапынан бақылаушы топ құрылып бекітілді.

«BilimLand», «Daryn Online», «AmanSultan», «Roqed Science» секілді цифрлық білім беру платформалары тарапынан қолдау көрсетіліп, *пән мұғалімдері аталған платформаларды сабақ барысында қолдануда. Аталған платформалардың бейнесабақтары мен құрастырылған тапсырмалары, зертханалық жұмыстары сабақтарда демонстрация көрсетуге өте ыңғайлы, сапалы жасақталған. Мысалы, Roqed Science платформасы жаратылыстану бағытындағы пәндеріне негізделген. BilimLand платформасында барлық пәнге қатысты сабақ, видео, жаттығулар қарастырылған. Жалпы оқушылар үшін де мұғалім үшін де өте пайдалы әрі қолайлы.*

Мектепте цифрлық шешімдерді енгізу арқылы білім беру сапасы мен оқыту тиімділігі артып, педагогтердің виртуалды білім беру нәтижесінде цифрлық оқулықтар мен электронды ресурстарды қолдану белсенділіктері жаңа деңгейге көтерілді.

Пилоттық жоба барысында мұғалімдеріміз цифрлық технологияларды, онлайн коммуникацияларды тереңірек үйренді, сонымен қатар онлайн ресурстарды пайдалану бойынша білімдерін жетілдірді. Жобаға енген 12 тірек мектебіне Ақтөбе, Астана қалаларындағы «Назарбаев Зияткерлік мектебі» ДББҰ **«Ауылдық жерлердегі тірек мектептердің әлеуетін дамыту»** тақырыбында әр ай сайын вебинарлар өткізуде. Сонымен қатар, НЗМ ұжымы тірек мектептерін аралап, мектептің даму жоспарын жүзеге асыру бойынша әдістемелік қолдау көрсетіп, оқу жылындағы нәтижелерге қол жеткізуге кешенді талдау жүргізуде.

Осы жобалар негізінде жақсы мүмкіндіктер беріліп, білім алушыларымыздың алар тағылымының сапалы болуына үлес қосып, ұстаз үшін сабақ беруге өте жақсы мүмкіндік болды. Бүгінде жоба тиімділігін дәлелдеуде деп ойлаймын. Себебі, мектеп оқушылары үшін де, ауыл мұғалімдері үшін де берері мол жоба.

Болашаққа құрар арман мақсатымыз бен жасап шығарар жобаларымыз көп болғай!

ЭЛЕКТРОНДЫҚ ОҚУЛЫҚТАР: ТИІМДІ ОҚЫТУ КЕҢІСТІГІ

Гүлмарал Наурызбайқызы Қабдолашева

Алматы кітап баспас, Жобалық

PR-бөлімінің жетекшісі

Президентіміз Қ.Тоқаевтың 2021 жылғы 1 қыркүйектегі «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – ел өркендеуінің берік негізі» атты Жолдауында «цифрландыру – мемлекет дамуының басым бағыттарының бірі болып табылатынын» ерекше атап өткен болатын. Осыған сай биылғы республикалық педагогтер Саммитінің тақырыбы да «DIGITAL KAZAKHSTAN: ЖАҢА ЗАМАНДАҒЫ БІЛІМ БЕРУ»

атауымен танылды. Өйткені, білім беру ұйымдарын жаппай цифрландыру маңызы – бүгінгі заманның басты талабы. Цифрлық сауаттылық – болашақ ұрпақтың кез келген салада ақпарат алу әлеуетін арттырып, шеберліктерін шыңдап, жан-жақты іскерлігін дамытып, бәсекеге қабілетті етіп, білім кеңістігінде өз мүмкіндіктерін тиімді пайдалануға жағдай жасайды. Сондай-ақ, білім сапасын көтеру, оқыту үдерісін қолжетімді ету, мұғалімдердің, оқушылар мен ата-аналардың байланыстарын жеңілдету тұрғысынан да өзекті.

Еліміздегі ірі баспалардың бірі «Алматыкітап баспасы» да осы іске өз үлесін қосуда. Баспа – 2020 жылы жеке қаражатына жаңа «TopIQ.kz» электрондық оқулықтар платформасын әзірлеп, оны апробациядан сәтті өткізіп, республикамыздың көптеген мектептеріне қолданысқа енгізді.

Цифрлық білім беру ресурсын – жаңа материалды түсіндіру, материалды бекіту және меңгеру деңгейін бағалау, өз бетімен оқу, орындау және өз-өзін бағалау үдерісі кезінде қолдана алады. Пайдаланушылар сабақтың тақырыбы мен мақсатына 100 пайыз сайма-сай келетін мультимедиялық түсіндіруді, яғни, видео, аудио материалдарды, интерактивтік тапсырмалар мен тестілік сұрақтарды таба алады. Платформаның функционалы мен мүмкіндіктері мұғалімдер мен ҚР Оқу-ағарту министрлігімен мақұлданған.

Білім беру платформасы -1-11 сыныптар аралығындағы цифрлық оқулықтар, барлық құрылғылардағы 1 веб-интерфейс, жеңіл портфель және қолжетімді мобильді қосымша болып табылады. Платформада 174 оқулықтар мен көркем әдебиеттер орналастырылған. 22, 500-ден астам интерактивті тапсырмалар мен 5, 000 мультимедиялық контенттер жасалып, енгізілді.

Оқу-ағарту министрлігінің 2021 жылғы бұйрығына сәйкес, «Информатика», «Цифрлық сауаттылық» оқулықтарының баспа нұсқасы шықпайтындығы жөнінде барлық ұстаздарға мәлім. Осы орайда, “TopIQ.KZ” платформасына жазылым сатып алмаған өңірдің мектеп ұстаздары сабақты бекітілген нормаға сай өткізе алмайды. Оған себеп, оқулықтың қағаз да электрондық та түрі қолжетімсіз болуында. Бұл қолайсыз жағдай - цифрлық заманда оқушылардың цифрлық білім алуына кедергілер келтіреді.

Мәселен, экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымы (OECD) орта мектептегі білім деңгейін анықтайтын PISA (Programme for International Student Assessment) рейтингінің үш жылдық қортындысына сүйенсек, қазақстандық оқушылардың білімді қажетіне жарата білу, сыни ойлау, терең талдай білу, интеллектуалды қабілеті төмен екендігін аңғарамыз. Ұйым әлем елдерінің орта білім сапасын анықтау мақсатында, оқу сауаттылығы, математика және жаратылыстану ғылымы бойынша тест алады. PISA тестіне экономикасы орташа және жоғары елдердегі 15 жастағы балалар қатысады. Тест мақсаты – оқушылардың алған білімдерін өмірде қолдану деңгейін, сыни ойлау қабілетін анықтау. Егер PISA рейтингі Қазақстанның 2025 жылға арналған мемлекеттік стратегиясына енгенін ескерсек, 81 елдің ішінде 50-орын иелену төменгі көрсеткіш саналады.

Еліміз PISA рейтингіндегі жағдайды жақсартуды көздейді. Өйткені кез келген елдің экономикасы, мәдениеті, ғылымы ең алдымен халқының сауаттылығы мен интеллектуалдық деңгейінің жоғары болуымен тікелей байланысты. Кез келген білімді, «көкірек көзі ашық» ұлт ғана өзгелермен «терезесі тең» түсе, көшбасшылық бәсекелестікке төтеп бере алады. Яғни, PISA өлшемінде де өсу үшін, цифрлық технологиялар дамыған заманда тамаша өмір сүру үшін өзіміз де өркендеріміз де заманауи технологияларды пайдалана білуіміз керек. Бұған бірден бір - “TopIQ.KZ” білім беру платформасы көмек.

Платформада бүкіл сыныптың оқулықтарынан бөлек, биылғы сараптамадан өткен 3 сыныпқа арналған “Цифрлық сауаттылық”, “Цифровая грамотность” және 9 сыныпқа арналған “География” оқулықтары да енгізілді. Қосымша, TopIQ.KZ – білім саласындағы офлайн/онлайн режимде қызмет көрсететін жалғыз ғана цифрлық өнім. Ендігәрі ұстаздар мен оқушылар электрондық оқулықтарды кез келген құрылғыға жүктеп алып, интернет жоқ жерде де пайдалана береді. Бұл өз кезегінде қазіргі заманның цифрлық санадағы Альфа және Z ұрпақтарын платформадағы көркем әдебиеттерге бет бұруына көп көмегін тигізеді. Оқушылар өз уақыттарын қажеті шамалы: “Тик-ток”, “Ютуб” т.б. қосымшаларға емес, интернетсіз-ақ жұмыс істей беретін, іші көркем әдебиеттер мен оқулықтарға толы, қызықты да тартымды, әрі пайдалы платформаға бөлетін болады.

TopIQ.KZ - жаңа білім беру ресурсының осындай пайдалы тұстары өз елімізде ғана емес, өзге мемлекеттерде де жоғары бағалануда. 2022 жылы веб-платформа «Global EdTech Startups Awards» байқауында Азия және Шығыс Еуропаның 147 елдері арасынан жүлделі екінші орынды иеленіп, 2023 жылы халықаралық сарапшылардың жоғары бағасын алды. Бұл жобаны әлемдік аренада – «Bett Show - 2023» (Лондон) білім беру технологияларының дүниежүзілік көрмесінде ұсынуға мүмкіндік берді. Осылайша, қазақстандық өнім шетелдік мамандардың да ең жоғары бағасын алды.

2023-2024 оқу жылында Батыс Қазақстан облысының 147 мектебіне 26 100 лицензия сатып алынды. Ұстаздар мен оқушылар платформаның барлық мүмкіндіктері мен қызмет түрлерін 78,8% қолдана білді.

TopIQ.kz – платформасын қолдану мүмкіндіктері:

- ✓ Интерактивті оқулық;
- ✓ Қызықты тапсырмалар;
- ✓ Мультимедиялық қосымшалар;
- ✓ Виртуалды зертхана;
- ✓ Оқу нәтижесін шынайы бағалау;
- ✓ Мобильді қосымша;
- ✓ «Qamqog» жасанды интеллект қызметі.

Сонымен қатар, платформадағы электрондық оқулықтарға «Qamqog» жасанды интеллект қызметі көмекші ретінде кіріктірілуде. «Qamqog» жасанды интеллект көмекшісі арқылы оқушы өзін қызықтырған сұрақтарға мұғалімді күтіп отырмай-ақ, дер кезінде қажетті жауабын алатын болады.

Жасанды интеллект - оқыту тиімділігін жоғарылатып ғана қоймай, оқушыны жоғары академиялық жетістіктерге жетуіне ынталандыратын болады. Олай болса, баспамыз білім берудің жаңа келбетін қалыптастыру үрдісінің талаптарына сай қызмет көрсетуде ізденістерін жалғастыра бермек.

Пайдаланылған әдебиеттер:

Официальный сайт: <https://almatykitap.kz/>

КРИТЕРИАЛДЫ БАҒАЛАУ-САПАЛЫ БІЛІМ НЕГІЗІ

Абдрахманова Алиса Оспановна
*Батыс Қазақстан облысы, Теректі ауданы,
Подстенный ауылы, Облыстық дарынды балаларға
арналған мамандандырылған Абай атындағы
мектеп-гимназия-интернатының биология пәні
мұғалімі, педагог-зерттеуші*

В статье дается подробное описание критериальному оцениванию, которая на сегодняшний день является системой применяемой для контроля и проверки знаний, умений и навыков учеников. Ставятся цели и задачи, связанные с обучением, обратной связью и оцениванием. Описывается такая цель критериального оценивания, как предоставление объективной, достоверной информации о результатах обучения учеников.

Берілген мақалада қазіргі таңдағы оқушылардың білімін, дағдыларын бақылау мен бағалаудың нақты өлшемі-критериалды бағалау туралы айтылған. Критериалды бағалауға байланысты мақсаттар мен міндеттер қойылған. Критериалды бағалаудың ашықтығы, объективтілігі, оқушыларға берілетін кері байланыстың нәтижелері туралы ақпарат берілген.

Критериалды бағалау – бұл оқушылардың оқу жетістіктерін алдын ала анықталған және нақты өлшемдерге негізделіп бағалайтын жүйе. Мұндай бағалау тәсілі оқушылардың жетістіктері мен білімдерін әділ әрі дәл бағалауға мүмкіндік береді.

Критериалды бағалаудың негізгі мақсаттары мен міндеттері мыналар:

1. **Нақты мақсаттарды қою:** Оқушылардың оқу процесі кезінде анық және нақты критерийлер мен стандарттарды орнату арқылы олардың жетістіктерін дәл бағалау.

2. **Объективтілік және әділдік:** Бағалау критерийлерінің айқындығы мен біркелкілігі арқылы әр оқушының жетістіктерін әділ және объективті бағалау.

3. **Кері байланыс:** Оқушыларға өздерінің күшті және әлсіз жақтарын анық көрсету арқылы оқу процесінде қажетті түзетулер мен жетілдірулер енгізу.

4. **Өзін-өзі бағалау және өзара бағалау:** Оқушыларға өз оқу нәтижелерін және басқа оқушылардың нәтижелерін бағалау мүмкіндігін беру, бұл арқылы олардың өз жауапкершіліктерін арттыру.

5. **Оқытудың тиімділігін арттыру:** Оқу процесінің әрбір кезеңінде оқушылардың жетістіктерін бақылап, оқу әдістерін және материалдарын жетілдіру арқылы білім сапасын жақсарту.

6. **Мақсаттарға жетуді қамтамасыз ету:** Оқушылардың оқу мақсаттарына жетуін бақылап, олардың жеке даму жолдарын анықтау.

Критериалды бағалаудың негізгі қағидаттары:

1. **Ашықтық:** Бағалау критерийлері мен талаптары алдын ала анықталып, оқушыларға жарияланады. Бұл оқушылардың не күтетінін және бағалау қалай өтетінін білуге мүмкіндік береді.

2. **Әділдік:** Барлық оқушылар бірдей критерийлер бойынша бағаланады, бұл бағалауды әділ және объективті етеді.

3. **Үнемі кері байланыс:** Оқушыларға олардың жетістіктері мен кемшіліктері туралы үнемі кері байланыс беріледі. Бұл олардың қай жерде және қалай жақсара алатындарын түсінуге көмектеседі.

4. **Даму мүмкіндігі:** Бағалау оқушылардың оқу процесіндегі жетістіктерін ғана емес, олардың даму жолындағы жетістіктерін де көрсетеді.

Критериалды бағалау кезеңдері:

1. **Критерийлерді әзірлеу:** Мұғалім әрбір тапсырма үшін нақты және түсінікті бағалау критерийлерін әзірлейді.

2. **Оқушыларды ақпараттандыру:** Бағалау критерийлері оқушыларға алдын ала таныстырылады, бұл оларға тапсырманың не үшін және қалай бағаланатынын түсінуге мүмкіндік береді.

3. **Бағалау:** Оқушылардың жұмыстары әзірленген критерийлерге сәйкес бағаланады.

4. **Кері байланыс беру:** Мұғалім оқушыларға олардың жұмыстарының нәтижелері туралы кері байланыс береді, олардың жетістіктері мен жақсартуға болатын тұстарын көрсетеді.

Критериалды бағалаудың артықшылықтары:

• **Мотивацияның артуы:** Оқушылар бағалау критерийлерін біле отырып, өз білімдерін жақсартуға ұмтылады.

• **Әділдік пен объективтілік:** Барлық оқушылар бірдей критерийлер бойынша бағаланады, бұл бағалауды әділ етеді.

• **Өзін-өзі бағалау дағдыларының дамуы:** Оқушылар өздерінің жетістіктері мен кемшіліктерін анықтап, өзін-өзі бағалау дағдыларын дамытады.

Мысалдар:

1. **Жазбаша жұмыстар:** Жазу стилі, құрылымы, дәлелдердің сапасы, грамматикалық және орфографиялық дұрыстығы.

2. **Презентациялар:** Визуалдық материалдардың сапасы, баяндау мәнері, аудиториямен байланыс.

3. **Лабораториялық жұмыстар:** Экспериментті дәл орындау, қауіпсіздік ережелерін сақтау, нәтижелерді талдау қабілеті.

Критериалды бағалау қазіргі білім беру жүйесінде кеңінен қолданылады және оқушылардың білімін, дағдылары мен қабілеттерін объективті әрі дәл бағалауға мүмкіндік береді.

Критериалды бағалаудың негізгі идеясы - оқушылардың оқу жетістіктерін алдын ала анықталған, нақты және түсінікті критерийлер негізінде бағалау.

Критериалды бағалаудың нәтижесінде оқушылардың білімі мен дағдылары нақты өлшеніп, оларды әрі қарай дамытуға бағытталған жұмыстар жүргізіледі.

Осы талаптарды сақтау арқылы бағалау критерийлері тиімді және оқушылардың оқу жетістіктерін нақты әрі әділ бағалауға мүмкіндік береді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Ш.А.Амонашвили Воспитательная и образовательная функция оценки учения школьников .М-1984

2.Л.Ф.Квитова Как проверить качество сформированности умений. М-2008

ТІРЕК ЖӘНЕ МАГНИТТІК МЕКТЕПТЕР ӘРЕКЕТТЕСТІГІ: ПРОБЛЕМАЛАР ЖӘНЕ ШЕШУ ЖОЛДАРЫ

Иргалиева Анар Аманхосқызы

*Бөрлі ауданы білім беру бөлімінің "Ақсай қаласының
№ 4 жалпы орта білім беретін мектебінің директордың
ғылыми-әдістемелік жұмыстар жөніндегі
орынбасары, магистр*

Ең жақсы командалық жұмыс –
бір мақсатпен бірге жұмыс істейтін адамдар...
Дж.С.Пенни

Аннотация

Мақалада «Тірек мектеп» жобасы аясында жұмыс істейтін магниттік мектептердің проблемалық бағыттары мен өсу нүктелерін анықтау арқылы мұғалімдердің кәсіби шығармашылығын дамыту және әдістемелік көмек көрсету арқылы мектептің басқару тиімділігін арттыру жолдары қарастырылған.

Бүгінгі таңда Қазақстанда білім берудің деңгейі мен сапасына жаңа талаптар қойылып отыр. Қазақстан Республикасында соңғы жылдары білім беру саласындағы жүргізіліп жатқан реформалар еліміздегі білім беру сапасының әлемдік деңгейге сәйкес келуін қамтамасыз ету, сол арқылы әлемдік сұранысқа жауап бере алатын мамандарды даярлау және бәсекеге қабілетті білім беру болып табылады. Еліміздегі білім беру жүйесіндегі жүргізіліп жатқан білім мазмұнын жаңартуға негізделген реформалардың магниттік мектептерді дамытуда, мұғалімдердің кәсіби біліктілігін шыңдауда, білім алушылардың оқу жетістігінің нәтижесін арттыруда тірек мектептердің атқаратын рөлі зор. Тірек мектептің қызметінің мақсаты Қазақстан Республикасында жаңартылған орта білім мазмұнын енгізу бойынша мұғалімдердің кәсіби қоғамдастығының қызметтеріне ұйымдастырушылық-әдістемелік жағдайлар жасау болып табылады. Демек, тірек мектептің қызметі мұғалімді дайындау емес, бар білімді тереңдетуге, жетілдіруге бағытталады, мұғалімдердің кәсіби дамуына, шыңдалуына ықпал ететін қызметті жүзеге асыратын мектеп десек те болады. Тірек мектептердің негізгі атқаратын рөлі – өздеріне бекітілген серіктес мектептерге қолдау көрсету. Тірек мектептердің басты ұстанатын қағидаттары білім саласындағы қандай болмасын жаңалықтар мен өзгерістерге ашық болуы, сол бағытта белсенді шараларды жоспарлау, үнемі кәсіби дамыту. Осы орайда Ақсай қаласындағы тірек мектептің магниттік мектептермен бірлесе жасап отырған жұмыстарына тоқталып өтейік.

БҚО бойынша 22 тірек мектеп болса, аудан бойынша 4 мектеп жетекші мектептің қызметін атқарады. Ақсай қаласының 4 жалпы орта білім беретін мектебі ауданымызда тірек мектептердің бірі. Бұл мектепке Ақбұлақ, Облавка, Бумакөл мектептері бекітілді. Мектепте 124 мұғалім, оның ішінде 4-еуі магистр, педагог-зерттеуші - 31, педагог-сарапшы - 32, педагог – модератор - 31, сонымен бірге 20 мектеп тренері бар. Магниттік мектептердің сапалық құрамына қысқаша тоқталып кетсек, Ақбұлақ мектебінде педагог саны-32, оқушы саны-108, Облавка мектебінде педагог саны-16, оқушы саны-37, Бумакөл мектебінде педагог саны-33, оқушы саны-87 құрайды. Барлық тірек мектептердің қызметіне, жоспарлары бойынша атқарылатын іс-шараларына аудандық білім бөлімінің әдістемелік кабинеті тарапынан үнемі қолдау көрсетіліп отырады.

Аудан көлемінде тірек мектептерге арналған «Жетекші мектеп» жобасы жүзеге асырылуда. Жоба аясында тірек мектептің іс-тәжірибелері ауыл мектептерінің директорларына, директордың орынбасарлары мен көшбасшы мұғалімдерге, педагогтеріне арналған семинарлар, вебинарлар, ашық есік күндері арқылы көрсетілуде. Атап айтар болсақ, Ақбұлақ МБК-де «Оқу мақсатына жетуге бағытталған сабақты зерттеуді (Lesson Study) тәжірибеде қолдану» тақырыбында, Облавка мектебінде «Сабақты зерттеу- сапалы білім беру мақсатындағы ұстаздардың кәсіби шеберханасы» тақырыбында, Бумакөл мектебінде «Жетекші мектеп: мәселе, ізденіс, келешек» тақырыбында семинарлар өткізіліп, әлеуметтік парақшалар, бұқаралық ақпарат құралдары арқылы насихатталды. Аталған іс-шараларға 180-нен аса педагог қамтылды.

Тірек мектептердің атқаратын 5 функциясы бойынша да іс-шаралар назардан тыс қалдырылмай, жүйелі ұйымдастырылып келеді.

I. Ұйымдастыру - әдістемелік функциясы бойынша жетекші мектептердің кәсіби қоғамдастығы мұғалімдерінің кәсіби құзыреттілігін дамыту бойынша мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартына сәйкес білім беру процесін жүзеге асыруда мектептегі оқу-әдістемелік қызметті тиімді ұйымдастыру үшін жоба жұмыстарының берері мол. Қазіргі уақытта ең өзекті, үлкен сұранысқа ие «Жетекші мектеп» жобасы арқылы белгіленген мерзімде өлшеулі нәтижеге жетуге болады. Тірек мектеп орта білім мазмұнын жаңарту бойынша қызметті ұйымдастырушы ретінде жұмыс істейтін өңір мектебі, оның ұжымы магниттік мектеп педагогтарының білімін тереңдетуге, жетілдіруге бағыттау, әдістемелік тұрғыда қолдау көрсету, кәсіби дамуына ықпал ететін қызметті жүзеге асыруда көшбасшылық функцияларды орындайды.[0]

Жоба мақсаты магниттік мектептердің жұмысын тиімді ұйымдастыру үшін оқыту мен оқуды ары қарай модернизациялауға арналған қажетті тәжірибенің инновациялық ресурстарын жинақтау және тарату үдерісінде педагогтерге қолдау көрсету.

«ЖЕТЕКШІ МЕКТЕП» ЖОБАСЫНЫҢ ЖОСПАРЫ

Жалпы мәлімет

1. Жобаның толық атауы (тақырыбы)	«Жетекші мектеп» жобасы 1. Ақбұлақ МБК 2. Бумакөл МБК 3. Облавка МБК
2. Әзірлеуші (әзірлеушілер) және кеңесші (кеңесшілер) туралы деректер: Аты-жөні, жұмыс орны және лауазымы, ғылыми дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы, телефоны, e-mail	А.Иргалиева – Ақсай қаласының №4 ЖОББМ директордың ғылыми-әдістемелік жұмыстар жөніндегі орынбасары Мектеп тренерлері: 1. Уртаева А <i>Облавка мектебі</i> 2. Набек Г <i>Облавка мектебі</i> 3. Есмагамбетова К <i>Ақбұлақ мектебі</i> 4. Имангалиева Л <i>Ақбұлақ мектебі</i> 5. Жубаниязова М <i>Бумакөл мектебі</i> 6. Ирмикбаева Н <i>Ақбұлақ мектебі</i> 7. Каирова В <i>Ақбұлақ мектебі</i> 8. Султанбекова Г <i>Облавка мектебі</i> 9. Ибадуллаева М. <i>Бумакөл мектебі</i> 10. Тлебалиева М <i>Бумакөл мектебі</i> 11. Казманова А <i>Бумакөл мектебі</i> 12. Мусабаева Ш. <i>Облавка мектебі</i>
3. Жарғыға сәйкес білім беру ұйымының толық атауы	Батыс Қазақстан облысы әкімдігі білім басқармасының Бөрлі ауданы білім беру бөлімінің

	«Ақсай қаласының №4 жалпы орта білім беретін мектебі» КММ
4.Жобаны орындау мерзімі	I кезең – 2023 қаңтар- мамыр II кезең- 2023 тамыз- желтоқсан...

2. Жобанның өзектілігі немесе инновациялық жобаны іске асырудың өзектілігінің негіздемесі

Жоба арқылы магниттік мектептердің проблемалық аймақтарын және оның өсу нүктелерін анықтап, SMART – мақсат қойып, нақты нәтижеге қол жеткізуге болады.

3. Жобаның мақсаты мен міндеттері

Жобаның мақсаты – «Тірек және магниттік мектептер әрекеттестігі: проблемалар және шешу жолдары» магниттік мектептердің жұмысын тиімді ұйымдастыру үшін оқыту мен оқуды ары қарай модернизациялауға арналған қажетті тәжірибенің инновациялық ресурстарын жинақтау және тарату үдерісінде педагогтерге қолдау көрсету

Жобаның міндеттері:

- Магниттік мектептердің проблемалық аймақтарын және оның өсу нүктелерін анықтап, ынтымақтастық іс-әрекеттерін жетілдіру
- Қамқорлыққа алынған мектептердің мұғалімдерінің кәсіби шығармашылығын дамыту арқылы мектептің көрсеткішін көтеру.
- Магниттік мектептердің оқу жетістігін бағалау, пән мұғалімдеріне әдістемелік қолдау көрсету

4. Жобаның негізгі идеясы, күтілетін нәтиже

Жобаның негізгі идеясы

- Өз мектебімен бірге магниттік мектеп жұмысын бірге алып жүру;
- Мектепте және мектепаралық ынтымақтастық орта құру;
- Білім сапасын көтеру бағытындағы жобалық топтың жұмыс жүйесі қалыптастыру;
- Қала мектептері мен ауыл мектептері арасындағы алшақтықты азайту.

Жобаның күтілетін нәтижесі:

Жоба жұмысы арқылы ұжымда педагогтердің кәсіби құзыреттілігі дамиды;

Тірек және магниттік мектептердің ортақ әдістемелік ресурстар қоры жинақталады;

Шығармашылық бағытындағы жобалық топтың жұмыс жүйесі қалыптасады, ұжымда бірлескен ынтымақтастық ортасы құрылады.

5. Жобаның мақсатты аудиториясы

Мектеп ұжымы, жобалық топ тренерлері, мектеп әкімшілігі, серіктес мектеп мұғалімдері

6. Жобаны орындаудың күнтізбелік жоспары (формасын жоба командасы анықтайды)

№	Жоба кезеңі	Іс шара	Мерзімі	Жауапты
1	Ұйымдастыру кезеңі	Сауалнама Онлайн, офлайн	қаңтар	ДФӘЖЖО А.Иргалиева мектеп тренерлері
		Тренерлер отырысы	қаңтар	ДФӘЖЖО А.Иргалиева
	Іске асыру кезеңі	FLESH семинары	қаңтар	Мектеп әкімшілігі, тәлімгерлер жас маман
		Рефлексивті практика	ақпан	ДФӘЖЖО А.Иргалиева Мектеп тренерлері

	II кезең	Бейтаныс сыныпта сабақ өткізу (рефлексивті талдау)	наурыз	ДҒӘЖЖО А.Иргалиева Мектеп тренерлері
		Сабақтың үздік контенті (бейне-сабақ)	сәуір	ДҒӘЖЖО А.Иргалиева Мектеп тренерлері
		Жетістікке жету жолы TED X (жоба жұмысын қорғау)	мамыр	ДҒӘЖЖО А.Иргалиева Мектеп тренерлері
		Жоба үздіктерін анықтау	мамыр	Мектеп әкімшілігі
		SWOT-талдау	тамыз	Мектеп әкімшілігі
		Сауалнама арқылы проблема анықтау	тамыз	ДҒӘЖЖО А.Иргалиева Мектеп тренерлері
		Жоба жұмысының жаңа кезеңінің бағыттарын анықтау	қыркүйек	ДҒӘЖЖО А.Иргалиева Мектеп тренерлері
		Ғылыми жоба, олимпиада, байқауларға дайындау	қазан	ДҒӘЖЖО А.Иргалиева Мектеп тренерлері
		Оқыту семинары	қараша	ДҒӘЖЖО А.Иргалиева Мектеп тренерлері
		Тимбилдинг	желтоқсан	ДҒӘЖЖО А.Иргалиева Мектеп тренерлері
	Жобаның нәтижелі іске асырылғандығын талдау және бағалау кезеңі	Рефлексивті талдау жазбалары	мамыр-желтоқсан	Мектеп әкімшілігі
		Жоба үздіктерін анықтау, педагогикалық кеңесте және соңғы қоңырауда үздіктерге диплом табыстау	мамыр	Мектеп әкімшілігі
		Жоба үздіктерін анықтау	мамыр	Мектеп әкімшілігі
		Баспаға шығару, жобалық жұмыстағы іс-шаралар жинағын облыстық деңгейде брошюра шығару	тамыз-желтоқсан 2023	А.Иргалиева
		Авторлық бағдарлама жасау, Іс-тәжірибе тарату	тамыз-желтоқсан 2023	А.Иргалиева

Алдымен «Жетекші мектеп» жоба жұмысының отырысы оздырылып, жұмыс жоспары жасалынып, мектептің 12 тренерін 3 магниттік мектепке жауапты етіп бекітіледі. Жоба жұмысына коммуникабельділік, күйзеліске төзімділік, өзін-өзі дамытуға дайындық, сыни ойлау, бедел, эмоциялық теңгерімділік, көшбасшылық қасиеттер, бастамаларды қалыптастыру және ілгерілету қабілеті бар педагогтерді жұмылдыру көзделеді. Қазіргі уақытта бір сарынды,

жыл соңында жартысы орындалмайтын жоспар құрғаннан, аз уақытта нәтижеге бағытталған жоба жұмыстарын қолдану тиімдірек екені көрінуде. Жоба жұмысы 5 айға жоспарланған. Ең алдымен Flesh семинары жоспарлы өткізіліп, магниттік мектеп мұғалімдеріне әдістемелік көмек берілді. Магниттік мектеп мұғалімдерімен жүзбе-жүз кездесу арқылы, проблемалары анықталып, мектеп тренерлерінен өздерін толғандырған сұрақтарына жауап ала алды.

Кедергілер: ауыл мектептері бізден алшақ орналасқандығы, кей педагогтердің өз ойын ашық айтпауы және сұрақтарын қоя алмауы.

Ерекшелігі: жүзбе-жүз кездесу мүмкіндігі, қала мен ауыл мектептерінің педагогтерін жақындатты.

Ұсыныстар: Аудиторияны сегменттеу, сұрағын ашып қоя алмаған мұғалімдермен ары қарай жұмысты жалғастыру

2 ай Рефлексифті практика

Магниттік мектеп мұғалімдері тренермен үздіксіз байланыс жасап, сұрақтарына жауап ала алады.

Ақпан айында магниттік мектептерден 47 педагог хабарласып, өз сұрақтарына жауап ала білді. Олардың ішінде санаты жоқ педагогтер нормативті құжаттармен жұмыс жасау, БЖБ тапсырмаларын құрастыру, сабақтағы жаңаша әдіс-тәсілдерді тиімді қолдану, платформамен жұмыс жасау т.б сұрақтар бойынша сұрақтарына жауап алып, әдістемелік көмек көрсетілді.

Қосымша №2.

Кедергілер: онлайн

Ерекшелігі: еркін уақытта көмек алу, чат арқылы байланыс жасалу;

Ұсыныстар: дайын мәліметтерге үйір болмай, үйренуге ұмтылу.

3 ай Бейтаныс сыныпқа сабақ өткізу

✓ Педагог санатты мұғалімдер жетекші мектепке келіп бейтаныс сыныпқа сабақ береді;

✓ Сабақтарын шебер ұстаздар, тренерлер талдап, кері байланыс береді;

✓ Сабақты бақылау парағы педагогке сол жерде ұсынылады. Ол парақ аттестациядан өткенде пайдаға асады.

Жоспар бойынша 15 мұғалім қатысу керек еді. 2 мұғалім белгілі себептерге байланысты қатыспады. Қатысқан 13 педагог сабақтарына жақсы дайындалған, дегенмен көмек қажеттігі байқалып тұрды. Серіктес мектептен келген О-есімді педагог алдағы уақытта тағы мүмкіндік беруін өзін жаңа қырдан тануы үшін тырысып жүргенін айтты. А- есімді педагог аз оқушымен жұмыстанғаннан көп оқушы алдында ыңғайсыздық танытқанын сөз етсе, Қ- есімді педагог бұл сабақтан өзіне рефлексия жасай алғанын айтты. Жалпы таныс емес сыныпта сабақ берген педагогтер оқушыларды шынайы бағалады, сабаққа қатысқан тренерлер мен шебер ұстаздар сабақтарына кері байланыс беріп, ұсыныстарын айтты.

Кедергілер: педагог бойында қорқыныштың болуы;

Ерекшелігі: жаңа ортада сынға түсуі, жаңа қырдан танылуы, сабақтағы әдіс-тәсілдерді тиімді пайдалануы;

Ұсыныстар: іздену, нормативтік құжаттармен жұмыстану.

4 ай «Сабақтың үздік контенті» сырттай байқауын өткізу

Сабақтың ҚМЖ жарияланымға беріледі. Оны жетекші мектеп міндетіне алады. Жарияланым шығарылды («Тағылым» журналы).

«Сабақтың үздік контенті» байқауына педагогтер ережеге сәйкес 7 минуттық бейне сабақ түсіріп, онлайн форматында бағаланды.

Кедергілер: педагог бойында қорқыныштың болуы, критерийлермен дұрыс жұмыстанбауы;

Ерекшелігі: бейне-сабақ байқауларына дайын ресурс, кәсіби байқауларға қатысуға дайындықтың болуы;

Ұсыныстар: камерамен жұмыстану қажеттілігі, өзін еркін ұстау.

5 ай «Жетістікке жету жолы» TEDx форматында жас мамандар өзінің таңдаған шығармашылық жобасын аудандық форумда қорғады.

Бұл жұмысы аудан, облыс көлеміндегі конференцияларға ұсынылды.

✓ Осы форумда серіктес мектеп мұғалімдерінің әлеуетін көтерген тренерлер кәсіподақ және демеушілер атынан сыйақы алады.

✓ «Үздік тренер» аталымын иеленген тренер «мектеп мақтанышы» тақтасына суреті ілінеді.

Жобаның I кезеңінде өткізілген шараларды қорытындылау мақсатында аудандық деңгейде форум өткізілді.

Форумда педагогтер жобаларын қорғап, үздіктер анықталды.

Педагогтерге әдістемелік қолдау көрсеткен мектеп тренерлеріне аудандық білім беру бөлімінің Алғыс хаты табысталды. Дамып, мектептің көрсеткіші көтеріледі.

Тиімді ұйымдастырылған тірек мектептердің жұмысы нені өзгертті? Не өзгерді? деген сұрақтарға жауап іздеп көрейік.

Тірек мектеп жоба арқылы қалай дамыды?:

Мұғалімдердің кәсіби мүмкіндігі жоғарылай түсті;

Педагогтердің өз іс-әрекетіне зерттеу жүргізуі жүйеге келді;

Педагогтердің рефлексиялық дағдылары дамыды;

Мектептегі көшбасшылығы дами түсті, жаңа көшбасшылар тобы қалыптасты.

Магниттік мектептер үшін не тиімді болды?

Lesson Study мен AR сабақты зерттеуді үйренді;

Педагогтер зерттеу әрекетін жүйелеуге дағдыланды;

Мектепшілік әріптестермен де, мектепаралық әріптестермен де бірлескен әрекеттер қалыптасты;

Өз тәжірибесін зерттеу үшін өзіндік талдау мен проблеманы қоюды үйренді;

«Басқаларды үйрете жүріп, біз өзіміз де үйренеміз», — деп ойшыл Сенека Луций айтқандай, қазіргі таңдағы тірек мектептер магниттік мектептерді үйретумен, қолдау көрсетумен бірге өздері де даму үстінде. «Жетекші мектеп» жобасы арқылы магниттік мектептердегі проблеманы анықтау, оны мақсатқа айналдыру, мақсаттан нәтиже шығару – көшбасшы тірек мектептің басты міндеті деп санаймын.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. «Исследовательская основа методической поддержки педагогами ведущих школ Республики Казахстан» мақаласы, Білімді ел – образованная страна. Республикалық білімділік қоғамдық-саяси газеті. – №7 (261) 16.02.2021 ж. – 20 б.

2. Инновациялық тәжірибе орталығы педагогикалық технология көзі.//Жалпы білім беретін мектеп мұғалімдеріне арналған оқу құралы-Алматы, 2003- 66б. К74.26 Қ 74.

3. «Әлемдік ақпараттық білім беру кеңестігі бәсекеге қабілетті ұстаз қолында» М.А.Амирбекова, Алматы 2020;

4. «Білім беруде ақпараттық технологияларды қолданудың жолдары мен мүмкіндіктері» Н.Азирбаева, Алматы 2020.

5. <https://m.facebook.com/groups/969120163915342/?ref=share&mibextid=lURqYx>

ЦИФРЛЫҚ ТРАНСФОРМАЦИЯЛАНУ – БҮЛ ПРОАКТИВТІ МҰҒАЛІМ БОЛУ

Мурзагалиева Гулмира Шугайевна
*А.Тайманов атындағы №34 мектеп –
гимназиясы, педагог-зерттеуші*

Аннотация

Мақалада білім беру жүйесін цифрлық трансформациялау және заманауи білім беру ұйымдарында ақпараттық-коммуникациялық технологияларды (АКТ) қолдану мәселелері қарастырылған. Цифрлық трансформация кезінде білім беру жүйесі, мұғалімдер мен оқушылар арасында кездесетін мәселелер және оларды шешу жолдары талданды.

Сабақта цифрлық оқыту технологияларын қолданудың өзекті қажеттілігі туындады.

Алынған зерттеу деректері қазіргі даму кезеңінде педагогтар үшін білім беру үдерісіне кіріктірілген заманауи технологиялармен өзара әрекеттесу қаншалықты қиын екенін түсінуге мүмкіндік берді. Осыған байланысты автор заманауи мұғалімнің дамуындағы бетбұрысты анықтап, оқу үдерісі үшін ең танымал ақпараттық ортаны анықтады.

Зерттеу үдерісі барысында білім беруді басқару жүйесін құру қажеттілігі айқындалып, оқушылар сауалнамаларының статистикасы және олардың нәтижелері зерттелді. Кейбір мұғалімдердің интеграцияланған қашықтағы арналардың жаңа функционалдық мүмкіндіктерімен өзара әрекеттесу кезінде қиындықтар туындайтыны анықталды, сондықтан ЦИФРЛЫ оқыту жағдайында олардың жұмыс істеу және қайта құрылымдау механизмдерін жетілдіруді қамтамасыз ету қажет.

Цифрлық құралдар арқылы оқытуды енгізу бойынша оқушылардың қазіргі жағдайы мен көңіл-күйі де зерделенді. Білім беру ұйымдарының оқу үдерісіне АКТ-ны енгізу, сондай-ақ оқу үдерістерінің технологиялық «миграциясы» аяқталған мекемелерде оқыту үдерістерін жетілдіру және жетілдіру, сабақтарды қашықтықтан өткізуге көмектесу қажет екендігі анықталды.

Мақалада білім беруде жасанды интеллектті пайдалану, сонымен қатар оқыту мен кәсіптік бағдар беруді жекелендіру мәселелерін шешу қарастырылған. Оқыту үдерісіне жасанды интеллект, сондай-ақ қазірдің өзінде қолданылып жүрген технологияларды енгізу қажеттілігі анықталып, талданған. Оқытуды жекелендіруде жасанды интеллектті пайдалану мүмкіндіктері ұсынылған. Жасанды интеллектті қолдану мүмкіндіктерін сараптай келе, білім беруде нейрондық желілер мен жасанды интеллект технологияларын қолдану және жетілдіру қажеттілігі бар деген қорытындыға келдік.

Мұғалім үлкен жауапкершілікке ие мамандық. Жауапкершілігі ұлттың ұлағатты етіп тәрбиелеуінде, тәрбиемен қатар басты міндет — білім беруінде. Мұғалімнің арқасында тұтас буынның құндылық, қасиеттері қалыптасады. Қазіргі жаһандану дәуірінде адам капиталына, білім саласына қойылатын талаптар күн санап өзгеруде. Бұл мұғалімдерді өзгеріске бейімділік танытып, жаңа дағдыларды игеруге бағыттайды. Заманауи мұғалім көптеген дағдыларға ие болуы керек. Проактивті мұғалімге қажетті 5 дағдыны көрсеткім келеді. Олар:

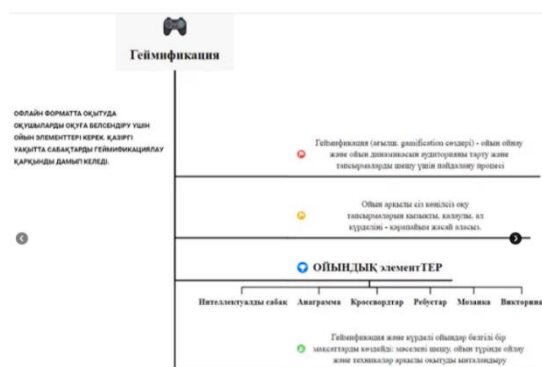
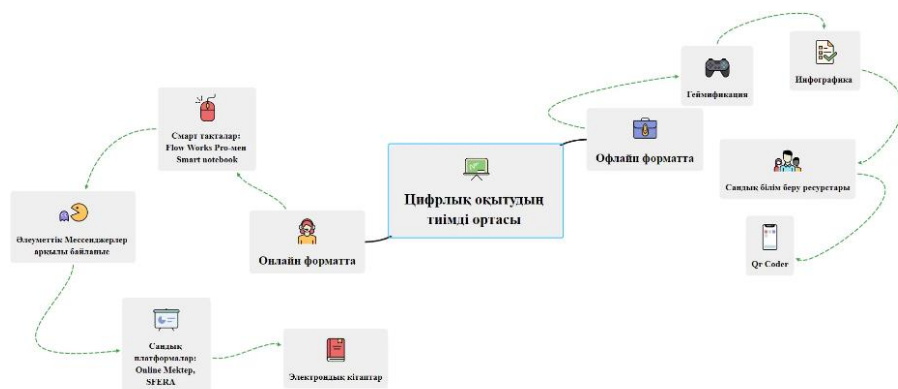
1.

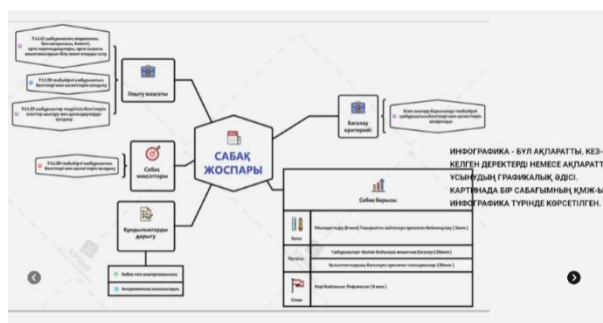

Цифрлық

технологияларға икемділік һәм цифрлық дағды

Қазірге жаһандану дәуірінде цифрлық сауаттылық, цифрлық дағды маманның кәсіби қызметін сапалы атқаруына көмек береді. Прогрессивті қоғам дамуында мұғалімде де цифрлық дағдылар болуы керек. 2019 жылы әлемдік эпидемия оқытудың қашықтан оқыту формасына енуіне байланысты цифрлық дағдылардың болуының маңыздылығын айқындап берді. Мұғалімнің цифрлық дағдыларының компоненттеріне:

**Мұғалімнің
дағдыларының компоненттеріне:**

цифрлық

а) Цифрлық оқытудың тиімді ортасын қалыптастыра білу. Бұл сабақтарды көрнекі, қызықты етіп өткізу үшін интернет ресурстарды пайдалана білу дегенді білдіреді. Цифрлық оқыту ортасын 2 форматқа бөліп қарастыруға болады.

б) Виртуальды сынып жасауға дайындау. Бұл Google classroom, Zoom, MS Teams, Google Meet т.б қызметтерде оқыту мүмкіндігі ғана емес, бұл оқушыларды осы ресурстарды тиімді пайдалануға үйретуге бағытталады.

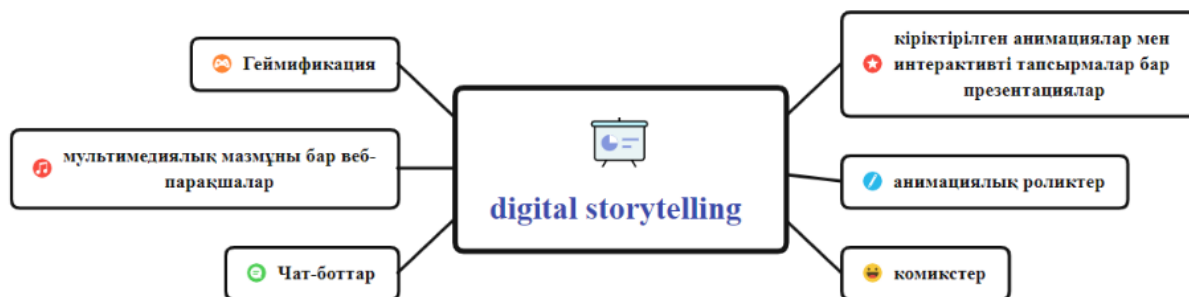
с) Әлеуметтік желілердің мүмкіндіктерін тиімді қолдану. Қазір оқушылардың басым бөлігі Tiktok, Instagram, Youtube аккаунттары бар белсенді қолданушылар қатарын құрайды. Қысқа ғана 30секундтық ролик, сіздің 45 минуттық сабағыңыздың негізгі формуласымен есебін шығарудың жолын көрсетіп бере алады. Бұл білім берудегі жаһандық заманауи талаптар мен трендтерді ескере отырып, қазіргі зейіннің аударылуы 12 секундтан 8 секундқа дейін қысқаруы дәлел. Қазіргі трендтер әлеуметтік желі арқылы оқушыларға үлкен әсері бар, бұл мұғалімдер үшін әсіресе жастары үшін зор бәсекелестіктуғызады. Бұл салада да жарқын жетістікке жеткен, үлкен оқырмандар аудиториясына ие болған әріптестерімізде бар.

d) Интернеттен ақпаратты тиімді іздей білу. Ақпараттық заманда бұл өте қажет дағды. Ақпараттың барлығы дұрыс бола бермейді. Керек ақпаратты пайдаланарда сыни ойлау арқылы қабылданғаны дұрыс.

Цифрлық технологиялардың артықшылықтарымен қатар денсаулыққа кері әсер беретін теріс жағыда бар. Цифрлық технологияларды қазіргі уақытта өмірімізден алып тастай алмаймыз. Тек арасында цифрлық детокс алып, демалып шектеумен қолданылғаны дұрыс. Цифрлық детокс мұғалімдерге қажетті. Мұғалімдер әрдайым байланыста жүргендіктен бұндай детоксты пайдаланып қолданылғаны абзал. Цифрлық детокс немесе цифрлық диета деп те атайды. Яғни, стрессті жеңілдету, қарым-қатынасқа, шығармашылыққа немесе жұмысқа зейін аудару мақсатында смартфондарды, компьютерлерді, планшеттерді және басқа құрылғыларды пайдаланудан уақытша саналы түрде бас тарту.

2. Storytelling дағдысы

Сторителлинг — көрерменді, оқырманды немесе тыңдаушыны әңгімелер арқылы өзіне тарту, мақсатына жету мүмкіндігі. Компаниялар өнімді немесе қызметтерді нарықта жылжыту үшін сторителлинг қолданады. Сторителлинг оқуда пайдалы болуы үшін оқиғаны қалай ұсынғыңыз келетіні туралы ойлануыңыз керек. Сторителлингты жүзеге асырудың көптеген әдістері бар, бірақ білім берудегі әңгіменің мақсаты білімді жеткізу және дағдыларды үйрету екенін есте ұстаған жөн.

А) Басты кейіпкер

Басты кейіпкер өмірі драматургияның классикалық ережелеріне бағынады: шығу тарихы(басы), сюжет, даму, шарықтау шегі және қорытынды бөлімдерден құралады. Мұнда құрылым мен визуалдан бастап кейіпкер мен сюжетке дейінгі барлық нәрсе маңызды. Басты

кейіпкердің образына ене отырып оқушы мәселелерге тап болады, шешу жолдарын іздейді, іздену барысында жаңа көзқарас немесе дағдыға ие болып, соңында бұл мәселелерді шешеді.

В) Диалогтық тренажерлер

Диалогтық тренажерлер — бұл интерактивті жаттығулар, оның мәні: оқушының басқа кейіпкермен сөйлесуінің рөлдік моделін ойнауында. Кейіпкер әріптес, іскер серіктес, тұтынушы, және т.б. Мұндай «рөлдік» диалогтар барысында оқушының коммуникативті дағдылары қалыптасады, қиын жағдайдан дұрыс шығуды үйренеді, есептерді шешеді, сөйлеу конструкцияларын меңгереді (егер ол басқа тілде сөйлесуді үйренсе) және басқа да көптеген пайдалы дағдыларды алады.

С) Комикстер

Комикстердегі сторителлинг ғылымды танымал етудің күшті жанры (мысалы: PHDcomics сериясы). Комикста кейіпкерлер алдына мақсат қояды, өз үлгісімен қиындықтарды шешу жолдарын көрсетеді. Комикстік сюжеттер бір уақытта кез келген тұрмыстық немесе жұмыс жағдайын көрсете алады. Елімізде мемлекеттік тілді дамыту қоры қолдауымен отандық комикстер Qazcomics.kz сайты құрылған болатын. Сайтта Ер-Тарғын, Айша-бибі, Алпамыс, Ер Төстік, Қамбар батыр, Кенесары-Наурызбай комикстерін қарауға болады.

3. Өмір бойы оқу дағдысы

“Жалғыз сүйеніш, жалғыз үміт — оқуда. Теңдікке жетсек те, жұрттығымызды сақтасақ та, дүниеден сыбағалы орнымызды алсақ та, бір ғана оқудың арқасында аламыз. Жақсылыққа бастайтын жарық жұлдыз — оқу. Надан жұрттың — күні қараң, келешегі — тұман!”

Міржақып Дулатұлы

Қазіргі уақыт жылдам дамып, тез құбылуда. Барлық нәрсенің моделі сәт санап өзгеруде. Кеше ғана үйреніп-білген білімің бүгін жарамай қалатын дәуірде өмір сүріп жатырмыз. Оқудың пайдасы ұшан-теңіз екені барлығызға аян. Адам білмеген нәрсесінің дұшпаны, әсіресе хабары жоқ нәрседен күдіктеніп қорқады, шегіншектеп тартынады. Ал оқып біліп, зерттеп білмеген нәрсесінің табиғатын, қыр-сырын түсінген кезде өз-өзіне сенімділік, батылдық пайда болады. Көкірегі күдіктен сейіліп, қадамы нық, дауысы жарқын шығады. Білімді адамның кез келген іс әрекеті, адаммен сөйлесу мәдениеті, ұжымды басқару қабілеті, ұрпақ тәрбиелеудегі жұмысы, жасаған кәсібінде өзгеше болады. Бұл жайлы Ахмет Байтұрсынұлы былай дейді: “Білім — бір құрал. Білімі көп адам құралы сай ұста сықылды, не істесе де келістіріп істейді”.

Мұғалім өмір бойы оқу дағдысын ие болуы керек мамандықтар басында тұрады. Себебі басқа барлық мамандықтар иесі осы мұғалім оқытуынан, қолынан өткен. Мұғалімге өмір бойы оқу дағдысы кәсіптік шеберлігінің шарықтауына кең жол ашады. Өмір бойы оқуға шыдаммен сабырға ие болуымыз керек. Қазір бір жылда оқыған кітаптарының санын санап жүргендер бар. Меніңше кітап оқуға қызығушылық оянса, оқырман санға емес сапаға бағытталады. Кітапты жай оқу жеткіліксіз, оқу барысында біз сол кейіпкердің орнына түсіп, қиындықтарымен қызықты сәттерін, ондағы құндылықпен мағынаға өрілген ғибрат жерлерін бойымызға жинақтаймыз. Әр кітап өзінше бір пайдалы жаңа ақпарат ағыны. Оқудың мағыналығын жинақтаумен қатар, көп кітап оқу арқылы адамда тез оқу шеберлігі артады, бір беттегі сан ақпаратты тез қабалдап, ұзаққа есте сақтауы жақсарады. Оқушылардың оқуға қызығушылығын арттыру мұғалім қызметінің бірі. Оқушы болашақ тұлға ретінде қарасақ біз оның бойына өмір бойы оқу дәнігін егуіміз керек. Өмір бойы оқу дағдысын оқушыда қалыптастыру үшін біз мұғалімдер сол үлгінің алтын көшін бастар үлгісі, эталоны болуымыз керек.

Елімізде 2021 жылы 8 шілдеде Үкіметте БҒМ әзірлеуімен өмір бойы оқу (үздіксіз білім беру) 6 бөлімнен құралған тұжырымдама бекітілген болатын. Тұжырымдаманың басты мақсаты — бәсекеге қабілеттілігі мен базалық құзыреттерін ЭЫДҰ елдерінің деңгейіне дейін

арттыру үшін ел халқын формальды, бейресми және ақпараттық оқытумен қамтуды қамтамасыз ететін үздіксіз білім беру жүйесін құру.

4. Сыни ойлау дағдысы

“Таным негізінде күмән жатыр.”

Расында, қазір ақпарат ағыны өте көп, ақпарат жоқтығынан емес көптігінен қиналатын заманға тап келдік. Алған ақпаратымызды ақ қарасын ажыратпай біз нақты түрде ақпаратты қолдана алмаймыз. Осы жағдайда бізге сыни ойлаудың үлкен бір функциясы — көзсіз сенуден, дәлелсіз қабылдаудан бас тартатын – скептицизм яғни күмәндану көмекке келеді.

Күмәндану – сыни ойлаудың негізгі құрамдас бөлігі. Ол естіген, көрген оқыған нәрсенің бәрін автоматты қабылдаудан сақтайды. Күмәндану — дәлелденбеген мәлімдемелерді қабылдаудан бас тартуды білдіреді. Егер осыны бір сыни ойлау функциясын қолдануды қаласақ, ойланып 4 қарапайым сұрақты өзімізге қоя білу керекпіз. Қарапайым 4 сұрақ төмендегідей:

1. Неліктен мен бұл мәлімдемеге сенуім керек?

2. Осы мәлімдеме ақпаратты таратып отырғанға неге сенуім керек немесе неге мені осы мәліметке сендіргісі келеді?

3. Бұл туралы басқа ақпарат көздері не дейді немесе не белгілі?

4. Алдыңғы сұрақтарға өзім толық жауап бере алдым ба?

Егер ең соңғы сұраққа қанағаттанарлық жауабыңыз болмаса онда қабылдап отырған шешіміңіз негізсіз әрі дұрыс шешім қабылдау үшін әлі де қосымша іденіс жасап, қайта қарауыңызды талап етеді.

Күмәндану – нақты ғылымдардың догматикалық пікірден тазаруына көмектесіп келеді. Кезінде белгілі француз ғалымы, математик Рене Декартта өзіндік күмәндану теориясын ұсынып, ғылымға үлесін қосқан болатын. Күмәндану жеке тұлғадағы сыни ойлауды қалыптастырудағы бір ғана функциональды негізі. Оның екінші бір қыры объективтілік принципі арқылы көрініс табады. Объективтілік – әр жағдаймен фактіге өз тарапыңнан туындаған сезіммен сенімге өзге тараптан сырттай қарап шешім қабылдауға мүмкіндік береді. Бұл өзге тараптан болған ақпаратқа көзсіз сенуден сақтап, қорғайды. Әрине, объективтілік пен күмәндану белгілі бір дәрежеде ғана орынды. Абсолютты түрде объективтілікпен күмәндану болмайды. Сыни ойлау үшін назарды тиімді бағыттап оны ұстау маңызды. Сыни ойлау формасында жинақылықпен асықпай шешім қабылдау жетекші рол атқарып тұр. Бұл алғашқы естігенді сөзсіз қабалдап, көзсіз сенуден сақтап, ойланудың нақтылығына кепілдік береді.

Мұғалімнің креативті ойлауы

Мұғалімге креативтілік қажет дағды. Сабақ беруде жаңашылдыққа көңіл бөлу керек. Осы туралы Жүсіпбек Аймауытов: “Сабақ беру үйреншікті жай шеберлік емес, ол үнемі жаңадан жаңаны табатын өнер”. Сабақ беруде креативтіліктің қолданылуы жаңадан жаңаны табудың бірден бір жолы. Оқушылармен жұмыс жасауда заманауи мұғалім үшін креативті болу – қызықты болу деген сөз. Креативтілік негізі шығармашылықта жатыр. Оны дамытудың жалпы жолдары мынадай екен:

• **Сүйікті ісіңізді жасау (Хобби).** Хоббимен айналысқанда уақыттың қалай өткенін байқамай қаламыз. Өз қалауыңызбен, қиялыңызға ерік беріп махаббат жасалған іс шынайы ләззат сыйлап, дамытады. Хобби белсенділігіне қарай актив, пассив болып бөлінеді. Қазір уақытта хобби түрлері өте көп қарапайым кітап оқу, спортпен айналысу, бағбандық, аспаздық, аң не балық аулау, коллекция жинау және хореография түрлерінен бастап, жаңа хобби түрлері — блогерлік (ақпаратты не ойын-сауықты), буккарвинг(кітап ою), сурвивализм(қауіптен аман қалу) т.б түрлері дамып келеді.

• **Тынығу.** Тынығудың пайдасы ұшан-теңіз. Тынығудың табиғаттағы, емдік, экскурсиялық, экзотикалық және т.б түрлері бар. Табиғат ананың адам денсаулығына берер пайдасы зор жапон халқында таза ауа арқылы шынығу — синрин уоку терминімен әлемге танылды. Бұған арналған зерттеумен шығармалар көптеп жазылған. Табиғатта серуендеп

тынығу біздің иммундық жүйемізді белсендіруге, қан қысымын төмендетуге, күйзеліске қарсы күресу қабілетін арттыруға, көңіл-күйді көтеруге, зейінділік пен есте сақтаудың жақсаруына және энергияның жинақталып, ұйқының сергектігіне көмек береді.

• **Жаяу жүру.** Орташа есеппен алғанда адам күнделікті 6000 қадам жасау керек екен. Стэнфорд университеті өз зерттеуінде көп жаяу жүретін адамдардың қиялы ұшқыр, ойы тапқыр тапқыр болатыны анықталған. Жаяу жүру бұлшық ет тонустарын қалыпты етеді. Сонымен қатар жаяу жүру мықты антидепрессант, жүрек-қан тамырларының ауруларының алдып алып, жақсы идеялардың туындауына себеп болады.

• **Кітап оқу.** Кретив идеяның қайнар көзі кітап екені барлығына аян. Кретивке қатысты Майкл Михалко — “Рисовый штурм и еще 21 способ мыслить нестандартно” кітабын оқуға ұсынар едім.

• **Саяхаттау.** Саяхат біз көріп жүрген күнделікті істермен жағдаяттарға басқа фокусмен қарауға мүмкіндік беріп, ерекше дүниетанымды қалыптастырады. Өнертапқыштар, ғалымдар саяхаттау арқысында көптеген өнертабыстар ойлап тауып, жаңалықтар ашқан. Сонымен бірге саяхаттау физикалық дененің қалыпты күйіне оң әсер беріп, сымбатты етеді.

• **Театр, көрмелерге бару.** Театрға бару эрудицияны дамытады екен. Театрға бару арқылы адам жанына үңілуге мүмкіндік алады. Ондағы оқиғалар желісімен, бас кейіпкердің образы бізге эмоциональдық әсер беріп, актер шеберлігінен шабыт алуымызға болады. Ал көрмелер дизайнерлік тың идеялармен, шеберліктерден хабардар болып, жақсы әсер алуымызға көмектеседі.

• **Музыка тыңдау.** Музыкалар арасында классикалық әуендер пайдасы зор. Музыка бізге ерекше күйге енуімізге, ішкі тебіреністердің қозғаласына бірден бір себепші. Музыка миды белсенді етіп, көңіл-күйді көтереді.

• **Өзгерістен қорықпау.** Айтылған креативтілікті туындату жолдарының жүзеге аспай қалуына үлкен кедергі бар. Ол өз ішіміздегі – қорқыныш. Қорқынышты жеңуде табандылық, сенімділікпен жеңуіміз керек. Қорқыныштың түп негізінде біз айналымызға ақымақ болудан не мазақ болып, ұятқа қалу жатуы мүмкін. Бірақ бұрынғы істерді қайта жасай беру арқылы нәтеже күту – нағыз ақымақтың қорқынышы сол болып саналады. Кретивтілік — жаңашылдық, түпсанадағы сіздің өзгеріске жаңалыққа деген ішкі реакцияңыз болмақ.

5. Уақытта басқара алу дағдысы. Уақытты тиімді пайдалану жолдары

Уақытты тиімді жоспарлаудың алғашқы қадамы дұрыс жоспардан бастау алады. Апталық, айлық жоспары бар адам көп өнім ала алады. Уақытын жоспар бойынша пайдаланған адамның көңілі тоқ болып, өзін жақсы сезінеді. Бұл жайлы Виктор Франкл былай дейді: “Дұрыс жоспарланып, реттелген өмірдің екінші көрінісі — бақыт”.

Pomodoro техникасы

1980 жылдары Pomodoro жүйесін жасаушы Франческо Кирилло емтиханды сәтті тапсырып, 1 курсын аяқтағаннан кейін ол депрессияны бастан өткерді. Университеттен үйге келгенде, көп уақытын неге жұмсайтынын түсінбеді. Жаңа емтихандар ол ойлағаннан тезірек келді және Кирилло көп уақыт оқыса да, оларға дайын емес екені белгілі болды. Мұны түсінген ол: “Мен кем дегенде 10 минут шынымен оқи аламын ба?” Мұндай мақсатқа шынайы әділдік қажет болды және оған қызанақ түріндегі кішкентай ас үй таймері қолданылды. Техника атауы осы себепті аталды. Техниканың мәні сіз жұмыс уақытын сегменттерге бөлесіз – шартты түрде олар қызанақ деп аталады. Бір “қызанақ” 30 минутқа созылады: 25 минут жұмыс және 5 минут демалу. Таймерді іске қоспас бұрын жұмыс тапсырмаларының тізімін жасау керек. Помодоро техникасын қолдана отырып, сіз аз уақыт ішінде көп жұмыс жасай отырып, өнімділікті арттырасыз. Осы жүйені қолдана отырып, сіздің жұмысыңыз бен оқуыңыздың тиімділігі айтарлықтай артады. “Қызанақ” техникасы қиын жағдайларда әрекет етуге және өз мақсаттарыңызға жетуге деген шешіміңізді дамытады.

20/80 қағидасы

Бірақ бұл жерде себептермен нәтижелер арасында қарама-қайшылық бар. Қарама-қайшылық негізінде 20/80 арақатынасы жатыр. Қағиданың түп негізі жұмсалған қаржының 20%-ы табыстың, 80%-ын алып келеді. 80% нәтиже 20% әрекеттен орын алады, 20% күш 80% жетістікке жеткізеді. Сізде өзіңіздің ұзақ, орта мерзімдегі мақсаттарыңызға жеткізетін істердің тізімінің арасындағы жұмыстардың 20 %-ын тауып, күнделікті 24 сағаттың 20% уақытын соған жұмсауыңыз қажет.

Эйзенхауэр матрицасы

Бірнеше істерді қатар жасау керек болғанда немесе уақыттың тығыздығында Эйзенхауэр матрицасы көмектеседі. АҚШ президенті Дуайт Эйзенхауэр пайдаланған матрицасына сәйкес, әрбір істі маңыздылығымен жеделдігіне қарай 4 топқа бөлуге болады:

- А - маңызды әрі жедел (маңызды тапсырмалар, шұғыл істер, қауырт жағдайлар)
- Ә - маңызды және жедел емес (ұзақ мерзімді жоспар, диплом жазу немесе емтиханға дайындалу)
- Б - маңызды емес, жедел (телефон қоңыраулары, туындаған мәселе)
- В - маңызды емес, жедел емес (уақыт ұрлаушылыр)

	Жедел	Жедел емес
Маңызды	А Маңызды әрі жедел	Ә Маңызды жедел емес
Маңызды емес	Б Маңызды емес, жедел	В Маңызды емес, жедел емес

«А» тобындағы істерді шұғыл түрде орындау қажет.

«Ә» тобындағы істер маңызды болғанымен, орындалу керек бірақ уақыты келмеген. Алайда ертеңге қалдырыла берсе, А тобындағы шұғыл істер санатына ауысуы бек мүмкін.

«Б» тобындағы істер маңызды болмағанымен, бұл алдамшы болуы мүмкін. Адамдардың көбі бұл істердің жеделдігін маңыздылық деп шатастырады. Алайда бұл істерді

орындамау да адамды әбігерлікке түсіреді. Сондықтан барынша қысқа уақытта істеп бітірген жөн.

«В» тобындағы істер – адамға жағымды әрі қызықты болып көрінетіндер шын мәнінде уақытты ұрлаушылыр болып табылады. Адам бұндай істерге көп уақытын жұмсап, соңында уақытының қайда кеткенін білмей қалады. Мұндай істермен айналысу уақытыңызды, энергияңызды текке рәсуә етеді.

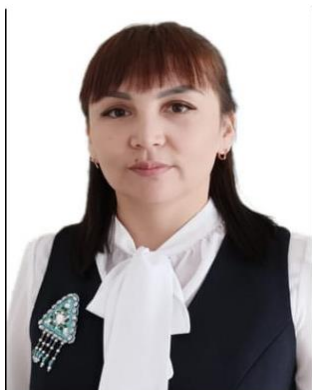
Эйзенхауэр матрицасының артықшылығы оның қолданылу жеңілдігімен, жұмысты жүйелеп, басымдылықтармен жұмыстануға көмектесуімен істі жылдам атқаруға көмектеседі.

Қорытынды

Мультимедиялық лонгридте жазылған проактив мұғалім дағдылары барша мұғалімдер қауымына пайдалы болады деген сенімдемін. Мұғалім қызметі ізденісті, еңбекті, тапқырлықты, зейінділікті, төзімділікті, ұқыптылықты тілейтін әрі қызықты, әрі жауапты жұмыс. Жауапкершілігі зор қызметтің жас маманы ретінде Джон Дьюидің: “Мұғалім өз мамандығының мәңгілік оқушысы” — деген қанатты сөздерін өзіме ұстаным етіп алдым. Қызметіміздің өнімді, жемісті болуына керек дағдылар өте көп. Мен тек негізгілеріне тоқталып, сипаттап жазған болатынымын. Болашақта аталған дағдылар санымен бірге дағдылардың тәжірибелік мазмұнына көңіл бөліп, жұмыстанатын боламын.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Стивен Р. Кови. Жасампаздың 7 дағдысы. «Franklin Covey Co» баспасы. Аудармашылар: Ғосман Төлеғұл, Жақсылық Самұрат, Өмірзақ Ақжігіт. - 2018ж
2. Шынар Әділова. Тайм Менеджмент. «Самға» баспасы, Алматы. - 2019ж
3. Қайрат Жолдыбайұлы. KEMEL ADAM. «Самға» баспасы, Алматы. - 2021ж
4. <https://ru.coreapp.ai/journal/storytelling-v-obrazovanii>
5. <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P2100000471>
6. QR-коды в образовании школьников. Литус К.Д., Напалков С.В.
7. Джеймс Клир. Атомные привычки. «Питер» баспасы, Петербург. - 2020ж

ОҚЫТУ ҮРДСІНДЕ ЦИФРЛЫҚ ПЛАТФОРМАЛАРДЫ ТИІМДІ ҚОЛДАНУ ЖОЛДАРЫ

Мендибаева Жаркынай Куантаевна

*«№48 жалпы орта білім беретін мектебі» КММ-нің
информатика пәні мұғалімі*

Бүгінгі уақыт талабына сәйкес білім беруде одан әрі жетілдіру оқу тәрбие процесіне озық тәжірибені, ғылыми жетістіктерді енгізуді талап етеді. Оқыту барысында оқулықтағы тақырыпты сөзбен айтқаннан гөрі қызықты, бейнелі, заманауи жасанды интеллект платформасын қолданып ұсынған дұрыс.

Жасанды интеллект заманауи білім беру саласындағы жаңа жетістік деп айтуға болады. Яғни, ақпарат ағыны дамыған заманда адамдардың жаңа деңгейде білім алып, алған білімін тиімді пайдалануға мүмкіндік беретін жүйе. Білім беру құралын адамзат келесі жүз жылда дамудың келесі деңгейіне шығаратын кең көлемде қолданатын болады.

Жасанды интеллект – ең қысқа мерзімде үлкен көлемдегі ақпаратты өңдеуге және талдауға мүмкіндік беретін керемет қуатты құрал. Біз енгізген мәліметтер негізінде сезінетін, талдайтын және шешім қабылдай алатын жүйелерді дамытатын информатика саласы. Ол адамның ойлауына еліктей алады және соған сай шынайы мәлімет береді.

Білім беруде жасанды интеллектті қолдану білім беру жүйесін модернизациялау және оның тиімділігін арттырудың жаңа перспективаларын ашады. Мысалы, мектепте ЖИ-ті келесідей қолдануға болады:

- ✓ үй тапсырмаларын тексеру;
- ✓ оқытушылар мен студенттердің уақытын басқару;
- ✓ репетиторлық үшін;
- ✓ жеке тәсілді қашықтықтан оқыту бағдарламасы ретінде;
- ✓ тілдік жаттықтырғыш ретінде;
- ✓ **білім беруде ЖИ-ті енгізудің негізгі міндеті мұғалімдерді алмастыру емес, ол – мұғалімдерді ЖИ-ке тапсыруға болатын күнделікті жұмыстан босатып, басқа да басым міндеттерге уақыт бөлу;**

Жасанды интеллект сіз үшін сабақтарға дайындығыңызды оңтайландырады және жақсарту құралы ретінде ғана қызмет етеді. Жасанды интеллект пән бойынша білім беруді жақсартудың қуатты құралы болып табылады. Жасанды интеллектті тиімді пайдалану оқу сапасын, білім алушыларды цифрлық болашаққа дайындауды және ақпараттық технологиялар саласындағы табысты мансап үшін негізгі дағдыларды дамытуды айтарлықтай жақсарта алады.

Дальнейшее совершенствование образования в соответствии с требованиями сегодняшнего времени требует внедрения в образовательный процесс передовой практики и научных достижений. В ходе обучения лучше представить тему в учебнике, используя интересную, наглядную, современную платформу искусственного интеллекта, чем рассказывать ее словами.

Можно сказать, что искусственный интеллект – это новое достижение в сфере современного образования. То есть система, позволяющая людям учиться на новом уровне и эффективно использовать полученные знания в век информационного потока. Образовательный инструмент будет широко использоваться человечеством в ближайшие сто лет, что выведет его на новый уровень развития.

Использование искусственного интеллекта в образовании открывает новые перспективы для модернизации образовательной системы и повышения ее эффективности. Например, в школе вы можете использовать следующим образом:

- ✓ проверить домашнее задание;
- ✓ тайм-менеджмент преподавателей и учащихся;
- ✓ для репетиторства;
- ✓ персональный подход как программа дистанционного обучения;
- ✓ в качестве языкового тренера;
- ✓ основная задача внедрения СО в образовании – не заменить учителей, а освободить

учителей от повседневной работы, которую можно поручить СО, и посвятить время другим приоритетным задачам;

Искусственный интеллект оптимизирует за вас подготовку к занятиям и служит лишь инструментом совершенствования. Искусственный интеллект – мощный инструмент улучшения предметного образования. Эффективное использование искусственного интеллекта может значительно улучшить качество образования, подготовить учащихся к цифровому будущему и развить ключевые навыки для успешной карьеры в сфере информационных технологий.

Сабақ барысында кез келген сабақ беретін пән мұғаліміне көмекші ретінде, бекіту, үй тапсырмасын тексергенде уақытты үнемдеуге және жылдам әрі функционалды түрде сыни ойлануды дамытатын жасанды интеллект мүмкіндігін айтқым келіп отыр. Оқушының бұл ЖИ қолдануда танымдық дағдысы, ынтасы артады.

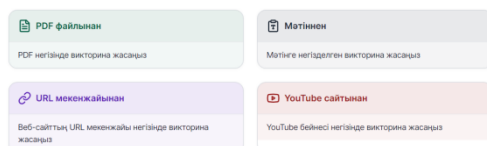
QuizRise – мектептер, корпоративтік оқыту бағдарламалары және онлайн оқыту платформалары үшін интерактивті бағалауларды жасау процесін жеңілдететін барлығы бір жерде тест жасауға арналған бағдарламалық жасанды интеллект сервисі болып табылады.

QuizRise – OpenAI GPT-4 технологиясы қолдайтын қолданба. Бұл қолданба пайдаланушыларға бірнеше секунд ішінде емтихандар мен флэш-карталарды жасауға мүмкіндік береді. Жасанды интеллектпен жұмыс істейтін қолданба ретінде пайдаланушылар мазмұнды сынақтарға оңай түрлендіре алады, әртүрлі сұрақ түрлерін қоса алады және сынақтарын жекелей алады. Бұған қоса, олар жасалған мазмұнды оңай экспорттай алады және оны веб-сайттарда бөлісе алады. QuizRise мұғалімдер, студенттер және веб-сайт иелері үшін тиімді білім беру және интерактивті құрал ретінде жасалған.

Қолдану ерекшелігі:

➤ Мәтінге негізделген, PDF файлынан, YouTube бейнесінен, веб-сайттарын қолдана отырып, тақырыпты бекітуге қызықты викториналар жасай аласыз.

Көзді таңдаңыз Сұрақтар құру

➤ Сіз бірнеше таңдау бойынша сұрақ генераторын, шын-жалған және бос сұрақ генераторын пайдалана аласыз.

➤ Сұрақтар мен жауаптарды көп күш жұмсамай реттей аласыз!

➤ PDF, TXT немесе Kahoot форматтарында бір рет басу арқылы оңай экспорттап бөлісуге болады.

➤ Бұл сервисті қолдана отырып, тиімді талдауға және оқушылардың үлгерімі мен оқу үрдістері туралы толық түсінік алғаның бақылай аласыз.

Мұғалімдер:

- Сыныпта немесе қашықтан білім беру үшін жылдам және тиімді сынақтар мен оқу материалдарын жасай аласыз.

- Оқушылардың үлгерімін бақылау арқылы оқыту стратегияларын жетілдіру мүмкіндігі бар.

Оқушылар:

- Жылдам және дәл қолдау жауаптары арқылы оқу процесін жақсартыңыз.
- Әртүрлі сұрақ түрлерімен оқу тәжірибесін байыту.
- Интерактивті тесттер арқылы өз білім деңгейіңізді бағалаңыз.

QuizRise – оқыту, оқу, вебпен өзара әрекеттесу және осы әртүрлі пайдаланушы топтарын шешу арқылы сауалнама жүргізу сияқты әртүрлі қажеттіліктерді қанағаттандыруға арналған әмбебап қолданба ретінде қолдануға мүмкіндік бар.

Мен неліктен QuizRise таңдадым?

➤ Қарапайым сұрақтарды жасау әдістерінен қиналсаңыз және жасанды интеллектінің күшіне сенсеңіз, QuizRise - сіз үшін дұрыс көмекші құралы.

➤ QuizRise таңдау арқылы сіз мазмұнды жасаудың, бөлісудің және өзара әрекеттесудің жаңа және тиімді әдісін табасыз!

Екінші ұсынғалы отырғам платформам **Renderforest** сізге кәсіби деңгейдегі презентацияларды жасау үшін пайдалы, тегін слайд-шоу үлгілерінің кең ауқымына қол жеткізуге мүмкіндік береді. Қолжетімді дизайнмен, тез арада заманауи презентация жасау мүмкіндігіне ие боласыз. Бұл құрал бейне өңдеу дағдыларыңыз, презентация жасағысы ұстаздарға, шеберлік сыныптарға, байқауларға және іс-шараны жоспарлаушыларға өте ыңғайлы.

Renderforest қолданбасын бастау үшін тіркелуді google, facebook немесе apple ID арқылы тіркелуге болады. Тіркелу толығымен тегін жүреді және тоғыз тілде қолжетімді. Сіз түймені экранның жоғарғы оң жақ бұрышын белгілеп, ашылған мәзірден қалаған тілді таңдайсыз.

Renderforest қолданбасынның қолданылу ерекшелігі:

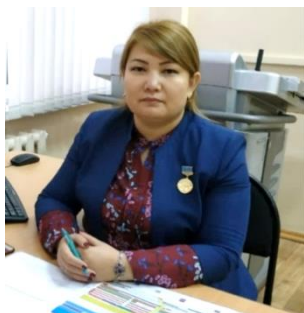
- Презентацияны жасау оңай және бірнеше минутты ғана алады.
- Кең кітапханадан слайд-шоу бейне үлгісін таңдап, фотосуреттер мен бейнелерді қосуға болады.
- Мәтін мен музыканы реттеп, соңғы өнімді алдын ала қарай аласыз.
- Динамикалық мәтін әсерлері үшін типографиялық бейнемен бейне слайдшоу үлгісіне көрнекі тартымдылықты қоса алу мүмкіндігі бар.
- Бренд элементтері үшін, аудиторияның назарын аудару үшін 3D логотип анимациясын қосуға болады.
- Аяқтағаннан кейін слайд-шоу бейне үлгісін қалаған форматта тегін жүктеп алыңыз.

Білім беруде тиімді платформа әдістерімен өткізудің пайдасы - үлгерімі төмен оқушылардың болмауы, үлгерім сапасының өскенің байқайсыз. Шәкірттеріңіздің сабаққа деген ынтасы, ақпараттық технологиялық дамыған заманымызға деген қызығушылықтарын артып отырады.

Заманауи платформа, соның ішіндегі жасанды интеллект арқылы жасалған кез – келген жұмысыңыз жоғары бағаланады және жұмысыңызды жеңілдетеді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Әлеуметтік желілерден суреттер алынды
2. А. Ж. Асамбаев Жасанды интеллект негіздері: Оқулық . Алматы, ЖШС РПБК «Дәуір» 2011.-136б.
3. Искандерова А.А. «Жасанды интеллект жүйелері», 2020 ж.
4. Б.Қойшыбай «Жасанды интеллект және білім беру: Жасанды интеллект мектептердегі оқу процесін қалай өзгерте алады» Астана халықаралық университеті, 2023ж

Тажгулова Светлана Маратовна

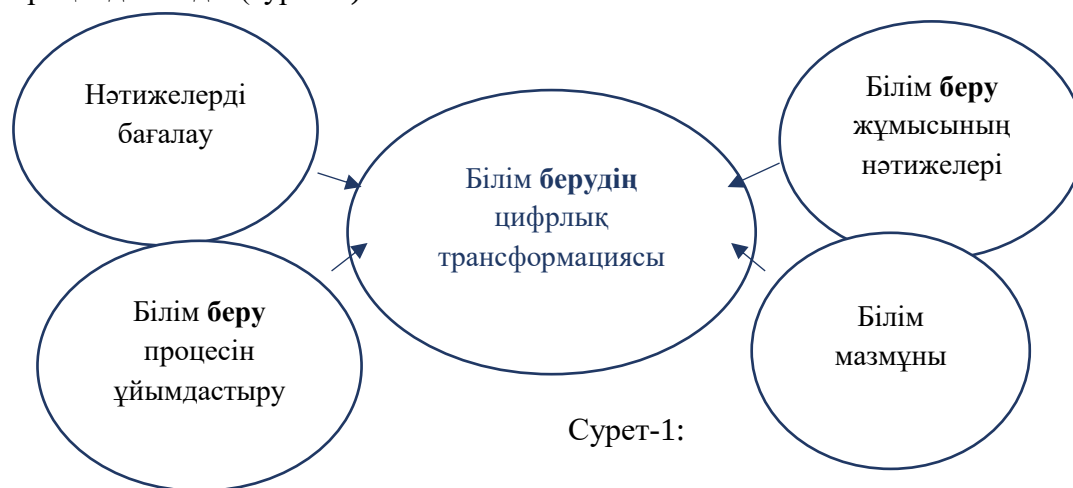
Батыс Қазақстан облысы Білім басқармасы Әдістемелік орталығының мониторинг ұйымдастыру және талдау бөлімінің әдіскері, магистр

Аннотация

Мақалада білім беруде цифрлық технологиялардың оқытуды жақсарту мүмкіндіктері, цифрлық технологиялар арқылы электронды оқыту технологиясының түрленуі мен дамуы жағдайлары қарастырылған. Сонымен қатар, оқытудың әдістемелік жүйесінің дәстүрлі элементтерінің цифрлық технологиялар арқылы түрленуі негізделген.

Білім беру бағдарламаларын іске асыру барысында оқыту үшін цифрлық технологияларды енгізу аса маңызды мәнге ие болады, сондықтан оларды білім беруде интеграциялау дәрежесін бағалау мәселесі өзекті болып табылады. Зерттеу аясында мектептерде, лицейлерде және гимназияларда заманауи технологияларды қолдану мониторингінің қолданыстағы тәсілдері талданды. Білім сапасын көтеру мақсатында **«Мониторинг: бақылау, талдау, нәтиже»** эксперименттік жобасы іске асырып келеді. Бұл жұмыстың мақсаты білім берудің цифрлық трансформация деңгейін бағалау әдістемесінде пайдалану, ақпараттық базаны жетілдіру және салыстырмалы талдау нәтижелерінің дәлдігін арттыру үшін жалпы білім беру ұйымдарының критериялды көрсеткіштері мен топтамаларын әзірлеу болып табылады. Білім берудің цифрлық трансформация деңгейін бағалау процесінің моделін құру үшін мониторинг жүйесіндегі негізгі кезеңдерді бөліп көрсету қажет.

Білім беру саласындағы цифрлық трансформация мониторингіне көзқарастарды зерттеу білім беруде цифрлық технологияларды енгізу дәрежесін бағалаудың қолданылатын әдістерін шолу нәтижесінде жүргізілді. Жұмыста статистикалық, жүйелік және салыстырмалы талдау әдістері қолданылды (сурет-1).

Сурет-1:

Сандық материалдар, құралдар және қызметтері

Зерттеу базасы нормативтік актілерде айқындалған нақты технологиялардың даму көрсеткіштері, ресми статистикалық есептілік, бірыңғай ақпараттық-статистикалық жүйенің материалдары болып табылады.

Білім беруді цифрландырудың жай-күйін мониторингтеу процесін модельдеу цифрлық технологияларды енгізу көрсеткіштерін және білім беру мекемелерін топтастыруды қамтитын әдістемені пайдалануды ескере отырып жүзеге асырылды. Нәтижелер өтпелі цифрлық технологиялардың интеграция дәрежесін бағалауды ескере отырып, жалпы білім берудің цифрлық трансформациясы мониторингінің негізгі мәселелері қаралды.

Зерттеудің негізгі нәтижелері: ақпараттық базаны жетілдіру, жалпы білім берудің цифрлық трансформациясын бағалау әдістемесін толықтыру және өңірдегі білім берудің цифрлық трансформация деңгейін бағалау процесінің моделін құру болып табылады. Білім беру жүйесінің мониторингі шеңберінде цифрлық технологияларды енгізудің критериалды көрсеткіштері ұсынылды. Әзірленген модель деректерді жинаудан шешім қабылдауға дейінгі бақылау кезеңдерін сипаттайды, сонымен қатар жүйенің функционалдық мүмкіндіктерінің өзара байланысын көрсетеді. Модельдеу өңірлік бөліністе білім беру саласына цифрлық шешімдерді енгізу деңгейін айқындайтын жүйені әзірлеу мақсатында орындалды.

Қорытындылай келе жалпы білім беруді цифрландыру, ең алдымен, оқушылардың жоғары білім беру нәтижелеріне қол жеткізу үшін оқытуда жаңа технологияларды біріктіруді көздейді. Оқу процесінде заманауи технологияларды қолдану шеңберінде білім беру ұйымдарының әртүрлі деңгейдегі цифрлық трансформациясының ағымдағы жай-күйін бағалау маңызды. Цифрлық технологиялар мен білім беру ұйымдарын топтастыруды енгізудің ұсынылған көрсеткіштерін деректер талдаушылары, сондай-ақ білім беру саласына мониторинг жүргізу кезінде зерттеуде және практикалық қызметінде қолдана алады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Duncan Jefferies MAKING DIGITAL SCHOOLING WORK FOR ALL CHILDREN: // September 4, 2020.

2. Восковская А.С. Заманауи білім беруді цифрландыру жағдайында оқытудың инновациялық стратегияларын қолдану 38-74 бет, 2023.

«БІЛІМ БЕРУДЕГІ БАБСҚАРУ: ЭКСПЕРИМЕНТ БАРЫСЫНДАҒЫ САПАЛЫ БАСҚАРУ»

Абсалямова Заузат Токбаевна
*Ақжайық ауданы, М.Әуезов атындағы №2 жалпы
орта білім беретін мектеп директорының оқу ісі
жөніндегі орынбасары*

Сарсенғалиева Дидара Наурызбаевна
*Ақжайық ауданы, М.Әуезов атындағы №2 жалпы
орта білім беретін мектеп директорының оқу ісі
жөніндегі орынбасары*

Аннотация

«Эксперимент шеңберіндегі басқару сапасы» мақаласында түпкі мақсат-оқушылардың білім сапасын арттыруға қол жеткізуде басқару сапасының маңыздылығы қарастырылған. Мақаланың негізгі идеясы - эксперимент барысында басқару жұмыстарын жүргізу тәжірибесімен бөлісу. Нәтижеге қол жеткізуде мектеп әкімшілігінің басқару жұмысымен танысу. Мақалада электрондық портфолио пайдаланудың өзектілігі сипатталып, оның тиімділігі бағаланады.

XXI ғасырда әлеуметтік-мәдени және экономикалық даму мен болашақты құру және оған жас ұрпақ түбегейлі басқа дағдылармен, біліммен және идеалдармен ену үшін білім берудің маңыздылығы артып келеді. Білім беру сапасы - қоғамдағы білім беру процесінің жай-күйі мен нәтижелілігін, оның қоғамның жеке тұлғаның азаматтық, тұрмыстық және кәсіби құзыреттерін дамыту мен қалыптастырудағы қажеттіліктері мен үміттеріне сәйкестігін айқындайтын әлеуметтік категория. Егер тәрбие мен оқытудың мақсаты қазіргі қоғамның күрделі мәселелерін шеше алатын жеке тұлғаны, азаматты дамыту деп айтатын болсақ, онда талаптар мен стандарттар екінші орынға шығады. Бірінші кезекте қазіргі заманғы білім беру технологияларымен қалыптасатын тұлғаның сапалық сипаттамаларын қоямыз. Осылайша, «білім беру сапасын» қалыптастырудың негізгі тәсілі «мұғалімдер аз сабақ беретін, ал оқушылар көп оқитын әдісті табу және ашу» ұранына айналады. Көптеген мамандар білім беру сапасының идеясы білім беру жүйесінің барлық компоненттері мен деңгейлері үшін өзекті және басым деп есептейді. Оқытушылық деңгей білім беру сапасын анықтайтын негізгі факторлардың бірі болып табылады, бірақ маңыздылығы бойынша ол басқару сапасы, тиімділігінен төмен. Неліктен басқару сапасы? Себебі – әр ұжымның мақсатқа жетуі, ұйымшылдығы, уәждемесі сапалы басқарумен байланысты.

Білім беру саласында жұмыс істейтін әрбір адам мектеп қызметінің тиімділігінің негізгі көрсеткіштері мыналар екенін бірден айта алады:

- оқушылардың білім деңгейі;
- олардың білімін жалғастыруға дайындығы;
- оқушылардың тәрбиелік деңгейі;
- балалардың денсаулық жағдайы;
- түлектердің қоғамдағы өмірге әлеуметтік бейімделу деңгейі;
- білім беру стандарттарының орындалу деңгейі.

Жоғарыда аталған параметрлердің барлығы өзара байланысты және бірін-бірі толықтырады. Бұл параметрлердің барлығын қамтыған «Мектептегі басқару қызметіндегі мониторинг жүйесі оның нәтижелілігіне ықпал ету факторы ретінде» атты эксперимент енгізілді.

Кез келген елеулі өзгеріс болып жатқан жағдайға жауапкершілікті қабылдаудан басталады. Осы орайда экспериментті енгізу туралы хабарлама жасау, педагогикалық ұжымды ынталандыру мақсатында экспериментті басталмас бұрын ұжым отырысы ұйымдастырылды. Бұл отырыстың бір ерекшелігі жай ғана баяндау емес, теориялық – практикалық бағытта ұйымдастырылуы. Яғни проблемаларды өздігінен анықтау – проблемаларды шешу жолдарын табу, жауапты қызметкерлерді тағайындау. Осы бағытта мектептегі білім берудегі проблемалар анықталып, шешу жолдары ұсынылды. Шара соңында енгізгелі жатқан эксперимент ұсынылды, таныстырылды. Ұжымда осы эксперименттің тиімді және тиімсіз жақтары, болуы мүмкін қиындықтар талданды. Нәтижесінде өзара келісім арқылы жұмыс тобы құрылды.

Қазіргі мектепте оқыту сапасын арттыру туралы айту қиын болуы мүмкін. Цифрлық әлемде тәрбиеленетін балалардың зейіні мен зейіні төмендігінен оқушылардың сапасын арттыру қиын болатынын сөзсіз. Сонымен қатар педагогика мектептен барған сайын аластатылуда: оның орнын есеп беру, материалдық-техникалық қамтамасыз ету мәселесін шешу, және т.б. Бірақ ең қиын кезеңдердің өзінде балаларды қызықты, ынтамен, нәтижелі оқытатын мұғалімдер бар. Координаторлардың бірінші міндеті – бір-бірінен үйрене алатын, содан кейін басқаларды үйрете алатын мұғалімдерді қалыптастыру болды. Осы орайда координаторлар тарапынан көрсетілген әдістемелік қолдау маңызды рөл атқарды. Бұл практикалық семинарлар, «бес минуттық кездесулер», коучингтер, «жас маман сағаттары», «ата-анамен 45 минуттар». Әрине әр жұмыстың нәтижесін талдау ай сайынғы директор жанындағы отырыстар, және педагогикалық кеңестер.

Балаларды Стандарт талаптары бойынша тәрбиелеу үшін оқытудың дәстүрлі әдістері мен заманауи ақпараттық технологияларды үйлестіре алатын дайындалған кадрлар қажет. Мұғалім компьютер мен мультимедиялық жабдықты қолдана біліп қана қоймай, сонымен қатар өзінің білім беру ресурстарын құрып, оларды педагогикалық қызметінде кеңінен қолдануы керек. Осындай технологиялардың бірі-мұғалімнің электрондық портфолиосы, сондықтан біз электронды портфолио құруға қызығушылық таныттық. Қазіргі дамыған және қолжетімді коммуникациялық технологиялардың әлемінде электрондық портфолио материалды іске асыру және сақтау, тәжірибе алмасу үшін ыңғайлы алаң, сондай-ақ өз оқушыларымен және ата-аналарымен қарым-қатынас жасау үшін өзекті ресурс болып табылады. Сондықтан біз оны өз жұмысымызда белсенді қолдануды шештік.

Педагогтің электрондық портфолиосы білім беру процесіне қатысушылар арасында тәжірибе алмасу құралы ретінде өзінің ақпараттық білім беру ресурсын құру арқылы іске асырылады.

Эксперимент жүргізу барысында электрондық портфолиосының артықшылықтары:

Өз материалдарыңызды орналастыруға және сақтауға ыңғайлы алаң.

Тәжірибе алмасу алаңы

Жүргізілген жұмыс бойынша ақпараттарды сақтау алаңы

Ата-аналар, оқушылар үшін ашық алаң.

Портфолионы үнемі және жүйелі түрде толтыру жұмысты ұйымдастыруға және талдауға көмектеседі. Портфолионың басқа адамдарға қарау және түсініктеме беру үшін ашықтығы мен қол жетімділігі - бұл жүргізілген жұмысты бағалауға көмектесетін механизм. Электрондық портфолионы жүргізу сонымен қатар оқыту әдісіне айналады, түпкі мақсат - оқушылардың білім деңгейін арттыруға жетуде экспериментке қатысушылардың өзін-өзі жетілдіруі және жұмысты жоспарлау үшін іс-әрекеттерді дамытуға өз үлесін қосатынын сөзсіз.

Эксперименттің жоспары, ай сайын жүргізілетін жұмыс алаңы туралы мәліметтерімен таныстыру және мұғалімдерді жиналыстармен мазаламау мақсатында мұғалімдер бөлмесінде эксперимент бұрышы жасақталды. Онда әр мұғалім әр сыныпта өтетін жұмыспен және нәтижелерімен, ұсыныстарымен танысып, нәтиже оң болған жағдайда тәжірибемен бөлісу, нәтиже ойдағыдай болған жағдайда тәжірибелі мұғалімдермен бірігіп түзете жұмыстарын жоспарлап, жүргізе алды.

Эксперименттің нәтижелі болуы бұл әрине мұғалімдердің, сынып жетекшілердің белсенділіктері. Ал белсенділіктерін арттыру мақсатында сапалы ынталандыру жұмыстарын жүргізу. Ынталандырудың бір маңызды түрі бұл рейтинг. Жартыжылдық, жылдық рейтинг шығару, үздіктерді марапаттау, «жұлдыздар шеруін» ұйымдастыру дәстүрге айналды.

Міне, осындай сапалы басқару, қолдау арқасында эксперименттің мақсаты – білім сапасы төмен сыныптардың, оқушылардың сапаларын көтеру жүзеге асырылды.

Қолданған әдебиеттер:

1. Гришан И.П. «Білім берудегі басқару» оқу құралы
2. Тихомирова О.Г. «Ұйымды басқару: теория, тарих, практика»
3. "Историческая справка портфолио педагога в российском и зарубежном опыте".

Vuzlit. com- архив студенческих работ. 2017-2023 год:

https://vuzlit.com/483822/teoreticheskie_osnovy_portfolio

4. «Портфолио как средство профессионального самосовершенствования педагога»

Учебные материалы онлайн 2017-2023 год:

https://studwood.net/1064817/pedagogika/uchenye_rabotayuschie_oblasti_sozdaniya_portfolio

МҰҒАЛІМНІҢ КӘСІБИ ДАМУЫНЫҢ ТИІМДІ ТЕТІГІ – РЕЙТИНГТІК ӨНІМДІ ЖҰМЫС

Сүлейменова Ләззат Батырбекқызы
*БҚО, Қаратөбе ауданы, Қ.Жұмалиев атындағы
Қаратөбе мектеп-гимназиясы директорының
ғылыми-әдістемелік жұмыстар жөніндегі
орынбасары*

Ескожина Самал Сембаевна
*БҚО, Қаратөбе ауданы,
Қ.Жұмалиев атындағы Қаратөбе мектеп-
гимназиясының
қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі*

Аннотация

Мақалада мектептегі педагог кадрлармен жұмыстың бір бағыты ретіндегі мұғалімдердің әдістемелік жұмысының рейтингісін есептеуді қалыптастыруды басқару құралы ретінде іске асырудың тиімділігі туралы жазылған. Мұғалімдер еңбегінің нәтижесін бағалау үдерісін жандандыру және ынталандыру, педагогтердің кәсіби және әдістемелік дайындық жұмыстарының қорытындылары негізінде әдістемелік жұмыстарындағы оң және теріс жақтарын талдау және болжау жасаудың ерекшелігін ашып көрсеткен.

Мұғалімдер еңбегінің нәтижесін бағалау үдерісі – педагогикалық кадрлармен жұмыстың бір бағыты. Инновациялық білім беру ұйымы мұғалімінің ғылыми-әдістемелік жұмысының басты құндылықтары өзін іс жүзінде танытуға, өзін өзі өзектендіру мен өзін өзі ұйымдастыруға деген кәсіби қызмет субъектісі ретіндегі мұғалімнің дайындығы бойынша айқындалады. Мұғалімнің ғылыми-әдістемелік жұмыс сапасын арттыру – бұл тек білім жинақтау үдерісі ғана емес, сонымен қатар ең алдымен оқу сапасын арттыруға бағытталған жаңа технологиялардың мәнін тереңнен түсіну үдерісі. Мұғалімдердің кәсіптік қызметін рейтингтік бағалау және өз қызметінің табыстылығын бағалау бұл – оларды өз бетімен ойлауға және өздерінің кәсіптік мәселелерін шешуге ынталандырады. Мұғалімнің әдістемелік рейтингісінің және табыстылығының негізгі мақсаты:

✚ білім беру процесінің сапасын және мектеп имиджін арттыруға бағытталған педагогтердің кәсіби қызметінің барлық түрлерін жандандыру және ынталандыру, педагогтердің кәсіби және әдістемелік дайындық жұмыстарының қорытындылары негізінде әдістемелік жұмыстарындағы оң және теріс жақтарын талдау және болжау;

Міндеттері:

- Мұғалімдердің жетістіктеріндегі өзгерістердің динамикасына мониторинг;
- Нәтижелерді әріптестердің нәтижелерімен салыстыру;
- Гностикалық, жобалау, конструктивті дағдылар, ұйымдастырушылық дағдылар, коммуникативтік дағдылары бойынша саралау;
- Әдістемелік рейтинг қорытындысы бойынша жоғары нәтиже көрсеткен педагогтерді анықтау және марапаттау;
- Талдау нәтижелеріне сүйене отырып, алдағы жұмыстарды жоспарлау;

Мұғалімнің ғылыми-әдістемелік жұмысы мұғалімді өзін іс жүзінде танытуға, өзектендіруге және ұйымдастыруға жетелейтін кәсіптік қызметтің субъектісі ретіндегі дайындығымен айқындалады. Мектеп әкімшілігінің алдында тұрған негізгі міндеттердің бірі – мұғалім қызметін бағалауды оңтайландыру. Бұл білім беру үдерісіне қатысушылардың тарапынан аз уақыт жұмсап, өнімді қызмет арқылы нәтижелерді бағалауға мүмкіндік береді.

Осы міндетті шешуде педагогикалық мониторинг маңызды рөл атқарады. Мониторингті енгізу мектебімізде жүйелі жүзеге асырылады. Педагогикалық мониторинг – мұғалім қызметінің нәтижелілігін қадағалау мен болжаудың қарқынды жүйесі ретінде төмендегілердің бақылау және бағалау қызметін көтеру мақсатына ие мұғалімнің – өзінің еңбегін, оның нәтижелері мен тиімділігін талдау, өзінің қызметіне және оның нәтижелеріне деген объективтік көзқарасты дамыту, өзіндік бақылау мен бағалауды қалыптастыру. Нақты мониторингтік зерттеулер білім беру үдерісінің әрбір мүшесіне өз қызметін ұғынуға, табыстылығын бағалауға көмектеседі.

Мұғалім еңбегін бағалаудың жаңа технологиямен әзірленген процесі веб-қосымшалар арқасында жеңілдейді.

Мұғалімдер еңбегінің нәтижесін бағалау үдерісінің бірінші бағыты – педагогтің кәсіби қызметін бағалау сауалнамасы. Бұл сауалнамада балдық жүйе бойынша өз қызметінің табыстылығын төмендегі деректер бойынша бағалайды:

- ✓ Мұғалім қызметінің нәтижелері;
- ✓ мұғалімнің білім деңгейі;
- ✓ гностикалық дағдылар;
- ✓ жобалау дағдылары;
- ✓ конструктивті дағдылар
- ✓ ұйымдастырушылық дағдылар
- ✓ коммуникативтік дағдылар.

Педагогтің кәсіби қызметін бағалау сауалнамасы Onlinetestpad.com платформасы арқылы жүзеге асырылды. Ақпараттық платформадағы мұғалімнің кәсіби қызметін бағалау деректері салыстырмалы диаграммасыда көрінеді. Бұл мұғалімнің кәсіпқойлығын дамыту мен әрі қарай жоспарлау үшін нәтижелерді талдауға мүмкіндік берді.

Педагог еңбегінің нәтижесін бағалау үдерісінің екінші бағыты – мұғалімнің әдістемелік рейтингісін жинақтау, оны қолдану әрбір мұғалімнің мектеп қызметінің нәтижелеріне қосқан үлесін анықтауға мүмкіндік береді.

Педагогтердің әдістемелік және кәсіби құзыреттілігін арттыру, қолдау мақсатында жартыжылдық және оқу жылының қортындысы бойынша мұғалімдердің әдістемелік рейтингісі жүргізіліп отырды. Әдістемелік рейтинг нәтижелері педагогтердің әдістемелік деңгейін анықтауға, өз жұмыстарына талдау жасауға, күшті және әлсіз жақтарын анықтап, жоспар құруға көмектесіп отырды.

Әдістемелік рейтинг 4 параметрден тұрады:

1. Пән бойынша мұғалім жұмысының нәтижелілігі;
2. Пән бойынша мұғалімнің сыныптан тыс жұмысының нәтижелілігі;
3. Мұғалімнің әдістемелік қызметінің нәтижелілігі;
4. Мұғалімнің рейтингі әкімшілікте.

Әр мұғалімнің жеке және әдістемелік, кәсіби деректерін жинау, сақтау, жүйелеу, өңдеуде сандық ресурстардың маңызы зор. Соның ішінде, мұғалімнің әдістемелік рейтингісін жүйелеуде coeapp.ai платформасының рөлі ерекше.

Әр мұғалім туралы толық ақпараттың болуы рейтингі есептеуді барынша жеңілдетеді.

Сондықтанда, мұғалімнің әдістемелік жұмысын рейтингтік бағалау әдісі мұғалімнің кәсіби өсуіне жан-жақты мүмкіндік береді. Әдістемелік жұмысын рейтингтік бағалау әдісі педагогтерді кәсіби құзырлы педагог болуға ынталандырады.

«Егерде есті кісілердің қатарында болғың келсе, күнінде бір мәртебе, болмаса жұмасында бір, ең болмаса айында бір, өзіңнен өзің есеп ал!» -деген ұлы ойшыл А.Құнанбаевтың тұжырымды көсем сөзі мұғалім жұмысын жетілдірудегі басты қағидатымызға айналды.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Майоров А. Н. Мониторинг в образовании. – СПб.: Образование культура, 1998.
2. Кулемин Н. А. Квалиметрический мониторинг управления качеством образования: концепция, технология, модель: Монография. – М.; Ижевск: Альфавит, 2000.
3. Onlinetestpad.com, coreapp.ai платформалары

Білім алушылардың білім сапасын мониторингілеуде цифрлық құралдардың мүмкіндіктерін қолдану әдістері

Жардемова Асылзада Губайдоллиевна

Жаңақала ауданы Жаңақала мектеп-гимназиясы директорының оқу-ісі жөніндегі орынбасары

Аннотация: Бұл мақалада «Мониторинг: бақылау, талдау, нәтиже» атты облыстық эксперименттік жоба аясында мектептің білім сапасын арттыру, білім алушылардың білімін деңгейлерін мониторингілеуде цифрлық мүмкіндіктерді пайдалану туралы тәжірибе келтірілген. Мектеп тәжірибесінде қолданылған цифрлық платформалар мектептегі оқу процесін ұйымдастыруды жеңілдетіп, оқу материалдарын сақтау және бөлісу, оқу іс-шараларын жоспарлау, оқушылар мен ата-аналармен тиімді байланыс орнату сияқты көптеген мәселелерді шешуге көмектесетіні туралы айтылған.

Жаңақала мектеп-гимназиясы 2022-2023 оқу жылынан бері облыстық эксперименттік жоба бойынша жұмыстанып келеді. Соның ішінде білім алушылардың мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты пәндерінен білім сапасына жүйелі түрде мониторинг жүргізіледі.

Жалпы мониторинг ұғымына үңілетін болсақ,

- белгілі бір саладағы маңызды мәселелер бойынша жүйелі және үздіксіз ақпарат жинақтау әрекеті,
- белгілі бір жүйе, оның элементтері жайлы сараптама жасауға мүмкіндік беретін мәліметтерді жинау, өңдеу, сақтау және тарату жүйесі;
- нақтылау және түзету енгізу үшін жүзеге асырылатын процесс жағдайы, дамуы туралы ғылыми негізде үздіксіз қадағалау жүйесі делінген.

Білім беруде мониторинг дегеніміз мұғалім оқушыларды дамытуда, оқыту мен тәрбиелеуде сапалы нәтижеге жету үшін жүргізілетін жүйелі түрдегі үздіксіз бақылау әрекеті.

Мектеп-гимназиясы бойынша екі оқу жылы қатарынан білім сапасына қатысты төмендегі бағыттарда мониторинг жұмыстары атқарылды:

1. Әр оқу тоқсанының қорытындысы бойынша нәтижелілік деңгейі, соның ішінде пән бойынша білім сапасы, пән бойынша оқу дәрежесі (БОО) және сыныптың оқу дәрежесі (СОД), пән бойынша стандартты меңгеру/ үлгерім, пән бойынша орташа балл шығарылды;

2. Бірінші оқу тоқсанында П.Третьяков әдістемесі бойынша оқыту деңгейін анықтау диагностикасы өткізілді;

3. Екінші және төртінші оқу тоқсандарында Г.Русских әдістемесі бойынша оқу деңгейі: білім жүйесін меңгеру деңгейін анықтау диагностикасы өткізілсе, ақпан айында оқушылардың оқу мақаласының мәтінімен өз бетінше жұмыс істеуге дайындық деңгейін анықтау әдістемесі өткізілді.

4. Психологтар оқушылардың танымдық үдерістерінің даму деңгейін диагностикалау және т.б. мәселелер бойынша мониторингтік шаралар атқарды.

Жоғарыда аталған жұмыстар бойынша ақпараттарды жинақтау, жүйелеу және талдау үшін мектеп-гимназиясы бойынша цифрлық мүмкіндіктерді қолдану жөнінде мақсатты шаралар белгіленді және енгізілді. GOOGLE платформасы мониторингті жүйелі ұйымдастыру әрі аналитикалық ақпаратты жинақтау үшін ыңғайлы деп шешілді.

1. Сауалнамалар Google форматта өткізілді.

Мысалы, 1 сынып ата-аналарына арналған «Салауатты өмір салты» сауалнамасының қорытындылары Google форматта осылай қорытындыланады және Excel кестесін де шығарып аламыз.

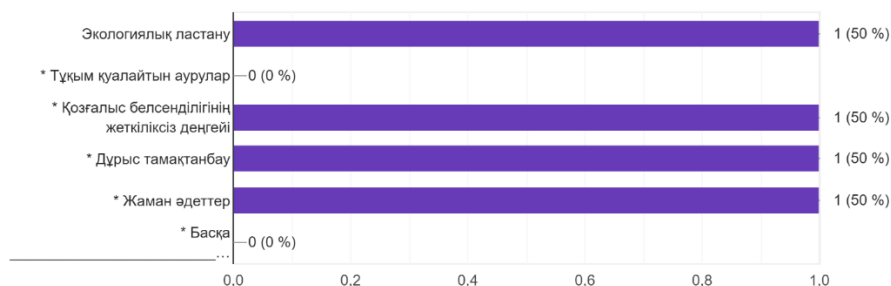
1. "Салауатты өмір салты – мұны қалай түсінесіз?"

2 ответа

2. Сіздің көзқарасыңыз бойынша Сіздің балаңыздың денсаулығына қандай факторлар әсер етеді?

2 ответа

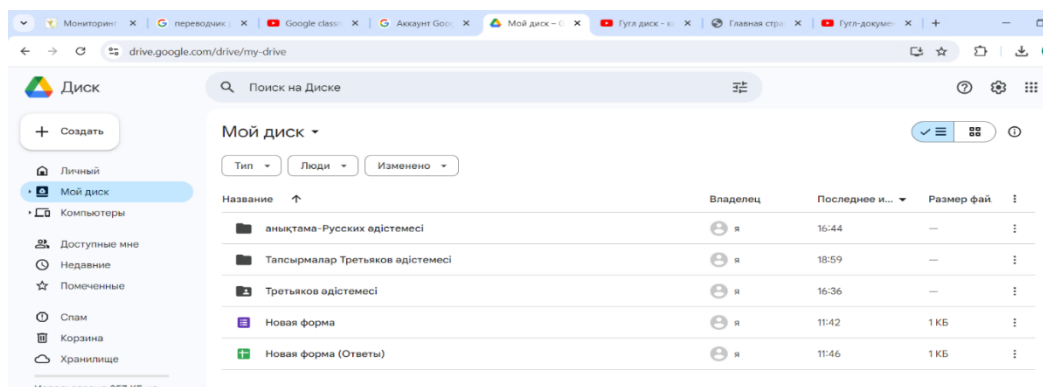

2. Тоқсан сайын жасалатын білім сапасының талдауларын да, әдістемелердің қорытындылары, анықтамалары төмендегі бағдарламалар арқылы жүзеге асыруға болады.

«Google Drive» – бұл құжаттарды, кестелерді, презентацияларды және басқа да файлдарды сақтау үшін қолданылатын бұлттық қойма. Мысалы, мектептің барлық мұғалімдері ортақ Google Drive папкасын құрып, сол жерде маңызды құжаттарды (мысалы, Г.Русских, П.Третьяков әдістемелерінің тапсырмалары т.б.) сақтай алады. Мұғалімдер бұл файлдарға кез келген уақытта қол жеткізе алады және бірлесіп жұмыс істей алады.

- *Сілтеме:* [Google Drive] <https://drive.google.com>

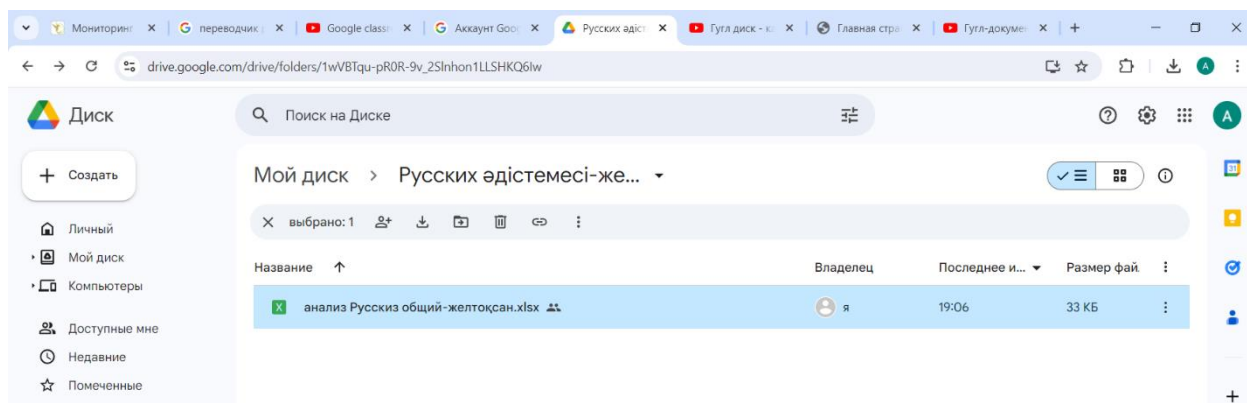
<https://docs.google.com/spreadsheets/d/1jSrQ9wh30MKwFQ82avK4k4BhBd6Hqx/edit?usp=sharing&ouid=112547900228237039462&rtpof=true&sd=true>

«Google Docs» – бұл мәтіндік құжаттарды жасауға және өңдеуге арналған онлайн құрал, оның ішінде бірлесіп жұмыс істеу мүмкіндігі бар. Мысалы, мектептің әкімшілігі Google Docs арқылы есеп беру құжаттарын бірлесе отырып жасай алады (әдістеме қорытындылары бойынша аналитикалық талдауларды). Бір уақытта бірнеше адам құжатты өңдеп, ескертулер қосып, ұсыныстар енгізе алады.

- *Сілтеме:* [Google Docs] <https://docs.google.com>

https://docs.google.com/document/d/1KmlascaFocBsvKvw-JrlUffV6_mzxGZsu3O58n2fk-Q/edit?usp=sharing

«Google Sheets» – бұл онлайн кестелер, мұнда деректерді енгізіп, өңдеп, талдауға болады. Мысалы, мектептің оқу үлгерімін талдау үшін Google Sheets қолдануға болады. Мұнда оқушылардың бағаларын енгізіп, олардың орташа балын есептеп, диаграммалар жасауға болады.

- *Сілтеме:* [Google Sheets] <https://sheets.google.com>

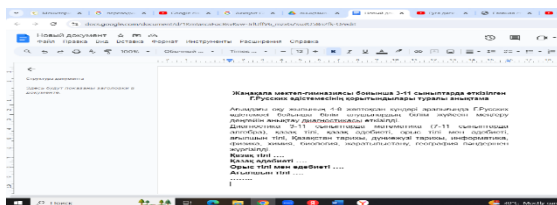
https://docs.google.com/spreadsheets/d/1bdB6dhcrnbvPjFrKIFVHL9z-IN_ofjDcHSIlpburouY/edit?usp=sharing

https://docs.google.com/spreadsheets/d/1EwmMl2mvNxqnrEfpJ8Jug7J8F8mvZb_t/edit?usp=sharing&ouid=112547900228237039462&rtpof=true&sd=true

«Google Slides» – бұл презентациялар жасауға арналған құрал, мұнда бірнеше адам бір уақытта жұмыс істей алады. Мысалы, мұғалімдер әдістемелердің, диагностикалардың қорытындылары бойынша педкеңес немесе ата-аналар жиналысы үшін ортақ презентацияны дайындауы мүмкін. Әр мұғалім өз бөліміне жауапты болып, қажетті ақпаратты енгізеді.

- *Сілтеме:* [Google Slides]
<https://slides.google.com>

«Google Forms» — бұл онлайн сауалнамалар, викториналар және анкеталар жасау құралы. Мысалы, мектеп әкімшілігі мұғалімдерден оқыту сапасын бағалау үшін сауалнама жүргізе алады немесе оқушылардан қашықтықтан оқыту бойынша кері байланыс жинай алады.

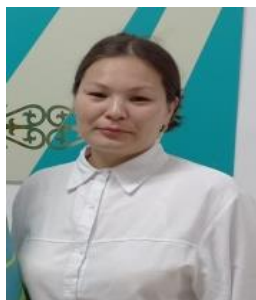
- *Сілтеме:* [Google Forms] <https://forms.google.com>
<https://forms.gle/19qzxwY8Je1VsFQ2A>

Бұл Google сервистері мектептегі оқу процесін ұйымдастыруды жеңілдетіп, оқу материалдарын сақтау және бөлісу, оқу іс-шараларын жоспарлау, оқушылар мен ата-аналармен тиімді байланыс орнату сияқты көптеген мәселелерді шешуге көмектеседі. Сонымен қатар, оқу ісі жөніндегі орынбасардың ақпаратты жинау және қорытындылауда уақытты үнемдеу, командалық жұмысты тиімді үйлестіруге өз септігін тигізеді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Wikipedia порталы <https://kk.wikipedia.org>
2. YouTube каналы

«ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТІҢ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ МҮМКІНДІКТЕРІ

Мухитова Дарига Алибековна
*Бөкей ордасы ауданы,
М.Мәметова атыдағы ЖОББМ,
қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі*

Аннотация

Берілген мақалада жасанды интеллект туралы қосымша мәлімет бере отырып, оның білім беру саласында алатын орны мен маңызы айтылады және ЖИ білім беру саласындағы мүмкіндіктері де қарастырылады. Білім беру үдерісін жақсарту, оқушыларды оқыту мен дамытуда үлкен жетістіктерге жету үшін мұғалімнің жан жақты сауатты болғаны абзал. ЖИ мүмкіндіктерін сабақта қолдану арқылы мұғалім өзінің цифрлық сауаттылығын дамытып қана қоймай, оқушылардың пәнге қызығушылығы мен білім деңгейін көтеруге септігін тигізеді. Бұл мақалада мұғалім оқу процесінде қолдануға болатын бірнеше жасанды интеллект мүмкіндіктерімен танысады.

«Білім алудың тамыры ащы, бірақ жемісі тәтті», - дегендей, білім беру бағдарламалары жыл сайын жаңартылып, дамып, бізге жаңа мүмкіндіктер сыйлайды. Оған адам қиялының ұшқырлығы куә. Өткен дәуірлерде халық ауыз әдебиетінде ұшқыш кілем, жан біткен жансыз заттар, сөйлейтін жануарлар барлығы да адамның ұшқыр қиялында ғана орын алатын. Ал қазіргі кезде біз бұл нәрселердің барлығын жасанды интеллекттің мүмкіндіктері арқылы ұшыра, сөйлете, қозғалта, мәселелерді шешуге, алдағы уақытты жоспарлауға, білім алуға, жаңа жағдайларды импровизациялау мен жаңа нәрселерді үйрене де аламыз. Жасанды интеллект күнделікті өміріміздің құрамдас бөлігімізге де айналып үлгерді десек те болады. Смартфондағы Алиса, Siri немесе Google дауыстық көмекші қосымшалар соған дәлел.

Мысалы, ChatGPT немесе Алисaдaн ауa райын не болмаса елдің астанасын сұрасаңыз, сіз машинаның оқыту алгоритмдердің нәтижесі болып табылатын жауаптар аласыз.

Сонымен, жасанды интеллекттің білім беру саласындағы анықтамасы қандай? Оның білім саласындағы мүмкіндіктері қандай? Соны анықтайық...

Білім берудегі жасанды интеллект анықтамасы оқу процесін жақсарту және білім беру мүмкіндіктерін байыту үшін адамның интеллектіне еліктеп, арттыруға арналған технологиялық әдістер мен жүйелерді пайдалануды айтамыз.

Ал оның білім берудегі мүмкіндіктері ретінде келесі аспектілерді қарастырайық:

Machine Learning: Бұл компьютерлік жүйелерге деректер мен тәжірибені талдау арқылы бейімделуге және жақсартуға мүмкіндік беретін ЖИ бөлімшесі. Білім беруде машиналық оқытуды әр оқушының қажеттіліктері мен оқу стиліне жауап беретін бейімделген оқыту платформаларын жасау үшін пайдалануға болады.

Нейрондық желілер: ЖИ-дегі нейрондық желілер мидың құрылымы мен қызметін модельдейді, жүйелерге үлгілерді тануға, мәтінді талдауға және шешім қабылдауға мүмкіндік береді. Білім беруде оларды дауысты, мәтінді және кескінді тану үшін қосымшаларды жасау үшін, сондай-ақ жекелендірілген оқыту үшін пайдалануға болады.

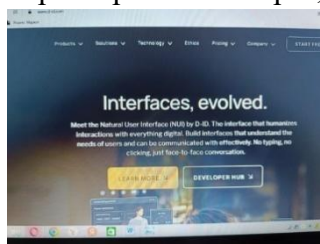
Деректерді талдау: ЖИ үлгілер мен трендтерді анықтау үшін деректердің үлкен көлемін талдау жолдарын қамтиды. Білім беруде деректерді талдау оқушылардың үлгерімін бағалау, оқу қажеттіліктерін болжау және оқу бағдарламасын оңтайландыру үшін пайдаланылуы мүмкін.

Робототехника және автоматтандыру: ЖИ пайдаланатын робототехника студенттерге ғылым, технология, инженерия және математика (STEM) салаларындағы дағдыларды дамытуға көмектесетін білім беру роботтарын жасау сияқты білім беру мақсаттарында жүзеге асырылуы мүмкін.

Виртуалды көмекшілер және білім беру қолданбалары: ЖИ ақпаратты, оқу материалдарын және тапсырмаларды қамтамасыз ету арқылы студенттерге оқу процесінде көмектесетін виртуалды мұғалімдер мен білім беру қолданбаларын жасау үшін пайдаланылуы мүмкін.

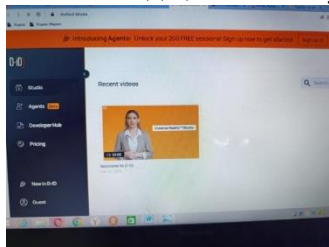
Білім берудегі жасанды интеллект оқу процесін қол жетімді, жекелендірілген, интерактивті және тиімді ету арқылы жақсартуға бағытталған. Ол мұғалімдерге, студенттерге және оқу орындарына жылдам өзгеретін цифрлық дәуірге бейімделуге көмектеседі және білім сапасын келесі деңгейге көтереді.

Ең алдымен, қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі ретінде өзім қолданып жүрген жасанды интеллект платформаларына тоқталғым келеді. Қазіргі кезде жасанды интеллект арқылы сабақты ұтымды, көрнекі өткізу өте маңызды. Соның ішінде D-ID - мәтін мен кескіннен шынайы бейнелерді жасауға арналған қуатты нейрондық желі. Бұл – фотосуреттер мен жансыз нәрселерге жан бітіріп, сөйлететін көмекші құрал.

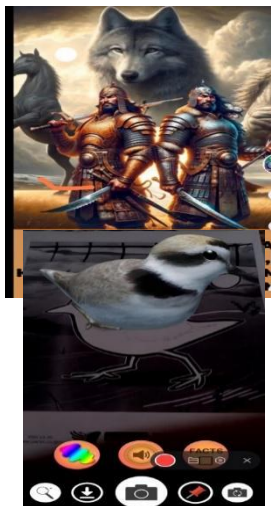
Бұл платформаны мен бірнеше рет өз сабақтарымда қолданып көрдім. Көбінесе, бұл платформаны мәтінмен жұмыс түрлерін жасаған кезде немесе кейіпкерлер бейнесін сомдаған, не ашқан кезде өте тиімді. Алдымен бұл платформада жұмыс жасау үшін іздеу жолағына D-i-D деп жазып, платформаға кіресіз, тілін ауыстырып аласыз, сайтқа тіркеліп, пайдалансаңыз болады.

Бұл платформа кез келген суретті сөйлете алады. Мысалы, сіз Төле би тақырыбын өтсеңіз, Төле би бойынша бірнеше сұрақты дайындап, сөйлетуіңізге болады немесе сол Төле бидің өзіне өзі туралы қызықты дерек не қосымша ақпарат беріп сөйлете аласыз немесе

жаңалықтарды жүргізгендей оқушыларға хабарлама не тапсырма ұсына аласыз. Өзіңіздің фотосуретіңізді қойып, ЖИ аватар жасап, ЖИ Көмекші Мұғалімді де жасай аласыз. Бұл платформаны сіз сабақты басында ақпарат беру мақсатында, сабақтың ортасында қызықты тапсырмалар арқылы немесе сабақтың соңында бекіту ретінде қолдануға болады.

Жасанды интеллектінің кейінгі жылдағы тағы бір жетістігі- ChatGPT. Бүгінде оны көбі кеңінен қолданып жүр. Бірі ол арқылы диплом жұмысын, енді бірі код, контент-жоба жазып жүр. Енді біреулер өзіне қажет ақпаратын ChatGPT-ден лезде тауып алады. ChatGPT-дің қазақша нұсқасы да дәл түпнұсқасы сияқты. Қолданушы қазақ тілінде сұрағын жазады, құрылғы бірнеше секундта жауап береді. Кейін ол мәтінді көшіріп алуға мүмкіндік бар. Қазір қолданбаның демо-режимі істеп тұр. QazGPT жобасы қазақша мәтіндерді түрлендіру, сюжеттер мен жоспарларды жазуға бағытталған. Қолданушылар оны кәсіп пен білім беру

бағытында пайдаланады. Мысалы: Суреттерді генерациялай аласыздар. Махамбеттің: «Исатайдың барында екі тарлан бөрі едім», - деген мәтінін енгізсеңіз, төмендегідей сурет шығады. Не болмаса, мақалды чатқа жазып, соған сәйкес суретін де шығарып алуға да болады.

Келесі ЖИ мүмкіндіктерінің бірі – 3д форматы. Яғни кез келген суретті 3д форматына ауыстырып, шынайы түрде көрсету. Ол үшін бізге шындық куб көмекке келеді. Шындық кубты қағаздан жасап, телефон бағдарламасы арқылы сканерлеп өзімізге керек мағлұматты балаларға көрсете аламыз. Көрсеткен суретіміз сол арқылы сөйлей немесе өзі туралы ақпарат бере алады. Ал күнделікті сабақта оқушылардың салған суреттерін де ЖИ бойынша 3д форматында қозғалтуға болады. Ол үшін quiver

бағдарламасын телефон және ноутбук арқылы пайдаланамыз.

Қорытындылай келе, жасанды интеллект негізіндегі білім беру платформаларының артында үлкен болашақ жатыр. ЖИ қолдану арқылы мұғалім өзінің сабақ жоспарын дайындауда уақыт үнемдей алады, оған қоса сабағын әдемі, әрі сапалы өткізуге мүмкіндік алады. Мектептер осы жаңа әлемге неғұрлым ертерек қатыса бастаса, соғұрлым жоғары оқу стандарттарын сақтай отырып, жаңа жағдайларға бейімделу оңайырақ болады деген ойдамын.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Амалбекұлы Ақылбек. «Қазіргі білім берудегі жасанды интеллекттің рөлі», «Технические науки», 128 б, 2022 ж.
2. Алтынбек Шәріпбай: Қазақ тілі жасанды интеллекттің тіліне айналуға тиіс «Айқын» ақпарат, 15/04/2023
3. Мерedit Бруссард “Искусственный интеллект. Пределы возможного”; Изд-во Альпина нон-фикшн; 2019

БІЛІМ БЕРУ МАЗМҰНЫНЫҢ САПАСЫ

Бахитова Маншук Гарифуллиевна

БҚО, Сырым ауданы, Ж.Досмұхамедов атындағы «мектеп-бөбекжай-балабақша кешенінің» мектеп директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары

Аннотация

Осы тақырып аясында дайындалған баяндама білім беру мазмұнының сапасын арттыру жолында атқарылатын жоспарлы жұмыстардың ішінде диагностика жүргізу арқылы оқушының жұмысын талдау, қорытындылау қажеттілігі айқын. Осы жұмысты тиімді ұйымдастыру үшін жасанды интеллект арқылы ұстаздардың жұмысын жеңілдету үшін ChatGPT арқылы жұмыстың жолын көрсеттім.

Білім беру мазмұнының сапасы педагогикалық мониторингтің жұмыс істеуінің қажетті шарты білім беру процесін жетілдіру бойынша басқарушылық шешімдер қабылдау кезінде оны жүзеге асыру нәтижесінде алынған ақпаратты пайдалану тетігінің тиімділігі болып табылады. Мұндай механизмнің қалыптасуы тиімді басқару мақсатында ең құнды ұйымдастырушылық және педагогикалық ақпаратты таңдаудың жолдары мен әдістерін, оны өңдеу мен жалпылауды анықтауды қамтиды.

Жобаның жаңалығы оның мектептегі білім беру сапасын басқару құралы ретінде педагогикалық мониторингтің мәнін, мазмұнын және іске асыру тетігін ашуға, оқытудың мазмұнды-мақсатты ерекшелігіне бағытталған білім беру сапасының жай-күйін бақылаудың динамикалық моделін жасауға, педагогикалық мониторинг негізінде мектептегі білім беру сапасы мәселесі бойынша басқарушылық шешімдерді қабылдау және іске асыру технологиясын жасауға бағытталуынан тұрады. Ұйымдастырушылық-педагогикалық жағдайлардың жиынтығын негіздеу, білім беру сапасын басқару жүйесінде мониторингтің тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз ету, мектепте педагогикалық мониторингті бағдарламалық және ақпараттық қамтамасыз ету кешенін құру. Жаңалық жобаның қолданбалы аспектісінде де көрініс табады. Педагогикалық мониторинг негізінде мектептегі білім беру сапасының проблемасы бойынша басқарушылық шешімдерді қабылдау және іске асыру технологиясын әзірлеу және сынақтан өткізу оқушылардың базалық және жоғары деңгейдегі жалпы білім беру бағдарламаларын меңгеру деңгейін арттыруға, оқушылардың өзін-өзі іске асыру және әлеуметтік бейімделу процесін оңтайландыруға ықпал ететін болады. Мектептегі білім жағдайын тиімді бақылауды қамтамасыз ету, қызмет нәтижелерін аналитикалық негіздеу, мониторинг нәтижелері негізінде мұғалім мен оқушылардың қызметін түзету.

Сапалы білім-ғылымға негізделген жүйелі бағдарлама бойынша теориялық, практикалық іске қабілетті іске асыруда баланың бойындағы бар қабілетін арттырып, жан-жақты тұлға тәрбиелеу болып табылады. Оқыту мен тәрбиелеудің үздіксіз процесі сапалы білім беру.

Қазіргі таңда оқытудың әдіс-тәсілдері күнбе күн өзгеріп отыр. Білім берудің мазмұнын жаңартып, жаңаша ой-пікірлер пайда болды. Осыған байланысты мұғалімдер оқушымен жұмысты жаңартып, технологияларды меңгеріп жұмыстанады.

Білім сапасын арттыру үшін оқушыларға берілген жұмыстардың нәтижесін талдау арқылы әр оқушының деңгейін арттыру мақсаттылықпен жүру қажет. Осы тұста зерттеу дағдысын қалыптастыру керек. Тапсырманы оқушының деңгейіне қарай құру. Оңайдан күрделіге қарай сұрақ құрастыру арқылы жетістікке жетелеу. Оқушылардың қажеттіліктерін

ойластыру арқылы қолайлы орта қалыптастыру қажет. Оқушы тапсырма орындау барысында қателікке ұшырайды дегеннен қорықпау керек.

Жоба аясында жүргізіліп отырған диагностикалардан күтілетін нәтиже-ол білім сапасын арттыру. Диагностикалардың уақытылы жүргізіліп,қорытындысын талдай отырып,пән мұғалімі әр оқушының сабақта өткен тақырыпты қаншалықты меңгергенін айқындайды. Ол үшін өткен тақырып бойынша сұрақтар құрастырып,осы тұста оқушылардың қабылдау деңгейін көреді. Бұл жұмыс тек диагностика жоспарына сәйкес емес,әр өткен тақырып бойынша жүргізіліп отырса,оң нәтиже беретіні анық. Дегенмен күнделікті жұмыста оны өткізу,сұрақ құрастыру,нәтижесін жинақтау,талдау ол ккп уақытты талап етеді. Сондықтан қазіргі уақытта интернет дамыған заманда,Жасанды интеллект арқылы жұмысымызды жеңілдетуге болатынын көріп отырмын.

Жасанды интеллект (Artificial intelligence (AI)) – компьютердің немесе роботтың ойлау, түсіну, қорыту немесе өткен тәжірибе негізінде үйрену қабілеті сияқты, адамдарға тән ойлау процестерімен байланысты тапсырмаларды орындау қабілеті. Жасанды интеллект (ЖИ) – адамның ойлау процесін компьютерлік жүйелермен модельдеу. Сондықтан мен сіздерге осы тұста оңай әрі тиімді жолын көрсету арқылы,күнделікті біздің атқаратын жұмысты жеңілдету жолын ұсынамын.

ChatGPT арқылы жұмыс жүйесі мен алгоритмін көрсетемін.Ол үшін:

- 1.Google арқылы
- 2.chat gpt
- 3.зарегистрироваться
4. Продолжить по гугл
5. сообщение мысалы составить вопросы по теме...

Сұрақ құрастырып береді.Оқушыларға жұмыстануға ұсынып,нәтижесін тексеріп береді.

Енді диагностика бойынша осы алгоритммен жұмыс жүреді.Диагностика өткен сыныптар бойынша талдау жасап береді.Қорытынды бойынша да талдама дайын. Осындай жұмыстардың нәтижесінде мұғалім оқушылардың қаншалықты тақырыпты меңгергенін,төмен көрсеткіш көрсеткен оқушылармен қалай жұмыстану керек екенін айқындап отырады.

Қорытындылай келе, жұмысты тиімді ұйымдастыра отырып, оқушылар мен ұстаздардың арасындағы байланысты күшейте отырып, білім сапасын көтеру нәтижелі болады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

- 1.Жоба анықтамасы.Диагностика.
- 2.“Жасанды интеллект” реферат
3. МАН-2020жыл

МОНИТОРИНГТІК ЗЕРТТЕУЛЕР ЖҮРГІЗУДЕ ЦИФРЛЫҚ РЕСУРСТАРДЫҢ ЫҚПАЛЫ

Ситказиева Гульфайрус Максutowна
*Бәйтерек ауданы, «Абай атындағы
мектеп-гимназия –интернат» КММ-сі
директордың оқу ісі жөніндегі орынбасары*

Бисембиева Алмагүл Болатқалиқызы
*Бәйтерек ауданы, «Абай атындағы
мектеп-гимназия –интернат» КММ-сі
математика пәнінің мұғалімі*

Аннотация

Бұл жарияланымда оқытудың тиімді технологияларын пайдалану, тұлғаны тану, мұғалімдердің жұмысын саралау арқылы рейтинг шығару сияқты жұмыстардың барлығы - білім сапасын арттырудың жолдарын іздестіру болып табылатындығы қарастырылған. «Мектептің басқару қызметіндегі мониторинг жүйесі оның тиімділігіне әсер ету факторы ретінде» жобасы аясында мониторингтік зерттеулер енгізіліп, инновациялық технологияларды мектеп практикасына ендіру барысында сапалы білім беру қызметіне көрсетуге қол жеткізуге болатындығына мысалдар беріледі. Білім беруді жалғастыруға дайындықтың көрсеткішін анықтау барысында *Kundelik.kz*, мұғалімнің әдістемелік рейтингін есептеуде *Excel*, Г.А.Русских әдістемесі бойынша диагностикалауда *Joyteka*, білім беру қызметінің нәтижелілігі бойынша сауалнамалар жүргізуде *Google form* платформасының тиімділігі атап көрсетіледі.

Мониторинг - сенімді ақпарат жинау құралы.

Мониторингтік зерттеулер жүргізуде инновациялық технологияларды ендіру.

Өркениетті қоғамның индустриалды - инновациялық мүмкіндіктері артқан сайын білім беру саласының өзгеруі заңды құбылыс. Ақпараттық қызметтердің күн сайын өміріміздің маңызды бөлігіне айналуы адамға көптеген жаңа мүмкіндіктерді игеруге негіз болады. Атап айтқанда, цифрлы қоғам құру тенденциясы адамның көптеген қызметтерін алмастыра алады.

Жалпы білім беретін мектептер немесе лицей, гимназиялар, тереңдетіп оқытатын мектептер болсын, білім сапасын үздіксіз көтеріп отыруға, оны арттырудың жолдарын іздестіруге, қарастыруға мүдделі. Оқытудың тиімді технологияларын пайдалану, ата-аналармен бірлесе жұмыс жасау, әр оқушыны тұлғаны тану, мұғалімдердің жұмысын саралау арқылы рейтинг шығару сияқты жұмыстардың барлығының түп мақсаты бір - ол білім сапасын арттырудың жолдарын іздестіру болып табылады. Мектебімізде «Мектептің басқару қызметіндегі мониторинг жүйесі оның тиімділігіне әсер ету факторы ретінде» жобасы аясында мониторингтік зерттеулер енгізіліп, өзінің оң нәтижесін беріп келеді.

Мониторинг - бұл басқарушылық шешім қабылдау үшін сенімді ақпарат жинау құралы.

Мектепке мониторинг не үшін қажет?

Мониторинг сенімді ақпаратты жинау процесі ретінде мектепте жүзеге асырылатын білім беру жүйесінің тиімділігін арттыруға бағытталған басқару шешімдерін қабылдау үшін қажет.

Мониторингте бізді не толғандыруы тиіс?

- белгілі бір педагогикалық әрекеттердің тиімділігі;
- оқушыларды оқытудың сапалы нәтижелерінің динамикасы;
- мектепшілік факторлар;

- білім беру және дамыту әсерлері.

Мониторинг мектепшілік бақылаудан несімен ерекшеленеді?

Мониторингтің негізгі функциясы бақылау функциясы емес, ол қадағалау функциясы. Мониторинг мектепшілік бақылау объектілері туралы ақпаратты тұрақты жинау құралы ретінде пайдаланылуы мүмкін.

Мониторинг - ақпаратты **бірыңғай** жинауды білдірмейді, бірақ өзгерістер **динамикасын** анықтау үшін **бірдей көрсеткіштер бойынша** тұрақты.

Негізгі мақсаты - оқушыларды дамытуда, оқыту мен тәрбиелеуде сапалы нәтижеге қол жеткізуді көздейді, оқушы мен мұғалімнің іс-әрекетінің нәтижесін талдау, сонымен қатар мектептің даму динамикасы мен бағыт-бағдарын, болашағын айқындауды қажет етеді.

1. денсаулық деңгейі;
2. тәрбие деңгейі;
3. оқыту сапасының деңгейі;
4. оқу деңгейі;
5. білім беруді жалғастыруға дайындық деңгейі;
6. отбасындағы және қоғамдағы өмірге дайындық деңгейі;
7. мектептің білім беру қызметтерімен қанағаттану деңгейі
8. мұғалімнің кәсібилік деңгейі және оның білім беру қызметінің нәтижелілігі

Әлемдік өркениеттің қарыштап алға дамуы білім беру саласының барлық деңгейіне әсер етіп, бала тәрбиесінің жаңа саласы педагогикалық инновацияны дүниеге әкелді. Инновациялық технологияларды мектеп практикасына ендіру барысында сапалы білім беру қызметіне көрсетуге қол жеткізуге болады. Сапалы білім беру қызметін көрсету – білім мекемелері мен педагогтар алдында тұрған міндет. Білім сапасы ең алдымен мақсаттың және нәтиженің сапасы, одан кейін басқарудың, ұстаздың, педагогикалық іс – әрекеттің, оқушының сапасы, ең соңында педагогикалық үрдістің сапасы. Осындай сапалықты қамтамасыз ететін мұғалімдер инновациялық технологияда еркін меңгерген шығармашыл болуы керек. Осы мақсатта біз оқыту үдерісінің дұрыс жүргізуіне, мемлекеттік стандарттарға сәйкес білім деңгейіне жетуге оқу себептілігін арттыруға, оқушының денсаулығы мен жеке тұлға ретінде дамуына талпынамыз. Мектепте басқару жүйесінің қаншалықты дұрыс бағытта екенін білу үшін, оқушының жеке басының терең сипаттамасы және сонымен бірге білім беру іс-әрекетінің білімін, дағдылары мен дағдыларын игерудің, білім беруді жалғастыруға дайындықтың көрсеткішін анықтау барысында **Kundelik.kz платформасының** маңызы зор.

Мұғалім әр тоқсанның қорытындысы бойынша және жылдың қорытындысы бойынша оқыту сапасын анықтайды.

1. Пән бойынша білім сапасы (%- бен есептеледі);
2. Пән бойынша оқу дәрежесі (%- бен есептеледі);
3. Пән бойынша стандартты игеру/үлгерім (%- бен есептеледі);
4. Пән бойынша орташа балл (баллмен есептеледі);

Kundelik.kz платформасы мұғалімдер үшін өте қарапайым, көрнекі және зерттеу жүргізу кезінде жақсы құрал болып табылады. Мұғалімдерге ақпараттарды жинау, талдау, бақылаудың қорытындысын шығару, мұғалімге нақты көмек көрсетуге мүмкіндік береді. Білім сапасы туралы мәліметтерді жинау арқылы мәліметтер қоры жасақталады, оларды өңдеп, сақтау арқылы кез келген уақытта білім сапасының қазіргі деңгейін көрсетуге болады. Мониторингтік зерттеулердің нәтижелерін педагогикалық кеңесте ортаға салуға, кемшіліктердің жою жолдарын айқындауға мүмкіндік тудырады.

Excel бағдарламасынан таблица құрып аламыз. Мұғалімдер реттік саны, мұғалімнің аты-жөні, пән бойынша, сыныптан тыс жұмыстар мен әдістемелік жұмыстың нәтижелігі бойынша өздерінің балын жазып тапсырады, соңында мектеп әкімшілігі балл қойып, жалпы қорытынды балын шығару үшін Excel программасы арқылы ұяшықтарды қосу алгоритмін енгіземіз. Сол кезде қорытынды балы шығады.

Ақпараттың негізгі көзімен (мәтінмен) өз бетінше жұмыс істей білу деңгейін анықтау, әр оқушының танымдық қызметін түзету бағдарламасын жасау мақсатында оқушылардың мәтінмен өз бетінше жұмыс істеуге дайындық деңгейін (Г.А.Русских бойынша) диагностикалауда **Joyteka платформасының** көмегі зор. 6 сыныпта жаратылыстану пәнінен «Әлемді өзгерткен жаңалықтар» тарауы бойынша материалдарды зерделеу мақсатында өзіндік жұмыс үшін тапсырмалар берілді.

1 «Әлемді өзгерткен жаңалықтар» тарауы бойынша тест тапсырмалары берілді;

2. «Әлемді өзгерткен жаңалықтар» тарауы бойынша өз бетімен орындауға арналған сұрақтар берілді.

Оқушылар әр тараудың соңында шыққан нәтижеден алған білімінің кем тұстары мен жетістіктерін айқын көріп отырады. Білім деңгейін оқушы өзі бақылап отырады.

Joyteka платформасының ерекшеліктері:

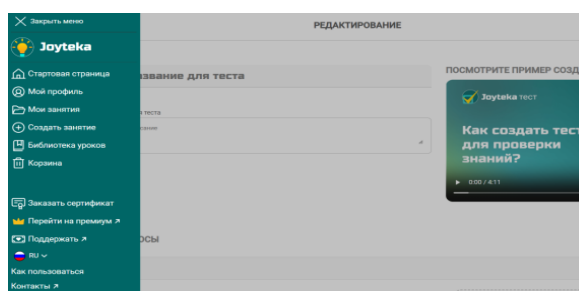
1. Оқушының белгілі бір тақырыпты төмендеу меңгергенінің, аздау алғанын байқап, білімдегі олқылықтарды жою мақсатында тапсырмалар жүйесі ұсынылады.

2.Шәкірт өз кемшілігін байқайды, өз қатарласынан қалмау үшін не істеу керектігін аңғарады.

3.Өз зейінін тәрбиелейді.

4.Ойланып оқуға дағдыланады.

Білім беру процесінің негізгі міндеттерінің бірін шешуге көмектесетін оқу ресурсы ретінде оқушылардың ынтасын арттыруға мүмкіндік береді. Осы ресурстың көмегімен әр баланың мүмкіндіктерін ескере отырып, интерактивті немесе баспа жаттығуларын құру арқылы оқытуды саралау мен дараландыруды ұйымдастыруға болады. Әртүрлі тапсырмаларды құрастыру арқылы мұғалім өзінің сабағын қызықты өткізеді. Викториналық сұрақтар, тест тапсырмалары, сәйкестендіру жаттығулары, ментальды карта, интеллект карта құрастыру т.б. тапсырмалар жасау арқылы білім алушының ізденуін, оқуға деген мотивациясын жетілдіреді. Оқу тапсырмасын жасау үшін өз контентін таңдау және тапсырманы енгізу қажет.

Вы создали тест

ОТПРАВЬТЕ ЕГО УЧЕНИКАМ

Название:

Номер: 100 710 139

Прямая ссылка: <https://joyteka.com/100710139>

Уникальный QR-код на ваше занятие

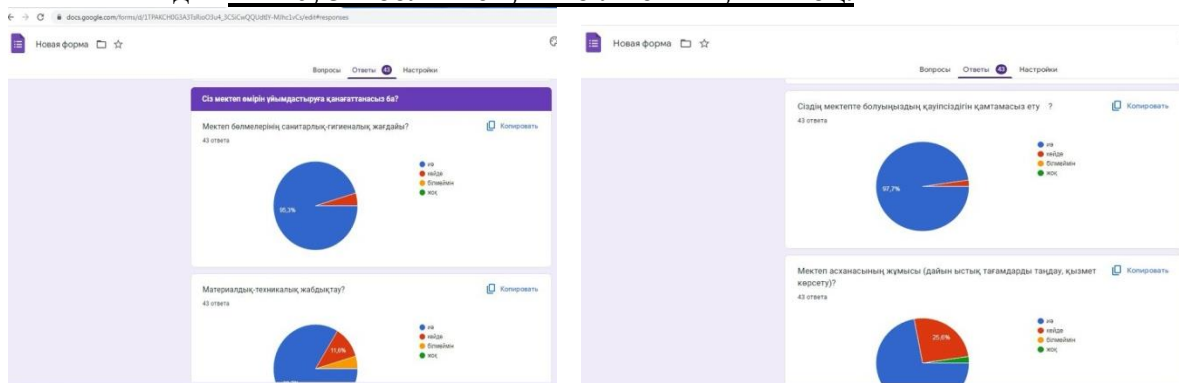
СКАЧАТЬ

СКОПИРОВАТЬ

Jouteka платформасы арқылы тапсырманы құрастыру үшін біздер тест бөлімін тандап, өз жұмысымызды енгіземіз. Одан кейін оқушыға тапсырманы беру үшін сілтеме немесе QR код арқылы да беруге болады. Тапсырманы орындап болғаннан кейін, мұғалімге нәтижесі түсіп тұрады. Егер ашық сұрақта оқушының жауабы шамалас сәйкес болса, мұғалім балл қоса алады. Бұл платформа арқылы түзетуге қолайлы.

Педагогикалық мониторинг жалпыға белгілі бақылау түрлерін ала отырып, оқушының оқу деңгейі мен оқыту жағдайына үздіксіз қадағалауды қамтамасыз ететін өзінің ұйымдастыру түрі, жинақтау, сақтау, мәліметтерді өңдеу мен тарату сияқты қызметтердің бәрін біріктіреді. Оқушылардың денсаулық деңгейі, тәрбие деңгейі, білім беруді жалғастыруға дайындық деңгейі, отбасындағы және қоғамдағы өмірге дайындық деңгейі, мектептің білім беру қызметтерімен қанағаттану деңгейі, мұғалімнің кәсібилік деңгейі және оның білім беру қызметінің нәтижелілігі бойынша сауалнамалар жүргізуде **Google form платформасын** пайдаланудамыз. Берілген бекітулерді мұқият оқып шығып және келісім дәрежесін шкала бойынша бағалайды: **4 - Иә; 3 – бөлімнен; 2 – білмеймін; 1 – жоқ.**

Қорытындылай келе, мониторинг жүргізудің нәтижесінде білім беру ұйымдарындағы көп мәселелерді талдап, сараптап, оқушымен жұмыс, мұғалімдермен жұмыс сапасын арттыруға болады. Жүйелі талдаудың арқасында сабаққа қатысу деңгейі жақсарады, себепсіз сабаққа келмеушілік қысқарады. Мониторингтік зерттеулер жүргізуде цифрлық ресурстарды қолдануда тек сандық деректер ғана қолданылады. Сонымен қатар дұрыс бағытта жүргізілген педагогикалық талдау мен жоспарлы жүйе оқушылар мен мұғалімдердің жетістіктерге жетуіне ынталандырып, білім сапасының артуына себепкер болады.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Батыс Қазақстан облысы білім беруді дамыту орталығы «Мектептің басқару қызметіндегі мониторинг жүйесі оның тиімділігіне әсер ету факторы ретінде» жобасы, Орал, 2022 ж.
2. Севрук Л.И, Юнина Е.А. «Мониторинг качество преподавания в школе», 2005 г.
3. Кобдикова Ж.У. «Орта мектепте білім алуды технологияландыру»
4. Тушева И.И. «Гугл формы, Инструкция по применению», 2021 г.

ПРИМЕНЕНИЕ ИИ ПРИ ОБРАБОТКЕ ДАННЫХ В ХОДЕ МОНИТОРИНГА

Хайрушева Светлана Алипкалиевна
ЗКО Жанибекский район
с.Жанбек КГУ «школа-лицей№1»
Заместитель директора по учебной части

Аннотация

Данная статья посвящена практическому применению ИИ для повышения эффективности работы замдиректора по учебной части при проведении ряда анкетировании, методов исследования в ходе мониторинга.

В работе рассматривается применение таких онлайн платформ как Lumen5 для преобразования текста в захватывающее видео с помощью искусственного интеллекта, а также SheetsGPT – интуитивная работа с базами данных. Применение таких платформ облегчает пользователям быстро без навыков работы с пакетом MS Office создавать видео, презентации, графики и таблицы. Подчеркиваются обеспечиваемые системами искусственного интеллекта возможности по снижению нагрузки при проведении исследований. Все это формирует у педагогов дополнительных профессиональных компетенций в области искусственного интеллекта.

В современном мире многие задачи выполняются автоматизированными машинами и они начинают играть большую роль в повседневной жизни. Искусственный интеллект затрагивает практически все сферы жизни в том числе и образование.

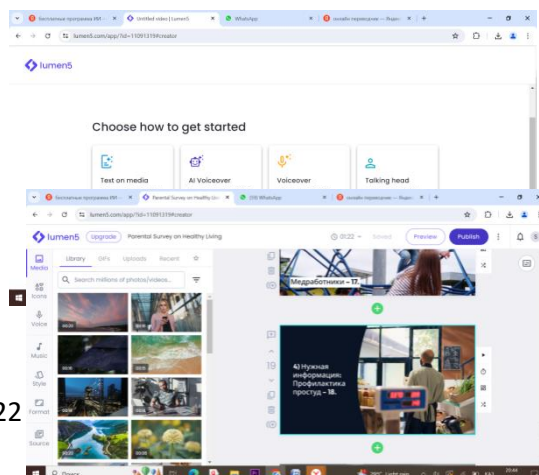
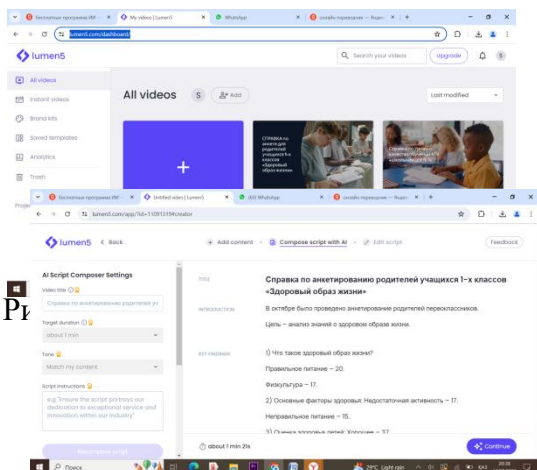
Наша школа второй год принимает участие в реализации экспериментального проекта **«Система мониторинга в управленческой деятельности школы как фактор влияния на ее результативность»** в ходе работы приходится обрабатывать данные полученные в процессе опроса, диагностики, тестирования и т.д.

Анализы рассматриваются на различных заседаниях. Чтобы облегчить свою работу мы используем цифровые ресурсы. В этой статье приведу примеры успешного применения ИИ в анализе данных.

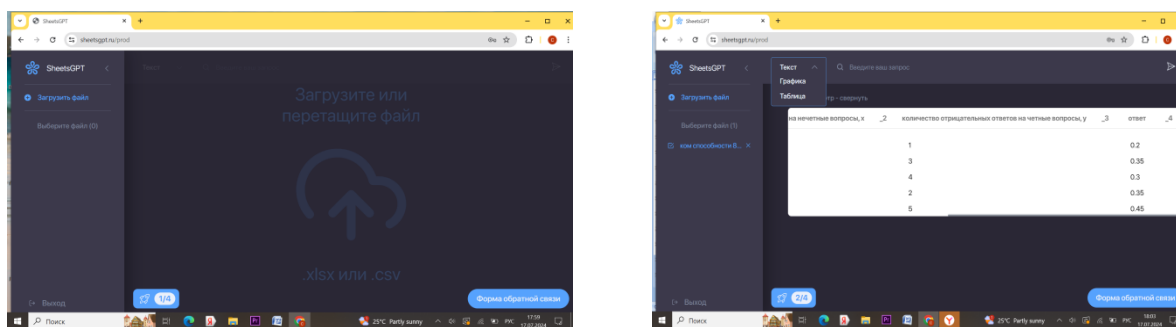
Пример1. Использование онлайн платформ Lumen5. Регистрация на сайте бесплатная надо пройти по ссылке <https://lumen5.com/dashboard/>

Перед нами откроется окно программы, состоящая из нескольких шагов. Предлагается выбор шаблонов 1) Преобразование документа в видео 2) Преобразование документа в видео с озвучкой AI 3) Загрузка или запись собственного голоса и конвертация его в видео.

Загружая свой текстовый документ (аналитическую справку) мы получаем за считанные секунды видео-презентацию с подходящим дизайном. Это намного упрощает работу, готовый продукт можно сохранить себе на компьютер или по ссылке отправить в соцсети. (Рис.1)

Пример 2. При проведении тестирования учащихся можно использовать нейросеть SheetsGPT (Рис.1), которая способна понимать текстовые запросы пользователей. Новый вид искусственного интеллекта распознает и преобразовывает запросы в электронных таблицах в команды. Чтобы преобразовать электронную таблицу, достаточно загрузить файл на сайте новой нейросети и написать команду для ИИ. Запрос будет выполнен в течение 15 секунд. В итоге можно получить текст, графику или таблицу.

При проведении тестирования учащихся на выявление коммуникативных способностей учащихся, была сформирована Google таблица, при помощи SheetsGPT была получена диаграмма, где можно увидеть уровни каждого ученика (Рис. 3)

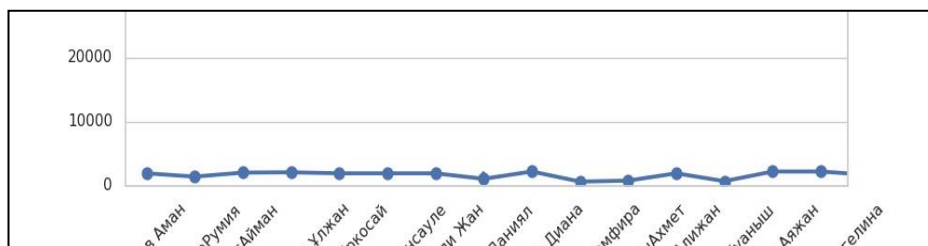

Рис.3

Применяемые методы ИИ позволяют сэкономить время для пользователей при обработке данных для предоставления в отчетах. Результаты работы могут иметь значимое практическое применение в различных областях, где требуется анализировать и обрабатывать данные для принятия обоснованных решений.

Таким образом, проведя эксперимент с использованием возможностей ИИ и сравнив ее результаты с результатами традиционных методов анализа данных, можно оценить эффективность в данной задаче.

Таким образом, использование искусственного интеллекта в процессе анализа данных является эффективным и перспективным подходом, который позволяет получить результаты, сократить время выполнения задач. Однако, необходимо учитывать его ограничения и применять соответствующие модели и методы в каждой конкретной задаче.

Список использованной литературы:

1. Сысоев П. В. Искусственный интеллект в образовании: осведомлённость, готовность и практика применения преподавателями высшей школы технологий искусственного интеллекта в профессиональной деятельности Высшее образование в России. - 2023. -№ 10. - С.9-33.
2. Статья автора «Никита Титов» в Дзене: 1. Как установить **GPT** для Google **Sheets** и Google Docs (Работает только в браузере Chrome).
3. Создание видео и презентаций из текстов в пару кликов. Статья в интернете

IV. ТҮЛҒАНЫ ӘЛЕУМЕТТЕНДІРУ ЖӘНЕ ТӘРБИЕ БӨЛІМІ

«АРНАЙЫ БІЛІМ БЕРУ ЖӘНЕ ИНКЛЮЗИВТІ ОҚЫТУҒА АРНАЛҒАН ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ «ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТІНІ БІЛІМ БЕРУДЕ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІ ЖАҚТАРЫ»

Халина Гулден Хубайдоллиевна,
Орал қаласы
№37 жалпы орта білім беретін мектебі
сынып жетекші

Жасанды интеллект қосымшаларының білім берудегі рөлін қарастыру жөнінде айтылады. Білім беру үдерісін жақсарту, оқушыларды оқыту мен дамытуда үлкен жетістіктерге жету үшін мұғалімнің жасанды интеллектпен қалай тиімді жұмыстана алатындығы. Сондай-ақ, білім беруде жасанды интеллектті қолданудың артықшылықтары мен қиындықтары талқыланады, мысалы, оқушылардың белсенділігін арттыру, мұғалімдерге жүктемені азайту туралы.

Заманауи технологиялар қарқынды дамып келеді және жасанды интеллект біздің өміріміздің ажырамас бөлігіне айналуға бастады. Білім де шетте қалмайды. Жасанды интеллект (АІ) оқытуды жекелеңдіруге, тиімділікті арттыруға және интерактивті оқу ортасын құруға жаңа мүмкіндіктер ұсынады. Бұл баяндамада біз білім алушылардың пәнге деген қызығушылығын арттыру және олардың шығармашылық қабілеттерін дамыту үшін сабақтарда АІ қалай қолданылатынын қарастырамыз.

Жасанды интеллект дегеніміз не және ол қалай жұмыс істейді?

Жасанды интеллект-бұл интеллектуалды агенттерді құруға арналған, яғни оқыту, пайымдау, қабылдау, тілді түсіну және шешім қабылдау сияқты адам интеллектісін қажет ететін тапсырмаларды орындауға қабілетті жүйелер.

Білім беруде АІ келесі мақсаттарда қолданылуы мүмкін:

- Үлкен деректерді талдау: АІ жүйелері үлгілерді, негізгі тақырыптарды және стилистикалық ерекшеліктерді анықтай отырып, мәтіндік ақпараттың үлкен көлемін талдай алады.

- Мазмұн генерациясы: *АІ мәтіндер, суреттер, аудио және бейнелер сияқты әртүрлі мазмұн түрлерін жасай алады.

- Оқытуды жекелеңдіру: АІ жүйелері оқу материалдары мен тапсырмаларды әр оқушының жеке қажеттіліктеріне бейімдей алады.

- Күнделікті тапсырмаларды автоматтандыру: АІ үй тапсырмасын тексеруді, жазбаша жұмысты бағалауды және мұғалімнің басқа да күнделікті тапсырмаларын автоматтандыруы мүмкін.

Мақсаты:

Жасанды интеллект өзін әртүрлі қырынан көрсете алады, сондықтан оның қандай да бір қызмет саласына пайдалы болуы мүмкін екенін түсіндіру.

Жасанды интеллект (АІ) - біздің заманымыздың ең өзекті және перспективалы технологияларының бірі. Білім беру жүйесінде АІ қолдану білім беру сапасын жақсарту және оқу процесін жетілдіру үшін үлкен әлеуетке ие.

Білім саласында жасанды интеллектті қолданудың маңызы зор, өйткені ол шешім қабылдауды жақсартуға, процестерді автоматтандыруға, деректердің үлкен көлемін талдауға және дәлірек ақпарат беруге көмектеседі.

- **Чат-боттар:** Чат-боттар оқушылардың әдеби шығармалар, авторлар, терминдер туралы сұрақтарына жауап бере алады.

- **Мәтін генераторлары:** AI шығармашылық тапсырмалар үшін бастапқы нүкте бола алатын қысқа әңгімелер, өлеңдер немесе тіпті бүкіл тараулар жасай алады.

- **Интерактивті платформалар:** Жеке оқу жоспарлары мен тапсырмаларды жасау үшін AI қолданатын платформалар бар.

Жасанды интеллект түрлері:

- www.bing.com
- ChatGPT
- Gamma
- Quiz wizard
- Magic school ai

WWW.bing.com- Bing-бұл Microsoft корпорациясының аттас іздеу жүйесіне енгізілген чатбот түріндегі нейрондық желі. Компания өзінің жаңартылған Edge браузерін 2023 жылдың ақпанында ұсынды. Bing веб-сайты екі режимде жұмыс істей бастады: әдеттегі іздеу жүйесі ретінде де, чатбот ретінде де. Екінші жағдайда, пайдаланушының сұрауына жауап ретінде сілтемелер жиынтығын берудің орнына, ол дереккөздерді өзі талдайды және толық, егжей-тегжейлі жауап береді. Ол әңгімені қолдай алады, мәтін жасай алады, сұраққа толық жауап бере алады. Bing-іздеу нәтижелерін жақсарту үшін AI пайдаланатын Microsoft корпорациясының іздеу жүйесі.

Функциялар:

Табиғи тілді түсіну: күрделі сұрауларды түсіну және сәйкес нәтижелерді шығару мүмкіндігі.

Көрнекі іздеу: суреттер бойынша ақпаратты іздеу.

Даралау: іздеу нәтижелерін әр пайдаланушыға бейімдеу.

ChatGPT- ChatGPT-бұл OpenAI жасаған, адам тәрізді мәтін шығаруға қабілетті тілдік модель.

Функциялар:

Диалог: әртүрлі тақырыптар бойынша табиғи сөйлесулерді сақтау.

Мәтіндерді құру: эссе, өлең, сценарий және т. б. жазу.

Тілдерді аудару: мәтіндерді бір тілден екінші тілге аудару.

Оқыту: оқытуға көмектесу және сұрақтарға жауап беру.

Gamma - презентацияларды мәтінмен, суреттермен, анимациялармен және бейнематериалдармен байыту арқылы жасау процесінде төңкеріс жасайтын инновациялық қызмет. Уақыт шектеулеріне тап болған немесе презентация жасауда жеткілікті тәжірибесі жоқ көптеген адамдар үшін Gamma таптырмас құралға айналады. Бұл сонымен қатар уақыт пен ресурстарды үнемдей отырып, өз қызметкерлеріне презентация жасау процесін автоматтандырғысы келетін компаниялар үшін құндылық болып табылады. (видео)

Quiz Wizard- студенттердің білімін тексеру үшін тесттер мен карталарды оңай жасауға көмектесетін қызмет. Тест құру жүйесі: QuizWizard-бұл әр түрлі тесттер мен викториналар жасауға арналған құрал немесе платформа.

Функциялар:

Сұрақтар құру: әр түрлі типтегі сұрақтарды құру (бірнеше таңдау, ашық сұрақ және т.б.).

Тесттер құру: дайын сұрақтардан тесттер құрастыру.

Жауаптарды тексеру: сұрақтарға жауаптарды автоматты түрде тексеру.

Нәтижелерді талдау: тестілеуден өту нәтижелері бойынша статистика ұсыну.

Magic school ai - бұл мұғалімдерге уақытты үнемдеуге және өз сабақтарында тиімдірек болуға көмектесетін қуатты жасанды интеллект құралдарының жиынтығы. Ол мәтінді қайта жазу, түзету құралдары, шаблон жасау құралы, күрделі ұғымдардың бірнеше түсіндірмелері, мәтінге тәуелді сұрақтар, оны сәйкес ету құралы, сынып жаңалықтарын жіберу құралы және викторина генераторы сияқты мүмкіндіктерді ұсынады. Білім беру платформасы: Magic School AI, атауы бойынша, бұл оқуда қолданатын білім беру платформасы.

Функциялар:

Адаптивті оқыту: әр оқушының жеке қажеттіліктеріне сәйкес оқу жоспарын құру.

Интерактивті сабақтар: оқушылардың белсенділігін арттыру үшін интерактивті элементтерді пайдалану.

Білімді бағалау: оқушылардың білімін автоматты түрде бағалау.

Кері байланыс: әр оқушыға жеке Кері байланыс беру.

Жалпы AI функциялары:

Үлгіні тану: кескінді, сөйлеуді, мәтінді және басқа деректерді тану.

Табиғи тілді өңдеу: адам тілін түсіну және қалыптастыру.

Машиналық оқыту: өз мүмкіндіктерін жақсарту үшін деректерде өзін-өзі оқыту.

Шешім қабылдау: деректерді талдау негізінде шешім қабылдау.

Мазмұнды құру: мәтіндер, суреттер, музыка және басқа мазмұн түрлерін жасау.

Айта кету керек: AI жүйелерінің функционалдығы үнемі дамып отырады және күн сайын одан да кең мүмкіндіктері бар жаңа жүйелер пайда болады.

Білім беруде жасанды интеллектті қолданудың артықшылықтары

Жеке оқыту: AI әр білім алушының жеке қажеттіліктерін ескере отырып, жеке білім беру бағдарламалары мен материалдарын жасауға мүмкіндік береді.

Жақсартылған кері байланыс: AI мұғалімдерге білім алушылардың жұмысын тезірек бағалауға және ақпараттандырылған кері байланыс беруге көмектеседі.

Күнделікті тапсырмаларды автоматтандыру: AI тесттерді тексеру немесе оқу жоспарларын құру сияқты әкімшілік тапсырмаларды автоматтандыру арқылы мұғалімдердің уақытын босата алады.

Жеке прогресті бақылау: AI көмегімен әр білім алушылардың үлгерімін бақылауға және қосымша назар аударуды қажет ететін аймақтарды анықтауға болады.

Білімге қол жеткізу: AI онлайн курстар және басқа білім беру ресурстары арқылы білімге қол жетімділікті арттыруға көмектеседі.

Оқу материалдарының жетілдірілген бейімделуі: AI арнайы білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларға оқу материалдарын бейімдеуге көмектеседі.

Бұл артықшылықтар жасанды интеллекттің білім беруді жақсарту және барлық білім алушылар үшін тиімдірек оқытуды қамтамасыз ету әлеуетін көрсетеді.

Жасанды нейрондық желілерге қатысты білімді мұғалімдердің өз бетімен игеру қиындықтарын ескеріп, біз де оларға практикалық білім берілуі керек деген қорытындыға келдік.

Қорытынды

Жасанды интеллект мұғалімдерге жаңа мүмкіндіктер ашады. Алайда, AI мұғалімді алмастырмауы керек, бірақ оның көмекшісі болуы керек екенін есте ұстаған жөн. Мұғалім оқу процесін тиімдірек және қызықты ету үшін жасанды интеллектті дұрыс қолдана білуі керек.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. ChatGPT — Википедия (wikipedia.org)

2. <https://psm7.com/ru/iskusstvennyj-intellekt/d-id-vypustila-prilozhenie-kotoroe-prevrashhaet-foto-v-video-kak-rabotaet.html>

3. <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A8%D0%B5%D0%B4%D0%B5%D0%B2%D1%80%D1%83%D0%BC>

4. Интернет ресурстары

ҚҰНДЫЛЫҚҚА НЕГІЗДЕЛГЕН ТӘРБИЕ САҒАТТАРЫНДА ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЕКТТІ ҚОЛДАНУ

Сәрсенбай Гүлдана Талапқызы

Бәйтерек ауданы

Жайық жалпы орта білім беретін мектебінің
директордың тәрбие ісі жөніндегі орынбасары

Аннотация

Жасанды интеллект (ЖИ) – заманауи білім беру жүйесінің маңызды құрамдас бөлігі. Құндылыққа негізделген тәрбие сағаттарында ЖИ қолдану оқушылардың моральдық және этикалық қағидаларды түсінуін тереңдетуге мүмкіндік береді. Бұл мақалада тәрбие жұмысында соның ішінде тәрбие сағаттарында қолданатын жасанды интеллекттің, соның ішінде «DID тұлғаны сөйлету», «Chftgpt», «Qazgpt», «SunoAI», «Chatinfo» қолданбаларының қолдану нұсқаулықтары көрсетілген.

Қазіргі таңда жасанды интеллект мұғалімді алмастыруы мүмкін бе деген проблемалық сұрақ туындайды. Менің ойымша жасанды интелек (AI) технологиясы алға жылжып келе жатқанымен, оның жақын болашақта мұғалімдерді толығымен алмастыруы екіталай. Мұғалімдер эмоционалды қолдауды, мотивацияны және AI толық қайталай алмайтын жеке нұсқауды қамтамасыз етуде шешуші рөл атқарады. Дегенмен, AI жекелендірілген оқу ресурстарын қамтамасыз ету, әкімшілік тапсырмаларды автоматтандыру және әртүрлі оқу қажеттіліктері бар оқушыларға қосымша қолдау көрсету арқылы мұғалімдерге қолдау көрсету және оқушылардың оқу тәжірибесін жақсарту үшін құнды құрал бола алады. Сайып келгенде, адам мұғалімдері мен AI технологиясының үйлесімі білім берудегі ең тиімді тәсіл болуы мүмкін. Сондықтан ЖИ тәрбие саласында тиімді қолдану арқылы біз уақытымызды үнемдеп қана қоймай, оқушыларға қызықты дүние ұсына аламыз.

Мен, сіздерге бүгін жасанды интеллектінің 5 түрлі қолданбасын таныстырғым келіп отыр. Бұл ЖИ мен өз жұмысымда қолданып жүрмін. Уақытты үнемдейді, нақты сұраныс бойынша жауап аламын және оқушыларды қызықтыра алуға үлкен мүмкіндік. Тәрбие сағаттарында ЖИ қолдану мүмкіндіктері бізге өте тиімді. Мен сіздерге ең алдымен «DID тұлғаны сөйлету» қолданбаласын таныстырғым келіп отыр. Бұл жерде біз ақын жазушылар, белгілі тұлғаларды, нақыл сөздерді, тәрбиелік мағынасы бар мақал мәтелдерді сөйлету арқылы оқушыны қызықтыра аламыз. Не болмаса өзіңіздің фото суретіңізді салып сөйлетіп, қызықтыра аламыз. Толық нұсқасын виде арқылы көре аласыз.

Тағы бір бізге керек ЖИ қолданбасының бірі chftgpt. Мұғалімдерге арналаған тәрбие сағаттарына кмж, идея, жазып береді. Ақылы түрі: тәрбиелік мағынада қолдануға болатын дайын презентация, сурет салып береді! Сіз тақырыпты жазасыз ал chftgpt сізге дайын тәрбие сағатының жоспарын жазып береді.

Осындай ЖИ бір түрі отандық қазақ тіліндегі алғашқы қолданба Qazgpt Бұл қолданбаның сурет сал және ютуб мазмұны деген бөлімдеріне тоқтала кетуге болады. Сурет сал бөлімінде сіздер кез келген өзіңізге керек мысалы ұлттық құндылықты ала отырып мақал жазасыз, сол мақал бойынша сурет тауып береді. Осыны оқушыларға көрсетіп, сурет арқылы мақалдарда тапқызуға болады. Сонымен қатар ютуб мазмұнында кез-келген ютубтағы мысалы өзге тілдегі видеоның ссылқасын қою арқылы оның мазмұнын қазақ тіліне аударуға болады.

Тағы бір ЖИ қолданбасы SunoAI. Бұлда тәрбие жұмысына қажетті қолданбаның бірі. Бұнда біз тақырып бере отырып дайын өңделген әнді аламыз. Отаншылдық құндылықты ала отырып «мен елімнің патриоттымын» тақырыбын алсақ дайын өлең бізге дайындап береді. Оны кейін

жүктеп алып, қолдануға болады. Бұны мектептің әнұраны, видеомонтаждарға қойылатын музыка ретінде қолдануға болады деп ойлаймын.

Тәрбие жұмысында ең керек қолданбаның бірі chatinfo Бұл қолданбадан мәтінмен жұмыс жасауға болады. Соның ішінде мақала, доклад, әлеуметтік желіге жазылымдар, (пост), реферат, шығарма, өлеңдерді тақырып енгізу арқылы тез табуға болады. Күніне 5 мүмкіндік беріледі.

Қорытындылай келе, құндылыққа негізделген тәрбие сағаттарында жасанды интеллектіні қолдану білім беру процесін инновациялық және тиімді түрде жаңартуға мүмкіндік береді, нәтижесінде оқушылардың әлеуметтік жауапкершілігі артады.

«PADLET ВИРТУАЛДЫ ТАҚТАСЫН ТӘРБИЕ САҒАТЫНДА ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Ермекқалиева Гүлнұр Тлепбергенқызы,
Казталов ауданы
Ақпәтер жалпы орта білім беретін мектебінің кураторы

Аннотация

Адамзат қауымы жыл санап емес, ай санап, тіпті апта мен күн санап цифрландыру заманының сиқырлы әлеміне еніп барады. Цифрлық технологияларды және интернет ресурстарын қауіпсіз және тиімді пайдалану үшін қажет білім мен дағды қажет. Осы білім мен дағдыларды келешек ұрпақтың бойына тек тиімді жақтарын сіңіру қажет.

Осы бағытта назарларыңызға Padlet виртуалды тақтасының оқушылардың уақытын тиімді жоспарлауға (time management), тәрбие сағатында оқушылармен кері байланыс жасау үшін пайдалануға тиімділігін айтып жеткізгім келеді.

Білім беру ұйымдарындағы «Біртұтас тәрбие» бағдарламасын жүзеге асыруда адам жанын игілікпен, ізгілікпен қуаттандырып, адами құнды қасиеттермен қанаттандырады.

Осы бағдарламада жеке және топпен жұмыс жасай білу, білуге, жаңаны тануға құштар болу, уақытты тиімді жоспарлау, оқушылардың бойында технологиялық және цифрлық дағдыларды дамыту да ұсынылған.

Осы критерийлерге сүйене отырып, «Padlet виртуалды тақтасын тәрбие сағатында қолданудың тиімділігі» тақырыбындағы педагогикалық идеямды ұсынамын.

Менің бұл тақырыпты алудағы мақсатым:

- оқушылардың уақытын тиімді жоспарлау (time management);
- тәрбие сағатында оқушылармен кері байланыс жасау үшін Padlet тақтасын пайдалану;
- «тәрбие сағаты тек фото үшін өткізіледі» тіркесін жою.

Padlet тақтасында сіз немесе оқушылар өз қолтаңбасын қалдыра алатын, суреттерді тіркей алатын, файлды немесе хабарландыруды орналастыра алатын қалалық қабырғаның тікелей сандық ұрпағы болып табылады.

Padlet - бұл әр оқушыға өз жұмысын жеке көрсетуге, ал мұғалімге - оған көп уақыт жұмсамай және ауыр дәптерлерді жинамай-ақ, әр оқушының жұмысын бағалап, түсініктеме беруге мүмкіндік беретін виртуалды тақта.

Белгілі бір тақырып бойынша материалдарды ортақ жинау үшін тақтаны пайдалануға болады. Бұл ретте оқушылар сыныпта да, үйде де жұмыс жасай алады. Барлық ресурстар бір жерде жиналып, сақталады және жоғалмайды.

Тактаны пайдалану тегін және пайдаланушылардың санына ешқандай шектеу жоқ. Тақтамен жұмысты бастау үшін Google және Facebook-те тіркелу немесе бар аккаунттарды пайдалану арқылы кіре алады.

Padlet виртуалды тақтасын пайдалану арқылы сіз оқушыларыңыздың уақытын тиімді жоспарлайсыз. Тәрбие сағаты үстінде сіз оқушыларыңызға көп уақыт бөліп, ал тақырып бойынша кері байланысты қалаған уақытыңызда Padlet тақтасының сілтемесін оқушылардың чаттарына жіберу арқылы ала аласыз.

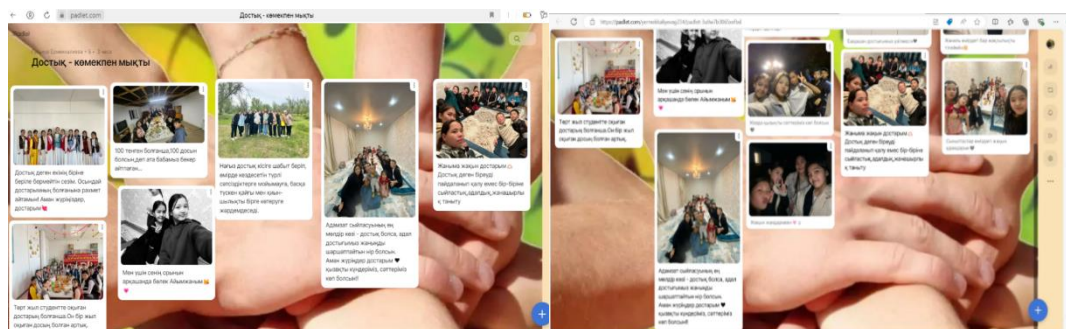
«Тәрбие сағаты тек фото үшін өткізіледі» деген тіркесті болдырмау үшін, сіз кез келген өткізген тақырыбыңыз бойынша «пікір қалдыру», «білемін, білдім, білгім келеді», «постер жасау», «бейнероликті көрсетіп, талдау», «викториналық сұрақтар қою» сияқты тәсілдерді қолдана отырып, жұмыс жасай аласыз. Бұл тақтада жасаған барлық жұмыстар сіздің аккаунтыңызда сақталып отырады және де сіз зерделеу уақытында осы жасаған жұмыстарыңызды ашып көрсете аласыздар. Сынып папкасындағы тәрбие сағатыңыздың жоспары, анықтамасы мен фотоларының қасына осы жұмысыңызды қағаз бетіне шығарып алып салып қоя аласыздар. Өйткені, бізге ұсынылған «Талап» құндылығының критерийі бойынша оқушылар цифрлық технологияларды меңгеру керек делінген.

7-8 сынып оқушыларының «ұмыт болған ұлттық тағамдар» және «Еңбегі адал жас өрен» жобасы аясында «Достық көмекпен мықты» тақырыбында өткізілген тәрбие сағаттары бойынша кері байланыстары

Мектеп:	«Ақпәтер жалпы орта білім беретін мектебі» КММ		
Сабақтың тақырыбы	«Достық – көмекпен мықты» («Еңбегі адал жас өрен» жобасы)		
Мұғалімнің аты-жөні:	Ермекқалиева Г.Т.		
Күні:	08.04.2024		
Сыныбы: 7	Қатысқандар саны:	Қатыспағандар саны:	
Сабақтың мақсаты:	-Оқушыларға дос, достық туралы әңгімелей отырып, олардың достық қарым – қатынасын нығайту. -Оқушыларды өзімшілдіктен, менмендіктен тағы басқа жаман әдеттерден аулақ жүруге үйрету, адалдыққа, шыншылдыққа тәрбиелеу. -Оқушылардың адамгершілік қасиетін, бір-біріне деген достық сезімдерін нығайту		
Сабақтың барысы:			
Сабақтың кезеңі / Уақыты	Мұғалімнің іс-әрекеті	Оқушының іс-әрекеті	Ресурстар
Қызығушылықты ояту 7 мин	Ұйымдастыру кезеңі -Сәлеметсіздер ме, оқушылар! Сабағымызды бастамастан бұрын тренинг ережелерімен танысайық. 1. Бір-бірін сыйлау. 2. Көңілді болу. 3. Ұзақ уақыт сөйлемей. 4. Бір-біріне қамқоршы болу. Осы ережелермен келісесіздер ме? Балалар, мына тағамды татып көріңдерші, дәмі туралы не айтар едіңдер? (дәмсіз, тұзсыз)	Оқушылар мұғаліммен амандасады, Түгенделеді.	слайд

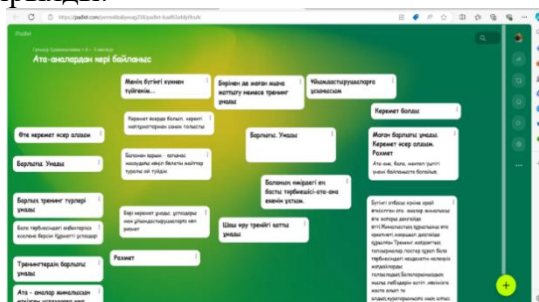
	- Балалар, ендеше өмірде доссыз адамды да осы тағамға ұқсатуға болады. Доссыз адамның өмірінің мәні, сәні болмайды, тағамның тұзсыз дәмі болмаған секілді. - «Доссыз адам – тұзсыз тағам!» - деп, бекерге айтылмаған. Ендеше бүгінгі сабағымыздың тақырыбы қандай болады деп ойлайсыздар? (дос, достық) - Дұрыс балалар бүгінгі сабағымыздың тақырыбы «Достық – көмекпен мықты».		
Жаңа сабаққа кіріспе 8 мин	Мәтінмен жұмыс. Екі дос. (Ел аузынан) Ертеде ел арасында жаугершілік жиі болатын кезде қазақтың екі жауынгері төс қағысып дос болады. Бірде әскерлер бір өзеннің бойында қос тігіп дамылдапты. Тұтқиылдан жаудың қалың қолы шабуыл жасапты. Малды айдап, мүліктерін тиеп кетіпті. Қолға түскен азаматтарды айдап әкетіпті. Әлгі екі достың біреуі жау қолына түседі. Досының қолға түсіп қалғанын естіген екінші батыр күздің қара суығын елеместен өзенді малтып өтіп, жау жатқан жағаға келеді. Анталаған жау әскерлері оны тарпа бас салады. Жауынгер өзін қолбасшыға апаруын өтінеді. Алып келген соң ол жаудың қолбасына: - Мен қолдарыңа түскен бір жауынгерге құн төлеп, сатып алуға келдім. Менің оған айырбастап берер мал мүлкім жоқ. Бір-ақ нәрсе беремін. Ол - өзімнің өмірім. Досымды босатыңдар, ол үшін менің өмірімді алыңдар, - дейді. Қолбасшы ойланып отырып, оны сынамақ болады да: - Жарайды, мен сені қыршыныңнан қимай-ақ қояйын. Маған сол өміріңнің бір бөлшегін ғана берсең болады, - дейді. - Ол не? – дейді досын құтқаруға асыққан жігіт. - Маған сенің көздерің керек? – дейді қолбасы, - екі көзіңді ойып аламын. - Ол да болсын, көзімді ал да, досымды тезірек босат, - дейді. Жігіт бұл сыннан сүрінбей өтеді. Әлгі жауынгер тұтқыннан босаған досының иығына қолын салып, зағип күйі қуанып, күлімдеп келе жатады. Мұны көрген жаудың қолбасы: «Мынадай ерлері бар халықты тұтқиылдан	Оқушылар ойларымен бөліседі	слайд

	келіп, қапыда бас салған жағдайда болмаса, бетпе-бет ұрыста жеңу қиынға соғады» - деп түйеді. Сөйтіп өз әскерлеріне шегінуге бұйрық беріпті. - Осы әңгімеде қандай достық туралы айтылады? (Екі жауынгердің адал достығы туралы айтылады)		
Негізгі бөлім 25 мин	Социометрия әдісі. Мақсаты: Балалардың ұжымдағы өзара қарым-қатынасын анықтау, алынған мәліметтерді оқу-тәрбие жұмыстарында қолдану, топ ішінде психологиялық қолайлы жағдай орнату. Нұсқау: Балалар, берілген сұрақтарға жауап жазыңдар. 1. Кіммен дос болғың келеді? 2. Партада кіммен бірге отырғың келеді? 3. Мерекелерде кімге сыйлық бергің келеді? Достық ролигі - Адамдар тек қана бір-бірімен дос болып қана қоймайды, қоршаған ортамен де дос болады екен. (Ролик)	Сұрақтарға жауап береді <u>Адал достық.</u> <u>Достық туралы дастан.</u> <u>Достық жайлы - YouTube</u>	Слайд ролик
Қорытынды 5 мин	Бүгінгі тақырыбымызды қорыта келе, «Достық жүрегі» тақырыбындағы Padlet тақтасын ашып, достарымызбен түскен жылы фотосуреттерімізді жүктеп, досымызға лебіздерімізді білдірейік. https://padlet.com/yermekkaliyevag234/padlet-3u9w7b3865xefbsl	Оқушылар сынып сағатын қорытындылайды	Padlet тақтасы

Сонымен қатар, сыныбымыздың ата-аналарымен Отбасы күніне орай «Бала тәрбиесіндегі ата-ананың рөлі» тақырыбында ата-аналарды педагогикалық қолдау мақсатындағы тренинг мақсаты: «Отбасы» құндылығының мазмұнын ашу, ата-аналардың мектеппен, мұғаліммен тығыз байланысын арттыру. Шарамыз амандасу тренингімен басталып, ата-аналарға жадынама таратылып, сол жадынамадағы ою-өрнектер бойынша топтастырылды. «Баланың бас ұстазы - ата-анасы» тақырыбында видеоролик көрсетіліп, талқыланды. Шара барысында ата-аналар постер қорғап, жағдаяттар шешіп, түрлі жаттығулар мен тренингтер өтті. Шара

соңында оқушылардың ата-аналарына деген жүрекжарды тілектері оқылды. Тренинг қорытындысы Padlet тақтасы арқылы жүргізіп, осы тақтада балаларының жасаған жұмыстарымен де таныстырылды.

Адамзат қауымы жыл санап емес, ай санап, тіпті апта мен күн санап цифрландыру заманының сиқырлы әлеміне еніп барады. Цифрлық технологияларды және интернет ресурстарын қауіпсіз және тиімді пайдалану үшін білім мен дағды қажет. Осы білім мен дағдыларды келешек ұрпақтың бойына тек тиімді жақтарын сіңіру қажет деп санаймын. Өйткені, болашақ – өскелең жастарымыздың қолында!

Өздеріңіз көріп отырғандай, Padlet виртуалды тақтасын пайдалану арқылы тәрбие сағатын өткізу, сынып жетекшілер үшін тиімді. Сыныппен жасаған топтық немесе оқушылардың жеке жұмыстары тақтада сақтаулы тұрады. Берілген тақырып бойынша фотосуреттер жүктеу, видеороликтермен бөлісу, ақпараттар жіберуге оқушылар үшін бұл тақтаны пайдалану қызықтырақ. Кез-келген уақытта, Сіз оны пайдаланып, атқарған жұмысыңызды көрсете аласыз.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН РЕСУРСТАР

1. Біртұтас тәрбие бағдарламасы, Қазақстан Республикасының Оқу-ағарту министрлігі. Астана қаласы, 2023 жыл, 52 бет.
2. Padlet виртуалды тақтасы <https://padlet.com>
3. Дюсембаева Р.Ш. Padlet- онлайн тақтасын құруға арналған тегін платформа. https://ust.kz/word/padlet_onlain_taqtasyn_quryga_arnalghan_tegin_platforma-208968.html?ysclid=lv9nn3hvd9494457861

«НЕЙРОЖЕЛІ: ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЕКТ» ЦИФРЛЫҚ БІЛІМНІҢ ЭВОЛЮЦИЯЛЫҚ ДАМУЫ.

Рахметов Қамбар Сансызбайұлы
Қосымша білім беру педагогы, педагог-модератор
БҚО, Тасқала аудандық мектептен тыс жұмыс орталығы

Аннотация

Шеберлік сынып барысында жасанды интелектің қазіргі заманда өнерде, шығармашылықта қолдану арқылы жұмыстың тиімділігін арттыратын бағдарламалар жұмысы көрсетіледі.

Жаңалықтардан үнемі еститін шығарсыздар жасанды интелект, нейро желі, ІТ технологиялардың дамуы деген тақырыптарда үнемі мақалалар жарық көріп жатады. Бұл дамушы технологияларды естіп, көріп, отырып кейде бұл қарқынды дамудан өзімізді қалып қойғандай сезінеміз. Бірақ уайымдамаңыз, сіз бұл

эволюциялық технологиялық дамудан қалып қойған жоқсыз. Сіз сол нейро желіні, жасанды интелект ті күнде қолданудасыз, бірақ оны білмеуіңіз мүмкін, білсеңіз қолдану жолын білмеуіңіз мүмкін. Мен бұл мақаламда нейрожелі және ЖИТің күнделікті қоғамдық өмірде қолданылуы жайлы, жалпы осы тақырып бойынша бастапқы ақпаратпен бөлісуді шештім, ендеше кеттік.

Жасанды интелекттің ең табысқа жеткен чат-боттарының бірі сөзімнің барысында айтып кеткен «Open AI» компаниясының өнімі чат GPT қазіргі таңда ең алдыңғылардың қатарында. GPTдың соңғы жаңартылған 4.0. үлгісінде бұл бот текстпен, суретпен және видео ақпаратпен жұмыс жасай алады. Жаңартылған аудио чатында жасанды интелект қолданушы адаммен әзілдесе алады, адамның эмоциясын байқай алады, және ән айта алады. Сонымен қатар қойған сұраққа 50 тілде жауап қайтаратын мүмкіндігі бар, оқушыға математикадан есеп шығаруға көмектесе алады, есептің шешілу жолын түсіндіреді, және аудармашы ретінде тікелей байланыста қызмет қылатын жаңа функциялар енгізілген. GPTға тапсырма бергенде жүйелеп тапсырма берсе мысалы «GPT, маған геометриядан 6 сыныптың оқушысына пирамиданың бұрыштары туралы түсінік бер, мұғалім ретінде» деген сияқты нақты тапсырмалар берілсе талапқа сай сұраныстарды орындайтын болады. Осы секілді жаңартылулар GPTда үнемі болып тұрады, және адамның өміріне қолайлы болуы үшін үнемі ізденістеміз деп «OPEN AI» компаниясының жобаны әзірлеушілері пікір білдірді.

Жасанды интелекттің бұлай дамуы қауіпті десе де, сарапшылар жоғары кәсіби маман әрқашан сұранысқа ие болатынын айтады. Сондықтан заманауи технологияларды дұрыс меңгеру нәтижесінде жасанды интелект маманның орнын баспай, оның нағыз көмекшісіне айналады дейді. Көп компаниялар бұл заманауи технологияларды ендіріп, пайдасын көріп жатса, басқалары оны жұмысқа қосу әлі ерте деген пікір танытып отыр. Солардың қатарында бірнеше банк пен ірі қаржы ұйымдары бар. Олар деректерді жинау және талдау үшін чат-боттарды қолданған. Технология жұмысты адамнан тез орындаған. Бірақ анықтай келе алгоритмнің бұрыс ақпарат бергені анықталған. Бұған дейін Францияның саяси зерттеулер институтының басшылығы да чат-боттарды қолдануға тыйым салған. Өйткені ол оқу процесі мен студенттердің сыни ойлау қабілетінің дамуына кері әсер етуі мүмкін деген күдік бар.

Практикалық жұмыс (шебер сынып)

- 1) **Captions** бағдарламасы- бұл бағдарлама видео файлдарды кез келген тілге аударып алады, және сонымен қатар әр тілге сай арнайы субтитрлар орнатуға болады бұл бағдарлама арқылы. Бұл бағдарлама әсіресе өзінің блогын халықаралық деңгейге шығарғысы келіп жүрген адамдарға таптырмас дүние.
- 2) **Gozilla Downloader** - бұл жасанды интелект телеграмм базасында жұмыс жасайтын бот. Боттың көмегімен ютубтан видео жүктеп, видеодан аудио жүктеуге болады.
- 3) **Suno AI** - бұл жасанды интелектпен кез-келген музыка жасауға болады. Әсіресе музыка пәні мұғалімдеріне тигізер пайдасы зор. Бұл бағдарлама арқылы жеке авторлық әндер жазуға мүмкіндік бар
- 4) **Quizly** – бұл жасанды интелекттің көмегімен мәтіннен тест құрауға болады. Қандайда бір сабақтан кейін оқушылардың білімін тексеру үшін тест жасап уақытыңызды жоғалтпай, осы қосымша арқылы түрлі деңгейдегі тесттарды жасап оқушыларға ұсынуға болады.

Искусственный интеллект в образовательной среде

Муратова Диана,

учитель дополнительного образования, учитель биологии

Организация: Областной детский технический центр

Аннотация

В данной работе рассматривается применение искусственного интеллекта в образовательной среде и его влияние на творческий процесс. Акцент делается на инновационные подходы, которые делают процесс обучения более интерактивным и доступным, обогащая традиционные методики новыми технологиями и возможностями для развития креативных навыков учащихся.

В этой работе я хочу поделиться своим видением того, как искусственный интеллект открывает новые горизонты в творчестве, делая искусственные технологии ключевым инструментом для упрощения повседневных задач и создания различных проектов. Это изменение традиционных подходов предоставляет неограниченные возможности работы бок о бок с технологиями.

Сегодня мы рассмотрим, как использование современных нейросетей может сделать вашу работу над проектами более удобной и продуктивной. В своей работе я поделюсь личным опытом использования нейросетей для создания квестов, демонстрируя, как эти технологии могут обогатить и упростить процесс разработки образовательных и развлекательных проектов.

1. **ChatGPT:** Как использовать ChatGPT для генерации и редактирования текстов, создания идей и автоматизации рутинных задач.

2. **Canva:** Способы быстрого и эффективного создания графики, визуальных материалов и презентаций с помощью онлайн-инструментов Canva.

3. **DALL·E:** Как генерировать уникальные изображения и иллюстрации на основе текстовых описаний для использования в проектах и презентациях.

4. **StarryAI** — это инструмент, который позволяет пользователям создавать уникальные изображения и искусство на основе текстовых запросов с помощью алгоритмов искусственного интеллекта. Этот сервис особенно полезен для художников и креативщиков, желающих экспериментировать с новыми формами визуального творчества.

Я продемонстрирую на примерах, как каждый из этих инструментов может быть применён для работы над вашими проектами, от начальной идеи до готового результата."

Чтобы сделать работу с ChatGPT максимально эффективной, полезно знать некоторые тонкости и функции, которые могут существенно облегчить выполнение рутинных задач:

1. Использование шаблонов. ChatGPT может создавать шаблоны для повторяющихся задач. Например, если вам часто нужно составлять письма или отчёты, вы можете попросить его сгенерировать универсальный шаблон, который затем легко адаптировать под конкретные задачи.

2. Сокращение и суммирование текста. ChatGPT может быстро сократить длинный текст или создать его краткую версию, сохранив ключевые моменты. Это особенно полезно при работе с объёмными документами или статьями, когда нужно выделить основное.

3. Автоматическое создание списка задач. Вы можете попросить ChatGPT разбить крупный проект на мелкие задачи и составить план действий. Это помогает структурировать работу и не упустить важные детали.

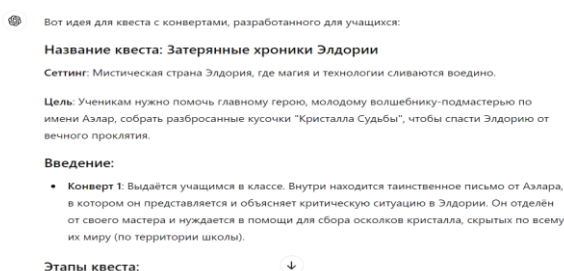
4. Использование этих функций делает ChatGPT не только инструментом для генерации текста, но и мощным помощником в решении повседневных задач.

Начинаю свою работу с создания текста для сюжета.

Квест в образовательном контексте — это интерактивное мероприятие, которое проводится в рамках школьной программы или других учебных заведений. Оно направлено на развитие креативного мышления, командной работы и проблемно-ориентированного подхода среди учащихся. В ходе квеста студенты выполняют различные задания, решают головоломки и следуют за сюжетом, который перемещает их от одной точки к другой в пределах учебного заведения, делая процесс обучения захватывающим и динамичным.

При разработке сюжета для квеста с использованием ChatGPT, я следовал нескольким ключевым этапам:

- 1. Определение темы и целей:** Сначала я выбрала общую тему и цели обучения для квеста. Это помогло сфокусировать сюжет и сделать его образовательным и вовлекающим.
- 2. Создание персонажей:** Используя ChatGPT, я разработала разнообразных персонажей, каждый из которых имел свою уникальную роль и характеристики. Эти персонажи стали важной частью сюжета и взаимодействия с учениками.
- 3. Разработка сюжета:** Я сформулировала основной сюжет, включая начало, развитие и конец. ChatGPT помог мне добавить интересные повороты и диалоги, делая историю увлекательной.
- 4. Интеграция заданий:** В сюжет были встроены задания и головоломки, которые ученики должны были решать для продвижения по истории. Эти задания способствовали развитию навыков решения проблем и критического мышления.
- 5. Диалоги:** С помощью ChatGPT я создала диалоги между персонажами, что сделало историю более динамичной и интерактивной. Ученики могли выбирать разные варианты ответов, влияющие на развитие событий.
- 6. Тестирование и адаптации:** После разработки я тестировала сценарий, чтобы убедиться, что он интересен и понятен для учеников. По их обратной связи я вносил коррективы в сюжет и

задания.

Этот подход позволил мне создать образовательный квест, который не только обучает, но и активно вовлекает учеников в процесс обучения.

Квест в образовательном контексте — это интерактивное мероприятие, которое проводится в рамках школьной программы или других учебных заведений. Оно направлено на развитие креативного мышления, командной работы и проблемно-ориентированного подхода среди учащихся. В ходе квеста студенты выполняют различные задания, решают головоломки и следуют за сюжетом, который перемещает их от одной точки к другой в пределах учебного заведения, делая процесс обучения захватывающим и динамичным.

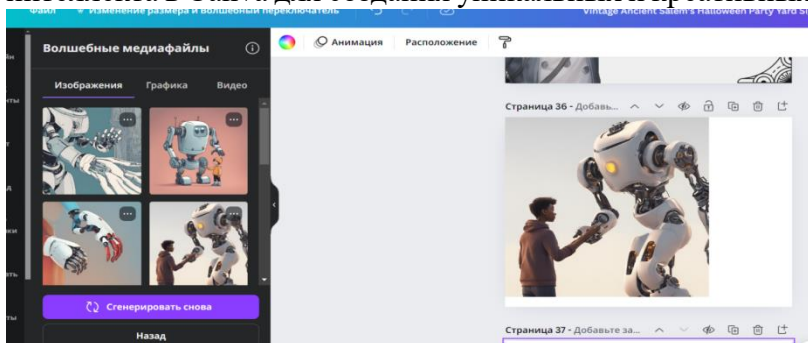
Графическое оформление

Для создания изображений с помощью нейросетей в Canva, можно использовать интегрированные AI-инструменты, которые позволяют генерировать визуальные элементы. Вот как можно это сделать:

- 1. Выбор инструмента для создания изображений:** В Canva есть различные AI-инструменты, такие как "Magic Write" и "Text to Image", которые можно использовать для создания изображений на основе текстового описания.

2. **Формулировка запроса:** Вам нужно чётко сформулировать, что именно вы хотите создать. Например, если вам нужно изображение леса для квеста на природную тематику, введите описание "живописный лес в солнечный день" в соответствующее поле инструмента.
3. **Настройка параметров изображения:** Некоторые инструменты позволяют дополнительно настроить стиль изображения, его размеры и другие параметры. Это помогает уточнить запрос и получить более подходящий результат.
4. **Генерация изображения:** После ввода запроса нейросеть создаст изображение, которое будет отображено в вашем проекте. Вы можете просмотреть его и, если нужно, запросить изменения или сгенерировать новые варианты.
5. **Редактирование и интеграция:** Полученное изображение можно далее редактировать прямо в Canva, добавляя текст, фильтры или другие графические элементы. Это позволяет полностью адаптировать изображение под нужды вашего проекта или квеста.
6. **Использование в проектах:** После окончательного редактирования изображение можно сохранить и использовать в различных типах дизайнов Canva, включая постеры, приглашения, социальные медиа и многое другое.

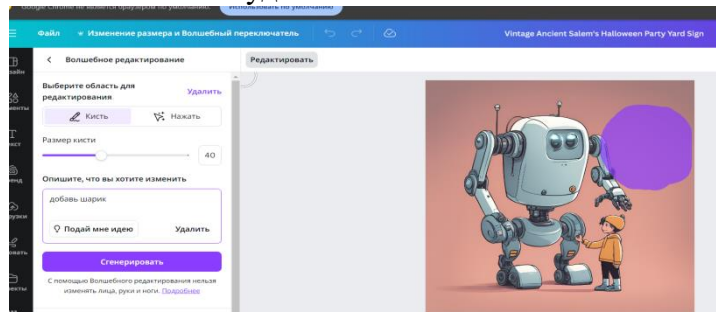
Используя эти шаги, вы можете эффективно применять возможности искусственного интеллекта в Canva для создания уникальных и креативных изображений для любых проектов.

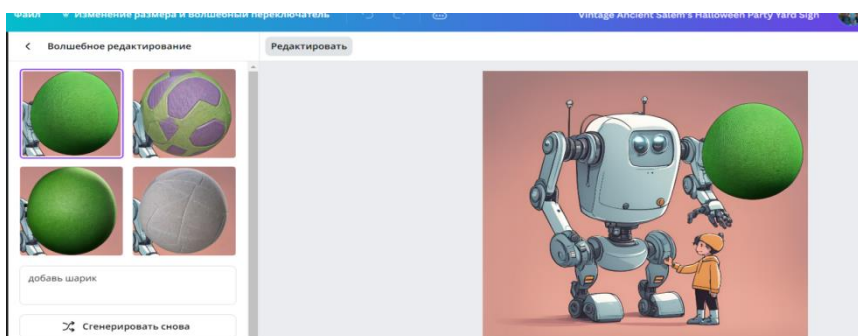

В Canva "Мастерская волшебства" предлагает несколько удивительных функций для улучшения и изменения ваших изображений:

1. **Удаление фона:** Эта функция позволяет мгновенно убрать фон изображения, что особенно полезно при создании композиций или когда нужно выделить объект.
2. **Волшебный ластик:** С помощью волшебного ластика можно легко удалять нежелательные элементы из изображения, делая его чище и аккуратнее.
3. **Волшебное редактирование:** Эта функция дает возможность заменять один объект на другой или добавлять новые элементы на изображение, что идеально подходит для креативных модификаций.

Каждая из этих функций значительно расширяет возможности дизайна в Canva, делая процесс создания визуального контента более удобным и магическим.

StarryAI — это нейросеть, предназначенная для генерации искусства с помощью текстовых запросов. Это приложение позволяет пользователям создавать уникальные изображения и даже NFT-арт.

StarryAI предлагает несколько уникальных возможностей для создания визуального контента:

1. **Двойные модели генерации:** Пользователи могут выбирать между двумя разными моделями AI для создания изображений — Altair и Orion, каждая из которых имеет свои уникальные характеристики и подходы к стилизации.
2. **Пользовательские стили:** Помимо стандартных опций, StarryAI предлагает возможность создавать пользовательские стили, что позволяет художникам ещё более точно воплощать свои творческие видения.
3. **Совместимость с NFT:** Интеграция с блокчейном облегчает создание, регистрацию и продажу цифрового искусства как NFT, что открывает новые возможности для монетизации творчества.

Эти особенности делают StarryAI мощным инструментом для исследования новых форм цифрового искусства и его дистрибуции.

Плюсы:

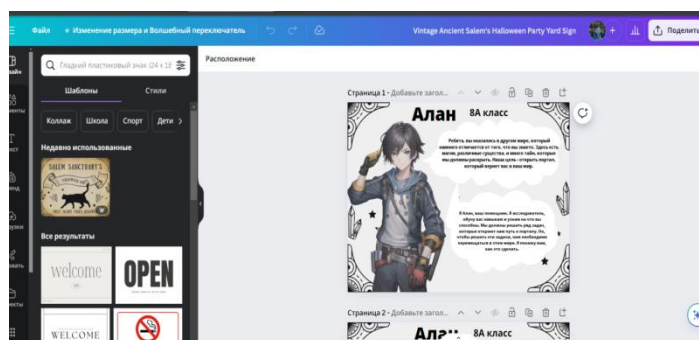
- Позволяет быстро генерировать изображения на основе текстовых описаний.
- Интуитивно понятный интерфейс и доступность для новичков.

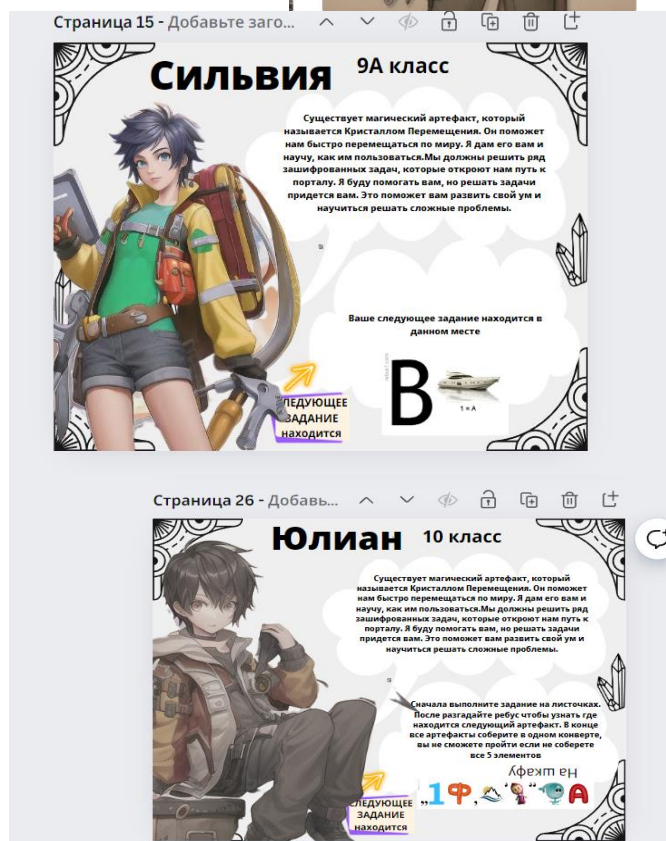
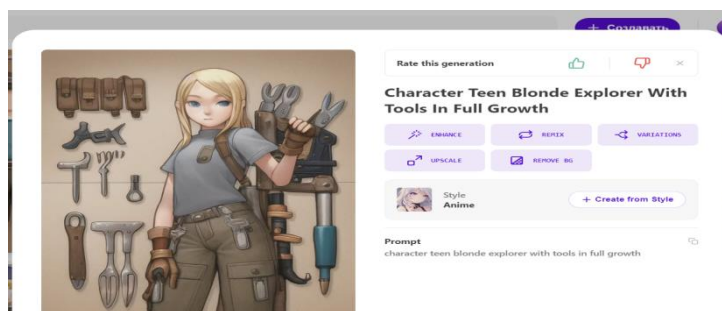
Минусы:

- Возможные ограничения на стиль и детализацию изображений.
- Зависимость качества результатов от точности текстового запроса.

Использование:

1. Введите текстовое описание желаемого изображения.
2. Выберите стиль, в котором должно быть создано изображение.
3. Запустите процесс генерации, и система предоставит результат.

Quizizz

Quizizz - это еще одна интересная и эффективная платформа для использования на уроках. Она предоставляет учителям и ученикам возможность создания и прохождения интерактивных викторин и тестов, делая обучение более увлекательным и приспособляемым. Вот несколько способов, как учителя могут использовать Quizizz на уроках:

1. Оценка знаний: учителя могут создавать тесты и викторины для проверки знаний учеников по различным предметам. Это позволяет быстро оценить уровень понимания материала и выявить слабые места для последующей работы.
2. Подготовка к экзаменам: Quizizz идеально подходит для подготовки к стандартизированным тестам и экзаменам. Ученики могут регулярно проходить практические тесты, чтобы закрепить знания и уверенность перед важными экзаменами.
3. Самостоятельное обучение: Учителя могут предоставить ученикам доступ к библиотеке уже созданных викторин по разным темам. Это позволяет ученикам самостоятельно учиться и повышать свои знания в интересующих их областях.
4. Коллективные занятия: Quizizz предоставляет возможность проводить соревнования и игры в формате викторин, что делает уроки более интересными и стимулирует соревновательный дух учеников.

6. Обратная связь и статистика: Quizizz предоставляет подробную статистику о прохождении тестов, что помогает учителям анализировать успехи и слабости учеников. Эта информация может быть использована для более эффективной адаптации учебного процесса.

	Плюсы Wordwall	Минусы Wordwall	Плюсы Quizizz	Минусы Quizizz
Мотивация поддержки	- Интерактивные игры	- Требуется подготовка материалов	- Викторины стимулируют поддержку	- Не всегда подходит для всех предметов
	- Поддержка различных стилей обучения	- Зависимость от доступа к технологиям	- Соревновательный элемент	- Ограничение в настройке вопросов
	- Персонализация материалов	Необходимость использования платформы	- Мгновенная обратная связь	- Ограниченный функционал хорошей версии
Интерактивность	- Возможность создания игр и заданий.	Ограниченный функционал хорошей версии	- Создание чистого викторина	
	- Использование выделенных ресурсов		- Автоматическая проверка ответов	
	- Акцент на визуализацию		- Статистика успеха помощи	
Адаптивность	- Создание заданий для разных уровней		- Индивидуализированные викторины	
	- Мониторинг работоспособности		- Возможность создания персонализированных заданий.	
	- Обратная связь и оценка успехов		- надежная поддержка предметов	

В этой таблице представлен обзор плюсов и минусов использования Wordwall и викторин на уроках, что может помочь учителям сделать осознанный выбор при использовании этих платформ в учебном процессе.

Заключение:

Использование информационных и коммуникационных технологий (ИКТ) на уроках - это неотъемлемая часть современного образования, и оно приносит огромную пользу как учителям, так и ученикам. В ходе данной работы были рассмотрены ключевые преимущества внедрения ИКТ в образовательный процесс.

Учителя, активно использующие ИКТ, способствуют повышению мотивации и интереса учеников к учебному материалу, обеспечивают более индивидуализированный подход к обучению и расширяют доступ к образовательным ресурсам.

С учетом всех вышеупомянутых преимуществ, можно заключить, что ИКТ на уроках не только обогащают образовательный процесс, но и способствуют развитию учеников и подготовке их к успешному будущему. Поэтому использование ИКТ в образовании остается ключевым элементом современной педагогики и тесно связано с развитием образования в целом.

Жасанды интеллекттің артықшылығы. D-ID бағдарламасын пайдалану жолдары

Бисенғожин Нұртас Жарасұлы,
Батыс Қазақстан облысы әкімдігі білім басқармасының
Қаратөбе аудандық білім беру бөлімінің
«Балалар шығармашылық үйі» МКҚК, ұйымдастырушы-педагогі

Аннотация

Қазіргі заманда жасанды интеллект (ЖИ) педагогтің рөліне арналған және технологияның қарқынды дамуы аясында білім беру саласында болып жатқан өзгерістерді қарастырады. Білімберуде жасанды интеллектті қолдану айтарлықтай перспективалар береді, бірақ сонымен бірге тәуекелдерді де қамтиды. Педагогтер автоматтандыру мен адами факторларды сақтау арасындағы тепе-теңдікті қамтамасыз ете отырып, жасанды интеллектті енгізу үдерісіне белсенді қатысуы керек. Менің ұсынып отырған бағдарламам да, оңтайлы нәтижелерге қол жеткізуге және білім берудегі ЖИ артықшылықтарын барынша арттыруға мүмкіндік береді.

Жалпы, жасанды интеллект дегеніміз не?

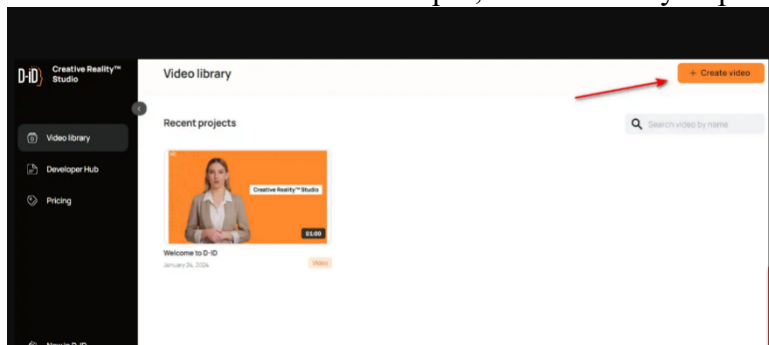
Мысалы, жасанды интеллектті пойыз деп алатын болсақ, пойыз вагондармен толықтырылады, сол сияқты ЖИ те жыл сайын жаңа ақпараттармен толысып отырады. Біздер ЖИ-ні 2023 жылдан бастап қолдансақ, қазір 2024 жылда жаңа мүмкіндіктері пайда болды және жыл сайын дами береді. Сондықтан ЖИ қолдануды дәл бүгіннен бастауға кеңес беремін.

ЖИ біздің жұмысымызды әлдеқайда жеңілдетеді, яғни біздің жұмыстарымыз автоматтандырылады, адаптивті жүйе қалыптасады, жеке оқытуы, мұғалімдерді қолдауы бар және деректер еркін талданады.

D-ID Creative Reality™ Studio бағдарламасын пайдалану оңай және бағдарламалау білімін қажет етпейді. Мұнда оның негізгі мүмкіндіктерін пайдалану бойынша қадамдық нұсқаулық берілген:

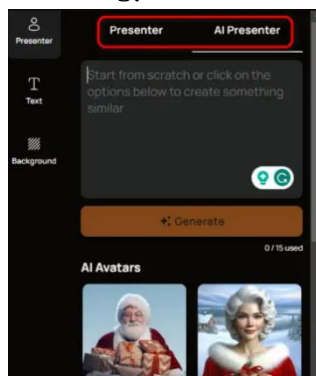
Суреттерден бейнелер жасау

1. Ресми D-ID веб-сайтына кіріп, «Бейне жасау» түймесін басыңыз.

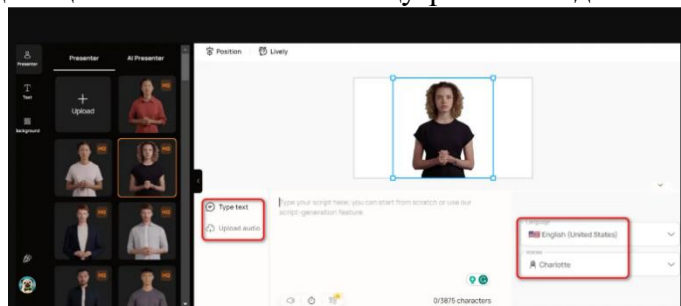

2. Әртүрлі фотореалистикалық немесе иллюстрацияланған беттерді таңдаңыз немесе өз кескініңізді жасаңыз.

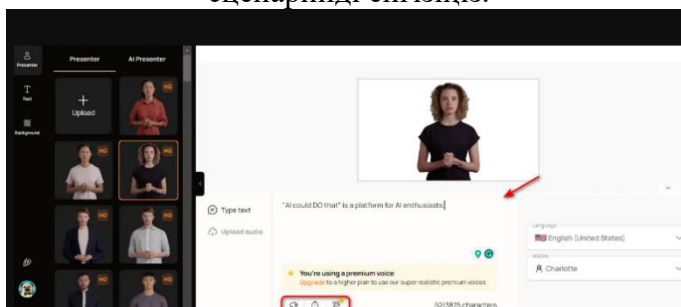
3.

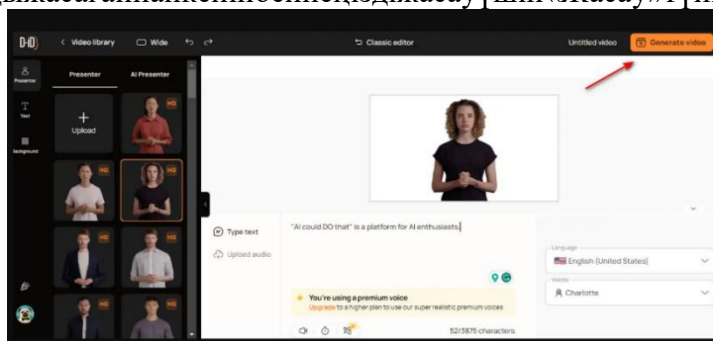
4. Дауыс жазбасын қосыңыз немесе автоматты оқу үшін мәтінді енгізіңіз.

5. Анықтамаушінкірістірілгенмәтін генерациясын пайдаланыңыз немесе қажетті сценарийді енгізіңіз.

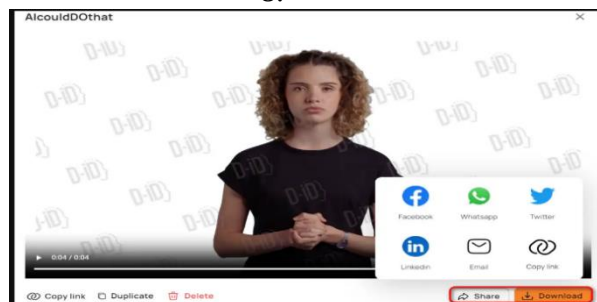

6. Таңдауыңыздыжасағаннанкейінбейнеңіздіжасауүшін«Жасау»түймесінбасыңыз.

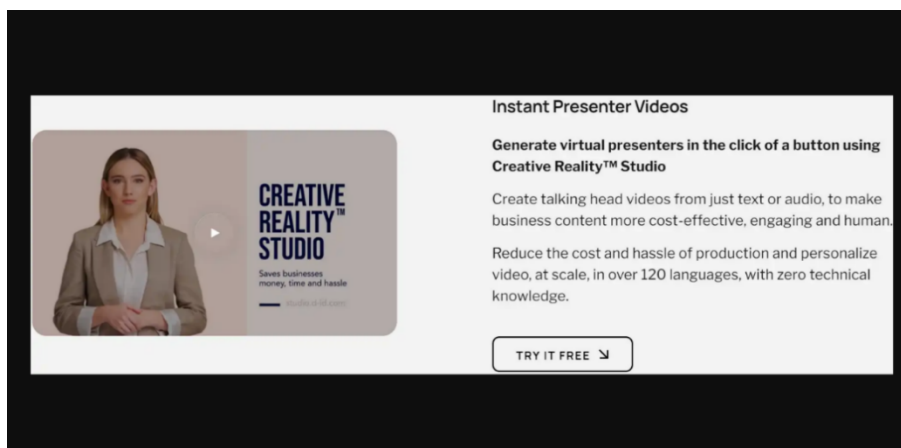
7. Бейне дайын болғаннан кейін оны тікелей платформадан жүктеп алуға немесе бөлісуге болады.

8.

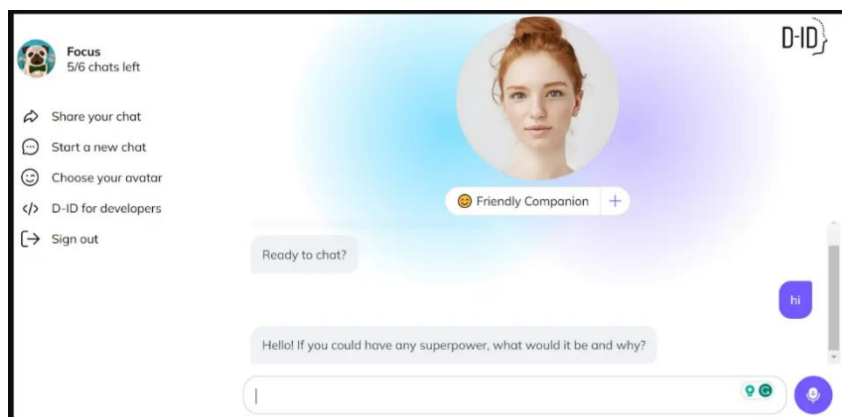
Интерактивті аватар құру

D-ID көмегімен генеративті AI технологиясын пайдаланып интерактивті аватарлар жасауға болады. Бұл мүмкіндік тарихи тұлғалардың, ойдан шығарылған кейіпкерлердің, спикерлердің немесе бренд елшілерінің цифрлық кескіндерін жасау үшін өте қолайлы.

Сөйлесу AI

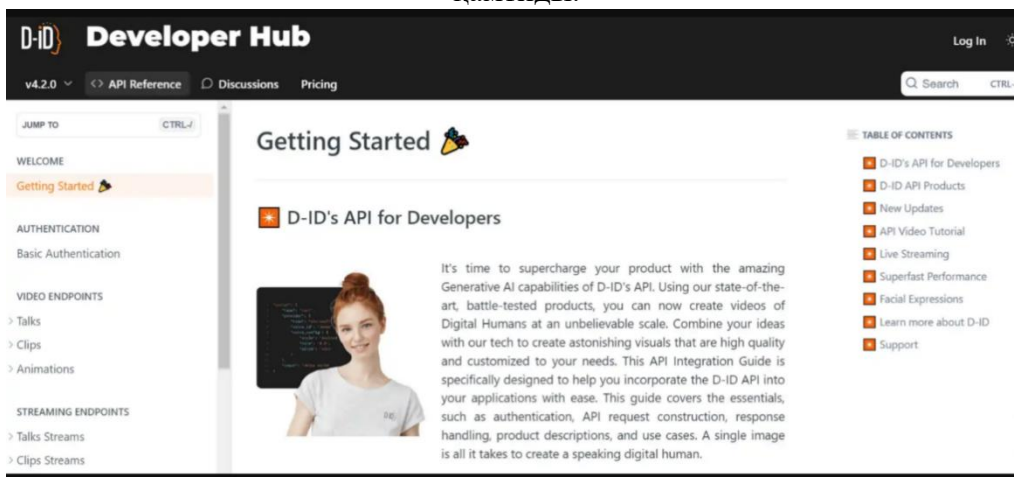
D-ID шынайы уақыт режимінде бет-әлпет анимациясын және иммерсивті тәжірибе үшін кеңейтілген мәтінді дыбысқа технологиясын ұсынады. Бұл мүмкіндікті AI аватарларымен нақты уақытта байланысуға мүмкіндік беретін D-ID веб-сайтындағы чат мүмкіндігі арқылы зерттеуге болады.

API интеграциясы

D-ID әзірлеушілерге D-ID мүмкіндіктерін қолданбаларыңызға оңай біріктіру үшін сенімді API ұсынады. API нұсқаулығы аутентификация, API сұрауының құрылысы, жауапты өңдеу, өнім сипаттамалары және пайдалану жағдайлары сияқты маңызды тақырыптарды

қамтиды.

Үйірме сабақтарында Word Well бағдарламасы арқылы ойын сабақтарын тиімді ұйымдастыру

Сабитов Елжан Алибекович
БҚО әкімдігі білім басқармасының
Бәйтерек ауданы білім беру бөлімінің
«Жас туристер станциясы»
қосымша білім беру педагогы

Аннотация

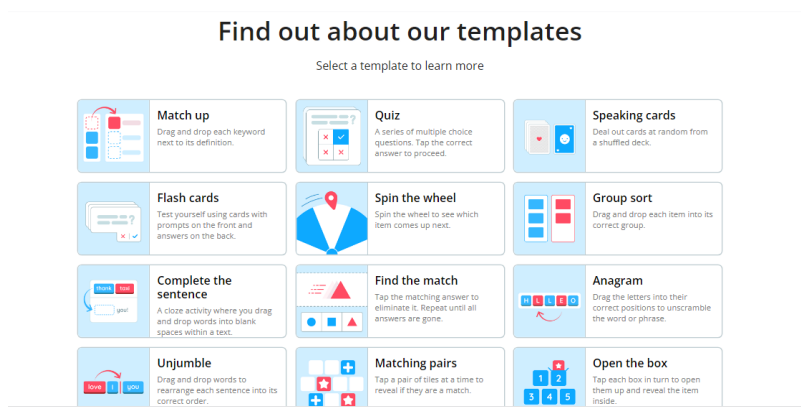
Баяндамада жасанды интеллектті пайдаланып, үйірме жұмыстарын тиімді және қызықты етіп ұйымдастыру үшін word well бағдарламасын қолдану туралы жазылған. Word well бағдарламасы арқылы қолдануға болатын әдіс-тәсілдер, бағдарламаға тіркелу жолдары көрсетілген.

Қазіргі техниканың қарыштап дамыған заманында, күн сайын жаңа бағдарламалар мен техникалық құралдардың дамуы айқын байқалып жатыр. Білім берудегі жасанды интеллект интеграциясы цифрлық дәуірде білім берудің эволюциясына ықпал ететін серпінді, тиімді және білім алушыларға бағытталған оқу ортасын құруға көптеген мүмкіндіктер береді.

XXI ғасырда цифрлы заман атанып, қарқынды түрде заманауи бағдарламалардың дамуы, барлық мектеп жасындағы оқушылардың назары цифрлы білім алуға бағытталғанда, оқушылардың назарын сабаққа бұру, ойын сабақтарын ұйымдастыру мұғалімдердің қыруар уақыт алатыны сөзсіз.

Жасанды интеллектті пайдаланып, ойын сабақтарын тиімді ұйымдастыруға бағдарламалар өте көп. Солардың бірі – wordwell бағдарламасы. Word well бағдарламасы - ойын сабақтарын тиімді пайдалану, сабақты тиімді ұйымдастыру және қызықты өткізуге пайдалануға ыңғайлы.

Word well бағдарламасыдегенді қалай түсінеміз? Бұл – бағдарлама арқылы кроссворд, сөз құру, тест тапсырмалары және т.б көптеген әдіс- тәсілдерді пайдалануға болады. Осы бағдарлама арқылы оқушылармен жекелей, топтық тәсілдерді және интеллектуалды ойындарды ұйымдастыруға болады.

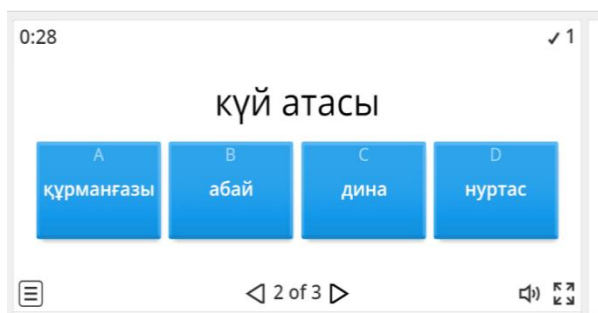

Word Well бағдарламасында ойын-сабақты ұйымдастырудың басты қадамдары:

1 қадам – сұрақ-жауаптарды құрып алып, quiz арқылы тест тапсырмаларына ұқсатып жасалады.

2 қадам – quiz әдісінде сақталған барлық сұрақтарды қолдану арқылы, бағдарлама сіздің таңдауыңыз бойынша, әртүрлі әдіс-тәсілдерге көшіріп отырады.

Мысалы: quiz әдісіне 3 тест сұрағы белгіленіп салынса,

№ 1 сұрақ. 2024 жылы 125 жылдығы тойланып жатқан қазақ ғалымы?

- А) Ш.Уалиханов
- Б) Д.Менделеев
- В) Қ. Сәтпаев
- Д) М.Қаратаев

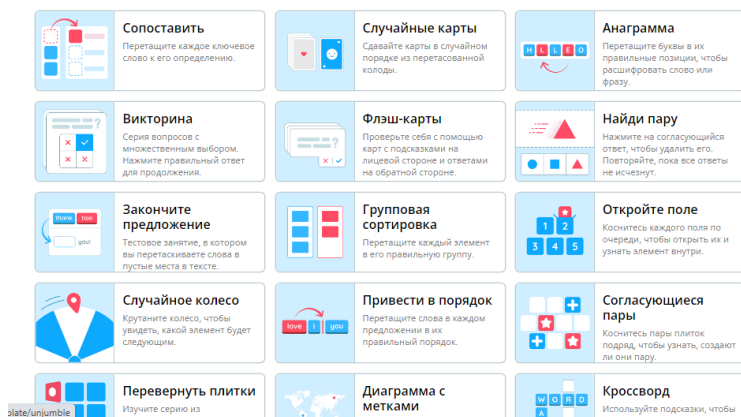
№2 сұрақ. XIX ғасырдың аяғында спорт түрі ретінде «бағдарлау» қай елде пайда болды?

- А) Скандинавия
- Б) Ұлыбритания
- В) Ресей
- Д) Франция

№3 сұрақ. Ұлт ұстазы -

- А) А.Құнанбаев
- Б) Ш.Құдайбердіұлы
- В) Ы.Алтынсарин

Д) А.Байтұрсынов

Келесі қадамда алдыңғы әдістеколданылған сұрақтарды WORD WELL бағдарламасы арқылы кез-келген ойын форматына ауыстыру, оқушылардың зейінін сабақ барысына аударту сынды жасалған ойындармен тиімді ойын сабақтарын ұйымдастырамыз.

WORD WELL бағдарламасын қолдану үшін Google платформасында WORD WELL бағдарламасына тіркелеміз.

Бағдарламаға тіркелу үшін

электронды пошта керек болады. Бағдарламаның ерекшелігі – тіл таңдау мүмкіндігі бар.

Зарегистрируйтесь на базовую учетную запись

Sign in with Google

ИЛИ

Адрес электронной почты

Пароль

Подтвердить пароль

Страна

Казахстан

☐ Я принимаю Условия использования и Политику конфиденциальности

Бұл – алгоритмдер жасанды интеллектте қолданылатын әртүрлі әдістердің аз ғана бөлігі болып табылады. Белгілі бір алгоритмді таңдау тапсырманың сипаттамаларына, деректер түріне және қажетті нәтижелерге байланысты.

«Музыкалық композициядағы жасанды интеллект»

Бисембаева Жасмина Ерланқызы

Қосымша білім беру педагогі
Бөкейордасы ауданы білім беру бөлімі
«Балалар музыка мектебі» МКҚК

Жасанды интеллект жеке ғылыми бағыт ретінде XX ғасырдың екінші жартысында пайда болды (бұл көбінесе, кибернетиканың дамуына тәуелді болатын). Басқару талдау, салыстыру, ақпаратты өңдеу, болжамды жасау, жорамалдың дұрыстығын дәлелдеу (яғни интеллектуалды қызметіне жататын операциялар) негізінде шешімді қабылдаумен байланысты болады.

Жасанды интеллект жүйелері – арнайы логикалық жүйелер арқылы компьютерлік бағдарламада жүзеге асырылған адам интеллектің жеке аспектісін ұдайы өндіретін техникалық жүйелер. Жасанды интеллект жүйелерінің қолдану салалары:

Жасанды интеллект дамуының екі бағыты бар:

- мамандандырылған жасанды интеллект жүйелерін адам мүмкіндіктеріне жақындатумен және олардың адам табиғатымен жүзеге асырылатын интеграциясымен байланысты мәселелерді шешу;

• бұрыннан жасалған жасанды интеллект жүйелерін адамзаттың мәселелерін шешуге қабілетті бір жүйеге біріктіруді білдіретін жасанды интеллект құру.

Өнерде жасанды интеллектті қолдануға бола ма?

Болады, бұған дәлел Эдмонд Беламидің портреті. **Портрет аукционда 432 мың долларға сатылды. Ешкімге белгісіз адамды бейнелеген сурет неге соншалықты қымбатқа сатылған? Бұл ақпаратты естігенде, сізде шамамен осындай сұрақ туындауы мүмкін. Ал жауабы мынау – бұл алгоритмнің көмегімен салынған сурет. Алгоритмде 14-20 ғасырлар арасында салынған 15 мың портреттің деректері қолданылған.**

Қарқынды дамып келе жатқан жасанды интеллект адам ой-өрісінің деңгейіне жетсе не одан асып кетсе, өнерпаздар мен шығармашылық саласының күні не болмақ?

Бұған дейін алгоритмдер өлең де шығарып, музыка да жазған. Сонда алгоритм өнер туындыларын жасап шығара ала ма деген сұрақ еріксіз туындайды. Алгоритм адамның қатысуынсыз бірдеңе жасаса, мұның нәтижесі қызықсыз, мәнсіз болады болады. Көркем шығармашылық адам ішіндегі ойларды нақты бір затқа айналдырады. Ол мәселен, музыкалық туынды не мүсін болуы мүмкін. Бұл қиялындағы дүниені нақты бір нысан түрінде шығару қабілеті. Ал жасанды интеллекттің ішкі жан-дүниесі болмайды. Сондықтан да ол адамдар секілді бойындағы үрейін не тілегін бейнелей алмайды. Сондықтан бүкіл істі жасанды интеллектке тапсырудан гөрі өнерпаз адамдардың машиналармен бірлесіп жұмыс істеуі жемісті болмақ.

Музыкант әрі Сассекс университетінің маманы Элис Элдридж жасанды интеллектті «дөңгелек не ішкі жану қозғалтқышы секілді ойлап тапқан құралдарымыздың бірі» ретінде қарастыруды ұсынып отыр. Ол өздігінен ойнайтын виолончель жасауға көмектесті. Музыкалық аспап электр күшімен жабдықталған және онда бейімделген алгоритм қолданылған. «Классикалық виолончельде ойнаған кезде ысқымен жұмыс істеу керек. Ал жаңа құрылғы өздігінен музыка шығарады. Бұл музыкалық аспаптарға және жалпы жаңа технологияларға қатысты өзгеше көзқарас қалыптастырады», - дейді Элис Элдридж.

Сонымен қатар MUSIC LM программасы бар. Бұл программа мәтін дайындап берсең өзі мәтінге әуен шығарады. Мәтінді енгізіп, жанр түрін таңдау керек. Дайын өлең боп шығады.

Сабаққа қолданатын программалар тізімі:

Аудио программалар

Dupdub-бірнеше секунд ішінде тартымды дауыстық актерлер жасаңыз.

Resemble.ai — нақты дауыстық жазбаларды қолданыңыз және мінсіз нәтиже алу үшін жасанды қосыңыз

Character.AI -еркін диалог жүргізу және компьютерлермен өзара әрекеттесу.

Openai.com/blog/CHATGPT -барлығын жазуға немесе кодтауға көмек алыңыз.

Circlelabs.xyz-өз боттарыңызды жасаңыз және олармен байланысыңыз.

Mygemsouls.com -виртуалды кейіпкерлерді жасаңыз.

Дизайн

Deepimagination.cc/Magic3D -үш өлшемді мазмұн жасау.

Diagram.com -өнімдерді жобалаудың Сиқырлы жаңа тәсілдері.

Uizard.io -қосымшалардың, сайттардың, прототиптердің дизайны.

Vizcom.ai -суреттеріңіздің өмірге келуін қараңыз

Музыка

Aimi.fm -интерактивті музыканы көріңіз.

Aiva.ai -AI саундтректерге эмоционалды музыка жасайды.

Boomy.com -бірден музыка жасаңыз және оны әлеммен бөлісіңіз.

Harmonai.org -музыканы қол жетімді ету үшін ашық бастапқы құралдар.

Mubert.com -бейнелер, подкасттар мен қосымшаларға арналған human x ai музыкасы.

Soundraw.io -креаторларға арналған Музыка генераторы.

Видео

Hourone.ai -бейне/виртуалды презентацияларға арналған мәтін.

Rephrase.ai - сандық аватарлар жасаңыз.

Synthesia.io -қарапайым мәтіннен бейне.

Tavus.io -бір рет басу арқылы жекелендірілген бейнелер.

Жазу

Ai21.com -оқуға және жазуға арналған тілдік модельдер.

Compose.ai - мәтін жазу уақытын 40% қысқартыңыз.

Fableml.com -магистранттар қолданатын жазу және жариялау құралы.

Glasp.co -интернеттен дәйексөздер мен идеяларды ұйымдастырыңыз.

Gomoonbeam.com -өлтіретін ұзақ мазмұнды жазу үшін сізге қажет нәрсенің бәрі.

Мәдениетті қалыптастыратын адамдар. Бұл мәселеде технология ешқашан да адамнан асып түсе алмайтыны анық. Бұл программалар ұстаздарға біршама жұмыстарын жеңілдетуге көмектеседі және де оқушылардың да сабаққа деген қызығушылығы артады.

«Искусственный интеллект. Его применение в сфере дополнительного образования»

Швабенланд Наталья Николаевна

педагог-исследователь, преподаватель по классу

фортепиано, концертмейстер,

Заместитель директора по учебной части.

ГККП «Детская музыкальная школа отдела образования района
Бәйтерек управления образования акимата Западно-Казахстанской
области»

Аннотация

В докладе рассматриваются основные направления использования ИИ в сфере дополнительного образования. Одним из ключевых направлений является адаптивное обучение. ИИ-системы способны анализировать индивидуальные особенности и предпочтения обучающихся, подстраивая под них учебный контент и методики. Это позволяет повысить эффективность и вовлеченность учеников в образовательный процесс.

Искусственный интеллект проникает во все сферы человеческой жизни. Какие проблемы остаются наиболее острыми в рассмотрении влияния искусственного интеллекта на музыкальную педагогику в целом. Педагогам не стоит бояться инноваций, воспринимайте их как возможность для улучшения творческо-педагогического процесса, и, нужно пользоваться инновациями, осторожно и осознанно. Искусственный интеллект становится поддерживающе-сопровождающим инструментом в музыкальном образовании. Например, в обучении музыке можно использовать чат-ботов, которые будут давать советы или создавать базовые уроки по музыкальному инструменту для начинающих. Можно использовать ChatGPT для создания инструкций при подготовке педагогов и детей к урокам, или поиска программ для работы с музыкой. Преподавателю искусственный интеллект позволяет оптимизировать образовательные задачи, например, облегчить подготовку контента для обучения, повысить уровень интерактивности, или играть сопровождающую функцию. Мои примеры из личной практики. На своих занятиях по классу фортепиано мы с учащимися на

каждом уроке пользуемся чатом GPT. Нужно помнить что чат всего лишь инструмент и помощник в работе, он выдает только информацию, которую Вы грамотно должны анализировать и изучать. Всю информацию чата не стоит принимать безусловно.

К сожалению нам сейчас не все нейросети доступны для использования. В большинстве своем они на английском языке и платные. Искусственный интеллект позволяет на уроке генерировать музыку на базе специальных приложений — он способен учитывать стиль, включать конкретные инструменты и даже понимать эмоции. Искусственный интеллект очень хорош в функциях, связанных с обработкой звука, его вычищением, заменой голоса, шумоподавлением, изменением тембра, включением аудиоэффектов и т. д. Искусственный интеллект позволяет использовать новые виртуальные инструменты и помощники, замещая реальные записи звуков за счет их имитации, он способен накладывать запись голоса на музыку, заменять голос исполнителя на чей-то другой. Что самое главное — искусственный интеллект на базе специального программного обеспечения или облачных приложений позволяет людям без музыкального образования создавать простейшие треки для личных целей, подбирать музыку или улучшать (адаптировать) её под конкретные повседневные задачи. Нейронные сети сами могут помочь анализировать игру ученика, выявлять ошибки в технике исполнения, предлагать индивидуальные упражнения и рекомендации для развития музыкальных навыков. Также они могут использоваться для создания персонализированных учебных планов и тренировочных программ, а также для отслеживания прогресса ученика. В скором будущем, затрагивая рынок труда, несомненно, можно сказать, что искусственный интеллект окажет определенное воздействие на уровень спроса на специалистов с музыкальным образованием (профессиональных музыкантов, звукорежиссеров, аранжировщиков, саун-дизайнеров и т. д.), и где-то в простейших местах и незначительных задачах он даже способен лишить людей рабочего места (или, как минимум, сократить спрос на сотрудников.) И, наконец, вскоре появятся новые профессии, сопряженные с обслуживанием систем искусственного интеллекта, их разработкой с учетом специфических запросов в музыке.

Вот примеры некоторых нейросетей рекомендуемые к применению в преподавательской деятельности в ДМШ

Интерактивные приложения: такие как Yousician; служат для оценки игры ученика и предоставления мгновенной обратной связи. Нейросети помогают улучшить технику упражнения, исходя из уровня ученика, могут анализировать музыкальные произведения, помогая лучше понять структуру и гармонию, создают задания и упражнения для изучения теории музыки. ИИ может генерировать музыкальные фрагменты или помогать в создании новых композиций, может предлагать варианты аранжировки и оркестровки для различных инструментальных составов, могут предлагать упражнения для развития музыкального слуха и ритмических навыков. ИИ может отслеживать прогресс ученика и адаптировать программу обучения в зависимости от его успехов и трудностей, может рекомендовать новые произведения для изучения, исходя из интересов и его уровня.

Нейросети могут быть полезными в следующих аспектах:

1. Обратная связь и оценка: Использование нейросетей для анализа аудиозаписей - пения учеников позволяет детально оценивать их технику, точность интонации и выявлять слабые места. Индивидуальный подход: Адаптивные системы на основе ИИ могут предлагать персонализированные упражнения и рекомендации для улучшения вокальных навыков каждого ученика. Виртуальные хоровые помощники: Создание виртуальных ансамблей с использованием нейросетей, которые могут помогать ученикам развивать чувство ритма и гармонии в контексте коллективного исполнения.

2. Нейросети на групповых занятиях в ДМШ;

3. Автоматическое распознавание нот: Нейросети могут использоваться для автоматического распознавания нот и аккордов, что помогает ученикам быстрее осваивать нотную грамоту.

4. Генерация музыкальных упражнений: На основе различных учебных материалов - нейросети могут создавать интерактивные упражнения, адаптированные под уровень и потребности каждого учащегося.

5. Обучение слуховому анализу: С помощью нейросетей можно разрабатывать программы для тренировки слуха, включая задания на распознавание мелодий, интервалов и гармонии.

6. Создание музыкальных композиций на групповых занятиях:

7. Нейросети обладают способностью создавать новые музыкальные композиции на основе анализа структур популярных произведений или на основе заданных музыкальных параметров.

«ӘЛЕУМЕТТІК- ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТІ ЦИФРЛАНДЫРУ ЖӘНЕ ОНЫҢ МҮМКІНДІКТЕРІ» WORK SHOP

Әлеуметтік-психологиялық қызметті оңтайландырудағы жасанды интеллекттің рөлі

Қожанғалиев Айболат Тоғайұлы,
Облыстық көру қабілеті бұзылған
балаларға арналған арнаулы
мектеп-интернаты директорының орынбасары

Аннотация

Баяндамада жасанды интеллект (AI) технологияларын білім беру саласында қолдану арқылы мектеп психологтері мен әлеуметтік педагогтердің қызметін оңтайландыру жолдары қарастырылады. Жасанды интеллекттің білім беру жүйесіндегі артықшылықтарын, соның ішінде оқушылардың жеке қажеттіліктеріне бағытталған оқу-тәрбие процесін ұйымдастыру мүмкіндіктерін талқылайды. Жасанды интеллекттің оқыту, логика, жоспарлау және сөйлеуді тану сияқты қабілеттерді модельдеуге және талдауға мүмкіндік беретін технология ретінде сипатталады.

Жасанды интеллектті қолдану перспективалары мен олардың білім беру процесіне тигізетін әсері нақты мысалдармен талқыланады.

Білім беру жүйесі әлемдегі жаңа технологиялық үрдістерге бейімделіп, оларды тиімді қолдануға тырысуда. Жасанды интеллект – осы үрдістердің ең маңызды және перспективалы бағыттарының бірі. Қазіргі уақытта білім беру саласында жаңа технологиялар қарқынды дамып келеді, ал жасанды интеллект осы үрдістің маңызды бөліктерінің бірі болып табылады. Мектеп психологтары мен әлеуметтік педагогтар үшін жасанды интеллекттің мүмкіндіктерін тиімді пайдалану – оқушылардың білім сапасын арттыруға және оларды тәрбиелеу үдерісін жақсартуға септігін тигізеді. Бұл баяндамада жасанды интеллекттің әлеуметтік-психологиялық қызметтерді оңтайландырудағы рөлі мен оның мектептердегі қолдану тәсілдері талқыланады.

Жасанды интеллект (Artificial intelligence - AI) – адамның интеллектуалды қабілеттерін қажет ететін тапсырмаларды орындауға қабілетті бағдарламалар мен жүйелерді құрумен

айналысатын технологиялық құрал. Бұл технология оқыту, логика, жоспарлау, сөйлеуді тану және қабылдау секілді күрделі тапсырмаларды орындауға мүмкіндік береді.

Жасанды интеллекттің анықтамасы және негізгі принциптері:

Жасанды интеллект (Artificialintelligence - AI) – адамның интеллектуалды қабілеттерін қажет ететін тапсырмаларды орындауға қабілетті бағдарламалар мен жүйелерді құрумен айналысатын технологиялық құрал. Бұл технология адамның ойлау және шешім қабылдау қабілеттерін модельдеу арқылы деректерді талдау, жоспарлау және болжам жасауға бағытталған.

Әлеуметтік-психологиялық қызметте қолдану:

Оқушылардың психологиялық жағдайын бақылау және талдау: Жасанды интеллект негізіндегі бағдарламалар оқушылардың психологиялық жағдайын автоматты түрде талдай алады, олардың эмоционалды күйін, стресстік деңгейін анықтап, осы мәліметтерге негізделген шараларды ұсынады.

Ата-аналармен және оқушылармен тиімді байланыс орнату:

ЖИ-ды қолдану арқылы ата-аналармен және оқушылармен кері байланыс алу және оны талдау оңайырақ болады. Бұл оқушылардың дамуындағы мәселелерді уақтылы анықтап, дер кезінде көмек көрсетуге мүмкіндік береді.

Мамандық таңдауда бағыт-бағдар беру: Жасанды интеллект оқушылардың қызығушылықтары мен қабілеттерін ескере отырып, олар үшін ең тиімді мамандықтарды ұсына алады. Бұл оқушылардың болашақ мамандығын саналы түрде таңдауларына көмектеседі.

Интерактивті және мультимедиялық оқу құралдарын жасау:

Жасанды интеллект негізінде интерактивті сабақтар, тренажерлар және виртуалды шеберханалар құру арқылы оқуды қызықты әрі тиімді етуге болады.

Деректерді талдау және шешім қабылдау: Жасанды интеллекттің деректерді жылдам талдау қабілеті мектеп әкімшілігіне, мұғалімдерге және психологтарға тиімді шешімдер қабылдауға көмектеседі. Бұл оқушылардың оқу үлгерімін жақсарту және олардың жеке қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін маңызды.

Өз

<https://chatgpt.com/>

<https://copilot.microsoft.com/>

Gemini

<https://gemini.google.com/app?hl=ru>

Gamma

<https://gamma.app/>

TEXT TO SPEECH

<https://web.telegram.org/a/#6275159438>

тәжірибемде қазақ тілінде жұмыс істеуге қолайлы жасанды интеллекттерді жиі пайдаланамын. Соның бірі ChatGPT.

ChatGPT жасанды интеллектінің педагогтарға тигізетін пайдасы көпжақты және оқыту процесінің көптеген аспектілерін қамтиды. Міне, оның басты артықшылықтары:

- Сабақтарды жоспарлау және материалдарды дайындау:

Мазмұнды құру: ChatGPT мұғалімдерге сабақ жоспарларын, презентациялар, тапсырмалар және оқу материалдарын тез және тиімді жасауға көмектеседі. Ол мұғалімдерге қажетті тақырыптар бойынша мәтіндер, мысалдар, сұрақтар және жауаптар ұсынып, оқу процесін жеңілдетеді.

Идеялар генерациясы: Жасанды интеллект жаңа идеяларды ұсынып, сабақтарды қызықты әрі интерактивті етуге көмектеседі. Бұл әсіресе шығармашылық бағыттағы пәндерге пайдалы.

Жекелендірілген оқыту:

- Оқушылардың қажеттіліктеріне бейімделу: ChatGPT әрбір оқушының деңгейіне сәйкес оқыту материалдарын бейімдеуге көмектеседі. Ол қиындықтарға тап болған оқушыларға қосымша түсініктемелер мен тапсырмалар ұсына алады.

- Оқушылармен жеке жұмыс: Мұғалімдер ChatGPT-ді оқушылармен жеке сұхбаттасу үшін пайдалана алады. Бұл әдіс оқушылардың сұрақтарына жедел жауап беруге және оларды тереңірек түсінуге мүмкіндік береді.

Қосымша ресурстар және зерттеулер:

- Ақпаратты іздеу: ChatGPT мұғалімдерге қажетті ақпаратты, ғылыми мақалаларды және басқа да ресурстарды тез табуға көмектеседі. Бұл оқыту материалдарының сапасын арттыруға және сабақтарға жаңа мәліметтер қосуға мүмкіндік береді.

- Мазмұнды бейімдеу: Мұғалімдер жаңа және күрделі ақпаратты оқушыларға түсінікті етіп бейімдей алады. ChatGPT күрделі тақырыптарды қарапайым тілмен түсіндіруге көмектеседі.

Оқыту мен бағалауды автоматтандыру:

- Тесттер мен тапсырмаларды құрастыру: ChatGPT тест сұрақтарын, бақылау тапсырмаларын, эссе тақырыптарын және басқа да бағалау құралдарын жасауға көмектеседі.

- Тілдік қолдау:

- Тілдік барьерді жою: ChatGPT мұғалімдерге әртүрлі тілдерде оқытатын студенттермен жұмыс істеуге көмектеседі. Ол мәтіндерді аударып, тіл үйрену процесінде көмек көрсете алады.

- Эсселер мен жазбаларды түзету: ChatGPT студенттердің жазбаша жұмыстарын тексеріп, грамматикалық және стильдік қателерді анықтауға көмектеседі.

Трендтер мен инновациялар туралы ақпарат:

- Заманауи әдістерді үйрену: ChatGPT білім беру саласындағы соңғы трендтер мен инновациялар туралы ақпаратты жинақтап, мұғалімдерге жаңа әдістемелерді енгізуге мүмкіндік береді.

- Білім беру материалдарының жаңартылуы: Жасанды интеллект мұғалімдерге ең соңғы ғылыми жетістіктер мен жаңалықтар туралы хабардар болып, өз сабақтарын заманауи талаптарға сай жаңартуға көмектеседі.

Креативтілік және инновациялар:

- Идеялар және шабыт: ChatGPT мұғалімдерге жаңа жобаларды, эксперименттерді және оқыту әдістемелерін ойластыруға көмектеседі. Бұл оқыту процесін әртүрлі және қызықты етеді.

ChatGPT педагогтерге уақытты үнемдеуге, оқыту сапасын арттыруға және оқу процесін тиімді басқаруға көмектеседі. Жасанды интеллект мұғалімдердің күнделікті жұмысын жеңілдетіп, студенттердің қажеттіліктеріне бейімделуге мүмкіндік береді.

Copilot жасанды интеллектінің педагогтерге пайдасы:

1. Мәтін жазуда көмек: Copilot мұғалімдерге сабақ жоспарларын, оқу материалдарын, тапсырмаларды және басқа да құжаттарды жылдам және тиімді түрде жасауға көмектеседі. Оның арқасында мұғалімдер өз уақытын үнемдеп, шығармашылыққа және студенттермен жеке жұмыс істеуге көбірек уақыт бөле алады.
2. Программалау дағдыларын дамыту: Copilot тек мәтінмен ғана емес, программалау тілімен де жұмыс істейді. Мұғалімдерге код жазуда көмек көрсетіп, қателіктерді табуға және оларды түзетуге қолдау көрсетеді. Бұл әсіресе, информатика және программалау пәндері бойынша сабақ беретін мұғалімдерге пайдалы.
3. Оқыту материалдарын бейімдеу: Copilot студенттердің қажеттіліктеріне сәйкес оқыту материалдарын бейімдеп, оларды әр түрлі деңгейде ұсынаалады. Бұл әртүрлі деңгейдегі оқушылармен жұмыс істеу кезінде өте маңызды.

Gemini жасанды интеллектінің пайдасы:

1. Оқушылардың үлгерімін бақылау: Gemini жасанды интеллекті мұғалімдерге оқушылардың оқу үрдісін қадағалап, олардың үлгерімін талдауға мүмкіндік береді. Бұл жүйе әрбір оқушының күшті және әлсіз жақтарын анықтап, жеке оқыту бағдарламаларын жасауға көмектеседі.
2. Автоматтандырылған бағалау: Gemini тесттерді, емтихандарды және тапсырмаларды автоматы түрде бағалайалады. Бұл мұғалімдерге уақытты үнемдеп, нәтижелерді жылдам алуға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, бағалау жүйесі әділ және нақты болуына кепілдік береді.
3. Оқу процесін оңтайландыру: Gemini оқу процесін ұйымдастыруда тиімді шешімдер ұсынады, мысалы, оқу материалдарын түсіндірудің оңтайлы тәсілдерін анықтау, оқушылардың қиындықтарына сәйкес жаңа оқыту әдістерін енгізу.

Bing қосымшасының пайдасы:

1. Ақпаратты жылдам іздеу: Bing мұғалімдерге қажетті ақпаратты тез және дәл табуға мүмкіндік береді. Сабақтарға дайындық кезінде ақпарат көздерін іздеу, мәліметтерді салыстыру және өзекті деректерді алу процестерін оңтайландырады.
2. Визуалды ресурстар: Bing-тің суреттер мен видеоларды іздеу мүмкіндігі мұғалімдерге сабақта қолдану үшін визуалды материалдарды оңай табуға көмектеседі. Бұл оқу процесін қызықты әрі көрнекі етеді.
3. Әлеуметтік талдау және трендтер: Bing мұғалімдерге интернеттегі соңғы трендтерді бақылап, білім беру саласындағы жаңалықтар мен зерттеулер туралы ақпарат алуға мүмкіндік береді. Бұл мұғалімдердің заманауи білім беру әдістемелеріне қолжеткізуіне ықпал етеді.

Бұл жасанды интеллект құралдары мұғалімдерге оқыту процесін жеңілдетуге, уақытты үнемдеуге және оқушылардың білім сапасын арттыруға көмектеседі. Қорыта келгенде, жасанды интеллекттің әлеуметтік-психологиялық қызметті оңтайландырудағы рөлі өте маңызды. Ол қызмет көрсету сапасын жақсартып қана қоймай, психологтер мен әлеуметтік қызметкерлердің жұмысын жеңілдетеді, сонымен қатар, қызметтерді қолжетімді етіп, қоғамның әл-ауқатын арттыруға мүмкіндік береді. Алдағы уақытта бұл бағытта одан әрі зерттеу мен дамыту жұмыстары жүргізілетіні сөзсіз.

Gemini

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Л. З. Исабекова, Р. С. Куанышева, А. О. Садыкова, Г. С. Балгабаева 1,2,3,4Торайғыров университеті, Қазақстан Республикасы, Павлодар қ.Торайғыров университетінің Хабаршысы, ISSN 2959-068X.
Физика, математика және компьютерлік ғылымдар сериясы. № 1, 2022
2. Гурбанниязов Б., Кульджаев.Использование искусственного интеллекта в развитии образования,Туркменистан, Ашхабад 2024 / Мировая наука
3. https://www.researchgate.net/publication/368019178_ZASANDY_INTELLEKT_-_LEM_KYZMETTERINI_AUKYMDY_ZETISTIGI
4. Russell, S., & Norvig, P. (2020). Artificial Intelligence: A Modern Approach (4th ed.). Prentice Hall.
5. Bostrom, N. (2014). Superintelligence: Paths, Dangers, Strategies. Oxford University Press.

Мектептерге арналған жетекші ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ платформасы

Мурзагалиева Гулмира Шугайевна,

А.Тайманов атындағы №34 мектеп-гимназиясының
информатика пәні мұғалімі, педагог-зерттеуші

Аннотация

Мақалада білім беруде жасанды интеллектті пайдалану, сонымен қатар оқыту мен кәсіптік бағдар беруді жекелендіру мәселелерін шешу қарастырылған. Оқыту үдерісіне жасанды интеллект, сондай-ақ қазірдің өзінде қолданылып жүрген технологияларды енгізу қажеттілігі анықталып, талданған. Оқытуды жекелендіруде жасанды интеллектті пайдалану мүмкіндіктері ұсынылған. Жасанды интеллектті қолдану мүмкіндіктерін сараптай келе, білім беруде нейрондық желілер мен жасанды интеллект технологияларын қолдану және жетілдіру қажеттілігі бар деген қорытындыға келдік.

Мақсаты: мектеп психологтары мен әлеуметтік педогогтерінің жұмыстарында жасанды интеллект платформаларын қолдану жолдарын көрсету, сауалнамалар, жеке жоспарларын жасауға көмектесетін сервистермен жұмыс жасауды тәжірибелер арқылы бекіту.

Өзектілігі:оқушылардыңзамануи форматта білім алуы, технолгиялық түрлі шешімдер, мұғалімнің мәртебесін арттыру бағытындағы ілгерлі жұмыстануға көмекші құралдарды меңгерген ұстаздардың санын көбейтуге арналған.

Мұғалім үлкен жауапкершілікке ие мамандық. Жауапкершілігі ұлттың ұлағатты етіп тәрбиелеуінде, тәрбиемен қатар басты міндет — білім беруінде. Мұғалімнің арқасында тұтас буынның құндылық, қасиеттері қалыптасады. Қазіргі жаһандану дәуірінде адам капиталына, білім саласына қойылатын талаптар күн санап өзгеруде. Бұл мұғалімдерді өзгеріске бейімділік танытып, жаңа дағдыларды игеруге бағыттайды. Заманауи мұғалім көптеген дағдыларға ие болуы керек.

Сондай дағдының бірі – цифрлық сауаттылық. Ал цифрлық сауатты болу үшін замануи платформаларды, соның ішінде жасанды интеллект саласын игеріп алған дұрыс. Сабақтарда цифрлық технологиялармен шешімдерді пайдалану материалды тиімді меңгеруге және білім алушылардың цифрлық дағдыларын дамытуға ықпал ететін ынталандырушы және интерактивті білім беру ортасын қалыптастырады.

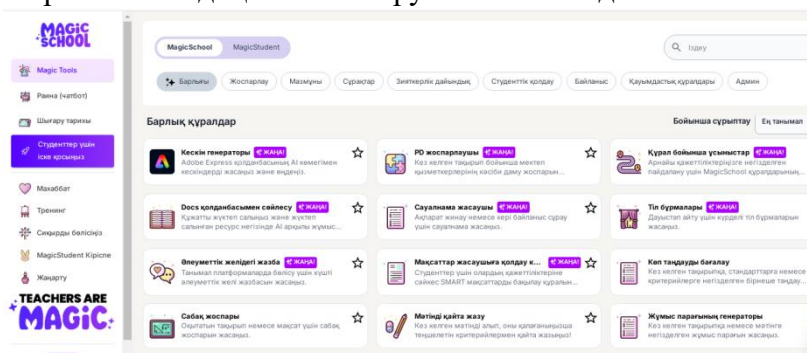
Бүгінгі шеберлік сабағына жиналған облысымыздағы мектеп психологтарына өз қызметтеріне 100 пайыз көмегі тиетін MagicSchool сервисі құралдарымен жұмыс жасауды таныстыратын боламын.

- **Дүние жүзіндегі мұғалімдердің ең көп қолданылатын және сүйікті ЖИ платформасы:** 2M+ педагогтар ЖИ-ті MagicSchool-ды пайдалану арқылы игеріп алып, дамып келеді.

- **Мұғалімдер мен оқушыларға арналған барлық ЖИ қажеттіліктер бір жерде:** білім берудегі ЖИ үшін сіздің «әмбибэп дүкеніңіз». Ең соңғы және ең жақсы мүмкіндіктермен және құралдармен үнемі жаңартылып отырады. Жақында оқушыларға ЖИ сауаттылығын қалыптастыру және сіздің мектебіңізде ЖИ-ті жауапты пайдалануды қамтамасыз ету үшін оқушыларға арналған MagicSchool (MagicStudent) іске қосылды.

- **Уақытты үнемдеңіз, шаршаумен күресіңіз және тұрақтылықты ілгерілетіңіз:** ЖИ көмекшісі жүктемеңізді жеңілдетеді және ең маңызды жерде – оқушыңызбен бірге жарқырауға көмектеседі!

- **Жасанды интеллект құзыреттері мен дағдыларын қалыптастыру:** MagicSchool жұмыс процесінде ЖИ пайдалануды жеңілдетіп қана қоймайды, сонымен қатар бұл процесте ЖИ туралы дағдылар мен білімді қалыптастыруға көмектеседі.

Білімге арналған ең сенімді ЖИ платформасы

Білім берушілер үшін арнайы жасалған ЖИ

- Сізге 70-тен аса ЖИ құралдары сабақты жоспарлауға, саралауға, бағалау жазуға, ІЕР жазуға, анық сөйлесуге көмектеседі.

- **Оқушыларға** түпсанасын қинамай оқуға көмектесуге жауапты 40-аса ЖИ құралдары бар.

- **Оқытушыларға арналған интерфейсті пайдалану оңай :** Сізге керекті ақпараттың қиналмай-ақ алу жолдары енгізілген. Күрделі сұранысты жойып, қажет нәрсені жылдам алыңыз. Мектеп қатысты мазмұндағы ақпараттарды қиналмай-ақ тез тауып береді.

- **Мықты оқу ресурстары:** әр құралды пайдалануға нұсқаулықтар жазылған және бейнероликтерден көруге болады. Бірнеше сертификаттау курстары, оқыту нұсқалары, бейне шолулары және т.б.

- **LMS және оңай экспорттаулармен өзара әрекеттесу:** GoogleClassroom және Microsoft экспорттары, мысалы, GoogleForms үшін 1 рет басу арқылы экспорттау, MS Word бағдарламасына экспорттау және басқа интеграциялар.

ЖИ мамандары сіздің құпиялығыңызға жауап береді.

Мектептерге арналған қауіпсіздік және құпиялылық

- **Интуитивті және қауіпсіз дизайн:** пайдаланушы интерфейсі әлеуетті бұрмалануды және фактілердің дәлдігі мен құпиялылығын баса көрсететін кірістірілген қорғаныс құралдарымен интуитивті және пайдаланушыға ыңғайлы тәжірибені ұсынады.

- **FERPA және мемлекеттік құпиялылық заңдарына сәйкес:** платформа қатаң қауіпсіздік шараларымен оқушылар мен қызметкерлер туралы ақпараттың құпиялылығын сақтайды.

▪ **Мектептер мен білім беру орталықтарының сенімді құпиялылық қажеттіліктерін ескере отырып жасалған:** қолданба дизайны қатаң құпиялылық саясатын сақтай отырып, студенттің жеке сәйкестендірілетін ақпаратына қойылатын талаптарды қамтамасыз етпейді.

Қазірден бастап аптасына 10 сағаттан артық уақытыңызды үнемдеңіз

Сабақты жоспарлауға, саралауға, бағалау жазуға, ІЕР жазуға, анық сөйлесуге жәнет.б. көмектесу үшін MagicSchool көмегімен уақытыңызды үнемдейтін миллионнан астам мұғалімдерге қосылыңыз.

Қорытынды.

Инновация, жаңа технологиялар, жасанды интеллект – барынша жетілдірілген құрал. Алайда, ол әлі де болса адамдар үшін құрал болып қала бермек. Барлық мүдделі тараптың, барлық көшбасшылардың жасанды интеллектіні адамдарды алмастыру үшін емес, олардың жаңа жұмыс орындарында тың мүмкіндіктер құру арқылы еңбек етуіне қолдау көрсетуге бағыттауы маңызды. Әрине, кейбір мамандықтар жойылып, жаңалары пайда болары сөзсіз. Сол себепті, білімі бар жаңа адамдарды, мәселен деректерді өңдеу жөніндегі мамандарды жалдау үшін жағдай жасау маңызды. Оқу іс-әрекетін ұйымдастырудың дәстүрлі формаларымен бірге компьютерлік технологияларды әдістемелік негізде қолдану зерттеу іс-әрекетінің танымдық дағдыларын, білім алушылардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға мүмкіндік береді, сабақтарда қолайлы психологиялық ахуал қалыптастырады, білім алушылардың ақпаратпен жұмыс істеу, коммуникативтік қабілеттерін дамыту қабілетін қалыптастырады.

Енді мен сіздерге осы ЖИ платформасымен практикалық жұмыс жасау өзімнің шеберлік сыныбымда көрсететін боламын. Сауалнама жасаушы ЖАҢА құралымен танысамыз. Сабақ жоспарын жазуға көмектесетін сабақ жоспары құрылына тоқталамын. Тәуекелге шолу ойыны құралы арқылы оқушылармен қызықты ойынды жасауды тез игеруге мүмкіндік аламыз. YouTube бейнесұрақтары құралының көмегімен YouTube бейне материалы бойынша сұрақтарды жасауды үйретемін.

Құрметті әріптестер, бұл ЖИ платформасын сіздердің де тез оңай игеріп алып, өз тәжірибелеріңізде қолданатынызға сенімдімін. Дәл, қазір бастап кетіңіз. Осы жаңа оқу жылына PD жоспарлаушы құралының көмегімен кез келген тақырып бойынша мектеп өзіңіздің кәсіби даму жоспарын жасаудан бастаңыз. ALFA, әріптес.

Қолданылған ақпарат көздері:

1. <https://www.magicschool.ai/>
2. <https://www.youtube.com/watch?v=iMLRdaRjTlc&t=135s>
3. Әдістемелік нұсқау хат, 2024 жыл 62-69 беттер

«Психологиялық қызмет және цифрландыру»

Оразбаева Гульназым Арыстановна.

Жәнібек ауданы білім беру бөлімінің Х.Халиуллин
атындағы жалпы орта білім беретін
мектебінің педагог - психологі

Аннотация

Білім беру ұйымдарындағы психологиялық қызметтің қызметін цифрландыру - қазіргі заманның қажеттілігі. Технология өмірдің ажырамас бөлігіне айналуға, ал психологиялық қызмет мамандарының жұмысында цифрлық құралдарды тиімді пайдалану және көмектесу бағытында «Testwizard» платформасын қолдану жолдары оңай, әрі тез екендігі баяндалады.

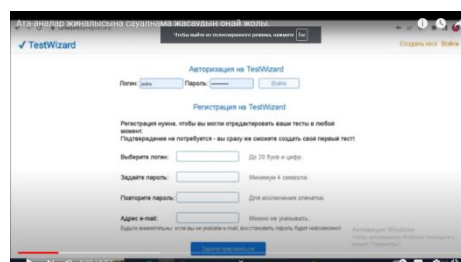
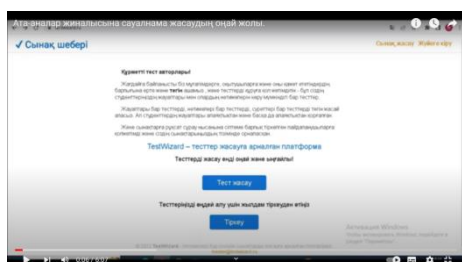
Бүгінде әлем халқының 86%-ы мобильді байланысты белсенді тұтынушылар қатарына кірсе, шамамен 2 млрд.-тай адам интернет желісіне еркін қол жеткізу мүмкіндігіне ие. Киберкеңістік ақпаратты іздеу және тасымалдау құралы, сондай-ақ виртуалды қарым-қатынас пен өзара іс-қимыл ортасы болып отыр.

Біз қызықты уақытта өмір сүріп жатырмыз: планетаның кез келген жерінде отырып кез келген ақпаратқа және адамдармен қарым-қатынасқа тәулік бойы қол жеткізе аламыз.

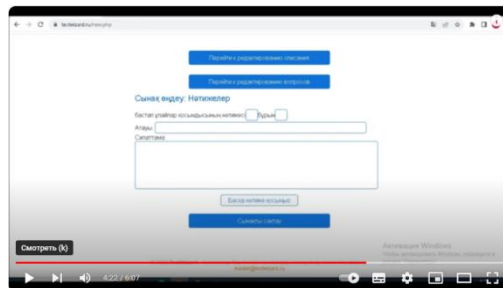
Цифрлық білім беру ресурстары – компьютерді қолдану арқылы жүзеге асатын өнім. Цифрлық білім беру ресурстары деп қазіргі заманғы білім берудің мақсаттары мен міндеттерін іске асыруға бағытталған графикалық, мәтіндік, цифрлық, сөйлеу, музыкалық, бейне, фото және басқа да ақпаратты қамтитын ақпараттық дереккөздер. Күнделікті практикада көрсетіп отырғандай, олардың басты құндылығы – бүгінгі цифрлық қоғам сұранысына сәйкесті педагогтерге оқытудың мазмұнын, әдістері мен ұйымдастырушылық нысандарына сапалы деңгейде өзгеріс енгізуге мүмкіндік беруі. Осыған орай, біз бүгінгі ақпараттандырудан цифрландыруға өту кезеңінде білім беруді цифрландыруды жүзеге асыру процесінің тиімді құралы – цифрлық білім беру ресурстары (ЦБР) деп нақты айта аламыз.

Осылайша цифрландыру психолог жұмысының тиімділігін арттырып, уақытын да үнемдеуге септігін тигізуде. Көбіне біз психологтар диагностика барысында сауалнамалар, тест жүргізгенде көп қиындық туындайды. Әсіресе ата-аналар жиналысында ата-аналарымыз түгел болмауына байланысты, барлығына дерлік өткізу мүмкіндігі болмайды. Сол себепті мен көбіне «Testwizard» платформасын қолданамын. Осы платформа арқылы ата-аналарға, оқушыларға және педагогтерге әр түрлі сауалнамалар және де кез-келген сабаққа арналған түрлі тесттерді оңай әрі жылдам құрастыра аламыз. Бұл платформамен жұмыстану өте оңай, әрі жеңіл.

Интернет көзінен «Testwizard» платформасын теріп, тіркеу батырмасын басу арқылы, тіркеу бөліміне өтіп, өзіміздің логин, құпия сөз және электронды поштамызды жазып тіркелеміз.

Әрі қарай тесттерді құрастыратын бөлімше ашылады. Жобаны жасаған кезде сауалнама автоматты түрде жасалады. Жоба ішінде сауалнаманы да жасауға болады немесе word

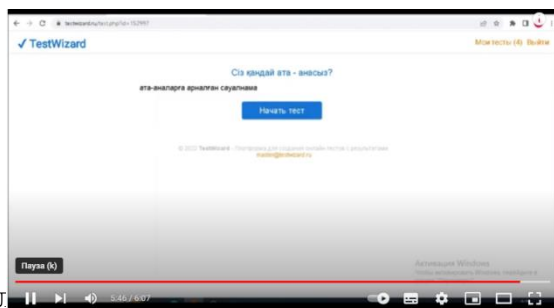

1. Сауалнама жасауды қажет ететін жобаны ашыңыз.

2. Дайын word бағдарламасындағы сауалнаманы таңдаңыз.

3. Әдепкі сауалнама тақырыбын таңдап, сауалнама тақырыбын енгізіңіз. Сонымен

қатар оған қосымша сипаттаманы енгізуге болады.

Қорытынды

Қолданылған ақпарат көздері:

1. : <https://www.testwizard.ru/>
2. <https://instagram.com/jadyra.bitaeva?...>
3. <https://t.me/teginshablon2023>

«Применение цифровой образовательной платформы Kundelik. kz в работе педагога-психолога»

Сралиева Ольга Талгатовна,
педагог-эксперт, педагог-психолог
КГУ «ОШ №3» г. Уральск

Аннотация

Цифровые образовательные ресурсы – это современные средства обучения, представленные в электронном формате, применение которых направлено на повышение эффективности образовательного процесса и выполнение основных задач обучения и воспитания. Современные информационные технологии в настоящее время находятся на этапе динамичного развития и совершенствования. Они лаконично дополняют традиционные технологии, в основе которых лежит «проверенные годами», но, к сожалению, зачастую устаревшие методики, средства и формы обучения. Применение цифровых образовательных ресурсов открывает перед образовательной системой новые возможности для раскрытия эффективности процессов обучения и воспитания. Какова же цель включения цифровых образовательных ресурсов в работе психологической службы? Прежде всего, это оптимизация работы специалистов психологической службы, повышение качества оказания психологической помощи и поддержки, а также повышение эффективности процесса воспитания от начального до основного уровня школьного образования.

Цифровые образовательные ресурсы педагогом-психологом используются во всех направлениях профессиональной деятельности: диагностической, развивающей, коррекционной, консультативной, просветительской, организационно-методической работе, а также работе по самообразованию и самосовершенствованию.

Большую часть времени педагога-психолога занимает проведение исследований. После проведения диагностических мероприятий проводится анализ и обработка результатов, зачастую необходимо провести обследование не одного конкретного обучающегося, а целой группы. В этой ситуации на выручку приходят ЦОР. Использование компьютерных программ облегчает проведение диагностики и высвобождает огромное количество времени, затрачиваемого на обработку данных, которое можно распределить на другие сферы деятельности. При проведении групповой диагностики используя ЦОР, можно распечатывать необходимый стимульный материал, бланки тестов.

На занятиях с мультимедийной поддержкой используется только один компьютер в качестве “электронной доски”. Мультимедийные презентации позволяют представить обучающий и развивающий материал как систему ярких опорных образов, наполненных исчерпывающей структурированной информацией в алгоритмическом порядке.

В консультативной и просветительской работе использование ЦОР имеет следующие преимущества: 1. Доступ к разнообразным источникам информации благодаря Интернету позволяет находить на сайтах необходимые информационные материалы. 2. Быстрота в самостоятельном изготовлении памяток, буклетов, содержащих материалы по проблемам развития, воспитания, создании презентаций при подготовке к совместным мероприятиям с педагогами, обучающимися и родителями. 3. Возможность опосредованного консультирования и просвещения родителей, педагогов используя Интернет. На сайте техникума есть страничка педагога-психолога, где постоянно обновляется информация для

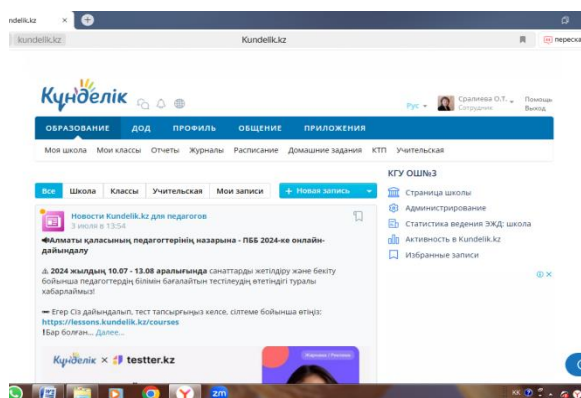
педагогов, обучающихся и родителей: консультации, памятки, буклеты. Нельзя переоценить ресурсы, предоставляемые ЦОР для профессионального саморазвития: возможность находить в Интернете электронные учебники и пособия, статьи по необходимой тематике, знакомство с новостями психологических исследований, обмен с коллегами информацией с помощью электронной почты, участие в работе сетевых профессиональных сообществ, чатов, on-line конференций, обучение на дистанционных курсах повышения квалификации, участия в конкурсах профессионально мастерства.

Kundelik.kz - единый образовательный интернет-портал по Республике Казахстан. Kundelik.kz система внедрена на основе государственно-частного партнерства и финансируется за счет средств частных инвесторов. На сегодняшний день в системе зарегистрировано более 6500 школ.

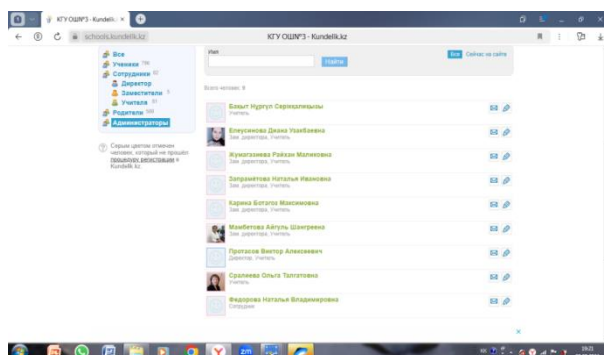
Ежемесячно портал посещают более 4 500 000 человек, количество просмотров страниц превышает 350 миллионов.

Основные направления деятельности Kundelik.kz:

- Модернизация школьного образования.
- Передовая Интеграция ИКТ в образовательном процессе.
- Интерактивное развитие коммуникации "Педагог-ученик-родитель".
- Внедрение информационного обмена единой среды.
- Обслуживание и создание школьной экосистемы.
- Обеспечение возможностей дистанционного образования.

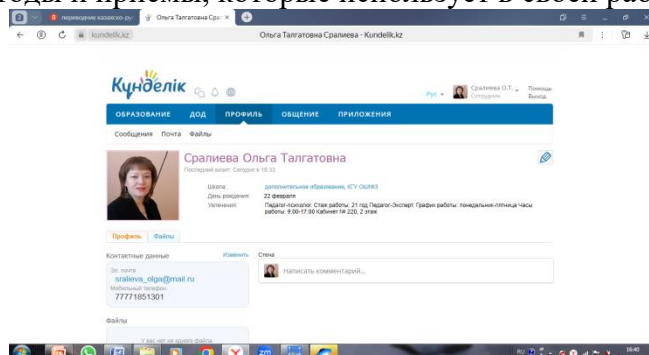
Для того чтобы педагог-психолог смог работать на данной платформе, необходимо получить статус Администратора, делается это в настройках специалистом ответственным по школе.

Профиль педагога-психолога

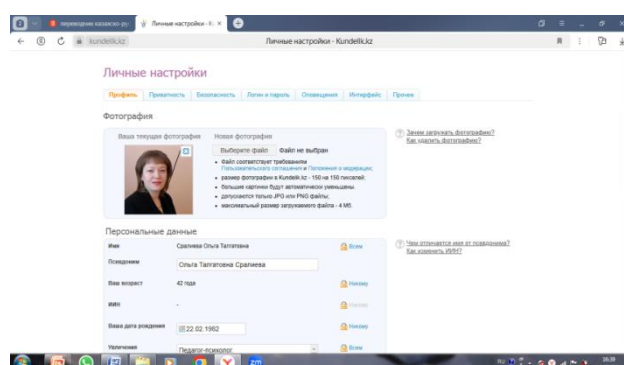
Интересным моментом в работе на цифровой платформе является создание личного профиля специалиста. Каждый учитель, работающий в данной организации образования, зарегистрирован и имеет свой личный профиль. По своему желанию и усмотрению педагог-

психолог оформляет свой профиль и указывает необходимую информацию (график работы, телефон, достижения, методы и приёмы, которые использует в своей работе).

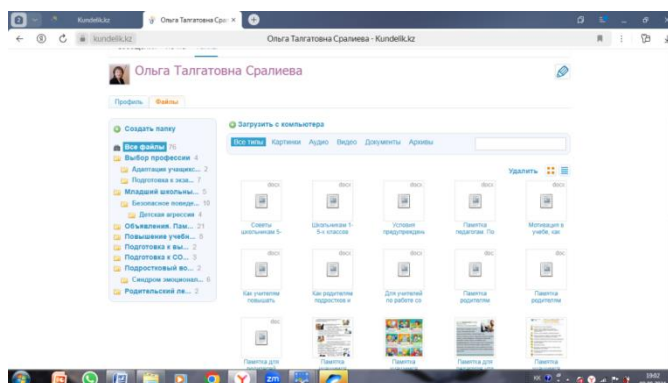
Личные настройки профиля

В Личных настройках профиля указывается информация и статус приватности, либо открытого доступа к данной информации.

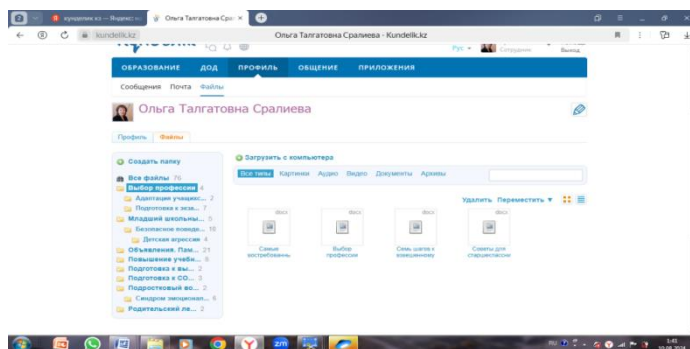

Файлы профиля. Типы файлов.

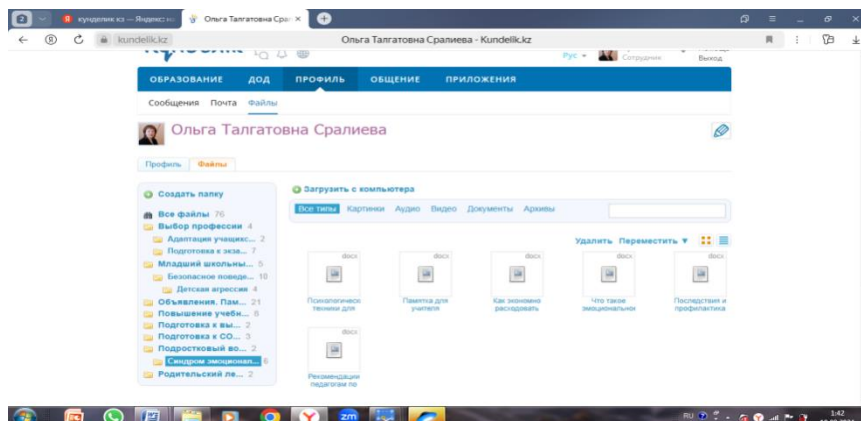
Все файлы профиля, содержащие информацию, размещаются в папках, количество папок и файлов не ограничивается. В моём профиле, как вы видите, более 10 папок и более 70 файлов. Использовать эту информацию для чтения могут абсолютно все участники образовательного процесса данной школы. Файлы могут быть следующих типов и форматов: картинки, аудио, видео, документы и архивы.

Содержание папки «Выбор профессии»

Содержание папки «Синдром эмоционального выгорания»

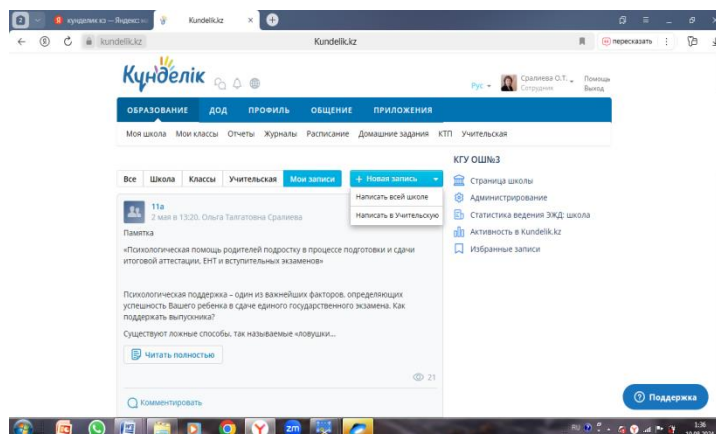

Направления деятельности психологической службы школы:

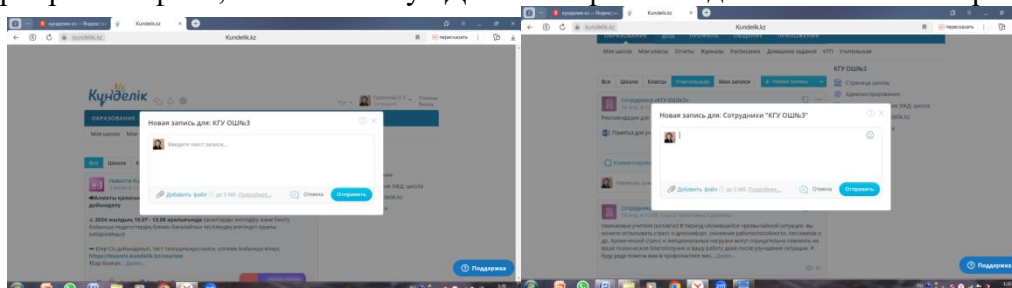
На основании Правил деятельности психологической службы в организациях среднего образования, приказ № 377 от 25. 08. 2022 года, деятельность психологической службы осуществляется по следующим направлениям:

- ▶ **Диагностическое**
- ▶ **Консультативное**
- ▶ **Развивающее (коррекционное)**
- ▶ **Психолого-педагогическое просвещение**
- ▶ **Организационно-методическое**

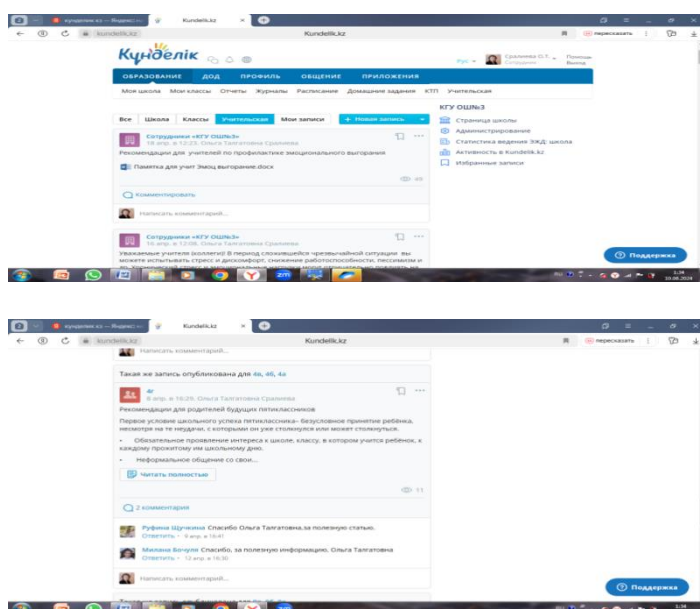
Именно реализация такого направления, как психолого-педагогическое просвещение очень хорошо применима на цифровой образовательной платформе Kundelik. kz. Распространение памяток, буклетов, рекомендаций, объявлений позволяет сделать функция платформы «+Новая запись». Такая функция позволяет донести информацию до всех участников образовательного процесса (учащихся, родителей, учителей). Выбрав функцию «+Новая запись». Такая функция позволяет донести информацию до всех участников образовательного процесса (учащихся, родителей, учителей). Выбрав функцию «+Новая запись», далее выбираете: Написать всей школе, Написать в Учительскую, Написать классам (отображаются все классы школы с КПП по 11 класс).

Затем в появившемся окне размещается текстовую информацию, либо картинку. Так же можете прикрепить файл, нажав кнопку «Добавить файл» и далее кнопка «Отправить».

Ниже представлены примеры публикаций для учащихся, учителей и родителей школы. Платформа Kundelik.kz так же позволяет получать обратную связь от всех участников образовательного процесса в виде комментариев под публикациями. Помимо этого есть возможность отследить количество просмотров каждой публикации по каждому классу, т.е. увидеть, кто именно просмотрел и соответственно ознакомился с предоставленной вами информацией.

Использованные источники информации:

<https://portal.kundelik.kz/>
<https://multiurok.ru/id32063277/files/?act=addfile>
<https://daryn.online/>
<https://imektep.kz/kz>

«Цифрлық дәуірде жасанды интеллектінің қолданысы»

Баян Айболат Ерболатұлы,

Д.Қонаев атындағы №44 мектеп-гимназиясының
педагог-психологі, педагог-сарапшы

Аннотация

Бүгінгі білім беру жүйесінде жасанды интеллекттің кеңінен қолданысқа ие бола бастауы жас жеткіншек пен жасөспірімдердің психологиялық саулығын алаңдатады. Баланы ұғына білу, оның жан дүниесін түсіну-оның поэзиясында болу, оның орнына өзіндік қоя білу, сезімдеріне зейін қойып, әрекетін, ісін қабылдау, оған көңіл бөлу. Мақалада заманауи әдіс тәсілдердің бірі-МАК техникасының қолданысы мен жұмыс бағыттарының нәтижелі тұстары қарастырылған.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев еліміздегі жасанды интеллекттің дамуына қолдау білдіріп, білім, медицина, өнеркәсіп және мемлекеттік басқару сияқты әртүрлі салада белсенді пайдалануға шақырды.

Президент жасанды интеллектті дамыту Қазақстанның әлемдік нарықтағы бәсекеге қабілеттілігін арттырып, экономиканың тұрақты дамуын қамтамасыз ете алады деп санайды.

Жасанды интеллект оқушылардың жеке жетістіктеріне, оқу стильдері мен қалауларына негізделген білім беру мазмұнын бейімдейтін, бейімделген оқыту платформаларын құруға мүмкіндік береді, бұл жекелендірілген және тиімді оқытуды жеңілдетеді.

Баға қою және жоспарлау сияқты әкімшілік тапсырмаларды автоматтандыру тәрбиешілерге интерактивті оқытуға, оқу бағдарламаларын әзірлеуге және оқушылардың белсенділігін арттыруға көбірек көңіл бөлуге, жалпы негізде тиімділікті арттыруға мүмкіндік береді.

Жасанды интеллектпен жұмыс істейтін білім беру платформалары дәстүрлі уақыт пен географиялық кедергілерді бұзып, әртүрлі оқу стильдеріне бейімделе отырып, кез келген уақытта, кез келген жерде оқу ресурстарына қол жеткізуді қамтамасыз етеді.

Жасанды интеллект – компьютерді, роботтық технологияны немесе аналитикалық жүйені адам сияқты интеллектуалды ойлауға үйрету жолдарын зерттейтін технология, дәлірек айтсақ, қазіргі ғылымның басты бағыты.

Шындығында, адамдар интеллектуалды робот көмекшілерінің болуын алғашқы компьютерлер ойлап табылғанға дейін арман еткен. Біздің күнделікті өмірімізде жасанды интеллекттің пайда болуы соңғы жылдары барған сайын қарқын ала түскендігі көпке аян.

Еліміз жасанды интеллект саласын белсенді дамытуға және инновациялық технологияларды қолдануға өз үлесін қосуға ұмтылудың алғы шебінде.

Қазірдің өзінде-ақ көптеген қанатқақты жобалар қолға алынып, жүзеге асырылып келеді. Дегенмен де бұл саланы одан әрі дамыта түсу үшін әлі де болса көптеген стратегиялық жоспарларды қолға алу керектігін өмірдің өзі дәлелдеп отыр.

Жасанды интеллект – кез-келген нәрсеге қабілетті, болжамдардан бастап, кескіндерді жасауға дейін мүмкіндігі бар ауқымды сала тетігі.

Жасанды интеллекттің нәтижелеріне қарап, заманауи технологиялардың қалай, қаншалықты жұмыс жасайтындығын, оның қазіргі және болашақ ұрпақ үшін әсерін түсіну маңыздырақ.

Негізінен алғанда, жасанды интеллект іс-тәжірибе үшін де маңызды. Себебі, ЖИ өзекті де ауқымды мәселелерді шешуге, алдағы уақытты бағдарлы түрде жоспарлауға, білім алуға, жаңа жағдайларды импровизациялау мен жаңа нәрселерді үйренуге көп көмектеседі.

Жасанды интеллект қарапайым күнделікті өмірде де кеңінен қолданысқа ие, қалың бұқараға да қолжетімді. Смартфондағы «Алиса», «Siri» немесе «Google» дауыстық көмекші қосымшалар соған дәлел.

Сонымен қатар «ChatGPT», «Google Bard» сияқты жасанды интеллект чатботтар да қолданыста.

Мысалы, «ChatGPT» немесе «Алисадан» күнделікті ауа райын, не болмаса қандай ма мемлекеттің болмасын, астанасын сұрасаңыз, сіз машинаның оқыту алгоритмдері нәтижесі болып табылатын жауаптар аласыз.

Жасанды интеллекттің адам өмірі үшін пайдасы зор:

- Қажетті ақпараттар мен мәліметтерді тез арада алу;
- Жаңа және инновациялық жұмыстарды орындау;
- Қателермен жұмыс;
- Түрлі бағыттағы импровизациялық жұмыстар;

Кез келген технологиялық прогрестің әрқашан оң және теріс жағы болатындығы белгілі. Сондықтан да пайдасы мен зияны, артықшылығы мен қауіптілігі турасында пікір де сан алуан.

Айта кетерлігі, жасанды интеллекттің артықшылығы – ол адамның қателесуінен сақтайды, тәуекелді жояды. Ал жасанды интеллектті енгізудің маңыздылығы – бұл адам қателіктерін, сондай-ақ, адам үшін қауіп-қатерді азайтады. Бірден-бір кемшілігі – эмоцияның жойылуы. Осы тұрғыда метафоралық ассоциативті карталармен жұмыс жасау олқылықтың орнын толтыруға септігін тигізеді.

Бұл тұрғыда іс-тәжірибемдегі қолданыстағы әдістің бірі «МАК техникасының» тиімді тұстарымен бөліскім келеді.

Метафоралық ассоциативті картаның (МАК) психология саласында тиімділігі зор. Адамның өзіне түсініксіз немесе қалыпты жағдайдағы форматта сипаттауға күрделі сезімдерін, проблемаларын немесе түйсіністерін ұғыну және реттеуге жәрдемдесу мақсаттарын көздейді.

«Бастағы таракандар» техникасына тоқталсақ, алдымен психолог ұсынған үстелдегі карталар жабық тұрады. Суырмай тұрып, алдымен өзіне тілек бойынша сұрақ қоя алады. Сұрақ ауаны проблемамен немесе оны шешумен байланысты болғаны абзал. Картаны суретпен өзіне бұрып, (байланыс бейсаналықпен) табуға тырысады. Осылайша сұраққа жауап алынады.

Ашық карталар ұсынылған жасөспірімге жоғары тұрған суреттерден 4 картаны таңдау ұсынылады. Берілген бұл әдіс ең қауіпсіз болып саналады. Өйткені олар үрей мен мазасыз болып келетіндігі белгілі. Карталар шатасқан түрде үстелде орналастырылады. Карталармен-сөздермен және суреттермен жұмыста психолог метафоралық ассоциативті карталарды жеке кеңесте және топтық терапия немесе тренингте де қолдана алады.

Топтық жұмыстың артықшылықтарына орай жасөспірімдер жағдаятында төмендегі жайттарды жатқызуға болады:

- Дамуға қажетті әлеуметтік дағдылар;
- Жасөспірімдерді бір-бірін қолдау көрсетуге үйрету;
- Жалпы проблеманы неғұрлым тиімді шешуге шақыру;
- Өз нәтижелерін көру мүмкіндігіне ие болу;
- Шешім қабылдау дағдыларын дамыту

Бұл ретте жүргізілген жұмыс сәуегейлік емес екенін түсіну маңызды. Біз алдын ала не болатынын біле алмаймыз. Бөгде адамның әлеміне кіру мүмкін емес. Адамзат бірдей нәрсені көргенмен ми мен көз басқаша, өзінше қабылдайды. Егер сіз Мак-пен жұпта немесе топта жұмыс істеуге тырыссаңыз, алдын ала қатысушыларға бір-бірін түсіндіруге тырыспауын қаперге саласыз.

Жұмыс барысында біз өзімізді, өз қалауымызды түсінуге қатысты нәрсені талдаймыз, ішкі шектеулерге бағынамыз. Сондықтан қолданыстағы техника да, сұраныс та болады, шамамен сәйкес келеді. Бірақ сіз оларды өзгерте аласыз және өзіңіз үшін пайдаланада аласыз. Дәлірек айтқанда, Сіздің сұранысыңыз көп болған кезде ойын-сауық жағына сұраусыз жұмыс істей аласыз. Мысалы: «Мен өзім туралы бұрыннан келе жатқан нәрсені түсінгім келеді. Мен өзімді бағалайтын нәрсені көруді елемеймін, бірақ бұл туралы саналы түрде білгім келеді». Сіздің талғамыңыз бен шығармашылығыңыз үшін әртүрлі, мүлдем басқа сұраныстар. Сұраныспен жұмыс. Бұл «жан қалауыңызды түсіну» немесе «жан қалауыңмен жұмыс істеу» қажеттілігі болады. Алдымен кезек-кезек нақтылау карталарын таңдау арқылы психологтың сұрақтарына жауап беріледі.

1-таңдау картасы. Қалай қабылдадыңыз? Сіз үшін сәтті тұсы, сәтсіз тұсы?

2-таңдау картасы. Бұл карта Сізді қандай ойға жетеледі? Сізде тікелей картадан сұрауға мүмкіндік бар. Ал, әңгімелесуші бірден психологқа жауап бермеуі мүмкін. Бірақ толыққанды жұмыс жүргізілсе, нәтиже болады.

3-таңдау картасы. Бұл картада қандай ойлар мен сезімдер бейнеленген? Сіздің ой-пікіріңіз?

4-таңдау картасы. Соңғы таңдау картасы бұған дейінгі таңдау карталарына қалай әсер етеді?

Бүгінгі таңда қоршаған ортаны жасанды интеллектсіз елестету мүмкін емес. Тіптен жасанды интеллектсіз біздің әлем барлық жағынан мүлдем басқаша көрінуі мүмкін. Сол үшін де заман талап-тілегіне орай өмір сүру сапасын жақсартып, оңтайландыра түсуіміз қажет.

Біздің күнделікті өмірдегі электронды хаттар алмасу, достармен, қоғаммен визуальды байланыс, көлік құралдарын жүргізу бағытын алу, рейд қызметін пайдалану, ақпараттармен жұмыс, музыка немесе фильм туралы ұсыныстар, т.б. сұраныстарымыздың жүзеге асуына жасанды интеллект көмектеседі.

Қазіргі таңда біз тарихымыздағы ең үлкен жетістіктердің ортасында өмір сүріп келеміз. Жасанды интеллект әрбір саланың және әрбір адамның өміріне енді, болашағына әсер ететін негізгі күш болып орныға бастады. Оның өсу, даму қарқынын уақыт көрсетеді, озық та бірегей жобалар дәлелдейді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Елшібаева К. Заманауи практик-психолог қызметі Шымкент, 2021
2. Изард К. Психология эмоций. СПб., 1999
3. Фрейд З. Психология бессознательного. М., 1989

«Цифрлық технологияларды қолдану арқылы оқушылардың танымдық қабілеттерін дамыту»

Кенжиева Бибигуль Гиниятовна

Бөрлі ауданы Ақсай қаласының №2 жалпы орта білім беретін
мектебінің
педагог-психологі

Аннотация

Жаңартылған білім беру жағдайында, қоғамның инновациялық мүмкіндіктері артқан сайын білім беру саласының мүмкіндіктері де жан-жақты ұлғайып жатыр. Цифрлық технологиялар күнделікті өміріміздің маңызды бөлігіне айналуы, адамға көптеген жаңа мүмкіндіктерді игеруіне негіз болды.

Оқушылардың қызығушылықтарын арттыруда, оқуға, білімге деген құлшынысын оятуда цифрлық технологиялардың алатын орны зор. Аталған мақалада оқушылардың танымдық, шығармашылық және жан-жақты белсенділігін арттыру мақсатында QR-код, Wordwall, LogicLike платформаларын қолдану технологиялары көрсетілген.

Педагог-психологтың жұмысында цифрлық технологияларды қолдану аса маңызды емес, дегенмен өз жұмысымызды тиімді, әрі қызықты ұйымдастыруда көмекші құрал. Заманауи технологияларды жетік меңгеріп, оны әр салада тиімді қолдану педагогтің сауаттылығын арттыра отырып, кәсіби құзіреттілігін дамытады.

Мақсаты: оқушылардың танымдық қабілеттерін цифрлық технологияларды қолдану арқылы дамыту туралы тәжірибе алмасу.

Міндеттері:

- ✓ цифрлық технологияларды қолдану дағдыларын үйрету;
- ✓ танымдық қабілеттерін басқару дағдыларын меңгерту;
- ✓ оқушылардың ойлау, қабылдау, есте сақтау қабілеттерін дамыту.

Күтілетін нәтиже:

- Жайлану әсері (танымдық қабілеттерін басқару дағдыларын меңгереді);
- Қалыпқа келу әсері (цифрлық технологияларды үйренеді);
- белсенділік әсері (танымдық қабілеттері артады, дамиды).

Бастауыш сынып оқушыларының танымдық қабілеттерін дамытудағы негізгі әдістердің бірі «ертегі терапиясы»

Ертегі терапиясы – балаға (немесе ересек адамға) өз мәселесіне зейін қоюға көмектесетін әдіс. Ертегі терапиясының негізгі мақсаты – тұлғаны дамыту және жан дүниесіне қамқорлық жасау. Бала бас кейіпкерге ұқсауға ұмтылады, онымен бірге игі істер жасайды, әділдік пен адалдықты үйренеді, кейіпкермен бірге шешім қабылдауға үйренеді.

I. Бүгін біз семинарымызда «Ертегі әлеміне саяхат жасаймыз»

Ертегі терапиясы арқылы оқушының:

- ✓ **Сөздік қоры артады.**
- ✓ **Ойлау, қиялдау, шығармашылық қабілеттері дамиды.**
- ✓ **Қарым-қатынастары, эмоционалдық көңіл-күйлері жақсарады.**

1. Біз өмірімізде көптеген жерде **QR-кодтарды** көріп, жиі қолданатынымызды байқадыңыз ба? Сабақта да оқушылардың танымдық қызығушылықтарын арттыру

мақсатында, топқа бөлу үшін QR-код қолдандым. Негізгі сабақтың әртүрлі кезеңдерінде мақсат қоюдан бастап үй тапсырмасына дейін қолдануға болады.

«Жеті лақ»

2. Сұрақ - жауап тәсілі арқылы тақырыпты дамыту.
– Ертегіде неше кейіпкер бар? мәтінмен жұмыс (*есте сақтау*)

«Жеті лақ ертегісі» 12 (*жеті лақ, қасқыр, анасы, саудагер, ұста, наубайшы*)

«Мақта қыз бен мысық» 8 (*мақта қыз, мысық, сиыр, ағаш, қыздар, дүкенші, тауық, тышқан*).

Ертегі қиялдауға, ойлауға, армандауға мүмкіндік береді.

Wordwall — интерактивті және баспа материалдарын жасауға арналған көп функциялы құрал. Көптеген шаблондар интерактивті және баспа түрінде қол жетімді. WordWall бағдарламасын пайдалану оңай және оған интерактивті тақта үшін де, жаттығулар үшін де оңтайлы компьютерлерде жеке жұмыс істеу үшін арнайы бағдарлама қажет емес. Кіріктірілген іздеуші суреттерді автоматты түрде табады және ұсынады.

Wordwall платформасында тапсырмалар (*әр дұрыс жауапқа сиқырлы жұлдызшалар беріледі*)

3. Әр ертегі бізді неге үйретеді? (*қабылдау*).

1. Ерлік жайлы аңызға негізделген әдеби ертегі. (*Толағай*)

2. Бейтаныс адамдарға есік ашпаңыз. (*Жеті лақ*)

3. Достық, өзара көмек, бірге өмір сүру мүмкіндігі. (*Үйшік, Теремок*)

4. Орманға жалғыз бармаңыз. (*Қызыл телпек*)

5. Қиын жағдайда бір-біріне көмектесіңіз. (*Шалқан*)

6. Бейтаныс адамдардың өтініштерін орындамаңыз. (*Бауырсақ*)

7. Бар нәрсеге қуаныңыз және бұл үшін риза болыңыз. (*Алтын балық*)

8. Қиын жағдайға тап болғаннан кейін, үрейленбеңіз, бірақ одан шығудың жолын табуға тырысыңыз (*Маша мен аю*).

4. «Ертегі құрастыру әдісі» шығармашылық тапсырма (*қиял*)

Оқушыларға әртүрлі тақырыпта қызықты атауларымен ертегілер карточкасы беріледі.

«Квадробок», «Ақшақар мен жеті телефон», «Алтын сиыр», «Қасқыр мен жеті бала», «Етігі жоқ мысық», «Доп үстіндегі ханшайым»

5. Ертегілерді қаншалықты жақсы білесіздер? «Quiz show» (логика)

1. Жаңа жылдық оттың жанында неше ай отырды? (Он екі)
2. Қасқыр қанша лақты ұрлап кетті? (Алты)
3. Қария алтын балыққа қанша рет өтініш білдірді? (Бес)

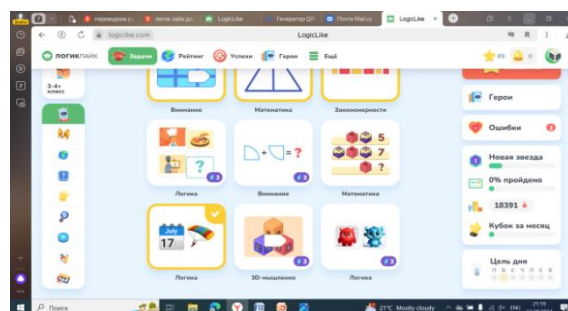
4. Ұйқыдағы ару (Спящая красавица) қанша жыл ұйықтады? (Жүз)
5. Ең алғашқы ұшу аппаратының иесі (Баба – Яга)
6. Үйшік (Теремок) ертегісінде неше кейіпкер бар? (Алты)
7. Ең кішкентай қыздың аты кім? (Түймекеыз).
8. Көлден балық аулау кезінде жануарлардың қайсысы зардап шекті? (Қасқыр)
9. Қолтырауын Гена неше жаста? (Елу)
10. Күлшекыз несін жоғалтты? (хрустальді туфли)

6. Сүйікті кейіпкерінді сал. (Ойлау)

Ертегіні бекіту кезінде балаларға әрқашан шығармашылық тапсырма ұсыну қажет: сурет салу, мүсіндеу. Бұл оқушылардың моторикасын дамытады, табандылық пен зейінділікті дамытады.

II. LogicLike платформасы арқылы оқушылардың танымдық қабілеттерін түзетеді тапсырмаларымен таныстыру.

LogicLike платформасы логика мен ойлауды дамытуға арналған халықаралық білім беру онлайн платформасы. 2013 жылы негізі қаланған. 2022 жылдың басындағы жағдай бойынша платформаға ай сайын 700 000-нан астам пайдаланушы кіреді. Сервис орыс, украин, ағылшын, неміс, поляк, чех тілдерінде жұмыс істейді.

Қорыта келе еліміздің президенті Қасым-Жомарт Тоқаев Twitter желісіндегі парақшасында: «Цифрландыру — еліміздің болашағы мен ертеңі. Оны дамыту жастардың қолында. Еліміздің технологиялық келешегі жалынды жастарымыздың қарым-қабілетіне байланысты», — деп жазған болатын.

Қазіргі заманның қаруына айналған интернеттің мүкіндіктерін жан-жақты, әрі сауатты пайдалана алу - цифрлық сауаттылықтың деңгейін көрсетеді.

Әр педагог өз жұмысын, қызметін жетік біліп қана қоймай, цифрлық, ақпаратты сауатты болуы шарт. Өйткені бұл — қазіргі заман талабы, болашақтың сұрауы. Осы ұсынған платформалар оқушылардың танымдық қабілеттерін дамытып, қызықтырып, шабыттандырады. Біздің педагог-психолог ретінде жұмысымызды жеңілдетеді.

Қолданылған ақпарат көздері:

1. <https://multiurok.ru/files/viktorina-po-skazkam-znatoki-skazok-2.html>
2. **Wordwall.net, LogicLike.com платформалары**
3. <https://multiurok.ru/files/viktorina-po-skazkam-znatoki-skazok-2.html>

“Цифрландыру жағдайында қорқыту мен кибербуллингтің алдын алу”

Хамзина Жұмагүл Қуанышбайқызы,
Теректі ауданы Подстепный
жалпы орта білім беретін
мектебінің педагог-психологі

Туленова Светлана Викторовна,
Теректі ауданы Подстепный №1
жалпы орта білім беретін
мектебінің педагог-психологі

Аннотация

Мектептегі қорқыту – күрделі әлеуметтік-педагогикалық мәселе. Мәселенің өзектілігі айқын. Көбінесе қорқыту орын алатын сыныпта қорқытатын адам емес, агрессор және барлық қатысушылар зардап шегеді. Әлеуметтік қамсыздандыру барлығына қауіп төндіреді. Исшараның мақсаты жасөспірімдер арасындағы қорлаудың алдын алуға және қорқытудың құрбаны болған жасөспірімдерге көмек көрсетуге бағытталған, сонымен қатар кибербуллингтің алдын алу үшін балалар мен жасөспірімдер арасында Интернетте өзара әрекеттесудің цифрлық мәдениетін қалыптастыру болып табылады.

1.Қорқыту (Буллинг) –Кибербуллинг

Қорқыту (буллинг)- проблемасы бүгінде бұл құбылыстың таралуына және оның физикалық және психикалық денсаулығына қауіптілігіне байланысты қоғамның алаңдаушылығын арттыруда. Буллинг нақты жағдайда өзін қорғай алмайтын адамға бағытталған бір адам немесе топ жүзеге асыратын физикалық немесе психологиялық зорлық-зомбылық ретінде анықталады. Бір адамға немесе адамдар тобына қатысты зорлық-зомбылық актілері бір реттік немесе ұзақ уақыт бойы қайталануы мүмкін.

Біз ақпараттық технологияның қарыштап дамып, қажетті гаджеттердің көптеп пайда болып жатқанына қуанамыз. Оның үстіне бүгінгі таңда интернетсіз жұмыс істеу мүмкін еместей көрінеді. Әрине, бұл қажеттіліктер адамзат игілігіне үздіксіз қызмет етіп тұрғаны жақсы. Дегенмен, көптеген адамдар осы интернет және әлеуметтік желілер арқылы жасалатын кибершабуылдың зардабын да көріп жатыр десек қателеспейміз. Әсіресе, жан-дүниесі депрессияға қарсы тұра алмайтын жастар ғаламтордағы бопсалау, қудалау, үркітіп-қорқыту сынды әрекеттердің кесірінен суицидке баруда. Сондықтан бұл бүгінгі қоғамның басты мәселесіне айналып отыр. Бүгінгі күні кең тарап отырған түрі – кибербуллинг. Жалпақ тілмен айтқанда, түрлі ғаламтор желілері арқылы жасөспірімдерді бопсалау, қорқыту және қудалау.

Бұл – қазіргі ақпараттық технологиялар қарыштап дамыған дәуірде өте өзекті мәселе. Өйткені, қазіргі жастардың басым бөлігі бір-бір смартфон, планшет ұстап, кейбірі компьютердің алдында күні-түні отыратыны рас. Осы уақытқа дейін еліміздегі жасөспірімдердің 17 пайызға жуығы осы интернет-қудалаудың құрбаны болып үлгерген екен. Кибербуллинг – адамды ғаламтор беттерінде, мысалы, әлеуметтік желілерде қорлау немесе қудалау деген анықтаманы береді.

2. Қорқыту, кибербуллингті анықтау мақсатында Google форматында сауалнаманы қалай құруға болатындығы туралы ақпарат беру.

- Біздің уақытымызда цифрлық технологиялардың дамығанын білесіздер. Біз сіздердің назарларыңызға google форматында қорқыту мен кибербуллингті анықтауға арналған сауалнаманы қалай құру керектігін көрсеткім келеді. Бұл біздің жұмысымызды бірнеше есе тиімді етеді. Сонымен қатар қағазбастылық болмайды. Сауалнаманың қорытындысын өзімізге тиімді диаграмма ретінде немесе таблица түрінде етіп жасауымызға болады.

3. Агрессорды қалай бұғаттауға болады Бұғаттау түрлері.

Мұндай ұсыныстарды оқушыларға беруге, оқушыларды кибербуллинг кезінде агрессордан қорғану үшін үйретуге болады.

1. Хабарландыруларды өшіру – бұл пайдаланушы жазылымынан бас тартпай және оның тіркелгісін бұғаттамастан пайдаланушының твиттерін арнаңыздан жою.

2. Бұғаттау – белгілі бір тіркелгі иелерінің сізбен байланысуына, твиттеріңізді қарауына және оларға жазылуына жол бермеңіз

3. Шағым беру – шағым беру немесе теріс қылық туралы арнайы органдарға арыз беру.

4. Платформада жұмыс: Kahoot және Classroom

5. Практикалық бөлім: Түзету-дамыту жұмысы: Киноплекс – кино.

Қазір цифрландыру және заманауи жасанды интеллект жағдайында оқушыларға ақпаратты электронды форматта қабылдау оңайырақ (бейне, слайд және т.б.) Енді мен сіздерге қорқытудың алдын алудағы түзету жұмыстарының бір түрін ұсынамын кибербуллинг: Kinoplex-Cinema. Мұндай жұмысты информатика кабинетінде және т.б. ыңғайлы ортада өткізген тиімді. Сонымен, біз кинотеатрға фильм көруге келдік деп елестетейік: «Қорқыныш» фильмінде құрдастар мен сыныптастар арасындағы қорлау анық көрінеді (Біз стендте бағдарлама бар плакатты іліп қоямыз (попкорн, колла, 3D көзілдірік I). Фильм үзіндісі қосылады. «Қорқыныш» фильмінен (3 минут) фрагментті көргеннен кейін мен оқушыларды сұрақтарға тартамын: Оқушылар жағдайды толық түсінуі үшін сұрақтар терең болуы керек.

1 Фильмді көргенде мазақ етіп, қорлаған қызға қатысты қандай эмоциялар пайда болды?

2. Қалай ойлайсындар, жасөспірімдер қызға дұрыс әрекет етті ме?

3. Сіз өміріңізде осындай жағдайларды кездестірдіңіз бе?

4. Мұндай жағдайда қызға қалай көмектесуге болады?

5. Бұл қыздың жағдайы басқаша болуы мүмкін бе?

Мұндай сұрақтар оқушылардың эмоциясын көруге және ақпаратпен қаншалықты таныс екенін көруге мүмкіндік береді. Осындай жұмыстан кейін ақпаратты нақтылау үшін жеке сөйлесу керек оқушыларды анықтауға болады (үндемеу, қатты күлді және т.б.).

Рефлексия: (жалпылау)

Практикалық жұмыс:

Құрметті әріптестер, біздің мамандығымыз психолог яғни жан танушы. Көп жағдайда бізге адамдар жан дүниесінде болып жатқан ішкі сырын, қуанышын, ашуын, жан айқайын айтып ашылады. Сол себепті топтық және жеке кеңестер өткіземіз. Қазіргі заманымыз қаншалықты түрлі заманауи технологияларға толы болсын. Адамның жаны адамның жаны болып қалмақшы. Сондықтан адам тек қана адам арқылы ішкі эмоцияларын шығаратыны хақ. Сол себепті сіздерге келесі «қуыршақ» терапияәдісін ұсынғым келеді. Бұл терапия арқылы әсіресе жеке жұмыстану барысында көптеген отбасылық мәселелерді, жағдайды анықтауға болады. Бұл жерде бала тәрбиесіне қатысты көп жағдайда отбасы үлкен ролде тұрады. Көп жағдайда оқушымен жәй сұқбаттан көрі осы қуыршақтарды пайдаланып жұмыс жүргізсеңіз оқушы ашылып көптеген мәлімет аласыз.

Нұсқаулық: Ортаға қуыршақтар қойылады оқушы оларды алып психологтың жетекші сұрақтары арқылы орналастырады. Қуыршақтар әкесі, анасы, өзі, (ағасы немесе апасы) бөпесі.

Сұрақтар: Бірінші өзінді орналастыр.

Ата анаңды орналастыр, содан кейін бауырларыңды орналастыр.

Саған осы жерде тұрған ыңғайлы ма?

Отбасыңда кімді жақсы көресің? Кімді жек көресің?

Жек көрген адамын қашаннан бері жек көре бастады? Не үшін жек көре бастадың?

Ағасы, бөпесіне қатысты сұрақтар қойылады.

Қорытынды бөлім – жалпылау, қорытындылау.

Пайдаланылған әдебиеттер:

«БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНДА БУЛЛИНГ ЖӘНЕ КИБЕРБУЛЛИНГТІҢ АЛДЫН АЛУ: ТЕОРИЯ ЖӘНЕ ТӘЖІРИБЕ» Халықаралық ғылыми семинар ЖИНАҒЫ Астана 20 сәуір, 2023 ж.

«Буллинг және кибербуллингтің алдын алу» Б.К.Жиеналина 2023ж

«Әлеуметтік-педагогикалық қызметте цифрлы білім беруді пайдалану мүмкіндіктері»

Кузайрова Асылай

Маралқызы

Орал қаласы М.Б. Ықсанов атындағы №36 жалпы орта білім беретін мектебінің әлеуметтік педагогі

Оразғали Әминат

Әскербекқызы

Орал қаласы, №40 жалпы орта білім беретін мектебінің әлеуметтік педагогі

Аннотация

Білім беру ұйымдарындағы әлеуметтік-педагогикалық қызметті цифрлы білім беру арқылы жүргізудің ерекшеліктері қарастырылады. Нақтырақ айтқанда, дәстүрлі білім жүйесінің біртіндеп цифрлық білім жүйесіне ауысуы заман талабы ретінде қарастырылуына байланысты, цифрлық технологиялар, электрондық құралдар, жүйелер, құрылғылар, тұтастай алғанда, адамдар өмірінің барлық салаларына әсер ететін ресурстар мен ақпарат сипаты сараланады. Цифрлы білім берудегі цифрлық шығармашылықтың маңыздылығы

мен әлеуметтік-педагогикалық қызмет ұғымына түсінік беріледі. Сонымен қатар, әлеуметтік-педагогикалық қызметті цифрлы ұйымдастыруға ықпал ете алатын, жетекші бірқатар мобильді қосымшалар мен платформалар анықталып, олардың ерекшеліктері талданады.

Қазіргі таңда Цифрландыру жүйесі жаһандық әлемнің дамуындағы өзекті мәселе болып табылады. Себебі, дәстүрлі білім жүйесінің біртіндеп цифрлық білім жүйесіне ауысуы заман талабы ретінде қарастырылуда. Соның арқасында бүгінде білім жүйесіне жаңа оқыту процесінің енуі білім алушылар мен білім берушілердің біліктіліктерін оңтайлы қолдануға мүмкіндік беріп отыр. Цифрлық технологиялар, электрондық құралдар, жүйелер, құрылғылар, тұтастай алғанда, адамдар өмірінің барлық салаларына әсер ететін ресурстар мен ақпарат сипатын өзгертіп қана қоймай, білім беру жүйесін түбегейлі өзгертетін, жаңа мүмкіндіктер беретін, оқу-тәрбие процесін жақсартатын жаңа перспективаларға жол ашады.

Соған сәйкес, білім беру ұйымында әлеуметтік-педагогикалық қызмет жұмысын тиімді жүргізу үшін әлеуметтік педагог маманы жұмысты жоспарлауды, білім мен іскерлікті орынды пайдалануды, педагогиканың жаңа белсенді әдістерін меңгеру арқылы, оқыту мен тәрбиелеудің формаларын білу қажет. Ата-аналармен тығыз байланыста жұмыс жүргізіп, оларға жеке кеңес беріп, отбасылық мәселелерді бірлесе шешуге көмектесу қажет. Өскелең ұрпақты жаңа технологиялармен коммуникативті әдіс-тәсілдерді қолдана отырып, қоғамдық өмірге қатыстыру – жеке тұлғалық қасиетін дамыту және баланы қоғамда толық мәнді өмір сүруге дайындау басты міндет болып табылады.

Әлеуметтік-педагогикалық қызметті цифрлы ұйымдастыруға ықпал ете алатын, жетекші бірқатар мобильді қосымшалар мен платформаларға тоқталып өтсек.

Заманауи педагогтің- цифрлық құралдары: CHATGPT, Google Forms, D-ID, JEDA.AI, PADLET.

CHATGPT- OpenAI жасаған жасанды интеллект өнімі. Бұл модель адамның сөйлеуін түсінуге, мәтіндер құруға, сұрақтарға жауап беруге және мақалалар жазуға қабілетті. ChatGPT- тің басқа диалогтық құралдардан ерекшелігі білім саласы болып табылады.. Бұл кез келген сұраққа жүгінуге болатын әмбебап модель.

МҮМКІНДІКТЕРІ- сабақты жоспарлау үшін;

ғылыми зерттеу жұмысына көмекші;

презентация мәтінін дайындау;

жаңа идеяларды талқылау үшін;

цифрлық сауаттылықты арттыру үшін.

GOOGLE FORMS- бұл пайдаланушылардан онлайн-формалар арқылы ақпарат жинаудың жылдам әрі қарапайым тәсілі.

МҮМКІНДІКТЕРІ - Тегін. Google Forms көмегімен қарапайым байланыс формасын, оқушылардан немесе ата –аналардан қашықтықтан отырып, сауалнама формасын жасай аласыз. Уақытты үнемдейді. Нәтижелер ақпараттық желіде сақталады және оларға рұқсат берілгендерге ғана қол жетімді.

PADLET- түсініктеме беруге және бағалауға мүмкіндік беретін виртуалды тақта. Падлетт кез келген сыныпта көптеген жолдармен тиімді пайдалануға болады. Ең танымалдары тақырып немесе жоба бойынша миға шабуыл жаттығуы, сабақтан кейінгі кері байланыс, сергіту сәті, пікірталас, постер презентациялары, бірлескен жазбалар және т.б.

МҮМКІНДІКТЕРІ- Тегін. Google Forms көмегімен қарапайым байланыс формасын, оқушылардан немесе ата –аналардан қашықтықтан отырып, сауалнама формасын жасай аласыз. Уақытты үнемдейді. Нәтижелер ақпараттық желіде сақталады және оларға рұқсат берілгендерге ғана қол жетімді.

JEDA.AI- Онлайн тақта.

МҮМКІНДІКТЕРІ-Түрлі файлдарды жүктеу арқылы жұмыс жасауға мүмкіндік беретін тақта.

Жоғарыда берілген ақпараттар бойынша жұмысымызға қорытынды жасайтын болсақ, бүгінгі күні ақпараттар ағынының көлемі қаншалықты ұлғайса, онлайн білім беруге, қашықтықтан білім алу мүмкіндіктеріне сұраныстар да соншалықты көбейген. Соған сәйкес, әлеуметтік-педагогикалық қызмет те білім беру саласында қашан да өзекті. Себебі, қазіргі қоғамда білім беру – басты басымдықтардың бірі, ал білім беру процесінде дамып келе жатқан зияткерлік мүмкіндіктер кез-келген ұйымның құнды активі болып табылады.

Қолданылған ақпарат көздері:

1. «Цифрлы Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы. [Электрондық ресурс] – URL: <https://zerde.gov.kz/>).
2. <https://chatgpt.com/>
3. <https://www.google.com/intl/ru/forms/about/>
4. <https://ru.padlet.com/dashboard>
5. <https://www.d-id.com/>
6. <https://www.d-id.com/>

«Әлеуметтік педагогтің жұмысында цифрлық ресурстарды қолдану

Салыхова Гульшат Жаксылыковна,
Бөрлі ауданы Ақсай қаласының №2 жалпы орта
білім беретін мектебінің әлеуметтік педагогі

Аннотация

Цифрлық білім беру ресурсы – заманауи оқытудың кілті. Мектептегі әлеуметтік педагогтің жұмысында цифрлық ресурстарды қолдану жұмыстың тиімділігін арттырады және уақытты үнемдеуде өз септігін тигізеді. Аталған жұмыста Google браузері арқылы сайт құрастыру және оған құжаттарды жүктеу, сонымен қатар оны әлеуметтік педагог жұмысында қолдану жолдары түсіндіріледі.

Қазіргі таңда біздің елде білім берудің жаңа жүйесі дайындалып, әлемдік білім беру кеңістігіне енуге батыл қадамдар жасалуда. Білім берудің мазмұны жаңарып, оларды технологиялық-педагогикалық тұрғыдан жетілдіру қажеттігі туындауда. Білім беру деңгейіндегі озық технологияларды пайдаланудың мақсаты да айқын – үйрете жүріп үйрену.

Жалпы білім беру саласына озық технологиялардың енуі мұғалімнің ойлану стилін, оқыту әдістемесін жетілдіреді.

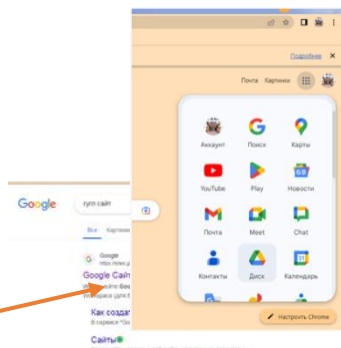
Әлеуметтік педагог жұмысында цифрлық ресурстарды қолдану аса көп талап етілмейді. Дегенмен де, заманауи технологияларды меңгеріп, оны әр салада қолдану педагогтің сауаттылығын арттыра отырып, кәсіби құзіреттілігін дамытады.

Шағын, қарапайым сайтты аз ғана уақыт ішінде құрастыру қалай жүзеге асады? Google браузері арқылы сайт құрастырудың негізгі кезеңдері әрине кез-келген маңызды істі бастап кету кімге де оңайға соқпайды. Кез – келген сайттың бірінші кезекте ішкі келбеті, қаңқасы болады. Ондай сайттың негізін құрайтын мәтін, графика, гиперсілтемелер т.б. өзінің қажетті жеріне орналастырып, сыртқы келбетін жасауға болады. Сайтты құрастырудың ең тиімді әдістерінің бірі қарапайым кестелерді қолдану, кестедегі ұяшықтарды пайдалану. Бағандар мен

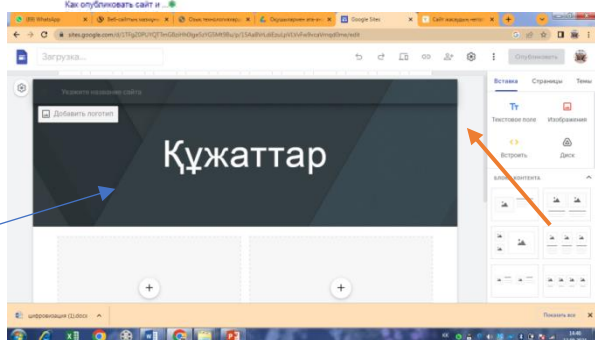
жолдарды парақтағы мәліметке сәйкесінше өзгерту үшін көптеген html –редакторларда барлық мүмкіндіктер қарастырылған.

Google браузері арқылы сайт құрастырудың алгоритмі:

1. Барлық материалдарды гугл дискке жинақтау.
2. Гугл браузерді қолданып, гугл сайттың арнайы сайтына кіру. <https://sites.google.com/>
3. Гугл дискке жинақталған материалдарды сайтқа жүктеу.

1. Жұмысты гугл дискте орындап, жинақтау.
2. Кез-келген браузерден гугл сайтқа <https://sites.google.com/> ену.

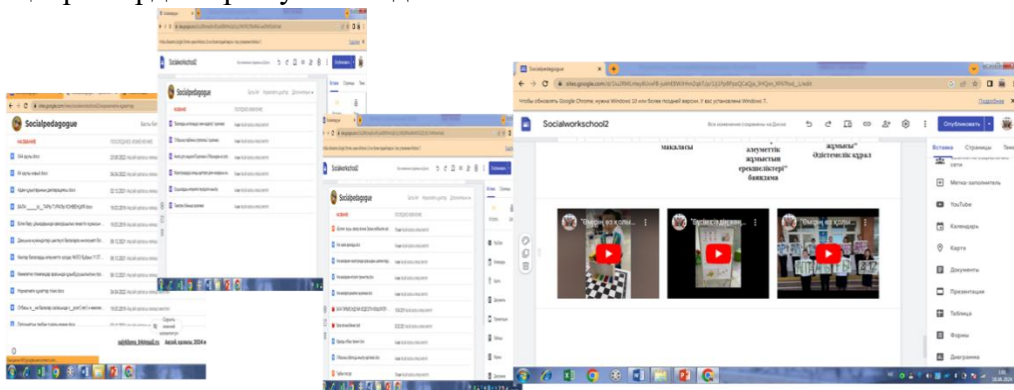

3. Сайттың бастапқы бетінің дизайнын әрлеу.

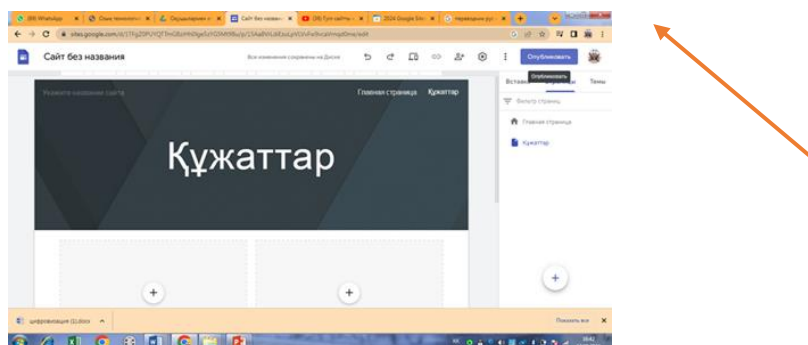
1. Жоғарыда орналсқан 1-ші ұяшықта сайттың атауы, тақырыбы орналасады. Әр түрлі графикалық редакторларды қолданып тақырыпты талғамыңызға сай әдемі, көрнекі түрде жазып, суреттерді орналастыруға болады.
2. Сайттың оң жақ бұрышындағы функцияларды пайдалана отырып, қажет контенттерді парақшаға

жүктеледі.

3. Web-сайттың жекелеген парақтарын қажетті ақпаратпен толықтыру. Ол үшін оң жақ бұрыштағы «Страница» бұрышы арқылы парақшалар орналастырып, оған қажетті ақпараттарды жүктеуге болады.

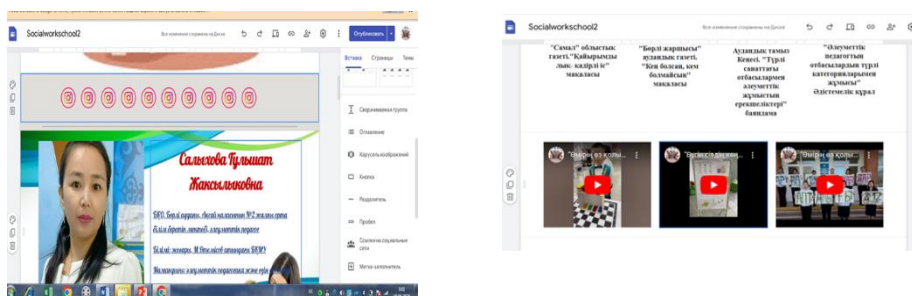
4. Соңғы қадам дайын сайтты интернет желісіне жариялау. Өйткені сайттағы мәліметтерге басқа қоданушылар қол жеткізуі керек.

Сайтқа жүктелетін контенттер:

- ✓ Әлеуметтік желілерге жарияланған материалдардың сілтемелері;
- ✓ Гугл формадағы сауалнамалармен, анкеталар т.б
- ✓ YouTubeканалындағы бейне роликтер;
- ✓ Word құжаттар;
- ✓ Суреттер, презентациялар және таблицалар т.б

Менің жеке сайтымның веб мекен-жайы: **Socialworkschool2**

Педагог өз қызметін жетік біліп қана қоймай, ақпаратты сауатты болуы шарт. Өйткені бұл қазіргі заман талабы. Әлеуметтік педагог жұмысында вебсайтты қолдану өз іс-тәжірибиенмен бөлісудің бірден бір жолы деп қарауға болады. Google Sites дәстүрлі веб-сайт құрастырушы емес. Бұл әріптестеріңізбен жобаларда жұмыс істеуге көмектесетін құрал. Айта кету керек, оны пайдалану өте оңай, нөлдік техникалық білімді қажет етеді және толығымен тегін. Өткізілген іс-шаралардың сценарийлерін, түрлі семинарлармен конференцияларда көрсетілген жұмыстарды, құжаттардың үлгілерін ғаламтөр кеңістігінежүктеп, іс-тәжірибе таратуға педагог мүмкіндік алады және цифрлық сауаттылығы артады.

Қолданылған ақпарат көздері:

1. <https://stud.kz/referat/show/57513>
2. https://www.youtube.com/watch?v=vm_PIKmD6kk

«Әлеуметтік педагогтің ата- аналарды педагогикалық қолдау қызметіндегі инновациялық технологиялар»

**Сагнаева Айжан Харасаевна,
Исатаева Замзагуль Сериковна,**
Орал қаласы №14 жалпы орта білім
Орал қаласы М.Мәметова атындағы
беретін мектебінің әлеуметтік педагогі
№27 мектеп-лицейінің әлеуметтік
педагогі

Аннотация

Қазіргі уақытта ата-аналарды педагогикалық қолдау орталығының жұмысын жандандыру бағытында әлеуметтік педагогтердің кәсіби құзыреттілігін дамыту шарттары қарастырылған. Сонымен қатар жаңа инновациялық технологияларды қолдау арқылы ата- ана мен бала арасындағы қарам-қатынасты нығайту бағытында жүргізілетін әдістемелер мен тәжірибеде қолдау турлы баяндалады.

Елімізде көптеген отбасы балаларды толыққанды тәрбиелеу мен дамыту, олардың әлауқатын қамтамасыз етуде көмекті қажет етіп отыр. Өкінішке қарай, зерттеулердің нәтижесі қоғамда отбасы институты әлсіреп, ғасырлар бойы қалыптасқан ұлтымызға сай отбасылық құндылықтар мен дәстүрлердің жоғалып бара жатқанын анықтады. Бала тәрбиесінде отбасының рөлі зор. Оқу-ағарту министрі Ғани Бейсембаевтың айтуынша, сапалы білімді, патриотизмді, нағыз маман болуды, үнемшілдік пен еңбекқорлықты қалыптастыруға оқушы – мұғалім – ата-ана бірлесе жұмыс атқаруы шарт екендігін айтқан болатын. Сол ретте 2023 жылдың 1 қыркүйегінен бастап мектептерде ата-аналарды педагогикалық қолдау сабақтары өз жұмысын жүзеге асыра бастады. Бұл бағытта әлеуметтік педагогтың атқаратын рөлі маңызға ие, себебі әлеуметтік осал топ отбасыларында тәрбиеленіп жатқан балаларды қоғамға тарту, дұрыс тәрбие беру мақсатында түрлі бағыттағы іс-шаралар өз нәтижесін беруде. Әлеуметтік педагогтың басты шарты – балалардың әлауқатын қамтамасыз етуге ата-аналардың педагогикалық мәдениетін, психологиялық және әлеуметтік құзыретін дамыту. Отбасы бала тәрбиесінің басты факторы ретінде өскелең ұрпаққа толыққанды өмір сүру жағдайларын қамтамасыз етуге арналған. Әр бала бақыт, махаббат пен түсіністік атмосферасында өсуі керек. Күрделі заманауи әлемде адамның өміршеңдігі әлауқаттың субъективті қабылдауына байланысты. Егер бала отбасында сүйіспеншілік пен қолдау көрмесе, онда ол эмоционалды күйзеліске ұшырайды, бұл агрессия, тежелу, қорқыныш, оқшаулану түрінде көрінеді. Зерттеушілердің пікірінше, бұл адам есейгенге дейін бірге жүреді.

Егер, керісінше, ата-аналар баласына сүйіспеншілік пен қолдау көрсетсе, онда ол эмоционалды жайлылық күйіне ие болып: сенімділік пен белсенділік; өзін-өзі бағалау мен бақылау; жетістікке ұмтылу сияқты құзіреттіліктерді меңгереді. Алайда көп отбасында бала мен сауатты қарым-қатынас жасауда көп қателіктер жіберіп отырады. Нәтижесінде бала ата-анадан алшақтап кетеді. Ата-ана бұл жағдайды қабылдай алмай, түрлі кикілжіңдер орын алып жатады. Әлеуметтік педагог ретінде отбасында болған мәселені шешуге бар күш жігерімізді салғанмен нәтиже жоқтың қасы. Сол себептен ата-аналарды педагогикалық қолдау сабақтарында заманауи цифрлық әдіс-тәсілдерді қолданып, ата-ана мен балаға бірігіп жасайтын шығармашылық жұмыстарды көрсету арқылы ата-анаға құндылықтарға негізделген сабақтар ұйымадастырудың нәтижесі зор.

Семинар барысында әлеуметтік педагогтармен 5 топтық жүйемен жұмыс ұйымдастырылады. Мақсаты: әлеуметтік педагогтардың ата-аналарды педагогикалық қолдау

орталығының қызметінде жаңа инновациялық технологияларды меңгерудің артықшылықтарын көрсету, тәжірибемен бөлісу.

1 топта авторлар өз іс-тәжірибесімен бөліседі. 2 топта инсайтмендер – қазіргі видео монтаждау заман талабы, интервью дайындау, видео жасаудың тәсілдерін үйренеді. Сарсұт қосымшасы арқылы жұмыс жасап, талдау жасайды. 3 топта пост дизайнерлер топтасып 3 түрлі тапсырма орындайды. 1 тапсырма «Jed i» платформасында постер құрастыру. Тақырыбы: «Отбасы құндылықтары сарқылмас қазына» әлеуметтік педагогтар тақырып төңірегінде қандай шаралар ұйымдас. 2 тапсырма «Google forms» платформасында сауалнама құрастырады «Мен қаншалықты жақсы ата-анамын» 3 сұрақ дайындау қорытынды шығару. 3 тапсырма «Пирамида» әдісімен жоба дайындау әлеуметтік педагогикалық жобалауды жүзеге асырады. 4 топта Сұрақ қоюшылар тобы тақырып төңірегінде авторлар мен пост дизайнерлерге сұрақ дайындайды. 5 топта Сарапшылар ұсыныс пен пікірлерін дайындайды, өз сараптамасын жасайды. Рефлексия «Padlet» қосымшасында жүргізіледі.

Әлеуметтік педагог қызметінде ата-аналарды педагогикалық қолдау қызметінде заманауи технологияларды еңгізу өте маңызды. Қазіргі заман талабы цифрлық сауаттылық деп қарасақ, оқушы мен ата-анаға педагогикалық-психологиялық қолдау көрсетудің түрлі деңгейлерін білу маңызды. Жаһандану заманында бала тәрбиесін маңызды құндылық ретінде қарап, түрлі мәселерлердің алдын-алуға болатындығына әбден көзіміз жетті. Сол себептен ата-аналардың қоғамда тұлға тәрбиелей алатындай құзыреттілігін арттыру біздің азаматтық міндетіміз деп есептеймін.

Қолданылған ақпарат көздері:

1. <https://moluch.ru/>
2. https://translated.turbopages.org/proxy_u/ru-kk.ru
3. <https://infolesson.kz/>

«Ерекше білім беруді қажет ететін оқушылармен жұмысты цифрландыру»

Умарова Аягөз,

Бөкей ордасы ауданы, Бөрлі ауылы М.Бегалиева атындағы жалпы орта білім беретін мектебінің әлеуметтік педагогі

Аннотация

Білім беруді дамыту саласындағы мемлекеттің басым міндеттерінің бірі әрбір балаға сапалы білім алуға тең қолжетімділікті қамтамасыз ету болып табылады. Бұл жағдайда балалардың құқықтары Қазақстан Республикасы Конституциясымен, «Білім туралы», «Бала құқықтары туралы» және т.б. Қазақстан Республикасының заңдарымен бекітілген. Балалар үшін арнайы жағдайлар жасауда оқу үдерісін психологиялық – педагогикалық сүйемелдеу маңызды рөл атқарады. Психологиялық – педагогикалық сүйемелдеу балаларды қиын уақытта қолдаудың ерекше түрі ретінде қарастырылады.

Қазіргі таңда инклюзивті білім берудің нормативтік – құқықтық, ұйымдастырушылық, ғылыми – әдістемелік дамуына көп көңіл бөлінуде. Инклюзивті білім беруде балаға деген педагогтік құзіреттілік оқыту мен тәрбие үрдісінде балаға қалай көмек беру жолдарын білу. Еліміздегі экологиялық тепе-теңдіктің бұзылуынан, қазіргі таңда туа біткен, тұқым қуалаған,

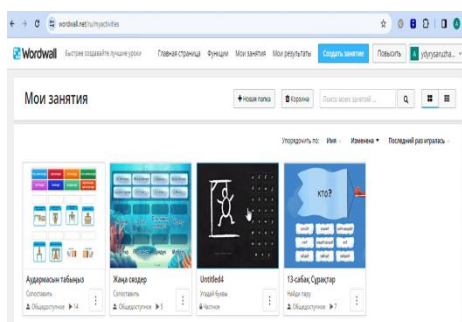
жүре пайда болған аурулар салдарынан қаршадай бастарынан қасірет дертке шалдыққан мүмкіндігі шектеулі балалар саны жылдан жылға артуда. Әрбір елде ерекше білімді қажет ететін балалар кездеседі, оларды тәрбиелеудің және білім берудің ерекше түрлерін қажет ететін жандар. Осындай балаларға арнай көмек көрсету қазіргі таңда біздің елде мәселелердің бірі.

Инклюзив – сөзі латын тілінен аударғанда «өзімді қосқанда» ал ағылшын тілінен аударғанда «араластырамын» деген мағынаны білдіреді. Инклюзивті білім берудің мақсаты: Даму мүмкіндігі шектеулі балаларды қалыпты балалармен бірге білім беру. Яғни адамның дініне, жынысына, шығу тегіне қарамастан тең құқылы жеке тұлға ретінде білім беру жүйесі болып табылады. Инклюзивті білім берудің – мүмкіндігі шектеулі балаларды оқытып үйретудің бір формасы.

Оқытудың жаңа педагогикалық технологиясы – оқытуды ізгілендіру, өзін – өзі дамытып, тәрбиелей білетін, заман ағымына ілесе алатын білікті, жан – жақты жеке тұлға қалыптастыруды мақсат етеді. Білім беру саласы қызметкерлерінің алдына қойылып отырған міндеттердің бірі – оқытудың әдіс – тәсілдерін үнемі жетілдіріп отыру және қазіргі заманғы педагогикалық технологияларды меңгеру. Жаңа технологиялардың бірі - «Wordwall» интерактивті тапсырма құру сервисін қолдану мүмкіндіктерін қарастырамын. Инновациялық технологиялардың ішіндегі wordwall интерактивті тапсырма құру сервисін тәжірибе жүзінде қолданып келемін, яғни wordwall сервисін сабақ үдерісінде тиімді пайдалану жолдарын көрсететін боламын.

Wordwall интерактивті тапсырма құру сервисін пайдалану үшін мынадай кезеңдерді қамтиды:

1. Wordwall.net тіркелу
2. Менің жұмыстарым бөліміне кіріп тапсырма түрлерін таңдау

Wordwall интерактивті тапсырма құру сервисін пайдалану оқушының оқуға мотивациясын арттырады және информатика пәнін оқу барысында мынадай мүмкіндіктерге қол жеткізеді:

- Оқу материалдарының мазмұнын көрнекілікті, түсінікті, қызықты етеді;
- Оқу материалдың суреттерін динамика түрінде көрсетуге (құбылыстарды әртүрлі жағынан және әртүрлі деңгейде);
- Оқушылармен жылдам және тиімді тестілеу өткізу;
- Оқушылар мен өзіндік жұмыстарды ұйымдастыру, анықтамалық материалмен жұмыс істеуге үйрету;
- Жеке тұлғалық және психологиялық ерекшеліктерін ескере отырып, оқушыға жайлы жағдай жасау;
- Ақпараттық мәдениеттің дамытуға бүгінгі ақпараттық, коммуникациялық құралдармен жұмыс істеу дағдыларын арттыру.

Дәстүрлі оқыту жүйесінен АКТ қолданған сабақтардың түпкі айырмашылығы бар. Бұл айырмашылық мұғалімнің рөлі өзгеруінде: ол білімнің негізгі бұлағы емес. Ол реттеуші, ұйымдастырушы, кеңес беруші. Бүгінгі электрондық оқулық виртуалды практика, интернет

арқылы орындалады. Осыған байланысты мұғалімнің міндеті осы оқу құралдарды оқыту материалдың мазмұнымен байланысты, психологиялық және жасерекшеліктеріне сәйкес, компьютермен жұмыс істеуге дағдысы бар оқушыларды анықтау, іріктеу. Осы міндеттерді сапалы, нәтижелі ету үшін мұғалім өзі интерактивті тақтамен, әртүрлі электронды оқулықтармен, және ғаламтор көзінде жұмыс істей білу керек.

Wordwall интерактивті тапсырма құру сервисін пайдалану сабақтың ұйымдастырушылық, қайталау, жаңа тақырыпты игеру, практикум, бекіту, қорытындылау, талдау кезеңдерінде, білім бақылауда кеңінен оқушының қызығушылығын, оқуға танымдық қасиетін оятуға. Объективті бағалауға, оқушының еркін сезінуге ақпараттық-коммуникациялық мәдениетінің деңгейі өсуіне жағдай жасалып, келешекте терең білім алуға көмегі зор.

Мектеп емтихандарына даярлау кезіндегі мұғалім үшін де, оқушы үшін де таптырмас құрал. Бүгінгі таңда мектеп пәндерін компьютер көмегімен оқыту нәтижелерін зерттеудегі ғылыми проблемаларды шешу ең басты орын алады. Бұған себеп оқыту процесінде туындайтын компьютерлендірудің педагогикалық — психологиялық жаңа проблемалары әлі толық шешілмегені. Және де еліміздегі көптеген мектептердің материалдық-техникалық базасының әлі де сын көтермейтіндігі. Қазіргі таңда көптеген ауыл мектептерінде компьютерлендіру жүргізілгенімен интернет желісі қосылмаған немесе электрондық құраладрмен, бағдарламалармен толықтай жабдықталмаған. Егер осы мәселелер оң шешімін тауып жатса информатика пәні сабақтарында АКТ қолданылған сабақтардың саны көбейіп, оқушылардың пәнге деген қызығушылығы артып, бұл өз кезегінде білім сапасының көтерілуіне әкелер еді деп ойлаймын.

Қорыта келгенде, ақпараттық технологияның тиімділігі – оқушылардың білім олқылықтарына үнемі зерттеу жасап, түзету жұмыстарын жүргізуге пайдасы бар екендігі анықталды.

Қазіргі заманның даму қарқыны мұғалімдер шығармашылығын жаңаша, ғылыми-зерттеу бағытында құруды талап етеді. Демек, компьютер оқушылар мен мұғалім жұмысын ұйымдастыруда кең мүмкіндіктерге ие, оқытудың әдістерін кеңінен әрі сапалы қолдануға мүмкіндік береді. Ендеше, ақпараттық технологияны сабақта қолдану оқушының іс-әрекетін, жұмысын түрлендіруге көмектеседі, зейінін белсендіреді, жеке тұлғаның шығармашылық мүмкіндіктерін жоғарылатады деуге болады. Ақпараттық технология арқылы жасалатын тест тапсырмалары уақытты, шығынды үнемдеуге көмектесе отырып оқушылардың өз білімін бағалауға үйретеді. Ең бастысы, оқушылардың өзіндік білім алуын қамтамасыз етіп, әр түрлі білім көздерінен негізгісін бөліп алу, тауып алу дағдыларын дамытады. Әрбір оқушының білім деңгейін талапқа сай көтеру үшін озық әдістемелік технологиялар қажет. Сол жаңа озық әдістемелік технологиялармен қаруланған, заман талабына сай оқытудың жаңа әдістерін, яғни ақпараттық-коммуникациялық технологияларды толық меңгерген педагог қана білім алушының сапалы білім алуына мүмкіндік жасайды.

Қолданылған ақпарат көздері:

Оқу – инновациялық технологиялар, №1 (47)2022, 20-21 бет

- <https://youtu.be/wrlYNXehJWg> сілтемесі

- <https://wordwall.net/ru>

«Баланың қауіпсіз ортасын құру бойынша әлеуметтік педагогтің практикалық және цифрлық құзыреті»

Алимбаева Назым Сериковна,

Бөрлі ауданы, Бөрлі №1 жалпы орта
білім беретін мектебінің әлеуметтік педагогі

Аннотация

Бала үшін қауіпсіз орта физикалық ғана емес, сонымен қатар психологиялық және цифрлық қауіпсіздікті де қамтиды. Қазіргі балалар интернет пен цифрлық технологияларды белсенді қолданады, бұл мұғалімдерден оларды ықтимал қауіптерден қорғау үшін жаңа құзыреттер мен дағдыларды меңгеруді талап етеді.

Әлеуметтік педагогтың практикалық құзыреттеріне балалармен және отбасылармен диагностикалық және түзету жұмыстарын жүргізу, сондай-ақ медиация және білім беру ортасындағы жанжалдарды шешу кіреді. Әлеуметтік педагогтың цифрлық құзыреттілігі қашықтықтан кеңес беру және цифрлық құжаттаманы жүргізу үшін заманауи технологияларды пайдалануды, сондай-ақ электрондық ресурстармен және білім беру платформаларымен жұмыс істеуді қамтиды.

Әлеуметтік педагогика қазіргі қоғамдағы балалардың әл-ауқаты мен қауіпсіздігін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады. Әлеуметтік педагогтер балалармен және олардың отбасыларымен жұмыс істейді, әртүрлі мәселелерді шешуге көмектеседі және олардың сәтті дамуына жағдай жасайды. Кибербуллинг, интернет-алайықтық және онлайн-тәуекелдердің басқа түрлерін қоса алғанда, әртүрлі қауіптер санының өсуі жағдайында әлеуметтік педагогтің рөлі ерекше маңызға ие болады.

Мақсаты мен міндеттері

Мақсаты - тыңдаушыларды бала үшін қауіпсіз орта құруға бағытталған әлеуметтік педагогтың негізгі практикалық және цифрлық құзыреттіліктерімен таныстыру. Баяндамада келесі міндеттер қарастырылады:

Балалармен және олардың отбасыларымен жұмыс істеу үшін қажетті әлеуметтік педагогтың негізгі практикалық құзыреттерін анықтау және талдау.

Интернеттегі балалардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін қолданылатын цифрлық технологиялар мен ресурстарды зерттеу.

Балаларды бақылау және қолдау үшін әлеуметтік педагогтар қолданатын әдістер мен құралдарды ұсыну.

Әлеуметтік педагогтың жұмысын цифрландыру білім беру мекемелерінде балалардың құқықтарын қорғауды қамтамасыз етуде шешуші рөл атқарады. Бұл балаларға және олардың отбасыларына, әсіресе қашықтықтан оқыту жағдайында кеңес беру қызметтері мен қолдаудың қолжетімділігін жақсартуға мүмкіндік береді. Цифрлық құралдар балалардың құқықтары бұзылған жағдайларға жедел ден қою, әрбір оқушының психологиялық және әлеуметтік әл-ауқатына тиімді мониторинг жүргізу мүмкіндігін қамтамасыз етеді, сондай-ақ әлеуметтік педагогтың әкімшілік пен ата-аналар алдындағы жұмысындағы ашықтық пен есептілікті күшейтеді. Осылайша, цифрландыру әлеуметтік педагог жұмысының тиімділігін арттырып қана қоймай, барлық балалар үшін қауіпсіз және қолдау көрсететін білім беру ортасын құруға ықпал етеді.

Қазіргі уақытта әлеуметтік педагогтің жұмысын цифрландыру жұмысы Ұлттық білім беру деректер қоры арқылы жүзеге асырылуда. Ұлттық білім беру деректер қоры бұдан әрі "ҰБДҚ" - бұл білім беру саласы бойынша алғашқы статистикалық деректер жинау және өңдеу.

Мысалы, 2023 жылдың 17 наурызына дейін әлеуметтік педагогтер Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 6 сәуірдегі № 130 бұйрығына сәйкес мектептің әлеуметтік паспортын және мектеп оқушылары туралы мәліметті қағаз не ПДФ форматты қалыптастырды. Ал ҚР Оқу-ағарту министрінің 17.03.2023 № 68 бұйрығына сәйкес әлеуметтік педагог мектептің әлеуметтік паспорты мн мектеп оқушылары туралы мәліметті ҰБДҚ жүзеге асырады. Ондағы негізгі мақсат, алдағы уақытта әлеуметтік қолдау шараларын (бір реттік тамақтандыру, балаларды тасымалдау, қаржылай көмек және қала сыртындағы лагерьге жолдама беру т.б.) жүзеге асыруды автоматтандыру. Бұл әлеуметтік педагогтің қызметін жеңілдетуді қамтамасыз етеді.

Әлеуметтік педагог қызметін цифрландыруда бірнеше платформалар бар. Оның ішінде, Google платформалары білім беру процесі мен әлеуметтік-педагогикалық қолдауды ұйымдастырудың қуатты құралдарын ұсына отырып, әлеуметтік педагогтың жұмысын цифрландыруда шешуші рөл атқарады.

Платформа	Функциясы	Әлеуметтік педагог үшін маңыздылығы
Google Classroom	Материалдарды, тапсырмаларды орналастыру, оқушылармен және ата-аналармен қарым-қатынас жасау үшін виртуалды кабинеттер құру.	Оқу үдерісін ұйымдастыру, оқушылармен және ата-аналармен өзара әрекеттесу, оқу іс-әрекетін бақылау және қолдау.
Google Drive	Қолдау жоспарлары мен есептерді қоса алғанда, құжаттарды сақтауға, бірлесіп жұмыс істеуге және ортақ пайдалануға арналған бұлттық жад.	Электрондық құжаттаманы жүргізу, оқушылармен және әріптестермен бірлесіп жұмыс істеу, әлемнің кез келген нүктесінен материалдарға қол жеткізу.
Google Meet	Онлайн-консультациялар, ата-аналармен кездесулер, оқыту сессиялары және жиналыстар үшін пайдаланылатын бейнеконференция қызметі.	Қашықтықтан кеңес беруді ұйымдастыру, ата-аналармен өзара әрекеттесу, білім беру іс-шараларын онлайн режимінде өткізу.
Google Forms	Оқушылар мен ата-аналардан кері байланыс жинау және бағдарламалар мен іс-шаралардың тиімділігін бағалау үшін сауалнамалар мен сауалнамалар жасау.	Кері байланысты жинау, тиімділікті бағалау жұмыстың нәтижелілігі, оқушылар мен ата-аналардың шешім қабылдау үдерістеріне қатысуы.
Google Calendar	Кездесулер кестесін, кеңес беру сессияларын, білім беру іс-шараларын ұйымдастыру, оқушылармен және ата-аналармен бөлісу.	Жұмысты жоспарлау және үйлестіру, уақытты ұйымдастыру, кестенің ашықтығы мен қолжетімділігін қамтамасыз ету.

Қазіргі білім беру контекстінде цифрландыру саласындағы әлеуметтік педагогтің білімі мен дағдыларын үнемі жаңартып отыру балаларды тиімді қолдауды қамтамасыз етуде шешуші рөл атқарады. Жылдам дамып келе жатқан технологиялар мамандардан интернеттегі қауіпсіздік, кибербуллинг және психологиялық әл – ауқат сияқты өзекті мәселелерді шешу үшін жаңа цифрлық құралдарды қолдануға икемділік пен дайындықты талап етеді. Цифрлық әлемдегі өзгерістерге үнемі білім беру және бейімделу әлеуметтік тәрбиешілерге қиындықтарға тиімді жауап беруге және олардың кәсіби қызметінің сапасын арттыруға мүмкіндік береді, бұл қазіргі білім беру процесінде әр баланы қолдау және қорғау үшін маңызды.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Абрамова, г. С. "Білім беру ортасының қауіпсіздік психологиясы". - Мәскеу: "Академия" Баспасы, 2018.
2. Кравцова, Е. Е. "Әлеуметтік педагогика: теория және практика". — Санкт-Петербург: Питер, 2021.
3. Зуева, Л. А. "Әлеуметтік педагогтың цифрлық сауаттылығы". - Екатеринбург: Орал университетінің баспасы, 2020.
4. Соколова, т. м. "Білім беру мекемелеріндегі педагогикалық қауіпсіздік: проблемалар мен шешімдер". - Қазан: "Том" Баспасы, 2019.
5. Иванова, Н. В. "Әлеуметтік педагогтың практикалық жұмысы: әдістер мен технологиялар". - Мәскеу: Ағарту, 2017.

Искусственный интеллект в оформлении презентации

Сисекенова Дидар Набидуллиевна

Западно-Казахстанская область,
Акжайыкский район,
КГУ СШ им «К. Байсыкова»
Педагог- логопед

О способности нейронных сетей анализировать большие массивы данных и извлекать из них самую важную и важную информацию для вашей презентации.

Стремительно развивающиеся технологии делают процесс создания презентаций более автоматизированным и интуитивным. Искусственный интеллект в оформлении презентаций стал революционным инструментом, облегчающим процесс подготовки и обработки слайдов. С помощью ИИ, пользователи могут легко создавать презентации без необходимости глубоких знаний в области дизайна. Алгоритмы искусственного интеллекта автоматически анализируют представленный контент, предлагая наилучшие варианты оформления, включая шаблоны, цветовые схемы и шрифты. Это значительно упрощает процесс создания презентаций, делая их более привлекательными и эффективными для достижения целей презентации.

Использование нейросетей для создания презентаций предлагает множество преимуществ: Автоматизация сбора и обработки информации

Нейросети способны анализировать огромные массивы данных и извлекать из них наиболее важную и релевантную информацию для вашей презентации. Это сокращает время, необходимое на подготовительный этап, и позволяет сосредоточиться на структурировании и подаче материала.

Персонализация контента

С помощью нейросетей можно адаптировать презентацию под конкретную аудиторию, учитывая ее предпочтения, интересы и уровень знаний. Это повышает вовлеченность и интерес зрителей, делая информацию более понятной и запоминающейся.

Оптимизация дизайна

Нейросети могут автоматически подбирать дизайн презентации, включая шаблоны, цветовые схемы и расположение элементов, исходя из контента и целей презентации. Это не

только экономит время, но и обеспечивает визуальную привлекательность и профессионализм конечного продукта.

Улучшение доступности

Использование нейросетей может сделать презентации более доступными для людей с ограниченными возможностями, например, путем автоматического добавления альтернативного текста к изображениям или оптимизации контента для экранных читалок.

Интерактивность и адаптивность

Нейросети могут внедрять элементы интерактивности в презентации, такие как адаптивные тесты, опросы или игры, которые изменяются в зависимости от реакции аудитории. Это делает презентацию более динамичной и увлекательной. Автоматический анализ обратной связи

После презентации нейросети могут анализировать обратную связь от аудитории, чтобы предложить улучшения или адаптации для будущих презентаций. Это помогает постоянно совершенствовать подход к созданию и подаче материалов.

V. ТЕХНИКАЛЫҚ ЖӘНЕ КӘСІПТІК БІЛІМ БЕРУ БӨЛІМІ

«STEM: ӘДЕБИЕТ ПЕН ТАРИХТЫ КІРІКТІРІП ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯСЫ

*Шарипова Динара Сайлауовна,
БҚО әкімдігі БҚО Білім басқармасы
«Ақжайық аграрлық техникалық колледжі» МКҚК
қазақ тілі мен әдебиеті пәні оқытушысы,
педагог-зерттеуші.*

Аннотация

Жұмыста білім беру практикасына STEM технологиясын енгізу негіздері қарастырылды. Технологияны білім беру процесіне енгізу тәсілі; технологияның артықшылықтары мен кемшіліктері ұсынылған. Қазіргі уақытта осы технологияны қолдануды қамтитын сабақтардың көптеген сәтті мысалдары бар, бірақ stem технологиясын қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарына енгізу негіздерін қарастыру жеткіліксіз. Бұл білім алушылардың дамуы үшін жағдай жасау және оқытудың тиімділігін арттыру үшін қажет.

Кілт сөздер: STEM/ STEAM технологиясы, қазақ әдебиеті, Қазақстан тарихы.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс қимыл кезеңі» атты Жолдауында цифрландыру барлық реформаның басты элементі екеніне маңыз берді. Бұл – сәнге айналған үрдіске ілесу емес, ұлттың бәсекеге қабілеттілігін арттырудың негізгі құралы, табысты болудың басты кілті. Соның ішінде білім беру, экономика, халыққа қызмет көрсету салаларын цифрландыруға қарқын беру түбегейлі өзгерістерге серпін бермек.

STEM-нің маңызы мен пайдасы. S-science T-technology E-engineering M-mathematics Бұл бағыт бір мезгілде ғылым, технология, инженерия және математиканы біріктіре отырып, академиялық бағытта дамыту дегенді білдіреді.

STEM білім беру жүйесі жастарды проблемаларды шешу және технологиялық шешімдер табу қабілеттерімен қамтамасыз етеді, бұл олардың кәсіби дамуына және қоғамның дамуына үлкен үлес қосады. STEM білім мектеп оқушылары мен студенттерді экономика жағдайында кәсіби қызметке сапалы дайындау үшін әмбебеп құралы ретінде қарастырылуы мүмкін.

STEM: гуманитарлық пәндерді оқытуда. Қазіргі білім беру процесінде мәдени және тарихи мұра туралы біртұтас түсінік қалыптастыру үшін әртүрлі пәндерді біріктіруге баса назар аударылады. Қазақ білімі контекстінде Қазақ әдебиеті мен Қазақстан тарихы сабақтарының интеграциясы елдің мәдени тамыры мен тарихи дамуын терең зерттеу мен түсінудің тиімді тәсілі болып табылады.

Интеграцияның мәні. Қазақ әдебиеті мен тарих сабақтарын біріктірудің бірнеше негізгі артықшылықтары бар. Түсінуді тереңдету: Осы пәндерді біріктіру студенттерге шығармалардың тарихи контекстін, сондай-ақ тарихи оқиғалардың әдебиет пен мәдениетке әсерін жақсы түсінуге мүмкіндік береді. Тұтас бейнені қалыптастыру. Әдебиет пен тарихты бірлесіп зерттеу Қазақстанның мәдени мұрасы туралы тұтас бейнені қалыптастыруға және сыни ойлауды дамытуға ықпал етеді.

Сыни ойлауды дамыту. Әдебиет призмасы арқылы тарихи оқиғаларды талдау аналитикалық қабілеттерді дамытуға көмектеседі.

Интеграцияның теориялық негіздері. Оқу пәндерінің интеграциясы әртүрлі салалардағы білімді біріктіру үшін жалпы тақырыптар мен міндеттерді пайдалануды қамтиды. Интеграцияның негізгі мақсаты-студенттер білімнің әртүрлі аспектілері арасындағы байланысты көре алатын тұтас білім беру тәжірибесін құру.

Тарихи-әдеби семинарларда оқушылар тарихи оқиғалар аясында әдеби шығармаларды талқылайтын семинарлар өткізу. Мысалы, отарлаудың қазақ әдебиетіне әсерін талқылау.

Пікірсайыс: Тарихи және әдеби аспектілерге қатысты тақырыптар бойынша пікірталас ұйымдастыру. Бұл дәлелді ойлау мен көпшілік алдында сөйлеу дағдыларын дамытуға ықпал етуі мүмкін.

9-11 сыныптарда интеграцияны практикалық қолдану Алтын Орда кезеңінің тарихы мен әдебиетін зерттеу

1. 9-сыныпта Алтын Орда кезеңіндегі қазақ жерлерінің тарихи дамуын қарастыруға және осы оқиғаларды сол кездегі әдеби шығармалармен салыстыруға болады. Қасым Аманжоловтың шығармаларын талдау: Қасым Аманжоловтың шығармашылығын зерделеу және оның Қазақстан Тәуелсіздігі қозғалысы сияқты тарихи оқиғаларды бейнелеуі оқушыларға тарих пен әдебиет арасындағы байланысты көруге мүмкіндік береді.

2. 10-сыныптағы интеграция мысалдары: Қазақ хандығын және ол туралы әдеби шығармаларды зерделеу: оқушылар Қазақ хандығының тарихын зерттей алады және осы дәуірді сипаттайтын, Абылай хан туралы шығармалар сияқты шығармаларды оқи алады. Кеңестік кезең және Қазақ әдебиеті: Кеңестік кезеңдегі Қазақстан тарихын зерттеу және осы уақыттағы әдеби шығармалармен, мысалы, Оралхан Бөкей шығармаларымен салыстыру.

11 сыныптағы интеграция мысалдары: Декоммунизация және посткеңестік әдебиет

STEM білімінің артықшылықтары: Пәндер бойынша емес, тақырыптар бойынша интеграцияланған оқыту. Нақты өмірде ғылыми-техникалық білімді қолдану. Сыни ойлау және проблемаларды шешу дағдыларын дамыту. Өз күшіне деген сенімділікті қалыптастыру. Белсенді қарым-қатынас және топтық жұмыс. Техникалық пәндерге қызығушылықты дамыту. Жобаларға креативті және инновациялық тәсілдер. Ерте кәсіптік бағдарлау. Балаларды өмірдің технологиялық инновацияларына дайындау.

STEM білім берудің басты мақсаты - дәстүрлі білімге тән практикалық міндеттерді шешуден алшақтықты еңсеру және оқушыларға түсінікті оқу пәндері арасында байланыс орнату.

Нені үйрету және үйрену керек: - сыни тұрғыдан ойлау - өзіне жауапкершілік алу және шешім қабылдауға - интерактивті модельдер жасау - өз өнімдеріңізді жасауға - жобалық мәдениетті меңгеру - өз тәжірибеңізге сүйенуге

Халқымыздың ойшыл перзенті Шәкәрім Құдайбердіұлының «Құбылған әлем жарысы – ақылды жанның табысы» деген ұлағатты сөзі бар. Әлемде технология көз ілеспес жылдамдықпен күн сайын жаңарып, даму үстінде. Келешекте елдің байлығы, даму көрсеткіші, халықтың әл-ауқаты жерасты байлықтарының көлеміне қарай емес, заманауи технологияны қаншалықты игергеніне, онымен жұмыс істеу әдетінің қалыптасуына байланысты болмақ. Бұл тұрғыда уақыт талабы мен заман ағымына бейімделген мамандардың бәсі басым болатыны белгілі.

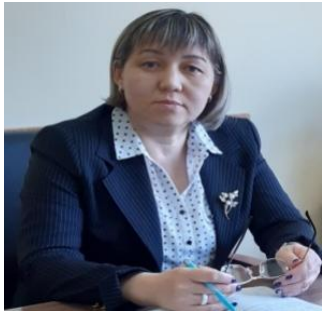
Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Гетманская Е.В. Литературное образование в контексте steam-подхода (по материалам западных исследований) // Литература в школе. 2020. №6. С.64-76.

2. Раджерс Э. Инновация туралы түсінік. /Қазақстан мектебі, №4, 2011.«Әлеуметтік әріптестік жағдайында техникалық және кәсіптік білім беру»

3. Алиса Галлахер, Ками Тордарсон. "Дизайн-мышление для руководителей школ: Пять ролей и образов мышления, которые вдохновляют на позитивные изменения" / ASCD, 2018

«БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫН ЦИФРЛАНДЫРУ – ҚАЗІРГІ ЗАМАН ТАЛАБЫ».

*Масалимова Райгуль Сахыпкалиевна,
Орал политехникалық колледжі
директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары.*

Аннотация

Мақалада колледж жағдайында білім беру процесін цифрландыру жұмысын жүзеге асыру жолдары қарастырылған. Цифрлық технологияларды енгізу міндеттеріне талдау жасалып және оның білім берудің мүмкіндіктері қарастырылған. Цифрлық құралдарды білім беру процесінде қолдану – заман талабы. Цифрлық сауаттылық – бұл адам өмірінің барлық салаларында цифрлық технологияларды сенімді, тиімді қолдануға дайындығы және қабілеті. Цифрлық білім беру ресурстарын пайдалану оқу процесінің тиімділігін арттыру үшін түбегейлі жаңа мүмкіндіктер береді.

Бүгін мен сіздермен үлкен маңызға ие және жедел шешілуі қажет тақырыпты талқылауға қуаныштымын: «Цифрландыру - Бүгінгі білім берудегі жаңа тренд», нақтырақ айтқанда, цифрлық технологиялардың кәсіптік білім беру саласындағы трансформативті әсерін қарастыру. 2024 жылы Қазақстанның білім беру жүйесі елеулі өзгерістерге ұшырауда, бұл өзгерістер цифрлық интеграцияға бағытталған ұлттық бастамалармен қамтамасыз етілуде. Бұл трансформация тек білім беру әдістерін өзгертіп қана қоймай, сонымен қатар біздің студенттерімізді қарқынды өзгеріп жатқан еңбек нарығына дайындауға септігін тигізуде. Қазақстанның білім беру жүйесі соңғы жылдары реформалар мен модернизацияның алдыңғы қатарында болды. Білім берудің маңызды рөлін мойындай отырып, мемлекет цифрлық технологияларды білім беру жүйесіне интеграциялау мақсатында бірқатар стратегиялық бастамаларды іске асырды. «Цифрлық Қазақстан» бағдарламасы осы реформалардың негізгі бағыты болып табылады.

«Цифрлық Қазақстан» бағдарламасы 2018 жылы енгізіліп, 2024 жылға дейін белсенді түрде жүзеге асырылып келеді және еліміздің түрлі салаларын, соның ішінде білім беру саласын модернизациялауға бағытталған кешенді стратегияны білдіреді.

Бағдарламаның негізгі мақсаттары мыналар:

- Цифрлық инфрақұрылымды жақсарту:

Барлық білім беру мекемелерінде, оның ішінде мектептерде, колледждерде және университеттерде технологиялық негізді құру.

- E-Learning және Цифрлық Ресурстар:

Білім беру қолжетімділігін және сапасын арттыру үшін цифрлық оқу платформалары мен ресурстарды дамыту және кеңейту. Цифрлық білім беру ресурстарының танымалдығы артып келеді. Бұл таңқаларлық емес, өйткені электронды тасымалдағыштардың қағаз көздерінен артықшылығы айқын. Электрондық материалмен жұмыс қарапайым және ыңғайлы. Цифрлық білім беру ресурстарын құру студенттер үшін оқу үдерісін жеңілдету үшін қажет.

- Дағдыларды Дамыту:

Мұғалімдер мен студенттерді технологиялық ортада табысты жұмыс істеу үшін қажетті цифрлық дағдылармен қамтамасыз ету.

Цифрлық білім берудегі жетістіктер

2024 жылға қарай Қазақстанның білім беру жүйесінде цифрлық технологияларды интеграциялау бойынша бірнеше маңызды жетістіктерге қол жеткізілді:

- Цифрлық сыныптардың кеңеюі:

Орал политехникалық колледжінде барлық 25 теориялық оқыту кабинеттері және 2 зертханалық шеберханалары цифрлық құралдармен толықтай жабдықталған. Бұл кабинеттер интерактивті тақталар, жоғары жылдамдықты интернет байланысы және цифрлық проекторлармен жабдықталған, бұл оқу ортасын қызықты әрі интерактивті етеді.

- Платформаларының өсуі:

Онлайн-платформалар дәстүрлі әдіс-тәсілдерге қарағанда көрнекі, қызығушылықты оятатын, білім алушыларға әртүрлі тапсырмаларды орындау кезінде таптырмас көмекші құрал болатын ресурстар.

Оларға **Goformative.com**, **Triventy.com..** **Liveworksheets**, **Classroomscreen**, **Flippity** **Coreapp.ai**, **LearningApps.org**, **Google Earth**, **Genial.ly**, **Quizlet.com**, **Geacron.com**, **Quizizz.com** және тағы басқалары жатады.

Goformative.com -осы веб-қызметтің көмегімен оқытушы студенттердің жұмысын онлайн режимінде бақылауға және оларға кері байланыс беруге мүмкіндік беретін оқу материалдарын жасайды. Дайын оқу материалын оқытушы студенттерге арнайы сілтеме немесе код арқылы ұсынады. Студенттер тапсырмаларды орындай бастағанда, оқытушы әр студенттің үлгерімін экранда көреді. Қосымшасы білім алушылардың лингвистикалық құзыреттілігін дамытуға ықпал ететін қосымша. Ең алдымен, Go Formative-бұл әр түрлі жастағы студенттердің шағын және үлкен топтарымен жұмыс істейтін оқытушы үшін жасалған тегін веб-қосымша. Бұл ресурс кез-келген оқу ақпаратын және оған тапсырмаларды орналастыруды, содан кейін студенттерді нақты уақыт режимінде бағалауды қамтиды. Go Formative-бұл оқытушылар сабақтың мазмұнына әртүрлі мазмұнды қоса алатын платформа: суреттер, мәтіндер, виртуалды тақта, Youtube-тен алынған бейнелер, суреттер. Айта кету керек, ресурсты жаңадан бастағандар үшін көмекші бар – онлайн-тьютор, ол платформада аккаунт құрудан және оқу материалын орналастырудан бастап, жетілдірілген құралдар мен қосымша функцияларды құруға дейінгі барлық қадамдық нұсқаулықтарды көрсетеді, бірақ олар үшін төлеуге тура келеді. Студенттер үшін де бұл платформа тегін, оқытушының сыныбына тіркелу екі қадаммен жүзеге асырылады: есептік жазбаны құру және оқытушының сілтемесі бойынша сыныпты таңдау. <http://goformative.com/>.

Triventy.com- ойындар мен викториналардың тегін дизайнері. Оқытушы оның көмегімен компьютерде тест немесе викторина жасай алады. Студенттер сұрақтарға мобильді құрылғылардан немесе ноутбуктерден жауап бере алады.

Triventy - Kahoot пен Quizizz қосымшаларына ұқсас, бірақ олардың арасындағы айырмашылық-викторинаны өңдеуге қол жеткізуге болады. Бұл дегеніміз, студенттердің өздері белгілі бір оқу тақырыбы бойынша викторина жасай алады.

Triventy қосымшасына тіркелу үшін: <https://triventy.cet.ac.il/>.

Liveworksheets- бұл веб-қызмет docx, pdf, jpg және png форматтарында жасалған жұмыс материалдарын өзін-өзі тексеру үшін интерактивті материалға айналдыруға мүмкіндік береді. Сіз бірнеше жұмыс түрлерін қамтитын жұмыс парақтарын жасай аласыз. Мысалы, мәтін енгізу үшін мәтін өрістерін қосу, дұрыс жауапты таңдау және т.б. сонымен қатар, салыстыру, дұрыс жауапты тарту, тыңдау тапсырмалары және т.б. қызмет түрлерін атқара аласыздар. <https://www.liveworksheets.com/about/teacher>.

Classroomscreen- әр оқытушыға қол жетімді тақта. Тіркелудің қажеті жоқ. Classroomscreen компьютердің жұмыс үстеліне ұқсайды. Экранның төменгі жағында орналасқан, кез-келген уақытта сыныпта қолдануға болатын құралдары бар белгішелер. Мысалы, QR коды, сурет, мәтін, бағдаршам, таймер, маркер тақтасы және т.б. құрыл-жабдықтарын қолдануға болады. <https://classroomscreen.com/> сілтемесі арқылы қосымшаға кіреміз.

Flippity – интерфейсінің көмегімен сіз оқуға арналған түрлі интерактивті жаттығулар жасай аласыз. Айта кету керек, Flippity функционалдығы бірнеше танымал веб-қызметтердің мүмкіндіктеріне ұқсайды: LearningApps, Quizlet, Jeopardy. Қызмет ақысыз, тіркелу қажет емес, кейбір жаттығуларды басып шығаруға болады, жаттығулардың әрқайсысы үшін барлық қажетті

нұсқаулар мен демонстрациялар берілген. Flippity қосымшасына кіру үшін: <https://www.flippity.net/> Random арқылы топқа біріктіруге болады.

Оқыту үрдісінде цифрлық платформаларды қолдану сабақ мазмұнын ақпараттық коммуникациялық технологиялардың жаңа мультимедиялық мүмкіндіктерімен толықтыруға, білім алушылардың назарын аса маңызды оқу тақырыптарына аударуға, қажет болған жағдайда студенттердің назарын зерделенген көріністердің ерекшеліктеріне шоғырландыруға, оны көрнекі түрде көрсетуге, сабақтың мазмұнын қоғамда болып жатқан өзгерістермен, өмірлік тәжірибелермен, пәнге деген қызығушылықтарымен және т. б. құбылыстармен байланыстыруын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

- Оқытушыларды оқыту бағдарламалары:

«Цифрлық Мұғалім» бастамасы оқытушыларды цифрлық құралдарды тиімді қолдануға қажетті дағдылармен қамтамасыз ету үшін маңызды рөл атқарады. Бұл бағдарлама кәсіби даму семинарларын, онлайн курстарды және практикалық оқу сессияларын қамтиды, бұл оқытушылардың цифрлық сауаттылығын және педагогикалық стратегияларын жақсартуға бағытталған. «Цифрлік» тұжырымдамасын тек ғылыми конференцияларда ғана емес, күнделікті өмірде де жиі кездесетін болдық. Кейбір адамдар әлі күнге дейін цифрлау үрдісінің артықшылықтары мен кемшіліктері туралы пікірталастарда. Цифрландыру процесті және өндіріс кезеңдерін толық автоматтандыруды, өнімнің дизайнынан бастап, оны түпкілікті тұтынушыға жеткізумен аяқтауды, сондай-ақ кейіннен өнімге техникалық қызмет көрсетуді білдіреді.

Цифрландырудың кәсіптік білім берудегі рөлі.

Қазақстанда кәсіптік білім беру заманауи экономика қажеттіліктеріне жауап беретін білікті жұмыс күшін даярлауда маңызды рөл атқарады. Цифрлық технологияларды кәсіптік білім беру бағдарламаларына интеграциялау бірнеше себептер бойынша қажет:

- Оқу нәтижелерінің жақсаруы:

Цифрлық технологиялар оқу тәжірибелерін жаңартудың инновациялық жолдарын ұсынады. Виртуалды симуляциялар мен интерактивті бағдарламалар студенттерге нақты әлемнің жағдайларын имитациялайтын басқарылатын ортада дағдыларды жаттықтыруға мүмкіндік береді. Бұл тәсіл тек түсінікті жақсартып қана қоймай, студенттердің қызығушылығын және мотивациясын арттырады.

- Қолжетімділік пен икемділіктің артуы:

Цифрлық платформалар икемді оқу мүмкіндіктерін ұсынады, студенттерге оқу материалдарына кез келген уақытта және кез келген жерден қол жеткізуге мүмкіндік береді. Бұл кәсіптік білім беру үшін әсіресе пайдалы, өйткені практикалық оқу цифрлық модульдермен және ресурстармен толықтырылуы мүмкін, бұл толыққанды оқу тәжірибесін қамтамасыз етеді.

Қазіргі іс-шаралар мен болашақ бағыттар.

Болашақта кәсіптік білім беру саласындағы цифрлық технологиялардың даму бағыты бірнеше негізгі бастамалармен анықталады:

- Бағдарламаларды Жаңарту:

Кәсіптік оқу бағдарламаларын цифрлық дағдылар мен технологияларды енгізу үшін жаңарту жұмыстары жүргізілуде. Бұл бағдарламаларда өнеркәсіптік бағдарламалық құралдар, цифрлық симуляциялар және онлайн ресурстарды интеграциялау жоспарланған.

- Инфрақұрылымға Инвестиция:

Кәсіптік білім беру мекемелерінде цифрлық инфрақұрылымды жаңарту үшін үнемі инвестициялар қажет. Бұл интернет байланысын жақсарту, заманауи компьютерлік жабдықтар мен цифрлық оқу платформаларына қол жеткізуді қамтиды.

- Өнеркәсіппен Ынтымақтастық:

Кәсіптік білім беру бағдарламаларын қазіргі технологиялық трендтер мен еңбек нарығының талаптарымен сәйкестендіру үшін өнеркәсіп серіктестерімен ынтымақтастықты нығайту. Бірлескен жобалар мен өндірістік тәжірибелер студенттерге практикалық тәжірибе мен соңғы технологияларға қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Қорытындылай келе, Қазақстанның білім беру жүйесіндегі цифрлық трансформация, әсіресе кәсіптік білім беру саласында, модернизациялау және білім беру нәтижелерін жақсарту жолындағы маңызды қадам болып табылады. Цифрлық технологияларды қабылдау арқылы біз студенттерімізді болашаққа жақсы дайындай аламыз, олардың тез өзгеретін әлемде табысты болу үшін қажетті дағдылар мен білімдермен қамтамасыз етеміз.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. «Ақпараттық Қазақстан – 2020» Мемлекеттік бағдарламасы. 2013 URL: https://egov.kz/cms/kk/articles/gp_inf_kaz_2020.
2. «Цифрландыру, ғылым және инновациялар есебінен технологиялық серпіліс» ұлттық жобасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 12 қазандағы № 727 қаулысы. URL: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P2100000727>.
3. «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы 12 желтоқсандағы № 827 қаулысы. URL: <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P1700000827>.

ТЕХНИКАЛЫҚ ЖӘНЕ КӘСІПТІК БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЗАМАНАУИ ТРЕНДТЕР

*Турешова Гульмира Жангельдиевна,
Батыс Қазақстан индустриалды колледжі
директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары*

Аннотация

Баяндамада жасанды интеллекттің (ЖИ) білім беру саласындағы келешегі мен қолданылуы қарастырылады. ЖИ технологиялары оқытуды жекешелендіру, білім беру үдерістерінің тиімділігін арттыру және білімге қолжетімділікті кеңейту үшін жаңа мүмкіндіктер ашады.

ЖИ-ді білім беру жүйелеріне педагогикалық, этикалық және технологиялық факторларды ескере отырып, интеграциялаудың қажеттілігі атап көрсетіледі. Есептің қорытынды бөлігі ЖИ-дің білім берудегі даму перспективаларына және болашақ ұрпақтарды қалыптастырудағы рөліне арналған.

Тренд дегеніміз не?

Тренд ("трэнд"деп оқылады, ағылш. trend - тренд) - негізгі бірқатар тенденциялардың уақыт бойынша өзгеру процесі (Ақпарат көзі: Еркін энциклопедиясы). Білім беру жүйесіндегі трендтер – оның өзгерісіндегі тенденциялар.

Заманауи трендтер туралы айтқанда өзгеріске себеп болған сәттер, фактілерге баса мән берген жөн, сонымен қатар өзгеріс бағытын зерттеп зерделеген дұрыс.

Сән немесе экономикадағы трендтер бар екені бізге аян.

Трендсіз өмір сүруге бола ма? Трендті сән бе, білім беруде, экономикада пайдалануды оқып үйренбей-ақ өмір сүруге бола ма? Бір қарағанда болатын сияқты көрінеді. Бәлкім, көпшілігі солай жасайтын да шығар.

Бірақ: - сәндегі трендтерге мән бермей, біз сәннен қана қалып қоймаймыз, ескі тұрғыдан ойлайтын адамға айналамыз; бұл біздің еңсемізді түсіріп, көңілсіз еткенімен қоймай, өзімізге деген бағалауды түсіреді. - экономикадағы трендтерге назар аудармай, біз өз қаржымызды ақылмен жұмсап, түрлі тәуекелдерге барып, үлкен шығынға ұшырап, «кедей» және «ауру» атанамыз. - білім және ғылым саласындағы трендтерге мән бермей, жан-жақты қалыс қаламыз.

Бұл тұрғыда пікірталас тоқтамайды. Трендтер спортта, сәнде, экономикада және білім беруде қолданыста бар. Білім берудегі трендтер – бұл білім берудің өзгеру процестері. Соңғы он жыл бойында білім беру жүйесінде педагогикалық инновацияларды және компьютерлік әдістемені оқыту оқудың нәтижелері мен оның сапасын жақсарту мақсатында белсенді түрде енгізіліп келеді.

Техникалық және кәсіптік білімге қатысты заманауи трендтерді салаға енгізуде – колледждер алдындағы маңызды миссия болмақ. Мамандардың пікіріне сүйенсек, өнеркәсіпті дамытудағы жаһандық трендтер қазіргі күні негізгі жеті бағытқа ойысып отыр. Оның алғашқы екеуі – цифрландыру базасындағы технологиялық даму мен экономикалық күш-қуаттың Азия елдеріне қарай ауысуы. Өмірдің түрлі саласын цифрландыру елімізде 3D принтер, бұлтты сервис, Big data, 5G жиілігі, кванттық сервис және тағы басқа жүйелерде көрініс тауып отыр. Ғалымдар 2030 жылға қарай жер бетінде виртуалды фабрикалар көбейіп, жасанды интеллект кез келген өндірісте басты орынға шығатынын болжап отыр. Бұл көптен Қазақстан да қалмауы керек. Оның үстіне кейінгі уақытта дамыған елдер өздерінің үлкен зауыт-фабрикаларын біздің мемлекеттің аумағында тұрғызуға көңіл бөліп отырғаны тағы бар. Оларға жергілікті жерден жаңа технологияның тілін меңгерген жас мамандар қажет болады.

Педагог мамандардың басты мақсаты – заманға сай сапалы білім берумен қатар, жұмыс берушілердің талаптарына сай кадр даярлау.

Заманауи технологияны жетік меңгерген мұғалімдер ғана сапалы оқытуды ұсына алады. Жаңа сандық құралдар мен платформалар үздіксіз пайда болуы педагогтарды соңғы жаңалықтардан хабардар болуды міндеттейді. Сандық құралдарды оқу үдерісіне кіріктіру оқуды қызықтырақ және қолжетімді етуге көмектеседі. Сандық құралдар кез келген уақытта және кез келген жерден материалдарға қол жеткізуді қамтамасыз ете отырып, оқу процесін икемді түрде ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

Жалпы білім беру саласындағы заманауи

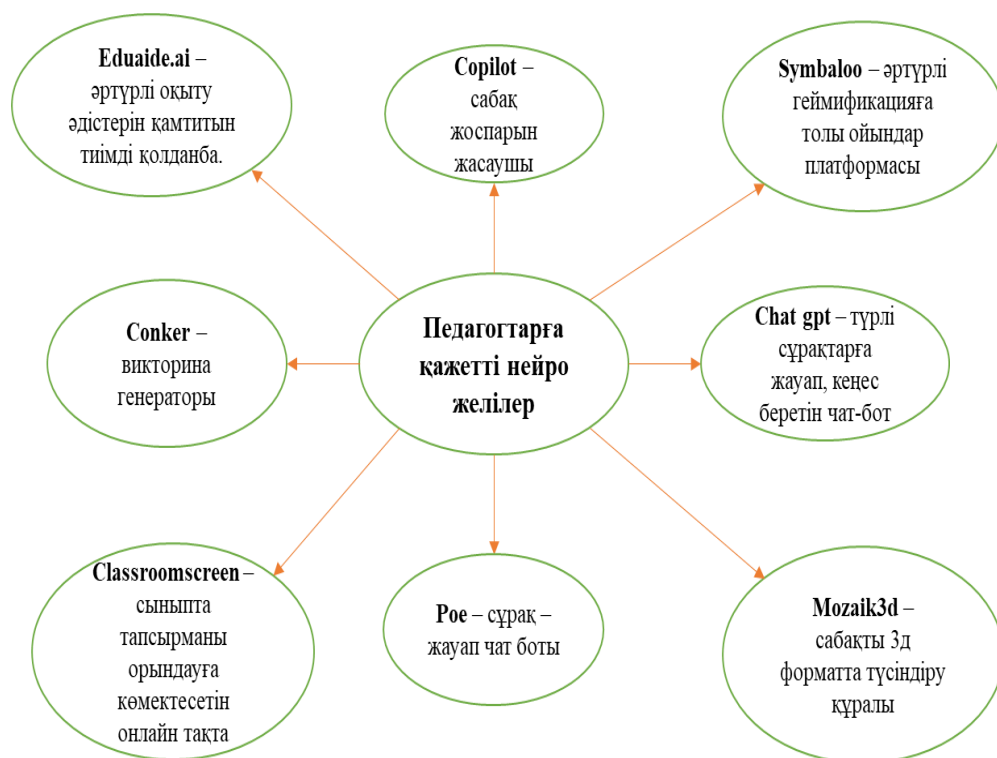
Білім беру контекстіндегі жасанды интеллект оқыту тәжірибесінің әртүрлі қырларын жақсарту үшін жетілдірілген есептеу алгоритмдері мен машиналық оқыту әдістерін қолдануды білдіреді. Білім берудегі ЖИ интеллектуалды мінез-құлықты қайталауға немесе имитациялауға ұмтылады, бұл жүйелерге деректерді талдауға, оқушылардың жеке қажеттіліктеріне бейімделуге және жекелендірілген және тиімді оқу тәжірибесін жеткізуге мүмкіндік береді. Ол әкімшілік тапсырмаларды автоматтандыруға, жекелендірілген кері байланысты қамтамасыз етуге және оқу мазмұнын оңтайландыруға, сайып келгенде, жалпы білім беру нәтижелерін жақсартуға бағытталған интеллектуалды білім беру платформаларын, құралдарын және жүйелерін әзірлеуді және енгізуді қамтиды. Білім берудегі ЖИ интеграциясы неғұрлым бейімді, тартымды және тиімді оқу орталарына ұмтылумен негізделеді.

Білім берудегі жасанды интеллект интеграциясы дәстүрлі оқыту мен оқу әдістерін түбегейлі өзгерте отырып, көптеген артықшылықтар береді. Олардың негізгі артықшылықтар 1-кестеде көрсетілген:

Кесте 1. Білім берудегі ЖИ-дің артықшылықтары

Жекелендірілген оқыту:	Жасанды интеллект оқушылардың жеке жетістіктеріне, оқу стильдері мен қалауларына негізделген білім беру мазмұнын бейімдейтін, бейімделген оқыту платформаларын құруға мүмкіндік береді, бұл жекелендірілген және тиімді оқытуды жеңілдетеді.
Тиімді әкімшілік тапсырмалар:	Баға қою және жоспарлау сияқты әкімшілік тапсырмаларды автоматтандыру тәрбиешілерге интерактивті оқытуға, оқу бағдарламаларын әзірлеуге және оқушылардың белсенділігін арттыруға көбірек көңіл бөлуге, жалпы тиімділікті арттыруға мүмкіндік береді.
24/7 қол жетімділік:	ЖИ – пен жұмыс істейтін білім беру платформалары дәстүрлі уақыт пен географиялық кедергілерді бұзып, әртүрлі оқу стильдеріне бейімделе отырып, кез келген уақытта, кез келген жерде оқу ресурстарына қол жеткізуді қамтамасыз етеді.
Жаһандық білім беру мүмкіндіктері:	Жасанды интеллект бүкіл әлемдегі студенттер мен оқытушыларды байланыстырып, инклюзивті және әртүрлі білім беру тәжірибесін жеңілдету арқылы жаһандық ынтымақтастық пен оқуды ілгерілетеді.
Үздіксіз жетілдіру:	ЖИ жүйелері пайдаланушылардың өзара әрекеттесуі мен кері байланыс негізінде үнемі кемшіліктерді үйренеді және бейімделеді, бұл білім беру мазмұны мен әдістерінің студенттер мен мұғалімдердің өзгеретін қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін дамуын қамтамасыз етеді.

Жасанды интеллект арқылы жетілдірілген білім беру платформалары оқыту мен оқудың ландшафтын өзгертуде үлкен рөл атқарды. Бұл платформалар білім беру процесінде өзгерістер жасайтын бірқатар артықшылықтарды қамтамасыз ету үшін жасанды интеллект технологияларын пайдаланады (1-сурет):

1 – сурет. Оқыту платформалары және ЖИ түрлері

Бұл платформалар мен жасанды интеллект түрлері педагогтардың жұмысын жеңілдетеді. Сонымен қатар осы бағдарламаларды пайдалана отырып, сабақтарды оқушылардың

қажеттіліктеріне сай бейімдей алады, оқу ортасын оңтайландыра алады, сабақты жоспарлаудың тиімділігі мен сапасын арттырады. Бұл платформалар оқушыларды қызықтыру үшін әртүрлі оқыту әдістерін, ресурстарды, бағалауды және саралауды қамтитын тиімді қолданбалар.

Жасанды интеллект пен білім беру платформаларының динамикалық өзара әрекеттесуін түсіну педагогтар, әкімшілер және саясаткерлер үшін дамып келе жатқан edtech ландшафтында зерттеу үшін өте маңызды. Бұл платформалар білім берудегі бұрыннан келе жатқан мәселелердің инновациялық шешімдерін ұсына отырып, оқытуда үлкен өзгеріс жасау мүмкіндігіне ие.

Жоғарыда көрсетілген платформалар мен жасанды интеллект түрлерінен бөлек тағы да біршама қолданбаларды ұсынамыз:

- Curipod – интерактивті материалдар жасаушы.
- Media.io – медиафайлдарды жақсартуға арналған құрал.
- Hilink – сабақ жоспарын жасау генераторы.
- Decktopus– презентация жасайтын нейрожелі.
- Whimsical – ақыл-ой карталары.
- Nearpod – 3д бейнелері жиынтық платформа.
- MagicSchool.ai –контент генератор.
- Phet – физика сабағында қолданылатын платформа.
- AllLessonPlan.com – сабақ жоспарын жасаушы.
- Canva – көптеген дизайнға ие презентация жасаушы.
- Learn.Genetics – дайын материал видеосабақтар.
- Educaplay – интерактивті тапсырмалар орындауға арналған қолданба.

Бұл платформалар мен жасанды интеллект түрлері қазіргі уақытта кең қолданысқа ие. Осы қолданбаларды білу заманауи мұғалім келбетін қалыптастырады. Себебі қазіргі уақыт технология заманы, технология дамыған заманда оқушыларға сабақты жай ғана түсіндіріп қоя салу жеткіліксіз. Қазіргі мұғалімдерде цифрлық трансформация болу керек. Білім берудегі цифрлық трансформация мұғалімдердің оқыту әдістемесі мен студенттердің оқу тәжірибесін жақсарту үшін технологияны қалай пайдалануындағы парадигманың өзгеруін білдіреді. Мұғалімдер цифрлық құралдар мен технологияларды оқыту тәжірибесіне, соның ішінде интерактивті тақталарды, білім беру бағдарламалық қамтамасыз етуді және онлайн ынтымақтастық платформаларын біріктіру процесінен өтуде. Цифрлық трансформация дәстүрлі оқыту әдістерінен анағұрлым серпінді және интерактивті педагогикалық тәсілдерге көшуді жеңілдетеді. Мұғалімдер жаңа технологиялар мен инновациялық оқыту әдістерінен қалыс қалмау үшін үнемі өзін-өзі жетілдіріп отырады. Цифрлық трансформация мұғалімдер мен студенттер арасындағы ынтымақтастықты жеңілдетеді. Педагогтар цифрлық трансформациядан өтіп жатқандықтан, мақсат цифрлық дәуірде оқушылар үшін тартымды және тиімді оқу тәжірибесін жасау үшін цифрлық құралдардың күшін пайдалана алатын технологиялық тұрғыдан сауатты және бейімделгіш педагогикалық жұмыс күшін құру қажет.

Қорытынды

Үнемі дамып келе жатқан білім беру саласында жасанды интеллект пен цифрлық трансформацияның тоғысуы мұғалімдер мен студенттердің рөлдерін өзгерте отырып, жаңа мүмкіндіктер дәуірін бастайды. Жекелендірілген оқытудан тиімді әкімшілік процестерге дейін жасанды интеллектартықшылықтары оның трансформациялық әлеуетін көрсетеді. Жасанды интеллектпен байытылған білім беру платформалары интерактивті, бейімді және жаһандық оқытудың динамикалық орталықтарына айналды.

Дегенмен, бұл жол қиындықсыз емес. Этикалық ойлар, мұғалімдерді жан-жақты оқыту қажеттілігін қарауды талап етеді. Оқытудағы цифрлық трансформация келешегі зор болғанымен, мұғалімдерден үздіксіз білім алуды, бейімделуді және инклюзивті және әділ білім беру ортасын құруға ұмтылуды талап етеді.

Қорытындылай келе, жасанды интеллект пен мұғалімдер арасындағы синергия географиялық шекаралардан асып, жекелендірілген, бейімделген оқыту тәжірибесін беру арқылы білім беруде өзгеріс жасау мүмкіндігіне ие. Білім беру ландшафтын цифрлық түрлендіру жолы ынтымақтастықты, мәселелерді мұқият қарастыруды және қарқынды дамып келе жатқан жаһандық қоғамда табысқа жетуге дайындалған студенттер ұрпағын тәрбиелеуге берік міндеттемені талап етеді. Адам тәжірибесі мен технологиялық инновацияның үйлесімі ХХІ ғасырда білімнің толық әлеуетін ашудың кілті болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Сарсенбаева Н.Ф., Мырзахметова Б.Ш., Адылбекова Э.Т. Цифровизация образования в Республике Казахстан // Мир педагогики и психологии: международный научно-практический журнал. – 2021. – №01 (54).
2. Мошқалов А.Қ. Білім беру жүйесіне ақпараттық-коммуникациялық технологияларды енгізудің теориялық-практикалық негіздері // Ғылыми-педагогикалық басылым «Ұлт тағылымы». – 2012. – №2. – С. 262-267.
3. [<https://edunews.kz/importantnews/1503-cifrandyru-bgng-blm-berudeg-zhaa-negzg-bayt.html>]

«ОҚУ ҮРДІСІНДЕ ЦИФРЛЫҚ РЕСУРСТАРДЫ ЕНГІЗУ МҮМКІНДІКТЕРІ».

Кенжегалиева Салтанат Максатовна
Ж.Досмұхамедов атындағы жоғары педагогикалық колледжі директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары

Аннотация

Жаңаша әдіс-тәсілдерді сабақта қолдану барысында оқушының оқуға қызығушылығы артады, іскерлік дағдысы, ойлау белсенділігі, тапқырлығы, өзіне деген сенімі қалыптасады, пікір таластыра білуді, ойын жүйелі түрде жеткізуді үйренеді. Инновация білім деңгейінің көтерілуіне жағдай туғызады. Оқушының жеке қасиеттерін ашу арқылы тәрбиелей отырып, танымдық күшін қалыптастыру және оқушының шығармашылық қабілетін дамытуда әр түрлі бизнес-ойын түрлері, топтастыру, сәйкестендіру, толықтыру стратегиялары, онлайн басқатырғыш, сергіту жаттығулары, электронды оқулықтар кеңінен қолданылады.

Қазіргі таңда әлеуметтік жағынан қорғанған адам – ол технология ауысуына және нарық талабына сай терең білімді, әрі жан-жақты адам. Қазіргі білім жүйесінің ерекшелігі – тек біліммен қаруландырып қана қоймай, өздігінен білім алуды дамыта отырып, үздіксіз өз бетінше өрлеуіне қажеттілік тудыру. Білім беру саласында инновациялық үрдісті жүзеге асыру мұғалімдерден өз мінез – құлықтарын, ұстанымдарын, мүмкіндіктерін түрлендіруді талап етеді. Инновациялық іс – әрекет адамдардың шығармашылық жемісті қызметінің бір түрі және оған мотивациялық, креативтік, технологиялық, шартты компоненттер жатады. Сонымен қоса мотивациялық компонент педагогтардың педагогикалық жаңалықтарға деген сұранысын, ол жаңалықтарды қабылдау дәрежесін көрсететін кәсіби шығармашылық бағыттарының мазмұнын анықтайды. Қазақстанда ең алғаш «Инновация» ұғымына қазақ тілінде анықтама

берген ғалым Немеребай Нұрахметов. Ол «Инновация, инновациялық үрдіс деп отырғанымыз — білім беру мекемелерінің жаңалықтарды жасау, меңгеру, қолдану және таратуға байланысты бір бөлек қызметі» деген анықтаманы ұсынды.

Инновация – педагогикалық процеске оқыту мен тәрбиенің жаңа тұжырымдамаларын, оқу жоспарларын және бағдарламаларын, түрлерін, әдістерін, құралдарын енгізіп, мақсатқа жету. Инновациялық процессіз оқу орнының дамуы мүмкін емес. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңда оқыту формасын, әдістерін, технологияларын таңдауда көп нұсқалық қағидасы бекітілген, білім мекемелерінің педагогтарына өзіне оңтайлы нұсқаны тиімділігіне қарай пайдалану оқытушыдан үлкен шеберлікті талап етеді. Оқу орындарындағы білім сапасын арттыру үшін: Сабақта интерактивті әдістерді қолдану; Әр студенттің психологиялық ерекшеліктерін ескеру, Міндетті деңгейдегі білімді қалыптастыра отырып, мүмкіндік деңгейлерін ашу; Инновациялық технологияларды сынау арқылы тиімділігін арттыру, оқу орны жағдайына бейімдеу; Заман талабына сай технологияларды қолдану ауқымы, түрлері өзгеріп отырады. Бірақ ең басты технологияларды тиімді, жүйелі қолдану керек.

Инновациялық технология нәтижелері:

1. Түрлі әдістерді пайдалану сабақтың нақты мәнін терең ашуға көмектеседі.
2. Студенттердің барлығын сабаққа қатыстыруға мүмкіндік туады.
3. Олардың әрқайсысының деңгейін анықтай алуға болады.
4. Студенттердің көбін бағалауға мүмкіндік бар.
5. Студенттерді ізденіске баулып, өз бетімен жұмыс істеуге үйретеді
6. Студенттердің қабілеттері, ұйымшылдығы, шығармашылық белсенділігі артады.
7. Жеке тұлғалық сипатын дамытуға, шығармашылығын шыңдауда, өзіне деген кәсіби сенімін қалыптастырады.

Қазіргі таңда оқу үдерісіне «жаппай» енгізіліп жатқан инновациялық технологиялар баршылық. Әрине, инновация көкейкесті мәселелердің тоғысында пайда болып, оқу үдерісіндегі әдістемелерге жаңаша тұрғыдан қарап, оны үздіксіз жаңғыртуға бағытталады. Сонымен бірге оқытудың интерактивті әдіс-тәсілдері өте көп. Педагогикалық ғалым мен озық тәжірибенің бүгінгі даму деңгейінде белгілі болған оқыту әдіс-тәсілдерінің бәрін де еркін игеріп, әрбір нақтылы жағдайларға орай ең тиімдісін таңдап алу және олардың бірнешеуінің жиынтығын түрлендіре тиімді, үйлесімді әрі шығармашылықпен қолдану - сабақтың сәтті өтуінің кепілі. Менің ойымша, сабақты сәтті ұйымдастырудың бірнеше алғы шарттары бар.

Олар:

- Сабақтың тақырыбына сай сабақ жоспарын жасау. Сабақ жоспары нақтылы жүзеге асатындай етіп жасалынуы қажет. Дұрыс құрылмаған сабақ жоспары жақсы нәтиже бермейді.
- Тақырыпқа сай сабақ түрін, оның әдіс-тәсілдерін түрлендіріп отыру;
- Қосымша материалдарды тақырыпқа сай шығармашылықпен іріктеп ала білу;
- Дидактикалық, техникалық құралдарды, электрондық оқулықтарды мақсатқа сай, оқушы сезіміне әсер ететіндей тұрғыда пайдалану;
- Сабақта алдыңғы қатарлы озық іс-тәжірибелермен жаңа технологияларды пайдалану.

Бұл орайда инновациялық технологияларды пән бойынша қандай тарауға, қай тақырыпқа пайдалану тиімді болатынына зерттеу салыстырып жүргізіп отыру қажет. Сонымен бірге оқушының бастапқы білім деңгейін, жаңа технологияны пайдалану барысында қаншалықты білім алып шыққанын, не үйренгенін айқындап, диагностикалап отыру да артық болмайды. Өйткені мұғалім тарапынан білімі мен іскерлігі тексерілмеген оқушылар біртіндеп үлгермеушілер қатарына қосылады. Бұл өз кезегінде сабақтың сәтті өтуіне зиянын тигізбей қоймайды.

Жаңа инновациялық әдістерді пайдаланудың әдістері неде?

- 1) Қазіргі уақыт жаңалық пен инновация уақыты. Күнделікті өмірде жаңа білім мен жаңалықтармен кездесеміз. Бұған оқыту үрдісі де сәйкес болу керек.

2) Жаңалықты пайдалану оқушының ойлау қабілетін жаңалыққа икемдеп, алдын ала болжам жасауға үйретеді.

3) Инновациялық әдістер бұл белсенді оқыту әдістері. Ақпаратты белсенді түрде сіңірген оқушы жадында өздері айтқанның 80% сақталса, өздері істегеннің 90% қалады. Жаңа ақпараттық технологияның негізгі ерекшелігі - бұл оқушыларға өз бетімен немесе бірлескен түрде шығармашылық жұмыспен шұғылдануға, ізденуге, өз жұмысының нәтижесін көріп, өз өзіне сын көзбен қарауына және жеткен жетістігінен ләззат алуға мүмкіндік береді.

Ол үшін мұғалім өткізетін сабағының түрін дұрыс таңдай білуі қажет. Сабақты сәтті ұйымдастырудағы басты мақсат - оқушының сабаққа деген қызығушылығын арттырып, бүгінгі заман талабына сай білім беру.

Сабақтың сәтті өтуі:

1. Мұғалімнің біліміне, іскерлігіне, тәжірибесіне;
2. Сабақ материалына;
3. Топтың типіне;
4. Мұғалім мен оқушының көңіл –күйіне де байланысты.

Баланың оқуға деген ынтасы қазіргі кезде төмендеп бара жатырғаны мұғалімдерге мәлім. Қандай болмасын мұғалім осы мәселемен күнделікті кездеседі. Көпжылдық еңбек нәтижесінде көріп жүргеніміздей оқушылардың оқуы сонымен білім сапасы оқу барысында оқушының өзі сабаққа тікелей қатысуы, сабақ барысында тек мұғалімнің айтқанын ғана жазып, сызып қоймай өз бетінше білім алуға жағдай жасалғанда ғана оқушы білімге өзі ұмтылатыны және алған білімін одан әрі дамытуға қызығатыны анық. Сабақ барысында оқудың белсенді әрекет әдістерін қолданудың нәтижелілігін осыдан көруге болады. Балаға күштеп білім беруден гөрі, Баланың білімге деген құштарлығын ояту ең маңызды мақсат. Орыс педагогы К.Д. Ушинский айтқан. Қазіргі оқу үрдісінде оң нәтиже көрсетіп жүрген әдістердің бірі – топқа бөліп шығармашылық тапсырма беру. Шығармашылық тапсырмаларды орындауда топ оқушыларын топтарға бөліп тапсырмаларды беремін, осындай бөлу оқушылардың қабілетін арттырады және мұғалім мен оқушы арасындағы қарым-қатынасты нығайта түседі.

Топпен жұмыс барысында топтың әр оқушысы берілген тапсырмаларды орындау барысында өз үлесін қосуға тырысады және оқушылардың интеллектуалды қабілеттері айқындалады. Бұндай топтарға бөлгенде жеке оқушының қабілетін еске ұстаған жөн. Бір топқа шығармашылығы жоғары, сын тұрғасынан ойлайтын оқушыларды, ал келесі топқа ойлауы дұрыс, бірақ сенімсіздіктері басымырақ оқушылар, үшінші топ алгоритмдік деңгейлі оқушыларды бөлемін. Химия, физика, математика пәндері дәлдікті, нақтылықты, ғылымилықты талап ететін пән. Баланың оқуға деген ынтасы қазіргі кезде төмендеп бара жатырғаны мұғалімдерге мәлім. Қандай болмасын мұғалім осы мәселемен күнделікті кездеседі. Жаңа заманауи технологиялар даму заманында мұғалімнің күнделікті сабақта компьютер, интерактивті тақта қолдануы сабақ кезеңі тиімді пайдалануға мүмкіндік береді. Жарыс түрінде өткізілгендіктен әр оқушы тапсырманы тезірек, әрі дұрыс орындауға тырысады. Оқушы өз тобы үшін жаны ашып, қайтсе де жеңіске жетуге ұмтылады. Мұндай сабақ барысында белсенділігін жоғарлатумен қатар білімге, пәнге қызығушылығын арттыратыны сөзсіз. Қазіргі заманның даму қарқыны мұғалімдер шығармашылығын жаңаша, ғылыми-зерттеу бағытында құруды талап етеді. Сондықтан, ХХІ ғасыр - информатика ғасыры, яғни ақпараттандыру технологиясы дамыған заманда мемлекетіміздің болашағы - жас ұрпаққа заман талабына сай білім беріп, жан-жақты дамуына ықпал ету мұғалімнен шығармашылық ізденісті, үлкен сұранысты талап етеді.

Жаңаша әдіс-тәсілдерді сабақта қолдану барысында көрсеткен нәтиже: оқушының оқуға қызығушылығы артады, іскерлік дағдысы, ойлау белсенділігі, тапқырлығы, өзіне деген сенімі қалыптасады, пікір таластыра білуді, ойын жүйелі түрде жеткізуді үйренеді. Инновация білім деңгейінің көтерілуіне жағдай туғызады. Оқушының жеке қасиеттерін ашу арқылы тәрбиелей отырып, танымдық күшін қалыптастыру және оқушының шығармашылық қабілетін

дамытуда әр түрлі бизнес-ойын түрлері, топтастыру, сәйкестендіру, толықтыру стратегиялары, онлайн басқатырғыш, сергіту жаттығулары, электронды оқулықтар кеңінен қолданылады.

Сонымен бірге сабақтағы кері байланыстың да берері көп. Кері байланыс оқушының оқыту үрдісі қалай өткені және қандай нәтижеге қол жеткізгендігі туралы ой-пікірін тыңдауға негізделеді. Кері байланыс сабақтың соңында ғана емес, сабақ барысында оқушылардың өз бетімен орындайтын тапсырмаларының соңында жүргізіліп отыруы керек. Рефлексия мақсаты-еске түсіру, өзінің сабақ бойындағы іс-әрекетіне баға беру, талдау және мәселелердің шешу жолдарын іздестіру. Мұғалім оқушының кез келген кері байланыс парағын оқи отырып, жұмысының сәтсіз шыққан тұсын және сәтті шыққан қадамын, ендігі іс-әрекетін қалай жақсартуға болатынын алдын-ала біледі. «Армансыз адам қанатсыз құспен тең» демекші, менің ұстаз ретінде де арманым еліміздің әрбір азаматы терең білімді, интеллектуалды, заманауи техникаларды еркін меңгере алатын, әрқайсысы еліміздің дамуына өз үлесін қоса алатын болса деймін. Ол үшін оларға білім беретін ұстаздар өз пәнін жетік меңгерген, теория мен практиканы оқушылар бойына сіңіре алатын шығармашыл, ізденімпаз, ең бастысы еңбекқор болуы қажет. Сондықтан, өз шәкірттеріме білімді одан әрі жетілдіре отырып беру, талантты да талапты оқушылар оқытып тәрбиелеу – негізгі мақсатым.

Қорыта келгенде, жаңа инновациялық педагогикалық технологияның негізгі, басты міндеттері мынадай:

- әрбір білім алушының білім алу, даму, басқа да іс-әрекеттерін мақсатты түрде ұйымдастыра білу;
- білім мен білігіне сай келетін бағдар таңдап алатындай дәрежеде тәрбиелеу;
- өз бетінше жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру, дамыту;
- аналитикалық ойлау қабілетін дамыту.

Осы инновациялық технологияларды мүмкіндігімізше өз пәнімізде қолдансақ болашақ маман иесі сапалы білім және тәрбие алатынына сенімдімін. Инновациялық технология – білім сапасын арттыру кепілі.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ШЕБЕРЛІК. Ж. А. ЖҮСПОВА Алматы, 2011
2. Асыллов Ұ., Нұсқабайұлы Ж. Әдеп. Инабаттылық дәрістері Алматы, 1998
3. Берікұлы Н. Педагогика. Оқу құралы. – 2004
4. Синица И. Е. Педагогтық әдеп және ұстаздық шеберлік. Алматы, Мектеп, 1997
5. Сейталиев Қ. Педагогиканың жалпы негіздері. – Ақтөбе, 2004. –Б. -188-211.

БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУДА ЦИФРЛЫҚ РЕСУРСТАРДЫ ПАЙДАЛАНУ

*Уразалиева Аида Асановна
БҚО әкімдігі білім басқармасының
М.Ықсанов атындағы Жәнібек колледжі,
директордың оқу ісі жөніндегі орынбасары*

Аннотация

Қазіргі заман ақпараттық технологиялардың қарқынды дамуымен сипатталады, ол адам қызметінің барлық салаларына айтарлықтай әсер етеді. Білім беру әлеуметтік өмірдің негізгі бағыттарының бірі бола отырып, цифрлық трансформациялардың ықпалынан тыс қалмайды. Заманауи білім беру үдерісінде студенттер мен мұғалімдерге оқу мен дамудың бірегей мүмкіндіктерін ұсынатын цифрлық білім беру ресурстарын қарқынды түрде пайдалану байқалады.

Осы саладағы зерттеулер цифрлық білім беру ресурстарын пайдаланудың ағымдағы жай-күйі туралы түсінік беріп қана қоймайды, сонымен қатар педагогтар мен білім беру әкімшілері үшін практикалық ұсыныстар әзірлеуге көмектеседі. Технологияның ұдайы дамуы мен оның білім беруге ықпалын ескере отырып, бұл тақырып оқу үдерісінің сапасын арттыруға көмектесетін маңызды зерттеу саласы болып табылады.

Сандық білім беру ресурстарының анықтамасы

Цифрлық білім беру ресурстары (ЦББР) – заманауи ақпараттық технологияларды пайдалана отырып жасалған және оқыту мен білім беруге арналған әртүрлі материалдар, құралдар мен платформалар. Бұл ресурстарға оқу материалдарының сандық нұсқалары, интерактивті білім беру бағдарламалары, онлайн курстар, мультимедиялық презентациялар, веб-сайттар, электронды оқулықтар, әртүрлі білім беру қосымшалары мен бағдарламалары кіреді.

Сандық білім беру ресурстарының негізгі сипаттамалары мыналарды қамтиды:

1. Интерактивтілік: ЦББР жиі студенттерге оқу материалымен өзара әрекеттесу мүмкіндігін береді. Бұл тапсырмаларды, тестілеуді, кері байланысты және өзара әрекеттесудің басқа түрлерін қамтуы мүмкін.

2. Мультимедиа: Сандық ресурстар суреттер, аудио, бейне және интерактивті модельдеу сияқты әртүрлі мультимедиялық элементтермен байытылған, бұл оқуды көрнекі және тартымды етеді.

3. Қолжетімділік: Элементтік оқу орындарына Интернет арқылы қол жеткізуге болады, бұл студенттерге тиісті жабдық пен интернет қосылымы болған жағдайда кез келген жерде және кез келген уақытта білім алуға мүмкіндік береді.

4. Оқытуды даралау: Көптеген сандық білім беру ресурстары мазмұнды оқушылардың жеке қажеттіліктеріне бейімдеу мүмкіндігін береді, бұл оқытудың тиімдірек болуына ықпал етеді.

5. Техникалық өзара әрекеттесу: ЦББР әртүрлі технологиялық платформалармен және бағдарламалармен біріктіріліп, икемді және үйлесімді білім беру тәжірибесін қамтамасыз ете алады.

Цифрлық білім беру ресурстары білім беру үдерісі үшін жаңа мүмкіндіктер ашатын және студенттер мен мұғалімдердің білім беру тәжірибесін байытатын заманауи білім беру тәжірибесінің маңызды элементіне айналды.

Оқытудағы цифрлық білім беру ресурстарының рөлі

Цифрлық білім беру ресурстары (ЦББР) білім беру үдерісін жақсартуға елеулі үлес қоса отырып, заманауи оқытуда шешуші рөл атқарады. Оқытудағы цифрлық білім беру ресурстарының рөлінің негізгі аспектілері:

Қол жетімділікті арттыру: Цифрлық ресурстар білім беруді қолжетімді етеді. Олар әртүрлі аймақтар мен әлеуметтік топтардағы студенттерге географиялық және әлеуметтік кедергілерді азайта отырып, оқуға қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Оқытуды даралау: ЦББР мазмұнды студенттердің жеке қажеттіліктеріне бейімдеу мүмкіндігін береді. Бұл әрбір оқушының білім деңгейін, оқу қарқынын және оқу стилін ескере отырып, жекелендірілген білім беру бағдарламаларын жасауға мүмкіндік береді.

Интерактивтілік және белсенділік: Сандық ресурстар интерактивті және тартымды сабақтарды құруға мүмкіндік береді. Мультимедиялық элементтер, визуализациялар және ойын элементтері оқуды қызықтырақ және тиімді етеді.

XXI ғасыр дағдыларын дамыту: Білім беруде цифрлық технологияларды пайдалану цифрлық сауаттылық, сыни ойлау, коммуникативті дағдылар және ынтымақтастық сияқты заманауи әлемде маңызды дағдыларды дамытуға ықпал етеді.

Жаһандық білім: Сандық білім беру ресурстары студенттерге дүние жүзіндегі әртүрлі көздерден ақпарат алуға мүмкіндік береді. Ол студенттердің ой-өрісін кеңейту және әртүрлі

саладағы сарапшылардан білім алу мүмкіндігін беру арқылы жаһандық білім беруге ықпал етеді.

Білімді тиімді басқару: Сандық білім беру ресурстары білімді басқаруды және сақтауды жеңілдетеді. Электрондық оқулықтар, онлайн деректер базалары және бұлтты платформалар ақпаратты қол жетімді және оңай жаңартылады.

Мұғалімдердің кәсіби дамуын қолдау: сандық ресурстар да мұғалімдердің кәсіби дамуын қолдауда рөл атқарады. ЦББР пайдалана отырып, жаңа технологиялар мен оқыту әдістеріне оқыту мұғалімдерге олардың біліктілігі мен оқыту тиімділігін арттыруға көмектеседі.

Цифрлық білім беру ресурстары заманауи оқытудың ажырамас бөлігіне айналды, оқу процесін байытады және студенттер мен мұғалімдердің әртүрлі қажеттіліктерін қолдайды.

Оқу процесіндегі цифрлық технологиялар

Қазіргі білім беру саласы өткен 10 жылдыққа қарағанда әлде қайда өзгерген. Себебі қазіргі білім беру саласында цифрлық технологиялар жоғары орын алуда. Осы орайды мен ұсынатын мұғалім білу керек цифрлық технологиялар тізімі төменде:

1 – сурет. Цифрлық технологиялар

Осы цифрлық технологиялар қазіргі білім беруде үлкен өзгерістер жасап жатыр. Осы өзгерістерге Жасанды интеллект өз септігін тигізуде. Жасанды интеллект білім беруде маңызды рөл атқарады, оқытуды жекелендіруге, оқу процесінің бейімделуін жақсартуға және білім беру ресурстарын басқаруды оңтайландыруға жаңа мүмкіндіктер береді. Білім берудегі жасанды интеллекттің негізгі қолдануларының кейбірі:

Жекелеген оқыту:

Бейімделетін оқыту жүйелері: ЖИ жекелендірілген тапсырмалар мен материалдарды беру арқылы оқушылардың жеке қажеттіліктеріне бейімделе алатын білім беру платформаларын жасау үшін қолданылады.

Жеке үлгерімді өлшеу: ЖИ оқушылардың жеке үлгерімін бағалауға, олардың күшті және әлсіз жақтарын анықтауға және сәйкес білім беру ресурстарын ұсынуға көмектеседі.

Автоматтандырылған бағалау және кері байланыс:

Эссе және сынақ ұпайлары: ЖИ эсселер мен сынақтарды талдап, бағалай алады, бағалау процесін автоматтандырады және жылдам кері байланысты қамтамасыз етеді.

Жекеленген кері байланыс: ЖИ жүйелері студенттерге олардың жұмысы туралы жекелендірілген кері байланысты қамтамасыз ете алады, нақты қателерді көрсетіп, жақсарту жолдарын ұсына алады.

Білім беруде чат боттарын пайдалану:

Онлайн анықтама және кеңес беру: ЖИ технологиясын пайдаланатын чат-боттар сұрақтарға жауап беру және тақырып туралы ақпарат беру арқылы студенттерге қолдау және кеңес бере алады.

Оқу ойындары мен симуляциялар:

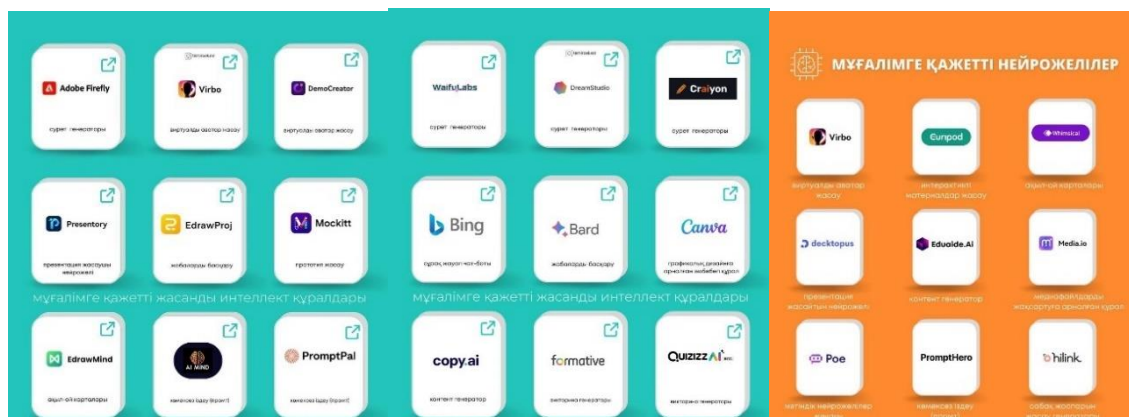
Ойынға негізделген оқыту: ЖИ-пен жұмыс істейтін ойындар мен модельдеу тереңірек түсінуге ықпал ететін интерактивті және тартымды оқу орталарын жасайды.

Жеке мансапты жоспарлау:

Кәсіптік бағдар беру бойынша ұсыныстар: ЖИ студенттерге олардың қызығушылықтары мен қабілеттерін талдау негізінде курстық және мансаптық ұсыныстар бере алады.

Оқыту сапасын арттыру, білім беруді қолжетімді ету және оқушылардың жеке қажеттіліктерін қолдау үшін білім беруде жасанды интеллектті пайдалану насихатталуда.

Келесі ретте мен осы салады, яғни білім беру саласындағы жасанды интеллект құралдарын ұсынамын:

1– сурет. Мұғалімге қажетті нейро желілер

САНДЫҚ БІЛІМ БЕРУ РЕСУРСТАРЫН ТИІМДІ ПАЙДАЛАНУ БОЙЫНША ҰСЫНЫСТАР

Мұғалімдерді цифрлық технологияларды қолдануға үйрету

Қазіргі білім беру жағдайында мұғалімдерді цифрлық технологияларды пайдалануға үйретудің маңызы артып келеді. Мұғалімдерге цифрлық технологияларды қолдануды үйретуде мына негізгі аспектілерді қосуға болады:

Қажеттіліктер мен дайындық деңгейін анықтау:

Мұғалімдердің цифрлық дайындығының ағымдағы деңгейін анықтау үшін сауалнамалар немесе сауалнамалар жүргізу.

Мұғалімдердің оқу тәжірибесінде цифрлық технологияларды қолданудан күтулері мен қажеттіліктерін талдау.

Негізгі цифрлық құралдарға шолу:

Компьютермен және интернетпен жұмыс істеу негіздеріне нұсқау.

Негізгі бағдарламалық құралдарды (офистік қосымшалар, электрондық кестелер және т.б.) пайдалануға үйрету.

Технологияларды білім беру үдерісіне интеграциялау:

Мұғалімдерді оқу үдерісінің әртүрлі кезеңдерінде (жоспарлау, сабақ өткізу, бағалау) цифрлық технологияларды енгізуге үйрету.

Білім беру тәжірибесіне цифрлық ресурстарды сәтті интеграциялау мысалдарын көрсету.

Онлайн тренингтер мен вебинарлар:

Мұғалімдер үшін интерактивті түрде білім алып, сұрақтар қоя алатын онлайн тренингтер мен вебинарлар ұйымдастыру.

Виртуалды сабақтарды өткізуге арналған платформаларды пайдалануды үйрету.

Электрондық оқу материалдарын құру:

Презентациялар, интерактивті тапсырмалар, бейне оқулықтар және т.б. сияқты электрондық оқу материалдарын жасауға және бейімдеуге үйрету.

Білім беру мазмұнын құрудың әртүрлі құралдарының мүмкіндіктерін зерттеу.

Интернет қауіпсіздігі және деректерді қорғау:

Онлайн қауіпсіздік және студенттердің жеке деректерін қорғау бойынша тренингтер өткізу.

Білім беру мақсатында цифрлық технологияларды пайдаланудағы этика принциптеріне түсініктеме.

Оқыту процесінде мұғалімдерге қолдау көрсету:

Оқыту процесінде тұрақты түрде көмек және кеңес беру.

Педагогтар тәжірибемен және шешімдермен алмаса алатын білім беру қауымдастығын құру.

Оқытудың тиімділігін бағалау:

Мұғалімдердің алған оқытуға қанағаттанушылық деңгейін бағалау үшін сауалнамалар мен сауалнамалар жүргізу.

Мұғалімдерді цифрлық технологияларды қолдануға үйрету техникалық қолдауды, білім беру ресурстарын және технологияны сыныпқа кіріктіру дағдыларын дамытуға көмектесуді қамтитын кешенді тәсілді талап етеді.

Студенттердің қажеттіліктеріне сандық ресурстарды таңдау және бейімдеу

Сандық ресурстарды таңдау және студенттердің қажеттіліктеріне бейімдеу білім беруде технологияны қолдану процесінің маңызды кезеңі болып табылады. Бұл процеске көмектесетін бірнеше қадамдар:

Қажеттіліктерді талдау:

- Оқушылардың қажеттіліктері мен ерекшеліктерін түсіну.

- Студенттердің дайындық деңгейін және олардың цифрлық ресурстарды пайдаланудағы бейімділігін анықтау.

Сандық ресурстарды таңдау:

- Сандық білім беру ресурстары мен платформалар нарығын зерттеу.

- Ресурстардың сапасын, өзектілігін және беделін бағалау.

Білім беру мақсаттарымен сәйкестендіру:

- Таңдалған ресурстар курстың білім беру мақсаттары мен міндеттеріне сәйкес келетініне көз жеткізіңіз.

- Оқу бағдарламасының мазмұнына жақсырақ сәйкестендіру үшін ресурстарды бейімдеу.

Пайдаланудың қарапайымдылығы рейтингі:

- Оқушылар мен мұғалімдер үшін ресурстарды пайдаланудың қарапайымдылығын қамтамасыз ету.

- Пайдалану кезінде проблемаларды болдырмау үшін интерфейс пен функционалдылықты тексеру.

Кері байланыс және түзету:

- Ресурстардың тиімділігіне қатысты мұғалімдер мен студенттерден кері байланыс алу.

- Кері байланыс негізінде ресурстарды пайдалануға түзетулер енгізіңіз.

Оқу үдерісімен интеграция:

- Цифрлық ресурстарды оқу процесіне кедергісіз интеграциялауды қамтамасыз ету.

- Арнайы сабақтар немесе тапсырмалар шеңберінде ресурстарды пайдалану сценарийлерін әзірлеуге көмектесу.

Мұғалімдерді дайындау:

- Мұғалімдерге цифрлық ресурстарды пайдалану бойынша тренингтер мен семинарлар ұйымдастыру.

- Мұғалімдерге жаңа технологиялар мен оқыту әдістерін меңгеруде қолдау көрсету.

Цифрлық ресурстарды таңдау және бейімдеу аудиторияның жеке қажеттіліктері мен ерекшеліктерін ескере отырып, оңтайлы білім беру тәжірибесін құруға бағытталуы керек.

Қорытынды

Сандық білім беру ресурстарының маңыздылығы:

Талдау негізінде цифрлық білім беру ресурстары қазіргі білім беру ортасының ажырамас бөлігіне айналуға деген қорытындыға келеміз. Олардың оқу мен тәрбиеге әсері оқу процесінің қолжетімділігі, интерактивтілігі және тиімділігі сияқты әртүрлі аспектілерде сезіледі.

Қол жетімділік пен икемділіктің артуы:

Цифрлық ресурстарды пайдалану білім алудың қолжетімділігін жақсартады, студенттерге кез келген жерде және кез келген уақытта білім алуға мүмкіндік береді. Бұл, әсіресе, қазіргі динамикалық қоғамға қатысты.

Оқытуды жекелендіруді қолдау:

Сандық білім беру ресурстары оқытуды дараландыру қағидаттарын табысты жүзеге асыруға мүмкіндік беретінін анықтадық. Мазмұнды бейімдеу және жекелендіру оқушылардың жақсы оқуына ықпал етеді.

21 ғасыр дағдыларын дамыту:

Оқытуда цифрлық технологияларды қолдану нәтижесінде оқушыларда цифрлық сауаттылық, сыни тұрғыдан ойлау және топпен жұмыс жасау сияқты заманауи әлемде сұранысқа ие дағдылар қалыптасады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Сейсембаев, Б. Білім беруді цифрландыру. (2018)
2. Baker, R. S., Corbett, A. T., & Aleven, V. (2016). Intelligent tutoring systems. Handbook of educational psychology, 349-366.
3. Koedinger, K. R., & Aleven, V. (2007). Exploring the assistance dilemma in experiments with cognitive tutors. Educational psychology review, 19(3), 239-264.
4. Le, C. V., & Ognibene, D. (2019). Artificial Intelligence and Education: Promises and Pitfalls. OECD Education Working Papers, (194), OECD Publishing.
5. Liu, O. L., Bridgeman, B., & Adler, R. M. (2015). Measuring learning outcomes in higher education. Educational researcher, 44(5), 225-232.
6. VanLehn, K. (2011). The relative effectiveness of human tutoring, intelligent tutoring systems, and other tutoring systems. Educational psychologist, 46(4), 197-221.
7. [<https://edunews.kz/importantnews/1503-cifrlandyru-bgng-blm-berudeg-zhaa-negzg-bayt.html>]
8. [<https://daryn.online/article/896>]

БІЛІМ БЕРУ ПЛАТФОРМАЛАРЫН ТИІМДІ ҚОЛДАНУ- ТАБЫСТЫ ОҚЫТУДЫҢ НӘТИЖЕСІ

*Утегенова Дина Ербулатовна,
Жаңақала колледжінің құқық және
экономика негіздері пәні оқытушысы*

Аннотация

Білім бәсекесіне бейім шәкірт тәрбиелеу – біздің өмірлік мақсатымыз. Осы орайда Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында «Білім беру жүйесінің басты міндеті – ұлттық және азаматтық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға және кәсіби шыңдарға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау, оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім берудегі ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу» деп білім беру жүйесін одан әрі дамыту міндеттері көзделген. Цифрлық білім беру ресурстары (ЦБР) – оқу мақсатына сай, цифрлық, электрондық, компьютерлік формада ұсынылған оқшауланған білім. Цифрлық білім беру ресурстарын оқушылар өз бетінше жаңа **ақпарат** жинақтау мен ізденіс барысында оңай пайдалана алады. Цифрлық білім беру ресурстары білім беру ұйымдарындағы оқытушылар үшін оқу мақсаттарын жүзеге асыру мен материалдарды жинақтауда таптырмас мүмкіндік.

Цифрлық білім беру технологиялары - бұл көрнекілікті қамтамасыз ететін электрондық жүйелерді пайдалануға негізделген оқу процесін ұйымдастырудың инновациялық тәсілі. Цифрлық технологияларды қолданудың мақсаты оқу процесінің сапасын, тиімділігін арттыру, сондай-ақ студенттерді табысты әлеуметтендіру болып табылады.

Бұл міндеттерді шешу үшін әрбір мұғалімнің ізденісі, жаңа тәжірибе, жаңа қарым-қатынасқа өту қажеттігі туындайды. Қазіргі жас ұрпақтың саналы да сапалы білім алуының бірден-бір шарты – оқу орындарындағы білім беру үрдісіне жаңа инновациялық технологияларды енгізу екендігі сөзсіз түсінікті. Сондықтан ғылыми-техникалық жаңарудан қалыспай, жаңа педагогикалық инновацияларды дер кезінде қабылдап, өңдеп, нәтижелі пайдалана білу – әрбір ұстаздың негізгі міндеті болып табылады.

Білім беру нәтижелеріне жету үшін колледж педагогтары қазіргі заманға сай теориямен қатар практикалық-зертханалық, өндірістік сабақтарды түрлендіріп өткізуде. Өйткені заманауи сабақ – студенттердің қандай да бір құзыреттілігін қалыптастыруға бағытталған.

Цифрлық білім беру ресурстары (ЦБР) – оқу мақсатына сай, цифрлық, электрондық, компьютерлік формада ұсынылған оқшауланған білім. Цифрлық білім беру ресурстарын

оқушылар өз бетінше жаңа ақпарат жинақтау мен ізденіс барысында оңай пайдалана алады. Цифрлық білім беру ресурстары білім беру ұйымдарындағы оқытушылар үшін оқу мақсаттарын жүзеге асыру мен материалдарды жинақтауда таптырмас мүмкіндік.

Цифрлық білім беру ресурстары мұғалімді алмастыра алмайды, бірақ мұғалімге қосымша материалдарды ұсынады, яғни сабақ мазмұнын ақпараттық коммуникациялық технологиялардың жаңа мультимедиялық мүмкіндіктерімен толықтыруға, оқушылардың назарын аса маңызды оқу тақырыптарына аударуға, қажет болған жағдайда оқушылардың назарын зерделенген көріністердің ерекшеліктеріне шоғырландыруға, оны көрнекі түрде көрсетуге, сабақтың мазмұнын қоғамда болып жатқан өзгерістермен, өмірлік тәжірибелермен, оқушылардың пәнге деген қызығушылықтарымен және т. б. құбылыстармен байланыстыруын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Сабақтың белгілі бір кезеңінде цифрлық технологиялардың, цифрлық ресурстардың және интернет қызметтерінің белгілі бір құралдарын қолданудың педагогикалық маңыздылығы ерекше екенін атап өтуге болады, мысалы білім алушылар үшін оқыту үдерісінде цифрлық контентті құрайтын ең танымал білім беру платформаларын, олардың оқытуды ұйымдастыру үшін негізгі мүмкіндіктерін және білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалауға арналған ең танымал білім беру платформаларының мүмкіндіктерін пайдалану сабақтың ұтымды өтуіне оң әсер етеді. Бүгінгі таңда білім беру жүйесінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану қажет.

Оқу орындарында білім беруде білім берудің цифрлық ресурстарын пайдалану:

- бағдарламалау тілдерін қолдану;
- арнайы және әмбебап қолданбалы бағдарламалық құралдарды пайдалану;
- цифрлық құралдар мен веб-қызметтерді пайдалану;
- білім беру арналарында, платформаларда, порталдар мен сайттарда ұсынылған ақпараттан оқу мазмұнын қалыптастыру.

Мұғалім оқу процесінде қолдана алатын заманауи цифрлық құралдар мен қызметтер әртүрлі мақсаттарға арналған. Мысалы, түрлі-түсті және көрнекі оқу материалдарын дайындау, ойындар, жаттығулар, тесттер, аудио, видео және анимациялық клиптерді жазу, графикалық, музыкалық кірістірулер, инфографика және т.б. жасау, веб-портфолио жүргізу, жобалармен немесе веб-квесттермен бірлесіп жұмыс жасау.

Білім беруде білім берудің цифрлық ресурстарын пайдалану:

- тұрақты мотивацияны қалыптастыру және білім сапасын арттыру, білім алушылардың ойлау қабілеттерін белсендіру;
- пассивті білім алушыларды жұмысқа тарту, оқу-тәрбие процесінің қарқындылығын арттыру;
- білім беру процесін заманауи материалдармен қамтамасыз ету, білім алушыларды әртүрлі ақпарат көздерімен өз бетінше жұмыс істеуге дағдыландыру;
- жеке тұлғаға бағытталған және сараланған тәсілді жүзеге асыру;
- білім алушыларды зерттеу қызметіне тарту, оқу процесінің икемділігін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Интерактивті жаттығулар жасау үшін көптеген бағдарламалар бар. Көптеген интернет-ресурстардың көмегімен интерактивті тапсырмалардың бүкіл жинағын жасауға болады. Бұл келесі сипаттағы тапсырмалар болуы мүмкін:

- ұғымдар мен анықтамалардың арақатынасы;
- жетіспейтін әріпті немесе сөзді енгізу;
- жұмбақтар, ребустар, басқатырғыштар;
- сөзді іздеу;
- бір немесе бірнеше дұрыс жауаптары бар викториналар;
- интерактивті ойындар;
- уақыт таспасының құрылысы және т.б.

Осы тапсырмалардың кез-келгені оқу сабағында таптырмас көмекші бола алады. Дайын шаблондар бойынша дидактикалық ойын құруға арналған қызметтерді, кроссвордтар, ребустар мен жұмбақтар құруға және құруға арналған қызметтерді таңдап, пайдалануға болады. Оқытушылардың қызығушылығын жұмыс картасына мәтін, формулалар, белгішелер, суреттер мен бейнелерді енгізуге мүмкіндік беретін интерактивті тапсырмаларды құру құралдары қызықтырады. Осы тапсырмалардың кез-келгені оқу сабағында таптырмас көмекші бола алады. Дайын шаблондар бойынша дидактикалық ойын құруға арналған қызметтерді, кроссвордтар, ребустар мен жұмбақтар құруға және құруға арналған қызметтерді таңдап, пайдалануға болады. Оқытушылардың қызығушылығын жұмыс картасына мәтін, формулалар, белгішелер, суреттер мен бейнелерді енгізуге мүмкіндік беретін интерактивті тапсырмаларды құру құралдары қызықтырады. Осы құралдар мен қызметтердің кейбірін қарастырайық.

Flippity – бұл Google кестелеріне негізделген ойын жаттығуларын жасауға мүмкіндік беретін онлайн қызмет. Қызмет ойын жаттығуларының көптеген нұсқаларын қамтиды. Әр шаблонға арналған нұсқаулық бар. Жаттығу аяқталғаннан кейін жаттығу сілтемесін бөлісуге немесе басып шығаруға болады. Сілтеме: <https://flippity.net/>.

Бұл сервисте жылдар мен орын алған оқиғаларды жаттауға жаттығулар құрастыруға болады. Тақтада көрсеткен әдіс белгілі бір оқиғаларды рет-ретімен көрсете отырып, ақпаратты жеңіл есте сақтауға мүмкіндік береді. Олимпиада, ғылыми жобаға дайындағанда оқушы өзі іздену үшін және оны есте сақтау үшін тапсырма ретінде де ұсынсаңыз болады. Немесе осы әдісті өзіңіз әдіс ретінде де қолдануға болады. Оқушыларға үлкен көлемдегі ақпаратты жеңіл әрі визуальды жаттауына көмектесетініне кепілдік беремін.

Келесі платформа -3 d объектілі jigsawspase құралы. Кеңейтілген шындыққа арналған 3D объектілерді көрсетуге мүмкіндік беретін сервис. Бұл сервисте оқушыларға тақырыпты меңгеруде көмектесетін әдіс. Виртуалды Шынайылық- техникалық құрылғылардың көмегімен жасалған жасанды әлем. Виртуалды шынайылық технологиясының айырмашылығы бұл адамның сезіміне әсер етуі болып табылады. Бұл дыбыстық, көзге көрнекті, тактильді және т.б. ақпарат түрлерін бейнелейтін және қолданушының көлемді виртуалды кеңістікке енуін, реалды уақытта бұл кеңістіктің нысандарына қатысты қолданушының жылжуына жағдай жасайтын мультимедиялық құралдар. Айта кету керек, бұл ортаның объектілері тек жоғары сапалы үш өлшемді суреттер (көріністер) ғана емес, олар нақты объектілерге ұқсас және басқа виртуалдызаттармен өзара әрекеттесу кезінде көрінетін белгілі бір қасиеттерге ие.

Fyrexbox – сабақтың соңында кері байланыс алуға керемет платформа. Бұл сайтта тек викторина құрмаймыз, сабақтың соңында кері байланыс алуға қолдануға болады. Бұл сайттың артықшылығы қазақ тілінде кез келген сөзді оқи береді.

Аталған ресурстарды пайдалануға негізделген оқыту үдерісі оқу іс-әрекетіне ынталандыру деңгейін, білім беру нәтижелеріне қол жеткізудің жоғары нәтижелілігін, білім беру үдерісіне қатысу деңгейін арттырады. Оқытуға жаңашыл көзқарасты қолдану, тәжірибеге бағытталған оқытудың үлкен жетістігі болып табылады, сондай-ақ оның сапасы алынған білімнің нақты жағдайда мақсатқа жетумен қатар өмірдің сапасын көтеруде үлкен сұранысты қанағаттандыруды қамтамасыз етеді.

Цифрлық ресурстарды сабақтың барлық кезеңдерінде қолдануға болады: сабақтың мақсатын қоюдан бастап қорытындылауға дейін. Олар студенттерге дұрыс жеке көзқараста болу үшін үлкен көмек. Сабақтарының әртүрлі кезеңдерінде қолданатын кейбір цифрлық ресурстарды қарастырайық:

1. Сабаққа дайындалу үшін: <http://window.edu.ru/> – білім беру ресурстарына қол жеткізудің бірыңғай терезесі; <https://multiurok.ru/> – мұғалімдерге арналған білім беру платформасы.

2. Білімді бекіту үшін: <https://learningapps.org/> – білімді тексеру үшін интерактивті жаттығулар жасауға мүмкіндік беретін онлайн қызмет; <https://www.yaklass.ru/> – мектептерге арналған цифрлық білім беру ресурсы.

3. Білімді бақылау үшін: <https://www.itest.kz> – студенттерді ЕНТіTest-ке дайындауға арналған виртуалды тренажер; <https://makeathon.kazneuro.kz/> - STEM оқуға арналған платформа; <https://onlinetestpad.com/ru/tests> – тестілеу мен оқытуға арналған тегін көп функционалды қызмет.

4. Шығармашылық тапсырмаларды орындау үшін: <https://ru.padlet.com/> – ақпаратты жүйелеуге арналған онлайн тақта; <https://scratch.mit.edu/> – студенттерге арналған бағдарламалау платформасы, ол өзіңіздің интерактивті әңгімелеріңізді, анимацияларыңызды және ойындарыңызды жасауға мүмкіндік береді.

5. Қашықтықтан оқытуды ұйымдастыру үшін: <https://www.bilimland.kz> – студенттерге қашықтықтан оқытуды ұйымдастыруға арналған платформа; <https://drive.google.com/drive/?tab=ro> – ақпарат алмасуға арналған google.disk. . Студенттерді ынталандыру үшін: <http://qrcoder.ru/> – qr код генераторы.

Сонымен қатар өндірістік сабақтар мен қоса жалпы білім беру пәндерінде де оқытудың жаңа технологиялары, жаңа платформалар мен әдіс-тәсілдер кеңінен қолданыла оқытылуда. Оқытушылар сабақ барысында LearningApps, Genially, Wordwall, ZipGrade, Kahoot платформаларын пайдаланады.

Қазіргі колледж студенттері үшін цифрлық ақпараттық ресурстардың мүмкіндіктерін пайдалану объективті заңдылық болып табылады. Ақпараттық қоғамның тұлғасын қалыптастыру факторларының бірі болып табылатын электрондық оқыту. Сандық білім беру ресурстары дұрыс пайдаланылған жағдайда білім сапасын арттырудың қуатты құралы бола алады. Бірақ білім беруді цифрландыру электронды құралдар бүкіл білім беру ортасын, әсіресе мұғалімдерді алмастырады дегенді білдірмейді, мұғалімге қосымша материалдарды ұсынады, яғни сабақ мазмұнын ақпараттық коммуникациялық технологиялардың жаңа мультимедиялық мүмкіндіктерімен толықтыруға, оқушылардың назарын аса маңызды оқу тақырыптарына аударуға, қажет болған жағдайда білім алушылардың назарын зерделенген көріністердің ерекшеліктеріне шоғырландыруға, оны көрнекі түрде көрсетуге, сабақтың мазмұнын қоғамда болып жатқан өзгерістермен, өмірлік тәжірибелермен, оқушылардың пәнге деген

қызығушылықтарымен және т. б. құбылыстармен байланыстыруын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Мыңбаева А.Қ., Сәдуақасова З.М. Оқытудың инновациялық әдістері немесе Қызықты оқыту әдісі: Оқулық. – Алматы, 2009. – 344 б.
2. Нұрғалиева Г.Қ., Артықбаева Е.В. Е-learning білім беру жүйесінің инновациялық дамуының шарты ретінде. ҚазҰУ хабаршысы. «Педагогика ғылымдары» сериясы. 2012. № 1 (35).
3. Кузнецова, Е.А., Назарова, О.В. (2018 ж.). Заманауи білім берудегі цифрлық білім беру ресурстары. Білімдегі инновациялар, (4), 57-64 б.
4. «Электрондық оқулық – заман талабы» облыстық ғылыми-практикалық конференция материалдарының жинағы 2020 ж.

ПЕДАГОГ ҚЫЗМЕТІНІҢ САПАСЫН АРТТЫРУДАҒЫ БҰЛТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯНЫҢ ОРНЫ

Бисалиева Жазира Енсепова

*Орал ақпараттық технологиялар колледжі
директорының оқу жұмыстары жөніндегі орынбасары*

Аннотация

Мақалада бұлтты технологияның онлайн жағдайында деректерді өңдеуге мүмкіндік бере отырып, оны қолданудың тиімділігі қарастырылады. Бұлтты технология — қызмет көрсететін үлкен бір тиімді жүйе болып табылады. Сондықтан бұлттық технологияда жұмыс істеудің әдеттегі бағдарламалармен жұмыс істеуден басты айырмашылығы - тұтынушы өз компьютерінің ресурстарын емес, өзіне ғаламтор қызметі ретінде берілген шалғайдағы мықты серверлердің ресурстарын пайдалану. Сол арқылы тұтынушы өз дереккөздерімен жұмыс істеуіне толық мүмкіндігі көрсетілген.

Лексикография ғылымында «адамның ойында не болса, тілінде сол айтылады» деген тұжырым бар. Collins Dictionary компаниясының басқарушы директоры Алекс Бикрофт 2023 жылдың ең әйгілі сөзі «жасанды интеллект» деп жариялады. Ол сөз ағылшын тілінде «Artificial Intelligence» тіркесімен немесе «AI» аббревиатурасымен белгіленеді. Жасанды интеллект келесі ұлы технологиялық революция деп есептеледі. Жасанды интеллектінің іргетасы – бұлттық технология.

Білім беру мекемесінде бұлттық технология тиімді жұмыс жасауы үшін:

- 1) жылдамдығы жоғары интернет;
- 2) заманауи ноутбук, компьютер, мобильді интерактивті тақта, графикалық планшет
- 3) білікті педагог керек.

Басшы және сауатты IT мамандары бірлесіп осы үштікті қамтамасыз еткен жағдайда білім алушыларға сапалы білім беру мүмкіндігі артады. Бұлттық технология ұғымы соңғы он жылда елімізде жиі айтылады және әзірге университеттер мен инновациялық мектептер бұл бағыттағы жұмыстарын орталықтанған түрде жолға қойған. Бұл ретте өздерінің тиімді шешімдерін ұсынған негізгі екі жүйе: Google және Microsoft корпорацияларының сервистері ерекше.

Google өнімдері бұқаралық сипатқа ие, себебі еліміздегі миллиондаған смартфон тұтынушылары аккаунттарын осы жүйеде ашады. Диск, Youtube, Meet, Jamboard, Класс, Документы, Таблицы, Презентаций, Формы тәрізді отыз түрлі бағдарлама білім беру ісімен қатар жалпы заманауи кеңсе жұмыстарын да жүргізуге қажетті мүмкіндіктерді тегін ұсынуда. Нәтижесінде Google аккаунты бар кез келген тұтынушы өзінің жеке гаджеттерінде болсын, жұмыс компьютерінде болсын өз мәліметтеріне еркін қатынай алады. Дегенмен Диск көлемі 15 Гб болғандықтан үлкен мәліметтермен жұмыс жасауға, жинақтауға қиындық туындайды.

Microsoft өнімдері біздің компьютерлік технология туралы біліміміз бен практикалық дағдыларымызды қалыптастырушы тарихи маңызды рөлге ие. Білім беру саласына Microsoft шығарған бұлттық технологияларға негізделген өнімдер өте көп. One Drive, Outlook, Planner, Sway, Teams, Kaizala, Forms, Word, Excel, Power Point, Whiteboard, To Do тәрізді отыз түрлі бағдарламаның локалды және онлайн режимде жұмыс жасайтын мүмкіндіктері қазіргі күнде заманауи компаниялардың жұмыстарында сән емес, қажеттілікке айналды. Әсіресе бір мезетте бірнеше нүктеден бір мәліметті бірлесіп өңдеу қызметін қазіргі заманның таңғажайып ерекшеліктері деп тануымызға болады.

2022 жылдың тамыз айында Сафуллин Елдос Набиоллаұлы Орал ақпараттық технологиялар колледжінде корпоративтік басқару және оқыту үшін қолайлы мәселелерді шешу тәжірибесінде бұлтты технологияларды белсенді пайдалануды енгізді және itc.edu.kz домені меншіктелді. Office 365 AI тарифін оқытушылар үшін 5000, білім алушылар үшін 10000 аккаунт ашу мүмкіндігі іске қосылды. 5000-нан 150-ді, 10000-нан 100-ін пайдаланып 2 жыл көлемінде практикаға енгізді.

1) One Drive бағдарламасының көмегімен колледждің кіріс, шығыс хаттарынан бастап барша файл алмасу әрекеттері жүйеленді. Өз логин - паролімізді қолдану арқылы барлық файлдарға интернет көмегімен кез келген нүктеден, кез келген гаджеттен қатынай аламыз. «ІТС Кіріс», «ІТС Шығыс», «ІТС Жалпы» деген қаптамалар тікелей жұмысқа байланысты мәліметтерді қамтиды. Әр қаптамаға мазмұны бойынша қызметкерлердің қатынау мүмкіндіктері әртүрлі. Мысалы, «ІТС Кіріс» мазмұнын әкімшілік мүшелері түгел көре алады және мұнда реттік нөмірлері бойынша айларға бөлінген кіріс хаттары орналасады. Виза қойылған кіріс хаттары орындалуы үшін жұмыстағы Whatsapp чатымызда «Жазира Е. - №450 хат», «Абзал М. - №456 хат» деген тәрізді жазу ғана болады. Білім басқармасынан немесе басқа да органдардан келген хаттардың мазмұны біздің жұмыс чатымызда ешқашан ашық таратылмайды.

Диск көлемі 1 Тб болғандықтан бұл бағдарламаның оқытушылар мен білім алушыларға берері мол. Білім беру ресурстарын топтастырып ұсынуға, оқытушының жеке авторлық контентін жасауға, білім алушылардың практикалық және зерттеу жұмыстарын орналастыруға таптырмайтын мүмкіндік.

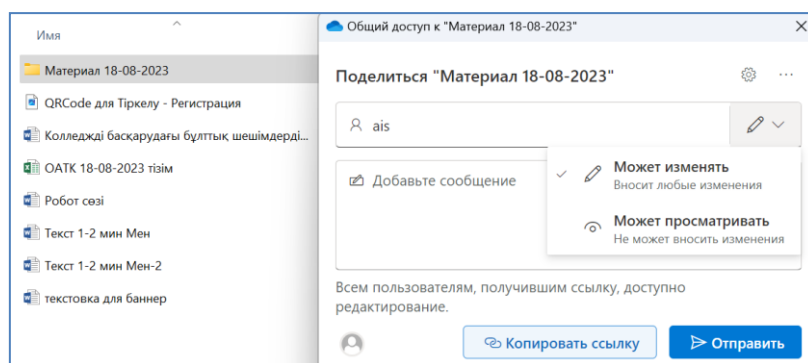
диск (D:) > OneDrive - Уральский колледж информационных технологий > ІТС Кіріс > Кіріс 2023 жыл > Қаңтар				
Имя	Состояние	Дата изменения	Тип	
510	☁ Я	05.01.2023 16:47	Папка с файлами	
511	☁ Я	05.01.2023 16:47	Папка с файлами	
512	☁ Я	05.01.2023 16:47	Папка с файлами	
513	☁ Я	05.01.2023 16:47	Папка с файлами	
514	☁ Я	06.01.2023 14:52	Папка с файлами	
515	☁ Я	06.01.2023 15:42	Папка с файлами	
516	☁ Я	09.01.2023 08:48	Папка с файлами	
517	☁ Я	09.01.2023 10:44	Папка с файлами	
518	☁ Я	09.01.2023 14:57	Папка с файлами	
519	☑ Я	09.01.2023 16:23	Папка с файлами	
520	☁ Я	12.01.2023 11:46	Папка с файлами	

«ІТС Шығыс» қаптамасына директор және хатшы ғана қатынай алады. «ІТС Жалпы»

қаптамасы ішкі құрылымға сай «Әдіскер», «ПЦК», «Конференция» тәрізді қаптамаларды қамтиды.

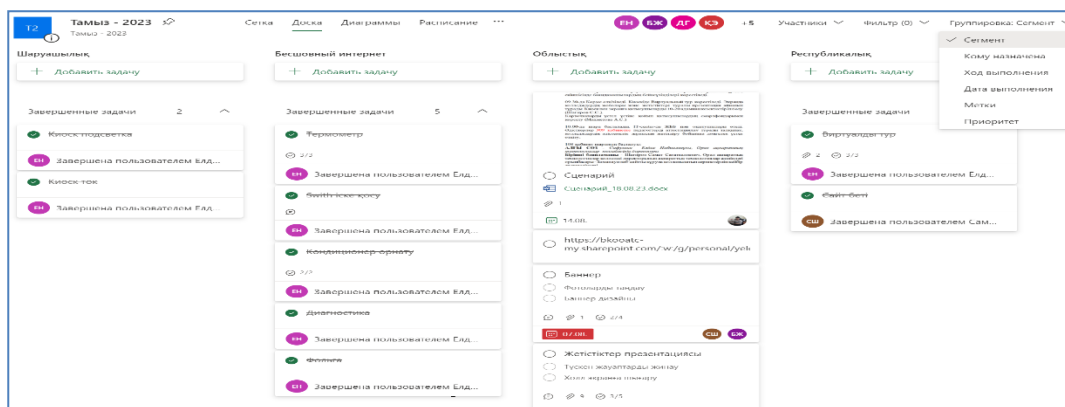
2) **Outlook бағдарламасының** көмегімен «oral@itc.edu.kz» поштасы арқылы электрондық хат алмасу жүйесі жолға қойылды. 2022 жылдың қазан айында ҚР Ұлттық қауіпсіздік комитеті БҚО бойынша Департаментінен «Ақпараттық қауіпсіздік» мәселелеріне қатысты арнайы хат түсті: мемлекеттік мекемелерде Mail.ru – пошта сервисін қолдануға болмайтыны ескертілді. 2022 жылдың шілде айынан бастап қызметтік хат алмасу үшін Outlook бағдарламасында EDU.KZ - білім беру қызметін жүзеге асыратын Қазақстан Республикасы резиденттерінің ұйымдары үшін үшінші деңгейдегі домендік атауларды тіркейтін платформаға көшірілгені хабарланды.

3) **Word, Excel, Power Point бағдарламаларының** ағымдық жұмыстарды орындауда локалды және онлайн нұсқаларының қатар жасауы теңдессіз мүмкіндіктердің бірі. Ең кең таралған Майкрософт өнімдері болғандықтан, бұл бағдарламалармен локалды түрде жұмыс жасау көпшілікке таныс. Ал онлайн режимде бір құжатпен бірнеше қолданушы бір сәтте немесе әрқайсысы өзіне қолайлы уақытта жұмыс жасаудың артықшылықтары көп. Мысалы, қазіргі күнде қандай да бір уақытша берілген тапсырма аясында біріккен уақытша топ Whatsapp-та уақытша топ ашады да, аралық жұмыс файлдарын біреулері өзара шектеусіз сала береді, екіншілері сәл өңдеп қайта салады. Нәтижесінде гаджеттердің жадына артық жүктеме түседі, командалық жұмыс ретсіз сипат алады. Колледж қызметкерлері өз кәсібімен қатар, заманға сай кеңселік жетілген нұсқада жұмыс жасауды меңгерсе еңбек нарығында еркін өз орнын табар мықты маманға айналады.

Құжаттарға, қаптамаларға жалпы қатынау құқын ашудың локалды және онлайн браузердегі нұсқадан ашу жолдары бар. Және олар «өзгерте алу» немесе тек «көре алу» мүмкіндіктерімен сілтеме жасай алады.

4) **Planner бағдарламасы** менеджер үшін аса қажетті құрал. Мекеме жұмысын жүйелі жүргізу үшін қалам мен дәптер бүгінгі күнде аздық етеді. Басшы өз командасына тапсырмаларын түрлі сегменттерге, орындаушыларға, мерзімдерге, орындалу деңгейлеріне, басымдықтарға зейін қоя отырып сауатты цифрлық жолмен тарата білгені абзал. Нәтижесінде басшы да, қызметкерлер де мерзімі қойылған, орындалу уақыты тіркелетін, мобильді кестеде ұтымды жұмыс жасайды, еңбек өнімділіктері артады. Мысалы, 2023 жылдың республикалық және облыстық тамыз конференциясын өткізу шараларын реттеу үшін Planner-дегі жоспар «Тамыз-2023» деп аталды және онда 7-29 тамыз аралығындағы істер тізімі орналастырылды. Жоспар жүйелі жасалуы үшін алдымен атқарушылар тізімі жасақталды.

Әр іске орындалу белгісін қоюға, файлдарды жүктеуге, комментарийлер жазуға, ішкі міндеттерді тағайындауға болады. Жалпы интерфейс интуитивті меңгеріп кетуге болатындай жеңіл және ықшам жасалған.

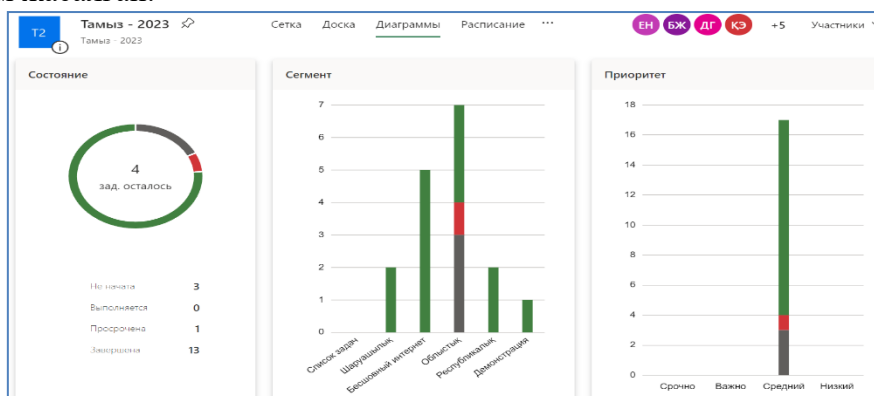
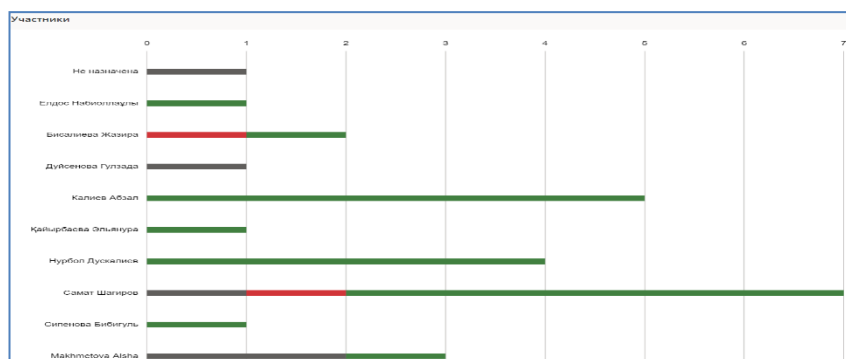

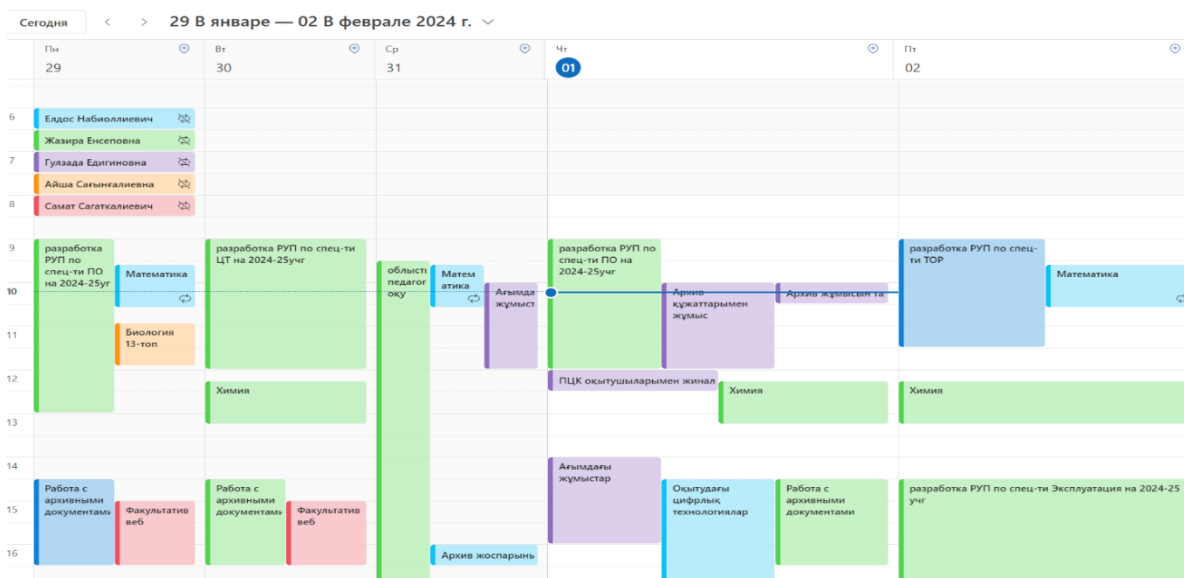
Диаграмма режимі істер тізімінің орындалу статистикасын көрнекі ұсынады. Талдау жасауға аса қолайлы. Сонымен қатар, орындаушылардың атқарған істерінің көлемдері де айқын көрінеді. Қызметкерлердің жұмысқа деген қатынастары, еңбек өнімділіктері туралы да белгілі қорытынды жасауға объективті көрсеткіштер жиналады. Эйзенхауер матрицасына сүйенсек, әрдайым маңызды істерге көбірек зейіnderімізді шоғырландыруымыз қажет.

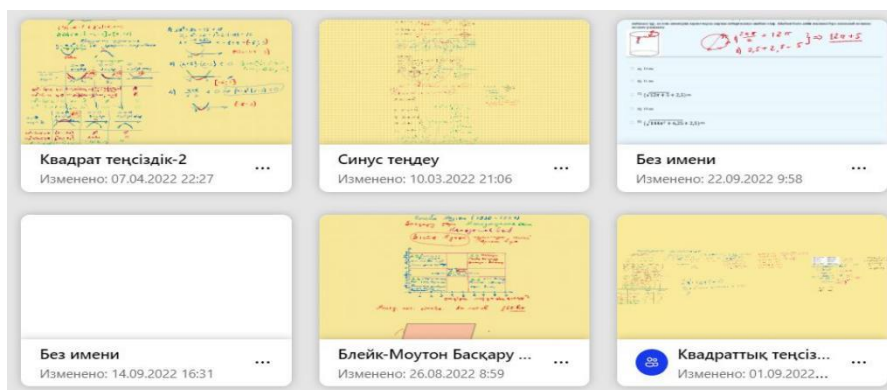
5) Күнтізбе бағдарламасы әр педагогке баға жетпес мол мүмкіндіктерді беріп, уақытты ұтымды әрі жоспарлы өткізуге ықпалы зор.

2023 жылдың қыркүйек айынан директор және төрт орынбасар арасында осындай күнтізбе іске қосылды. Қазіргі уақытта қолданыс шеңберін кеңейтіп, тәрбие саласына және кадр бөліміне де енгізілді. Колледж әкімшілігінде педагогикалық жүктемесі болғандықтан сабақ кестелері әкімшілік жұмыстары арасындағы қиылыстардан сақтанып, баланс орнатуда, жұмыс өнімділіктерінің артуына, ең бастысы қызмет сапасының көтерілуінің бізге пайдасы мол.

6) Whiteboard бағдарламасы онлайн тақтаның ең жетілген түрі. Онлайн тақтаның қарапайым тақтадан көптеген артықшылықтары бар. Бұл тақтаны тазартудың қажеті жоқ, білім

алушылар мен оқытушылардың жазуларын қажет болса сақтап қоюға болады. Аудиториядағы оқытушының ең пәрменді құралы тақта мен бор болса, сол құралдың заманауи жетілген, бұлттық технологияға негізделген ең озат үлгісін меңгерген педагог көп ұтысқа шығар еді. Сафуллин Елдос Набиоллаұлы Орал ақпараттық технологиялар колледжінің директоры ретінде математика сабағында онлайн тақтаны қолдануды белсенді түрде енгізді, бұл білім алушылардың білім сапасын арттыруға ықпал етті және колледж оқытушылары үшін де пайдалы болып, осы әдістемені өз практикаларында жүзеге асырды.

Жалпы алғанда, оқыту процесінде бұлтты технологияларды пайдалану оқу-әдістемелік қызметті оңтайландыруға, телекоммуникациялық байланыстардың тиімділігін арттыруға, білім беру шығындарын барынша азайтуға көмегін тигізеді. Білім алушылардың оқуға деген ынтасы артып, оған қолайлы жағдай туғызады.

Сонымен алдарыңызға әкімшілік және білім беру процесін ұйымдастыруға тиімді әсер ететін базалық бағдарламаларымен жұмыс істеу тәжірибемізбен бөлістік. Жаңа оқу жылында бұлтты технологиялармен жұмыс істеу дағдыларын үздіксіз дамыту және жетілдіру мақсатында оқытушыларға арналған біліктілікті арттыру жоспарланған курстары жүзеге асырыла береді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Баймұхамедов М.Ф., Баймұхамедова А.М., Боранбаев С.Н. Жасанды интеллект: қазіргі заманғы теория және тәжірибе / Artificial Intelligence: Modern Theory and Practice: оқу құралы / М.Ф.Баймұхамедов, А.М.Баймұхамедова, С.Н.Боранбаев, 2 бөлім – Алматы: «Бастау», 2020;
2. Хакимова Т. Жасанды интеллект негіздері: Оқу құралы.— Алматы: «NURPRESS» баспасы, 2019.
3. Қасымбеков, Д.Н. Жасанды интеллект негіздері (ТП). - Жетісай: Ун-т "Сырдария", 2009.;
4. Рассел, С., Норвиг, П. Жасанды интеллект: Жаңашыл әдіс: Оқулық. III том / Ағыл. тілінен ауд.: М.Е. Мансұрова, К.С. Дүйсебекова; ҚР Білім және ғылым министрлігі, ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы: Полиграфкомбинат, 2016.

КОЛЛЕДЖДІҢ АЛҒАШҚЫ ЖАРҚЫН ЖОБАСЫ -ІТС ҚАЗАҚ РАДИОСЫ

Мурзагалиева Аймангул Зайнуллиевна

*«Орал ақпараттық технологиялар колледжі» МКҚК
қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің оқытушысы,
педагог-зерттеуші*

Аннотация

Мақалада радионың қазіргі заманғы қуатты бұқаралық ақпарат құралдарының бірі, сондай-ақ, тұрмыста кеңінен қолданылатын қалыптасқан жүйе ретінде мәні мен маңызы туралы баяндалып отыр.

Колледждегі алғашқы ІТС қазақ радио жобасы мемлекеттік тілде таратылатын ақпараттар мен құнды өнімдер қалу үшін және білім алушыларды практикаға, шығармашылық жұмыстармен айналысып баулуда әрі дикторлық қызығушылықтарын арттыруда мол мүмкіндіктер береді.

Біздің қазақ халқы аталы сөзді ұғына білген, сөзге шешен, өте зерек халық болғаны тарихтан белгілі. Ендеше, бай тіліміздің тарихын дәріптеп, болашағы жарқын болуына үлес қосу тілге деген сүйіспеншілік пен құрметтің белгісі.

Бүгінгі тәжірибе бөліміне арналған баяндамада колледжде аса орын алып отырған тақырыптар ішіне радио жобасы туралы сөз қозғағым келеді. Ол үшін барлығы төрт сауал негізінде тәжірибеммен бөлісуді жөн көрдім.

Сіздің ойыңызша радио қазіргі таңда керек дүние ме?

Радионы жұртшылық қаншалықты тыңдап жүр?

Радиодан өзімізге не ала аламыз?

Ал керек болса қалай дамытпақпыз?

Сіздің ойыңызша радио қазіргі таңда керек дүние ме?

Радио бұл жаһан жаңалықтарын жұртшылыққа жеткізіп, тақырып тарататын сымсыз байланыс түрі. Ән де, хабар да, әңгіме мен жаңалықтар да, ол аз десеңіз құттықтау сөздері мен жүректен шыққан жылы сөздер де осында. Радио желісінде барлық тыңдаушыларына үздіксіз тек хабарды таныстыра беру емес, сонымен қатар мынадай психологиялық жағдай да жасалынған. Осы орайда айтқым келгені радио да берілетін хабарлардың өзі тыңдаушының қабылдап алу жүйесіне байланысты белгілі бір уақыт аясында беріледі екен. Мысалы адамның тәтті ұйқысынан оянып, енді көзін ашқан уақытында жеңіл хабарлар, жаттығу мен ойын-сауық

бағдарламалары болса, түскі уақытта адамдар күрделі тақырыптарды жақсы қабылдай біледі деген тұспалмен қоғамдық тақырыптар мен күрделі хабарлар таратады.

Радионы жұртшылық қанишалықты тыңдап жүр?

Мен жақын күндері адамдардың радио жайында ойын білу мақсатында кішігірім сауалдар қойып, жауаптар алып көрген болатынмын. Ең қызығы, көбі радио станцияларын мүдірмістен айтып тұр, алайда оны тыңдауға келгенде "тек жол үстінде, көлік кептелісінде, тыңдамаймын" деген жауаптар алдым.

Дегенмен көбісі радио өзіндік ақпараттарымен, қызықты тақырыптарымен қазіргі қоғамға қажет деген ойларын айтып қуантты. Бір есімде қалған жауап - қазіргі таңда радио қажет.

Менің ойымша автобуста жастардың құлаққаптағы мағынасыз өлеңдерінің орнына радиодағы тың ақпараттарды тыңдап отырса жақсы болатын сияқты. Сол себепті қоғамдық көліктерге радио орнатуды ұсынар едім. Шын мәнінде де радио дамытуды шындап қолған алсақ, білімді жастардың, жаңалықтардан хабардар, салиқалы адамдардың көбейетіндігі анық.

Бірақ қалай? Ал сіз радионы дамыту жайында ойланып көрдіңіз бе?

Алғашқы эфир шығарылымынан үзінді көрсету.

Радиодан өзімізге не ала аламыз?

Орал ақпараттық технологиялар колледжінің ІТС қазақ радиосы мемлекеттік тілде таратылатын ақпараттар мен құнды өнімдер қалу үшін және студенттерді практикаға, шығармашылық жұмыстармен айналысуға баулу, дикторлық қызығушылықтарын арттыру мақсатында оздырылып келе жатқан жоба болатын. Бұл студенттердің ІТ құзыреттіліктерін арттырып, фото-бейне көріністерді түсіре отырып, заманауи бағдарламалық өңдеу жұмыстары сияқты қосымша іске араласып, мамандықтарының қыр-сырын үйренуге көп ықпал жасайды. Колледждің алғашқы жарқын жобасы - ІТС қазақ радиосы 2022 жылдың қыркүйек айынан бастап жұмыс істеп келеді. Бұл жоба Астана қаласындағы Халықаралық мектептің шығармашылық ұжымы жасаған ISN Qazaq Radiosy жобасының үлгісінде іске қосылды. ІТС қазақ радиосы шығарылымының жылдық жоспары жасақталған. Жұмыс тобы құрылды. Білім алушылар арасынан диктор таңдау мақсатында кастинг ұйымдастырылды. Радио эфир хабарының сценарийі дайындалды. Қазақстан халқы тілдерінің күні мерекесі мен Ахмет Байтұрсыновтың туғанына 150 жыл толуына арналған алғашқы шығарылым 22 қыркүйекте оздырылып, көрермендерге тікелей эфирде ұсынылды. Қазіргі таңда шығарылымдарымыз YouTube желісінде бар.

Жоба авторы: колледж директоры Елдос Сафуллин. Радио эфирлерінің шығарылымына үлкен шығармашылық топ жұмыс жасайды, олар сценарийге жауапты қазақ тілі мамандар тобы: Аймангүл Мурзагалиева, Самал Кажгереева, Нұргүл Балғужиева және эфирдің сапалы шығарылуына жауапты бейне түсіруші оператор тобы: редактор және бейнемонтаж: Есмырза Зейнолла, дыбыс режиссері: Жантілек Қанат, операторлар: Нұрсұлтан Ерболат, Арман Казиев, Жоламан Армат. Дыбыс режиссері мен операторлар өзіміздің колледж білім алушылары. Әр эфирімізде орындалатын ән шашуымызға жауапты музыкалық көркемдік жетекші мен ән орындаушылар, сондай-ақ, көрермендерімізге хабарды әсерлі жеткізуші Алтынай Мұқанғали, Жантілек Қанат, Ізтілеу Әбілпейісов, Дария Хохлачева, Рамзей Самедзаде, Мырзалиев Нұржан, Таженов Нұрғиса, Ищанова Айзада секілді дикторларымыз бар.

Ал керек болса қалай дамытпақпыз?

ІТС қазақ радиосы жобасының мақсаты - колледждегі мемлекеттік тілдің қолдану аясын кеңейту, білім алушылардың тілге деген сүйіспеншілігін арттыру, шығармашылыққа, сахна мәдениетіне баулу, мемлекеттік тілге құрметпен қарауға тәрбиелеу.

Бірлескен шығармашылық топ: диктор, монтаждаушы, оператор, музыкалық әрлеуші, тіл мамандары бірлесе отырып, жылдық жоспар бойынша жұмыстанып, әр айда бір радио эфир шығарылымы жоспарға сәйкес жарық көреді.

Бұл жоба бізге не берді?

1. Бірінші эфир шыққан бойда білім алушылар жаппай хабарласа бастады. Әсіресе орыс топтарының білім алушыларында қызығушылық оянды. Хабарландыру бойынша кастингке келе бастады.

2. Жобаның пәнмен байланысы артты. Қазақ тілі пән оқытушылармен қатар топ кураторлары қолдау білдіріп, радио эфирлері тыңдатылды.

3. Әлеуметтік желі қолданушылар колледждің ІТС қазақ радиосын тыңдап, жылы лебіздерін қалдырды. Бұл білім алушыларымыздың мотивациясын оятты

4. Атаулы даталар, елімізге танымал тұлғаларды танытуда бірден-бір қолайлы жоба колледжіміздің ІТС қазақ радиосы болды.

5. Радио эфирлерін түсіру кезінде кәсіби шеберлік музыкамен әрлеуде білім алушылармен бірге колледж қызметкерлері де тартылды.

6. Радио эфир шығарылымына жауапты ересектер мен білім алушылар үнемі дизайн әрлеуде, сценарий құруда өз ойларын білдіріп отырды.

7. Дәлізде орналасқан радио торап желілері қолға алынып, үзіліс кезінде радио тыңдауға мүмкіндік жасалды.

Алдағы уақытта қандай мәселелер шешімін табу керек?

Эфир аясын кеңейтіп, көбірек білім алушыларды қамту қажет.

Шығарылымға жауапты адамдар мен білім алушылардың уақыттарын үйлестіру.

Елдің болашағы жастарымыздың мәдениеті, ана тілінде жетік сөйлеп, мемлекеттік тіліміздің мәртебесін биіктеуіне үлес қосу үшін оқу орындарында тілге құрмет мақсатында ІТС қазақ радиосының жоспарлы ұйымдастырылуы өз септігін тигізетіні анық.

ПРИМЕНЕНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА НА ЗАНЯТИЯХ

Мизинин Владимир Владимирович
ГККП «Уральский колледж информационных технологий», магистр т.н., преподаватель спец.дисциплин

Накишев Азирбай Нурбаевич
ГККП «Уральский колледж информационных технологий», преподаватель спец.дисциплин

Аннотация

Қазіргі уақытта біздің еліміз алдына мұнай-газ секторы, энергетика, ауыл шаруашылығы, көлік, логистика және білім беру сияқты негізгі салаларда ЖИ енгізу міндетін қойып отыр, бұл елдің технологиялық прогресінің векторын белгілеуге мүмкіндік береді.

Связь ИИ с другими науками.

Искусственный интеллект – одно из тех явлений, у которых нет конкретного определения для начала, и его определение зависит от того, у кого это определение запрашивается. Тем не менее, самое простое понимание искусственного интеллекта, или просто ИИ, заключается в том, что он относится к

тому явлению, когда машины имеют тенденцию имитировать человеческое мышление, интеллект и в определенной степени поведение и тем самым помогают в решении различных проблем, с которыми сталкивается человечество в целом. В наши дни ИИ широко используется, и учебник по искусственному интеллекту может значительно помочь в изучении этой дисциплины. Что касается «как изучить ИИ?», Не существует прямого испытанного и проверенного пути, чтобы изучить ИИ и стать в нем экспертом, однако в целом обычно нужно быть из области STEM или, по крайней мере, иметь приличное знание статистики, математика и компьютеры.

История возникновения ИИ.

В 1943 году появилась идея Нейронных сетей, над которыми работали Уоррен Маккаллох и Уолтер Питтс. Основные положения которого сводись к следующему:

- Процессы познания - результат взаимодействия большого числа простых перерабатывающих элементов, связанных друг с другом и организованных в слои («модули»). «Переработка информации» - определенный ответ элемента на воздействия извне;
- Знания, управляющие процессом переработки, хранятся в форме весовых коэффициентов связей между элементами сети. Главное - не элементы, а связи между ними;
- Обучение - процесс изменения весовых коэффициентов связей между элементами сети (приспособления их к решению определенной задачи);

Были и другие работы ученых:

- М. Мински, Р. Шенк – фреймовые системы. Фрейм – целостная структура, содержащая информацию об основных свойствах понятия;
- Концепция компьютерного зрения. Дэвид Марр «Зрительное восприятие: вычислительное исследование отображения и обработки зрительной информации у человека» (1982 г.). Конструирование зрительной информации представляется различными функциями. Получена система уравнений, описывающая зрительное восприятие. Уравнения могут быть ранжированы и использованы при конструировании зрительных процессов компьютера.

Этапы развития систем ИИ:

- Первый этап – игры. Математические головоломки. 1956 – конец 1960-ых гг.;
- Второй этап – создание интегральных роботов. Конец 1960-ых – сер. 1970-ых гг.;
- Третий этап – сложный план поведения, общение на естественном языке. Создание человеко-машинных систем конец 1970-ых гг.

Области, в которых ИИ нашёл своё применение:

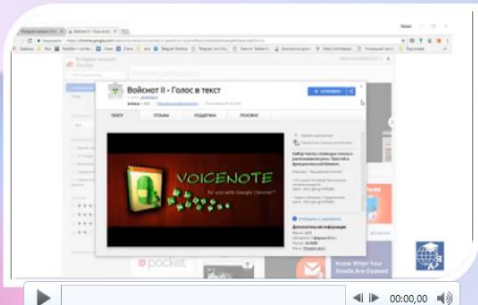
- решение задач;
- экспертные системы и системы поддержки принятия решения: инженерия знаний;
- системы распознавания образов, движения и т.д.;
- системы обработки текста и машинного перевода;
- игровые программы (шахматы и т.д.): Гарри Каспаров против Deep Blue;
- обучаемые и обучающие системы;
- робототехника и автономные агенты...

Остаются проблемы взаимодействия с пользователем на естественном языке: справочные системы, поисковые системы, компьютерные игры, компьютерные «психотерапевты».

Практическое применение ИИ на занятиях:

- Набор текста голосом;

Набор текста голосом с помощью расширения Войснот в программе Google Chrome

Данное расширение повышает скорость в работе. Установить его можно из Интернет-магазина Chrome.

Официальный сайт: <http://voicenote.in/>

- Озвучка текста онлайн-дикторами с помощью сервиса Narakeet, который имеет 15 казахских мужских и женских голосов;

Казахский озвучивание

Narakeet позволяет легко создавать видео и аудио файлы с реалистичным звуком из текста. Начните бесплатно с казахским текстом в речь. Выберите один из наших казахских мужских и женских голосов для преобразования текста в речь ниже и введите текст для создания аудио.

ГОЛОС: Gulshat (Cyrillic)

ФОРМАТ: mp3

СЦЕНАРИЙ:

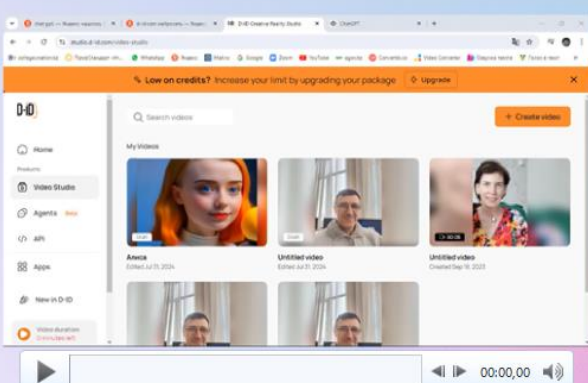
Татар шәһеи Солтүстік Таш-Шәмә тәуәрийинше Алатауы төбегінде. Алматы қорығында орманасқан, оның Алматы қаласынан байқауға болады.

[БОЛЬШЕ ОПЦИЙ](#) [СОЗДАТЬ АУДИО](#)

- Анимация лица фотографии и воспроизведение им речи;

Переходим на сайт: <https://studiod-id.com/>

Загружаем фотографию с лицом человека, набираем с клавиатуры текст (речь)* или записываем речь с микрофона и даём команду создать видео, далее смотрим и скачиваем видео.

- Описание информации для поиска и её получение с помощью онлайн-сервиса <https://chatgpt.com/>;
- Использование системы видеонаблюдения;
- Очки виртуальной реальности;
- Робототехника и её программирование;
- Работа с электро-техническим набором Arduino.

В завершение хотелось бы подчеркнуть, как ИИ уже оказывает значительное влияние на различные сферы жизни, от медицины и финансов до образования и транспорта. Его потенциал в автоматизации процессов, улучшении качества жизни и создании новых возможностей для бизнеса не вызывает сомнений.

Тем не менее, наряду с преимуществами, ИИ также предъявляет ряд вызовов и рисков. Важным является вопрос этики: как обеспечить справедливое и безопасное использование технологий? Как предотвратить возможные негативные последствия для общества, такие как потеря рабочих мест или проблемы с конфиденциальностью данных? Ответы на эти вопросы требуют комплексного подхода и активного сотрудничества между учеными, бизнесом и государственными структурами.

В будущем ключевыми задачами будут являться разработка и внедрение регулирующих норм, направленных на обеспечение прозрачности и справедливости в использовании ИИ, а также дальнейшее развитие технологий для повышения их надежности и безопасности.

Заключая, можно отметить, что искусственный интеллект представляет собой мощный инструмент, который, при ответственном использовании и адекватном управлении, имеет потенциал стать катализатором значительных положительных изменений в обществе. Нам предстоит совместными усилиями формировать будущее, в котором ИИ будет служить на благо человечества, открывая новые горизонты и способствуя прогрессу.

НЕКОТОРЫЕ ОСОБЕННОСТИ ЭФФЕКТИВНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ РАБОТЫ ТЕХНИЧЕСКИХ И ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ ИТ- НАПРАВЛЕНИЯ С ПОМОЩЬЮ НЕЙРОННЫХ СЕТЕЙ

Шагиров Самат Сагаткалиевич

*ГККП «Уральский колледж
информационных технологий»,
магистр т.н., заместитель директора
по информационным технологиям*

Аннотация

Мақалада ақпараттық технологиялар (АТ) саласында кадрлар даярлауға мамандандырылған техникалық және кәсіптік оқу орындарында оқу процесін ұйымдастырудың негізгі аспектілері қарастырылған. Оқу процесін оңтайландыру, ресурстарды басқару және білім сапасын арттыру үшін нейрондық желілерді пайдалануға ерекше көңіл бөлінеді. Студенттердің үлгерім деректерін талдау, оқу бағдарламаларын автоматтандыру және оқытуды жекелеңдіру үшін нейрондық желілерді пайдалану мысалдары келтірілген. Сондай-ақ оқу орындарына мұндай технологияларды енгізуге байланысты келешегі мен қиындықтары талқыланады.

В последние годы технологии искусственного интеллекта (ИИ) и нейронных сетей стремительно развиваются и находят применение в самых разных отраслях. В образовательной сфере, особенно в технических и профессиональных учебных заведениях, где готовят специалистов в области информационных технологий, эти технологии могут существенно повысить эффективность обучения и управления процессами. Организация работы таких учебных заведений требует инновационного подхода, и использование нейронных сетей может сыграть ключевую роль в достижении высоких образовательных стандартов.

Основные особенности эффективной организации работы с использованием нейронных сетей

1. Анализ данных успеваемости студентов:

- Нейронные сети могут анализировать большие объемы данных, связанных с

успеваемостью студентов, посещаемостью и участием в учебных мероприятиях. Эти данные позволяют выявить проблемные области у отдельных студентов и предложить индивидуализированные подходы к обучению.

- Использование предсказательных моделей для прогнозирования успехов или затруднений в обучении может помочь преподавателям вовремя корректировать учебный процесс.

2. Автоматизация учебных планов и расписаний:

- С помощью нейронных сетей можно автоматизировать процесс составления учебных планов и расписаний, учитывая предпочтения студентов, доступность преподавателей и загруженность учебных ресурсов.

- Это позволяет снизить административную нагрузку и повысить точность и оптимальность учебного процесса.

3. Индивидуализация обучения:

- Применение адаптивных учебных систем, основанных на нейронных сетях, позволяет создавать персонализированные траектории обучения для каждого студента.

- Такие системы анализируют уровень знаний, предпочтения и темпы обучения студентов, предлагая подходящий контент и задачи, что способствует более глубокому усвоению материала.

4. Управление ресурсами учебного заведения:

- Нейронные сети могут использоваться для оптимизации управления ресурсами учебного заведения, такими как аудитории, оборудование и учебные материалы.

- Анализ данных о загрузке ресурсов помогает эффективно распределять их, предотвращая избыточное использование или простой.

Примеры использования нейронных сетей в учебных заведениях ИТ-направления

1. Проект "Smart Campus":

- В некоторых учебных заведениях уже реализованы проекты, использующие ИИ для управления кампусом, например, системы мониторинга и управления доступом, энергоэффективные решения и анализ поведения студентов на территории учебного заведения.

2. Система рекомендаций учебного контента:

- Нейронные сети могут использоваться для создания систем рекомендаций, предлагающих студентам релевантные курсы, лекции или дополнительный учебный материал на основе их интересов и академической успеваемости.

3. Анализ обратной связи студентов:

- Использование нейронных сетей для анализа обратной связи студентов по курсам и преподавателям помогает выявить сильные и слабые стороны образовательного процесса, что позволяет постоянно улучшать качество образования.

Вызовы и перспективы

Внедрение нейронных сетей в образовательный процесс требует не только технической подготовки, но и перестройки методологии обучения. Ключевыми вызовами остаются:

- необходимость в высококачественных данных для обучения моделей;
- этические вопросы, связанные с использованием данных студентов;
- потребность в квалифицированных кадрах для разработки и сопровождения ИИ-решений.

Однако перспективы внедрения нейронных сетей в образование очевидны. Они открывают новые возможности для персонализации обучения, повышения эффективности образовательного процесса и улучшения управления учебными заведениями.

Использование нейронных сетей в технических и профессиональных учебных заведениях, специализирующихся на ИТ-направлениях, может существенно улучшить качество образования и эффективность управления. Это позволяет создать более гибкие и адаптивные

образовательные системы, способные отвечать на вызовы современного мира.

Список литературы:

1. Bengio, Y., Courville, A., & Vincent, P. (2013). Representation learning: A review and new perspectives. *IEEE transactions on pattern analysis and machine intelligence*, 35(8), 1798-1828.
2. Goodfellow, I., Bengio, Y., & Courville, A. (2016). *Deep Learning*. MIT Press.
3. Luckin, R., Holmes, W., Griffiths, M., & Forcier, L. B. (2016). Intelligence Unleashed: An argument for AI in Education. Pearson.
4. Alajmi, M. M., & Attarbashi, R. (2020). The Role of Artificial Intelligence in Education. *Journal of Education and Practice*, 11(15), 1-6.
5. Smith, A., & Anderson, M. (2017). Automation in everyday life. *Pew Research Center*.

ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ “НЕЙРО-МУҒАЛІМ”

Бижанов Акан Маликулы

*БҚО, білім басқармасының
Ж.Досмұхамедов атындағы жоғары педагогикалық
колледжі мемлекеттік коммуналдық қазыналық
кәсіпорын директорының ақпараттық
технологиялар жөніндегі орынбасары*

Аннотация

Бұл жасанды интеллект және нейрондық желілерге негізделген білім беру жүйесі, ол оқушылардың оқу процесін жекелеңдіріп, олардың білімін тереңдетуге бағытталған. Платформа оқушылардың оқу үлгерімін, қабілеттерін және қызығушылықтарын талдап, әрбір пайдаланушыға бейімделген оқу материалдарын ұсынады. Платформа оқыту процесін оңтайландыру үшін машиналық оқыту, табиғи тілді өңдеу (NLP), және үлкен деректерді талдау сияқты технологияларды пайдаланады. Сонымен қатар, ол оқушыларға жылдам кері байланыс береді, олардың оқу барысын бақылайды және қажетті ұсыныстар жасайды. Бұлттық негізде жұмыс істейтін нейро-мұғалім платформасы кез келген уақытта және кез келген жерде оқуға мүмкіндік береді, осылайша білім алуды қолжетімді әрі ыңғайлы етеді. Оның қолдану салалары мектептер мен университеттерден бастап, кәсіби оқыту және онлайн білім беруге дейін кең ауқымды қамтиды.

Жасанды интеллект (ЖИ) – интеллектуалдық қабілеттерді қажет ететін тапсырмаларды орындауға қабілетті бағдарламалар мен жүйелерді құрумен айналысатын информатика саласының бағыты. Бұл жүйелер үлгіні тану, оқу, жоспарлау, деректерді талдау және шешім қабылдау сияқты адам интеллектіне еліктеуге бағытталған.

Жасанды интеллекттің негізгі мақсаты - адамның ойлауын қажет ететін мәселелерді шеше алатын компьютерлік бағдарламаларды құру. Бұл тапсырмаларға сөйлеуді тану, табиғи тілді өңдеу, компьютерлік көру, ойын, медициналық диагноздар, өндірістік процестерді автоматтандыру және т.б. кіруі мүмкін. Жасанды интеллект әртүрлі тәсілдермен жүзеге асырылуы мүмкін, соның ішінде символдық жүйелер, нейрондық желілер, генетикалық алгоритмдер және т.б. Жасанды интеллекттің дамуы Алгоритмдер, архитектуралар және есептеу технологиялары бойынша үздіксіз зерттеулер мен инновацияларды қамтиды.

Жасанды интеллект (ЖИ) әртүрлі салаларда кеңінен қолданылады. Міне, солардың бірнешеуі:

Медицина: ЖИ диагностика қою, ауруларды болжау, медициналық суреттерді талдау және емдеу жоспарларын жасау сияқты міндеттерді орындай алады. Мысалы, ЖИ онкологиялық ауруларды ерте кезеңде анықтауда тиімді.

Қаржы: Банктер мен қаржы ұйымдары ЖИ-ды алаяқтықты анықтау, несие тәуекелдерін бағалау, инвестициялық стратегияларды жасау және қаржы нарықтарын талдау үшін пайдаланады.

Көлік: Автономды көлік құралдары (өздігінен жүретін көліктер), логистика және көлік қозғалысын басқару жүйелерінде ЖИ қолданылады.

Өндіріс: Өндірістік процестерді автоматтандыру, сапаны бақылау және өндірістік жабдықтардың тиімділігін арттыру үшін ЖИ пайдаланылады.

Маркетинг және сатылым: ЖИ тұтынушылардың мінез-құлқын талдау, жарнамалық науқандарды оңтайландыру және клиенттермен өзара әрекеттесуді жеке тұлғаға бағыттау үшін пайдаланылады.

Ауыл шаруашылығы: ЖИ ауыл шаруашылығындағы дақылдардың өнімділігін арттыру, зиянкестерді анықтау және ауа райын болжау үшін қолданылады. **Соңғы сала бұл:**

Білім беру: ЖИ жеке оқыту бағдарламаларын жасау, оқу жетістіктерін талдау және білім беру ресурстарын автоматтандыру үшін қолданылады.

Бұл салалар тек бастамасы ғана, жасанды интеллект технологиялары дамыған сайын, оның қолдану аясы да кеңейе бермек.

"Нейро мұғалім" дегеніміз – жасанды интеллект негізіндегі білім беру жүйесі, оқушыларды немесе студенттерді оқытуға және олардың білім деңгейін бақылауға арналған құрал. Бұл технология адамның ми функцияларын модельдеу арқылы оқыту процесін оңтайландыруға мүмкіндік береді. Нейро мұғалімдер негізінен нейрондық желілер мен машина оқыту алгоритмдері арқылы жұмыс істейді.

Нейро мұғалімнің артықшылықтары:

1. **Жекелендірілген оқыту:** Әр оқушының қабілеттері мен қызығушылықтарына сәйкес оқу бағдарламасын құруға мүмкіндік береді.
2. **Жылдам кері байланыс:** Оқушының қателерін бірден анықтап, олардың түзетуіне көмектеседі.
3. **Таңдаулы оқу материалы:** Оқушының білім деңгейіне сәйкес материалды таңдай алады, бұл олардың білім алуын оңай және тиімді етеді.
4. **Қолжетімділік:** Интернетке қосылған кез келген жерде және кез келген уақытта білім алуға мүмкіндік береді.
5. **Эмоциялық интеллект:** Кейбір жүйелер оқушылардың эмоциялық күйін анықтап, оларға сәйкесінше көмек көрсете алады.

Мысалдар:

- **Knewton** және **Smart Sparrow** сияқты платформалар оқыту материалдарын автоматты түрде өзгерте алады.
- **Coursera** және **Udacity** платформалары бейімделген оқытуды ұсынады, онда курстың мазмұны оқушының оқу жылдамдығы мен прогресіне байланысты реттеледі.

Білім беру процесін дамытуға арналған платформалық жасақтама жасанды интеллект Нейрожеліге негізделіп жасалған. Соның ішінде **Жасанды интеллект “Нейро-Мұғалім”** <https://mugalim-neiro.nicepage.io/> Аталған нейро платформа білім беру үрдісінде қолданылатын нейрожелілерді бір жүйеде тоғыстырады. Нейро-мұғалім платформасының артықшылықтары көп, себебі ол жасанды интеллект пен нейрондық желілерді пайдаланып, оқыту процесін жаңа деңгейге көтереді. Міне, негізгі артықшылықтары:

1. **Жекелендірілген оқыту:** **Нейро-мұғалім платформалары әрбір оқушының оқу стилі, қабілеті және қарқынына бейімделеді.** Бұл оқушыларға өз қажеттіліктеріне сәйкес материалдарды үйренуге мүмкіндік береді, соның арқасында олар білімді жақсырақ меңгереді.

2. Уақыт пен кеңістікке тәуелсіздік: Платформалар онлайн негізінде жұмыс істейді, сондықтан оқушылар кез келген уақытта, кез келген жерде оқи алады. Бұл әсіресе қашықтықтан білім алуды қолдайды және оқытудың қолжетімділігін арттырады.
 3. Тез кері байланыс: Нейро-мұғалім оқушылардың қателерін бірден анықтап, оларға түзетулер енгізуге көмектеседі. Бұл оқыту процесін жылдамдатып, материалды толық меңгеруге мүмкіндік береді.
 4. Оқу материалдарының бейімделуі: Оқушылардың білім деңгейіне сәйкес материалды автоматты түрде таңдайды және оны қиындық дәрежесіне қарай реттейді. Осылайша, оқу материалы оқушының білімін біртіндеп дамытады.
 5. Оқушының прогресін бақылау: Платформалар оқушының оқу процесін қадағалап, олардың жетістіктері мен әлсіз жақтарын талдайды. Бұл ақпарат мұғалімдер мен ата-аналарға оқушының прогресін түсінуге және қажет болған жағдайда қолдау көрсетуге көмектеседі.
 6. Когнитивтік және эмоционалдық қолдау: Кейбір нейро-мұғалім платформалары оқушылардың когнитивтік күйін талдайды және олардың эмоцияларын ескере отырып, қажетті қолдау көрсетеді. Бұл оқушылардың мотивациясын арттырып, оқу процесін жағымды етеді.
 7. Қолжетімді білім: Нейро-мұғалім платформалары әртүрлі оқу ресурстарын қолжетімді етеді, бұл әсіресе ресурстардың шектеулі жерлерде білім алуды жеңілдетеді.
- Бұл артықшылықтар нейро-мұғалім платформаларын білім беру процесінде маңызды құралға айналдырады, олар оқушыларға білімді тиімді және қолайлы жолмен меңгеруге мүмкіндік береді.

Нейро платформаның техникалық сипаттамасы:

Бастапқы бөлігінде білім беру саласындағы заңнамалық нормативтер орналастырылған. Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесіне байланыстырылған.

"Нейро аватар" жасанды интеллект негізінде жасалған виртуалды кейіпкер. Ол қысқаша жасанды интеллект туралы үш тілде ақпарат береді.

Чат-бот: Бұл автоматы түрде жауап беру жүйесі ол пайдаланушылармен мәтін немесе дауыс арқылы байланыс орнатады.

GPT-чат: Жасанды интеллект (ЖИ) технологияларына негізделген чат-бот сіздің сұрақтарыңызға жауап беруге тырысады.

WhatsApp ЖИ: Пайдаланушы whatsapp арқылы байланыс орнатып, сұрақтарға жауап береді немесе қызметтерді ұсынады.

STOP BULLYING: мектептерде, жұмыс орындарында, онлайн кеңістіктерде және басқа да әлеуметтік ортада орын алатын буллингке (қорқыту, мазақтау, кемсіту) қарсы қозғалыс.

‘ТЕЗ ӘРІ ОҢАЙ’ бөлімі

ЖИ Сабақ жоспары: Жасанды интеллект (ЖИ) сабақ жоспарын құру процесін жеңілдетіп, оны жекелендіруге және оқушылардың қажеттіліктеріне сәйкес келетін тиімді жоспар жасауға мүмкіндік береді.

ЖИ Презентация: Жасанды интеллект (ЖИ) негізінде презентация жасау – бұл процесс барысында уақытты үнемдеп, сапалы әрі тартымды материал жасауға мүмкіндік беретін инновациялық құрал.

ЖИ Мәтін генератор дыбыс: Жасанды интеллект (AI) мәтін генераторлары дыбысты мәтінге немесе мәтінді дыбысқа айналдыруға қабілетті заманауи технологияларды қолданады.

(AI) Мәтін генератор тест: Егер сіз жасанды интеллект негізіндегі мәтін генераторын тестілеуді жоспарласаңыз, оны тиімді жасау үшін келесі қадамдарды орындауға болады

1. Негізгі компоненттер:

- **Нейрондық желілер:** Платформада бірнеше қабатты нейрондық желілер қолданылады, олар деректерді өңдеп, оқушының үлгерімін болжайды және бейімделген оқу материалдарын ұсынады.
- **Машина оқыту алгоритмдері:** Алгоритмдер оқушының әрекеттерін, жауаптарын және прогресін талдап, оқу процесін жекелендіреді.
- **Табиғи тілді өңдеу (NLP):** Платформа оқушылармен табиғи тілде қарым-қатынас жасайды, бұл оқыту процесін интерактивті және тиімді етеді.
- **Білімді басқару жүйесі (LMS):** Платформа оқыту мазмұнын ұйымдастырады, оқу жоспарларын құрады және оқу материалдарына қолжетімділікті басқарады.

2. Архитектурасы:

- **Бұлттық шешім:** Көптеген нейро-мұғалім платформалары бұлтта орналасады, бұл оларға жоғары өнімділік, масштабтылық және деректерді қауіпсіз сақтау мүмкіндігін береді.
- **Модульдік құрылым:** Платформаның әрбір функционалдық бөлігі өздігінен жұмыс істейтін модульдерден тұрады, бұл оны икемді және кеңейтуге ыңғайлы етеді.
- **API интеграциясы:** Платформа басқа білім беру жүйелерімен немесе қосымшалармен интеграциялану үшін API интерфейстерін ұсынады.

3. Деректерді өңдеу және сақтау:

- **Үлкен деректерді талдау:** Платформа үлкен көлемдегі деректерді жинайды және талдайды, бұл оқыту процесін оңтайландыруға мүмкіндік береді.
- **Реляциялық және NoSQL дерекқорлары:** Деректер реляциялық дерекқорларда (мысалы, MySQL, PostgreSQL) немесе NoSQL дерекқорларында (мысалы, MongoDB) сақталады, бұл оларға құрылымдалған және құрылымдалмаған деректерді өңдеуге мүмкіндік береді.
- **Деректерді қорғау:** Платформа деректерді шифрлау және қолжетімділікті бақылау сияқты қауіпсіздік шараларын қолданады.

4. Пайдаланушы интерфейсі (UI):

- **Интуитивті дизайн:** Платформа қарапайым және интуитивті пайдаланушы интерфейсін ұсынады, бұл оны қолданушыларға ыңғайлы етеді.
- **Көптілділік:** Көптеген платформалар бірнеше тілді қолдайды, бұл әртүрлі елдерден келген пайдаланушыларға ыңғайлы.
- **Бейімделген интерфейс:** Платформа әртүрлі құрылғыларда (компьютерлер, планшеттер, смартфондар) жұмыс істеуге бейімделген.

5. Жасанды интеллекттің рөлі:

- **Бейімделгіш оқыту:** Жасанды интеллект оқушылардың оқу үлгерімін талдап, оларға жеке оқу жолын құру үшін пайдаланылады.
- **Интерактивті ассистент:** Жасанды интеллект оқушыларға оқу процесінде көмек көрсетіп, олардың сұрақтарына жауап береді.
- **Прогресс мониторингі:** Платформа оқушылардың жетістіктерін бақылайды және олардың оқу процесіне қатысты ұсыныстар береді.

6. Қосымша мүмкіндіктер:

- **Геймификация:** Оқыту процесін қызықты ету үшін ойын элементтері енгізіледі.
- **Эмоциялық интеллект:** Кейбір платформалар оқушылардың эмоциялық жағдайын анықтап, оқу процесін сол күйге бейімдейді.

Қорытынды:

Нейро мұғалімдер білім беру процесінде үлкен өзгерістер әкелуі мүмкін. Олар оқытуды тиімдірек және жекелендірілген ете отырып, мұғалім, оқушыларға білім алудың жаңа мүмкіндіктерін ұсынады.

ЦИФРОВИЗАЦИЯ ДӘУІРІНДЕ ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ - ПЕДАГОГ КӨМЕКШІСІ

Индира Муханбеткалиевна Жумабекова
Теректі колледжі арнайы пәндер оқытушысы,
педагог – модератор

Аннотация

Педагог заман ағымына ілесуі керек: өз жұмысында инновацияларды, әр түрлі әдістерді қолданып, материалды еркін меңгеруі керек. Жасанды интеллект - цифровизация дәуірінде ұстаздардың нағыз ақылды көмекшісі. ЖИ кез келген тақырыпта сабақ жоспарларын жасайды, оқу бағдарламасын жазады, ғылыми зерттеу жобаларына нұсқау көрсетеді, презентация мәтінін дайындайды, әртүрлі іс-шараларға сценарий құрады, жаңа идеяларды талқылайды, кез келген деңгейде есептерді шығарады және т.б. мүмкіндіктері бар.

Максаты: Сабақ жоспарын құру, презентация жасау, білім алушыларды бағалау және білім беру арқылы заманауи цифрлық дәуірдің жетістігі жасанды интеллекттің әртүрлі түрлерін қажетінше пайдалану.

Жоспары:

1. ЖИ дегеніміз не?
2. Нейрондық желі
3. Brisk Teaching - ЖИ арқылы презентация жасау
4. Brisk Teaching - ЖИ арқылы тест, тапсырмалар құрастыру

Жасанды интеллект дегеніміз не?

(Artificial intelligence - AI) бұл адамның интеллектуалды қабілетін қажет ететін тапсырмаларды орындауға арналған бағдарламалар мен жүйелерді құрумен жұмыс жасау технологиялық құралы. Жасанды интеллект оқытуды, логиканы, жоспарлауды, сөйлеуді тануды, қабылдауды және т.б. қоса алғандағы, есептерді шешуді анықтауға және талдауға тырысады.

Күнделікті тапсырмаларды автоматтандыру:
Хат жазу: Llama 2, Claude, Bard, GPT-3 сияқты жасанды интеллект модельдері мәтінді, осы арқылы электрондық поштаны жазуды жасай алады. Бұл стандартты жауаптар, алғыс хаттар және т. б. жасау үшін пайдалы болуы мүмкін.
Есеп беру: ЖИ есептеу және есеп беру процесін автоматтандыру үшін пайдаланылуы мүмкін.

Бизнесті жоспарлау және талдау: Бизнес-жоспарларды әзірлеу:
ЖИ бизнес-жоспарларды құруға, нарықты талдауға және қолда бар деректер негізінде трендтерді болжауға көмектеседі.
Қаржылық талдау: жасанды интеллект жүйелерін қаржылық талдау және шешімдер қабылдау үшін шешімдер болады.

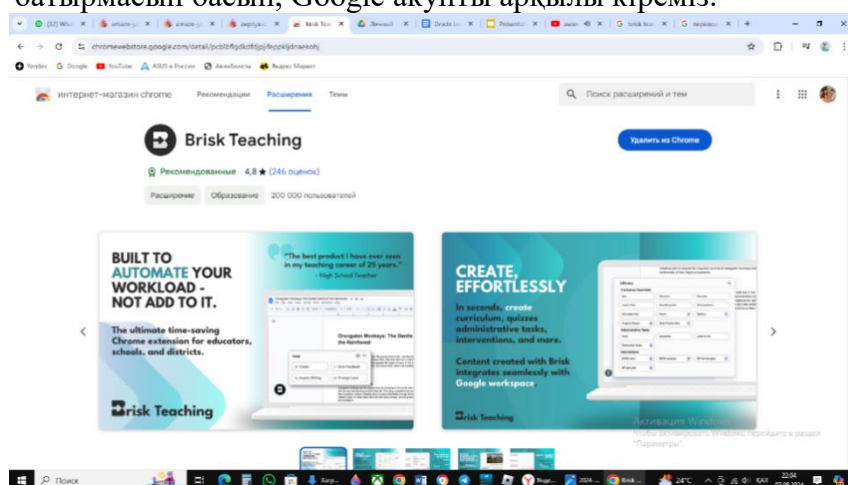
Бизнесті жоспарлау және талдау: Бизнес-жоспарларды әзірлеу:
ЖИ бизнес-жоспарларды құруға, нарықты талдауға және қолда бар деректер негізінде трендтерді болжауға көмектеседі.
Қаржылық талдау: жасанды интеллект жүйелерін қаржылық талдау және шешімдер қабылдау үшін шешімдер болады.

Нейро желі

Нейрондық желі - бұл адам миының жұмысын имитациялайтын процесс арқылы деректер жүйесіндегі негізгі қатынастарды тануға әрекет ететін процесстер сериясы. Бұл мағынада нейрондық күш органикалық жасанды емес табиғат жүйесіне жатады. Нейрондық кіріс деректеріндегі өзгерістерге бейімделе алады; желілік шығу ерекшеліктерін өзгертудің қажетсіз көмегінше жақсы жұмыс істейді. Жасанды интеллектке негізделген нейрондық интеллект концепциясы танымал сауда жүйесінде болады.

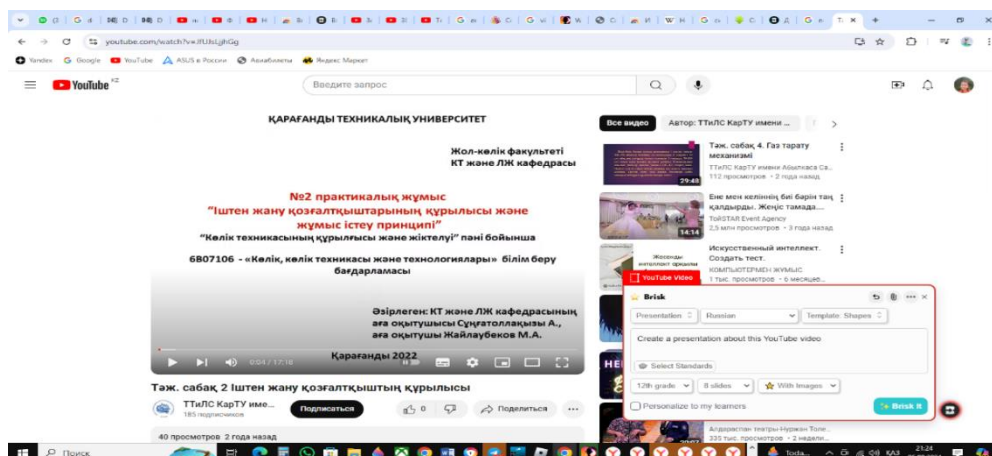

Brisk Teaching (жылдам оқыту) – мұғалімдер мен студенттерге әртүрлі оқыту және дизайн тапсырмаларын орындауға көмектесетін жасанды интелекті жан-жақты Chrome тәлімі. Іздеу жолағынан Brisk teaching тауып, "компьютерге жүкте" батырмасын басыптеп, авторизация" батырмасын басып, Google акунты арқылы кіреміз.

1-сурет

Brisk Teaching– бейне және мәтіннен презентация жасау

2-сурет

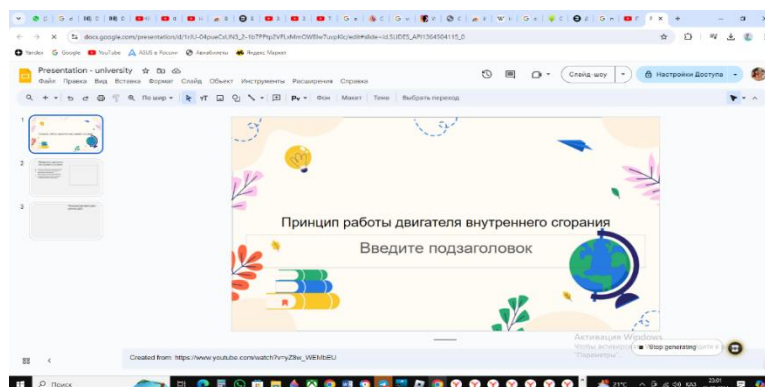
Видеоны

YOUTUBE каналынан таңдап алып, терезеге көрініп тұрған қызыл шеңберді басып, "создать" командасын орындаймыз. Терезеде презентацияны таңдап аламыз. қажетінше слайд санын, тілін, сыныбын, суретпен деген ұяшықтарды таңдап, көк ұяшыққа басамыз.

<https://koleso.ru/articles/typy-transmissii-avtomobilya/>

Немесе берілген сілтеме арқылы кіріп, берілген мәтіннен презентация жасап аламыз.

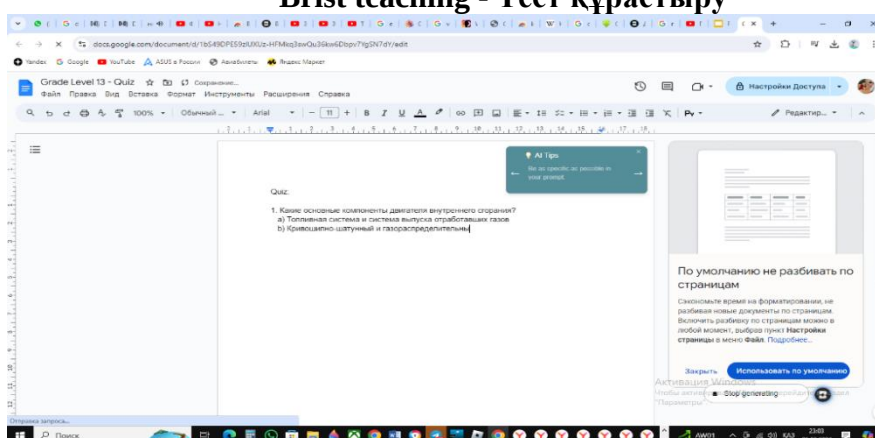
Brisk teaching - видеодан презентация жасау

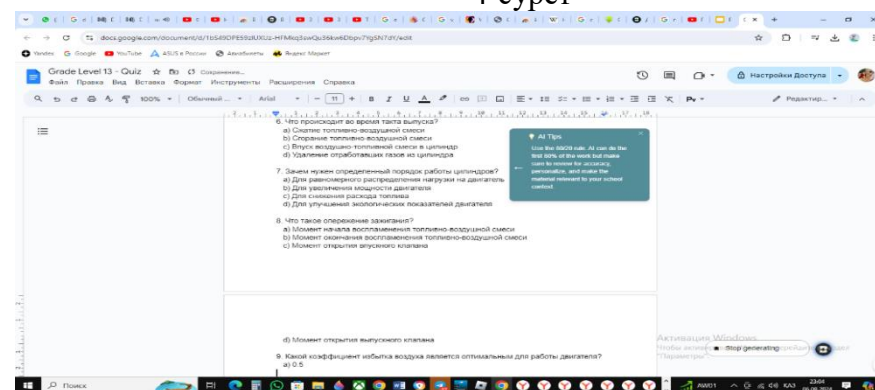
3-сурет

Аздаған уақыттан кейін Google диск-та жоғарыда бақылауға сәйкес презентация пайда болады. Презентация толық шыққан соң жаңа терезеде тапсырмалар, тест, сабақ жоспары т.с.с. нұсқалар пайда болады. Өзіңізге берілген тапсырма түрін таңдайсыз.

Brist teaching - Тест құрастыру

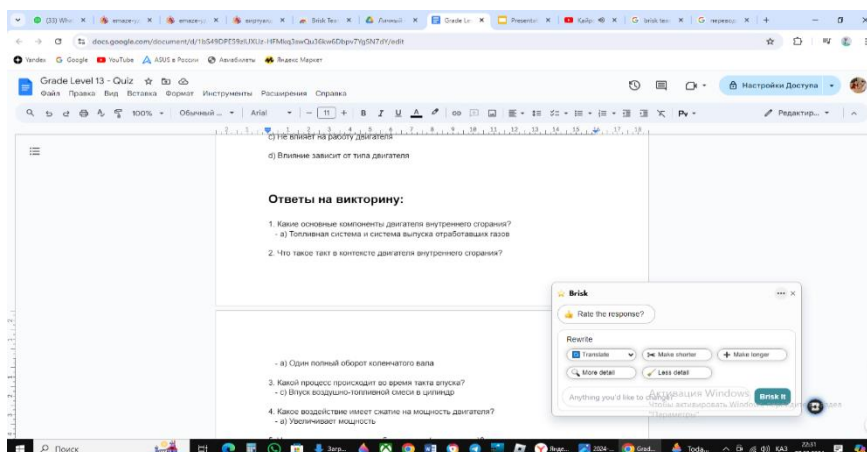

4-сурет

5-сурет

Жаңа бетте сіз қалаған сынақ түрі пайда болады, мысалы тест
Brist teaching - Тест жауаптарын алу

Тест дайын болған соң терезеде тест жауап батырмасын басып, дайын жауаптарды кілт ала аласыз және дәл осылай көк батырмасы басып, сәйкес келеді (15,50,100 мин) сабақ жоспарын жасай аласыз.

Сабақтың тақырыбы бойынша бейнероликті кірістіру

<https://www.youtube.com/embed/qZ1OHFsGAVg?rel=0&modestBranding=1&showinfo=0&enablejsapi=1>

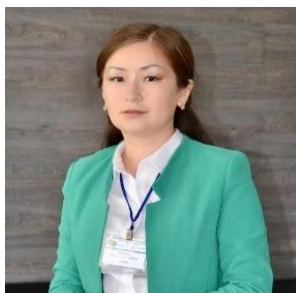
Пайдаланылған әдебиеттер:

1.<https://emaze.link/@RDKRFAT>

2.Brist teaching

3.Google drive

ОҚЫТУШЫ ЖҰМЫСЫНДАҒЫ ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ

Зинелова Анаргүл Қыстаубаевна
БҚОӘББ «Жоғары аграрлық-техникалық
колледжі» МКҚК арнайы мұнай-газ
пәндерінің оқытушысы, педагог-сарапшы

Аннотация

Мақалада білім беруде жасанды интеллектті қолдану, жасанды интеллектті енгізу қажеттілігі келтіріледі. Жасанды интеллектті қолдану мүмкіндіктерін талдай отырып, білім беруде нейрондық желілер мен жасанды интеллект технологияларын қолдану артықшылықтары мен кемшіліктері қарастырылады. Білім берудегі жасанды интеллекттің даму перспективаларына және оның білімалушыларға, оқытушыларға және білім беру процесінің басқа қатысушыларына әсеріне ерекше назар аударылады.

Қорытындыда, мақала білім беру саласындағы жасанды интеллект әлеуетін табысты іске асыру үшін тиісті инфрақұрылым құру қажеттілігіне назар аударады.

Жасанды интеллект білімге деген көзқарасты түбегейлі өзгертеді, оқытушыларды қажетсіз жұмыстан босатып және білім алушыларға арнайы таңдалған оқу материалдарына үздіксіз қол жеткізуді ұсынады. Сандық көмекшілер оқытушыларға ақпаратты жылдам табуға және визуализациялауға көмектеседі.

Жасанды интеллект оқытушыны алмастыра алмайды, керісінше оқыту мен білім беруді жақсарту үшін технологияның әлеуетін ашудың ең маңызды факторы болып саналады.

Білімді меңгеру бұдан былай басты шарт емес, ал оқу бағдарламалары жобалауда, бірлесіп жұмыс істеу және тиімді қарым-қатынас жасау, сондай-ақ колледж түлектерін үшін аналитикалық және цифрлық дағдыларды дамыту мүмкіндігі бірінші орынға шықты. Цифрлық дағдыларды меңгеру және негізгі технологияларды пайдалану тәжірибесін үйрену және өмір бойы білім арудың маңыздылығымен тығыз байланысты екені анықталды[1].

Жасанды интеллектті қолдану әр түрлі жастағы, үлгерім деңгейіндегі, әлеуметтік жағдайдағы білім алушыларға бірқатар маңызды артықшылықтар береді, олардың әрқайсысы оқу сапасын жақсартып, оқу әрекетінің нәтижелерін жақсартып алады. Жасанды интеллект, деректер мен аналитика, сондай-ақ машиналық оқыту оқушының үлгерімінің негізгі аспектілерге, үлгеріміндегі өзгерістерді және де басқа факторлар туралы ақпаратқа және маңызды қорытындыларға қол жеткізуге мүмкіндік береді. Мұндай мүмкіндіктердің пайда болуы жағымды салдарға әкеледі. Шын мәнінде персоналды оқыту білім алушының өз әлеуетін толық жүзеге асыра алатын оңтайлы ортаны қамтамасыз етеді.

Жасанды интеллект мүмкіндігі шектеулі оқушыларға қолдау көрсету барысында маңызды рөлге ие. Қазіргі таңда оқу орындарындағы білім беру технологиясы және гаджеттер мүмкіндігі шектеулі білім алушыларға оқу мазмұнына қолжетімділікті арттыру арқылы ойын өрісін теңестіруге көмектесуге арналған. Жасанды интеллект мүмкіндігі шектеулі оқушыға білім беру мүмкіндіктері мен белсенділік деңгейін айтарлықтай өзгерту арқылы табысқа жетуге мүмкіндік береді. Жасанды интеллектті қолданудың соңғы жетістіктерінің қатарына көру қабілеті нашар адамның айналасында болып жатқан оқиғаларды ұялы телефон арқылы бақылауға, талдауға және сипаттауға, оған достары мен таныстарын тануға көмектесетін, тіпті мимика сияқты факторларды талдау негізінде олардың эмоцияларын сипаттайтын қолданбалар кіреді[2].

Жасанды интеллектті, деректерді және аналитиканы, сондай-ақ машиналық оқытуды тиімді пайдалану негізінде оқытушы әрбір білім алушы үшін жеке оқу бағдарламаларын құру арқылы виртуалды орта технологияларын қолданып оқу процесін қызықты етуге мүмкіндік береді. Осы ғажап жаңа технологиялардың пайда болуы оқытушының білім беру процессінде басты рөлінің жаңа растауы болды. Оқытушы үшін жасанды интеллект әлеуеті оның оқытудың тиімділігін арттыру және оқушылар білім алып, дами алатын тамаша жағдай жасауға көмектесу қабілетімен байланысты[3].

Жасанды интеллект оқу материалдарын әзірлеуде де баға жетпес көмек құралы. Мысалы, сабақ жоспарын жасауда, бұл сабаққа дайындық процесін тиімдірек және аз уақытты қамтамасыз етеді. Қосымша ақпарат, тапсырмалар мен жаттығуларды әзірлеу арқылы оқу материалын тереңірек, жан-жақты жасайды.

Нарықта мұндай технологиялар қазірдің өзінде барлық жерде қолданыла бастады. Компьютерлік көру және сөйлеуді тану қазір смартфондардың құлпын ашу үшін кеңінен қолданылады. Жанды дауысты өңдеу адамдарға күнделікті сөздер мен сөз тіркестерін қолдана отырып, дауыстап сұрақтар қою арқылы интернеттен іздеуге мүмкіндік береді. Мұның бәрі білім беру жүйесіне үлкен әсер етеді. Атап айтқанда, жоғарыда сипатталған технологиялар мүмкіндігі шектеулі оқушылардың білім алуындағы кедергілерді жоюға және білім беруді демократияландыруға көмектеседі[4].

Кез келген уақытта, кез келген жерде оқу мүмкіндігін бере отырып, технология білім беруді қолжетімді етіп және қазіргі уақытта физикалық түрде оқу орындарында сабаққа қатыса алмайтын білім алушыға өздерінің әлеуетін толық ашуға мүмкіндік береді.

Білім берудегі жасанды интеллект қазірдің өзінде білім алушыларға, оқытушыларға, оқу орны басшыларына, ата-аналарға нақты артықшылықтар беруде және болашақта өзгерістердің катализаторы болады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Филипп Джексон; “Жасанды интеллектке кіріспе”; (англ. Introduction to Artificial Intelligence); 2019
2. Мартин Форд; «Роботы наступают. Развитие технологий и будущее без роботы»; Издательство Альпина нон-фикшн, 2019
3. Мерedit Бруссард “Искусственный интеллект. Пределы возможного”; Изд-во Альпина нон-фикшн; 2019
4. Джеймс Баррат; «Последнее изобретение человека»; Изд-во Альпина нон фикшн; 2015

ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ЖӘНЕ ОНЫ ПАЙДАЛАНУ

Смағұлова Нұрбала Манарбекқызы

*М.Ықсанов атындағы Жәнібек колледжі,
Өндірістік оқыту шебері*

Аннотация

Бұл мақала жасанды интеллект (AI) дәуіріндегі педагогтың рөліне арналған және технологияның қарқынды дамуы аясында білім беру саласында болып жатқан өзгерістерді қарастырады. Білім беру үдерісін жақсарту және оқушыларды оқыту мен дамытуда үлкен жетістіктерге жету үшін оқытушының жасанды интеллектпен қалай тиімді ынтымақтаса алатыны талданады.

«Жасанды интеллект» термині 1956 жылы пайда болды. Жалпы жасанды интеллект деп адамға ұқсас қызмет атқара алатын кез – келген машиналар мен жүйелердің әрекетін айтамыз. Жасанды интеллекттің алғашқы түрлері компьютерлерге дойбы сияқты адамзатқа қарсы ойнауға мүмкіндік берді. Бірақ оның мүмкіндігі дәл қазіргі уақыттағыдай кең ауқымда болмай, тек нақты деректер көлемін ұлғайту және деректерді салыстыру, есептерді шығару сынды мүмкіндіктермен шектеліп, символдық есептеу жүйелерін дамытуға бағытталған еді. Осылайша жасанды интеллект ең алдымен АҚШ қорғаныс министрлігінің қызығушылығын тудырып, олар адамның психикалық әрекетіне технологияларды үйретуге бел буды. Мысалы, ең алдымен АҚШ Қорғаныс министрлігінің зерттеу жобалары агенттігі виртуалды көше карталарын жасау үшін бірқатар жобаларды атқарып, 1970 жылы бұл идеяны іске асыра бастайды. 2003 жылы біршама интеллектуалды жеке көмекшілерді жасай алды. Бұл жұмыстар заманауи компьютерлерде, атап айтқанда, адамның сан қилы мүмкіндіктерін толықтыруға, жақсартуға және жеңілдетуге арналған шешімдердің алды болды. Ежелгі грек мифологиясында да алғашқы рет роботтар мен жасанды нысандар пайда болды. Аристотельдің силлогизмді құру және оның дедуктивті пайымдауларды қолдануы адамзаттың өз интеллектін түсініп, тануға маңызды қадамы болды. Тамырының ұзақ және тереңдігіне қарамастан, біз білетін жасанды интеллект бар болғаны 1 ғасырдан аз уақыт болды.

Жасанды интеллекттің маңыздылығы туралы бастау үшін, оның тарихына назар аударғанымыз жөн болар. Ең алдымен, Уоррен МакКаллок пен Уолтер Питс 1943 жылы жасанды интеллект бойынша алғашқы жұмыс болып саналатын «Жүйке әрекетіндегі идеялардың логикалық есебі» атты мақаласын жариялады. Олар бұл мақалада, жасанды нейрон үлгісін жасауды ұсынады. Одан кейін, 1949 жылы Дональд Хебб өзінің «Мінез құлық ұйымы: нейропсихологиялық теория» кітабында нейрондар арасындағы байланыс күшін өзгерту теориясын ұсынған болатын. 1950 жылы ағылшын математигі Алан Тьюринг «Есептеу машиналары және интеллект» кітабын жариялады, онда ол машинаның адам мөнез құлқын

көрсету мүмкіндігі бар жоғын анықтауға арналған сынақты ұсынды. Бұл сынақ Тьюринг сынағы деп аталады.

Оның тарапынан ұсынылған бұл сынақ қазіргі таңда да жасанды интеллект үшін маңыздылығын жоғалтпай, қолданысқа енген. Тьюринг сынағының негізді мақсаты – жасанды интеллекттің адаммен дұрыс сөйлесе алуын бақылау. Адам жасанды интеллектті қолдану барысында, оның жасанды екенің еш сезінбеуі басты қағида. Осы қағидаға сүйене, жасанды интеллект табиғи тілді өңдеу, сәтті қарым – қатынас жасау, сұрақтарға сапалы жауап беру сынды қасиеттерге ие болуға тырысады. Дәл осы 1950 жылы Гарвард түлектері Марвин Мински мен Дин Эдмондс «SNARS» деп аталатын алғашқы нейрондық желілік компьютерді құрастырды. 1956 жылы Аллен Ньюэлл мен Герберт А. Саймон «Логикалық теоретик» деп аталатын алғашқы жасанды интеллект бағдарламасын құрастырды. Бұл бағдарлама 52 математикалық теореманың 38-ін тексереді, сонымен қатар олардың бірнешеуінің жаңа әрі талғампаз шешу жолдарын тапты. Сол жылы «Жасанды интеллект» сөзін алғаш рет Дартмут конференциясында американдық ғалым Джон Маккарти қабылдады және алғаш рет академиялық сала ретінде енгізілді. Жасанды интеллектке деген қызығушылық осы жылдан кейін тез өсті.

1959- Артур Самуель IBM компаниясында жұмыс атқарып жүргенде, машиналық оқыту терминін енгізді.

1463 – Джон Маккарти Стэнфордта жасанды интеллект зертханасын бастайды.

1466 – Джозеф Вайзенбаум «ELIZA» атты алғашқы чат ботты жасады.

1972 жыл – Жапонияда «WABOT-1» деп аталатын алғашқы адам робот жасалды.

1974 жылдан 1980 жылға дейін – бұл кезең бірінші қысқа кезең ретінде белгілі. Яғни, көптеген ғалымдар өз зерттеулерін жалғастыра алмады, қаражат жағынан біршама қиындықтар болып, ғылымға деген қызығушылық төмендеген кезең болды.

1980 – Жасанды интеллект қатты соққымен оралды! Стэнфорд университетінде Американың жасанды интеллект қауымдастығының тұңғыш ұлттық конференциясы ұйымдастырылды.

1997 – Компьютер қабілеті адамды басып озды! IBM Deep Blue компьютері шахматтан сол кездегі әлем чемпионы Гари Каспаровты жеңіп, шахматтан әлем чемпионын жеңген алғашқы компьютер болды.

2002 жылы шаңсорғыштар пайда болды; 2006 жылы Facebook Google Twitter әлеуметтік желілері жасанды интеллектті қолдана бастады; 2008 жылы Google сөйлей алатындай серпіліс жасады және Iphone қолданбасында сөйлеуді тану мүмкіндігін енгізді; 2011 жылы Jeopardy компьютері күрделі сұрақтар мен жұмбақтарды тез шеше алатынын дәлелдеді; 2014 жылы Google алғашқы өзін – өзі басқаратын көлікті жасады; 2016 жылы Hanson Robotics компаниясы бет – әлпетті тануға, ауызша сөйлесуге қабілетті робот жасады.

2020 жылы коронавирус пандемиясының алғашқы кезеңдерінде Baidu өзінің LinearFold жасанды интеллект алгоритмін вакцина жасауға ұмтылатын ғылыми және медициналық топтарға қолжетімді етті. Жүйе вирустың РНҚ тізбегін небәрі 27 секундта болжай алды, бұл бұрынғы ескі әдістерге қарағанда 120 есе жылдам.

Күн өткен сайын жасанды интеллект барлық салаларда жылдам жетістіктерге жетуде. Осындай ұзақ тарихы бар бұл технология күннен күнге сапасы жоғарылап, маңыздылығы одан сайын артқан. Бүгінгі таңда жасанды интеллекттің мүмкіндігі сан қырлы. Қазіргі заманда жасанды интеллект күнделікті өмірде аса маңызды рөл атқарады. Оның көмегімен бұрын соңды адамға ғана мүмкін болған тапсырмаларды орындай аламыз. Жасанды интеллекттің көмегімен адам мүмкіндіктерін бағдарламаларда қолжетімді және сапалы түрде жүзеге асыруға болады. Ол адамның мүмкіндіктерін түсіну, пайымдау, жоспарлау және коммуникация және қабылдауды бағдарламаларда қамтамасыз ету арқылы өте тиімді және төмен шығындарымен маңызды орын алады. Әсіресе, уақыттың көп бөлігі деректерді жинақтау мен синтездеуге кететін секторларда ең қажетті болып саналады. Мысалы:

қаржылық қызметтер, бөлшек сауда және сауда, кәсіби қызметтер, өндіріс және денсаулық сақтау салаларында жасанды интеллекттің қажеттілігі жоғары. Кез – келген техникалық қиындықтарды сәтті түрде шешу арқылы адамзат өмірін неғұрлым жеңілдетеді деп айтуға болады.

Жасанды интеллект біздің күнделікті өміріміздің ажырамас бөлігі екені даусыз. Оның күнделікті өміріміздің бір көрінісі екенін айтпауға болмайды. Егер әлдекім уақыт айналымын бір сәтке тоқтатып, 1950 жылдан 2022 жылға дейін бір саяхаттап келсе, қазіргі таңдағы смартфондардың, технологиялардың біздің өмірімізде қаншалықты маңызды екенін, қаншама жұмысымызды жеңілдететінін бірден байқайтын еді. Қазіргі адамдарда әлеуметтік өмірге деген тәуелділік те жоқ емес. Тіпті ұйқыдан сізді оятатын ұялы телефоныңыздағы будильник, ақпаратты дереу тауып беретін Chrome, Google, Safari сынды платформалар, жақыныңызбен байланысқа жасанды түрде шығатын Инстаграм ватсап желілерінің бәрі осындай озық технологиялардың көмегімен ғана іске асып жатқанын байқаймыз. Жұмыс істеуге де, сабақ оқуға да, өмір сүріп, ақша табуға да технологияның тікелей қатысы бар екенін білеміз. Сол себепті жасанды интеллект қазір тіпті досымыз іспетті. Біздің қаржылық институттар, заң мекемелері, медиа компаниялар мен сақтандыру компаниялары да жасанды интеллектті өз пайдаларына жаратуда. Алаяқтарды анықтаудан бастап табиғи тілде өңделетін жаңалықтар мен мақалаларды жазуға, заң туралы қысқаша шолуларды қарастыруға дейін жасанды интеллекттің көмегіне жүгінеді.

Бизнес көшбасшылары мен инвесторлар шығындар мен уақытты үнемдеу үшін жасанды интеллекттің мүмкіндіктеріне назар аударады. Тіпті, 150 жылдық тарихы бар Хайнекен сынды компаниялар маркетингтік шешімдер мен бастамаларды қабылдау, операциялар мен тұтынушыларға қызмет көрсетуді жақсарту мақсатында жасанды интеллект жинайтын деректердің үлкен көлемін, қолжетімділігін пайдаланады. Жаһандық жеткізу тізбегін басқарудан бастап жеткізу бағыттарын оңтайландыруға дейін жасанды интеллект барлық салалардағы компанияларға материалды алудан сатуға және бухгалтерлік есепке алудан тұтынушыларға қызмет көрсетуге дейінгі өнімділікті және нәтижені жақсартуға өз көмегін тигізеді. Бұл компанияларға өнімдер мен қызметтерді бұрыннан да жақсырақ жобалауға, өндіруге және жеткізуге мүмкіндік береді.

Жасанды интеллект өз кезегінде 3 – ке бөлінеді. Себебі: олар әртүрлі мақсаттарға орай пайдаланылады, сол үшін бөліп қарастырылады. Олар: жасанды тар түрдегі интеллект (ANI); жасанды жалпы түрдегі интеллект (AGI); жасанды супер интеллект (ASI).

Тар түрдегі интеллект дегеніміз ең кең таралған интеллект түрі. Бұл жасанды интеллекттің түрі бір сауалға ғана жауап беріп, белгілі бір мақсаттағы ғана жұмысты атқарумен шектеледі. Аты айтып тұрғандай, оның мүмкіндігі аз ғана болып саналады.

Ал, жалпы түрдегі интеллект дегеніміз әр алуан бағыттағы қызметтерді атқара алатын, әртүрлі саланы қамтитын жасанды интеллекттің маңызды түрі. Мысалы: суреттерді өңдеу, әртүрлі есептерді шығару, белгілі бір ақпараттарды жөндеу сынды қызметтерді жатқыза аламыз.

Супер интеллект дегеніміз бұл ғылыми фантастика десек, артық айтпаймыз. Адам қолынан келетін барлық мүмкіндіктерді атқара алатын, шексіз қабілеті бар интеллект болып саналады. Оның қатарына, шешімді қабылдау, өнер туындыларын жақсарту, эмоционалды қарым – қатынас құру, маңызды міндеттерді атқару жатады.

Жасанды интеллект адам өмірін жақсарту, жеңілдетуді ғана емес, кейбір жағдайларда оның өмірін сақтап қалады. Көптеген компаниялар жасанды интеллекттің көмегімен, адамзат денсаулығын жақсарту жолдарын қарастырған. Роботтардың, технологиялардың көмегі медицина саласына да өз септігін тигізген. Осындай технологиялардың әсерінен көптеген сырқаттардың шешімдері де табылып келе жатыр. Жасанды интеллект көмегі тек медицина саласында емес, экологиялық жағынан да бірқатар мәселелердің шешімін тапқан. Әсіресе, жаһандық жылынуға байланысты біршама экологиялық мәселелерді бастан кешіріп отырмыз.

Инфрақұрылымды қолдау, халықты тамақтандыру үшін табиғи ресурстарды көбейту, ауыл шаруашылығын дамыту сынды жағдайларда да жасанды интеллекттің көмегіне жүгінуде. Яғни, жасанды интеллект біздің қауіпсіздік жүйелеріміздің ажырамас бөлігі. Сонымен қатар, біз жасанды интеллекттің арқасында көңіл – күйімізді көтере аламыз. Жасанды интеллект арқылы жұмыс істейтін әлеуметтік желілер арқылы әлеуметтік орта таба аламыз. Достар мен серіктестермен байланысуды жеңілдетеді. Әрбір әлеуметтік желі бұл жасанды интеллект. Ең алдымен, Facebook желісі туралы қарастырайық:

Facebook – 2 миллиардқа жуық адам қолданатын, минутына 293000 рет жаңарып отыратын платформа. Негізінен бұл платформа Torch құрылымына негізделген. Осы платформаның арқасында әлемнің кез келген бөлігінде жанама түрде жасанды байланысуға болады.

Instagram – ауқымды ақпараттарды таратып, адамдар жасанды түрде байланысуға болатын өте танымал платформа. Платформадағы мүмкіндіктер көлемі үлкейген сайын, жасанды интеллект пайдаланушы қызығушылын арттыра беруде.

Чат боттар – оның көмегімен, сіз нақты адаммен сөйлесіп жатқандай әсер аласыз.

Netflix және Spotify дың жасанды интеллект арқылы жұмыс жасайтын ұсыныс қозғалтқыштары келесі шоууды немесе тыңдайтын әуенді іздеген кезде шешім қабылдау процесін жеңілдетуге көмектеседі.

Сандық көмекшілер – Apple компаниясының Siri Google now Amazon, Alexa және Microsoft компаниясының Cortana – пайдаланушыларға кестелерін тексеруден өткізуге және ғаламтордан белгілі бір ақпаратты іздеуден бастап басқа қолданбаға пәрмендерді жіберуге дейінгі әртүрлі тапсырмаларды орындауға көмектесетін сандық көмекшілер болып табылады. Міне, осылайша, жасанды интеллект көмегімен жүзеге асатын кітап оқудан музыка тыңдауға, тоназытқышта бар нәрселерден дәмді ас әзірлеуге көмектесетін рецепттер, өнер туындыларын жасау барлығы өмірімізге тамаша әсер етеді.

Жасанды интеллект сізге көлік жүргізуде де керемет көмегін тигізе алады. Барғыңыз келген мекенжайға сізді бағыттап отыру, көлікті тұраққа қою және ережелерді бұзбау сынды сұрақтарға оның көмегіне күн сайын жүгіне аласыз. Яғни, Google Maps сияқты қолданбалар баратын жеріңізге ең жылдам жолды табу үшін жол қозғалысы мен құрылысын есептеуі, жасанды интеллект болып саналады.

Ең қызықтысы, Wired журналының есебіне сәйкес, Boeing әуе компаниясы толығымен жасанды интеллектпен басқарылатын ұшақтарды жасаумен айналысады. Рульде мүлде адам ұшқыштар жоқ. Ал, басқа әуе компанияларының ұшқыштары да әуеде ұшуды көп уақыт атқара бермейтінін білгенде таң қалатын шығарсыздар. Негізінен, әуе ұшқыштары арасында жүргізілген сауалнама нәтижесінде ұшақты қолмен басқаруға бар болғаны 7 минут уақыт кететіні, ал қалған уақыттың көбісі жасанды интеллект көмегімен басқарылатыны дәлелденген.

Gmail – дегі смарт жауаптар туралы айтып өтпесе болмас. Бұл кезде жасанды интеллект сізге уақытты үнемдеуге көмегін тигізеді. Мысалы, белгілі бір адамға алдағы кездесу туралы электрондық хат жіберсеңіз жіне ол кездесуге келетінін хабарлау үшін жауап бергісі келсе, Gmail «ақылды жауап» опцияларын ұсынады. Яғни, «Иә, бара аламын» немесе «Жоқ, бара алмаймын» сынды қарапайым фразалар арқылы электрондық хаттарда жауап беру жолын ұсынады. Осылайша, қолмен жауапты теруге уақыт тығыз болса, бір рет басу арқылы ақылды жауапты тандай алады.

Интернет дүкендер мен қызметтерде жасанды интеллекттің тапсырмас тиімді қызметі. Дүкенге бармай ақ, сатушымен онлайн сөйлесіп, келісу арқылы кез келген затты сатып ала аласыз. Сатушылар өздерінің жұмысының қарқынды алға жылжуы үшін, жасанды интеллекттердің көмегіне жүгінеді.

Музыка қызметтері қандай әуендер тыңдайтыңызды бақылауға алу үшін жасанды интеллектті пайдаланады. Содан кейін олар сізге тыңдағыңыз келетін әуендерді ғана ұсынады. Мысалы, Spotify тыңдау әдеттеріңізге негізделген жаңа шығарылымдар, әуендер,

бейнебаяндарды ұсынады. Google Play қосымшасы да жекелендірілген музыка бағытыңызға сай ұсыныстарды көрсетеді. Оның жасанды интеллект көмегімен ауа райы мен күн уақыты сияқты факторларды ескере отырып, сізге кешкі уақытта, жаңбырлы уақытта, таңғы уақытта сияқты сол уақыттарға сай әуендерді қосып отырады. Мысалы, жаңбырлы уақытта акустикалық, баяу музыка ұсынылуы мүмкін. Осы мақсаттарға орай, жасанды интеллект Тьюринг сынағымен тәжірибеден өтіп отырады. Тьюринг сынағының негізді мақсаты – жасанды интеллекттің адаммен дұрыс сөйлесе алуын бақылау. Адам жасанды интеллектті қолдану барысында, оның жасанды екенің еш сезінбеуі басты қағида. Осы қағидаға сүйене, жасанды интеллект табиғи тілді өңдеу, сәтті қарым – қатынас жасау, сұрақтарға сапалы жауап беру сынды қасиеттерге ие болуға тырысады.

Қорытындылайтын болсақ, жасанды интеллект болмаса, біздің әлем барлық жағынан мүлдем басқаша көрінетіні анық. Сол үшін, ол өмір сүру сапасына үлкен әсер етеді. Технология біздің күнделікті өмірімізге, жұмыс орындарымызға және қоғамымызға тікелей әсерін тигізеді. Технологияның өмірімізді әлдеқайда жақсартқанына ешқандай күмән келтіре алмайтынымыз белгілі. Біздің электронды хаттар оқуымызға, достарымызбен байланысуымызға, көлік жүргізу бағытын алуға, рейд қызметін пайдалануға, ақпаратты табуға, музыка немесе фильм туралы ұсыныстар алуға тырыссақ та, жасанды интеллект көмектеседі. Дәл қазір біз тарихымыздағы ең үлкен жетістіктердің ортасында өмір сүріп жатырмыз. Жасанды интеллект әрбір саланың және әрбір адамның болашағына әсер ететін негізгі күш болып табылады. Оның өсу қарқынын ескере отырып, ол болашақта технологиялық инноватор ретінде әрекет жасайтынын байқауға болады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

Адаменко А.Н., Кучуков А.М. Логикалық бағдарламалау және визуалды пролог.-Санкт-Петербург.:БХВПетербург, 2003.-992 бет.

Бобровский С. "Жасанды интеллекттің даму болашағы мен тенденциялары." \ PC Week / RE №32, 2001. Б.32-34

Венда В.Ф. Гибриді интеллект жүйелері / В.Ф. Венда - М.: Машина жасау, 1990.

Винер Н. Кибернетика / Н. Винер - М.: Ғылым, 1983.

"Көңіл-күй" газетінің 2019 жылғы 20 ақпандағы №7 саны

Люгер Д.Ф. Жасанды интеллект: Ағылшын тілінен аударма. М.: "Уильямс" баспасы, 2003, 863 б. Павлов С. Н. П 12 Жасанды интеллект жүйелері: оқулық. оқу құралы. 2 бөлімде. / С. Н. Павлов. — Томск: El Content, 2011. — Б. 1. — 176 б.

Панов А.И. Жасанды интеллект: қазіргі жағдайы және болашағы. АИ әдістеріне кіріспе, 28.09.2017

Сайт Кремлин.ру. Оқиғалар бөлімі. — Қолжетімділік режимі: <http://www.kremlin.ru/events/president/news/62003>

Ең озық заманауи роботтар. — Қолжетімділік режимі:

<https://ribalych.ru/2016/03/11/samy-prodvintye-sovremennye-roboty>

Тэйс А. және т.б. Жасанды интеллектке логикалық көзқарас. Классикалық логикадан логикалық бағдарламалауға: Аударма. француз тілінен М.: Әлем, 1990, 429 б.

Воссерман Ф. Нейрокомпьютерлік технология: теория және практика / Ф. Воссерман; транс. ағылшын тілінен - М.: Әлем, 1992.

Шалютин С.М. — Жасанды интеллект, М.: Мысль, 1985 Компьютерлік технологияның даму болашағы. Кітап.2.

Шалютин С.М. Жасанды интеллект / С.М. Шалютин - М.: Ой, 1985.

Эндрю А. Жасанды интеллект / А. Эндрю - М.: Әлем

ЗАМАНАУИ БІЛІМ БЕРУДІҢ БІЛІКТІ МАМАН АЯРЛАУДАҒЫ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

Жанғалиев Нұркен Жетісұлы

*БҚО әкімдігі білім басқармасы
«Ақжайық аграрлық техникалық колледжі»
МКҚК аға шебері*

Аннотация

Мақала қазіргі уақыттағы заман талабына сай білім берудің маман даярлаудағы орны, маңыздылығы, тиімді жақтары мен мүмкіндіктері жөнінде баяндалған.

Қазіргі әлемдегі білім беруді жаңаша ұйымдастыру ұстаздардың және білім алушылардың өзін-өзі жетік дамытуына қолайлы жағдай жасай отырып, оның шығармашылығының өздігінен артуына септігін тигізеді, олардың өмірлік дағдыларын дамытуға және болашақта табысты болуына ықпал етеді. Білім беру саласында қазіргі дидактикалық мүмкіншіліктер мен жаңа идеяларды және инновациялық технологияларды тиімді пайдалану- білікті маман даярлау кепілі.

«Білім алудың тамыры ащы, бірақ жемісі тәтті», - деп бірінші ұстаз Аристотель айтқандай, білім мен өнер жас ұрпақтың болашағының жарқын болуына бірден-бір кепіл. Білім жайында жер бетіндегі ақын жазушылардың бәрі де қалам тербеді. Нақыл, қанатты, ұлағатты ой айтып, бізге құнды мұра етіп қалдырды. Қазақстанда білім беру мазмұнын жаңарту шеңберіндегі білім беру үдерісінің құрылымы мен мазмұнына елеулі өзгерістер енгізілуде. Жаһандану заманында жас ұрпақтың жаңаша ойлау қабілеті мен белсенділігін арттыру, білімге деген құштарлығын ояту, өмірде оны қолдана білуге үйрету – біз ұстаздардың басты міндетінің болуымен қатар, оларға үлкен жауапкершілікті еселейді.

Ұстаз қалай білім беру жүйесін ұйымдастырса, солай ұйымдастырушылық процесстің барысы өтіледі. Ең бастысы берілген сабақты дұрыс заман талабына сай жоспарлап алу қажет деп есептейміз. Білім беру үрдісін жаңаша ұйымдастыру біз ұстаздардың және білім алушылардың өзін-өзі жетік дамытуына қолайлы жағдай жасай отырып, оның шығармашылығының өздігінен артуына септігін тигізеді. Мұндай жаңа технологияларды пайдаланып оқыту барысында ұстазға қойылатын негізгі талап білім алушының берген жауабын түзету, берілген тапсырманы оңай орындау жолдарын көрсету, білім алушыға өз ойын емін-еркін толық жеткізуді үйрету болып табылады. Өз ойын қысылмастан айтуға мүмкіндік беру, оған пікір еркіндігін сездіру білім алушының сол сәтке деген қызығушылығын арттырады.

Қоғам дамуында білім берудің ең маңызды мәселе екендігі баршаға мәлім. «Келер ұрпақ алдында зор жауапкершілік жүгін арқалап келеміз» деген елбасы сөзі бекер айтылған жоқ. Еліміздің өз тәуелсіздігіне қол жеткізіп, саяси-әлеуметтік және экономикалық дамудың жаңа кезеңіне қадам басқан шақта сапалы білім беріп, жан-жақты, өмір сүруге бейім, ой-тұлғасы бар адамгершілігі жоғары, бәсекеге қабілетті ұрпақ тәрбиелеу мұғалімдердің алдында тұрған негізгі міндет. Әлемдік саяси аренада Қазақстан Республикасының өзіндік салмағын пайымдау оның ұлттық білім жүйесінің жоғары дәрежеде дамуымен байланысты.

Қай елді, қайкезеңді алып қарамасақ та бірінші орында білім беру тұрады. Себебі, халықтың білімділігі сол елдің даму деңгейінің шынайы көрсеткіші болып табылады. Қазіргі әлемде болып жатқан қарқынды өзгерістер әлемдік білім беру жүйесіне де елеулі өзгерістер енгізуде. Әлемдік білім беру жүйесі өмір ағымы мен бүгінгі таң сұранысына байланысты күн санап өзгеруде. Ал біздің жас мемлекетіміздің білім беру жүйесі де өзгеріс пен жаңалықтарды

талап етуде. Неге десеңіз, біздің білімалушыларымыз басқа елдің студенттерімен салыстырғанда білімі жағынан еш кенжелігі жоқ. Бірақ, сол білімді қолдану аясына келетін болсақ, білімалушылар алған білімдерінің іске асуын, өмірде қажеттілікке жұмсалатын сәттерін анықтай алмай, ауыр жүкті босқа арқалауда. Бұл олқылықтарды жою үшін студенттер алған білімдерін жай ғана иеленіп қоймай, оны тиімді және орынды жерде қолдана білуге үйретуге біз педагогтер қауымы басты назар аударуымыз керек. Осыған байланысты білімалушының жеке даралығын да естен шығармау керек.

Бүгінгі таңда білім беру жүйесі болашақтың талабына сәйкес дамуы тиіс. Студенттерді заманауи әдіс – тәсілдермен оқытып, ой – өрісі кең, саналы, еркін азамат етіп тәрбиелеу қажеттілігі де осы себептен туындап отыр. Заманауи білім беру бағдарламасының мәні – баланың функционалды сауаттылығын қалыптастыру. Заманауи білім беру бағдарламасының негізгі мақсаты - өскелең ұрпақты оқытуға үйрету, әлемдік білім кеңістігіне қол жеткізу, инновациялық білім негіздерін терең меңгерту болып табылады.

XXI ғасыр - жаңа технологиялар ғасыры. Сондықтан білім беру үрдісінде жаңа технологияларды тиімді қолдану заман талабы. Яғни, көрсетілген міндеттерді ескере отырып, біз заманауи оқытуды тәжірибемізге енгізіп, ойлау қабілеті дамыған, өз бетінше шешім қабылдай білетін, басқалармен пікір бөлісетін білімді, адамгершілігі мол, ұлтжанды, маманды тәрбиелейміз. Білім беру барысында ақпараттық технологияны қолдану білім сапасын жақсартуға көмектеседі. Сонымен қатар кейде қол жетпейтін білім мен мәліметтерді әр түрлі формада ұйымдастыруға, көрнекіліктерді пайдалануға мүмкіндік береді. Жас ұрпақтың саналы да сапалы білім алуының бірден бір шарты мұғалімнің ізденімпаз болуы. Себебі, еліміздің болашағы бүгінгі жас ұрпақтың білім деңгейімен өлшенеді. Сондықтан сабақты жаңаша құрып, инновациялық түрлі тәсілдерді, педагогикалық білімдерді жетілдіре отырып, оны дер кезінде қабылдап, өңдеп, нәтижелі пайдалана білу-әрбір ұстаздың міндеті болуы керек.

Ғылым мен техникалық прогрестің дамуы, қоғамның өзгеруі, жаһандану заманының басталуы білім мазмұнын жаңартуға мол мүмкіндіктер туғызды. Білім теңіз, оның тереңін жетік білетін, сырын меңгерген адамдарды дайындайтын ұстаз. Әрбір ұстаз өз Отанын шексіз сүйетін, білімді, іскер, адамгершілігі мол, парасатты, мәдениеті жан-жақты жетілген ұрпақ дайындауға міндетті. Ол үшін мұғалім өзі оқытатын пәндердің ғылыми әдістемелік деңгейін ғылыми ұйымдастырғанда, яғни сабақта әртүрлі әдіс-тәсілді кешенді жоспармен пайдаланғанда ғана қолы жетеді.

Заманауи білім берудің маңыздылығы - маман даярлауда «Өмірлік білімнен өмір бойы білім алу» қағидасына лайықты болуға тиіс. Әр ұстаз – ізденімпаз ғалым, нәзік психолог, жан-жақты шебер, еңбекқор, терең қазыналы білімпаз, кез-келген ортаның ұйытқысы болу керек.

Сабақтың оқыту әдістерін үнемі түрлендіріп отыру қажет. Оқыту ісінде алдыңғы қатарлы озық іс-тәжірибелер мен жаңа технологияларды пайдалану, олардың ең тиімділерін сұрыптап қолдану. Мұғалім мен білім алушының арасында жылы қарым-қатынас болуы шарт. Білім алушының қажеттілігі мен қызығушылығына көңіл аударуды күшейтіп, жеке тұлғаның барлық дағдыларын дамытып, оның толық ашылуына мүмкіндік жасау. Еліміздің білім беру жүйесінде сындарлы оқыту теориясын қолдану білімді де саналы, тәрбиелі, өз елін сүйетін, рухани құндылықтарды бойына сіңірген жастар өсіп шығатыны анық.

Кез-келген елдің экономикалық қуаты, халқының өмір суру деңгейінің жоғарылығы, дүние жүзі қоғамдастықтағы орны мен салмағы сол елдің технологиялық даму деңгейімен анықталмақ. Жалпы қоғам дамуы мен жаңа технологияны ендіру сапалығы осы елдегі білім беру ісінің жолға қойылғандығы мен осы саланы ақпараттандыру деңгейіне келіп тіреледі. Экономикасы күшті дамыған елдердің көрсетіп отырған білім деңгейлерінен көруге болады. Ендеше қазіргі заманның ақпараттық технологиясын толық игеру міндеті тұр. Тұтас алғанда әлемдік технологиялық даму деңгейіне сәйкес өзіміздің жаңа экономикамызға қажетті

білімнің баршаға ортақ базасын ұдайы жаңартып отыру үшін ілгері талаптар қойып, тиісті инфрақұрылым қалыптастыру керек.

Қазіргі заманғы ғылыми-техникалық үрдістің қарқыны – ұстаздың білім беру жүйесінің алдына жаңа міндеттер қойып отыр. Ол – жаңа техника-технологияны жақсы меңгерген жеке тұлғаны жан-жақты дамыту. Ол үшін білім беру саласында қазіргі дидактикалық мүмкіншіліктер мен жаңа идеяларды және инновациялық технологияларды тиімді пайдалану қажет.

Қорыта келе, заманаи білім беру болашақтағы сапалы білім кепілі деп тануға болады. Ертеңгі келер күннің бүгіннен гөрі нұрлы болуына ықпал етіп, адамзат қоғамын алға апаратын күдіретті күш тек білім. Қазіргі күнде білім беру саласындағы тың өзгерістер мен жаңалықтардың болуы заман талабына да байланысты болса керек. Жаңа қоғамға жаңаша біліммен толыққанды сусындаған маман тәрбиелеуіміз керектігін тағы да дәлелдеп отыр.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Бөрібекова Ф., Жанатбекова Н.Ж. Қазіргі заманғы педагогикалық технологиялар – Алматы, 2006.
2. Е.Ы.Бидайбеков, В.В.Гриншкун, Г.Б.Камалова, Д.Н.Исабаева, Б.Ғ.Бостанов. Білімді ақпараттандыру және оқыту мәселелері.-Алматы, 2014.
3. Жүнісбек Ә. Жаңа технология негізі - сапалы білім // Қазақстан мектебі № 4. 2008ж.

«АРНАЙЫ ПӘНДЕРДІ ОҚЫТУДА ЦИФРЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ РЕСУРСТАРЫН ҚОЛДАНУ ТӘСІЛДЕРІ»

Мұқанбетқали Гауһармат Хайырбекқызы

арнайы пәндер оқытушысы, Батыс Қазақстан индустриалды колледжі.

Аннотация

Бұл баяндамада арнайы пәндерді оқытуда қолданылатын ақпараттық технология <https://classroomscreen.com> платформасы туралы айтылған.

<https://classroomscreen.com> платформасы сабақ барысында қолдану оқытушыға тиімді әдіс екендігі жазылып, мысалдар келтірілген. Classroomscreen.com платформасы жалпылама сұрау, qr-код жасау, топқа бөлу, секундомер, камера, сағат, шудың деңгейі, жұмыс орындау тәртібі, кездейсоқ таңдау сияқты ұяшықтардан тұратыны.

Кілт сөздер: ақпараттық технологиялар, Classroomscreen, qr-код, вебкамера, видео, таймер

<https://classroomscreen.com/app/workspaces/2ddbfa7-a29b-41a6-b063-f30410da36cd>

Оқыту процесінде әр студенттің игеруі керек білім көлемі өсуде, сондықтан қазіргі педагогика танымдық белсенділікті арттырудың жаңа әдістерін іздейді. Оқытушылар алдында білім беруді қолдауды құру, оқу материалын ұсынудың оңтайлы әдісін табу және оның игерілуін бақылау міндеті тұр. Бұл процесте компьютерлік технологиялар үлкен көмек көрсетеді. Сонымен қатар, компьютер түсіну, есте сақтау, елестету, ең бастысы шығармашылық және логикалық ойлауды дамытуға бағытталған білім берудің тиімділігін арттыруға ықпал ететін қуатты құрал болып табылады.

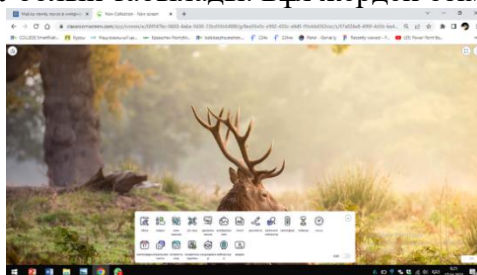
Тек өз пәніңізді білу жақсы шығармашылық оқуға мүмкіндік бермейді. Графикалық іс-әрекет студенттердің өмірлік тәжірибесін байытады, оларға нақты материал береді, оны әрі

қарайғы ғылыми жұмыстарда ғылыми түсініктер қалыптастыру, ғылыми заңдылықтарды ашу үшін қолданады.

Компьютерлерді пайдалану арқылы оқытудың тиімділігі - білімді жеке тексеру мүмкіндігі және ағымдық бақылау үшін әр студенттің объективті бағасы.

Сонымен қатар, сіз бүкіл тақырып немесе бөлім бойынша білімді тексеруге мүмкіндік беретін дидактикалық материал құра аласыз. Қосылған сұрақтар қиындық деңгейіне қарай сараланады, сондықтан оларды кез-келген топқа дайындық тұрғысынан пайдалануға болады.

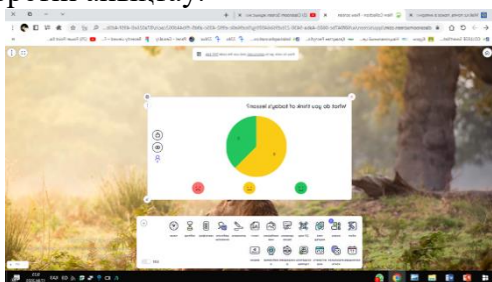
Арнайы пәндерді оқытуда <https://classroomscreen.com> платформасын қолдану өте тиімді әдіс –тәсілдің бірі болып табылады. Ол үшін google желісіне <https://classroomscreen.com> деп жазып бетті ашып аламыз. Google желісі немесе электронды поштаңыз арқылы тіркелесіз. Бұл програма Тегін қолжетімді база болып табылады. Жалпы бұл платформаның басы беті бірнеше(25) ұяшықтан(виджеттен) тұрады. 1 ұяшық **фондар жиынтығы** болып табылады. Бұл жерден өзімізге ұнаған фонды таңдаймыз.

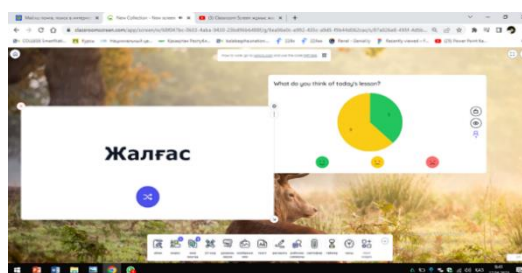
Сурет 1

2-ші ұяшық **жалпылама сұрау**. Осы жерде сабақ басында студенттердің көңіл күйін тексеріп алуға болады. Ал сабақ соңында рефлексия ретінде өткізуге тиімді.

3-ші ұяшық **кездейсоқ студентті** таңдау. Бұл ұяшықты студенттерге сұрақ қою арқылы кім жауап беретін анықтау.

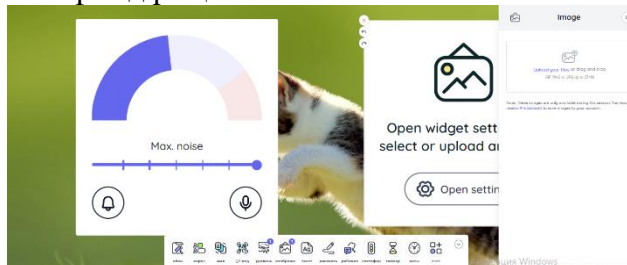
Сурет 2

Сурет 3

4-ұяшықта **дыбыстық деңгей** берілген. Топтағы атмосфераны басқаруға арналған шу деңгейінің мониторлары

5-ші ұяшықты арнайы пәнді түсіндіру барысында кез келген тақырыпқа қатысты суретімізді осы жерге шығарып қойып түсіндіре қоя аламыз.

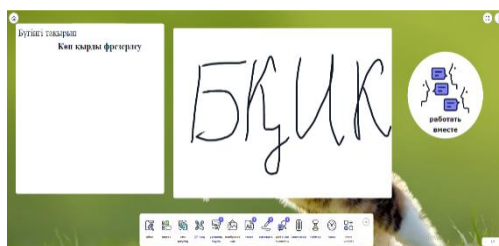

Сурет 4

6-шы ұяшық **мәтін** деп аталады. Бұл жерде күннің жады, тақырып жазуға болады.

7-ші ұяшық **сурет салуға** арналған

8-ұяшықта студенттерге **жұмыс жасау түрін** көрсетеді. Мысалға тыныш, жай сөйле, жұптық жұмыс, топтық жұмыс

Сурет 5

9-ұяшық **бағдаршам** деп аталады. Бұл студенттер жұмыс жасау барысында жасыл, аяқталу шамасында сары, аятау кезінде қызыл түсті қосуға болады.

10-ұяшық **таймер**

11- ұяшық **сағат**

12- ұяшық **күнтізбе**

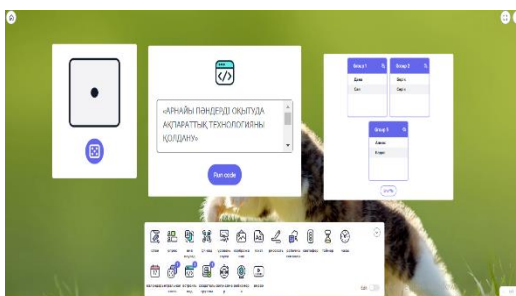

Сурет 6

13- ұяшық **ойын сүйегі** деп атаалды. Бұны топқа бөлу немесе сұрақтарға жауап беру ретінде қолдануға болады.

14- ұяшық **qr код құру**

15- ұяшық **топтастыру**. Бұл жерде студенттердің тізімін жазғаннан кейін, өзі автоматты түрде топқа бөліп береді.

Сурет 7

16- ұяшық **секундомер**

17- ұяшық **вебкамера**. Онлайнға шығуға мүмкіндік береді.

18- ұяшық **видеоға сілтеме** қойылады. Сілтемені қою арқылы видео көрсетуге болады

Сурет 8

Осындай платформалар оқытушылардың өз біліктіліктерін көрсете отырып, инновациялық тұрғыда дамуына мүмкіндік береді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Вельбицкий И. В. Технология программирования. Киев, 2011.
2. Грейди Буч, Джеймс Рамбо, Айвар Джекобсон. UML руководство пользователя. М.: ДМ К, 2010.
3. Иванова Г. С. Технология программирования. М.: Изд-во МГТУ им. Баумана, 2010.
4. Галимова А.М. ОӘК. Ақпараттық технологиялық жүйелерді қамтамасыз ету. Орал-2021ж

СОВРЕМЕННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ПРЕПОДАВАНИИ СПЕЦИАЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ «ОРГАНИЗАЦИЯ ПИТАНИЯ»

Савонина Лариса Владимировна

*ГККП «Уральский технологический колледж
«Сервис», преподаватель специальных дисциплин по специальности
«Организация питания»*

Аннотация

В статье рассматривается применение современных педагогических технологий в среднем профессиональном образовании. В современном информационном обществе, где технологии развиваются стремительными темпами, педагогический процесс также должен быть адаптирован к новым требованиям и возможностям. В статье рассматриваются различные аспекты применения современных технологий, таких как онлайн-обучение, виртуальная реальность, Технология виртуальной реальности, Технология цифровых коммуникаций и др., и их влияние на эффективность образовательного процесса.

При обсуждении проблем внедрения информационных технологий в образование (информатизации образования) часто используют термин «информационные технологии», который прежде всего применяется по отношению к цифровым технологиям. Термин «ИКТ» широко используется в официальной речи. Одновременно наиболее популярным становится термин «цифровые технологии» (ЦТ).

Главное, что происходит в процессе цифровой трансформации образования, это не создание компьютерных классов и подключение к сети интернет, а формирование и распространение новых моделей работы образовательных организаций.

В их основе лежит синтез:

- новых высокорезультативных педагогических практик, которые успешно реализуются в цифровой образовательной среде и опираются на использование цифровых технологий;
- непрерывного профессионального развития педагогов;
- новых цифровых инструментов, информационных источников и сервисов;
- организационных и инфраструктурных условий для осуществления необходимых изменений

Целью цифровых технологий является повышение качества, эффективности учебного процесса, а также успешной социализации обучающихся.

Цифровые технологии – это возможность безграничного доступа к большому объему разнообразной информации. Данная технология включает в себя различные цифровые образовательные ресурсы (ЦОР), которые помогут педагогам в качественной организации образовательного процесса. С развитием технологий и ростом интереса к искусственному интеллекту (ИИ) по всему миру, применение этой технологии в образовании становится все более актуальным. Среднее профессиональное образование (СПО) является важным этапом в профессиональной подготовке студентов, и его современная адаптация к требованиям рынка труда требует новых подходов.

1. Искусственный интеллект в среднем профессиональном образовании. В данной статье рассматривается применение искусственного интеллекта и его влияние на процесс обучения и подготовку будущих специалистов. Сервисы искусственного интеллекта в образовании предлагают новые возможности для улучшения процесса обучения, персонализации образовательного опыта и повышения эффективности преподавания.

1). Персонализация образования.

Искусственный интеллект позволяет создавать персонализированные образовательные программы, учитывая индивидуальные потребности и уровень знаний каждого студента. Системы адаптивного обучения используют алгоритмы машинного обучения для анализа данных обучения и предоставления студентам материалов, соответствующих их текущим знаниям и способностям. Это способствует более эффективному обучению и повышению успеваемости.

2). Улучшение оценки и обратной связи.

С использованием ИИ можно автоматизировать процессы оценки студентов, что сокращает нагрузку на преподавателей и увеличивает объективность оценок. Анализаторы текстов могут оценивать письменные работы, а системы автоматической проверки могут проверять знание материала. Кроме того, ИИ может предоставлять студентам более детальную обратную связь о их успехах и ошибках, что помогает им улучшать свои навыки.

3). Создание виртуальных лабораторий и симуляций.

Виртуальные лаборатории и симуляции, созданные с применением ИИ, позволяют студентам экспериментировать и практиковаться в безопасной и контролируемой среде. Например, студенты медицинских специальностей могут проводить хирургические операции в виртуальной среде, а будущие инженеры могут тестировать различные конструкции. Это способствует более глубокому пониманию материала и приобретению практических навыков.

4). Поддержка преподавателей.

Искусственный интеллект также может служить инструментом поддержки для преподавателей. Он может анализировать данные обучения и предоставлять преподавателям информацию о том, какие темы требуют дополнительного объяснения, а также предлагать методики обучения, наиболее эффективные для конкретных студентов. Это помогает преподавателям оптимизировать свою работу и повышает качество образования.

Онлайн чат с искусственным интеллектом GPT

Вызовы и перспективы

Применение искусственного интеллекта в среднем профессиональном образовании ставит перед собой ряд вызовов, включая необходимость обеспечения безопасности данных студентов, разработку этических алгоритмов, и обучение преподавателей работе с новыми технологиями.

Однако, несмотря на эти вызовы, перспективы применения ИИ в СПО обещают значительное улучшение качества образования и подготовку более квалифицированных специалистов. Постоянное развитие технологий и рост интереса к искусственному интеллекту создают уникальную возможность для совершенствования образовательных процессов.

Примеры применения

Адаптивное обучение: Одним из примеров применения искусственного интеллекта в образовании является адаптивное обучение. Сервисы ИИ могут анализировать данные обучающегося, такие как уровень знаний, предпочтения и стиль обучения, и предлагать персонализированные материалы и задания. Например, платформа Khan Academy использует алгоритмы ИИ для определения слабых мест учащихся и предлагает индивидуальные уроки для их преодоления.

Автоматизированная оценка: Искусственный интеллект также может использоваться для автоматизированной оценки знаний и навыков обучающихся. Например, при помощи алгоритмов ИИ можно создать систему автоматической проверки тестов и заданий. Это позволяет преподавателям экономить время на проверке и анализе результатов и дает возможность обучающимся получить обратную связь намного быстрее. Платформа Coursera использует автоматизированную оценку при проведении онлайн-курсов.

Виртуальные ассистенты: Сервисы искусственного интеллекта могут быть использованы для создания виртуальных ассистентов, которые помогают обучающимся в процессе обучения. Например, IBM Watson может быть использован в качестве виртуального помощника для студентов, отвечая на вопросы, предоставляя информацию и помогая в решении задач. Виртуальные ассистенты также могут быть полезными для дистанционного обучения, где студенты не имеют прямого доступа к преподавателю.

Анализ данных и прогнозирование: Сервисы искусственного интеллекта могут анализировать большие объемы данных, собранных в образовательных учреждениях, и предоставлять ценную информацию для принятия решений. Например, алгоритмы ИИ могут анализировать данные о производительности учащихся, прогнозировать их успеваемость и предлагать рекомендации для улучшения образовательного процесса.

Заключение

Применение искусственного интеллекта в среднем профессиональном образовании является обещающим трендом, который может изменить способ обучения и подготовки будущих специалистов. От персонализированных программ обучения до виртуальных лабораторий и интеллектуальной поддержки преподавателей, ИИ обогащает образовательный процесс и способствует достижению более высоких результатов студентами. Применение сервисов искусственного интеллекта в образовании представляет огромный потенциал для улучшения образовательного процесса и персонализации обучения. Адаптивное обучение, автоматизированная оценка, виртуальные ассистенты и анализ данных - все это примеры того, как ИИ может быть использован в образовании. Однако, необходимо помнить, что успешное внедрение и использование сервисов ИИ требует сочетания технических навыков и педагогической экспертизы. Все это может помочь создать более эффективную и инновационную систему образования, которая будет соответствовать потребностям и требованиям современного общества.

2.Технология виртуальной реальности (virtual reality, VR) – это комплексная технология, позволяющая погрузить человека в иммерсивный виртуальный мир при использовании специализированных устройств (шлемов виртуальной реальности).

Виртуальная реальность обеспечивает полное погружение в компьютерную среду, окружающую пользователя и реагирующую на его действия естественным образом.

Виртуальная реальность конструирует новый искусственный мир, передаваемый человеку через его ощущения: зрение, слух, осязание и другие. Человек может взаимодействовать с трехмерной, компьютеризированной средой, а также манипулировать объектами или выполнять конкретные задачи.

В своей простейшей форме виртуальная реальность включает 360-градусные изображения или видео. Достижение эффекта полного погружения в виртуальную реальность до уровня, когда пользователь не может отличить визуализацию от реальной обстановки, является задачей развития технологии.

3.Технология цифровых коммуникаций

- QR-коды широко используются в сфере образования.
- С помощью настраиваемых и современных генераторов QR-кодов с логотипом вы можете создавать различные типы QR-кодов, каждый из которых используется для разных целей.
 - QR TIGER может оказаться лучшим бесплатным генератором QR-кода для учителей благодаря своей простоте и удобству использования в образовательных целях.
 - Учебные заведения могут даже вставлять QR-коды в отдел обслуживания учащихся, чтобы перенаправлять пользователей на портал запросов для получения дополнительной помощи.
 - Кроме того, социальные сети, такие как Instagram, Facebook, Twitter, YouTube и многие другие, могут быть преобразованы в QR-коды.

4. Онлайн- тестирование.

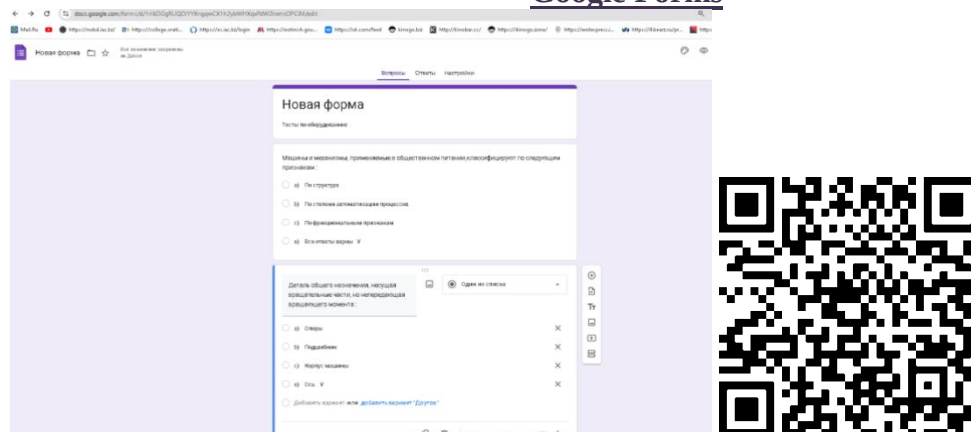
• Он включает в себя возможность определить, поняли ли учащиеся содержание курса и могут ли они эффективно применять свои навыки критического мышления. Разработка тестов также необходима для оценки эффективности учебных программ. Тесты определяют

прогресс студентов в достижении целей и оценивают их успеваемость при поступлении в учебные заведения.

- Для этого существуют различные сервисы для создания тестов, программы-конструкторы тестов — рассмотрим самые популярные из них:

1. Google Forms 2. Madtest 3. Kahoot 4. Socrative 5. LearningApps
6. Мастер-Тест и др.

Google Forms

Вывод:

Для того чтобы использование ИКТ на уроке было эффективным, необходимо соблюдения ряда требований:

- **правильное определение дидактической роли и места ЭОР на уроке;
- **использование продуманных организационных форм урока;
- ** рациональное сочетание различных форм и методов использования ИКТ,
- **учёт возрастных особенностей и соблюдение санитарных норм при работе за компьютером.

Используя ИКТ на уроке, педагог должен помнить о том, что перегруженность урока средствами ИКТ ведёт к нерациональному распределению рабочего времени, снижению активности учащихся и эффективности обучения в целом.

Используемой литературы:

1. Современные образовательные технологии в рамках реализации федерального проекта «Цифровая образовательная среда» [Текст]: Учебно- методическое пособие / Авт.-сост. Н.Ю. Блохина, Г.А. Кобелева, КОГОАУ ДПО «ИРО Кировской области». - Киров, 2020. - 70 с.
2. Минич О.А. Электронные средства обучения в образовательном процессе: материалы лекции / О.А. Минич. — М.: Дашков и К, 2007. — 280 с.
3. Павлова И.Г. Современные цифровые технологии в образовательном пространстве: сборник трудов конференции. // Цифровизация образования: вызовы современности : материалы Всерос. науч. конф. с международным участием (Чебоксары, 13 нояб. 2020 г.) / редкол.: Р.И. Кириллова [и др.] — Чебоксары: ИД «Среда», 2020. — С. 149-153. — ISBN 978-5-907313-86-6.
4. Квасный Р. Искусственный интеллект / Р. Квасный. — М.: Наука, 2001. — 156 с.
5. Шихов Е. Варианты реализации искусственного интеллекта / Е. Шихов. — М.: Мир, 2002. — 123 с.
6. Эндрю А. Искусственный интеллект / А. Эндрю. — М.: Мир, 2003. — 196 с.

Цифрлық технологиялар, заманауи оқыту әдістемесіндегі маңызы

Хамидуллина Нурслу Каримуллаевна

*БҚО әкімдігі білім басқармасының
«Бөкей ордасы колледжі» МКҚК әдіскері*

Аннотация

Мақалада білім беруде цифрлық технологиялардың оқытуды жақсарту мүмкіндіктері мазмұндалған. Цифрлық технологиялар арқылы электронды оқыту технологиясының түрленуі мен дамуы жағдайлары қарастырылған. Сонымен қатар, оқытудың әдістемелік жүйесінің дәстүрлі элементтерінің цифрлық технологиялар арқылы түрленуі.

Конфуцийдің «Маған айтсаң ұмытып қаламын, маған көрсетсең есте сақтаймын, жасатсаң – мен түсінемін» деген даналығы бар. Бүгінгі қоғамның жаңа ұрпағы (Z буыны) цифрлық технологиялармен өмір сүреді. Сондықтан да педагог сабақта әртүрлі цифрлық технологияларды қолданады. Оның ішінде жасанды интеллект, робототехника мүмкіндіктері, виртуалды технологиялар, SMART технологиялар, электронды ресурстар т.б.

Цифрлық технологиялар алғаш рет Америка елінде пайда болды.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев қазіргі адамзаттың жағдайы инновациялық технологиялардың дамуымен тығыз байланысты екенін айта келе, білім беру үрдісінде жаңа технологиялардың мүмкіндіктерін арттыруды тапсырды. Бұл міндеттер экс- министр А.Аймағамбетовтің баяндамаларында жалғасын тапты.

Цифрлық технологиялардың шарықтау шегі Электронды Үкімет порталын, виртуалды электронды жүйелерді, виртуалды кітапханалар мен лабораторияларды дамытты. Цифрлық технологиялардың ауқымы кеңейді. Соның нәтижесінде жастар қолжетімді ақпараттарды қабылдап, сұрыптауды үйренді.

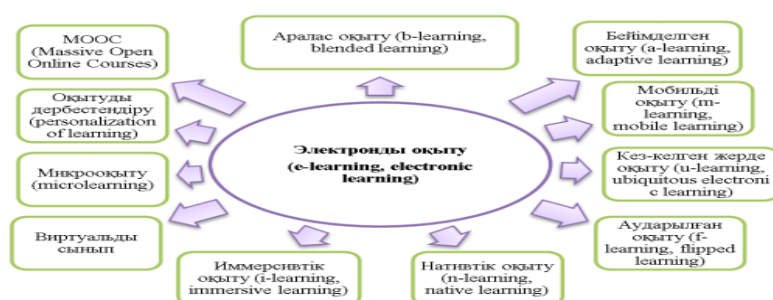
Цифрлық технологиялар білім беру саласының негізгі трендіне айналды.

Интернет –адамның мүмкіндігін арттырып, ақпаратқа қол жетімді орта құруға әсер етті. Әсіресе, білім беру жүйесінің де іргетасын дамытуға септігін тигізді. Интернет арқылы адамзат өзіне қажетті ақпараттарды жылдам алатын деңгейге жетті. Онлайн курстар мен семинарлар білім беруді дамытудың индикаторы ретінде көптеген көрсеткіштерге жетті. Онлайн платформалары арқылы педагог білім берудің жаңалықтарын игерді. Бұл да цифрлық технологиялардың мүмкіндіктерін көрсетеді. Әртүрлі тапсырмаларды онлайн платформалар арқылы педагогтің мен студенттің цифрлық сауаттылығы мен дағдысы қалыптасты.

Себебі, әлемдік білім беру кеңістігіне ұмтылыстар, қоғам дамуындағы қалыптасып отырған жаңа жағдайлар, тыңнан туындаған мәселелер, өзгеріп жатқан өмірге бейімделу қажеттігін туындатып отыр. Жаңа реформалардың пайда болуы жаңа әдістерді және оқу үдерісін ұйымдастырудың тиімді технологияларын іздестіруді талап етеді. Ол цифрлық технологиялармен тығыз байланысты.

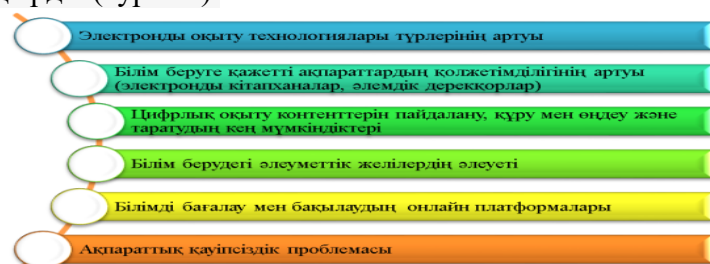

Цифрлық технологиялардың педагогтің қызметін өзгерту мүмкіндіктері мен дәстүрлі оқыту элементтерінің цифрлық трансформациясы электронды оқытудың жаңа типтерінің дамуына ықпал етті (сурет 1).

Сурет 1. Электронды оқыту типтері

Цифрлық технологиялардың білім беруде қолданылуы әлеуеті педагогтің қызметі сипатының дамуына зор ықпал етіп, «білімде шекара жоқ» деген тұжырымды ақиқатқа айналдырды (сурет 2).

Сурет 2. Цифрлық технологиялардың педагогтің қызметін өзгерту мүмкіндіктері

Енді белсенді қолданылатын оқытудың әдістемелік жүйесінің дәстүрлі элементтерінің бірқатарының цифрлық технологиялар арқылы түрленуі іске асуда (кесте 1).

р/с	Дәстүрлі оқыту элементтері	Цифрлық технологиялар арқылы түрленуі
1	Семинар	Вебинар, Аудио-, видео-, телеконференциялар
2	Пікірталас	Форум, чат, электронды пошта
3	Сторителлинг	Цифрлық сторителлинг
4	Ойын технологиясы	Геймификация
5	Квест	Веб-квест
6	Тақта	Онлайн тақта
7	Зертхана	Виртуалды зертхана
8	Графика	Инфографика
9	Ментальды карталар	Онлайн ментальды карталар

10	Оқулық	Электронды оқулық
11	Кітапхана	Электронды кітапхана

Цифрлық технологияларды білім беру үдерісіне енгізудің маңызды құрамдас бөлігі рефлексия болып табылады – студенттердің да, педагогтің де іс-әрекеті. Осыған байланысты онлайн-ресурстар тестілік форматта бақылау мен өзін-өзі бақылауды жүзеге асырудың көптеген мүмкіндіктерін, "олқылықтарды", дәлсіздіктерді, оқу материалын меңгеру мен жаңғыртудағы қиындықтарды анықтауға арналған диагностикалық әдістерді ұсынады.

Заманауи педагог заман ағымына ілеседі: қолданады бұлтты технологиялар арқылы қажетті қосымшаларды жүктейді, телефонның, планшеттің, компьютердің және басқа сандық құралдардың барлық мүмкіндіктерін пайдаланады, білім беру бағдарламаларын сынақтан өткізеді.

Сабақтың белгілі бір кезеңінде цифрлық технологиялардың, цифрлық ресурстардың және интернет қызметтерінің белгілі бір құралдарын қолданудың педагогикалық маңыздылығы ерекше екенін атап өтуге болады, оқытуды ұйымдастыру үшін негізгі мүмкіндіктерін және білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалауға арналған ең танымал білім беру платформаларының мүмкіндіктерін пайдалану сабақтың ұтымды өтуіне оң әсер етеді.

Оқу орындарында білім беруде білім берудің цифрлық ресурстарын пайдалану:

- бағдарламалау тілдерін қолдану;
- арнайы және әмбебап қолданбалы бағдарламалық құралдарды пайдалану;
- цифрлық құралдар мен веб-қызметтерді пайдалану;
- білім беру арналарында, платформаларда, порталдар мен сайттарда ұсынылған

ақпараттан оқу мазмұнын қалыптастыру.

Цифрлық оқыту жүйелерінің мүмкіндіктерін барынша пайдалануға көмектесу үшін ең тиімді және сұранысқа ие ресурстардың тізімі:

- Цифрлық құралдары;
- Топқа бөлу интернет ресурстар;
- Кері байланыс интернет ресурстар;
- Онлайн тақталар;
- Пазл, жұмбақтар, ребустар, басқатырғыштар құру ресурстар;
- Интерактивті тапсырмалар;
- Онлайн презентацияларды жасайтын ресурстар.

Білім беру мекемелері оқу үдерісін интерактивті және қолжетімді ету үшін цифрлық технологияларды енгізуде. Виртуалды шындық (VR) және толықтырылған шындық (AR) бірегей оқу ортасын жасайды. Электрондық оқулықтар, онлайн курстар және білім беру платформалары білімді кең аудиторияға қолжетімді етеді.

Цифрлық технологиялардың бірі-**SMART**. Ақылды технология, ақылды оқыту, ақылды техника -деп атауға болады. SMART- технологияның негізі Америка, Англия, Корея сияқты дамыған мемлекеттерде пайда болды. Ол ағылшын тіліне аударғанда «ақылды» деген ұғымды білдіреді.

Smart оқыту ортасын қалыптастыруда назар аударатын бірқатар ұғымдар бар. Ең алдымен, **Smart learning** – ақылды оқыту, кибер білім алу – онлайн тәртібінде білім алу түрі, контент – ақпараттық ресурсты немесе веб-сайтты кез келген маңызды мазмұнмен толықтыру.

E-learning – бұл оқу үрдісін ұйымдастырудағы халықаралық стандарттар мен принциптерін қолдайтын, барлық заманауи талаптарға сәйкес келетін, электронды және қашықтықтан оқыту. Оқытудың аталмыш жүйесі білім беру саласын түбегейлі өзгертеді. Ақпараттық технологиялардың арқасында сабақ беру әдісі жаңаланып, білім беру үрдісіне қатысушылардың міндеті өзгереді. Электронды оқыту жүйесі педагог пен білім алушыға жаңа

бағытты үйретеді. E-learning білім беру жүйесінің мазмұны – сандық технологияларды, құрылғылар мен бағдарламаларды пайдаланудың әр түрлі тәсілдерін қолдана отырып, студенттердің танымдық құзыретін қалыптастыруды көздейді.

Plickers – статистикалық жұмыс жасау үрдісін жеңілдетіп, білім алушылардың жауабын лезде бағалап беретін қосымша. Бағдарлама өте қарапайым технологиямен жасалған. Қолдану барысында қиындық туғызбайды. Негізгі құрылымдары: мобильді қосымша, **QR-код**. Бұл – студенттермен кері байланыс жасауда онлайн тестілеу жүйесі бағдарламасының бір түрі. Plickers-тің тиімділігі сонда – ол оқу үрдісін өзгертпейді. Тек студенттерді қызықтыратын бағалаудың өзгеше тәсілі ретінде ғана қолданылады. Бұл қосымшаны қолдану үшін компьютерлік сынып немесе басқа да техника қажет емес, тек қана педагогтің ұялы телефоны қажет. Сонымен қатар, студенттердің өзіне де қызықты, себебі сабақта бір жағынан білімді тексеру жүргізілсе, екінші жағынан жақсы көрсеткішке жету үшін өзара бәсекелестік пайда болады.

Бұл технологияның ерекшелігі – мұнда QR-кодтардың қолданылуы. Біз кез келген жарнамалардағы QR-кодтарды қосымша ақпарат алу үшін арнайы бір сайтқа сілтеме жасайтынын білеміз. Алайда бұл QR-кодтардың жалғыз қолданысы ғана емес. Бұны Plickers қосымшасының бір элементі ретінде де көре аламыз.

Қорыта айтқанда еліміздің президенті Қасым-Жомарт Тоқаев Twitter желісіндегі парақшасында: «Цифрландыру- еліміздің болашағы мен ертеңі. Оны дамыту жастардың қолында. Еліміздің технологиялық келешегі жалынды жастарымыздың қарым-қабілетіне байланысты», — деп жазған болатын.

Оқытуда интерактивті-мультимедиялық бағдарламаларды қолдану оң нәтиже көрсетті. «Bilimland», «daryn.online», «iMektep» сияқты онлайн платформаларды пайдаланудың әдіс-тәсілдері көрсетілді. Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар арқылы оқытудың әдіс-тәсілдер жүйесін жасау барысында мынадай қорытындыға келдік.

- цифрлық технологиялар арқылы өзге ұлт өкілдерінің ғана емес, сондай-ақ ана тілінде оқитын студенттердің коммуникативтік дағдыларын дамытуда қолданған тиімді;
- цифрлық технологиялар көру, есту сатысында ғана емес, студенттің шығармашылық қабілетін дамытуға мүмкіндік береді;
- сабақта цифрлық технологиялар аясындағы онлайн тапсырмалар, тесттер, квест жобалар т.б онлайн платформаларды қолдану педагогтің жұмысын жеңілдетеді.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Назарбаев Н.Ә. Ұлт жоспары «100 нақты қадам» бағдарламасы. — Нұр-Сұлтан, 2016 //www.akorda.kz/
2. Назарбаев Н.Ә. «Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері» атты Қазақстан халқына Жолдауы. -Нұр-Сұлтан, 2018 //www.akorda.kz/
3. Аймағамбетов А.А. Отандық ғылымда жаңа серпіліс болады <https://egemen.kz/article/233068-askhat-aymaghambetov>
4. Қазақстан бүгін мен ертеңі <https://qazaq1913.com/2020/08/11/aza-stan-ylmy-b-gin->
5. Илалтдинова Е. Ю., Беляева Т. К., Лебедева И. В. Цифровая педагогика: особенности эволюции термина в категориально-понятийном аппарате педагогики // Перспективы науки и образования. 2019. № 4 (40). С. 33–43. doi:10.32744/pse.2019.4.3

ӨНДІРІСТІК ОҚЫТУДА ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ ӘДІСТЕРІ

Джурумбаев Жанкабыл Маумович

*БҚО әкімдігі білім басқармасының
«Батыс Қазақстан Индустриалды
колледжі» МКҚК өндірістік оқыту шебері*

Аннотация

Қазіргі уақытта кәсіптік білім берудің оның ішінде өндірістік оқу шеберінің алдында бірнеше маңызды міндеттер тұр. Олардың бастысы ретінде тек білімді маман даярлау ғана емес, ақпараттық қоғам жағдайында кәсіби тұрғыда шапшаң бейімделе алатын құзыретті түлекті қалыптастыруды атауға болады. Осы тұрғыдан алып қарағанда дәстүрлі сабақты танымдық белсенді әрекет пен жекелеген оқу әрекеттері алмастырып отыр. Оқытудың белсенді формаларын қолдану білім алушылардың жеке бастамашылдығын, дербестігін, сыни ойлауын, креативтілігін дамытатын болады. Кәсіптік білім беру барысында осындай оқытудың белсенді формаларын өндірістік оқыту сабақтарында жиі қолдану өте маңызды.

Өндірістік оқытуда цифрлық технологияларды қолданудың негізгі **мақсаты** – білім беру үдерісін тиімдірек, қолжетімдірек және қызықтырақ ету.

Кәсіптік білім беру орындарында инновациялық әдістер мен технологияларды кәсіби түрде оқыту қазіргі заман өзгерістеріне бейім терең экономикалық және әлеуметтік-мәдени өзгерістер білім беру қызметіне жаңаша қарауды, кәсіби қызметтің барлық саласында мамандарды даярлау іс-әрекетін жаңаша тұрғыда ұйымдастыруды талап етеді. Колледж түлегі жоғары деңгейде дамыған, *коммуникативті-прагматикалық* тұрғыдан кәсібін меңгерген, өзгермелі ортаға бейім, бәсекеге қабілетті тұлға болуы тиіс. Сондықтан, барлық жаңалықтар мен өзгерістерге батыл жол ашарлық инновациялық, атап айтқанда цифрлық технологияларды қолдана отырып білім беру технологияларын, интербелсенді оқытуды, оқу іс-әрекетінің жаңа әдістері мен тәсілдерін белсенді қолдану – маңызды мәселелердің бірі. Колледжде өндірістік оқыту барысында болашақ маман ретіндегі білім алушының еңбек нарығының сұраныстарына сай қалыптастыру оқу үрдісін қазіргі білім беру талаптарына сәйкес жоспарлы және мақсатты ұйымдастырумен тығыз байланысты. Ол үшін оқыту үрдісіне жаңа және бұрын қолданылған озық тәсілдер мен бағыттарды жетілдіре енгізу қажет. Олардың ішінде оқыту барысында цифрлық технологияны қолдану айрықша орын алады.

Өндірістік оқытудағы инновациялық әдістерді, сонымен қатар цифрлық технологияларды өндірістік оқыту сабақтарында пайдалану білім алушыларға тапсырманы өз бетінше орындауға мүмкіндік береді, өз ойын еркін жеткізуге, білім алушылардың ұжымдасып топтасып жұмыс істеулеріне тың серпін береді. Өндірістік оқыту сабақтарында инновациялық әдістер осы күнге дейін тәжірибе жүзінде көп жағдайда қолданысқа енген. Қазіргі заман талабына сай кәсіби білікті маман даярлау еліміз үшін басты міндет болып отыр. Осы мақсатқа жету үшін теориялық сабақтармен қатар өндірістік оқыту сабақтарында неғұрлым жаңа оқыту әдістерін қолдана білу маңызды. Өйткені, Вильям Глассер өз тәжірибесінде «Біз білімнің **10%**-ын оқығанда, **20%**-ын тыңдағанда, **30%**-ын көзбен көргенде, **50%**-ын көріп тыңдағанда, **70%**-ын пікір таластырғанда, **0%**-ын тәжірибе жасағанда, **95%**-ын басқаларды үйреткенде игереміз» деп айтып өткеніндей, өндірістік оқыту сабақтарында барынша жаңа әдістер мен жаңа технологияларды пайдалануды басты назарға алуды көздейміз.

Колледждердегі өндірістік оқытудағы белсенді әдістердің бірі – **инновациялық технологиялар**. Жалпы техникалық пәндердің мазмұны және пәндерді оқыту әдістемесінің ерекшеліктері ескерілуі тиіс. Теориялық және өндірістік оқыту тақырыптары кәсіптік

мамандыққа сай таңдалып, айырмашылықтары ментехникалықмамандық ерекшеліктері ескерілуі тиіс.

Инновациялық технология – бұл жаңашылдыққа негізделген технология.Қазіргі кезде әлемдік тәжірибеде оқытудың ақпараттықтехнологияларжүйесі – кәсіптік-техникалық кадрлар даярлаудың ең тиімді жолдарының біріне айналып отырған жүйе болып табылады. Білім алушылардың танымдық белсенділігін арттырады. Белсенді оқыту әдістер: проблемалықәдістер; нақты жағдаяттарды талдау; жағдаят-проблема; жағдаят-баға; жағдай-иллюстрация; жағдаят-жаттығулар; семинар-дискуссия; іскерлік ойындар; дөңгелек үстелдер т.б.

Оқытудың инновациялық технологиялары: **интерактивті оқытулар, ақпараттық технология, жобалау әдістері** т.б. Соның бірі – оқытудың ақпараттық технологияжүйесі. Оқытудың ақпараттық жүйесінің түрлерін енгізу бағытында оқыту әдісесі тиімді қолдануға болады. Құзіреттілігі жоғары кәсіби техникалық мамандар даярлау жүйесінде инновациялық технологиялармен оқыту маңызды орын алмақ. Өйткені бүгінгі күні ақпараттықтехнологиялармен оқыту жүйесі әлемдегі кәсіптік-техникалық кадрлар даярлаудағы ең тиімді формасы болып табылады.

Инновациялық технологияларға тоқталсақ:

Ойын технологиясыбілім алушыларды ұжымдық өзара әрекетке түсіре отырып, мамандыққа деген қызығушылықтарын арттыруға мүмкіндік береді. Оқытудың мұндай формалары білім алушылардың білімдерін бекітуге, жинақтауға мүмкіндік береді. Тәжірибелік сабақтағы ойын формалары ойын тәсілдері мен жағдаяттар (ситуациялар) арқылы жүзеге асады. Мәселен, «Лото», «Мозайканы жинақта», «Футбол», «Аукцион», т.б. ойындарды пайдалануға болады. Қазіргі уақыт кез келген тұлғадан тауардан бастап, өмірлік жолы мен достарына дейін таңдауды жүзеге асыра білуді талап етеді. Сондықтан да «Қажетті автокөлік бөлшегін таңдай біл», «Қажетті құралды таңдай біл», «Ақауды тап», «Жағдаятты түсіндір» т.б. сияқты ойындар білімалушылардың вариативті ойлауын, мәселені шешудің бірнеше нұсқасын қарастыра білу, қажетті нұсқаларды іздеп тауып сұрыптай білу, дұрысын таңдай білу білім алушылардың сыни, креативті, тиімді, саналы ойлауын дамытады, өз мамандығын жете түсіну мүмкіндіктерін жүзеге асырады. Вариативті принцип жүзеге асырылатын оқытудың мұндай түрі білім алушылардың қателік жасаудан қорқуын, сәтсіздіктерді бақытсыздық ретінде қабылдауының алдын алады. Нәтижесінде білім алушы өзінің жасаған қателігін дұрыс шешім табудың бір ғана нұсқасы ретінде қабылдайтын болады. Бұл дағдылар білім алушыда тек пәндік дағдыларды ғана емес, өмірлік дағдыларды да қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Ойынды ұйымдастыруға қойылатын талаптар:

- ойын білімалушылардың шығармашылық еркіндігіне негізделіп құрылуы тиіс;
- ойын білімалушыларда оң эмоция туғызатындай болуы;
- ойын мақсатының қолжетімді болуы, оның ресімделуі әр түрлі көз тартатындай, ойын атрибуттарының міндетті түрде болуы: ресімделуі, көрнекілік құралдардың, тәжірибелік сабаққа қажетті құрал-жабдықтардың тиімді орналасуы, сабақтың эмоционалдық фонын арттырып, білімалушылар үшін жаңа әсер беретін болады;
- ойында командалық және жеке қатысушылар арасындағы жарыс элементтерінің болуы;
- ойын білімалушылардың жеке және жеке ерекшеліктерін ескеретін болуы;
- ойын нәтижесінің соңғы қорытындысын шығару.

Ойынның негізгі мақсаты – шығармашылық біліктері мен дағдыларын дамыту, шығармашылық әлеуеті мен кәсіби-бағдарланған ойлауын қалыптастыру. Конфуций «Мұғалім мен оқушы бірге өседі» дегендей, сабақта ойын формасын пайдалану білімалушылар мен өндірістік оқыту шеберінің бірге өсуін қамтамасыз етеді.

Іскерлік ойындар – бұл әдіс білімалушылардың алған білімдерін шынайы жағдайларға ұқсас жағдайларда қолдануға мүмкіндік береді, болашақ маманның белсенді шығармашылық, кәсіби және әлеуметтік құзыреттіліктерін дамытуға ықпал етеді. Рөлдік ойындар білімалушылардың өз білімдері мен дағдыларын қауіпсіз ортада пайдаланып көруіне мүмкіндік береді. Рөлдік ойындар шынайы өмірде кездесетін проблемалар мен жағдаяттарды зерттеуге ықпал етеді. Өндірістік оқыту сабағында қандай да бір өндіріс орнының қызметі көрсетіліп, сол жағдайларға байланысты нақты әрекеттер, оқиғалар талқыланады. Бұл білім алушылардың нақты өндіріс орнында өздерінің жағдаяттан қалай шығатындығын көрсетіп береді. Бұл білімалушыларды тұлға ретінде тәрбиелейді.

Конференция-сабақ. Сабаққа білімалушылар алдын ала дайындалып келеді. Қосымша әдебиеттерді, интернет көздерін пайдалана отырып, ақпарат дайындайды. Мұндай өндірістік оқыту сабақтарында жалпы құзыреттіліктер қалыптасады: кәсіби міндеттерді тиімді шешу үшін қажетті ақпарат іздеу, кәсіби қызметте ақпараттық-коммуникативтік технологияларды пайдалану. Жұмысқа орналасу мен кәсіби даму мәселелерін шешу үшін тек қана кәсіби білім жеткіліксіз, өндірістік қарым-қатынасты мақсатты түрде құрастыра білу, стандартты емес шешімдер қабылдау, тіпті азғантай мәселелерді жан-жақты қарастыра білу. Бұған топта ұйымдастырылып өткізілетін шеберлік кластар, кәсіби шеберлік байқаулары, жарыс сабақтары, т.б. өз үлестерін қосады. Мұндай сабақ түрлері теориямен практиканы байланыстыруға мүмкіндік береді, тақырыпты оқуға деген қызығушылықты қалыптастырады, өз мамандығына деген шығармашылықты дамытады. Жарыс сабақтар білім алушылар арасында ұжымдасу, топ алдындағы жауапкершілік, пәндік тәрбиенің негізін қалайды. Жарыс түріндегі өндірістік оқыту сабақтары білімалушыларды белсенді әрекет жасатады, жарыс сабағына даярлық ретінде үй тапсырмаларын пайдалануға болады.

Бірлесіп оқу немесе өзара оқыту технологиясында өндірістік сабақ тақырыбы бойынша жеделдетілген тапсырмалар беріледі, білімалушылар өндірістік оқыту шебері кейіпіне еніп, тәжірибелік сабақта өз тақырыбын талқылайтын болады. Мұндай жұмыс білімалушылардың үнемі қызығушылығын тудырады. Сабақтың бұл түріне дайындық жеке және бірлескен шығармашылық жұмыстардан құралады.

АКТ пайдалану әлемді танудың, сабақта мақсатқа жетудің, ақпарат көзімен жұмыс істеудің, білімалушы мен оқытушының еңбек әрекетін өздігінен ұйымдастыруы, біліктілік арттыруы, білімалушылардың жеке белсенділік аумағын кеңейту тәсілдерінің бірі ретінде қарастырылады. Өндірістік оқыту үдерісінде жаңа технологияларды пайдалану жаңа педагогикалық әдістер мен тәсілдерді дамытуға мүмкіндік береді, мәселені шешудегі білімалушылардың жұмыс стилін өзгертеді, оқыту мотивациясын арттырады, пәнаралық байланыстарды нығайтуға мүмкіндік береді. Қазіргі уақытта білімалушыларда бір ғана білім алудың көзі бола алмайды, бұл өндірістік оқыту шебері де өзінің көзқарасын, әдістемесін өзгертуге итермелейді. Дәстүрлі түсіндірмелі-көрнекілік оқыту әдісінің орнын жеке, өздік, топтық жұмыс формалары алмастырды. Сондықтан да білімалушыларды түрлі оқыту формалары мен әдістерге үйрету маңызды, соның ішінде іздену-зерттеу жұмыстары аса маңызды рөл атқарады. Әдеттегі ақпарат көздері жетімсіз болған жағдайда компьютердің көмегіне жүгіну керек. Сонымен қатар медиа сабақтарды пайдалану да тиімді, көрнекі әрі мазмұнды болып өтеді. Өндірістік оқыту сабақтарында слайдтарды пайдалану дидактикалық материалдарды жиі ауыстыруға, оқу үдерісін белсендіруге, материалды жақсы қабылдауға әрі білімалушылардың мотивациясын тудыруға өз әсерін тигізеді. Қажетті материалдардың жылдам әрі мазмұнды, сызбалар арқылы берілуі олардың қабылдауын жақсартады, зейіндерін шоғырландырады, ойларын жинақтауға, материалды тұтастықта қабылдауға мүмкіндік береді. Ақпараттық технологиялар білімалушылардың өндірістік оқыту шеберімен жеке жұмысын, шығармашылықпен дамытуына мүмкіндік береді.

Өндірістік оқытуда цифрлық технологияларды қолдану білім беру процесін тиімдірек және қызықтырақ етеді.

- Электронды оқыту платформалары: Moodle, Google Classroom сияқты платформалар арқылы оқушыларға оқу материалдарын ұсыну, тапсырмаларды беру және кері байланыс алу мүмкіндігі бар. Moodle (модульдік объектіге бағытталған динамикалық оқыту ортасы) – 2001 жылы іске қосылған қашықтықтан оқытуды ұйымдастыруға және басқаруға арналған веб-негізделген жүйе.

- Цифрлық құралдар мен ресурстар: Компьютерлік бағдарламалар, симуляторлар және басқа да цифрлық құралдар арқылы оқушылардың практикалық дағдыларын дамыту.

- Интерактивті тақталар және мультимедиялық құралдар: Сабақтарды қызықты әрі тиімді өткізу үшін интерактивті тақталар мен

Проблемалық оқыту оқытуды саналы, белсенді, шығармашылық үдеріске айналдырады. Мәселен, жаңа тақырыпты меңгерткеннен кейін қателердің алдын алу үшін тапсырманы орындау барысында туындауы мүмкін қателіктерді анықтап, олардың пайда болу себептерін айқындап алуға болады. Бұл жұмыстарды «Өзінді тексер», өзіндік бақылау, т.б. арқылы жүзеге асыруға болады. Сонымен қатар арнайы пәндерді оқытуда, өндірістік оқытуда жазбаша нұсқаулық құжаттары – нұсқау картасы, технологиялық сызбаны пайдалану тиімді. Жазбаша нұсқаулық білімалушының дербес әрекет етуін, өзін-өзі бақылауын, жұмыс сапасын арттырады.

Жеке тұлғаға бағдарланған технология. өндірістік оқыту сабақтарындағы тиімді тәсілдердің бірі ретінде «өзін істе»-«өзгеге көмектес» ұстанымын айтуға болады. Әрбір білімалушы жеке тұлға, өзінің ақыл-ойы, қабылдауы, есте сақтауы, т.б. бар. Сондықтан да білімалушының әлеуетін ескере отырып, жеке жұмыс істеу қажеттілігі туындайды.

Өндірістік оқытудағы инновациялық әдіс-тәсілдердің практикалық мәні

«Дөңгелек үстел»

4-6 білім алушылар тобы талқыланып жатқан мәселе бойынша өз ойларын ортаға салады. Мұнда олар кезекпен де, кез келген тәртіппен де (таңдап алған ережелері бойынша) сөйлеуі ықтимал. Пікірталасқа берілген уақыт аяқталған соң (әдетте 4-10 минут), білім алушылар талқылаудың нәтижелерін тиянақтап, ортақ қорытынды шешім қабылдайды, өз ойларын 6 минут ішінде қағазға түсіреді (бағалау). Бірнеше топ (білім алушылар санына байланысты) бір мезгілде дөңгелек үстел шеңберінде пікірталас жүргізуі мүмкін. Бұл әдісті өндірістік оқыту сабақтарында білім алушылардың тәжірибелік тапсырманы орындау кезеңінде қолдану өте тиімді. Жаңа сабақты түсіндіріп болған соң, өндірістік оқыту шебері білім алушыларды топтарға бөліп, жаңа сабақ бойынша тәжірибелік тапсырмалар ұсынады. Бұл тапсырмаларда білім алушыларға мақсат қоя отырып, мәселені шешу, себептерді анықтау, дәлелдеу сияқты бағыттар беріледі.

«Іскерлік оқу» ойындары

Іскерлік оқу ойындарында білім алушылар қандайда бір сценарий ауқымында рөлдерді өзара бөлісіп, зерттеу жұмыстарын жүргізіп және деректерді талдау арқылы нақты практикалық мәселелерді бірлесе отырып шешеді. Оқу ойындарының сценарийлері тақырып ауқымында болып, күрделі мәселелерді ойын тұрғысынан, “ойнап” шешуге бағытталады.

Оқу ойындарында бірінші кезекте білім алушылардың қиял мен фантазиясына жол ашу керек. Бұл әдіс көбінесе өндірістік сабақта білім алушылардың жаңа тақырып бойынша білім дағдыларын бағалау, қорытындылау кезеңдерінде қолданылуы мүмкін. Білім алушыларға жаңа тақырып бойынша берілген сценарийге сәйкес рөлдерді таңдап студенттер алған білімдерін көрсете алады.

«Өндірістік ойындар»

Бұл әдіс ойынға қатысушылардың сан қилы (кейде тіпті бір-біріне қарама-қарсы) мүдделерін тоғыстырып, ойын аяқталғаннан кейін қатысушылардың барлығын қанағаттандыратын шешім қабылдауды қажет етеді. Өндірістік ойындар әлеуметтік немесе экономикалық сипаттағы нақты бір жағдайды (ситуацияны) шешуде үйренушілердің өзара әрекеттесуін қалыптастырады (имитациялайды, модельдейді). *Басты мақсаты – қойылған*

кәсіби мәселені (проблеманы) шешу, сол себепті де олар тиімді әрі нәтижелі шешім келтіру тұрғысынан бәсекеге түседі, жарысады. Демек, өндірістік ойын дегеніміз сабақ аумағындағы кәсіпқойлардың (кәсіпкерлердің) жарысы.

Өндірістік оқыту сабақтарында АКТ-ны пайдалану өте тиімді әдіс. Бұл әдісті өндірістік сабақтарда жаңа тақырып бойынша білім алушылардың білімін тексеру мақсатында жүйелі түрде қолдануға болады. Мысалы «QuizLett», «Kahoot» бағдарламалары арқылы білім алушыларды қорытынды бағалау мақсатында қолданылады. Сонымен қатар күнделікті өндірістік сабақтарында интерактивті тақтаны пайдалана отырып жаңа тақырып бойынша бейнероликтерді білім алушыларға көрсете отырып талқылау арқылы сабақтың құрылымын ерекшелеу тиімді болып табылады.

Қорытынды

Қорыта айтқанда, тәжірибелік сабақтарда жаңа технологияларды қолдану арқылы белгілі бір жетістіктерге жете аламыз. Қазіргі нарықтық жағдайда білім алушылардың тек білімді болуы жеткіліксіз екенін көріп, біліп отырмыз. Сондықтан білім алушылардың коммуникативтік құзыреттілігіне, өзгелермен мәдени диалогқа түсе алу, ашықтық, еркіндік, айтар ойын бүкпесіз жеткізе алуына жоғарыда атап өткен инновациялық технологиялар өз септігін тигізеді деп ойлаймыз. Цифрлық технологияларды өндірістік оқытуда қолдану оқушылардың білімін тереңдетуге және олардың өндірістік дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді. Бұл әдістер оқыту процесін тиімдірек және қызықтырақ етеді.

Пайданылған әдебиеттер:

6. Дж. Курос. 2015 , «Мышление инноватора: расширение возможностей обучения, раскрытие талантов и лидерство в культуре творчества»
7. Раджерс Э. Инновация туралы түсінік. /Қазақстан мектебі, №4, 2011.«Әлеуметтік әріптестік жағдайында техникалық және кәсіптік білім беру»
8. [Лаборатория инноваций средней школы: ранние инновации: как лаборатории средней школы развивают стартап-мышление - FasterCapital](#)
9. Тони Вагнер, Тед Динтерсмит. "Большие шансы на успех: Подготовка наших детей к эпохе инноваций" — 2015ж.
10. Алиса Галлахер, Ками Тордарсон. "Дизайн-мышление для руководителей школ: Пять ролей и образов мышления, которые вдохновляют на позитивные изменения" / ASCD, 2018

ТӘРБИЕ БЕРУ ҮДЕРІСІНДЕ ЦИФРЛЫҚ ПЛАТФОРМАЛАРДЫ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІ ЖОЛДАРЫ.

Лукбанова Нұргүл Утегеновна
БҚО әкімдігі Білім басқармасының
«Бөрлі колледжі» мемлекеттік коммуналдық
қазыналық кәсіпорны директорының
оқу-тәрбие ісі жөніндегі орынбасары

Аннотация

Мақалада тәрбие үдерісінде қолдануға болатын цифрлық платформалар және олардың мүмкіндіктері туралы айтылады. Заман талабына айналған жаңа технологияларды кеңінен қолдану оқытушының да, білім алушының да цифрлық сауаттылығын қажет етеді. Материалда әлем мемлекеттерінің озық технологияларды қолдану тәжірибесімен қатар отандық тәжірибе мысалдары келтіріледі. Қоғамның жас азаматтарын оқытуда, тәрбиелеуде, әлеуметтендіруде цифрлық технологияларды қолданумен байланысты үш негізгі тәуекел бар. Осыған байланысты білім алушы бойында цифрлық ақпарат құралдары мен алуан түрлі ақпарат мазмұнын сұрыптай, ажырата білу дағдысын қалыптастыру қажеттілігіне назар аударған жөн.

Цифрландыру процесі әлемдегі барлық елдерге әсер етіп отыр. Әрбір ел цифрлық дамудың басымдықтарын өзі айқындайды. Қытай, Сингапур, Жаңа Зеландия, Оңтүстік Корея, Дания ұлттық экономикаларды цифрландыру бойынша алдыңғы қатардағы елдер болып табылады. Қытай өзінің «Интернет плюс» бағдарламасында цифрлық индустрияны дәстүрлімен біріктірді, Сингапур драйвері «Ақылды экономиканы» қалыптастырды, Оңтүстік Корея «Креативті экономика» бағдарламасында адами капиталды, кәсіпкерлікті дамытуға және ақпараттық технологиялар саласындағы жетістіктерді таратуға бағдарланды. Дания мемлекеттік секторды цифрландыруға баса назар аударуда.

Қазақстан Республикасы өзінің ішкі «SMART» қалаларын (Астана мен Алматы) 2012 жылы паш еткен болатын. «Тіршілік қызметін кешенді қамтамасыз ету жүйесі» жобасы іске асырылып, оның шеңберінде бейнебақылау жүйелерін дамыту, құқық бұзушылықтарды фото-бейне тіркеуді енгізу, деректерді өңдеу орталығын, жедел басқару орталығын және зияткерлік байланыс орталығын құру сегменттері жұмыс істеп жатыр. «Smart мектеп», «Smart көше жарығы», «Smart емхана» бағыттары бойынша бастамалар іске асырылуда. 2015 жылы «Оңай» қоғамдық көлікте электрондық билет беру жүйесі іске қосылған болатын. Сондықтан «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы Қазақстан Республикасы тұрғындары өмірінің барлық салаларын қамти отырып, мемлекетіміздің әрбір азаматының өмір сүру деңгейін көтеруді мақсат тұтты.

«Цифрлық Қазақстан» атты мемлекеттік бағдарламада білім беру жүйесіде тыс қалмады. Заманауи технологияларды пайдалану — заман талабы. Білім алушылар үшін озық технологияларды пайдалы, дұрыс қолдану бұл оқытушы, тәлімгер шеберлігіне байланысты. Жаңа білім парадигмасы бірінші орынға баланың білімін, білігі мен дағдысын ғана емес, оның жеке бас тұлғасын, білім алу арқылы азамат ретінде дамуын қойып отыр.

Цифрлық білім беру ресурсы – қазіргі заманғы білім берудің мақсаттары мен міндеттерін жүзеге асыруға бағытталған графикалық, мәтіндік, цифрлық, сөйлеу, музыка, бейне, фото және басқа да ақпаратты қамтитын ақпарат көзі. Ең алдымен, бұл интеллектуалдық қабілеттердің әлеуетін арттыру жолы. Цифрлық білім берудің басты мақсаты – әр білім алушыға оның қызығушылықтары мен бейімділіктеріне сәйкес сапалы білім, ұлттық, жалпыадамзаттық құндылықтарға негізделген тәрбие беру, дамыту және

тәрбиелеу, білім беру процесінде жасатардың белсенді позициясын қалыптастыру, сонымен қатар білім алушылардың заманауи ойлауын, танымдық қабілеттерін қалыптастыру.

Бөрлі колледжінің тәрбие беру үдерісінде қолданылатын цифрлық платформалар ақпарат беру, оны тәрбие жұмысына енгізу, кері байланыс алу (талдау, нәтижесін көру, қорытынды жасау) жүйесінде қолданылып, оқу-тәрбие үдерісінің тараптарын: оқу орны, Ата-ана, білім алушыны қамтиды. Осы орайда, әлі күнге дейін ата-аналардың бірқатарының цифрлық сауаттылығы кенже қалып отырғаны да байқалады (әлеуметтік, тұрмыстық, географиялық ерекшеліктерге қарай). Әрине, «Заманың түлкі болса, тазы болып шап» - деген қазақтың даналығына сай, қазіргі заман адамына цифрлық сауаттылықпен қатар цифрлық қауіпсіздік негіздерін де білген абзал. Сол себепті оқу жылы барысында Бөрлі колледжінің оқытушылар, кураторлар, әкімшілік қызметкерлер құрамы өздері үйрене жүріп, ата-аналардың да цифрлық сауаттылығын жетілдіруге еріксіз үлес қосады. Жоғарыда айтылған мәліметтерді мысалдармен дәйектеп, оқу орнында кеңінен қолданылып, нәтижесін беріп жүрген жобаларға тоқталайын.

Әр оқу орнының қозғалтқыш күші – топ жетекшілері (кураторлар) корпусы жұмыс барысында цифрлық платформалардың танымал түрлерін студенттермен, ата-аналармен, әріптестермен тәжірибе бөлісу барысында кеңінен қолданады.

1	Flippity Random Name Picker	Уақытты үнемдеу мақсатында студенттерді автоматты түрде жұпқа, топқа бөлуге болады.
2	Kahoot	Тест, сұрау, ойын, білім марафонын жасауға болады. Смартфондарда да жұмыс істейді. Оқушылармен тығыз қарым — қатынас орнатуға, жаңа материалды тереңдете түсу үшін қолдануға болады.
3	Triventy.com <i>Тіркелу үшін:</i> https://triventy.cet.ac.il/	Ойындар мен викториналардың тегін дизайнері. Оның көмегімен компьютерде тест \викторина\ жасай алады. Студенттер сұрақтарға мобильді құрылғылардан жауап бере алады
4	Classroomscreen <i>Тіркелу үшін:</i> https://classroomscreen.com/	Қолжетімді виртуалды тақта. Тіркелудің қажеті жоқ. Кез-келген уақытта қолдануға болатын құралдары бар платформа. Мысалы, QR коды, сурет, мәтін, бағдаршам, таймер, маркер тақтасы.
5	QR-код	Қажетіне қарай белгілі ақпаратты (мәліметті) код арқылы алу
6	ZOOM, Free Conference Call	Онлайн форматта тілдесу, ақпараттандыру, кері байланыс алу, талдау т.б. мақсатта жиі қолданылатын цифрлық алаңдар.
7	WhatsApp, Telegram, Facebook, Instagram \әлеуметтік желілері\	Ұтымды тұсы: бұқаралық сипатқа ие болған, этикалық тұрғыдан шектеу қойылмайтын ақпарат арналары

Жоғарыда аталған және күнделікті қолданыстағы қосымшаларды \платформалар\ пайдалана отырып, оқу орнында бірқатар тәрбиелік жобалар мен бағдарламалар орындалды. Солардың қатарында: «Жеткіншектің жеті жарғысы» жобасы аясында I курс студенттеріне құқықтық білім беруде бейнеконференциялар, анонимді онлайн сауалнама, «STOP BULLING!» желісі ұсынылып, цифрлық платформалар арқылы жұмыс кешені қысқа мерзімде қамтылды. «Оқуға құштар колледж» жобасы аясында өткен оқу жылында Бөрлі колледжінің I-IV курс студенттері, олардың ата-аналары қамтылып, түрлі челлендж, жоба, акцияларға тартылды. Осы орайда жұмыстың тиімділігін арттырған бейнебаян жасауға бағытталған CapCut, Movavi Editor цифрлық қосымшалары болды.

Оқыту және тәрбие беру үрдісінде цифрлық платформаларды қолдану сабақ немесе тәрбие сағат мазмұнын ақпараттық коммуникациялық технологиялардың жаңа мультимедиялық мүмкіндіктерімен толықтыруға, білім алушылардың назарын аса маңызды тақырыптарға, проблеманың өзегіне аударуға, қажет болған жағдайда студенттердің назарын зерделенген көріністердің ерекшеліктеріне шоғырландыруға, оны көрнекі түрде көрсетуге, тақырыптың мазмұнын қоғамда болып жатқан өзгерістермен, өмірлік тәжірибелермен, жалпы қызығушылықтарымен және т. б. құбылыстармен байланыстыруын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Цифрлық сауаттылық-білім алушылардың қазіргі өмірдегі қабілеттерінің маңызды элементі, ал оқытушының цифрлық сауаттылығы-қауіпсіздіктің негізгі шарты. Цифрлық білімдік ресурстар оқушылардың дербес іс-әрекет дағдыларын қалыптастыруына, әр адамға табысқа жету үшін ықпал жасауға, белгілі тәрбие сағатын немесе тақырыпты қызықты және мотивациясын дамытатынын ұғындыру үшін жұмсалады. Сол арқылы білім алушылар ерекше шығармашылықпен жұмыс жасап, өз-өздеріне сенімді бола бастайды.

Economist Intelligence Unit компаниясы Microsoft Education компаниясымен бірлесіп жүргізген жаһандық зерттеу нәтижесінде әлемнің түкпір-түкпірінен мыңнан астам жас оқытушылар мен стажер-педагогтар оқытуда цифрлық технологияларды қолданумен байланысты үш негізгі тәуекелді атады:

- Білім берушілердің 36% қолмен жазу сияқты дәстүрлі дағдылар мен білімдерді жоғалту қаупі барын анықтады;

- Виртуалды әлемге тым терең ену. Зерттеуге қатысқандардың 34% студенттердің әлеуметтік желілер мен чаттарда тым көп уақыт өткізетінін және жанды қарым-қатынасқа барған сайын аз көңіл бөлетінін мойындады;

- гаджеттер балалардың назарын сабақтар мен әрекеттерден алшақтатады. Мұны респонденттердің 28% атап өтті.

Цифрлық кеңістікте балалық шақтың қауіпсіз дамуына қауіп төніп тұрғаны әбден болжауға болатын құбылыс. Деструктивті IT -контент шынымен де біздің балаларымыздың әлауқатына және тіпті өміріне қауіп төндіреді. Ересектердің \білім ордасы, ата-аналар қауымы\ негізгі және күрделі міндеті - қорғау, тыйым салу (соңғысы мүмкін емес), сонымен қатар **цифрлық гигиенаны дамыту** және енгізу: баланы ақпаратты тануға үйрету, содан кейін мазмұнды тұтынуды сүзгілеу, зорлық-зомбылық, азғындық, деградацияға әкеліп соғатын коммуникацияларды тоқтатуға тәрбиелеу.

Пайдаланылған әдебиеттер:

АҚ «Білім беруді ақпараттандырудың ұлттық орталығы»

1. Абраменкова В.В. Современная детская информационная среда — территория опасности // Социальная психология детства. 2-е изд., перераб. и доп. М.: ИНФРА-М, 2020.
2. Роберт И. В. Теория и методика информатизации образования (психолого-педагогический и технологический аспекты). 3-е изд., доп. -М.: ИИО РАО, 2020.
3. Савелова Е. В. Цифровые образовательные ресурсы в школе: методика использования. Обществознание. Сборник учебно-методических материалов для педагогических вузов. –М.: Университетская книга, 2019.

«ЦИФРЛАНДЫРУ БАҒЫТЫНДА ТӘРБИЕ ЖҰМЫСЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ»

Багиджанова Эльмира Танатаровна
БҚО әкімдігі білім басқармасының
«Шыңғырлау колледжі» МКҚК-ң директорының тәрбие
ісі жөніндегі орынбасары

Аннотация

Мақала қазіргі уақытта заман талабына сай білім берудегі өскелең жас ұрпаққа цифрландыру жүйесі арқылы дамытуды көздейді. Колледждегі цифрландыру осы үрдіске қатысатын барлық білімалушыларға, олардың ата-аналарына, оқытушыларға білім беру жүйесінің әкімшіліктеріне ыңғайлы және тиімді құралдарды жасауды білдіреді. Сонымен қатар, оқу үдерісін цифрландыру, адамның адамдық қарым-қатынасының оңтайлы теңгерімі және виртуалды ортада нақты және цифрлы әлемді синтездеудің бір түрі болып табылатыны маңызды. Білім саласындағы цифрландырудың ең басты міндеті білім беру сапасын арттыру, яғни халықаралық дейгейде әртүрлі салаларда, оның ішінде «жасанды интеллект» және «ауқымды деректер» жасау саласында бәсекеге қабілетті ел жастарын дайындау. Қазақстан цифрлы болашаққа нық қадам басуы үшін көп еңбек етіп, қызмет жасау біздің басты міндетіміз деп білемін.

Цифрлік сауаттылық-ақпараттық қоғамдағы қауіпсіздіктің негізі, ХХІ ғасырдың ең маңызды білімі, ең негізгі тақырыптарымыздың бірі. Цифрлік сауаттылық — бұл адам өмірінің барлық салаларында цифрлік технологияларды сенімді, тиімді қолдануға дайындығы және қабілеті. Осы технологияны қолдану арқылы халықтың өмір сапасын арттыруға жол ашып отыр.

Цифрландырудағы негізгі мақсат – бәсекеге қабілеттілікті арттыру, халықтың өмір сүру сапасын жақсарту, оқу-тәрбие процесін жеделдету және жеңілдету, балаларға, ұстаздарға, ата-аналарға жүктемені азайту. Ең бастысы – білім беру сапасын арттыру. Біздің балаларымыз халықаралық деңгейде әртүрлі салаларда, оның ішінде жасанды интеллект және ауқымды деректер жасау саласында бәсекеге қабілетті болуға тиіс.

Мемлекет басшысы атап көрсеткендей, елді цифрландыру – бұл мақсат емес, бұл – Қазақстанның абсолюттік артықшылыққа қол жеткізу құралы. Бүкіл процесс жүйелілікті, реттілікті және кешенді тәсілді талап етеді. Білім сферасындағы цифрландырудың ең басты міндеті – білім беру сапасын арттыру, яғни халықаралық дейгейде әртүрлі салаларда, оның ішінде «жасанды интеллект» және «ауқымды деректер» жасау саласында бәсекеге қабілетті ел жастарын дайындау. Бүгінгі таңда тұжырымдамалық түрде білім беру жүйесі негізгі үш бағыт бойынша жүргізілуде: білім беру үдерісін цифрландыру, цифрлық білім беру контенті, білім беруді басқаруды цифрландыру. Цифрландыру жүйесінің мүмкіндіктері өте көп.

Цифрландырудағы негізгі мақсат – бәсекеге қабілеттілікті арттыру, халықтың өмір сүру сапасын жақсарту, оқу-тәрбие процесін жеделдету және жеңілдету, балаларға, ұстаздарға, ата-аналарға жүктемені азайту. Ең бастысы – білім беру сапасын арттыру. Біздің балаларымыз халықаралық деңгейде әртүрлі салаларда, оның ішінде жасанды интеллект және ауқымды деректер жасау саласында бәсекеге қабілетті болуға тиіс.

Цифрлық сауаттылық - бұл адам өмірінің барлық салаларында цифрлық технологияларды сенімді, тиімді қолдануға дайындығы және қабілеті. Осы технологияны қолдану арқылы халықтың өмір сапасын арттыруға жол ашып отыр.

Расымен де, адамзат қауымы жыл санап емес, ай санап, тіпті апта мен күн санап цифрландыру заманының сиқырлы әлеміне еніп барады. Цифрландыру технологиялары дегеніміз – бұл бұрын-

соңды адамзат бастан кешпеген ғажайып әлемнің жаңа құралдары. Яғни, қазіргі таңда бұл технологиялар жасақталу үстінде. Олар қазірдің өзінде біз тамсанып айта беретін ақпараттық технологиялардың өзін жолда қалдыра бастады.

Бүгінгі таңда тұжырымдамалық түрде білім беру жүйесі негізгі үш бағыт бойынша жүргізілуде: білім беру үдерісін цифрландыру, цифрлық білім беру контенті, білім беруді басқаруды цифрландыру.

Колледждегі цифрландыру осы үрдіске қатысатын барлық білімалушыларға, олардың ата-аналарына, мұғалімдеріне, білім беру жүйесінің әкімшіліктеріне ыңғайлы және тиімді құралдарды жасауды білдіреді. Сонымен қатар, оқу үдерісін цифрландыру, адамның адамдық қарым-қатынасының оңтайлы теңгерімі және виртуалды ортада нақты және цифрлы әлемді синтездеудің бір түрі болып табылатыны маңызды.

Цифрландырудағы негізгі мақсат – бәсекеге қабілеттілікті арттыру, халықтың өмір сүру сапасын жақсарту, оқу-тәрбие процесін жеделдету және жеңілдету, балаларға, ұстаздарға, ата-аналарға жүктемені азайту. Ең бастысы – білім беру сапасын арттыру. Біздің балаларымыз халықаралық деңгейде әртүрлі салаларда, оның ішінде жасанды интеллект және ауқымды деректер жасау саласында бәсекеге қабілетті болуға тиіс.

Ұстаз бен ата-ана және шәкірт бірлесе жұмыс жасаса, бұл олқылықтың да орнын толтыруға болады. Жаңаша оқыту жүйесі заман талабына жатады. Оқыту үдерісінде өзгеріс енбейінше, нәтиже де болмайтыны белгілі.

Қазіргі таңда мектеп-колледж ұстаздары қашықтықтан оқытудың технологияларын жетік меңгерді. Видео жүктеу және таратуды ұйымдастыру үшін Youtube, видеоконференция жүргізу үшін Zoom, Bilimland платформаларын тиімді қолданып келеді.

Сондай ақ, Vandom бағдарламасы арқылы сапалы видео сабақтар, презентация жасауды меңгерді.

Қашықтықтан оқыту жаңа дүниелерді меңгеруге, шығармашыл ізденіске шабыт, рухани баюға уақыт бергені анық. Көптеген апталық шаралардың тәрбиелік маңызы зор. Соның ішінде **апталық шаралардың мақсаты:** Білім беруді цифрландыру жағдайында ЖОО оқытушыларының кәсіби және әдістемелік құзыреттіліктерін қалыптастыру және дамыту, білім алушылардың білім деңгейін арттыру, сондай-ақ оқу процесінде цифрлық білім беру технологияларын тиімді пайдалану мақсатында өз кәсіби дағдыларын жетілдіру.

Шара өткізу апталығы аясында ұйымдастырылған іс-шаралар ауқымында үздік жаңа интерактивті білім беру әдістері: жобалық оқыту, топтық жұмысты ұйымдастыру, бейнероликтерді талдау, болжамды оқу, цифрлық технологияларды пайдалана отырып рефлексивті талдау қолданылды.

Тәрбие – ұрпақты биік мұратқа жетелейтін сапалы білімнің тұғыры. Ұлттық құндылықтармен сусындап өскен ұрпақ ұлағатты болмақ. Дәл осы өскелең ұрпағымыз ұлттың сапасын құрайды. Сондықтан да қадір-қасиет, ар-намыс, адалдық, патриотизм, жауапкершілік, әдептілік, мейірімділік, сүйіспеншілік, үлкенге ізет, кішіге құрмет сияқты қасиеттерге ие шығармашыл азаматты тәрбиелеу маңызды. Міне, сондықтан Ұлттық құрылтайдың отырысында Мемлекет басшысы білім беру саласына қатысты бірқатар негізгі міндеттерге тоқталған болатын. «Ұлттық тәрбие – ел болашағы» тәрбиесінің тұжырымдамалық негіздері енгізіліп жатыр. Жаңа оқу жылынан бастап 2023-2025 жылдарға арналған Біртұтас тәрбие бағдарламасы іске асырылуда. Бұл құжат жалпы адамзаттық және ұлттық құндылықтар негізінде өскелең ұрпақты тәрбиелеу сапасын арттыруға бағытталған.

Өскелең жас ұрпақты рухани-адамгершілік қасиетке баулу, тәрбиелеу – барлық кезеңде өзекті. Біздің келешегіміз – жас ұрпақ, ал ұрпақ тәрбиесі адамзаттың мәңгілік тақырыбы.

Ел ертеңі болар бүгінгі балалар мен жасөспірімдерді тәрбиелеу, әлеуметтік тұрғыдан барынша қамтамасыз ету, толыққанды білім алуына жағдай жасау, олардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау Қазақ елінің ұлттық саясатының басты бағыттарының бірі.

Тәрбие мен оқыту өзара тығыз байланысты, бір бірінен бөліп алуға болмайтын біртұтас процесс. Білім беру ұйымдарындағы тәрбие пән мазмұны, сынып сағаттарының және мектептен, сыныптан тыс қосымша білім беру мазмұны арқылы жүзеге асады.

Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Кемелұлы қасиетті Түркістан қаласы, Түркі елінің шаңырағында өткізілген «Әділетті Қазақстан-Адал азамат» атты II Ұлттық құрылтайда сөйлеген сөзінде: «Адал азаматқа тән қасиеттер әрбір жастың бойынан табылуы керек, ұрпақтың бойында жаман әдет болса, бұл үлкендердің кінәсі»- дей келе, Әділетті Қазақстанды құру үшін бүкіл қоғам болып жұмылу керектігін, ең бастысы, әразаматтың сана-сезімі жаңғыруы қажеттігін, халқымыздың дүниетанымы және өмірлік ұстанымдары өзгеруге тиіс екендігін; әйтпесе, басқа реформаның бәрі бекер болатындығын нақты атап өтті.

«Біртұтас тәрбие бағдарламасы» –ұлттық, адами құндылықтарға негізделген. Бұл құжатта білім беру ұйымдарындағы тәрбие жұмысын толыққанды жүзеге асыру үшін білім алушылардың бойында қалыптастырылуы тиіс құндылықтар мен тәрбиенің мақсаты, міндеттері айқындалады. Жалпы адамзаттық және ұлттық құндылықтарды бойына сіңірген, әлемдік озық білімді игерген саналы азаматты тәрбиелеу мақсаты көзделеді.

«Біртұтас тәрбие бағдарламасының» мақсаты: Жалпы адамзаттық және ұлттық құндылықтарды бойына сіңірген еңбекқор, адал, саналы, жасампаз азаматты тәрбиелеу. Міндеттері: Ата-ананың өсиетін тыңдауға, отбасы татулығы мен берекесін қадірлеуге, перзенттік парызын өтеуге тәрбиелеу.

Іс-шара барысында қатысушылар оқу-тәрбие процесін ұйымдастыруда білім беру ұйымдарындағы 2023-2024 оқу жылында жүзеге асырылатын тәрбие жұмысының беталысын, құндылықтар негізінде тәрбие жұмысын ұйымдастыру ерекшеліктерін, білім алушылардың бойында құндылықтарды пәндік мазмұн, топ сағаттары мен сыныптан тыс әлеуметтік тәжірибелер арқылы дарытудың әдіс-тәсілдерін меңгеріп, өзара пікір алмасып, ойларын ортаға салып, ертеңгі ұрпақты жан-жақты үйлесімді дамыған тұлға етіп тәрбиелеудің тиімді жолдарын талқыланды.

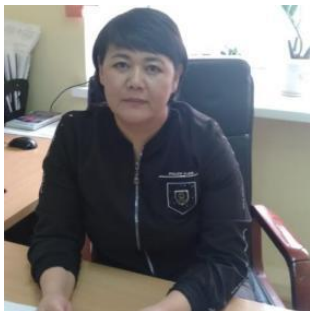
Айта кетейін, барлық өңірде білім беру ұйымдарының барлық тәрбие жұмысының мазмұнында ұлттық мүдде, ар-ұят, талап сияқты құндылықтар көрініс табуы қажеттілігін атап, жалпыадамзаттық және ұлттық құндылықтар тұлға бойына шоғырланған жеке тұлға тәрбиелеу мақсатында қатысушыларға тәрбие процесін ұйымдастырудың ерекшеліктері мен тиімділігін арттырудың жолдары бойынша түсіндіру жұмыстары жүргізілуде әлі де жалғасын табатыны анық.

Тәрбие мазмұнын айқындауда әзірленген «Біртұтас тәрбие бағдарламасы» туралы ұлттық құндылықтарды негізге ала отырып, ел бірегейлігін нығайтуға, әділетті қоғам құруға білімді, адал ұрпақты тәрбиелеуді көздейтіні анық. Біздің қоғам өзгерісті біреуден мадақ есту үшін емес, ең алдымен, өзі үшін жасауға тиіс. Мұны елдің ертеңі, ұрпақтың болашағы жарқын болуы үшін қолға алуымыз керек.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Егемен Қазақстан, 2023
2. Тәрбие құралы №67, 2022ж
3. Измайлова, М.А. Цифрландыру инновациялық даму. Веселовский, М.Я. редакциясы: "Ғылым әлемі" баспасы, - 2021 – 1 - 291 б.
4. Сандық білім беру ресурстарын оқу үдерісінде қолдану бойынша әдістемелік ұсынымдар, - Астана: Б.Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы, 2015.-326
5. «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы. №827, 12.12.2017ж

ТӘРБИЕ ЖҰМЫСЫН ҰЙЫМДАСТЫРУДАҒЫ ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ПАЙДАЛАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Махметова Айша Сагынғалиевна
*Орал ақпараттық технологиялар колледжі директорының
тәрбие жұмысы жөніндегі орынбасары*

Аннотация

Мақалада жасөспірімдерге тәрбие берудегі цифрлық технологиялардың тиімділігі туралы баяндалған. Ақпараттың қарқынды даму кезінде жасөспірімдерді дәстүрлі форматтағы шаралармен қызықтыру мүмкін емес, сондықтан педагог, топ жетекшісі замана көшінен қалмай үнемі өзінің цифрлық сауаттылығын жетілдіріп отыруы қажет. Сонымен қатар, жасөспірімдерге қолындағы гаджеттерді тек байланыс құралы немесе ойын құралы ретінде пайдаланып қоймай, оны тиімді пайдалуды үйрету қажеттігі берілген. Сондай-ақ мақалада жасанды интеллектті пайдалану арқылы шараларды қызықты өткізуге болатындығы айтылады.

Мемлекет басшысы «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасын жүзеге асыру жөніндегі кеңесі барысында «Мемлекеттік басқару жүйесінде цифрлық технологияны қолдану – бүкіл бағдарламаның табысты болуының басты кілті. Бұл істе түбегейлі өзгерістер қажет. Барлық құжат айналымын толықтай электронды форматқа көшіру керек. Қазіргі кезде талап ететіндей, құжаттарды қағаз жүзінде де, электронды түрде де дайындап, тапсыру дұрыс емес. Құжаттардың қағаз нұсқаларына біртіндеп тыйым салынуы керек» – деді. «Цифрлық Қазақстан» Мемлекеттік бағдарламасын жүзеге асыруда республика білім беру ұйымдарында педагогтердің ақпараттық-коммуникациялық құзырлығын қалыптастырып, дамытуға ерекше мән берілді.

Жаһандану заманында цифрлық қоғам мен білім беруді цифрландыру, цифрлық сауаттылықты арттыратын негізгі құралға айналып отыр. Тәрбие жұмысының басты мақсаты – кәсіби бағдарлы, адамгершілік жағынан бай, өзін-өзі дамытуға қабілетті және шығармашылыққа бағытталған өнімді жұмыс жасай алатын тұлға қалыптастыру.

Тәрбие процесінде цифрлық технологияларды қолдану келесі жұмыстарға тиімді:

- ✓ Ақпаратты іздеу және жинау;
- ✓ Тәрбие жұмысының әртүрлі бағыттары бойынша деректер банкі; Балалардың зерттеушілік қабілеттерін дамыту (жобалар құру);
- ✓ Колледждің әлеуметтік желілерін қалыптастыру және дамыту;
- ✓ Диагностика (психологиялық тестілеу, экспресс-диагностика);
 - ✓ Ата-аналарға арналған деректер (жаднамалар, ұсыныстар, ата-аналар жиналысына арналған презентациялар және т.б.);
 - ✓ Сынып сағаттары туралы ақпарат;
 - ✓ Виртуалды музей;
 - ✓ Студенттік портфолио (деректер базасы);
 - ✓ Ойындар, сайыстар, викториналар;

Сонымен қатар, цифрлық технологияны оқу-тәрбие жұмысында қолдану түрлі жобаларды жүзеге асыруға мол мүмкіндіктер береді. Технологияларды қолданудың негізгі артықшылықтары: көрнекі, қолжетімді және уақытты үнемдеу және т.б.

Заманауи технологиялар қарым-қатынасты жақсартады және тиімдірек оқу ортасын жасайды. Интернетте топтарға біріккен студенттер ақпарат алмаса алады, топтық жобаларда бірлесіп жұмыс істей алады және оқытушымен өзара әрекеттеседі.

Сонымен қатар, тапсырмаларда, желілік өзара әрекеттесуде, өзін-өзі ұйымдастыруда және басқа да жүйелік әсерлерде бірлесіп жұмыс істеу мүмкіндігін тиімді пайдалануға мүмкіндік береді. Студенттердің топтағы жұмысы мәдениет мекемелерінің (кітапханалар, музейлер, заманауи өнер орталықтары) одан әрі пайдалану үшін бастапқы материалдарды (мәтіндер, иллюстрациялар, музыкалық жазбалар) қамтамасыз ететіндіктен классикалық және цифрлық мәдениет арасындағы алшақтықты жоюға мүмкіндік береді.

Цифрлық сауатты болу «Бір технология дағдыларына» ие болу емес. Бүгінгі күні бұл жаңа контексттерге интуитивті бейімделуге және басқа оқушылармен мазмұнды бірлесіп құруға мүмкіндік беретін цифрлық ортаны терең түсіну туралы. Презентациялар жасау, интернетте сенімді дереккөздерді табуды үйрену, желіде дұрыс этикет сақтау және т.б. Бұл білім алушылардың оқу процесінде меңгере алатын өмірлік дағдылары және олар өмір бойы әрбір балаға пайдалы болады. Цифрлық сауаттылық білім беру ұйымдарына оқу сапасын жақсартуға ғана емес, сонымен қатар, оқу нәтижелерінің әрқашан өзекті болып қалуына мүмкіндік береді.

Орал ақпараттық технологиялар колледжінде білім алушылардың бос уақытын тиімді ұйымдастыру жолға қойылған. Топ жетекшілері топтағы студенттердің қызығушылығына, қабілетіне қарай сыныптан тыс шараларға қатыстырады. Колледжде сыныптан тыс шаралардың бірнеше бағыты бар:

- ✓ Колледжде мемлекеттік тілдің қолдану аясын кеңейту, студенттердің шығармашылық қабілеттерін дамыту мақсатында ІТС-қазақ радиосы жұмыс жасайды.

- ✓ Білім алушыларға патриоттық тәрбие беру мақсатында колледждің музей кешені үлкен рөл атқарады, музейдегі құнды экспонаттар 3D модельге айналдырылды. Білім алушылар музейдің экспонаттарын ұялы телефондары арқылы Qr-code сканерлеу арқылы тамашалай алады.

- ✓ «Asprandone» ЖШС арасындағы ынтымақтастық Меморандум аясында колледж студенттері «Спорттық дронды басқарудың практикалық дағдыларын меңгеру» факультатив сабақтарына қатысады.

- ✓ Роботтық техника бойынша факультативтік сабақтарға білім алушылар аса қызығушылықпен қатысады.

- ✓ Жыл сайын колледж студенттері арасында КИБЕРSPORT турнирі өткізіледі.

Соңғы кезде белең алып келе жатқан жасанды интеллект (Artificial intelligence (AI)) платформалары педагогтердің жұмысын жеңілдетті десек болады. ChatGPT, Gooey.AI, Made with Gamma платформалары арқылы тәрбие процесіне қатысты көрнекі құралдар жасауға болады, яғни дайын презентация, мәтін жазу арқылы фото-суреттер, видеоролистер және т.б.

Қазіргі білім беру саласындағы оқытудың озық технологияларын меңгермейінше сауатты, жан-жақты маман болу мүмкін емес. Олай болса, оқу процесінде АКТ мүмкіндіктерін, цифрлық контенттерді толығымен пайдалану, тақырып бойынша интерактивтік, видео-материалды әзірлеп, оны зерттеу арқылы тақырыпқа сай орындалатын тапсырмаларды анықтау және жасалу алгоритмін білім алушылардың өздеріне құрғызу арқылы шығармашылықпен жұмыстануға итермелейді. Бұл бір жағынан білім алушылардың ақпаратты жинақтауға, өздеріне қажетті материалды Интернет желісінен іріктей білуіне және қажетті программаны өз бетімен үйренуіне әкеледі, бір сөзбен айтқанда цифрлық құзыреттіліктерін қалыптастырады.

Қорыта келетін болсақ, цифрлық технологиялардың дамуына сәйкес, онлайн платформаларымен жұмыс жасауда педагогтердің әлі де болса жұмыс жасау деңгейін арттыруды талап етеді. Бұл өз кезегінде цифрлық технология беріп отырған мүмкіндіктерді толыққанды пайдалану – цифрлық технологияның білім беру саласындағы дамуын бір сатыға көтерер еді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Баймухамедов М.Ф., Молдамурат К. Искусственный интеллект: современная теория и практика. // Материалы международной научно-практической конференции «Байтурсиновские чтения – 2019», Костанай, 2019. – с.501-504.

2. Стюарт Рассел, Питер Норвиг. Искусственный интеллект. Современный подход. // Учебник, второе издание, Санкт- Петербург, 2016. – 258 с.

3. Клиффорд Пиквер Искусственный интеллект. Иллюстрированная история. От автоматов до нейросетей 2021.- 250 с.
4. Isakov, Yu.A. Artificial intelligence / Yu.A. Isakov // ModernScience. - 2018. - № 6-1. - С. 25-27.

«БАЛАНЫҢ ТІЛІН ЗАМАНАУИ ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАР АРҚЫЛЫ ДАМУЫ»

***Нурланбаева Надежда Есмагуловна**
Ж.Досмұхамедов атындағы жоғары
педагогикалық колледжі
«Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту»
кафедрасының оқытушысы*

Аннотация

Баяндамада мектепке дейінгі білім беру жүйесінде қолдану аясын сонымен қатар қазіргі заман талабына сай жаңа технологиялар арқылы мектепке дейінгі білім беру жүйесіне енгізу туралы айтылады. Баланың тілін дамытуда мультфильмдер мен фильмдер заманауи технологияларды пайдалану арқылы тілді тез және нтижелі үйренудің жолдары қарастырылды.

Кілт сөздер: ақпараттық, инновация, заманауи технологиялар.

Қазіргі таңда білім беру саласында күрделі өзгерістер мен жаңашылдық қарқыны жылдан жылға өсуде. Заманауи педагог - үнемі дамып отырады, өзін-өзі дамытады, дамудың жаңа жолдарын іздейді, балаларға сапалы білім беруде жаңа технологияларды қолданады.

Балаларға күнделікті ұйымдастырылған іс-әрекеттерде жаңа технологияны қолдану арқылы, балалардың сабаққа деген қызығушылықтарын ояту. Балалардың тілін дамытудағы жаңа технологияны қолдану арқылы, ой-өрісі дамыған, тәрбиелі, білімді, заман талабына сай белсенді ұрпақ тәрбиелеу.

Бала өмірінің алғашқы мектепке дейінгі кезеңі – оның өсіп жетілуіндегі ең жауапты кезең, бүгінгі күннің өзекті мәселесі. Бұл кезде баланың ақыл-ойы, қабілеті, қасиеттері және эстетикалық сезімдері қызықты, мазмұнды ұйымдастырылған оқу іс-әрекеті, еңбек, ойын үдерісінде жан-жақты қалыптасады. Балабақшада ойынның маңызы ерекше. Ойын барысында білім мен біліктілігін арттырамын.

Тәрбиенің алдағы міндеттерінің бірі балалардың ойлау қабілеттерін қалыптастыру болса, ойын – осы мәселенің шешімі. Балада ойлау қабілеті мен сөйлеу қызметі бірге дамиды. Баланы ойната отырып сөйлетуде суретті әңгіме, дидактикалық ойынды сурет арқылы өткізу, шығарманы оқып таныту оң нәтиже береді. Мектеп жасына дейінгі балаларды тіл мәдениетіне тәрбиелеу, сөздік қорын дамыту, сурет қарау, заттарды сипаттау, жұмбақ шешу, құрастыру, тақпақтар, мақал-мәтелдер, жаңылтпаштармен қатар ертегі тыңдау әңгімелесу баланың тілдік құзіреттілігін, қызығушылығын арттырады. Сызба, тақпақ, жаңылтпаш, ертегілер балалардың іс-әрекетке қызығушылығын арттырады. Жаңадан шыққан әдіс-тәсіл қолдану арқылы балалардың жаттауға, есте сақтауға деген ынталарының дамуына, тілдерін машықтандырғанына көз жеткізеді.

Күнделікті жаңа ҰОІӨ-де тәрбиелеу мен оқыту ісінің бір ерекшелігі көрнекіліксіз іске аспайды. Мен әр тақпақ пен жаңылтпаштарға сызба-сурет салып көрнекілік ретінде пайдаланамын.

Ойын түрінде өткен бұл әдіс бала тілінің дамуына ықпал тигізіп, таным, қатынас, шығармашылық, әлеумет, денсаулық салаларындағы белсенділіктерінің дамуына, қолдануына

жол ашады. Ойын баланың ойлау, есте сақтау, салыстыру, қиялдау, еркін сенінуге, еркін сөйлеуге, жеке тұлға болып табылуына көмектеседі. Ең алдымен ТРИЗ – педагогика түсінігін анықтап алайық. Бұл ең жас, әрі кең тараған таныс педагогикалық инновациялық жүйе. Ол – тапқырлық тапсырмаларды шешу теориясына және шығармашылық тұлға дамыту теориясына негізделген. Оны Ресейлік ғалым және қиялшыл – жазушы Генрих Альтшуллер жасаған.

ТРИЗ - дің мақсаты - тек қана балалардың қиялын ғана емес, сонымен қатар шынайылықты түсініп жүйелі ойлауға, өзін - өзі тануға, қоршаған ортаның қиындығын байқауға және де өздерінің шағын қиындықтарын шешуге баулу болып табылады.

Тризшылардың ұраны – «Барлығын айтуға болады!».

Көркем әдебиет арқылы балалардың тілін ТРИЗ технологиясының әдісін қолдана отырып дамыту.

Балабақшадағы балаға берілетін бүгінгі тәрбиенің ең өзек алатын жері – ол ата-бабадан қалған асыл мұра. Балаларды адамгершілікке тәрбиелеп, тілдерін дамыту мақсатында көркем әдебиет асыл-мұралары – жұмбақтар, ғажайып ертегілер, мақал-мәтелдер, жаңылтпаштар, тәрбие әліппесі, аңыз әңгімелер, жырларды қолданудың маңызы зор тиімді тәсіл екені белгілі. Мен баланың тілін дамытуда көркем әдебиет жұмбақ түріне негізделіп жүргізген өзімнің жұмыс тәжірибем туралы сіздермен бөліскім келеді. Жұмбақтар тіл мәдениетін тәрбиелеуде үлкен рөл атқарады. Жұмбақтар баланы байқағыштыққа, тапқырлыққа, баулып, ой-қиялын ұштастыра көр әсер етеді. Жұмбақ баланың ойлау қабілетін дамытады. ҰОІӨ-де жұмбақтарды балаға үйрету барысында «ТРИЗ» технологиясының әдіс-тәсілдерін қолдандым. Осы технологияның жұмбақпен жұмысты үш әдіс арқылы айтып кетейін.

Тақырып таңдап алынады.

Ойдың жалпыдан жекеге, дербеске ауысуы.

3. Объектінің әр түрлі қасиеттері мен белгілерін айқындау арқылы абстракты- жалпыдан дербеске ауысуы. Мысалы өсімдіктерге байланысты жұмбақтар алатын болсақ, тақырып тандалып алынады. Мысалы: Ағаш

Жазда жап- жасыл, күзде сап-сары деп айтамыз. Жазда жапырақпен, қыста жалаңаш. Көктемде бүршік жарады, күзде түсіп қалады. Бұнда біз жүйелеп көрсетіп тұрмыз. Бала өз ойын ұшқырлап шығара алады.

Воскобовичтің ойындары –ойын ерекшелігін, ойлана отырып нақты түрде орындауға мүмкіндік береді, ойын ерекшелігі-көп атқарымдылық. Бір ойынның өзінде бірнеше тапсырмалар орындалады. Сан мен әріптерді байқатпай игереді. Түстерді біліп есіне сақтайды, ұсақ моторикалары дамиды, тілін жетілдіреді., кеңістік ойлауы, зейіні, есте сақтауы, қиялы дамиды. Сандар құрамы бала үшін қиын, бірақ оны игеруге Кюизенер технологиясының көмегі зор. Кюизенер таяқшалары – түстер саны, қол арқылы әртүрлі дерексіз түсініктерді ұғынуға мүмкіндік беретін көпсалалы математикалық нұсқаулық болып табылады. Кюизенер таяқшалары санауға пішіндерді орналастыруда тиімді.

Дьенештің логикалық ойындары баланың логикалық ойлауын, ептілдігін, талдау қабілетін, коммуникативтік дағдыларын логикалық тапсырмалар арқылы қалыптастырады, объектілердің әртүрлі қасиеттерін атауға, жоқ затты сөз арқылы көрсетуге, айқындауға үйренеді, есте бір мезгілде дерексіз заттың бірнеше қасиетін сақтап тұруға үйретеді.

Денсаулық сақтау технологиясының негізгі мақсаты:

Баланың денсаулығын нығайтуға, білім дағдыларын қалыптастыруға бағытталған. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту ұйымдары баланың денсаулығы мен оның дене бітімінің қалыптасуына үлкен үлес қосады. Балалардың денсаулығын нығайту барысында біздің балабақшада бірқатар жұмыстар атқарылуда. Балалар күнделікті таңғы жаттығулар жасайды, хауызға барады, жаттығу бөлмесіне барады.

Дамыта оқыту технологиясы – баланы оқыта отырып, дамыту. Бала бойына еркіндік, мақсаткерлік, ар-намыс, мақтаныш сезім, дербестік, адамгершілік, еңбексүйгіштік, белсенділік, т.б. қасиеттерді дамыту.

Ақпараттық технологиялар деп оқыту педагогикасында арнайы техникалық ақпараттық құралдарды (интерактивті тақта, электронды-есептеуіш машиналар, аудио, бейне) пайдаланатын барлық технологияларды атайды. Компьютерлер білім беруде кеңінен қолданыла бастады, «оқытудың компьютерлік технологиясы» термині пайда болды. Қазіргі заман талабына сай енгізіліп жатқан жаңа бағдарламалар, ақпараттық-коммуникативтік технологиялар арқылы балаға тәрбие мен алғашқы білім беру негізі – балабақшадан басталады. Ақпараттық-коммуникативтік технологиялар педагогтардың біліктілігін көтеруге, олардың оқу үрдісін жүйелі, қызықты етіп өткізуге, балалардың ойлау, есте сақтау, тыңдау қабілеттерін дамытуға үлкен септігін тигізіп отыр. Ақпараттық технологиялар бойынша тәрбиешілердің жасалған электрондық оқу кешендері, құралдары жинақтары бар. «Қызықты грамматика», «Кел балалар ойнайық», «Ойнайықта, ойлайық» осы құралдарды пайдаланамыз. Мысалы, қызықты грамматикада ертегілер тыңдаймыз. Есіне сақтамаған балаға қайтадан көрсетуге болады.

Мнемотехника – тіл дамытуда тиімді есте сақтау, оны дұрыс жеткізе білудегі әдіс пен тәсілдер жүйесі. Қазіргі кезде мектеп жасына дейінгі балалардың тілін дамытуда мнемотехниканы қолдану өзекті болып тұр. Бұл мақсатты іске асыру үшін, баланың тілін дамытуға әртүрлі тәсілдер мен әдістерді қолдану қажет. Қойылған мақсатты нәтижелі етуге қолданылатын тәсілдер:

көрнекіліктер, дидактикалық ойындар, суреттер, буындық кестелер, тірек-сызба, үлгілер, т.б.

Луллий шеңбері. Мектепке дейінгі баланың тілін дамыту әрқашанда өзекті мәселе болып табылады. Сөздік қорын байытады. Дыбыс, сөз, буын, сөйлем құрудың структурасын үйретеді.

Жаңа технологияларды қолдана келе ҰОІӨ және педагогикалық процессте топтың жұмысын жоспарлап жүргіземіз, сондықтан өткізілген ҰОІӨ және педагогикалық процесс мазмұнды, жүйелі, қызықты, балалардың жасына сай құрастырылады.

Қорыта айтқанда, балалардың ана тіліндегі дыбыстарды анық айтып, дұрыс сөйлей білуге балабақшада берілер тәрбиенің ықпалы зор.

Қазіргі заман талабына сай оқу-тәрбие үрдісін ұйымдастыру, яғни әр баланы жеке тұлға ретінде қабылдап, мектеп жасына дейінгі бүлдіршіндерді ойына, бойына шақ әдеби мұралармен сусындатып тәрбиелеу, тәрбиешінің алға қойған міндеті. Айналадағы дүниені, табиғатты бақылап түсіндіріп әрдайым жаңа сөздермен, сөздік қорын толықтырып отыру қажет деп есептеймін. Жоғарыда айтылған мүмкіндіктерге сай балалардың сөйлеу қабілеттерін тереңдетіп, шығармашылық қабілеттерін дамытуда айтқан әңгімесіне, өзі құрастырған қысқа әңгімелеріне бағыт-бағдар бере отырып, тіл байлығын, сөздік қорын да дамытуды басты назарда ұстау керек деп ойлаймын.

Қазіргі заман талабына сай техникалардың дамуы бойынша мектепке дейінгі білім беру саласының АКТ-дың құрамына көптеген жаңа техникаларды қосуға болады. Мысалы: интерактивті еден, интерактивті үстел, интерактивті құм салғыш, мобильді планетарий деген сияқты балалардың танымын және де қоршаған ортаға деген көзқарасын дамытатын

АКТ құралдарын МДҰ-да қолдануға болады. Ұйымдастырылған оқу қызметтерде интерактивті мультимедиялық презентацияларды қолдану Мультимедиа мәтін, дыбыс, видео және графикалық сурет және анимация секілді технологияларды біріктіреді

Алдар көсе мен бай

Ойын технологиясы бірнеше түрге бөлінеді: ұлттық ойындар, дидактикалық ойындар, сюжеттік-рөлдік ойындар, қимыл-қозғалыс ойындары, шығармашылық ойындар. Заманауи «Сөйлейтін әліппе», «Электронды конструктор», «Сөйлейтін қалам», «Киіз үй», «Бал-бала» ойыншықтары, дамытушы ойындарымен ойнап қана қоймай, сонымен қатар, оқу- тәрбие жұмысына мүмкіндік береді.

<https://wordwall.net/ru/resource/63341642>,
<https://wordwall.net/ru/resource/63340028>

<https://wordwall.net/ru/resource/63345108>
https://www.educaplay.com/learning-resources/16809597-learning_resource.html

осы ссылқаларды пайдаланып студенттер мен жұмыс жасаймыз.

Қорытындылай кетсек, мектеп жасына дейінгі балаларды дамыту мәселесі ұлттық даму стратегиясымен тығыз байланысты және мемлекеттік саясаттың ажырамас бөлігі болып табылады. Бала – біздің болашағымыз.

Сондықтан, балабақшадағы тәрбиелеу мен оқыту баланың ғана емес, еліміздің де жарқын болашағының кепілі.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту үздіксіз білім беру жүйесінің алғашқы деңгейі ретінде, қазіргі таңда тұрақты өзгеріп тұрған әлемде табысты бейімделуге қабілетті бала тұлғасының қалыптасуы мен дамуы үшін жағдайлар жасайды. Қазіргі таңда білім берудің мазмұнын жаңарта отырып, мектепке дейінгі білім берудің сапасын арттыру өзекті мәселе болып отыр. Себебі мектепке дейінгі ұйым мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың жалпы білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымы ретінде қызмет атқарады. «Мектепке дейінгі тәрбие» бөлімінің жанынан құрылған «SMART» мультфильм , «Балаларға базарлық» куыршақтар театры, студенттері қызыға қатысып, оң нәтижелерін көрсетіп келеді.. Осындай кәсіби сапалы жұмыстар нәтижесінде мамандық студенттері балаларға базарлық айдарымен қала балабақшаларына, «Ана үйі», «Сәбилер үйінде» қайырымдылық акциясын ұйымдастырып, өз қойылымдарын ұсынып келеді. Үйірме мүшелерінің жинақтаған ертегілерін колледж оқытушылары жетекшілігімен «Ертегілер елінде», «Көңілді сабақтар», «Ертегі айта білемін» атты сахналық қойылымдар топтамасы баспасынан шығарылып қолданысқа енді. Инновациялық технологияларды МДҰ-да жүйелі түрде қолдансақ, сонымен қатар жаңашыл технологияларды қарастырып қолданысқа енгізсек тәрбиеленушілердің білім сапасы, тәрбиесі, дамуы қарқынды түрде өседі деген ойлаймын. Себебі ,мектепке дейінгі балалардың есте сақтау қабілеті әлсіз, қабылдау процестері тұрақсыз келеді, сондықтан олар затты қолмен ұстап, көзімен көргенді ұнатады, балалар сипап-сезу, көру, есту арқылы қоршаған ортаны таниды.

Қазіргі балалар тез қабылдағыш және тез дамып келе жатыр, техникаларды да тез меңгеруде. Осыған сәйкес аталған инновациялық технологиялар балалардың дамуына оң әсер етеді деген ойдамын.

Қолданылған әдебиеттер мен сілтемелер тізімі.

1. «Отбасы және балабақша» Республикалық әдістемелік журналы.

2. Б.Б.Аккуланова «Ақпараттық – коммуникациялық технологияларды пайдалану арқылы білім беру деңгейін көтеру
3. Н.Исабек «Компьютерлік технологияны пайдаланудың оңтайлы өлшемдері»
4. «Тіл дамыту теориясы мен әдістемесі» Бакраденова
5. Сайт бетінен М.Қиятовна «Баланың тілін дамытудағы ойынның маңызы» атты мақаласы.
6. Сайт бетінен Б.С.Кожанова «Мектепке дейінгі білім беру жүйесінде педагогикалық технологияларды қолдану» атты мақаласы.
7. <https://bilim-all.kz/jospar/3202--M-Montessori-tehnologiyasynqoldanudyn-adis-%E2%80%93-tasilderi-Montessori-tobyndagydamytushy-ortamen-zhumystardy-uiymdastyru>

ЦИФРЛАНДЫРУ- МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДА БІЛІМ БЕРУДІҢ ҒАЛАМДЫҚ БОЛАШАҒЫ"

Бексариева Жазира Сабетбековна

*Ж. Досмухамедов атындағы жоғары педагогикалық колледжі
"Мектепке дейінгі тәрбие және оқыту кафедрасының оқытушысы"*

Аннотация

Бұл баяндамада мектепке дейінгі білім жүйесіндегі танымал модельдер қарастырылады, мектепке дейінгі ұйымдарда цифрландыру арқылы ақпараттық тәрбие берудің заманауи әдістері ашылады.

Аталған бағытта тиімді жұмыс түрлері жұмыс мазмұнын жаңартуға және баланы тәрбиелеу мен оқытуда жаңа технологиялармен білім алушыларды қызықтыру үшін оқытуды жаңартуда және маңызды цифрлық білім беруге арналған. Әдістемелік баяндама мектепке дейінгі ұйым тәрбиешілеріне, сондай-ақ, жас мамандарға арналады.

Қазіргі уақытта үнемі өзгеріп отыратын трендтермен, технологиялармен білім алушыларды қызықтыру үшін оқытуды жаңарту маңызды. Әлемде ақпараттық технологиялар өмірдің барлық салаларына берік еніп, білім беру де ерекшелік қалыптаса бастады. Мектепке дейінгі білім беруде технология балалардың оқу сапасы мен дамуын арттырудың қуатты құралы бола алады.

Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығы 1-қосымшаның 2-тарауы «Тәрбие мен оқыту нәтижелеріне бағдарланған мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мазмұнына қойылатын талаптар:

Тәрбиелеу-білім беру процесінде: әр баланың қызығушылықтарын, ерекшеліктерін мен қажеттіліктерін ескере отырып, жалпы адами және ұлттық құндылықтар негізінде оларды толыққанды дамыту мен әлеуетін ашу жүзеге асырылады; балалардың құқықтарын, өмірін қорғау, денсаулығын нығайту қамтамасыз етіледі салауатты өмір салтының негіздері, қауіпсіз өмір сүру дағдылары, қимыл-қозғалыс, бейімделу, коммуникативтік, әлеуметтік-эмоционалды, когнитивтік дағдылар, өзіне, отбасына, құрдастарына, қоршаған ортаға адамгершілік қарым-қатынасы, тәрбиеленушілердің қарым-қатынас мәдениеті, ұлттық бірегейлік пен азаматтық негіздері, патриотизм қалыптасады; тәрбиеленушілердің физикалық, зияткерлік, танымдық-сөйлеу, көркем-эстетикалық, шығармашылық қабілеттері дамиды; Отанға, ана тіліне

сүйіспеншілік тәрбиеленеді; баланың мектепте оқуға физикалық, психологиялық, эмоционалдық, әлеуметтік дайындығы үшін тең бастапқы мүмкіндіктер беріледі.

Ал осы орта білім беру стандартының 15- сінші бөлігі, Үлгілік оқу бағдарламасының мазмұнында: 1) тәрбиелеу-білім беру процесінің міндеттерін іске асыру; 2) ұйымдастырылған іс-әрекеттің мазмұны; 3) білім беру іс-әрекетін тиімді кіріктіру; 4) сабақтастық принциптерін, тәрбие мен оқытудың үздіксіздігін қамтамасыз ету; 5) ұйымдастырылған іс-әрекеттің күтілетін нәтижелері қарастырылады .

Жұмыстың өзектілігі:

Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында технологияның қолжетімділігін арттыру , ойын әрекеттері арқылы мәліметті дұрыс меңгерту.

Жаңа технологияны қолдануда ойын жаттығулары өте тиімді болуы мүмкін, өйткені бұл оқудың қызықты және тартымды тәсілі болып табылады . Ойындар сыни тұрғыдан ойлау, проблемаларды шешу, шығармашылық және топтық жұмыс дағдыларын дамытуға, есте сақтау мен зейінді жақсартуға көмектеседі.

Мақсаты:

- Мектеп жасына дейінгі балалардың білім сапасын арттыру
- Балалардың ақпараттық күзінеттілігін дамыту
- Заманауи және тартымды білім беру ортасын құру

Міндеттері:

- таным, сөйлеуді дамыту, бейнелеу өнері, музыка және т. б. сияқты әртүрлі білім беруге ықпал етеді

- балалардың бос уақытын ұйымдастыру, ойындар, конкурстар, викториналар өткізуге мүмкіндік

- құжаттаманы жүргізу, әдістемелік материалдарды дайындау, ата-аналармен қарым-қатынас жасау үшін пайдаланылуы мүмкіндігі

Цифрлық технологияларды қолдану білім беру процесін жақсартудың көптеген мүмкіндіктерін ұсынады. Білім беруде интерактивті тақталар, білім беру қосымшалары, компьютерлік бағдарламалар, олайн ресурстар, т.б. қосымша қызмет атқарады.

- Интерактивті тақталар: интерактивті тақталарды пайдалану мұғалімдерге интерактивті сабақтар жасауға, оқу материалын елестетуге және оқушылар үшін оқуды қызықты етуге мүмкіндік береді.

- Білім беру қосымшалары: математика, тіл, ғылым және басқа пәндерді үйренудің қызықты және интерактивті тәсілдерін ұсынатын бастауыш білім беру үшін арнайы жасалған көптеген білім беру қосымшалары бар.

- Компьютерлік бағдарламалар: Оқу, математика және басқа пәндерді оқыту үшін компьютерлік бағдарламаларды пайдалану студенттерге материалды интерактивті және қызықты түрде игеруге көмектеседі.

- Онлайн ресурстар: электрондық кітаптар, білім беру бейнелері және интерактивті тапсырмалар сияқты онлайн ресурстарға қол жеткізу оқу процесін байытады және оқытуды қолжетімді етеді.

Бұл технологиялар мектеп жасына дейінгі білім алушылар үшін білім беруді интерактивті, қызықты және тиімді етуге көмектеседі. Білім беру технологиясын қолдану бірқатар артықшылықтар береді, соның ішінде:

- **Қызықты оқыту:** технология оқу процесін білім алушылар үшін қызықты етеді, бұл олардың қызығушылығы мен мотивациясына ықпал етеді.

- **Дағдыларды дамыту:** технология цифрлық сауаттылықты, проблемаларды шешу дағдыларын, сыни ойлауды және ынтымақтастықты дамытуға ықпал етеді.

- **Білім беру ресурстарына қол жеткізу:** білім алушылар электронды оқулықтар, оқу бейнематериалдары және интерактивті қосымшаларды қоса алғанда, білім беру ресурстарының кең ауқымына қол жеткізе алады.

- **Цифрлық болашаққа дайындық:** технологияны қолдана отырып, оқыту- білім алушыларға цифрлық қоғамда сәтті бейімделу үшін қажетті дағдыларды дамытуға көмектеседі.

- **Кері байланысты жақсарту:** технология мұғалімдердің жедел кері байланысын қамтамасыз етеді, бұл білім алушыларға материалды тезірек сіңіруге көмектеседі.

Осы технологиялардың барлығы балаларға білім беру процесіне белсенді қатысуға, проблемалық ойлау дағдыларын дамытуға, шығармашылық жағынан дамуға мүмкіндік береді. Олар сондай-ақ ынталандырудың және оқуға деген қызығушылықты арттырудың тиімді құралы бола алады. Бұл технологияларды қолдану мұғаліммен тікелей қарым-қатынасты алмастырмау және спорт, ойын және шығармашылық сияқты басқа әрекеттерді алмастырмау үшін оқу процесіне жеткілікті түрде енгізілуі маңызды.

Тиімді ойын әдістері:

- Математикалық үстел ойындары: оқушылардан математикалық дағдыларды қолдануды талап ететін үстел ойындарын қолданыңыз. Мысалы, оқушылардан ұпайларды санауды немесе ықтималдыққа негізделген стратегияларды қолдануды талап ететін ойындар. Әрине, мұнда математикалық дағдыларды үйренуге және дамытуға пайдалы болуы мүмкін бірнеше танымал математикалық үстел ойындары берілген: Пазл.

"Лабиринт" (Ravensburger Labyrinth): бұл ойын логикалық ойлау мен кеңістіктік қатынастарды түсінуге көмектеседі.

"Монополия" (монополия): бұл классикалық ойын санау, ақшаны басқару және қаржылық сауаттылық дағдыларын жақсартуға көмектеседі.

"Домино" (Dominoes): бұл классикалық ойын санау, үлгіні тану және стратегиялық ойлау дағдыларын жақсартуға көмектеседі.

Бұл ойындар уақытты өткізудің қызықты тәсілі ғана емес, сонымен қатар математикалық дағдыларды дамытудың тиімді құралы бола алады.

Әрине, мұнда математикалық құралдарды қолдана отырып ойнауға болатын

- Технологияны қолданатын ойындар: оқушыларға білімді үйренуге көмектесетін білім беру компьютерлік ойындарын немесе қосымшаларды қолданыңыз.

Онлайн ойындар мен қосымшалар:

- Білім алу дағдыларын қалыптастыру және бекіту үшін компьютерде, планшетте немесе смартфонда интерактивті ойындар мен қосымшаларды қолдану. Иә, білім беру технологияларын қолдана отырып, оқытуға көмектесетін көптеген ресурстар мен материалдар бар. Мұнда бірнеше мысалдар келтірілген:

- YouTube бұл әртүрлі тақырыптар мен қиындық деңгейлеріне арналған тегін бейне сабақтары, жаттығулар және математика тестілері бар онлайн платформа. "Балаларға арналған YouTube" қызметі жас көрермендерді YouTube-те қызықтыратындай етіп арнайы жасалған, ал біздер балалардың тек өздеріне сәйкес келетін бейнелерді пайдалана аламыз.

Интерактивті тақта бағдарламалары: classroomscreen.com сыныптағы интерактивті тақталарда пайдалану үшін арнайы әзірленген бағдарламалар бар. Class room Screen - де қалай жұмыс істеуге болады. Веб-шолғышты іске қосыңыз және сайтқа кіріңіз classroomscreen.com. оны сыныптағы экранға шығарыңыз

- . Сіздің браузеріңіз интерактивті тақтаға айналады және сіз күтетін және жақсы көретін әртүрлі құралдарды көрсету мүмкіндігіне ие. Бұл онлайн құрал оқулыққа арналған нұсқауларды анық және көрнекі түрде көрсетуге мүмкіндік береді

Білім беру ойындары:

- "Wordwall" интерактивті жаттығулар қосымшасы. Интернетке қол жетімді кез-келген құрылғыда ойнатылады: компьютерде, планшетте, телефонда немесе интерактивті тақтада.

Сіз тапсырманы сілтеме ретінде жібере аласыз немесе оны блогыңызға немесе сайтыңызға енгізе аласыз. Мектеп жасына дейінгі білім алушылар үшін ойындар, викториналар құрастыруға болады. Бұл сайтпен жұмыс істеудің артықшылықтарының бірі-әріптестеріңіздің көптеген дайын үлгілерін пайдалану мүмкіндігі. Бұл үлгілерге педагогикалық тәжірибеде жиі кездесетін таныс дидактикалық ойындар кіреді: викториналар, жұптарды сәйкестендіру, сөздік ойындар, кроссвордтар және т.б.

- "Genially" сияқты қ ойындар мен қосымшаларды ұсынатын ресурстар. Онда интерактивті инфографика, интерактивті плакаттар, презентациялар, тесттер және т.б. жасауға болады. Ең бастысы-қиялды көрсету. Қызметтің артықшылықтары: Ақылы және ақысыз көптеген шаблондар; Әр түрлі интерактивті элементтерді жасау мүмкіндігі; Жарқын, түрлі-түсті дизайн; Жасау оңай; Интерактивті элементтердің әртүрлі жиынтығы;

- Онлайн ресурс «Padlet» тақтасымен жұмыс жасау, Padlet виртуалды тақтасы арқылы оқушының ғана жұмыстарын емес, ұстаздардың жұмысынан да көрме ұйымдастыруға болады. Сабақтың әр алуан кезеңдерінде білім жағдайын анықтау, оқу үдерісін жетілдіріп оның сапасын арттыру өте қажет фактор. Оны жүйелі түрде тексеріп отырғанда білім алушыларға оқуға жауапкершілікпен қарау әдегі тәрбиеленіп, олардың жеке ерекшеліктерін айқындауға мүмкіндік береді.

- Онлайн-сервис «Superkid» онлайн ресурстары арқылы мұғалім баланың біліміне деген уәжін арттырып қана қоймайды, мұғалім жұмысын жеңілдететін құралдар. Дидактикалық интерактивті шаблондарды құруға арналған платформаны мұғалім пайдаланады. Өндеуге арналған 14 шаблон бар. Балаларды тіркеу қажет емес. Ойынға сілтеме бойынша өтуге (QR коды бойынша) болады. Әр сабақтың кезеңінде пайдалану мүмкіндігі бар. Цифрлық платформалармен жұмыс істеудің баланың қызығушылығын арттыруда ролі зор.

Күтілетін нәтиже: мектепке дейінгі ұйымның білім беру процесінде ақпараттық технологияларды қолдану білім беру сапасын арттырудың және балалардың дамуының қуатты құралы бола алады.

Қорытынды:

Жүсіпбек Аймауытов: «Сабақ беру үйреншікті жәй ғана емес, ол жаңадан жаңаны табатын өнер», деп тұжырым жасайды. Сондықтан оқытушы өз пәніне психологиялық тұрғыдан қарап, әдістемелік шеберлікпен келу керек деп есептеймін.

Пайдаланылған әдебиеттермен сілтемелер:

1. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты, Қазақстан Республикасының Оқу-ағарту министрлігі Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығы
2. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы, Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 14 қазандағы № 422 бұйрығы
3. Аюченко А.Е. Дидактическая готовность педагогов к развитию цифровой образовательной среды в дошкольной организации / А.Е. Аюченко, М.П. Тырина // Современные проблемы науки и образования. – 2019. – № 6. – С. 98.
4. Байбородова Л.В. Трансформация дидактических принципов в условиях цифровизации образования / Л.В. Байбородова, Н.В. Тамарская // Педагогика. – 2020. – № 7. – С. 22-30.
5. Беляев Г.Ю. Социально-цифровая среда как источник новых возможностей и новых рисков для современного образования / Г.Ю. Беляев // Отечественная и зарубежная педагогика. – 2020. – Т. 1 – № 4 (69). – С. 109-123.
6. Задворная М.С. Обучение педагогов дошкольного образования в системе дополнительного профессионального образования в условиях цифрового общества / М.С. Задворная // Modern Science. – 2020. – № 5. – С. 346-350.

Есенова Ляззат Сайкомовна

*Ж. Досмұхамедов атындағы жоғары педагогикалық колледжі
директорының әдістемелік жұмысы жөніндегі орынбасары*

Аннотация

Білім беру процесі мен цифрлық педагогика бір-бірімен тығыз байланысты және тиімділік, сапа, қарқындылық, даралау және бейімделу сияқты сипаттамаларға ие. Білім берудің, атап айтқанда, цифрлық педагогиканың цифрлық трансформациясының мәні дәстүрлі педагогикалық есептерді шешудің стандартты емес алгоритмдерін құру, цифрлық интеллект, үлкен деректер, үлестірілген есептеулер негізінде оқытудың инновациялық процесін қалыптастыру және дамыту болып табылады, олар оқытудың жеке траекториясын әзірлеу, оқытудың бейімделу жүйелері мен алгоритмдерін енгізу, студенттердің цифрлық оқу үлгерімінің дербестендірілген есебін жүргізу түріндегі негізгі және қосымша критерийлерді анықтауға және студенттің қажетті құзыреттіліктерінің даму дәрежесін ескеруге мүмкіндік беретін студенттердің үлгерімін диагностикалау және бақылау жүйелерін әзірлеуге тиімді ықпал етеді.

Ғылыми-әдістемелік жұмысты ұйымдастыруда цифрлық ресурстарды енгізу білім беру ұйымдарына заманауи технологияларды қолдану арқылы әдістемелік процесті жетілдіруге мүмкіндік береді. Бұл ұйымдардың ғылыми-зерттеу және білім беру қызметінің тиімділігін арттырып, мұғалімдер мен зерттеушілерге қолжетімділік пен ынтымақтастықты жақсартуға жағдай жасайды. Төменде ғылыми-әдістемелік жұмыста цифрлық ресурстарды енгізудің негізгі аспектілері мен артықшылықтары сипатталған:

1. Цифрлық оқу материалдары

- **Электрондық оқулықтар мен ресурстар:** Мұғалімдер мен студенттерге арналған оқу материалдарының сандық нұсқалары, соның ішінде кітаптар, мақалалар, видео дәрістер және т.б.

- **Цифрлық кітапханалар:** Оқушыларға, мұғалімдерге және зерттеушілерге қолжетімді кең ауқымды ғылыми және әдістемелік әдебиеттерді ұсыну.

- **Ашық білім беру ресурстары (Open Educational Resources, OER):** Тегін қолжетімді, онлайн түрде ұсынылатын білім беру ресурстары, соның ішінде курстар, оқулықтар, зертханалық жұмыстар және т.б.

2. Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар (АКТ)

- **Вебинарлар және онлайн семинарлар:** Мұғалімдер мен зерттеушілерге қашықтан қатысуға және кәсіби біліктілігін арттыруға мүмкіндік береді.

- **Онлайн платформалар:** Moodle, Google Classroom, Microsoft Teams сияқты оқу процесін басқару және ұйымдастыруға арналған онлайн платформаларды қолдану. Олар мұғалімдерге сабақтарды басқаруға, бағалауға және кері байланыс орнатуға мүмкіндік береді.

- **Виртуалды зертханалар:** Ғылыми зерттеулер мен тәжірибелерді виртуалды кеңістікте жүргізуге арналған құралдар.

3. Цифрлық зерттеу құралдары

- **Деректерді жинау және талдау:** Мұғалімдер мен зерттеушілерге зерттеу жұмыстарын жүргізуге арналған сандық құралдарды пайдалану, мысалы, SPSS, R, Python, немесе деректерді визуализациялау құралдары.

- **Ғылыми мақалаларды жариялау платформалары:** Ғылыми зерттеу нәтижелерін бөлісу үшін арналған платформалар, соның ішінде ғылыми журналдар мен конференциялар.

- **Сілтемелерді басқару жүйелері:** Мақалалар мен әдебиеттерді реттеп, ұйымдастыруға арналған құралдар, мысалы, EndNote, Mendeley немесе Zotero.

4. Білім беру мен зерттеудегі коллаборация

- **Онлайн қауымдастықтар:** Мұғалімдер мен зерттеушілердің тәжірибе алмасуы, білім мен идеяларды ортаға салу үшін пайдаланылатын әлеуметтік желілер мен кәсіби платформалар (мысалы, LinkedIn, ResearchGate).

- **Цифрлық портфолио:** Мұғалімдер мен студенттерге өзінің ғылыми жұмыстары мен жетістіктерін цифрлық форматта ұсынуға мүмкіндік береді.

- **Жобаларды басқару құралдары:** Бірлескен ғылыми жобаларды басқаруға және үйлестіруге арналған құралдар, мысалы, Trello, Asana.

5. Мультимедиялық ресурстар

- **Видеоматериалдар:** Видео дәрістер, тәжірибелік сабақтар мен семинарлар, оларды мұғалімдер мен оқушылар кез келген уақытта көре алады.

- **Подкасттар:** Білім беру мен зерттеу тақырыптарына арналған аудио материалдар, олар арқылы білім алушылар мен оқытушылар өздерінің уақытын тиімді пайдалана алады.

6. Қашықтан оқыту және гибриді оқу форматы

- **MOOC (Massive Open Online Courses):** Ашық онлайн курстар арқылы мұғалімдер мен зерттеушілердің біліктілігін арттыру.

- **Қашықтан оқыту жүйелері:** Студенттерге қашықтан білім алуға және оқытушыларға сабақты онлайн түрде өткізуге мүмкіндік береді.

7. Әдістемелік процесті басқарудағы автоматтандыру

- **Басқару жүйелері:** Ғылыми-әдістемелік жұмысты жоспарлау, бақылау және талдау үшін қолданылатын автоматтандырылған жүйелер.

- **Сапаны бақылау:** Цифрлық құралдар арқылы білім беру сапасын бақылау және бағалау процестерін оңтайландыру.

8. Жасанды интеллект және адаптивті оқу жүйелері

- **Адаптивті оқыту платформалары:** Әрбір студенттің қажеттіліктеріне сәйкес жеке оқу жоспарын құру үшін жасанды интеллектті қолдану.

- **Автоматтандырылған бағалау жүйелері:** Жазбаша жұмыстар мен тесттерді автоматты түрде тексеру және бағалау.

Қорытынды

Цифрлық ресурстарды ғылыми-әдістемелік жұмыста қолдану оқыту мен зерттеу процесін тиімдірек, икемді, және қолжетімді етеді. Бұл әдістемелік жұмыстың сапасын арттырып, оқытушылар мен зерттеушілерге өздерінің кәсіби дамуын және білім беру процесін жаңартуға мүмкіндік береді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

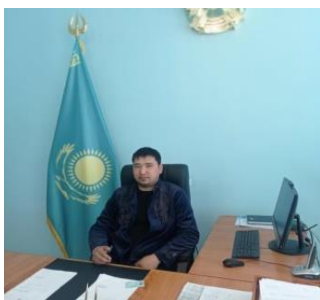
1. Жалпы орта білім беру мекемелеріндегі электрондық оқыту жүйесі үшін цифрлық білімдік ресурстарды дайындау стандарты (www.nci.kz)

2. АҚ «Білім беруді ақпараттандырудың ұлттық орталығы» (www.nci.kz)

3. Білім беру жүйесінің басшы және ғылыми-педагогикалық кадрлары біліктілігін арттыратын республикалық институт (www.ripkso.kz)

4. Қадірбаева Р.І. Жаңа ақпараттық-білім технологиясын пайдаланып оқытудың ерекшеліктері // Шығармашылық іс-әрекетті дамыту арқылы бәсекеге қабілетті жеке тұлғаны қалыптастыру мәселелері.

Ақпараттық қауіпсіздікті сақтай отырып, оқытуда жаңа ақпараттық технологияларды қолдану

Хаирлиев Нурлыбек Нурболатович

М.Ықсанов атындағы Жәнібек колледжі, өндірістік оқыту шебері

Аннотация

Ақпараттық-коммуникациялық технологияны дамыту білім берудің бір бөлігі. Соңғы жылдары заман ағымына сай күнделікті сабаққа компьютер, электрондық оқулық, интерактивті тақта қолдану жақсы нәтиже беруде. Білім беру жүйесі электрондық байланыс, ақпарат алмасу, интернет, электрондық пошта, телеконференция, On-line сабақтар арқылы іске асырылуда.

XXI ғасыр – жаңа технология мен ақпараттандыру ғасыры. Барлық сала компьютерлендіріле бастады. Сонымен бірге еліміздің ертеңі болар жас ұрпақ компьютерді терең меңгеруі тиіс.

Бүгінгі күні инновациялық әдістер мен ақпараттық технологиялар қолдану арқылы оқушының ойлау қабілетін арттырып, ізденушілігін дамытып, қызығушылығын тудыру, белсенділігін арттыру ең негізгі мақсат болып айқындалады.

Ақпараттық және педагогикалық технологиялар негізінде мұғалімнің рөлін түбегейлі өзгертуге мүмкіндік туды. Мұғалім тек қана білімді алып жүруші ғана емес, сонымен қатар оқушының өзіндік шығармашылық жұмысының жетекшісі және бағыт берушісі болып анықталды. Осыған орай сабақ беру үрдісінде қазіргі күннің, яғни инновациялық әдістерді оқытудың интерактивті оқыту моделі болып табылады. Инновациялық әдістердің ең негізгісінің бірі - «интерактивті оқыту әдісі». Негізгі қағидасы-педагогикалық қарым-қатынас пен қарым-қатынас диалогы арқылы жеке тұлғаны қалыптастырып дамыту. Интерактивті әдістерге мыналар жатады:

- проблемалық шығарма әдістері;
- презентациялар пікірталастар;
- топпен жұмыс;
- миға шабуыл әдісі;
- сын тұрғысынан ойлау әдісі;
- викториналар;
- зерттеулер;
- іскерлік ойындар;
- рөлдік ойындар;
- инсерт әдісі т.б

Білім берудегі интерактивті технология (интерактив сөзі-inter (бірлесу) ас (әрекет)) сабақ барысында оқушылардың сабаққа қатысуын ұйымдастыратын оқыту барысы. Интерактивті тақта мүмкіндігін пайдалана отырып, өткізген сабақтар мұғалімнің оқу процесінде уақытын үнемдей отырып, оқушыларға көптеген ақпараттарды беруге көмектеседі. Интерактивті тақтаның керемет мүмкіндіктері оқушыларды таңғалдырады, шабыттандырады, қызықтырады. Оқушылар ойнап отырмыз деп ойлайды, шындығында олар қызығып, таңғалып, шабыттанып отырып білім алады деп ойлаймыз.

«Қазіргі заманда жастарға ақпараттық технологиямен байланысты әлемдік стандартқа сай мүдделі жаңа білім беру өте қажет» деп, Елбасы атап көрсеткендей жас ұрпаққа білім беру

жолында интерактивті технологияны оқу үрдісінде оңтайландыру мен тиімділігін арттырудың маңызы зор. Қазіргі заманғы ақпараттық технологиялар әрбір оқушының білім беру үрдісіне шығармашылық қабілетін дамытуға айқын мүмкіндіктер береді. Сондай-ақ оқушының танымдық іс-әрекеттері күшейіп, өзіндік жұмыстарды тез орындау мүмкіндіктері артады.

Көптеген жаңа технологиялармен қатар соңғы кездері қазақ тілі, әдебиет және математика сабақтарында ақпараттық технологиялар жиі қолданылуда. Жаңа ақпараттық технологиялар дегеніміз – білім беру ісінде ақпараттарды даярлап, оны білім алушыға беру процесі. Бұл процесті іске асырудың негізгі құралы компьютер болып табылады. Енді, осы ақпараттық технологияларды жүзеге асырудағы жұмыс түрлеріне тоқталып өтуді жөн көрдім.

Ақпараттық технологиялардың бірі – интерактивтік тақта, мультимедиялық және он-лайн сабақтары. Өзіміз қызмет жасайтын мектепте жаңа ақпараттық технологияларды қолдану кеңінен қарастырылған. Мектеп кабинеттерінде интерактивті тақта орнатылған. Сондықтан бұл тақтамен әр сабақты қызықты өткізуді ойластырып, жоспарлаймыз.

Жаңа ақпараттық технологияның негізгі ерекшелігі – бұл оқушыларға өз бетімен немесе бірлескен түрде шығармашылық жұмыспен шұғылдануға, ізденуге, өз жұмысының нәтижесін көріп, өз-өзіне сын көзбен қарауына және жеткен жетістігінен ләззат алуға мүмкіндік береді. Ол үшін мұғалім өткізетін сабағының түрін дұрыс таңдай білуі қажет [2].

Сондықтан, ХХІ ғасыр информатика ғасыры, яғни ақпараттандыру технологиясы дамыған заманда мемлекетіміздің болашағы – жас ұрпаққа заман талабына сай білім беріп, жан-жақты дамуына ықпал ету мұғалімнен шығармашылық ізденісті, үлкен сұранысты талап етеді.

Оқушының білімін көтерудің ең бастысы-пәнге деген қызығушылығын арттыру. Қызығушылықты тудырудың тәсілдері көп. Олар: түрлі дидактикалық ойындар, сайыстар, жарыстар, кештер, үйірмелер, олимпиадалар. Сабақтың ойын түрінде өткізілуі сынып оқушыларының жалпы көңіл-күйлерінің көтерілуін, яғни белсендіктерін және пәнге деген қызығушылықтарын арттыруға ықпал етеді.

Ақпараттық технологиямен оқыту барысында оқушылардың дайындық деңгейін анықтау, келесі деңгейге өткізу сияқты жұмыстарды мұғалім орнына компьютердің басқару мүмкіндігі бар. Сонымен қатар, оқушылардың дайындық деңгейлерін компьютер анықтап, егер оқушы білімі қанағаттандырса келесі тапсырмаға өтуге рұқсат береді, яғни мұнда оқытуды тікелей компьютер басқарады.

Ақпараттық технология негізінде оқушы ақпараттық кеңістіктен өз бетімен білім алып, өзін-өзі дамыта алады.

Ғалымдардың зерттеулеріне сүйене отырып, дидактикалық тұрғыдан негізделген оқыту және оқушының оқу іс-әрекеттерін ұйымдастыру жұмыстарында ақпараттық технологияны қолдану моделі жасалды.

1. Қазіргі заманғы жаңа ақпараттық технологияны қолдану арқылы оқу-тәрбие үрдісінің барлық деңгейін қарқындату, яғни, оқу үрдісінің сапасы мен тиімділігін, танымдық іс-әрекет белсенділігін көрсету, пәнаралық байланыстарды тереңдету, қажет ақпаратты іздеу тиімділігі мен көлемін кеңейту.
2. Оқып үйренушінің жеке тұлғасын дамыту ақпараттық қоғам жағдайында жабдықталған өмірге өзіндік дайындықтар жүргізу, яғни, әртүрлі ойлау қабілетінің түрлерін, байланыс жолдары қабілеттілігін дамыту, күрделі жағдайлардағы шешім нұсқаларын ұсыну немесе тиімді шешімдерін қабылдау біліктілігін қалыптастыру, компьютерлік графика мен мультимедиа технологияларын пайдалану арқылы эстетикалық тәрбиелеу, ақпаратты өңдеуді жүзеге асыра білу, ақпараттық мәдениетті қалыптастырып, мәселені моделдей білуді дамыту және ең бастысы, тәжірибелік – зерттеу іс - әрекетін жүзеге асыра білуді қамтамасыз ету.

3. Қоғамның әлеуметтік тапсырыстарын орындау жұмыстары, яғни, ақпаратты сауатты меңгерген жеке тұлға даярлау, тұтынушыны компьютер құралдарымен жұмыс істеуге үйрету және информатика аймағында кәсіптік бағдар беру жұмысын жүзеге асыру.

Мақсат: Оқушылардың білім, білік дағдыларын қалыптастыруда заман талабына сай ақпараттық-интерактивті оқыту және оқытудың тиімді әдіс-тәсілдерін қолдану.

Дамытушылық мақсаты: Оқушылардың тәжірибелік іс-әрекетінде ақпараттық мәдениетін қалыптастыру, интерактивті сауаттылықтарын дамыту.

Тәрбиелік мақсаты: Ақпарат ғасырына сай компьютерлік сауатты, жан-жақты дамыған жеке тұлға тәрбиелеу.

Ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың білім сапасына және оқушының үздіксіз дамуына ықпалы. Ағарту саласында еңбек етіп жүрген әр ұстаз оқушыға жүйелі, сапалы білім беру үрдісінде бүгінгі заман талап етіп отырған ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың мүмкіндіктерін игертуі қажет.

Осы орайда Қазақстан Республикасы орта білім жүйесін ақпараттандыру туралы мемлекеттік бағдарламасында «... ҚР дүниежүзінің дамыған елдері сияқты орта білім беру жүйесінен ақпараттандырудың жолына түсуі тиіс, яғни, бірыңғай ақпараттық білім беретін желіге негізделген оқыту жүйесін жасау керек. » делінген болатын. Ал бұл бағдарламалардың міндеттерінің бірі –мектептерді компьютерлендіру, білім беруді ақпараттандыру –жаңа технологияны пайдалану арқылы оқушының үздіксіз дамуына ықпал ету.

Мен де осы талапты жүзеге асыру мақсатында, ізденіс үстіндемін. Осы көзқарасыма түрткі болған Елбасымыздың:

«Қазіргі заманда жастарға ақпараттық технологиямен байланысты әлемдік стандартқа сай мүдделі жаңа білім беру өте қажет» деген қағидасы еді.

Сондай- ақ Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңының 8- тарауында көрсетілгендей « Білім беру жүйесінің басты міндеті- ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау, оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу» делінгені де менің ізденісіме, жауапкершілігіме жол сілтеді дей аламын.

Ұлы педагог Ушинский: «Мұғалім білімін үздіксіз көтеріп отырғанда ғана мұғалім, ал оқуды, іздеуді тоқтатса, мұғалімдігі де жойылады» деген болатын. Алайда психологтар В. Давыдов пен В. Рубцов «Жаңа ақпараттық технология адамның жас ерекшелігінің даму аспектісін ескере отырып, компьютерлік оқыту бағдарламасының әртүрлі формалық мазмұнында адамның жас ерекшелігіне сәйкес келуі керек» [5,6.73-74] деген қағидасында естен шығармай компьютерлік технологияларды қолдануда оқушының жас ерекшеліктеріне қарай жұмыс жүргізуді қолға алдым. Ол оқушылардың мәселе есептерді шығару барысында ойлау, қабылдау, сезіну сияқты әрекеттерінен туындады.

Ақпараттық білімді игертуде: таным, қабылдау кезінде бейнелерді құру, ең алдымен, бейнелі ес, көрнекі- бейнелі ойлау, шығармашылық ойлау елесі, егжей- тегжейлі көріністер қабылдау, сөздік- логикалық ойлау, сөздік- ойлау, ес, сезім қатынастары қамтылды.

Бұл жүйелі жетістік электрондық есептеуіш техникасымен жұмыс істеуде, оқу барысында компьютерді пайдалануда, модельдеуде, электрондық оқулықтарды қолдануда, интерактивті тақтамен жұмыс жүргізуде, интернет жүйесіне кіруде жүзеге асырылды.

Осы негізде оқушылар тек біліммен қаруланып қана қоймай, өздігінен білім алуды дамыта отырып, үздіксіз өз бетінше өрлеуіне қажеттіліктерін тудырды. Осы мәселелердің жүзеге асу жолдарына себепкер ақпараттық- коммуникациялық технологиялардың әрқайсысының өзіндік оқушыға беретін ықпалына тоқтала кетейін.

Электрондық есептеуіш техникасымен жұмыс істеу барысында оқушы материалды толық меңгереді, теориялық және эмпирикалық ойлауы біркелкі дамиды, білім- білік дағдысы, қызығушылығы, танымдық белсенділігі артады, ал мұғалім оқушылардың зейінін өзіне тарту жетістігіне ие болады. Оларды ойландыра, толғандыра отырып зейінін оқу үрдісіне тарту әрекеттері- мұғалімнің тиімді құралы болып табылады. Бұл оқушылардың танымдық қызметін белсендіру амалы болмақ. Өйткені, адам бізді қоршаған ортада өзіне керекті нәрсені алады, олай болса, білім беруде мәнді де мағыналы нәрсені оқушыларға қызықты түрде ұсыну да компьютердің еншісінде екені де ақиқат..

Білімді игеру дегеніміз- оны ұғу, есте сақтау, қолдана білу. Білімді игеру- бұл алғашқы оқу материалын меңгертін, білімді бекітетін, бақылау және оқу жұмыстарының нәтижесін бағалайтын, сондай- ақ, дидактикалық міндеттерді шешетін күрделі жүйе. Мұғалімнің негізгі проблемасы- осы дидактикалық міндеттерді шешу болса ол да компьютерді игеру арқылы жүзеге асады. [1,б. 204]

Мектеп оқушыларының жеке- дара ерекшеліктерін есепке алу негізінде білімді бақылау мен тексеруді ұйымдастыруда компьютерді екі формада қолдануға болады.

1. Материалды меңгеруді талап ететін деңгейі мен теориялық ойлаудың қалыптастыру сатысына жеткеннен кейін білім алушының материалды меңгеру деңгейін есепке алу негізінде компьютер көмегімен тексеру жұмыстарының нұсқалары қалыптасады.

Оқушылардың жұмысына тексеру және оқытылатын мәселені меңгерудің соңғы деңгейін анықтау мұғалімге жүктеледі.

2. Нұсқаларды қалыптастырумен қатар компьютер жұмыстарды тексеруді де жүзеге асырады. Мұның екі нұсқасы болуы мүмкін. Бірінші жағдайда тапсырмалардың дұрыс орындалуы тексеріледі және оқушыға нәтижесіне байланыссыз келесі жоспарланған тапсырмалар ұсынылады. Жұмыс соңында жіберілген қателерге талдама жасалады.

Ал электрондық оқулық – дисплей экранында көрінетін жай ғана мәтін емес, ол оқушыға өз жолымен көрнекті материалды қарап шығуға мүмкіндік береді. Электрондық оқулықпен жұмыс жүргізгенімде төмендегідей тиімділіктері байқалды: жедел кері байланыс, анықтамалық ақпаратты тез іздеу мүмкіндігі, демонстрациялық мысалдар мен модульдер, бақылау (тренажер, тестілеу, өз білімін бақылау)

Ал өзім пән мұғалімі ретінде мынандай ізденістер мен жетістіктерге мүмкіндік алдым: оқу материалдары туралы оқушыларға дәл және толық ақпарат беру арқылы оқыту сапасын арттыруға мүмкіндік алдым, оқытудың көрнекілігін арттырып оқу материалын саналы игеруіне ықпал еттім, уақытты ұтып, оқушының есте сақтау қабілеттерін жетілдіруге, оқу материалының сапалылығын арттыруға қол жеткіздім, оқушылармен пікір – алмасуға, білімді жеңіл игертуге, өз еңбегімді жеңілдетуге жол тапқанымды байқадым.

Сондай- ақ келешекте дайындалатын электрондық оқулықтарда мынадай жағдайларды ескеру керектігін айта кетейін. Белгілі бір пәнге байланысты дайындалған электрондық оқулықтың сол пәннің типтік бағдарламасына сәйкес болуын, тақырыпқа қатысты нақты әрі қысқа берілуін ескеру керек. Сонымен қоса электрондық оқулықтар оқытылатын тараулар мен тақырыптарға қатысты дәріс конспектісін қамтитын негізгі; зертханалық және тәжірибелік тапсырмаларды орындауға арналған қосымша; материалға қатысты анықтама, библиографиядан тұратын көмекші, аралық және қорытынды бақылау сұрақтарынан тұратын тесттер қамтылуы керек. Тест сұрақтарында бүкіл материалдар қамтылып, жауап алғанда сұрақтар кездейсоқ ретте берілсе, жауап беретін уақыт шектеулі болса. Әр оқытушы интерактивті тақтамен жұмыс жүргізуді толығымен меңгеруі қажет. Интерактивті тақта- сыныптағы оқушылардың барлығын оқыту үшін мүмкіндік туғызатын басты құрал. Мұғалімдерге де жаңа материалды өте қызықты және қарқынды етіп түсіндіруге көмектесетін көрнекі құрал деп тануға болады.

Мен өз сабақтарымда интерактивті тақтаны пайдалану арқылы оқушылардың жаңа ойларын, әсерлі идеяларын тартымды етіп көрсететіндігін аңғардым. Жаңа материалдарды

бірігіп талдауда да маңызы зор болды. Бұл тақта арқылы оқушы және оқытушы жаңа ақпараттарды жеңіл түрлендіреді, жаңа нысандарды жасауға және жылжыту тиімділігіне жетіседі. Сөйтіп интерактивті тақтаны жүйелі тиімді пайдалану оқу сапасының артуына ықпалын тигізеді. Кейбір идеяларды түсіну үшін қойылған дұрыс сұрақтар дискуссияны өрбітіп оқушылардың материалдарды жақсы түсінулеріне жетелейді.

Сонымен қоса талдау жүргізуді басқара отырып пән мұғалімі оқушылардың шағын топтарда жұмыс жасауына жол сілтейді. Осыны басшылыққа ала отырып мен барлық оқушылардың интерактивтік тақтаға назарын аудартып, алдын ала дайындалған материалдарды жеңіл түсінулеріне ықпал жасай алдым.

Енді бір назар аудартатын мәселе информатика және физика пәндерін оқытуда кез келген сабақ- оқу үрдісінің бір бөлігі екенін ескере отырып үйретуді ғылыми танымда нақтылықтың критерийі ролін атқаратын өмірмен, практикамен байланыстыру керек. Оқу процесінде оқуға ынтылылықты, оған оң көзқарасты, айналадағы ортаның құбылыстарын түсіндіру үшін теориялық білімдерін практикада қолдана білу дағдысын қалыптастырамыз. Сабақ беру барысында компьютерлік желілер технологияларын қолдана отырып, бұл материалдарды түсіндіру кезінде оқушылардың компьютердің негізгі құрамымен бірге интернеттен ақпарат іздеуді меңгеру машықтығы көрінеді. Интернеттен кез келген аудиовизуалды ақпарат алуға және оны оңайлықпен қолдануға, сонымен қатар мұғалім мен оқушының арасында ақпаратты қарым- қатынас орнатуға кең мүмкіндік береді. Тағы бір айта кететін нәрсе қолданушының ақпаратты алу мүмкіндіктеріне шек жоқ, яғни ол кез келген көлемдегі ақпаратты қабылдап жан- жақты қолдана алады. Сонымен бірге қолданушы желі қорларын түрлі бағыттарда қолдануға мүмкіндік алады, яғни кез келген салада қызықтыратын тақырыпты, не болмаса, бөлімді тереңірек зерттеуге мүмкіндігі болады.

Ақпараттық- коммуникациялық технологиялардың мүмкіндіктерін қолданудың оқушыға берер мынандай тиімділіктері аңғарылды:

— Түрлі ақпараттық, бейнелік, дыбыстық анықтамалар арқылы білімін жан- жақты жетілдіреді, дамытады ;

— Өз бетінше сарамандық тапсырмаларды орындайды;

— Тақырыптан қалып кеткен немесе дұрыс түсінбеген тақырыпты қосымша қайталауға мүмкіндік беріледі;

— Пәнге қызығушылығы, үздіксіз ізденісі артады;

— Ойлау, есте сақтау, пікірсайыстық қабілеті дамиды ;

— Өз ойын сызба, сурет, кескіндеме, кесте, графиктік моделдер түрінде жеткізеді;

— Түрлі бейнелік, сілтемелік, нұсқаулық тапсырмаларды орындайды;

— Түрлі деңгейдегі тест тапсырмаларын орындап өзінің алған білімін тексереді;

Ал, оқытушы үшін де маңызы өте зор , ол мына жетістіктермен ерекшеленді: мұғалім үздіксіз ізденіс үстінде жүреді, жеке тұлғаны қалыптастырудағы жауапкершілігі артады, инновациялық технологияларды қолдану іскерлігі, әдіс- тәсілі артады, жас мамандардың қызығушылығын туындатады, мектептегі басқа пән мұғалімдерімен тәжірибе алмастыру арқылы ұжымның ұйымшылдығының ұйтқысы бола алады, интернетке кіру жүйесі арқылы әлемдік деңгейде іс- тәжірибе алмасуды қалыптастырады және оқытудың түрлі әдіс тәсілдерін игеруге қолы жетеді, мұғалім сабақты қызықты, жүйелі түрлендіріп өткізуге машықтанады.

Осы тақырыпты қорытындылай келе мынадай ұсыныс жасағым келеді:

1. Ақпараттық- коммуникациялық технологиялардың тиімді мүмкіндіктерін арттыра түсу үшін ауыл мектептерінің техникалық базасын нығайтуға жағдай жасалынса.
2. Осы технологияларды әр пән мұғалімдері сабақтарында қолдану үшін әдістемелік көмектер көрсетіліп, білім жетілдіру курстары көптеп ұйымдастырылса.

Ұлы педагог Ушинский: «Бала балқытылған алтын, оны қандай қалыпқа салып құям десе де мұғалімнің қолында» дегені әр ұстазға қойылар үлкен сын деп ұғамын, ал ақпараттық- коммуникациялық технологияларды пайдалану арқылы білім беру оң ықпалын беріп отыр.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Г. И. Шукина. Педагогические проблемы формирования познавательных интересов учащихся. М., Педагогика, 1998.
2. Г.Қ. Нұрғалиева. Электрондық оқулықтар- мұғалім мен оқушы арасындағы әрекеттестікті гуманизациялау құралы. А.,2002.
3. Ғұлама ғибраттары А.,19 94 ж.
4. Қазақстан мектебі № 11, 2009 ж.
5. О.К. Тихомиров. Основные психолого- педагогические проблемы компьютеризации обучения// Вопросы психологии, 73-74- б. №5,1986.
6. Білім заңы. Алматы, 2010 ж.
7. С.Т.Мұхаметжанова, Ж.Ә.Жартынова, Интерактивті жабдықтармен жұмыс жасаудың әдіс-тәсілдері. Алматы, 2008ж.
8. А.Иманбаева, Оқу-тәрбие үрдісін ақпараттандыру ділгірлігі. Қазақстан мектебі, №2, 2000
9. Орта мектеп жаршысы. Республикалық оқу-әдістеме журналы, № 2, 3, 2011 ж.

Цифрландыру – бүгінгі білім берудегі жаңа бағыт

Мендибаев Жангельды Амангельдиевич

*БҚО әкімдігі білім басқарамасының
«М.Б.Ықсанов атындағы Жәнібек колледжі» МКҚК
Алғашқы әскери және технологиялық дайындық
пәні оқытушысы*

Аннотация

Баяндамада қазіргі білім беру жүйесіндегі басты бағыттарының бірі екендегі және жас ұрпаққа сапалы білім беретіні айтылады. Цифрландыру бойынша атқарлып жатқан жұмыстар мен қамтылу барсы туралы және дамыту үшін қабылданып жатқан бағдарламалар жайлы айтылады. Баяндаманы жасау барысында интернет, сонымен бірге түрлі ғылыми әдебиеттер мен қатар архив деректемелері де пайдаланылған.

Кілт сөздер

Цифрлік, Гипер, АТ, Мультимедиа.

Қазіргі таңда білім беру саласында үлкен өзгерістер мен жаңа технологиялар, түрлі электронды оқулықтар, жаңа сабақ беру формалары қарқынды дамуда. Осы орайда мұғалім білім беру саласында болып жатқан жүйеге, әлемде болып жатқан өзгерістер мен жаңа технологияларды меңгеруі тиіс. Бүгінде еліміздің экономикасының барлық салаларын цифрландыру күн тәртібінің басты тақырыптарының бірі. Осы бағытта басталып жатқан белсенді жұмыстың алғашқы бағыттардың бірі білім беру деп аталады.

Цифрлік сауаттылық - бұл адамның өмірдің барлық салаларында цифрлік технологияларды сенімді, тиімді, сыни және қауіпсіз қолдануға дайындығы және қабілеті. Цифрлік сауаттылық - ақпараттық қоғамдағы қауіпсіздіктің негізі, ХХІ ғасырдың ең маңызды білімі. Цифрлік сауаттылықты қалыптастыру оқырмандық, математикалық және жаратылыстану сауаттылығымен тең дәрежеде назар аударылуы керек.

Расымен де, адамзат қауымы жыл санап емес, ай санап, тіпті апта мен күн санап цифрландыру заманының сиқырлы әлеміне еніп барады. Цифрландыру технологиялары дегеніміз – бұл бұрын-сонды адамзат бастан кешпеген ғажайып әлемнің жаңа құралдары.

Қазіргі күні бұл технологиялар жасақталу үстінде. Олар қазірдің өзінде біз тамсанып айта беретін ақпараттық технологиялардың өзін жолда қалдыра бастады.

Заманауи технологиялар біздің өмірімізге тұрақты түрде енгізілуде, «Цифрлік» тұжырымдамасын тек ғылыми конференцияларда ғана емес, күнделікті өмірде де жиі кездесетін болдық. Кейбір адамдар әлі күнге дейін цифрлау үрдісінің артықшылықтары мен кемшіліктері туралы пікірталастарда. Цифрландыру процесті және өндіріс кезеңдерін толық автоматтандыруды, өнімнің дизайнынан бастап, оны түпкілікті тұтынушыға жеткізумен аяқтауды, сондай-ақ кейіннен өнімге техникалық қызмет көрсетуді білдіреді.

Ғылымның қарқынды дамуы барысында көптеген корпорациялар өндірістің барлық деңгейлерінде жаңа технологияларды қолдана отырып жұмыс істеуге дайын қызметкерлерді талап етеді және арнайы дағдыларға ие емес қызметкерлер қажеттілігі артта қала беруде. Осы проблемаларды шешу, әрине, білім беру процесін қайта жаңғыртуды талап етуі тиіс.

Цифрландыру тікелей бұрын қол жетімді болмаған жоғары оқу орындары мен мектептер үшін ашылатын цифрлік технологияның оқу құралдарымен байланысты. Олардың ішінде онлайн оқу аса ерекшеленеді.

нарығын дамыту бұрын айтылған елдерге қарағанда әлдеқайда аз екенін атап өту маңызды. Цифрландыру үрдісі, мінсіз білім беру үдерісі мен сапасына әсер етеді. Мектептік білім беру процесіне енгізілген жаңа технологиялар мектеп оқушыларын қарапайым лекцияларға қарағанда әлдеқайда көп қызықтыра алады. Мәселен, мысалы, Англияның Гранж мектебі мектептің ішіндегі «қала» сияқты жасалған. Гранж мектебінде телевизия мен радиостанциялар құрылып, балаларға әлем шынайылығындағы жағдайларды жақсартуға көмектеседі.

Қазір Қазақстан Үкіметінің ақпараттық технологияларды игеруді барынша жылдам дамытуға ұмтылып отырғандығын байқауға болады. Қазіргі ақпараттық технологиялар дегеніміз – цифрлы сана мен технологияларға қол жеткізудің басты алғышарты.

Қазақстанның білім беру жүйесін жаңғырту өзектілігі әлеуметтік функциясының маңыздылығы – білімді өндіру және түрлендірумен негізделеді, олар қазіргі қоғамдағы еңбек бөлінісінде шешуші рөлді атқарады. Қазақстанның білім беру жүйесін жаңғыртудағы барынша табыстылыққа тек егер білім беру саясатына негізделген барлық бағдарламалық қондырғылар әлем тәжірибесімен жиналған оң әлеуеттен барлық мүмкін болатынды өзіне жинай алса ғана қол жеткізуге болады. Және де, әсіресе Орталық Азиядағы көптеген елдер үшін, білім беру жүйесін жаңғырту мәселесі әлі де өзекті болып қалуда.

Әлемдік тәжірибе көрсеткендей, білім беру процесіне цифрландыру жүйесі өте қажет. Осылайша, көптеген жоғары оқу орындары білім беру жүйесінің ұзақ мерзімді тәжірибесін талдап, осы әдістің артықшылықтарын түсінді. Бұл жүйе білім беру сапасын жақсарту, жаңа ақпараттық технологияларды дамыту, заманауи қағаз процестерін жеделдету, мекеменің әкімшілік және басқарушы қызметкерлеріне қажет.

Қазақстанда Білім және ғылым министрлігі цифрландыру саласында бірнеше міндеттерді қойды:

- орта білім беру жүйесінде ақпараттандыруды дамыту;
- білім беру мен ғылымды басқару процесін автоматтандыру;
- АТ мамандарын оқыту.

Бірінші бағытта (орта білім берудегі ақпараттандыруды дамыту) министрлік мектептегі информатикаға «Информатика» пәнін ерте енгізуді бастады. Ең дұрысы, бірінші сыныптан объектіні енгізу жоспарлануда. Қазір бұл мүмкіндік сарапшылармен талқылануда.

Екінші бағытта білім беруді цифрландыруға білім беру мен ғылымды басқару үдерісін автоматтандыру жатады. Мемлекеттік қызметтерді автоматтандыру білім берудің барлық деңгейлерін, мектептен балабақшаларға дейін, PhD дипломдарына дейін қамтуы тиіс.

Мектепке дейінгі білім беру жүйесінде балабақшаларда автоматты түрде тарату жүйесі енгізілуде. Қазіргі кезде Астана, Алматы, Шымкентте және Батыс Қазақстан облысында

кезекке қою және балабақшаларға бағыт беру автоматтандырылған. Осы жұмысты осы жылдың аяғына дейін аяқтау жоспарлануда.

Орта білім беру жүйесінде мұғалімдерді бос емес жұмыстардан (бірнеше есептерді толтыру) жою және ақпараттың қайталануын жою үшін қолданылатын үш жүйені қалдыру жоспарлануда:

- Ұлттық білім беру деректер базасы (ҰБДБ);
- Электронды журнал (Күнделік);
- Бұлтты бухгалтерия

Техникалық және кәсіптік білім беру саласында электрондық кітапхананы басқару мен дамытудың ақпараттық жүйесі сынақтан өткізілуде.

2018 жылдың соңына қарай, студенттің электрондық паспортын, сабақтар мен үй тапсырмасының кестесін, сынақ кітапшаларын, жатақханаларда орынды қамтамасыз етуді және конкурстық оқуға түсуді цифрландыру жоспарланып отыр. Жоғары білім қазірдің өзінде цифрлық форматтағы сынақ кітапшаларына, сабақ кестесі мен үй тапсырмасына ауыстырылды.

Білім және ғылым басқару процесінің берілген автоматизациясы олардың арасында бірқатар мәселелерді шешуге көмектеседі, мысалы: ауылдық және қалалық мектептер арасында білім сапасының алшақтығы, оқушылардың ауыр рюкзактары, мұғалімдердің есеп қағазының үлкен сомасы, компьютерлер мен Интернеттің жоқтығы, білім беруде бала процесін бақылаудың жоқтығы және оның өнімділігі.

Ғылыми педагогикалық-психологиялық әдебиеттерді және мектеп тәжірибесін оқып-үйрену мен талдау негізінде ақпараттық технологияларды мектептің оқу үрдісіне енгізу үшін кешенді ақпараттық білім беру жүйесін құру қажеттілігі туындады. Бұл жүйенің негізін ақпараттық технологиялар құрайды. Енді оқытудың ақпараттық технологияларының мәнін ашып көрсетейік.

1. Компьютерлік және ақпараттық сауаттылық. Компьютерлік сауаттылыққа электронды есептеуіш техникасымен жұмыс істеу білігін жатқызуға болады. Ақпараттық сауаттылық ақпаратты алудың, қайта жасаудың, жеткізудің, сақтаудың және пайдаланудың негізгі ережелерін білуді көздейді.

2. Оқу үрдісінде компьютерді пайдалану оқушылардың өзіндік жұмыстарын ақпараттық-әдістемелік тұрғыдан қамтамасыз етуге де елеулі өзгерістер енгізуге мүмкіндік береді, мұндай жаңашыл өзгерісті оқулықтардан бастауға болады. Мұнда дәстүрлі баспа оқулықтарымен қатар оқу үрдісінде электронды оқулықтарды пайдалану көзделеді.

Электронды оқулықтың автоматтандырылған оқу үрдісі ашық дамытын әдістемелік жүйе екендігі белгілі. Сонымен бірге электронды оқулық оқу ақпаратын тасымалдаудың жаңа құралы болып табылады. Онда оқу ақпараты толық мазмұндалып, әр түрлі қосымшалар, анықтамалық материалдар, бақылау тапсырмалары, ұсынылатын әдебиеттер тізімі және тақырыптық ресурстарға сілтемелер беріледі.

Электронды оқулықтың жетістіктері мыналар болып табылады:

- шұғыл кері байланысты қамтамасыз етеді;
- дәстүрлі оқулықта көп іздеуді қажет ететін тиісті ақпаратты тез табуға көмектеседі;
- гипер мәтінді түсіндірмелерді бірнеше рет қарап шығу барысында уақытты анағұрлым үнемдеуге мүмкіндік береді;
- қысқа мәтіндермен қатар көрсетеді, әңгімелейді, жобалайды, т.с.с. (мультимедиа-технологияның мүмкіндігі мен артықшылығы тура осы жерде көрінеді);
- әрбір студентке дербестік тұрғыдан қатынас жасауға мүмкіндік беріп, олардың өз бетінше білім алуын қамтамасыз етеді;
- белгілі бір бөлім бойынша білімді тексеруге мүмкіндік туады.

Цифрландыру қазіргі әлеуметтік-экономикалық салалардың барлығына ортақ. Демек алдағы бес-он жылдың ішінде әлемнің барлық елдері осы жолға түсетін болады. Осы

орайда барлық оқытушылар мен ұстаздар цифрлық сауаттылығын арттырып жас ұрпаққа саналы тәрбие, сапалы білім беру тиіс.

Пайдаланылған әдебиеттер мен сілтемелер:

1. Мультиурок сайты
2. Интернет көзі мақала
3. USTAZ TILEGI
4. <https://aptamedia.kz/>
5. EDUNews KZ

Применение цифровых образовательных ресурсов в профессиональной деятельности педагога-методиста

Шагиева Нина Николаевна

*Преподаватель русского языка
и литературы Высшего
педагогического колледжа
им.Ж.Досмухамедова, педагог-
исследователь, магистр филологии.*

Аннотация

Бұл мақалада педагог-әдіскердің кәсіби қызметінде цифрлық білім беру ресурстарын пайдаланудың маңыздылығы қарастырылады. Автор цифрлық технология оқу процесін интерактивті және қолжетімді ету арқылы білім сапасын жақсартуға мүмкіндік беретінін атап көрсетеді. Оқытудың тиімділігін арттыру, білім беру процесін даралау, оқушылардың ынтыасын арттыру және оқу нәтижелерін талдауды жеңілдету сияқты цифрлық білім беру ресурстарын қолданудың негізгі артықшылықтары қарастырылады. Мақалада сонымен қатар педагог-әдіскердің жұмысында цифрлық білім беру ресурстарын пайдалану бойынша практикалық ұсыныстар бар және жаңа технологияларды оқу процесіне интеграциялау стратегияларын ұсынады.

Педагогическая практика играет важную роль в процессе подготовки будущих учителей. Она позволяет студентам приобрести необходимый опыт работы с детьми, применить свои знания на практике и развивать профессиональные навыки. Однако успешное прохождение педагогической практики невозможно без участия методиста – специалиста, который помогает студентам освоить ключевые концепции и методики обучения.

Методист – это специалист, который занимается разработкой и координацией образовательных программ, оценкой результатов обучения, поддержкой и консультацией учителей. В процессе подготовки будущих учителей методист выполняет ряд важных функций:

1. Консультации: методист помогает студентам разобраться в теоретических аспектах педагогики, психологии обучения и методологии преподавания. Он отвечает на вопросы, помогает разработать учебные планы и методические материалы.

2. Организация практики: методист помогает студентам выбрать место для прохождения педагогической практики, рассказывает об особенностях работы в различных образовательных учреждениях, помогает решить возникающие проблемы.

3. Контроль и оценка: методист следит за ходом педагогической практики, проводит анализ результатов и оценивает профессиональные навыки студентов. Он помогает студентам выявить свои слабые и сильные стороны, развивает их профессиональные компетенции.

Таким образом, роль педагогической практики и методиста в подготовке будущих учителей неоценима. Они помогают студентам не только получить необходимый опыт работы с детьми, но и развить свои профессиональные навыки и подготовиться к успешной карьере в образовании. Важно, чтобы студенты ценили участие методиста в своей подготовке и активно использовали его помощь для роста и развития. Для этих целей крайне важно, что студенты будут видеть перед собой не просто руководителя, а наставника.

Современный методист не может обойтись без использования цифровых образовательных ресурсов в своей профессиональной деятельности. Эти ресурсы помогают улучшить качество образования, делают учебный процесс более интерактивным и доступным для учащихся. Предлагаем несколько примеров применения цифровых образовательных ресурсов педагогом-методистом.

1. Онлайн-платформы для обучения. Педагог-методист может использовать различные онлайн-платформы для создания интерактивных уроков, тестов, заданий и домашних заданий. Например, Google Classroom, Moodle, Edmodo и др. Эти платформы позволяют создавать удобные кабинеты для обучения, где студенты могут загружать работы, общаться с учителем и другими учениками, получать обратную связь и т.д.

2. Видеоуроки и видеоматериалы. Педагог-методист может использовать видеоуроки для проиллюстрирования материала, объяснения сложных концепций и т.д. Есть множество образовательных каналов на YouTube, где можно найти видео по любым предметам и темам. Также можно создать свои собственные видеоматериалы для учебы.

3. Интерактивные презентации. С помощью программ для создания презентаций, таких как PowerPoint, Prezi, Google Slides, можно делать уроки более интересными и наглядными. Вставлять анимацию, видеоролики, звуковые эффекты и другие элементы, чтобы привлечь внимание учеников.

4. Образовательные игры и приложения. Педагог-методист может использовать образовательные игры и приложения для обучения учащихся.

Применение цифровых образовательных ресурсов в деятельности методиста практики целесообразно осуществлять в двух направлениях:

1. Предоставление возможности получения информации в любое время, например, используя YouTube-канал, телеграмм-канал, электронный ресурс <https://padlet.com>,

2. Предоставление ресурсов для подготовки качественного контента для уроков русского языка и литературы. Существует множество различных цифровых ресурсов, которые можно использовать в учебном процессе: интерактивные уроки, видеоуроки, электронные учебники, онлайн игры и т.д. Например, Kahoot! для проведения викторин и тестов, Quizlet для запоминания новых слов, <http://kvestodel.ru/generator-rebusov> как генератор ребусов, ресурс learningapps для создания квестов, интерактивных игр, wordcloud для создания «облака слов» и т.д.

Создание урока русского языка с применением цифровых образовательных ресурсов может значительно обогатить процесс обучения и сделать его более интересным и эффективным.

Таким образом, создание урока русского языка с применением цифровых образовательных ресурсов может сделать процесс обучения более интересным и эффективным.

Отдельно хотелось бы остановиться на применении Искусственного интеллекта, например, нейросети chat-gpt как ресурса для выполнения рутинной работы педагога.

Искусственный интеллект может быть использован на уроках русского языка для помощи ученикам в понимании правил грамматики, составлении предложений, правильном

ударении слов, а также для исправления ошибок в произношении или написании. Также ИИ может предложить дополнительные упражнения и задания, основанные на уровне знаний ученика, чтобы помочь ему улучшить свои навыки в изучении русского языка. В целом, искусственный интеллект может значительно улучшить процесс обучения и помочь ученикам достичь лучших результатов в изучении русского языка.

1. Создание индивидуализированных учебных программ для учеников с учетом их уровня знаний и потребностей с помощью алгоритмов машинного обучения.

2. Автоматизация процесса проверки грамматических ошибок в текстах учащихся с помощью искусственного интеллекта.

3. Использование чат-ботов для ответов на вопросы учеников о правильном использовании словарных единиц или грамматических конструкций.

4. Проведение тестирования и оценивания знаний учеников с помощью алгоритмов искусственного интеллекта.

5. Подбор и рекомендация учебных материалов и учебников на основе индивидуальных потребностей и предпочтений учеников с помощью анализа данных искусственным интеллектом.

6. Постановка нейросетью дифференцированного домашнего задания. Искусственный интеллект способен предоставить рекомендации на основе анализа данных о предмете, учебной программе и уровне знаний учеников. Во-первых, нейросеть способна оценивать уровень знаний по предметам на основе ранее выполненных обучающимися заданий или тестов и передавать эту информацию учителю. Во-вторых, нейросеть может предоставлять персонализированные материалы для каждого ученика, учитывая их уровень знаний, стиль обучения и предпочтения. Говоря о «стиле обучения» и «предпочтениях», мы подразумеваем процессы и технологии, связанные с функциональной асимметрией мозга. Нейросеть способна разграничить «художников» и «мыслителей» и предоставить им персонализированные задания в зависимости от их типа мышления и восприятия.

7. Реализация интегративного подхода в обучении. Нейросеть сама может создавать задания, направленные на реализацию интегративного подхода в обучении. Задача учителя — оценивать адекватность предложенных заданий и выбирать те из них, которые будут подходить психологическим особенностям и интеллектуальным способностям учеников.

Возможности искусственного интеллекта — неисчерпаемая тема. Необходимо понимать, что нейросети не могут заменить учителя, и мы не претендуем на утверждение, что искусственный интеллект способен полностью взять на себя роль педагога. Стоят вопросы, обладает ли учитель необходимыми компетенциями, чтобы работать с искусственными нейросетями; готов ли он работать с чатом; может ли четко формулировать вопросы промту. Использование нейросетей в образовании — это сфера повышенной коммуникативной ответственности, поэтому современные курсы должны включать обучение пользованию искусственным интеллектом. Нейросети — это инструмент в руках учителя: разработчик дидактических идей, искатель дидактического материала, «утилизатор рутинной работы». Можно сделать вывод, что нейросети имеют большой потенциал в образовании, особенно в филологическом цикле, но их использование должно быть осознанным и обоснованным.

Таким образом, цифровые образовательные ресурсы открывают перед педагогом-методистом огромные возможности для улучшения процесса обучения и повышения эффективности своей работы. Важно уметь правильно подбирать и применять эти ресурсы в образовательной практике, чтобы обеспечить качественное образование и мотивировать учеников к учебе.

Использованная литература:

1. Сулейменова, А. С., & Муратбек, Г. К. (2017). Роль и значение цифровых образовательных ресурсов в современном образовании. Вестник Казахстана, 4(25), 117-124.
2. Жумагалиева, Ж. А., & Тулепова, К. А. (2019). Использование цифровых образовательных ресурсов педагогами-методистами в процессе повышения квалификации. Педагогический журнал, 2(46), 56-62.
3. Амангалиева, А. К., & Телебаева, С. Б. (2018). Опыт использования цифровых образовательных ресурсов в педагогической деятельности методистов. Вестник педагогического университета, 3(15), 88-94.
4. Есимбаева, Ж. Р., & Кенжебек, С. С. (2020). Цифровые образовательные ресурсы как средство повышения профессионального уровня педагога-методиста. Образовательные технологии и общество, 1(10), 164-170.

Роль цифровых технологий в образовании

Даргалиева Фарида Мустафиевна
ГККП «Уральский политехнический колледж»
Преподаватель русского языка и литературы

Аннотация

Статья посвящена раскрытию роли информационно-образовательных технологий в сфере образования. Использование цифровых технологий является одной из актуальных проблем современной методики. Применение информационно-цифровых технологий способствуют совершенствованию практических умений и навыков, позволяют эффективно организовать самостоятельную работу и индивидуализировать процесс обучения, повышают интерес к изучаемому предмету, активизируют познавательную деятельность учащихся.

Цифровые образовательные ресурсы (электронные учебные пособия, репетиторы, тренажеры, интерактивные коллекции, словари, справочники) стали неотъемлемой частью современного урока, они позволяют учителю провести содержательный урок, а учащимся успешно усвоить материал. ЦОР может использоваться на всех этапах обучения.

ЦОР целесообразно использовать при изложении нового материала (демонстрационно - энциклопедические программы), закреплении изложенного материала (тренинг - разнообразные обучающие программы), в системе контроля и проверки (тестирование с оцениванием, контролирующие программы), для самостоятельной работы учащихся (обучающие программы, энциклопедии, развивающие программы), проведение интегрированных уроков по методу проектов, для тренировки конкретных способностей учащихся (внимание, память, мышление).

Использование цифровых технологий является одной из важнейших проблем современной методики. Применение информационно-цифровых технологий необходимо на уроках русского языка и литературы, так как они способствуют совершенствованию практических умений и навыков, позволяют эффективно организовать самостоятельную работу и индивидуализировать процесс обучения, повышают интерес к урокам русского языка и литературы, активизируют познавательную деятельность учащихся.

Применение ЦОР на уроках необходимо, так как они позволяют эффективно организовать групповую и самостоятельную работу на уроке, способствуют развитию практических умений и навыков учащихся, позволяют индивидуализировать процесс

обучения; повышают интерес к урокам, активизируют познавательную деятельность учащихся, развивают творческий потенциал учащихся.

- Возможности цифровых технологий:

-Автоматическая проверка (экономия времени преподавателя, возможность задавать на дом тренировочные диктанты)

-Мультимедийность (возможность вставить в учебник звук, видео, что помогает лучше запомнить материал)

-Интерактивность (включение в активную работу одновременно всех учеников группы, что даёт экономию времени)

-Повышение творческого потенциала личности

-Совместная работа группы над проектом

- Статистика ошибок

-Разнообразие заданий

Онлайн-тренажеры можно использовать для закрепления различных правил правописания и знаний по грамматике. Работать на данных тренажёрах обучающиеся могут самостоятельно из дома или непосредственно на уроках. Сначала ученики могут изучить всю теорию по данной теме и только после этого приступить к выполнению заданий. Применение тренажеров в учебном процессе позволяет индивидуализировать процесс обучения, сократить его время, более объективно оценивать и анализировать результаты обучения, сократить количество ошибок. Онлайн - тренажёры в современном образовании занимают важное место при формировании и закреплении знаний, умений и навыков, формировании общих и профессиональных компетенций обучающегося.

Применение компьютерных технологий можно использовать по нескольким направлениям: как банк справочного материала, как средство контроля знаний ученика, динамическое средство условной наглядности, средство организации проблемной ситуации, способствующее исследовательской работе учащихся. Компьютерные технологии способствуют научной организации труда ученика и учителя, самостоятельной исследовательской работе учеников для подготовки к уроку, научно - практическим конференциям, семинарам.

Компьютер можно использовать на уроках, на факультативных занятиях, во внеклассной работе по предметам, в исследовательской работе, при обмене информацией с учащимися с помощью электронной почты и т. д. Компьютер можно применять на всех этапах обучения: при объяснении нового материала, закреплении, повторении, контроле знаний, умений и навыков. При этом для ученика он выполняет различные функции: учителя, рабочего инструмента, объекта обучения, коллектива, игровой среды. В функции учителя компьютер представляет источник учебной информации (частично или полностью заменяющий учителя и книгу), наглядное пособие (качественно нового уровня с возможностями мультимедиа и телекоммуникаций), индивидуальное информационное пространство, тренажер, средство диагностики и контроля.

Применение компьютера помогает решать специальные практические задачи, записанные в программе по русскому языку и литературе: формирование прочных орфографических и пунктуационных умений и навыков, обогащение словарного запаса, овладение нормами литературного языка, знание лингвистических и литературоведческих терминов, формирование общеучебных умений и навыков.

Компьютер целесообразно использовать при организации самостоятельной работы учащихся по формированию основополагающих знаний. По коррекции и учету знаний учащихся используется обучение и тестирование с помощью компьютера. Тестовый контроль и формирование умений и навыков с помощью компьютера предполагает возможность быстрее и объективнее, чем при традиционном способе, выявить пробелы в знаниях

обучающегося. Этот способ организации учебного процесса удобен и прост для оценивания в современной системе обработки информации.

Применение информационно- цифровых технологий позволяет формировать ключевые компетенции учащихся, позволяют повысить интерес учащихся к предмету, успеваемость и качество знаний учащихся, сэкономить время на опрос, дают возможность учащимся самостоятельно заниматься не только на уроках, но и в домашних условиях, помогают и учителю повысить уровень своих знаний.

Применение интерактивной доски в процессе обучения.

На своих уроках активно использую интерактивную доску и мультимедийный проектор. Использование доски позволяет учитывать возрастные и психологические особенности учащихся , создавать благоприятный психологический климат на уроке, сохранять интерес детей к предмету, поддерживать условия для самовыражения учащихся. Использование интерактивной доски позволяет разнообразить работу на уроке, применять научную организацию труда учащихся, а также использовать такой немаловажный элемент обучения, как игра. Яркие образы, впечатляющие краски, безграничные возможности для фантазии позволяют учащимся легко усвоить учебный материал. Так, например, на уроке пишут на доске различными цветами, используют библиотеку ресурсов и рисунков. Зная возможности интерактивной доски, учитывая индивидуальные особенности учащихся, можно подготовить весь необходимый текстовый и графический материал. При использовании интерактивной доски повышается эффективность урока, исчезает монотонность в преподавании. То, что ученик видит на большом экране подчас с музыкальным сопровождением и визуальными эффектами, надолго остаётся у него в памяти. Учащиеся перестают отвлекаться от темы урока, концентрируют свое внимание на отрабатываемом материале.

Виды работ с интерактивной доской:

- работа с текстом и изображениями
- коллективный просмотр электронных энциклопедий и хрестоматий
- коллективная работа с электронными образовательными ресурсами
- создание с помощью шаблонов и изображений собственных заданий для занятий
- демонстрация и нанесение заметок поверх образовательных видеоклипов
- демонстрация презентаций, созданных учащимися
- использование электронных интерактивных образовательных ресурсов.

Использование тестовой технологии.

Компьютер становится электронным посредником между учителем и учеником. Он позволяет организовать процесс обучения по индивидуальной программе. Ученик, обучающийся за пультом компьютера, может сам выбирать наиболее удобную для него скорость подачи и усвоения материала. В этом проявляется главное преимущество компьютера в процессе обучения: он работает с каждым учеником в отдельности.

При проведении контрольных работ, тестов, самостоятельных работ каждый ученик отвечает на данные задания и самостоятельно получает на экране результат своего ответа. Происходит открытая, объективная оценка знаний учащихся. Это очень важно для ребёнка. Он видит, что отметка не зависит от желания учителя, а оцениваются его реальные знания и умения. Снимается страх получения оценки. Ученик может посмотреть процент и качество своих знаний. Электронное тестирование позволяет проверить умение ответственно, сосредоточенно и внимательно работать, применяя приемы самоконтроля.

Тесты проводятся в качестве текущего и промежуточного контроля преимущественно на уроках русского языка. На основе полученных данных выстраивается коррекционная работа для более успешного овладения материалом. Электронное тестирование позволяет выявить не только количественный объем знаний, но и их качественный состав.

Владение ИКТ на должном уровне позволяет учителю самостоятельно создавать учебно-методические материалы: учебные видеоролики, мультимедийные и интерактивные презентации, тесты и кроссворды с использованием интерактивной доски. Для проведения сетевого тестирования, предметных олимпиад можно использовать программу «Конструктор тестов».

Для входного, промежуточного, контрольного тестирования используются различные типы заданий: с множественным выбором, с альтернативным типом ответа, задания свободного изложения, задания на восстановление соответствия.

Проектная технология на уроках русского языка и литературы.

Работа по методу проектов является педагогической деятельностью высокого уровня сложности, предполагающего профессионализм учителя. Если большинство общеизвестных методов обучения требуют наличия лишь традиционных компонентов учебного процесса: учителя, ученика (или группы учеников) и учебного материала, то для реализации учебного проекта этого не достаточно. Наиболее значимым принципом метода проектов является восприятие мира с учетом детской психологии. Учитель задает направление развития ученика, показывает и рассказывает о том, что есть интересного и познавательного в окружающем нас мире, помогает фантазии ученика раскрыться в полной мере.

Метод проектов на уроках решает следующие задачи:

- развитие познавательных навыков учащихся;
- развитие умений самостоятельно конструировать свои знания;
- развитие умений ориентироваться в информационном пространстве;
- развитие критического и творческого мышления.

При реализации проектного метода необходимо наличие социально значимой задачи (проблемы): информационной, практической, исследовательской. Дальнейшая работа над проектом - это разрешение данной проблемы. Одна из наиболее трудных подготовительных задач, которые приходится решать учителю, руководителю проекта вместе с учащимися - это поиск интересной и общественно значимой проблемы. Реализация проекта начинается с планирования действий по разрешению проблемы, в частности, с определения вида продукта и типа презентации. Ядром проекта является исследовательская работа учащихся. Таким образом, отличительная черта проекта - поиск информации, которая затем будет обработана, осмыслена, представлена участниками проектной группы. Результатом работы над проектом, иначе говоря, выходом проекта является продукт, который разработали участники проектной группы для разрешения поставленной проблемы. На завершающем этапе проект требует презентацию своего продукта. Каждый этап работы над проектом должен иметь свой конкретный продукт.

Работа над созданием презентации позволяет каждому ученику увидеть себя как человека способного и компетентного, идущего в ногу с современными технологиями, развивает умение истинно оценивать себя - научиться давать позитивную оценку и находить положительные стороны, научиться конструктивно, критиковать отрицательные моменты представления презентации. Все это развивает коммуникативность и умение сотрудничать, умение искать пути решения поставленной задачи, развивает исследовательские умения. Учащиеся готовят содержательные презентации по творчеству писателей и поэтов, по содержанию литературных произведений.

Следует также помнить, что применение информационно-цифровых технологий в учебном процессе по русскому языку и литературе станет эффективным, если будет обеспечена их органическая связь и сочетаемость с традиционными методами и приемами обучения.

Применение цифровых технологий в системе гуманитарного образования направлено на совершенствование существующих технологий обучения за счет усиления исследовательских, информационно-поисковых и аналитических методов работы с

информацией. Информационно-цифровые технологии являются эффективным средством повышения познавательного интереса учащихся, создают условия для построения индивидуальных образовательных траекторий обучающихся.

Литература:

4. Апатова Н.В. Информационные технологии в школьном образовании. М.: 1994.
5. Власкин А. А., Сенцова Т. М. Автоматизированная система обучения русскому языку. Материалы VI международной конференции "Информационные технологии в образовании" ("ИТО-97/98")
6. Левитес Д. Г., Практика обучения: современные образовательные технологии./ Книга для учителя. Мурманск, 1997.

**«ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТІНІ БІЛІМ БЕРУДЕ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІ ЖАҚТАРЫ:
Алаш зиялыларының еңбектерін танытуда жасанды интеллект әдістерін қолдана
отырып, оқушылардың бойында ұлттық құндылықтарды қалыптастыру»**

***Муханбеткалиева Жұлдуз Махамбетовна**
Батыс Қазақстан индустриалды колледжінің
қоғамды пәндер оқытушысы*

Аннотация

Мақала заманауи технологиялар, соның ішінде жасанды интеллектіні қалай сабақпен байланыстыруға болатынына арналған. Жасанды интеллектіні қолдану арқылы Алаш зиялыларының еңбектерін таныту және оқушылардың бойында ұлттық құндылықтарды қалыптастыру білім беру процесін жаңа деңгейге көтереді. Бұл әдіс оқушылардың тарихи және мәдени мұраға деген қызығушылығын арттырып, олардың білім деңгейін жақсартуға көмектеседі.

Кіріспе

Заманауи технологиялар қарқынды дамып келеді және жасанды интеллект біздің өміріміздің ажырамас бөлігіне айналуға болатынына арналған. Жасанды интеллект (АІ) оқытуды жекелендіруге, тиімділікті арттыруға және интерактивті оқу ортасын құруға жаңа мүмкіндіктер ұсынады. Бұл баяндамада біз білім алушылардың пәнге деген қызығушылығын арттыру және олардың шығармашылық қабілеттерін дамыту үшін сабақтарда АІ қалай қолданылатынын қарастырамыз.

Мақсаты:

Жасанды интеллект өзін әртүрлі қырынан көрсете алады, сондықтан оның қандай да бір қызмет саласына пайдалы болуы мүмкін екенін түсіндіру.

Жасанды интеллект дегеніміз не және ол қалай жұмыс істейді?

Жасанды интеллект-бұл интеллектуалды агенттерді құруға арналған, яғни оқыту, пайымдау, қабылдау, тілді түсіну және шешім қабылдау сияқты адам интеллектісін қажет ететін тапсырмаларды орындауға қабілетті жүйелер.

Білім беруде АІ келесі мақсаттарда қолданылуы мүмкін:

- Үлкен деректерді талдау: АІ жүйелері үлгілерді, негізгі тақырыптарды және стилистикалық ерекшеліктерді анықтай отырып, мәтіндік ақпараттың үлкен көлемін талдай алады.
- Мазмұн генерациясы: *АІ мәтіндер, суреттер, аудио және бейнелер сияқты әртүрлі мазмұн түрлерін жасай алады.

- Оқытуды жекелеңдіру: AI жүйелері оқу материалдары мен тапсырмаларды әр оқушының жеке қажеттіліктеріне бейімдей алады.
- Күнделікті тапсырмаларды автоматтандыру: AI үй тапсырмасын тексеруді, жазбаша жұмысты бағалауды және мұғалімнің басқа да күнделікті тапсырмаларын автоматтандыруы мүмкін

Жасанды интеллект (AI) - біздің заманымыздың ең өзекті және перспективалы технологияларының бірі. Білім беру жүйесінде AI қолдану білім беру сапасын жақсарту және оқу процесін жетілдіру үшін үлкен әлеуетке ие.

Білім саласында жасанды интеллектті қолданудың маңызы зор, өйткені ол шешім қабылдауды жақсартуға, процестерді автоматтандыруға, деректердің үлкен көлемін талдауға және дәлірек ақпарат беруге көмектеседі.

- Чат-боттар: Чат-боттар оқушылардың әдеби шығармалар, авторлар, терминдер туралы сұрақтарына жауап бере алады.
- Мәтін генераторлары: AI шығармашылық тапсырмалар үшін бастапқы нүкте бола алатын қысқа әңгімелер, өлеңдер немесе тіпті бүкіл тараулар жасай алады.
- Интерактивті платформалар: Жеке оқу жоспарлары мен тапсырмаларды жасау үшін AI қолданатын платформалар бар.

Жасанды интеллект түрлері:

- www.bing.com
- ChatGPT
- Gamma
- Quiz wizard
- Magic school ai

WWW.bing.com- Bing-бұл Microsoft корпорациясының аттас іздеу жүйесіне енгізілген чатбот түріндегі нейрондық желі. Компания өзінің жаңартылған Edge браузерін 2023 жылдың ақпанында ұсынды. Bing веб-сайты екі режимде жұмыс істей бастады: әдеттегі іздеу жүйесі ретінде де, чатбот ретінде де. Екінші жағдайда, пайдаланушының сұрауына жауап ретінде сілтемелер жиынтығын берудің орнына, ол дереккөздерді өзі талдайды және толық, егжей-тегжейлі жауап береді. Ол әңгімені қолдай алады, мәтін жасай алады, сұраққа толық жауап бере алады: Bing-іздеу нәтижелерін жақсарту үшін AI пайдаланатын Microsoft корпорациясының іздеу жүйесі.

Функциялар:

Табиғи тілді түсіну: күрделі сұрауларды түсіну және сәйкес нәтижелерді шығару мүмкіндігі.

Көрнекі іздеу: суреттер бойынша ақпаратты іздеу.

Даралау: іздеу нәтижелерін әр пайдаланушыға бейімдеу.

ChatGPT- ChatGPT-бұл OpenAI жасаған, адам тәрізді мәтін шығаруға қабілетті тілдік модель.

Функциялар:

Диалог: әртүрлі тақырыптар бойынша табиғи сөйлесулерді сақтау.

Мәтіндерді құру: эссе, өлең, сценарий және т. б. жазу.

Тілдерді аудару: мәтіндерді бір тілден екінші тілге аудару.

Оқыту: оқытуға көмектесу және сұрақтарға жауап беру.

Gamma - презентацияларды мәтінмен, суреттермен, анимациялармен және бейнематериалдармен байыту арқылы жасау процесінде төңкеріс жасайтын инновациялық қызмет. Уақыт шектеулеріне тап болған немесе презентация жасауда жеткілікті тәжірибесі жоқ көптеген адамдар үшін Gamma таптырмас құралға айналады. Бұл сонымен қатар уақыт пен ресурстарды үнемдей отырып, өз қызметкерлеріне презентация жасау процесін автоматтандырғысы келетін компаниялар үшін құндылық болып табылады.

Quiz Wizard-студенттердің білімін тексеру үшін тесттер мен карталарды оңай жасауға көмектесетін қызмет. Тест құру жүйесі: QuizWizard-бұл әр түрлі тесттер мен викториналар жасауға арналған құрал немесе платформа.

Функциялар:

Сұрақтар құру: әр түрлі типтегі сұрақтарды құру (бірнеше таңдау, ашық сұрақ және т.б.).

Тесттер құру: дайын сұрақтардан тесттер құрастыру.

Жауаптарды тексеру: сұрақтарға жауаптарды автоматты түрде тексеру.

Нәтижелерді талдау: тестілеуден өту нәтижелері бойынша статистика ұсыну.

Magic school ai - бұл мұғалімдерге уақытты үнемдеуге және өз сабақтарында тиімдірек болуға көмектесетін қуатты жасанды интеллект құралдарының жиынтығы. Ол мәтінді қайта жазу, түзету құралдары, шаблон жасау құралы, күрделі ұғымдардың бірнеше түсіндірмелері, мәтінге тәуелді сұрақтар, оны сәйкес ету құралы, сынып жаңалықтарын жіберу құралы және викторина генераторы сияқты мүмкіндіктерді ұсынады. Білім беру платформасы: Magic School AI, атауы бойынша, бұл оқуда қолданатын білім беру платформасы.

Функциялар:

Адаптивті оқыту: әр оқушының жеке қажеттіліктеріне сәйкес оқу жоспарын құру.

Интерактивті сабақтар: оқушылардың белсенділігін арттыру үшін интерактивті элементтерді пайдалану.

Білімді бағалау: оқушылардың білімін автоматты түрде бағалау.

Кері байланыс: әр оқушыға жеке Кері байланыс беру.

Жалпы AI функциялары:

Үлгіні тану: кескінді, сөйлеуді, мәтінді және басқа деректерді тану.

Табиғи тілді өңдеу: адам тілін түсіну және қалыптастыру.

Машиналық оқыту: өз мүмкіндіктерін жақсарту үшін деректерде өзін-өзі оқыту.

Шешім қабылдау: деректерді талдау негізінде шешім қабылдау.

Мазмұнды құру: мәтіндер, суреттер, музыка және басқа мазмұн түрлерін жасау.

Айта кету керек: AI жүйелерінің функционалдығы үнемі дамып отырады және күн сайын одан да кең мүмкіндіктері бар жаңа жүйелер пайда болады.

Мен бұл баяндамамды **«ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТІНІ БІЛІМ БЕРУДЕ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІ ЖАҚТАРЫ:** Алаш зиялыларының еңбектерін танытуда жасанды интеллект әдістерін қолдана отырып, оқушылардың бойында ұлттық құндылықтарды қалыптастыру» тақырыбында алып отырмын. Алаш зиялыларының туындыларын ұсынуда жасанды интеллект әдістерін қолдана отырып, оқушыларда ұлттық құндылықтарды қалыптастыру үшін ең алдымен осы шығармаларда көрсетілген құндылықтар мен идеяларға талдау жасау қажет. Оларға мәдениет пен дәстүрді құрметтеу, бейбіт құндылықтарды қолдау, Туған жер мен табиғатқа деген сүйіспеншілік, прогресс пен дамуға деген ұмтылыс жатады. Мақсаты: білім алушыларды Алаш зиялыларының шығармаларымен таныстыру. Оқушылардың бойында патриотизм, өз елі мен халқы үшін мақтаныш сезімін қалыптастыру. Оқушылардың өз халқының тарихы мен мәдениетіне деген қызығушылығын дамыту. Оқушыларда адалдық, әділдік, батылдық сияқты қасиеттерді тәрбиелеу. Жасанды интеллект (AI) әдістерін қолдану білім беруде оқушылардың ұлттық құндылықтарын қалыптастырудың қуатты құралы бола алады.

Білім беруде жасанды интеллектті қолданудың артықшылықтары

Жеке оқыту: AI әр білім алушының жеке қажеттіліктерін ескере отырып, жеке білім беру бағдарламалары мен материалдарын жасауға мүмкіндік береді.

Жақсартылған кері байланыс: AI мұғалімдерге білім алушылардың жұмысын тезірек бағалауға және ақпараттандырылған кері байланыс беруге көмектеседі.

Күнделікті тапсырмаларды автоматтандыру: AI тесттерді тексеру немесе оқу жоспарларын құру сияқты әкімшілік тапсырмаларды автоматтандыру арқылы мұғалімдердің уақытын босата алады.

Жеке прогресті бақылау: AI көмегімен әр білім алушылардың үлгерімін бақылауға және қосымша назар аударуды қажет ететін аймақтарды анықтауға болады.

Білімге қол жеткізу: AI онлайн курстар және басқа білім беру ресурстары арқылы білімге қол жетімділікті арттыруға көмектеседі.

Оқу материалдарының жетілдірілген бейімделуі: AI арнайы білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларға оқу материалдарын бейімдеуге көмектеседі.

Бұл артықшылықтар жасанды интеллекттің білім беруді жақсарту және барлық білім алушылар үшін тиімдірек оқытуды қамтамасыз ету әлеуетін көрсетеді.

Жасанды нейрондық желілерге қатысты білімді мұғалімдердің өз бетімен игеру қиындықтарын ескеріп, біз де оларға практикалық білім берілуі керек деген қорытындыға келдік.

Қорытынды

Жасанды интеллект мұғалімдерге жаңа мүмкіндіктер ашады. Алайда, AI мұғалімді алмастырмауы керек, бірақ оның көмекшісі болуы керек екенін есте ұстаған жөн. Мұғалім оқу процесін тиімдірек және қызықты ету үшін жасанды интеллектті дұрыс қолдана білуі керек.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. [ChatGPT — Википедия \(wikipedia.org\)](https://ru.wikipedia.org)
2. <https://psm7.com/ru/iskusstvennyj-intellekt/d-id-vypustila-prilozhenie-kotoroe-prevrashhaet-foto-v-video-kak-rabotaet.html>
3. <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A8%D0%B5%D0%B4%D0%B5%D0%B2%D1%80%D1%83%D0%BC>
4. Интернет ресурстары

МАЗМҰНЫ

«БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЦИФРЛЫҚ ИННОВАЦИЯЛАР» ОБЛЫСТЫҚ ТАМЫЗ КЕҢЕСІНІҢ СЕКЦИЯЛЫҚ ЖҰМЫСЫНЫҢ БАҒДАРЛАМАСЫ	3
№1 МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕЛЕУ МЕН ОҚЫТУ БӨЛІМІ	
- «ТӘЖІРИБЕ. ИННОВАЦИЯ. НӘТИЖЕ» ҮЗДІК ТӘЖІРИБЕЛЕР ФЕСТИВАЛІ	35
№2 БІЛІМ САПАСЫН БАСҚАРУ ЖӘНЕ МЕНЕДЖМЕНТ БӨЛІМІ	90
- DIGITAL ART: ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ЭКСКУРС	
- «DIGITAL SCHOOL: БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ПАЙДАЛАНУ ТРЕНДТЕРІ»	
№3 ШАҒЫН ЖИНАҚТАЛҒАН МЕКТЕП БӨЛІМІ	276
- «ТИРЕК МЕКТЕБІ-МАГНИТТІК МЕКТЕП: ТӘЖІРИБЕ ЖӘНЕ ПРАКТИКА» ПЕДАГОГИКАЛЫҚ АЛАҢ	
- «DIGITAL SCHOOL: БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ПАЙДАЛАНУ ТРЕНДТЕРІ»	
- «DIGITAL MONITORING: БІЛІМ БЕРУДІҢ ЦИФРЛЫҚ ТРАНСФОРМАЦИЯСЫ» WEB-FORUM МОНИТОРИНГ, ҰЙЫМДАСТЫРУ ЖӘНЕ ТАЛДАУ БӨЛІМІ	
№4 ТҰЛҒАНЫ ӘЛЕУМЕТТЕНДІРУ ЖӘНЕ ТӘРБИЕ БӨЛІМІ	324
- «ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯ: МҮМКІНДІКТЕРІ МЕН ӘЛЕУЕТІ» CROWDSOURCING	
- «БІРТҰТАС ТӘРБИЕ» БАҒДАРЛАМАСЫНЫҢ ТҰЖЫРЫМДАМАЛЫҚ НЕГІЗІ»	
- «ҚОСЫМША БІЛІМ БЕРУДЕ ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТІНІ ҚОЛДАНУ ТИІМДІЛІГІ» CREATIVE ACADEMY	
- «ӘЛЕУМЕТТІК- ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТІ ЦИФРЛАНДЫРУ ЖӘНЕ ОНЫҢ МҮМКІНДІКТЕРІ» WORK SHOP	
№5 ТЕХНИКАЛЫҚ ЖӘНЕ КӘСІПТІК БІЛІМ БЕРУ БӨЛІМІ	384
- «ЦИФРЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ РЕСУРСТАРЫН ТИІМДІ ЕНГІЗУДЕГІ ПЕДАГОГТЕРДІҢ РӨЛІ	
- «ОҚУ ҮДІСІНДЕГІ ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЕКТ: ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР»	